ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ

ТОМ 16

ПІДПІЛЬНІ ЖУРНАЛИ ЗАКЕРЗОНСЬКОЇ УКРАЇНИ

1945 – 1947

З англійським резюме

Редактор Петро Й. Потічний

Торонто Видавництво Літопис УПА 1987

LITOPYS UPA
Volume 16

UNDERGROUND JOURNALS FROM UKRAINE BEYOND THE CURZON LINE

1945 – 1947

With English Summaries

Edited by
Petro J. Potichnyj

Toronto Published by Litopys UPA 1987

ПІДПІЛЬНІ ЖУРНАЛИ ЗАКЕРЗОНСЬКОЇ УКРАЇНИ

ЛІТОПИС УПА, ТОМ 16

В И Д А Н Н Я
ОБ'ЄДНАННЯ КОЛИШНІХ ВОЯКІВ УПА В США І КАНАДІ
та
ТОВАРИСТВ КОЛИШНІХ ВОЯКІВ УПА
ІМ. ГЕН. ХОР. ТАРАСА ЧУПРИНКИ В США І КАНАДІ

Редаґує Колеґія
Відповідальний редактор Є. Штендера
співредактор П. Й. Потічний

Copyright 1987 by Litopys UPA
ISBN: 0-920092-16-0

Обкладинка роботи мистця
Мирона Левицького

Cataloguing in publication data
Pidpilni zhurnaly zakerzons'koi Ukrainy/redaktor, Petro I. Potichnyi.
— Toronto: V-vo Litopys UPA, 1987.
608 p.: III., facsims., ports.: 24 cm.
(Litopys Ukrains'koi povstans'koi armii: t. 16)
Added t.p. in English: Underground journals from Ukraine beyond the Curzon line.
Text in Ukrainian; introduction and abstracts also in English.
Includes bibliographical references and index.
ISBN: 0-920092-16-0

1. Ukraine — History, 1917 — Periodicals. 2.Ukrains'ka povstans'ka armiia — Periodicals. I. Potichnyj, Petro J., 1930 — II. Title: Underground journals from Ukraine beyond the Curzon line. III. Series.

DK5O8 .79 P53 [DK508 .79 L5 t. 16]

ОЛЕКСА ГОЛОВАЧ

24. III. 1912 – 16. VIII 1986

ФУНДАТОР „ЛІТОПИСУ УПА”

Св. п. Олекса Головач народився в селі Острів, на Ярославщині. Вже з молодих літ він турбувався долею свойого народу і старався дати свій вклад в боротьбі за його кращу долю. Свій світогляд завдячував сот. Ю. Головінському, якого знав змалку. Підстаршина 1 УД УНА і довголітній член ЛВУ, він завжди тісно співпрацював з колишніми вояками УПА. Цю книгу присвячуємо його світлій пам'яті.

ВСТУПНА СТАТТЯ

Цей том „Літопису УПА " охоплює різні періодичні видання українського підпілля на захід від лінії Керзона. Точніше, ці матеріяли походять з української етнічної території, яку на підставі Ялтинського договору прилучено до Польської Народної Республіки.

Ці землі, в назовництві українського підпілля знані як „Закерзонський край", мали власну політичну і військову організаційну структуру, хоч як частина УПА Захід підпорядковувались головному командуванню на території УРСР.

Закерзонський край ділився на три Тактичні Відтинки (ТВ), „Бастіон", „Данилів" і „Лемко", об'єднані в Військову Округу УПА „Сян", ч. 6. Хоч видання в цьому томі походять з усіх Тактичних Відтинків, найбільше назв, власне, з „Бастіону". Всі числа „Інформативних вістей" видані на території ТВ „Данилів", а лиш одне видання, журнал „Перемога", походить з ТВ „Лемко" чи точніше з Перемищини.

Зібрані тут журнали різняться між собою не тільки змістом, але теж і своїм призначенням.

„Тижневі вісті" появлялися кожного тижня і вміщували інформації переважно з закордонних джерел, як преси, так і радіо. В додатку до коментарів на польську пресу, журнал містив огляди теж і закордонної, переважно англійської преси.

Радше незвичайною частиною цього видання треба вважати передруки статтей з польських і українських газет Північної Америки. Ці матеріяли майже завжди були дещо застарілі і дуже часто неповні. Одною з причин, чому їх вміщувано в журналі, було хіба те, що вони давали готовий огляд англомовної преси в питаннях, що відносилися до СРСР і Східньої Европи. Ще іншою причиною могло бути зацікавлення підпільною боротьбою проти комуністичних режимів Польщі і СРСР, яке проявляли ці еміґрантські газети. Вкінці можливо теж і тому, що провід українського підпілля був глибоко зацікавлений життям української еміґрації і покладав великі надії на її спроможність служити джерелом інформації про Україну і її визвольну боротьбу.

„Інформативні вісті", подібно як і „Тижневі вісті", спеціялізувалися в матеріялах ідеологічно-політичного змісту і в коротких новинах, вибираних з закордонної преси і радіо. Обидві публікації появлялися кожного тижня в друкарні „Перемога".

„Інформатор" — це журнал більшого формату, який мав від 20 до 60 сторінок друку. Головний приціл журнала: СРСР і місце української визвольної боротьби в констеляції сил в Радянському Союзі

та у світі. В ньому поміщені більш серйозні аналітичні статті, що обговорювали такі питання, як, наприклад, „Бюджет СРСР", політику відносно населення в Польщі й в СРСР, польський терор супроти українців і т.д. Журнал реєстрував теж і короткі новини.

„Лісовик" це журнал гумору і сатири, з виразним призначенням для широких кіл вояцтва УПА і населення. Добре редаґований, з ілюстраціями карикатуриста „Астри", що походив з кримських татар (батько полковник ЧА, а мати росіянка), журнал був повний дотепних і дуже влучних він'єток, які заторкували різні аспекти міжнародної політики, життя в СРСР і Польщі, як також життєвих умов підпілля. Журнал не щадив критики українського визвольного руху і старався виявляти його слабості в дуже відкритій, часто ущіпливій, але завжди веселій формі. Це видання повне анекдотів, які яскраво описують життя під комуністичним режимом. В обох доступних нам номерах журналу існує окремий відділ „польського гумору", який передає декілька добірних жартів таки польською мовою, хоч і в українській транслітерації.

Журнал „Перемога", якого ми маємо лишень номер 1-3 з 1946 року, це виразно реґіональне видання. Всі статті в цій публікації відносятьсі до дій Перемиського куреня УПА, його складових частин, або подій на цьому терені. Всі статті написані в високопатріотичному дусі і в дуже приступному стилі, з виразним призначенням для пересічного вояка УПА.

МЕТОДИ ВИДАВАННЯ

Умови підпільного життя рідко коли дозволяли на можливість утримувати одну постійну друкарню центрального призначення. Кожночасна небезпека викриття, труднощі в постачанні, великий персональний склад, потрібний для праці такої друкарні, труднощі в експедиції вже готових видань і т. д. примусили підпільний провід децентралізувати друкування й розмістити друкарські осередки в різних віддалених одна від одної місцевостях. Всі вони діяли незалежно одне від одного, хоч дуже часто займалися друкуванням тих самих матеріялів. В випадку, коли один з них був викритий чи знищений ворогом, інші могли продовжувати працю.

Існували теж великі різниці в виробничих можливостях і в якості друкарського приладдя, яким користувалося підпілля. Деякі з друкарських машин були стандартного типу, що їх закуплено або конфісковано від німців в часі війни. Ще інші збудували підпільні техніки з різнородних частин, що були в них під руками. Величина цих машин, техніка друкування тощо були пристосовані до існуючих місцевих обставин і потреб підпілля в даному проміжкові часу.

Черенки, зроблені з дерева або ґуми, т. зв. „українська ґутенберґівка", були широко вживані в тих місцевостях, де бракувало нормальних черенок. Ця техніка вживалася для друкування гасел, плякатів і коротких летючок. Матриці для газетних і книжкових назв, ілюстрацій і карикатур також виготовлювано таким способом. Деякі з підпільних мистців, як наприклад Ніль Хасевич (Волинь) і Михайло Черешньовський („Петро"), з надрайону „Бескид" на Лемківщині, працювали саме цією методою.

Друковано теж циклостилевим способом, який, здається, був найбільше поширений у підпіллі. Майже кожний район, не маючи змоги придбати потрібної кількости видань, був змушений перевидавати центральні видання на циклостилі. Цей метод друкування стосовано для всіх реґіональних видань, місцевих газет, радіоновин і важливіших організаційних матеріялів.

В місцевостях, де бракувало циклостилів, вживано звичайні друкарські машинки. Ця форма друкування вимагала найбільшого вкладу праці й відзначалася малими накладами. Вкінці при відсутності інших засобів деякі матеріяли переписувано рукою з допомогою калькового паперу.

ПОСТАЧАННЯ

Крім друкарських машин, підпілля постійно потребувало паперу, фарби й іншого приладдя. За час німецької окупації була нагода конфіскувати від ворога або часто закупити на чорному ринку більшу кількість паперу і фарби та замаґазинувати їх у спеціяльних криївках для майбутнього вжитку. З поворотом радянського режиму і з закінченням війни на території Польщі був великий брак паперу, фарби та інших друкарських матеріялів.

Також багато підпільних маґазинів ворог викрив у наслідок систематичних облав, а запаси інших вичерпалися. Треба було шукати нових доріг для заготівлі потрібних матеріялів, часто з допомогою працівників радянських чи польських підприємств. Закуп потрібного обладнання на чорному ринку був також одним з випробуваних способів заготівлі.[1] В випадках, коли інші можливості не існували, командування УПА робило спеціяльні напади на склади і маґазини ворога і так здобувало потрібні матеріяли.[2]

---

1. Дивись І. Чуб, „На українському Підляшші в рр. 1944-1948" /II/, До Зброї, VII, 22 (35), березень 1954, ст. 32. Його праця в підпіллі дивись: „Чуб", „Протокол ч. 1", Архів Місії УПА, фоліо 151. „Рента", наприклад, подає цікавий опис труднощів, які мусіла перебороти при перевезенні циклостилю з центральної Польщі в Ярославщину. Дивись „Рента", лист з 16 жовтня 1987 року, ст. 2

2. Дивись Є. Прірва, „Українські підпільні видання під московсько-большевицькою окупацією", До Зброї, III.29/15, лютий 1950, ст. 30.

СПЕЦІЯЛЬНІ КРИЇВКИ

В часі німецької окупації друкарні були в мало доступних ворогові місцевостях, в селах положених серед лісових масивів або в горах. Дуже часто вони були розміщені в селянських будівлях або в окремих, для цієї цілі збудованих хатах у лісі.[3]

Після закінчення війни це стало неможливим, і друкарні та видавничі осередки почато приміщувати в підземних криївках, бункрах.[4] *Будова цих приміщень вимагала багато напруги і поборення різних труднощів, якщо вони мали стати надійним місцем життя і праці підпільних друкарів. Дуже часто ці криївки складалися з кількох кімнат, як наприклад спальні, їдальні, маґазину і робітні, обладнаної в друкарські машини.*[5]

Будовою таких криївок найчастіше займалися люди, яким приходилось опісля в них жити, або відділи УПА з далеких теренів, що не були знайомі з околицею, в якій знаходилася дана криївка. Якщо хто-небудь, хто знав про розміщення криївки, попадав у ворожі руки, таку криївку з місця ліквідовано, а матеріяли і обладнання переношено в безпечніші приміщення.[6]

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ВИДАВНИЧОГО ОСЕРЕДКУ

Організаційна структура підпільних видавничих осередків (ТЗ і друкарень) була різна, залежно від часу і умов праці. Переважно в кожному з них був директор/адміністратор, який відповідав за працю осередку, зміст журналу, його формат, реченці й кольпортаж — іншими словами, за цілість праці осередку. Він теж розподілював працю поміж іншими відповідальними працівниками. Радіотехнік робив записи закордонних радіопередач, займався редаґуванням

---

3. Дивись „Сич", „Протокол ч. 1, 26.IX.47", Архів Місії УПА при ЗП УГВР, фоліо ч. 164, ст. 4-5.

4. Дивись З. Семенів, „Криївки і бункри — гріб чи шапка-невидимка підпілля", До ЗбооІ IV, 21 (34), грудень 1953, ст. 2-4.

5. Дивись Є. Прірва, „Українські підпільні...", ст. 30-31.

6. Дивись „Сич", Протокол ч. 1".

радіовісток і відповідав за 10-тиденні радіоогляди на різні теми, як наприклад, події в Китаї, сесії ООН, мирові конференції тощо. Головний редактор був відповідальний за головну частину журналу. Він також організував дописувачів, рішав, який матеріял з центральних видань передруковувати, і редаґував огляд радянської і закордонної преси. Він також відповідав за мовний профіль журналу. Технічний редактор відповідав за технічний формат видання, мав нагляд над друкарським приладдям і займався експедицією видання. Маґазинер контролював сховище паперу, кальок, матриць, фарби і харчів, а інтендант організував харч і всякі потрібні речі і дбав про їх вчасну доставу до осередку. Машиніст і друкарі в свою чергу відповідали за різні аспекти технічної праці. Кур'єри, які обслуговували осередок, завершували його персонал. Вони були прикріплені до ТЗ чи осередку і стояли осторонь загального підпільного зв'язку. Цей натиск на самовистачальність і самоврядування був викликаний турботою за безпеку осередку.[7]

РОЗМІЩЕННЯ ПІДПІЛЬНИХ ВИДАВНИЧИХ ОСЕРЕДКІВ

На території Закерзоння існувало декілька підпільних видавничих осередків (ВО) і технічних звен (ТЗ). Видавничі осередки займалися збіркою і підготовкою матеріялів до друку, тоді як ТЗ в більшості випадків виконували технічну працю, зв'язану з друкуванням.

ТАКТИЧНИЙ ВІДТИНОК „ЛЕМКО"

Першою і найбільш технологічно вивінуваною треба вважати друкарню в селі Військо, Добромильського повіту, недалеко Перемишля, яку засновано в 1944 році ще за часів німецької окупації, її створено за ініціятивою С. Левицького, який в тому часі був обласним провідником ОУН. Після його арешту відповідальність за неї перебрав Василь Галаса („Орлан", який став обласним на місце С. Левицького), і „Тарас", який після адміністративної реорганізації був назначений провідником надрайону „Холодний Яр".[8]

---

7. Дивись Є. Прірва, „Українські підпільні...", ст. 31-32.
8. Дивись лист Степана Ґоляша з 22 травня 1987. Також Степан Ґоляш, „Підпільні друкарні ОУН в Україні", Вояцька ватра/Гомін України, чч. 2/128-7/133, 23 січня — 20 жовтня 1980; ці дані підтверджені в листі від „Марічки" з 3 червня 1987 року. Вона була жінкою „Орлана" і в цьому часі була шефом кур'єрської служби УПА в Перемиському терені.

На час пересування фронту цей осередок став на деякий час неактивним, але вже восени 1944 року почав знову працю, тим разом в селі Тисова, де в тому часі містилося теж і командування УПА Перемиського району.[9]

Працівники в цьому осередкові були: професор Київського університету („Професор", „Орелець", „Бористен", „ Уманець"),[10] *двоє полтавців, ,, Черемош"* [11] і *його сестра ,,Степова", адміністратор-друкар „Липа"* [12] *і машиністка „Святослава".*[13]

По закінченні Другої світової війни цей осередок перенесено до криївки в лісі поміж селами Керманичі і Дилягова (Корманицький ліс, Перемищина), де він діяв аж до знищення його польським військом вліті 1947 року."

ТАКТИЧНИЙ ВІДТИНОК „БАСТІОН"

Найбільша видавнича діяльність Закерзоння розміщувалася на терені Відтинка „Бастіон" (Ярославщина, Любачівщина, Томашівщина), на якому мав квартиру крайовий провідник Ярослав Старух („Стяг", „Ярлан")."

---

9. Дивись лист „Марічки" з 3 червня 1987.

10. На думку С. Ґоляша, він був професором Київського університету і разом з дружиною проживав у таборі втікачів у Перемишлі. Звербований до підпілля, він редаґував різні видання. Під час переходу фронту він був важко ранений ґранатою, яка вибухла в його кишені, і назавжди пошкоджений. Він залишився в підпіллі як редактор до смерти вліті 1947 року. Є. Штендера в своєму листі твердить, що він мабуть теж виконував функцію шефа канцелярії окружного провідника „Григора" (Мирослава Гука).

11. „Марічка" твердить, що він загинув біля Тисової під кінець 1944 року.

12. С. Ґоляш твердить, що „Липа" був керівником ТЗ, тоді як „Марічка" вважає його друкарем.

13. На думку С. Ґоляша, її ім'я було Ганна, і походила вона з Сокаля. „Марічка" твердить, що „Святослава" побралася з „Тарасом" і народила дівчинку. Восени 1947 року, після примусового виселення українців в „Акції Вісла", вона жила нелеґально в Перемишлі. Викривши її, польське УБ зробило в її домі „котел" для виловлювання зв'язкових. Власне тут арештовано „Христю" 15-го і „Мотрю" 16-го листопада 1947 року. „Марта" і „Марійка", які прибули з УРСР у листопаді, оминули арештування тільки тому, що „Мотря", яка пішла нав'язати контакт, не подала умовленого знаку, що все в порядку. Вони тоді від'їхали на призначені місця в західній Польщі. При одній нагоді „Святослава" кинулась з вікна третього поверху й загинула. Її доньку адоптувала польська сім'я. Лист „Марічки" з 3.VII.87. Дивись С. Ґоляш, лист з 8 вересня 1987 року.

14. „Марічка" підтвердила це розміщення і подала, що код цього видавничого осередку був „Холодний Яр". С. Ґоляш твердить, що тут друкувались різні періодики і брошури, як наприклад: журнал „Перемога", одне число якого передруковано в цьому томі; Зенон Савченко („Орлан", Василь Галаса), „Українсько-польські взаємини"; „Ярлан" (Ярослав Старух), „Фашистівське страшило"; „До братів чехів і словаків" і різну організаційну літературу.

15. Дивись теж С. Ґоляш, „Підпільні друкарні..."; Також Володимир Макар, „Пропаґандивна діяльність УПА і її доповнення до пропаґанди ОУН", *Визвольний шлях,* ч. 5, 1982, ст. 666. Деякі дані в обох статтях суперечать інформаціям від Є. Штендери, О. Лебедович і „Сича".

Хоч початки цієї праці не легко відтворити,[16] з документів і спогадів учасників виходить, що перервану видавничу діяльність у цьому терені започаткував „Сич", який з власної ініціятиви почав перебивати на машинці до писання різні організаційні інструкції, летючки тощо, які знаходилися в нього з ранішого періоду.[17] Одначе в другій половині березня 1945 року, коли цей терен прилучено до округи „Батурин" і закінчено його адміністративну реорганізацію, „Сича" назначено технічним керівником звена і призначено для нього декілька писальних машинок, циклостиль і матеріяли до друку. ТЗ також одержало приділ паперу, фарби, матриці і почало працю. В тому часі ТЗ складалося з адміністратора ,,Романа",[18] машиністки „Хуртовини", радіотехніка „Кармелюка" і „Сича". ТЗ містилося в селах Хотинець і Грушовичі, де на підставі реляцій „Сича" почало друкувати „Щоденні Радієві Вісті", „Лісовика" і помножувати різні інструкції, накази і т.д. ТЗ в тому часі мало код „ З друкарні Лісовик ".[19]

З документів виходить, що в окрузі „Батурин" (ТВ „Бастіон") були два ТЗ.[20]: Технічне Звено „Волоша" і Технічне Звено „Романа/Сича". Але теж, як виходить з матеріялів, ці два звена не завжди діяли окремо, і часто група „Волоша" займалася редакторською працею тоді, як група „Романа/Сича" обмежувалася до друкування матеріялів.[21]

16. Є. Штендера, тоді „Зоряний", згодом „Прірва", який прибув в Любачівський повіт у січні 1945 року з УРСР з завданням реорганізувати підпільну адміністрацію, знайшовся в досить важкій ситуації. Районова адміністрація майже не існувала (чолові кадри її ліквідували більшовики 8 січня 1945 року), крім „Володаря", організаційного референта, і ближче не ідентифікованого військового референта — дві мало активні особи. Дивись лист Є. Штендери з 17 травня 1987 року. Згідно з наказом він реорганізував повітову адміністрацію в надрайон і також постарався дати початок пропаґандивному осередкові. Від командира „Залізняка" йому приділено Петра Василенка („Волоша") на референта пропаґанди. Опісля долучили „Володар" (студент університету з Галичини, який мав 22-24 роки), і „Тетяна", його наречена, яка була машиністкою (її справжнє ім'я було Стефа Туркевич і, на базі розповіді „Грізної", походила з села Серакісці біля Медики). Штендера був пов'язаний з цією групою приблизно два місяці, лютий-березень 1945 року. В березні або на початку квітня „Сталь" перебрав провід Ярославського Надрайону і став відповідальним теж і за ТЗ. В тому часі ТЗ був приміщений в селі Гораєць на Любачівщині. Приблизно в тому часі Ярослав Старух („Стяг") став крайовим провідником „Закерзоння" і українського підпілля в Польщі. Його першим завданням було зорганізувати добрий видавничий осередок, і він зараз почав працю в цьому напрямі. Одначе тому, що Штендеру перенесено на Холмщину в травні 1945 року, він не знає деталів цих плянів Старуха. Дивись лист Є. Штендери з 17 травня 1987 року.

17. Дивись „Сич", „Протокол ч. 1", ст. 2; „Протокол ч. 2", ст. 2.

18. Відносно цієї особи і його функцій є декілька питань. „Хуртовина" твердить, що він був керівником ТЗ аж до його дезерції в серпні 1945 року. Дивись „Хуртовина-Сичиха", „Протокол ч. 1, 27.IX.1947, ст.2. Дивись теж „Сич", „Протокол ч. 2", ст. 2.

19. „Сич", „Протокол ч. 1", ст. 3.

20. Це питання спеціяльно підкреслене в листі Є. Штендери з 17 травня 1987 року.

21. Третє ТЗ згадує О. Лебедович, яка твердить, що о. д-р Слюсарчик („Роман") був керівником ТЗ, приміщеного біля села Люблинець. Його помічником був Іван Мачай, який мав університетську освіту. Дивись С. Ґоляш: „Інтерв'ю з О. Лебедович", ст. 3.

У його звіті з 1947 року „ Сич" твердить (що теж підтверджує і „Хуртовина"), що Василенка („Волоша") перенесено до цього ТЗ аж у другій половині серпня 1945 року, коли він став головним редактором „Лісовика".[21]

В цьому часі в додатку до „Лісовика" ТЗ передруковує теж „Ідею і чин", „Інформатора", „За українську державу", „Перець", „Стрілецькі вісті" і інші матеріяли.[23]

З огляду на постійний натиск польської влади і дезерції „Романа" і радіотехніка „Кармелюка", ТЗ, тепер вповні під керівництвом „Сича", переноситься 1 листопада 1945 року до села Щебивовки в Любачівському повіті,[24] *де перебуває до 20 листопада 1945. В тому часі ТЗ друкує „Лісовика", Декларацію Проводу ОУН і інші матеріяли і також займається будовою декількох криївок.*[25]*5 листопада до ТЗ прибув провідник „Сталь" і призначив до праці в ТЗ машиністку „Тетяну".*[26]

Знову під тиском ворога група змушена перенестися до присілка Скорадка біля села Цитулі, де й розчленовується. „Сич", його дружина „Хуртовина" (вони побралися 12 вересня 1945 року) і „Щупак" зостаються тут до 10 грудня 1945 і продовжують друкувати „Лісовика", „Відкритий лист до цілого культурного світу" українською, польською і французькою мовами, летючку до польського війська та інші матеріяли. Редакційна частина ТЗ („Волош" і „Тетяна") в тому часі перейшли до Цитулі.[21]

Декілька днів пізніше „Сич" разом з „Хуртовиною" вертаються до присілка Ігнаші біля села Радава[28] *і продовжують працю.*

Незадовго опісля в бою з ВП загинув радіотехнік „Гайдамака" і районовий пропаґандист Іван Доскоч („Забутий").[29] *3 березня*

О. Лебедович згадує також ТЗ, приміщене на присілку Вандзін в Любачівщині. Керівником цього ТЗ був „Іскра" (адвокат з Любачева), який загинув у бункрі разом з жінкою радіотехніком, яка походила зі Східньої України. Дивись С. Ґоляш: „Інтерв'ю з О. Лебедович", ст. 8-9.

22. В листі з 17 травня 1987 року Є. Штендера твердить, що „Лісовик" виходив вже в час його перебування в цьому терені на початку 1945 року, і що вже тоді карикатурист „Астра" був призначений до праці в редакції журналу. Він натякає, що Петро Василенко („Волош") став редактором „Лісовика" вже на початку 1945 року.

23. Дивись „Сич", „Протокол", ст. 3.

24. Згідно з „Хуртовиною", ТЗ забрало зі собою всі машини і матеріяли. Дивись „Хуртовина", „Протокол", ст. 2.

25. Дивись „Сич", „Протокол", ст. 4.

26. Дивись „Хуртовина", „Протокол", ст. 2.

27. Дивись „Сич", „Протокол", ст. 4.

28. Дивись „Хуртовина", „Протокол", ст.3.

29. Дивись „Хуртовина", „Протокол", ст. 4. Моє інтерв'ю з „Грізною" вказує, що один ТЗ був на присілку Храпи біля села Зарадава на Ярославщині. Машиністками в цьому ТЗ були „Рента" і „Ірина". Тут теж загинув Іван Доскоч („Забутий"), що походив з села Лази, Ярославського повіту. Але на підставі інших інформацій виходить, що це була частина ТЗ „Сича".

1946 року група евакуювалася до лісу близько села Мівків і продовжувала працю в таборі Диківського куща і в криївці поляглого „Гайдамаки".[30] В тому самому часі група будує свою власну хату в лісі, до якої переноситься під кінець березня. В цьому приміщенні ТЗ зостається до 6 липня 1946 р. Одначе тут працює лишень одна частина звена, а саме „Володар", „Тетяна", художник „Жичка" і кухар „Ігор". В квітні „Сталь" („Сурмач") переносить туди теж і радіоінформативну секцію під керівництвом „Анґліка".[31]

19 травня 1946 р. „Сталь" в дорозі на зустріч зі „Стягом" залишив при ТЗ його машиністку „Ірину" („Вірну") і два дні пізніше загинув у засідці ВП.[32] Разом з ним загинув теж і П. Василенко („Волош").[33] „Ірина" залишилася при ТЗ й була відповідальною за компіляцію теренових звітів, наказів і вісток з терену.[34]

В цьому місці ТЗ продовжує друкувати „Лісовик", „ Чи атомова бомба врятує Англію?", „Гуцульський курінь", „Акції польсько-большевицького терору" (праця „Ірини"), „Боєвий правильник піхоти", як також летючки, інструкції і накази."

ТЗ мало код „З друкарні ОУН". Одначе після смерти „Сурмача" („Сталя") і „Волоша" видання цього ТЗ названо в їх честь. Матеріяли чисто військового характеру і ті, які появлялися польською мовою, виходили під назвою „З друкарні УПА ім. Петра Волоша-Василенка". Всі інші мали назву „З друкарні ОУН ім. Д. Сурмача".[36]

Час після 6 липня 1946 року був знову дуже змінливий для цього ТЗ, і воно було змушене декілька разів змінювати місце постою. 9 вересня лісову криївку знищило ВП, і „Сич" та „Щупак"

---

30. Дивись „Хуртовина", „Протокол", ст. 4.
31. Дивись „Сич", „Протокол", ст. 5; „Рента" твердить, що правдиве прізвище „Анґліка" було Пилипівський і що його брат був аптекарем у Ляшках Довгих, Ярославський повіт.
32. Дмитро Дзьоба („Сталь", „Сурмач", „Богун", „Хлоп"), народжений у 1921 році в Станиславівщині. Став членом ОУН в 1939-40 рр. З початком 1944 був референтом юнацтва Перемиської области. Восени 1944 став повітовим провідником Ярославщини, а після смерти „Гармаша" також Любачівського і Томашівського повітів. Після реорганізації він став провідником округи. Дивись К-М, „Про причини і обставини смерти сл. п. Сурмача і Волоша", *Архів Місії УПА,* фоліо 11, ч. 8, ст. 5.
33. Він народився в селі Війтовці, Яготинського району, Полтавської области в родині складеній з четверо дітей, двоє хлопців і двоє дівчат. Батько був арештований в 1936 році і засуджений на десять років концлаґерів. Закінчивши десятилітку, він поступив у Педагогічний Інститут, але з огляду на початок війни в 1941 році йому не вдалося його закінчити. Вступивши до УПА в 1944 році, він виконував функції політвиховника, а опісля був перенесений до референтури пропаґанди. Автор багатьох віршів, новель і нарисів, велике число яких появилося в підпільних виданнях. Дивись Лиман, „Життєпис Петра Волоша-Василенка", *Архів Місії УПА,* фоліо 11, ч. 8, ст. 6-7.
34. „Сич", „Протокол", ст. 5.
35. „Сич", „Протокол", ст. 5.
36. „Сич", „протокол", ст. 5.

перейшли в Синявський район під опіку командира „Калиновича", який приготовив для них нову криївку."

Решта групи долучила до них аж з початком жовтня (?). В цьому часі ціле звено перенесено до криївки поляглого „Сурмача". Тут до них прибув карикатурист „Астра". В тому самому часі почато будову нової криївки, і з початком грудня „Сич", „Щупак" і „Сокіл" перенеслися до неї. Всі інші — „Володар", „Тетяна", „Астра" і „Анґлік" — перейшли на квартирування до села Гораєць. Тут вони приготовляли матеріяли до друку і кур'єрами передавали їх „Сичеві" і його двом помічникам. Тут і продовжувано друкувати „Лісовика", листівки, накази, інструкції, „ Чужинці про Україну", „ У боротьбі за волю під бойовими прапорами УПА", „Завадка Морохівська" українською і польською мовами, „Польща перед виборами" і інші матеріяли.[38]

В цій криївці праця продовжувалася до 18 січня 1947 року, коли на наказ „Крима" її залишено з огляду на дезерцію „Гори", одного з помічників при будуванні криївки. Групу знову розчленовано. „Крим" взяв з собою „Щупака" і „ Сокола" до своєї криївки, а „Сич" відійшов 21 січня 1947 року до села Ветлин.[39]

Не існує жадних даних, що це ТЗ продовжувало існувати після січня 1947 року.

Правда, у спогадах деяких учасників підпілля згадується теж про окреме ТЗ, яке ніби приміщувалося в бункрі крайового провідника „Стяга", де мали друкуватися матеріяли краєвого проводу, як теж і праці самого „Стяга". Одначе до цих реляцій треба ставитися з певним скептицизмом з огляду на добре відому конспіративну чуйність провідника „ Стяга". Цей бункер, який знаходився в лісі недалеко села Монастир, впав 17 вересня 1947 року, і „Стяг" та його охорона загинули.[40]

ЛЕМКО

В надрайоні „Бескид" ТЗ містилося в селі Бук. Керівником звена був „Новий", а його заступником „Степ". Машиністками при цьому звені працювали „Дора" (Нуся Скірка) і „Марта" (Ярослава

37. „Сич", „Протокол", ст. 6.
38. „Сич", „Протокол", ст. 6.
39. „Сич", „Протокол", ст. 6.
40. Дивись С. Ґоляш, частинний манускрипт, ст. 12. Криївка „Стяга" складалася з двох кімнат, в яких постійно проживало 4-6 осіб: „Стяг", машиніст „Ігор" і 2-3 вояків охорони. „Стяг" дуже багато писав, а „Ігор" переписував чи приготовляв матеріяли до друку, які опісля пересилано до ТЗ. Дивись моє інтерв'ю з Теофілею Іриною Федорів („Ірина Мороз", „Марта", „Маруся") з 30 жовтня 1987 року.

Філь), а мистецьким дорадником був Михайло Черешньовський („Петро"), відомий скульптор зі села Стежниця біля Балигороду. Він вживав дереворитів для вироблення плівок, карикатур, портретів та іншої художньої праці. За видавничу працю цього звена відповідали надрайоновий провідник „Мар" (С. Ґоляш) і організаційний референт „Остап".

Крім організаційних матеріялів, ТЗ друкувало летючки польською, українською, чеською і словацькою мовами. Часом приходилось друкувати матеріяли іншими чужими мовами, як наприклад брошуру французькою мовою весною 1946 р., з якою ТЗ мало великі труднощі.[41]

ТАКТИЧНИЙ ВІДТИНОК „ДАНИЛІВ" ХОЛМЩИНА І ПІДЛЯШШЯ

На Холмщині в 1945 році,[42] *як зрештою і на інших теренах, ТЗ було частиною пропаґандивної референтури.*[43]

Вже в 1944 році, ще за „Ярополка" існувало ТЗ, яке за Вербівського продовжувало друкувати журнал „Інформативні вісті"[44] *і інші матеріяли, в більшості летючки і проклямації. Редактором журналу був Микола Лопушанський („Слота"), учитель по професії, а також Вербівський, „Євген", а згодом „Певний". „Циба"з Угринова був техніком ТЗ. Машиністкою від половини 1946 року була „Оля", а Н.Н. — один із редакторів (студент) — займався радієвими приладами і редаґував радієві вісті. В ТЗ працювали теж і інші люди. ТЗ приміщувалося в Угринові.*

За час урядування Гарасим'яка керівництво ТЗ доручено „Певному", який теж став редактором журналу. Ці обов'язки він виконував аж до смерти при кінці червня 1947 року.[45]

---

41. Дивись С. Ґоляш, „Підпільні друкарні..." і його лист з 22 травня 1987.
42. До квітня 1945 року існувала підпільна Холмська область.
43. Холмську область реорганізовано в березні 1945 року під проводом „Вадима", який в цій справі був присланий з Волині. Ця реорганізація створила Надрайон із „Святославом" на чолі. Референтура пропаґанди й далі на Холмщині була в руках „Гуцула", який мав вищу освіту і походив з Волині, куди й повернувся після реорганізації. Надрайоновий референт пропаґанди „Ярополк" (справжнє прізвище Коза, з закінченою середньою освітою), походив з Сокальщини. Він загинув у квітні 1945 року. На його місце призначено Теодосія Вербівського („Чмелик"), який походив з Угринова і мав закінчену теологічну освіту. Теодор Гарасим'як („Дунайський") прийшов на місце „Чмелика" взимі 1945/46 року. Він походив з села Варешина, Грубешівського повіту, мав вищу освіту, був учителем і не належав до ОУН. Він був постійним делеґатом у контактах з польською підпільною організацією „ВІН".

У травні Холмський Надрайон переорганізовано в Округу яка складалася з двох надрайонів. Дивись лист. Є. Штендери з 17 травня 1987, ст. 4.
44. Дивись також Є. Прірва, „Українські підпільні...", ст. 21.

ПІДЛЯШШЯ

В надрайоні „Левада" існував видавничий осередок і ТЗ під керівництвом Івана Чуба (Івана Шамрика),[46] референта пропаґанди і редактора видання.[47] Головні члени цього осередку були Олександер Дейнека („Сковорода"), машиніст Микола Чуйко („Ґеник", „Ярослав") і радист Михайло Боднарук („Стефко").[48] Тут у 1945-1947 рр. виходили: „ Тижневий огляд політичних подій", (вийшло 52 числа) і „Холмсько-Підляський інформатор" (вийшло 25 чисел). Примірників цих видань досі не вдалося знайти за кордоном.

РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ЛІТЕРАТУРИ

Підпільні видання розповсюджувано різними дорогами. Матеріяли перекидувано спеціяльними кур'єрами часто на великі віддалі, і це був головний метод розподілу літератури. Терени, до яких важко було доставити більшу кількість літератури, одержували лишень декілька, а часто лишень один примірник даного видання й старалися з допомогою місцевих ТЗ перевидати його на циклостилі або в формі машинопису. Таким способом усі центральні видання раніше чи пізніше доходили до всіх теренів дії підпілля або в повному первісному виді, або як повні чи частинні передруки.

Таким способом підпільна література доходила до всіх територіяльних центрів пропаґанди, а через них до військових відділів і менших розповсюджувальних осередків.

Відповідальність за розповсюдження літератури серед населення лежала на плечах всіх членів підпілля. Для інформації населення про визвольну боротьбу вживалося різних способів. В деяких місцевостях організовано публічні збори, на яких читано підпільні видання. В інших місцях інформації й виховну літературу подавано тільки малій групі відданих справі людей. В частинах УПА відповідальними за політичне виховання бійців були політвиховники.

---

45. „Певний", „Чмелик", „Слота" і „Циба" також загинули в тому часі.
46. Дивись лист Є. Штендери; „Чуб", „Протокол", *Архів Місії УПА,* ч. 151.
47. І. Чуб твердить, що на початку це ТЗ передруковувало матеріали, прислані від проводу ОУН. Пізніше одначе ТЗ почало друкувати „Холмсько-Підляський Інформатор". Щоб не створювати проблем з населенням, серед якого було багато колишніх членів КПЗУ, видання цього осередку мали код „Видавництво УПА «Боротьба»". Дивись І. Чуб, „На українському Підляшші в рр. 1947-1948", *До Зброї,* VI, 21 (34), грудень 1953, ст. 30.
48. Дивись „Сковорода", „Моя участь у революційно-визвольній боротьбі українського народу в рр. 1948-49", *Архів Місії УПА,* фоліо 11, ч. 3. Дивись також „Ярослав", „Протокол ч. 1", *Архів Місії УПА, ч.* 152, і „Стефко", „Протокол ч. 1", *Архів Місії УПА,* ч. 153-154.

Для розсилки літератури користувалися теж і більш конвенційним способом, як наприклад державна пошта. В таких випадках літературу висипано з далеко віддалених місць, часто положених поза кордонами УРСР. Наліплювання плякатів і гасел на мурах міст, залізничих станцій, шкіл і крамниць також практиковано дуже широко. Вибрані члени політичної еліти режиму чи члени інтеліґенції час до часу одержували підпільну літературу з допомогою пошти. В Польщі такі акції українського підпілля викликували велике зацікавлення, а часто і реакцію урядових і інтеліґентських кіл.[49]

Іншими словами, підпільну літературу розповсюджувано досить широко, хоч можливо в невеликій кількості. В опінії Штендери її можна було знайти не лишень на території України, але теж і в сусідніх країнах. Українські підпільні видання появлялися в Москві, Ленінграді, Варшаві, на Кавказі і навіть у Казахстані.[50]

Де це було можливим, підпільні видання пересилано теж і до закордонних посольств. Велике число журналів у цьому томі походить з Державного Архіву США. Їх у свій час передавано американському посольству в Варшаві спеціяльними кур'єрами, найчастіше дівчатами.[51]

Однією з головних кур'єрок, яка втішалася добрими контактами в амбасадах США, Великобританії, Франції і Бельгії, була Олена Лебедович. Пізніше вона разом зі своїм зверхником „Дальничем" попала в руки польських органів безпеки й була засуджена на багато років в'язниці.[52]

РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ЛІТЕРАТУРИ ЗАКОРДОНОМ

„Для українського підпілля територія Польщі була вікном на Захід".[53] *Підпільний провід робив все можливе, щоб інформувати західній світ про українську визвольну боротьбу.*

---

49. Дивись І. Чуб, „На українському Підляшші", *До Зброї,* VII, ч. 22 (35), березень 1954, ст. 31-32.
50. Дивись Є. Прірва, „Українські підпільні...", ст. 34.
51. Віднайдені мною в Державному Архіві США в Вашінґтоні, Д.К., їх переклясифіковано в серпні 1982 року. Деякі з цих жінок: Іванка Кнобльох („Підгірянка"), скінчила самогубством у тюрмі; „Рента"; „Марія Ріпецька („Оксана"); „Ксеня"; „Стефа"; Ірина Мороз; Єва Бздель; Зена Химка („Зоя"), народжена у Львові, була кур'єркою „Орлана" і мала контакти в амбасаді Великобританії. Живучи в Варшаві, вона вдавала спекулянтку на чорному ринку. Арештована в травні або червні 1947 і опісля передана МҐБ. Лист „Марічки" з 9 травня і з 3 червня 1987 року, ст. 3.
52. Офіційне обвинувачення проти неї передруковуємо в цьому томі. О. Лебедович живе в США.
53. Лист М. Ріпецького з 22 червня 1987 року.

Для осягнення цих цілей, як теж для того, щоб інформувати польський народ про українські змагання за незалежність, створено декілька зв'язкових пунктів у центральній Польщі. Це завдання передано в руки жінок, членів ОУН, які мали кращу змогу ніж чоловіки порушатися по країні. Їхніми заходами створено декілька таких пунктів в різних містах центральної і західньої Польщі, і жінки зуміли теж знайти й звербувати деяку кількість симпатиків серед населення, які погодилися приймати й переховувати підпільну літературу, призначену для дальшого поширення.

Найбільше уваги присвячено центральним містам, як, наприклад, Варшава, Краків, Ґдиня, Ґданськ, Катовиці і Познань.[54]

З огляду на безпеку підпільний провід рішився не розбудовувати широкої підпільної сітки на корінних польських теренах. Зв'язок виконували спеціяльно для цього призначені особи, які дуже часто діяли самостійно й не були пов'язані між собою. Ці одиниці одержували матеріяли і відповідні інструкції, куди доставляти цю літературу, від своїх зверхників, які в більшості випадків перебували на українських етнографічних територіях."

Вибір і висилка кур'єрів були в руках найвищого підпільного, політичного і військового проводу. Час до часу теж давано дозвіл для подібної діяльности теж і людям на нижчих щаблях проводу.[56]

Контроль над кур'єрами на рівні краєвого проводу був в руках „Дальнича", шефа СБ, і „Орлана", шефа пропаґанди. Час до часу цією справою займалися також „Григор", окружний провідник

---

54. Цікавий опис, як ці пункти організовано, дивись С. Ґоляш, „Інтерв'ю з О. Лебедович", ст. 4. Зв'язковий пункт у Катовицях описаний в листі „Стефи" з 15 вересня 1987 року і в інтерв'ю М. Кулика. Дивись лист М. Кулика з 17 жовтня 1987 року, ст. 5. „Стефа" і „Рента" співпрацювали разом в виконанні різних доручень. Дивись „Рента", лист з 16 жовтня 1987 року, ст. 1-2. Для монтування кур'єрських ліній через Чехо-Словаччину в 1946 році відрядив „Стяг" Теофілю Федорів („Марту") до Вальбжих і Єлєня Ґура. Ця спроба одначе була невдалою. Дивись моє інтерв'ю з Теофілею І. Федорів з 30 жовтня 1987 року. В Єленя Ґура в 1946 році діяла також „Марічка" з 15 листопада 1987 року. Про зв'язковий пункт у Варшаві, який на доручення „Дальнича" і під керівництвом „Ікара" проіснував до осени 1946 року і був викритий на донос „Зенона", і пункт у Ґдині під керівництвом „Яструба" згадується на ст. 101 в **Recenzje, uzupełnienia, sprostowania, uwagi krytyczne, polemiki, poprawki językowe, wniesienia nowych faktów i wydarzeń oraz danych liczbowych** до книги **Antoni Ẑ. Szczesniak, Wiesław Z. Szota, Droga do nikąd: Działalność Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów i jej likwidacja w Polsce. Warszawa, WMON, 1973.**
З рамені „Орлана" завдання спеціяльного призначення виконувала також Марія Ріпецька („Оксана"). Терен її дії охоплював Катовиці, Лєґніцу, Краків, Вроцлав, Олесніцу, Бжеґ, Щецін, Сьвіноуйсьцє, Ґданьск, Усткі, Сопот, Ельбльонґ, Пасленк, Ґдиню і Познань. Вона згадує теж „Ліну" і „Рому". Дивись письмо М. Ріпецької з жовтня 1987 р.

55. Лист М. Ріпецького з 22 червня 1987 року, ст. 3.
56. Лист. М. Ріпецького, ст. 3.

Перемищини, ,,Сталь", окружний провідник Ярославщини, і провідники „Корнійчук" і „Крим".[57]

„Дальнич" відповідав за контакти й розповсюдження літератури до різних посольств у Варшаві,[58] *хоча він діяв у дуже стислому порозумінні зі „Стягом" і „Орланом".*[59]

Призначену на захід літературу завжди виготовлювано англійською або французькою мовою, але часто пересилано літературу теж і українською, польською, чеською і словацькою мовами. Ці матеріяли передавано до різних амбасад, через людей, які їздили на захід, або через чужинецьких матросів, які бували в польських портах.[60] *Є теж познаки, що деякі підпільні видання менш сенситивної натури періодично висилано до амбасад звичайною поштою. З огляду на те, що цей метод передавання документів був найменше забезпеченим, важко вгадати, чи література доходила до адресатів.*[61]

Обмін виданнями з польським підпіллям також вважається дуже важливим, і багато уваги приділювано виборові таких матеріялів, які не послаблювали б надто і так дуже делікатних відносин поміж обома сторонами.[62] *В різних зустрічах поміж представниками польського і українського підпілля обмін інформативними матеріалами завжди стояв на порядку дня.*[63]

* * *

В імені редакції Літопису УПА я бажаю подякувати всім, хто допоміг у підготовці цього тому. В першу чергу складаю подяку д-рові М. Ріпецькому і пані Марії Ріпецькій, „Марічці", пані Олені Лебедович, Є. Штендері, С. Ґоляшеві, „Сичеві", „Чорній", „Ірині",

---

57. Лист „Марічки" з 3 червня 1987 року; лист М. Ріпецького, ст. 3. Дуже цікаві спогади про кур'єрську діяльність і розповсюдження підпільних матеріялів подає „Рента", яка виконувала по тій лінії доручення „Корнійчука" („Вира"). Дивись „Рента", лист з 16 жовтня 1987 року, ст. 1-2.

58. Лист М. Ріпецького, ст. 3.

59. Лист „Марічки" з 4 травня 1987, ст. 1.

60. Лист М. Ріпецького, ст. 3. Треба теж припускати, що закордонні розвідочні служби збирали ці матеріяли з допомогою своїх аґентів серед польського населення.

61. Лист М Ріпецького; лист „Марічки"; С. Ґоляш, „Інтерв'ю з О. Лебедович".

62. І. Чуб, „На українському Підляшші..."; Є. Штендера твердить, що деякі сторінки журналу, в яких висловлено протипольські настрої, замінено, щоб не псувати добрих відносин з польським антикомуністичним підпіллям.

63. Огляд цих зустрічей дивись Yevhen Shtendera, „In Search of Understanding: The Ukrainian and Polish Underground Movements, 1945 to 1947, Co-operation Between the UPA and the WIN", in Peter J. Potichnyj, ed. *Poland and Ukraine: Past and Present*. Едмонтон, КІУС, 1980, ст. 271-294.

„Стефі", „Ренті", „Грізній" і М. Куликові за інформації про організацію і працю підпільних друкарень та кур'єрських пунктів, а Петрові Содолеві і Володимирові Макареві за архівні матеріяли. Я також вдячний В. Макареві за кропітку працю коректора, Степанові Шпакові за допомогу в підготовці покажчика і всім, хто в який-небудь спосіб допоміг у виданні цього тому.

Петро Й. Потічний

INTRODUCTION

This volume of the „Litopys UPA" contains various periodical publications of the Ukrainian underground west of the Curzon Line. More specifically these materials hail from Ukrainian ethnic territory which as a result of the Yalta agreements was allocated to the People's Republic of Poland.

This land in the nomenclature of the Ukrainian underground was known as the „Zakerzons'kyi krai'' with its own separate political and military organization but fully subordinated to the UPA West with its headquarters located on the territory of the Ukrainian SSR.

The Zakerzons'kyi krai was further subdivided into three Military Districts from north to south: „Danyliw", „Bastion", and „Lemko", also known as the Military Okruha UPA No. 6. Although the publications represented here come from all of these Military Districts, the majority of the titles are from the „Bastion". The „Informatyvni Visti" was published in „Danyliv", while only one publication the journal „Peremoha" is from the Peremyshl region of the „Lemko" District.

The journals differ from each other by the content and the target populations they were to serve.

The „Tyzhnevi visti" (The Weekly News), as its name clearly shows, was published every week and contained information which was gathered primarly from foreign sources, the press and the radio services. In addition to the commentaries on the Polish press, the foreign newspapers (primarly various press organs from England) were constantly being surveyed and reported upon.

A rather unusual section in this publication contained the reprints from the Polish and Ukrainian newspapers published in North America. These items almost always were quite dated and very often were incomplete when reprinted in this underground publication. One reason why they were of interest may have been that they provided ready-made surveys of the English language press on questions related to the USSR and Eastern Europe. Another reason may have been the interest shown by these emigre publications in the underground struggle being waged against the Communist regimes in Poland and the USSR particulary by the UPA. And thirdly, the Ukrainian underground leadership was vitally interested in the life of the Ukrainian emigration and its ability to serve as a true source of information on Ukraine for the Western countries.

The „Informatyvni visti" (The Information News), not unlike the „Tyzhnevi visti", specialized in ideological-political materials and in short items from the foreign press and radio. It appeared every week printed by the TL „Peremoha".

The „Informator" (The Informer) on the other hand was a journal of larger format and had anywhere from 20 to 60 pages. The focus of the journal was the USSR and the position of the Ukrainian liberation struggle within the constellation offerees in the Soviet Union and in the world at large. It contained longer, more serious analytical articles discussing for example, such problems as the „Budget of the USSR", the population policies in Poland and the Soviet Union, the Polish terror against the Ukrainian population, as well as shorter news items from Ukraine or from abroad.

The „Lisovyk" (The Forrest Dweller) was the journal of humour and satire, clearly designed for a very wide distribution among the UPA soldiers and the population at large. Well edited and illustrated by political cartoons by, ‚Astra", a young Crimean Tatar (his father was the Red Army colonel while his mother was ethnically Russian), it was full of witty and quite often very biting vignettes on various aspects of international politics, Soviet and Polish life and on the conditions of life in the underground. The journal was not sparring in its criticism of the Ukrainian liberation movement and exposed its foibles in a very open, biting and humorous fashion. The publication is full of anecdotes describing life under the Communist rule. In fact, in two issues availabe to us there is a special section devoted to „Polish Humour" which reprinted a number of Polish anecdotes in Polish language but in Ukrainian transliteration.

The journal „Peremoha" (The Victory), of which we have only the issue 3-4 for 1946 is very clearly a regional publication. All of the articles deal with the activities of the UP A Peremyshl Battalion or its component units, its battles and other events that occured in that particular region. The tone of the articles is highly patriotic while the style of writting is rather popular and clearly designed for the average UPA soldier.

METHODS OF PUBLISHING

The conditions of the underground life seldom afforded the luxury of a regular centrally located printing press. The ever-present danger of discovery, difficulties with supplies, large number of personel required to run such a press, difficulties with the distribution of large amounts of printed materials etc. forced the underground leadership to decentralize the printing operations and to locate them in various regions. All of the printing presses operated independently although quite often all of them were engaged in the publication of the same materials, In case, therefore, when one of these publishing centres were to be discovered by the enemy and destroyed, others were able to continue functioning unimpeded.

There existed great differences in the make and the quality of the printing presses which were available to the underground. Some were of standart make, either purchased or confiscated from the Germans during the war, others were constructed by the underground technicians from various parts available to them. Their size as well as the method of printing were adapted to the existing conditions in a given locality and the needs of the underground at a given period of time.

A widespread use of the type made out of wood or rubber jokingly referred to as the „Ukrainian Gutenberg" was used in those areas where regular type was not available. This method was particularly well suited for printing slogans, posters, and short leafflets and fliers. The plates for the newspaper banners, book titles, illustrations and caricatures were also made in this manner. Some of the well-known underground artists, such as the sculptors Nil Khasevych (in Volhynia) and Mykhailo Chereshniovs'kyi („Petro") (in the Nadraion „Beskyd" of the Lemko region), were engaged in this type of work.

The other method was the widespread use of the mimeograph machine. Whenever a given underground region was in need of publications but could not obtain them in quantity from the central headquarters it simply reproduced them on the mimeographing machines. This method was almost invariably used to print all regional publications, local newspapers, radio-news (news from various radio services), and even the more important organizational materials.

In areas where not even the mimeograph was available a regular typewriter was used. This form of publishing was the most labour-intensive and it produced a very small number of copies.

Finally, the materials were quite often copied by hand, usually with the help of the carbon paper.

SUPPLIES

In addition to the printing presses there was a constant need for paper, ink and other materials. During the German occupation the underground was able to confiscate from the enemy or sometimes to purchase large quantities of paper and ink on the black market and to store them in special bunkers for future use. With the return of the Soviets and immediately after the war's end, in the lands under the Polish administration there developed severe shortages of paper, ink and other necessary materials. Also many of the underground storehouses did not survive the systematic searches and seizures by the new occupiers while still others became depleted. New ways had to be found to replenish the storehouses. One method was to try and obtain the needed materials with the help of the individuals who were employed in various Soviet and Polish

establishments. The purchase of needed materials on the black market was another well-tested method.[1] When all else has failed the UPA command ordered special forays on the towns and storehouses of the enemy and removed the necessary materials by force.[2]

SPECIAL BUNKERS

During the German occupation the printing presses were usually located in small villages in remote forests or in a mountainous terrain, which was usually not easilly accessible to the enemy. Quite often they were housed in peasant dwellings or in specially construsted forest huts.[3]

With the end of the war this was no longer possible. The printing presses and the publication centers had to go literally underground into specially constructed bunkers.[4] A great deal of care had to go into constructing such hiding places if they were to function properly as places of life and work for the underground publishers. Quite often such an underground bunker had a number of rooms such as the sleeping quarters, the living/dining quarters, the storeroom, and a large working area where the printing press was located and the actual printing and binding was performed.[5]

The construction of such bunkers was done either by the team that later occupied it or quite often by an UPA unit normally from a distant region and totally unfamiliar with the terrain where the bunker was located. Whenever anybody who was involved in the construction of such a bunker fell into enemy hands or simply deserted, the bunker was immediately abandoned and the equipment removed to safer places.[6]

---

1. See: I. Chub, „Na ukrains'komu Pidliashshi v rr. 1944-1948 (II)", **Do Zbroii,** VII, 22 (35), March 1954, p. 32; About his work in the underground see: „Chub", 'Protokol No 1, **Arkhiv Misii UPA,** Folio #151. For example, „Renta" provides an interesting description of the various difficulties she encountered while transporting a mimeographing machine from central Poland to Iaroslav region. See: „Renta", Letter of October 16, 1987, p. 2.

2. See: Ie. Prirva, 'Ukrains'ki pidpil'ni vydannia pid moskovs'ko-bol'shevyts'koiu okupatsiieiu', **Do Zbroii,** III, 29/15, February 1950, p. 30.

3. See: „Sych", "Protokol No. 1"*26, IX, 47'* **Arkhiv Misii UPA,** Folio #164, pp. 4-5.

4. See: Z. Semeniv, „Kryivky i bunkry hrib chy shapka-nevydymka pidpillia", **Do Zbroii,** IV, 21 (34), December 1953, pp. 2-4.

5. See: Ie. Prirva, „Ukrains'ki pidpil'ni...", pp. 30-31.

6. See: „Sych", „Protokoli No. 1".

THE STRUCTURE OF AN UNDERGROUND PUBLISHING CENTER

The size and the structure of the underground publishing centers (Technical Links) differed from time to time and place to place depending on the local circumstances. Usually there was a Director who managed the work of the center, and was responsible for the contents of the journal, the technical outlay, deadlines and supplies, — in a word —for the entire establishment. He allocated this work among other responsible personnel. The radio-technician monitored foreign broadcasts and edited the radio-news. Normally he also edited the 10 day radio surveys e.g. the China question, the sessions of the United Nations, the peace conference etc. The editor-in-chief worked on the main section of the journal. He organized the contributors, decided which material from the central underground publications were to be reprinted, and edited the surveys of the Soviet and foreign press. He was also responsible for the language editing. The technical editor was concerned with the technical format of the journal, had oversight of the printing machine and was responsible for the expedition of the journal. The store-keeper controlled the storage of paper, carbon papers, plates, stencils, ink, and partially also food. The supply officer (intendant) on the other hand saw to it that food was delivered to the center, that batteries were charged, and that paper and other needed things were made availabe. The typist and the printing workers were responsible for various technical jobs. A number of couriers who delivered mail to and from the center completed the list of the personnel. The couriers were a specially selected group of individuals who were not a part of the general underground communication system but were exclusively attached to the publication center. This emphasis on self-sufficiency and self-managment was motivated primarly by the security considerations.[7]

LOCATIONS OF UNDERGROUND PUBLICATION CENTRES

On the territory of the Zakerzons'kyi krai there existed several underground publication or editorial centers, involved in collation and editing of materials, or technical links or technical centers, TLs, where printing was done.

---

7. See: Ie. Prirva, 'Ukrains'ki pidpil'ni...', pp. 31-32.

PEREMYSHL REGION

The first and the most technologically advanced publication center was organized already under the German occupation. It was located in the village of Viis'ko, in Dobromyl' district, not far from the city ofPeremyshl. This center was set up in 1944 on the initiative of S. Levyts'kyi who at that time was the OUN Oblast leader. After his arrest by Gestapo it became the responsibility o „Orlan" (Vasyl' Halasa, who replaced Levyts 'kyi as the Oblast leader), and was placed under the direct protection of „Taras" who became the Nadraion (,,Kholodnyi Iar") leader after the administrative reorganization.[8]

During the passage of the front the center was inactive but already in the fall of 1944 it was again opened and functioning but this time in the village of Tysova which was also the location of the UPA Headquarters for the Peremyshl region.[9]

The workers in this TL were: professor from Kyiv ("Professor", „Orelets'", „Borysten", „Umanets'"),[10] *the two Poltavians, „Cheremosh'",*[11] *and his sister ,,Stepova", the printer ,,Lypa",*[12] *and the typist ,,Sviatoslava".*[13]

---

8. See: Letter of Stepan Golash of 22 May, 1987. Also, Stepan Golash, 'Pidpil'ni drukarni OUN v Ukraini', „Voiats'ka Vatra" in „Homin Ukrainy", Nos. 2/128-7/133,23 January — 20 October, 1980; This is confirmed by a letter from „Marichka" of June 3, 1987 who was ,,Orlan's" wife and at that time was the Chief of the UPA courier service in the Peremyshl region.

9. See: „Marichka", Letter of 3 June, 1987.

10. According to S. Golash he was a professor of Kyiv University who lived with his wife in a refugee camp in Peremyshl. Recruited into the underground he was editing its publications. During the passage of the front he was severely wounded by a grenade which he kept in his pocket and became an invalid. He remained in the underground as an editor until his death in June 1947. Ie. Shtendera claims in his letter that he was also functioning as an Administration Chief for Okruha leader "Hryhor" (Myroslav Huk).

11. „Marichka" relates that he was killed near Tysova in late 1944. According to her he was a Soviet pilot.

12. S. Golash claims that it was ,,Lypa" who was in charge of the TL while „Marichka" indentifles him as the printer. Actually „Lypa" did administer the TL, was functioning as a printer and also as a radio-technician. The responsibility for ideological contents and the quality of printed materials was in the hands of „Orlan". See: S. Golash, Letter of 8 September, 1987.

13. According to S. Golash her first name was Hanna, a native of Sokal. „Marichka" states that „Sviatoslava" married „Taras" and had a baby girl. In the fall of 1947, after the forcible evacuation of Ukrainians during the „Akcja Wisla" she lived illegaly in the city of Peremyshl. Discovered by the Polish security (UBP), her apartment was made into a „coul de sac" with a goal of arresting underground couriers. Here were arrested „Khrystia" (25 November, 1947), and „Motria" (16 November, 1947). „Marta" and „Mariika" who arrived from the Ukrainian SSR for work in Poland avoided this fate only because they failed to receive the all is safe signal from „Motria" who went to establish contact. They departed to Western Poland on their own. „Sviatoslava" jumped to her death from the third story window. Her daughter was adopted by a Polish family. See: „Marichka", Letter of 3 June, 1987 and S. Golash, Letter of 8 September, 1987.

At the end of WWII this TL was transferred to the bunker in the forest between the villages of Kormanychi and Dylagova (Kormanychi forest, Peremyshl region) where it functioned until its destruction by the Polish Army in the spring of 1947.[14]

MILITARY DISTRICT „BASTION"

The largest underground publishing operations in the „Zakerzons'kyi Krai" were located in Iaroslav district, close to the headquarters of the Krai Leader Iaroslav Starukh („Stiah", „Iarlan").[15] *The origins of this underground publishing center are not easily discovered,*[16] *but from various documents it would appear, however, that the publication activities in this region commenced already in December 1944 when „Sych" on his own initiative, did obtain a typewriter and began retyping various organizational instructions, leaflets etc. from an earlier*

---

14. „Marichka" confirmed this location and claimed that the official code for the publishing center was „Kholodnyi Iar". S. Golash claims that here were published various periodicals and brochures among them: the journal „Peremoha", one copy of which is reprinted in this volume; Zenon Savchenko („Orlan", Vasyl Halasa), „Ukrains'ko-pol's'ki vzaiemyny; „Iarlan" („Stiah", Iaroslav Starukh), „Fashystivs'ke strashylo", „Do brativ Chekhiv i Slovakiv", and various organizational literature as well.

15. See also: S. Golash, „Pidpil'ni drukarni..."; Also: Volodymyr Makar, 'Propahandyvna diial'nist' UPA i ii dopovnennia do propahandy OUN', „Vyzvol'nyi Shliakh", No. 5, 1982, p. 666. Some of the information in both articles are in contradiction with the information provided by Ie. Shtendera, O. Lebedovych and „Sych".

16. Mr. Ie. Shtendera („Zorianyi", and later „Prirva") who arrived in Lubachiv district in January 1945 from Ukrainian SSR with a task of reorganizing the underground administration, found a rather difficult situation facing him. The county administration was almost non-existent (the leading cadres were liquidated by the Soviets on January 8, 1945), except for „Volodar" who was in charge of the organizational matters, and an unidentified person responsible for the military affairs, both of them rather inactive. (See: Letter from Shtendera of 17 May, 1987). In line with his orders, he reorganized the county administration into an Nadraion and also undertook to establish a propaganda center. With this in mind he requested from „Zalizniak", (the UPA Battalion Commander, in this region), and obtained a number of individuals to help in this task. Among the persons assigned to him were Petro Vasylenko („Volosh") as the Chief of Propaganda and an editor and „Astra" a caricaturist who was a Crimean Tatar by nationality. They were later joined by „Volodar" (according to Shtendera a university student who was 22-24 years old and hailed from Halychyna), and „Tetiana", his fiance, who was a typist (her real name was Stefa Turkevych and she came from the village of Serakistsi, near the town of Medyka). (My interview with K. Laluk („Hrizna") of April 1987). Shtendera was connected with this unit for approximately two months, that is during February-March 1945. In March or the beginning of April „Stal' " took over the leadership of the Nadraion Iaroslav and became directly responsible for the TL. At that time the TL was located in the village of Horaiets' in Liubachiv district. Approximately at this time Iaroslav Starukh („Stiah") became the chief of the Ukrainian underground in Poland. His first priority was to set up a good publication center, and he immediately began to work very closely with „Stal' " and P. Vasylenko. However, because Shtendera was reassigned to Kholm region in May 1945, he was not familiar with these plans in detail. See: Ie. Shtendera, Letter of 17 May, 1987.

period.[17] However, in the second half of March 1945, when his terrain was made part of the Okruha „Baturyn" and administrative changes were completed, he was made a technical director of the TL, provided with several typewriters, mineographic machines and the materials that was to be printed. Almost immediately the TL was supplied with paper, ink and stencils and began to work. The TL was composed of the TL Director „Roman ",[18] the typist „Khurtovyna", the radio-technician „Karmeliuk", and „Sych". The TL was located in the villages of the Khotynets' and Hrushovychi, and according to „Sych", began to publish „The Shchodenni Radiievi Visti", the „Lisovyk", and to duplicate various instructions, orders etc. The TL had the code, „Z drukarni Lisovyk".[19]

From the available documents it would appear that in okruha „Baturyn" (Military District"Bastion") there existed two TLs.[20] The TL of „Volosh" and the TL of „Roman"/„Sych" but they did not function separately all the time. Very often „Volosh's" group was involved only in the editorial work, while the „Roman/Sych" 's group was engaged in printing.[21]

In his report of 1947, „Sych" claimed (corroborated by „Khurtovyna"), that P. Vasylenko („ Volosh") was transferred to this TL only in the second half of August 1945 at which time he became the Editor-in-Chief of the „Lisovyk".[22]

At that time in addition to printing the „Lisovyk" the TL is also reprinting such materials as the „Ideia i Chyn", the „Informator", „Za Ukrains'ku Derzhavu", „Perets'", „Strilets'ki Visti" and other materials.[23]

---

17. See: „Sych", Protokyi No. 1, 26. DC. 47", p. 2; „Protokoli No. 2", p. 2.

18. There are several questions concerning this person and the functions he was performing. According to „Khurtovyna", he was in charge of the TL until his desertion sometime in August 1945. See also: „Sych", „Protokoli No. 2", p. 2.

19. „Sych", „Protokoli No. 1", p. 3.

20. This question is specifically raised in Shtendera's letter to me of 17 May, 1987.

21. A third Technical Link in mentioned by O. Lebedovych, who claims that Rev. Dr. Sliusarchyk („Roman") had his TL located near the villages of Liublyntsi, where he was helped by Ivan Machai, a university graduate. See: S. Golash, „Interview with O. Lebedovych", p. 9.

Still another Technical Link is mentioned by O. Lebedovych as being located in the hamlet of Vandzin' in Liubachiv district. The director was „Iskra" (a lawyer from Liubachiv) and he died in the bunker together with a woman radio technician a native of Eastern Ukraine. See: S. Golash, „Interview with O. Lebedovych", pp. 8-9.

22. In his letter of 17 May, 1987 Shtendera states that the „Lisovyk" was being published when he was in the territory in early 1945 and claims that „Astra", a caricaturist, was assigned to the TL for work in the journal. He seems to imply that P. Vasylenko („Volosh") was the editor of that publication already in early 1945.

23. See: „Sych", „Protokol", p. 3.

Because of the constant pressure from the Polish authorities and the desertion of „Roman" and the radio technician „Karmeliuk", the TL, now clearly under „Sych", on 1 November, 1945 moved to village Shebyvovky in Liubachiv district[24] *where it remained until 20 November 1945. During that time the TL team printed the „Lisovyk", the Declaration of the OUN Leadership, and other materials, and at that same time constructed several forest bunkers.*[25] *On November 5 the TL was visited by „Stal" who assigned to it the typist „Tetiana".*[26]

Again under pressure from the enemy the team was forced to move on 20 November to the hamlet of Skoradka near the village of Tsytulia where the group had to separate. „Sych", his wife „Khurtovyna" (they were married on 18 September, 1945) and „Shchupak, remained here until 10 December, 1945 and continued printing the „Lisovyk", „An Open Letter to the Civilized World", in Ukrainian, Polish and French, a leaflet to the Polish Army, and other materials. The editorial part of the TL, „Volosh", and „Tetiana" went to Tsytulia.[27]

A couple of days later „Sych" (accompanied by his wife „Khurtovyna") returned to the hamlet of Ihnashi near the village of Radava[26] *and continued working. Shortly thereafter in a battle with the Polish troops are killed the radio-technician „Haidamaka" and the Raion Propagandist Ivan Doskoch („Zabutyi ").*[29] *On March 3,1946 the group evacuated to the forest near the village of Mivkiv where they continued to work in the camp of the Dykiv'skyi Kusch, and in the „khata" (the bunker) of the late „Haidamaka",*[30] *and at the same time began to build their own forest hut to which they moved by the end of March. In this location the TL remained until 6 July, 1946. Only part of the group worked here, namely, „Volodar ", „ Sych ", „Tetiana", the artist„ Tychka", and the cook „Ihor". In April „Stal" („Surmach") decided to locate in this hut also the radio-informational section under the leadership of „Anglik"*[31].

---

24. According to „Khurtovyna" the TL took with it all the machines and the materials — See: „Khurtovyna", „Protokol", p. 2.

25. „Sych", „Protokol", p. 4-

26. „Khurtovyna", „Protokol", p. 2.

27. „Sych", „Protokol", p. 4.

28. „Khurtovyna", „Protokol", p. 3.

29. „Khurtovyna", „Protokol", p. 4.

One TL allegedly existed in the hamlet of Khrapy near the village of Zaradava in Iaroslav district. The typist at this center were: „Renta" and „Irena". Here was killed Ivan Doskoch („Zabutyi"), native of the village Lazy, Iaroslav district. (Interview with „Hrizna" of June 1987). It would appear to me, however, that this was part of the „Sych's" operation.

30. „Khurtovyna", „Protokol", p. 4.

31. See: „Sych", „Protokol", p. 5; According to „Renta", „Anglik's" real name was Pylypivs'kyi, whose brother was a pharmacist in Liashki Dovhi, Iaroslav county.

On 19 May, 1946, „Stal'" („Surmach") on his way to a meeting with „Stiah" left his typist „Iryna" („Virna") with the group and two days later was killed in the skirmish with the Polish Army.[32] With him died also P. Vasylenko („Volosh").[33] „Iryna" from then remained with the TL and was responsible for typing the territorial reports, orders, and news from the terrain.[34].

Here they continued to print the „Lisovyk", „Will the atomic bomb save England?", „Hutsul'skyi kurin'", „The Acts of the Polish and Bolshevik Terror" (on a typewriter only), „Boievyi pravyl'nyk pikhoty"', as well as leaflets, instructions, orders etc.[35]

The TL had a code „Z drukarni OUN". However, after the deaths of „Surmach" and „Volosh", the publications of the TL were named in their honour. The publications of purley military nature and those in Polish had the imprint „Z drukarni UPA im. Petra Volosha-Vasylenka". All others had the code, „Z drukarni OUN im. D. Surmacha".[36]

The period after 6 July, 1946 was again quite unstable for the TL and it was forced to relocate several times. On 9 September its forest hut was destroyed by the Polish troops and „Sych" and „Shchupak" moved to Syniava district under the protection of „Kalynovych", whose troops provided them with a new bunker.[31]

The rest of the group was able to join them only at the beginning of September. Also at that time the entire team was relocated in the bunker of the late „ Surmach". Here they were joined by the cartoonist „Astra". At the same time the group was building still another bunker and in the beginning of December „Sych", „Shchupak", and „Sokil" moved to this location. All the others, „Volodar", „Tetiana", „Astra", and „Anglik" moved to the quarters in the village of Horaiets'. There they continued to prepare the material for publication, dispatching it by couriers to „Sych" and his two helpers. In this location they published the „Lisovyk", leaflets, instructions, orders, „Chuzhyntsi pro

---

32. Dmytro Dzioba („Stal' ", „Surmach", „Bohun", „Khlop"), was born in 1921 in Stanyslaviv district. Joined the OUN in 1939-40. In early 1944 Oblast leader for youth affairs in Peremyshl Oblast In the fall of 1944, leader of Iaroslav county, and after death of „Harmash" in the spring of 1945, also of Liubachiv and Tomashiv counties. After the reorganization he became Okruha leader. K-M „Pro prychyny i obstavyny smerty sl. p. Surmacha i Volosha", **Arkhiv Misii UPA,** Folio II, No. 8, p. 5.

33. He was born in village Viitovtsi, Iahotyn raion, Poltava Oblast in the family of four children, two boys and two girls. His father was arrested in 1936 and sentenced to 10 years in the Gulag. After completing the 10-year school he entered a Pedagogical Institute but did not complete it because of the war in 1941. He joined the UPA in 1944, served as the political officer and later on was transferred to the propaganda sector of the OUN. He authored many poems, short stories and essays some of which were published in the underground. Lyman, „Zhyttiepys Petra Volosha-Vasylenka", **Arkhiv Misii UPA,** Folio II, No. 8, pp. 6-7.

34. „Sych", „Protokoli", p. 5.

35. „Sych", „Protokoli", p. 5.

36. „Sych", „Protokoli", p. 5.

37. „Sych", „Protokoli", p. 6.

Ukrainu", „U borot'bi za voliu pid boiovymy praporamy UPA", „Zavadka Morokhivs'ka" in Ukrainian and Polish, „Pol'shcha pered vyboramy", and other materials.[38]

In this bunker they remained until 18 January, 1947, when they had to abandon it on orders of „Krym" because of the desertion of „Hora", one of the builders of the bunker. The team was again dispersed. „Krym" took „Shchupak" and „Sokil" to his own bunker while „Sych" left on January 21, 1947 for the village of Vetlyn.[39]

There is no information that this TL continued to function after January 1947. There are also reports that a separate TL was located in the bunker occupied by the Krai Leader „Stiah", in which materials of the Krai leadership and „Stiah 's" materials were being published. These reports, however, have to be approached with a healthy dose of scepticism as „Stiah" was known for resisting anything that might endanger the security of the headquarters. This bunker which was located in the forest near the village of Manastyr fell on 16 September 1947 and „Stiah", and his guards all perished.[40]

LEMKO REGION

In the Nadraion „Beskyd" in Lemko region the TL was located near the village of Buk. The director of the TL was „Novyi" and his deputy was „Step". The typist at this center were „Dora" (Nusia Skirka) and „Marta" (Iaroslava Fil), while the artistic consultant was Mykhailo Chereshniovskyi, a well known sculptor, from the village of Vyzhnytsia. He used wood blocks for the creation of plates, caricatures, portraits and various art work.

The Nadraion leader „Mar" (S. Golash) and „Ostap", responsible for organizational matters were the principal overseers of this publishing operation.

In addition to organizational materials, the TL printed leaflets in Polish, Ukrainian, Czech and Slovak. Occasionally it was required to produce pamphlets in other foreign languages such as the brochure in French in the spring of 1946 with which it had great difficulties.[41]

---

38. „Sych", „Protokol", p. 6.

39. „Sych", „Protokol", p. 6.

40. See: S. Golash, „Partial manuscript", p. 12. „Stiah's" bunker had two rooms. Here lived 4-6 persons — „Stiah", his typist „Ihor", and 2-3 security personnel. „Stiah" was a prolific writer while „Ihor's" task was to type his manuscripts, to prepare them for publication and to dispatch these to a TL for printing. See: My interview of October 30, 1987, with Teofila Iryna Fedoriv („Iryna Moroz", „Marta", „Marusia").

41. See; S. Golash, „Pidpil'ni drukarni..." and his letter of 22 May, 1987.

MILITARY DISTRICT „DANYLIV"
KHOLM REGION

In Kholm region in 1945,[42] as in the other territories, the TL was attached to the Propaganda section.[43]

The TL existed already in 1944 during the „Iaropolk"'s tenure, and under Verbivs'kyi continued to publish the journal „Informatyvni Visti",[44] and various other materials, mostly leaflets and proclamations. The editors of the journal were Mykola Lopushans'kyi („Slota"), a teacher by proffesion, but also Verbivs'kyi, „Ievhen" and later on „Pevnyi". „Tsyba" (from Uhryniv) was the technician. „ Olia" (from the middle of 1946) was the typist and NN (a student) edited the radio news and handled the radio equipment. There was also a number of other helpers whose names are unknown. The TL at that time was located in Uhryniv.

Under Harasymiak's tenure the management of the TL was placed in the hands of„Pevnyi"(he also became the editor of the journal), who was in charge until his death in late June, 1947.[45]

PIDLIASHSHIA REGION

In the Nadraion „Levada" there existed a publishing center and the TL with Ivan Shamryk[46] (Ivan Chub, „Chub") who was the Chief of Propaganda

---

42. Until April 1945 there existed a separate underground Kholm Oblast.

43. Until April 1945 there existed the Kholm underground Oblast. Sometime in March 1945 it underwent the administrative reorganization which was carried out by „Vadym" who was sent for this purpose from Volhynia. This reorganization created a Nadraion with „Sviatoslav" in charge. The Propaganda Sector still in Kholm Oblast was in the hands of „Hutsul", who had a higher education, hailed from Volhynia, to where he was reassigned after the reorganization. The Nadraion propagandist was „Iaropolk", whose real name was Koza, who had a highschool education (he completed maturity examination in 1941) and was originally from Sokal region. He was killed in April 1945. He was replaced by Teodozii Verbivs'kyi („Chmelyk"), who was born in Uhryniv, Sokal county, and had a theological education. Teodor Harasymiak („Dunais'kyi") took over from „Chmelyk" in the winter of 1945/46. He hailed from the village of Vareshyn, Hrubeshiv county, had a higher education, was a teacher by profession and did not belong to the OUN. He also represented the Ukrainian side in contacts with the Polish underground organization „WIN".

In May 1945 the Kholm Nadraion was reorganized into an Okruha composed of two Nadraions. See: Ie. Shtendera, Letter of 17 May, 1987, p. 4.

44. See also: Ie. Prirva, 'Ukrains'ki pidpil'ni vydannia pid moskovs'ko-borshevyts'koiu okupatsiieiu', **Do Zbroii,** III, 2 (15), February 1950, p. 21.

45. „Chmelyk", „Slota", and „Tsyba" were also killed at that time. Shtendera claims that although the TL was destroyed all of the equipment survived. See: Ie. Prirva, „Dii UPA...", p. 8.

46. Ie. Shtendera, Letter; „Chub", „Protokoli No. 1", Arkhiv Misii UPA, Folio #151.

in the region and also directly responsible for publications.[47] *Other members of this TL were Oleksander Dejneka („Skovoroda") and Mykola Chujko („Genyk", „Iaroslav"), a typist and Mykhailo Bodnaruk („SteJko"), a radio-technician.*[48] *In 1945-1947 here were published „Tyzhnevyi Ohliad Politychnykh Podii" (52 issues) and the „Kholms'ko-Pidlashs'kyi Informator" (25 issues). Unfortunately not a single copy of these publications has been located thus far in the West.*

DISTRIBUTION OF LITERATURE

The underground publications were distributed in a variety of ways. The main method of distribution was accomplished by way of special couriers who were capable of delivering these materials to places hundreds of kilometers away in a very short time. Those areas that could not be reached with a large quantity of materials usually received just a few or only a single copy of a given publication and the local Technical Link saw to it that it was multiplied with the help either of a mimeograph or a typewriter. In this manner all central underground publications eventually would reach their destination either in their original, complete form, or as a reprint either in full or in part.

In this manner the underground literature went to various territorial centers of propaganda and from there to military units and even smaller centres of distribution. The responsibility to distribute literature among the population rested with all members of the underground. Various ways were used to inform the people about the goals and tasks of the underground. In some places mass meetings were called at which the literature was read to the population. In other cases the information and the educational literature would be read to only a small group of dedicated people. In the UPA units the Political Officers (Politvykhovnyky) were responsible for political education of the soldiers.

A more conventional method of distribution such as the use of regular mail services was also utilised. In such cases the literature was being mailed from distant places quite often located in republics other than Ukraine. The pasting

---

47. According to I. Chub this TL in the beginning was reproducing the materials sent by the OUN leadership. Later on, however, it started publishing its own „Kholms'ko-Pidliashs'kyi Informator". In order not to antagonize the population in which there were many former KPZU (Communist Party of Western Ukraine) members the publications of the center had imprint „Vydavnytstvo UPA 'Borot'ba' ", See: I. Chub. *Na ukrains'komu Pidliashshi v rr. 1947-1948', **Do Zbroii,** VI, 21 (34) December 1953, p. 30.

48. See: „Skovoroda", „Moia uchast' v revolutsiino-vyzvol'nii borot'bi ukrains'koho narodu v rr. 1948-49", **Arkhiv Misii UPA,** Folio II, No. 3; See also: „Iaroslav", „Protokoli No. 1", **Arkhiv Misii UPA,** Folio #152; „Stefko", „Protokoli No. 1", **Arkhiv Misii UPA,** Folio #153-154. „Chor- na" was a typist for the territorial leadership and also for a TL.

of posters and slogans on the walls of the cities, railroad stations, schools, shops was also widey practised. Selected members of the political elite or the members of the intelligentsia from time to time would receive such literature by mail. In Poland such actions by the Ukrainian underground have caused a great deal of interest and publicity in the government and intelectual circles.[49]

In short the literature was being distributed quite widely although perhaps not in large quantities. One was able to find it not only on the territory of Ukraine but in the neighbouring countries as well. According to Shtendera some of the publications were found in Moscow, Leningrad, Warsaw, in the Caucasus, and even in Kazakhstan.[50]

Where possible the underground literature was sent also to foreign embassies. In fact a large number of journals printed in this volume come from the National Archives of the United States. They were transmitted to the US Embassy in Warsaw by special underground couriers, most often women.[51] *One of the principal couriers with good contacts to the embassies of the United States, Great Britain, France and Belgium, was Olena Lebedovych. Eventually captured by the Polish security troops together with , ‚Dalnych", her superior, she was sentenced to many years in jail.*[52]

FOREIGN DISTRIBUTION

„For the Ukrainian underground the territory of Poland was considered a window to the west".[53] *And the leadership of the underground did all it could to transmit as much information about the Ukrainian national struggle to western countries as was physically possible.*

To achieve these goals of reaching the public opinion in the West and to inform the Polish people about the Ukrainian struggle for independence a number

---

49. See: I. Chub, „Na ukrains'komu Pidliashshi, II", **Do zbroii,** VII, No. 22 (35), March 1954, pp. 31-32.

50. See: Ie. Prirva, "Ukrains'ki pidpil'ni vydannia...", p. 34.

51. Discovered by me in the National Archives in Washington D.C. they were declassified in August 1982. Some of the women couriers were: Ivanka Knobloch („Pidhirianka"), who committed suicide in jail; Maria Tkach; Luba Dacio, Evhenia Skab („Fes'ka"); „Renta"; Maria Ripeckyj („Oksana"); „Irena Moroz", „Ksenia"; „Stefa"; Eva Bzdel; Zena Khymka („Zoia"), born in 1926 in L'viv, who was the courier for „Orlan" and had contacts with the British Embassy. She lived in Warsaw and pretended to be a black marketeer. Arrested either in May or June 1947 she was handed over to the Soviet MGB. „Marichka", Letter of 9 May 1987; Letter of 3 June, 1987, p. 3.

52. The official charges against her which we reprint in this volume make for a fascinating reading. Mrs. O. Lebedovych now lives in the United States.

53. Letter of M. Ripeckyj from June 22, 1987.

of liaison centers had to be established in central Poland. This task was entrusted primarily to women members of the OUN who were able to move around the country more freely than the men. It was largely through their efforts that a number of such centers were set up in various cities of central and western Poland. The women also succeeded in finding and recruiting a number of sympathizers among the general population who were willing to receive and to store the underground literature earmarked for further distribution.

The greatest attention was directed at the central cities such as Warsaw, Krakow, Gdynia, Gdansk, Katowice and Poznan.[54]

For security reasons there was no attempt to build a broad underground network on Polish territories. The liaison was carried on by specially selected persons who quite often acted individually and were not connected with each other. These individuals would receive the materials and proper instructions where to deliver them from their immediate superiors who in most cases were located on the Ukrainian ethnographic territories.[55]

The selection and the dispatching of the couriers was in the hands of the top political and military leadership of the underground. From time to time the lower echelons were allowed to engage in this activity as well.[56]

At the leadership level the control over the couriers to central Poland was in the hands of „Dalnych", the Chief of the SB (Security Services), and also of

---

54. For a fascinating description of how these contact centers were organized se: S. Golash, Interview with O. Lebedovych, p. 4. The center in Katowice is described in a letter of „Stefa" from September 15, 1987 and in her interview with M. Kulyk. See: M. Kulyk, Letter of October 17,1987, p. 5; „Stefa" and „Renta" worked together on a number of assignments. See: „Renta", Letter of 16 October, 1987, pp. 1-2. In 1946 Teofila I. Fedoriv was assigned by „Stiah" to organize a courier line through Czechoslovakia and was sent for that purpose to Wawbrzych and Jelenia Gyra. But this attempt proved unsucessful. See my interview with Teofila I. Fedoriv from October 30, 1987. „Marichka" was also active in Jelenia Gyra in 1946 and was responsible for maintaining contacts with the West. There is also a mention about two contact centers, one in Warsaw which was set up by „Dalnych" and was operated by „Dear" until its liquidation by the Polish security with the help of the traitor „Zenon" in the fall of 1946, and another one in Gdynia, operated by „Iastrub". See: p. 101 of **Recenzje, uzupełnienia, sprostowania, uwagi krytyczne, polemiki, poprawki językowe, wniesienia nowych faktów i wydarzeń oraz danych liczbowych** on a book **Antoni B. Szczeiniak, Wiesław Z. Szota, Droga do nikąd: Działalność Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów i jej likwidacja w Polsce. Warszawa, WMON, 1973.** On orders of „Orlan" Maria Ripeckyj („Oksana") was a special courier to Katowice, Legnica, Krakow, Wroclaw, Olesnica, Brzeg, Szczecin, Swinoujscie, Gdansk, Ustki, Sopot, Elbląg, Paslęk, Gdynia and Poznan. She also mentions „Lina" and „Roma". See: Maria Ripeckyi's letter from October 1987.

55. M. Ripeckyj, Letter, p. 3.

56. M. Ripeckyj, Letter, p. 3.

„Orlan", the Chief of Propaganda. On occasion, „Hryhor", the Peremyshl Okruha Leader, and the Iaroslav Okruha leaders „Stal'", „Korniichuk", and „Krym" were also involved.[57]

„Dalnych" was responsible for the contacts and distribution of materials to various embassies in Warsaw,[58] *although he acted very much in concert with „Stiah" and „Orlan".*[59]

The literature destined for the West was usually in English or French, but quite often also in Ukrainian, Polish, Czech and Slovak languages. These materials were transmitted to foreign embassies, or were given to individuals who travelled to the West including the foreign seamen who were found in Polish ports.[60] *There are also indications that some underground publications, especially of a less sensitive nature were periodically sent to foreign legations via the regular mails. This was the least secure method of distribution and it is actually not known how much of such literature reached its destination.*[61]

An exchange of publications with the Polish underground was also considered very important and a great deal of care was exercised in selecting only such publications for exchange that would not unduly disturb a very delicate relationship that existed between the two sides.[62] *In various meetings between the representatives of the Polish and Ukrainian underground the exchange of information was always on the agenda.*[63]

* * *

On behalf of the editors ofLitopys UPA, I would like to thank all those who helped in the preparation of this volume for publication. First I want to thank Dr. Modest Ripeckyj, Maria Ripeckyj, „Marichka", Olena Lebedovych, Yevhen Shtendera, „Sych", „Chorna", „Iryna", „Renta", „Stefa", „Hrizna", Stepan Golash, and M. Kulyk, for the first hand information on the organization and

---

57. „Marichka", Letter of 3 June 1987; M. Ripeckyj, Letter, p. 3. Very interesting memoir about her courier service and the distribution of literature is provided by „Renta" who functioned under direct orders of „Korniichuk" („Vyr"). See: „Renta", Letter of 16 October, 1987, pp. 1-2.

58. M. Ripeckyj, Letter, p. 3.

59. „Marichka", Letter of 4 May, 1987, p. 3.

60. M. Ripeckyj, Letter, p.3. It is also possible that foreign intelligence services in Poland were collecting some of these materials on their own through their agents among the Polish population.

61. M. Ripeckyj, Letter; „Marichka", Letter; S. Golash, „Interview with O. Lebedovych".

62. I. Chub, „Na ukrains'komu Pidliashshi"; Ie. Shtendera in his letter claims that some pages in one issue of the journal which contained some anti-Polish sentiments had to be replaced in order to maintain good relations with the anti-Communist Polis underground.

63. A survey of these meetings can be found in Yevhen Shtendera, „In Search of Understanding: The Ukrainian and Polish Underground Movements, 1945 to 1947, Co-operation Between the UPA and the WIN", in Peter J. Potichnyj, ed., **Poland and Ukraine: Past and Present.** Edmonton, CIUS, 1980, pp. 271-294.

operation of the underground printing presses and Petro Sodol and Volodymyr Makar for archival materials. I am also grateful to Volodymyr Makar for the onerous job of proofreading, Stepan Shpak for assistance in compiling the index, and everyone else who contributed in any way to the publication of this volume.

Petro J. Potichnyj

Ярослав Старух („Стяг", „Ярлан")
Краєвий Провідник „Закерзонського краю". Загинув в боротьбі з ВП осінню 1947 року.

Мирослав Онишкевич („Орест", „Білий", „Олег")
Майор УПА, Командир 6 ВО УПА „Сян" (1945-1947), схоплений поляками в 1948 і розстріляний в Варшаві 3 червня 1950 року.

За Українську Самостійну Соборну Державу! **Свобода народам і людині!**

ІНФОРМАТОР

Рік II. **Квітень 1945 р.** **Ч. 2. (6)**

29-те КВІТНЯ — СВЯТО УКРАЇНСЬКОГО МОРЯ

„Нема самостійности без моря,
нема моря без самостійности".
Д. Донцов.

Чинником, що сприяв виявові здорових життєспроможностей сильних націй, пособляв ростові та могутності їх держав, завжди було і є — море.

Цю правду зрозуміли ще в давніших часах такі народи, як римляни, картагінці, греки, а пізніше й інші народи европейського і других континентів, які, домінуючи над водними просторами, піднялися на рівень всесторонньої могутности. Ці народи приборкали силу водної стихії і заставили її до служіння інтересам своєї нації.

Також і український народ ще в заранні свойого державницького життя виявив тенденцію до опанування Чорного моря та його берегів — цієї природної і вихідної для України брами у світ. Вже перші князі — володарі Української (Руської) Київської Держави пізнали джерело могутности України і її природне геополітичне призначення. Вони зрозуміли, що Україна буде тоді найсильнішою державою, коли стане твердою стопою на суші і морі. Цього правила українські князі додержувалися та, опанувавши Чорне море, вони підняли Українську Державу на найвищий щабель політичної, мілітарної і культурної могутности. — Це ж Він — український князь Олег, перепливши зі своєю армією Чорне море, стукнув силою своєї зброї об залізні ворота столиці гордої Візантії і залишив на них свій щит на знак побіди, який документував, що Україна була тут переможцем; Святослав Завойовник — цей взір українського мілітаризму — кидав гордий і певний виклик своїм сусідам з берегів Чорного моря, який звучав громовою луною: „Іду на Вас і звоюю Вас!". Ось документи, що свідчать про велич України в духовості і чинах в цьому розділі нашої історії. Україна була в ті часи головною домінуючою силою на Чорному морі і в зв'язку з тим надано йому тодішніми істориками назву „Руського (Українського) Моря".

Україна і Чорне море — це нерозривна геополітична цілість. Воно прилягає до території України як частина її організму. Це море являлося на протязі кількох віків політичним, мілітарним, культурним і торговельним вузлом, що в'язав Українську Державу з окружаючим її світом, і таку ролю відіграватиме в майбутньому.

Після упадку княжої держави Чорне море попадає під чуже володіння, а щойно розріст і розцвіт козаччини повернув знову Україні співвласництво на нього. Чорне море стало одним з поважних пособників зросту в силу козацького

військового Ордену, а опісля — повстання Української Держави. На хребтах його бурхливих хвиль колихалися легенькі козацькі чайки, що несли на собі чубатих запорожців ,до султана в гості". Це вони — українські лицарі — козаки, які прийшли на зміну дружинникам, йшли в бій „за волю народу і віру православну".

Культ Чорного моря тісно зв'язаний з життям і боротьбою українського народу, який закував в міт-легенду і пісню великі чини своїх предків і передав їх з покоління в покоління. Значення Чорного моря для України зрозуміло, чи інстинктово відчуло також і українське простолюддя, яке в протягу історії кілька разів було відсунене на північ від його берегів, але опісля знову спонтанно його заселило.

Після упадку козацької держави Москва поневолила Україну, а Чорне море стало головною базою її імперіялістичних випадів. Такий стан тривав аж до часу, коли пролунали останні гарматні вистріли на фронтах імперіалістичної війни, а на звук революційної сурми піднялись поневолені народи до будови власного державного життя. Не лишився позаду в час цих епохальних подій і український народ. Його національний зрив 1917-20 рр. поставив на порядок дня справу української державности і приступив до боротьби за неї. В огні затяжної збройної боротьби на кількох фронтах творилася Українська Держава і збройною силою включено в сферу її впливів також і Чорне море.

Дня 29 квітня 1918 р., під звук армат українського війська, на чолі з полк. Болбочаном, яке здобувало для України Крим і Чорне море, — піднялися українські прапори на щоглах чорноморської флотилі. Цей день нав'язав лучбу до морської традиції Княжої і Козацької України та став днем свята Українського Державного Флоту — днем свята Українського Моря.

Одначе цим разом український народ дізнав поразки в своїй визвольній боротьбі, після чого Чорне море і більшість укр. земель знайшлися під жорстокою окупацією тюрми народів — СССР. Але боротьба проти поневолювачів України не припинилася, не припинюється і не припиниться аж до остаточної перемоги. Її веде цілий український народ, а в переді цього бойового маршу йде революційний аванґард — ОУН і УПА, під проводом українського уряду — Української Головної Визвольної Ради (УГВР). Позиції нашої визвольної боротьби міцніють з кожним днем і ворог їх не зуміє проломити, хочби він які методи стосував. Сьогодні веде бій за УССД сучасне українське революційне покоління, яке написало на свойому прапорі: „Воля, або смерть", і його не подолає найжорстокіший терор ворога та яке накінець таки здобуде перемогу. Це покоління плекає в собі гордість спадкоємців „боротьби за славу Володимирового Тризуба" — боротьби за могутню Українську Державу, пануючу на суші і Чорному морі. Це покоління, яке „щастя шукає в радості боротьби і перемоги, в почуванні служби Великій і Святій Справі". Це покоління борців, що високо підняло прапори Української Національної Революції і несе їх в боєвім поході, щоб побідно вложити ці символи волі на вежах української Столиці і на щоглах Українського Флоту.

З.Д. Савченко

ДО ОСТАННІХ ПОЛІТИЧНИХ ПОДІЙ

Починаючи від попередньої большевицької офензиви (червень 1944 р.), внаслідок якої посунулися вони в глиб Европи, полишаючи далеко позаду свої старі кордони, — відносини поміж Англією і СССР уложилися виразно негативно. Большевики вклинилися у Балканський півостров і приступили на скору руку до його комунізації, а одночасно повели підривну політичну акцію проти англійських впливів на території західньо-европейських держав руками своєї аґентури т. зв. „руху опору" (перефарбований Комінтерн). На цей, так би мовити, перший большевицький вилом поза рами можливого Англія відповіла: 1) висадкою своїх військ в Греції, Альбанії і на адріятійському побережжі Югославії, не допускаючи тим способом большевиків до Середземного моря; 2) організацією західньо-европейського блоку (Франція, Бельгія, Голяндія, Данія, Норвегія), який являється противагою большевицьким впливам; 3) здецидованим і радикальним поборюванням підривної роботи т.зв. „руху опору" на теренах окупованих нею і большевиками.

Ця боротьба за впливи ведеться безперервно і по сьогоднішний день та її наслідки денервують чим раз то більше Москву й Лондон. Одначе, з огляду на сучасні потреби і ситуацію, така боротьба ведеться поза кулісами, а якщо вже в певних місцях виривається на денне світло, то тоді, як одна, так і друга сторона намагається її маскувати демократизмом, справедливістю, потребою заведення порядку і т.п.

Останнім часом, коли упадок Німеччини зближається з кожним днем, політична перебігливість поміж англо-американцями з одної сторони, а СССР з другої сторони, прибрала особливо гострі форми. Ця боротьба поміж згаданими державами ведеться на двох відтинках: на сцені і за кулісами. На відвертій політичній сцені англо-большевицькі взаємини виглядають, хоч не найкращими, то все таки можливими. На спільних конференціях вирішують ряд спірних питань в дусі найбільшої „приязні", хоч і там мовний лексікон в дискусіях не грішить витриманістю і повздержливістю, про що Черчілль не раз заявляв в приступі щирости, що, мовляв, прийшлося йому старому таки добре загріти чоло, заки притупив дещо апетити свойого „союзника" Сталіна. Але це не перешкаджає англійським політикам робити враження, що ніби між Англією і СССР існує якнайбільша приязнь і згода у всіх політичних проблемах, і погласкувати Сталіна по-під бороду прихильними висловами в своїх промовах і привітальних телеграмах, щоб вдержати при допомозі таких епітетів свойого союзника в належному гуморі та й притягнути його ще на протияпонський фронт. Одначе це лише одна сторона медалі, бо друга ілюструє щось інше.

Поза кулісами розгортається прямо війна між Англією і СССР, до якої вже відбулася гарматня і бомбова пригравка на побоєвищі в Атенах. Правда, Англія довший час була вибачлива і терпелива по відношенні до загарбницьких потягнень СССР, але, побачивши, що останні з поспіхом використовують хвилево сприятливу ситуацію і розпочали на широку скалю підривну політичну акцію, — ця посягнула тоді по більш радикальні протизасоби. На большевицьку політику „ставлення Англії перед доконаними фактами", Англія застосувала далекосяглі такі ж протизаходи, про що дають яскраву ілюстрацію відомі події в Греції, в яких Англія повелася дуже радикально, а Черчілль заявив перед Палатою Громад в час, коли деякі з членів домагалися зміни політики в Греції, — що або Палата одобрить його політику в Греції, або він уступає

зі становища премієра. З чого ж випливає така радикальність цього британського старця? Видно, що там ходить про щось д у ж е в а ж н е для британської імперії і що уступити большевикам в Греції означало б початок кінця для Великої Британії. Черчілль побачив, що його союзник ч. 2 перемінюється у ворога ч. 1. Проте, англійські політики не бажають собі в теперішній ситуації отвертого збройного зудару з СССР, бо треба його воєнної машини до розбиття Німеччини, а після її упадку — до розбиття Японії. В цей спосіб Англія зміряє одним стрілом вбити двох зайців: при співучасті СССР поконати Німеччину і Японію, а одночасно послабити та вичерпати силу большевиків, щоб накінець і їх положити на лопатки. Це власне єдина ціль, в ім'я якої Англія наразі терпить большевицькі аґресивні потягнення (ціль оправдує засоби). Така терпимість скінчиться тоді, коли червоний мурин зробить своє і буде міг відійти, цебто тоді, коли буде використаний у війнах, або тоді, коли большевики не схочуть піти разом з англо-американцями проти Японії. Отже, в одному і другому випадку ясно виглядає, що Англія мусить дати большевикам „роботу" (зв'язати руки) на час рішальних фронтових подій на Далекому Сході. До цього наклонюють Англію такі потреби: 1) підорвати боєспроможну силу большевиків; 2) унеможливити їм свободу рухів в час рішальних дій на протияпонському фронті; 3) покреслити можливості спільної мови СССР з Японією у випадку, коли б Англія рішуче виступила проти большевиків. Наразі англо-американці стараються втягнути свойого „союзника" до війни проти Японії, але большевики покищо не спішаться з виповідженням війни, а лише зірвали пакт неаґресії з Японією, щоб в такий спосіб створити кращу „дружню" атмосферу на конференції в Сан-Франціско. А зрештою таке зірвання пакту по думці большевиків — це попереджуючий і перестерігаючий сигнал, за яким може виступити виступ проти Японії по стороні західніх аліянтів, або проти них, разом з Японією, що залежатиме від постави Англії до большевицьких вимог.

В зв'язку з останніми взаємовідносинами поміж англо-американцями і СССР (конференції, „дружба" і т. д.) дехто попадає в песимізм при оцінці політичного положення, не збагнувши, очевидно, суті відносин та приймаючи політичні маневри і перфідну гру (одних і других) за справи виключно засадничі. Хто виходить з такого заложення, цей ніколи не влучить в гро подій, а блукатиме в його передпіллі.

Щоб зробити належні висновки в площині англо-совітських відносин, належить, перш за все правильно розцінити існуючий стан речей, який безпосередньо торкається одних і других. Значить, треба зрозуміти і пізнати, які наслідки для Англії принесе це все, що большевики вже зробили, це, що роблять зараз, і це, що заплянували, або заплановують зробити в майбутньому. Отже, треба брати як мірило в підході до цієї справи не промови, привітальні телеграми, чи навіть постанови на конференціях, бо це лиш засоби до осягнення суперечних собі цілей, — але брати як мірило фактичний стан речей. Бо тільки це буде темперувати дальший уклад відносин між Англією і СССР.

Як же ж виглядає цей фактичний стан речей? Постараємося відповісти на це питання.

Большевики намагаються закріпити свої впливи (отверто — через пряму окупацію і замасковано — через свої аґентури) на таких відтинках, а то й на континентах:

1) Фінляндії, Естонії, Латвії, Литви, здобули випадову базу в Норвегії, окупували Сх. Прусію і зараз підсуваються до кордонів Данії. Практично це означає, що большевики опанували Прибалтику з Балтійським морем,

добиваються захоплення порту Нарвіку (Норвегія) і хочуть в цей спосіб стати твердою стопою на побережжі на північних морях, витісняючи звідси Англію; 2) Комунізують Польщу, Чехословаччину, Мадярщину, Румунію, Болгарію і Югославію з ціллю — укріпитися в середній Европі і на Балканах; 3) Ведуть підривну комунізуючу роботу в Греції, Італії, Франції, Еспанії і в північній Африці. Практично це означає — блокаду Середземного моря. Бо чейже не являється припадковістю довголітній наступ большевиків на Еспанію, але це планова і консеквентна акція, спрямована на здобуття (посереднє) Гібральтару, що знаходиться в сумежі еспанської території. Також опанування Єгипту уможливлює большевикам замкнення для Англії Суезького каналу. А це все, разом беручи, означало б усунення Англії з Середземного моря і змушення її переводити свою флоту до Індії кілька разів довшою дорогою — кругом Африки; 4) Такою ж самою роботою зміряють большевики опанувати Іран і підступити до кордонів Індії та дістати через Перську затоку доступ до Індійського океану. Це грозило б для Англії утратою підстави своєї імперії — Індії, бо вже й сьогодні большевики ведуть в тому напрямі аґентурну роботу серед індусів, а навіть пособляють націоналістичний протианглійський революційний рух в Індії.

Отже, як бачимо, здійснення таких большевицьких планів означало б програння війни Англією зараз, а смерть її імперії в майбутньому. Очевидно, що проти такого стану Англія вже й сьогодні веде боротьбу. І ця боротьба не припиняється навіть тоді, коли на Кримі будувалися в „дружній" атмосфері відомі постанови, які не тільки що не змінили на краще стану й не усунули суперечностей, а навпаки, стали причиною ще більших розходжень поміж поодинокими народами, а поміж Англією і СССР особливо. Наприклад: 1) В Румунії большевики змінили уряд, а попередній голова уряду, утікаючи перед арештом НКВД, дістав притулок в англійській амбасаді; 2) В Греції комуністи ведуть дальше боротьбу проти існуючого уряду, на що цей по інструкціям з Лондону відповідає масовими арештами і нерідкими розстрілами комуністів (англійці держать в концентраційному таборі в Африці 8000 власівців, які брали участь в атенській авантурі; 3) В Югославії дальше існує тертя між прихильниками Англії і СССР; 4) Польське питання полишилося дальше „отвертою раною" на тілі Европи — і ряд інших фактів. Значить, боротьба між тими двома „союзниками" безперервно продовжується і буде дуже жорстокою, а можливо навіть довгою.

Одним словом большевики своєю аґресивною політикою поставили Англію перед таку радикальну альтернативу: або СССР полишиться в стані потужної імперії і домінуватиме над світом, або Англія. Існування обидвох побіч себе, в такому стані та ситуації, є неможливим і виключеним. Це все розуміють не тільки в нас, але (ще краще) і в Англії, про що свідчать часті гострі дискусії в Палаті Громад, де члени Палати перестерігають уряд перед грізними наслідками для англійської імперії з приводу поширення впливу СССР. Починає також тривожно слідкувати за просуванням ЧА на захід і англійське суспільство, а журналісти висловлюються про офензиву ЧА, як про „прямий потоп". Останнє треба уважати за сигнал небезпеки-тривоги, а не прояв захоплення, чи суґестії. Зрештою, свідчать про це консеквентні протиділання зі сторони Англії. Поза всі вищевичислені, бачимо ще й такі: 1) Надання права окупованим большевиками народам (Румунії, Болгарії, Мадярщини) на організацію армій, які, по думці Англії, являються гарнізонами залоги в нутрі большевицької імперії, і їх вона в слушний час належно використає (такі привілеї дає Англія бувшим васалам Німеччини, а натомість не допускає під ніякою умовою до

включення в склад національних армій комуністичних банд під назвою „руху опору"); 2) натиск на Туреччину в справі виповідження війни Німеччині і Японії, хоча в сьогоднішній ситуації вони можуть бути побіджені і без участі Туреччини.

Але Англія штовхнула Туреччину на такий крок маючи в перспективі далекосяглі політичні позитиви, які можна слідуючо степенувати: 1) Організується воєнна машина до боротьби проти СССР, використовуючи до цього претекст виступу проти Німеччини і Японії, 2) Створюється можливі обставини на довіз зброї до Туреччини, бо в інших обставинах большевики на це зареагували б, 3) Шахується СССР в можливостях висунення ним аґресивних домагань до Туреччини. Прочитавши сказане, поставить читач питання — чому ж то врешті Англія так побивається за долю турецької держави? Але скажемо, що вона має на це поважну причину, коли розцінимо геополітичне положення останньої та його пов'язаність з сумежними теренами англійських володінь. Наприклад, Туреччина будучи по стороні Англії приносить для останньої такі подарунки: а) розбиває большевицький перстень, що блокує Середземноморію, б) являється власником Дарданелів і може не допустити туди большевиків, які намагалися б вийти тою дорогою на Середземне море, в) сусідує з двома англійськими форпостами на тому ж морі — островами Кипром і Родосом, г) може перешкодити (принайменше) СССР в комунізації Ірану і Арабії та Азії взагалі, де большевики виказують немалу активність. Ось звідкіля випливає таке чоловіколюбне відношення англійських політичних мужів до Туреччини, що навіть формальне виповідження війни останньої по стороні аліянтів мотивувалося в такому дусі, що „Англія тому наклонила Туреччину до такого кроку, щоб остання могла брати участь в конференції в Сан-Франціско".

Большевики наразі не лише анулювали (уневажнили) договір про добросусідські взаємини, але ще покищо не висунули своїх думок до неї і правдоподібно не відважуться скорше сказати останнього слова в цій справі (хоч тимчасово можуть зробити якесь потягнення) аж тоді, коли впаде Німеччина і політична ситуація стане більше виразною.

Як бачимо зі всего вище-сказаного, між Англією і СССР заіснував і дальше поширюється прямо невиносимий стан, хоча, якщо цього вимагатиме ситуація, будуть його ще якийсь час терпіти одні і другі.

Англійське суспільство, а його уряд тим більше, здає собі належну справу з різних наслідків для себе на випадок реалізації деяких точок Кримської конференції, як також розуміє, що перемога СССР була б рівнозначною не тільки з програнням війни з Англією, але також — упадком її імперії. А що англійці будуть докладати всіх зусиль і примінювати всякі засоби, тим більше, коли мають до цього сприятливу ситуацію (нагода штовхнути другі народи проти СССР) — то в цьому хиба не можна сумніватися. Одначе до часу, коли Англії вдаватиметься большевицькими руками бити других своїх ворогів, або вистарчатимуть до розвалу СССР сили других народів, державне існування яких не буде суперечити інтересам Великої Британії, до цього часу вона буде оминати прямого і безпосереднього збройного зудару з Сов. Союзом. Одначе в тому одне певне: Англія мусить (посередньо, чи безпосередньо) змагати до розвалу СССР, бо це єдина дорога до її імперського, а дальше і державного існування.

Це останнє являється для нас найважнішим, бо смертний ворог — СССР змусив аґресивною політикою до радикального протиділання своїх

ворогів, а навіть попередніх союзників і тим самим пересудив свою долю дальшого існування, як на внутрішньому, так і на зовнішньому відтинках. А що Україна займає одну з центральних позицій у внутрішньому протибольшевицькому фронті, тому шанси на її визволення з кожним днем зростають.

Найближчий час в багатьох випадках зробить більш прозорою політичну ситуацію, а спеціяльно — в секторі англо-совітських відносин. До цього в великій мірі причиниться упадок Німеччини і поділ перших воєнних здобутків.

ОГЛЯД ФРОНТОВИХ ПОДІЙ

І. Большевицько-німецький фронт.

В наслідок січневої офензиви Червоної армії на середньому і північних відтинках большевицько-німецького фронту здобули большевики значну частину території Сх. Німеччини від Долішнього Шлеську понад Одру до Франкфурту і Штеттіна, на терені Поморя посунулись на північ від Торуня і Бидгоща, спрямувавши найбільший удар на Ґдиню і Ґданськ та побережжя Балтійського моря взагалі. Війська обох білоруських фронтів, здобувши ряд більших місцевостей в Сх. Прусах (на північ і північний захід від Кеніґсбергу — столиці Сх. Прус) продовжували наступ весь час в напрямку морського побережжя.

Одначе німці в тому часі зуміли зорганізувати ще досить сильну оборону (на західньому фронті тоді аліянти не почали ще більшої офензиви, що дало змогу німцям перекинути більші військові з'єднання на схід), а навіть перейшли до протинаступу в околиці Франкфурту над Одрою, де вдалося їм відперти большевиків аж до Познаня. На Шлеському відтинку, по здобутті Бреслява — большевики припинили наступ і вже в перших днях лютого бої на середньому і північному відтинках цього фронту прибрали локальний характер зі змінними успіхами для воюючих сторін.

На південному відтинку цього фронту — після здобуття Будапешту і Загребу (який здобув Тіто), боєва активність значно послабла. Щоправда, на території Словаччини та в Мадярщині, між Дунаєм і озером Балятон — німці проводили кілька разів завзяті наступи панцирними зєднаннями. Протягом останніх двох місяців, а головно під кінець березня війська І,ІІ,ІІІ-го Українських фронтів, під командуванням маршалів: Толбухіна, Коньєва і Малиновського, сфорсували ріку Ґран і здобули на території Мадярщини місцевості Шекесфегервар і Веспрен, а через сфорсування ріки Драби оволоділи важнішими залізничними вузлами Чорна і Шарвар на шляху Будапешт — Відень і безпосередньо наблизились до мадярсько-австрійського кордону, який перейшли дня 30.ІІІ.45 р. в околиці м. Кишек.

В тому самому часі посилили большевики свої атаки на північному відтинку протинімецького фронту в Сх. Прусах і на Поморі, стараючись осягнути цим дві цілі: 1) Здобути в Прибалтійському басейні найважніші порти і очистити від німців побережжя; 2) вирівняти лінію фронту.

Вже в останніх днях березня, по здобутті в Сх. Прусах більших місцевостей, як: Бранденбурґ, Праузен та серед важких боїв на сх. березі Одри під Штетіном, поступили большевики значно вперід і по довшій облозі німців в т. зв. „ґданському котлі" зайняли Ґдиню і Ґданськ, перетявши таким чином сухопутню зв'язь Сх. Прус з Райхом. Рівночасно посилили

большевики наступ на території Сх. Прус, спрямувавши генеральний удар на столицю Кеніґсберг. По довших запеклих боях ЧА взяла штурмом Кеніґсберг дня 9.IV. Залога міста здалася. Після даних московського радія — за час цього наступу в Сх. Прусах, тобто від 1.—10.IV. взято в полон 92 тисячі німців. Також взяли червоні величезну добичу в боєприпасах, комунікаційних середниках і в іншому воєнному матеріялі. Після цього наступ на тому відтинку фронту спрямували большевики на північ.-зах. побережжя Сх. Прус і зайняли поодинокі надбережні міста на півострові Самбія, де продовжують основне прочищування терену від ворога.

В тому самому часі найбільш запеклі бої розгорілися на території Чехословаччини і Угорщини. Тут большевики, зараз по переході австро-угорського кордону, виміряли центральний удар на столицю Австрії — Відень, який по не цілих двотижневих боях здобули дня 12.IV.45 р. Війська III-го Укр. фронту під командуванням маршала Толбухіна розгорнули широкий наступ і у завзятих боях зайняли мм. Вашвар, Корменд, Шент-Ґоттард над Рабою, Ґалянту та важний нафтовий осередок Мадярщини — Нагіканіцца, а по сфорсуванні ріки Ваг Братиславу і ряд інших міст на захід від столиці Словаччини. На цьому відтинку фронту беруть участь окремі частини болгарської і румунської армій.

На території Югославії війська Тіто зайняли Сараєво. Треба підкреслити, що в останніх боях ЧА значну участь брало летунство. На середньому відтинку фронту продовжували большевики наступи значно слабші своєю інтензивністю, як на північному, чи південному відтинках. Тут сфорсували ріку Одру в околиці Біскау і, зайшовшись на захід від Бреслява, продовжують наступ. Слід згадати, що німці відступаючи ставлять завзятий спротив.

II. Аліянтськ о-німецький фронт.

Після зломання аліянтами офензиви Рундштедта на заході, лінія фронту устабілізувалась, проходячи здовж французько-німецької границі, з малими вклиненнями окремих армій аліянтів на території Німеччини поза лінію Мажіно і Зіґфріда, мостовий причілок на східньому березі Рену в долішньому його бігу на голяндсько-німецькому пограниччі і на схід від Аахен. На південному відтинку фронту в Альзації і Лотарингії (в районі Штрасбурга) остали незначні частини німців на території Франції (по м. Кольмар). Від тоді майже протягом нових шість тижнів на окремих відтинках цього фронту не було більших боїв, зате окремі міста Райху, головно в Рурському басейні бомбардували дво- а то й тритисячні зєднання американських літаків.

Цим підготовили собі аліянти поле до наступу, щоб при якнайменшому вкладі зусилля і крови зі своєї сторони осягнути намічені цілі.

Рівночасно приготовили в запіллі окремі армії і, коли німці з західнього фронту стягнули більшу кількість військ на протибольшевицький фронт, аліянти почали наступ майже рівночасно на всіх відтинках фронту. Цей наступ від половини місяця березня до початку квітня набрав найбільшого розміру на теренах, де оперувала I і III американські армії під командою ген. Айзенгавера (північно-середній відтинок).

Вже в перших днях посилення нових боєвих операцій стало замітним те, що аліянти цим разом заміряють завдати Німеччині остаточний удар.

Коли б дивізій англо-американців, під командуванням фельдмарш. Монтгомері почали офензиву, яку протягом кількох днів розгорнули до найширших розмірів, III американська армія сфорсувала ріку Мозель,

зайняла Кобленц і, переправившись через Рен, — розгорнула наступ в північно і полуднево-східньому напрямах.

На відтинку між Вормс і Спірою та Штрасбургом і швайцарською границею поширили аліянти мостові причілки і рівнож приступили до наступу. Блискавичним оточувальним маневром вже до кінця березня війська Монтгомері зайняли місцевості: Везель, Вохольт і Еммеріх (на території Голяндії) на півн. крилі, спрямувавши наступ в сх. напрямі, щоб відтяти німців від морського побережжя. На правому крилі повели аліянти наступ, спрямований на окруження Рурського басейну з північно-східньої сторони (від Мюнстеру). Рівночасно перетяли зал. сполучення між Дуісбургом і Мільгаймом.

В наступі I і III-ої армії на схід від Кобленц зайняли аліянти Ґроссен і лівим крилом загрозили Кассель, а тим самим, оточили з півдня Рурський басейн. На правому крилі III-ої американської армії під командуванням ген. Паттона зайняли Франкфурт, минули Оффенбах, Гонау, Ашаффенбург і Вюрцбург, прямуючи на Нюрнберг.

VII-ма американська армія, зайнявши Галдельберг, загрозила Майнгаймові. Окремі відділи франц. армії, посуваючись на схід, наблизилися до Карльсруге. Загально, на цілому відтинку фронту, за вийнятком Рурського басейну, німці не ставили сильнішого спротиву. В перших днях квітня на 300-кілометровій лінії аліянтсько-німецького фронту продовжували перші свій наступ з надзвичайною скорістю. Загально в цій офензиві бере участь — 9 союзних армій з 4-ма тисячами танків. Через зайняття військами Монтгомері: Мюнстерн, Райне, Оснабрюк — відтято вповні Рурський басейн.

В поведеному тут наступі до 10.IV. зайняли аліянти Ганновер і Бремен, звідки спрямували сконцентрований удар на Гамбург. Автострада Гамбург — Ганновер перетята в районі Целлє. Рівночасно канадійці получились в Голяндії (на північ від Зволлє і Меппель) зі спадунами, продовжуючи очищення від німців території Голяндії, здобули Довентер та відсунули загрозу літаючих торпед.

Війська 1-ої американської армії, по зайнятті Кассель, Айзенах, Гота і Нордгаузен — наблизилися до Ляйпціґу. Панцирні відділи ген. Паттона (III-тя армія) зайняли Ерфурт, Зельфельд і загрозили Кобургові і Бамбергові. Французька армія посувається здовж швайцарської границі в напрямі Баденії. При цьому посилили аліянти налети на Німеччину (зокрема бомбардують Берлін і Ляйпціґ) надзвичайно великими зєднаннями літаків. Стісняючи перстень в Рурському басейні, зайняли останньо Ессен, де взяли багато полонених. Зараз з'єднання аліянтських армій безпосередньо загрожують Гамбургові, Берлінові, Ляйпціґові і Мюнхену. З приводу такого стану в Німеччині, в вашингтонських і лондонських кругах з кожним днем очікують її упадку.

III. Італійський фронт.

На протязі цілої зими на цьому фронті не доходило до замітніших боєвих дій. Свою ціль — відтяти німців від побережжя адріятійського моря аж по Венецію — осягнули аліянти шляхом невеликих боєвих операцій. Звідси повели вони великий наступ в північно-західньому напрямі, зайнявши ряд менших місцевостей на південний схід від Болонії.

Щойно з днем 10.IV. ц. р. розпочала III-а англійська армія на італійському фронті генеральну офензиву. Англійці сфорсували ріку Сеніо і наблизилися до

Спеції (важний воєнний порт на зах. італійському побережжі). Німці ставлять завзятий спротив.

Стратегію аліянтів на італійському фронті треба уважати тісно пов'язаною з офензивою на всіх протинімецьких фронтах, яку спрямовують англо-американці на повний розгром Німеччини.

IV. Далекий Схід.

В зв'язку з великими боями на філіпінських островах на протязі останніх двох місяців не повели аліянти більших атак в Бірмі, де ще з початком січня вдалося відсунути японців на схід, аж недалеко Мандаляй (столиця Бірми). Вже з початком квітня, після важких боїв на Філіпінах і в Бірмі приступили аліянти до нових атак, які попередили десантом на остров Окінава (архипелаг островів Ріу-Кіу, які належать до Японії). Американці твердять, що це десант найбільший за всі дотеперішні на Тихому океані. Тут розгорілись запеклі бої. В тому самому часі американські „суперфортеці" бомбардували Токіо.

Тиждень пізніше висадились аліянти на остров Сохосіма, положений на 600 км. в повітряній лінії від Японії. В Бірмі протягом останнього часу наблизились американці на 5 км. до Мандаля з південного напрямку.

Бої на Далекому Сході зможуть набрати більших вирішальних розмірів щойно після розвалу Німеччини.

* * *

БОЛЬШЕВИЗМ І НАРОДИ ЕВРОПИ

Ситуація в Румунії.

Ще за часів німецької дійсности Румунія була тереном німецьких політичних експериментів, що власне спричинило ідейний розгардіяш в житті румунів і хаос в країні. Німці поводилися з румунами (населенням і армією), як зі своїми упривілейованими рабами. В зв'язку з тим виникла опозиція проти голови тодішнього уряду Антонеску, яку очолила націоналістична організація „Залізна Гвардія" під проводом Горія Сіма. Ця організація стала на самостійницькому і суверенному становищі та виступила проти германофільської політики Антонеску і підприйняла доволі активну боротьбу проти його режіму і німців. Коли, однак, ЧА наблизилася до кордонів Румунії, німці побоялись повстання проти себе і усунули зненавиджений румунами уряд Антонеску, а дозволили створити новий кабінет популярному серед мас Горія Сіма. Але справу перерішила большевицька офензива, в наслідок якої наступило мілітарне заломання Румунії і окупація большевиками її території.

Большевики, окупувавши Румунію, приступили до грабежі і терору на її території та створили „демократичний" уряд, який звичайно мав за завдання виконати тільки накази Москви. В міру зросту большевицького терору румуни посилили боротьбу проти окупанта. „Залізна Дивізія", зложена з жандармерії, та інші військові відділи перейшли до партизанських форм боротьби проти большевиків, яку продовжують по сьогоднішній день. Ця боротьба була спрямована, кромі большевиків, також і проти мадярів, що замешкують Трансільванію. Уряд, не зважаючи на натиск большевиків, дивився

на це крізь пальці. В наслідок такої „невиконности" наказів Кремля, большевики розігнали три румунські уряди, окупували (отверто) Трансільванію, а останнім часом довели в країні до більших збройних розрухів поміж комуністами і самостійниками.

Наприкінці лютня ц. р. большевики штовхнули комуністичне шумовиння на демонстрації проти уряду Радеску (вже четвертий з ряду). Радеску вжив радикальних засобів в поборюванні демонстрантів, а навіть наказав військам вжити зброї. Ця обставина довела до збройних вуличних сутичок в Букарешті і других містах, що скінчилося уступленням уряду Радеску і створенням нового кабінету, на чолі з комуністом Петре Гроза. Після того НКВД застосувало масові арешти і розстріли людей протибольшевицького наставлення. Така доля чекала і Радеску, але цей спасся втечею і знайшов притулок в англійській амбасаді, яка не видала його большевикам, не зважаючи на домагання з їх сторони.

Большевики обвинувачують Радеску в співпраці з румунським підпіллям і в веденні протибольшевицької політики, а це все мало кінчатися, за словами большевицької преси, повстанням проти СССР. Проти Радеску висувають большевики такі обвинувачуючі (посередньо і безпосередньо) факти: допущення на урядові становища людей пронімецької орієнтації і співпраця з ними; заховання і утаєння перед органами СССР великої кількости зброї і воєнних матеріялів (деякі з них большевики відкрили); використовування румунських літаків для перевозу німецьких розвідчиків і леґіонерів (члени рум. підпілля); зістрілення леґіонерами совітських літаків; висадження в повітря сов. комендантури в м. Брашові, де згинуло 7-х сов. старшин і 5-х поранено, обстрілянім групою леґіонерів в районі Букарешту старшин сов. командантури; уможливлювання втечі 94-х арештованих румунських „фашистів"; висадження партизанськими відділами залізничних доріг і військових сов. поїздів та інше.

Ось як виглядає „демократична" Румунія.

Крім цього в Румунії діє ще дві протибольшевицькі партії: націонал-сараністська — на чолі з Маніу і лідеральна — на чолі з Братіяну. Обидвом лідерам згаданих партій запропонував Гроза призначити своїх кандидатів до його уряду, але ці відмовилися брати участь в складі уряду взагалі. За це большевики посипали громами на згаданих провідників партії, одначе покищо не відважилися їх арештувати. А вже що найбільше большевикам не подобалося, то те, що „деякі кореспонденти „Нью-Йорк Таймс", підхопивши провокаційні заяви ген. Радеску, намагаються преконати своїх читачів, що здійснення вимог національно-демократичного фронту, (організація рум. комуністів — Ред.), рівнозначне з большевизацією Румунії".

Большевики, очевидно, опрокинули таке твердження американських кореспондентів і відпекуються всіма силами від чогось подібного.

Останнім часом Сталін особистим листом передав в „дарунку" для Румунії Трансільванію, яка дотепер була під окупацією командування ЧА. Цим потягненням Сталін думав замилити очі рум. народові і заслонити те все, що большевики виправляють на його рідній землі, щоб в той спосіб закріпити позиції СССР в Румунії. В загальному, большевики зараз в повному наступі на рум. народ — безпосередньо і через аґентурний уряд Гроза. Цей уряд по наказу Москви приступив зараз до двох акцій: ліквідації протибольшевицького румунського революційного руху і земельної реформи. Такі акції мали б доконати спротив румунського населення, розбити його міжпартійною боротьбою та, накінець, — положити Румунію під ноги московським диктаторам. Наразі

румуни стали на становищі інтензивної боротьби проти большевицьких окупантів, а як дальше ситуація ускладниться на цьому терені, побачимо.

В Югославії дальше тертя між комуністами і самостійниками.

Після відомої кризи уряду в Югославії, на вимогу короля Петра кабінет Шубашіча уступив і після довгої констернації та по Кримській конференції створено новий уряд т.зв. — Тимчасовий Уряд Національної Єдности, на чолі з Тітом (Шубашіч дістав фотель мін. зак. справ). Законодатною інстанцією являється Реґентська Рада, яка має право розглядати доручення короля і затверджувати законопроєкти, видані урядом. Одначе, большевики, як ревні і непрошені „опікуни" Югославії, незадоволені таким компромісовим полагодженням справи, бо вони найкраще бажали б собі задержати абсолютний монополь в політичних справах Югославії. Большевицька преса дальше виступає проти короля Петра, „який — за словами большевицької преси — будучи кількалітнім хлопцем, засів на престолі, сплямленому боротьбою проти власного народу. А під час німецької окупації його „уряд" не тільки що не помагав в боротьбі проти окупантів, а ще й торпедував її руками свойого міністра війни ген. Михайловича". Але, з огляду на сучасну ситуацію і натиск зі сторони Англії та Америки, большевики були змушені погодитися (до часу) з таким станом речей. Одначе їх погляд на справу створення нового уряду докладно ілюструє білгородська „Борба", — орган Комуністичної Партії Югославії, — яка пише таке: „Було би засадничо неправильним уважати, що створення поєднаного уряду означає відступлення від дотеперішньої лінії національно-визвольного (читай — комуністичного — *прим. Ред.*) руху та притуплення уваги з його сторони. Було би засадничим блудом думати, що наша армія веде боротьбу тільки за закінчення війни..... бо тоді пропали б усі наші демократичні (?) здобутки .....Всі надії реакції та поворот попереднього стану — то марні сподівання". Наведені слова — це передвісник нових комуністичних розрухів в Югославії, бо Москва намагається всіма силами прибрати повністю до своїх рук долю цієї країни і створити собі тут центральну твердиню комунізму на Балканах, — а Тіта іменувати її герштом.

В Греції англо-совітська боротьба продовжується.

Від часу створення уряду ген. Пластіраса і заперестання боєвих дій між англійськими військами та відділами ЕАМ і Елас (військова організація ЕАМ) відносини в Греції таки не знормалізувалися. Зараз, після заперестання боєвих дій, уряд Пластіраса приступив до радикального погрому комуністичних елементів. В краю переведено масові арешти еласівців, яких відсилано до концтаборів в півн. Африці. Іден заявив 6.IV. ц.р. в Палаті Громад, що „англійські власті інтернували 12.000 греків, з того числа є 8.000 еласівців, вивезених до Африки під час бою в Греції, — а дальше сказав — що в двох таборах поблизу Атен, де перебуває 5.000 чоловік (табори під англійським зарядом — *прим. Ред.*) було голодування". Так поводяться англійці із висланниками Сталіна в Греції, через трупів яких він хоче вирвати з рук англійців береги Середземного моря.

Одночасно уряд проводив, по наказу Англії, безоглядну чистку в армії і державному апараті від комуністичних елементів. На це грецькі комуністи відповіли меморіялом, спрямованим 8.IV.ц.р. на руки Реґента Дамаскіноса і

прем, уряду — Пластіраса. В цьому меморялі висунено протест проти репресувати членів „руху опору" і недодержання урядом умови, підписаної з ЕАМ. Уряд дальше не змінив своєї тактики по відношенні до комуністів, що привело знову до напруження відносин в Греції. Під пресією цих подій уряд Пластіраса в тому таки дні подався до димісії. Реґент прийняв димісію і доручив створити новий уряд адміралові Булгарісові. Новий уряд зложений в більшості з людей абсолютно протибольшевицького наставлення. В зв'язку з тим, ЕАМ домагається уступлення уряду Булгаріса, називаючи його „мо- нархістично-фашистівським". Дня 12.IV.ц.р. лідер грецької комуністичної партії — Сачтос опублікував заяву протесту, в якій говориться: „Утворення нового уряду наступило під натиском монархістично-фашистівських партій. Сформування цього уряду є антиконституційним актом, — Демократична партія виступила здецидовано проти зміни уряду. Відповідальність, яку бере на себе Реґенція, є надзвичайно великою, а покликування її на закордонні (англійські — *Ред.*) чинники не може бути нічим мотивоване". Накінець Сантос закликає усіх „демократів" до боротьби "за рятунок Батьківщини!".

Ось, як приготовляються большевики і Англія до конференції в Сан-Франціско.

Зміна уряду в Бельгії.

В Бельгії внутрішнє міжпартійне тертя продовжується дальше. В наслідок того дійшло до зміни уряду. Уряд Пеллота уступив, а на його місце створено коаліційний кабінет Ван Акера. Большевицька преса назвала і цей уряд „реакційним" і підняла галас, „реакціонери в бельгійському сенаті — головні захисники експлуататорів". Большевики підюджують комуністичне шумовиння Бельгії до боротьби проти уряду. Натомість англійський уряд одобрив радикальні засоби, що їх примінюють бельгійські урядові чинники у боротьбі проти комуністів. В цілій країні панує економічна криза.

До польського питання.

Польське питання дальше лишилося в нічому иезміненим на краще. Большевики стараються руками своєї аґентури — люблинського уряду приготовити прилучення Польщі, як 17-ої республіки, до СССР. Після „визволення західніх теренів Польщі, НКВД приступило (там же) до масових арештів і розстрілів польських патріотів, а також застосувало усіх видів знані „реформи", що спрямовані на розбиття єдности польського народу. Таку ціль Москва у великій мірі осягає головно тому, що низові шари польського суспільства були негативно наставленні до попередньо існуючої державної антидемократичної системи, яку репрезентували попередні уряди. Большевики, розуміється, такі настрої використали і допасували до бажань польського суспільства свої імперіялістичні ідеї. В зв'язку з цим роздвоїлась орієнтація польського суспільства і повстало два уряди: один в Лондоні, а другий в Люблині.

Також і на міжнародній арені, а особливо між Англією і СССР, в польському питанні є гостра різниця поглядів. Большевики заміряють посунутися через Польщу в глиб Сер. Европи, а Англія — хоче через унезалежнення Польщі від СССР зупинити їх аґресії. І так, як в краю внутрішня

міжпартійна боротьба поглиблюється і загострюється з кожним днем, так само мається справа і закордоном. Ця боротьба має ідейну платформу і тому вона буде продовжуватися.

На підставі постанов Кримської конференції справа створення польського уряду мала розв'язатися компромісово, то значить, на думку згаданої конференції, мав створитися обопільний уряд т.зв. — Тимчасовий Уряд Національної Єдности. Щойно цей уряд мав перевести плебісцит і в той спосіб мало бути вирішене питання уряду і державного устрою самим польським народом. — При тому слід згадати, що Кримська конференція затвердила східній кордон Польщі по лінії Керзона, яка виключає Західньо-Українські Землі. — Одначе лондонський уряд відкинув Кримські рішення в справі Польщі і наказав збройним відділам в краю (АК) повести масового характеру збройні виступи проти большевиків, щоб в цей спосіб задемонструвати перед світом антибольшевицькі настрої і боротьбу в краю. На це большевики відповідають масовим терором на теренах зах. Польщі, який безперервно продовжується.

Виходячи зі становища, що в тій ситуації повстання самостійної польської держави є неможливим, можемо ствердити, що це можливе до здійснення тільки при умові розвалу СССР.

Як бачимо зі всього вищенаведеного, боротьба поневолених большевиками народів не припиняється, а навпаки, зростає на силі. А на добавок цього, по причині большевицької аґресивности загострюються відносини і боротьба між Англією і СССР. Цього стану не змінять ніякі конференції, бо большевики, вже так далеко залізли в печінки Англії, що її лишається до вибору: або зредукувати джерело хвороби і саму хворобу, або цього не зробити і згинути. — Це, що большевики розпросторили себе по широких просторах, збільшили число своїх ворогів і виснажили себе в війні, тим більше сприяє розвалові їхньої тюрми народів.

Позиції України на міжнародній арені сьогодні дуже сильні, не дивлячись на це, що в тій ситуації офіціяльно про це ніхто не говорить. Всі народи, які поневолені, або загрожені большевиками, самі стараються нав'язати політичні взаємини з нашим урядом — Українською Головною Визвольною Радою, бо вони пізнали, що тільки при співучасті України, яка може завдати найбільшого удару з нутра, можливий розгром СССР.

Визвольна революційна боротьба ведеться безперервно на всіх укр. землях, а також, як бачимо з повідомлення, і на теренах других народів. Військові штаби повстанчих армій других народів поєднують боєві операції зі штабом УПА і повністю узгіднюють дальшу координацію воєнних дій.

Ріст протибольшевицьких сил потверджує заїла, конвульсійна тактика Москви в боротьбі проти поневолених народів, яка бачить в перемозі уярмлених народів свою загибіль.

Але цього її неминути!

БОЛЬШЕВИЦЬКО–ПОЛЬСЬКИЙ ТЕРОР І СПРАВА ПЕРЕСЕЛЕННЯ

На західніх окраїнах Українських Змель, що насильно включені в кордони т.зв. „демократичної" Польщі, большевики повели такий самий терор з цією лише різницею, що тут запрягли до цієї ганебної акції польську комуністичну аґентуру.

Одною з таких форм нищення українського народу, являється справа переселення.

На підставі підписання „договору" двох большевицьких аґентур — Київа і Люблина, вирішено справу переселення одного міліона українців, які замешкують в згаданій землі. Практично йде тут большевикам про позискання певної кількості професійних і бездомних рабів, щоб їх накінець нуждою та тяжкою працею замучити. Але сказати цього отверто большевики не можуть, а радше не хочуть. Бо це недоцільне. Вони намагаються осягнути ціль — знищити, а засобами до цього вони не перебирають, щоб тільки осягнути намічене. — Яку тактику примінюють в справі переселення сталінські мрякобіси, нам відомо.

Тому, що не можуть фізичною силою і брутальним терором змусити укр. населення до виїзду, бо мають зв'язані руки війною, — поставили на брехливу і облудну пропаґанду, а терор над українським населенням доручили польським міліційним бандам. Це по наказу Москви і по її інструкціях червоні польські банди кинулися на українські села — палять, мордують, побивають і грабують населення. А тоді большевицькі аґенти приїжджають фотографувати згарища і помордованих, при цьому ніби накидаються на польських бандитів, про око арештують їх, щоб в такий спосіб обдурити українське населення і зобразити себе в його очах „щирими" оборонцями. Але українців цим не обдурять, бо вони вже давно пізналися на перфідній грі Москви, якої большевики є вірними спадкоємцями. І не тільки що не вірять їм, але належно на це реагують.

Знову ж штовхнуті большевиками польські банди пристосували проти укр. населення прямо білий терор. Жертвою їхнього варварства впало кількасот помордованих українців (в тому числі жінки, старці і діти), спалено кількадесять сіл, а пограбоване майже кожне. В цей спосіб засліплені польські шовіністи на службі Сталіна хочуть вирішити справу українсько-польського кордону, але не здають собі справи з того, що такою протиукраїнською боротьбою ліквідують можливість повстання самостійної польської держави. Де ж тоді їх політичний глузд? Та ж сам польський народ знаходиться сьогодні під жорстоким большевицьким поневоленням, в якому купаються у своїй власній крові. А таке відношення до українців тим більше створює погибельні обставини (в політичній і практичній площинах) для польської державної проблеми, про що поляки вкоротці повністю переконаються.

Постава українського населення до насильного переселення була, є і буде однаковою — спротив і оборонна боротьба. Українці пізнали і зрозуміли, що переселення, це замах на їх життя і тяжко запрацьоване майно, тому вони будуть протиставлятися навіть зі зброєю в руках. Укр. населення знає, що на жодні господарства переселенців не приміщують, лише, пограбувавши їнє майно по дорозі, запроторюють на примусові роботи, де є лише одна можливість — працюючи і голодуючи вмерти. А оборона і успіх перед тихим нищенням найбільш можливі на своїх рідних теренах.

Переселювати себе не дамо — Беремо за зброю !

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ЛОНДОН. (Ройтер). Заданими кореспондента газети „Таймс", 5.III. ц.р. німці почали мобілізацію до регулярної армії усіх хлопців, які покінчили 15 років життя. Більшість з них вже перейшли військову підготовку.

ВАРШАВА. (ТАСС). „Для увіковічнення дружби польського і совєтського народів", рада міністрів „демократичної" Польщі постановила тіереіменувати одну з найменш ушкоджених вулиць Варшави — „Алєєн Уяздовскон" — на „Алєю Сталіна".

БІЛГОРОД. (ТАСС). З днем 3.III. 45 р., на підставі наказу Тіто, переіменовано Народньо-Визвольну Армію Югославії на Югославську Армію.

ВАШИНГТОН. 9.III.45 р. Морське міністерство ЗДПА оголосило наказ головнокомандуючого американського військового флоту адмірала Кінґа. Цей наказ відноситься до плану поширення будівництва військово-морського американського флоту на 84 нові боєві кораблі, тоннажністю 637 тисяч тон.

ЛОНДОН (Ройтер). 10.III.45 р. Брит. мінстр. летунства сір Шунклер ствердив, що англійське летунство скинуло в цьому році на Німеччину більше бомб, ніж в попередніх 4-х роках війни. Втрати серед летунів виносять 10 тисяч вбитими, раненими і пропавшими без вісті.

ПАРИЖ. 9.III.45 р. Як подає аґенція Франц-Пресс в Мюнхені дійшло в останньому часі до немалого заворушення. Місто держать в оточенні відділи СС. В деяких місцях перервані залізничні, телеграфічні і телефонічні зв'язки міста з краєм. У східній частині міста відбувається часто перестрілка.

СОФІЯ. 10.III.45 р. Як повідомляє софійське радіо, — в Софії почав вже свою роботу 1-й Конґрес Комітетів „Вітчизняного Фронту". З промовами про політичні, організаційні і господарські завдання цього фронту та зі звітом про його діяльність за осінній період 1944р. виступали: секретарка комітету Цола Драгойчев і голова ради міністрів Болгарії Кімон Георгієв.

ЛОНДОН (Ройтер). 12.III.45 р. За офіційними повідомленнями ген. штабу амер. армії на Тихому океані, американські війська висадились на південно-західньому кінці острова Мінданао (Філіпіни). Японці ставлять незначний опір. Майже 300 „суперфортець" (потужних американ. бомбардувальників) зробили налет на м. Нагоя, де скинено до 2.000 тон бомб, а також на японські пром. об'єкти в Сінгапурі.

АТЕНИ. 12.III.45 р. Атенський суд засудив 8.III.ц.р. на кару смерті одного з визначніших членів ЕАМ Михайла Монедаса. (З приводу цього піднесли большевики немалий крик, приписуючи засудженому цілий ряд геройських вчинків в боротьбі з німцями — *прим. Ред.*).

ЛОНДОН. (Ройтер). 12.III.45 р. В останньому часі новопризначений польським еміґраційним урядом в Лондоні головнокомандуючий польськими військами ген. Андерс усунув досить багато польських офіцерів, які хо-

тіли повернутися до Польщі і піти на службу до польського війська, організованого Тимчасовим урядом.

Англійське міністерство інформації передає, що Бенеш 11.III.ц.р. виїхав до Чех разом з мін. зак. справ Масариком. При цьому задержаться вони около 2 тижні в Москві.

РИМ. 12.III.45. Італійські карабінери і союзна військова міліція в Римі арештувала 35 членів підпільної організації „фашистівська республ. партія", якої головним організатором був архітектор Антоніо Еіджі. Ця організація видавала підпільний журнал „Оноре". Як заявляє „Сервіціо інформаціоні", начисляла вона приблизно 20.000 членів. Інспектором, який мав нагляд над організацією з закордону, є ген. лейтенант міліції „чорних сорочок" — Брандімарте. На підставі повідомлення аґенції Анса, основна мета повищої організації — це збирання всякого роду зброї, використовуючи до цього всі можливості.

ЛОНДОН (Ройтер). 13.III.45 р. Як подає головний штаб військ союзників у південно-східній Азії, — англійські війська, які оволоділи в Бірмі м. Майтіда (85 миль на схід від р. Іраваді) продовжують наступ вперід. На північному відтинку бірманського фронту частини китайської 1-ої армії зайняли Ляшіо і просуваються в напрямі Сіпау.

ШАНГАЙ. 13.III.45 р. Останніми днями розброїли японці у французькому Індо-Китаї французькі війська і поліцію. Ця подія викликала незвичайний рух в політичних колах Франції.

В зв'язку з цим, що римський бюлетень „Сервіціо інформаціоні" опублікував повідомлення, що СССР при посередництві ЗДПА і В. Британії старається нав'язати переговори з Ватиканом з метою уложення угоди, ТАСС подає рішуче заперечення цього повідомлення.

ЛОНДОН (Ройтер). 14.III.45 р. лондонське радіо повідомляє, що мін. зак. справ Іден відносно обставин в Румунії та, зокрема питання коаліційного уряду, що його очолює др. Петре Гроза зазначив, що голова бувшого уряду ген. Радеску дістав притулок від Англії. — 11.III.45 р. група незнаних осіб в Ля Паз обстріляла автомобіль през. Болівії Вільяроеля. Учасників замаху арештовано. — Прем. мін. Канади Маккензі Кінґ очолить канадську делеґацію на конференції в Сан-Франціско. — Дня 17.III.45 р. польський уряд в Лондоні звернувся до Ватикану з пропозицією попертя прилюдного протесту проти постанов Кримської конференції. Папа відмовився, одначе, як подає дальше Ройтер, самий він має деякі застереження, щодо польської справи на міжнародній арені. — Гіммлєр приготовив в останніх днях перенесення уряду безпеки над Баденське озеро, де вже виїхало міністерство внутрішніх справ. З цього видно, що німці мають плян продовжувати опір в горах південної Німеччини і Австрії. — На Конґресі Бритійської Консервативної Партії в Лондоні зложено Черчіллеві признання за його знамените кермування британською політикою в сучасній війні. — Подають з Вашингтону, що пол. маршал Рундштедт звернувся до ген. Айзенговера з проханням — завішення зброї. Айзенговер відмовився, домагаючись безоглядної капітуляції Німеччини. По деякому часі на цьому відтинку фронту появились знова парляментарі, які за-

явили згоду Німеччини піти на капітуляцію, під умовою уділення помочі проти большевиків. — З Штокгольму подають, що ніби то німецький уряд звернувся за посередництвом Швеції до англійців з проханням нав'язати мирні пертрактації. Англійський уряд відкинув прохання, домагаючись безоглядної капітуляції. — Ройтер подав офіційне повідомлення про те, що вищий урядник німецького міністерства закордонних справ др. Гессе нав'язав контакт з британською амбасадою в Штокгольмі в справі капітуляції Німеччини. Гессе силувався переконати амбасадора, що постанова нац. соц. устрою є необхідною і що тільки Гітлер і Гіммлер зможуть вплинути на німецький народ, щоб припинив боротьбу. Дальше Гессе заявив, що оскільки Англія не погодиться на умови капітуляції, — німці відкриють двері большевикам.

АТЕНИ. 10.III.45 р. Розпочався процес проти премієрів і міністрів піднімецького уряду.

Як подають з Парижа, — ані один грам харчевих продуктів не буде довезений з Англії для німців. Харчеві продукти імпортуватимуть аліянти виключно для потреб робітників, армії і робітничих еміґрантів. — З Парижа подають, що на конференції амбасадорів в Москві зайшли немалі розбіжності між Молотовом, Клярком і Гарріманом щодо запрошення Польщі на конференцію в Сан-Франціско і створення провізоричного уряду народньої єдності. Молотов стоїть при цьому, що неможливим є запрошувати на конференцію ті партії, які стоять за еміґраційним польським урядом в Лондоні. Чейже останній відкинув постанови Кримської конференції. Молотов весь час домагався, щоб Тимчасовий Польський Уряд вважати як властивий, натомість оба амбасадори уважають його тільки за партію. — Італійський денник „Оссерваторе Романо" пише про ситуацію в Польщі таке:

„В Польщі шаліє безоглядний терор і з кожним днем зменшується свобода горожан. Тимчасовий Уряд зарядив стягнення всіх радіо-апаратів, навіть тих, що їх скривали поляки під час німецької окупації. Сконфісковано всі приватні машини до писання і друкарні, якими користувалося піднімецьке польське підпілля. Населення не може переїжджати навіть з повіту в повіт без спеціяльного дозволу міліції. Харчеві продукти дістають на картки ті, які працюють. Інші жиють в скрайній біді". — 23.III.45 р. Сталін запросив прем. Черчілля до Москви. Черчілль, який рівночасно є президентом Міжнароднього Червоного Хреста, виявив свою згоду. — Совєтський уряд анулював пакт турецько-совєтської приязні, підписаний в 1925 р. Большевики мотивують свій крок тим, що зміни, які зайшли в Европі протягом останніх років, вимагають модифікації декотрих точок пакту. — Керівник комітету дослідження воєнних злочинців подав з Лондону, що Гітлер буде суджений не тільки як воєнний злочинець, але як злочинець взагалі. — Особистий секретар през. Рузвельта Шлім прибув до Ватикану, щоб на авдієнції з Папою поладнати ряд справ. — Прем. Черчілль заявив, що на конференції в Сан-Франціско будуть переведені перші спроби примінення системи збірної безпеки. — Мін. зак. справ Франції заявив на прес. конференції, що Франція разом з Британією, ЗДПА і СССР візьме участь в забезпеченні миру в повоєнній Европі. — Прем. Черчілль подав до відома парламентові, що мін. зак. справ Іден та брит. амбасадор в ЗДПА лорд Галіфакс, віце-прем. Еттлі і мін.

колоній Кимбердж ввійдуть в склад комісії на конференції в Сан-Франціско. — В Каїрі покарано смертю вбивців британського посла на Близькому Сході. — Претендент до еспанського трону дон Жуан зажадав від ген. Франко уступлення з влади і повернення в Еспанії монархії. — Еспанський уряд подав Японії гострий протест проти поведінки японців з еспанськими горожанами в Індо-Китаю. — Японський премієр перестеріг народ, що інвазія на Японію може прийти кожної хвилини. Рівночасно японський уряд звернувся до парламенту з домаганням надати йому військову владу. — Гауляйтер Сх. Прус, який намагався втекти з Кеніґсбергу, розстріляний за трусливість. Зараз в цілій Німеччині введено окремі полеві суди. — Прем. Черчілль заявив з хвилиною сфорсування на заході Рейну і на сході Одри, що останні бої на території Німеччини треба уважати за вирішальні і що, тільки кілька тижнів ділить Европу від встановлення миру. До цієї пори війська союзників зайняли 20.000 кв. км. території Райху з 8-ма міліонами населення.

РИМ. 26.III.45 р. Італія визнала незалежність Альбанії.

Як подає лондонське радіо, дня 26.III.45 р. помер найстарший віком член англійського парламенту Давид Лойд-Джордж. — На підставі повідомлення лондонського радія, цивільне населення в Ессен і Дуізбург не одержало дозволу на евакуацію. — Угорський уряд зарядив розв'язання всіх фашистівських організацій. З приводу близького упадку Німеччини в Вашингтоні і Лондоні триває поготівля на скорий кінець війни в Европі. — Лондонське радіо подає, що Бенеш на конференції зі Сталіном в Москві найбільше домагався, щоб границі Чехословаччини залишилися в розмірах з перед 1938 р. — Як подає лондонський кореспондент щоденника „Нью-Йорк Таймс" — бувший еспанський премієр Негрін вибирається незабаром до ЗДПА і Мексику, щоб там створити опозиційний табор проти ген. Франко. — Пакт Панарабського Союзу підписаний представниками Іраку, Єгипту, Ливану, Сирії, Транс-Йорданії і Сауді Аравії. — Після хвороби марш. Маннергейм перейняв знова свої обов'язки.

БЕРНО. 29.III.45 р. (Ассошіейтед Пресс). На швайцарсько-німецькому пограниччі скріплено швайцарські пограничні сторожі, щоб не допустити до переходу на територію до Швайцарії гітлерівців, які втікають з Німеччини. През. фон Штайнер заявив, що будуть пороблені зі сторони Швайцарії всі заходи, щоб перешкодити гітлерівцям перенести на територію Швайцарії головну їх кватиру. — 29.III.45 р. відбув през. Рузвельт конференцію з брит. міністром апровізації в справі прохарчування армії і запілля:. Рівночасно в Італії введено робітничу контролю над відділом прохарчування. — Останньо в Австрії, не зважаючи на терор ґестапо, посилила свій рух самостійницька австрійська організація „05".

ВАРШАВА (Польпресс). 3.IV..45 р. През. Край. Ради Народової Бєрут оголосив декрет про втілення Ґданська до „демократичної" Польщі. Створено окреме Ґданське воєвідство. Значну частину поляків-переселенців приміщують зараз на Шлеську і Поморі.

Як подають з Ріо де Жанейро, Бразилія постановила нав'язати дипломатичні взаємини з СССР. — По конференції Бенеша зі Сталіном в Москві, пер-

ший переїхав до Комарна, де приміститься осідок чехословацького уряду, аж до часу здобуття большевиками Праги. — Як подає аґенція Атлянтік, на вулиці в місті Унермарк доконано замаху на дорадника Гіммлера і командуючого сх. фронтом ген. СС Остендорфа. Коли Остендорф переходив вулицею, вибухла міна. Одначе він вийшов ціло. — Франція заключила торговельний договір з Бельгією, Голяндією і Люксембургом. — З Каїру повідомляють, що там задержався віце-мін. зак. справ Абісинії, який їхав на конференцію в Сан-Франціско. Тут він заявив, що Абісинія домагається звороту італійської Еретрії.

МОСКВА (ТАСС). 6.IV.45 р. Совінформбюро подає, що дня 5.IV. о год. 3-й по полудні Молотов прийняв японського амбасадора Сате, якому вручив від імені сов. уряду заяву слідуючого змісту: „Пакт про ненапад між СССР і Японією заключено ще 13. IV.41 р., тобто перед нападом німців на СССР і перед вибухом війни поміж Японією і Англією та Америкою. Від того часу в пол. обставинах зайшли радикальні зміни. Німеччина напала на СССР, а Японія, як союзник німців, помагала їм в веденні війни проти СССР. Крім того, Японія веде зараз війну проти ЗДПА і проти Англії, які являються союзниками СССР. В таких обставинах невтральний пакт між Японією і большевиками втратив свій сенс і продовження його є неможливе. З повищих причин і згідно з 3-м § повищого пакту, який передбачує право його виповідження на рік перед упливом його пятилітнього тривання, Уряд СССР заявляє японському урядові своє бажання і виповідає пакт з 13.IV.1941 р. Японський амбасадор Сато обіцяв подати це до відома свойого уряду.

ЛОНДОН. 7.IV.45 р. Окремий відділ III-ої американської армії в наступі на Німеччину натрапив недалеко Франкфурту над Майном на підземне схоронище Гітлера. Схоронище складалося з кількох сот мешкань, викутих в скалі. Перед відходом німці підпалили всі матеріяли і внутрішнє уладження, так що тяжко прослідити зараз аліянтам вповні люксусові приміщення Гітлера.

ТОКІО. 7.IV.45 р. Аґенція Домей Цусін подала комунікат японського інформаційного бюра, що з огляду на повагу обставин японський уряд постановив податися до димісії. Згідно з цією постановою премієр Гоісо вручив цісареві збірну димісію свойого кабінету.

Останньо проведено в Румунії ряд арештів серед леґіонерів; при чому арештовано керманича протибольшевицького руху в Румунії Раду Меітані і організатора леґіонерів інж. Ніамеу.

МОСКВА (ТАСС. 7.IV.45 р. Прибувши до Москви марш. Броз Тіто, виголосив на аеродромі промову, в якій зложив гарячу подяку СССР за поміч Югославії в війні проти німців. При кінці висловив тверду віру в скорий кінець війни, який, на його думку, прийде найдальше за місяць. (З цього видно не зовсім ясно, за чиї інтереси воює Тіто — *прим. Ред.*).

ЧІКАҐО (Унітед Пресс). Мін. зак. справ ЗДПА Стетініус на промові в Чікаґо розглянув широко питання міжнародньої торгівлі і добробуту. Для збільшення доходів зараз і після війни висунув цілий ряд проектів, а під кінець

запропонував скликання міжнародньої конференції, яка розглянула б окремі питання, зв'язані з наміром продукції бавовни, пшениці і т.п.

МОСКВА (АФІ). Останніми днями створено новий чехословацький уряд, якого головою став бувший чехословацький амбасадор в Москві — Фірлінгер. Мін. зак. справ назначено Масарика, мін. внутр. справ — Носека (комуніст), мін. війни — ген. Свободу, мін. інформації — Копецкого, мін. освіти — Ноєдлі, мін. комунікації — Гізборского і мін. торг. — Ріпку. В число членів уряду, яких є 25, ввійшло 7-х комуністів.

Як повідомляє „Польпресс", місто Оппельн (по-польськи Ополє) признано „демократичній" Польщі.

ЛОНДОН (ББЦ). 8.IV.45 р. Уряд Пластіраса в Греції подався до димісії. Створення нового кабінету доручено адміралові Булгарісові, головноком. грецьким флотом.

Як повідомляє ТАСС, дня 6.IV. ц.р. відбулося в Гельсінках (Фінляндія) засідання, на якому вибрано голову нового фін. сойму і двох його заступників. Головою нового сойму вибрано соц. демократа Фагергольма.

На підставі повідомлення Ройтера, в Парижі арештовано 77 осіб, в тому числі ініціяторів віднови бувшої „французької народньої партії", основателем якої був знаний квіслінґівець Доріо. Ціллю відновленої повищої партії були: саботаж і організація розрухів не тільки в краю, але і на провінції, головно в півн. Африці, в районі Орану в Альжирі.

Як подає „Польпресс", в Осьвєнцімі (Аушвіці) спалили німці понад 4 міл. жертв. Денно спалювано в газогенераторних печах 22-23 тис. людей. — Як подає кореспондент ТАСС-у з Білгороду, рада міністрів Югославії вирішила признати Тимчасовий Уряд в Польщі. В найближчому часі Югославія вишле до Польщі уповноваженого дипломата. Так само визнав Тимчасовий Уряд у Варшаві — Бенеш і Масарик.

Як подають з Москви, під час Кримської конференції представники СССР виставили проект, щоб Україна і Білорусь взяли участь на конференції в Сан-Франціско, як окремі республіки. Це мотивують вони тим, що обі республіки під оглядом території, населення і вкладу, який дали вони в боротьбі з фашизмом, заслуговують на те, щоб взяти участь в повищій конференції. Аліянти на це погодилися. (В дійсності ходить про це, щоб забезпечити большевикам більшу кількість голосів і доказати в Сан-Франціско свою політику супроти поневолених большевиками народів, мовляв: „Ці народи ведуть самостійну політику"). — З Лондону подають, що після зайняття столиці Бірми Мандаля, британські, індійські війська майже без перешкод посуваються в напрямі бірманських нафтових піль. Звідси черпано перед війною міліон 250 тисяч тон нафти. — З Софії повідомляють, що „народний суд" засудив на смерть 1552 особи, що їх обвинувачено за зраду і співпрацю з гітлерівцями. Присуд виконано.

РИМ. 9.IV.45 р. Римське радіо подало комунікат про смерть ген. полк. СС

Cenna Дітріха, якому в останньому часі доручив Гітлер оборону Відня. Треба сподіватися, що Дітріха застрілили австрійці. — З Лондону подають, що біля місцевості Мінгаузен знайдено частину німецької народньої скарбниці, з якої взято понад 100 тон золота, 3 міліярди, 2 міліони долярів і багато інших заграничних грошей, як фунтів штерлінгів, турецьких фунтів, швайцарських франків і т.п.

МОСКВА. 9.IV.45 р. Перед зайняттям ЧА Відня сов. уряд в справі Австрії видав слідуючу заяву: „Розгромлюючи фашистівсько-німецькі війська, ЧА ввійшла на територію Австрії і почала облягати її столицю Відень. Протилежно до німців з Райху населення Австрії не погоджується з зарядженням влади — евакуювати Відень і залишаєтьсчя на місці та з радістю вітає ,,визволительку"ЧА". Дальше в цій заяві твердять большевики, що вони не думають загарбувати навіть найменшої частини австрійської території, або впроваджувати зміни в суспільному устрою Австрії. Сов. уряд стоїть на становищі, яке зайняв в Москві ще під час підписання союзної декларації, якою визнано незалежність Австрії. Цю декларацію буде він реалізувати дальше. Рівнож буде прямувати до ліквідації німецько-фашистівських окупантів і до заведення в Австрії „демократичного" уряду. Цю заяву подав до відома австрійському населенню і воякам ЧА, закликаючи їх до співпраці з австрійцями, маршал Толбухін.

ПАРИЖ. 10.IV.45 р. Парижський орган „Франс Суар" офіційно повідомляє, що Петен одержить від швайцарського уряду дозвіл на переселення до Швайцарії.

ЛОНДОН. Щоденник „Дейлі Мейл" подає, що на передмістю Берліна — Грюневальд зробили німецькі вояки засідку на Геббельса, одначе Геббельс вийшов ціло. — Ройтер подає, що атенський кореспондент „Таймс"-у подав, що зміна уряду в Греції не тільки не викликала серед населення одноголосного прийняття його, але противно, монархісти тішаться, комуністи незадоволені заявили, що реґент піддався „натискові чорного монархістичного фронту, зігнорував волю демократів". Кореспондент підкреслює, що більшість грецького населення розчарована.

За офіційним повідомленням з Гельсінок, в наслідок виборів до парламенту уступив кабінет Паасіківі. Сам Паасіківі сподівається, що йому вдасться створити новий уряд після введення змін в міністерствах внутрішніх справ, оборони і закордонних справ. — З Білгороду подають, що в Югославії викрито кілька терористичних груп нєдлчівців, лотичівців і четників Михайловича, яких мали вислати німці на територію Югославії, зайняту Тітом, щоб перевести окремі диверсійні акції. — З Токіо повідомляють, що на чолі нового японського уряду станув Сузулі. Крім нього до уряду ввійшли ще 2 адмірали, 2 віце-адмірали і бувший шеф поліції з Токіо.

ЛОНДОН (ББЦ). 13.IV.45 р. Разом з повідомленням ВКНБС оголошено наказ Гімлера до цивільного населення і окремих головнокомандуючих нім. армій, щоб боронили полишені ще німецькі землі до останньої краплі крови. Замітне те, що на наказі, який підписали Гіммлер, Борман і Кайтель, бракувало підпису Гітлера.

Смерть Президента Ф. Д. Рузвельта.

НЬЮ-ЙОРК. 13.IV.45 р. Дня 12.IV.45 р. о год. 3:35 хв. по пол. помер През. ЗДПА Франклін, Деляно Рузвельт. Як подає секретар Білого Дому, Рузвельт помер на раптовий приплив крови до мозгу, в місцевості Шпрінґс в Штаті Георгія. Рузвельт прожив 63 роки, сповняючи уряд през. понад 12 літ. Обов'язки нового през. обняв віце-през. Гаррі Труман. Черчіль і Сталін переслали дружині Рузвельта кондоленційні телеграми. Рівночасно вплинули до Вашингтону вислови співчуття багатьох інших голов держав. В загальному, смерть президента ЗДПА потрактовано, як втрату одного з найбільших американців. Похорон відбувся в Білому Домі 14.IV. ц.р. Тлінні останки президента перевезено слідуючого дня в його родинну місцевість Гіде Парк в Штаті Нью—Йорк. Збройні сили усіх союзних держав Европи обходитимуть день жалоби в 30 днів після смерті Рузвельта.

Державний секретар ЗДПА Стеттініус оголосив, що офіційну згоду післати своїх представників на конференцію в Сан-Франціско заявили 37 держав. Між ними: Бельгія, Чехословаччина, Греція, Люксембург, Голяндія, Норвегія, Туреччина, Австралія, Індія, Египет, Болівія, Бразилія, Канада, Чілі, Колюмбія, Костарика, Куба, Домініканська республіка, Еквадор, Сальвадор, Етіопія, Гуатемаля, Гаїті, Гондурас, Іран, Ірак, Ліберія, Мексик, Нова Зеляндія, Нікарагуа, Панама, Парагвай, Уругвай, Філіпіни, Сауді Арабія, Півн. Африканський Союз і Венецуеля. Тимчасовий Уряд Франції ще перед тим висловив згоду брати участь в конференції. В останньому часі рішено прийняти ще Сирію і Ливан та Перу і Югославію.

Informator, Year II, No. 2 (6), April, 1945.
17x24 cm., 19 pp. Hectograph edition.
(Archive of ZP UHVR, B28-1, 212801).
Summary.

„29 April—Day of the Ukrainian Navy".

The importance of the sea in the geopolitical position of Ukraine has been recognized already during the period of the Kyivan Rus'. The ruling princes paid very close attention to the Black Sea area, and succeeded in controlling it to the extent that it was referred to as the Rus' (Ukrainian) Sea.

The Cossacks also used the sea in their struggle against the Ottomans.

With the renewal of the Ukrainian statehood in 1917-1920 and following the conquest of Crimea by the Ukrainian army led by Col. Bolbochan, the Black Sea navy acknowledged the existence of the Ukrainian State and on 29 April 1918 raised the Ukrainian national colours on all the ships of the fleet.

In memory of this occasion the 29th day of April is known as the Day of the Ukrainian Navy.

Z.D. Savchenko (Vasyl' Halasa), „The Latest Political Events".

The war with Germany is coming to an end, but the relations between the USSR and Great Britain are becoming very tense. Both sides try to pretend that this conflict is not serious but in fact the opposite is true.

The Soviets are in control of the Baltic Sea, the East Central Europe and the Balkans. They are very actively subverting Greece, Italy, France, Spain and North Africa with an aim of controlling the Mediterranian and eventually of the Suez Canal. Their activities in Iran are designed to open inroads to the Indian Ocean via the Persian gulf. All of this creates a mortal danger for British Empire.

The British are pushing Turkey to declare war on Germany in order to have the pretext of building up that country militarily and in this manner to defend the Dardanelles and to check the Soviet inroads into Iran and Arabia. Another play is to bring the USSR into war with Japan and in this manner to tie its hands.

In the end, if the British Empire is to survive it has no choice but to work for the demise of its main enemy, the USSR. Ukraine as the chief internal, anti-Soviet force should be able to benefit from conflict between the Great Britain and the Soviet Union.

„Reviev of the War Fronts", discusses the military situation on the Soviet—German front, on the Allied—German front, on the Italian front, and on the Far Eastern front.

„Bolshevism and the Nations of Europe".

This article reviews the situation in various countries of Europe in relation to Soviet power.

In Romania four governments in succession have fallen and the regime of Petru Groza is supported by the USSR. In order to neutralize the country Stalin decided to return Transilvania into the hands of Romania even though it is populated mostly by Hungarians.

In Yugoslavia the struggle between the communists and nationalists continues in full force. The Provisional Government of National Unity and the Council of Regents are not the institutions which are favoured by the Soviets and will not survive for long.

In Greece, the British—Soviet conflict continues. The British fully support the new government of Bulgarian which is strongly anti—Communist. The leader of the Greek Communist Party Mr. Santos called the creation of the new government as being completely unconstitutional.

In Belgium a new government was created which the Soviet press dubbed „reactionary".

In Poland the Lublin Government is a Soviet puppet and is doing all it can to prepare Poland for the entry into the USSR as its 17th republic. The arrests and executions of the Polish patriots has assumed mass proportions.

The decisions of the Crimean Conference to establish the Provisional Government of National Unity is not being realized and the two separate Polish governments in London and in Lublin continue to exist. There are also serious disagreements between the two governments about the eastern boundary of Poland which is to run along the Courson line.

The article concludes that the position of Ukraine in this general constellation of forces is reasonably strong and that the struggle for independence of all captive nations will eventualy bring about collapse of the Russian empire.

„The Bolshevik—Polish Terror and the Question of Population Transfers".

The Soviet goal is to destroy everything Ukrainian. In the Ukrainian territories in Poland this work is being done by the puppet government of Poland and by the Polish communists. The tool for this purpose is the forcible relocation of population. One million Ukrainians are being forced out of their ancestral lands in Poland and transferred to the USSR where they do not wish to go.

The transfer is being accomplished by terrorizing the Ukrainian villages by the Polish militia. The Ukrainians' answer is that we will not be moved against our will and will fight in order to stay.

„Political News", brings short items from the wires of Reuter, TASS, Polpress, United Press and the BBC.

A special prominence is given to the death of Franklin Delano Roosevelt, the President of the United States.

Петро Федорів („Дальнич")
Шеф Служби Безпеки. Схоплений в бункрі в непритомному стані 16 вересня 1947 року і розстріляний поляками в Варшаві в 1950 році.

Василь Галаса („Орлан", „Дніпровський", „Біс", „Назар", „Зенон Савченко", „97", „1814", „Чорноморський"). Заступник Крайового Провідника. Жив в Україні.

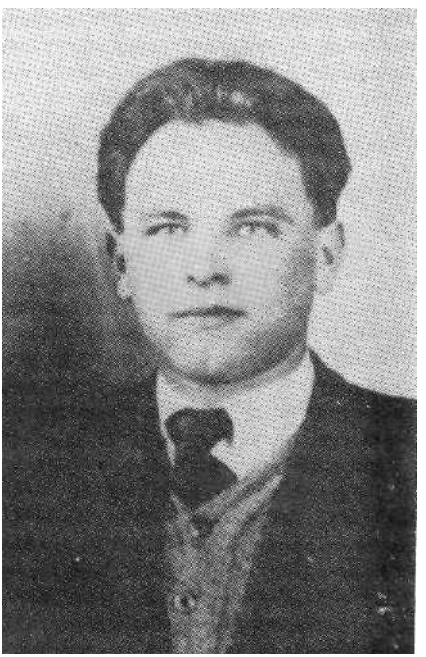

За Українську Самостійну Соборну Державу! **Свобода народам і людині!**

ІНФОРМАТОР

Рік II. **Травень 1945 р.** **4.3.(7)**

У СВЯТО ГЕРОЇВ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

„Здобудеш Українську Державу, або згинеш в боротьбі за неї"
Е. Коновалець.

Ніколи, здається, не були ми ближчі до зрозуміння цієї правди, як саме у сьогоднішній час; у час, коли за нами тисячі могил від Тиси по Кавказ тих, які в ім'я святої Ідеї зложили на жертівнику Батьківщини те, що було їм найдорожче, — власне життя; в час, коли ціла Україна в пожарах, коли спопеліли сотки українських міст і сіл, коли тисячі вдів і сиріт, старих батьків і матерів, які втратили в жорстокому вирі боротьби своїх рідних та тиняються сьогодні без даху над головою і на засланнях розпорпуючи висохлими руками чужі смітники в пошукуванні кусника хліба; в час, коли брязкіт кайдан, скрип шибениць, зойки катованих, плач дітей і матерів, злорадний дикий сміх червоної Москви і канонада нашої визвольної боротьби — зриває основи московської тюрми народів і порушує сумління цілого світу.

В цій атмосфері йде безперервний жорстокий бій за наше життя — за Українську Самостійну Соборну Державу. За ці святі ідеали Української Нації гинули колись на славних побоєвищах горді княжі дружинники, вихром гнали в бій з витягненими блискучими шаблями запорожські лицарі, з усміхом йшли на смерть герої Крут, Базару, Лисоні, Маківки, Мотовилівки, — ці що в обличчі смерти кидали ворогові гордий виклик, як: О. Басарабова, Білас, Данилишин, Коссак, Колодзінський, Головінський, Мирон, Леґенда і цілий леґіон борців-героїв Української Національної Революції. На чолі цього святого Леґіону стоїть Він — Вождь Української Національної Революції полк. Евген Коновалець, який згинув в далекому Роттердамі 23 травня 1938 р. від руки висланника червоної Москви. Кремлівські тирани побоялися розмірів і наслідків боротьби, якою керував Вождь, вони думали, що його смертю розіб'ють наші боєві позиції і тим самим запевнять собі вдержання в своїх кривавих лапах українського народу та безкарне і безкоштовне споживання його важко запрацьованого хліба. Але передвчасно тріюмфували кремлівські людожери.

Для кількадесять-міліонового українського народу зрив ворожої бомби, що розшматувала тіло найбільшого Українця сучасности, став зовом боєвої сурми, що на її голос рванулись нові тисячні лави революціонерів до бою за здобуття і побудову Української Самостійної Соборної Держави.

В боротьбі за цю святу Ідею не страшні для нас ці труди, ні небезпеки, ні смерть. Прикладом неустрашимости і вірности на службі Україні стали для них усі ті впавші Герої, які, вмираючи, з насолодою вишіптували передсмертне: „Тобі Україно мій перший подих і останній Тобі".

В день Свята Героїв кожний чесний українець клонить голову перед тінями цих духових Велетнів і прирікає пімстити їхню смерть, укоронувати Ідею, за яку Вони згинули, Перемогою.

У вирі цієї боротьби кожному українцеві-патріотові присвічує свідомість, що тільки тоді ворог не зможе мордувати найкращих синів і дочок України, не вимордовуватиме голодом міліонів українців, не палитиме наших міст і сіл, не руйнуватиме наших святинь, не грабуватиме наших багатств і не відніматиме від уст тяжко запрацьованого хліба, не виснажуватиме нас тяжкою стахановщиною в колгоспах, шахтах і заводах, не проганятиме нас з наших власних хат, не запроторюватиме тисячів селян, робітників і інтеліґенції в концтабори та холодні сніги Сибіру і Соловок, не гонитиме силою наших батьків, мужів, синів і братів на гарматне мясо на фронти ним самим організованих війн, не будуть тремтіти наші матері і діти на згадку, що кожної хвилини впадуть в хату червоні опричники і арештовуватимуть когось з рідних, або вивозитимуть цілу родину на заслання. Коли силою зброї усунемо большевицьких кровожадних окупантів з наших земель і на кордонах України стане українська армія з витягненими мечами і відрубає руку кожному загарбникові, який посягатиме по наше добро. Щойно тоді можливе життя.

До цього часу ми думаємо тільки про боротьбу і перемогу. Так нам, Всевишній, допоможи!

Салют Героям Революції!

Хай живе визвольна боротьба України і других поневолених народів!

Слава Україні! ГероямСлава!

II. 23. V. 1945 р.

* * *

ДО СУЧАСНИХ ПОЛІТИЧНИХ ПОДІЙ

Капітуляція Німеччини. Довгождана капітуляція гітлерівської Німеччини нарешті стала доконаним фактом. „Капут", що його готували гітлерівці для інших народів, впав на голову їм самим.

По першій світовій війні німецькі мілітаристи створили легенду, нібито німецька армія не була розбита на полі бою, а що Німеччина програла війну лише в наслідок зради жидів і лівих елементів. Тепер повна програна і безоглядна капітуляція, підписана в Берліні, переконала мабуть кожного німця про дійсний стан і вибила йому з голови подібні легенди.

В останніх днях перед капітуляцією німецьке командування намагалося створити другу легенду про те, нібито німецька армія провадила чесну боротьбу, і впала лише тому, що переважали сили її противників. Це така ж сама безпідставна легенда, як і попередня, бо війна, яку розпочала і провадила Німеччина, була не чесною боротьбою, але бандитським розбоєм.

Характеристичним в цій капітуляції Німеччини є те, що всі німецькі війська масово переходили на сторону англійців і американців, тоді, як проти большевиків вони боролися до останньої хвилини. Головне аліянт-ське командування офіційно не хотіло приймати односторонньої капітуляції німецької армії на сторону англо-американців з полишенням большевиків. В дійсності ж провадило неофіційну, але виразну політику в цьому напрямку. Англійський маршал Монтгомері фактично прийняв і переводив у життя таку односторонню капітуляцію великих ще, міліонових частин німецької армії в північній Німеччині. Те ж саме відбувалось і в інших теренах Німеччини, не кажучи вже про територію Італії, Голандії, Данії, Норвегії, де німецькі війська піддалися виключно американцям. Щодо німецької морської флоти, то вона також повністю перейшла на сторону англо-американців.

На території Чехословаччини вже по офіційній капітуляції дійшло до жорстоких боїв між німецькими і російсько-большевицькими військами. Німецький опір в Чехословаччині, завзятіший ніж в інших теренах, уможливив англо-американцям випередити російсько-большевицькі війська і зайняти в останній хвилині поважні частини чехословацької території, включно з головними осередками воєнної промисловости. Крім того, англо-американці ввели в Чехословаччину і польські війська, виразно наставлені проти большевицької Росії.

Коли говорити про керівну верхівку гітлерівської Німеччини, то треба сказати, що всі достойники Гітлера, крім нього самого і гітлерівського міністра пропаґанди Геббельса, які покінчили самогубством ще перед капітуляцією, дісталися також до рук англо-американців. Шеф ґестапо Гіммлер, не чекаючи більше, ніж заслуженої кари, струївся. Всі інші політики і поплічники Гітлера, такі як міністр східніх земель і теоретик націо-нал-соціялізму А. Розенберґ, міністр летунства маршал Герінґ і їм подібні, щоб уникнути кари, блюзнірськими засобами виправдовуються перед аліянтами, мовляв, вони діяли під примусом, щоб утриматися на поверхні життя.

Для наладнання господарських відносин, в Німеччині урядував після самогубства Гітлера, до 23. V. ц. р. Денітц, який разом з його окруженням був трактований не як уряд, а знаряддя до переведення повної капітуляції Німеччини та допровадження до повного роззброєння сухопутніх, морських і повітряних сил німецької держави. Зважаючи на публічну опінію західніх аліянтів, не кажучи вже про большевицьку пресу, що сильно накинулась на Денітца, як на зривника планів щодо ліквідації німецького мілітаризму, заступник верховного командування аліянтів заявив Денітцові, що від 23 травня його і його окруження трактується як військово-полонених. На цій основі Денітца, ген. Йодля (шеф штабу нім. верх. ком.) Шпера (міністр воєнної продукції) Шверіна фон Крозіка (міністр зак. справ) і 300 інших вищих офіцерів та 5.000 простих вояків, які перебували у місці осідку Денітца (м. Фленсбург), арештовано. Це арештування не означає, що аліянти мають на увазі самі урядувати в Німеччині. Навпаки, аліянти проти цього. Аліянти заявили, що вони організують всю низову адміністрацію в Німеччині з самих німців, щоб не розпиляти свої сил. Але законодатна влада в Німеччині буде належати до аліянтської комісії, до якої входять від ЗДА — ген. Айзенговер, від Великої Британії — маршал Монтгомері, від большевицької Росії — маршал Жуков і від Франції — ген. Делятр де Тассіньї.

Англія і Америка з одного боку, а большевицька Росія з другого перемогли гітлерівську Німеччину. Як одні, так і другі винищують рештки гітлерівців, обмежують життєвий рівень кожного німця. Одначе, обидві сторони намагаються позискати симпатії німецького населення і скерувати його ненависть проти другої сторони.

Отже, один лютий ворог України — гітлеризм — знищений. На його трупі повстало ще більше протиріч і ще більше ускладнилися взаємини між англо-американцями з одного боку і російським большевизмом — з другого.

Питання уряду Австрії. Австрія в англо-американських і російсько-большевицьких взаєминах є Польщею ч. 2. Згідно з постановами Кримської конференції, австрійський уряд мав бути організований Англією, Америкою і більшовицькою Росією спільно, як уряд національної єдности. Але большевицька Росія, всупереч постановам зазначеної конференції, самочинно створила свій уряд „вільної Австрії", взоруючися на свою роботу в окупованій нею Польщі.

З приводу цього головнокомандуючий англо-американських окупаційних військ маршал Александер при вступі до Австрії заявив, що „західні аліянти не визнають тимчасового уряду Австрії, створеного за ініціятивою і протекторатом Росії". Поряд із цією заявою маршала Александра, міністр закордонних справ Великобританії Іден заявив у Палаті Громад з приводу Австрії слідуюче: „Велика Британія не визнає тимчасового уряду Австрії, доки не буде створена Контрольна комісія союзників у Відні і представники Великої Британії не розглянуть справи на місці".

Одначе, большевики не уступають зі своїм маріонетковим урядом Австрії, хоч, наразі, і не намагаються насильно надати йому першенства.

Большевизація Чехословаччини. З часом окупації російсько-большевицькими військами східньої Чехословаччини з Лондону через Москву прибув чехословацький уряд, який спочатку примістився в Кошицях, а потім переїхав до Праги.

Зважаючи на те, що чехословацький уряд довгий час знаходиться в приязних взаєминах з большевицькою Росією, большевики використовують це, наскільки лише дозволяють їм обставини. Москва домоглася договору з Чехословаччиною про дружбу, взаємодопомогу і післявоєнну співпрацю. Ідучи далі, большевики почали провадити сепаратистську пропаґанду серед словаків, щоб використати цей момент для приєднання Закарпатської України до СССР. З приводу цього виникли протиріччя між урядами Чехословаччини і Москви. Але повівши сильну пропаґанду, Москва добилась того, що премієр уряду Чехословаччини Фірлінгер заявив, що в Закарпатській Україні встановлено „автономію". Цього Москві було й треба. Большевія розпочала „роботу" по прилученню Закарпатської України до СССР. Наслідком цього „автономна" Закарпатська Україна під диктовку московських аґентів „висунула" проект своїх „бажань" прилучення її до СССР, в склад т.зв. УРСР. Президент Бенеш і уряд Чехословаччини заявили про свою готовість „згідливо" полагодити цю справу з Москвою, мовляв, це „все залежить від населення, яке говорить тою мовою, що й населення Харківщини, чи Полтавщини".

В подяку за це російські большевики „допомогли" автономній (без знаків наведення) Словаччині післати своїх представників до Праги для переговорів про найвищу владу установчу, про управу і екзекутиву в Словаччині. Іншими словами большевицька Росія припинила свою анти-

соборницьку, сепаратистську пропаґанду в Чехословаччині, яку вона проводила серед словаків з метою торпедування становища чехословацького уряду, на випадок, коли б той робив великий спротив з приводу окупації і прилучення Закарпатської України до СССР.

Такі політичні інтриги большевицької Росії по відношенню до Чехословаччини обумовлені тим, що Росія хоче поширити межі своїх імперіялістичних посілостей в той спосіб, щоб із Закарпаття зробити причілок до випаду на Балкани.

Відомо, що Чехословаччина, поряд із Югославією, ще перед сучасною війною була російсько-большевицьким васалом, а її територія, як і територія Югославії служила випадовою базою для підривної роботи в середній Европі і на Балкані. Це становище Чехословаччини, як і Югославії, з часом російсько-більшовицької окупації ще більше поглибилося. Большевики намагаються монополізувати свої впливи на території Чехословаччини. Їхня ціль ясна і зрозуміла. Чехословаччина з огляду геополітичного і стратегічного є клином, направленим зі сходу в Европу. З її території большевикам вигідно побудувати відповідні аґентурні сіті для підривної роботи в багатьох державах Европи.

Але тому, що це так, що Чехословаччина є найдальше висуненим большевицьким форпостом на захід, большевики, зважаючи на настороженість західніх аліянтів, змушені провадити тут обмежену контролем „революцію", яка вправді не приймає таких жахливих форм, як в Румунії, чи Болгарії. Якщо в Румунії і Болгарії большевицька Росія виступає як озвірілий і нагий імперіяліст, то в Чехословаччині робиться вигляд, ніби большевизація відбувається з ініціятиви самого чехословацького народу. Таким чином російсько-большевицьке начальство в Чехословаччині перебудовує чеську армію на взір ЧА, робить чистку в чеській армії від небажаних елементів Чехословацького офіцерства і т.ін. Як заявив шеф штабу чехословацької армії, „чеська армія буде перебудована на взір ЧА. Вишколювати вояків будуть совєтські інструктори. Вищі офіцери мають перейти перевишкіл в совєтських військових школах". В додаток до цього, в Чехословаччині оголошено мобілізацію, на яку чехословацьке населення відповідає ухиленням.

З приводу такої зухвалої політики большевицької Росії „Менчестер Гардієн" (один з важливих англійських органів) пише: „Росія хоче, щоб ніхто не вмішувався в її справи на сході. Вона провадить супроти заходу політику санітарного кордону. В її політиці характеристичне те, що вона випихає своїх сусідів на захід, даруючи їм території Німеччини в заміну за східні простори. Так зробила вона з поляками, спонукуючи їх до сполонізування просторів по Одру. Те саме робить вона і з чехами, яких наклонює виперти німців з Судетів і перевести там основну „словянізацію". По думці західніх аліянтів така „словянізація" є засобом большевицької Росії проникнути в Европу, під прикриттям словянізму. Як, і як скоро зареагують на це все західні аліянти, побачимо.

Другий стрибок большевицькоїРосії до берегів Середземного моря. Відомим є цілому світові, що царська Росія, як і зараз Росія большевицька, виказала виразні намагання опанувати Балкани і таким чином добитися до берегів Середземного моря та гегемонії на його водах. Але тому, що Середземне море — це ключ до великобритійських володінь, Англія завжди дбала про збереження монополії впливів на його водах. Тому то Росії не вдалося в 1944 р., як і за всі

роки царизму, досягнути проток Середземного моря. Бо хоч і піднімала поважну акцію в тому напрямку, все рівно ці акції розбивалися об англійський спротив.

В час, коли балканські держави попали під окупацію Німеччини, а Росія опинилася в війні з нею, кремлівські можновладці поспішилися скористати з наступу своєї армії за відступаючими німецькими військами і скерували головну свою увагу на Балкани, щоб під претекстом боротьби з німцями здобути те, що дотепер не вдавалося. Одначе англійці зрозуміли ціль російсько-большевицької стратегії і політики на тому відтинку і запобігли цьому висадкою своїх військ у Греції і Альбанії.

Але цей факт не притупив апетиту Сталіна і він взявся осягнути свою ціль підступом. Зібравши комуністичне шумовиння з Балканів і Греції, Сталін зробив перший стрибок до Босфору, що веде до Середземного моря через Грецію, штовхаючи свої сили до боротьби проти грецького уряду і англійських властей на території Греції. Коли ж дістав по руках англійською металевою різкою, попробував зробити другий стрибок в тому напрямі, але на цей раз уже не сам, а за допомогою свойого ставленика на Балканах — Тіто, наказавши йому, в-супереч волі західніх аліянтів, зайняти Трієст (порт на Адріятійському морі), що зробив Тіто, виконуючи накази Сталіна. Але і на цей раз англо-американці не побажали собі такого сусіда на Середземному морі і приступили до рішучої протидії. Англійський і американський уряди виставили ноту до Тіта, в якій рішуче заявили, щоб залишив Трієст до мирової конференції, на якій вирішиться його доля. Тіто зі своєї сторони пробував протестувати проти такої децизії англо-американців, мовляв, його „словянська" армія має право задержувати під своїм зарядом ті терени, які здобула в безпосередніх боях з німцями, оскільки цим правом користуються й армії інших союзників.

Але цей голос протесту Тіто залишився без висліду. Англо-американське командування, не дивлячись ні на які формальности, силою не допустило до того, щоб Трієст — головна морська база на північному побережжі Адріятійського моря, опинився в зоні російсько-большевицьких впливів через Тіто і його пробольшевицький уряд.

Большевицька Росія, не дивлячись на те, що штовхнула на цей крок Тіто, не відважилася дальше заогнювати цієї справи, усвідомлюючи собі, що в цьому секторі фронту з англо-американцями немає жартів (приклад Греції). Всякий дальший спротив і змаг у цій справі англо-американці зломили би збройною силою.

Одначе справа спорів за опанування Трієсту не розв'язана, а зійшла лише зі сцени за куліси.

Про події в Сирії і Ливані. Англія в ході цієї війни повела більшу, ніж будь-коли хитру толеранційну політику по відношенню до арабських держав, щоб в цей спосіб вибити козирі з рук Гітлера, який направляв арабське питання проти Англії. Крім того, Англія цією політикою хоче унеможливити здобуття симпатій в панарабському світі іншим претендентам, в тому числі й большевицькій Росії, яка приміщення свойого представництва в Каїрі розмалювала на взір магометанських мощей (святинь) і цим самим намагається кокетувати з панарабськими народами.

Англія зрозуміла ці намагання большевицької Росії, направлені проти неї, і тому застосувала на цьому відтинку якнайбільшу толеранційну політику щодо самостійницьких бажань арабських народів і намагається зайняти своїми військами важливі стратегічні позиції на Близькому Сході, на шляху через Середземне море до своїх володінь в Африці та Індії.

Одним з претендентів на певні панарабські посілості була і є Франція, супроти політики якої останнім часом виступає Англія тому, що за плечима Франції заховується російсько-большевицький режисер. Почалася справа подій в арабських левантійських державах з висадки на їх території французьких військ, проти чого уряди Сирії і Ливану винесли свій протест. Французький уряд офіційно заявив, що висадка військ в левантійських державах має лише цілі безпеки, що висаджені війська мають звільнити, або заступити стаціонуючі там гарнізони. Це привело до сутички між французькими військами, Сирією і Ливаном. Французькі війська почали обстрілювати Дамаск і Гами. В Дамаску прийшло до стрілянини зараз після паради французьких військ, в якій взяли участь і танки. Панцерні відділи французів розбили браму сирійського парляменту тоді, коли сирійський премієр міністр збірався відчитати послам телеграму Черчілля, в якій цей закликає сирійський уряд до стриманости. При обстрілі Дамаску французи вжили гармат, а в Гаммі брали участь в бою і французькі літаки. В цілій Сирії було кількасот трупів.

Подіям в Сирії і Ливані Англія і Америка надали серіозного значіння. Наслідком цього премієр Черчіль передав ген. де Голлю ноту, слідуючого змісту: „З огляду на важливість ситуації, яка повстала в Сирії, британський уряд з прикрістю доручив головнокомандуючому британських військ на Близькому Сході збройно інтервенювати, щоб в такий спосіб запобігти дальшому пролиттю крови і забезпечити загрожені комунікаційні шляхи сполучення з Далеким Сходом. Щоб оминути зудару британських і французьких військ, вимагаємо видати французьким військам наказ припинити вогонь і повернути до казарм. Коли це станеться і буде знову встановлений порядок, можна буде проводити дальші дискусії в справі держав Леванту". Як заявив виконуючий обов'язки секретаря стану ЗДА, президент Труман цілком схвалює становище, яке зайняла Великобританія у справі Сирії і Ливану.

Британська преса заявила, що треба великої політичної мудрости, щоб вийти з конфлікту на Близькому Сході, з огляду на те, що Франція є союзником Великобританії і рівночасно з цим арабські держави одержали від британського уряду гарантії незалежности.

У відповідь на ноту премієра Черчілля ген. де Голль видав наказ, у висліді якого припинилися бої в Леванті. Серед населення Леванту помітне вороже наставлення до французів, так, що британським військам і жандармерії доводиться вживати зусиль, щоб не допустити до нових ексцесів.

Ген. де Голль заявив на пресконференції, що Франція не візьме участи в конференції трьох (Англія, Франція і левантійські держави), якщо там буде порушуватися справа лише левантійських держав. Він вважає, що цією справою мусить зайнятися Росія і Америка. Головне для де Голля, щоб взяла участь в цій справі Росія, бо ж вона штовхала його на цей крок, щоб в такий спосіб підірвати міць Англії на Близькому Сході, де знаходиться Суецький канал — вихід Англії з Середземного моря до Африки та Індії, де большевики також ведуть свою підривну роботу проти Англії.

Французький міністр інформації Беннет заявив, що події в Сирії і Ливані сильно перебільшені британським урядом. Французька преса зустріла ноту Черчілля досить стримано. Американський часопис „Нью-Йорк Таймс" заявив, що де Голль сам собі знайшов клопіт на свою голову, оскільки Франція не є такою сильною, щоб порушувати такі справи, як незалежність держав, яким цю незалежність гарантувала Велика Британія. Щодо Росії, то большевики висловили своє ставлення до конфлікту в Сирії і Ливані нотою до британського, американського, китайського і французького урядів, Францію закликають до полагодження цього конфлікту в мировий спосіб.

Як би там не було, але англійські війська зайняли всі стратегічні пункти Сирії і Ливану, а британська преса з задоволенням констатує факт „британсько-французького порозуміння, що створює підстави дальшої британсько-французької співпраці."

Зараз відбувається в Каїрі конференція арабських держав, головною справою якої є питання Сирії і Ливану. Всі вони заявили свою солідарність з вище-згаданими державами. Парламент Ливану видав заяву ливанському президентові, щоб він не починав переговорів з французьким урядом, доки не будуть виведені з краю всі французькі війська.

Згадана конференція, уважається політичною демонстрацією арабських держав, які в своїх постановах підкреслюють незломну волю до самостійного державного життя, а що ці постанови будуть відповідати духові англійської політики (наразі), в цьому немає сумніву. А це прекрасний політичний козир в руках Англії.

Конференція в Сан-Франціско. Конференція в Сан-Франціско, уважається продовженням конференції в Думбартон-Окс, на якій „велика п'ятка" (Англія, ЗДА, СССР, Китай і Франція) при співучасті представників других допущених на конференцію народів мали утворити Раду Безпеки і встановити статут для побудови та вдержання довготривалого миру в світі.

Зібраних делеґатів конференції привітав през. ЗДА Труман високопарною промовою, апелюючи до них, щоби при вирішуванні усіх справ побудови світового миру ставили на перше місце право, а не силу. Одначе вже в перших годинах і днях конференції голова большевицької делеґації Молотов своїми цинічними та ігноруючими виводами дав усім присутнім до зрозуміння, що большевицька Росія руководиться при вирішенні найповажніших і найделікатніших справ не правом, а навіть не силою в людськім розумінні, а тільки і тільки жорстоким насиллям. — По перших перепалках між представниками „великої п'ятки" в справі допущення Польщі на конференцію, яка однак лишилася нічим незміненою на краще, прийшло до гострої дискусії в справі допущення на конференцію Арґентини. Ця справа була взята під голосування, вислід якого випав в користь останньої, а СССР лишився майже самітнім на становищі спротиву.

В міжчасі большевики підступом арештували (запросили на переговори) 16-ть польських представників, які становили політичне представництво лондонського поль. уряду в краю і краєву команду АК, що спричинилося до зірвання переговорів між СССР і англо-американцями в справах Польщі. В цій справі большевики абсолютно не змінили свойого попереднього становища, а що більше, домагаються визнання англо-

американцями поль. люблинського уряду, який по їх думці повинен стати базою до створення уряду нац. єдности. Англо-американці стоять при свойому.

Для замилення очей світові про дійсний стан поневолених большевиками народів, вони привезли на конференцію в Сан-Франціско делеґацію т.зв. УССР і БССР, переконуючи представників інших держав, що згадані республіки є самостійними державами і добровільно увійшли в склад СССР. Одначе делеґати і кореспонденти участвуючих на конференції держав знають долю українського і білоруського народів в складі СССР і на запевнення большевицьких висланників (від УССР — Мануїльський, від БССР — Кісельов) про те, що згадані республіки є самостійними і незалежними, ці делеґати загадочно підсміхалися і запитували, які познаки автономії (?) має устрій УССР і БССР.

За повідомленням лондонського радія, Союз Українських Організацій в Америці зложив протест проти того, що Україну заступає на конференції большевицька делеґація. В протесті говориться, що ця делеґація не має права незалежної держави, а прислані делеґати — це звичайні большевицькі вислужники, які не мають нічого спільного з українським народом. В протесті поставлено вимогу допустити на конференцію в Сан-Франціско вільних представників українського народу, які репрезентували би його справжню волю.

В останніх днях конференція пробігає поволі до свойого безславного кінця. Вона втратила всю свою політичну вагу. Кожному ясно сьогодні, що з неї нічого практичного не вийде. Найцікавіше хиба те, що вже в перших розгривках між союзниками — большевики залишилися на конференції зовсім осамітнені, або з двома-трьома голосами, а всі інші представники голосують проти них. За це Молотов, перед своїм відїздом до Москви не поминув нагоди, щоби не погрозити Англії. Він їдко і злобно висловився, що Англія не має чого розпинатися за Польщею і правами народів на свою самостійність, бо наприклад Індії, хоч які великі, не мають ще до сьогодні самостійности... Але він певний, що „прийде хвилина" коли Індії також здобудуть своє право на незалежність...". Ця „колька" в найбільш чуле місце англійської імперії та багато інших шпильок, які стають щораз більше явні і правдиві вказує, що одні і другі дотеперішні союзники починають скидати рукавички і можливо, що в коротці побачить їх світ проти себе з ножами в руках.

Наприкінці нарад на конференції запанувала придавлююча атмосфера і всі дискусії застрягли на мертвій точці з огляду на домагання російської делеґації якнайширшого права „вето" (право заборони) для пяти великих держав. На підставі цього права, як вимагає російська делеґація, жодна справа, в тому випадку навіть аґресія (загарбництво — *прим. Ред.*) не повинна порушуватися в Раді Безпеки, якщо проти цього запротестує одна з великих держав. Таким чином Росія хоче право „вето" розтягнути і на справи, які підлягають дискусії в Раді Безпеки, а не лише уживати його у випадку, коли російська делеґація упреться при свойому становищі, цю справу піддається до вирішення пленарному зборові конференції (бо ця справа розглядалася тільки в присутності представників пяти великих держав). Становище Америки поділяє делеґація В. Британії, Франції і Китаю. Російського представника на конференції — Соболєва відкликано до Москви.

Чи на цьому закінчиться конференція в Сан Франціско, чи продовжать її дальше — побачимо. Одно певне: з цього нічого не вийде, хиба ще більше, непорозумінь і розбіжностей між СССР і англо-американцями. А хоч би і зліпили це тіло, якому на ім'я — Рада Безпеки, то це буде тіло без душі і нездібне до життя тим більше, що большевики були причасні до його народження.

Загальна характеристика англоамерикансько-большевицьких взаємин. Такий загальний вигляд мають англоамериканські і російсько-большевицькі політичні взаємини, поряд із офіційними заявами про найкраще співжиття і віру в можливість розв'язки існуючих розходжень шляхом обопільного порозуміння. Але вже навіть і в площині офіційних усних і пресових заяв державних мужів обох сторін відбулися поважні зміни, про що свідчать самі факти. Англійський журнал „Обсервер" зараз по капітуляції Німеччини писав таке про відносини з Росією: „В цих відносинах не видно одної лінії. Свої потягнення в різних справах, між іншим і в справі польській, Росія виправдовує тим, що, мовляв, вона хоче забезпечити себе перед усякими можливостями нападу. Виникає питання, кого, власне, боїться Росія. Адже Німеччина нездатна тепер на когось напасти. Навіть хоч би вона і піднеслася з свойого упадку, то неможливим є, щоб знайшовся такий керівник Німеччини, який кинув би її проти сходу. Як видно, Росії тяжко повірити в вірність західніх держав. Основою непорозумінь між заходом і Росією є різне розуміння демократії. Демократія розуміється в нас як устрій, де людина може вільно виявляти свої погляди, впливати на уряд і т.п. В Росії ж демократія — це устрій, в якому добробут і наука одиниці залежить від уряду. Завданням аліянтів є — усунути причини непорозумінь із Росією. Політика уступок виявилась неправильною. Уступками росіян не переконати. Росіяни мусять навчитися шанувати силу західніх аліянтів".

Прем. Черчілль, виголошуючи по радіо промову до англійського народу з приводу перемоги над Німеччиною, про відносини з Росією також сказав недвозначно: „Наші клопоти не скінчені. Нас чекає ще кілька місяців змагань, щоб ті цілі змагань, за які ми боролися, цебто воля, демократія і визволення розумілися так, як ми це розуміємо. Не можна, щоб на місце німецьких напасників, прийшли тоталітарні уряди з поліційним устроєм". В цій же промові Черчілль, говорячи про долю Гітлера, сказав: „Така доля чекає всіх тиранів, бо приходить день, коли тиран робить свою смертельну похибку. Ми мусимо звільнити світ від страху перед важкою тиранією".

З приводу цих слів Черчілля кореспондент органу Сан-Франціско „Екзамінер" заявив, що ця промова Черчілля, а головно її частина про загрозу тоталітарних держав і тиранії викликала серед учасників конференції в Сан-Франціско велике враження. Всі зрозуміли, що цей розділ промови Черчілля звернений проти Росії.

Один з кореспондентів ЗДА заявив щодо відносин з Росією таке: „Як показав досвід останнього часу, кожна держава може заграти в такі самі карти, як Росія, а ще коли взяти під увагу таку державу, як ЗДА. Вже крайня пора для ЗДА виложити в грі з Росією свої карти і заграти в отверту гру".

І нарешті можна навести офіційний комунікат з міродатних урядових джерел про відносини між англо-американцями і большевицькою Росією

такого сензаційного змісту: Премієр Черчілль і президент Труман звернулись до маршала Сталіна з пропозицією скликати негайно ще одну спільну конференцію, для вирішення спірних питань. Порозуміння, осягнене на Кримській конференції, остало, на жаль, на папері й не зістало здійснене на ділі. Зі сторони Англії і Америки підкреслювано багато разів, що майбутність світу залежить від повної єдности між союзниками. Так само і в Кримській декларації було виразно сказано, що її вислід залежить від практичного здійснення її рішень. Союз і згода потребують ще щось більше, чим гарних слів. В міжчасі сталось однак багато такого, що противиться тому, що є підставою згоди союзників і що було ухвалене на Кримській конференції. Досі, мимо всіх намагань Англії і Америки, не вдалось здійснити постанов про покликання нового польського уряду. Багатьох польських демократичних політиків, яких англійський і американський уряди запропонували на членів нового уряду, було підступно арештовано. Цілий місяць домагались Англія і Америка безупинну вияснення цієї справи, заки добились офіціяльного повідомлення про їх арештування. Рішуче жадання звільнення арештованих зістало досі без висліду.

Австрія мала бути адміністрована за взаїмним порозумінням, на основі рішень Кримської конференції. Тим часом совіти по окупації Відня, створили негайно власновільно, без одного слова порозуміння з аліянтами т.зв. тимчасовий австрійський уряд і визнали його офіційно.

В Трієсті та інших теренах сили марш. Тіто намагались захопити неправно владу, та дійшло до відомих подій. В горішній Італії також дійшло до поважних інцидентів. В Берліні на окупованих совітами частинах Німеччини відбувалася політика, яка робить враження, що її ціль є наставити частину німців проти існуючого стану. Справи ці мали такий поважний характер, що премієр Черчілль і Труман вважали за відповідне ще раз підкреслити, що мир і майбутність світу залежить виключно від правдивої згоди й єдности союзників, та закликають маршала Сталіна, щоб ще раз зійтись на конференцію і зробити спробу врятувати людство перед новою катастрофою, яка їм грозить, коли б дійшло до розбиття згоди союзників. Англія і Америка зробили досі великі жертви і великі зусилля, але не можуть погодитись на політику, яка противиться засадам і зобов'язанням".

Отже боротьба між англо-американцями і большевицькою Росією набирає поважніших проявів з кожним днем. Але, правдоподібно, безпосередній зудар буде тоді, коли буде викінчена війна з Японією, або тоді, коли большевицька аґресія стане такою зухвалою, що англо-американці далі не зможуть її терпіти.

Щодо поневолення большевизмом народів, то їхня боротьба також доходить до нової вирішальної фази. Тільки фронт західньої демократії разом з фронтом поневолених большевизмом народів зможе повалити московсько-комінтернівську імперію. Тільки на трупі сталінської тиранії поневолені большевиками народи зможуть побудувати своє самостійне, але державне життя. Тільки смерть комінтернівсько-імперіялістичного централізму Москви є запорукою людству справді самостійного і справді вільного державного життя і розвитку народів.

* * *

ПОЛЬСЬКЕ ПИТАННЯ.

Як було передбачено, що й конференція в Сан-Франціско не розв'яже корисно для поляків їхньої проблеми, з огляду на становище всіх учасників цієї справи, так і сталося. Всі дискусії по цьому питанні між Молотовим з одної сторони і Іденом та Стетініусом з другої сторони це підтвердили, що про компромісове полагодження польської проблеми не може бути й мови. Большевицька Росія абсолютно не думає про розв'язання польської проблеми в користь польського народу ціною власних уступок, бо ті уступки перекреслили б її імперіялістичні пляни на цьому відтинку. Для затримання своїх впливів і становища в Польщі, большевикам найкраще відповідає такий стан, який існує зараз. Бо не тільки уступлення з Польщі, але навіть поповнення тимчасового уряду самостійницьким елементом в'язало б большевикам руки в закріплюванні своїх впливів і креслило б можливість реалізації їхніх планів по відношенні до Польщі. З цього видно, що Сталін навіть не думає тратити Польщі в користь польського народу, тим більше тоді, коли він на вдержання її під своєю окупацією (маскованою чи отвертою) має наразі і шанси, і силу. На доказ цього, що большевики не бажають собі спілки в польській проблемі, ані з Англією, ані з польським лондонським урядом, вистачить згадати їхню політику по відношенні до люблинської аґентури та останній підступний арешт 16-ти польських представників і відповідь Сталіна в цій справі на лист кореспондента англійської газети „Таймс" — Паркера. В цій відповіді Сталін назвав арештованих диверсантами, а про це, що деякі з арештованих мали ввійти в склад нового польського уряду (як висловився Іден), Сталін і думки не допускав, бо, мовляв, з диверсантами совєтський уряд не проводить і не проводитиме жодних розмов. При тому Сталін покликується на постанови Кримської конференції. По його інтерпретації згаданих постанов, існуючий у Варшаві тимчасовий уряд повинен стати базою для створення уряду національної єдности, то значить, що до кліки люблинських аґентів Сталін думає долучити ще кількох „благонадьожних" типів і в цей спосіб розв'язатися з цим сакраментальним питанням („і самому харашо і родітєлям пріятно"). Натомість польські самостійницькі круги уважають, що базою реконструкції уряду є польський уряд в Лондоні, до якого мали б увійти демократи з краю, але такі, що хочуть демократичної, а не большевицької Польщі. Одначе большевики, як правосильні господарі в Польщі, відповідають на це все посиленою пропаґандивною кампанією, зверненою проти польського Лондону, а в Польщі масовими арештами і розстрілами поляків самостійницької орієнтації.

Ця тверда життєва школа все одно не навчила польських політичних кругів і деякої частини польського суспільства правильно розкривати політичну ситуацію і стосувати відповідні тактичні прийоми боротьби, яка мала б дати бажані наслідки.

В цьому випадку маємо на увазі справу польсько-українських взаємин що уложилися під большевицькою окупацією.

Після цього, як українські самостійницькі круги завізвали польське суспільство і його самостійницький рух заперестати безглуздий протиукраїнський терор, то з польської сторони хоч і наступив в поодиноких теренах позитивний відгук, то однак, в багатьох місцевостях морду-

вання мирного українського населення польськими бандами продовжується і досі. В останніх тижнях впало жертвою польського терору кількасот українських селян і кілька священиків (в повітах: Перемишль, Коросно, Ясло і др.). Отже тоді хай поляків не дивує це, що українське населення створює збройну самооборону, що наносить жертви нападаючим бандам, а там, де не повздержує польського терору самооборона, українське населення змушене параліжувати терор банд шляхом офензивної політики, спрямовуючи удар проти бандитських осередків, по скільки їх не опам'ятають політичні арґументи. Але ця обставина в ніякому випадку не перешкаджає політично думаючим польським патріотам ставати на платформу спільної боротьби проти спільного смертельного ворога — СССР. Одначе підкреслюємо, що це ані погроза в сторону поляків, ані кокетування їх, щоб „рятувати своє становище", як цього бажає собі автор статті під назв. „Справа українська", яка була поміщена в польському підпільному органі — „Вольносьць Слова" з дня 27.V. 45 р. ч. 33. Автор згаданої статті (під псевдом „Ас") докопався до таких „мудрощів", що, по його твердженням, український самостійницько-революційний рух був заінспірованим перед сто роками австрійським губернатором Галичини — Стадіоном... І цей рух, на думку цього, з дозволу сказати, автора, — підлягав наказам Австрії і Німеччини...

Цікаво, що автор згаданої статті так докладно вивчив з большевицького підручника брехні всі терміни, якими послуговуються большевики при окресленні назви і походження визвольно-революційних рухів поневолених ними народів і цими термінами оперує автор в своїх пашквілях. Ми дозволимо собі спитати пана автора та йому подібних, чи не стрічали вони в тому самому підручнику також і таких термінів, що АК та польський самостійницький рух на чолі з лондонським урядом — це реакціонери, фашисти, найлютіші вороги польського народу і т.п. і чи повірили в це панове автори? Бо ми в це не віримо, як також українське суспільство на стільки політично вироблене, що цьому не повірить, не дивлячись на це, що має причину думати про поляків в ненайкращому світлі. А якщо автор думає такими виводами обдурити своїх читачів — поляків, то хай...

Автор уважає, що українські самостійницькі круги тому візвали поляків заперестати терор проти українського населення і спрямувати боротьбу проти червоного окупанта, що ніби задумали в цей спосіб „рятувати своє становище". Автор може бути спокійний за становище українського народу в боротьбі проти большевицьких імперіялістів, бо українські політики не думають узалежнювати планів і наслідків визвольної боротьби українського і других поневолених народів від того, яке становище займе до цього фронту польський народ. Поневолені народи мають сили, щоб і без участи поляків визволитися з-під большевицької тиранії, тим більше, що ситуація на міжнародній арені укладається в їхню користь. А від того, чи поляки включать себе до фронту поневолених народів, чи підуть проти нього, буде залежати життя або смерть перш-за-все їх самих. Відносно цього, — як дальше каже автор, — що „Польща з огляду на союз з Англією і Америкою" не може підтримувати самостійницьких змагань українців „за Збручем" (українців зі ЗУЗ уважає громадянами Польщі) і що полякам йде тільки про „очищення східних земель (читай ЗУЗ — *прим.Ред.*) від совітського окупанта, а не думають мішатися в його внутрішні справи", то це для нас самозрозуміле і ми не

маємо до поляків ніяких побажань. Скажемо лише те, що концепція Андрусова і Риги (поділ з Росією землями України) вже кілька разів приносила для Польщі катастрофальні наслідки, включно з сьогоднішньою окупацією, але як поляки хочуть своєю політикою до других народів закріпити цей фатальний для себе стан, то що-ж?... Вільному воля... Щодо цього, що автор вважає українців ЗУЗ „громадянами польської держави..., які зобов'язані до послуху її законам", то на це відповідає українська пісня, яка звучить: „Ой жаль, жаль серцю буде, візмуть її люди, моя не буде..." Отже уважаємо, що вкоротці автор і йому подібні розчаруються в своїх сподіваннях, а краще було б, щоб себе до цього морально приготовив вже тепер, тим більше, що від цього залежить майбутнє польського народу. Бо якщо поляки воліють думати про загарбання українських земель, тоді, коли ще самі в неволі, і тим перекреслюють можливість побудови польської держави на своїх етнографічних землях, то нас за це голова не болить. Хай вибирають самі поляки. Ми можемо запевнити поляків, що Варшаву і Краків можна буде тоді звільнити з-під большевицької окупації, коли большевицька хижацька імперія буде в цілому розторощена, а до цього поляки самі заслабі, бо навіть в большевицькому сусідстві Польща ніколи не піднесеться власними силами з упадку, а про визволення з-під їх окупації, то вже навіть не говорити.

Отже теперішні сподівання польських політиків про те, що большевики під пресією зовнішніх чинників відступлять за Збруч, по суті гірко розчарують і згаданих політиків, і польське суспільство. Зрештою, вистарчить тільки почекати, а час і большевицька дійсність научать...

Max

НІЖ І ХРЕСТ В РУЦІ МОСКОВСЬКО–БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ІМПЕРІЯЛІЗМУ

Большевизм не розпочав нічого нового, чого б не провадив, або не пробував запровадити царизм. Нам не ходить тут про форму, про слова, наприклад „демократизм", чи „деспотизм", і кого більше стосуються поняття цих слів, большевизму чи царизму. Для нас важливим є те, що еволюція понять большевицької Москви йшла і йде тим же самим шляхом, що ним перед тим йшли напрямні імперських правителів Петербургу; що суспільні і національні суперечности, які існували за царизму, залишилися й надалі, як нерозлучні супутники большевизму, не зважаючи на те, що Росія з білої перевернулась на червону, почала прозиватися „робітничо-селянською" і замість слів зі значінням „Росія", „руський" почали вживатися слова „СССР" і „совєтський". Недарма кажуть, що большевики носять царський уніформ, лише навиворіт.

Якщо говорити про різницю між большевицькою і царською Росією, то ця різниця є лиш в тому, що була „вона" (Росія), а став „він" (СССР), брат. Але й тут обєднує „її" з „ним" те, що манією панування над світом була хвора і вся керма, починаючи від Петра І., і кінчаючи Йосифом І. і останнім (Сталіним). Різниця ще й у тому, що большевизм має такі „темпи" еволюції, що один большевицький рік дорівнюється десяти рокам царської Росії і тому большевицьке панування коштує значно більше людської крови, ніж панування всієї династії Романових.

Отже різниця між білою і червоною Росією є лише в формі і кольорах та в кількості пролитої людської крови. Але й біла й червона Росія, як хижий імперіяліст, завжди дбала про те, що обікрасти, пограбувати Україну й інші поневолені народи. І там, де білі, чи то червоні тирани не досягали цілі підступом, брехнею і оманою, там завжди вони застосовували жорстокий терор. Для осягнення своїх імперіялістичних цілей вони застосовували найрізноманітніші методи, починаючи від ніконіянського, синодального православ'я, і кінчаючи соціялізмом і комунізмом в теорії; починаючи від переслідувань, арештів, ув'язнень, заслань, розстрілів, і кінчаючи організацією масового голоду — на практиці.

Щоб знайти якесь моральне виправдання своїй колоніяльно-імперіялістичній політиці, царизм, за допомогою „святєйшєго сінода" цілковито йому підпорядкованого, не соромився фальшувати навіть святе письмо, яке розглядав „не як догму, а як керівництво до дії". Наприклад слова святого письма „щоб кожен чоловік був паном у домі своєму й говорив мовою свого народу" (біблія, кн. Естер, І. 22). Оскільки до цього місця святого письма могли апелювати в боротьбі за свої права всі поневолені царизмом народи, то ці слова перероблялись, в результаті чого приймали такий вигляд, який би виправдовував гноблення і гнобителів. „Святєйшій сінод" перекладав ці слова святого письма так: „Да будєт страх каждому в доме его". Отже доля святого письма в руках царського прокурора „святєйшєго сінода" уподібнювалась долі діялектики в руках большевизму, який також визнає її „не як догму, а як керівництво до дії", зобов'язуючи її бути адвокатом-виправдувачем всіх гнобительських викрутасів „марксизму-ленінізму" на практиці.

Методи — різні, але ціль одна: знищити духовні цінності українського і інших поневолених народів, як окремих народів, знівелювати їх духово-етнічну окремішність і на основі якоїсь доктрини — теж краденої, — зоднороднити їх із народом московським, зрусифікувати їх для полегшення визиску, експлуатації, що на офіційній мові царизму зветься „керування", або на мові большевизму більш осахаринено „піклування".

Як царський Петербург, так і большевицька Москва завжди намагалися знищити фізично всі здорові сили поневолених народів, а решту перетворити в безвільних і покірних рабів і поставити собі на службу. В цьому відношенні, як і в інших відношеннях, Ленін і Сталін нічим не відрізняються ні від Івана Грозного і Петра І., ні від Брусілова і Куропаткіна.

Відомим є цілому світові, що царська Росія використовувала ідею православя і словянофільства, як поміст і покривало для того, щоб вдертися своїми закривавленими імперіялістичними копитами на території европейських і азійських народів і влізти їм в душу, пограбувавши їхній духовий скарб. Також відомим є й те, що руські православні „батюшки" серед поневолених народів були ставленниками царизму, який зобов'язував їх бути політичними аґентами таємної поліції. Їхній священичий чин і службу в церкві державна керма використовувала для різних доносів, для русифікації підбитих і поневолених народів і т.п.

Таким своїм православям російський царизм спрощував і дискредитував в очах віруючих культ християнської релігії, а також принижував і оплюгавлював в їхніх очах і священичий стан. В зв'язку з таким поєднанням служіння „богові і кесареві" священики часто спускалися до неморальности і в свойому особистому житті. Справді, як можна було дивитися на священичий

стан православя, коли, наприклад, священикам східньо-українських церков деспотична царська керма наказувала в обов'язковому порядку проклинати найсвятіший задум Мазепи як зраду, „ізмєну" (рос. мовою), а самого Мазепу — як „ізмєнніка". Такі ж явища можна було спостерігати і серед інших поневолених народів. За браком місця ми не можемо тут пройтись, так би мовити, слідами руських православних місіонарів у Сибірі і Середній Азії серед буддійських і мусулманських народів.

Як до 1917 р. царська Росія боролася із національно-визвольним рухом поневолених народів, називаючи його „мазепинством", (на Україні), і іншими іменами, то після 1917 р. большевицька Росія почала боротись із тим же рухом, називаючи його „контрреволюцією", „націоналізмом", „аґентурою іноземного капіталу", „куркульством", „церковшиною", „фашизмом" і т.п.

Коли, наприклад, в 1918 р. в січні місяці Україна проголосила, вірніше відновила автокефальність, тобто незалежність своєї церкви від юрисдикції російського „святєйшєго сінода", головою якого були царі (починаючи від Петра І.) і поставила собі за ціль дерусифікацію, розмосковлення її, з большевицької Москви посипались на українську церкву терористичні громи, називаючи її вогнищем „контрреволюції", а священиків і т. ін. — „аґентами іноземного капіталу" на тій лише підставі, що українська церква орієнтувала духовість свого народу не на Москву, а на незалежність України. В цей час всі визнавці української автокефальної церкви стали з „мазепинців" (за царизму) — „контрреволюціонерами" і зрадниками. І як і за часів Петра І., чи то Катерини ІІ., большевики накинулися з дикою ненавистю до руйнування українськимх святинь: Київо-Печерської Лаври, Софійського Собору, Собору св. Володимира і т. п.

До боротьби з релігією большевики приступили під гаслом, що його кинув Ленін: „Релігія — опіюм народу", одночасно пропагуючи опіюм віри в комунізм. Одначе навіть безбожні большевики неприховано заявили в стократ більшу зненависть до української автокефальної церкви, аніж до церков зросійщених (сінодальних) на Україні.

Сякий-такий „спокій" для української церкви тривав протягом т. зв. НЕП-у до 1927-1928 рр. А коли прийшов генеральний наступ московсько-большевицького центру на всі верстви українського суспільства, було використано у винищуванні українського народу і релігійний момент. Ці червоні варвари тисячами і десятками тисяч винищували фізично українське священство, українських селян, робітників і інтеліґентів, обвинувачуючи їх в окремого гатунку контрреволюції — віруванні в Бога і визнаванні української автокефальної церкви. Різне шумовиння і спеціяльно замовлені аґенти большевизму ставили десятки і сотні підписів одними і тими ж руками у „вимогах" з приводу закриття церков на Україні. За це видавано їм без черги якогось „дефіцитного" краму. А оскільки підбольшевицькі крамниці завжди порожні, то дефіцитними є все. І тому просто за якусь дурничку, роздобуту в крамниці без черги, большевики могли здобувати собі таких аматорів-пі дписувачів.

Цей генеральний погром большевицької Москви на українську світську і духовну інтеліґенцію йшов у парі з колективізацією і організованим голодом. І все це записалося в ганебну „Історію ВКП(б)", як славна сторінка соціялістичної революції.

Большевики не лише не соромилися, а отверто і з гордістю заявляли про своє протирелігійне, антицерковне наставлення. Такі випадки, як засиплення

якимсь комсомольським жовтодзюбом очей проходячому на вулиці батюшці-українцеві офіційно вихваляється на партійних зборах і навіть в пресі, як вияв ненависти до „класових ворогів" і як ознака „совєтського патріотизму".

Така безличність, як і одверта інквізиція проти української церкви, духівництва і вірних ініціована безпосередньо лженероном — Сталіним.

Якщо Герострат обезсмертив себе підпалом одної лише святині в Ефесі (стародавня Греція), то на совісті Герострата-Сталіна лежать десятки і сотні тисяч замордованих ним єпископів, священиків і просто визнавців релігії, зокрема християнства серед робітників, селян і інтеліґенції.

Ця сталінська інквізиція не припинялася аж до 1941 р.

А коли другий такий же імперіяліст — гітлерівська Німеччина ввірвався в кордони тюрми народів т. зв. СССР і в зв'язку з цим захиталась в своїх основах сталінська імперія, тоді для рятування загроженого трону і свого особистого становища Сталін вдарив в опльований ним же церковний дзвін на сполох і безсоромно та по-бпюзнірському почав плазувати перед народом. Вперше за весь час його панування було чути від нього такі слова, звернені до пригноблених ним же народів: „Братья і сьостри" (!). Цей кат народів, опинившись у скрутному становищі, назвав себе братом, закликаючи поневолені ним народи до боротьби проти такого ж гнобителя німецького фашизму, приобіцюючи їм повернення прав релігійним визнанням, приобіцюючи їм надання свободи вірування в Бога, мовляв, радянська влада „ніколи не протиставилась релігії". А для того, щоб замилити очі поневоленим народам і цілому світові, Сталін організував Сінод руської православної церкви, який по інструкції Сталіна зобов'язаний вигравати релігійні почуття народу і в такий спосіб успішніше брати від нього потрібний континґент крови для московсько-большевицьких імперіялістичних, загарбницьких цілей. Але і в цьому випадку релігійної справи не передано до власного вирішення поневоленим народам. Цього Сталін побоявся, бо це грозило б розходженням з Москвою і створенням окремих власних національно-державних релігійних орієнтацій і напрямків.

Ціль і методи московсько-большевицької керми не потребують коментарів. Дозволимо собі поставити лише одне питання: якщо Сталін був таким опікуном релігії і церкви і так толеранційно ставився до церкви, священства і вірних, як сьогодні про це офіційно заявляє, то за що ж тоді загинули ті тисячі і тисячі розстріляних, по-звірячому замордованих, запроторених на заслання українських єпископів і священиків? За що ж тоді загинули десятки і сотні тисяч українських робітників, селян і інтеліґенції, які вірили в Бога? Навіщо ж тоді було руйнувати і нищити церкви?! Український народ має право вимагати за цю кров належного рахунку.

По приході московсько-большевицьких окупантів на ЗУЗ на українське населення вдарила хвиля їхнього терору тому, що це населення записане ними на листу своїх безкомпромісових ворогів. Червоні хижаки накинулися всіма своїми силами до придушення революційно-визвольного руху, як і на східніх землях України. Одночасно розпочали вони в своїх пропаґандивних шматах писати пашквілі, в яких називали і називають боротьбу українського народу за здобуття самостійної держави службою німецькому фашизмові (який, як і большевизм, забороняв західньо-українським священикам, як речникам українського народу виїжджати на схід, за Збруч), боючись назвати цю святу боротьбу і її воїнів та керівників поіменно.

Коли на цьому відтинку большевики не осягнули бажаних успіхів, тоді

дикі коти-енкаведисти, що живляться покидками кремлівського тигра-Сталіна, накинулися на українську церкву і священницький стан, приписуючи йому „зраду українського народу" й інші безглузді і безсоромні вигадки. Приготовляючи ґрунт до погрому, заведення брехні і пропаґанди, большевики розпочали заїлу аґітаційну кампанію. А потім почалися арешти, архипастирів і інших церковних достойників української греко-католицької церкви; почалися арешти священиків і звичайних громадян. При цьому московсько-большевицькі вандали пограбували і зруйнували в найдикіший спосіб Архикатедральний Храм св. Юра, де в протягу кількох днів бешкетувала ця зграя, зневажаючи святе місце.

Така поведінка сталінських бандитів нагадує наїзд диких орд москаля-суздальця Андрія Боголюбського на Київ 1169 р., наїзди диких орд Батия й інших на українські міста. Чим відрізняються ці сталінські бандити, що іменують себе „визволителями" від „визволителя" Криму Мініха, який вступивши в другій половині XVIII віку в Крим, зруйнував тисячі старовинних геленських (грецьких) пам'яток, не згадуючи вже про римські і арабські пам'ятки. Чим же це відрізняється поведінка сталінських бандитів від бандитів епохи Петра І., які руйнували культуру Гетьманської України — бібліотеки, будівництва архітектури, мистецтво, державні акти тощо? Чим же вони відрізняються від банд Куропаткіна, який винищував у другій половині XIX віку культуру народів завойованого руським царизмом Туркестану?! І це в XX ст., руками тих, що лицемірно називають себе носіями „найбільш прогресивної ідеології" („Правда" з 19 квітня 1945 р.) Большевики намагаються інтерпретувати своє таке варварство перед світом і нічим не виправдану акцію боротьбою проти української церкви, як боротьбу проти реакційного католицтва. Одначе цим нікого Москві не обдурити, бо кожному відомо, що українця православного і українця греко-католика єднає перш-за-все рідна українська кров. А большевицький терор Москви спрямований на українську греко-католицьку церкву обумовлений тим, що греко-католицька церква, відірвавшись від російського православя, не лише не порвала з історичними традиціями України, а навпаки, — найкраще зберегла ці традиції.

Справа релігійної зрізничкованости українського народу не стоїть на перешкоді єдности його духовних начал. А хоч би це й було, то нехай від цього не болить голова у наших ворогів. Рішення цієї справи належить не ворогам українського народу і його державности, а лише самому українському народові у своїй власній державі. А зрештою релігійна зрізничкованість не перешкаджає, наприклад, англійцям бути в духовній монополітичности перед світом. Отже й українському народові нема чого боятися різниці в своїх релігійних віруваннях.

Все це таке просте і ясне, що коментарі — зайві. Коли б говорив Сталін в своїх загарбницько-гнобительських цілях одверто і прямо „то він мусів би сказати, що хоче перетягти українців греко-католиків на православ'я, за яке ухопився він в час війни, спасаючи своє ганебне становище. А потім... розпочати перетягати греко-католиків вже (оправославлених) за допомогою тюрем і Соловків на колгоспну „віру в комунізм".

З цією метою Сталін виготовив інкубаторних „батюшок" і посадовив їх в багатьох українських церквах на ЗУЗ. Ці, з дозволу сказати, батюшки, — „священики" прийшли на ЗУЗ із партквитками в кишенях, а також із уповноваженнями аґентурної служби для „особих отдєлов" НКВД.

Українське священство на західньо-українських землях, як і весь український народ, знає якою дорогою йому йти. І з цього шляху найжорстокіші і найбільш перфідні методи його не звернуть.

Я.Я. Київлянин

ВІЙНА НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ.

Після успішного закінчення війни проти Німеччини англо-американці звернули всю свою увагу на протияпонський відтинок. Черчілль в своїй промові в день перемоги заявив: „Можемо собі позволити на малу радість, але нас чекає ще велике змагання з 100-міліоновим жорстоким противником — Японією, вояк якого не боїться смерти". З цих слів видно, що справа Японії трактується дуже поважно.

Американці застосували проти Японії цю саму тактику, що й проти Німеччини. Вони стараються спараліжувати її воєнну промисловість великими повітряними налетами. Зараз після закінчення війни проти Німеччини перекинули вони на Далекий Схід кілька летунських армій, що безнастанно атакують японські воєнні об'єкти і залізничне сполучення на японському материку і сумежних островах: Борнео, Формоза, Нова Гвінея, Люцон, Мінданао, і ін. Особливо важких атак з повітря зазнало місто Токіо. Воно наполовину знищене (звернім увагу, що більшість будівель тут з дерева), особливо його промислові квартали. В руїнах також цісарська палата.

Наземні війська американців роблять також поступ, хоч треба зазначити, що він досить повільний, з огляду на фанатичний спротив японців. Американці зайняли ціле британське побережжя Нової Гвінеї. На острові Окінава зайняли вони кріпость Шорі і наблизилися до столиці острова — Наха. До тепер зайняли американці летовища, що знаходяться близько міста. В загальному японський опір на острові Окінава не має вже зорганізованого характеру. На острові Мінданао зробили американці нові висадки.

През. Труман заявив, що, якщо Японія не погодиться на беззастережну капітуляцію, її чекає така сама доля, яка стрінула Німеччину. Війна проти Японії відбувається тепер переважно на морі. Японські морські сили сильно надщерблені. Вже близький час інвазії на японський континент. В цьому візьме участь три і півміліонова американська армія, так, що, всі американські війська, які братимуть участь в війні проти Японії, будуть начислювати в найближчому році 7 міліонів.

В Бірмі зорганізовано ще одну XII-у британську армію. В краю триває очистка від японців. Японці ставлять ще опір в горах Шан. Вони відступають в напрямі Сіяму. Всі лінії японського сполучення сильно бомбардовані, особливо лінія Бангкок — Сінгапур.

В північному Китаї відбувається перегруповання японських військ. Натиск китайців останнім часом помітно посилився на всіх фронтах. Вони здобули серед важких і змінних боїв порт Фучао, що дає можливість союзникам доставляти до Китаю воєнне постачання і провести евентуальну висадку союзних військ. Тепер відбуваються особливо важкі бої в районі Тініянг і Жовтої Ріки. Марш. Чіян-Кай-Шек зложив уряд премієра міністрів, щоб тим краще і успішніше віддати себе боротьбі проти Японії.

Найближчим часом слід сподіватися посилення боєвих дій на Далекому Сході, в зв'язку з тим, що і Америка і Велика Британія зосереджують

там великанські військові сили. Велика Британія сконцентрувала вже на Тихому океані понад 200 військових кораблів різної величини. Перекидування військ з Европи на Далекий Схід триває.

Як бачимо, союзникам не так то легко приходиться побороти Японію. Як припускають, війна на Далекому Сході може ще протягнутися.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

Лондон. 9.V.45 р. Бувший премієр Норвегії Квіслінґ і деякі члени його кабінету добровільно зголосилися норвежській поліції. — 10.V.45 р. Мін. зак. справ польського еміґраційного уряду в Лондоні Адам Тарновскі вислав до Ідена і Стетініуса телеграму однакового змісту, в якій дякує їм за старання про 16 арештованих поляків з зазначенням, що такі арештовання в Польщі — це явища сталі. Всі в'язниці і три головні концентраційні табори переповнені переважно членами польської АК. Кореспондент Дейлі Мейль і ін. заявляють, що в Польщі відбувається прямо полювання на членів АК. Являється іронією долі, що у в'язниці на люблинському замку сидять ці самі, які сиділи там під час німецької окупації. — Про Берлін висказуються заграничні кореспонденти, що він властиво не існує. Тут видно лише велику купу руїн. З мешканців остало всього 2 міліони, переважно жінки і діти. По вулицях видно довгі черги за водою. — Прем. Черчілль заявив, що Німеччина не одержить ані одного грама харчів, хиба що буде загроза якоїсь пошесті. 11. V.45 р. в інтерв'ю з одним журналістом заявив Герінг на питання, що він думає про своїх найближчих співробітників: „Гітлер був обмежений. Він не орієнтувався в справах заграниці. Ріббентроп був лайдак, а Гесс — фантаст". Москва. ТАСС. 11.V.45 р. ратифіковано договір про дружбу, взаємну допомогу і після-воєнну співпрацю між СССР і польською республікою. Лондон. 12.V.45 р. Завтра зачнеться перекидування 3-міліонової американської армії на Далекий Схід. Вона поїде дорогою через Америку. Цей перехід потриває кілька місяців. Це найбільше до тепер знане підприємство всіх часів. Дорога виноситиме 22.000 км. В Німеччині залишиться 400-тисячна окупаційна армія американців. — 14.V.45 р. Конґрес американської Польонії виставив меморандум до міністра зак. справ Америки Стетініуса, в якому говориться, що полагодження польського питання — це пробний камінь щирості і сили політики західніх аліянтів. Дальше американські поляки рішуче домагаються офіційного запрошення делеґації польського уряду в Лондоні на конференцію в Сан-Франціско, мотивуючи це тим, що цей уряд признає цілий світ, за виїмком Росії і кількох її сателітів. Люблинський уряд — це аґентура Росії. В меморандум згадується про масові арешти і депортації польських громадян, про розмонтовування різних машин та вивожування в глиб Росії і ін. Дальше домагаються американські поляки випровадити російські війська з польської території, згідно з 6-точкою постанов московської конференції, в якій говориться про те, що після закінчення війни жодні війська не будуть уживатися на просторі других держав, та звільнити арештованих польських діячів, зокрема двох американських горожан польського походження. — 15.V.45 р. Як подають кореспонденти, в Австрії відносини досить скомпліковані, з огляду на це, що там перебувають американські, британські, російські, болгарські, і югославські

війська. Болгарська армія вже відтягається з австрійської території. Лише югославська армія вперто нарушує границі військових впливів союзників. В Цельовці проголосили представники маршала Тіто без порозуміння з аліянтами проклямацію, що в Каринтії встановлюється військова влада в Югославії. Рівночасно повідомлено населення Каринтії про це, що правдоподібно, країна ця перейде в склад Югославії. — 16.V.45 р. Кореспондент ПАТ Греґман повідомив з Сан-Франціско, що у всіх працях конференції найбільше дискусії проводяться з російською делеґацією. З перебігу дискусій не видно, щоб співпраця з Росією була в майбутності явищем тривалим. — 17. V. 45 р. В Японії створено краєвий корпус народної оборони на випадок інвазії противника на японський континент. — 18.V.45 р. Як подає московське радіо, росіяни розбудовують кріпості на Сахаліні, половина якого належить до Японії. — 19.V.45 р. В Німеччині встановлено такий харчевий приділ для німців, який становить одну третю частину приділу американського простого фронтового вояка. — В Бельгії проводиться рішучу боротьбу зі штрайками. В своїй промові фон. Акер означив становище Бельгії, як дуже важке. Він гостро напятнував диверсійну діяльність політичних аґітаторів (читай комуністів — *ред.*), які ширять ворожу роботу. — 24.V.45 р. прем. Черчілль і його уряд подали королеві заяву про свою відставку. Таким чином закінчив працю коаліційний уряд В. Британії, праця якого продовжилась через пять років. З днем 15 червня розв'язується парламент, який працював 10 літ. Черчіль, як представник найчисленнішої в парламенті партії, одержав від короля доручення створити перехідний уряд аж до кінця виборів, які мають відбутися 5 липня. Вислід виборів буде проголошений дня 26 липня. Москва .ТАСС. 24.V.45 р. На пресовій конференції в Сан-Франціско заявив нарком зак. справ УРСР Мануїльський, що, правдоподібно, всі совєтські республіки будуть старатися стати членами міжнародної організації безпеки, (таким чином будуть мати большевики 16 голосів — *прим.Ред.*). На питання чи Україна є самостійна і незалежна, він відповів, що так, згідно з конституцією СССР. Україна буде провадити свою власну політику і торгівлю. Вивозити буде лише сирівці, як: руду, вуголь, хліб, а ніколи готові фабрикати.

Л о н д о н . 25.V.45 р. В Бельграді створився австрійський комітет національного визволення. Уряд Югославії запевнив його про свою прихильність. — 26.V.45 р. Прем. Черчілль проголосив вже листу переходового уряду, який буде урядувати аж до проголошення висліду виборів. В склад його ввійшли 12 консерватистів, 1 націонал-ліберал, 3 безпартійні. Мін. Іден і мін. фінансів залишилися на своїх дотеперішніх становищах. Взагалі не переведено великих персональних змін. Зліквідовано міністерство державної безпеки і державної економії, зорганізовані на час війни. Рівнож скасовано всі зміни, що їх пороблено на час війни в міністерстві мореплавства. Партія праці і ліберали не беруть участі в уряді. Вони перейшли в опозицію. Прем. Черчілль залишився на свойому становищі, як представник найсильнішої в парламенті партії консерватистів.

М о с к в а . ТАСС. 26.V.45 р. Як подає одна з англійських газет, німецькі ґестапівці зорганізували в Еспанії аґентурну сітку, завданням якої є підготовити фашистівський зрив в Европі. Подібну сітку залишили вони й у Франції, де зв'язалися з французькими фашистівськими елементами. Там майже перед своїм відступом скинули німці багато парашутистів, завданням яких є паралізувати і зривати французький промисл. Верховне командування німців заховало в багатьох місцях Франції великі запаси зброї, які можуть служити

німецьким диверсійним аґентам. — Як дуже цікавий факт можна також подати заяву союзного командування, що всі іноземні робітники в Німеччині мають організуватись по національних групах і вибирати собі в кожному осередку своїх провідників. Всі будуть поділені опісля на дві засадничі частини: зі західньої Европи і східньої та полуднево-східньої Европи. Інші від'їдуть негайно на свою батьківщину. Робітники зі східньої і полуднево-східньої Европи, які є на території англо-американської окупації, мусять ще наразі залишитись і будуть могли виїхати щойно пізніше. Зараз від'їде тільки частина в дорозі виміни за робітників з західньої Европи, яких большевики передадуть з терену своєї окупації.

Москва. ТАСС. 29.V.45 р. Як подають з Швайцарії, Ріббентроп знаходиться в Італії. — В Югославії ухвалено закон, на підставі якого конфіскується весь маєток тих, які доробилися, користаючи з воєнних відносин, або співпрацювали з окупантом, якщо цей маєток виносить більше, як 25.000 динарів. Лондон. 30.V.45 р. Уряд Персії видав ноту британському, американському і совітському урядам, якою домагається виведення їх військ з Персії в зв'язку з закінченням війни в Европі, щоб Персія мала можливість повернути до нормального життя. Наразі не одержано ще в цій справі жодної відповіді.

— Індія і Аргентина допущені до союзу з'єдинених націй. — 31.V.45 р. Про розмови висланників през. Трумана пише „Менчестер Ґардієн", що вони торкнули далеко більше проблем, як це було передбачено. Америка чується якби покликаною до посередництва між сходом Европи і заходом. В основному ці розмови мусіли торкнутись справ координації економічної політики, яка улягла деяким розбіжностям. Великий союз не може тривати з дня на день. Він або мусить погодитися з загально прийнятим зрозумінням засад конференції в Ялті, або зникнути. — Як заявив британський міністр війни, ціллю Великої Британії є відділити зовсім Австрію від Німеччини і трактувати її, оскільки на це позволять обставини, як зовсім осібну державу. 1-3.VI.45 р. В зв'язку з хворобою Ідена, якому лікарі приписали двотижневий відпочинок, справи міністерства закордонних справ буде провадити сам Черчілль, при допомозі міністра освіти. Міністер закордонних справ Еспанії заперечив урядово про те, що нібито Ріббентроп і інші керівники німецького націонал-соціялізму знаходяться в Еспанії. — 4-5.VI.45 р. У своїй передвиборчій промові виступив премієр Черчілль, як провідник консервативної партії, різко проти соціялізму, заявляючи, що він противиться англійському розумінню свободи. Знову ж провідник робітничої партії Етлі виразився в своїй передвиборчій промові за тісною співпрацею Англії з Америкою та Росією. Він заявив, що робітнича партія буде боротися за запевнення робітникам праці і відповідних умов до життя. Етлі опрокинув твердження Черчілля, який виразився проти соціялізму, протиставляючи йому соціялістичні уряди в Норвегії, Новій Зеляндії і інші. — Велика Британія, Америка і Китай офіційно повідомили Сталіна про неможливість прийняти російську інтерпретацію Ялтинської конференції в справі права „вето". До тепер не мали успіху жодні старання, щоб рушити працю конференції з мертвої точки, в яку випровадила її постава російської делеґації. Особистий висланник президента Трумана Гаррі Гопкінс робить в цьому напрямі дальші старання в Москві. Москва. ТАСС. 5.VI.45 р. Аґенція ТАСС уповноважена опрокинути твердження одного американського сенатора, який після поїздки по окупованій СССР частині Німеччини заявив, що там проводяться масові арешти і розстріли німецької інтеліґенції органами СССР. Все те видумка і брехня.

— В американській пресі повстав великий рух в зв'язку з заявою делеґації СССР

на конференції в Сан-Франціско в справі „вето". Вона твердить, що праці конференції застрягли в мертвій точці. Делеґація СССР точно перестерігає постанов Кримської конференції і в мертвій точці застрягли ці пани, які поширюють подібні вісті і цим власне хотіли скомпромітувати СССР. СССР заявляє, що жодних непорозумінь в справі „вето" між делеґаціями великої пятки не було.

Л о н д о н . 5-8.VI.45 р. В Берліні підписано декларацію контрольної Ради союзників для Німеччини. В склад ради входять: маршал Монтгомері, ген. Айзенговер, маршал Жуков і Делятр де Тассіньі. Декларація стверджує повну і беззастережну капітуляцію Німеччини та означує спосіб, в який ця капітуляція має відбутися. — В Москві проголошено карту, на основі якої в склад окупаційної зони Росії має ввійти майже половина Німеччини. В склад цієї зони входять: Турингія, Саксонія, Мекленбург, Ангальт, Прусія. В британській пресі ця карта викликала велике здивовання. Вимоги большевиків уважається тут більшими, ніж цього можна було сподіватися. Таким чином в зону російських впливів мали б увійти такі промислові осередки, як Ляйпціґ і Дрезден та майже ціла база живностева Німеччини. Маршал Жуков заявив після підписання декларації в Берліні, що він не уповноважений провадити дальші розмови, доки британці і американці не виведуть своїх військ з російської окупаційної зони. — Згідно з декларацією Німеччина поділяється на 4 окупаційні зони. Східню займуть росіяни, північно-західню — американці, південну — британці, західню — французи. Кожна зона підлягає військовому командуванню одної з поодиноких окупаційних держав. В Берліні буде створене спільне військове командування, яке буде складатися з 4-х представників союзників. Берлін буде зайнятий військами всіх 4-х окупаційних держав. — Як заявив міністер закордонних справ ЗДА Стетініус, на конференції в Сан-Франціско досягнено вже повної однозгідности в справі права „вето". В рішеннях Ради Безпеки застосовуватиметься принцип одноголосности, але жодна з держав не може перешкодити, щоб даної справи не порушувано в дискусіях Ради Безпеки. — Британські війська мають перебрати від американців частину їх окупаційної зони в північній Німеччині. — Кордони поодиноких окупаційних зон в Німеччині усталюється. — В своїй ноті британському урядові заявив ген. де Голль, що він готовий скликати конференцію 5-ти великих держав в справі конфлікту в Сирії і Ливані. Уряд Великобританії і Америки дали в цій справі відмовну відповідь. — Премієр Сирії заявив, що щойно після евакуації французів з Сирії можна буде продовжувати переговори і вдержувати дипломатичні взаємини з Францією. — Уряд Японії заявив, що всі японці без виїмку вважаються членами краєвої армії з огляду на можливість ворожої інвазії на японську територію. Уряд буде мати диктаторську владу. — В Лондоні арештовано др. Ягодзінського — шефа радієвої аґенції польського люблинського уряду і передано його лондонським польським властям, які обвинувачують його в дезерції з війська. У Франції продовжується переслухування маршала Петена.

М о с к в а . ТАСС. 8.V.45 р. Еспанський уряд погодився видати французькому урядові Ляваля, виходячи з того заложення, що його оскаржується як звичайного злочинця.

ХАЙ ЖИВЕ ВИЗВОЛЬНА БОРОТЬБА УКРАЇНСЬКОГО І ДРУГИХ ПОНЕВОЛЕНИХ НАРОДІВ ПРОТИ МОСКОВСЬКОГО БОЛЬШЕВИЗМУ!

БОРОТЬБА ЗА ДЕРЖАВУ — БОРОТЬБА ЗА ЖИТТЯ!

Друкарня ОУН ім. І. ГАБРУСЕВИЧА — ДЖОНА.

Informator, Year II, No. 3 (7), May, 1945.
17x24 cm., 20 pp. Hectograph edition. The OUN Printing House of I. Habrusevych-Dzhon.
(Archive of ZP UHVR, B28-2, 212802).
Summary.

„The Festive Day of Heroes of the Ukrainian Revolution".

This editorial remembers all those who fought for the Ukrainian independence and specifically mentions O. Basarab, Bilas, Danylyshyn, Kossak, Kolodzins'kyi, Holovins'kyi, Myron, Legenda and especially Evhen Konovalet's, the OUN leader, who was assasinated by the Soviet agent in Rotterdam on May 1938.

[Z.D. Savchenko (Vasyl' Halasa)], „The Latest Political Events", is the continuation of the article from the **Informator, No. 2(6)** of April 1945.

It discusses the capitulation of Germany, the suicides of Hitler, Goebbels and Himmler and the arrest and confinement of some 300 high German officers.

Other questions discussed pertain to the plans for the Austrian government, the „bolshevization" of Czechoslovakia and the attempts by the Soviets to obtain control over the Mediterranian by occupying the Balkans and by meddling in Syria and Lebanon. The French—British conflict over the question of Arab independence and the proceedings at the San Francisco Conference conclude the article.

Makh, „The Polish Question".

All discussion among Eden, Stettinius and Stalin clearly show that no compromise on Poland is possible. Stalin has no intention of releasing his grip on Poland.

On the Polish—Ukrainian front, although several areas do experience some normalization in relations, primarily as a result of initiatives from the Ukrainian side, in many regions the Polish terror against the Ukrainian population continues unabated.

The hopes of some Poles to return to the territories east of the Curson line are simply unrealistic.

Poland can expect to retain independence only if the USSR ceases to exist and if the Poles concentrate their efforts on establishing their state within ethnic boundaries.

Ia. P. Kyivlianyn, „A Knife and a Cross in the Hands of the Muscovite—Bolshevik Imperialism".

In the article the author compares the role of religion in the service of Russian imperialism prior to the Bolshevik Revolution and again during and following the World War Two.

The emphasis is on the priviledges granted the Russian Orthodox Church by Stalin while at the same time everything possible was done to destroy the Ukrainian churches.

„The War in the Far East", discusses the war against Japan in the Pacific, in Burma, and in Northern China.

„Political News", brings short items from the wires of the Western press agencies and from TASS.

За Українську Самостійну Соборну Державу.

Воля народам і людині.

ІНФОРМАТОР

РІК II. **23 грудня 1945 р.** **4.6.(10)**

Україна в тюрмі народів,
але у вогні боротьби.

1932 — 1945 рр.

Тринадцять років минуло з того часу, коли прорізали повітря тверді стріли українських революціонерів в Городку Ягайлонському; тринадцять років проминуло від дня і години, коли то пронизливий скрип бригідських шибениць прошив стрілою серце кожного українця; того ж дня польські імперіялістично-окупантські чиновники перетяли шибеничними шнурами нитку життя двох Українських Революціонерів — Героїв: Дмитра ДАНИЛИШИНА й Василя БІЛАСА. Того дня Вони перестали жити, але лишився безсмертним їх чин та незабутніми їхні імена; — цей день став переломовим моментом революційно-визвольної боротьби українського народу. Їх гордий виклик в обличчі смерти став зовом боєвої сурми для сучасного українського покоління, на звук якої нові леґіони революціонерів пішли в бій за ту ідею, за яку згинули Данилишин і Білас.

З того часу по сьогоднішний день пережили ми епохальні події, в яких не лишилися ми пасивними глядачами, але стали активними учасниками. На протязі того часу загирили свою державність ті, що кривавим терором і шибеницями пробували зупинити розмах нашої боротьби, і в зв'язку з тим ще до сьогодні їх народ не вихрапався з жорстокої неволі; пройшла кривава большевицька і німецька окупації, повторився вдруге наїзд большевицьких орд, але український народ вів, веде і вестиме рішучу боротьбу за своє визволення. І так, як дотепер здобув у ній значні успіхи, так і здобуде остаточну перемогу.

Намагалися проломити наш фронт польські, большевицькі і німецькі імперіялісти, примінюючи для тих цілей жахливий терор, підступи, брехню, але все те відбилося об наш сталевий панцир, — об наш революційний дух і нашу зброю. Понесли ми в цій священній боротьбі численні жертви, але й здобули поважні успіхи, завдаючи при тому дошкульних ударів наїзникам. Наші жертви — це лиш фізична втрата, бо являються вони для українського народу найціннішим духовим капіталом і вогненними стовпами за сяєвом яких прямує ввесь народ. Наша боротьба з кожним днем наближує момент визволення України. Наші успіхи відомі не тільки нам, але й нашим ворогам.

Ми своєю боротьбою досягнули того, що сотки тисяч українських революціонерів і повстанців держать зброю в руках, яку дала нам власна

боротьба, а не жодні союзники, чи посторонні держави: що ціла Україна помережена густою сіткою революційних боєвих клітин та відділами УПА, які вкрили нашу землю (а навіть землі сусідів) тисячами славних геройських побоєвщц, завдаючи окупантам нищівних ударів; що цілий український народ так зреволюціонізувався і так національно та політично освідомився та веде сьогодні безпощадну боротьбу з окупантом; — зброю цінить сьогодні кожний українець більше золота; що боротьба за УССД стала змістом життя цілого українського народу, а навіть ввійшла до щоденних забав української дітвори, яка ділячися на „своїх" і „большевиків" з деревяними автоматами в руках зводить щоденно „бої" — /це наростаюча молода армія борців/; що навіть чотирнадцятилітні юнаки, окружені тічнею ворогів стріляють собі в лоб, або розривають себе гранатами і вмирають з окликом: Вперед — на ворога... За волю України...; що мати українка, ідучи зі своїм сином-революціонером, на випадок зустрічі з ворогом здецидовано приказує синові: с т р і л я й .; що сотки міліонів людей вимовляє і кожночасно повторяє слово „Бандерівець", яке однозначне з назвою неустрашимого воїна на протибольшевицькому фронті і борця за УССД та волю народів й людини, — це слово заморожує страхом серця наших ворогів, а нагріває серця наших приятелів; що Україна стала сьогодні на міжнародній арені не тільки проблемою, але й партнером. І багато, більше таких образів, що свідчать про нашу геройську боротьбу і її успіхи. Ми гордо дивимося у вічі кожному найбільш лицарському народові світа, бо ж не безвольним рабом неволі являється наш народ, а лицарем, що рішучим і твердим ударом меча розтинає окупантські пута. Не замарять того брудні і підлі махінації ворога, ані не зупинить розгону нашої боротьби терор бандитів сталінського НКВД і НКҐБ.

Ми сміло глядимо в майбутнє. — Перемога буде за нами.

В пожежі нашої визвольної боротьби, під звуки її канонади, віддаємо почесний салют героям Української Національної Революції.

СЛАВА УКРАЇНІ — ГЕРОЯМ СЛАВА.

* * *

З. Савченко.

ДО ХАРАКТЕРИСТИКИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН.

Обсервуючи і аналізуючи події на міжнародній арені на протязі останніх трьох місяців, виринає перед нами одне засадниче питання: до чого властиво прямує світ? — До побудови довготривалого миру, чи до нової війни? До цього необхідно додати друге питання: чи в основу побудови такого миру кладеться принцип самовизначення народів, респектується їх історичні права та життєві інтереси?, чи навпаки — використовується кров народів проляту в боротьбі з німецькими і іншими імперіялістами для загарбницьких цілей других імперських метрополій? Відповідь на ці питання дає нага політична дійсність, що заіснувала по закінченні цієї нищівної війни і яка власне потверджує існування стану висловленого останньою думкою.

Рекорд в загарбницькій політиці побиває большевицька Росія, яка не тільки що не дала можливості до самостійного державного життя попередньо

поневоленим народам, які зложили велетенські жертви в боротьбі з гітлерівськими загарбниками, але ще й розтягнула свої окупантські сіті над другими народами Европи, не пощадивши навіть тих, що з надлюдськими зусиллями вели боротьбу проти німецьких наїзників /Югославія, Польща і др./. Вернімся одначе до фактів.

Розгляньмося тим разом по світі не в цілі вишукування всяких сензацій, лише з наміром об'єктивної розцінки існуючого стану та випадків, нав'язуючи до того, що сталося, до того, що діється тепер, і які перспективи розкриваються перед світом на найближчий час. Правдою є, що загроза воюючих німецького і японського імперіялізмів поєднала Англію, США і СССР в один блок для боротьби проти спільного ворога; правдою є, що внаслідок отак поєднаних політичних і воєнних дій цих трьох потуг впали поконаними Німеччина і Японія; правдою є, що по упадку цих двох їхніх суперників, як англо-американці так і большевики хотіли певної передишки, чи то по причині вичерпання веденням війни, чи також по причині бажання спокійно споживати здобуте війною; а також незаперечним являється факт, що між англо-американцями з одної, а большевиками з другої сторони немає згоди в поділі воєнними здобутками; а що найважніше — оба табори виявляють глибокі розходження і суперечності в намаганнях виграти повоєнний мир. В цих останніх питаннях лежить власне головний корінь розходжень, а сьогодні можна сказати ворожнечі, між англо-американцями і СССР. Правда, існування взаїмних суперечностей признають обі сторони, але висловлюють все-таки надію (Труман, Еттлі, Сталін і їх міністри), що їх вдасться полагодити полюбовною дорогою. Але такі вислови не відповідають дійсності і їх власним переконанням в тій справі, а призначені лише для публики. Робота їх підтверджує власне, що йде до розв'язки цих проблем за допомогою зброї.

Куди не оглянешся всюди спори, задертя, інциденти — одним словом світовий організм попав у тяжку недугу, яку спричинив стан поневолення народів і суперечні цілі між дотеперішними союзниками, і ця недуга спричинює нижчу або вищу гарячку в світовій атмосфері в поодиноких розділах часу.

Ще не пригасли (і не пригаснуть) вогнища ворожнечі між двома таборами — англо-американцями і СССР — в Европі, по упадку Німеччини, а вже наросли такі ж, а навіть більші, вогнища ворожнечі в Азії, що останнім часом зачинають розгортатися до розмірів воєнної пожежі. В Китаї ведеться війна між комуністами й армією Чан-Кай-Шека, така ж сама боротьба розгоряється в Ірані (Персії); англійці, голяндці і французи воюють з народами Індокитаю та Індонезії; араби б'ються з жидами, а жиди з арабами й англійцями. Крім того нотуємо на протязі останніх трьох місяців ще й такі випадки, як: зірвання конференції міністрів п'ятьох держав (Англія, США, СССР, Франція і Китай) по причині аґресивних домагань СССР, заворушення в Аргентині (спричинені большевиками), 24-ри годинну революцію в Бразилії, спричинені большевиками масові страйки в США і Англії, кризи урядів в Греції і Італії та інші. Коли додамо до цього всего ще й завзяту протибольшевицьку боротьбу поневолених народів, то матимемо загальний образ світових відносин.

Де причина такого стану і в чому вона полягає? Чи ці події дійсно являються останніми хвилями розбурханого воєнного бурею світового моря, що всетаки помало, але з певністю успокоюється — як це твердять большевики і їх поплечники; — чи це може перші передвісники надходячої бурі, що перерішить форму і зміст життя усіх народів світа залежно від того, котра

сторона вийде переможцем у цій борні. Всі ці події у великій мірі випливають з того, що по закінченні цієї війни не розв'язано справедливо державних проблем багатьох народів, а дальше продовжується їх поневолювати. Бо хочби навіть англо-американці і большевики при найідеальнішій згоді поділилися воєнними здобутками і сферами впливів та жили між собою в щирій приязні, то можна ствердити з усією певністю, що при такій обстановці визвольна протибольшевицька боротьба поневолених ними народів продовжувала б ся безперервно і зростала б на силі, що очевидно привело б до загального протибольшевицького збройного зриву, незалежно від того, чи вибухнув би конфлікт між англо-американцями, а совєтською Росією, чи ні. З другої сторони, в більшості цих лише вичислених подій бачиться двобій між американцями, а СССР, в якому одні і другі мають успіхи та поразки.

Большевики очмарені перемогою виказують своєю роботою і політикою шалені імперіялістичні апетити, просто — хотіли б розширити границі СССР на цілу земну кулю і стати її панами (от пролетарська скромність), хоча з огляду на свої не дуже то відрадні спроможності, не відважуються (покищо) йти до цієї цілі одвертою дорогою, а прямують до ньої шляхом аґентурної підривної роботи в цілому світі; несенням „демократизму", „допомоги", „визволення" другим народам та ін. Англія і США змушені ставити спротив большевицькій влізливості й аґресії, щоб не втратити провідної ролі в світі та щоб на кінець самим не впасти жертвою большевизму. Правдою є, що США і Англія не зайняли наразі виразного наступального становища проти одвертої і маскованої аґресії большевиків, а обмежуються наразі до півзасобів та погрожують противникові атомовою бомбою. Большевикам натомість не сидиться спокійно при одному світовому столі поруч з Англією і США, які являються власниками цієї страхітливої бомби, бо ж непокоїть червоних думка, що „союзники" можуть перейти від парламентарних погроз до збройного наступу. Тому намагаються всіми способами підривати силу своїх противників і поклали в основу своєї проти англо-американської тактики засаду, що найкращим засобом в оборот є наступ. Отже, хоч і з язиком на бороді, але наступають. Проте, зваживши сьогоднішний стан большевицької імперії, не можна сказати, що цей наступ є виявом їхньої сили; — це радше буде засіб оборони. Очевидно, що з большевицької політики не можна виключити захланності і засліплення перемогою, що ціхує зрештою кожний імперіялізм. Хоч це впливає навіть на його шкоду, а часто стає навіть причиною смерті (приклад: Гітлер і др.). Англо-американській атомовій бомбі большевики протиставляють „бомбу большевизму" спрепаровану з „демократизму", „соціялізму", „визволення" і такими „бомбами" беруться висаджувати позиції свойого противника. На доказ такого твердження вистарчить лише глянути на карту (розпалена, або ініціована большевиками боротьба в Ірані, Китаї, Маньчурії, Індокитаї та Індонезії — не згадуючи вже про Европу), як то большевики власне такими „бомбами" обложили британську Індію і постепенно розкладають, або підривають вже існуючі проти англо-американські вогні. Річ в тому, що большевики чергують плацдарми наступу: раз спрямовують чоловий наступ до берегів Середземного моря, то знову полишають цей відтинок на другому плані, а вістря наступу спрямовують на Індію і Китай (Молотов вколов англійців квестією Індії ще на конференції в Сан-Франціско, висловлюючи думку, що „Індія вкоротці також буде вільною"). Загально большевики взялися за тактику систематичного підмулювання великобритійського імперського острова, лише чергують удари хвиль. — Ми одначе далекі від того щоби уважати визвольну

боротьбу народів Індокитаю чи Індонезії, навіть боротьбу в Палестині виключно большевицькою інтригою спрямованою проти Англії, навпаки — ми не скриваємо своєї симпатії до національно-визвольної боротьби кожного народу, якщо він при цьому не скочується в обійми нашого смертельного ворога — большевизму. Одначе незаперечним є факт, що большевики виграють усі можливості, щоби використати цю боротьбу згаданих народів для підриву англо-американських впливів та впливів їх союзників (Франції і Голяндії) в Азії і на океанах. Отже большевики тільки в таких цілях несуть матеріяльну і моральну піддержку воюючим колоніяльним народам в Індонезії та Індокитаї, не зважаючи на те, що ці визвольні рухи називають себе націоналістичними. Зрештою, це стара большевицька тактика, яка за вченням Леніна вказує, що найскрайнішу національно-визвольну боротьбу даного народу належить піддержувати, коли вона спрямована проти большевицького противника, — натомість всіми силами поборювати і опльовувати її, коли така боротьба шкодить їм самим. Прикладом може послужити Европа, де большевики рішуче поборюють усі визвольні рухи свободолюбних народів, тільки тому, що вони не йдуть назустріч їхнім імперіялістичним бажанням, або стоять виразно проти них. А вже комуністичне повстання в Китаї та Ірані — це без сумніву виключно діло большевицьких рук, викликані для імперіялістичних цілей Москви. Бо ж народи згаданих країн мають свої держави, а для розв'язки внутрішніх питань не піднімали б збройної боротьби проти себе. Подібну думку відносно цих випадків висловлює також уся преса, радіокоментатори західного світу. Цим вони приготовлять публичну опінію до того, щоби виробити переконання, що коли війна вибухне, то її причиною буде виключно большевицька аґресія.

Такими методами большевики намагаються зв'язати руки Англії і США, заклопотавши їх колоніяльними війнами, щоби ці не змогли зробити рішучого кроку проти СССР. А при тому дискредитувати англо- сасів, як поневолювачів, а себе показати перед народами світу, як визволителя і речника самостійности, демократії та оборонця усіх покривджених. Безлично натомість промовчують стан жорстокого поневолення народів в їх імперії, ба, ще й намагаються представити перед світом гноблені ними республіки, як самостійні державні твори.

Можна ствердити, що англійці, чи американці і другі західні народи не пізналися як слід дотепер на большевицьких хитрощах, системі та всяких інших махінаціях, а то в значній мірі тому, що західні народи схильні оцінювати кожну державу на підставі її державного устрою та конституції. Видно було, що західні великодержави й народи на початку далеко не орієнтувалися, що то воно на большевицькій мові й практиці представляють собою „радянські республіки", „самостійні держави" на чолі з бєрутами, тітами, ґросами їм подібними, що то значить большевицька „демократія", „вільні" вибори і ін. Але кажуть — час найкращий лікар і учитель. Сьогодні вже бачимо повний зворот по відношенні до большевиків. Народи Середньої і південної Европи, що з таким захопленням чекали на прихід Червоної армії, ще сьогодні бояться витягнути зі сховків своє добро з непевності, чи не впаде воно жертвою відвідин „доблесних бійців". Рівночасно оглядаються за холодним місцем, щоб сховатися перед пекучими лучами „жаркого сонця" сталінської конституції. Також і західні великодержави виявляють недовірчивість до кожного большевицького слова і потягнення навіть тоді, коли це має характер найбільшої льояльности та солодкавого миролюбства. Вагаються визнати насаджені большевиками уряди в Середній Европі й на Балканах, ставлять під

знак питання своє дотеперішнє рішення відносно границь цих держав, Труман домагається ревізії певних точок Берлінської Конференції, Англія і США відкинули большевицькі домагання в справі створення контрольної ради для справування окупаційної влади над Японією з участю СССР, контролюють проводжені большевиками і їх аґентурами вибори в Болгарії, в Югославії, Мадярщині й Австрії. У всіх тих випадках большевики досягли крім хвилевих успіхів немало й поразок, але при виборчих урнах таки перебігли „союзників". Бо останні уважали, що будуть офіціяльно допущені до участі у виборах опозиційні партії (так. протибольшевицькі), то вже при таких обставинах пресія, або всякі махінації взагалі будуть виключені. Але большевики досягнули вже мистецтва в системі і способах переводження виборів і в тій ділянці вони завсігди виходили переможцями (приклади: кожночасні вибори в СССР і теперішні в балканських країнах).

Тепер квестія, чи те все, що большевики роблять, змусить Англію і США до збройного виступу проти СССР в найближчому часі, чи будуть вони лише лавірувати по відношенні до большевиків та гаситимуть півзасобами розпалені ними пожари.

Виглядає дуже правдоподібним, що у випадку, коли большевики задоволили б ся „малим" і непрозраджували б апетитів на побудову світового СССР, а що найважніше — не вели б в тому напрямі роботи зараз, то англо-американці відложили б головний зудар з большевиками на рахунок когось третього — можливо якоїсь нової Німеччини чи Японії. Така тенденція англо-саського світа має свої мотиви: всетаки певне виснаження попередньою війною, тяготіння до мирного споживання здобутого в цій війні, нахил чужими руками поборювати своїх противників та на кінець непевність, а може навіть страх перед нерозгаданим для них Сходом. Самі ж большевики сумнівно, чи відважаться в сьогоднішній ситуації та при своїх спроможностях на одвертий виступ зі зброєю проти західних потуг. Значить, якщо б мала наступити війна між західніми аліянтами а СССР, то єдино за ініціятивою перших (очевидно маємо на увазі найближчий час — за кільканадцять років може бути навпаки). Що ж врешті може примусити англо-сасів до збройного протибольшевицького виступу зараз? Правдоподібно те, що: большевицька аґресивність і їх успіхи (скоріше чим невдачі) та загроза, що коли відложать такий конфлікт на пізніше, то це не значить, що дасться їм його оминути взагалі, але прийдеться прийняти його в тяжчих для себе умовинах (можуть большевики досягнути поважніших успіхів в Азії, ну й можуть стати вкоротці власниками атомової бомби). Чи витягнуть дотичні велико держави з цього належний висновок — побачимо.

А тепер питання, чи тоді, коли большевики звяжуть руки Англії колоніяльними війнами, вона зможе виступити проти них і чи не старатиметься в такій ситуації навіть ціною власних уступок оминути безпосередній збройний конфлікт з СССР?

Таким прониканням большевиків в Азію, використовуючи колоніяльні війни та їх наслідки, вони дають Англії вірних союзників в особі США, Франції і других, бо всі ті держави мають свої колонії, або окремі інтереси в Азії та на океанах і не здадуть там без бою своїх позицій. Зрештою мають до цього потрібну силу і шанси. По-друге, якщо Англія, США і другі держави не схочуть віддати Азії та океанів в безпосереднє чи посереднє посідання большевиків, то муситимуть бити не тільки китайських, іранських і інших комуністів, але мусітимуть бити совєтську Росію, яка ініціює таку боротьбу та несе і нестиме комуністам (а також іншим противникам англо-сасів) моральну і матеріяльну

поміч. Значить, Англія, а з нею і США мусітимуть навіть і в такій ситуації піти збройно проти большевиків, чи евентуально змонтувати і вирядити проти них якусь коаліцію, бо ж не про форму режіму в Азії йдеться, а про політичну, економічну і всяку зверхність над нею. А це питання зможе вирішити тільки війна.

Чому ж в такому разі большевики ведуть аґресивну політику, коли вона стає причиною вибуху війни, а як виходить, вони собі її наразі не бажають?

Річ в тому, що большевики непевні за те, чи англо-саси не думають піти проти них зараз використовуючи до цього покищо монопольне посідання атомової бомби, і тому забезпечуються на всякий випадок і тим, що в'яжуть руки Англії колоніяльними війнами і тим, що здобувають собі позиції. Як також не можна заперечити того, що большевики очучмарені дотеперішніми перемогами мають про себе перебільшене поняття і дознають засліплення в своїх нових імперіялістичних апетитах, а при такому наставленні діють навіть на шкоду для себе (коли брати це в перспективі). Зрештою, чи Сталін не має права захворіти на віру в непобідимість своєї армії, як зробив це Гітлер?

Не можна сказати, що й англо-американці спокійно приглядаються аґресивній роботі большевиків. Труман, Еттлі і Мак Кінґ вирішили на спільній конференції таки не виявити большевикам тайни конструкції і продукції атомової бомби: перебороли позицію большевиків в Раді Об'єднаних націй, позискуючи на свою сторону Францію і Китай та затіснюючи співробітництво між собою; не офіціяльно, але консеквентно, поборюють комуністів, а з тим большевицькі впливи в Китаї, Ірані та других країнах, допомагаючи Чан-Кай-Шекові, іранському урядові та всім тим, що поборюють большевизм, монтують для протиставлення большевикам теж західний блок, при чому спеціяльно піддержують Францію, щоби запевнити собі в ній союзника; в Греції одверто і консеквентно не допускають до влади комуністів (в Еспанії і Портуґалії роблять те саме, тільки не офіційно), дають притулок і піддержку всім протибольшевицько наставленим елементам (польські, югославські та інші еміґранти); їхня преса веде заїлу протибольшевицьку кампанію, приготовляючи власне суспільство і опінію світа до боротьби проти большевиків; УНРРА допомагає і заспокоює шлунки багатьом европейським народам і тим здобуває їм прихильність серед них, при тому спеціяльно огортає виразною опікою ті народи, що стоять проти большевиків, за те холодно відносяться до тих, що подаються большевицькив впливам (Югославія); доволі гуманно поводяться з німцями і японцями, щоби на случай потреби мати їх проти большевиків (в Німеччині англійці ще держать не демобілізовані і не розброєні німецько-мадярські війська і то числом (як подають большевики) поверх одного міл., в тому летунство і мор. флот); скріплюють збройну силу і воєнний промисл; на кінець, проголошені Труменом „12. точок" (Англія поставилася до них позитивно), і які являються (головно 3, 4 і 5-та точки) протибольшевицькими ідейно-політичними лозунгами.

Читач поставить завваження — але на протязі того часу, коли нотуємо факти глубоких розходжень між „союзниками", були також факти, що свідчать про закріплення згоди між ними, а йменно: „Профспілковий Конґрес", „Конференція в справі воєнних відшкодувань", „Загальносвітова Конференція Молоді", „Конференція Культурно-освітньої Ради Об'єднаних Націй", „Конґрес робітничого спорту", „Енергетична Конференція", „Евгенічна Конференція", „Жіночий Конґрес", „Фільмовий Конґрес", „Кон-

ґрес мір і ваг", а на кінець діяльність Організації Об'єднаних Націй. Але сконфронтуймо усі ці конференції і конґреси з усіми протилежними фактами, як: війни, інциденти, суперечності, задертя, спори, а тоді побачимо, що не перші впливають на формування відносин між „союзниками", а власне другі. Як також, усі ті з'їзди обидві сторони використовують для враження, що ще не всі мости між ними попалені, ну й для цілей пропаґандивних. Щодо Організації Об'єднаних Націй, то вона також являється тереном двобою. Бо совєтська Росія намагалася здобути собі переважаюче становище в цій інституції, а головно її керуючій інстанції — Раді Об'єднаних Націй, зложеній з п'ятки (США, Англія, СССР, Китай і Франція) для своїх імперіялістичних цілей через здобуття більшості, намагаючись приєднати собі союзників в особі Китаю і Франції. Але коли останні дві державі переключилися всеціло на сторону США і Англії, большевики програли цю карту і вже першу поразку по цій причині понесли на конференції міністрів в Лондоні.

Реасумуючи усі ті події бачимо, що останнім часом формується поділ світа на два вже навіть скрайно ворожі собі блоки, між якими щілина розколу перемінюється на глубоку непроходиму пропасть. По одній стороні стоять большевики, їх аґентури з аґентурними урядами, а по стороні другій — англійці, американці, їх союзники та усі поневолені і загрожені большевиками народи. За словами англійських і американських публіцистів згадані два блоки поділяються в площині ідеологічній на комуністів і демократів, або інакше кажучи на демократію східню і західню.

За всіми знаками на небі й на землі виглядає так: що коли англо-американці не схочуть піти на рішучий наступ проти большевиків, то мусітимуть тоді відступати перед наступом большевиків, хочби і обороняючись, а на кінець можуть навіть дознати горезвісного „визволення" „доблесною Червоною армією" і стати громадянами світового СССР. Але врахувавши боєвий потенціял західних держав, їх цілі і становища, немає даних уважати, що большевикам вдасться довго і безкарно гасати на імперіялістичному коні покритому демократичним диваном, по всіх континентах світу.

Дуже важливе місце у всесвітньому протибольшевицькому фронті займає фронт поневолених большевиками народів, а в його складі й Україна, що являється не менш сильною атомовою бомбою в нутрі СССР від тої, що побудована з властивої атомової енергії. Становище тих народів до большевицького наїзника відзеркалює ведена ними безпощадна боротьба, а також настрої. У всіх поневолених країнах ведеться в більших, або менших розмірах революційно-визвольна боротьба при допомозі повстанчих відділів, і ця боротьба з кожним днем зростає на силі. Кожна людина в цих країнах (українець, поляк, чех, словак, серб, хорват, болгарин, румун, мадяр і інш.) молиться до слова — в і й н а . А такі настрої мають свою вимову, тим більше тоді, коли мільйони цих людей пережили усі жахіття попередньої війни, а мимо всего прагнуть її нового вибуху. Розуміється у вірі, що ця війна принесе смерть большевизмові і справедливий мир для всіх народів світа. На кінець завважимо, що всякий, хто почуває себе відповідальним за майбутнє світа мусить пам'ятати, що: не досягнути світові повної перемоги над большевизмом не врахувавши Фронту поневолених народів, а в його складі й України, та без його допомоги, як також не побудувати довготривалого світового миру, не поклавши в його основу принципу, який даватиме і гарантуватиме волю всім народам і кожній людині. В противному разі трюмфуватиме над світом червоний кремлівський демон.

ПОЛІТИЧНІ ПОДІЇ

Конференція міністрів в Лондоні. Лондонська конференція міністрів пяти держав (США, Англії,СССР, Китаю і Франції), що на неї покладали так багато надій, закінчилася не тільки успішно, але ще й поглибила розходження і ворожнечу між СССР, а західними великодержавами. Конференція була зірвана не по причині якихось там розходжень в технічних чи формальних справах, а власне принципові питання вплинули на таке її закінчення, головні розходження виявилися в таких справах: 1) Англія і США домагалися допущення Франції і Китаю до участі в укладанні мирних договорів з Італією, Румунією, Болгарією і Угорщиною. Молотов на це не погодився очевидно тому, що СССР боїться, щоб при такій постановці не виперли його з Балканів. 2) СССР домагався певних італійських колоній, а головно Триполітанії, з чим не погодилися США і Англія. Англо-американські делеґації назвали це „разячою пропозицією і вимогою", що на думку „Таймса" означає початок нової боротьби держав заходу проти Совєтського Союзу і то боротьби в ширших і більших маштабах, як будь-коли до тепер. 3) СССР домагався участи в Контрольній Раді над Японією, в чому також большевики дістали коша. 4) Англія і США виступили рішуче проти монополізації большевиками своїх впливів на Балканах. 5) Справа Дарданелів, в чому Англія і США не поділяли совєтської точки бачення. А крім того вилізла на верха ціла система розходжень в справі побудови світового миру.

Берлін і Брно у звітах перед своїми парляментами ствердили, що причину до зірвання конференції дала совєтська делеґація, а большевицька преса відкидала ці закиди арґументом, що це „спроби звалити відповідальність з хворої голови на здорову". Знову ж англо-американська преса прийняла факт зірвання конференції майже з інтузіязмом. Американська газета „Ню Дат" пише „Уряди Англії і США хотіли продемонструвати свої політичні розходження з Москвою для того, щоб створити у міжнародній політиці розкол, і змусити деякі нерішучі уряди щільніше приєднатися до них". Газета „Н.М." (також амер.) відповідаючи на закиди большевицької преси пише таке: „США не можуть мати спільних стратегічних інтересів на Балканах, як інтереси, які має Росія в Мексіці". Знову ж радник американської делеґації на Лондонській Конференції — республиканець Даллес, виступаючи на радіо, заявив, що „на дотеперішних зустрічах представників трьох великодержав було цілево створене враження, що у всьому панує повна гармонія а дальше дослівно чуємо таке: „Подібна дієта (запевнення про існування згоди — *прим. Ред.*) у воєнний час діяла як заспокоюючий засіб. Однак за ним завжди крилися розходження, які тепер виходять на світло. Я радий, що вже немає потреби приховувати той факт". До зрозуміння суті і наслідків таких заяв більше коментарів не треба.

Західний блок. Англія докладає усіх зусиль, щоби зорганізувати західні держави в один блок для протиставлення його большевикам. Головно упадається коло Франції, якій віддано ініціятиву в пропаґандивному і організаційному приготуванні цього твору. Франція пробує ретельно вив'язуватися з наложеного на неї завдання. І цікаво, що навіть такі постаті Франції, як Блюм, що перед війною був найбільш червоним на Заході, являється сьогодні головним ініціятором такого „Західного блоку". Це свідчить про різкий зворот Франції в її закордонній політиці, переставляючи орієнтацію зі Сходу на Захід. США також не опрокидують проекту відносно цього блоку.

Англійський журналіст Бортлетт пояснює необхідність повстання „Західного Блоку" тим, що існують різні концепції демократії: західна і східна; „Вони не завжди покриваються, і цілком природно, що західна Европа організується в окрему групу". Большевики підняли страшний вереск проти творення такого блоку і, непомиляючись твердять, що він (блок) буде спрямований виключно проти СССР. Видно прочувають „вожді країни соціялізму", що такі блоки їх заблокують, а на кінець задавлять.

Події в Індокитаї та Індонезії.

Індокитай — це французька колонія, що числить 740.000 кв.км. з 28 міл. населенням.

Індонезія (інакше — Голяндська Індія), до складу якої входять острови Целебес, Борнео, Ява, Тімор, Сумбова та інші — числять 3.800,000 кв.км. з 72 міл. населення. В одній і другій країні є багато корисних копалин і тому колоніяльні держави так кріпко держать їх у свойому посіданні.

По поразці Франції в 1940 р., Індокитай помало почав підпадати під залежність японців, а на кінець французький уряд Петена погодився відступити Японії певні бази на території Індокитаю. Знову ж Індонезію японці зайняли в грудні 1941 р. сейчас по виповідженні війни Англії й США. Японці обіцяли населенню цих країн повну державну незалежність, однак поза введенням скромної самоуправи дальше не поступилися. Проте цей факт і сама війна взагалі вплинули на значний зріст політичної свідомости населення цих країн.

З моментом капітуляції японських окупаційних військ індокитайська Ліґа опублікувала маніфест (18.9.45.), в якому проголосила незалежність Індокитая, покликаючись на постанови конференції в Сан-Франціско. Одночасно створився національний уряд в Індонезії, що також проголосив самостійність. Проти незалежности цих країн виступили Франція і Голяндія, як власники цих колоній, а Англія, тому, що боїться такого самого в Індії, що може піти за прикладом. Почалася завзята боротьба. Зараз проти повстанців стоять голяндські, французькі і англійські регулярні війська і в бої з їх сторони введені літаки, танки та важка артилерія. Повстанці мимо всего ставлять завзятий спротив та перевищують противників посвятою і жертвенністю, що прибирає фанатично-легендарний характер. Найзапекліші бої ведуться на острові Ява, а головно в її столиці Сурабайї. Були спроби зі сторони західних держав дійти до завішення зброї, але ці в своїх декляраціях не згоджувалися признати незалежність цих країн, а повстанці знову ж не хотіли чути про будь-який компроміс. Тому все скінчилося нічим і боротьба розгоряється дальше.

Большевики спочатку назвали повстання японською інтригою, а повстанців націоналістами-фашистами. Пізніше, коли відносини між ними, а Англією загострилися, вони пересіли на іншого коника і почали в пропаґандивній площині офіціяльно ставати на сторону повстанців, виказуючи себе „оборонцем" покривджених. Неофіційно большевики взялися допомагати цим визвольним рухам, щоби при їх допомозі зіпхнути з тих теренів Англію, Францію та Голандію, а на пожарі війни і крові повстанців спекти свою печеню.

Китай та Іран (Персія). Подавали ми в попередньому числі нашого часопису, що большевики від перших років перебрання влади в російській імперії не переставали вести большевизуючої роботи в Азії, а головно в Китаї, спрямовуючи її вістря проти Англії і США. По дознаних поразках на

тому континенті червоні знову приступили до широко закроєної підривної роботи. Наслідком того напередодні капітуляції Японії появилася в Китаю мільйонова комуністична китайська армія, що занимала кільканадцять провінцій з 80 мільйон. населення. Решта терену знаходилася під впливом, а радше адміністрацією уряду Чан-Кай-Шека. Безсумнівно, ця армія зорганізована висланниками Сталіна, і діє по наказам і за допомогою Кремля. Ціль цієї комуністичної армії — усунути уряд Чан-Кай-Шека і обняти владу в Китаї. В наслідках то означає — передати Китай під впливи, а навіть в посідання Москви.

До більших збройних сутичок між комуністами, а національною китайською армією дійшло в місяці серпні ц.р., підчас маршу обидвох армій на Шангай. Комуністам спеціяльно йшло про зайняття цієї провінції, щоб мати безпосередній контакт з Червоною армією, яка в той час зайняла Маньчурю. Большевики річ ясна йшли на зустріч цьому. — По спробах Чан-Кай-Шека дійти до порозуміння з комуністами, що однак не принесло успіху, вибухла пряма війна між обома арміями, яка прибрала доволі широкі і гострі форми. Тимбільше, що за плечима одних стоять большевики, а за другими стоїть США і Англія.

Сталін для прикриття своєї роботи підписав в Китаї договір з урядом Чан-Кай-Шека і під заслоною цього прямує до підбою цієї великої країни. США оголосили поповнення своїх збройних сил в Китаї, приймаючи крім своїх громадян також і китайців. Зараз боротьба між двома противниками триває дальше і вже розширилася до одинадцяти провінцій.

Подібна історія двобою Англії і СССР на території Ірану, що тягнеться також від 1920 року. Англія піддержувала і піддержує Іран як буфор (загороду), що призначений нею для відгородження СССР від безпосереднього сусідства з її найбільшою і найбагатішою колонією — Індією. Большевики цілий час туди вдираються, а Англія відбиває.

Від часу вибуху німецько-большевицької війни Іран окупували (по половині) большевики і англійська армії, ніби для прикриття своїх теренів (перші боялися за кавказьку нафту, щоб Туреччина туди не вскочила), а другі з появою союзників в Ірані боялися за Індію). Большевицькі аґенти вели цілий час аґентурну роботу в цілі викликання повстання і насадження пробольшевицького уряду в Ірані. Як результат цієї роботи вибухло при відвороті Червоної армії заініціоване большевиками повстання в іранському Азарбейджані (північна провінція Ірану, в сусідстві з СССР). Іранський уряд вислав ноту до уряду СССР, з домаганням не перешкаджати урядовим військам завести порядок в Азербейджані, де ще стоїть Червона армія. Большевики цю ноту відкинули, мовляв, ,,в добі демократизму являється незаконним здавлювання збройних повстань, які уважаються боротьбою за демократичні ідеали".

Боротьба між урядовими військами Ірану, а комуністичними підтримується імперіалістами. І тут знова те саме, що в Китаю, комуністам помагає СССР, а урядові Ірану — Англія й США.

Уся англо-американська преса гостро осуджує таку політику большевиків і апелює до своїх урядів, підготовляти рішучі заходи проти такої диверсії.

П а л е с т и н а . Палестина, як відомо, знаходиться під протекторатом Англії. Ця країна від давного часу являється тереном двобою між жидами й арабами. Перші уважають її своєю національною територією й заміряють провести туди масову еміґрацію та побудувати самостійну жидівську державу. Цьому рішуче противляться другі, тобто араби, що спровокувало відому жорстоку арабо-жидівську боротьбу. Англія знай-

шлася в клопітливому становищі: прихилитися до бажань арабів і не дозволити жидам еміґрувати до Палестини, то значить поставити проти себе все жидівство, або знова піти назустріч жидам, та в наслідках — запалити проти себе цілий арабський світ. Все-таки вона дотепер більше числилася з арабами і своєю відомою „білою книгою" (оголошена ще перед війною) та заборонила жидам поселюватися в Палестині.

По закінченні цієї війни жиди почали рішучо домагатися знесення „білої книги" і почали насилу вдиратися до Палестини. Араби й англійці станули проти. Цілий жидівський світ рішуче протестує проти цього. Збройні жидівські відділи почали виступати збройно проти англо-арабської окупаційної влади. Прийшло до голосу військо і зброя. Помножуються щораз більше збройні сутички між жидами і англійцями. Все це прибирає ширші розміри, бо большевики почали неофіційно попирати противників Англії. Голова світової організації сіоністів Вайзман, у свойому зверненні до жидів у Палестині закликав не стосувати терору, а змагати до своєї цілі шляхом політичних акцій і роботи. У перших днях грудня Лондон подає таку відповідь: „Корабель невідомого походження підвіз до берегів Палестини понад 100 жидів, по причаленні висадились і зникли, англійська поліція зробила розшуки за прибувшими. Сліди ведуть до жидівського міста Тель-Авів" (головний осередок сіоністичного руху в Палестині — *прим. Редакції*). Власників цього корабля і інспіраторів цієї ескапади не тяжко пізнати. Зрештою большевики піддержують усіх, хто тільки проти Англії і США. Труман спочатку стояв по стороні жидів, але по відвідинах Еттлі заявив, що зміняє свій погляд в цій справі, мотивуючи такий крок тим, що домагання дати право на еміґрацію 100.000 жидів до Палестини, він висунув будучи ще віце-президентом, а від цього часу ситуація доосновно змінилася. Видно Еттлі усвідомив Трумана в палестинській справі та показав в ній сталінські вуха.

П о л ь щ а . Від часу окупації Польщі большевиками ведеться ними безперервний розклад позитивних сил і ціх польського суспільства, в цілі послаблення його сили спротиву при затяганні і закріплюванні над ним большевицького панування. До цієї роботи большевики запрягли післаних таки своїх аґентів, польські комуністичні, або прокомуністичні партії. Перід в комуністично-аґентурній роботі веде ППР, яка по суті являється нічим іншим, як польською КП(б)У. За нею йдуть такі партії, як ППС, ОЛ і СД — це разом чотири філяри на яких опирається аґентурний режим Бєрута і Осубкі. Проти цього станули польський уряд в Лондоні і революційні сили в краю — АК. По стороні тзв. уряду „єдносьці народовей", до якого ввійшли Міколайчик, Кернік, Попєль, Грабскі, Станчик і ще деякі, що до тепер перебували в складі Лондонського уряду — ситуація уложилася в некористь для протибольшевицького польського табору. Одначе по двох місяцях большевики і їх польські служаки почали брати під знак питання ціль приїзду Міколайчика і других з Лондону, та їх вступлення в склад пробольшевицького уряду, в чому не бракувало навіть таких висловів, що це друге (леґальне) крило польської реакції в боротьбі проти большевиків. Гейби у відповідь на це вилонюються опозиційні партії під назвою „Польське Стронніцтво Людове" на чолі з Вітосом, а по його смерті — Міколайчиком, та „Стронніцтво Праци" на чолі з Попєлєм. Програма цих партій стоїть у виразній опозиції до програми і політики усіх чотирьох пробольшевицьких партій, а в багатьох випадках і по відношенні до уряду Бєрута. Польське суспільство в переважаючій більшості поставилося

позитивно до самої появи і до програми ПСЛ та СП. Усі протибольшевицькі сили Польщі, зв'язують з діяльністю цих партій дуже багато надій, включно до мрії про усамостійнення своєї держави, власне такою дорогою. ППР поставилася негативно до самої появи, як також до програми цих опозиційних партій, а головно до ПСЛ закидуючи Міколайчикові тенденцію брати під своє крило реакційні елементи і провокативно називає політику його партії антибольшевицькою. Дійшло до того, що одна з газет ППР, аналізуючи ролю Міколайчика в Польщі висловлюється, що „щойно тепер стає зрозумілим, чому то НСЗ і АК з таким ентузіязмом витали приїзд Міколайчика до краю". Большевики зайняли покищо вичікуюче становище до партії Міколайчика, головно тому, що хочуть зліквідувати польське підпілля, по виході до боротьби на леґальну площину, де, думають, вдасться їм скоріше поконати польський протибольшевицький рух. Правду кажучи у поляків зараз вкорінилася думка, що їм вдасться усунути большевиків і їхні впливи з Польщі при допомозі виборів, і тому хапаються за концепцію леґальної опозиційної боротьби, що вплинуло на частинний вихід з підпілля. Інакше кажучи поляки вірять, що станеться „цуд над урнон". Але здається гірко на тому розчаруються, бо якщо навіть такий „цуд" буде, то скоріше в їхню некористь, а тоді мусітимуть зачинати з початку.

Не можна не згадати про відносини які зараз панують в Польщі, маючи на увазі різні ділянки життя. Найважніше чим занимається кожний поляк і полька — це спекуляція, надужиття, крадіж і політиканство. Цією благою роботою займаються всі, не зважаючи на суспільне і соціяльне становище. Це все мотивується патріотичними взглядами, бо, мовляв це добро з большевицьких маґазинів і вони його і так заберуть. Особливим полем до попису в цій ділянці являються понімецькі землі на заході: тут діються дивовижжа під тим оглядом. Німців виселюють найсуворішими методами. Спротиву з їх сторони немає, за виїмком поодиноких випадків. Окреме місце занимають в Польщі стаціонуючі тут відділи Ча. Бійці розпіячені і позбавлені усіх гамульців моральности збільшують і так існуючий хаос і безладдя, а заразом збільшують ненависть польського населення до большевиків. НКВД має в цілій Польщі густу аґентурну сітку — очевидно замасковану. Від останніх днів листопада по сьогоднішний день НКВД перевело масові передвибрчі арешти серед поляків (головно інтеліґенції) в цілій Польщі. Арештованих НКВД жахливо побиває. — Вибори назначені на початок 46 року. Таке зволікання большевики пояснюють потребою повороту польського війська зі закордону (яке однак вбільшості відмовилося від цього), а в суті речі йде їм про позискання часу для ще більшого розкладу польського суспільства та стероризування його, що мало б дати успіх у виборах. Прохарчувальний стан — незадовільний, а в більших містах навіть жахливий. У війську дезертирства. АК примінює тактику індивідуального терору проти большевиків і польських комуністів. Польща чекає свойого борця і спасителя.

Чехословаччина. Теперішня Чесько-Словацька Республіка являється Федеративною державою чехів і словаків (кордони покриваються з тими, що були за Протекторату) під гегемонією СССР. У центральній федеративній владі мають одні й другі своїх представників — одні й другі мають свою окрему внутрішню владу, за виїмком закордонного та військового

ресортів. Українська меншина репрезентована тзв. українською Народньою Радою Пряшівщини.

Політична Чехословаччина управляється двома партіями: демократичною і комуністичною. Провідний і особовий склад партії демократичної становлять люди інтеліґентні, ідейні і знані на полі політичної, адміністраційної і наукової праці (немало є замаскованих „гардистів" — націоналісти). Комунізм репрезентують і форсують типи нові — в більшості шумовиння. Демократи у своїх потягненнях умірковані і в політичному житті грають ролю „старшого брата". Очі їх звернені на захід (Англія — Америка). Чисельно повільно, але певно ростуть і відсувають комуністів в тінь. Комуністи діють розгорячено, оперують пустими фразами, у всьому наслідують свого „опікуна" (большевиків). Прихильників здобувають (часово) харчевими картками. Маса в своїй більшості відноситься до них негативно, а то й ворожо: — одурені отверезають. З русофільства чехословацький загал вилікуваний завдяки „опіці" нквд і „гостинности" Ча. Нквд часто арештує чеських і словацьких патріотів — очевидно під шильдом боротьби проти фашизму. В адміністрації процвитає корупція, приватна й партійна протекційність та, нерідко надужиття. В Чехословаччині виразно помічається схрещення впливів Заходу і Сходу. Захід трактує ЧСР-ку як цілість і дає їй значну матеріяльну допомогу в характері приділів УНРРА, і тим здобуває собі прихильність чехословаків. Схід ділить ЧСР-ку на складові частини і тим послаблює її; вносить терор нквд, обіцює „грушки на вербі", а це внаслідках закріплює ворожнечу і ненависть до совєтської Росії. — Опозиція (по відношенні до пробольшевицьких партій) поєднується для спільної цілі: скинути большевицьке ярмо. На активізацію опозиційних партій значно вплинув рейд відділу УПА (серпень 1945.). Поява відділу викликала захоплення серед чехословацького населення, а скажену лють серед большевиків. Ціла східня і середня Словаччина прибрала в цей час характер воєнного поготівля. Вислане проти відділу УПА словацьке військо саботувало (головно старшини) накази большевиків. Нашу літературу, Листівки і Слово прийнято з одушевленням. Комуністична преса підняла кампанію проти своєї „реакції" за те, що ця „виявляла ентузіязм з приводу появи бандерівців". Зараз в ЧСР проводиться передвиборча кампанія. Вибори назначені на початок 46 року.

Вибори в Мадярщині, Югославії і Болгарії. 4-го листопада відбулися вибори в Мадярщині. Переможцем вийшла партія дрібних землевласників. Комуністи дістали меншість. Такий вислід виборів не значить однак, що Мадярщина стала вільною від окупації большевиків, це лише характеризує настрої мадярського суспільства і дещо відмінну політику большевиків (в порівнянні до словянських народів).

11-го листопада відбулися вибори в Югославії. Переможцем вийшла партія Тіта. Большевики вже подбали про такий вислід виборів наперед, — головно арештами і терором нквд. А для ще більшого психічного стероризування виборців большевики поставили так, що в одній виборчій кімнаті приміщено дві урни: для голосування за партією Тіто, а друга — проти нього. Хто знає нквд, той зрозуміє вплив такого факту на становище виборців. Перший повиборчий декрет уряду Тіта — це декрет про детронізацію короля Петра і цілої династії та проголошення Югославії республікою. Цей факт як і вислід виборів вплине на посилення революційної боротьби народів в Югославії проти большевицької окупації, ще в більших розмірах як це діється дотепер.

18-го листопада відбулися вибори в Болгарії. Вибори виграла пробольшевицька партія. Опозиція відмовилася взяти участь у виборах і зайняла бойкотуюче становище.

Заворушення в Румунії.

В половині листопада ц.р. відбулися масові демонстрації в Румунії заініціовані та продовжені протибольшевицькими партіями з чисельною участю населення, а головно університетської молоді. В Букарешті дійшло до збройних сутичок між демонстрантами, а військами нквд і прокомуністичною румунською міліцією. По здавленні заворушень нквд перевело масові арешти серед румунів — головно інтеліґенції, яка належала до опозиційних партій.

Вибори у Франції. Ген. Де Голль вибраний більшістю голосів головою французького уряду. При формуванні кабінету Де Голль не пішов на уступки комуністам і не віддав їм тих фотелів, яких вони собі бажали (закспрaв, внутрсправ, або війни).

12-ть точок Трумена. 27.10.45. през. Трумен виголосив промову в якій умотивував потребу вирощення США до розмірів найбільшої потуги морської, повітряної і сухопутньої. Після того накреслив в 12-ти точках найважніші засади закордонної політики США. Подаємо в скороченні: 1) США не мають жодних експанзивних замірів. 2) США жадають волі для всіх народів, які можуть і потрафлять собою рядити. 3) Народи, яких силою позбавлено своїх суверенних прав, позискають їх. 4) США не визнають жодних територіяльних змін, які не були перепроваджені згідно з бажаннями заінтересованих народів. 5) США не визнають жодного уряду, накиненого силою другою державою. 6) США враз зі зєднаними народами прагнуть допомогти деяким народам у творенні демократичних урядів. 7) Свобода користування морями і ріками, що перепливають через кілька країв, мусить бути запевнена. 8) Всі держави, що належать до організації Об'єднаних Націй, повинні мати право торгівлі на світових ринках. 9) США підкреслюють конечність політичної співпраці з другими великодержавами. 10) Рівночасно повної співпраці в ділянці економічній, необхідної для світової рівноваги. 11) США жадають поширення засад свободи слова і релігії. 12) Побудова довготривалого миру вимагає існування Організації Об'єднаних Націй.

Сьогодні ще тяжко приписати значіння цим точкам Трумена і як вони будуть реалізовані в практичній політичній діяльності США. Однак не багато вони заважили б на долі світа в позитивному значінні, якщо б їх стрінула така сама доля, як 14-ть точок Вільсона. Проте, судячи по змісті, уважаємо деякі з них (2,3,4 і 5-та) протибольшевицькими ідейно-політичними лозунгами.

Совєтська преса називає останню промову Трумена і Бірнса „картою нового американського імперіялізму".

* * *

АКТИВІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПРОБЛЕМИ НА МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ

Останній рік пройшов під знаком героїчної боротьби українського народу і його революційно-визвольної організації в краю, що не обходиться без відгуку на міжнародній арені і актуалізує нашу проблему на цьому форумі. Проти цього змушені виступати большевицькі поневолювачі вже навіть отверто, з наміром представити українську проблему в іншому світлі.

В одній з большевицьких агітаційних брошур п.н.,.Сучасне і Майбутнє" у статті п.н. „Зрадники українського народу", написаній червоним служакою Богомольцем, стрічаємо чимало громів на адресу українських „сепаратистів" в США, Канаді і Німеччині. Головне чим обурюється, на приказ Кремля, згаданий писака — це факт, що (цитуємо дослівно): „недавно був опублікований в антирадянському журналі ,,Нью-Патсуей" лист „До Канадійського Українського Комітету" від українського комітету в Німеччині, якийби-то очолює антирадянську українську еміґрацію. В цьому листі німецько-український комітет звертаючись до своїх канадських однодумців, кличе про допомогу і просить клопотатися перед урядом Канади про українські справи". А дальше обурюється сталінський лакей, що Український Комітет в Канаді зложив протест проти допущення делеґації УССР, як незаконної репрезентувати політичні інтереси українського народу на міжнародній арені на конференцію в Сан-Франціско; про вилонення своєї делеґації, що вже була приїхала до Сан-Франціско ітп. Видно, що вже українська проблема надобре припікає большевицьких імперіялістів не тільки в краю, але й закордоном, коли вони змушені аж про такі речі писати. Однак цим вони не зупинять колеса історії. Україна ввійшла на міжнародню арену, як партнер і большевики ні силою, ні брехнею цього не заперечать, ані не змінять. А про дальше використання цього факту, в позитивних наслідках для України, подбають вже ті, яким український народ повірив місію на закордонному форумі.

Процес у Норинберзі. В останній декаді листопада ц.р. розпочався процес проти головних німецьких воєнних злочинців (числом 20-ть осіб — Герінґ і С-ка). Постава обвинувачених — нижче критики. Український народ мав би багато внести до акту оскарження цих виродків 20-го століття, бо ж то вони вкрили нашу Батьківщину згарищами і могилами, але не є він офіціяльно заступлений на цьому процесі. За прокурорським столом сидять також представники найбільшої тюрми народів СССР. І вони також судять... Вони, що мають замочені руки в невинній крові, не менше від тих, яких судять, вони говорять про право ..... коли самі топлять його в морі людської крови і доконують найбільших злочинств, яким порівнання нема в людській історії. В кожному разі, коли вже мода на такі процеси, то треба сподіватися, що вкоротці судитиме світ, а в його складі й Україна, найбільших воєнних, людських і кримінальних злочинців — большевицьких людоїдів на чолі зі Сталіном. Цього їм не минути.

НОВІТНЄ ВАРВАРСТВО

Один з розділів в акті оскарження большевицьких злочинців, який видадуть народи світа й історія, очолюватиме слово: переселення. Під ним будуть вписані цілі колюмни всіх тих звірств, що їх доконують большевики при переселюванні мільйонів людей. З цього мусітимуть вкоротці розчитатися большевицькі обербандити перед всесвітним народним судом.

Сьогодні переходить цю страшну мартирологію — у виді переселення — українське населення замешкале на захід від лінії Керзона. По цілорічній аґітації сталінськими вислужниками, по весняному масовому мордуванні

українського населення польсько-большевицькими бандами, прийшов врешті горезвісний день 1-го вересня 1945 року. В цей день, по масовій грабунковій акції польського війська в попередньому часі, ворог кинув цілі дивізії того ж війська під командою большевицьких старшин, яке у варварський спосіб підняло насильне виселювання українського населення. Як дикі шуліки впадали ніччю в українські села польсько-большевицькі бандити, звані військом, і в брутальний спосіб викидали з хат напівсонних людей, побиваючи і грабуючи людей, гнали під багнетами на такзв. переселенні пункти, де знову розпочинали дикі оргії і тортурами (биття, виривання нігтів, ломання ребер, держання людей по кілька діб у голоді) змушували підписувати заяви на „добровільне" переселення. Господарства залишені переселенцями сейчас грабували, грабували також цілковито самих переселенців (поляки), або вже в СССР — большевики, полишаючи людей без даху над головою і без всяких життєвих засобів. Большевицькі людоубивці, держали і держать цілими місяцями переселенців під голим небом на дощі і морозі, що спричинює велику смертність головно дітей. Такі оргії ворог виправляв в протягу 3-ох місяців (вересень, жовтень, листопад) в перемиському повіті, що став об'єктом переселення в цьому часі, а зараз розгортає таку саму варварську акцію в любачівському й других повітах, та на Лемківщині. Цивільне українське населення ставить ворогові завзятий пасивний та активний спротив. У збройній обороні народу станули вперше чергу відділи УПА, які на протязі того часу звели численні бої, завдаючи ворогові дошкульних втрат. Терени, що підлягають переселенню, перемінюються на фронтові позиції двох ворожих собі армій і боротьба між ними має найзапекліший характер. Кільометровими пожежами обнята вся українська земля на захід від лінії Керзона.

Українське населення цих земель звернулося з рішучим протестом оформленим в „Отвертому листі до цілого Культурного Світа" в якому протестує проти такого насильства доконуваного большевиками і їх польськими аґентами.

Переселення триває дальше; і дальше триває завзята боротьба відділів УПА і цілого населення проти цієї варварської акції.

Б'ЄМО ЗАГАРБНИКІВ УКРАЇНИ

Вже другий рік кривавиться український народ у новому сталінро-російському пеклі. Мимо, з кожним днем посилюваного, жахливого і нелюдського терору зі всіма його рафінованими формами не поставив ворог синів українського народу на коліна, не зломив у ньому боєвого завзяття і волі до самостійного життя. За всі грабежі, тортури й звірства гідно відплатить окупантові Українська Повстанська Армія, збройне рам'я українського народу — ідейний двигун нашої Революції.

30.1.45. напали большевики в силі 1000 чол. на село Космач (Яблонівський р-н, Станисл. область), де кватирували дві наші сотні — „Чорногора" і „Сурма" і використавши мороз і сніжну завірюху вдарили нечайно на село . Бій розпочався о год. 6-ій рано. Большевики намагаючись здобути

село, наступали 3 сотні з одної, а 4 з другої сторони. Бій тривав до год. 12-ої. Червоні залишили на полі бою 140 вбитих, багато ранених. Власні втрати 14 вбитих і 17 ранених (3 тяжко ранені). Здобуто трофеї.

22.2.45. в селі Голинь (Калущина) сапери сотні Л. вимінували великий — на дві локомотиви поїзд із 1500 большевиками (військо нквд), які стягнули на підкріплення до ведення облав. Як подає цивільна розвідка, большевики втратили в цій акції 1200 раненими і вбитими.

14.2.45. баталіон большевиків робив облаву на сс. Братишів і Нижанківці (Товмацького р-ну, Станисл. обл.). Наші відділи звели з ними успішний бій, в якому впало біля 60 большевиків, а в тому числі командир баталіону капітан.

24.2.45. Пять сотень під ком. куреня Ж. зробили плянову акцію на село Збору (Долиншина), де большевики зробили собі сильний випадовий пункт. Звідтіля пенетрували сусідні ліси і села. Бій тривав три години. Большевики втратили 30 чол. вбитими і біля 60 раненими. Наші втрати 1 чотовий — 2 стрільці легко ранені.

13.3.45. Чота сотні З. під ком. чотового Б. звела бій з чотою большевицького спецвідділу в селі Дідушичі Малі (Стрийський пов.). Большевики провадили багато людей зі села. Большевиків розбито, арештованих звільнено. Здобуто трофеї.

В тому самому селі 14.3.2 чоти, один рій і місцевий кущ зробили засідку на большевицький спецвідділ в силі двох сотень. Знищено 4 автомашини, вбито 120 большевиків і багато ранено.

20.3.45. сотня С. плюс сотня С. вдарили на большевиків в с. ? (? Ухсецького р-ну, станисл. обл.) Вбито 20 большевиків і 17 ранено. Наші втрати 3 вбитих і 1 ранений. Відбито арештованих дівчат і чоловіків.

20.3.45. сотня Б. зробила засідку на большевицькі машини з випадовими військами біля с. Новочин (Станислав. обл.). Знищено 2 автомашини і 35 нквдистів, між ними одного майора вбито.

1.4.45. під горою Ш (С ? літаки. Курінь відступив забравши зі собою одного вбитого і пять раненими. Літаки тим часом бомбардували власні відділи. Втрати большевиків: 30 вбитих і багато ранених.

7.4.45. Наш курінь вдарив на залогу військ нквд в силі 160 чол. в с. Посіч (Станислав. обл.). Бій тривав п'ять годин. Ворога окружено і знищено — 16 здалося живими, 150 вбитих, а решта втікла, між ними були ранені. Наші втрати: 1 вбитий, 3 ранених. Здобуто трофеї.

4.4.45. мала група повстанців зробила наскок на районовий центр м. Ланівці (Тернопільщина). Повстанці спалили міст, кілька будинків сексотів, знищили кілька сексотів і розбили кооперативну базу.

7.4.45. Група повстанців зробила наскок на станицю стрибків в селі Кравники (Вишневецький р-н, Тернопільська обл.). Стрибки поховались по селянських хатах, а на другий день повтікали в район.

7.4.45. наскочила боївка на р-н Дедиркали (Тернопільщина). Повстанці забрали шкіру з районової бази і інші трофеї. Підчас наступу большевики сиділи в криївках.

11.4.45. до с. Климівці (Тернопільщина), приїхало 200 большевиків („Сталінська мітла"). Тут зловили 8 молодих хлопців, 2-ох, які пробували втікати, вбили. Одного з ранених добили камінням, тому що кричав: „Недовго вам кати панувати на українській землі".

20.4.45. чота Х. зі сотні Х. наскочила на кравецьку артіль в місті Перегінську (Калущина). Здобуто уніформи, полотно, сукно і сорочки.

20.4.45. Сотня З. під командою С. вдарила на сотню погранвідділу, що закватирував у селі Лосівка (Богородчанського р-ну, Станислав. обл.). Большевиків зі села прогнано, ворог залишив на полі бою 18 вбитих і 25 ранених, наші втрати: 2 легко ранені.

29.4.45. курінь зробив акцію на райцентр Солотвина (Станиславівщина) знищено 10 большевиків і 3 істребітелів, один істребітель попав в полон. Здобуто трофеї.

1.5.45. чота Х. зі сотні Х. зробила наскок на місто Перегінсько (Калущина). Ворог втратив 8 вбитих, решта большевиків розбіглася.

2.5.45. 2 чоти зі сотні З. звели бій у селі Тязів (Станиславівщина) зі спецгрупою в числі 15 чоловік, що приїхала арештувати людей. Після 3-годинного бою большевиків знищено. Здобуто трофеї.

10.5.45. чота чот. Н. зробила засідку на шляху Надвірна-Солотвина к. села Бабче (Станиславівщина). Зведено бій зі сотнею большевиків і стрибків, що машерували на облаву. Вбито 5 большевиків, 6 стрибків забрано в полон. Здобуто 11 крісів. У нас втрат не було.

17.5.45. чота чот. К. напала на передмістя Надвірної (Станиславівщина) на большевицьку шайку в числі 50 чол. По короткій перестрілці вбито 8 большевиків та трьох стрибків. Здобуто трофеї.

25.5.45. наша чота наскочила на станицю стрибків в селі Підмихаля (Калущина). Стрибки в числі 30 чол. розбіглися, 4 зловлено живими.

4.5.45. Я. зі сотні С. звів тригодинний бій в с. Камінка (Станиславівщина). Большевики, які напали на село та арештували людей, під натиском сильного вогню двох чот, розбіглися. Втрати большевиків: 20 вбитими, 10 раненими. По нашій стороні втрат не було.

10.6.45. сотня С. під ком. Ч. вдарила на райцентр Галич (Станиславівс. обл.). Обстріляно будинок нквд і нкґб. Вбито 1 нквдиста і 2 стрибків. Цеї самої ночі вдарено на стрибків в селі Залуква біля Галича. Вбито 4-ох стрибків, а решта розбіглася. Здобуто трофеї.

11.6.45. Большевики наскочили на с. Лисець Старий (Станислав.) в цілі вивозу населення. Рій чоти К. під ком. В. вдарив по большевиках, не допускаючи до вивозу селян. У висліді бою ранено 3 большевиків, а решта розбіглася.

12.5.45. чота під ком. чот. Х наскочила на райцентр Солотвина (Станисл.). Обстріляно нквд і воєнкомат. Вбито 3 большевиків. По нашій стороні втрат не було. Завданням наскоку було непокоїти ворога.

16.6.45. чота УПА під ком. К. зробила наскок на будинок нквд в Делятині (Станиславівщина). У висліді вбито начальника нквд, 3 лейтенантів і директора лісгоспу. Здобуто 6 ппш і 3 пістолі. З нашої сторони згинув по геройськи рой. Голуб.

27.7.45. відділ УПА під ком. сот. К. зробив наскок на райцентр Яблонів. Сильним скорострільним вогнем обстріляно будинок нквд і нкґб. В той час в кіні йшов фільм: „Як здаються бандеровці". Почувши стріли, большевики з дезорієнтовані. Багато втрат ворог не мав, але був сильно спанікований.

Від 6.8. — 13.8. ц.р. відділ під ком. сот. Б. відбув пропаґандивно-боєвий рейд в Жаб'ївський р-н. 9.8. вночі відділ вдарив по районному центрі Жаб'є та по станицях істребітелів в селах Голови і Красноілля. Райцентр обстріляно густо з кулеметів, у висліді чого вбито 2 большеви-

ків та 2 ранено. Нашим наскоком большевики були так сильно спаніковані, що в цілому р-ні ніхто з них довший час не відстрілювався. Між іншим, як опісля нам донесено, заляканий майор нкґб втікав тоді до пивниці і так сильно вдарив головою до муру, що через 3 дні помер.

9.6.45. на шосі Тернопіль-Підволочиська повстанці розбили дві большевицькі автомашини. Вбито ст. лейтенанта, сержанта і кількох большевиків ранено.

6.6.45. боївка враз з СКВ зробили наскок на большевицький участок в с. Дідилів (р-н Камінка Струмилова), що приміщувався в поверховому мурованому будинкові при автостраді. На станиці було 11 нквдистів і 10 стрибків. Будинок обстріляно з 6 „Офенрор" та з кулеметів. У висліді завалилася одна стіна. Втрат ворога не устійнено і трофеїв не забрано, бо автострадою надїхала колона авт. За большевицькими даними їхні втрати були: 6 вбитих і 2 ранених. У нас втрат не було.

18.6.45. рій СКВ ввійшов на передмістя райцентру Радехів. У висліді цієї акції зловлено живим нквд-иста і зліквідовано базу (взято цукор і масло).

21.6.45. на шосі Грималів — Красне (Тернопільщина) повстанці вбили Грималівського голову райвиконкому — Миколаєнка, його заступника, і ще 2 урядників. Забрано зброю.

1.7.45. Боївка зробила засідку на шосі Корчин — Витків (Сокальщина). Біля 4-ої год. пополудні верталося дорогою з Корчина 30 нквд-истів. Засідка удалася: вбито 15 большевиків, а решта панічно розбіглася. Здобуто 2 „Максими", 1 „фінку", 7 крісів та інші речі. Боївка не мала жодних втрат.

1.7.45. В селі Гільче (Сторожинеччина на Буковині) наша боївка спалила державний тартак і склад будівельного дерева та дощок.

1.7.45. в с. Брониця (Догобиччина) зліквідовано станицю стрибків. Вбито 3 стрибків. Здобуто зброю і інші трофеї.

6.7.45. В с. Брониця (Дрогобиччина) зі засідки зліквідовано 1 капітана і лейтенанта нкґб.

8.7.45. в с. Слобода Комарівська (Сторожинеччина на Буковині) боївка зліквідувала одного пограничника і після перестрілки з більшою групою большевиків відтягнулася щасливо в ліс.

18.7.45. в с. Березові Середньому (Коломийщина) зліквідовано нашим відділом станицю Стрибків.

22.7.45. боєва група застрілила на вулицях Перегінська (Калущина) 2-ох большевиків.

25.7.45. чота УПА зайшла до райцентру Войнилів (Калущина) і знищила там МТС.

27.7.45. наша боєва група обстріляла кулеметним вогнем будинки нквд і інших большевицьких урядів в Перегінську (Калущина). Цілу ніч в райцентрі тривав алярм. (До рана повставляли вже всі вікна).

23.7.45. чота УПА знищила в с. Сливок льокомотиву вузькоторівки, що везла дерево до тартака в Брошневі (Калущина). При тому вбито 9 большевиків, 7 ранено.

26.7.45. самооборонний кущ зробив засідку на 14 большевиків, що вертали зі села Делієва до Єзуполя (Станиславів.). Вбито ст. лейтенанта нквд, який їхав, щоб „забити хоч двох бандеровців", згинув теж провокатор Цимбалістий, а 5 большевиків було важко ранених.

7.8.45. в с. Ганівцях (Галицького р-ну, Станислав.) сотня Я. звела цілоденний бій з большевицькими відділами.

10.8.45. чота УПА під командою сот. В. зробила наскок на станицю істребітелів в с. Ясенів (Коломийщина). Станицю, що була розміщена в трьох будинках по обох сторонах дороги, мимо сильного спротиву — знищено. Ворог втратив 4 вбитими і кількох раненими, а решта згоріло. По нашій стороні 1 ранений.

1.8.45. самооборонний відділ зробив наскок на райцентр Перегінсько (Калущина). Між іншим вбито 2 большевиків.

6.8.45. в лісі б. села Вістови (Калущина) відділ УПА розброїв відділ большевиків. Забрано між іншим 48 пар коней.

27.8.45. Відділ УПА під ком. сот. Б., разом з двома місцевими боївками, зробив наскок на станицю стрибків у селі Хороцеві (Коломийщина). Станицю знищено повністю. Після того обстріляно станиці істребітелів в селі Білоберезці і на Буковині.

Так борониться і відплачує большевицьким загарбникам за всі заподіяні ним кривди — український народ. Це далеко неповний ще реєстр самооборонних і боєвих акцій. В Україні кипить і кожного дня ллється свіжа кров. Кілька нижче поданих цифер доповнять образ боротьби українського народу з большевицьким наїзником:

Самим тільки 4-м куренем командира Р. за час від 1.1.45. — 30.6.45. виконано понад 110 боєвих акцій, в тому на райцентри — 5. Ворог втратив в тих боях 1862 вбитими, а в тому: майорів 3, капітанів 8, лейтенантів 27, начальників нквд, нкґб та знатніших партійців 12. Ушкоджено один ворожий літак, виміновано 5 льокомотив (при тому знищено багато вагонів). Ворог втратив ще: 919 раненими. Здобуто трофеї: 3 автоматичні „панцербікси", 10 кулеметів, 18 10-тизарядок, 75 автоматів, 245 крісів, 30 пістоль, 105 гранат, кілька тисяч штук амуніції; 130 пар обуви, 100.000 карб., багато білля, мундурів, шкіри, харчів ітп. Власні втрати: 101 вбитими, в тому один курінний, 5 сотенних, 3 чотових, 16 стрільців і командирів будучи раненими, щоб не дати себе живими в руки ворога — дострілились, або розірвали себе гранатами. Втрати раненими 58 чол., в тому сам командир ,,Р".

Загально куренями групи „Говерля" проведено в часі від 1.1.45. — 30.6.45.: 181 боєвих акцій, з чого 8 на райцентри і міста, ворог втратив 3978 вбитими, в чому майорів 6, капітанів 10, лейтенантів 3, начальників нквд і нкґб і знатніших партійців 17, раненими 1383. Знищено 21 автомашин, 5 льокомотив, висаджено 9 мостів, здобуто 22 кулемети, 103 автомати, 29 10-тизарядок, 321 крісів, 30 пістоль.....та багато інших трофеїв. Наші втрати: 215 вбитими, з чого 20 розірвало себе гранатами, або застрілилось, ранених 129.

* * *

„На крові тих, що впали на полі бою в обороні рідних хат, сімей і населення, в наступі на ґестапівські і енкаведівські гнізда і загони, в індивідуальному двобою в час конспіративної підпільної роботи, на крові тих, що замучені по тюрмах і таборах, виросла безсмертна легенда воюючої поневоленої нації, що вогненним смолоскипом горить у серцях і думах народу й освічує шлях у майбутнє. Україна живе й бореться та силою здобуває перемогу. Хай же вічна буде слава впавшим Героям, що склали своє життя на жертівнику нації".

(З „Декларації" Проводу Організації Українських Націоналістів).

„Ми, Провід Організації Українських Націоналістів, далі залишаємося з народом на полі бою нашої визвольної боротьби, на наших окупованих землях. Рамя-в-рамя з революціонерами і повстанцями ми підемо в першій лінії до дальшої боротьби за волю. Ми знаємо й віримо, що недалекий вже час остаточного визволення українського народу і створення самостійної держави, і цю віру передаємо народові. Ми хочемо разом з народом дійти до остаточної Великої Мети. Ми далі несемо й понесемо наш величний прапор, що на ньому написані слова:

Смерть большевицьким окупантам.
Хай живе фронт поневолених народів.
Вічна слава упавшим героям.
Хай живе Українська Самостійна Соборна Держава"

(З „Декларації" Проводу Організації Українських Націоналістів).

З ДРУКАРНІ ім. ГАБРУСЕВИЧА—ДЖОНА.

Informator, Year II, No. 6 (10), December 23, 1945. 21x30 cm., 20 pp. Hectograph edition. Printing House of I. Habrusevych — Dzhon. Archive of Misiia UPA, III, No. 4. Summary.

„1932-1945", is an editorial which begins the recent Ukrainian armed struggle with the action of Dmytro Danylyshyn and Wasyl Bilas in Horodok Iahailons'kyi in 1932 against the Polish authorities.

Since that time the Ukrainian underground with the support of the Ukrainian people has grown both in quantity and quality and was able to resist successfuly the Polish, Russian and German imperialists. The future of this struggle is optimistic.

Z. Savchenko (Vasyl' Halasa), „International Relations: A Characteristic".

Although the struggle against the German and Japanese imperialism brought together such countries as the USA, Great Britain and the USSR, lately there appear ever greater conflicts between the West and the Soviet Union.

There continues also the struggle of enslaved peoples in the East and in the West. This is a clear sign that the question of colonial domination has not been resolved as yet.

The Soviets are pretending that they are on the side of the national liberation movements while the Western allies are unable to counter effectively these claims of the Soviets. This Soviet tactic is designed to confront the West with colonial wars and in this manner to weaken the resolve of these countries to use atomic bomb against the USSR.

In short, the world is clearly being divided into two hostile blocks. In this situation the existence of the Ukrainian liberation struggle and the struggle of the other enslaved nations within the USSR, and in Eastern Europe is of crucial importance.

„Political Events", is a compilation of brief news items from from around the world, the Conference of the Foreign Ministers in London; events in Indochina, Indonesia, China, Iran, Poland, Czechoslovakia; elections in Hungary, Yugoslavia and Bulgaria; disturbances in Romania, elections in France, „Truman's 12 Points", the Nurnberg Process and the admission of the Ukrainian SSR to the Conference in San Francisco.

„Modern Barbarism", describes the forcible repatriation of Ukrainian population from Poland to the USSR.

This action is accompanied by killings, beatings and confiscation of property on a large scale.

„We Fight Invaders of Ukraine", is a compilation of various anti-Soviet activities of the Ukrainian underground from the entire territory of Western Ukraine.

За Українську Самостійну Соборну Державу! — Свобода народам і людині!

Інформатор

Рік II. — Квітень 1945 р. — Ч.2./6/.

20-те КВІТНЯ – СВЯТО УКРАЇНСЬКОГО МОРЯ.

"Нема самостійности без моря, нема моря без самостійности".

Д. Донцов.

212801

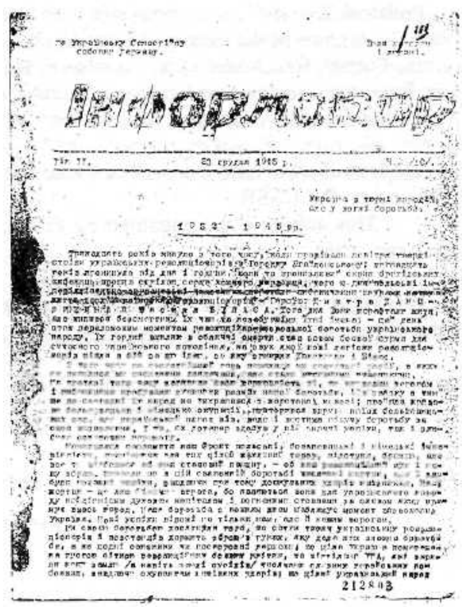

За Українську Самостійну Соборну Державу. — Воля народам і людині.

Інформатор

Рік II. — 20 грудня 1945 р. — Ч. /10/.

1932 – 1945 рр.

212803

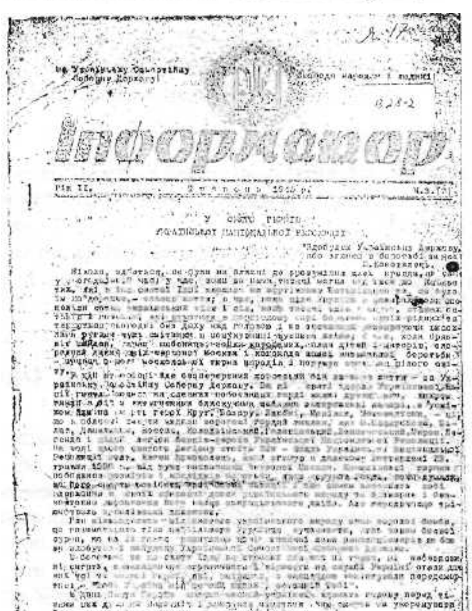

За Українську Самостійну Соборну Державу! — Свобода народам і людині!

Інформатор

Рік II. — Травень 1945 р. — Ч.3./7/.

У СВЯТО ГЕРОЇВ

УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

"Здобудеш Українську Державу, або згинеш в боротьбі за неї!"

Д. Коновалець.

212802

Різновид титульних сторінок підпільного циклостилевого журналу „Інформатор"

За Українську Самостійну Соборну Державу!

Воля народам і людині! **Смерть тиранії!**

ІНФОРМАТОР

Рік III. 1946 Ч. 1. (11)

ВОЛЯ І НЕЗАЛЕЖНІСТЬ!

Хочемо бути вільним народом і вільними людьми!

Шлях до цього веде тільки через здобуття своєї Незалежної Держави, тільки через таку зміну,

щоб український народ сам держав усю владу на своїй землі у своїх руках,

щоб ми, українці, були рівні і рівноправні у великій братерській сімї вільних народів світу,

щоб ми самі господарили своєю землею і самі керували своїм життям, без чужих наказів і чужих метрополій — столиць!

Ми маємо свою столицю — Київ. Ми самі потрафимо наладнати ціле своє життя: і господарство, і промисл, і торгівлю і культуру без чужого диктату й опіки, без супремації Москви.

У нас буде і своя найкраща техніка і культура, і свої трактори, і свій справедливий соціяльний устрій.

У нас буде і передова поступова наука, і найвищий добробут кожної одиниці і широких народніх мас.

У нас буде рівність і справедливість і щастя усього загалу, бо в нас буде правдива народня влада, правдива держава вільного, трудящого українського люду!

У нас не буде клас і класових різниць та привілеїв.

У нас не буде ні поміщиків, ні капіталістів, ані приватних, ані партійно-комісарських пявок, визискувачів і глитаїв.

Усе добро, усі продукти праці будуть на користь працюючих, трудящих народніх мас!

У нас не буде терору, ні класової, ні жодної іншої диктатури, а буде вільна, виборна народня влада, яка забезпечить волю, рівність, справедливість і добробут кожному громадянинові й кожній людині!

У нас не буде ненависті та ворожнечі до жодних других народів, які не будуть посягати по нашу землю і нашу волю, бо ми нікого не нарушуємо й визнаємо право кожного народу на своє власне вільне незалежне державне життя.

Першою, найголовнішою умовою оттакого вільного щасливого життя кожної української людини й цілого народу — є усунення чужого, накиненого нам насильством панування — та здобуття державної незалежності.

Тільки у вільній незалежній державі наш народ буде мати запоруку вільного щасливого життя!

Тому клич — САМОСТІЙНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА — став ціллю нашої довголітньої жертвенної боротьби.

Нагадує нам сьогодні цю велику ціль і ці наші взнеслі Ідеали — Свято Української Державності в дні 22. січня і Свято Крутів 29. січня, коли перед двадцятивосьми роками 22.1.1918 — проголошення Самостійності, 29.1. 1918 — бій під Крутами, 22. 1. 1919 — проголошення Соборності були вперше сформульовані й волею українського народу проголошені, в його столиці Києві, ці Ідеали, та кров'ю його найкращих синів освячені на полях Крутів.

Лютий ворог-наїзник відобрав нам нашу волю, але наших Ідеалів не відобрав і не відбере у нас ніхто, ніколи! З ними підемо в дальші змагання і бої — до перемоги!

* * *

Василь Лиманич

ПРО ЩО ГОВОРИТЬ НАМ ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ СССР НА 1945 — 46 р.

I.

Державний бюджет — це господарсько-фінансовий план уряду на найближчий час. З бюджетних цифр вичитуємо, що і в яких масштабах планує уряд робити, бачимо образ державного господарства у всіх його найважніших ділянках. У складенні державного бюджету заінтересований цілий народ, усі суспільні класи, державні й кооперативні підприємства та організації. Закон про державний бюджет завжди ухвалює верховне народнє представництво — парламент — Верховна Рада. І це право в кожній демократичній державі забезпечене її конституцією, як одне з найважливіших прав.

Народ знає, що коли бюджетні витрати направляються на розбудову промисловості країни у більших, ніж досі сумах, то туди скерована буде також більша, ніж досі, енергія, заінтересування цілого народу; побудовані будуть нові заводи і фабрики, населення отримає більше промислових виробів, піднесеться заробітна платня робітників і т.п. Коли ж збільшується, наприклад, витрати бюджету на освіту, то знову ж народ знає, що збільшиться сітка шкіл, зросте число учнів-студентів, народ матиме більше число освічених і вивчених людей.

Ідуть витрати бюджету на фінансування народніх цілей і народ у тому певний, то своїми датками допомагатиме він державі, щоб тільки визначені цілі зреалізовано, бо в тому він кровно заінтересований.

Та так є тільки в тих країнах, де народ живе вільно у своїх національних державах, де державна влада в руках цілого народу, а не одного пануючого класу, чи диктаторської партії. У таких державах народ вільно, через свої організації, пресу, народніх представників-депутатів може впливати і вирішувати про всі найважливіші державні справи, а в тому також і про державний бюджет, тільки в таких державах закон про бюджет є справді народнім планом фінансового господарства держави.

У державах тоталітарних, де керівництво державою є за одною тільки диктаторською партією, як це було у свій час в Італії — за фашистською партією; у Німеччині — за гітлерівською партією і, як це ще досі у нас,

— де вся державна влада за диктаторською сталінсько-большевицькою партією ВКП(б), — участь народу при вирішуванні державного бюджету, як і взагалі всіх інших державних справ, майже жодна.

Бо і що ж являє собою в СССР т.зв. Верховна Рада? Це звичайнісінький, свого роду театр. Акторами є представники уряду-партії, а публікою — т.зв. „народні" депутати. Роль цих „народніх" депутатів — бурхливо оплескувати кожну появу на естраді своїх хазяїв, т.зв. „вождів народу", схвалювати їхні пропозиції-плани і без найменших навіть завважень одноголосно ухвалювати предложені їм закони. В такому „парламенті" не почуєте ви голосу народу, ніхто там і не збирається захищати народні інтереси. Там всевладно „партія веде", вона пропонує, наказує і безоглядним терором заставляє народ слухатись і виконувати.

„Од молдованина до фіна —
На всіх язиках все мовчить".
(Т. Шевченко).

Для чого ж потрібні цим диктаторам і їх партійно-класовим урядам ці опереткові „народні" верховні ради? А потрібні вони їм, і навіть дуже потрібні! Політичні цілі, що їх реалізує такий уряд, є завжди реакційні і протинародні. У внутрішніх відносинах це позначається жахливою економічною експлуатацією трудящих мас, позбавленням їх найелементарніших прав політичної і громадської волі і поліційним терором у відношенні до підбитих народів, повним їх поневоленням і перетворенням їхніх країн у середнєвічні колонії, грабежі та насильства. У міжнародніх відносинах — це постійні війни, підбої, грабіж, загарбання під свою „опіку" все нових територій і народів, підступні, обманливі дипломатичні гри, комбінації і т.п. Щоб таку розбишацьку політику здійснювати, потрібно такому „урядові" обов'язково мати свою Верховну Раду, за яку можна було б вигідно сховатися і переконувати трудящі маси, що „народ так хоче", що уряд і партія здійснюють тільки „бажання народу" і т.п. Верховна Рада в СССР — це жалюгідні кпини над трудящими масами, це звичайнісінька овеча шкура, із-за якої визирає ненажерлива імперіялістична морда большевицько-сталінських вельмож.

За цю „народню" ширму ховається експлуататорський пануючий клас також і при ухваленні закону про державний бюджет. Як у всіх імперіалістичних, тоталітарно-партійних державах, так і у СССР, — державний бюджет складає у своїх кабінетах „уряд", а за „народніми" депутатами залишається лиш формальне право одноголосного „ухвалення". Щоб знову таки і перед трудящими, і перед народами всього світу продемонструвати, що „народ так хоче".

Для повного вияснення, що являє собою такий державний бюджет таких держав, треба докладно розглянути такі питання: куди направлені витрати бюджету і хто їх платить. Це засадничі питання при розділі кожного бюджету взагалі. Аналізуючи бюджети імперіялістичних країн — буде це Німеччина, СССР, чи інша того типу держава — бачимо, що витрати бюджету в основному (75-85%) направлені на фінансування армії, воєнного флоту та воєнної промисловості. Решта бюджету витрачається на удержання управління (адміністрації) і поліції (нквд і нкґб), на тюрми, концтабори ітп. та на вигідне соціяльне забезпечення пануючого керівного класу, його „героїв", орденоносців і інших упривілейованих та заслужених партійних і державних знатних

персон. Тільки дуже незначна частина витрачається на фінансування справжніх народніх потреб.

Витрати державного бюджету на війну у таких високих процентах — це зовсім нормальне і закономірне явище для кожної імперіялістичної держави. Війна для них — це основний промисел і заняття. Всі такі держави — як от хоч би СССР — існують і розвиваються головним чином за рахунок поневолення і грабежі інших народів та економічної експлуатації трудящих мас. А тому, що всякий народ, всяка людина ніколи ще добровільно в рабство не пішла і не піде, для-того, навіть в часі „миру", потрібні армії, поліції і різні інші інституції поневолювання і насильства. Така політика для пануючого класу дуже вигідна, бо позволяє нажити йому величезних багатств у дуже короткому часі. Чи ж не так було з пануючим класом німців в Україні в 1941-43 рр? Чи ж не так самісіько є з пануючим класом большевицьких вельмож в Румунії, Болгарії, Угорщині, Польщі, Австрії і Німеччині? Може менше сьогодні золота у „наших" генералів і маршалів, як вчора ще його мали німецькі генерали і фельдмаршали? Різниці жодної. Вчора наживався на людському горю один пануючий клас, сьогодні це саме робить інший. Зовсім байдуже трудящим, чи петля, яку йому готує пануючий клас, шовкова, чи з клоччя, чи кат на прізвище Гітлер, чи Сталін. У війні заінтересований тільки пануючий клас і тому він воєнні витрати так щедро фінансує.

А тепер розглянемо друге питання: звідкіля уряд бере гроші на фінансування цих згубних для народу витрат. Одне є лише джерело всіх прибутків — праця трудящих мас. За рахунок трудящих живуть розкішно експлуататорські класи різних рас і націй, ведуть війни, граблять, поневолюють і щораз сильніше заганяють у рабство трудящі маси. Трудящі повністю сплачують усі витрати бюджету чи то безпосередньо, як податки, позики, лотереї, різні фонди, держсоцстрах, збори, „добровільні" внески і т.д., і т.д., чи то посередньо, купуючи у держави усі промислові товари і речі ширшого вжитку (сірники, сіль, цукор, тютюн, нафта і тп.), які вже згори державою оподатковані. А дальше — всі надходження в бюджет від державних підприємств і кооперативних організацій знову ж таки реалізуються за рахунок тих же трудящих мас (зменшення зарплати, підвищення норм, збільшення робітничого дня, соц. змагання, нові „раціоналізаторські" методи праці і т.п.).

Як бачимо, усі ці величезні суми державного бюджету спадають важким тягарем на плечі міліонів трудящих мас. Бо коли навіть певну частину цих витрат розділено серед „керуючого" класу, то знову ж таки він іншим способом стягне її з робітника, чи колгоспника.

При розглядуванні бюджету СССР треба ще про одне не забувати, а саме — про маскіровку. Бюджетні статті уряд дуже зручно маскує. Він не хоче, щоб народ знав дійсний план фінансового господарства держави, не хоче, щоб трудящі знали, куди і на що витрачаються їхні гроші. Сказати правду, означало б розкрити забріханість уряду і його злочинні протинародні наміри, виявити його хижацьку імперіялістичну натуру. Розглядаючи закон про державний бюджет СССР, пам'ятаймо, що в цілому і в окремих статтях — це чергова урядова брехня, далека до правди. Та, — як говорить народня мудрість, — „в кожній брехні є дещо правди". Саме тому і розглядаємо цю бюджетну брехню, щоб виявити бодай крихіточку правди про державний бюджет СССР на 1945 р.

II.

Як і щороку, так у квітні цього року, під акомпаніамент бурхливих оплесків на честь самого „главного" „найгеніяльнішого", заслухала Верховна Рада доповідь „народнього" комісара фінансів СССР, пана А.Г. Звєрєва, про виконання державного бюджету за 1943 і 1944 рр. і проект держбюджету СССР на 1945 р., поданий Радою „Народних" Комісарів СССР на затвердження.

Проект, по всіх парламентських звичаях, розглянули бюджетні комісії Ради Союзу і Ради Національностей і знайшли можливим, доходи бюджету (тобто податки) збільшити ще на 2 міліярди і 643 міліони крб.

Над проектом відбулись „дебати". Депутати у своїх палких доповідях в тисячний і стотисячний раз на всі лади прославили „великого і геніяльного", подякували йому, що влаштував для них (не для народу) таке радісне, щасливе і вигідне життя, що „народові сонце засвітив" і т.п.

По таких „дебатах" відбулося голосування над проектом бюджету і всі одноголосно ухвалили — дня 27. квітня 1945 р. — закон про державний бюджет СССР на 1945 р., а саме по прибутках і видатках на 307 міліярдів, 714 міліонів і 754 тисячі крб.

„Народні" депутати своє діло „з честю" виконали і до чергової сесії нікому більше не потрібні. А тепер діло за меншими ланцюговими собаками імперіялістичного уряду і їх партій: усіма засобами витиснути з трудящих мас ці грубі сотні міліярдів і міліонів. І то не просто „витиснути", але так повести діло, щоб трудящі „добровільно" віддали державі все до останньої копійки.

Дещо докладніше розглянемо доповідь п. Звєрєва і проект держбюджету, поданий Радою „Народних" Комісарів СССР та запропоновані бюджетною комісією поправки.

Виконання держбюджету за 1943 і 1944 рр.

„Державний бюджет за 1943 р., докладає п. Звєрєв, виконаний по доходах і витратах в сумі 210,00 міліярдів крб."

Х-та Сесія Верховної Ради СССР затвердила державний бюджет на 1944 р. по доходах і видатках в сумі 249,6 міліярда. За попередніми даними доходи становили 268,00 міліярдів крб., або 105,4%. Як бачимо, виконання держбюджету проти 1943 року збільшилось у 1944 р. по доходах на 58,00 міліярдів крб., або на 27,7%.

Звідкіля ж уряд отримав ці додаткові приходи у 1944 р., за рахунок чого державна казна збільшилася на цих нових 58,00 міліярдів крб. у 1944 р.

Пан Звєрєв відповідає: „...доходи зросли за рахунок відрахувань від державних підприємств і організацій". А дальше: „...важливим джерелом фінансування зрослих державних витрат є надходження від населення". Говорячи про надходження від населення п. Звєрєв вияснює: „Ці цифри говорять про чудовий патріотизм радянського народу". А для ще кращого вияснення: „...радянські люди відмовили собі багато в дечому необхідному, ішли свідомо на серіозні матеріяльні нестатки, щоб більше дати фронтові".

Відповіді виразні і зрозумілі. Додаткові міліярди пограбував уряд у мас заводських робітників і колгоспного селянства. Грабіж цю здійснював різними способами: відверто накладав на робітників і селян прерізні, все нові і нові „добровільні" датки, податки, позики, лотереї і т.п. і закрито

підвищуючи продуктивність праці і зниження собівартості промислової продукції за рахунок збільшення робочого дня до 12-ти і 16-ти годин на добу, поставлення робітника і колгоспника на голодний пайок і таку ж зарплату, залучення до праці підлітків і стариків, примінення на заводах, фабриках і рудниках невільничої праці засуджених, репресованих і взагалі населення „визволених" від німецьких загарбників територій.

Річ ясна, що найбільшої експлуатації зазнали робітники на воєнних заводах. Тому то зниження собівартості продукції і підвищення продуктивності праці у воєнній промисловості зокрема виразне. Як докладає п. Звєрєв, то „собівартість промислової продукції в 1944 р. знижена, за попередніми даними, на 3%, при чому найбільше зниження досягнуто у воєнній промисловості і машинобудуванні". „Так, в авіяційній промисловості собівартість знижена на 7,3% проти 1943 р., в танковій — на 8,12%, в промисловості озброєння — на 7,6%, у верстатобудуванні — на 9,8%, в електропромисловості — на 9,9%". В той же сам час підвищення продуктивності праці зросло так: „Продуктивність праці в танковій промисловості зросла проти 1943 р. на 23,7%, в авіяційній промисловості — на 11,8%, в харчевій промисловості на 16,6%".

При такій очевидній експлуатації працюючі Сов. Союзу мусіли дійсно відмовити собі багато в чому необхідному, але за це „керуючий" клас большевицько-сталінських вельмож не відмовив собі у нічому. У нього навіть у найчорніші дні голодівки усього було вдосталь. Бо він, як і кожний паразитний клас, те тільки і робить, що на народнім горю і нужді наживається.

Вірно писав колись Маркс: „Нагромадження добра на однім полюсі є водночас нагромадженням нужди, непосильної праці, рабства, одичіння і моральної деправації — на протилежнім полюсі".

А тепер пригляньмося, куди направляються ці потом і кров'ю просякнуті народні гроші. Пан Звєрєв вияснює: „Як і в попередні воєнні роки, кошти державного бюджету спрямовувались, головним чином, на покриття воєнних витрат. Верховна Рада СССР затвердила на 1944 р. витрати наркоматів оборони і військово морського флоту в сумі 128,4 міліярда крб., а фактично витрачено 137,9 міліярда крб.".

Підбираючи попередні підсумки фінансування Червоної Армії, ми повинні відзначити істотну допомогу в 1944 р., так само як і в 1945 р., наших союзників озброєнням, матеріялами і продовольством для Червоної армії.

„За три і пів року війни, тобто по 1944 рік включно, витрати бюджету на фінансування наркоматів оборони і військово-морського флоту перевищили 120 міліярдів крб. В 1944 р. воєнні витрати зросли проти 1943 р. майже на 13 міліярдів крб.".

Ось куди в основному направили партійно-радянські „вожді" витрати державного бюджету у 1943 і 1944 рр.

Решта сум бюджету витрачалася на управління, нквд і нкґб та власне соціяльне забезпечення.

Державний бюджет СССР на 1945р.

Державний бюджет на 1945 р., поданий Радою „Народних" Комісарів СССР на затвердження Верховної Ради визначений в сумі 305,3 міліярдів крб.

Ці сотні міліярдів планує уряд зібрати:

а., з державних і кооперативних підприємств і організацій.

Як подає п. Звєрєв, „доходи і видатки державного бюджету СССР на 1945 р. визначені в 305,3 міліярда крб. Проти 1944 р. доходи зростають на 37,3 міліярда крб., або на 13,9%, а видатки на 42,3 міліярда крб., або на 16,1%.

Ці сотні мільярдів планує уряд зібрати, як подає від бюджетної комісії депутат Хохлов, так:

Надходження від державних і кооперативних підприємств і організацій	сума в млрд крб.	% за суми
Платежі населення	222,4	72,8
Позики, грошово-речова лотерея та інші добровільні внески населення.....	49,5 33,4	16,2 11,0

Надходження від державних і кооперативних підприємств і організацій становлять 72,8% усіх надходжень бюджету.Надходження ці говорять нам про жахливу експлуатацію трудящих у всьому СССР. Бо й що ж це за державні і кооперативні підприємства і організації при соціялістичній системі господарства і соціялістичної власності на знаряддя і засоби виробництва? Та ж у СССР усе економічне життя є удержавлене і жодна приватна власність більше не існує (не говоримо про тимчасовий стан в західніх областях України, Білорусії і тількищо визволених теренах, де ще до якогось часу побіч державної власності дозволяється і на дрібну приватну власність). Усі ці ,,надходження" від державних чи кооперативних підприємств і організацій — це ж не що інше, як експлуатація трудящих у заводах і фабриках, на шахтах і рудниках, у радгоспах, колгоспах і т.д.

Тому то такою утяжливою і виснажуючою стала праця в усіх тих державних і кооперативних підприємствах, тому то робітник і селянин, встаючи і лягаючи, проклинає усі ці „соціялістичні блага". Бо вся його праця у цих підприємствах і організаціях іде на плачення податків, на збільшення державної казни. І що з того робітникам, що „заводи їх" багаті, коли багатством тим не вони користуються, коли за ці багатства робітники мусять непосильно працювати, отримуючи зарплату, яка не вистарчає навіть на злиденне людське життя. Що з того селянам, що „колгоспи їх" заможними стали, коли вони обірвані, голодні, працюють від зорі до зорі, не покладаючи рук і за свою працю отримують на трудодні по пару кілограмів зерна. І що, врешті, трудящим з того, що в усьому державному господарстві широко застосовуються машини, електрика, будуються нові промислові гіганти, виробляється продуктів більше, чим у неодній капіталістичній країні, коли трудящі є тільки найманими робітниками держави — її керуючого класу. Трудящі своєю надлюдською працею дійсно створюють величезні багатства, але права користуватися цими багатствами вони не мають. Ці багатства загарбує в свої руки і ними повністю розпоряджається наскрізь паразитний клас новітніх сталінсько-большевицьких вельмож.

Крім цієї нещадної експлуатації трудящих у всіх державних і кооперативних підприємств, запланував уряд решту сум бюджету стягнути з населення. Про надходження коштів від населення п. Звєрєв говорить:

„В доходах державного бюджету на 1945 р., як і в попередні воєнні роки, значне місце займають надходження від населення по податках і позиках. Надходження по державних податках на 1945 рік в сумі 45,3 міліярда крб., тобто збільшується проти 1944 р. на 8,1 міліярда крб.. Великі кошти повинні надійти також по сільсько-господарському та по доходному податках".

„В 1945 р. передбачується випуск 4-ої воєнної державної позики на суму 25 міліярдів крб.".

Перечислені п. Звєрєвом податки — це тільки „головніші", а ще є цілий ряд „дрібніших", які не менше дошкульно вичувають на своїй шкурі трудящі маси. До цих „дрібніших" податків між іншим треба зачислити: грошово-речові лотереї, фонди, держсоцстрах, „добровільні" збори і різні неподаткові доходи, а дальше, це лава прерізних штрафів і т.д. Треба припускати, що в 1946 р. сталінські вельможі здорово грабитимуть населення, останню копійку однімуть. Незгірше ця грабіж представляється, як у свій час змальовував це Т. Шевченко у „Сні":

„Останню свитину з каліки знімають,
З шкурою знімають, — бо нічим обуть
Княжат недорослих. А он розпинають
Вдову за подушне; а сина кують,
Єдиного сина, єдину дитину,
Єдину надію! — В військо оддають!
Бо його, бач, трохи! А онде під тином
Опухла дитина — голодная мре".

А що останні поти витискають з народу, щоб таки потрібні міліярди стягнути, про те свідчать дальші слова п. Звєрєва, який заповідає: „Нема сумніву, що під керіництвом партії і уряду фінансові органи з честю виконають покладені на них відповідальні завдання". Гроші будуть! — запевнює свій клас п. Звєрєв. Про те турбуються фінорган, допоможе нквд і нкґб, урядові і партійні бюрократи та профсоюзи.

Тепер розглянемо другу частину бюджету, тобто витрати. Куди підуть народні гроші, не важко вгадати. Як у кожній імперіялістичній державі, так і в СССР витрати направлені на фінансування війни (навіть коли під сучасну пору війни немає). Бо війна, загарбання чужих територій, поневолення народів і панування над щораз більшою частиною світу, щоб в остаточності загарбати всю земну кулю, — їхня ман'яцька політична ціль.

Тому й зовсім не дивно нам, коли п. Звєрєв докладає: „Видатки на фінансування наркоматів оборони і військово-морського флоту передбачені в сумі 137,9 міліярда крб., що становить 45,1% всіх видатків бюджету в 1945 р."

Коли ж до цієї офіційної суми воєнних витрат додано ще декілька сум, закритих в народньому господарстві, на яке витрачається 64,6 міліярда крб., от хоч би промисловість", що майже всеціло виконує всі воєнні замовлення; транспорт і зв'язок, які навіть і у „мирні часи" розбудовуються до потреб війни; а дальше витрати, закриті ще у всіх інших статтях бюджету, як охорона здоровля і фізичної культури, освіта і т.д. Без перебільшення можна твердити, що уряд на фінансування війни запропонував цілих 80% усього бюджету.

Другою по величині сумою державних витрат є фінансування т.зв. соціяльно-культурних заходів. „В державному бюджеті СССР на 1945 р. передбачається також збільшення видатків на соціяльно-культурні заходи. Ці заходи зростають в 51,1 міліярда крб. у 1944 р. до 66,1 міліярда крб. у 1945 р., тобто на 15,0 міліярда крб.", — говорить Звєрєв.

Безперечно, незначна частина цих витрат буде вжита на корисні цілі. Одначе, основні суми витрат цієї статті направлені на фінансування

пропаґанди і агітації, на щедре оплачування придворних поетів, письменників, „учених", артистів, художників; на будову пам'ятників „героям" і маршалам; „героям", орденоносцям і цілому класові большевицьких вельмож. „Вони" то здобули перемогу і „їм" належиться вигідне життя. Для них будується театри, кіна, доми відпочинку, палаци культури і т.п. Хоч формально користати цими інституціями пролетарям і колгоспникам не заборонено, та, проте, на практиці вони не існують для працюючих. Нема у працюючих на ці культурні блага ні часу, ні грошей.

Щоб не бути голословними, наведемо такий приклад, взятий з „Радянської України", ч. 98.

„Москва. (Кор. „Радянської України") 16.5. З Білоруського вокзала столиці СССР відійшов перший пасажирський поїзд Москва — Варшава. Цей поїзд (у складі 10 вагонів) чудово обладнаний. Поїзд радіофікований. В коридорах репродуктори. До послуг пасажирів є всі вигоди. Ванна з душем, бібліотека, книжки, журнали, газети, настольні гри".

Чи їхатиме робітник або колгоспник кол-небудь в свойому житті таким поїздом? Ніколи! Та ж трудящим важко зараз дістатися то товарного, не говорячи вже про пасажирські поїзди.

На „культуру", а насправді на пропаґандивно-агітаційну

(бракує нечіткого рядка)

вмовити в них, що вони найщасливіші в світі, щоб культурою засліпити народові очі", закрити правду, щоб не побачили трудящі у „товаришах" злих катів і кровопивців. Большевицькі вельможі добре усвідомлюють вартість пропаґанди і прекрасно вивчили всі штуки і трики пропаґандивного обману. Для цих придворних собак пануючого класу, большевицьких вельмож, є тому і вигідне соціяльне забезпечення і всяка „культура". На їхнє забезпечення визначено около 13 міліярдів крб. А як „його восходительство" забезпечує своїх вірних слуг, хай послужить примір про забезпечення сімї генерал-полковника О.С. Щербакова.

„Рада Народних Комісарів СССР ухвалила:

Спорудити в Москві пам'ятник О.С. Щербакову.

Видати одноразову допомогу дружині Вірі Константинівні в розмірі 200.000 крб. і матері Щербаковій Олександрі Петрівні — 50.000 крб.

Призначити персональну пенсію сім'ї т. О.С. Щербакова в таких розмірах:

дружині — 2,000 крб. на місяць довічно,

синам — Олександру, Костянтину, Івану — по 1,000 крб. на місяць до закінчення ними освіти,

матері — 700 крб. на місяць довічно".

(за „Радянською Україною, ч.99).

А таких знатних вельмож, як Щербаковські, Черновські і т.п. у СССР не одиниці, а цілий таки клас.

Чергова інституція, яку гідно забезпечується народніми грішми, — це органи державного управління — адміністрація, нквд і нкґб.

„Видатки на утримання органів державного управління проектується на 1945 р. в сумі 9,5 міліярдів крб. Проти 1944 р. видатки на апарат державного управління збільшується на 2,2 міліярда крб." (Звєрєв).

На цю, стотисяч раз прокляту народом, поліційну інституцію витрачає уряд щорічно кругло 10 міліярдів крб. Замість вжити ці гроші на відбудову міст і сіл, замість допомогти цими грішми воєнним інвалідам,

вдовам і сиротам, то їх безпотрібно викидається на побудову нових тюрм і концтаборів, на утримання банди нкґб-івських катів, які найжахливішим терором допомагають урядові держати народ на положенні середнєвічного рабства.

Ось куди в основному направлені витрати державного бюджету СССР на 1945 р. Решта грошей поповняє т.зв. резервні фонди раднаркому і йде на т.зв. „різні витрати". Ці гроші пропускають уже „його превосходительство" і інші „главні". На приняття, забави, гуляння, паради, люксусово-комфортабельне влаштування кабінетів „праці", мешкань ітп. Про того роду державні витрати писав Т. Шевченко у „Кавказі":

„Та й лупите по закону:
Дочці на кожушок,
Байструкові на придане,
Жінці на патинки.
Собі ж на те, що не знають
Ні діти, ні жінка!"

Бюджети союзних республік.

Окреме питання становлять бюджети союзних республік. „Загальний обсяг державних бюджетів союзних республік на 1945 р. визначений в сумі 52,3 міліярда крб." (Звєрєв).

По окремих республіках найбільше ще визначено для РСФСР, бо аж 28,588 міліярда крб. Для УССР визначено державний бюджет в сумі 9,124 міліярда крб. А для решти республік державні бюджети визначені в сумах від 2,3 міліярда крб. до 288 мільйонів крб. Хоч за конституціями союзних республік право ухвалювати закон про республіканський бюджет належить їх Верховним Радам, то на ділі це лиш пуста фраза, бо, як бачимо, для кожної союзної республіки бюджет є згори визначений московським імперіялістичним центром.

Якими пустопорожніми звуками є всі республіканські „конституції", „уряди" і „республіки" великого СССР, хай послужить за приклад УССР.

За конституцією УССР, стаття 80, державний бюджет УССР складається Радою Народних Комісарів УССР і подається нею на затвердження Верховної Ради УССР і т.д. (Статті: 81,82,83). І що ж має ще раднарком УССР „складати", або що ще Верховна Рада УССР „затверджувати", коли все це вже раніше зроблено в Москві, а за „урядом" УССР залишається одне тільки право: слухняно виконати. Якою болісно-смішною комедією є оця гра в ухвалюванні державного закону про бюджет „урядом" УССР, хай знову ж таки послужить нам за приклад виступ заступника голови РНК УССР — п. Корнійця на тій же другій сесії Верховної Ради УССР.

Висловивши власні „почуття глибокої подяки великому рідному Сталіну", п. Корнієць пообіцяв, що „уряд" України подбає про нові „трудові подвиги" (експлуатацію) трудящих. Розповівши ще багато про „допомогу" трудящим України від великого російського народу, союзного уряду і особливо т. Сталіна, без якої (допомоги) український народ аж ніяк жити не міг би — приступив п. Корнієць до цілком конкретних справ. Унизливо попросив, щоб збільшити йому і його кумпанам з т.зв. „уряду УССР" милостиню на 34 міліони крб. „Я прошу, — говорить Корнієць, — сесію врахувати і внести деякі поправки до бюдже-

ту Радянської України. На відбудування зруйнованої німецько-фашистськими загарбниками головної магістралі м. Києва — Хрещатика прошу додатково асигнувати 15 міліонів крб., на ремонт і відбудування роботи по театрах, учбових закладах і музеях комітету в справах мистецтва прошу додатково відпустити 6 міліонів крб., на устаткування театрів — 3 міліони крб., а всього на ці цілі 9 міліонів крб."

От, як на практиці означає, що уряд УССР має право складати власний державний бюджет. Щоб видати 3 міліони крб. на устаткування театрів, мусить на це „урядові" дозволити Москва. Без розрішення московського імперіялістичного центру не може уряд УССР зробити ні найменшого кроку. Ну й „самостійні" ж і „рівноправні" всі ці „братні" радянські республіки у великій всесоюзній тюрмі народів.

Бюджети союзних республік переконують нас в одному:

СССР — це ненажерлива імперіялістична тварюка, що безжалісно висмоктує останні соки з народів т.зв. союзних республік. Бо на скільки краще могли б розвивати своє народне господарство, культуру, освіту, піднести на вищий ступінь життєвий рівень трудящих мас усі „братні" народи СССР, коли б вони замість щомісяця висилати грубі міліони у московський центр, зужили ці гроші для потреб власного народу.

Бюджет СССР —		307 міліярдів крб.
Бюджет усіх 16-ти республік —	52	" "

Яка разяча неспівмірність! Різниця цих сум — це в приближенні будуть ці міліярди, потрібні для щорічного вдержання імперіялістичних інституцій насильства для забезпечення вигідного життя імперіялістичній кліці і цілого паразитного класу большевицько-сталінських вельмож.

„Поправки бюджетних комісій".

Від бюджетної комісії Ради Союзу доложив депутат Т.І. Кулієв. Він сказав: „Бюджет повністю відповідає воєнним і господарсько-політичним завданням, які стоять перед нашою країною".

„Схвалюючи предложений Радою Народних Комісарів державний бюджет СССР за 1945 р., бюджетна комісія в той час вносить на розгляд і потвердження Верховної Ради слідуючі поправки в окремі розділи доходів бюджету.

Бюджетна комісія уважає можливим збільшити доходи бюджету на 2 міліярди, 463 міліони крб., із них:

I. По податках з обороту на.....	1,629 млн. крб.
II. По разовому зборі на.....	269 " "
III. По зборах і різних неподаткових доходах на	500 " "

„Внаслідок цих поправок загальна сума доходів державного бюджету СССР 1945 р. становить 307,714 міліонів крб."

„Доповнюючі свобідні засоби в сумі 2,463 міліони крб. бюджетна комісія пропонує вжити на збільшення резервного фонду Ради Народних Комісарів СССР".

З подібною доповіддю і з точнісінько такими ж поправками виступив другий депутат, І.С. Хохлов, — від бюджетної комісії Ради Національностей.

Цими додатковими 2 з половиною міліярдів податками пригнітили податкову гайку (шрубу) до одказу. Більше пограбувати у працюючих було вже неможливо. І всю цю суму віддали для вельмож наркомів, у їх резервний фонд.

Виступи цих двох депутатів цікаві тим, що вони розкрили дещо з того, чого вже таїти ніяк не можна.

З доповіді Кулієва довідуємося: „Щорічно при розгляді бюджету доводиться відзначити факти великого недоосвоєння засобів на соціяльно-культурні заходи по ряду республік і областей".

„Казанський льнокомбінат народного комісаріяту текстильної промисловості закінчив 1944 р. з недобором на 37 міліонів крб. Аналогічне становище і на Ферганському бавовняно-паперовому комбінаті. В 1944 р. комбінат мав 11 міліонів крб. недобору".

„Серіозні недоліки мали місце також в праці підприємств шерстяної промисловості, де витрати від недостач і псування матеріялів виражаються у великих сумах. Внаслідок цих та інших витрат у виробництві, шерстяна промисловість мала за минулий рік 75 міліонів крб. недобору і не виконала своїх зобов'язань перед бюджетом".

От і справжній образ господарювання в державних підприємствах: пани директори, начальники розбазарили! А тепер знову за рахунок робітничих мас будуть ці витрати ліквідувати.

Що трудящим дійсно ні звідки вже взяти грошей на такі великі податки, про те яскраво свідчать такі слова цього ж депутата:

„В Киргізській ССР, наприклад, частина доходів бюджетів виконана на 84,6%. Фінорґани цієї республіки не зібрали податків вище 11 міліонів крб. Ще гірше положення в Ярославській області. Тут недоліки по податкам до початку цього року склали більше, ніж 37 міліонів крб".

Хоч і сам підкреслює, що „за минулий рік фінансові органи помітно поліпшили свою роботу". Не поможуть скоро же і найкращі фінорґани і їх фінаґенти, бо з голодного і голого не візьмете, панове, нічого.

Про розтрати з господарювання в совєтських підприємствах розказав і другий депутат, Хохлов: „На Куйбишевськім заводі ім. ІДК Профсоюза Машинобудування керівники не турбувалися про скорочення витрат, не думали про економію матеріялів".. в наслідку чого тільки по одних токарно-гвинтиконарізних станках 2.750.000 крб. втрат".

„Кокандський панчішно-прядільний комбінат підвищив собівартість в минулому році на 45% проти плану. В наслідку комбінат мав втрати і погіршив своє фінансове положення".

„Скляна промисловість не виповнила ані плану нагромаджень, ані своїх обов'язків перед бюджетом".

„На Пушкінській суконній фабриці недостача пряжі і топлива виносить 458.000 крб., на фабриці „Октябрская Революція" — 409.000 крб. Подібні факти є і на других підприємствах".

„Бюджетна комісія відмічає серіозні недоліки у фінансовім господарстві МТС — перерозходували пального на 51 міліонів крб.

„Наслідки ревізії показують, що у ряді міст діла з бюджетною дисципліною стоять незадовільно, зокрема в Узбецькій ССР, Челябінській, Горківській, Пензенській, Калінінській областях. В Челябінській області в 1944 р. витрачено 4,2 міліони крб. на видатки, непередбачені бюджетом. Наркомздрав Узбецької ССР видав на покриття своїх управлінських розходів

476.000 крб. за рахунок протиепідемічних заходів. Такі факти є і в ряді інших областей".

Названі факти розтратного розкидання народніми грішми на всі боки — це тільки часточка дійсного положення і то серед круга „менших" васалів по областях, чи республіках. Їх про людське око осуджується і обвинувачується.

Але наскільки більшими, бо міліонними, сумами крб. розкидають вельможі наркоми, їх дипломати, конзулі і різні закордонні представництва? А скільки міліярдів видає уряд на фінансування закордонних розвідок, пропаґанди і вдержування цілої зграї т.зв. дипломатичних дам? А на диверсійно-терористичну роботу в усіх частях світу — скільки щорічно міліонів крб. витрачається? Про все те нічого не сказав п. Звєрєв, ні пани депутати. В бюджеті навіть і не згадується про взагалі які-небудь витрати наркомату закордонних справ. Як також нічого ніхто не згадував, куди уряд направив усі ці міліярди золота, награбованого у „визволених" народів.

От про ці витрати, панове депутати інтересно було б послухати трудящим. Трудящі в СССР ждуть на цей звіт! І у слушний момент гідно зі злодіями народнього майна розчисляться!

III.

Підсумовуючи сказане про державний бюджет СССР на 1945 р. доходимо до слідуючих заключень:

а.) Основною турботою уряду при складанні бюджету було, як ми бачили, роздобути якнайбільше засобів на фінансування армії. Під лозунгом збільшити видатки на війну проходили всі засідання XI. сесії Верховної Ради СССР. В висліді кругло 50% — а насправді около 80% — бюджету призначено на воєнні цілі. А це означає дальшу, чергову імперіялістичну війну.

Про підготовку урядом нової світової війни свідчить також уся зовнішня і внутрішня політика СССР. У зовнішній політиці між іншим є: нові воєнні союзи з Польщею, Югославією, Чехословаччиною, виповідження договору про ненапад з Туреччиною, „маневри" і крутійства Молотова на конференції в Сан-Франціско, диверсійна і страйкова акція у Греції, Італії, Франції і других державах, а дальше, диверсійно-пропаґандивна акція майже в усіх державах світу.

У внутрішній політиці: дальше побільшування армії і розбудова воєнної машини у всіх напрямках, дальше достосування усього народнього господарства до потреб війни, моральна підготовка партійних і радянських кадрів у дусі воєнщини і підбоїв, а навіть, керуючись потребами війни, усіми засобами — нагородами і карами — намагається уряд збільшити „продукцію" дітей, потрібних йому на „гарматне мясо" (у бюджеті на ті цілі передбачується видатки у сумі 1.405 міліонів крб.). Все внутрішнє життя СССР у „мирний час" нагадує воєнний табор, де раби і поконані у три зміни кують нові знаряди смерті й поневолення.

б. Усі кошти підготовки нової війни зложені на плечі трудящих мас. У1945 р. це позначається не лише новими і більшими ніж досі податками, але й жахливою економічною експлуатацією, яку проводитиме уряд під формою „нових трудових подругів трудящих", нових „раціоналізаторських" методів праці

і т.п., соцзмагань, стахановщини і т.д. Ось що означає бюджет — по-друге.

в. Експлуатація трудящих в 1945 — 46 рр. бюджетних — треба припускати — не буде для уряду проходити так безкарно, як досі. Трудящі у боротьбі з німецькими загарбниками навчилися збройно обороняти свої права, збройно і організовано відстоюватимуть свої права і перед большевицько-сталінськими паразитами. Це в свою чергу заставило уряд збільшити свої видатки на нквд і нкґб. А це означає посилення поліційного терору, репресій, переслідувань, масові арешти, розстріли і шибениці. Ось що означає бюджет — по-третє.

г. Усі надходження з населення і державно-кооперативних підприємств так розложені урядом, що основний їх тягар спадає повністю на трудящі маси, в той час, коли „керуючі" верстви вплачують порівняльно незначну частину, до того користуються різними привілеями і полегшами та отримують, порівняльно з працюючими масами неспівмірно високі платні; ці „керуючі" верстви є і на ділі власниками тих величезних прибутків, що їх дають державні і кооперативні підприємства. А це означає, що СССР — це класова держава, в якій паразитний клас большевицько-сталінських вельмож нещадно експлоатує робітників і селян. Ось, що означає бюджет — по-четверте.

д. Порівнюючи бюджет союзних республік у відношенні до бюджету загальносоюзного (СССР) з одного боку і ці суми карбованців, що їх імперіялістичний московський центр грабить з „братніх" республік — З другого, доходимо до незаперечного ствердження: усі „братні" ССР — це найзвичайніші колонії, які безжалісно експлуатуються економічно і поневолюються політично в ім'я т.зв. Союзу Совєтських Соціялістичних Республік. Ось що означає державний бюджет — по-пяте.

Стояр.

УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ ЗА ЛІНІЄЮ КЕРЗОНА В ОГНІ БОРОТЬБИ

Боротьба на життя і смерть.

Сотні кілометрів похмурого осіннього неба вкрили на переломі 1945-46 р. довгою лентою заграви пожеж. Червоною кривавою луною, ген від верхів Карпат по Буг, в'ються по хмарах, мов грізні зловіщі змії, день-у-день, тиждень за тижнем, і вже ось цілі місяці, величезні вогні.

А на землі в той час горять села за селами, клекотять скоростріли, зарядки і папашки, рвуть воздух вибухи гранат, гарматніх і мінометних стрілен, стрясають землею могутні зриви динаміту, летять у воздух сотні мурованих будівель, яких не зачіпив вогонь, сотні мостів і містків, — деревляних, бетонових, залізних і могутніх залізо-бетонових велетнів, — розлітаються мов пір'я на всі боки сотні кілометрів залізничних рейок, — тисячі рук розкопують насипи і дороги, рубають ліси, гатять дороги, будують засідки, риють

оборонні рови, підземні сховища-твердині. Час-від-часу приглушує усе могутній зрив таємничої, нерозгаданої повстанської ракетної торпеди, перед якою дрижить і німіє усе довкруги та розпадаються в порох навіть найміцніші споруди.

...на небі безмежні червоні луни пожеж, а на землі вогонь і кров...

Там виганяють розбещені польсько-большевицькі вояки українських селян з їх рідних хат, — грабують, стріляють, б'ють, ломлять руки, ріжуть старців, жінок, маленьких немовлят; — реве худоба, втікають, куди тільки можуть, рештки людей... Це лютий звір прийшов на нашу землю, напав на наші села і хати та мордує людей.

Тут знову наші борці, наші стрільці-повстанці, ідуть у наступ проти ворога, відбивають напади, громлять нещадно звірів-людоїдів, боронять життя народу й рідної святої батьківської землі та скроплюють її кров'ю ворога-напасника і своєї не жалують...

...Он там у лісі, в глибоких яругах, на студеному зимовому вітрі й снігу — плачуть жінки і матері з маленькими дітьми на руках... Вони втікають зі села в село, з лісу в ліс, по горах, ярах і дебрах непроходимих... Не бояться вони снігу, морозу, ні лісових звірів, — бо найлютіші звірі-людоїди не в лісах, а там в містах, у ворожих кодлах розбишацьких!... Мерзнуть діти голодні і майже голі та туляться своїми маленькими, немічними рученятами до грудей своїх нещасних, горем прибитих матерей... Не бачили ще ці ліси ніколи такого дива і такої грози від часів татарських наїздів.

Там знову викидають на кожному залізничному перестанку по кількоро, а то й по десять і більше нараз дітей замерзлих з неопалених худобячих вагонів з-поміж тих нещасних людей, що їх зловили, загнали у ті худобячі вагони та тепер везуть на схід, „на вивіз"... Єдиною потіхою для тих людей, — це ті вогні довкруги на небі. ,,,Це наші хлопці — шепчуть вони — гріють червоних полячків", — і плачуть, і тішаться, і моляться до них. „Ой, коби тільки усе до нитки спалили, щоб їм нічого з нашої кривавої праці не залишилось; коби їм вжарили так, щоб не знали недолюдки, куди втікати. А ми — ще колись вернемось, ми — не забудемо!..."

А наші хлопці, славні повстанці, чують ці молитви і скарги народу. Вогнем печуть їхні серця сльози, біль і кривди батьків, матерей і сестер, і йдуть вони в бої на ворога-людоїда мов очайдушиі лицарі!... На чистій, білій плахті снігу виростає мережа червоних, кривавих слідів... і росте вінок могил Героїв.

Давніше ми боліли над кожною луною на небі, бо знали, що вона несе велике лихо нашому народові. Тепер, коли боротьба розгорілась на життя і смерть, коли немає вже питання збереження одного, чи другого господарства, одного, чи другого села, одного, чи другого десятка людей, але стануло на увесь ріст питання повного виселення, повного вигнання, знищення, втрати батьківської землі, а то й безпосередньої смерті цілого одного міліона країнців, цілого великого простору українських земель поза т.зв. лінією Керзона, — ми, зрозумівши вагу і відповідальність історичної хвилі, станули до боротьби на життя і смерть!

І заговорили скоростріли, рванули гранати, загоріли сотнями кілометрів вогні.

Тривога впала тепер на тих, які ще недавно раділи, „же вшисткіх бандеровцув юж зніщоно". Ті самі, що до цього часу перлись дикою юрбою з мішками, сокирами і вилами за міліцією та військом на українські села, палили, мордували і грабували, вибирали собі українські хати і дерлися вже за них між собою, хоч господар українець сидів ще у хаті, тепер, діставши прочухана, втікали стрімголов до міст і своїх сіл. А коли побачили опісля раз, і другий, і третій раз своє червоне „войско", як воно втікає ледве в біллю, коли побачили безконечні луни вогнів і почули як земля стрясається від могутніх вибухів, — заговорили іншою мовою... Стоять тепер цілими валками на вулицях Перемишля, Ярослава, Сянока і Любачева, з коровами і рештками врятованого майна, оглядають з тривогою безконечні луни пожеж, дрижать в страху після кожного більшого зриву і шепочуть та голосно говорять, що „Америка прислала бандерівцям атомові бомби", а втікаючи в переполоху польські червоні вояки підтверджують це саме, голосять ще більші дива і всі нарікають на бєрутівський большевицький уряд, що починав таке лихо. Почалась метушня, крик, протести, наради, конференції старостів, воєводів, — Заговорила вперше про нас на ввесь голос польська преса. Заговорив вкінці на польському червоному соймі в Варшаві і сам сталінський маршалок Польщі Жимєрскі перед лицем журналістів і дипломатичних представників закордонних держав. Пан Жимєрскі не мав якось відваги виступити з такою сензацією, як справа „американської атомової бомби в руках бандерівців", хоч про це голосно говорять його старости і воєводи, але відважився признатись про „великі, важкі, затяжні бої, численні дивізії військ, сотні кулеметів, авта і танки", як подає преса. Пан маршалок потвердив бодай частину того, про що говорила й говорить ціла Польща, та не тільки Польща... А безглузді, гадючі шовіністичні недобитки шепчуть по кутках і пишуть навіть у своїх газетках, шо це „большевики помагають бандерівцям", бо неможливо, ніби, щоби самі бандерівці громили так цілу польську армію. І верзуть таке, хоч тою польською армією командують большевицькі старшини, а відділи нквд помагають червоним полякам робити облави і беруть участь в боях проти наших частин, не говорячи вже про те, що діється в цілій Україні...

Доля українських земель за лінією Керзона.

Українські землі за лінією Керзона — це довга, вузька смуга, біля 700 клм., здовж теперішньої границі між СССР і червоною Польщею. На Кримській Конференції, яка відбулася в місяці лютні 1945 р. між Рузвельтом, Сталіним і Черчіллем, постановлено, що границя між Україною і Польщею має іти лінією Керзона (від імені колишнього англійського мін. загр. справ), цебто лінією Буг — Сян з деякими відхиленнями на користь Польщі. Лінію Керзона обстоювала Англія по першій світовій війні, як свій проект польсько-української границі. За цією лінією залишилась ще однак в межах польської держави ціла Лемківщина, Засяння, Холмщина й Підляшшя. Тепер зроблено крім того ще деякі територіяльні уступки Польщі. За свідоцтвом польського публіциста Ксаверого Прушинського, яке він висловив в різних публікаціях, Сталін не хотів іти на уступки полякам в околиці Виленщини, зате радо годився на щораз більші уступки з терену Галичини, щоб за цю ціну приєднати польську опінію на сторону

наставленого ним польського уряду. Керуючись такими мотивами, Сталін поробив опісля ще дальші уступки з території Совєтської України на користь, ще наразі до якогось часу офіційно не „радзєцкої", але вже на добре червоної Польщі. У висліді цього, в межах останньої опинились поважні частини українських етнографічних земель.

Це, насамперед, ціла Лемківщина, з містами: Лісько, Сянік, Балигород, Риманів, Горлиці, Криниця. Далі на північ Бірчанщина, частина Перемищини, з містом Перемишль, Ярославщина, ціле Засяння, північна Равщина, Томашівщина, частина Сокальщини (Варяж, Угнів, Белз, Кристинопіль), Грубешівщина, Холмщина, Підляшшя. Останньо, як подають газети, мають бути прилучені до Польщі ще деякі терени в околицях Берестя й північної Львівщини.

В часі недавнього, 20-річного існування польської держави, ці терени, як граничні з польською етнографічною територією, підлягали особливому натискові польонізації. Деякі з них, як Засяння, півн.-зах. Любачівщина й Підляшшя, улягали досить помітно цьому натискові і в часі упадку польської держави вже були значно спольонізовані.

Виселення Холмщини.

В часі німецької окупації, головно в її другій половині, польські шовіністичні елементи підняли на Холмщині сильний протиукраїнський терор. На Холмщині і Грубешівщині замордували вони в тому часі понад 600 українських учителів, священиків та інших громадських і суспільних діячів, як теж селян. Акти протиукраїнського терору з боку поляків траплялись також в інших теренах, але в меншій кількості. Щойно сильний, зорганізований протиудар українських самооборонних збройних відділів і військових частин УПА по польських бандитських осередках припинив, або обмежив цей терор. Жодні інші середники, в тому числі численні спроби розумного зговорення з поляками, роблені з нашого боку, не мали найменшого відгуку.

По приході большевиків польський терор на цих землях зріс до небувалих розмірів. Засліплені польські шовіністи получились тепер явно з комуністичними елементами, дістали зброю і владу, зорганізували свої міліції та різні військові „випадові" та „штурмові" частини й почали масовий морд українців. Грабункам, побоян і мордам не було кінця ні міри. Міліція, військо, штурмівки та цивільні банди поляків грабували, виганяли і мордували українців зовсім безкарно, як і коли та скільки кому подобалось. Цим терором вигнали вони населення Холмщини з його батьківської землі. Восени 1944 і в зимі 1944 на 1945 р. Холмщина і Грубешівщина виїхали майже в цілості. Залишилось ледви три села в південній Грубешівщині на границі Белзщини, які до сьогодні видержали героїчно на своїх місцях і не виїхали навіть тоді, коли большевицький переселенчий комісар Терещенко грозив, що вистріляє усіх мешканців, виганяв за село, казав викопати ями і поклав людей у ями під розстріл. Українські селяни, мешканці тих сіл, відповіли большевицькому комісареві, його нквд-истам і їхнім польським посіпакам: „Вбийте нас усіх, або закопайте живцем, але зі своєї землі не вступимось і до вас не поїдемо". — В деяких інших селах Грубешівщини й Холмщини залишилось декуди по кілька родин, а декуди одиниці, чи цілі родини вертають тепер тайком зі сходу.

Причиною масового, майже повного виїзду Холмщини було, крім польського терору, в немалій мірі також давнє радянофільське наставлення народніх мас Холмщини. Воно в загальному було вже проминуло. Але в зустрічі з польським терором пригадувалось наново, облегшувало рішення на виїзд і параліжувало рішення станути до збройної самооборони. Коли б селянські маси Холмщини і Грубешівщини не були роззброєні давньою комуністичною отруєю, коли б мали тверде переконання, що в межах вимріяної ними колись „Совєтської України" чекає їх такий самий терор і неволя, як і в Польщі, — тоді з певністю виявили б в багатьох випадках більше стійкості й твердості, — тоді, бачучи з одної і з другої сторони однакову смертельну загрозу, — не вибирали би виїзду, але кинули б ся з цілою силою розпуки до збройної самооборони, до чого дорога стоїть завжди отверта для кожної людини, рішеної на все. Поляки мали вправді величезну перевагу, бо мали в своїх руках міліцію, військо і всю владу, виступали проти українців спільно, не розбиті, як тепер на два табори, та мали попертя большевиків, які кокетували їх всіми силами. Але, не зважаючи на це, були також можливості збройної самооборони, бо після переходу фронту на Холмщині було багато зброї. Однак параліж національної волі, що його завдало народнім масам Холмщини давнє радянофільство, розпаношене тут колись за Польщі, спричинив те, що загал холмщаків вибрав скоріше перспективу виїзду (хоч теж нерадо), чим перспективу затяжної кривавої боротьби з польським терористичним наступом.

Отак засліплені польські шовіністи й такі самі по відношенні до українців польські червоні „демократи", ділаючи спільно, вигнали терором українців з Холмщини, з тої землі, де вони мешкали від тисячів років. Сталінські плани знищення українського народу, як першого, найбільшого і найбільш небезпечного сусіда Москви, знайшли (бодай наразі) у відношенні до Холмщини свою реалізацію.

В перший день вступлення Червоної Армії в мури Холма всі московські радіостанції заграли маніфестаційно польський гімн, краковяки і мазурки, а українці під звуки цієї нової московської музики, під свист куль, побоїв і безконечних мордів, мусіли покидати свою рідну прадідівську землю. Сталося ще одне велике безправство над нашим народом, якого не забуде по вік наша історія.

Польсько-большевицький договір про виселення українських земель за лінією Керзона.

Вкоротці після виселення Холмщини почалось подібне на других частинах українських земель, прилучених волею Сталіна до червоної Польщі. Укладено навіть окремий договір „про виміну населення" між Совєтською Україною і Польщею, очевидно, офіційно в дорозі добровільного переселення. Фактично, однак, за тим крилася постанова про примусове виселення українців зі західніх окраїн, що відповідало бажанням Сталіна. В тому були укриті різні цілі, з чого три вибиваються, як головні: 1. Ослабити український народ, як найбільший і найближчий своїм сусідством до Москви. 2. Не допустити до того, щоб яка-небудь частина українських земель остала поза границями Совєтського Союзу. Вправді червона Польща теж підлягає большевицькій владі, але з різних причин тут будуть ще довгий час інакші порядки і не така стисла контроля нквд. 3. Третьою дуже важною причиною виселення українців була

політика кокетування поляків. Большевики мають в польському загалові дуже мало прихильників. Тому Сталін, відступаючи полякам що раз нові частини українських земель і перепроваджуючи виселення українців з тих земель, хотів за цю ціну здобути собі симпатію польських політичних кругів, знаючи їхнє шовіністичне протиукраїнське наставлення. Деяку ролю грала в цьому також проблема „виміни" українців за поляків, що виїзджають зі Західно-українських Земель. Але цей момент мав тільки другорядне значення. Це видно хоч би з того, що поляків не виселювали і не виселюють силою з України, а українців викидають терором.

Виселення Західньої Лемківщини.

Першою жертвою впала, як вже було сказано, Холмщина, після неї прийшла черга на Західню Лемківщину. Висунена клином далеко на захід, перетривала Лемківщина довгі століття наступ польонізації і не подалася та задержала до останнього часу чистий український етнічний характер. Аж тепер прийшла остання велика навала, якої Західня Лемківщина не видержала, бо тим разом прийшла вона одночасно зі сходу і заходу в поєднаному наступі большевиків і поляків. Зложилися на це різні причини. В першу чергу, так як і на Холмщині, польський терор, хоч правду кажучи, він був тут, в горах, дещо слабший і можна його було легше відбити. Другою причиною було повне знищення фронтовими діями 20 клм. широкого паса Дуклянщини, який перетворився в мертве, знищене, переважно заміноване ще до сьогодні поле. Наслідком цього, Західня Лемківщина, від Дуклянського мертвого паса поза Криницю остала без безпосереднього зв'язку з рештою центральної і Східньої Лемківщини. Третьою, чи не найважнішою причиною капітуляції Лемківщини перед польським напором, були так само, як і на Холмщині, російські впливи, хоч в іншому виді. Московські впливи на Холмщині, які причинились до демобілізації її оборони та до виїзду, мали характер ніби українського „радянофільства". На Лемківщині знову, було це здавна відоме, тверде, ще царське москвофільство, або т.зв. „кацапство". Не будемо розглядати тут ближче цього явища. Знали його теж інші українські землі, але скоріше позбулися. Тут, однак, була головна твердиня кацапщини, яка перетривала тут ненарушена майже ціле століття, аж до наших днів. Росія — це був для темних лемківських москвофілів далекий, вимріяний месія. Це москвофільське наставлення, хоч заскорузле, старе, ще досі цареславне, — всеж таки наставляло Лемків прихильно до всякої Москви, хоч би й червоної, і причинилось, подібно, як радянофільство на Холмщині, до демобілізації настроїв та витворило податний ґрунт до виїзду. Не можна сказати, коли брати назагал, щоб Лемки, хоч би і кацапи, хотіли радо виїзджати. Свідоцтвом цього є те, що вся решта Лемківщини досі не виїхала і не хоче виїзджати, а також в Західній Лемківщині, за Дуклею, яка виїхала в більшості, лишилося ще більше 15 тисяч Лемків і вони впираються та ніяк не хочуть вступитися зі своєї землі. Однак головною причиною того, що більшість виїхала, було таки москвофільське задивлення у далекий, фальшивий образ вимріяної Росії, що відібрало силу до належного, рішучого, здецидованого на остаточну боротьбу на життя і смерть спротиву, якого тепер було потрібно. До того, з-поміж москвофільського активу знайшлись на місці аґенти, які без більшого труду змінили старі царські вивіски на червоні прапорці, замаїли ними навіть поїзди,

вивісили портрети Сталіна, дістали зброю „для оборони перед бандєровцами" й так поїхали до свойого раю...

Не поможе багато те, що вони пишуть тепер звідтам листи повні жалю, чи навіть розпуки, визнають дуже часто свою помилку й дивляться на світ інакшими, прозрілими вже від недавньої сліпости очима. Деякі й повертають пішком і крадьком... Факт лишається однак фактом, що велика більшість Західньої Лемківщини виїхала, а тим, які залишились, важко буде тепер вдержатись. Польська червона влада примінює до залишених решток наразі таку тактику, що арештовує з-поміж них, виселює або розстрілює всіх підозрілих як свідомих українців, а інших стероризованих переводить на польське.

Масова терористична акція на весні 1945 р.
і ліквідація Українського Засяння.

Інші українські землі за лінією Керзона перетривали осінь і зиму 1945 на 1946 р. під владою червоного польського режіму з більшими, чи меншими втратами в наслідок терору міліції і цивільних банд, але без більших засадничих змін, не виїзджаючи і не готуючись до виїзду, тільки готуючись до оборони.

На весні 1945 р., в місяцях лютні, березні і квітні, польський червоний уряд перевів першу більшу планову виселенчу акцію масовими терористичними методами на цілому просторі українських земель за лінією Керзона. по інструкціям згори, польські міліції, доповнені спеціяльними штурмівками й великими бандами цивільного польського населення з довколишніх сіл, кинулись тероризувати українців, щоби змусити до негайного виїзду. В тій акції виступили знову разом всі поляки, і „білі" і „червоні", конкуруючи взаїмно в свойому протиукраїнському шовінізмі і тероризмі. Польським міліційним і цивільним бандам помагали в тій ганебній людоїдській роботі дуже часто пограничні частини нквд. Стверджено також випадки, що большевицькі „переселенчі комісії" самі організували, а то й отверто очолювали такі польські терористичні банди, щоби польськими засліпленими руками знищувати українців, а рештки виганяти до червоного раю... Не будемо повторяти тут довгого реєстру страшних масових мордів і злочинів, доконаних в тому часі на українському населенню. Вони загально знані й будуть вкоротці опубліковані ще в окремій брошурі. Найбільше терпіли тоді околиці Тарногородщини, Лежайщини, Білгорайщини, Бірчанщини, Перемищини, Ярославщини, Синявщини й Любачівщин, хоч немало було також тероризоване населення Томашівщини й Белзщини. В самій тільки Перемищині замордовано 36 українських священиків, в тому часі було зліквідоване майже зосім українське Засяння. До місяця травня 1945 р. українці за Сяном були майже поголовно вимордовані, а недобитки повтікали на цей бік Сяну. Отак в короткому часі, по ліквідації Холмщини й Західньої Лемківщини, наступила ліквідація третього відтинка українських земель за лінією Керзона — Засяння. За Сяном лишилось після цього ще тільки кілька сіл в околицях Радимна, які ставляли сильнішу збройну самооборону й мали більшу поміч від наших повстанських відділів з цього боку Сяну. Вони видержали аж до місяця вересня 1945 р., коли викинуло їх новим ударом польське військо.

До зброї!

Одночасно з весняною кампанією ліквідації Засяння польський та большевицький уряди планували знищити і виселити всі інші українські землі за лінією Керзона, що мало бути переведене до 1 червня 45 р. Але це їм не вдалось, тому що зі сторони українського населення зустріли вони незвичайно сильний, несподіваний для них у своїх розмірах збройний спротив, коли польські міліції і штурмівки та хмари цивільних банд кинулись в місяці лютому, березні і квітні на українські села, палили, грабували і мордували, заливаючи кров'ю всі дороги і стежки, — українці не подались, не виїхали, але здобулись на гідну відповідь зі зброєю в руках. Хоч в селі Павлокома замордували польсько-большевицькі банди в тому часі понад 300 осіб, с. Малковичі 250, в с. Березка 130, в с. Пискоровичі до 2.000 (переважно зібраних там втікачів з-за Сяну), в с. Люблинець 200, в с. Гораєць 150, в Перемищині 36 священиків, хоч спалили тоді цілковито і зрівняли з землею цілий ряд українських сіл, хоч щоденно встеляли тисячами трупів мужчин, жінок, стариків і маленьких дітей усі села і шляхи, хоч в багатьох селах пограбували всю худобу, не лишаючи ні одної корови, всі коні, навіть горшки, господарське і домашнє устаткування, — українське населення таки не хотіло виїздити і не заломалось на дусі, але з тим більшим завзяттям і розпукою організувало збройну самооборону. Большевики думали, що їм вдасться польськими руками осягнути легко свої цілі. Коли українці не слухали жодних закликів і намов большевицьких переселенчих комісій до виїзду, тоді вони погрожували самопевно, що „ви ще будете самі до нас бігти і зі сльозами просити, щоб ми вас до себе прийняли". От і старались про те польськими руками, а полякам не треба було двічі говорити. Їм тільки грай у те, щоб грабити та мордувати українців, — однак одні і другі здорово перечислились та ще й нераз попеклись на цьому.

У відповідь на шаліючий польсько-большевицький терор, війська Української Повстанської Армії й відділи самооборони перейшли в місяці березні і квітні **45** р. до першого більшого протиудару. Висаджено тоді і знищено цілковито тільки в одному дні біля 20 станиць польської міліції разом з обсадою, спалено і знищено, як відплатні акції найгрізніші польські бандитські осередки (Борівниця, В'язовниця і другі), відбито і знищено багато польських банд та заповіджено з нашої сторони дальші, ще більш дошкульні відплатні акції. Зорганізовано в усіх українських селах загальну збройну самооборону.

Сильні планово переведені і виконані одночасно на великому просторі збройні виступи здорово перелякали польські терористичні елементи й вони відразу значно притихли. В більшості важливих пунктів знищено тоді міліційні осередки, а інші самі повтікали і не існують до сьогодні, — вже цілий рік. Ще інші заперестали терору й поводяться невтрально. Ті, яких відразу не знищено першим ударом в місяцях березні і квітні і які продовжували надалі терористичну діяльність, були ліквідовані нашими відділами в боях одні за другими до кінця 1945 р., залежно від наших планів і сил. На нічого їм не придавалась большевицька поміч. УПА була завжди і всюди і заки большевики наспівали на поміч, терористичні міліції та інші бандитські осередки летіли у воздух, або з вогнем.

В той спосіб збройною рукою УПА й відділів Народньої Самооборони був відбитий найважчий терористичний ворожий наступ, поведений на життя українського населення за лінією Керзона в перших місяцях **1945** р.

За вийнятком Підляшшя, де ще тоді не було ані масової виселенчої акції, ані нашої протиакції, Холмщини й Західньої Лемківщини, де ворог перевів свою

акцію скоріше і виселив їх, та Засяння, де переважав силами так значно, що нам не вдалося його зберегти, всюди інде наступ був спараліжований і відбитий так сильно і основно, що наслідком цього польська червона влада на цих теренах зовсім перестала існувати на довгий час. В той спосіб повстала на цих теренах свойого рода українська повстанська республіка звана популярно „Керзонською Україною", яка мала своє військо, господарку, адміністрацію і своєрідний повстанський устрій та була ввесь час у завзятій війні з набігами більших частин польських та большевицьких військ з терену „сусідніх" держав — СССР та червоної Польщі. Ці набіги повторялись доволі часто й приходили з боями, але не мали тривалого характеру й територія „Керзонської України" залишилась в основному відділена через довгий час доволі чітким кордоном від своїх кровожадних „сусідів". Повторялись тут на кожному кроці дуже докладно знані образи з давньої, а так близької нам тепер своїм змістом, героїчної Козаччини. Усі села у цьому вузькому пасі, сотнями кілометрів, були змобілізовані від юнака до старця, узброєні і зорганізовані на військовий революційний лад. Це побіч правильних військових відділів УПА, які творили головну збройну силу, діяла загальна, всенародня збройна самооборона. Куди не зайти — всюди озброєні стійки, стежі, гінці, алярмові сигнали, оборонні укріпленні становища, військові вправи. Навіть підростки і малі діти ходять всюди зі своєю деревиною, чи штукованою зброєю, копають собі рови і криївки, граються у військо і війну та, розділившись на групи, громлять з окликами „Слава" уявленого ворога.

В міру сил і спроможностей наладнано також в поодиноких теренових відтинках господарське життя, деколи навіть дуже винахідчиво і взірцево. Наладнано широко домашнє ремесло. Наладнано кільканадцять власних фабричок мила, часом доволі доброго, навіть з відтисками фірми УПА. Повстали рівнож фабрички пасти, ріжних смарів, мармоляди, рогових й алюмінієвих гребенів та ложок, вапна, гончарських виробів, бляхарських виробів, цегли і т.п., а навіть доволі широкий вибір ліків зі зелів та інших середників. Повстало кільканадцять грабарень шкіри, в тому числі кілька зовсім добрих. Наладнано працю кількох горалень, багатьох млинів. Повстали власні зброєневі варстати. Випущено теж для курців з-поміж стрільців УПА машиново краяний тютюн у гарному власному опакуванні, з видрукованою фірмою УПА. Увесь час функціонувала нормально полева пошта.

Одночасно поставлено на доволі високому рівні загальну самопоміч населенню. Попаленим, знищеним, пограбованим селам, чи поодиноким господарствам уділено помочі з краще забезпечених, менше потерпівших околиць. В рамах цієї акції приділено найбільше потребуючим кілька сотень коней, худоби і поросят, більшу кількість збіжжя та інших господарських продуктів. Віддано загалові населення до ужиткування ліси. Зорганізовано взаїмну поміч у рільничих працях вдовам, сиротам, жінкам стрільців та взагалі найбільше потребуючим.

Було ще очевидно, дуже багато браків і нужди. Усе зроблене в тому часі на цьому полі, мимо доволі широких розмірів, не могло залагодити потреб і нужди широких полос пограбованих і знищених акціями ворогів. Але все те було дуже великим подвигом, зваживши наші сили і можливості та передусім особливі умовили напруженої боротьби, безперервних наскоків ворога, облав і боїв, серед яких треба було і ставляти саму боротьбу і організувати цілість народнього життя у своєрідних повстансько-партизанських формах. — Наладнання господарського життя і широкої самопомочі мало дуже велике значення не тільки з погляду матеріяльної піддержки найбільш потребуючих,

але теж не менше з огляду на вияв солідарності і єдності всього українського населення, яка в цьому виступала і закріпилась. Не було тепер між нами бідних і багатих, але були тільки українці, Об'єднані разом у спільній долі і недолі спільним горем, спільною боротьбою і спільною великою надією у своє визволення і вільне життя.

Загальний польсько-большевицький терор, спрямований на поголовне винищення українського населення, причинився до цього, що змобілізував до самооборони навіть ті околиці, які перед тим вже були дуже спольонізовані, національно несвідомі й неактивні. Тепер загал населення виступив одностайно зі своїми повстанцями, під проводом організації до оборони свойого життя, плекаючи одночасно з найбільшою натугою волелюбні ідеали своєї національної незалежності й державності. Треба підкреслити саме, як дуже важливий момент, що наша противиселенча акція мала не тільки характер всенародньої оборони перед ворожим терором, оборони свойого майна і життя, своєї батьківської землі і рідних хат, але мала також дуже виразний політичний визвольно-революційний, всеукраїнський самостійницький характер. Кермувала цим всенароднім самооборонним рухом та сама визвольна революційна організація, яка керувала і керує визвольною боротьбою цілої України, діяла та сама, що в цілій Україні — Українська Повстанча Армія і ті самі великі визвольні ідеали, зв'язані тут найтісніше з найглибшими, найпекучішими справами найширших народніх мас, зв'язані зі справою щоденної журби і боротьби за життя кожної української людини, зв'язані й освячені кров'ю десяток тисяч жертв ворожого терору і геройських поривів, складених у боротьбі. Тут знаходили наші правди і наші ідеали щоденне виправдання й щоденне утвердження і своєї найглибшої житттєвої правильності і своєї невідхильної конечності. Здається, що коли б досі не було українського самостійницького визвольного руху, його ідеалів і боротьби, то вони тоді тут мусіли б повстати в обличчі страшної нагої дійсності — загрози безпосереднього варварського знищування життя нашого народу.

Тут пізнала і навчилась кожна українська дитина, що значить не мати своєї рідної влади і держави, бути під чужим пануванням, у чужому ярмі. Кожний день і кожна година вчили кожну українську людину найважчим кривавим досвідом, що неволя — це недоля і смерть народу, — народу в цілості і кожної одиниці зокрема. І тому тут виростало і могутніло в серцях народу з кожним днем все більше і більше гаряче полумяне бажання скинути неволю, прогнати і знищити наїзників і здобути свою державу.

Народ забував тепер про все — про свої рани і болі, про репресії, знущання і всі небезпеки боротьби, а прагнув всіма силами тільки одного — здобуття волі, здобуття своєї Незалежної Держави, бо пізнав і навчився, що це єдина надія, єдиний рятунок!

Політично-пропаґандивна акція на польському відтинку.

Одночасно з революційною організацією народніх мас і збройною повстансько-самооборонною акцією, переведено широку політично-пропаґандивну акцію на польському відтинку. — Політична ситуація українського і польського народів, загрожених тепер спільною небезпекою

большевицького імперіялізму, відбирали фактично всякий глузд українсько-польській боротьбі. Нам треба було тепер не боротись проти себе, але єднатись у спільний фронт проти більшої, страшнішої і для одного і для другого народу спільної небезпеки. Однак до поляків не промовляли довгий час жодні аргументи. Під час німецької окупації вони або нищили українців при допомозі служби в німецьких поліційних формаціях, бо на заклик свого лондонського уряду йшли разом з червоною большевицькою партизанкою теж, в першу чергу не проти німців, а проти українців. По приході Червоної Армії вони, як вже було представлено, кинулись вислуговуватись в большевицьких міліціях та істребітелях в тому переконанні, що їхнє головне завдання — знищити українців, а про самостійність своєї держави не потребують журитись, бо Англія і без їх труду забезпечить їм усе. В такій ситуації, при такій безмежній короткозорості й політичній сліпоті польського загалу довгий час не могло бути й мови про будь-яке порозуміння. Польським політичним життям керувала вулиця й шумовиння, яке дурне, сліпе й нетямуще, прагнуло тільки грабунку, мордів і української крові, а сталінські хитруни йшли цьому на руку вдоволяючи українською кров'ю ці дикі інстинкти.

Для кожної розумної людини ясним було, однак, що такий стан польсько-большевицької співпраці довго тривати не може, так і сталось. — В місяцях січні і лютому 1945 р. Червона Армія зайняла в новій офензиві решту польської території з Варшавою і Краковом. Зараз же після цього показалось, що з польських надій на самостійність і на Англію нічого не виходить, бо у „визволеній" Польщі стали рядити большевицькі комісари, як на свойому власному смітнику. Кожний день приносив „визволеним" полякам нові розчарування, а тим, які пробували виявляти своє незадоволення, — арешти і розстріли. Поляки побачили скоро, що попали „з дощу під ринву". Такий стан витворив підложжя, пригоже до зміни в дотеперішніх польсько-українських взаєминах.

Розуміючи це, українські провідні політичні чинники розпочали в місяці квітні на польському відтинку, разом зі сильними збройними самооборонними акціями, широку пропаґандивно-політичну акцію. Вона мала на меті — змінити дотеперішнє вороже ставлення польської загальної опінії до українців та до української справи й мала на цілі — довести до зговорення з польськими підпільними самостійницькими кругами на площині спільного протибольшевицького визвольного фронту поневолених народів.

Ці наші намагання не довели ще й досі до бажаних результатів, бо з поляками незвичайно трудно вести яку-небудь розумну політику. Усі їхні політичні круги, як рівнож загал інтеліґенції і міське шумовиння, опановані психозою „кресув всходніх". Ця проблема стала у них непроходимим порогом, через який вони ніяк не можуть переступити, не хочуть його навіть обійти й не бачать поза цією заслоною того, що такою політикою підкопують самі справу визволення й здобуття незалежності для свойого народу. Крім того політика Міколайчика — вигравання легальних можливостей і надії на успіх у майбутніх виборах — здержують також немало польські політичні чинники перед рішенням станути разом з нами виразно в безкомпромісовому, революційному протибольшевицькому фронті. Складається на це, очевидно, ще й багато інших причин чого на цьому місці не будемо розглядати.

Однак не зважаючи на ці численні труднощі, наша політично-пропаґандивна акція на польському відтинку, розпочата весною 1945 р., приесла поважні успіхи. Хоч провідні польські політичні чинники ще й досі не рішилися

піти з нами „на цілого", все ж таки змінили поважно своє відношення до українського населення за лінією Керзона. Коли до кінця місяця квітня 1945 р. а частинно ще й в травні існував на цих теренах спільний протиукраїнський фронт усіх поляків, які разом тероризували українців з тим, що „червоні" давали свою фірму, зброю та амуніцію, а акісти давали людей і виконували під маркою „червоних" штурмівок і міліцій протиукраїнські погроми, — то від травня наступила різка зміна. Польський протибольшевицький табор в наслідок нашої політично-пропаґандивної акції, як рівнож в наслідок частинного зговорення в деяких справах, заперестав чинну протиукраїнську боротьбу. В багатьох випадках дійшло навіть до місцевої співпраці. Тому, однак, що питання польсько-українських взаємин не є властивою темою цієї статті, полишаємо його дальший хід окремому розглядові, а тут згадуємо лише те, що потрібне для доповнення образу боротьби українського народу за свою землю і своє життя на теренах за лінією Керзона, проведеної в 1945 р.

Протиукраїнські терористичні напади, головно грабункового характеру, роблені рештками польських червоних міліцій і звичайними цивільними бандами, продовжувалися ще протягом цілого 1945 р., але не становили ніде поважної загрози, бо відділи УПА й Народньої Самооборони ліквідували її з дуже добрим успіхом, без більшого труду. Найбільша трудність була в тому, що за постійні бандитські напади треба було карати деякі польські села, з яких рекрутувались безперервно найбільші банди грабіжників, а це викликувало нераз ускладнення в польсько-українських відносинах, хоч ми старались завжди уникнути небажаних наслідків відповідним насвітленням і виясненням нашого поступовання.

Завдяки належній поставі наших збройних сил, завзятій героїчній боротьбі, великій посвяті і жертвенності організаційних і повстанських кадрів та народніх мас, смілій революційній політиці, в парі з широкою політично-пропаґандивною акцією і вмілою тактикою, якої вимагали обставини боротьби на тих теренах, — не тільки спаралізовано протягом весни і літа 1945 р. ведену большевицьким і польським урядами виселенчу акцію, але відбито великі ворожі сили, кинені проти українського населення, врятовано життя і майно десяток, а може і сотень тисяч українців, завдано ворожим силам дошкульних втрат і здобуто навіть у тих же ворогів належний респект. Слава і розголос боротьби наших збройних повстанських відділів лунала широко, а стійкість, витривалість, організованість, посвята і політичне вироблення українських народніх мас — знаходили часто і в ворожому таборі найвище признання. Слава і легенди про нашу революційну боротьбу ходили широко по всій Польщі та продирались через верхівя Карпат в Словаччину і Чехію, куди теж заходили з рейдами наші відділи, чого свідоцтвом можуть послужити хоч би офіційні голоси тамтешньої пробольшевицької преси, не говорячи вже про інші.

Перехід Червоної Армії і блокада.

Не змінив цього стану і перехід через наші терени міліонових мас Червоної Армії з заходу на схід, який розпочався в м. липні й тривав повних два місяці. Большевики намагались використати цю обставину до того, щоб повністю знищити при тій нагоді наш рух. Та це їм не вдалось. Війська ЧА

зайняли і „залляли" майже всі місцевості й дороги та часто кватирували деякий час. Одначе це не причинилось ані до знищення наших відділів, ані до заломання самостійницького наставлення населення, а навпаки, ще раз його скріпило. Бо повертаючі зі заходу маси червоноармійців мали у свойому складі дуже великий процент невдоволених, а навіть революційно настроєних бійців, які приймали радо наші листівки і кличі, отверто симпатизували з нашою боротьбою й тим піддержували на дусі населення. Большевики знали дуже добре справжнє наставлення червоноармійських мас, як це ми переконались з різних документів штабів ЧА, які попали в наші руки, і тому не важились кинути Червоної Армії до спеціяльної акції проти нас. Їм було вже забагато і того, що ці міліонові армії про ніщо більше не говорили машеруючи вздовж через цілу Чехію й Польщу, як тільки про нас, про „бандєровців", розказуючи чуда-дива про подвиги й силу наших повстанців. Де-куди пробували большевики використати політруків кватируючих відділів ЧА до принагідної агітації за виїздом. Вони намовляли селян всіми силами виїздити разом з ними й страшили, що після цього, як вони виїдуть, поляки вимордують всіх українців, які тут остануть, так, як це вже зробили недалеко за Сяном. Однак і це не відносило бажаного успіху, тим більше, що рядові бійці шептали в приступі щирості довіреним селянам всю правду про відносини в Совєтському Союзі. Тому селяни не виїздили, а аґітаторам нераз прямо відповідали, що „аби тільки ви лишили нас в спокою, то з поляками ми вже собі самі дамо раду".

Одночасно з Червоною Армією, а переважно наприкінці її перемаршу появились кінні відділи т.зв. „козаків". Бійці ЧА заздалегідь остерігали населення перед ними. Це були окремі нквд-івсько-комсомольські, заградітельні і розвідочно-терористичні війська. Вони блокували протягом кількох тижнів майже всі села, їздили днями і ночами всіми дорогами і стежками, робили засідки і розшуки за нашими відділами, ревізії в селах, несподівані наскоки й погоні. Не зважаючи на доволі довгий час цієї блокади, не вдіяли однак майже нічого. В кільканадцяти випадках дійшло до малих сутичок в часі несподіваної зустрічі наших повстанців з роз'їздами тих „козаків". Однак у всіх сутичках наші повстанці вийшли переможно й зліквідували противника без власних втрат. Найчастіше відбулось це взагалі без сліду, так що в большевицьких командах думали про дезерцію, бо це теж було нерідке явище, навіть у тих вибраних „козацьких" частинах. В кількох випадках, де дійшло до сутичок і не вдалося зліквідувати противника без сліду, большевики застосували відплатні карні акції — спалення кількох, чи кількадесяти господарств, арештувати жителів найближчого села, або обстріл лісу з мінометів, гармат і панцирних поїздів. — Наші відділи не входили в більші сутички, бо це не було вказане, коли довкруги перевалювалась міліонова армія і це було недоцільне і заборонене зі засадничих оглядів, тому, що до бійців ЧА ми підходимо в першу чергу з нашою програмою, ідеєю і кличами, а не виступаємо зі зброєю, як боєвий противник.

Осіння виселенча акція

По провалі терористично-виселенчої весняної кампанії, большевицько-польські верховоди затривожились в Москві і Варшаві своєю невдачею й вирішили вхопитись інших засобів.

Насамперед скликали в місяці липні до Варшави спеціяльну конференцію в тій справі. На ту конференцію покликали між іншим кільканадцять українців

з різних теренів з-за лінії Керзона. Там намагалися виказати, що переселення мусить бути переведене, нібито з причин господарської натури, але признавались, що теж з причин політичної натури, бо так бажає собі уряд СССР, а польський народний уряд теж не хоче, щоб на його території остали денебудь українці і щоби з цього виростали якісь українські піємонти.

Після цього польський уряд кинув в місяці серпні в Перемищину і Бірчанщину 9-ту дивізію польської армії на приготування виселенчої акції. Це приготування виглядало в цей спосіб, що польське військо, з одної сторони намагалось знищити наші відділи, щоб в часі виселення не ставляли спротиву, а з другої сторони те саме військо грабувало безоглядно населення з усякого майна, щоб застрашити, зробити неможливим дальше прожиття і так приготовити до виселення. В акціях на наші відділи помагали польській армії більші частини погран.-військ нквд. Однак одні і другі нічого не вдіяли. Їм вдалось окружити ледве одну чоту, але і вона пробилась з окруження по трупах енкаведистів.

З днем 1-го вересня 45 р. польський уряд кинув в Перемищину, Бірчанщину і Лемківщину ще кілька дивізій війська, а в Любачівщину 3-тю поморську дивізію і розпочав масове насильне виселення цих теренів. Найгостріші, найбільш масові і брутальні форми прибрала ця виселенча акція в терені Перемищини і Бірчанщини, де переводила її 9-та дивізія. Українським селам давали вони кілька днів, або кілька годин до виїзду. Звичайно ніхто не виїздив. Тоді військо окружувало кільканадцять сіл і виганяло людей. При цьому били, декого стріляли на місці, викидали з хат, грабували майно і забирали тягаровими автами, а людей гнали силою до большевицького кордону, або до залізничних станцій. Там змушували підписувати заяви на „добровільний" виїзд такими методами, що навіть ломали руки й пальці. Тим, які застрашені погрозами виїхали зі своїх сіл до залізничних станцій, чи до кордону в назначеному речинці і забрали, як було дозволено, своє майно, тепер на кордоні та на станціях брутально відбирали рештки майна; поляки терором, большевики собі, але хитрощами, переладовуючи з вагонів окремо людей, а окремо майно, якого їм вже не довелось ніколи бачити.

Найбільше насилення цієї осінньої виселенчої акції було в місяцях вересні і жовтні. Безконечним насильствам, грабункам, побоям, знущанням і мордам, які діялись при цьому, не було ні числа ні міри. Разом з бандитами у військових мундурах, які доконували злочинств, або зараз за ними, йшли такі самі бандити-цивілі. Це гурми польських селян з довколишніх сіл, організовані спеціяльно в тій цілі, йшли помагати військові в грабежі і тероризуванні українського населення. Прехитра діявольська большевицька рука показала і тут свою вправу і прямо мистецтво. Керуючи цілою акцією виселення й терору, большевики не тільки що подбали, щоб зробити це руками польського війська, але окремими інструкціями наказали ще притягнути до цього за всяку ціну також польське цивільне населення, зокрема всяке шумовиння і то якнайбільш масово, щоб надати виселенчій акції характеру польсько-української боротьби та закрити її правдиве большевицьке обличчя. Це переводили вони всюди планово. А польському шумовинню тільки в те й грай! Грабуй і мордуй — це старий випробований большевицький клич, на який знаходили вони всюди, а тим більше в польському шумовинню, немало охочих, зокрема тут, де грабунок за плечима польського червоного війська і большевицьких переселенчих комісій видавався зовсім безкарним. Кинулись отже подібно як на весні, цілі хмари польських цивільних банд на українські села і разом з військом били українців, виганяли, грабували, навіть дерлись

вже між собою нераз за награбоване в українців майно, або за українські хати, вибираючи собі що кращі. Так було головно в Перемищині і Бірчанщині. В інших теренах, де мали більші впливи польські підпільні протибольшевицькі круги, таких явищ було менше, а декуди зовсім не було. Треба признати, що тим разом, інакше як на весні, польський протибольшевицький табор, за вийнятком хіба зовсім божевільних шовіністів, не пішов разом з цією большевицькою виселенчою акцією, але зайняв невтральне становище, а декуди чинно протидіяв. Тим разом було багато випадків, що польське населення, як теж вояки польської червоної армії, під впливом наших листівок і під впливом своєї власної протибольшевицької політичної тактики, протидіяли виселенню українців і допомагали всіляко українському населенню. На жаль, таке становище польського протибольшевицького табору не було досить рішуче, не було всюди одноціло переведене і наслідком цього не було досить сильне, щоб здержати всюди своє цивільне населення перед участю в грабунках і мордах українців. Тому участь польських цивільних банд в цій грабунково-терористичній виселенчій акції була ще масовим явищем.

Збройна боротьба

Та не довго тішились бандити новими хатами і награбованим добром. Скоро прийшлось їм тікати стрімголов, часто ледве з цілою головою, або і без неї. Бо тут виступили вдруге до бою наші повстанські збройні сили, які їм видавались вже знищені, або не страшні за плечима польсько-большевицького війська. Тим часом наші повстанці з'явились тепер, в годині найбільшої тривоги і горя народу та станули до бою в обороні його життя і рідної землі. І ось тоді загоріло довкруги сотнями кілометрів і задзвеніла зброя, так, що почули не тільки пани старости і воєводи в Перемишлі, Сяноці, Любачеві і Ряшеві, але почули і здорово настрашились червоні маршалки у самій Варшаві.

Червоне польсько-большевицьке військо було дуже відважне, коли їм з гарматами і танками, цілими дивізіями, приходилось воювати з нашими жінками, дітьми і стариками, з коровами, курми і перинами. О, — тоді вони доказували справжніх чудес у своїх подвигах. Але коли наші славні війська Української Повстанської Армії підійшли їм під самий ніс і вдарили на їхні головні укріплені осередки, на Бірчу, Олешичі, Кузьмину, на Нову Греблю і Варяж, на передмістя Перемишля і Любачева та обстріляли сам Перемишль і Любачів, здобули маґазини, висадили водопроводи, знищили на станції в Перемишлі поштовий поїзд, здобули і висадили в Сорохові під самим Ярославом величезний залізо-бетоновий міст, тоді ця славетна червона грабіжницька армія, діставши здорового прочухана, втікала в переполосі і паніці. Десятки кілометрів бігли польські вояки, тільки в біллю і босо з Бірчі аж до Перемишля в білий день на очах всього міського населення і переполошені спинились аж на Засянню...

Ще важче прийшлось їм воювати, коли наші відділи застосували партизанську тактику й атакували малими рухомими частинами, які скоро з'являлись і скоро зникали, вдаряли нагло і несподівано, — а за хвилину були вже далеко і атакували в другому місці. З таким противником, який був

невидимий і невловимий, такий широкий і могутній, як ліс і ніч, який всюди з'являвся і всюди зникав, атакував сміло і очайдушно і зникав зручно-безслідно, якого бійці не бояться ні гори, ні води, ні голоду, ні холоду, ні яруг, ні темноти, але чуються в них, як у свойому царстві, які не бояться цілих полків і дивізій ворога, ні їх гармат і панцирів, а вже окружені — б'ються героїчно до загину з найбільшою погордою смерті і всі, як один, ранені самі себе вбивають, щоб не здатись ворогові, — з таким противником польське червоне військо не могло дати собі ради.

Коли одна неповна чота УПА, разом 23 стрільців, окружена прикінці грудня 45 р. в лісах Синявщини, видержала на своїх боєвих становищах цілий день від 7 год. ранку до 7 години вечора, цілоденний гарматний і мінометний обстріл, відбила всі атаки цілого полку противника, разом 900 вояків і, наклавши гору ворожих трупів, пробилась вночі через ворожі застави, маючи тільки одного раненого стрільця; коли 15 стрільців УПА з залоги табору, переважно кухарі і санітари, окружені в перших днях лютня 46 р. в лісах Лемківщини (б. Явірника) цілою дивізією польської армії й частинами військ нквд, які мали зі собою артилерію, танки, панцирні авта, пробились під командою свойого чотового через три густі перстені ворожих військ і вийшли всі ціло, знову тільки з одним легко раненим, — то це такий противник і така сила, з якою дійсно не легко воювати цілим арміям. Не даром скаржиться перед лицем усього світу маршалок Жимєрскі на „важкі бої",

Отак наше славне повстанське козацтво здорово прижарило польським сталінським бандитам, які прийшли мордувати і виганяти наших батьків, матерей і сестер з рідної землі. У висліді, виселенча акція перемінилась у справжню війну, а околиці, які були нею обняті, у фронтову полосу, в дослівному значенні того слова, де як день, так ніч кипить завзята боротьба.

Щоби перешкодити виселенню, наші відділи знищили майже всі мости, залізничні рейки, насипи і дороги та телефонічні получення, висадили у воздух, або спалили опірні пункти ворога (всякі муровані будівлі), одночасно спалено українські села, з яких ворогові вдалось терором вигнати населення. Тільки в самій Перемищині і Бірчанщині спалено частинно, або зовсім понад 50 українських виселених сіл. Мусіли втікати з них ледве живі і ті „нові господарі", які вже засіли в них, а другі — стратили взагалі охоту шукати на нашій землі легкої наживи.

Одночасно спалено біля 15-ть польських сіл, які були головними бандитськими осередками, що тероризували цілий рік, а зокрема тепер, разом з військом, українське населення. Ці польські села не послухали жодних розумних закликів, не пішли теж по лінії польських підпільних самостійницьких кругів, які наказали ще в місяці травні здержати протиукраїнські виступи, але дальше нападали, грабували й мордували та нагромадили в себе величезні скількості всякого награбованого добра. Коли не помогли вкінці спеціяльні упімнення, вислані їм від командування УПА й Самооборони, тоді спалено їх дощенту і покарано розстрілом ряд найбільш горезвісних бандитів по докладному списку, що його представили нам самі поляки з інших небандитських сіл.

Дальший хід виселенчої акції

В осінній виселенчій акції потерпіла найбільше Перемищина і Бірчанщина, які перемінились в одно велике побоєвище й попелище. В Любачівщині перейшла ця виселенча акція дещо легше і з меншими вислідами. Українське населення втікало тут цілими селами в ліси й окривалося по кілька тижнів, а польське дооколишнє населення, опановане сильнішими протибольшевицькими настроями не помагало назагал військові в виселюванні українців. Рівнож і серед вояків польських військ, які тут діяли, знаходили сильніший відгук наші листівки та ширились протибольшевицькі настрої, що ослаблювало нераз їхню активність в переводженні виселення. Наслідком цього, велика частина українського населення вдержалась на своїх місцях, хоча зістала дуже пограбована.

Ще менший успіх принесла ворогові осіння виселенча акція в терені центральної і східньої Лемківщини. Тут діяв ще від весни корпус „Войсковей Охрони Поґраніча". Але вояки цього корпусу були назагал настроєні протибольшевицько, приймали з великим признанням наші листівки, одобрювали наше становище та не хотіли брати жодної участі в поборюванні українців. В м. вересні їх через те стягнули. На це місце кинули нову дивізію, призначену спеціяльно до тероризування і виселювання українців. Але й тут повторилось подібне. Під впливом нашого роз'яснювального становища, як рівнож під впливом місцевих поляків, які йшли разом з нами проти большевиків, або ще частіше боялись, що розгорнення виселенчої й противиселенчої боротьби викине також і їх з дотеперішніх місць, як це вже декуди сталось, — польські війська повели себе на Лемківщині далеко краще, чим 9-та бандитська дивізія в Перемищині. Наслідком цього, осіннє виселення не мало на Лемківщині широких розмірів і скінчилось переважно на грабунку майна.

Невдоволені таким вислідом сталінські п'ятолизи у Варшаві кинули при кінці місяця грудня 45 р. і в місяці січні — лютому 46 р. на Лемківщину нові війська. Тим разом це вже відповідно вибрані й „належно приготовані", переважно бандитські елементи. Вони почали тероризувати й викидати українські лемківські села довкола Ліська та Сянока і вславилися вже такими ділами, як жорстоке вимордування понад 70-ти осіб в с. Завадка Морохівська в дні 25 січня 1946 р. — Одночасно наприкінці м. січня і в половині м. лютого 46 р. вислано нові польські червоні війська, узброєні в танки й гармати, в терени Бірчанщини, Перемищини, Любачівщини та другі терени, які наново розпочали страшними методами тероризувати позістале перед тим українське населення, щоб змусити рештки українців до виїзду.

Усіх людей, що їх зловлять, роздягають з обуви, б'ють усі шиби в хаті, розвалюють печі, мордують людей, скидають маленьких дітей на фіри мов бараболю, чи каміння й так везуть серед найбільших морозів. Вигадують всякі нелюдські знущання.

В с. Ліщава (Бірчанщина) в половині лютого замкнули в церкві 50 людей, намочивши їх перед тим у воді. Так держали їх цілий тиждень і там їх ще важко побивали, а самі танцювали і виправляли невидані досі оргії, насміхи й злочини.

Українські Повстанці ставлять всюди завзятий спротив та провадять героїчну боротьбу в обороні рідного населення.

За честь і життя народу!
За долю рідної, батьківської землі!

Большевицький і польсько-большевицький уряди хотіли перевести виселення українців ще до 1 червня 1945 р., однак їм це не вдалось. Опісля продовжили речинець до кінця липня. Але і з цього нічого не вийшло. Тоді вирішили перевести виселення за всяку ціну до дня 1 листопада 45 р. Писали про те багато разів у пресі й потвердив це у своїй промові Жимерскі. Однак українське населення своєю гідною поставою та українські повстанці своєю героїчною боротьбою знову перекреслили їхні плани. Та ворог не резиґнує зі своїх намірів. Большевики натиснули ще з більшою силою на те, щоб перевести чимнайскоріше повне виселення українців. На початку 1946 р. кинули отже нові сили польських військ, під командою большевицьких старшин, на переведення цього катівського, людоїдського плану.

Західня вітка українського народу, що її доля зв'язала останньо з іменем т.зв. лінії Керзона, яку вороги-окупанти засудили ще в 1945 р. на повну смерть, видержала героїчно цю велику пробу і вийшла переможно проти великих ворожих сил, які стояли проти неї. Тепер ступає вона в новий 1946 р. знову в огні завзятої боротьби за свою долю і життя.

Терористична виселенча бандитська акція продовжується ще з більшим посиленням — і продовжується наша боротьба! Український народ ставляє, де тільки може, завзятий спротив, не виїзджає добровільно, ховає майно, втікає в інші околиці, а збройні сили УПА й Самооборони зводять завзяті бої з ворожими військами, не зважаючи на непригожі умовини зими. Український народ своєю гідною поставою й поставою своїх найкращих синів, своїх вірлів — повстанців, героїчною смертю тисячів найкращих борців, на чолі з Незабутніми, Славними Командирами Української Повстанської Армії — Коником і Ягодою, яких Імена будуть повік зв'язані з історією цієї землі в
її найбільших і найважчих хвилинах, — врятував свою честь перед світом, перед історією й перед пам'яттю своїх дітей-нащадків, які прийдуть по нас. Українці не опустили й не опускають добровільно своєї землі, ані не схилили покірно своєї голови під батіг ворогів-окупантів, але боронять її всіми силами і відповіли ворогові гордо і твердо — збройною боротьбою! Вона набрала таких широких і могутніх розмірів, що стала великою подією і перейде в пам'ять поколінь!

За кров муки українського народу — ворог окупант мусить платити своїм життям і своєю кров'ю!

Ніхто не буде безкарно виганяти нас з рідної землі! Боротьба палає широко і буде продовжуватись далі!

Там, де ворог вигнав українське населення з його рідних сіл і хат, — також не здобув і не взяв у своє посідання нашої землі, не знав і не буде знати на ній ніколи спокою та заплатив і ще нераз заплатить за усі звірства — своєю кров'ю і смертю. Бо з цих руїн і попелищ, з батьківських цвинтарів і могил буде ще довго простягатись до нього караюча рука народньої помсти!

Ми присягаємо на кров і муки народу, що ніколи не забудемо, добровільно не віддамо, не простимо, а пімстимо всі кривди, знущання й наругу!

ВІСТІ З УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ

Війна на великих світових фронтах закінчена, але в Україні вона продовжується. По одній стороні стоїть московсько-большевицький імперіяліст, загарбник, мучитель і кат народів, озброєний від стіп до голови, а по другій стороні стоїть український народ і його збройна революційно-визвольна сила — Українська Повстанська Армія, озброєна, кромі зброї, ще і святою ідеєю і геройським лицарським духом та вірою в абсолютну правоту справи, за яку бореться. Московські імперіялісти намагаються при допомозі звірств, терору і мордів за всяку ціну вдержати Україну в жахливій неволі, а українські повстанці враз з цілим українським народом зброєю і кров'ю промощують шлях до визволення України і до встановлення на Сході Европи такого порядку, в якому будуть вільними народи і людина. Сили обидвох нерівні, але велич і героїзм боротьби українського народу в тих обставинах — тим більші!

З незлічимої черги подій, які відбуваються в Україні, багатих у факти жорстокого большевицького терору і звірств та славної боротьби УПА і цілого народу подаємо нижче ряд фактів.

Блокади

Одним з методів боротьби сталінських розбишак-енкаведистів проти українського революційно-визвольного руху являються т.зв. блокади. Блокада звичайно получена з облавами, арештами, ревізіями, побоями населення, шуканням за криївками, засідками, масовими грабунками селян плюс зрадницька робота сексотів і провокаторів. Нижче подаємо опис блокади (а таких на землях України — тисячі) в Галицькому районі, Станиславівської області, що тривала від 22.7. до 1.9 1945 р.

Передвісниками блокади були наскоки на окремі села і господарства, рейди менших груп військ нквд та масове придержування стариків, жінок і підлітків, допитуваних енкаведистами при допомозі підступів, застрашувань і побоїв. Більшість придержаних по короткому часі звільняли (одна - дві доби). При переслухуванні контактувалися з сексотами, які обов'язково „попадали" в ряди арештованих, а одночасно вербували нових. — Блокаду переводили війська нквд Галицького, Войнилівського і Жовтневого (большевицька назва) районів та відділи обл. нквд з тим, що по селах тоді кватирували фронтові частини Ча і їх присутність сприяла енкаведівським операціям. Цілий відділ поділявся на три оперативні групи. Кожна група мала окремий штаб і діяла на терені 9-10-ти сіл, зміняючи часто місце постою. Всі групи підлягали штабові, що кватирував в Галичі.

Ціллю операцій, як судити по методах, було: 1. шляхом детальної прочіски лісів, лугів, кількакратно на більшому відтинку, та шляхом нічних засідок, рейдів і маневрування — поставити в безвихідне положення відділи УПА, змусити до чолового бою і тим ліквідувати їх; 2. шляхом всип, провокацій і відкривання криївок — розгромити остаточно організаційну сітку та стероризувати до непритомності населення.

Методи розшуків: Найперше була проведена прочіска лісів. Після того відділи нквд розкватирували по селах, але в перших днях розшуків не переводили. Обмежувались до ведення розвідки; обсервували, контактувалися з аґентами під претекстом трусів в їхніх хатах, на допитах в сільраді, покликуючи буцімто по господарських справах, на конспіративних стрічах, а дальше — ходили по хатах за харчами, допитували звичайних до нічого непричасних старших громадян, дівчат, нелітніх дітей, яких забирали прямо з вулиці і т.д. При тому головно покладали на те, щоб тортурами змусити стариків, жінок і дітей до виказування де і хто скривається, де криївки, котрі дівчата працюють в організації і ін.

Приклади: в с. Комарів придержали кількох хлопців (з 29 р.) і биттям та застрашуванням хотіли від них видобути якісь зізнання. Хлопці цілу ніч видержали гідно і нічого не сказали, тоді їх звільнили, а забрали на допити кількох стариків (від 50-60 літ). Від тих також нічого не довідалися і по 24 год. звільнили, після цього арештували кого попало і допитували. Між тим придержали 80 літню бабусю, обіцяли їй різні речі, коли вона скаже, де окриваються підпільники, врешті „давали" їй корову, а коли і це не помогло, тоді буками прогнали старушку зі „штабу". Хто зі задержаних щонебудь сказав, того держали 10 — 15 днів і тягнули слідство.

До розшуків кожна з груп мала приділений свій відтинок села (участок). Окремо виділялись групи по 6 — 20 осіб до шукання за криївками, зложені зі спеціяльно вишколених і досвідчених енкаведистів, озброєних в 2 метрові дроти. Надзвичайно ґрунтовні розшуки робили в тих господарствах, що представлені сексотами як наші симпатики, а дальше — де з родини хтось скривається, в господарствах, де є молоді жінки, які не могли виказатись листами, чи іншими документами про те, де перебувають їхні чоловіки (в смерть мужа не вірять). В провірюваних господарствах шукали дротами головно в тих місцях, де сподівались знайти криївку: в стодолі, стайні — звичайно близько підвалин і фундаменту, в кутах, під жолобом, попід стіни, а також із зовні цих будинків, — рідше в хатах і городах. В господарствах, всипаних, шукали кругом усіх будинків, близько підвалин і фундаменту пхали дроти (так само і в середині), в хатах розвалювали печі і кухні, перекопували токи в стодолах, рили глибокі ями в хатах під ліжком, пічю, в коморах і сінях. Були випадки, що вбивали кругом стін дроти у віддалі 10 — 15 цм. один від одного. Докладно провіряли подвір'я, сади, зокрема в кукурудзах, картоплі і на грядках. В деяких селах такі провірки були тричі повторювані протягом першого тижня блокади, — по інших лише одноразово. Там, де були всипи криївок з людьми, розшуки обмежували виключно до всипаного місця. Кромі того перетрушували усі господарства, хати, горища, стайні, стодоли (перекидували снопи, солому, сіно), шукали в пивницях, коморах, заглядали в шафи, скрині, куфри, а при тому крали всякі речі. Провіривши села, перекинулись на луги і береги річок, потічків, млинівок, замітних горбків, ярів. Спеціяльно шукали там, де були будь-які підозрілі познаки (стежка, столочена трава, всохлий кущ, свіжо зломані гілки дерев, тощо). В таких місцях вбивали дроти і коли дріт зупинявся, забивали молотом, коли й це не помагало, тоді розкопували, викидали камінь, чи інший твердий предмет і знова забивали дріт. Коли дріт не стрічав жодного опору, витягали та забивали в другому місці. — Докладну прочіску великих лісових масивів переводили під кінець, сподіючись, що по перешуках сіл багато підпільників було змушених шукати приміщення в лісі. Ліс обкладали кругом заставами (брали до цього і фронтові частини),

а також робили застави по дорогах, полянах і просіках (лініях). Поміж заставами ганялись кінні роз'їзди. Інші частини переходили ліс розстрільною. Ліс намагались провірити з найбільшою докладністю. Криївок шукали в час прочіски ліса і по її проведенні, за такими познаками, як і в лугах (стежка, береги ярів, потічки). В ліс заходили тихо, старались при порушуванні не робити найменшого руху. Стріляли тільки в конечних випадках. Перевірка починалась в ранніх годинах, а закінчувалась пополудні, — тоді всі війська стягались в село. Були однак випадки, що в лісі задержувались до сумерку, а то й ночували та чатували, чи не вилізе хто з криївки.

По селах і в лісах поробили обсерваційні пункти. На такому пункті приміщувався старшина з далековидом та зорив і подавав свої спосереження через чергового, що стояв поблизу, до штабів чи груп. Коли зорець запримітив, що хтось втікає або окривається, або жінка несе їсти до стайні, чи стодоли, тоді приходили большевики і переводили допит та ревізію. Обсерваційними пунктами служили церкви, високі дерева і горби. Ніччю розсилали групи до підслухів, які тихо (навіть босоніж) розміщувались в поодиноких господарствах і підслухували, чи хто не надійде, або не закашляє в криївці. Робили засідки, не зважаючи на погоду, на підступах до села, головно при дорогах, що ведуть від сторони лісу, на стежках, мостах, кладках, головніших бродах, на головних пунктах через які обов'язково треба переходити, рідше в ярах, потоках, лугах. На засідку йшли з-вечора, а вертали ранком. Днем засідали в кукурудзах (двох — трьох), обсервували рух. перед прохожими з'являлись несподівано, задержували їх і леґітимували.

Підсумовуючи це все, стверджено, що ворог акції не виграв, майже не було випадку, щоб самочинно викрили якусь криївку, якщо не було всипи, чи провокації. Мимо докладної підготовки, мимо великих сил ворога, мимо широко стосованого терору, підступів, провокацій, сексотів та всіх інших підлих і жорстоких методів, мимо того, що ворог перекинув все до гори коренем в кожному господарстві, переглянув кожний корч, проштихав дротами кожну п'ядь землі, — однак сітки організаційної і відділів УПА не знищив і вони дальше діють та дальше нещадно б'ють наїзника. Навіть в час блокади відділи, боївки і поодинокі революціонери наскакували несподівано на сталінських душогубів, били їх зі засідок, в сутичках і де тільки попало. Приміром: біля села Суботова відділ Т. звів цілоденний бій з переважаючими силами ворога. Ворог втратив кількадесять вбитими і стільки раненими; в с. Викторів СКВ (Самооборонний Кущевий Відділ) прогнав кулеметним вогнем 20-ть енкаведистів, які провіряли село і повбивали людей; біля с. Ганівець двох повстанців вбили 7-ох душегубів і 9-ох ранили, — під час погоні за ними самі згинули геройською смертю. — Слід відмітити ще цілий ряд інших боєвих і геройських картин, які ще не охоплені звітом.

Все те є тільки одним образком боротьби, яку веде сьогодні український народ проти большевицьких людоїдів. Таких блокад, облав, побоєвищ на території цілої України — тисячі.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ ЗВІРСТВА

Російсько-большевицькі загарбники є абсолютно безсильні супроти наших ідейних правд. Всі їх підступи, фальш і облуда відбилися і відбиваються об наш ідейний панцир і нашу зброю. Ворог бачить, що йому не скувати душі народу і його пориву до боротьби за вільне незалежне життя, тому піниться з люті і стосує найжахливіші звірства супроти українського народу. І так; 11.8.45 р. в с. Кабен (Буковина) група енкаведистів в силі 80 осіб заатакувала 5-ох членів ОУН, які по-геройськи відбивали наступ опричників. Під час бою 3-ох згинуло, а 2-ох (Василь і Сербієнко — обидва наддніпрянці) одержали тяжкі рани і попали в руки ворога. Цілий день їх тортурували, але вони не зрадили ані словом організаційних тайн і держалися, як пристало українським революціонерам. Тоді бандит — старший лейтенант нкґб наказав привести 3-ох старших громадян зі села Дрошинець і для застрашення населення в присутності цих людей сталінські бандити відтяли обидвом раненим полові органи, а опісля викинули їх на гній, де вони серед жахливих мук померли. 27.8.45 р. в с. Білі Ослави (Станиславівщина) посіпаки вбили 10-літнього хлопця, що пас худобу, та ранили одного селянина — каліку. В селі Чорний Потік замордували двох хлопців, а трупів їхніх вкинули до пивниці.

22.8.45. в с. Тумер (Єзупільський р-н, Станиславівська обл.) большевики вбили чоловіка і жінку, які вертали з поля додому.

14.9.45. в с. Дзвиняч замордували одного чоловіка, що йшов до праці.

14.10.45. енкаведисти, вертаючи з розбійницьких акцій, закатували в с. Риків (Дрогобиччина) 20-ть літнього юнака, який щойно повернув з Німеччини.

15.10.45. в м. Трускавці знайдено в пивниці трупа 47-літньої жінки, яку большевики замордували, а потім пограбували її майно.

16.10.45. енкаведисти, в числі 70 осіб на с. Гаї (Дрогобиччина) і замордували між іншим 13-літню дівчину, яка боялася сталінських бандитів і не хотіла відчинити їм хати.

Сталінські бандити в своїх звірствах, мордах і побоях не поминають навіть в нічому неповинних жінок. Вони напали 17.8.45. в с. Рогізні (Старосамбірщина) на одне господарство і, не заставши в дома нікого крім жінки, почали її катувати та вигукувати, що її син в ,,бандерівцях".

Не мало таких випадків в Україні, де українські діти відважно протиставляться ворогові. Наприклад: 1.8.45. один старшина енкаведист, ідучи селом п'яний, намагався пограбувати одне господарство. Жінка стала в обороні свойого майна. Енкаведист почав ганятись за жінкою. Тоді три малолітні хлопців схопили сталінського бандита і вкинули до рова в болото.

В кожному українському селі вже сьогодні начислюється десятками помордованих і помасакрованих людей, а найбільше попадає жінкам і старикам, бо вони не можуть втікати перед сталінськими людоїдами і завжди залишаються в дома. Та український народ не паде на коліна перед окупантом — звірем, людоїдом, але веде завзяту і нещадну боротьбу проти нього.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ ПРОВОКАЦІЇ

Кромі отвертих форм боротьби, як терор, вбивства, арешти, вивози і т.д. що їх стосує червоний варвар в поборюванні українського революційного руху, він ще примінює дуже широко закроєну провокацію.

Наприклад, до с. Свидник (р-н Турка, обл. Дрогобич) прийшли ніччю 100 большевицьких душогубів. Вони представили себе за відділ українських повстанців. Селяни, не розкусивши підступу ворога, повірили, що це повстанці і почали радо жертвувати харчами. Після того, як населення виявило свою прихильність і допомогу, червоні скинули маску і заарештували усіх тих людей, що давали харчі. Арештованих селян страшно тортурували: били, виривали волосся, зуби, ломили руки, саджали кілька разів на розпечену кухню. — Кромі такого роду провокацій сталінські бандити примінюють ще й такі: перебираються в різні військові мундури, закладають тризуби на шапки і йдуть групами в терен та подають себе всюди за українських повстанців. Такі провокативні енкаведівські групи нападають на українських селян, силою добуваються до хат, пограбують все, що попаде під руки, забирають худобу, побивають людей і чинять всякі звірства. Все це роблять вони вдаючи повстанців. При таких провокативно бандитських нападах вигукують до людей: „Ми боремося за Україну, тому нам все вільно". Наприклад, в с. Погоня (Тисьменицький р-н, Станиславівська обл.) така провокативна банда напала і пограбувала монастир. Подібні банди переводили масові грабунки в селах Буковини.

Такими методами окупант хоче скомпромітувати українських повстанців в очах українського населення і відвернути його від боротьби за волю і незалежність своєї Батьківщини. Але населення розпізнає большевицьких бандитів хоч би вони як себе маскували, бо ж вони грабують і мордують людей днем у своїх мундурах, а вночі приходять робити те саме — перебрані.

БОЛЬШЕВИКИ ОРГАНІЗУЮТЬ ГОЛОД В УКРАЇНІ

Москва вже кількакратно цілево організувала голод в Україні, виморюючи понад 10 міліонів українців. І то в роках, коли наша земля давала найбільші урожаї. До такого стану намагаються довести Україну московські большевики і цього року. Тим діявольським методом ворог хоче здавити розмах нашої визвольної боротьби.

Ще перед жнивами 45 р. окупант приготовлявсь дуже докладно до цієї грабункової акції. Всі його ячейки вели заїлу агітацію, розсідались по селах спеціяльні грабіжницькі загони (20 — 150 осіб). І коли ще український селянин, вимучений безперервними енкаведівським терором, заливався у кривавому поті, працюючи при зборі збіжжя, до нього присікалися сталінські собаки й вигавкували: „давай державі", „давай армії", „давай усім, бо розстріляєм, посадимо в тюрму, вивеземо на Сибір". Вся ворожа адміністрація, нквд, нкґб, стрибки, військо і всяка інша твар кинулася на селянина та почали грабувати його до нитки. Акція грабунку мала наглий і безцеремонний характер. При тому сталінські організатори голоду застрашували, арештували й побивали селян,

конфіскували господарства, судили людей по кільканадцять років в'язниці і тяжких робіт, пацифікували села, тих селян, що не могли здати наложеного контингенту, бо навіть стільки земля не вродила, саджали в лагери, тюрми і вивозили на Сибір. Під терором організували т. зв. „червоні валки" (більша кількість фір з червоним прапором). Щодня накладали нові і нові контингенти на всі роди продуктів. Енкаведівські загони нападали на села і забирали все збіжжя, яке тільки знайшли. При тому не поминали й тих селян, що вже наложений контингент здали. При тій грабежі не поминули навіть тих жінок з дітьми, яких мужі і батьки згинули на сталінському фронті. Одні большевицькі гайдуки видавали таким жінкам посвідки, що ніби їх звільняють з контингенту, а другі — дерли їх і забирали все збіжжя до решти. Ось кілька прикладів:

18.9.45. в с. Устя (Коломийщина) большевицькі грабіжники забрали останні 100 кг. жита і 100 кг. пшениці у селянки Гафії Боднарчук, не зважаючи на те, що вона наложений контингент здала, а це збіжжя, яке в неї забрали, лишилося на засів і прохарчування чисельної родини. Тепер бідній селянці приходиться по цілорічній тяжкій праці разом з дітьми з голоду вмирати.

20.9.45. в с. Надорожна (Тисьменицький р-н, Станиславівська обл.) большевицький прокурор наказав десятникам здати контингент до кількох днів. Коли один з десятників заявив, що багато селян по здачі контингенту не матимуть ані що їсти, ані посіяти, на це прокурор відповів: „сам здихай, а для держави мусиш дати".

29.9.45. в с. Джурів (Коломийщина) большевицький прокурор покарав селянку Анну Герман здачею додаткових 9 цт. зерна за те, що вона, здаючи контингент, не додала 9 кг. Коли покривджена селянка почала розпучливо плакати і просити ката-прокурора, щоби звільнив її від несправедливої кари, бо такої кількості збіжжя не має і мусіла б купувати, а не має за що, тоді цей „речник сталінського права" відповів: „хоч втопися, а збіжжя мусиш здати". По цих словах селянка кинулась у криницю, щоб вкоротити собі це жахливе життя. Того ж дня в с. Кіданчі сталінські людоїди арештували і засудили селянина Миколу Ількового на 10 років тяжких робіт за те, що не вспів на час здати наложеного контингенту.

В сс. Строганичі і Довге большевики забрали все збіжжя від селян.

Крім цього большевики увели ще й такі форми грабунку населення: наложили податок від кожної тварини; від коня — 1200 крб., від корови 900 крб. А за один цт. збіжжя, зданого на контингент, платять 6-7 крб. — До кооператив не дають жодних продуктів, крім сірників і горілки. Грабункову акцію веде большевицька тиранія не тільки офіціяльно, але грабують також українське населення всякої масти большевицькі чиновники в неофіціяльний спосіб. Кілька фактів:

31.8.45. в с. Коневі (Добромильський р-н, Дрогобицька обл.) большевики пограбували дощенту священика і церковні речі. Багатьом селянам пограбували все, що знайшли в хаті, а також худобу.

4.9.45 року большевики пограбували в селянина Попик Тахова пасіку, а в сусіда пограбували все убрання, білля і взуття.

4.9.45. в с. Чернієві (Лисинецький р-н, Станиславівська обл.) большевицькі старшини, що приїхали туди автом, пограбували директора школи. Забрали убрання, взуття та білля.

І так безконечний ланцюг таких і подібних фактів. До цього всього приходить ще сталінська грабуй-позика, яку переводили большевицькі висланники перед жнивами 45. і продовжують здирати її дальше. При цьому здирстві вживали і вживають також всяких терористичних методів, щоби видусити з населення останню копійку. Арештували, били, страшили вивозами на Сибір, ломили людям пальці, примушували підписати заяву на зложення наказаної большевиками суми, шантажували людей в різний спосіб. Нпр. коли бідний селянин під примусом підписав заяву на зложення 100 крб., тоді большевицькі аґенти дописували самочинно по одному і два зера і робили зі 100 крб. — 1000-чу і більше. Такі то безправства і насильства чинять над людиною московсько-большевицькі людоїди в своїй державі знаній„державою робітників і селян".

І вдалося б окупантові безкарно і ще більше грабувати український народ, коли б не українська революційно-визвольна організація і повстанчі відділи, які вчать народ, як має протидіяти цій грабіжницькій акції ворога, щоб не згинути з голоду і зброєю обороняють населення перед грабіжжю.

УКРАЇНСЬКІ ДІТИ БАЧУТЬ В БОЛЬШЕВИКАХ МУЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Большевики намагаються всіми силами вирвати з молодих українських дітей любов до свойого народу, звихнути їх душі, зробити яничарами і виховати в дусі вірної та покірної служби Москві. В тій цілі окупант вводить відповідну научну систему та ізолює всякий вплив на дітвору, який не відповідає російсько-большевицькому духові; в тій цілі заганяється дітей в „піонерські" організації, а пізніше в комсомол. — По окупації Західно-Українських Земель ворог повів спеціяльно сильний натиск на виховання дітей в свойому дусі. Примушують дітей вступати в піонери. Діти солідарно протиставляються натискові ворога, нпр. 3.9.45. до с. Дубівці (Станиславівщина) приїхали 10-ть енкаведистів та перевели гутірку зі шкільними дітьми, на якій намовляли дітей вступати в піонери та наказували слідити за „бандерівцями" і доносити про все учительці. Пізніше скликали батьків і накинулись на них за те, що діти виховані в „бандерівськім" дусі і неприхильно наставлені до совєтської влади. При тому грозили родичам вивозом на Сибір, а дітей в східні області, якщо батьки не змінять виховання. В іншому селі сталінські посіпаки зробили такий самий мітінґ з дітворою і намовляли доносити на „бандерівців", але ті демонстративно зі сміхом розбіглись, полишаючи енкаведистів самих. — До шкіл під час науки заходять також українські повстанці. Вчать дітей повстанських пісень, оповідають про бої, які веде УПА проти большевицьких наїзників та вчать вправляти зброєю. Діти скоро все переймають і радіють гостям — борцям за їх краще майбутнє. Не вирвати червоним дітоубивцям з душі української дитини того, що там вкладає наша боротьба. В пам'яті нашої дитини записуються всі знущання і звірства ворога над нашим народом і всі геройські картини нашої боротьби.

В ЧЕРВОНІЙ АРМІЇ ЗРОСТАЄ ПРОТИБОЛЬШЕВИЦЬКЕ НАСТАВЛЕННЯ

В місяцях липні, серпні і вересні 45 р. пересунулись через українські землі міліони бійців Червонорї Армії, що вертали зі Заходу на Схід. Міліони громадян СССР, ті, що ще оціліли і вийшли живими з гітлерівсько-сталінського кривавого пиру, тепер повертали домів. Бачили вони Европу і Европа бачила їх. І одне і друге не лишилось без наслідків. Червонармійці, а навіть старшини з жалем оповідали про життя людей в західніх країнах, а особливо в Чехословаччині і проклинали каторжне та нужденне життя в СССР. Крім сильної деморалізації, яка прибрала в рядах ЧА дуже широкі розміри, знайшли свій відгук ідеї протибольшевицької визвольної революції.

На такі настрої в ЧА вплинуло не тільки те, що бійці бачили світ і людей та їх життя не через большевицькі окуляри, а бачили його таким, яким воно є в дійсності, — але в великій мірі ці настрої викликає і підносить протибольшевицька боротьба українського народу і його збройних повстанчих відділів.

В ряди ЧА в час її маршу на Захід, а ще більше в час повороту на Схід кинено українськими революційно-визвольними чинниками велику кількість пропаґандивних листівок, зміст яких розкривав бійцям справжнє антинародне обличчя большевизму і закликав до боротьби проти поневолювачів народів і людини — проти російсько-большевицького імперіялізму.

По всіх шляхах, на телефонічних стовпах, на мурах і парканах розміщено протибольшевицькі кличі, звернені до ЧА. Як листівки, так і кличі червоноармійці радо читали та перенимались ідеєю, яка в них була голошена. В цих листівках і кличах відображувалась вся кривда, яку чинять над народами і людьми большевицькі тирани, та ясніла перспектива нового життя, що його принесе народам протибольшевицька боротьба. Були численні випадки, де бійці старшини в розмовах з населенням одобрювали боротьбу українських повстанців, не стріляли до них, не зважаючи на те, що нераз з ними зустрічались і в більшості задержували невтралітет тоді, коли нквд вело акції проти українського визвольного руху.

Зріст проти-большевицьких настроїв в ЧА не дозволив кремлівським тиранам кинути її до боротьби проти українських повстанців. Кожний червоноармієць ніс на устах слово „бандєровец", ідучи на Захід, поніс його з ще більшим заінтересованням вертаючи вглиб тюрми народів — СССР.

Нижче подаємо декілька фактів з-поміж тисячів подібних, які свідчать про наставлення червоноармійців:

Фронтовики, в багатьох випадках, при зустрічі з українськими повстанцями не стріляли до них. А коли навіть прийшло до стрілянини внаслідок несподіваної зустрічі, то на слідуючий день не робили ніяких доходжень. Наприклад, в Товмаччині 60 червоноармійців стрінулись зі заставою відділу УПА. Витворилась стрілянина. Червоноармійці завернули. Другого дня навіть не провірювали, хто це стріляв.

До села Н. (Станиславівщина) приїхали з району 20 енкаведистів і вступили до команданта кватируючих там військ ЧА, щоб цей дав їм допомогу проти „бандерівців". Старшина сховався перед енкаведистами, а господиню просив сказати їм, що його нема дома. По відході енкаведистів сказав: „Якщо дурні, хай ідуть шукати „бандерівців", а я не маю чого їх чіпати".

Відділи УПА не ведуть боротьби проти червоноармійців — своїх братів і союзників, а нещадно бють мучителів і катів народу з нквд і партії. Зловлених

червоноармійців повстанці звільняють, дають їм їсти, дають нашу літературу, розяснюють, за що їх гнано на фронт, а за що вони повинні боротися.

Між раненими інвалідами, а енкаведтстами доходить часто до збройних сутичок. Інваліди нарікають, що їм большевики обіцяли забезпечення, а дають: „хай живе перемога", „хай живе партія", „хай живе Сталін", — а цього людині замало до життя.

В Станиславові на Валах червоноармієць вбив двох переходячих енкаведистів, а сам втік.

Відділ УПА зловив 10 червоноармійців, яким забрано зброю, дано листівки, вияснено ціль нашої боротьби та звільнено їх. Коли бійців переслухувало нквд, вони сказали, що їх розброїв якийсь відділ, в якому були українці-наддніпрянці, поляки, а також американці.

7.7.45. біля с. Майдан (Станиславівщина) стежа УПА зустрілася з групою червоноармійців, що везли харчі. Наша стежа забрала харчі і вияснила бійцям, що це потрібне повстанцям, а самих бійців відпустила зі зброєю. Червоноармійці щиро розпращалися з повстанцями і від'їхали.

Комендант відділу ЧА, що рубав дерево в лісі, переказав одним лісничим до повстанців, що він знає про те, що УПА б'є тільки нквд і тих, які тероризують українське населення і тому він та його відділ не буде ніколи виступати проти УПА і цього додержувався. Пізніше, коли прийшли тим дроворубам на зміну інші, вони знову переказували, що бажають собі таких самих відносин з УПА, які були дотепер. Був випадок, що в одній хаті ці дроворуби застали багато навареної страви і запитали: „Для кількох бандерівців ці харчі приготовані?", а дальше сказали „варіть, варіть, вони також хочуть їсти. Ми вам за це нічого не скажемо".

9.7.45. через село Олешків (Станиславівщина) їхали 4 авта червоноармійців в напрямі Нижнева. Вони вертали з фронту. На кожному авті був уміщений портрет Сталіна і лозунги. За пів години вони верталися знову до Олешкова. Заїхали в річку, відчіпили портрет Сталіна і кинули в воду, та сказали: „Водив ти нас, сукин сину, куди хотів, а тепер будемо їхати без тебе". Цю сцену бачили робітники, які будували міст.

В с. Серники (Рогатинщина) большевицька воєнна прокуратура засудила одного лейтенанта на 5-ть років в'язниці за те, що він роздавав селянам спірт та при тім нарікав на большевицьку владу. Після засуду лейтенант сказав: „Я боровся за радянську владу — владу паразитів та експлуататорів і добився ранги лейтенанта. Я зробив велику помилку, бо повинен був боротися проти радянської влади". По цих словах засуджений витягнув пістолю і застрілився.

11.7.45. в м. Золочеві енкаведист намагався арештувати одного бійця ЧА, але товариші не дали. Тоді прийшла більша кількість енкаведистів і між одними і другими вив'язалася перестрілка.

23.7.45. відділ УПА закватирував в одному кінці села Підпечер (Станиславівщина), а частина ЧА в другому кінці. Червоноармійці бачили повстанців і знали, що це відділ УПА, але не займали. Те саме було кілька днів перед тим з іншою частиною ЧА, коли повстанці кватирували з ними в невеличкому лісі, к. Підпечер.

28.7.45. 3-ри повстанці стрінули старшого лейтенанта і двох сержантів ЧА, що їхали в село. З ними розминулися цілком спокійно і одні других не зачіпали.

9.8.45. відділ УПА зловив двох бійців з Новочина (Станиславівщина) і

поговоривши з ними, відпустив зі зброєю. Бійці радо розговорилися з повстанцями і подали докладне місце кватирування одної з груп нквд та заохочували: „ви їх бийте, це енкаведисти-мучителі народу, ми знаємо, що ви проти них воюєте".

12.8.45. повстанці зловили одного капітана ЧА (нац. руська, безпартійний), герой СССР, що зараз занимає поважне урядове становище. Капітан розказував багато про те, що офіцери ЧА не наставлені ворожо до УПА, бо знають, за що УПА бореться. Він вірить, що нквд нашого руху не знищить, бо „всі від старого до малого бандерівці". По розмові звільнено його разом з повозкою.

В одній місцевості в Станиславівщині їхав повстанець „батько Шрам" на коні в купелевім строю і з пістолею при боці з недалекого ліска до річки купатися. Над річкою задержали його червоноармійці, що кватирували в селі і купалися. „Ти куда? — купатися, оддихать, — ну сматрі какой бандєровец" — сказали вони „батькові", коли цей, не питаючи дозволу, поїхав далі. „Батько" купався разом з ними, оповідав їм, за що бореться УПА і вернувся назад до ліса.

15.10.45. до с. Д. прийшла група енкаведистів на засідку. Але тому, що падав дощ енкаведисти положилися спати в теплій хаті, а червоноармійцям казали сидіти на засідці. Червоноармійці залізли під міст і там сиділи до рана. Ніччю переходили через міст 5-ть повстанців, але бійці до них не стріляли.

В селі Т. (Стрийщина) червоноармійці розброїли кількох енкаведистів і вкинули їх на цілу ніч до пивниці.

В с. Рогізно (Самбірщина) під час постою відділу ЧА здезертирувало 28 кубанських козаків, а між ними старший лейтенант, який працював в полковому штабі. Лейтенант, утікаючи забрав зі штабу усі документи.

Були випадки, що по звільненні повстанцями придержаних червоноармійців, вони, переїзджаючи через села показували селянам наші революційні листівки і вигукували: „провєрені!", „провєрені!", — значить провірені і звільнені українськими повстанцями. Є також нерідкі випадки, що червоноармійці, прибувши до дому і заставши опухлих з голоду та праці своїх жінок, дітей і батьків, мстяться на спричинниках того лиха — енкаведистах і партійцях. В багатьох містах СССР доходить часто до збройних сутичок між енкаведистами і червоноармійцями. Останні отверто заявляють, що вони за колгоспи і нужду не воювали. — В ході дальшої протибольшевицької боротьби, цей процес буде прибирати в середовищі Ча щораз ширші розміри.

Хоч большевики, мабуть для замилення очей англо-американцям, наробили великого шуму про демобілізацію ЧА, то однак в дійсності демобілізації не перевели і не переводять, а навпаки, мобілізують нові молоді річники.

ЧИ ПРИГОТУВАННЯ ДО НОВОЇ ВІЙНИ?

25.8.45. до с. Побережжя (Станиславівщина) приїхали 15 большевиків. В селі зробили мітинг в справі здачі контингенту. На запити селян, чому не звільняють людей з Червоної Армії, бо вже по війні, сталінський слуга відповів: „Тому, що Туреччина щось недоброго задумує; а Англія і Америка ка-

жуть нам виступити з України. А це не може статися, бо ж ми за те крови не проливали, щоб „бандерівцям" віддати Україну".

28.8.45. в с. Деліїв большевики робили мітинг, на якому, між іншим, доповідач сказав таке:„Війна скінчена, але Совєтський Союз мусить уважати, бо ворог може несподівано нас заскочити". — Майже по всіх селах такою і подібною мовою большевики намагаються приготовити населення до нової війни і виробити переконання, що нова війна буде для большевиків обороною перед напасником.

З НАШИХ БОЄВИХ ДІЙ

В цілій Україні, а головно в її західніх областях, кипить завзята збройна боротьба. До довгої черги фактів, що були подані в попередньому числі „Інформатора", подаємо наступні:

8.7.45. сотня УПА під командою хор. Ч. звела 6-ть-годинний бій зі спецгрупою большевиків в числі двох куренів, б. с. Хухонева (Рогатинщина). Большевики намагались окружити сотню. Сотня під вмілим командуванням командира прорвалась з окруження, розбиваючи большевицьку спецгрупу. Большевики панічно втікали, залишаючи на полі бою 36 вбитих, 28 ранених, між ними двох капітанів нквд. По нашій сторні 8 вбитих і двох ранених.

9.7.45. чота УПА зробила засідку над Дністром б. с. Довге (Станиславівщина). З засідки вбито 16 большевиків, між ними секретаря райпарткому та капітана нкґб. Одинадцять большевиків поранено. По нашій стороні втрат не було.

11.7.45. чота УПА зробила засідку на шляху Станиславів — Калуш. Знищено два ворожі авта та вбито двох майорів і одного полковника нквд.

11.7.45. великі зєднання військ нквд, числом 10.000, розпочали блокаду Чорного ліса, яка скінчилась почасти щойно 27.7.45. Блокаду большевики розпочали бомбардуванням ліса з 12-ти літаків, які безперервно кружляли над лісом від 4-ої до 10-ої год. дня і скинули велике число бомб. Однак, перебуваючим в той час в лісі куреням УПА зовсім нічого не пошкодили. Наші відділи щасливо перебули блокаду і не понесли більших втрат.

17.7.45. чота УПА зробила засідку б. с. Олешів (Станиславівщина) на большевиків, які везли арештованих. Большевиків розбито. Арештованих звільнено. Вбито 16-ть большевиків і кількох поранено.

22.7.45. чота УПА звела бій з большевицькою спецгрупою б. с. Грушка (Товмаччина). Вбито 5-ох енкаведистів, між ними двох лейтенантів нкґб.

24.7.45. чота УПА наскочила на большевицьку заставу в с. Добрівляни (Калущина), Вбито кількох старшин нквд.

24.7.45. чота УПА зробила засідку на шляху Кричка — Яблінка. Цією дорогою енкаведисти везли арештованих. Большевиків розбито, арештованих звільнено. Ця сама чота 28.7.45. наскочила на райцентр Солотвину (Станиславівщина) та забрала увесь хліб з пекарні.

Один з рейдуючих куренів увійшов до с. Хриплин к. Станиславова. В цьому селі зроблено великий мітинг, на якому було багато українців зі СУЗ, а навіть росіяни — залізнодорожники. До східняків промовляв стр. стрілець Перець (східняк). Русскі цілий час потверджували правильність про-

мов, а начальник станції (росіянин) так розчулився, що аж розцілував промовця.

28.7.45. відділ УПА розгромив коло Лютовиськ (Старосамбірщина) групу большевицьких пограничників. Між вбитими був майор і лейтенант нквд.

31.7.45. відділ УПА під ком. хор. Ч. заатакував сильно укріплену залогу військ нквд і стрибків в с. Гаврилівка (Надвірнянщина). По двогодинному бою ворога розгромлено, багато полягло на полі бою, а решта розбіглися. Здобуто зброю, амуніцію та інший боєвий виряд. По нашій стороні втрат не було.

2.8.45. відділ УПА звів бій з більшою силою пограничників між с. Лютовиська а Хміль (Старосамбірщина). Ворогові завдано дошкульних втрат. По нашій стороні один вбитий і трьох ранених.

29.8.45. більший відділ пограничників окружив в лісі одну чоту повстанців. Повстанці, не зважаючи на десятькратну перевагу ворожих сил, пробилися з окруження і завдали ворогові дошкульного удару.

7.8.45. в с. Суботів (Галицького району) сотня Т. звела цілоденний бій з переважаючими силами ворога. В розгарі боротьби доходило кількакратно до завзятих рукопашних боїв. Повстанці завдали ворогові дошкульних втрат.

7.8.45. сотня Я. звела завзятий цілоденний бій з військами нквд. Ворог мав кількадесять вбитих і велику кількість ранених.

8.8.45. в с. Репуженці (Буковина) повстанці спалили місцевий радгосп, спіртзавод та кілька інших ворожих об'єктів.

15.8.45. відділ УПА під ком. І. зробив наскок на большевиків з райцентру, які кватирували в с. Волосові (Станиславівщина). Вбито 7-ох большевиків і кількох поранено. По нашій стороні втрат не було.

16.8.45. п'ятьсот большевицьких бандитів наскочили в год. 4-ій рано на відділ ком. Ч., який кватирував з двома сотнями в лісі (Товмацький р-н.). Повстанці, не дивлячись на переважаючі сили ворога, привітали його цільним вогнем своєї зброї. Бій тривав цілу годину. Відділ пробоєм вийшов з окруження. Ворог втратив 80 вбитими і понад 100 раненими. Наші втрати: 3 вбиті і один легко ранений. Другого дня большевики говорили на мітінґу в с. Колинці, що їх впало тільки 30, а „бандерівців" аж 200.

17.8.45. залоги військ нквд з Тисьмениці і Товмача робили провірку ліса над Дністром. В лісі наткнулися на відділ УПА. Розпочався завзятий рукопашний бій, який тривав кілька годин. Наш відділ прорвав ворожі лінії і відв'язався від ворога. Втрати ворога 30 вбитих і 13 ранених. Наші втрати: 5 вбитих і 3 ранених.

27.8.45. більші з'єднання військ нквд обложили ліс коло с. Кінчаки (Єзупільський р-н, Станиславівська обл.). В лісі кватирував відділ УПА під командою Ч. Командир Ч., побачивши підходячих большевиків, дав наказ до наступу. Сотні УПА розгорнулись до наступу і вдарили на всіх відтинках по ворогові. Бій тривав півтора години. Большевики потерпіли великі втрати, не могли подолати повстанців не зважаючи на свою чисельну перевагу та відступили в село. Повстанці, переходячи через поле бою, забрали 6 ворожих кулеметів і багато амуніції. Ворог втратив понад 100 вбитими і стільки ж раненими. По нашій стороні втрат не було.

10.9.45. в с. Борівці (Буковина) повстанці зліквідували молочарню та забрали всі документи з ворожих установ. Будинки, де приміщувались ці установи, знищено.

Самооборонний відділ знищив в днях між 11-тим а 25.9.45. на засідках: двох лейтенантів нкґб, одного полковника і пять рядових енкаведистів.

11.9.45. в с. Радча (Лисинецький р-н, Станиславівська обл.) повстанці зліквідували молочарню, забрали все устаткування, а з сільради забрали усі документи.

2.10.45. відділ УПА розмундурував та розброїв в с. Рожанка (Стрийщина) большевицьких робітників, які не ставили жодного спротиву. Забрано більшу кількість зимових уніформів і спалено 4 ворожі автомашини.

10.10.45. в с. Сопіт (Стрийщина) повстанці відбили арештованих і вбили трьох енкаведистів, а трьох поранили.

В іншому селі (Стрийщина) два повстанці спалили большевицький літак, зловили одного летуна, а другому вдалося втекти.

17.10.45. кількох повстанців зліквідували коло м. Борислава майора, капітана і лейтенанта нквд.

21.10.45. в с. Нагуєвичах (Дрогобиччина) повстанці, на чолі з політвиховником, знищили молочарню та забрали 100 кг. масла і 100 кг. сира, яким дотепер випасали свої черева большевицькі партійні глитаї. В наслідок посилення боєвих і пропаґандивних дій в тих околицях, в Нагуєвичах розлетівся „істребітельний баталіон", зложений з 28 стрибків.

27.10.45. повстанці наскочили на райцентр Підбуж (Дрогобиччина) і зліквідували енкаведівський кравецький артіль. Здобуто багато одягу.

28.10.45. відділ УПА зробив наскок на станицю „стрибків" в Східниці. Здобуто зброю, амуніцію та звільнено арештованих.

28.10.45. більші зєднання військ УПА виконали велику боєву операцію на обласний центр — м. Станиславів, в якому знаходились гарнізони військ нквд і великі залоги ЧА. Наступаючі війська УПА обстріляли гарнізони нквд, завдали ворогові втрат в людях та здобули між іншим і опанували повністю велике фабричне заведення Маргошеса. Ворог кинув до бою артилерію і танки. Відділи УПА виконали успішно покладене командуванням завдання і відступили по його виконанні без власних втрат. Ця акція, проведена на велику скалю на один з найважніших центрів ворога з повним успіхом, викликала серед українських народніх мас, як рівнож у ворожому середовищі, дуже велике враження. Воно тим більше, що недавно перед тим відбувся перемарш великих сил ЧА та великі облави і блокади, роблені військами нквд, після яких гадюча большевицька пропаґанда кричала вже про повне знищення УПА. Тим часом ані 5 „звернень" уряду УССР, ані фабриковані каяття і „хождєніє з повинною", ані перемарш армії, ані облави і блокади, ані зрадницька робота большевицького охвістя-сексотні не знищили нашого визвольного руху і збройної сили УПА. По всіх тріюмфах ворога вона виростає наново і наново громить окупанта та його прихвостнів.

Цих кільканадцять образів большевицьких звірств і боротьби українського народу лише по части відображують все те, що зараз діється в Україні. Тільки на самий реєстр тих фактів треба б списати цілі томи. Однак і це не відтворило б належного образу про большевицьку дійсність тій людині, що не жила будь-коли в цьому дантівському пеклі, званому Совєтським Союзом. Звірства що їх большевики чинять над українським народом, перевищують навіть добу татарського лихоліття. Знову ж геройська боротьба українського народу а головно Української Повстанчої Армії перевищує всякі геройства, витривалість і самопожертву, що їх до-тепер знала історія.

Вже два роки нової поворотної большевицької окупації, а одночасно два

роки геройської боротьби українського народу проти московсько-большевицьких імперіялістів. За цей час розлили большевики ріки української крові. А скільки замордували, виарештували, вивезли на Сибір, помасакрували до непритомності українських селян, робітників і інтеліґентів, скільки попалили сіл, пограбували господарств, — і виконали безліч, безліч інших звірств? Але все одно не зломили вони, ці звірі в людській шкірі, волі українського народу до боротьби за своє визволення. Ця боротьба кипить дальше. В цілій Україні держить ворог в безперервних боях з УПА десятки дивізій бандитських військ нквд, випосажених танками, панцирними автами, гарматами, а не рідко і літаками; до боротьби включена вся адміністрація і бандитсько-поліційний апарат та широко розбудована брехлива пропаґанда; ворог кидає всі сили своєї тиранської імперії, — однак, не подолав і не подолає! Українські повстанці враз з цілим народом не тільки що відбивають удари ворога, але громлять його таки в його бандитських осередках — обласних і районних центрах та всюди, де тільки досягне караюча, свята зброя українського повстанця.

Хай це, що зараз діється в Україні, буде для тих народів, які ще не знають большевиків, — пересторогою, а для тих народів, що поневолені, — прикладом.

ЗБРОЙНА БОРОТЬБА ЗА ЛІНІЄЮ КЕРЗОНА

Тоді, коли в центральних областях України кипить завзята боротьба проти московсько-большевицьких наїздників, не відстають позаду й українські землі за лінією Керзона. Ця вітка української землі, відділена штучним кордоном від решти матірних земель, веде боротьбу проти червоних окупантів та їх польських наймитів. Особлива натуга боїв зросла в час насильного виселювання українського населення. На цих землях, а головно в Перемищині, Бірчанщині і Любачівщині, де ворог кладе найбільший натиск і вводить до боротьби щораз нові дивізії, — розгорілись завзяті, прямо фронтові бої, що ведуться від перших днів вересня, по сьогоднішній день. На перше місце виступають кілька боєвих операцій, ведених під командою ком. Коника, який в останній і найбільшій боєвій операції на Бірчу згинув геройською смертю.

Хоч такі боєві операції, як здобування міст і наступи на ворога, схороненого в мурах, укріплених бункрах та при такій концентрації сил тяжкої і легкої зброї, — не покриваються з засадами партизанської тактики, однак розміри боротьби, яка розгорілася в цих теренах і її вага рвали стрілецтво до цього, щоб ворога бити не тільки там, де він приходить мордувати, грабувати і насильно викидати з рідних хат наше населення, але щоб ліквідувати його бандитські випадові бази. А такою випадовою базою була власне Бірча. Ворог не міг постійно пенетрувати цілого терену з огляду на присутність наших відділів, тому він сконцентрував свої сили в кількох укріплених пунктах, а головно в місті Бірчі. В цьому бандитському гнізді відбувались безперервні екзекуції над українцями, схопленими польським військом і міліцією в час наступів на українські села. Звідти ворог робив безперервні бандитські напади на українське населення і найжорстокішими терористичними методами змушував його до виїзду, туди звозили польсько-большевицькі бандити у військових і цивільних мундурах награбоване українське добро, туди зганяли

з цілого терену на муки і катування арештованих українців, над якими виправляли нечувані звірства, тут ломили руки, ребра, вирізували паси шкіри, пекли вогнем і рубали сокирами живцем наших батьків, сестер, жінок і дітей. На згадку про ці звірства серце кожного повстанця спалахало люттю і ненавистю до дикого ворога і горіло жадобою пімсти. Стрілецтво зверталося з просьбами до командування, щоб дозволило їм покарати цих нелюдів і звірів за кривди, заподіяні українському населенню. Кожний катований мужчина, чи жінка благали Всевишнього, щоб післав на цих катів караючу руку. Чули цей голос українські повстанці і рвалися до бою, щоб покарати здичавілого ворога. Впав наказ: До наступу! Покарати і знищити ворога таки в його бандитському гнізді! І так:

22. жовтня 1945 р. більші зєднання військ УПА, під командою к-ра Прута, смілим гураганним наступом здобули і оволоділи в протягу півгодинного бою містом Бірча. В ньому знаходилася залога польського війська і міліції, числом понад 500 вояків з легкою і тяжкою зброєю. Не помогли ворогові муровані будівлі, укріплені бункри і перевага в зброї. Бо для українських повстанців немає жодних перешкод і неможливостей. Караюча рука українського повстанця досягнула ворога в його бандитському гнізді. Червоні польські вояки, а з ним і їх опікуни — большевики, що ще оціліли від святих повстанських куль, втікали в біллю і босі по замерзлій землі аж до Перемишля (30 км.) і голосили всюди, що там „страшна навала бандеровцув", — „насі вшисци зґіненлі, тилько я цудем оцалялем". Тих, що ставили спротив, змушено зброєю замовчати вже навіки. Бандитську міліцію, що забарикадувалась в поверховій камениці, примушено вогнем нашої тяжкої зброї до капітуляції, по здобуттю міста ще три години кипіла боротьба. — Вислід бою: понад 150 ворогів вбитих, около 200 ранених та 7-ох польських вояків взято в полон, яких по пропаґандивній розмові звільнено, спалено 40 будівель (в тому числі кошари). З огляду на завзятість бою і обмежений час нашої акції (наближався день) забрано з побоєвища лише три ворожі кулемети, 20 плащів і 15 пар взуття та деяку кількість амуніції. Наші втрати: 4 ранені, з того один в поворотній дорозі помер.

Тої самої ночі відділ УПА, під командою хор. Громенка, виконав акцію на другий бандитський осередок — волость Кузьмину, де кватирувала залога польського війська, в числі 350 вояків. Ось, що говорить про цю акцію боєве повідомлення: „Наступ наших відділів розпочався о год. 2-ій. Вже 10 хвилин по розпочатті наступу підвідділ к-ра Бартеля здобув і знищив станицю міліції. Ворог відкрив на всіх відтинках гураганний вогонь з кулеметів і гранатометів. В цьому вогні гине по-геройськи к-р середнього відтинка Барон. Стрілецтво, однак, рванулось до наступу. Боротьба кипіла. Розгорівся рукопашний бій. Повстанці запалили хати, в яких кватирували ворожі вояки. Влучні повстанські кулі косили ворогів, як траву. У ворожому гнізді закипіло і залунали розпучливі крики: „Брацє, — даруй жицє!" Повстанці закидали гранатами скупища переполоханих ворогів. На всі сторони летіли розірвані гранатами шматки тіла грабіжників і бандитів. В розгарі бою дістає тяжку рану командуючий відділом хор. Громенко, але перемагає сильною волею біль і загріває повстанців до дальшого бою. Бій тривав дві і пів години. — З огляду на смерть к-ра Барона і рану к-ра хор. Громенка наказано відворот. Вислід акції: вбито 90 польських грабіжників і понад 100 поранено. Здобуто: кілька кулеметів, крісів та певну кількість амуніції, військових плащів і взуття. Наші втрати: 4 вбиті і 9 ранених".

30. листопада 1945 р. відділи УПА, під командою к-ра Бурлаки виконали

акцію на передмістя міста Бірчі. Ціль акції: звузити осередок постою польських червоних військ, які мимо частинного спалення міста, таки дальше використовували його, як випадову базу в протиукраїнських акціях. За переведенням такої операції промовляло і те, що польське населення, яке замешкувало передмістя Бірчі, безперервно нападало, грабувало й мордувало українців в дооколичних селах. Однак, не дивлячись на це, українські повстанці в час акції поступили з населенням цих сіл дуже оглядно: дозволено забрати своє добро і вийти з хат, а щойно тоді спалено забудування, щоб зліквідувати їм базу в виконуванні бандитських акцій. Нікого не вбито. На питання, поставлені повстанцями польському населенню, чи знають за що їх караємо, поляки відповідали: „Знаємо, знаємо, — нам належалося це зробити ще під час весни".

В час акції відділи наблизилися до міста Бірчі на 500-600 м. В місті стояла залога війська і міліції, числом 550 вояків. Ворог відкрив крісовий, кулеметний і гранатометний вогонь. А коли пожежа охопила перші забудування міста, ворог виліз з бункрів і розпочав наступ. Наші відділи контрударом відкинули ворога вглиб міста, де він почав барикадувати вулиці та готуватися до оборони. В протягу цілої акції наші гранатомети (пром. 82 мм.) обстрілювали місто. На світанку відділи, виконавши завдання, відійшли на місце призначення. Вислід акції: спалено передмістя, вбито 20 ворожих вояків-грабіжників і понад 80 поранено, по нашій стороні лише 3 повстанці були ранені.

Третій наступ на Бірчу у Свят-Вечір Різдва Христового (6-7.I.46р.). По виконанні цих і багато інших боєвих операцій відділів УПА ворог затривожився. Нервово і панічно задзвонили телефонічні апарати на лінії: Перемишль — Ряшів — Варшава. Місцеві команданти гарнізонів ворожих військ, всякі попки і їм подібні, алярмували та благали централю — слати нові підкріплення. Бо попередні прислані дивізії частинно були розбиті, частинно лежали в шпиталях, а решта порозстрибались в біллю на чотири вітри.

Збройна противиселенча боротьба відділів УПА сколихнула цілою Польщею. Затривожився і сам червоний маршал Жимєрскі, що наші повстанці на цьому скравку української землі перемелять на хамуз цілу його бандитську армію.

В Перемишлі і Бірчі розльоковується ціла нова дивізія. Польські умундуровані бандити, осмілені збільшенням своїх сил, продовжують напади, грабунки, побої і морди українського населення. На чоло бандитських ворожих гнізд знову вибивається Бірча. Українське населення благає повстанців: „Підіть, знищте це вороже кодло, пімстіть наші кривди і муки, не в'яжіться тим, що ворог пізніше з пімсти палитиме наші хати, — хай горять, а ви бийте!...

Чим більше росте ворожий терор, чим більше сліз, крові і кривд народу — тим більше росте в серцях повстанців ненависть, лють і жагуче бажання розплати. Серце Повстанця, серце його великого бойового командира Коника наливається з кожним днем твердішою постановою: Більшою силою до нового наступу! Без огляду на нерівні сили, без огляду на жертви!

Ворог сподівається заслуженої кари, тому стягає до цього бандитського гнізда, міста Бірчі, щораз то нові сили, гармати, мінномети, риє окопи, укріплює бункри, копає підземні сховища і готується до оборони. Як день, так ніч кругом стоять численні застави, стійки, стоять на становищах готові до стрілу кулемети.

Однак, для командира Коника, неустрашимого воїна, не існували неможливості. Він знав відвагу і геройство своїх повстанців. Він водив їх у многі переможні бої. Він знав, що його відважні орли підуть з ним і на край світу, проти всіх ворогів, проти гармат і панцирів! Напередодні операції відбулась під його проводом відправа старшин-командирів тих відділів, що мали брати участь в акції. Відважна повстанча рука Командира начеркнула сміливий план операції. Присутні з блеском в очах прийняли інструкції і накази та розійшлись готувати свої відділи до бою.

Засвітила перша свят-вечірня зірка. Повстанці встали від святої вечері і лагодили кулемети, щоб сипнути ворогові оловяної куті.

Під стріхами пограбованих, поруйнованих, обсмалених пожарами селянських хат залунали святочні колядки.

Відділи вирушають.... Машеруючим повстанчим колонам виходять назустріч жінки, старики, дівчата і діти, пращають та благословлять своїх воїнів і оборонців на святе діло.

Над землею, покритою могилами, пожарами, попелищами і побоєвищами царювала морозна Різдвяна ніч. Кругом усе заснуло.

Не спали в ту святу ніч лише ті тисячі насильно виселених українських родин, що десь в холодних вагонах, чи бараках дрижали в холоді і голоді та линули думкою до колишніх своїх гнізд. Не спали і плакали при святочному столі ті батьки, жінки і діти, що їм ворог помордував їхніх рідних. Не спали наші друзі і подруги, запроторені ворогом в тюрми, — з енкаведівських і міліційних льохів виривались зойки катованих. Не спали і українські повстанці, які йшли на одне вороже гніздо мстити кривди народу.

З усіх боків, ярами, лісами наближались повстанські відділи до ворожого бандитського кубла — Бірчі. Їх супровожали тіні помордованих братів та голосили: „Ідіть і пімстіть! Ми благословляємо кожну вашу кулю!"

Повстанці наближаються. Перед ними на горбах і скалах укріплене вороже гніздо — місто Бірча. А там сильна ворожа залога, оточена звідусіль укріпленими бункрами, випосажена тяжкою зброєю. Розвідка донесла: Ворожі сили — 1500 польських червоних вояків, міліцистів і військ нквд.

Падуть перші стріли. За кілька хвилин ворог відкрив з усіх бункрів на цілій лінії сильний кулеметний і гранатометний вогонь. Повстанча оперативна група — схід, на чолі з к-ром Бурлакою зв'язує, згідно з планом, ворога боєм. В той час к-р Коник веде групу — захід до фронтального наступу.

Мов гірський орел злетів він зі своїми смілими повстанцями на голови ворогів. Під лявіною вогня прориває лінію ворожих укріплень, здобуває бункри та вривається штурмом в центр самого міста. Закипіли завзяті вуличні бої. Місто оповила палаюча пожежа. Всюди пекольна стрілянина, зойки ранених, оклики „Слава" і „Урра"! Ворог ставляє завзятий спротив, опираючись на муровані будівлі і укріплені бункри. Стрілецтво на цілому фронті рванулось до наступу. Бо ж там в центрі боїв і пожеж їхній улюблений Командир. Кругом заклекотіло. Задрижала земля від рику гранат і розривів мінометних стрілен. Повстанці випирають ворога з його укріплених позицій і женуть вглиб міста. Сама тільки чота к-ра С. здобуває під гураганним кулеметним і гранатометним ворожим обстрілом 7 ворожих бункрів і спалює їх вогнем та підходить під будинок міліції. Інший відділ здобуває і нищить ворожі бункри на відтинку: бувше українське приходство, церква, аптека. Повстанці кількакратно ідуть в наступ і кількакратно ломлять контрнаступ переважаючих сил ворога. Киплять завзяті вуличні бої. В розгарі цих боїв гине геройською смертю в першій лінії, на чолі своїх наступаючих неустрашимих

левів-борців, сам головний командир цілої акції сл. п. полковник Коник. Це Той, що був оборонцем цієї вітки нашої землі, що був переможцем в багатьох боях над переважаючими силами ворога, це Той, що примусив червоного маршала Польщі заговорити про нас і нашу боротьбу. Поруч Нього гинуть геройською смертю, вславлені в численних боях, незабутні повстанські командири — сл. п. сотенний Орський і чотовий Павленко. Геройська смерть командирів пориває стрілецтво до ще більшого завзяття. Бій шаліє без перерви до білого дня.

Вже давно встало сонце з-за гір, вже 8-ма год. дня, — вже давно пора партизанам бути в свойому царстві, якому на ім'я ліс і ніч. Але вогонь завзяття і бажання пімсти на ворогові за кривди народу, за смерть командирів, за смерть упавших своїх друзів — рве до дальшого бою. Ще одна куля, ще один ворог менше. Смерть наїзникам! — Щойно по вистрілянні останніх запасів амуніції, паде наказ закінчення акції.

Білий день. Відділи з боєм виходять з міста. Ворог кидає всі свої сили до переслідування і ще раз вив'язується завзятий бій. Врешті ворог відбитий завертає, місто горить... Повстанці відходять в ліс.

В цьому завзятому бою згинули геройською смертю 23 повстанці і 22 одержали рани. Ворог втратив 70 вбитими і 150 раненими. Цим разом наші втрати, хоч і менші від ворожих, все одно великі, порівнюючи до довгої черги наших переможних боєвих акцій, в яких звичайно наші відділи виходили з мінімальними втратами. Тут, однак, ішов бій за здобуття міста, положеного на горбах і скалах, оточеного цілою системою спеціяльно розбудованих укріплених становищ із чисельною залогою. Тут ішло про заатаковання ворога-людоїда в його лігві. Це завдання наше славне стрілецтво виконало з честю, не жаліючи своєї святої крові, та вписало цим боєвим чином ще одну карту слави в історію боїв Української Повстанчої Армії, в історію Українських Визвольних Змагань.

* * *

Нижче подаємо дальший реєстр важніших боєвих акцій відділів УПА і Народньої Самооборони на українських землях за лінією Керзона:

28.8.45 р. відділ УПА знищив біля міста Варяж (Грубешівщина) авто погранвійськ нквд. В бою знищено: ст. лейтенанта Леонова, одного з дуже важливих організаторів енкаведівської аґентури, голосного провокатора Юрченка та 6-ох інших енкаведистів і 8-ох стрибків. Відділом УПА, що виконував цю акцію, проводив к-р Ягода. Цього самого дня і в вищезгаданій місцевості повстанці к-ра Ягоди знищили 4-ох енкаведистів з переселенчої комісії.

1.9.45 р. відділ УПА знищив на шосі Белз — Варяж вороже авто, яким їхав командант польсько-большевицької міліції, разом з урядниками, міліцією та штурмівкою. В бою, який вив'язався по знищенні авта, вбито всіх переїзджаючих, в числі 19 осіб. Між цими 19 ворогами згинули такі: знаний україножер-терорист, співробітник нквд Баліцкий та ряд інших вищих функціонарів УБП.

6.9.45. сотня Бурлаки зробила наскок на польське військо в силі 250 вояків, що закватирувало в с. Тисова (Перемищина) і в варварський спосіб знущалися над українським населенням дооколичних сіл та викидувало насильно з власних хат. Повстанці так несподівано і гураганно заатакували ворога, що він не міг прийти до притомності. Ворожі вояки вистрибували з хат тільки в

біллю. Стріляли лише з розпуки. Вислід акції: 20 ворогів вбито, в тому числі, 1 капітан, 60 поранено, 2 зловлено в полон, яких по пропаґандивній розмові звільнено; здобуто: 1 кулемет „Максим", 3 МП, 2 кріси, 3.000 шт. амуніції, 6 телефонічних апаратів, кількадесять плащів, архів ворожої 6-ої сотні та інший боєвий виряд.

8.9.45. два рої СКВ, під командою ком. с. знищили на засідці 3 ворожі авта враз з цілою залогою польсько-большевицьких душогубів. За даними з польських джерел, цими автами їхала „переселенча комісія" і її охорона. В міжчасі над'їхала велика колона ворожих авт і повстанці вицофали без жодних втрат.

11.9.45. відділ УПА під комадою хор. Громенка заатакував залогу польських бандитів, званих військом, в силі 150 осіб, що кватирувала в с. Жогатині (Бірчанщина). В сусідніх селах кватирувала також залога ВП, в силі 2-ох сотень, випосажена гарматами, тяжкими кулеметами і легкою зброєю. Ворог був окопаний. Повстанці блискавичною атакою викинули ворога з його окопів і завдали йому дошкульних втрат. Ворог втратив: 45 вбитими, в тому числі 2 поручники і 1 капітан, кільканадцять згоріло в хатах та 50 раненими. Здобуто: 1 кулемет, 10 крісів, 4 МП, 2.000 амуніції і інший боєвий виряд. Наші втрати: 2 вбиті (чот. „Завзятий" — Бучек і „Остап" — Федак), 6 легко ранених.

13.9.45. один рій СКВ заатакував з засідки міліцію з Бірчі, яка вертала з грабункової акції з села Липи (Бірчанщина). Бандитів зловлено живими і розстріляно, а пограбоване добро звернено селянам.

15.9.45. відділи УПА зі з'єднання повстанчих військ к-ра Залізняка виконали наступальну боєву акцію на м. Олешичі, де стояв цілий курінь польського червоного війська, на чолі з дивізійним штабом і сильна залога большевицьких енкаведівських військ. Повстанці здобули бравурним наступом ворожі становища, зайняли залізничну станцію і знищили її, що було головною ціллю цілої боєвої операції. Здобуто також частину міста. По стороні ворога було, як стверджено, 9 убитих, в тому числі командир баталіону в ранзі підполковника, та багато ранених і ще деяка кількість вбитих, чого не вдалося ствердити.

15.9.45. відділ УПА виконав акцію на залізничну станцію і опірний пункт ворога Нова Гребля (Любачівщина), де містилася залога ВП, сильний постерунок міліції та залога большевиків на станції. Повстанці взяли приступом залізничну станцію, частину укріплених будинків, в яких ворог ставив спротив. Вислід акції: здемольовано залізничну станцію, знищено рейки, здобуто зброю і амуніцію. Втрати ворога: 10 вбитих, 7 ранених, 7 полонених, в тому числі підстаршина. Усіх полонених по пропаґандивній розмові звільнено. Звільнено також підстаршину, і звернено йому 1000 долярів і 12000 зл., що були його приватною власністю. За даними з польських джерел, серед польського червоного війська відбувся після цього поважний фермент, відбулось кілька самочинних мітингів, в яких брали участь цивільні поляки. Вояки дуже гостро осуджували протиукраїнську політику і лаяли свій вислужницький комуністичний уряд, деякі відмовлялись від дальшої служби і дезертирували. На цьому тлі дійшло, як подають, до арештувань і розстрілів.

20.9.45. підвідділ УПА знищив большевицьке авто, а в ньому майора і 3-ох енкаведистів.

23.9.45. відділ УПА виконав акцію на с. Кобильницю (Любачівщина), де стаціонувала більша залога ВП. Вбито 17 ворогів, 10 поранено.

25.9.45. самооборонний кущовий відділ знищив в с. Млинах (Яро-

славщина) большевицького полковника та двох членів переселенчої комісії. Одночасно знищено всі переселенчі документи.

23.9.45. сотня УПА, під командою к-ра Бурлаки, розгромила сильну станицю міліції в с. Войткова (Перемищина). Згадана міліція мала на свойому конті десятки помордованих, сотки пограбованих українців. Під час акції 12 міліціянтів вбито, 2-ох здалося в полон, а крім того покарано карою смерті 7 польських донощиків. Спалено станицю міліції, пошту і більшу частину виселених господарств. Здобуто зброю, амуніцію і міліційний архів.

5.10.45. відділи УПА здобули і оволоділи залізничною станцією Сокаль-Забуже, населеним пунктом Забуже та містом Кристинопіль. Залізничну станцію здемольовано, вагони, призначені на вивіз і бараки, в яких приміщували виселенців, спалено, населення, призначене на вивіз, звільнено.Висаджено два великі мости. В Забужі знищено станицю терористичної міліції і вбито 7-ох міліціянтів-бандитів. Решта міліціянтів та большевики з переселенчої комісії втекли через Буг до Сокаля. В Кристинополі знищено 7-ох бандитів і спалено 11 забудувань. Повстанці так несподівано і блискавично наскочили на ці ворожі гнізда, що противник не зумів прийти до притомності і ставити поважний спротив. Втрати по нашій стороні: 1 вбитий і 4-ох ранених.

8.10.45. знищено в с. Нове Село (Любачівщина) одного з найактивніших і найбільш шкідливих керівників большевицьких виселенчих комісій — майора Цекіна. Він мав зі собою 15 енкаведистів особистої охорони, прибув до села потайки і конспіративно закватирував. Але стрільці УПА віднайшли цього червоного большевицького щура. Він сам і трьох енкаведистів з його охорони згинули від повстанських куль, всі інші втекли, користаючи з ночі. Майор Цекін був старим членом партії, давним політруком ще з часів боротьби проти українських армій сл. п. Головного Отамана Симона Петлюри. Тепер був висланий большевиками в цілі аґентурної роботи за лінією Керзона серед українців. Тут виступав під фальшивим українським прізвищем Пилипенко.

14.10.45. підвідділ УПА зробив засідку поблизу 3-ох хуторів (Любачівщина) на вороже військо, що їхало 50-ти фірами. По над'їжджаючих фірах повстанці сипнули вогнем. Вбито 15 ворожих вояків, кількадесять поранено. Одночасно знищено залізничну станцію і міст на Бобрівці.

21.10.45. в с. Явірник (Бірчанщина) підвідділи УПА та СКВ заготовляли збіжжя. Несподівано наблизились до села 250 ворожих вояків. Повстанці лишили працю коло збіжжя і взяли за зброю. Вив'язався завзятий бій, який тривав від полудня до вечора. Ворог не зумів здобути повстанських позицій, мимо своєї кількакратної переваги. Вислід бою: вбито 20 ворожих вояків і кількадесять поранено. Згинули у цьому бою геройською смертю 3-и повстанці, а 2-а дістали легкі рани.

21.10.45. чота УПА, під командою ком. Орського, нечайно заатакувала в с. Сільця (Перемищина) гранатометну сотню ВП. Ворожі вояки не ставили жодного спротиву і панічно, лише в біллю, розбіглися. Вислід: 10 ворогів вбито, кількадесять поранено. Здобуто: 2 міномети пром. 82 мм., 21 мінометних стрілен, 4000 шт. крісової амуніції і архів сотні. Наших втрат не було.

2.11.45. штурмівка і функціонарі УБП з Білої Підляської, на донос одного селянина поляка, напали на хату, в якій хвилево приміщено 3-ох ранених повстанців. В міжчасі до хати, де лежали ранені, прибув рій УПА. Прибувші повстанці стали в обороні своїх ранених друзів, привітали ворога цільним вогнем і розгромили на голову: 12-ох вбито на місці бою, 2-а важко ранені згинули

пізніше, 2-ох захоплено в полон, — разом 16-ох, а тільки двом вдалося втекти. Здобуто 5 кулеметів, 6 ППШ, 3 кріси, 5 пістолів та важні документи. По стороні повстанців не було навіть раненого. По кількох годинах приїхав більший відділ НКВД, УБП і штурмівки на місце бою, але повстанців уже не застали. З люті спалили хату господаря-донощика і вбили його самого за те, що він доніс про присутність в його хаті 3-ох ранених повстанців, а за цей час, заки вони приїхали, застали вже цілий рій повстанців і через те потерпіли невдачу.

15.11.45. відділ УПА спалив виселене українське село Пикуличі, положене 2 км. від м. Перемишль. В цьому ж селі знаходяться казарми ВП, в яких на цей час кватирували около 200 вояків. Коли засвітила пожежа на відтинку кількох кілометрів, польські червоні вояки, не віддаючи ані одного стрілу, панічно втекли аж на Засяння (дільниця Перемишля). На слідуючий день згадані вояки скрізь голосили що: „нєма сіли, жеби сєн ім пшецівставіла. Оні атакуйон зе вшисткіх строн, — а нас пендзілі аж до цментажа (в м. Перемишль)". Утікаючих ворожих вояків повстанці цілий час підганяли вогнем. Наслідком цього ворог мав 28 вбитих, між ними 1 поручник і 1 капітан, та більшу кількість ранених. Наші втрати: 2 вбиті — стрілець Бодьо і Крук.

20.11.45. чота СКВ зробила наскок на залізничну станцію Лукавиця (коло Ліська). Здобуто більшу кількість харчів.

21.11.45. відділ УПА ввійшов в містечко Риботичі, що замешкане в 90% польським населенням. Ані тамошня міліція, ані польське населення не ставили жодного спротиву і, хоч зі страхом, а деякі з ненавистю, все одно прийняли повстанців як гостей. Повстанці зробили збори з польським і українським населенням, на яких зроблено одночасно суд над одним міліціянтом-грабіжником. Винного покарано наложенням більшої суми грошей на фонд допомоги пошкодованим виселенцям та зобов'язано до регабілітації. Засуд зібрані прийняли оплесками. Після цього повстанці повечеряли, перевели ряд пропаґандивних розмов і над раном відійшли. Поьське населення подивляло інтеліґенцію, добре умуидурування, узброєння. дисципліну і боєву поставу українських повстанців.

З 26 — 27.12.45 зєднання відділів УПА виконали демонстративно-наступальну акцію на м. Перемишль, щоб продемонструвати перед ворогом нашу силу, заатакувати його в його ж таки лігві, нагнати страху, відібрати ініціятиву та примусити думати про власну оборону, а не тільки про грабіжницько-терористичні випади на українські села. Акція пройшла з повним успіхом. Наші відділи, згідно з виробленим наперед оперативним планом, розділившись на групи, оточили окружувальним маневром м. Перемишль. Опісля, при світлі ракет, розпочали обстріл міста важкими гранатометами і скорострілами. Обстріляно і ушкоджено різні об'єкти ворога, в тому числі військові кошари, залізничний двірець, на якому висаджено і спалено поштові вагони та ушкоджено рейки. Одночасно здобуто міську водокачку, яка заосмотрювала ціле місто у воду. Підпалено вежу тиснень, знищено крісовими та ручними гранатами годинник і машинерію, а також підпалено оливу і нафту у водній вежі. Наслідком того місто було позбавлене на довший час води. Рівночасно повстанці спалили українські виселені села Кругель Великий і Пралківці, положені на периферіях міста. Під час акції ціле місто було спаніковане. Одні ховалися в пивниці, інші втікали, хто куди, — все очікувало нашого наступу. Однак, ані один ворожий вояк не вийшов за місто (за виїмком тих, що втікали). Відділи виконали завдання і відійшли.

1.1.46. відділ УПА розброїв станицю польсько-большевицької міліції в с. Волковия (пов. Лісько). Здобуто і забрано: 2 міномети, 5 кулеметів,

18 крісів, 5 автоматів, 6146 шт. амуніції, архів міліції і машину до писання. Крім того спалено будинок міліції, волость і двір.

29.12.45. відділи УПА спалили виселене українське село Новосілки (Сяніччина). Село було заселене прибулими поляками. Згідно з наказом, повстанці польського населення не зачіпали, тільки палили забудування, з яких вигнано правних власників — українців. Кожний стрілець заявляв голосно: „Я прийшов спалити свою хату". В таких випадках згідно зі зобов'язуючим наказом, польському населенню дається можність винести свої речі.

В усіх дотеперішніх випадках, де польське населення зайняло було виселені українські села, воно ставилось зі зрозумінням до нашої тактики, ніде не ставило спротиву, а навіть помагало і висловлювалось з найбільшим признанням про чесне лицарське відношення наших повстанців до мирного польського населення і його приватного майна.

Тим часом в с. Новосілках урядові чинники узброїли наперед дуже сильно свіжо прибувших „господарів" наших хат і вони, не послухавши наших закликів, поставили збройний спротив. Переконування стрілецтва нічого не помагали. Зі всіх дооколичних польських сіл вирушили негайно польські відділи, узброєні в кулемети, до наступу на наших стрільців. Наші повстанці відбили і прогнали атакуючих і здобули в бою та спалили ціле село. Кожна хата, горіючи, видавалась військовим маґазином, бо всюди вибухали гранати і набої. Одночасно здобуто залізничну станцію Ґнєвош-Новосілці. Персонал звільнено. Під час акції здержано на торах два поїзди, з яких пасажири приглядались цілій операції. На станції здобуто 3000 зл.

19.1.46. відділ УПА, під командою к-ра Хріна, розгромив у полевому бою біля с. Середнє Велике сотню польського червоного війська, яке в сам Йордан їхало грабити українські села. Повстанці бились завзято. Завдяки прикладній відвазі й боєвій поставі стрілецтва та взірцевій оперативній тактиці командира осягнено блискучий успіх. Ворог був на голову розбитий і знищений. Ледве кільканадцять недобитків, в надзвичайному переполосі, добились до свойого бандитського гнізда. Всі інші заплатили життям за кривди українського населення. Здобуто зброю, амуніцію і багато військового майна.

24.1.46. дві чоти УПА, під командою к-ра Хріна, заатакували відділ польського бандитського війська, в силі одної боєвої сотні, яке грабувало, побивало і мордувало українське населення в с. Завадка Морохівська та в дооколичніх селах. Повстанці, не зважаючи на трикратну перевагу ворога, під обстрілом ворожих мінометів пішли в наступ... Вив'язався запеклий бій, що тривав 3 год. Накінець ворог під напором повстанців почав в паніці втікати. В бою згинули геройською смертю ройовий Швець і кущ. госп. Д. — Ворог мав кількадесять вбитими і раненими.

* * *

Подані повище факти збройної боротьби Української Повстанчої Армії й Української Народньої Самооборони на українських землях за лінією Керзона далеко неповні. Брак місця не дозволяє наразі на подання повного реєстру фактів боротьби.

* * *

Лист українця-лемка (кацапа)

який по приході Червоної Армії агітував в селі Л. за виїздом до УССР. Сам поїхав перший та потягнув за собою ще 15 кацапських родин того ж села.

Новий Кремінчук, 27.9.45 р.

Добрий день или добрий вечер, дорогий брате Николаю, Михайле і Антоне! Летить день за днем, летить як стріла, а тут чоловік ще не проснувся і не виспався.

Дорогі браття! Хотів би я описати вам дещо про моє життя, як також хочу довідатися про ваше здоровля. Здоровлю вас зичливо! Поводження моє як у світі: вовк у лісі, так тут у нас, в Україні. Нам дуже весело. Маємо всього багато — і винограду, і кавунів. Приїзджайте тут до нас, заживете добре, як я і наші сусіди (ті, які з ним виїхали — *прим. Ред.*), тільки не забудьте про адресу Кейсерового Михайла (Мецкого) і за грушки Міколайкові (Заввага: Кейсерів Михайло — це самогубець, що втопився кілька літ тому в селі Л. Міколайкові грушки — це цвинтар. В селі люди дражнять себе:„Винесли б тя за Міколайкові грушки". — *прим. Ред.*).

Тут дуже добре є Мошкові з потів і з ріши Гані (це є жиди, які колись були багаті та добре їм жилося у його рідному селі — *прим. Ред.*). Вони добре жиють, а Митрикова Текля померла; не мала лікарства з діркою. Лікарство заграничне з діркою коштує 100 крб. (згадана дуже любила обаранці, яких там не було; вона померла з голоду). Філь Катя фасує „деньги", має книжку; вона є зародова мати. Тепер дістала 2.000 крб. Павла Бойка якщо хочете видіти, то ідіть до Жидзьового Юрка. Там є його фотографія (Павло Бойко — це найбільший, найзарозуміліший кавалер в с. Л. Він завжди носився з-панська. Зараз автор листа порівнює його вигляд з найгіршим ледарем, який ніколи не бриє бороди, ані не миється, — найгірша людина, посміховище села — Жидзів Юрко). Краєвська має хороші вуса, так як Онуфер (згаданій Краєвській з нужди виросли вуса — мох. Автор листа порівнює їх з вусами Онуфра; це один із господарів села Л., який має найбільші вуса — *прим. Ред.*).

Дорогі браття! Напишіть мені, чи хата моя стоїть і чи є хто в ній.

Дорогі браття! Мені є добре .....

Так само кручу, як і дома. Я є касієром в колгоспі. Працюю в конторі. Три рази в тижні їзджу на базар продавати виноград і кавуни. Грошей у мене хватить, тільки жінка і діти, а найгірше Славця і Геня гинуть за домом. Антін є добрим трактористом. Він заробляє три кг. хліба на трудодень а може заробити пять, а навіть шість крб. Він хоче женитися, але про хату не забуває. Тільки коровами не доїдемо.

Ілько Гринів просить Кавського Влодка, щоб цей написав йому листа, чи Гриця родина жиє, бо ніхто не напише до нього, поздоровіть його щиро!

Довідався я, що Іван є дома. Тому скажіть, щоб не сидів у Краєвського до полудня. Як ви сидите у Краєвського, наші хлопи з вилами і батогами в руках. (Заввага: Краєвський мешкає близько церкви. Тут після проповіді в церкві сходяться всі кацапи, які були на Богослуженнні, бо не хотять її слухати. Автор

листа вказує, що тоді, коли його брати святкують, всі, що є в Україні, мусять в неділю чи свято тяжко працювати — *прим. Ред.*). Кінчу писати та здоровлю вас щиро!

Ваш брат
Олекса.

Обл. Дніпропетровська
Криворіг
Новий Кремінчук.

Лист цензурований сов. і поль. цензурою.

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІҐРАЦІЇ

(інформаційний огляд)

Крім давньої, передвоєнної української еміґрації, повстала в цій війні дуже численна нова. По розгромі Німеччини нараховувано тільки на її території кілька міліонів українців (вивезених силою робітників, полонених, біженців, в'язнів). По переведенні репатріяції, частинно добровільної, а частинно примусової, остало ще на терені Німеччини і Австрії пів міліона українців, у Франції — 80.000, в Італії — понад 30.000, з того в армії Андерса 20.000, решта в інших аліянтських військових формаціях, в Бельгії — 70.000, в Швайцарії — 3.000. Крім того є ще деяка кількість в інших країнах.

В житті української европейської еміґрації є дуже великі труднощі і небезпеки. Німецьке населення відноситься з великою ворожістю до всіх чужинців — до робітників, які — мовляв — їх об'їдають, а вони мусять голодувати, *бракує нечіткого рядка*
ких поліційних чинників всякі обтяження на чужинців. Англійці і американці кокетують німців і намагаються їх всіляко задоволити, на чому нераз терплять чужинці. Це використовують, в першу чергу, німецькі комуністи і ведуть всюди проти чужинців гостру кампанію, зокрема проти українців. Та найгрізніше — це постійне марево видання большевикам, або т.зв. примусової „репатріяції". Сіті кровожадного червоного павука — поліпа сягають і туди. Виявилось, що на Кримській Конференції большевики забезпечились заздалегідь окремою **тайною** постановою про примусовий поворот усіх громадян СССР на „родіну". Це зв'язує тепер сильно аліянтів і створює для української еміґрації та еміґрацій других східньо-европейських народів дуже велику небезпеку. Багато еміґрантів на тій основі видано большевикам примусово. Американські й англійські газети доносять, що большевики допускались при цьому насильств, а аліянтські представники толерували це, а нерідко і допомагали, були випадки, що американські вояки допомагали всаджати українських, литовських, білоруських і других еміґрантів силою до вагонів і авт, або стріляли понад голови і під стопи, щоб змусити до цього. Американська газета „Лос-Анджелес Екзамінер" з 1.10.45., під наголовком: „Зразок насильства" доносить, що в місцевості Кемптен в Баварії п'яні большевицькі вояки ввірвались до церкви, в якій правилось Богослуження і схопили українського священика о. Василя Бощановського від престолу за бороду, тягнули так через цілу церкву та церковне подвір'я і вкинули його до тягарового воза. Віруючі, зібрані в церкві, почали боронитись. Тоді американська військова

поліція, яка окружила церкву, почала стріляти. Були вбиті і ранені. Усіх їх виволікли з церкви і завантажили на совєтські тягарові авта....

Загал української еміґрації підняв рішучу протестаційну акцію. Велике враження на світову опінію зробили численні самовбивства людей, призначених на вивіз до большевії. Люди кидались з поїздів в бігу, кидались під колеса авт і вагонів, кидались з поверхів кам'яниць на брук вулиць, робили довготривалі голодівки. Тільки в самій Швеції понад 100 осіб литовців, лотишів і естонців поповнили самовбивства, а кількасот осіб пішло до шпиталів в наслідок довготривалої голодівки. Широку протестаційну акцію розгорнула українська еміґрація в Америці. До цієї акції прилучились також поступові демократичні і гуманні організації Америки та Канади. В американському і канадійському парламенті були внесені протести, підписані великим числом послів. Акція увінчалась успіхом. Під натиском публичної світової опінії, головнокомандуючий американською окупаційною зоною в Німеччині ген. Айзенговер видав в половині жовтня особливий наказ, яким здержав примусову репатріяцію біженців до СССР, ухиляючи тим виконання одної з тайних умов Кримської Конференції. Большевики ведуть далі всіми силами скажену неперебірчиву кампанію за видання їм усіх еміґрантів. Одначе загал еміґрації усіх народів Східньої Европи під проводом української еміґрації, веде широку оборонну протибольшевицьку акцію. Ситуація еміґрації нелегка, однак є вигляди на успіх у зв'язку з тим, що на міжнародній арені загострюється щораз більше конфлікт між англо-американським блоком і совітами та в світовій опінії зростають протибольшевицькі настрої.

Не зважаючи на ці важкі, навіть трагічні сторінки положення, українська еміґрація розвинула дуже живе культурне і політичне життя. Повстав цілий ряд українських комітетів та об'єднань. Живу діяльність розвинув Український Червоний Хрест, на чолі з централею в Женеві (Швайцарія). Бувші політ-в'язні німецьких тюрм і концлагерів зорганізувались в „Ліґу Українських Політ-в'язнів". Повстало „Українське Студентське Об'єднання в Австрії" (УСОА), „Союз Українських Студентських Організацій Німеччини" (СУСОН) та інші подібні. На кінець грудня скликано в Мюнхені „Всестудентський Конґрес". Відновлено Український Університет та інші інституції. Українські вчені і науковці створили „Український Академічний Комітет". Українські Комітети та Об'єднання, УЧХ і Братства зорганізували українське шкільництво, допомогову акцію, влаштовують численні культурно-мистецькі імпрези, видають українську пресу, боронять справи українських біженців перед чужими чинниками і т.п. Розвивається також приватна ініціятива. повстало, між іншим, видавництво І. Тиктора.

На різних чужинців, зокрема американців, робить українське культурне життя дуже велике, часто захоплююче враження. Українські табори діставали багато разів особливі признання.

Серед української еміґрації в Північній Америці (США) діють різні українські організації. Не бракує теж явної і замаскованої большевицької аґентури, протибольшевицькі організації скупчуються головно в рамах „Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету". Діє теж „Український Парламентарний (-Конґресовий) Комітет в Америці". Він репрезентує понад 2.000 американсько-українських товариств та організацій. В травні 1945 р. згаданий Комітет вислав на Конференцію в Сан-Франціско свою делеґацію. Делеґація ця зложила на руки Президії Конференції обширний меморіял про українську справу, в якому, між іншим, заквестіонувала право представників УССР репрезентувати український народ на форумі „Організації

Об'єднаних Націй". Виступ української делеґації знайшов дуже прихильний відгук в американській та світовій пресі.

В Канаді майже всі українські організації обєднались в „Канадійський Український Комітет" (КУК). В склад КУК увійшли між ін.: „Українське Національне Об'єднання", „Братство Українців Канади", „Союз Гетьманців Державників", „Союз Українських Самостійників" та „Союз Українських Організацій".

Політичне життя української еміґрації доволі живе і зрізничковане. Крім людей та організацій, які репрезентують гідно рідний край і його визвольний самостійницький — революційний рух, повстав також цілий ряд різнородних партій, партійок і груп. Не всі вони, на жаль, вміють знайти спільну мову у найважніших справах та задержати гідну поставу, якої вимагає вага хвилі і відповідальність перед рідним народом і рідною землею, що кривавляться у жорстокій неволі і завзятій Визвольній Боротьбі. Деякі групки пробують іти старими стежками своїх партійних, чи „вождівських" інтересів, провадять розбишацьку політику та ще й пробують покликуватись фальшиво на „голос краю", який в дійсності вже давно їх осудив і забув про них. Ці від'ємні прояви не мають, однак, вирішального впливу на головний триб життя української еміґрації. Українська еміґрація, як цілість, становить величезний чинник ферменту, народжування й кристалізації широкого протибольшевицького фронту так у світовій опінії, як і в практично-політичних заходах.

Політичне життя західнього світу зраджує сьогодні далекойдучі об'яви упадку. Большевицька розкладова робота, використовуючи демократичні умовини свободи, діє і тут. Гуманні вселюдські ідеали бліднуть часто, а бере верх почуття умучення та шукання короткотривалої наживи і зиску. Ризико ще одної війни таким людям ніяк не під смак. Вони воліють торгувати навіть з найбільшими дикунами, хоч би їх руки та товар, як у большевиків, були в крові... Щоби тільки вони заробляли, щоби тільки їм і їх інтересам не загрожували... На цьому тлі ясна політична думка, величезний практичний досвід та активність української еміґрації видвигає її на одно з чолових місць в питанні кристалізації й організації протибольшевицького табору вже не тільки у східньо-европейському, але й у світовому масштабі. Не можна сказати, щоби сьогодні бракувало в світі тверезо думаючих людей. Є їх всюди немало. Навіть така інституція, як міністерство війни в США, має дуже докладну і здорову оцінку большевицької дійсності та остерігає часто своє громадянство перед надіями на можливість довготривалого союзу і миру з большевиками. Але усім тим світовим протибольшевицьким чинникам бракує одного керівного центру, бракує координації дій, а передовсім бракує досвіду і вміння боротися зі стоголовим большевицьким павуком — поліпом. Це все може дати і намагається дати протибольшевицькому світові саме українська еміґрація, маючи за собою величезний німб і славу визвольної боротьби, яку веде сьогодні Україна проти большевицької тиранії і яка тисячними легендами проривається глибоко в Европу і широкий світ, українська еміґрація стала вже сьогодні організуючим чинником всіх братніх еміґрацій східньо-европейських народів та розвиває свою активність ще в ширшій площині.

Найширша своїм засягом, найбільш консеквентна і всестороння українська визвольна протибольшевицька концепція стає вже сьогодні цементуючим і організуючим чинником Антибольшевицького Блоку

Народів. Ця широка політична акція має поважні вигляди на найближче майбутнє. Большевицька аґресивна політика змушує з дня-на-день до протверезіння щораз ширші круги. Даремні надії світових спекулянтів і опортуністів, що їм вдасться спокійно з большевиками торгувати й набивати кармани на чужій крові. Дійсність завдає їм вже сьогодні багато розчарувань і змусить напевно дуже скоро рештки міжнародніх спекулянтів станути по одній, або по другій стороні барикади. Невмолимі закони життя подиктують свою розв'язку, яка не може знати компромісу.

Українська самостійницька політична еміґрація серед безлічі труднощів і небезпек вибрала єдино-правильний шлях, — шлях боротьби за наші великі невмирущі визвольні ідеали свободи та сповняє гідно свою ролю перед рідним народом і рідним краєм.

ПЕРЕГЛЯД ПРЕСИ

В днях 6 — 7 січня ц.р. вся польська (червона) преса принесла промову большевицького маршала в Польщі — Жимєрского, виголошену ним в імені уряду на 9-ій сесії КРН (тимчасовий польський сойм), в присутності широкого круга амбасадорів чужих держав і журналістів. Відповідаючи на інтерпеляцію групи послів в справі ситуації в південно-східніх теренах Польщі (українські землі за лінією Керзона), Жимєрскі сказав, що „справа досить тяжкої ситуації в наших надграничних повітах є знана від давна", що „уряд післав туди кілька дивізій війська, ... вилонив комісію під проводом віцепремієра Ґомулки, в складі міністра публичної адміністрації, міністра безпеки і міністра народньої оборони". Однак ані дивізії, ані Ґомулка зі „спілкою" не зуміли осягнути того, що заміряли польські вислужники Кремля, бо — по дальшим словам Жимєрского, — в час насильного виселювання українців „боротьба зросла на силі... і ті банди, щоби перешкодити репатріяції населення, підняли боротьбу, знищуючи мости і залізничні рейки, а одночасно почали палити села. Дійшло до завзятих боїв" ... Дальше Жимєрскі хвалився, що „за пів року часу зліквідовано около 28 банд. Забито в боях 984 бандитів, зловлено, зглядно арештовано около 3500 підозрілих осіб. Здобуття поважної кількості зброї свідчить про натугу боїв. Здобуто 81 кулемет, 812 крісів, 170 автоматів, 110 пістоль, 1768 гранат, велику кількість авт, возів, коней і коров. Наші втрати в забитих виносять: 6 офіцерів, 72 підофіцери і рядовики, ранених 19 офіцерів, 52 підофіцери і рядовики".

До цього звідомлення, повного брехні, слід зауважити:

1. Неправдою є, що втрати ворога виносять тільки 78 вбитими і 71 раненими, бо в дійсності є їх кілька тисяч вбитими, стільки ж раненими, а кількасот зловлено в полон і цих звільнено. Тільки документів вбитих, забраних з поля бою, є в наших руках кілька соток. Вишле їх вкоротці Український Червоний Хрест на руки родин убитих.
2. Банди — це польське червоне військо, яке грабує, тероризує і мордує невинне українське населення; яке не знає жодних засад чесності і лицарства, яке є в дійсності тільки зграєю шумовиння, збираниною сталінського охвістя і підхвістя. Українські Повстанці — це лицарі, борці за святі людські ідеали, за волю, свободу і справедливість всіх народів і всіх людей. УПА — це організована, дисциплінована революційно-визвольна збройна сила

українського народу, яка бореться за встановлення нового справедливого порядку на Сході Европи.
3. На українських землях немає жодних „бульбовців", „ундовцув", ні інших партій, чи отаманських груп. Діє тільки ОУН і УПА, підпорядковані Українській Головній Визвольній Раді. Москва і її прихвостні, всякі жимєрскі, Хрущови і їм подібні, називають український визвольний рух різними іменами, щоб заперечити небезпечний для них факт існування єдиного солідарного всеукраїнського протибольшевицького фронту боротьби.

Вся польська червона преса оживлено коментувала промову Жимєрского. Нпр. „Дзєннік Польскі" з 9-го січня ц.р. приносить передовицю під наголовком: „Зброднє націоналістуф українскіх". Автор статті потверджує, що „як виходить з заяви маршала Жимєрского і за власними інформаціями", на „теренах пограничних" діють „сильні озброєні в модерну-новочасну зброю, а часто навіть в танки і в панцирні авта, банди бульбівців, бандерівців і власівців. Автор б'є в дзвін тривоги і стверджує, що збройна боротьба українських повстанців і діяльність польських протибольшевицьких елементів може принести трагічні наслідки для большевицької Польщі. А тому, що польська зрадницька зграя, на чолі з Бєрутом і Жимєрскім, не може цьому запобігти власними силами, автор апелює, щоб звернутися за допомогою до большевиків. „Як довідуємося" пише дальше „Дзєннік Польскі", українські повстанці „рівнож даються неменше взнаки совєтській владі своїми діями на території СССР".

В газеті „Жицє Варшави" з дня 19.1.ц.р. знаходимо велику статтю п.н.: „Українскі фашизм — вруґ Польскі". Стаття знову алярмує про події „на полудньово-всходніх рубежах Польскі". Дальше стверджує, що боротьба проти відділів УПА „замінилася в отверту війну, коли почато впроваджувати в життя постанову в справі репатріяції (виселення — *прим. Ред.*). Характеризуючи ідеологічні заложення повстанчих відділів, газета пише: „Є там і „самостійна Україна", а передовсім є там запекла ненависть до Польщі і Совєтського Союзу". Начальним гаслом — на думку „Жиця Варшави" — українських повстанців в боротьбі проти виселення є: „полякам залишити землю і воду". Тому, мовляв, „палять полишені їхніми побратимцями села". „Українське населення кожночасно допомагає своїм побратимам і збільшує їх ряди". Кромі цього, газета стверджує, що „з території Чехословаччини прибувають нові групи диверсантів ()". На-кінець, газета алярмує, щоб слати на „поґраніча" нові дивізії, бо „ті сили, що стаціонують на тому терені, є надто малі для поважніших операцій", (а є їх кільканадцять дивізій — *прим. Ред.*). А для того, щоб відтяти нашим відділам „доплив боєприпасів з Чехословаччини", газета радить урядові „обставити сильно кордони Польщі". „Діяти мусимо — закінчує газета — скоро і енергічно. Зволікання може загрозити дальшому бігові репатріяції".

„Дзєннік Польскі" з 6.2. ц.р. приніс статтю, під наголовком: „Камєнь на дродзе". Автор цієї статті, якийсь большевицький годованець, намагається виправдати сталінське виселення потребою творення „однородних держав" та мобілізувати польську публичну опінію проти українців. Згадуючи про українсько-польські взаємини в давніших і теперішніх часах, розписується про приязнь між „Совєтською Україною" і червоною Польщею. Зі смаком згадує і те, як то сталінський намісник Хрущов прислав дещо українського хліба своїм побратимам у Варшаві. Все було би пішло, як по маслі, але тут „камєнь на дродзе" — українські повстанці. Що ж робити?

Дивізії Жимєрского не помогли. Отже, знову алярм. Знову апель до своїх хлібодавців: „Очікуємо — благає писака — від заприязнених влад стислого порозуміння (?)" „Банди фашистівські на пограниччю мусять бути до весни зметені з поверхні землі".

Цікаво яким чудом? Бо той сам автор пише зараз же, що це дуже важка справа.... бо, „коли ходить о бандерівців, то це широка політична проблема „і вони ґрасують рівнож по селах, східньої Словаччини"....

В тому самому числі уміщена стаття п.н.: „Увольніць Зємєм Пшемиском од терору банд". — Дійсно відітхнула би перемиська земля, коли б усунути з неї банди польського червоного війська. Українські повстанці з гідністю сповняють цю місію і вогнем своєї зброї, де тільки досягнуть, там усувають цю нечисть.

Тих кілька вирізків це тільки частина скавуління польсько-большевицької преси про відносини на українських землях за лінією Керзона. Всі ці большевицькі півголовки хотіли б, щоб українське населення і його збройні відділи мовчали на всі звірства, що їх виправляють польсько-большевицькі умундуровані бандити. Та перечислилися. Тепер ґвалтують, алярмують і б'ють на тривогу. Всякі старости і воєводи, для заспокоєння своїх переполоханих побратимців впевняють, що всі міністерства, всі уряди в Варшаві завалені стиртами повідомлень про ситуацію на „поґранічу". Знову якийсь шовіністичний орган „Вольносьць слова" (ніби нелеґальний) пише в статті „Плононци повят", що це все, цебто таких розмірів противиселенчу боротьбу, ведуть самі большевики, маскуючись „бандеровцамі". Бо де ж би „бандерівці" взяли такої сили. Автори цієї газети падуть хрестом і присягають, що бачили, як в Бірчі „большевицькі старшини з ВП стріляли до польських вояків і порозумівались з тими, які зробили напад". Коли під Сороховом, у Варяжі та інших боях затряслася земля від незвичайно сильного вибуху незнаної ворогові повстанчої „бомби", всі ці ворожбити аж присіли зі страху. І враз заголосили: Америка посилає „бандеріцям" атомові бомби. Інші кричать, що боєприпаси для „бандерівців" приходять з Чехословаччини і виписують усе це в своїх газетах. — Не можуть надивуватися польські комуно-шовіністи, що український народ здобувся на таку сильну героїчну поставу. Німці, кажуть вони, хиляться покірно і виїзджають без спротиву, а „українци, патшцє сєн", роблять революцію і трясуть цілою червоною Польщею. Це їм ніяк не в смак, а в страх. — Усі промови Жимєрского і кампанія польської червоної преси спрямовані на те, щоб змобілізувати проти нас цілу Польщу і большевиків, — нічого не змінять. З большевиками ми воюємо безперервно на всіх фронтах і на всіх землях, так само і за лінією Керзона — і більше вони проти нас вже не потрафлять нічого доказати, бо в нас є така могутня ідея, якої ніхто і ніколи не знищить. А польський народ, бодай у своїй кращій частині, також не піде за зрадниками, які затягають йому на шиї щораз міцніше червоний шнур.

Кромі заїлої пропаґандивної кампанії проти українського визвольного руху, яку ведуть большевики через польське охвістя на внутрішньому відтинку, ведеться така сама кампанія на міжнародній арені. Вся большевицька преса в польській мові принесла сензаційне повідомлення про видвигнення української справи на сесії Організації Об'єднаних Націй. Газета „Жицє Варшави" з 3-го лютого ц.р. помістила довжезну передовицю п.н. „Українсци фашисьці". В статті читаємо: „Делеґація уряду УССР зложила в Лондоні внесок до Організації Об'єднаних Націй в справі укарання українських фашистів (?), які

організують змову проти правного українського уряду (?) і в той спосіб загрожують світовому мирові. Внесок стверджує, що ці фашисти „тішаться толеранцією урядів на Заході Европи. Видають власні газети і мають „Головну Раду Визволення України" в обозі УНРРА в Авґсбургу"..... ,Всі вони дістають харчеві приділи від УНРРА". Большевики домагаються видачі українських політичних еміґрантів, „готуючих виступ проти СССР". — Як бачимо — намагання большевицьких імперіялістів укрити українську проблему у „себе в дома" не дописали. Боротьба українського народу в краю і політична протибольшевицька акція наших представників за кордоном змусила большевиків вийти до бою з нами також і на міжнародню арену. — Большевики пробували насамперед силою, безправством, насильством захопити в свої руки міліонову українську еміґрацію, заладувати в товарові авта і вагони, вивезти у свої табори смерті та зліквідувати в той спосіб перед світом небезпечного для них противника. Такими методами зліквідували вони певну частину, але таки не всіх, бо український народ великий і велика його еміґрація. По всіх примусових „репатріяціях" залишилося ще більше як пів міліона українських еміґрантів в самій Західній Европі. Українська еміґрація виросла до широкої міжнародньої політичної проблеми і стала організуючим центром Антибольшевицького Блоку Народів (АБН). Тому большевицькі хижаки розпучливо шукають способів навіть на терені Організації Об'єднаних Націй, щоб положити свою криваву лапу на цього найбільш небезпечного для них противника. Але, не зважаючи на всі заходи, неситий червоний сатана не вб'є і не здавить визвольних змагань України і могутньої революційної ідеї свободи, що її несе український народ. Незалежно від того, як вирішить Організація Об'єднаних Націй в Лондоні долю української еміґрації, що з нею станеться, большевикам ніколи не вдасться усунути українську справу з арени найважніших міжнародніх проблем, а теперішній їхній крок ще більше загострить увагу світової опінії.

Большевицька газета „Пряшевщина" (Словаччина), писана диким, помішаним русским язичієм, яка іменує себе органом „Української Народньої Ради Пряшівщини" — подає: „23 — 24 грудня 45 р. група бандерівців, в числі около 300 чоловік, убила в с. Нова Селица представника комуністичної партії Словаччини та кількох інших комуністів".

Большевицька шмата на словацькій мові п.н. „Глас ослободених" з 9.1. ц.р. накидується на протибольшевицькі словацькі організації (католики, „ґвардисти") за співпрацю з бандерівцями і за те, що „вони („ґвардисти") готові йти за ними (бандерівцями) і кликати їх, щоби прийшли бити і громити" словацьких комуністів. Інша газета, „Правда" (центральний орган комуністичної партії Словаччини) з дня 20.1. ц.р. пише, що комуністична партія Словаччини „не рахує на атомову бомбу і бандерівців", так як це роблять інші словацькі і чеські партії.

Різні чеські газети подають, що в околицях Пільзна (Західня Чехія) діють сильні відділи бандерівців. Дві тисячі війська робило на них велику облаву в лісах.

Французька газета „Каррефоур" подала розмову свойого представника з през. Чехословаччини Бенешом. Він сказав, між іншим, що „тепер переважає в світі струя матеріялістична, але немає однак сумніву, що скоріше, чи пізніше наступить у світі протиматеріялістична реакція. Коли йде про мене, то я є спіритуалістом (ідеалістом)". „Уважаю за помилку зв'язування концепції соціалістичної з яким-небудь матеріялізмом". „Не треба у нас диктатури пролетаріяту. Цю віру і цю концепцію буду старатися

перепровадити в політичному і господарському житті, доки буду стояти на свойому становищі. Буду поступати логічно, консеквенто, тільки демократичними методами, при співпраці всіх партій, вдержуючи єдність усього народу, — одним словом, як правдивий демократ".

Газета „Дзєннік Польскі" пише, що на конґресі ПСЛ зібрані перешкаджали загальним кашлем в промові Осубкі—Муравского і Ґомулки, так що вони мусіли переривати промови, а третього большевицького гавкача Поседвурного висвистали.

Газета „Одродзенє" з 13.І.ц.р. подає довші витяги з англійських газет про Польщу. У тих газетах пишуть англійці, що „поляки це лотри і грабіжники", „вони відзначаються надзвичайною жорстокістю, виганяють міліони людей з їх власних домів. Поляки так само, як і німці, є жорстокою нецивілізованою расою". Та сама газета пише далі, що вся англійська преса закликає свій уряд до негайної інтервенції у внутрішні справи Польщі. Англійський амбасадор пробував вже навіть цього, вибираючи собі за претекст справу обмеження свободи преси, яке наложив польський уряд. Але дістав „суху і моцну" відповідь. Тому Польща має в очах англійців тепер опінію „країни варварів".

Англійська газета „Манчестер Ґардіян" пише, що польська армія Андерса в Італії веде дуже завзяту боротьбу проти італійського комуністичного руху та веде широку пропаґанду проти СССР. Польський червоний амбасадор в Італії протестував проти цього, що штаб аліянтів уможливлює Андерсові видавати два щоденники, кілька тижневиків і місячників та цілі маси летючок, в яких голоситься найгостріша кампанія проти червоної Польщі і СССР.

Світова преса подає, що большевицькі вояки знасилували дотепер понад 150.000 німецьких дівчат. Папа римський проголосив в цій справі окреме співчуття жертвам насильства.

„Дзєннік Польскі" з дня 27.1. ц.р. пише: Англійський посол Севері вніс в парляменті інтерпеляцію в справі політичних мордів, які діються в Польщі. Міністер заграничних справ Бевін відповів, що він також дуже занепокоєний великою кількістю мордів і політичних злочинів, які відбуваються в Польщі, тим більше, що є підстави думати, що в тім беруть участь польські органи безпеки.

„Ґлос Праци" пише, що в американському парляменті відбулась дебата над тим, чи ухвалити для УНРРА ще 550 міліонів долярів допомоги. Посол Дірксен поставив внесок, щоб УНРРА не давала допомоги тим краям, де не можуть свобідно порушуватись. При тій нагоді посол Дірксен, як подають справоздання з перебігу нарад, накинувся дуже гостро на „нові демократичні устрої Східньої Европи", в тому числі також на владу Тіта. Посол Мундт та багато інших послів виступили з такими самими промовами і зажадали, щоб Америка не підпомагала своїми дарами ворогів демократії. Американський конґрес прийняв 180 голосами внесок посла Дірксена.

„Дзєннік Польскі" та інші польські газети принесли з початком лютого 46 р. докладні звідомлення з переслухання німецького генерала СС-ів, Баха в Нюринберзській тюрмі. Бах був головнокомандуючим в подавленні польського повстання в Варшаві. Перед польським прокуратором зізнав він тепер, що варшавське повстання і Варшаву нищили спеціяльні відділи німецьких СС-ів, злочинців-криміналістів та московських власовців, під командою заступника і ривалізатора Власова — Камінского. Про українців нема в цьому ні слова. Однак, ті самі польські газети, мимо

цього, брешуть, скільки тільки можуть, при кожній нагоді на українців, що це ніби українці були погромщиками Варшави.

Всі польські газети подають повідомлення з інсценізованого большевиками в м. січні ц.р. у Варшаві „міжнародного з'їзду бувших політ-в'язнів німецьких концтаборів і тюрм". З'їзд цей був, очевидно, тільки большевицькою шопкою. В Західній Европі існує, як відомо, Ліґа Українських Політв'язнів німецьких концтаборів і тюрм, з якою співпрацюють тісно політ-в'язні інших народів та організують разом міжнародне представництво політ-в'язнів німецьких концтаборів і тюрм. Большевики організували свій Варшавський з'їзд під облудним лозунгом: „Ніколи більше фашизму, шовінізму, імперіялізму, що їх скомпромітували основно концентраційні табори і виказали, що це смертельна небезпека для людської культури і цивілізації". Тим часом у них власне найбільше концентраційних таборів, тюрм, терору, шовінізму, імперіялізму та всякого іншого большевизму і фашизму.

Американський публіцист Ірвінґ Брант пише в газеті „Чікаґо Сун", що він в часі недавньої подорожі по Польщі був теж в голосному німецькому концентраційному таборі Освєнцімю, найбільшій гітлерівській фабриці смерті, і бачив на власні очі, що поляки на спілку з большевиками урухомили знову цей страшний табор і держать в ньому „німців та власовців". — Цікаво тільки, кого це подали йому там поляки, чи большевики за „власовців"...

Польська Пресова Аґенція (ПАП) подала, що чеський ген. Прхаля перебуває в Лондоні і веде звідтам акцію проти чеського уряду за те, що він підпорядковується большевикам. В пушках консерв, висипаних з Лондону до Чехії знайдено відозви і маніфести, поліція перевела численні арештування серед членів і симпатиків б. чеської партії аграріїв і партії народовців, при ревізіях знайдено богато нелеґальних матеріялів.

Виконавчий комітет французької соціялістичної партії відкинув проект спільного блоку з комуністами.

Газета „Польска Збройна" з 10.1. ц.р. алярмує, що недалеко Нюринберги в Німеччині знаходиться табор т.зв. „Свєнтокшижскої Бригади НСЗ", яку американці прийняли в склад своєї армії, узброїли і змоторизували та вишколюють невідомо в яких цілях. Бригада числить понад 2000 осіб. Вся червона польська преса алярмує з цього приводу і домагається вияснення цілей такої політики.

Англійські газети донесли, що в дні 29.12.45. відбулась на морю біля Англії велика буря, яка грозила затопленням кораблям. Один американський корабель мусів алярмувати по рятунок, тому, що він віз з Америки до Англії бомби, а водночас солодко балакають про мир... Багато людей досі не могли надивуватись, що властиво робить ввесь англійський і американський флот, коли уряди тих країн постійно заявляють, що мають ще замало кораблів на довіз товарів УНРРА....

Лондонські телеграфічні аґенції доносять: на пресовій конференції у Вашингтоні през. Труман заявив на запит журналістів, що Америка далі продукує і буде продукувати атомові бомби, але тільки „для досвідчальних цілей".... цікаво на кому будуть їх випробовувати?

Одночасно вся американська преса подає урядові вістки, — що ще цього року відбудуться великі маневри американської армії і флоту з ужиттям атомових бомб, що велика частина американського флоту зістане дальше на европейських водах для „підпертя політики уряду США", що, за словами

Черчілля, також на европейському континенті повинні лишитися поважніші сили американських військ, щоб „труд і кров, проллята для осягнення перемоги, не пішли намарно"....

Польські газети доносять часто про ліквідацію різних, доволі численних банд і партизанських відділів в корінній і західній Польщі. Числа арештованих часто дуже великі. Однак мимо цього „банд щораз більше".

Англійська газета „Дейлі Уоркер" доносить, що міністер зак. справ Бевін виготовив проект основної зміни дотеперішньої англійської заграничної політики. Згідно з тим проектом, Англія повинна створити блок середніх і малих держав та попирати їх інтереси. Усі середні і малі держави чуються загрожені диктаторською політикою великодержав, зокрема Совєтського Союзу, тому пішли б радо з Англією, коли б вона означила виразно свою політику проти Совєтського союзу.

Англійський журналіст Фос в розмові з польським міністром зак. справ Жимовскім поставив йому ряд наступних питань:

1. Чи польський народ згодився на тісний союз з Москвою?

2. В Америці й Англії є багато елементів, а також тут у Варшаві є американці, які відносяться з дуже великим недовір'ям до совєтської Росії. Вони хотіли б вирвати Польщу зі совєтської орбіти. Маєте певно з ними багато клопоту?

3. Причиною, що багато елементів в Америці і В. Британії відносяться з такою великою неприхильністю до Росії є брак віри в декларацію Сталіна, який заґарантував незалежність і суверенність Польщі. Вони бояться що і Польща стане ще одною совєтською республікою.

4. Поляки в Лондоні ніколи не визнали лінії Керзона.

5. Щораз частіше чується голоси, що границі Польщі на Одрі і Нисі задалеко висунені на захід.

6. Чи пан міністер переконаний, що Росія є настільки сильна, щоб могла вдержати границі на Одрі і Нисі, не зважаючи на спротив західніх держав?

„Новий Шлях". „Америка" та другі українські американські газети, як рівнож газети на інших мовах поміщують багато вісток і звідомлень з українських земель, зокрема з боєвих дій УПА.

ДО МІЖНАРОДНІХ ВІДНОСИН

Перший місяць нового 1946 р. не приніс у міжнародньому житті жодних особливих подій, які становили б спеціяльну сензацію, або змінили б дотеперішний біг міжнародньої політики. Увага політичного світу скупчувалась головно на нарадах першої конференції Організації Обєднаних Націй, яка відбувалась в Лондоні та на практичних вислідах Московської Конференції, що відбулась при кінці грудня. Показалось у практиці власне, що довгі наради і торги, відбуті в Москві, і їх скромні постанови, не знайшли жодного практичного здійснення і не розв'язали ні одної зі спірних справ. Війна в Китаю продовжувалась до дня 12 січня ц.р.. В тому дні наступило завішення зброї, між військами Чан-Кай-Шека і комуністів, але не внаслідок рішень Московської конференції, тільки на рішуче домагання

американського представника ген. Маршала, який, погрожуючи консеквен-ціями, зажадав перервати негайно бої. Однак, мимо довгих переговорів, мимо посередництва США, не дійшло ні в одній справі до порозуміння між національним урядом Чан-Кай-Шека і комуністами. Воєнні дії хвилево перервані, але проти себе стоять далі дві кількаміліонові армії, а за ними їх покровителі, з одної сторони большевики, а з другої США. Конфлікт між ними не залагоджений і розвивається далі. Так само не полагоджено справи конфлікту в Персії. Большевики, зламавши отверто всі міжнародні постанови, свої зобов'язання і голошені ними гасла, окупували фактично північну Персію і господарять як на свойому смітнику. Персія кричить: рятунку!, безправство!, напад!, розбій!, аґресія, окупація, — Англія й Америка крутяться, вертяться, протестують, бо пропаде перська нафта. Організація Об'єднаних Націй радить, дискутує, просить, представник Персії на нарадах ООН в Лондоні зі зворушення аж розплакався і не міг говорити,..... та на практиці нічого з того. Виходить, що жодні наради нічого не поможуть.... треба, значить, ,,твердіших)" аргументу. — Так само не розв'язана ні трохи справа совєтсько-турецького конфлікту, ні справа Польщі, ні Балканів. Єдина справа, яка „пішла вперед" — це справа згоди на виявлення таємниці атомової бомби і міжнародньої контролі над нею. Коли ж приглянемось, то й це тільки одне крутійство. Американці не виявили і, як заявляють, не думають виявити таємниці своєї бомби, „доки не буде гарантії повного вічного миру" (чекай Грицю на ту небелицю). Однак, хотіли би якось довідатись від большевиків, хитрощами і крутійством з тими міжнародніми контролями, що знають направду большевики в тій справі, бо большевики хваляться, що мають вже також таку бомбу. А большевики роблять таємничі міни і теж крутять, як можуть, щоб перехитрити американців. Що з того крутійства вийде — побачимо. Наразі усе в світі виглядає непевне, не устабілізоване, провізоричне, підміноване. Не видно жодної сили, ні можливостей, які могли б розв'язати мирним шляхом існуючі і нарастаючі конфлікти. Мається попросту враження, що це тільки якась перерва у цій величезній світовій війні.

Ось недавно відбулась в Лондоні згадувана вже перша конференція нової міжнародньої організації „Об'єднаних Націй". Це мало бути те тіло, та інституція, що мала бути святинею миру, справедливості і Об'єднання усіх націй світу. А показалось на конференції, що це не „об'єднані", а роз'єднані і розсварені нації, а їх наради, це торговиця напружених конфліктів, повна крутійств, шахрайств і погроз, де торгують людською кров'ю та всіми взнеслими людськими ідеалами. Останні наради були видовищем нікчемних торгів над справою Персії, Греції, Індонезії та других — кинули немало світла на справжні відносини між головними світовими потугами. Коли большевицький представник видвигнув справу англійських військ в Греції і сказав, що їх присутність загрожує справі світового миру та може бути причиною нового конфлікту, тоді англійський міністер зак. справ сказав, що не англійські війська в Греції, але 800.000-на большевицька армія в маленькій Болгарії і 300.000-а армія Тіта в Югославії, не говорячи про інші терени, — становлять далеко поважнішу загрозу... Коли Англія піддержувала справу Персії, тоді большевики зараз же устами свойого представника „Совєтської України" видвигали справу Індонезії та Греції. Більшого фарисейства і облуди годі собі уявити. — Не обійшлося тим разом і без нас. Могутній символ вільностевої протибольшевицької революції, який потряс основами СССР і перейшов на устах міліонових червоноармійських мас через усю Азію й Европу, заклятий в таємничому легендарному слові — „бандєровец", яке

стало пострахом большевицької тиранії і прапором боротьби проти неї, — знайшов тепер свій відгук і тут, в центрі світової політики, та став сензацією дня. Бо це представник „Совєтської України" був примушений апелювати до Організації Об'єднаних Націй за допомогою проти „бандерівців", які, по його словам, загрожують світовому мирові.

Що б там не врадили і що б не вирішили, щоб нібито якось зберегти цей нужденний теперішній „мир", нічого напевно не вдіють такого, що вдержало б при житті цю мертвонароджену каліку і спинило б революційні сили нового світу перед походом вперед. В самій основі теперішнього світу лежить брехня і несправедливість, а вслід за тим тисячні конфлікти, яких не розвяжуть жодні крутійства. Тільки новий справедливий лад, тільки мир, опертий на незрушимих засадах правди і справедливості, може усунути всі конфлікти і може бути тривалий.

* * *

ВПАЛИ НА ПОЛІ СЛАВИ

ЕМІР-КОРА, вишкільний старшина УПА, співробітник редакційної колегії „За Українську Державу" і „Повстанець", автор фахових військових статтей і політичних оглядів, член спеціяльної політичної колегії, абсольвент політичних наук на закордонних університетах, делеґат Української Секції Міжнародного Червоного Хреста на Францію, учасник французької армії і лицар французького Залізного Хреста у протинімецькій війні, згинув на полі бою від большевицької кулі в дні 16.5.1945 р.

ВЕСЕЛКА-ОКСАНА, машиністка при Краєвому Проводі ОУН, зв'язкова для спец. довірених завдань, працівничка підпільної радіовисильні „Самостійна Україна" в часі німецької окупації, якої батька і брата розстріляли німецькі душогуби за її діяльність, прикладна, віддана до безмежної посвяти революціонерка, згинула геройською смертю в бою з большевицькими окупантами в дні 12.9.1945 р.

Майор ЯГОДА-ЧЕРНИК, визначний командир УПА, заслужений в численних боях проти німецьких і большевицьких окупантів, повний особистої посвяти і героїчної відваги, прикладний, улюблений друг і командир своїх бійців, вкритий славою численних перемог та загальною пошаною і любовю народу, для якого був першим борцем і оборонцем, згинув геройською смертю в дні 17.9.1945 року.

Поручник СТЕПОВИЙ, командир відділу УПА, ранній учасник нашого визвольного руху, вславлений в багатьох переможних боях, добрий командир і товариш, згинув в бою з польськими червоними військами під Дахновом (Любачівщина) в дні 21.9.1945 року.

Поручник БАРОН, командир відділу УПА, добрий вояк і командир, згинув у великій наступальній акції на село-волость Кузьмина дня 22.10.1945 р.

Хорунжий БОРИС-БОЖЕНКО, командир надрайонової групи СБ, вірний і відданий член ОУН, згинув від куль большевицьких бандитів на засідці в Гораї (Любачівщина) дня 21.11.1945 року.

Старший булавний ВОРОН-ВОЛОХА Василь, с. Пискоровичі, Ярославського повіту, — член окружної АБ, повний посвяти, жертвенності, згинув у сутичці з польським червоним військом в с. Сурмачівка (Ярославщина) дня 21.11.1945 року.

Майор Доктор КЛОЧНИК-СІРКО, лікар УПА, учасник Визвольних Змагань 1918 — 20 рр., довголітній політичний еміґрант, відданий боротьбі за визволення України, згинув закатований червоно-польськими звірами в с. Кальників (Перемищина) 28.11.1945 року.

Старший Булавний БОГУН, районовий провідник ОУН, відданий і вірний українській визвольній справі, згинув геройською смертю, відбиваючи наступ 30-ти польських бандитських вояків в с. Щебивовки (Любачівщина) дня 6.12.1945 року.

Булавний ОСИП, сотенний політвиховник, довголітній і відданий член ОУН, прикладний виховник і воїн, згинув в бою з польсько-большевицькими людоїдами в с. Ляхава (Бірчанщина) дня 1.1. 1946 року. В тому ж бою згинули: старший вістун СОКІЛ і кулеметчик ОСТРИЙ.

Полковник КОНИК, командир з'єднання військ УПА, довголітній член ОУН, учасник, організатор і командир перших повстанчих відділів УПА в часі боротьби проти німецьких окупантів в Карпатах, сотенний командир підстаршинської школи УПА — „Оленів", вславлений в багатьох переможних боях з польсько-большевицькими військами, оборонець Перемиської землі, згинув геройською смертю у завзятих наступальних вуличних боях в час великої третьої боєвої операції на місто Бірчу дня 7.1.1946 року.

Поручник ОРСЬКИЙ, командир сотні УПА, учасник перших відділів УПА на цих землях за німецької окупації, учасник великого карпатського рейду, відважний і прикладний командир, вславлений в чисельних боях з польсько-большевицькими червоними військами, згинув геройською смертю у вуличних боях в час третьої великої боєвої операції на місто Бірчу дня 7.1.1946 р.

Командир ПАВЛЕНКО, командир повстанського відділу, добрий командир і боєвий друг, згинув у вуличних боях в місті Бірчі 7.1. 1946 року.

БЕЗСМЕРТНА СЛАВА ГЕРОЯМ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ!
ЇХ ДУХ І КРОВ ПОВЕДУТЬ НАС У ДАЛЬШІЙ БОРОТЬБІ!

* * *

-ж-

„Свободу, рівність візьмуть тільки сильні народи, тільки ті, що не бояться боротьби, що свою свободу скроплять кров'ю ворогів своїх"

(Микола Міхновський)

Хай живе визвольна боротьба українського і других поневолених народів проти московського большевизму!

Боротьба за державу — боротьба за життя!

-ж-

ЗМІСТ

1. Воля і Незалежність! ..... стр. 1.
2. Про що говорить нам державний бюджет СССР на 1945-46 р... " 2.
3. Українські землі за лінією Керзона в огні боротьби ..... " 12.
   а. Боротьба за життя і смерть ..... " 12.
   б. Доля українських земель за лінією Керзона ..... " 14.
   в. Виселення Холмщини ..... " 14.
   г. Польсько-большевицький договір про виселення українських земель за лінією Керзона ..... " 15.
   д. Виселення Західньої Лемківщини ..... " 16.
   є. Масова терористична акція на весні 1945 р. і ліквідація Українського Засяння ..... " 17.
   є. До зброї! ..... " 17.
   ж. Політично-пропаґандивна акція на польському відтинку " 20.
   з. Перехід Червоної Армії і блокада ..... ' 22.
   п. Осіння виселенча акція ..... " 23.
   і. Збройна боротьба ..... " 24.
   ї. Дальший хід виселенчої акції ..... " 25.
   й. За честь і життя народу! За волю рідньої батьківської землі! ..... " 26.
4. Вісті з українських земель ..... " 27.
   а. Блокади ..... " 27.
   б. Большевицькі звірства ..... " 30.
   в. Большевицькі провокації ..... " 30.
   г. Большевики організують голод в Україні ..... " 31.
   д. Українські діти бачуть в большевиках мучителів українського народу ..... " 33.
   є. В Червоній Армії зростає протибольшевицьке наставлення " 33.
   є. Чи приготування до нової війни? ..... " 36.
   ж. З наших боєвих дій ..... " 36.
   з. Збройна боротьба за лінією Керзона ..... " 39.
   и. Лист українця-лемка (кацапа) ..... " 46.
5. З життя української еміґрації (інформаційний огляд) ..... " 47.
6. Перегляд преси ..... " 50.
7. До міжнародніх відносин ..... " 50.
8. Впали на полі слави ..... " 57.
9. Зміст ..... " 59.
10. Заповіді підпільної газети ..... " 60.
11. Друже! ..... " 60.

Смерть ворогам народу — Сталіну і його кліці!

Informator, Year III, No. 1 (11), 1946.
21x30 cm., 59 pp. Hectograph edition.
(National Archives of the United States, Record Group 319, No. 329269).
Summary.

„Freedom and Independence", is an editorial which extolls the struggle for an independent Ukrainian State and recalls the Proclamation of Ukrainian Independence of 22 January 1918, the Unification of Ukrainian Lands of 22 January 1919, and the Battle of Kruty against the Red Army of 29 January 1918.

Vasyl' Lymanych in his article **„What is the Message of the State Budget of the USSR for 1945-1946?",** provides an extensive and quite a detailed analysis of the proposed budget and comes to the conclusion that the most important priority of the budget is to further develop the military might of the USSR at the expense of the working population of the Union Republics.

Stoiar (Iaroslaw Starukh), „Ukrainian Lands Beyond the Curzon Line".

In this article the author describes the situation of the Ukrainians in Poland at the end of 1945 and the beginning of 1946, and especially the resistance of the Ukrainians to the forcible repatriation.

In some regions like Kholmshchyna and Western Lemkivshchyna the Ukrainian population which was not higly nationally conscious and was under the influence of the Communists, did leave without too much resistance. But soon, however, they learned that the conditions in the USSR are less than ideal and notified those who were left behind of the true state of affairs.

In the other regions the population was unwilling to leave. In order to persuade them to do so a terrorist action was unleashed against them in the spring of 1945 in which nationalist and Communist Poles as well as the Soviet border units participated to the full.

Entire villages were liquidated and the population was killed. This happened in Pawlokoma, Malkovychi,Berezka, Pyskorovychi, Liublynets' , Horaiets' and others. During this time 36 Ukrainian priests were killed.

In this situation Ukrainians had no option but to fight and the UPA began a large scale defensive action against the Polish terror.

At the same time an attempt was made to seek contacts with the Polish anti-Communist forces and persuade them not to be engaged in anti-Ukrainian terror. This action proved partially successful.

The return of the Red Army from Germany further complicated the situation in the terrain because the Soviets used this opportunity to liquidate the UPA and the UNS.

In the final analysis only the special forces could be used against the UPA as the Red Army soldiers were not willing to fight the Ukrainian underground and therefore, this action was not successful.

In the fall of 1945 a new repatriation action began. This time large Polish army units were thrown against the Ukrainian population and in this action large areas in Peremyshl district and in Lemkivshchyna were cleared of the Ukrainians.

To prevent the settlement of the Poles, the UPA immediately burned these villages. In Peremyshl region alone some 50 villages were burned.

The repatriation action is being strongly resisted and the Soviet and Polish plans to deport the Ukrainians from their villages has not been fully successful.

„News from Ukraine", gives a brief overview of the situation in Soviet Ukraine.

The Soviet in order to crush the Ukrainian liberation movement began large—scale

blockades of the terrain and garrisoning of troops in the villages. Population is terrorized by beatings and whole—scale arrests and deportations.

Quite often Soviet troops claim to be the UPA units. On such occasions the Soviets behave in the most brutal and calous manner, hoping in this way to alienate the population from the underground. In some regions they confiscate all grain and foodstufs of the population and leave them in hunger and deprivation.

These actions are not entirely successful and even in the Red Army there exist noticeable anti—Bolshevik attitudes. As well, there occur various clashes between the regular troops and the police forces.

The article ends by recounting ambushes and skirmishes of the UPA against the Soviet forces.

„The Military Struggle Beyond the Curzon Line", describes numerous battles of the UPA against the Polish army and police forces.

A detailed description is provided about the attack of "Prut's" battalion on the town of Bircha on 22 October 1945, and of "Hromenko's" action against the village of Kuz'myna which took place the same night.

Second attack against Bircha was carried out by "Burlaka" on 30 November 1945 and the third by Col. "Konyk" on 6 January 1947, the eve of the Ukrainian Christmass.

In addition 26 other actions by the UPA are mentioned in brief.

„A Letter from Ukrainian Lemko 'Katsap' (a Rusophile)", represents a letter written in Aezopian language which describes difficult conditions experienced in the USSR by the repatrians from Poland.

Ironically the writer who was a Rusophile left for the USSR voluntarily and convinced 15 other families to migrate with him.

„From the Life of the Ukrainian Emigration: An Informational Review", provides information on various aspects of life of the Ukrainian emigres in Western Europe.

According to this review there are at this time some 500,000 Ukrainians in Germany and Austria, 80,000 in France, 30,000 in Italy, 70,000 in Belgium, 20,000 in the Polish formations commanded by Gen. Anders, and 3,000 in Switzerland.

Attempts to repatriate these Ukrainians back to the USSR met with resistance. Many people committed suicide rather than return home.

The Ukrainians, on the whole, are well organized. In addition to various social organizations there exist numerous political organizations as well. The Ukrainian Free University has been reestablished in Munich and the cultural institutions and the press have also made their appearance.

The Ukrainian emigration although beset by a number of problems chose nevertheless the right path, which is the struggle for the ideals of freedom for their people and for their native land.

„Review of the Press", brings short excerpts from various Polish and Slovak newspapers on the theme of the struggle against „Bandera's men", the Ukrainian underground.

The lead story is the speech by Marshal Rola—Zymierski who cities statistics about successful actions against the Ukrainian "bandits".

The excerpts are from “Dziennik Polski'', “Zycie Warszawy'', Wolnosc Slowa, "Priashevshchyna", "Hlas Oslobodenych", „Odrodzenie", "Glos Pracy", "Polska Zbrojna" as well as from „The Manchester Guardian", "Daily Worker", and various press agencies.

„Fallen on the Field of Glory", lists obituaries of prominent members of the Ukrainian underground who fell in battle.

These are: "Emir—Kora", officer of the UPA and member of the editorial board of "Za Ukrains'ku Derzhavu" and "Povstanets' ", holder of the French Iron Cross for his struggle against the Nazis as member of the French armed forces; "Veselka—Oksana", typist at the Supreme Leadership of the OUN, a courier for special tasks, member of the radio station "Vil'na Ukraina" during the German occupation; Major "Iahoda—Chernyk", the UPA commander who fought both Germans and Soviets; Leutenant "Stepovyi", the UPA commander who fell in battle against Polish troops in Lubachiv region; Leutenant "Baron" the UPA commander who died in Kuz'myna; Sargent Major "Voron" (Volokha Vasyl') member of the Administrative Police died in battle against Polish troops; Major Dr. "Klochnyk—Sirko" an UPA physician, killed by the Poles in Kalnykiv; Sargent Major "Bohun", OUN raion leader died in battle against Polish troops in Lubachiv region; Staff Sargent "Osyp" a company political officer and an OUN member died in battle against Polish troops in Bircha region; Colonel "Konyk", commander of the Peremyshl UPA Battalion died in action against the town of Bircha; Leutenant „Ors'kyi" commander of the UPA company died in action against the town of Bircha; Commander "Pavlenko" died in action against the town of Bircha.

За Українську Самостійну Соборну Державу!

Воля поневоленим народам!

ТИЖНЕВІ ВІСТІ

Рік I. 6. серпня 1945 р. Ч.3.

З А Щ О М И - Б О Р Е М О С Я .

Дивним здається ще сьогодні ставити собі подібне питання. Його ми поставили не тому, що воно у нас якесь нове, свіже, дотепер незване. Ні! Вже давно багато разів давав український народ на нього ясну і недвозначну відповідь. Його поставлено лише тому, щоб ще раз пригадати собі і поставити перед очі ті цілі, що спонукують до великих чинів багатьох Героїв Української Революції, за що вони не вагалися навіть віддавати своє життя, за що сьогодні по всій Україні іде велика кривава боротьба.

Українська революція несе українському народові політичну суверенність і незалежність. Українські революціонери борються за те, щоб український народзміг нарешті свої життя згідно з вибраною собою формою і змістом. Українська революція привертає кожному українцеві право до його національної гордості.

Ми хочемо, щоб український народ став суверенним господарем своєї землі та її багатств. Ми хочемо добути йому належний простір, на якому він зміг би свобідно здійснити свою вікувічну мрію - життя української людини.

І немає сили, яка змогла б нас зупинити на шляху до раз поставленої нами мети. Жоден фізичний натиск не зможе заломити нашої боротьби. Він якраз є доказом нашої великої сили, коли вороги наші жодними, навіть найбільш рафінованими методами визиску і нищення не могли нас зломити.

Сьогодні ми провадимо боротьбу з найжорстокішим ворогом і гнобителем - большевицькою Москвою, яка заприсвячила нам повну загладу, щоб лише загарбати наші багатства. Ніде ні разу в історії народів не було стільки зібраного в одному місці бруду, злодійства, й обману, що тепер у московсько-большевицькій імперії. Ніде ще ні разу ніхто так зручно не вживав гасла самостійності народів в цілі їхнього поневолення і сторблення. Ніхто ще ні разу не вживав так гасла демократизму, щоб відтак накинути народним масам тверде ярмо. Ніхто дотепер не експлуатував так зручно моральних і фізичних сил людини, як це зробили московські большевики. Свій жорстокий режим вони оправдовували переведенням життя ніколи незадійсненої ідеї комунізму, творенням типу якоїсь інтернаціональної людини.

Та життя скоро розкрило правдиве обличчя московського большевизму. Остання війна виказала повне його банкротство. Щоб спонукати маси своїх рабів до боротьби з німецьким фашизмом, большевицькі можновладці кидали не комуністичні клині, бо ці не брали, а були змушені адерти обличчя маску та показати правдивий його вигляд. Вони заграли на струнах російського патріотизму, чим показали своє московське загарбницьке обличчя і раз-на-завжди відвернули від себе навіть тих, що ще їм до певного часу вірили. За загарбницькі інтереси московського імперіяліста ніхто боротьби-

Титульна сторінка підпільного циклостилевого журналу „Тижневі Вісті"

За Українську Самостійну Соборну Державу!

Воля поневоленим народам!

ТИЖНЕВІ ВІСТІ

Рік I. 22. липня 1945 р. 4.1.

ВІД РЕДАКЦІЇ

Доба, що її сьогодні переживаємо, — це доба великих перемін революцій. Сьогодні поневолені народи, підбиті безжалісними руками імперіялістичних хижаків, в глибокому підпіллі підводять підсумки своїх сил, готуючись до смертельного удару по щелепах ненависних гнобителів.

Очі нашого членства і широкого загалу українського громадянства по цей бік штучного большевицько-польського кордону перебігають по теренах рідної землі, пильно слідкуючи за ростом національної свідомості і боєвої готовності до великого зриву. У кожного питання на устах: „А що там? Як представляється наша справа на міжнародному полі і т.п.".

Щоб безнастанно держати загал нашого членства і широких мас українського громадянства в курсі політичних подій, з нинішнім днем будуть виходити „Тижневі Вісті". Редакція цього тижневика бере на себе завдання докладно інформувати широкий загал про міжнародні політичні події так, як вони відбуваються, без жодних тенденцій. Особливо увагу зверне редакція на боротьбу поневолених народів, українського зокрема, проти большевицького загарбника, що тепер шаліє в смертельних судорогах, битий боєвими відділами УПА і армій других поневолених народів. Цим змаганням присвятиться в нашому тижневику особливу увагу.

Таким чином хочемо запобігти поширюванню різних сплетень, що їх сіє ворожа рука серед нашого загалу, щоб його духово заломити і зробити менше боєздатним в сьогоднішньому гігантичному змаганні за своє бути або не бути. Ворог всіма засобами старається вмовити в наш загал безвиглядність нашої боротьби, ставлячи йому перед очі ніби доконані факти міжнародної політики, які він цілево представляє в викривленому насвітленні, щоб їх використати в цей спосіб на свою користь. Це є якраз доказ його слабості в боротьбі проти нашого руху, коли він мусить хапатися аж таких підлих методів боротьби, якими являються брехня і обман. Завданням нашого тижневика буде якраз викривати ці підлі методи противника.

На цьому місці звертаємося до всіх друзів — членів і членок ОУН, збирати всі матеріяли, які документують героїку наших днів. Писати є про що. На наших землях по цей бік кордону відбувається змагання з певним ворожим елементом, який завзявся позбавити наш народ його рідної хати і надбань його пильної праці. Про цю боротьбу сторено вже цілий ряд пісень і інших творів, які

заслуговують на те, щоб їх зберегти для майбутнього. Ці всі твори будемо помішувати на сторінках нашого тижневика. Особливу увагу треба звернути на бої відділів УПА. Будемо помішувати рівнож індивідуальні твори наших членів і членок, матеріяли просимо пересилати нам службовою дорогою. Хочемо нав'язати тісні взаємини з нашими читачами і в цей спосіб створити наші „Тижневі Вісті" неначе відзеркаленням спільних зусиль нашого народу в змаганні до спільної нам мети — створення Української Самостійної Соборної Держави.

* * *

До землячків Гречухи, Коротченка, Рясного, і Лалака в Києві — на „звернення" до робітників, селян і інтеліґенції західних „областей" України з дня 19. 5. 1945 р., на Наказ Народного Комісара Внутрішніх Справ УРСР з дня 20.5.1945 р. і на передовицю „Огидні і нікчемні бандити будуть знищені" в „Радянськім Слові" з дня 22.5. 1945 р. від українського повстанця — бандерівця

КІЛЬКА СЛІВ ПРАВДИ

Уряд т. зв. УССР видав звернення до населення західніх областей України, в якому взиває всіх учасників повстанчих відділів до 20. липня зложити зброю і віддати себе до розпорядимости нквд. Рівночасно поведено в цьому напрямку широку пропаґандивну акцію. Як відгукнулось на це українське населення, за взір нехай послужить цей лист, що його написав один український повстанець - *прим. Ред.*

Запроданці! „За шмат гнилої ковбаси у вас хоч матір попроси, то оддасте". Знищити мене для вас, розуміється, нічого не значить, але як смієте ви, справді огидні і нікчемні, справді бандити, бо узурпатори влади, ніким з робітників, селян і інтеліґенції не вибрані і не поставлені на вищі становища, покірні холопи, розпасені і розперезані на комісарських харчах з ласки „голови української держави" Хрущова (невже бодай власного хруща не знайшли?), як смієте ви називати мене огидним і нікчемним бандитом? Я посвятив життя своє за Україну! Я не знав особистого життя, родинного, елементарних норм побуту в жертву за Україну. Мене били за Україну ви в союзі з „братньою Москвою" в 1918-20 роках; мене били за Україну поляки в Речі Посполитій; мене били за Україну німці, як учасника „Бандерабевегунґ" (так німці називали український визвольний рух — *Ред.*). Звичайно, з вашої точки зору я бандит, бо ніколи не годився мовчки підлягати „власть імущим". Замість здерти з себе українську кокарду в 1920 р. в Одесі, я рачки плазував від балки до балки, рятуючись від вас вкупі з „братнім народом"; замість стати

опортуністом Варшави, я сидів в Березі Картузькій; замість співпрацювати з німцями, я шарпав їх з ліса, так як тепер нещадно шарпаю ваших нквд-істів. Як же дурите ви світ, коли називаєте мене українсько-німецьким націоналістом! Але дурити світ — то ваша професія, що її ви звете ,,агітпроп-ом".

Однак всі ваші „доблесні професії" бліднуть перед цими словами землячка Лалак: ..... мріють ще і зараз про незалежну Україну". Це єдина правда з уст ваших, навіть мріяти не смій про незалежну Україну! Жмінка словаків, словінців, альбанців, ліберійські мурини, бушмени, готентоти — можуть мріяти, я ж — син 45-міліонового українського народу, навіть мріяти про незалежність не смію! Тут землячок перегнувся перед волею ,,єго превосходітєльства" воістину по щедрін-салтиковському. Бо коли ,,ще і зараз", по другій світовій війні, не вільно мріяти про незалежність, то коли ж мріяти? За такий „агітпроп" зараз не подякували б в жоднім післявоєннім Сан-Франціско. Бо хто сміє заборонити мені мріяти? Та ж ця мрія — це зміст цілого мого життя! Та чи ж мого лише? Коли „товаріщу" Лалаку на посаді редактора безграмотного по-українськи „Радянського Слова" добре і без цих мрій, то це ще не факт, що без цих мрій добре 45-міліоновому українському народові. Але з дальших рядків „Радянського Слова" ви

(нечіткий один рядок)

ціоналістах" свободу і незалежність Україні. Хватить... Свободу, але... без права мріяти. А коли будеш мріяти і по 20.7.1945 р., то знищимо вщент! Ото совєтськая „свобода". Така була, є і такою буде, поки не піде слідом за фашизмом. І аж тоді земна куля відітхне на повні груди від берлінсько-московських душителів і ніхто вже тоді не вважатиме світовим злочином мріяти, домагатися і боротися за свою хату, свою правду, і силу, і волю. А тим часом — „Шалійте, шалійте...". Може знаєте цю українську пісню, землячки: Гречухо, Коротченку, Рясний і Лалаче?

Липень, 1945 р. **Старий український вояк, а тепер повстанець — партизан.**

* * *

ВІЙНА НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ

Війна проти Японії добігає все більше до її вирішальної фази. Посилення повітряної і морської бомбардувальної акції вказує, що Англія і Америка цілком поважно приготовляються до висадки своїх військ на японський континент. Останнім часом перекинула Велика Британія свої повітряні флотилі на далекосхідній плацдарм війни і вони вже беруть участь в бомбардуванні важливих об'єктів японської промисловості. Як заявив маршал британської авіяції Ллойд, бомбардування повітряних з'єднань Великої Британії будуть продовжуватися 24 години на добу. Зараз особливо важких ударів завдають Японії з'єднання американської авіяції. Т. зв. „суперфортеці", що увесь час безнастанно атакують заводи японської важкої промисловості, особливо сталевої. Бомбардовані головно чотири основні промислові осередки на острові Хон-Шю, Кю-Шю і ін. Важких ударів з повітря зазнали міста: Токіо, Міто і ін. Як подають, японці не ставлять майже жодного опору в повітрі. Останніми днями бомбардували зєднання британсько-американських воєнних кораблів японське побережжя з дуже близької віддалі (15 км). Це є наявним доказом

помітного послаблення Японії в повітрі і на морі. Англо-американці повністю опанували навіть територіяльні води Японії. Останніми днями повітряні з'єднання вислідили одиниці японської флоти, заховані в токійському заливі і завдали їм дошкульних втрат.

Тепер вже опрацьовані докладні плани союзного і китайського верховних командувань в справі генерального наступу на японські позиції на всіх фронтах аж до визволення Манджурії включно.

Британський адмірал Мавнбатен прибув до Манілі в цілі обговорення з американським ген. Мек Артуром плани спільного наступу на Японію від півдня і півд.-сходу.

В Бірмі проводиться прочищувальна акція проти решток японських військ, які ставлять завзятий спротив. Тут наладнується вже британська адміністрація.

Не зважаючи на дошкульні втрати, що їх зазнають всюди японці, вони дальше ставлять запеклий опір. Поодинокі галузі промисловості вони переносять на азійський континент, де вони мають намір продовжувати опір. Англо-американці числяться з Японією як з дуже грізним ще противником.

* * *

ОГЛЯД ПОЛІТИЧНИХ ПОДІЙ

Конференція в Потсдамі. В вівторок дня 17.7.1945 р. розпочала свої праці конференція керівників трьох великих держав: прем. Черчілля, през. Трумана і генераліссімуса Сталіна. В ній беруть участь також міністри зак. справ Англії, Америки і большевицької Росії. Наради заховані в строгій таємниці. Про них будуть видаватися час-від-часу урядові комунікати. Міністри зак. справ відбувають також спільні засідання, завданням яких є підготовити праці конференції. Завданням конференції є, як подають англійські кореспонденти, наладнати в першій мірі господарські відносини, з огляду на поважну загрозу голоду в Европі. Дальше наявність на конференції багатьох англійських генералів і адміралів, як теж американських і совєтських, вказує на можливість приступлення СССР до війни проти Японії. Рівнож поважною справою яка вимагає основних дискусій, — це справа координації політики аліянтів в Европі, в Німеччині зокрема. В цьому напрямі, як заявляють кореспонденти британських і американських журналів, даються завжди зауважити різні непорозуміння, з огляду на це, що большевицька Росія вперто застосовує супроти своїх союзників політику санітарного кордону. Нав'язуючи до відносин большевицької Росії і західніх аліянтів, на підставі фактів останніх днів, можна сміло ствердити, що між большевиками і англо-американцями ніколи згоди не буде. Не зважаючи на влесливі слова всяких заяв і конференцій і одні, і другі вперто проводять свою політику, яка стремить, впрочім, до забезпечення своїх необхідних до життя інтересів, що знову видвигає цілий ряд проблем, які розв'язати може тільки війна, бо ані одні, ані другі поступитись не можуть. Такою справою, наприклад, є для большевицької Росії доступ до Середз. моря. Сталін вже кілька разів пробував робити в цьому напрямі безуспішні старання, одначе Англія завжди робила не менше рішучі протизаходи. Нині Сталін, не зважаючи на договори, дальше роздмухує заворушення в Греції, які рішуче подавлює проанглійський уряд. В Потсдамі ведуться розмови, а в Трієсті англійці арештують редактора комуністичної газети і цілий ряд скомунізованих югославців під закидом організації саботажів проти союзної військової влади. На Балканах ввесь час західні союзники послідовно гасять роздмухуване

Сталіним полум'я. Як бачимо, Англія послідовна в своїй політиці — не допустити большевиків до Середз. моря, де вона хоче мати зовсім вільну руку. Це є її життєвий інтерес бо ж Середземне море — це одна з артерій Англії до Індій, джерела багатства Великої Британії. Впертість обох партнерів вказує, що війна між ними неуникнима. Таких проблем є дуже багато, одначе брак місця не дозволяє нам їх усіх видвигнути. Про це другим разом.

Німеччина. В Німеччині спрямовується всі зусилля до наладнання господарського життя. Контрольна рада аліянтів Берліна наладнала вже справу адміністрації і постачання міста. В цілій Німеччині відбудовується промислові заводи і копальні вугілля. З большевицькій окупаційній зоні встановлено німецькі адміністраційні управління. Слід відмітити, що одним з заступників начальника управління є завжди член комуністичної партії. Німецька комуністична, соціял-демократична, ліберально-демократична партії і християнсько-демократичний союз видали спільну заяву про співпрацю в справі відбудови Німеччини.

Бельгія. Криза бельгійська в справі повороту короля до краю триває. Король заявив, що він готов абдикувати, але щойно на рішення нововибраного вільними виборами бельгійського парляменту. Це рішення короля являється відповіддю на ухвалення в Бельгії закону, що король може повернути до краю лише за згодою обидвох палат бельгійського парламенту.

Італія. Італія виповіла Японії війну. Італійський уряд заявив про готовність італійської флоти і повітряних сил до бою проти Японії. Рівнож організується італійський охотничий корпус.

Китай. Політична Рада Китаю відкликала закон про вибори конституанти, завданням якої було б встановлення нової конституції, і дала доручення урядові нав'язати взаємини з комуністичним урядом Єнану. Коментуючи цей факт, пише англійський кореспондент, що цей крок треба уважати як зближення до більш демократичного устрою і цим самим до відхилення „куомінтанґу" (дотеперішня урядова партія) від її дотеперішніх впливів. Цей факт, як також поїздка китайського премієра міністрів до Москви і переговори зі Сталіним недвозначно вказують про кокетування большевицької Росії до війни проти Японії тим більше, що й тут в деякій мірі вона заінтересована в здобутті для себе нових портів, з огляду на це, що большевицька Росія диспонує тут лише Владивостоком, яким не можна користуватись на протязі цілого року, тому що цей порт замерзає. Доступ до Тихого океану має для большевицької Росії таке саме значення, як і доступ до Середз. моря. Близька майбутність покаже розв'язку цієї ситуації.

Друкарня ОУН ім. І. ГАБРУСЕВИЧА – ДЖОНА.

Tyzhnevi Visti, Year I, No. 1, July 22, 1945.
21x30 cm., 4 pp. Hectograph edition. The OUN Printing House of I. Habrusevych—Dzhon.
(Archive of Misiia UPA, III, No. 3).
Summary.

„From the Editors".

The present time is one of great changes and revolutions. The captive nations are preparing for the final struggle against the hated imperialist slave—masters.

Finding ourselves on the Polish side of the artificial border which divides the Ukrainian territory we carefully follow developments in Ukraine and in the world at large.

The task of the Tyzhnevi Visti is to keep informed our membership about political events everywhere. This must be done in the most objective manner so as to counter enemy propaganda and to combat all kinds of rumours, lies and falsifications directed against the Ukrainian liberation movement.

We call on all members of the OUN to collect materials which document our heroic struggle against our enemies, especially the activities of the UPA. The pages will also be open to individual creative works of our members. The publication should reflect the common efforts of our people in the struggle for the Ukrainian Independent United State.

„A Few Words of Truth."

This letter from an "old Ukrainian soldier and now an insurgent", condemns Soviet Ukrainian officials in Kyiv, Hrechukha, Korotchenko, Riasnyi, Lalak and their "Manifesto to Workers, Peasants and Intelligentsia of Western Regions of Ukraine" of 19 May, 1945, an "Order of the People's Commissar of Internal Affairs of Ukrainian SSR" of 30 May, 1945 and the Editorial "Repugnant and Worthless Bandits Will bJ Liquidated" in "Radians'ke Slovo" of 22 May, 1945. In this response the "old soldier" rejects the accusations levelled at the Ukrainian insurgents by these "traitors" and rejects the promises of amnesty as a tool in the hands of Moscow with an aim of destroing the Ukrainian striving for an independent state.

„War in the Far East."

A short description of the war against Japan with a prognosis that it will end soon. Japanese are fighting very well and Americans continue to regard them as a serious opponent.

„Review of Political Events."

A Conference in Potsdam began on 17 July, 1945 with Churchill, Truman and Stalin in attendance.

In Germany all efforts are directed at regulating economic life of the country.

In the Soviet occupation zone German administrative departments have been set up in which Deputy Chairman is always a Communist.

In Belgium the crisis in connection with the return of the King continues.

Italy has declared war on Japan.

Political Council of China recalled the law on election to Constituent Assembly and directed the government to establish relations with the Communist government in Yenan.

За Українську Самостійну Соборну Державу!

Воля поневоленим народам!

ТИЖНЕВІ ВІСТІ

Рік І. 5. серпня 1945 р. Ч.3.

ЗА ЩО МИ БОРЕМОСЯ

Дивним здається ще сьогодні ставити собі подібне питання. Його ми поставили не тому, що воно у нас якесь нове, свіже, до тепер незнане. Ні! Вже давно багато разів давав український народ на нього ясну і недвозначну відповідь. Його поставлено лише тому, щоб ще раз пригадати собі і поставити перед очі ті цілі, що спонукують до великих чинів багатьох Героїв Української Революції, за що вони не вагалися навіть віддавати своє життя, за що сьогодні по всій Україні іде велика кривава боротьба.

Українська революція несе українському народові політичну суверенність і незалежність. Українські революціонери боряться за те, щоб український народ зміг наладнати своє життя згідно з вибраною собою формою і змістом. Українська революція привертає кожному українцеві право до його національної гордості.

Ми хочемо, щоб український народ став суверенним господарем своєї землі та її багатств. Ми хочемо добути йому належний простір, на якому він зміг би свобідно здійснити свою відвічну мрію — життя української людини.

І немає сили, яка змогла б нас зупинити на шляху до раз поставленої нами мети. Жоден фізичний натиск не зможе заломити нашої боротьби. Він якраз є доказом нашої великої сили, коли вороги наші жодними, навіть найбільш рафінованими методами визиску і нищення не могли нас зломити.

Сьогодні ми провадимо боротьбу з найжорстокішим ворогом і гнобителем — большевицькою Москвою, яка заприсягла нам повну загладу, щоб лише загарбати наші багатства, Ніде ні разу в історії народів не було стільки зібраного в одному місці бруду, злодійства, й обману, що тепер у московсько-большевицькій імперії. Ніде ще ні разу ніхто так зручно не вжив гасла самостійності народів в цілі їхнього поневолення і ограблення. Ніхто ще ні разу не вживав так гасла демократизму, щоб відтак наложити народним масам тверде ярмо. Ніхто до тепер не експлуатував так зручно моральних і фізичних сил людини, як це зробили московські большевики. Свій жорстокий режим вони оправдовували переведенням в життя ніколи нездійсненої ідеї комунізму, творенням типу якоїсь інтернаціональної людини.

Та життя скоро розкрило правдиве обличчя московського большевизму. Остання війна виказала повне його банкротство. Щоб спонукати маси своїх рабів до боротьби з німецьким фашизмом, большевицькі можновладці кидали не комуністичні кличі, бо ці не брали, а були змушені здерти з обличчя маску та показати правдивий його вигляд, вони заграли на струні російського

патріотизму, чим показали своє московське загарбницьке обличчя і раз-на-завжди відвернули від себе навіть тих, що ще їм до певного часу вірили. За загарбницькі інтереси московського імперіяліста ніхто боротися не буде. Сьогодні на власній шкурі зазнали всіх благ московського большевизму багато европейських народів. Останній час на ділі показав, що большевизм — це лише хитро замаскований московський імперіялізм.

Сьогодні назріває доба великої боротьби за повалення московського імперіялізму. До бою станули всі поневолені ним народи. Українському народові припала честь вести перед у цьому могутньому змаганні, як такому, що один з найперших розпочав бій з большевизмом і має в цьому напрямі найбільше досвіду. Український народ вповні відповість цьому завданню, бо боротьба — це немов його колиска. Від самого світанку його історії він ніколи не мав спокою. Український народ завжди бачив своє щастя у боротьбі при блисках мечів і сьогодні не епічне доти, доки над його чолом не засяє ореол народу — переможця.

ХАЙ ЖИВЕ ВИЗВОЛЬНА БОРОТЬБА УКРАЇНСЬКОГО І ДРУГИХ ПОНЕВОЛЕНИХ НАРОДІВ ПРОТИ МОСКОВСЬКОГО БОЛЬШЕВИЗМУ!

* * *

ДО ВИБОРІВ В АНГЛІЇ

В англійському народі зайшли глибокі переміни, чого доказом вислід останніх виборів до парламенту.

Проголошений вислід показав, що в британійському парламенті прийшло до основних змін. Консервативна партія перестала занимати домінуюче становище в парламенті. Її місце зайняла партія праці.

Передвиборча кампанія мала дуже гострий характер. Кожна партія витривало і вперто боронила своєї виборчої платформи, що містила в собі програму як зовнішньої, так і внутрішньої політики. В програмі зовнішньої політики не можна було зауважити спеціяльних різниць. В програмі однієї і другої партії підкреслювалася конечність змобілізувати всі свої сили до успішного закінчення війни з Японією та необхідність співпраці з ЗДА і Росією в цілі закріплення світового миру і безпеки.

Вибори показали, що англійський народ звернувся до розв'язки внутрішніх проблем.

Як заявив британійський радіокоментатор, партія праці завдячує побіду на виборах своїй програмі в справі внутрішньої політики. Вона висунула в своїй програмі гасло „праця для всіх", підкреслюючи рівночасно конечність націоналізації вуглевидобувної, залізної, сталевої та енергетичної промисловостей, транспорту і всіх його споруд, як також державної контролі банків, соціяльного забезпечення і т.п.

Консерватисти знову передбачували в своїй програмі максимальне допущення приватної ініціятиви, як також гостро опонували проти всяких проектів націоналізації, що їх висувала партія праці.

Британські журналісти називають перемогу партії праці революцією почуттів проти старого режиму. Не можна її, одначе, трактувати як нахил до большевицького соціялізму чи комунізму. Про це говорить факт, що, не зважаючи на посилену пропаґанду, до парламенту ввійшли лише два представники комуністичної партії. Англійський народ надто політично вироблений, щоб дати себе звести утопійними комуністичними кличами. Англія завжди була передовою в переведенні всяких суспільних реформ, які здебільшого відбувалися тут без проливу крови.

І сьогодні відбулася в Англії безкровна революція, завданням якої є перепровадити деякі зміни в свойому суспільному устрої. За це взявся новий уряд премієра Етлі, до складу якого ввійшли багато молодих людей, які внесуть з собою нового духа і свіжого молодечого запалу. Рівночасно ввійшли туди міністри, які працювали в уряді національної єдності під проводом такої людини, як бувший премієр Черчілль. Це є запорукою, що англійський уряд ніколи не зійде на манівці, лише попровадить свою батьківщину до нових перемог. Англійський народ з довір'ям глядить у своє недалеке майбутнє.

ВІЙНА НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ

Японський уряд відкинув ультімат Англії, Америки і Китаю про беззастережну капітуляцію. Він заявив, що Японія буде боротися до останнього. Це потягнуло за собою посилені повітряні налети на поодинокі промислові об'єкти Японії. Союзники скинули міліон летючок в Японії, в яких заповідається повну загладу 12-ти найбільших міст Японії. Загрозу цю реалізує вже американська і британська авіяції. Як заповів ген. американської авіяції Джайльс, на Японію буде налітати тепер щоденно 1200 союзних літаків. Рівночасно проводять морські з'єднання союзників безперервне бомбардування японського побережжя. Майже не стрічається японської протиповітряної оборони.

Нині Японія повністю вже заблокована. Її воєнна флота, як військова сила, вже не існує, половину японського тоннажу затоплено налетами союзних літаків.

В Потсдамі відбувалися рівнож розмови шефів верховних командувань союзників. Це потягне, мабуть, недалеку інвазію на японський континент. Як заповідають, до неї вжиють союзники найбільшої до тепер в історії повітряної флоти.

Китайські війська здобули деякі місцеві успіхи.

В Бірмі дальше відбуваються бої в районі ріки Сітанґ.

МІЖНАРОДНИЙ ОГЛЯД ПОЛІТИЧНИХ ПОДІЙ

Конференція в Потсдам і закінчила свої праці 8 серпня 1945 р. З урядового комунікату бачимо, що головну увагу під час конференції звернено на координацію політики трьох великих держав супроти Німеччини. Завданням союзників не є знищити чи поневолити німецький народ, лише викорінити німецький мілітаризм і націонал-соціялізм. Німцям буде уможливлений розвій на демократичних основах. Союзники пороблять усі заходи, щоб унеможливити німцям розпочати нову світову війну, тим то буде знищений ввесь воєнний промисл Німеччини. Німеччина рівнож заплатить воєнне відшкодування пошкодованим нею в цій війні державам. Одначе це відшкодування не буде переходити границь німецьких спроможностей. В Німеччині буде розбудована адміністрація з реґіональною відповідальністю.

Згідно з заявою трьох керівників великих держав, всі німці з Польщі, Чехословаччини і Угорщини мають бути переселені на територію Німеччини. Переселення це має відбуватися в організований спосіб.

Справу усталення західнього кордону Польщі відложено аж до мирової конференції. Одначе керівники трьох великих держав погодилися на кордон здовж Одри і Нісси, як також признали Польщі вільне місто Данціґ і ту частину Східньої Прусії, яка не входить в склад окупаційної зони СССР. Терени, які переходять під управу Польщі, не розглядаються як окупаційна зона СССР.

Новий твір конференції в Потсдамі — це т.зв. рада міністрів закордонних справ Англії, Америки, СССР, Франції і Китаю з осідком в Лондоні. Завданням цієї ради буде заключити мирні договори з Італією, Румунією, Болгарією, Угорщиною і Фінляндією. В цій цілі будуть відбуватися періодичні зібрання ради міністрів закордонних справ. Перше таке зібрання заплянoване найпізніше на вересень. На ньому буде вирішуватися справа мирного договору з Італією, як також справа її колоній.

Три великі держави числяться з цим, що від поодиноких держав вплинуть заяви про прийняття їх до союзу об'єднаних націй. Такі заяви будуть прихильно стрічатися зі сторони великих держав. Одначе теперішній уряд Еспанії зовсім не може числити на попертя трьох великих держав, з огляду на це, що він був видвигнений при допомозі німецьких і італійських націстів.

В загальному британська і світова преса прихильно відгукнулися на урядовий комунікат з конференції в Потсдамі. Конференцію цю трактується як вияв і бажання співпраці в таборі союзників. „Таймс" заявляє, що, вправді, конференція ця не розв'язала ще багато пекучих проблем, але її слід привітати як успішний початок мирної співпраці між трьома великими союзниками. З Анкари повідомляють, що турецька преса висказує жаль з приводу промовчання в комунікаті проблеми Дарданеллі, яка напевно була обговорювана під час розмов в Потсдамі.

Президент Труман заявив представникам преси, що в Потсдамі не заключено жодних тайних договорів.

Німеччина. Вся праця окупаційних властей в Німеччині спрямована на наладнання адміністрації і господарського життя країни. В Берліні відбувалися засідання

контрольної ради союзників. Деякі німецькі партії одержали дозвіл розпочати політичну діяльність.

Бельгія. Бельгійська католицька партія приступила до опозиції проти теперішнього уряду національної єдності. Якщо до неї прилучиться ще і ліберальна партія, то вони будуть мати велику перевагу в бельгійському парляменті.

Балканська проблема. Балкани є дальше тереном безнастанних заворушень. „Таймс" широко обговорює дисгармонію, що її тут помічається. Балкани — це терен змагань англійської і большевицько-московської політики. Як подає „Таймс", тут розходиться переважно про доступи до Середземного моря. Справу Трієсту наразі якось уморено. Одначе справа ця зовсім не являється ще вповні полагодженою. Останнім часом большевицька Росія порушила справу Дарданеллі. Знову ж Греція ввесь час робить рух в справі Салонік, які вона уважає чисто грецьким містом. Справа ця тісно пов'язана з питанням Македонії, про яку триває безнастанний спір між Болгарією і Грецією. Це викликало між обома країнами велику ненависть, посилену ще зокрема останньою окупацією болгарськими військами деяких провінцій Греції.

Знову ж Греція є ареною безнастанних внутрішніх замішань і спорів. Комуністи не заперестають робити замішання в країні. Ці замішання рішуче здавлює грецький уряд. Це викликає великий крик зі сторони комуністів. Лідер комуністичної партії Захаріядіс домагається в одній зі своїх публікацій зміни теперішнього грецького уряду на представницький. Теперішній уряд він називає маріонеткою в руках військового союзу і монархістів. Грецька народня партія — це партія зрадництва. Завдяки дотеперішній політиці, Греція виявилася ізольованою від усього світу. Захаріядіс ставить вимогу обуздати монархістів, привернути права руху опору та випустити в'язнених членів комуністичних організацій.

Останнім часом поширилася вістка про димісію грецького уряду адмірала Вулгаріса. Цю вістку здементувало грецьке міністерство інформації. Як виявилося, після уступлення міністра зак. справ Софіянопулоса і після його домагання створити в Греції представницький уряд адмірал Вулгаріс і його товариші заявили про свою готовість податися до димісії, якщо цього вимагатимуть інтереси Греції. Одначе до димісії грецького уряду не прийшло. Уряд адмірала Вулгаріса створений в місяці квітні. Він складається з вищих адміністраційних урядників, професорів і військових. Завданням його є перевести в Греції вибори до установчих зборів.

В Греції можна рівнож почути голоси, які домагаються абдикації короля Юрія і реґента та створити представницький уряд з вилученням партії комуністів.

Як бачимо з вищого, большевицька Москва зовсім не резиґнує зі здобуття баз на Середземному морі. З політики грецького уряду, що його протегує Англія і Америка, видно, що західні аліянти зовсім не думають допускати большевиків до Середземного моря.

Близьке майбутнє покаже напевно розв'язку такої пекучої справи, що нею являється балканська проблема. Можна цілком припускати, що без війни тут не обійдеться.

СЛАВА БОРЦЯМ ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ!

Друкарня ОУН ім. І. ГАБРУСЕВИЧА — ДЖОНА.

Tyzhnevi Visti, Year I, No. 3, August 5, 1945.
21x30 cm., 4 pp. Hectograph edition.
The OUN Printing House of I. Habrusevych—Dzhon.
(Archive of Misiia UPA, III, No. 3).
Summary.

„What We are Fighting For?"

The question is being asked in order to once again remind ourselves about the tasks which continue to inspire many to great acts of heroism and sacrifice.

The Ukrainian revolutionaries are fighting for political sovereignty and independence and nothing will stop this struggle for the right cause.

Moscow is the most ruthless enemy that very cleverly uses lies about independence, democracy and Communism with a goal of conquest and plunder in mind.

The life tore the mask from the face of the Muscovite Bolshevism and the last war revelead its ideological bankruptcy. In order to fight German fascism they were forced to rely on Russian patriotism and not on Communist ideals. Now many realize that Bolshevism is simply a well camouflaged Russian imperialism.

Today we are fighting for the destruction of the Muscovite imperialism and the Ukrainian people lead other captive nations in this struggle.

Long live liberation struggle of the Ukrainian and other captive peoples against the Muscovite Bolshevism.

„On the Elections in England."

Great changes have occured in England. The Labour Party had won elections to Parliament. This means that the people have turned their attention to internal problems that are facing them. This should not be interpreted to mean a tendency in the direction of Bolshevik—like Socialism or Communism.The best indication of this is that only two Communists were elected to Parliament. The bloodless revolution that occured in England clearly shows the maturity of the people who are able to look confidently to their future.

„War in the Far East".

Japanese government rejected the Allied ultimatum for the unconditional surrender and declared that they will fight to the last man. The allies have complete control on the sea and in the air.

In Potsdam the Supreme Commanders of all Allied forces have met which means that an invasion of Japan is inevitable.

Chinese forces achieved some local successes.

In Burma the fighting continues in the region of river Citang.

„International Review of Political Events."

The Conference in Potsdam concluded its work.

The task of the Allies in Germany is to uproot German militarism and nationalsocialism and to build democracy. All military industry is to be dismantled. Also all Germans from Poland, Czechoslovakia and Hungary are to be repatriated to Germany. Although the western border of Poland will be finally determined at the peace conference the three superpowers agreed that it should run along the Oder and the Neisse rivers. British and world opinion has favourably reacted to the official communique from Potsdam.

President Truman stated that no secret agreements were concluded in Potsdam.

Some German political parties are allowed to function.

Belgian Catholic Party joined the opposition.

Balkan problems continue to attract attention of the world especially, the question of Dardanelles, the Greek Bulgarian dispute over Macedonia, and the dispute over Triest.

ІНФОРМАТИВНІ ВІСТІ

Дня, 2 грудня 1945. р.

КОМУНІКАТ

Дня 28 серпня ц. р. відділ УПА знищив біля міста Варяжа авто погран. войськ нквд. В бою знищено: ст. л. Леонова, одного з дуже важливих організаторів большевицької аґентури, головного провокатора Юрченка та 6 інших енкаведистів і 8 стрибків.

Дня 28 серпня відділ УПА знищив на шляху біля Варяжа 4-ох енкаведистів з переселенчої комісії.

Дня 1 вересня ц. р. відділ УПА знищив на шосі Белз-Варяж авто, яким їхав командант міліції і Зиґмунт Баліцкі разом з урядниками і міліцією та штурмівкою. В бою, який вив'язався по знищені авта, вбито всіх переїжджаючих в числі 19 осіб. Згинули: Знаний україножер-терорист, співробітник нквд Зиґмунт Баліцкі, та ряд різних урядників, „уженду безпєченства публічнеґо".

Дня 15 вересня ц. р. відділ УПА в акції на ворожі становища в Новій Греблі взяв в полон поручника і 7-ох вояків польського війська. Були також вбиті і ранені в більшому числі. Всіх полонених по відповідному виясненні цілей нашої боротьби, звільнено разом з грішми й з усіма речами, крім зброї. Звернено між іншим, тисячу долярів і понад 12 тисяч зол.

Дня 5 жовтня ц. р. відділи УПА зайняли залізничну станцію Сокаль-Забуже. Станцію здемольовано, а вагони призначені на виїзд і буди, де приміщували населення, спалено. Висаджено одночасно два великі мости. В акції тій виконано одночасно успішний наскок на польсько-большевицьку терористичну міліцію в місті Кристинополі і Забужі.

Дня 8 жовтня ц. р. відділ УПА і самооборони зліквідував в місцевості Нове Село начальника найбільше активної виселенчої комісії майора Цекіна, який виступив під українським назвиськом Пилипенко. Одночасно в бою впав кулеметник з охорони майора Цекіна, а 15 інших енкаведистів з його охорони рятувались втечею серед ночі. Цекін був старим партійцем-комуністом, політруком ще з часів боротьби проти українських армій Головного Отамана Симона Петлюри й тепер провадив широко закроєну аґентурну роботу проти українського самостійницького визвольного руху разом з виселенчою акцією.

Дня 25 вересня ц. р. в селі Млинах, в будинку школи відділ самооборони знищив полковника переселенчої комісії — вислужника червогого Кремля, та 2-ох членів цієї комісії. Знищено переселенчі анкети виготовлені для населення села Млинів.

Протягом місяця вересня і першої половини жовтня відділи УПА й Української Народньої Самооборони звели багато геройських боїв з терористичними польсько-большевицькими військами. По стороні ворога впали

в різних місцевостях сотні вбитих і ранених, здобуто зброю, важливі матеріали та інші трофеї й успіхи. Зліквідовано ряд виселенчих ворожих комісій. Знищено сотні мостів, багато залізничних шляхів та інших об'єктів ворога, призначених до ведення виселенчої акції, або тероризування населення. — Важливіші факти будуть подані в окремих комунікатах до відома всіх відділів, членів організації та населення по зголошенні точних даних. Факти подані в цьому комунікаті належить передати до загального відома.

Командирів і бійців, які визначилися в згаданих боєвих акціях, зокрема в акції зліквідовання провокатора Юрченка й майора Цекіна представляється головному командуванню УПА до відзначення.

Поручається при зголошуванні звітів з бойових дій представляти тих, які визначаються в боях до належних їм відзначень.

Постій, 15. жовтня 1945 р.

СЛАВА УКРАЇНІ!

ВО.

* * *

КОМУНІКАТ

В розпорядженні організації знаходяться документи, які стверджують, що польсько-большевицькі виселенчі комісії виготовляють наперед на основі аґентурної розвідки докладні списки мешканців українських сіл і відразу призначають всіх українців до різних категорій. Найбільш записують до категорії бандерівців та Упівців, других до категорії багачів-кулаків. В деяких селах записано до категорії бандерівців майже ціле українське населення. — Є там випадки, що до категорії кулаків записано навіть тих господарів, які гостили в себе переселенчі комісії і з ними співпрацювали. Українське населення повинно пам'ятати, що всі ті категорії, значить майже всі мешканці, будуть по виселенні й виїзді на совєтську сторону піддані гострим репресіям. — Тому факти ці належить подати негайно до загального відома, щоби легковірні, непоінформовані про дійсні наміри й цілі виселенчої акції не піддавалися натискові й не їхали на свою загибель.

15.X.1945 р.

СЛАВА УКРАЇНІ!

* * *

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ ЗО СВІТА

Нь ю-Й о р к: 25.XI. Американський кореспондент Гаттер відбув поїздку до Польщі та Чехословаччини. Про свої спостереження пише: „Діяльність ҐПУ є слідна в обох тих країнах. Уряд теперішньої Польщі зірвав з традицією Пілсудського. В Польщі можна завважити російських офіцерів у польських військових мундурах. Самі поляки признають це і пояснюють то тим, що по укінченні військової заправи, російські старшини опустять терени Польщі".

Лондон, 25.XI. Англійська преса витає з задоволенням внесок мін. Бегіна про створення всесвітного права. Комуністи висловили попертя для політики уряду ген. де Голя.

Совєти вимогли від Швеції видання 2700 втікачів із балтійських держав (литовці, латвійці і естонці). На вістку про це втікачі розпочали голодівку на знак протесту проти видання їх в руки Росії. Вони з одчаєм просять шведського уряду вирятувати їх від жорстокої смерти і тортур, що їх чекають в Росії. Лондон, 20.XI. Остаточний вислід виборів в Австрії ось такий: католики 85 мандатів, соціалісти 76 мандатів, комуністи 4 мандати. Отже комуністи віднесли цілковиту поразку. Згідно з передвиборчою ухвалою партій буде створений вкоротці коаліційний уряд.

Англійський та американський амбасадори вручили ком. Молотову протестаційні ноти своїх урядів у справі розрухів у Персії. Англ. уряд у своїй ноті пригадує Росії англо-совєтський договір із 1933 р., що визнає незалежність Персії. Американський уряд пропонує полагодити це спірне питання так, щоб усі три держави, Англія, Америка та СССР вицофали свої війська з Персії до дня 1. I. 1946 р. Дальше заявив американський уряд, що свої війська вицофає без огляду на децизії Англії та Росії.

Предсідником приготувальної комісії Орг. Об. Націй вибрано представника Колюмбії, а його заступниками Мануїльського, представника УРСР та Шаха, представника Бельгії. Підчас нарад будуть послуговуватися мовами: англійською, французькою, російською, італійською та китайською.

В Букарешті відбулася нечувана велика облава в часі якої виарештовано майже всіх мешканців одної дільниці. Причина досі невідома.

Архиепископ Гамрет звернувся в Лондоні до англійського уряду, з просьбою, щоби цей всіма силами старався допомогти Европі у її нужді. Дальше вказав він, щоби масове переселення німців зі сходу на захід припинити на час зими.

Для УНРР-и призначено 137,5 міліона фунтів штерлінгів.

Скрайні жидівські націоналісти викликали в Палестині заворушення. Англійське військо при здушенні цих заворушень ужило зброї. У висліді є 7 жидів убитих, 80 ранених. Сорок жидів, у яких знайдено зброю, забрала англійська поліція в цілі переведення слідства.

В Парижі відбувається світовий конґрес жіноцтва, було приявних 1400 жінок.

Від'їзд інтернованих втікачів з надбалтійських держав до Росії мав би бути відложений. Шведське військо відмовилося помагати при транспорті цих втікачів.

Англійська сьогоднішна преса, обговорюючи вибори в Австрії, стверджує цілковиту програну комуністчної партії. Підчеркує вона, що не завжди вислід виборів залежить від впливів заінтересованих держав. Прикладом може послужити Угорщина, яка знаходиться в сфері виключних впливів Росії, а однак вислід виборів є зовсім подібний до висліду в Австрії. Також французький народ волить конституційні зміни, чим насильство. Лондон, 27.XI. Американський головнокомандуючий в Німеччині заявив, що американська окупація Німеччини триватиме щонайменше десять літ. Цивільна влада прийде в червні 1946 року.

Вчора в палаті Лордів відбулися дебати над заграничною політикою Англії. Опозиція виступила з гострою критикою, вона домагалася зустрічей Англії, США та СССР, через які можна поглибити довір'я між цими великодержавами. Англійський уряд відповів, що він є готовий все зробити,

щоби усунути найменше підозріння й недовір'я. Англія абсолютно нічого не укриває перед СССР.

Повстання в перському Азербейджані прибрало форму отвертої революції. Повстанці прямують на Табріз, віддалений 150 км. від Тегерану. Досі зайняли вони кілька міст. Військові залоги Тегерану прийняли сильну оборону.

Англійська сьогоднішна преса розписується широко про критику, з якою виступила опозиція. Опозиція поставила внесок о „вотум сепаратум" для англійського уряду. Внесок цей підписав Черчіль, Іден та інші. Дальше підчеркує преса цей факт, що російське радіо зовсім не згадало про англо-американську ноту в справі випадків в Персії. Вкінці стверджує преса, що Англія не може зробити кроку вперед доти, доки Росія не виявить своїх замірів.

Варшава, 27.XI. До виборів, що мають відбутися в Альбанії 2.XII.45 р. приступить лише партія „народного фронту". Опозицію взагалі не будеться брати під увагу.

Польський уряд стверджує, що досі одержав від УНРР-и допомоги понад 65 тис. тон, з того споживчих товарів на 40 тис. тон. В наступному році Польща даватиме допомогу своїм західним областям.

Лондон, 28.XI. На нарадах Приготовальної Комісії Орг. Об. Нац. йде й дальше дискусія за місце осідку Орг. Об. Нац. Малі держави відкидають проект, щоб місцем осідку була яка-небудь великодержава, бо тоді вона мала би безпосередний вплив на перебіг полагоджування справ.

На засіданні головної ради Консервативної партії промовляв Черчіль. Він загально скритикував політику партії Праці. Він сказав, що соціялісти як паразити жерують на живому народному організмі.

Делеґація англійських проф-спілок відбула конференцію з представниками берлінських проф-спілок.

Револьта в північній Персії прибирає на силі. Повстанці машерують в напрямі пристані Астара над Каспійським Морем, недалеко совєтської границі. Від столиці Тегерану знаходяться повстанці вже лише 150 км.

Чехословаччина згодилася на пропозицію Польщі на безпосередні пертрактації в справі Тешина. Такі самі переговори має вести Чехословаччина з Польщею в справі приналежності спірних 5-ох повітів.

З Америки повідомляють, що там велику сензацію викликала заява амбасадора США в Китаю ген. Герлея у зв'язку з його уступленням. Як причину димісії подав перепони в праці, що йому ставляли сталі дипломати у намаганні довести до порозуміння уряду Чан-Кай-Шека з комуністами. Сталі дипломати попирали комуністичні та імперіялістичні тенденції.

Дра. Шушніга, б. канцлера австрійської республики покликано на свідка в нюримберському процесі.

Н ь ю-Й о р к, 29.XI. повстання в Персії вибухло в стрефі, що її окупували совєтські війська. Совєтське командування здержувало рухи урядових перських військ, які хотіли здусити повстання. Американці уважають, що командант совєтського війська зробив це на власну руку, а совєтський уряд поступить згідно із заключеним трактатом між СССР, США та Англією, в якому виразно є забезпечена незалежність Персії. Лондон, 29.XI. Англійські урядові круги осуджують неслушно критику Черчіля, який на їх думку не мав найменшої підстави до закидів, що їх він зробив міністрам торгівлі та будівництва. Коли б цей останній крок Черчіля мав вказувати напрямні Консервативної Партії, то уряд чекає бурхлива майбутність.

В найближчому тижні англійський уряд призначить 2 дні на інтерпеляцію Черчіля.

На Яві англійські війська постепенно очищують терен.

Президент Трумен заявив, що уважає за доцільне не скликувати на майбутнє конференції великої трійки. Такі спеціяльні конференції викликують лише недовір'я. Подібна ситуація була з б. Ліґою Націй, якої авторитет повалили спеціяльні конференції. Дальше през. Трумен висказався за ревізією постанов у Потсдамі в справі Німеччини. Всі справи, які досі полагоджували на конференції трьох чи чотирьолх великодержав, від тепер повинна полагоджувати Організація Об'єднаних Націй, яку всі держави мусять попирати. Не погоджується през. Трумен з голосами деяких осіб, що Росія не буде співпрацювати у вдержанні спокою у світі і що своєю політикою Росія провадить до війни.

Америка в порозумінні з Англією постановили вислати спеціяльну комісію до окупаційної французької зони в Німеччині для провірення надужиття що його допустились французи. Ці події вияснюють до певної міри протест Франції проти створення Центрального німецького уряду.

През. Трумен неприхильно поставився до децизії конґресу для справ Палестини, на підставі якої сталим осідком жидів мала би бути Палестина. Раніше през. Трумен був також цієї самої гадки, але сьогодні умовини змінилися й справи вимагають іншого полагодження. Справа ця буде передана спеціяльній англо-американській комісії.

Совєтський уряд переслав перському урядові відповідь на його ноту в справі випадків у північній Персії.

Ген. Айзенгауер перебрав обов'язки шефа штабу американської армії.

Конституційне зібрання Югославії проголосило сьогодні дві резолюції: 1. проклямацію народної югославянської республики 2. детронізацію короля Петра і позбавлення його всіх прав. Король Петро вніс протест проти цих резолюцій.

Завтрішнього дня політичні партії Італії радитимуть над устійненням майбутнього прем'єра Італії. Досі заходили між ними великі різниці думок. Ліберали, що спричинили кризу попереднього уряду висувають проект, щоби на прем'єра покликано людину неприналежну до жодної політичної партії. Проти цього виступають спеціялісти підчеркуючи, що шеф уряду повинен бути людиною політично виробленою.

Варшава, 29.XI. Сьогодні в Лондоні мала відбутися перша проба їзди атомового самоходу. Винахідник цього самоходу др. Віллсон повідомив англійського міністра, що самохід хтось вкрав.

Н ь ю-Й о р к, 30.XI. През. Трумен одержав звіт від свого висланника з Німеччини Байрона Прайса, який провірював відносини в Німеччині. Зі звіту виходить, що цілій Німеччині грозить страшний голод та різні епідемії. Цілковита економічна криза є викликана розбиттям Німеччини під оглядом господарчим на поодинокі зони. Подібний звіт за місяць жовтень зложив през. Труменові гол. командуючий Айзенгавер.

Американська преса посвячує багато місця змінам, які зайшли в американській амбасаді в Китаю. Дуже прихильно висказується про ген. Герлея, підносячи його працю і характер. Преса домагається докладного провірення всіх закидів, що їх подав ген. Герлей.

Лондон. 30.XI. Підчас обіду для членів Приготовальної Комісії Орг. Об. Нац., промовляв мін. Бевін. Він сказав, що є загальне твердження, одна війна родить другу. Тепер, Орг. Об. Нац. повинна усунути це твердження,

засіваючи зерно спокою. Від тепер у світі повинен панувати мир, бо кожна суспільність сьогодні більше бажає миру чим самі дипломати.

Перський уряд є не задоволений із совєтської ноти, яку одержав як відповідь на свій протест. Совєти вияснюють у своїй ноті, що вони зовсім не втручаються до жодних справ північної Персії. Так само ані Курди, ані інші народи не одержували від них жодної помочі. Совєтські війська вицофалися до табору поза місто Тегеран 6 км.

Делеґація американської амбасади в Тегерані виїхала до північної Персії в цілі провірення причин сепаратистичних рухів. Рівнож американський уряд вислав свою делеґацію до північної Персії в тій самій цілі.

Сьогодні рано перевезено совєтським кораблем інтернованих у Швеції втікачів з надбалтійських держав. Втікачів перевезено до німецької зони окупованої совєтами. На вістку про те, що їх чекає така доля, багато з них намагалося поповнити самогубство. 90 осіб покалічених та 400 осіб виснажених голодівкою забрано до шпиталів.

Король Югославії Петро зложив в Лондоні заяву, в якій говорить про подоптання прав югославянського народу з хвилиною проголошення урядом Тіта республіканського устрою. Він заявив, що дальше поступатиме згідно з наказом своєї совісти та боротиметься з безправством Тіта.

Примас Угорщини виїхав до Ватикану, щоб дальше нав'язати зв'язки з папським престолом.

Рада арабської Ліґи у Каїрі ухвалила бойкот на жидівські товари.

Підсудний Гесс, що досі вдавав умово хворого та завзято мовчав, сьогодні заговорив про свою симуляцію. Від тепер він хоче зізнавати перед судом і буде суджений разом із своїми товаришами. Вся англійська преса розписується широко про це під наголовком „я вас ошукав"...

У зв'язку з подіями в північній Персії „Дейлі Телеграф" пише: „Паперові умови між великодержавами не дали запоруки. Згідно з умовою 1942 р. союзники мали вицофати свої війська з чужих держав у протязі 6-ох місяців по закінчення війни. Тим-часом совєтські війська не лише, що не відступили з Персії, але своїми маневрами виразно попирали сепаратистичні рухи, гамуючи рівночасно рух урядових військ.

Варшава, 30.XI. Як подають з Америки, атомова енергія віддала свої услуги також при конструкції атомової ракети. Така ракета перелітає 8 тис. км. на годину і знайшла своє примінення при переношенні листів через Атлянтик.

Польський уряд добивається в Нюримберзі брати участь в обвинуваченні німців.

Князь Умберто поручив Паррі утворити новий уряд в Італії. Паррі повідомив, що найбільше труднощів має при обсаді теки міністр. внутрішних справ о яку стараються всі партії.

Н ь ю-Й о р к, 1.XII. Секретар стану Беренц веде нараду зі совєтами та Англією в справі Італії.

Філіпінська республика одержить повну незалежність в 1946 році.

Американська преса подає, що Орг. Об. Націй в протязі трьох місяців перейме всі справи, які досі полагоджувала трійка велико держав та які були розглядані на попередних конференціях.

Лондон, 1.XII. Перський прем. має завтра промовляти в парляменті. Він має дати відповідь на совєтську ноту в справі заворушень в північній Персії.

Ген. Лягузен подав компромітуючий матеріял на Рібентропа, Кайтля та інших.

УНРР-а закупила в Бельгії 200 льокомотив, з яких призначено 60 для Чехословаччини, 75 для Польщі та 65 для Югославії.

В Австрії прем'єром обрано Леопольда Фігля.

Лондон, 2.XII. В початках січня наступного року відбудеться в Лондоні зібрання Організації Об'єднаних Націй. Вже повернули службовики американської амбасади, що виїхали з Ірану, в цілі провірення ситуації на місці. Вони заявили, що гарнізон в Тегерані є досить сильний, щоб здусити повстання. Вони подали теж, що на турецькій границі знова збираються повстанці.

З Альбанії повідомляють, що там відбулися вже вибори. В часі виборів панував цілковитий спокій.

В Бразилії відбуваються вибори, яких не було вже від 15-ох років.

В Італії триває кріза уряду і дальше. Князь Умберто доручив Ґастолі утворити новий уряд.

Соціялістичні газети в Англії подають, що сьогоднішна політика Англії зірвала зв'язки з дотеперішними традиціями. Політика Бевіна не є соціялістичною, ані консервативною.

Н ь ю-Й о р к, 2.XII. Пані Лінд-Руд реф. департаменту опіки над дітьми в США об'їжджала краї зруйнованої Европи. Вона заявила, що серед бідної молоді в Европі страшно поширилася деморалізація. Пані Лінд-Руд подає, що в Польщі є бездомних дітей около 1 міліона. Америка не може бути обоятна на страшну нужду дітей в Европі та мусить прийти їм з поміччю.

Проп. Реф.

Informatyvni Visti, December 2, 1945.
21x30 cm., 8 pp. Hectograph edition.
(Archive of ZP UHVR, B7—1,210701).
Summary.

„Announcement", reports various battles of UPA units with the Soviet and Polish police in the period from 28 August to 15 October 1945. It is signed by "VO".

„Announcement", dated 15 October 1945 warns all units of the OUN that the Soviet and Polish repatriation commissions are preparing lists of the Ukrainian population along certain categories such as: "banderites", "members of the UPA", "kulaks", etc. This fact should be widely disseminated among the population.

„World Political News", make up the rest of the journal and contain radio reports from New York, London, and Warsaw.

Мирослав Гук („Григор"),
Провідник ОУН Перемиської округи
„Холодний Яр"

Евгенія Скаб („Феська")
Зв'язкова спеціяльного призначення.
Діяла в Центральній Польщі. Арештована, просиділа довгі роки в польській тюрмі.

ІНФОРМАТИВНІ ВІСТІ

Дня 6 січня 1946 р.

ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ!

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДЕ!

Ще одне Різдво Христове святкуємо в неволі.

Теперішна наша неволя — гірша від страшної єгипетської неволі давних царів — фараонів.

Нові червоні царі — хочуть обернути нас в рабів невільників, виганяють нас з рідної землі, хочуть знищити і вигубити наш народ.

Горять наші села, хати і усе важко запрацьоване майно, грабують, б'ють, мордують, стріляють, арештують, вивозять наших людей.

Як день так ніч нема вже цілими місяцями й роками на нашій землі хвилини спокою. Безперервно нападають на нас новітні червоні людоїди.

Терор, неправда й неволя панують кругом на землі.

У таких хвилинах народнього горя-неволі звертаємось ще більше своїми думками і серцем до того великого свята, яке принесло Рождество Христової Правди на землі.

Не знищив тої Правди тоді, перед двома тисячами років і не втопив у крові — кривавий Ірод.

Не знищив її і Гітлер — і не знищить Сталін, сьогоднішні криваві тирани!

Переміг Христос — переможе й Його Правда на землі!

З наших трудів і жертв, з нашої святої віри, з нашої завзятої боротьби і пролитої крови — народиться велика народня Правда — Волі і Справедливости.

Віруймо свято, що прийде не задовго й для нашої многострадальної Батьківщини великий і щасливий день Різдва, — день Рождества Вільної Незалежної Української Держави!

Віруймо в неї й борімся за Неї, бо тільки Вона — дасть нам вільне й щасливе життя!

Слава Україні!

* * *

РАДІЄВІ ВІСТКИ

Л о н д о н 28.XII. Надійшли вістки про вислід конференції міністрів заграничних справ 3-ох великодержав у Москві. В Европі відомість про перебіг конференції прийняли з ентузіязмом. В Америці задивляються критично на цю справу.

Конференція прийняла розв'язку ось таких справ:

1. Створено Контрольну Комісію над атомовою енергією. Контрольна Комісія підлягає Раді Безпеки.

2. На майбутнє всі держави обмінюватимуться науковими інформаціями в ділянці техніки.

3. Постановлено виключити атомову енергію з ділянки зброї.

Крім того до Румунії ухвалено вислати комісію зложену з представників трьох великодержав, щоб по переднім порозумінні з королем Михайлом уможливити приступ до влади двом новим членам.

В Болгарії рівнож ввійде до уряду кількох нових членів, яких досі не допущено до влади. Нагляд над Японією віддано в руки новопокликаній Контрольній Раді, в склад якої входять представники 4-ох великодержав: Англії, Америки, Росії та Китаю. Над Кореєю простягнено мандат 4-ох великодержав. В Китаю прийде до встановлення воз'єднаного демократичного уряду.

В комунікаті немає згадки про перські справи. На тім відтинку не осягнено жодного порозуміння.

В Америці на загал панує задоволення, хоч даються чути голоси, що конференція пішла по лінії російських бажань.

Амбасадори Англії та Америки разом зі заступником ком. загр. справ — Росії Вишинським удалися до Румунії, де — як рішено на конференції, — мають обговорити справу приступлення нових членів до румунського уряду. Л о н д о н 29.XII. В Палестині повстали заворушення. Вчора групи жидівських націоналістів напали на станиці англійської поліції, у висліді чого було кількох убитих та ранених. У зв'язку з тим придержано дві тис. осіб, яких треба переслухати.

Конференція англо-голяндська, що охоплювала справи Індонезії, дала добрі успіхи. Англійські війська окружили столицю Яви Батавію.

В Лондоні збереться незадовго комісія головних військових штабів на спільні наради.

Сьогодня в Москві підписано торговельну угоду між Росією та Францією.

Рада союзників висловила австрійському урядові своє незадоволення тому, що в Австрії не розправляються з гітлеризмом.

З огляду на те, що конференція в Москві не полагодила справи Персії та Туреччини, справи ті мають бути розв'язані дипломатичною дорогою. Коли-б і ця дорога не довела до бажаного висліду, остаточне вирішення цих справ наступить на загальнім зібранні Організації Об'єднаних Націй.

Команда 3-ої американської армії у німецькій окупаційній зоні проголосила знайдення документів Гітлера в околиці Монахіюм. Ті документи з датою 26 квітня 1945 р. охоплюють:

1. політичний тестамент Гітлера.
2. приватний тестамент.
3. метрику шлюбу Гітлера з Евою Браун.

Лист з тестаментом був адресований до адмірала Деніца.

„Дейлі Геральд" пише ось що на тему комунікату московської конференції: „Не належить думати, що московська конференція принесла розв'язку всіх проблем. Багато справ осталося нерозв'язаними. Ця конференція була першою фазою, а другою буде загальне зібрання Організації Об'єднаних Націй".

„Дейлі Телеграф" заявляє, що конференція у Москві викликала сильне розчарування перського уряду, бо вона пішла по лінії російській.

Варшава 29.XII. Провідники республиканського уряду Еспанії Фернандо да Лестріо та Негрін прибули до Лондону, щоб з англійськими урядовими чинниками відбути розмови, які своїм вістрям спрямовані проти уряду ген. Франко.

З Лондону повідомляють, що в Монахіюм відбудеться з'їзд жидів.

З днем 1.1.1946 р. зобов'язуватимуть у Франції харчеві картки.

На острові Корсика панує голод, що повстав наслідком злої комунікації з Францією.

Американські війська вже опускають Персію.

Прем. Де Голь (Франція) має виїхати до Індо-Китаю.

Лондон 31.XII. Румунський король Михайло повернувся до Букарешту, де має стрінутися з амбасадором Англії Кером, Америки — Гарріманом, та комісаром Вишинським.

В часі першої сесії Організації Об'єднаних Націй будуть вестися неофіційні розмови з представниками Туреччини та Персії.

Один з німецьких підсудних в часі процесу в Ленінграді заявив, що німці вимордували 10 тис. польських старшин під Катинем.

В Лондоні в часі сесії Організації Об'єднаних Націй будуть мати місце також неофіційні стрічі Трійки і П'ятки (Англія, Америка, Росія — трійка: Англія, Америка, Росія, Китай, Франція — пятка.)

Англійський міністер загр. справ Бевін передискутував з прем. Етлі всі сесії московської конференції. В першу чергу проаналізували вони докладно всі неофіційні сесії, яких висліду не подано до загального відома.

Персія назначила свойого амбасадора в Афганістані.

Варшава 31.XII. В політичнім тестаменті Гітлера була виражена воля Гітлера — згинути разом із Евою Браун, його жінкою. Гітлер назначив головою уряду адмірала Деніца, міністром заграничних справ Сайс-Інкварта, а канцлером Геббельса. Немає там згадки про Гіммлера ні про Ріббентропа, ані Герінґа.

В Лондоні приготовано вже 2 тис. харчевих карт для учасників Орг. Об'єднаних Націй.

Головнокомандуючий американських військ у Китаю заявив, що американські відділи задержаться ще там через 8 міс.

Премієр Польщі Осубка-Моравскі заявив, що східна границя Польщі є вже раз-на-все усталена.

В часі 9-го з'їзду Краєвої Ради Польщі ратифіковано усі міжнародні договори Польщі, заключені в 1945 році, між іншим теж договір про східну границю.

886 торговельних підприємств Мадярщини мають бути передані Росії як воєнні відшкодування.

Франція визнала уряд Югославії.

Нью-Йорк 1. 1. 1946 р. маршал Чан-Кай-Шек запросив представників опозиційних партій до уряду, заявляючи, що він бажає негайного закінчення громадянської війни. Він запросив рівнож американського амбасадора ген. Маршала на посередника у переговорах Центрального уряду з комуністами.

Польща бажає мирною дорогою перевести усталення границь з Чехословаччиною.

1.1. 1946 р. Англія та Індії заключили мировий договір зі Сіямом.

Мін. Бевін здав звіт з московської конференції перед урядом. Він говорив дуже щиро і докладно. Уряд заявив, що хоч висліди московської конференції не вповні покриваються з політикою Англії, то однак праця мін. Бевіна була незвичайно важка.

Англійський уряд відзначив ордером 2-ох учених німців, які працювали над атомовою енергією.

Мін. Бевін запропонував, щоби покликати спеціяльну комісію 3-ох великодержав для провірення перських подій, однак Москва на це не згодилась.

Американсько-російська комісія в Румунії зажадала доповнення рум. уряду представниками ліберальної та народньо-селянської партій, які творять головну опозицію.

Італійський уряд невдоволений з того, що його справи не поладнано на московській конференції.

Польський віцепрем. Міколайчик заявив, що при майбутніх виборах до польського парляменту його партія виставить окрему листу.

На засіданні французького уряду соціялісти домагалися редукції воєнних видатків до 23 проц. За тим голосували теж комуністи. Прем. Де Голь заявив, що уступить з уряду оскільки цей внесок перейде. В останній хвилині комуністи станули по його боці і справу розв'язано компромісово.

Населення Бейруту не хотіло допустити до висадки свіжих французьких військ і погодилось на це щойно тоді, коли вияснено йому, що це військо йде на заміну залоги і не має жодного оружжя при собі.

В а р ш а в а 1.1.46 р. До Лондону виїде на конференцію Орг. Об'єдн. Націй в заступстві Молотова — Вишинський.

Сталін прийняв в присутності Молотова делеґата Чан-Кай-Шека. Н ь ю - Й о р к 2.1.46 р. Американська делеґація на конференцію Об'єд. Націй складається з репрезентантів обох амер. партій. През. Трумен номінуючи делеґатів на цю сесію руководився тими самими засадами, що й пок. през. Рузвельт, коли висилав делеґатів на конференцію до Сан-Франціско. Л о н д о н 2.1.46 р. В Дамаску і Бейруті мали місце великі демонстрації проти договору Англії та Франції в справі Сирії та Ливану.

Мадярський мін. прохарчування заявив, що населення Будапешту має харчових запасів на 10 день, отже йому грозить страшний голод.

Франція вислала до Англії, Америки та Росії ноту, в якій оформила своє ставлення до ухвал московської конференції.

В Персії скорим ходом наступають димісії членів уряду. Недавно уступив мін. комунікації, а вже за ним заступник предсідника Народ. Зібрання. Це вже четверта з ряду димісія. Англійська преса є думки, що ці димісії є вступом до цілковитого уступлення перського уряду. „Таймс" між іншим заявляє, що це все почалося від тоді, коли Росія зажадала нафтових концесій у Персії. По одержанні відмови, Росія зорганізувала повстання в Азербайджані, яке удалося лишень тому, що Росія не допускала до голосу урядових військ, що хотіли здусити повстання.

Амбасадор Америки в Китаю ген. Маршал відбув конференцію з одним китайським генералом, чільним представником комуністів.

В окрузі Сталіно до Верх. Ради СССР кандидуватиме генерал Сталін.

В а р ш а в а 3.1.46 р. У Фінляндії сильна девалюація грошевої одиниці. 5 фін. марок має тепер вартість 25 марок.

Польська делеґація виїхала до Берліна, щоб приспішити виселення німців зі західних теренів Польщі.

Від кількох днів перебуває в Кракові австрійська репатріяційна місія. Тепер в Польщі має бути коло 15-ти тис. австрійських громадян.

Англ. міністр до індійських справ заявив, що так анг. уряд, як і цілий нарід зроблять усе, щоб індійці одержали рівноправність.

Л о н д о н 3.1. 46 р. На процесі в Нюримберзі звільнено б. реґента Мадярщини Горті.

Мирова конференція має відбутися в червні ц.р., правдоподібно у Парижі.

Представник УНРР-и ген. Морган подає до відома англійським міністрам, що — як виходить з повідомлень — в Польщі відбуваються погроми жидів, які втікають з Польщі, як і з інших країв до Палестини.

* * *

В-во „Перемога".

Informatyvni Visti, January 6, 1946.
21x30 cm. 4pp. Hectograph edition. Publishing House „Peremoha".
(Archive of ZPUHVR, B7-2, 210702)

Summary.

„Ukrainian People", is the Christmass Message addressed to the Ukrainian people and expressing hope that Ukraine one day will be free.
„Radio News", reports various happenings throughout the world and fills the rest of the journal.

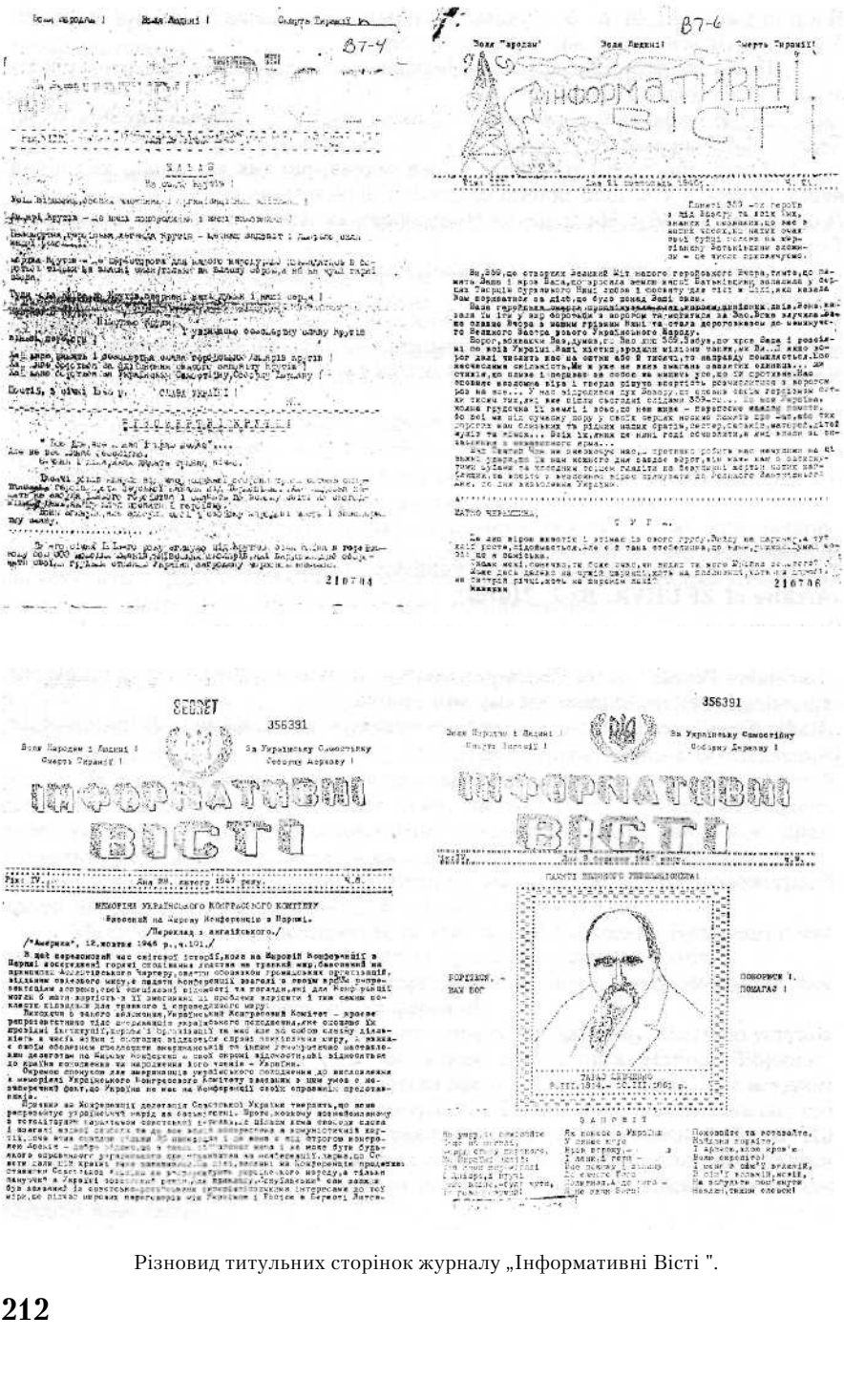

Різновид титульних сторінок журналу „Інформативні Вісті ".

Воля Народам! **Воля Людині!** **Смерть Тиранії!**

ІНФОРМАТИВНІ ВІСТІ

Ч. 3. **Дня 22. січня 1946 р.** **Рік III.**

НАКАЗ !

На день 22-гого січня!

Український Народе!

Українські Повстанці!

День 22 січня — це наше найбільше національне свято, свято Самостійної й Соборної Української Державности.

Ідеал 22-гого січня — це наш всенародній ідеал, наше прагнення і наша ціль!

Присягаємо, що не зложимо зброї, не перервемо боротьби, не завернемо зі шляху Національної Революції, доки знову не здійснимо цього великого святого ідеалу, доки не здобудемо Української Незалежної Держави!

Хай живе пам'ять і слава 22-го січня!
Хай живе боротьба за новий 22-гий січень!
Хай живе Самостійна Соборна Українська Держава!
Хай живуть вільні самостійні держави всіх народів!
Хай живе воля, рівність, братерство і соціяльна справедливість усіх народів і всіх людей!

СЛАВА УКРАЇНІ !

Постій, в січні 1946 р. КП.

* * *

В ДЕНЬ 22. СІЧНЯ !

На весну 1917 року розвалилася російська тюрма народів під могутніми ударами революції.

Усі народи поневолені московським імперіалізмом, на якого чолі стояв в той час російський царат, позбавлені своїх основних національних, соціяльних, людських прав — підняли збройне повстання за своє визволення, розгромили і знищили зненавиджене царське, російське самодержавіє і великодержавіє та розпочали будову свойого вільного життя.

Українці перші підняли прапор революції і перші з-поміж усіх поневолених народів Росії розпочали будову своєї вільної, незалежної держави.

Ще 1905 року українські матроси Вакулинчук і Павло Матюшенко підняли збройне повстання на кораблі „Патьомкін" і кинули кличі: „До зброї! Геть самодержавіє! Геть тиранів! Хай живе свобода!"

За ними піднялись теж і Одеса, Київ, Харків, Катеринослав, піднялось робітництво і піднялись селянські маси України проти тиранії — за свою землю і волю. Збройний революційний рух обняв тоді майже всю Україну. За прикладом України пішла також частина Росії і других поневолених народів. Це були перші громи великої революційної бурі, яку підняла Україна проти московської тюрми народів. Але визвольні, революційні сили ще не були належно дозрілі й їм не вдалось повалити остаточно кайданів неволі.

Другий ще більший і тим разом переможний революційний зрив наступив на весні 1917 року.

Це знову український волинський полк, який стояв залогою в тодішній столиці Росії Петрограді, перший обернув свою зброю проти тиранії і підняв збройне повстання.

За ним пішли інші військові частини, в першу чергу українські. Вони вирішили долю революції, повалили царат і розірвали кайдани московської тюрми народів. Українські війська, які стояли в той час в Петрограді, по перемозі, уладили величаву сто-тисячну маніфестацію, яка пройшла вулицями революційного Петрограду під синьо-жовтими прапорами.

На першу вістку про події в Петрограді, про повалення царату й розірвання кайданів — піднялась знову перша з поміж усіх поневолених народів Україна!

В Києві і других містах відбулись величаві многолюдні революційні маніфестації, робітничі, селянські і військові, прогнано з України в скорому часі московських чиновників, поміщиків, жандармів, капіталістів і попушків. Організовано на це місце українську революційну владу, український революційний парлямент — Центральну Раду, українське військо, уряди, українську автокефальну православну церкву, пресу, школи, міліцію, розділено між селян панську, поміщицьку землю і всі маєтки, фабрики передано українським робітникам.

Покладено основи під будову своєї власної незалежної держави. За прикладом України пішла негайно Фінляндія й прибалтійські народи, а згодом всі інші поневолені народи Росії і почали будову своїх власних, незалежних держав.

Будова основ української державности продовжалась протягом цілого 1917 р. Це не була легка справа. Україна приступила до будови своєї держави по довгих віках московської неволі. Від смерти великого гетьмана Богдана Хмельницького в 1657 році і знищення останніх прав окремішньої української державности в 1782 р. Україна була безперервно під ярмом московського імперіалізму і була так пригноблена, що навіть мова українська була заборонена. Тому з вибухом революції, яку підняли кращі, передові кадри, бракувало Україні багато сил потрібних до цього, щоб скинути відразу всі московські впливи, закорінені від довшого часу і збудувати негайно свою зовсім незалежну від Москви державу.

Декому здавалось тоді, що Україна вже так далеко приспана й обмосковлена, що взагалі забула про свої національно-державні, самостійницькі традиції і розплинесь в російському морю, розбурханому революційним підйомом.

Але вийшло інакше. — Українці показали, що вміють не тільки підняти загальний революційний зрив усіх поневолених народів за свободу, — але

хочуть і вміють взяти цю свободу

також для себе, для свойого народу. —

Це правда, що національно-державницькі традиції були тоді винищені

довговічним московським терором і приспані неволею. Правда, що на початку революції була тільки горстка свідомих українців. Але зате в українських народніх масах не було на початку виразної, ясної державницької свідомости, була однак в душі й крові величезна підсвідома сила своєї окремішности і вільнолюбности. В найширших масах України була споконвічна непокірна козацька кров і козацький дух, які довели до того, що національна свідомість винищена й приспана неволею,— на початку революції відразу пробудилась з величезною силою. Ті несподівані нікому перед тим революційні сили українського народу довели до того, що Україна вибилась перша серед усіх поневолених народів Росії, перша скинула кайдани неволі й приступила до будови свойого вільного національного життя.

Будова відродженої української держави проводилась протягом цілого 1917 року і завершилась проголошенням самостійної, від нікого незалежної Української Народньої Республіки в дні 22-го січня 1918. р. в столиці України Київі.

День 22-гого січня, в якому на Софійській площі в Київі проголошено створення Самостійної Української Держави, став з того часу для всього українського народу найбільшим національним святом, святом нашої самостійности, нової державности.

Один рік пізніше після проголошення незалежності відбулося в Київі знову велике національне свято українського народу — 22 січня 1919 року, відбулось в Києві свято злуки Західньої Української Народньої Республіки, яка повстала 1. листопада 1918 року, зі своїм матірним пнем —

в одну єдину, соборну, вільну, від нікого незалежну державу українського народу.

Отак день 22-гого січня є для нас подвійним найбільшим національним святом, бо це свято нашої державности, самостійности й соборности!

* * *

Українському народові не довелось вдержати довго своєї держави. Темні сили московської великодержавницької, імперіялістичної реакції не погодились з розвалом російської тюрми народів на окремі вільні незалежні національні держави. По упадку царату реакційні сили московського імперіялізму не зрезиґнували зі своїх давніх позицій і апетитів, але зорганізувались на ново, змінили назву, гасла і тактику та використовуючи вільні демократичні порядки перейшли до протинаступу.

Московська імперіялістична контрреволюція тепер за червоними прапорами й комуністичними гаслами під назвою большевицької партії, захопила в Росії в осені 1917 року на ново владу в свої руки.

Маючи протинародні, контрреволюційні, реакційні імперіялістичні цілі, — большевицька верхівка захопивши насильством владу, почала негайно відновляти розвалені революцією кайдани московської тюрми народів.

Першим ділом контрреволюційної, реакційної московсько-большевицької влади *була війна проти Української Народньої Республіки*.

Нова московсько-большевицька влада відновлюючи імперіялістичні завоювання — пішла шляхом царів на підбій України, а опісля на підбій других народів.

Україна не улягла, але боролась героїчно повних три роки проти нового московського наїзду. Але сили молодої ще добре незорганізованої Української

Держави були за слабі, щоби видержати в боротьбі з величезною російською імперією, яка віддавна мала свій державний апарат, фабрики, військо і все друге, а ми щойно протирали очі по віковій неволі.

Другою причиною упадку нашої держави в війні з червоною Москвою було те, що московсько-большевицька влада вжила у війні проти України нової зброї — пропаґанди, на яку Україна не була приготована.

Московські реакціонери — імперіялісти видвигнули у війні проти України всю силу брехні, обману й підступу в небувалій до цього часу ніде в світі формі. Маючи протинародні імперіялістичні цілі, плянуючи нове національне і соціяльне поневолення народів, большевицькі імперіялісти говорили й обіцювали усе противне, усе найкраще, що тільки людською мовою можна було вимовити. Вони принесли підбій, неволю, розстріли, концентраційні лагери, відобрання усієї землі в селян, закріпощення селянства в нову панщину на колгоспах, закріпошення робітників на державних фабриках, заборону політичних партій, заборону вільних виборів, зібрань, заборону вільного слова, друку, віри, переконань, знесення всіх свобід, які люди і народи вибороли собі двома революціями в Росії в 1905 і 1917 року та великою французькою революцією 1789 року.

Одначе вони говорили й обіцяли все противно. Такий небувалий і нечуваний обман зробив московський большевизм своєю зброєю — як зброя фалшу, брехні й обману допомогла немало московським військам на ново завоювати Україну та накинути насильством червону московську владу.

Московсько-большевицька влада поволі закріплювала свою силу і своє панування. Чим більше вона закріплювала своє панування на Україні — тим більше повертала в усьому до старих порядків царського самодержавія, а зруйнувала доосновно всі здобутки революції. Сьогодні дійшло до цього, що в українського народу відібрано не тільки всі права здобуті в революції в 1905 і 1917 років, але відібрано всяке людське право, національне, соціяльне й особисте. Українську землю обернено в кольонію московського імперіялістичного державного центру. Українських селян і робітників закріпощено гірше, як за часів найчорнішої панщини. Українську людину обернено в німу, безправну, робочу тварину. З усіх великих здобутків революції залишено на папері тільки те, що було потрібне большевикам для зовнішньої пропаґанди, для того, щоб обдурювати й обманювати ще інші народи світу.

* * *

Отак сьогодні обходить український народ двадцятьвосьму річницю найбільшого свята, свята самостійности, державности й соборности в неволі.

Як велике це свято для нас, так великий наш біль, що ми втратили свою державу і так велика горить любов і туга за нею і така велика наша ненависть до ворогів — наїзників, які знищили її.

Скільки разів глянемо довкруги, що стільки народів світу великих і малих мають свої власні держави, а ми українці 45 міліоновий народ не маємо її, — тоді сором і жаль, тоді біль і гнів стискає наші серця.

Коли бачимо, як навіть маленькі кількаміліонові народи дорожать своєю державною незалежністю, як найдорощим скарбом — коли всі інші, які цього скарбу ще не мають, або втратили, змагають всіми силами, щоб його здобути, — тоді тим більше усвідомлюємо собі цю велич того великого дня 22 січня, в якому ми були зайняли гідне місце в колі вільних народів світу.

А коли глянемо, як живуть вільні народи світу, і як нужденне та важке життя нашого народу в неволі — тоді ще більше розуміємо безмірну ціну й незаступну вагу того, що ми втратили, втративши свою державу.

Народ без своєї політичної державности, без своєї власної самостійної держави засуджений на нуждаря і раба, — на глум і упокорення пануючих, — на погній і тягло для других, а то й на пряму загибель свою.

Сьогодні, навчені гірким досвідом, розуміємо дуже добре цю велику правду і тому,

як прагнемо свобідно жити на землі,

як прагнемо жити без наставників, наганячів, без насильства і терору, без арештувань, побоїв, концентраційних лагерів, вивозів на заслання і Сибір, без грабунків, виселення і розстрілів, як це діється тепер,

як дуже прагнемо жити без вічного страху і примусу,

як прагнемо жити без визиску і нужди, без голоду і важких злиднів,

як прагнемо хліба насущного нашого щоденного.

як прагнемо, щоб наші діти не ходили голодні, босі і обдерті, як це діється тепер,

щоб вільно процвітала наша улюблена батьківська мова, віра і культура,

щоб ми і наші діти і наші внуки могли говорити своєю мовою завжди і всюди не тільки в колгоспі, в стайні біля худоби, як зараз, але також в своїй столиці Києві, на вулиці і в уряді і в цілому житті, чого тепер не має,

щоб ми мали як всі другі вільні народи — своє українське військо і свій незалежний уряд, свій вільний всенародний парлямент і всі державні інституції,

щоб ми могли свобідно говорити, організуватись в добровільні товариства, громади, свобідно писати, критикувати, свобідно і без жодного натиску і страху вибирати своїх представників,

щоб кожна людина мала своє право,

щоб ціле державне життя було кероване й господароване волею і контролею усього народу,

як прагнемо цього вільного і щасливого людського життя — так прагнемо своєї незалежної держави, бо здійснення цих основних прагнень народу це і є те саме — незалежна народня держава.

За цей великий всенародній Ідеал, за ті всі прагнення нашого народу, за всі його пекучі потреби і болі, за все те, для чого варт жити на землі, — ми боремось і кличемо до цієї боротьби цілий народ.

Стояр

* * *

ІДЕЯ УКРАЇНСЬКОЇ САМОСТІЙНОЇ ДЕРЖАВИ

Сила ідеї Української Самостійної Держави в тому, що вона ідея-заповіт переданий нам нашими предками, нашою понадтисячолітньою історією. Вона ідея Володимира Великого, Богдана Хмельницького, Івана Мазепи, Симона Петлюри, Евгена Коновальця, в її ім'я за її здійснення водили вже свої дружини в „городи червенські" великі князі. В її ім'я підняв повстання проти польського, шляхетського імперіялістичного поневолення Богдан Хмельницький. За Самостійну Українську Державу боровся під Полтавою Іван Мазепа. За цю ж ідею боролися в українській армії в 1917 — 21 рр. під керівництвом Симона Петлюри. По всій широкій українській землі височіють могили кращих синів

України, що боролися за її волю, по цілому світі розкинені їх кості. Вся наша Батьківщина перепоєна кров'ю, що ллялася в боротьбі за Волю. І ці могили і ці кости і ця свята кров борців кличуть нас продовжувати святе діло, виконати їх заповіти: Боротися за Волю, за УССД. Хто справді вірний син України, свойого українського народу, не може не послухати цього голосу — наказу віків, не може зрадити заповіту найбільших Предків, зрадити ідеї УССД.

— Сила ідеї Української Самостійної Соборної Держави в тому, що вона — ідея боротьби за те, щоб український народ, який від віків заселює українську землю, на ній працює, її боронить, мав рішальний голос в усіх справах, які торкаються його землі й його самого. Боротьба за УССД, це саме боротьба за те, щоб український народ був справді суверенним господарем своєї землі і ніхто другий. І хибаж це наше домагання не законне? Хибаж хто-небудь в світі, хто не має відваги безлично брехати, може заперечити законність цього права українського народу? Хибаж не заявляють на кожному місці про це своє право всі народи світу від цілих століть? І чому ж український народ не має користуватися цими самими природніми правами, якими користуються всі інші народи і ніхто не збірається їм права якнебудь оспорювати?

Борючись за Українську Державу, тобто за державу, в якій єдиним господарем буде український народ — ми не ставимо під якунебудь найменшу хоча-б загрозу громадян не української національности, під умовою визнання ними наших прав на самостійну державу на нашій етнографічній території і їм забезпечуються рівні права з громадянами української національности.

Ідея Української Самостійної Соборної Держави мобілізує нас на боротьбу, на боротьбу не на життя, а на смерть, тому, що вона — ідея не-втручування жодного другого народу в наші внутрішні справи, ідея справді суверенної від нікого незалежної влади українського народу на українській землі. Бо лише під умовою, що ніхто другий не буде втручуватися у внутрішні справи українського народу, тобто під умовою, що свою владу український народ буде виконувати суверенно — будуть забезпечені наші життєві інтереси. За всяким втручанням одного народу у внутрішні справи другого народу, називаним звичайно „допомогою", „визволенням" — криється намагання поневолити, ограбити, знищити цей народ, якому, „допомагається" чи „визволяється". Український народ має особливо довгий і важкий досвід у тому віднощенні.

А хіба ж так зв. УССР забезпечує за українським народом суверенну, від нікого незалежну владу на українській території? Хіба ж ціле життя народу схоплюється лише цими 4-ма комісаріятами, які нормально нібито самостійні в Україні? (Фактично вони також залежні від імперського центру Москви). Хіба ж т.зв. „уряд" УССР має змогу хоча б яке-небудь рішення приняти цілком самостійно, згідно лище з інтересами українського народу і без згоди на це Сталіна? А хто ж такий цей „уряд"? Чи ж це справді кращі представники народу, видвигнені цим шляхом вільних, демократичних виборів? Чи ж до подумання є лише такі вибори там, де всевладно панує диктатура кліки? І чи ж це важко зрозуміти, що т.зв. УССР, в якій 6 міліонів українців загинуло від свідомо організованого голоду, УССР, у якій десятки тисяч громадян перебувають на примусових засланнях, каторжних роботах, де масово гинуть, УССР, в якій в'язниці переповнені найбільш патріотичним елементом, щодня гинуть сотки від розстрілу, на шибеницях — що ця УССР, не має нічого спільного з поняттям самостійної держави, що вона лише територіяльна

одиниця сталінської імперії, нової тюрми народів в Европі й Азії.

І саме на прикладі т.зв. УССР український народ найкраще бачить, що боротьба за Самостійну Державу, це боротьба за наше фізичне існування, за людське культурне справді щасливе життя.

Якщо не хочемо загинути в наслідок грабежу, гноблення, фізичного винищування, мусимо боротися за свою самостійну державу. Іншого шляху до забезпечення собі життя — немає. Всякі „райхскомісаріяти", „УССР" — жорстокий глум окупантів над правами українського народу. Їх ціллю є лише позбавити український народ всякої влади, зробити рабом і знищити. Для нас лишається або боротьба за Самостійну Україну — або згода на смерть українського народу. Тому і наша боротьба за Українську Самостійну Соборну Державу, це боротьба не на життя, а на смерть.

Ідея Української Самостійної Соборної Держави наша провідна зоря тому, що вона — ідея побудови української держави на всіх українських землях, заселених в більшості українським народом, ідея національної держави, побудованої на своїй етнографічній території. Право на національні самостійні держави в своїх етнографічних межах ми визнаємо за всіми народами світу. Система вільних національних держав, побудованих на етнографічній основі — єдиний справедливий лад, який забезпечить народам мир, дружнє співжиття. Національна держава на всіх землях, заселених українським народом, це природньо законна наша вимога, ми не посягаємо по чуже. Ми водночас не дозволимо, щоб імперіалісти четвертували, як це було в 1939 році і опісля, живе тіло нашого народу, становлячи на наших землях чужі кордони, розбивали духову нашу єдність, заставляли нас, як учасників чужих імперіялістичних ворожих собі армій, взаїмно себе винищувати. Ми хочемо і в тому випадку здійснити наше природне право, яке вже здійснили майже всі народи Европи.

Ідея Української Самостійної Соборної Держави це наше найвище натхнення тому, що вона — ідея утворення такої організації народу, яка внутрі забезпечила б як найточніший розвиток усіх його сил, а на зовні уможливила б якнайширшу дружню господарську, культурну, політичну нашу співпрацю з усіма іншими народами світу. Українська Держава не буде знаряддям експлуатації в руках пануючого клясу, бо ми боремося за безклясове суспільство. Вона не буде також знаряддям національного гноблення, бо ми проти загарбування чужих територій і народів. Національний принцип в побудові нашої держави, послідовна не імперіялістична наша політика виключають утворення нових класів в роді експлуататорського класу большевицьких вельможів в сьогоднішньому СССР. Ідея Української Держави — це ідея організації вільного від національного й соціяльного гноблення народу, поставлена йому на службу і діюча згідно його справжніх життєвих інтересів. Боремося за Українську Державу без поміщиків і капіталістів, без партійних та паразитів, без апарату насилля. Такий тип держави ще сьогодні нігде не існує тому, що всюди ще існує соціяльне і національне гноблення, існує імперіялізм. Ми, визволившися від національного і зліквідувавши всяке соціяльне гноблення, станувши на шлях послідовної-неімперіялістичної політики, осягнемо передумови побудови нового, передового типу держави. Її єдиним завданням буде служити інтересам українського народу, а не діяти проти них, уможливлювати йому організувати дружнє співжиття з усіми народами світу, а не бути знаряддям імперіялістичної політики правлячих клік, джерелом імперіялістичних війн, знаряддям гноблення народу.

Так отже наша боротьба за Українську Самостійну Соборну Державу — це боротьба за наші **святі права** за наші **справедливі домагання,** за наше **життя,** за здійснення **нових передових ідей,** за побудову нового **дійсно справедливого міжнародного ладу,** опертого на **закон, дружню співпрацю.** За нами природньо законні права, за нами справедливість, — проти нас імперіялістичне насилля, тиранія, за нами права — проти нас забріханість.

(Виняток зі статті, поміщеної в 4-5 числі органу Української Повстанської Армії „Шлях Перемоги").

—— ——

МИ НЕ ДАМО

Ми не дамо катувати народу
І нести загладу прадідній землі.
Станем орлами бунтарського роду,
Промірим всі землі, всі землі, краї.

Порив безмежний за волю й життя
Нас всіх покликає до бою.
До бою палкі, молодечі серця,
Розплати час близький. За зброю!

Ми не дамо руйнувати Вкраїни,
Вже досить безправства і глуму і мук,
Горе й недоля синів України
В мільйонах твердий затисне пястук.

Крила розгорнем, заграють гармати
І маки червоні кругом зацвітуть,
І рушить степами козацтво завзяте.
Вставай, Україно, з невольничих пут!

Неначе сонце розірвемо хмари,
Залізного Ґонти ми, смілі брати,
Вдарим мечами нещадної кари,
Тікайте, всі зайди, тікайте кати!

РАДІЄВІ ВІСТКИ

Н ь ю - Й о р к 11.I.46 р. З нагоди відкриття загального зібрання Орг. Об'єднаних Націй промовляв прем. Етлі. Між іншим сказав: „Остаточною ціллю нашої організації є не лишень перекреслення війни, але теж створення такої дійсности, де б панувало право і справедливість".

Предсідником загального зібрання Орг. Об. Націй вибрано б. бельгійського премієра Спаака.

„Нью-Йорк Таймс" у передовій статті пише: „Характер війни змінився тепер цілковито. Існуючі умовний сьогоднішних днів допровадили б були в минулому до війни. Але завданням Орг. Об. Націй тепер є не допустити до цієї війни".

Л о н д о н 11.І. Америка відмовила Польщі позички, мотивуючи це тим, що Польща нарушила господарську угоду з 1931 року, конфіскуючи американські підприємства в недавному часі.

Л о н д о н 12.І. Загальне Зібрання Орг. Об. Націй вибрало 6-ох несталих членів до Ради Безпеки. Крім 5-ох сталих ввійдуть туди: Бразилія, Австралія і Польща, вибрані на 2 роки та Єгипет і Мексик та Голяндія вибрані на 1 рік. Рада Безпеки є найвищим політичним органом.

Шеф совєтської делеґації на конференцію в Лондоні Громико висунув проект, щоби вибір до Ради Безпеки відложити до другого тижня в цілі кращого обізнання з програмою та взаємного порозуміння. Американський міністр Бернес та англійський Бевін, який вперше забрав голос, висунули другий проект, щоб вибір відбувся зараз, бо програма конференції була всім відома ще перед початком зібрання. Справу цю піддано під голосування, яке було тайне й у висліді якого внесок совєтської делеґації перепав. За англо-американським внеском було 38 голосів, за совітським тільки 9, а 4 держави здержались від голосування.

Вчора на засіданні шведського парляменту король Швеції Ґустав заявив, що в найблищих днях парлямент радитиме над тим, чи Швеція має приступити до Організації Об'єднаних Націй.

Ком. Вишинський — як подає болгарське радіо — опустив Софію та находиться в дорозі до Лондону чи Москви.

Л о н д о н 14.1. Міністри Бевін та Бернес відбули сьогодні в двійку неофіційне засідання.

Партизани автономічного уряду в Азербейджані контролюють залізничий шлях до Казвіна, що лежить 150 км. від Тегерану.

Лондон 15.1.Комісар Берія (СССР) подався до димісії з причини перетяження працею. Його місце займе Круглов.

Нью-Йорк 15.1. В Китаю прийшло остаточно до завішення зброї.

„Нью-Йорк Таймс" подає ось такі завваги щодо конференції Об'єднаних Націй: „Щоби був порядок і щоб конференція вела успішно свої праці, треба щоб великі держави повинувалися більшості малих держав, а менші держави щоб були вільні й незалежні та виказували власні думки, а не підпадали підо впливи великодержав та вносили накинені їм з гори напрямні.

Лондон 16.1. На засіданні Орг. Об. Націй промовляв делеґат Персії Гакіш. Говорив, що перська справа викличе Орг. Об. Націй поважні труднощі у її розв'язці. Сам делеґат не радий з того, що справа спору з Росією стане на деннім порядку нарад. Оплесками привитали присутні вираження делеґата, що приявність окупаційних військ у Персії заколочує спокій держави. Предложення перської справи — закінчив представник Персії — до розв'язання на засіданні організації буде огневою пробою для Об'єднаних Націй".

Делеґація Персії отримала з Тегерану інструкції, щоб справу спору з Росією пред'явити будьто Загальному Зібранню, будьто раді Безпеки.

Представник Норвегії Лі остеріг на засіданні Орг. Об. Націй перед діленням держав на окремі бльоки. Орг. Об. Націй не може бути знаряддям якої-небудь великодержави. Є побажаним, щоб й інші невтральні держави вступили до цієї організації.

Від Польщі промовляв у Лондоні міністер Шимовскі. Він поздоровив усі народи, які люблять мир, від 25-ти міліонового польського народу та 6-ти міліонів замордованих в тій війні поляків. Для збереження миру в світі — на його думку — є конечним знищити фашизм, що проявляється в націоналізмі, расизмі, як рівнож в темних закутках трустів і картелів. У світі мусить прийти до справедливого поділу багатств.

Совєтська влада повідомила амбасади Англії й Америки, що присутність англійських та американських кореспондентів в перському Азербейджані є небажана.

Варшава 16.1. Шеф совєтської делеґації на засідання Орг. Об. Націй Громико зажадав, щоб світова федерація проф-спілок мала дорадчий голос. Цьому спротивилися представники Нової Зеляндії, мотивуючи, що Орг. Об. націй є організацією народів, а не організацій. Внесок Громика попер ком. Мануїльський, виступаючи в імені всього світового робітництва. У висліді цього вибрано спеціяльну комісію, що має занятися розмовами з представниками проф-спілок.

„Дейлі Мейль" подає, що на головного секретаря Орг. Об. націй буде висунена кандидатура Вінстона Черчіля.

У Франції відбувається дебата над заграничною політикою. Мається там рішити між іншим ставлення Франції до справ: Еспанії, конференції 3-ох великодержав у Москві, Надренії і Порур'я.

Л о н д о н 17.1. На пресовій конференції у Вашингтоні през. Трумен заявив, що Америка задержить контролю над деякими базами на океанах так довго, як довго це буде конечним. Бази, які будуть Америці не придатні, віддасться під контролю міжнародньої комісії.

Прем. Індонезії привитав у себе Ван Мука представника Голяндії.

В Греції вибух страйк державних урядників. Домагаються підвижки платні та забезпечення їх у речі першої потреби, як одіж, обуву і т.п.

Грецький уряд заявив, що не приписує великої ваги поголоскам, будьто би комуністи мали почати заворушення в Атенах. Одначе поліція поробила різні кроки обережности.

Двох визначних представників світового жидівства мають виїхати до Польщі, щоб тут провірити поголоски про переслідування жидів.

Проблема Персії може бути першою важною справою на засіданні Орг. Об'єднаних націй. Перський представник сказав: „Ми рішлися вручити нашу справу рішенню Орг. Об. націй, коли наші розмови з Москвою показалися безуспішними.

,,Нюс Кронікл" пише: „Дуже осторожні слова перського представника повіяли холодним вітром по залі нарад".

Англійська військова влада замкнула на терені Каринтії німецьку демократичну партію. У голови цієї партії найдено підчас трусу зброю та гітлерівську літературу.

У зв'язку зі страйками в Америці заявив директор УНРР-и, що оскільки страйки м'ясного промислу триватимуть два тижні, то достава до Европи мясних продуктів буде обмежена. Також припізнена буде висилка харчів для війська поза межами Америки.

Варшава 17.1. Праці над розширенням болгарського уряду, мимо поїздки Вишинського до Болгарії, а болгарських міністрів до Москви, не зробили жодних кроків вперед.

Еспанська поліція поставила кореспондентові англійської часописи

„Ньюс-Кронікл" пятиденний реченець на опущення Еспанії. Шеф безпеки умотивував це тим, що згаданий кореспондент подавав фальшиві вістки про мниму боротьбу еспанських партизанів в околицях Мадриту. Королі Савд і Фарук — як звідомляє лондонська радіовисильня — видали декларацію, в якій заявили, що Палестина мусить бути арабською.

В — во „Перемога".

Informatyvni Visti, Year III, No. 3, January 22, 1946.
21x30 cm., 8 pp. Hectograph edition. Publishing House „Peremoha".
(Archive of ZP UHVR, B7-3, 210703)
Summary.

„Order of the Day" for January 22, 1946, signed by „KP" (Kraievyi Provid) calls upon the Ukrainians remember the Proclamation of Ukrainian Independence in 1918.

Stoiar (Iaroslav Starukh), „About the 22 January", is a short historical analysis of the fall oh the Russian Empire and the events leading to the proclamation of the Ukrainian People's Republic on January 22, 1918.

„The Idea of the Ukrainian Independent State", is an excerpt from an article with the same title printed in No. 4-5 of „Shliakh Peremohy", the UPA organ.

The article emphasizes that the best evidence for the need of an independent Ukraine is the existence of the Ukrainian SSR which has been set up for the purpose to enslave and exploit the Ukrainian people. An independent state is the only guarantee of full and free development of the Ukrainian people.

„We Shall Not Allow", is a poem by an anonymous writer.

„Radio News", brings various news items from New York, London and Warsaw and completes this issue of the journal.

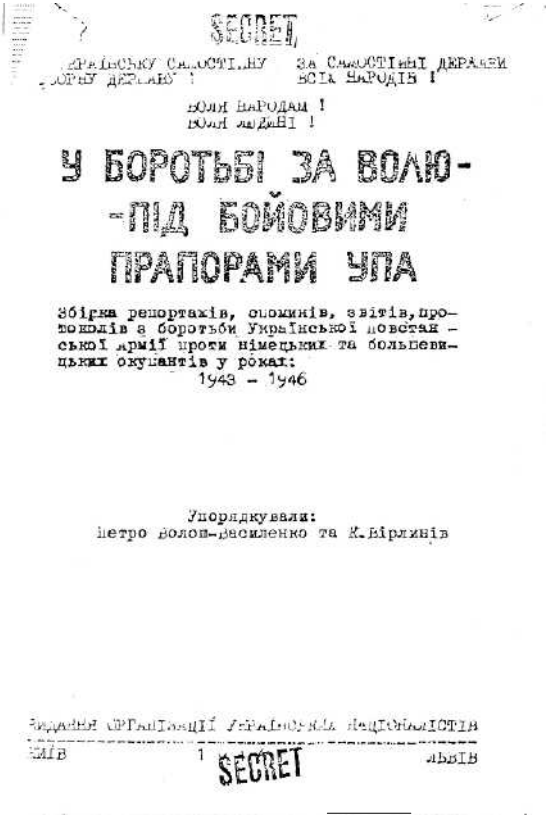

SECRET

УКРАЇНСЬКУ САМОСТІЙНУ СОБОРНУ ДЕРЖАВУ !

ЗА САМОСТІЙНІ ДЕРЖАВИ ВСІХ НАРОДІВ !

ВОЛЯ НАРОДАМ !
ВОЛЯ ЛЮДЯМ !

У БОРОТЬБІ ЗА ВОЛЮ-
-ПІД БОЙОВИМИ ПРАПОРАМИ УПА

Збірка репортажів, споминів, звітів, протоколів з боротьби Української повстанської армії проти німецьких та большевицьких окупантів у роках:
1943 – 1946

Упорядкували:
Петро Волов-Василенко та К. Вірлинів

Видання організації Українських Націоналістів

КИЇВ 1 ЛЬВІВ

SECRET

Обгортка і титульна сторінки брошури „У боротьбі за волю під боєвими прапорами УПА". Редакторами цього видання були Петро Василенко („Волош") та К. Вірлинів.

Воля Народам! **Воля Людині!** **Смерть Тиранії!**

ІНФОРМАТИВНІ ВІСТІ

Рік III. **Дня 29 січня 1946 р.** **Ч. 4.**

НАКАЗ
на свято Крутів!

Усім військам, боєвим частинам і організаційним клітинам!

Лицарі Крутів — це наші попередники і наші виховники!

Безсмертна, геройська легенда Крутів — це наш заповіт і джерело нашої революції!

Жертва Крутів — це пересторога для нашого народу, щоб покладатись в боротьбі тільки на власні сили, тільки на власну зброю, а не на чужі гарні слова.

Туди — до Києва, до Крутів звернені наші думки і наші серця!

Направимо Крути,
пімстимо Крути,
і увінчаємо безсмерту славу Крутів

вінком перемоги!

Хай живе пам'ять і безсмертна слава геройських Лицарів Крутів!
Хай живе боротьба за здійснення святого заповіту Крутів!
Хай живе боротьба за Українську Самостійну Соборну Державу!

Постій, в січні 1946 р. СЛАВА УКРАЇНІ!

КП.

БЕЗСМЕРТНІ КРУТИ!

„Все йде, все минає і краю немає"...
Але не все минає безслідно.
Є чини і діла, яких пам'ять триває вічно.

Тисячі років минуло від часу славної оборони трьох сотень спартанських героїв проти перської навали під Термопілями. Але людська пам'ять не забула їхнього геройства і славить по всьому світі по сьогоднішний день, як приклад посвяти й героїзму. Вони згинули, але здобули собі і свойому народові честь і безсмертну славу.

29-го січня 1918-го року згинуло під Крутами біля Києва в геройському бою 300 молодих юнаків, київських школярів, які вирушили, щоб обороняти своїми грудьми столицю України, загрожену червоною навалою.

Багато тисячів і сотень тисяч жертв зложив і складає український народ у довгій боротьбі за своє визволення і волю.

Але жертва Крутів більша, дорожча й святіша для нас за многі інші.

Бо це був той великий і грізний час на початку наших визвольних змагань 1917-18-тих років, перший, великий геройський чин, перша велика, свідома жертва крови, яка пробудила й відродила сумління народу.

На початку революції 17-тих років, українське політичне життя було приспане фальшивими надіями на братерство наших сусідів й на їхню вірність засадам миролюбних інтернаціональних кличів, які вони голосили. Заколисані тими надіями, захоплені цілим серцем великими ідеями людського братерства й робітничої солідарности, не бачили тодішні наші провідники, що відвічні вороги України що іншого говорять, а що іншого роблять; голосять братерство, миролюбство, рівність й інтернаціоналізм, а готують зброю, війну і неволю.

Коли опісля московські большевики напали зрадливо на молоду Українську Народню республіку, — вона була зовсім не приготована до оборони. Не було готового війська навіть на оборону столиці. А гарні й шляхотні кличі, що принесли успіх на мітінґах, — проти большевиків не помагали, вони не слухали жодних кличів та ідей. Вони хотіли здобути на ново для Росії Україну, хотіли знову нашої землі, нашого заліза, вугілля і пшениці, нашої праці і крови, доступу до Чорного Моря й усіх інших багатств української землі й українського народу. Інтернаціональні засади трактували вони лише, як пропаґандивну зброю, щоб легше других ослаблювати й засвоювати й легше оправдати перед світом їхні злочини.

От тоді то, в крайній розпучливій ситуації, вирушив на оборону столиці, замість війська, якого не було, добровольчий курінь київської шкільної молоді.

Молоді учні, ще прямо діти, не вишколені військово й слабо узброєні, але сильні великою ідеєю любови до своєї батьківщини, вирушили під Крути проти московських червоних військ, щоб їм заступити своїми грудьми шлях на Київ, щоб жертвою свойого життя і крови змити ганьбу легковірних незрячих батьків, які занедбали те, що для молодої народжуючоїсь нашої держави було найважніше: славна збройна сила.

У цьому пам'ятному бою під Крутами полягли молоді лицарі України геройською смертю. Але пам'ять про них і про їх чин живе і жити буде безсмертно, поки житиме на землі український народ!

Своїм геройським збройним чином трясли вони вже тоді сумлінням народу дали початок новому розділові збройної боротьби проти московсько-большевицького наїзду, яка продовжувалась опісля ще повних три роки.

Своїм геройським чином доказали також молоді лицарі Крутів, що українська ідея була більшою і сильнішою від усіх фальшивих чужих доктрин, що тільки за цією Ідеєю пішов найкращий, найідейніший цвіт української молоді, що для неї пішов він свідомо на смерть.

Своїм чином здемаскували також Герої Крутів ідеольогію большевизму як чужу й ворожу українському народові.

Бо там, під Крутами станули до бою проти московсько-большевицької навали, — не поміщики і фабриканти, як люблять говорити про всіх своїх противників большевики, — не буржуї й капіталісти, не німецькі, чи які інші аґенти, але цвіт народу, те, що є в кожному здоровому народі найкраще і найчистіше - його молодь!

Під Крутами станула на захист української державности цвіт і краса України, найідейніша українська молодь, молоденькі учні школярі, діти київського пролетаріяту, а проти них станула чужа, дика, наїзницька орда.

Своїм чином створили Лицарі Крутів безсмертну героїчну легенду. Ця легенда виховала й далі виховує нове українське покоління, яке вже ніколи більше не допустить до трагедії Крутів, яке не лишить ніколи більше свойого народу без зброї, яке не повірить ніколи жодним чужим брехням і пропаґандам, хочби як солодко були вони мальовані. Нове українське покоління, виховане на трагедії і на героїчній легенді Крутів, навчилось числити тільки на свій народ і його власні сили, а не на чужі опіки, обіцянки, поміч і допомогу, навчилось цінити понад усе зброю, військову силу й добру організацію.

Не відкидаючи в нічому взнеслих, шляхотних, вселюдських ідеалів, нове українське покоління вміє розрізнити тих, які тими ідеалами торгують для своїх імперіялістичних цілей.

Нове українське покоління Крутянців знає, що Україна тоді побачить здійснення вселюдських ідеалів, з яких першим є ідеал свободи і справедливості, коли собі їх виборе.

Слава Україні!

Стояр

* * *

Марко Боєслав

ПІСНЯ СОТНІ ШУМА

Співай, шуми, зелений боре, —
Гукайте, громи весняні,
Заграй, трембіто, на всі гори,

Заграєм гордо в кулемети -
Ми месників грізна чота!
Ставай, Вкраїно, пресвята!

Йде сотня наша наче вихор —
Із нами наш сотенний Шум.
Хоч смерть грізна і люте лихо —
Ми йдем пімстить катівський
глум!

Конайте, люті супостати,
Вперед, завзяті юнаки!
Вставай, вставай, Вкраїно Мати —
Греми, Кавказе, наш грімкий!

Сл. п. сотенний Шум, командир відділу УПА в Чорному Лісі, згинув геройською смертю на полі Слави — 21. III. 1945 р.

******

Василь Пачовський

ГИМН БЕЗСМЕРТНОЇ БАТАВИ
(Марш УПА-Захід)

Ми лицарі без жаху і без смерти,
На злочин світа станем без ваги,
Ми присяглися долю переперти,
Роздерти присуд смерти ваш, боги!

Роздерли Україну ви на чверти,
Безсмертну душу вперли в ланцюги,
Та ми зродились, щоб за неї вмерти,
Роздерти засуд смерти ваш, боги!

Нас не злякають танки ні канони,
Ми славим правду, Бога, новий світ,
Вас прокляли упавші міліони,
На месть нас гонить кров їх з роду в рід.

Народ безсмертний переможе в бою
І встане месник із кровавих мук
За нами стане лавою страшною
Міліон міліонів мускулястих рук!

Здвигнем з заліза, крови і завзяття
Державу від Дунаю по Кавказ.
Ми лицарі, що скинемо прокляття -
За смерть ми смертю покараєм вас!

******

РАДІЄВІ ВІСТКИ

Л о н д о н 18.1. — Вчора промовляв на засіданні Орг. Об. Націй між іншими міністр. Чехословаччини Масарик. Він сказав: „теперішнє засідання, це остання наша шанса. Якщо не зуміємо виелімінувати війни, тоді не потрапимо запобігти страшному знищенню, яке буде витвором цієї війни".

22-го травня ц.р. відбудуться в Чехословаччині вибори до парляменту. предвиджена є коаліція 4-ох партій у творенні нового уряду.

На пресовій конференції заявив през. Трумен, що оскільки в сьогоднішнім дні не прийде до порозуміння між працедавцями а провідниками страйків, він буде змушений інтервенювати в цій справі.

Уряд Франції заявив по попередніх нарадах в парляменті, що він є згідний взяти участь в мировій конференції після рішень московської конференції. Рівнож постановлено там зірвати дипльоматичні взаємини з Еспанією генерала Франко, а нав'язати зв'язки з республиканським урядом, що перебуває на вигнанні.

Міністр скарбу Америки Вінстон заявив, що кожна просьба совєтського уряду щоб отримати позичку буде старанно обдумувана. Перепоною в цьому міг би бути той факт, що Росія не підписала угоди союзників в Бретань-Вуд.

Сьогодні на засіданні Орг. Об. націй вперше промовив представник Совєтського Союзу Громико. Він між іншим заперечив твердження деяких держав, будьтоби карта Об'єднання народів була передавнена і потребувала відновлення.

Варшава 18.I. — В північнім Китаю розгорілися на ново бої військ Чан-Кай-Шека з комуністами.

Англійського амбасадора в Москві Кера іменовано амбасадором до Америки. Знов амбасадором до Москви іменовано бувшого амбасадора в Туреччині Петерсона.

Нью-Йорк 18.1 — Дирекція УНРР-и поставила домагання до країв: Альбанії, Чехословаччини, Югославії, Польщі, Болгарії та Совєтського Союзу, щоб вони допустили до себе аліянтських кореспондентів.

Лондон 19.1. — В Лондоні відбулися розмови між польським міністр. Шимовським та мін. Америки Бернсом. Розмови ці охоплювали польсько-американське відношення. Польський мін. згадав між інш. про позичку для Польщі.

Прем. Мадярщини Гільді заявив, що в найблищому засіданні парляменту його держава зірве раз на завсіди вузли з Габсбурською монархією та проголосить республиканський устрій.

Представники працедавців в Америці відкинули пропозицію през. Трумена, щоб підвищити ставку платні о 17 і пів цента та таким чином залагодити справу страйків в Америці.

Святіший Отець Папа Пій XII. напятнував у своїй енцикліці поведення совєтського уряду у відношенні до України. Українцям греко-католикам заборонено визнавати прабатьківську віру. Рівнож виступив Свят, отець проти патріярха Росії Алексея за те, що він закликає українців до зради своєї церкви, яка вже 850 літ є зв'язана з Римом.

Англійський орган лібералів „Ньюс-Кронікл" підкреслює у зв'язку з недавніми промовами представників Росії та Югославії на засіданні Орг. Об. Націй, що з їх бесід вибивається ідеологічний конфлікт, що може найбільш перешкоджувати в працях Організації.

Сьогодні промовляв на засіданні Орг. Об. Націй французький міністр і голова делеґації Бідо. Він між інш. сказав: „Думаю, що не улягає жодним сумнівам те, що карта Об'єднаних народів може бути поліпшена. Бо не має нічого незмінного... 13 народів Европи із 150-ма міліонами населення, не вчисляючи тут Німеччини, не бере участи в нарадах Організації... Франція згоджується віддати під міждержавний заряд Того і Камерун, якщо інтереси місцевого населення не будуть нарушені".

Білоруський делеґат Кіселєв домагався видачі 1000 воєнних німецьких злочинців, яких поважне число вивтікало до Еспанії. Їх треба звідтам видістати та покарати.

На руки Ради Безпеки Орг. Об. Націй вислав перський уряд петицію такого змісту:

З причини, що совєтське військо та урядники вмішалися у внутрішну справу Персії, повстала тамже в північній части ситуація, що може довести до збройного конфлікту: Коли в перському Азербейджані підо впливом чужосторонніх чинників вибухло сепаратистичне повстання, уряд Персії вважав

за відповідне вислати відділи урядового війська для вдержання ладу і порядку. Однак війська ті були як би задержані совєтськими частинами та спрямовані без нічого туди, звідки прийшли. Тому, що кількаразова інтервенція нашого уряду до совєтських властей осталася без відгуку, передаємо цю справу до розглянення Раді Безпеки. Наша пропозиція є в тій справі така, щоб совєтські та англійські військові частини опустили Персію найдальше до 2-го березня 1946 р. Американські частини опустили Персію вже перед 3-тим січнем 46 р.

Н ь ю - Й о р к 19.1. — З Америки повідомляють, що на Тихім Океані відбудуться проби ужиття атомових бомб із кораблів. Будуть там рівнож випробувані інші роди зброї.

Л о н д о н 20.1 — З Парижа наспіла вістка про нагле погіршення політичної ситуації у Франції. Неофіційно подають, що прем. Де Голь зрезиґнував. Між ним, а членами уряду прийшло ще перед його резиґнацією до спору. По кількахвилинній перепалці слів ген. Де Голь заявив, що по 3-ри місячній пробі він переконався, що теперішний уряд не дасться утримати. Подають дві причини його уступлення: 1. поважний брак живностевих припасів у Франції, що грозить погіршенням положення під оглядом виживлення. 2. погіршення відносин між Де-Ґолем і комуністами на тлі домагань, щоб видатки на воєнні потреби обнижити до 20-ти процент. Свою резиґнацію передав Де-Голь листовно через свойого секретаря Палевского, а той зі словами: „Не зраджу жодної таємниці, коли скажу, що лист цей обнімає невідкличну резиґнацію прем. Де-Голя" — передав це письмо.

Парижський кореспондент „Таймса" подає, будьто би ген. Де-Голь мав дати ультіматум своїм членам уряду.

Бельгійський прем. Ван Акер відкинув пропозицію, щоб справу повороту короля Ленопольда II. до Бельгії предложити загальному референдуму.

В полудневій Греції прийшло до сутичок між урядовими органами безпеки та монархістами й комуністами. Оголошено виїмковий стан. По мітінґах влаштованих ЕАМ-ою прийшло до збройних розрухів.

Російські власті в Румунії зловили б. диктатора Антонеску та передали його до Букарешту як воєнного злочинця.

Загальні вибори до грецького парляменту відбудуться 31 березня ц.р. Під час виборів наглядатимуть англійські, американські та французькі представники.

В а р ш а в а 20.1. — У зв'язку з тяжким положенням під оглядом виживлення, англійський уряд упередив, що не слід сподіватися щоб Англія висилала до Европи припаси харчів у більших розмірах.

Директор УНРР-и завізвав до свойого місця перебування ген. Моргена, щоб цей здав особисто протокол із недавньої заяви, що торкалася переслідування жидів в Европі. Заява та була причиною усунення тогож генерала.

Сьогодні приступило до страйку в Америці 800 тис, робітників сталевого промислу. Загальне число тих, що страйкують, 1.600 тис.

Чехословацькі органи безпеки є на сліді фашистівської підпільної організації „Сова", що має широко поширену сітку у всьому краю. У підозрілих осіб переведено труси та декого арештовано.

Л о н д о н 21.1. — З хвилиною уступлення ген. Де-Голя всі політичні партії Франції розпочали надзвичайні важні зібрання, що мають на меті обговорити нове положення та ухвалити відповідні децизії. Комуністи проектують встановлення коаліційного уряду, знов поступові католики не хочуть погодитися на те, щоб шефом уряду був комуніст, між інш. висувають кандидатуру соціяліста Ґуен-а.

На зібранні французької конституанти прочитано лист ген. Де-Голя про його резиґнацію. Генерал Де-Голь заявив додатково, що тому, щоб довкруги його особи не було жодних політичних маневрів, він опускає Париж та вдається на провінцію.

У зв'язку з уступленням ген. Де-Голя, англійський денник „Дейлі Телеграф" пише: „Резиґнація ген. Де-Голя може відбитись досить сильно на децизіях Ради Безпеки в справі Персії. Без участи Франції не може запасти на засіданні Орг. Об. Націй яке-небудь важне рішення.

В окрузі Гессен відбулися перший раз у Німеччині вибори до громадських рад. Брало участь 83 процент населення. Ось висліди: соціял-демократи 64 тис, хлібороби 27 тис, християнська партія 22 тис, комуністи 7 тис.

Премієр Персії Гакіші зголосив свою димісію. Він не зумів нав'язати пертрактацій зі Совєтським Союзом. На його місце висувають кандидатуру Гавану Султане, великого земельного власника.

У промові до Конґресу през. Трумен сказав між інш.: „Наша безпека вимагає двох міліонів вояків під зброєю. Якщо цього числа не осягнемо дорогою набору охотників, зайде потреба запровадження загальної військової служби.

Політична комісія Ради Безпеки заапробувала ухвали московської конференції. Найблищим завданням ради Безпеки буде покликання комісії для контролі над атомовою енергією.

В Греції дальші заворушення, монархісти заатакували станиці органів безпеки, що мало на цілі висвободження ув'язнених. В Атенах демонстранти здемолювали приміщення бюр правих угрупувань.

Урядові грецькі війська привернули в пристані Калямата лад і порядок. Цю пристань оволоділи збройні відділи монархістичної організації „І.К.", які намагаються привернути в Греції монархію.

Ватиканська радіовисильня доносить, що в річницю 350-ліття Унії (1590) Папа Пій XII. видав енцикліку в якій говорить про переслідування совітським урядом уніятів, накликає уніятів до вірності своїй церкві та заохочує до витривалості, щоб переждати вийняткові часи. Рівнож заносить мольби усього католицького світа за кращу майбутність українців-греко-католиків.

Варшава 21.1. — Ситуація в Греції стається щораз поважнішою. Американські джерела говорять про домашню війну в Греції. Комуністи заявили, що коли б до Греції мав вернутися король, вони викличуть безумовно у всьому краю революцію.

Лондон 22.1. — „Несподіваний крок Росії" — під таким наголовком лондонська радіовисильня доносить, що Росія постановила предложити на руки Ради Безпеки справу Греції та Індонезії. Ось зміст цієї ноти, що її вніс шеф совєтської делеґації Громико в імені російського і українського урядів: Згідно з 34-ою точкою статуту Ради Безпеки (ця точка уповажнює кожну державу вносити до Ради Безпеки справу всякого спору та ситуації, що загрожують загальному мирові, або можуть довести до якого-небудь міжнародного конфлікту — *прим. ред.*) уряд Совєтського Союзу вважає за необхідне передати Раді Безпеки до розглянення ситуацію, яка заіснувала в Греції, а яка є вислідом перебування англійських військ у тих краях. Перебування англійських військ у Греції є осередком натиску на внутрішні справи держави та стається силою для реакції в краю. З уваги на те, що втручання до внутрішних справ Греції загрожує світовому мирові, проситься розглянути цю ситуацію при столі нарад ради Безпеки.

Представник совєтської України Мануїльський вніс до Ради Безпеки прохання, щоб розглянути справу Індонезії такого змісту: Як відомо, від кількох місяців на малайських островах в акції проти місцевого населення беруть участь війська англійські та японські. У висліді повстала там ситуація, що загрожує загальному мирові. Проситься, згідно з 34-ою точкою нашої організації, розглянути цю справу.

Майже всі англійські щоденники були змушені протягом ночі змінити наголовки своїх статтей, з уваги на останний крок Росії.

З тоїж причини висловлює своє здивування „Дейлі Геральд". Він зазначує, що перебування англійських військ у Греції й Індонезії є за згодою уряду тих держав, а не проти їх волі. „Не можна зрозуміти — пише цей орган — яким робом перебування англійських військ може загрожувати світовому мирові? Є це хиба контр-посунення Росії з уваги на її недалеку справу спору з Персією. Уряд совєтів не хоче бути самітним при столі рішень Ради Безпеки, тому видвигнув справу Греції та Індонезії. Але між одною, а другою справою, цебто між справою спору Росії та Персії, а справою перебування англійських військ в Греції та Індонезії є різниця. Справу першу видвигнув на порядок нарад перський уряд, а справу Греції та Індонезії висунула зовсім чужа держава, не питаючись ні уряду Греції, ні Індонезії.

„Дейлі Телеграф" порівнює сьогоднішну ситуацію спору Росії з Персією до ситуації, що заіснувала в Абісинії, коли на неї напала Італія.

Прем. Етлі та мін. Бевін мають відбути нині конференцію, якої змістом буде меморандум Росії до Ради Безпеки.

Уряд Греції скликає на сьогодні засідання, щоб докладно розглянути нову ситуацію. Війська „народньої гвардії" видали до монархістів, які окупалися в поближі пристані Калямата ультимат, домагаючися їхньої капітуляції найдалі нині по-полудні. Кореспондент англійського радія пише: „англійська влада не має нічого проти роз'яснення причин перебування англійських військ у Греції та Індонезії. Англія є згідна вицофати свої війська, які треба було вислати до тих країв всупереч їх волі. Відносно Греції, то Англія бажає, щоб в тім краю заіснував врешті такий стан, щоб уряд цієї держави міг свобідно ділати та вести самостійну політику без чужих впливів". (Натяк на киринницьку діяльність комун. партії — *прим. ред.*).

Премієр Греції Софуліс заявив сьогодні, що англійські війська находяться в Греції за згодою грецького уряду і ділають в порозумінні з ним для вдержання ладу і порядку.

Лондон 23.1. — Орг. Об. Націй відбуває дальші неофіційні наради над утворенням комісії до справ атомової енергії.

Провідник індонезійських націоналістів заявив, що справу Індонезії, яку будуть порушувати на засіданні ради Безпеки, радо витає цілий індонезійський народ. Що відноситься до перебування англійських військ в Індонезії, то їхнім завданням є очищування терену від залишків японських армій. Перебування англійських військ є побажане населенню, яке радо їх витає у себе.

Премієр Греції вже вдруге поновив свою заяву, що перебування англійських військ у Греції є за згодою і при повнім співділанні з урядом.

По останніх збройних виступах монархістичної організації „І.К." уряд Греції подав до відома, що він розв'язує цю організацію і забороняє її дальше ділати на полі політики у краю. Досі розв'язано вже 40 бюр цієї організації.

До Москви прибула делеґація грецьких комуністів ЕАМ. Секретар партії домагався піддержки Росії у справі протесту проти перебування англійських військ у Греції та в справі участи організації ЕАМ в творенні нового уряду Греції.

Ком. Вишинський (який в дні 21.1. ц.р. явився у Лондоні) мав зустріч сьогодні з мін. Бевіном та відбув з ним коротку розмову.

Комісія, зложена з представників 4-ох великодержав, а саме: Англії, Америки, Франції та Росії має розглянути питання кордонів Італії з Югославією та вирішити приналежність міста Трієсту з околицею.

Прем. Італії Ґаспері домагається звороту італійських кольоній, які належали до Італії в 1919 р.

Страйкова ситуація в Америці щораз більше погіршується.

Після всіх даних мін. Америки Берне, який досі стало перебував у Лондоні та брав інтензивну участь у всіх нарадах комісії Орг. Об. Націй, має вернутися до Вашингтону. Його місце займе підсекретар стану Стеттініюс.

Комуністична партія Англії, яка начисляє 50 тис. членів і має 2-ох представників у парляменті, внесла до заряду англійської соціялістичної партії прохання, щоб ця партія прийняла її у свої ряди. Комуністи згодилися прийняти програму соціялістів та у всьому повинуватися її проводові. У відповідь на це прохання соціялісти змісця відкинули їхню пропозицію та не згодилися прийняти комуністів у свої ряди.

Міністер Бевін заявив у палаті громад, що відносно взаємин з Еспанією, то Англія є у тісних зносинах з Францією та Америкою. Англія попирає републіканський уряд з др. Джозе Праль-ем на чолі. Еспанія повинна сама встановити новий уряд та задецидувати про форму устрою держави. До теперішнього уряду ген. Франко мін. Бевін висловив нехіть.

Відповідаючи на інтерпеляцію відносно Польщі мін. Бевін заявив, що скількість політичних мордів у тій країні будить певне занепокоєння. Морди ті — як говорив мін. Бевін — відбуваються серед обставин, що в багатьох випадках говорять, що є це робота польської „поліції безпеки". З уваги на те уряд „Єдносьці Народовей" повинен положити кінець тим мордам та в найкоротшому часі відбути згідно з ухвалами Кримської конференції вибори. Реконструктивні завдання в Европі є тяжкі і вимагають чимало терпеливости. „Бажаю врешті кінця поліційних урядів". — закінчив мін. Бевін. Дальше забрав голос проф. Бельфорського університету Сельвери, запитуючи мін. Бевіна, чи йому відомо, що в Польщі замордовано багато політичних діячів таких, як: Б. Сціборскі з „Польського Стронніцтва Людового", Ян Риклєвскі з „Польської Християнської Партії Праці", Юзеф Врона, відомий селянський діяч — та багато інших. Вищезгаданий професор запитав міністра Бевіна, чи з огляду на ці морди уряд Великобританії звернув увагу польському урядові, що ті вбивства — це знасилування умов, на підставі яких визнано цей уряд.

В а р ш а в а 23.1. — Премієр Етлі заінтерпельований про випадки в Індонезії відповів, що на його думку ситуація в Індонезії значно покращала.

Загальне Зібрання французької конституанти вибрало на премієра уряду 61-літнього соціяліста Фелікса Ґуона.

Бувший прем. Де-Голь опустив Париж та вибрався до одної з відпочинкових осель над Марною.

При Орг. Об. Націй покликано до життя комісію для справ людини, яка між іншим має займатися питанням національних меншин.

На засіданні Орг. Об. Націй буде підданий під голосування внесок мексиканського делеґата, щоб держави визнали републиканський уряд Еспанії, який перебуває зараз на вигнанні.

В Греції відбулося зібрання 250 тис. населення, що висказало вотум

недовір'я урядові, який завів сподівання греків. Вистосувано протест проти перебування англійських військ у Греції.

Чільний єгипетський щоденник домагається, щоб Рада Безпеки розглянула справу перебування англійських військ у Єгипті та справу контрольних органів над Суезьким каналом.

Перський щоденник повідомляє, що до полудневої Персії депортується зброю для арабського населення. Коло 3 тис. узброєних арабів виконували напади на поліційні станиці та органи безпеки, а навіть зайняли одно місто. Випадки ті мають політичний підклад і є інспіровані чужими чинниками.

Л о н д о н 23.1. — Один з підсудних на процесі воєнних злочинців в Київі зізнав, що в провідних колах гітлерівської Німеччини панувало переконання, що чим більше українців повисне на шибениці, тим скорше можна буде скольонізувати Україну.

Л о н д о н 24.1. — В Бомбаю (Індії) прийшло до розрухів та сутичок між прихильниками б. уряду Шандра Бозе (індійський націоналіст) а поліцією.

Дипльоматичний кореспондент „Таймса" подає, що Англія бажає як найскорішого полагодження справи Греції та Індонезії. Дальше завважує, що теперішна нагінка совєтського радія та преси не то що не поправить ситуації, а противно, може її погіршити.

Нововибраний премієр Франції Ґуон звернувся з пропозицією до мін. Бідо, щоб той і на дальше задержав теку міністра закордонних справ.

Американські залізничники жадають підвишки їхньої платні о 25 проц. в противному випадку грозять страйком.

В а р ш а в а 24.1. — Урядові війська Греції приступили до ліквідації монархістичних груп, які не прийняли поставленого їм урядом ультіматум.

Делеґат англійських професійних спілок протестує проти затруднення в рільництві і промислі полонених з б. німецької армії, бо вони відбирають працю англійському робітникові.

Провідником підпільних організацій Чехословаччини є б. ген. Прхаля.

В-во „Перемога".

Informatyvni Visti, Year III, No. 4, January 29, 1946.
21x30 cm., 8 pp. Hectograph edition. Publishing House „Peremoha".
(Archive of ZP UHVR, B7-4, 210704).
Summary.

„Order of the Day", signed by "KP" (Kraievyi Provid) commemorates the Battle of Kruty of January 1918.

Stoiar (Iaroslav Starukh), „The Immortal Kruty", describes the political and military situation of the newly proclaimed Ukrainian People's Republic, the attack on it by the Communist Russia and the uneven battle near Kruty fought by the student battalion in which 300 young persons died in defence of Ukraine. This heroism of the students should be remembered forever.

Marko Boieslav, „The Song Of 'Shum' Company".

Vasyl ' Pachovs'kyi, „The Hymn of an Immortal Battle" (The Marching Song of the UPA-West).

„Radio News", from London, New York and Warsaw covers the rest of this issue of the journal.

„Марічка". Дружина „Орлана". Шеф жіночих зв'язкових ліній при штабі к-ра ВО УПА „Мушки" (1944); Надрайонова Українського Червоного Хреста Перемиського надрайону (1945); Втримувала контакт з закордоном на пункті Єлєня Ґура у Західній Польщі (1946).

Марія Ріпецька („Оксана"). До 1945 року працювала в тереновій сітці УЧХ. Опісля перенесена до розвідчих та зв'язкових завдань, діяла на доручення „Орлана" в різних містах Центральної і Західної Польщі.

Воля народам! **Воля людині!** **Смерть тиранії!**

ІНФОРМАТИВНІ ВІСТІ

Рік III. **Дня 10 жовтня 1946 р** **Ч. 16.**

Ярлан

ОГЛЯД МІЖНАРОДНІХ ПОДІЙ

ЩО ВЛАСТИВО ДІЄТЬСЯ У СВІТІ? Слухаючи радієвих звідомлень з різних европейських і світових столиць мається враження, що в теперішньому світі відбувається якась дивна, на перший погляд зовсім незрозуміла містерія; всі говорять про мир, всі прагнуть миру, всі „будують мир", роблять навіть мирову конференцію на світову міжнародню скалю, однак рівночасно зростає в цілому світі з дня на день все більше і більше напруження, неспокій, тертя, конфлікти, взаїмні обвинувачення і вперті воєнні приготування. Множаться навіть безпосередні дипломатичні, а навіть збройні інциденти. Часом, роздумуючи над тим усім, видається, що може це лиш звичайні непорозуміння, яких нераз і в довгий мирний час буває багато, але від них ще далеко до якого небудь справжнього великого міжнароднього збройного конфлікту. Однак факти говорять щораз частіше, щораз виразніше зовсім противно. В цілому світі панує в зв'язку з тим велике напруження. Ніхто не відчуває, не тільки у нас, але, як вірити численним радієвим оглядам, також в найдальших закутинах світу, що це ніби вже по війні, всі і всюди відчувають справжнє воєнне напруження, яке не опадає, але чим далі, тим більше зростає. Висловом цього може бути не тільки такий формальний, хоч немаловажний факт, що в Америці до сьогодні обов'язують в повній силі, зовсім формально всі воєнні закони, і що вона уважає, що воєнний стан ще далі існує з правного погляду, як довго не заключено формального миру, але в першу чергу те, що так дійсно думають і відчувають більшість політиків і міжнародньої світової опінії. Усе те з початку, по розгромі Німеччини й опісля Японії було неясне. Загальна світова опінія була глибоко незорієнтована. Усім хотілось і багатьом здавалось, що це вже кінець усім воєнним страхам і турботам. Аж ось по рокові вийшло інакше. У світовій опінії наступив, можна сказати, свойого рода перелім протягом цього року. Процес розвитку його ще не закінчений, але йде приспішеним темпом.

ОПІНІЯ НІКЕЛЬСОНА. Ось один з видатних англійських публіцистів і письменників та громадсько-політичних діячів, як про нього подало лондонське радіо, останньо обсерватор на парижській мировій конференції, Нікельсон подав у радіо ряд своїх незвичайно цікавих думок. — Застановляючись над тим, говорить п. Нікельсон, що діється на мировій конференції і взагалі у всьому світі, мається враження, що довкруги нас відбувається якась дивна містерія. Якась незнана, таємнича сила жене світ нестримно до нової війни. Ніхто її не хоче, - і ніхто не має способу, щоб

протиставитись її. Росія каже, що не хоче війни, веде проти війни завзяту пропаґанду, але одночасно обвинувачує всіх других, що вони хочуть війни проти неї і вірить на підставі якихсь своїх діялектично-доктринерських, чи Бог знає яких, рахунків, що до вибуху цієї війни, скоріше, чи пізніше, мусить дійти, тому підготовляється до неї усіма силами. Вона обвинувачує усіх інших, що вони ніби хочуть цієї війни, що хочуть напасти на неї. Тим часом усім у світі добре відомо, а також і росіянам, що ті, які б може і хотіли нової війни не мають до цього сили, а ті, які б мали до цього силу і могли б викликати нову війну ніяк її не хочуть. Є фактом загально знаним і безспірним, що Англія і Америка, які єдино могли б таку війну проти Росії вести, нічого більше не прагнуть, як власне вдержання миру. Це наставлення в тих країнах є так загальне і так глибоке, що є найсильнішою характеристичною рисою цілої політики тих країн. Не може отже того не знати і Росія. А все ж таки вона вірить у неминучість війни й обвинувачує інших за неї, а в усьому світі зростає напруження й воєнні алярми. Ділає гейби таємнича невидима сила, яка пхає світ незалежно від усіх бажань і законів льогіки до цієї нової воєнної катастрофи.

Одним із проявів цієї психози, говорив дальше Нікельсон, — це те, що саме тепер відбувається на мировій конференції. Коли чоловік прислухується до тих ідіотичних промов і закидів (дослівний вислів Нікельсона), то сам себе питає, що це властиво є і де знаходиться, — чи в домі варіятів, чи на світовій мировій конференції? — Цілими тижнями, ба вже майже місяць сваряться, обвинувачують себе, роблять з конференції поле пропаґанди, а про дійсні, найглибші проблеми миру, ніхто й не говорить, — ось представник Росії Молотов, уважає за властиве ужити терени конференції до пропаґандивного наступу проти Англії й Америки. Посипались відомі теревені про імперіялізми, колоніялізми та інші оклепані совєтські твердження. Пан Молотов посувався так далеко, що дозволив собі на нечувані закиди проти Америки. Ось він говорив, що саме Америка хоче зробити на цій війні свій інтерес, хоче на людській крові торгувати, хоче всіх обмотати, щоби тягнути зиски і наживатися. Такі закиди проти Америки, яка завжди була носієм ідеї свободи, яка проголосила, що з цієї війни не хоче для себе нічого, мимо свойого величезного матеріяльного, морального, а також і кровного вкладу, яка заявила, що не хоче жодних територіяльних здобутків, яка добровільно зрезиґнувала з відшкодувань, яка ще від себе дала величезну матеріяльну поміч многим потребуючим країнам зовсім безкорисно, яка завжди була найбільш рішучим оборонцем свободи, — такі закиди проти цієї країни рушили до глибини і мене, англійця, — говорив Нікельсон...

Подібних голосів є ще більше і щораз більше. Це так говорять вже поздержливі у словах англійці...

МИРОВА КОНФЕРЕНЦІЯ В ПАРИЖІ. Мирова конференція в Парижі, яка тягнеться вже майже місяць, перемінилася в тих обставинах у ще одну арену розгривок і політично-пропаґандивної, гострої й отвертої боротьби, а не в оруддя миру. По всім познакам ця конференція виглядає скоріше на пропаґандивне приготування нової війни, ніж на приготування дійсного миру. Говорення про мир та навіть формальні мирові акти, які може й наступлять, це лиш замилювання очей, бо дійсність далека від справжнього миру. Жодних з обговорюваних так довго і так гарячо спірних справ, властиво не торкається навіть з-далека суті справи. Бо справа світового миру, це в дійсності не справа такого, чи іншого способу голосування, ані справа Трієсту. За ними далеко криється правдива гра і правдива вага нерозв'язаного на мировій конференції навіть поважно незаторкненого глибокого конфлікту двох світових

блоків, для яких не тільки важко погодитись, але навіть неможливо вже сьогодні отверто говорити між собою, про що властиво іде справа. Висловив це на конференції, дуже делікатно у хвилі щирости, в одній зі своїх промов Бирнес такими словами: — Панове, ми тут на сміх світу сваримось вже три тижні завзято над такими дрібними справами, як різні формальности, голосування, тратимо даремно час, а про властиві питання миру ніхто й не згадує. А тим часом світ чекає від нас відповіді, коли наступить кінець окупації в занятих військами „союзних націй" зон, коли наступить демобілізація армій, і то дійсна демобілізація, коли наступить розброєння. Без розв'язання тих питань і многих інших, годі говорити про дійсний мир.

Але про ці та многі інші найважніші проблеми миру взагалі на мировій конференції не говориться досі і мабуть не буде говорено, бо порядок нарад навіть цього не передбачує, з огляду на те, що тим, які її скликували, було згори ясно, що на таких питаннях конференція мусіла би розпастися відразу. А так — відбудеться, посваряться, щось ніби ухвалять і підпишуть, щоб виглядало, що ніби „погодились", а дальше буде йти те саме, що й досі: перегони в узброєннях, маневри за маневрами, щораз гостріша взаїмна боротьба на всіх ділянках життя, доки не прийде хвилина остаточного зудару.

ВОЄННІ ГРОМИ. А тим часом, одночасно з „мировою" конференцією, у многих кінцях світу розлягаються щораз частіші воєнні громи і ллється кров цілими ріками. В Китаю йде правдива і то велика війна комуністичного і національного Китаю. По одній стороні беруть участь большевики, а по другій стороні американці. Усі численні спроби це закрити, наладнати, відложити, не вдаються, а війна стає щораз ширша і гостріша. Вже десятки разів проголошували про замирення на інтервенцію Америки й опісля скоро повторюється на ново те саме. Генерал Маршал, представник Америки, — бувший шеф генерального штабу американської армії проголосив, що його старання довести до замирення обох сторін, не вдалися. А большевики кажуть, що його старання піддержати спротив Чан-Кай-Шека проти натиску Москви власне вдались і тому саме Чан-Кай-Шек так завзято воює проти большевиків, що його піддержує в цьому Америка... До нового зудару дійшло між англійськими і большевицькими інтересами в Персії, тим разом в полудневій. Англійці вислали навіть для погрози свої війська на границю полудневої Персії... І в Палестині кипить дальше, ще більше, в чому большевики рівнож починають мачати свої пальці. В Греції рівнож напруження досі не тільки не зменшилось, а ще дальше зростає і поширюється. Дійшло до поважних інцидентів на границі Альбанії і в нутрі самої Греції. Большевики висилають через гористу границю Альбанії свою піддержку в людях і матеріялі до Греції, своїй партії. Доходить з цього приводу до поважних боїв, в яких бере участь летунство, повзи, артилерія. Подають про це офіційні урядові комунікати... Між большевицькою Югославією й Америкою напруження дійшло до цього степеня, що Америка видала була Югославії 48-годинний ультімат по зістріленні двох американських літаків. Большевики виступили знов з домаганням до Туреччини допустити їх до контролі Дарданелів і відсунути від цього всі інші держави, — тобто... Англію й Америку, беручи справу практично. Туреччина не погоджується. Англія й Америка заявили, що теж на таку розв'язку питання Дарданелів не погодяться. Одним словом в усіх кінцях світу відбувається солідна пригривка до мирової конференції, яка дуже пахне всім іншим, тільки не миром...

КОЛИ Ж БУДЕ ЦЯ ВІЙНА? Часом, застановляючись над тим усім, видається що хіба такий напружений, переходовий час, як тепер, не може довго тривати. Підсилюють це враження щораз нові вістки про появу „таємничих ракет" над різними краями. Явні і тайні експедиції та маневри в арктичних околицях (туди проходить найближче получення з континентом Америки й північними областями Европи та Сибіру), піднесено навіть зовсім поважно справу будови оборонної лінії та військових споруд вздовж північного арктичного берега американського континенту (в Канаді). Багато, дуже багато інших поважних аргументів промовляє за тим.

Але з другої сторони є також ряд поважних причин, які впливають на відтягування остаточного зудару. Тому не можна надто спішитись з висновками про скорий вибух війни і не можна бавитись у таке ворожбитство, а надівсе не можна будувати на таких похопних висновках. Треба пам'ятати, що самі большевики, хоч в засаді пруть до конфлікту й вірять, що він не уникнимий, не бажають собі, щоб він прийшов негайно. Вони хочуть дістати ще деякий час на приготування до цього. Тим більше тепер, коли в большевиків витворилось знову дуже скрутне господарське положення, рівне майже голодовій катастрофі, вони не будуть надто спішитись до вибуху війни, а навіть, в останній хвилині, будуть ще довго йти на різні „уступки", щоб не перетягнути струни. Знову різні европейські й американські невидющі й нетямущі політики, які уважають дуже часто за свій великий успіх, забезпечення собі ще на кілька місяців, чи на кілька років „мирного" споживання обильних „Божих дарів", теж не будуть спішитись до війни й будуть намагатись втікати перед її маревом, хоч би у найбільш темне і невідоме та грізне майбутнє, аби, пока можливо, не рискувати своєю шкурою. Але загальний розвиток ситуації може змусити одних і других до скоріших децизій, чим вони сьогодні цього хотіли би. Дарма, що п. Нікельсон і його суспільність, жиючи в достатках і благах цього світу, ніяк не хоче війни, — все ж таки мусить ствердити, що якась „невидима", непоборна сила пре цілий світ до неї приспішеним темпом. Бо поза всіми калькуляціями і комбінаціями всіх світових політиків, дипломатів, та інших ошустів, є ще глибокі закони природнього розвитку, які діють в усьому житті й які ведуть саме невідклично до такої розв'язки, в якій згине теперішній світ неправди, брехні й несправедливості. Бо те все, що тепер діється у світі, противне у своїй найглибшій істоті законам розуму і льогіки та твердим законам розвитку людського життя. Такий шал забріханості, обману, несправедливості, неволі, терору, та всякого зв'язаного з тим здичіння ніяк не може вдержатися. Те все впаде і буде знищене та буде лиш спомин ганебного часу найнижчого упадку, який довелось перейти людському родові на шляху до своєї повної реґенерації.

23.8.1946 р.

* * *

РАДІЄВІ ВІСТКИ:

Л о н д о н 28.IX. — Російський уряд наново вислав до Туреччини ноту з домаганням спільної контролі над Дарданелями. Росія підчеркує, що її пропозиція не загрожує суверенності Туреччини, тільки є диктована життєвими вимогами, бо з Чорним і Озівським морями лучиться 2.100 км совєтських берегів.

Король Греції Юрій вертається до краю. В Атенах приготовано йому ентузіястичне привітання.

Британійські кореспонденти повідомляють, що польський уряд позбавив права горожанства 75-ох високих офіцерів (ген. Андерс, ген. Копанський і інші), які вступили до англійського корпусу військової Підготовки.

В Бомбаю і Калькуті вибухли нові заворушення.

Неофіційні дані про вибори в Австралії вказують на перевагу лейбористів, бо аж 75%.

Л о н д о н 29.IX. — Б. премієр Франції ген. Де-Голь виступив гостро у своїй промові в Епіналь проти проектованої форми французької конституції, якої теперішня система може допровадити скоро до тотального устрою.

У промові до залізно-дорожних робітників, заявив марш. Тіто, що Югославія ніколи не підпише такого трактату з Італією, який проектують на паризькій конференції і не зречеться ніколи теренів Істрії та Трієсту.

На питання московського кореспондента англійського тижневика „Сандей-Таймс", чи Сталін вірить в можливість нової війни, про яку стільки говориться, той відповів: „Ні", а на питання, чи багато причинилося б до відпруження міжнародньої ситуації, якщо б Америка стягнула свої війська з Китаю, відповів: „Так".

Л о н д о н 30.IX. — На сьогоднішнім засіданні комісії для справ мирового трактату з Болгарією, делеґат Велико-Британії піддержав делеґата Америки, щоб води Дунаю були для всіх доступні. Совєтський внесок, щоб цю справу вичеркнути з нарад паризької конференції, відкинуто 9-ома голосами проти 2-ох.

У висліді Нюрнберського процесу узнано такі німецькі організації за злочинні: заряд гітлерівської партії, СС, СД, ґештапо, а членів начального воєнного штабу можна індивідуально потягати до відвічальности.

Л о н д о н 1.X. — Нюрнберський Трибунал засудив головних воєнних злочинців на такі кари: кара смерти через повішення: Герінґ, Кайтель, Рібентроп, Модль, Кайтельбруннер, Штрайхер, Заукель, Сайс-Інкварт, Борман. Досмертна тюрма: Редер, Гесс, Функ. 20 літ тюрми: Вольдур, Шірах, Шпеєр. 15 літ тюрми: Нойрат. 10 літ тюрми: Деніц. Шахта, Папена і Фріче звільнено. Смертний присуд буде виконаний 16 жовтня ц.р. Засуджені можуть вносити прохання про помилування до Союзної Контрольної Ради в Берліні.

Л о н д о н 2.X. — Звільнений з тюрми Шахт заявив, що він не повернеться до свойого дому, який находиться у совітській окупаційній зоні.

Представник совєтського уряду на Нюрнберському процесі ген. Нікіченко запротестував проти звільнення фон Папена і Шахта та домагається кари смерти на Гесса, як теж признання головного воєнного штабу Німеччини за злочинну організацію.

Чехословаччина хоче виселити 200 тис. мадярів. Уряд Мадярщини зажадав деяких територіяльних змін на свою користь, щоб могти прийняти таке число переселенців. В обороні Мадярщини станув представник Англії, заявляючи, що совєтська окупація коштує Мадярщину 180 міліонів дол. річно, — це є 35% річних доходів.

Лондон 3.X. — Дипломатичні кореспонденти повідомляють з Греції, що в північній частині краю ліві банди посилили свою діяльність і намагаються зайняти одно місто. По одній і другій стороні впало вже багато вбитих.

Лондон 4.X. — Президент Трумен висловив своє становище щодо Палестини, „Заки начнеться розв'язувати проблему Палестини, буде зима. Тому през. Трумен є за якнайскорішою і масовою іміґрацією Жидів". В зв'язку з цим секретар Арабської Ліґи заявив: „Араби не можуть виповісти війни США, але на заяву през. Трумена виповідають війну в моральному значенні. Якщо през. Трумен схоче насильно ввести те в життя, що заявив у зв'язку з Палестиною, то 7 арабських держав зірве зараз дипломатичні та культурні зв'язки з Америкою та зажадає, щоб всі американські горожани опустили терени тих держав".

В Кракові арештувала польська поліція безпеки заступника головного секретара ПСЛЬ Ст, Мєжву. „Менчестер Ґардіян" пише, що арештування те наступило у зв'язку з недавньою передвиборчою промовою Мєжви, в якій він покликався на англійську та американську ноти щодо виборів.

До Індійського заливу прибули нові транспорти англійських військ. Це не має нічого спільного зі збільшенням англ. військ в Індії.

Одинайцяти голосами проти п'яти відкинено пропозицію совєтів, щоб виключити Еспанію з учасників летунської показової вистави.

Лондон 5.X. — На закінчення конґресу консервативної партії промовляв В. Черчіль. „Англійський нарід мусить уважати, щоб здобутки війни не пішли на марне. Є причини більшої надії на мир, тим більше, що Америка зірвала з політикою ізоляції, якщо ходить про европейські справи і є рішена виступити проти всякої аґресії. Але тягар за світовий мир не може спочивати тільки на плечах Америки. Ми мусимо їй у тім помогти. Ми хотіли б вдержати добрі взаємини зі Совєтським Союзом, оскільки друга сторона на це згодиться під умовою, що заперестанеться там речей, які мають місце за т.зв. „залізною Куртиною". Бритійський народ є з'єдинений в одному: в нехіті до комунізму". Дальше Черчіль скритикував політику Англії в Індіях де понад 400 міл. нарід кидається до громадянської війни. При кермі держави стоять люди, яких можна назвати радше не приятелями, а ворогами Англії. Гостро скритикував Черчіль уряд за те, що той не дав відповіді на протианглійську пропаґанду з Москви, ані теж не має жодних планів, щодо Палестини, як теж за упадок впливів Англії за границею.

У листі до през. Трумена висказав прем. Еттлі противне становище щодо жидівсько-арабського питання, як зайняв през. Трумен.

Лондон 6.X. — Уряд Персії заявив, що внедовзі зачнеться генеральна атака на повстанчі банди в полудневій частині краю, повстанці по тяжких боях здобули місто Казерун.

Лондон 7.X. — Росія звернулася до Організації Об. Націй, щоб вона на найблищому засіданні (23.X. *прим. ред.*) розглянула справу присутности чужих військ в краях, окреслених як „не ворожі".

М о с к в а 7.X. — Протягом останніх днів греки 8 раз нарушили альбанську границю. Останньо 6-ох грецьких пограничників перейшло кордон та засипали кулеметним вогнем альбанську станицю. По 45-ти хвилинному бою греків викинено.

Л о н д о н 7.X. — Англійська головна кватира над Середземним морем зажадала від югославянського зв'язкового старшини Вияснення справи зістрілення англійського літака над територією Югославії. Наразі стримано переліт англійських літаків над Югославією.

Н ь ю - Й о р к 8.X. — „Нью-Йорк-Таймс" — пише у зв'язку з паризькою конференцією; ,,Конференція в Парижі не принесе сподіваних результатів, хоч такі держави як Англія і Америка та інші демократії цього щиро прагнуть. З другої сторони конференція показала, хто понесе відповідальність за неуспішність нарад".

У промові на з'їзді найвищого суду в Вашингтоні сказав суддя Дже.... що хоча світ осудив гітлерівських злочинців (Нюрнберг), то за „залізною куртиною" панує гнет і переслідування людей. Побіда над гітлеризмом не принесла кінця, ані навіть вигляду на закінчення змагу за краще майбутнє світу. Світ поповнив блуд, що, нищучи одну тиранію не подумав про існування другої.

Л о н д о н 8.X. — На засіданні паризької конференції остеріг мін. Бевін Югославію, щоб вона не поповнила такої самої помилки (щодо Трієсту), як це свого часу зробила Італія, забираючи Ф'юме, що опісля на ній помстилось. Англія не хоче робити собі в Югославії випадової станиці, як це дехто підносить. Промова ця кінчилася побажанням для нової Італії, „щоб вона зайняла почесне місце в колі з'єдинених націй". Теж Бідо апелював до Югославії, щоб вона зменшила свої вимоги щодо Трієсту, а Мануїльський підпер її жадання доказуючи, що спірна територія є словенська відвіків і належить її приділити до Югославії.

Греція внесла прохання до Англії приділити їй зброю для внутрішнього вжитку. Зброя ця потрібна для цивільної резерви в північній Греції у боротьбі проти банд о лівих переконаннях.

Англійське радіо зацитувало статтю Фреди Блюс-Льокарт про Польщу. „Варшава — це столиця руїн. Всеж таки там я з'їла обід, якого не могла дістати в інших краях. Але обід цей коштував більше, ніж місячна платня якогось урядника. Старий кельнер шепнув мені при тому на вухо: Не ходить о їдження, а ходить о вбрання, але ця непевність... І дійсно, мені здавалося, що ті люди живуть у вічному страху. Коли я добре приглянулася, завважила, що й мене слідкують. Трьох „панів" з балькону пильно слідкують за проходячими. З Польщі я винесла таке враження, що при уряді находиться група людей, опанованих Москвою. Нагляд має УБ, спеціяльна відміна НКВД. Брак там цілковитої свободи: урядові газети пишуть майже це саме. Письма опозиції мають великі труднощі з папером, цензурою тощо. Факт, що останніми днями арештовано більше як 500 членів партії Міколайчика, говорить за себе. В приватних домах говориться про загальне політичне положення отверто. Але всі назагал мовчать і з острахом оглядаються на згадку про трактування арештованих Урядом Безпеки. Справа західної границі на Одрі і Нісі єднає однаково всіх поляків без різниці політичних переконань. Боюсь, що „залізна куртина" несправедливо відірве цей край від решти західного світу, до якого Польща ґравітує".

М о с к в а 8.X. — Представник Ливану осуджує поширену поголоску, неначебто Сов. Союз хотів робити замах на незалежність арабських держав.
В а р ш а в а 9.X. — Зі столиці Ісляндії Рейк'явіку повідомляють, що на знак протесту проти віддання Америці островів на летунські бази, уступило двох членів уряду.
Л о н д о н 9.X. — З рамені англійського уряду, заявив віце-мін. Мек Ніль, що не будеться насильно виселювати українців, поляків, югославян і інших з теренів Німеччини, коли вони нічого не винні у гітлерівській спілці.
Наслідком неспокою в Греції англійські війська залишаться ще там.
Із п р е с и : — „Хлопска Дрога" ч. 39 у дописці, підписаній Станіславом Земстою, подає таку цікаву річ: „Англійська та Американська окупаційні зони Німеччини, — це терен розвитку низки реакційних організацій... Організації ті розвиваються під оком „західних демократів", при їх матеріяльній помочі, даній під плащиком УНРРА. Ціллю цих реакційних аґенд є підготовка до збройної розправи зі Сов. Союзом та молодими демократіями Східної й Полудневої Европи... Наступ реакції є готований по лінії ослаблення Сов. Союзу, як теж по лінії викликання братовбивчих боїв у цих словянських краях, які зрозуміли ціль союзу Словян, що їх від віків експлуатували західні капіталісти.
Тій цілі має служити НСЗ, УПА, ВІН, б. СС-Галичина, власовці, бандерівці, андерсівці, богунівці, СС-мани литовські, латвійські, білоруські, російські і т.п... Найбільше рухливу групу творять українці з під стягу Бандери. Їх всюди повно, але найбільше в Баварії. „Український Центр" находиться в Ауґсбурґу. Керівником „Цетра" є Василь Сумляк. У склад Укр. Окруж. Комітету в Ауґсбурґу входять: Проф. Чуйко, проф. Базяк, інж. Івченко, Інж. Романюк, — який рівночасно працює в УНРРА і носить уніформу американського війська. Округа має свою часопись „Нове Життя", якої редактором є якийсь Кравченко. Укр. Окруж. Комітет в Фірт з Жлобінською на чолі видає щоденник „Час". В Реґенсбургу виступає полк. Богун... і „поп" Ганушевський". Дальше розводиться автор над іншими „реакційними групами" литовців, латвійців і інших, але ще одно: „В Мінхені повстав університет УНРРА. Серед 2.975 студентів того університету, находиться 847 українців, польськ. горожан, 696 литовців, 424 бездержавних, 202 латвійців, 185 поляків, 173 югослав. 30 мадяр.

В-во „Перемога"

Informatyvni Visti, Year III, No. 16, October 10, 1946, 21x30 cm., 8 pp. Hectograph edition. Publishing House „Peremoha". (National Archives of the United States, Record Group 319, No. 329269). Summary.

Iarlan (Iaroslav Starukh), in this **„Review of International Events",** analyses the Paris Peace Conference and the events in China, Persia, Palestine and Greece. His conclusion is that although there are various conflicts in the world the beginning of a general war is not inevitable.

„Radio News", is a compilation of various items from London, New York, Moscow and Warsaw.

„From the Press", is a short item from the Polish newspaper „Chlopska Droga" describing the activities of Ukrainian emigres in Germany. It also mentions the creation of the UNRRA University in Munich Germany.

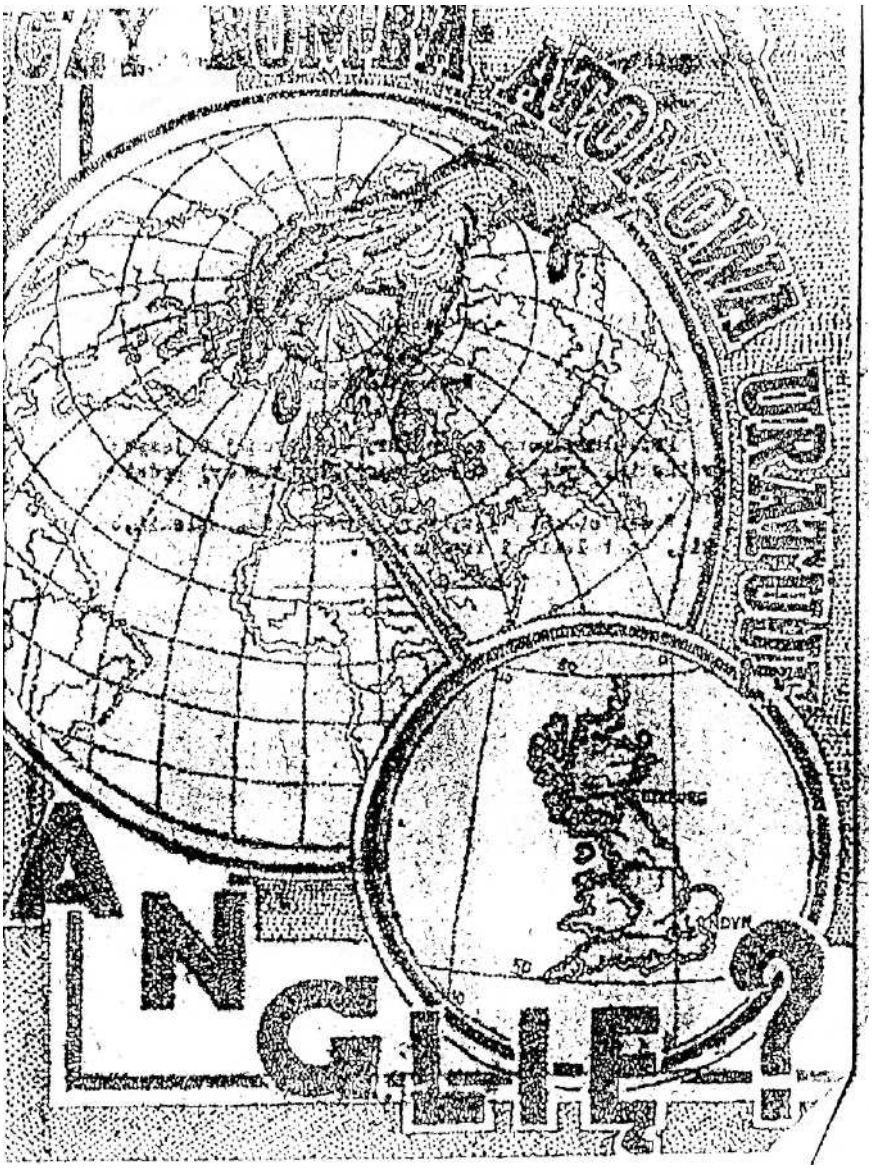

Обгортка брошури „Czy bomba atomowa uratuje Anglię?"

Воля народам! **Воля людині** **Смерть тиранії**

ІНФОРМАТИВНІ ВІСТІ

Рік. III. **Дня 10 листопада 1946.** **Ч. 19.**

УКРАЇНЦІ !
УКРАЇНСЬКІ ПОВСТАНЦІ!

Перед нами знову Перший листопад. Перед нами незабутній спомин могутнього збройного зриву—1-го листопада 1918 року, яким український народ перебрав на просторі Західних Земель України всю державну владу у свої руки.

Сьогодні знову боремось зі зброєю в руках за владу українського народу на українській землі, за свою незалежність, за свою самостійну державу, за волю і щастя українського народу.

Своєю революційною збройною боротьбою ми створили славний Листопадовий Чин наших батьків, знову боремося сьогодні і творимо Новий Листопад!

Своєю боротьбою ми підготовляємо ту хвилину, коли український народ у новому, великому, загальному, всенародньому збройному зриві перебере у свої руки владу на всіх українських землях!

Хай живе пам'ять збройного зриву 1-го Листопада і хай живе боротьба за наш новий Листопад!

Всю владу в українській землі — українському народові!

Кожному народові — воля, незалежність і влада на його землі!

Геть наїзників-окупантів!

Хай живе Українська Самостійна Соборна Держава!
Хай живуть вільні держави всіх народів!
Хай живе спільний визвольний фронт усіх народів поневолених і загрожених московсько-большевицьким імперіялізмом!

Хай живе Українська Головна Визвольна Рада!

Слава Україні!

в м. жовтні 1945. **К.П.**

* * *

РАДІЄВІ ВІСТКИ:

Л о н д о н 1.XI. — Окремі комісії Організації Об'єднаних Націй розпочали свої праці. Прийдеться розглянути около 50 внесків. Серед них найважніші — це створення Зарядної Комісії, оформлення її Статуту та передання їй мандатових теренів. Також мається оформити Міжнародня Організація для справ виселенців та політичних втікачів, яка то справа є дуже спірна. Її навіть не вдалося полагодити на попередніх засіданнях.

План скликання до Відня конференції наддунайських держав розбився об спротив Росії, Югославії та Чехословаччини.

Конференція 4-ох міністрів, що зачне в понеділок свої праці, займеться крім остаточного узгіднення мирових трактатів з васальними державами „осі" ще й справою Німеччини по таким точкам: 1) західні границі Німеччини, 2) можливість контролі тяжкого промислу в Поруррі та Надренії, 3) привернення господарської єдности Німеччини, 4) створення центральної адміністрації.

Всіх інтернованих на острові Кипрі жидівських нелеґальних іміґрантів до Палестини випущено на волю крім одного.

Л о н д о н 2.XI. — Румунія дала відповідь на англійську ноту щодо виборів. У ній заперечує, бутьто би підготовка до виборів мала недемократичну форму. Всі партії мають цілковиту свободу, потрібну до виборів. Румунія протестує проти інгеренції чужих держав у її внутрішні справи.

Мін. Бевін заявив представникам преси ось що: „ми всі хочемо мира, але принципіяльно помилково є те, що деякі держави ставлять собі надто велику ціну за участь у боротьбі".

Як сподіваються має відбутися внедовзі конференція Бевін-Бернес для визнання болгарського нового уряду. Повідомлення з Болгарії вказують, що вибори у Болгарії відбулися в атмосфері примусу й застрашення. Варшава 3.XI. — З причини недалеких виборів у Франції мін. Бідо не виїде до Нью-Йорку. Його заступатиме на конференції його заступник.

Голяндський уряд вислав до Ради Безпеки мемурандум, домагаючись деяких граничних змін на свою користь. Терени, про які говориться там є замешкані в більшості німцями.

Ліві партії в Греції вислали до 4-ох великодержав протест проти перебування англійських військ у Греції, яка не є державою ворожою, а союзною.

Л о н д о н 3.XI. — У зв'язку з недавнім інтервю зі Сталіном пише англійський тижневик „Ікономіст" ось що: „Рідко буває, щоб два мужі так здисциплінованої держави, якою є Росія, так різно говорили на цю саму тему. (Молотов і Сталін та їхні заяви. — *прим ред.*) Давно вже говорилося, що Сталін, коли виступає, не контролює практичної праці мін. Молотова, що тепер якраз показалося ясно". Дальше цей часопись займається з'ясуванням праці 14-ох фактичних „владарів" Совєтського Союзу (14-комісаріятів.). Про Берію говорить, що він дістав доручення зайнятися працями над атовомою енергією, Жданов гейби у неласці, Малєнков щораз більше росте в гору.

Марш. Тіто гостро заатакував „під'юджувачів" до нової війни, з яких першим є Черчіль. Причину невдачі мирового трактату складає на Англо-Америку.

Н ь ю - Й о р к 4.XI. — Відповідаючи на лист сенатора Маєра відносно засудження архиеп. Степінача (Югославія) мін.

Берне заявив, що ЗДА робитимуть й надальше заходи, щоб пригадувати Югославії, як і іншим краям про гуманітарні приписи, що їх слід додержуватися.

Сьогодні підписано торговельний трактат між Америкою і Китаєм.

Коментатор нью-йоркського радія подає: „Сен. Конеллі боронив зі сторони Америки „засади однодумности". Уживати надмірно права „вета" не повинносьь, бо на державах тяжить велика відповідальність. Не можна уживати права „вета" проти держави, яка знасилувала право...".

„Нью-Йорк-Таймс" пише у зв'язку з заявою Сталіна: „Заява Сталіна не поліпшила ситуації, противно причинилася до поглиблення ще більшого хаосу".

В а р ш а в а 4.XI. — Король Греції Юрій заприсяг новостворений уряд. під керівництвом Тсальдаріса.

Н ь ю - Й о р к 5.XI. — Вчора пополудні чотири міністри великодержав розпочали праці над остаточним оформленням мирових трактатів. У висліді нарад рішено запросити представників Югославії та Італії, щоб вони виявили свої думки відносно проблеми Трієсту та югославянсько-італійської границі.

Вчора на засіданні Ради Безпеки ухвалено усунути внесок Польщі, щоб справу ген. Франко мати на денному порядку Ради Безпеки. Наслідком цього тією справою могтиме зайнятися Загальне Зібрання Орг. Об. Націй.

Росія спротивилася тому, щоби однакові відшкодування дістали Югославія та Греція. Вона пропонує для Греції одну трету, а для Югославії дві третих.

Перебуваючи в Стейті Міссурі, щоб зложити голос в часі виборів у рідній місцевості, през. Трумен заявив, що Америка буде домагатися від Орг. Об. Націй признання їй під заряд деяких мандатових островів б. Японії на Пацифіку, які життєво є конечні для ЗДА із стратегічного боку.

Л о н д о н 5.XI. — Міністри Бевін і Берне відбули розмови, що їх змістом мала бути дальша доля Німеччини.

Британський уряд вже тому 10 місяців представив проект своєї колоніяльної політики. Загальний нарис цієї політики вислано урядові Сов. Союзу. Досі Москва не дала жодної відповіді, навіть не повідомила, чи такий матеріял вона отримала.

През. Трумен представив мін. Бернсови ясно своє становище щодо палестини та поручив йому обговорити це з мін. Бевіном.

Н ь ю - Й о р к 5.XI. Вчора у цілій Америці відбулися вибори до Палати Репрезентантів.

Неофіційні дані говорять, що більшість здобули республікани.

На вчорашньому засіданні Конференції 4-ох міністрів прийшло до словної перепалки між Молотовом і Бернсом. Молотов заявив, що через ставлення натиску на деякі справи мін. Берне гейби виповідає ультимат зібранню 4-ох міністрів.

„Нью-Йорк-Таймс" подає статтю Джемса Рестана, в якій автор м.ін. займається питанням, чому ця конференція є дуже важною. — Щойно теперішнє засідання покаже, чи союзники з другої світової війни потраплять прийти до згоди. Досі багато зобов'язань не дотримувано. Майбутність покаже, чи буде це тимчасова нестійка передишка, чи союзники щиро зрозуміють один одного.

Л о н д о н 6.XI. — У наказі з нагоди 29-ої річниці жовтневої революції, який видав Сталін, закликається до чуйности. Замість Сталіна промовляв Жданов. Порушуючи заграничні справи, оскаржив він Англію та Америку в тому, що вони ставлять перепону мировим плянам.

Югославія і Італія заявили, що проект, ставлений їм Радою 4-ох міністрів є не до прийняття.

Вибори в Америці дали перевагу републиканам і в Палаті Репрезентантів і в сенаті.

На засіданні головної комісії Орг. Об. Націй відкинено внесок совєтів, щоб сталий осідок Орг. Об. нації перенести з Америки до Европи. (Минулого року совєти були за осідком в Америці, а тепер раптом змінили курс — *прим. р.*).

Велика Британія думає продовжувати загальну військову службу від 18 літ.

Нью-Йорк 7.XI. — Коментатор нью-йоркського радія подає: — Сесія Орг. Об. Націй відбувається в Америці якраз в часі, коли йдуть там вибори. Делеґати поодиноких держав мають можність запізнатися ближче зі способом переведення й підготовки виборів, але з другої сторони громадяни Америки обсервують пильно поведінку деяких делеґацій, їх звичаї тощо. І так недавно американці були свідками такого випадку, що мав місце на засіданні головної комісії Орг. Об. Націй. Предсідником тоді саме був представник Сов. України Мануїльський. З його поведінки й трактування справи виходило, що він старався не допустити до голосування. Справу так реферував, що намагався накинути свою волю. Це обурило до глибини представника Америки, яким був Конеллі. Він став зі словами: „пане предсідник, наша організація, якої предсідником ви саме є, є демократична, а не інша. Предсідник є після того слугою членів, а не її диктатором". Коли це не помогло, делеґат Америки ще раз вдаривши кілька разів пястуком об стіл, домагався скорого переведення голосування. І врешті це голосування Мануїльський зарядив. Його внесок ганебно перепав у відношенні 46 до 3, при чому Чехословаччина здержалася від голосування. Навіть делеґат Польщі був проти цього внеску.

Лондон 8.XI. — Рада Безпеки спротивляється прийняттю Альбанії та Монголії у члени Орг. Об. Націй, що його так гаряче домагається Росія. Знов же Вишинський спротивився прийняттю в члени цієї ж організації Португалії, якій закидає тісний зв'язок з Еспанією ген. Франко та Ірляндії.

Бевінові, що саме прибув до Нью-Йорку на конференцію, влаштовано ентузіястичне привітання. Він заявив з тої нагоди ось що: „Світ находиться гейби в гарячці і є подібний до пацієнта, що щойно вийшов із шпиталю". Дальше висказав побоювання із-за способу перепроваджування конференції, з якої намагаються зробити форум для своїх ідеологій.

Уряд Велико-Британії рішив уділити Чехословаччині 2Ф міліона штерлінгів кредиту (закуп товарів за ці гроші).

Лондон 10.XI. — На прийнятті у лорда-Маєра Лондону виголосив премієр Еттлі промову, в якій насвітлив становище Англії до справ Німеччини, тяжкого положення під оглядом виживлення в багатьох краях та розброєння. Розброєння повинно бути загальне, а не одностороннє. Дальше висказав попертя Орг. Об. Націй та закликав до зрозуміння один одного.

Нью-Йорк 10. XI. — През. Трумен заявив, що скоро розпічнуться пертрактації в справі двосторонніх торговельних трактатів з 18-ома державами.

„Нью-Йорк-Таймс" пише, що праці Орг. об. Націй відбуваються в Америці в час, коли там є важні державні вибори. Це перш за все важне для совєтської делеґації, яка взагалі не знає, що це є правдива демократія. Бо це,

що росіяне режисерували у себе, це не є жодні вільні вибори. Ось примір, як розуміють вони свободу демократії: Мануїльський будучи предсідником одної з комісій, не хотів довести до скорого голосування, щойно на терпку заяву представника Америки він згодився на це".

-:-:-:-:-:-:-

ІЗ ЗАГРАНИЧНОЇ ПРЕСИ:

„Америка" — Урядовий орган Провидіння, Стоваришення Українців-Католиків в Америці, — Філядельфія, П.А. второк, 11 червня 1946.

МЕМОРАНДУМ УГВР
в справі закидів Бажана

(УПС) Генеральний Секретар Закордонних Справ УГВР вислав на руки Міністрів Закордонних Справ Великої Британії і Злучених Держав П.А. та Генерального Секретаря ООН меморандум, в якому збиває ложні твердження Бажана, виголошені на засіданні Третьої Комісії ООН, начеб всі Українці, які не хочуть вертати в совєтський Союз, це так зв. українсько-німецькі націоналісти, що підчас німецької окупації співпрацювали з німцями.

В Меморандум стверджується, що обвинувачення Бажана є голословні, та не відповідають правді. Більшість українців, тепер втікачів, були за німецької окупації в ближчому або дальшому зв'язку з протинімецьким Визвольним Українським Рухом. Українці вичисленні поіменно Бажаном як „коляборанти" і яких він ставить на першому місці, це або люди, що давно вийшли з політичного життя (як нпр. п. Дорошенко Дмитро, колишній український міністр закордонних справ в 1918 р.; після 1918 року він віддався був науковій праці як професор Українського Вільного Університету в Празі, зовсім не анґажуючись в політичне життя), або люди, які повмирали ще в 1940 р., отже в час якнайтіснішої співпраці між нацисткою Німеччиною і Совєтським Союзом (як нпр. др. Назарук, католицький журналіст, який помер у Кракові 1940 р.). Решта українців, яких вичислює Бажан як „коляборантів" це вбільшості ті, що сиділи в німецьких концентраційних таборах за боротьбу проти німецької окупації в Україні. До них належить м.ін. вичислений Бажаном Бандера Степан, провідник українського самостійницького руху, посаджений в концтабор Оранієнбург-Сахсенгавзен в 1941 р., Мельник Андрій, посаджений в тойже сам концтабор в 1944 р. та другі.

В дальшій частині меморандум докладно вияснює: боротьбу Українського Самостійницького Руху з німцями, його відношення до поляків, жидів, становище до створеної німцями Дивізії „Галичина", вороже відношення великої більшості стрільців Дивізії до німців і як наслідок того перехід частини Дивізії до УПА, справу власовщини, підпольних українських революційних видань, боротьбу УПА на два фронти і т.д.

Меморандум кінчиться заявою, що ані Бажан, ані його мандатори, уряд УССР, не мають права говорити в імені України, бо вони не є урядом, що має владу з волі українського народу.

„Америка" ч. 60. Филаделфія, П.А. субота 8. червня 1946.

М Е М О Р А Н Д У М

В СПРАВІ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ГРЕКО–КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ В УКРАЇНІ

Генеральний Секретар Закордонних Справ УГВР вислав на руки Папи Римського і представників Англії, Злучених Держав П.А. та інших держав при Раді ООН меморандум в справі переслідування Греко-кат. Церкви в Україні. Повний текст меморандум висланого до Апостольської Столиці подаємо нижче.

Редакція УПС.

За офіційними совєтськими повідомленнями (ТАСС 18.3. ц.р.) Українська Греко-католицька Церква в західних областях України на соборі зложеному з 216 священиків, відбутому у Львові 18.3.1946 зірвала канонічний зв'язок з Римом і перейшла на лоно російської православної церкви та підчинилася російському патріярхатові. Апостольський Престіл зі свойого боку цю вістку потвердив.

Совєтські повідомлення та коментарі до цього акту подають, що такий крок повзяла Українська Греко-католицька Церква самочинно, добровільно, навіть з великою радістю.

Канонічно вирішено про положення Греко-кат. Церкви на згаданому соборі. Церковно-правне становище цієї церкви вирішив уповноважений при раді міністрів УССР по справам російської церкви письмом з 18.6.1946., адресованим до „Ініціятивної Групи" для воз'єднання.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ УГВР – РЕВОЛЮЦІЙНОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ВОЮЮЧОЇ ПРОТИ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ІМПЕРІЯЛІЗМУ УКРАЇНИ, УПОВНОВАЖЕНИЙ ЦИМ УПРАВЛІННЯМ, ЩО ЄДИНО КОМПЕТЕНТНЕ ІНТЕРПРЕТУВАТИ ВОЛЮ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ – ЗАСТУПАТИ ЗАКОРДОНОМ УКРАЇНУ, ЗАЯВЛЯЄ СЛІДУЮЧЕ:

1. Зірвання з римською і злука Греко-кат. Церкви з російською православною церквою та підчинення її російському патріярхові сталось проти волі українських грек.кат. єрархів, священства і вірних. Що більше Собор Української Прав. Авт. Церкви на еміґрації, зложений з 10-ти епископів з митр. Полікарпом на чолі, відбутий в березні 1946 р. в м. Еслінген потрактував факт „воз'єднання" як ГРУБЕ НАСИЛЬСТВО І КРОВАВЕ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО–КАТ. ЦЕРКВИ.

Большевики вже в 1939 р. почали розбивати Греко-кат. Церкву. Одначе в тому часі московсько-большевицький імперіялізм, який взагалі не признавав релігії, ще не почувався доволі сильним, щоб розбиваючи, докл. анектуючи Греко-кат. Церкву, міг в той спосіб кидати визов цілій католицькій церкві та світовій опінії. Теперішній наступ на Греко-кат. Церкву в Західній Україні є одним з відтинків актуального наступу МОСКВИ НА ПОРЯДОК УСЬОГО СВІТУ, наступу, що є викликаний фактом недавної російської перемоги. Крім того величезний авторитет живого ще в тім часі галицького

митрополита Андрея гр. Шептицького був такий сильний і його вплив між українським народом такий великий, що з цею обставиною большевики не могли не рахуватися.

По смерті митрополита Шептицького (листопад 1944) большевики розпочали поновні заходи. Найперше повели зорганізовану пресову нагінку проти Греко-кат. Церкви. Потім ув'язнили митрополита Йосифа Сліпого та всіх галицьких грек-кат. епископів. Епископ Хомишин і канцлер Галянт понесли мученичу смерть в большевицьких в'язницях, інші сидять до сьогодні, невідомо де, й невідомо за що. Ув'язнено й вивезено сотні українських грек-кат. священиків. Багато з них понесли смерть за віру, десятки тисяч вірних депортовано на Сибір, або вглиб Росії. І так ДО БОРОТЬБИ ЗА ПРИРОДНІ, ПОЛІТИЧНІ Й СОЦІЯЛЬНІ ПРАВА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ПРИХОДИТЬ ТАКОЖ І НА ЗАХІДНИХ ЗЕМЛЯХ УКРАЇНИ ЩЕ БОРОТЬБА ЗА СВОБОДУ СОВІСТИ, ЗА ВІРУ Й РЕЛІГІЮ.

Для виконання своїх планів большевицька влада покликала до життя т.зв. „Ішціятивну Групу" священиків... Ця група священиків в свойому заклику до українського греко-кат. духовенства пише: „Державна влада признаватиме тільки зарядження „Ініціятивної Групи", а ніякої іншої адміністративної влади греко-кат. церкви не буде признавати. — „Ініціятивну Групу" згідно з совєтськими інформаціями заступає 216 священиків, Українська Греко-кат. Церква в західних областях України має около 3.600 СВЯЩЕНИКІВ. Значить, 3.400 СВЯЩЕНИКАМ греко-кат. Церкви відмовляється права опікуватися своїми вірними та адмініструвати своєю церквою.

Дальше уповноважений при раді міністрів УРСР в справі російської церкви в письмі з 18.6.1946 р., адресованім „Ініціятивній Групі" пише: „Всіх опірних воз'єднанню (деканів, священиків, настоятелів монастирів) належить списати та надіслати до уповноваженного в справах російської православної церкви при НКомі".

При тім треба брати під увагу, що союзна сталінська конституція арт. 12 забезпечує кожному громадянинові свободу совісти. Коли ж йде мова про „опірних" в справі воз'єднання, то опір можна ставляти лише проти наказу. Ні один український греко-кат. епископ не дав на це своєї згоди, не віддав за воз'єднання свойого голосу. Навпаки, митрополита й епископів, що заняли до цієї справи незломну поставу, ув'язнено. Злука української греко-кат. церкви відбулася проти волі першої.

2. Воз'єднання греко-кат. церкви з російською відбулося під пресією сов. влади, з ужиттям террору і фізичного насильства. Як вже згадано, десятки тисяч вірних депортовано на Сибір, священиків і епископів ув'язнено, або заслано, замкнено багато церков, розв'язано капітули, їх членів арештовано та перевезено до різних в'язниць СССР. Греко-кат. церква опинилася без якої-небудь адміністративної власти. Катедральні храми і приміщення епископів і капітули перейшли з наказу адміністративної цивільної влади під заряд „Ініціятивної Групи".

Головного фірманта справи воз'єднання, священика др. Гавриїла Костельника большевики намагалися ще 1939 року з'єднати до цієї цілі. В 1945 році в пресовій кампанії, зверненій проти греко-кат. церкви, Костельник представлений як ворог народу, який „запобігливо післав у гітлерівські банди двох своїх синів". Та вже місяць після цього (червень) того ж року, Костельник очолює „Ініціятивну Групу".

Українців греко-кат. переселюють. Українські етнографічні землі на захід від лінії Керзона, що є під Польщею стрінула така сама доля. У католицькій Польщі

під тиском большевиків почалися такі самі переслідування. Згідно з польсько-большевицькою умовою прийшла т.зв. репатріяція, палення сіл, вирізування духовенства та тисячів вірних. Край спопелів і сполоскався кров'ю невинних жертв. Епископові Коциловському, ординарієви перемиської дієцезії наказав польський варшавський уряд 23.IX.1945 опустити осідок дієцезії старе епископське місто Перемишль та виїхати на схід від лінії Керзона. Коли епископ цього наказу не виконав, Його арештовано. Апостольському Адміністратові для Лемківщини поставив польський уряд в м. серпні 1945 р. ультимат негайно опустити епархію і виїхати під конвоєм на схід від лінії Керзона...

3. Переведення воз'єднання української греко-кат. Церкви з російською це черговий в історії акт насильства Росії над волею і совістю українського народу.

Заступаючи теорію „третього Риму", Москва від 14 століття невпинно прямує до цеї цілі. Особливі тяжкі часи настали від початку 17-го століття для української церкви.

1683 р. українську православну церкву та церковну єрархію підчинено російській, заборонено вживати рідної мови, заборонено друкувати релігійні книги на власній мові, а св. Евангеліє на власній мові уважалося нелеґальною літературою.

Під кінець 16 століття український епископат заключив унію з Римом (1695/96р). Українська церква визнала примат Римського Папи, залишаючи за собою обряд і широкі права в області канонічного права. Акт унії підписало 6 епископів з митрополитом Михайлом Рогозою та двома архимандритами. В половині 17 століття перейшла на Унію Карпатська Україна а на переломі 17 і 18 століття львівська і перемиська епархія.

Від 1762-96 рр. було знесено Унію при помочі відомих тоді на весь світ репресій російської царської влади. За цей час ПЕРЕМІНЕНО НА ПРАВОСЛАВНІ 10 ТИСЯЧ ПАРОХІЙ, 8 МІЛІОНАМ ВІРНИХ НАКАЗАНО ПЕРЕЙТИ НА ПРАВОСЛАВЯ. 1875 р. реправославізовано останню українську греко-кат. епархію на українських землях під Росією — Холмську.

З того часу українська греко-кат. церква лишилася лише в західних областях України, Карпатській Україні та на еміґрації. Разом в 1939 році числила вона около 3Ф міліона вірних, около 4.000 священиків, 16 епископів, та Апостольського Адміністратора.

Дальше вичислюється в згаданому меморандум намагання російської влади зрусифікувати греко-кат. церкву в часі світової війни 1914 р. та кажеться, що український нарід ще в 1917 році відлучився від московського патріярхату та створив власну українську автокефальну церкву, яку большевики безпощадно весь час нищили і тепер вона існує лише нелеґально. З канонічного боку — говориться далі — постанова з 18.3. ц.р. 216-ти священиків є незаконна. Скликати собор має право лише митрополит, участь брати і соборно рішати лише епископи. Акт Унії з Римською Церквою з 1596 року підписав митрополит, 6 епископів і 2-ох архимандритів. Акт аніґіляції Берестейської Унії підписало трох священиків на „соборі 216-ти" (18.3.46).

* * *

Дальше подається таке: В ЗВ'ЯЗКУ З УСІМ ВИЩЕ СКАЗАНИМ ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР СПРАВ УГВР ІМЕНЕМ СВОЙОГО РЕВОЛЮЦІЙНОГО УРЯДУ, ЩО КЕРМУЄ СЬОГОДНІ ЗБРОЙНОЮ БОРОТЬ-

БОЮ ПРОТИ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ІМПЕРІЯЛІЗМУ — НЕ ВИЗНАЄ ТЕПЕРІШНЬОГО СТАНУ ЯК НЕВІДПОВІДАЮЧОГО ВОЛІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ:

а) Підносить протест перед цілим культурним світом проти насильства большевиків над совістю українського народу, проти цих підступних методів, якими большевики намагаються вдержати підбитий нарід в своїй в'язниці, — обманюючи світ,

б) Звертається до всіх Християнських Церков і всього культурного світа з осторогою перед фальшивими та підступними методами антирелігійного большевизму,

в) Доводить до публичного відома, що сьогоднішна російська православна церква поминає в богослуженнях та визнає як „богом післаного" Сталіна, найбільшого гонителя християнства в історії людства,

г) Стверджує і підкреслює, що большевики „розправославізуючи" українську Греко-католицьку Церкву мають на меті виключно політичні цілі вживаючи до цього імені православної церкви. „Управославлення" СССР — це черговий обман та параван для закриття властивих большевицьких намірів.

У ВИСНОВКУ з повищого Генеральний Секретар Закордонних Справ УГВР прохає Апостольський Престіл:

а) Призначити Екзарха для Грек.-кат. Церкви в західних областях України до часу повороту з в'язниці епископів;

б) Поробити всі заходи для звільнення українського грек.-кат. епископату і священиків переслідуваних за віру з большевицьких в'язниць;

в) Заняти церковно-правне становище до проголошення „з'єдинення" української греко-кат. церкви з російською православною;

г) Підняти перед Організацією Об'єднаних Націй (ООН) заходи в цілі створення мішаної комісії для провірки т.зв. „добровільного" переходу української греко-кат. церкви до російської православної;

д) Назначити за порозумінням з Головною Командою Української Повстанчої Армії полевого епископа для армії — і

є) Призначити для грек.-кат. вірних на еміґрації в Европі Генерального Апостольського Адміністратора.

Д Р У Ж Е !

ПАМ'ЯТАЙ, ЩО ЩОБИ ПОВСТАЛИ „ІНФОРМАТИВНІ ВІСТІ" АБО ІНШЕ ПІДПІЛЬНЕ ВИДАННЯ, ВИМАГАЄТЬСЯ СЕРЕД НИНІШНИХ ОБСТАВИН ВЕЛИЧЕЗНОГО ВКЛАДУ ПРАЦІ ТА ОБЕРЕЖНОСТИ. ТОМУ НЕ ЛЕГКОВАЖ ТРУДУ БАГАТЬОХ ЛЮДЕЙ, НЕ НИЩ ТІЄЇ ЛІТЕРАТУРИ, А ШАНУЙ ЇЇ. ПО ПЕРЕЧИТАННІ ПЕРЕДАЙ ДРУГОМУ, ХАЙ ВСІ ЗАЗНАЙОМЛЯТЬСЯ З НАШИМИ ВИДАННЯМИ!

ПІДПІЛЬНА ЛІТЕРАТУРА ЦЕ ЄДИНОПРАВИЛЬНА ПРАВДИВА ВІДБИТКА СВОБІДНОЇ ДУМКИ ПОНЕВОЛЕНОЇ УКРАЇНИ.
ХТО НИЩИТЬ ЦЮ ЛІТЕРАТУРУ, УТРУДНЮЄ ЇЙ СПОВНИТИ ЇЇ ВАЖКЕ ВІДПОВІДАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ.
ХТО ПОШИРЮЄ ЇЇ, СПОВНЯЄ ОБОВ'ЯЗОК ЧЕСНОГО УКРАЇНЦЯ-РЕВОЛЮЦІОНЕРА!

В-во „Перемога"

Informatyvni Visti, Year III. No. 19, November 10, 1946.
21x30 cm., 8 pp. Hectograph edition. Publishing House „Peremoha".
(Archive of ZP UHVR, B7-5, 210705).
Summary.

„Ukrainians! Ukrainian Insurgents!. This is a declaration signed by "KP" (Kraievyi Provid) reminding the people of the 1 November 1918 when in the city of L'viv the Ukrainians took over the state power from the crumbling Austria—Hungary.

„Radio News", from London, Warsaw and New York provide various news from around the world.

„From the Foreign Press", reprints two Memoranda of the General Secretary of Foreign Affairs of the Ukrainian Supreme Liberation Council from the pages of „America", the Ukrainian Catholic Daily published in Philadelphia, Pennsylvania.

The first memorandum which was sent to Foreign Ministers of the UK and the United States and the Secretary General of the United Nations protests the accusation by the Soviet Ukrainian delegate that all those Ukrainians who do not wish to return home are the so called „Ukrainian—German nationalists" who collaborated with Germans during World War Two.

The Memorandum further states that individuals named by the Soviet delegate Bazhan, such as Prof. Dmytro Doroshenko, Dr. Osyp Nazaruk, Stepan Bandera, or Andrii Melnyk should not be labelled in this manner. The last two individuals spent almost the entire war in German concentration camp of Oranienburg—Sachsenhausen.

In the second part the Memorandum explains the anti—German struggle of the Ukrainian underground, the reasons for the creation of the „Halychyna" Division, the underground publications, and the question of Gen. Vlasov.

The Memorandum declares that neither Bazhan nor the Government of the Ukrainian SSR have the right to speak in the name of the Ukrainian people. („America", 11 July, 1946).

The second Memorandum, addressed to the Holy See as well as to the Foreign Ministers of the United States and the United Kingdom, protests the persecution of the Ukrainian Greek—Catholic Church of Western Ukraine, and its forcible reunification with the Russian Orthodox Church at the non—canonical gathering in L'viv.

Воля народам! **Воля людині!** **Смерть тиранії!**

ІНФОРМАТИВНІ ВІСТІ

Рік: III. **Дня 21 листопада 1946 р.** **Ч. 21**

Пам'яті 359-ти героїв з-під Базару та всіх Тих, знаних і незнаних, що вже в наших часах, на наших очах свої буйні голови на жертівнику Батьківщини зложили — це число присвячуємо.

Ви, 359, що створили Великий Міт нашого геройського Вчора, тямте, що пам'ять Ваша і кров Ваша, що зросила землю нашої Батьківщини, запалила у серцях Творців бурхливого Нині любов і посвяту для тієї ж Цілі, яка казала Вам пориватися за діло, що було понад Ваші сили.

Ваша геройська смерть просвічувала шлях героям нинішних днів. Вона казала їм іти у вир боротьби з ворогом та мститися за Вас. Вона злучила Ваше славне Вчора з нашим грізним Нині та стала дороговказом до неминучого Великого Завтра усього Українського Народу.

Ворог, вбиваючи Вас, думав, що Вас лиш 359. Забув, що кров Ваша і розсіяні по всій Україні Ваші кістки, зродили міліони таких, як Ви... І якщо ворог далі числить нас на сотки або й тисячі, то направду помиляється. Нас несчислима скількість, Ми ж уже не вияв змагань завзятих одиниць... Ми стихія, що пливе і пориває за собою та нищить усе, що їй противне. Нас сповняє незломна віра і тверда рішуча впертість розчислитися з ворогом раз на все... У нас відродився дух Базару, що оповив своїм героїзмом сотки тисяч тих, які вже пішли сьогодні слідами 359-ти... Бо вся Україна, кожна грудочка її землі і всьо, що нею живе — перепоєне жаждою помсти, бо всі ми під сучасну пору у своїх серцях носимо пам'ять про Вас, або тих дорогих нам близьких та рідних наших братів, сестер, батьків, матерей, дітей, мужів та жінок... Всіх їх, яких ще нині годі обчислити, а які впали за визволення з ненависного ярма...

Ваш Святий Чин не знеохочує нас, а противно робить нас нечулими на ці важкі удари, що їх нам кожного дня завдає ворог, він каже нам з затиснутими зубами та холодним серцем глядіти на безупинні жертви наших найблищих, та вперто з незломною вірою прямувати до Великого Завтрішнього Дня, до дня визволення України.

МАРКО ЧЕРЕМШИНА.

ТУГА

Ще лиш вірою животію і втікаю із свого гробу. Вийду на царинку, а тут хліб росте, підоймається. Але є й така стебелинка, що в'яне, усихає. Думаю собі: це я саміська.

Скажи мені, сонечко, ти боже очко, чи видиш ти мого Юрійка золотого?

Може десь далеко на чужій царинці, хоть на полонинці, хоть на дарабі, на бистрій річці, хоть на широкім лані?

Наверни наперед мене його солодкий погляд з-під брів лискучих! Принеси з його личка той його усміх парубоцький, присунь легеньким леготом його віддих любий!

А як він у могилі, то понеси тоту сльозу з моїх очей на ту синю квітку, що його очима з могили до тебе поглядає. Шепни мені ти, довгий, лісовий шуме, за моєго Юрійка хоть одно, що найтихіше слово!

Полинь облаками, ти біла хмарко, мого милого шукаючи!

Зарзав кінь у лісі, а я минаюся.

„Беру, каже, свій кріс та й свого коня, може борше тоту Україну виборемо".

А як я коня закосичила та й чорну гриву заплела заплітками, то він присягався, що не на війну, але на весілля їде.

А яка, питаю, буде тота Україна?

А він схопився у стременах срібних та й каже: „Всі гори — долини та й полонини, як земля вширшки, як небо ввишки".

Та й душив мене обіймаючи.

Ввесь ліс замаївся, всі трави позацвітали, вся птаха розщебеталася, всі води розігралися, всі гори порозштрикалися.

А він верг на мене павяний вінчик та й битим гостинцем конем заграв. А за ним хлопці, сама охота, самі молодці, легші грешні, як ліс молоденький. А село каже: то наша сила, наша надія, то наші стрільці, а напередевець — як божа днина, як сонце в жнивка.

І відлетіли, як орли сизі, як вітер з гаю, як піна бистрої ріки.

А я жду, сподіваюся...

Біле полотно над рікою та й переказую: може десь ви води споїтеся з другими водами та найдете в світі мого Юру, то скажіть йому, що сльозами поливаю полотенце йому на рантухову сорочку білу...

Піду д'маржині в полонинку та й визираю та виглядаю, а його нема. Коровки пізнають мій страждунок та й мукають, аби милий відозвався, а овечки блеють та й у травах афини показують. Та кому я їх буду рвати, мої ярочки любенькі? Та кому я буду скором прятати, коровки красненькі?

А зимарка каже: нема крізь кому віконце загомоніти, нема кому полонинку розвеселити.

А дощик теплий намовляє: надівайся миленького кожної години.

Кажу я до ліщини: зроди горішки для моєго Юри на колядочку!
А до явора кріслатого: тримай холод для миленького!
А до кедрини: цвіти, голубо, на весіллячко!
Чорний дуб перебиває: проси майстрів, най йому хрест тешуть!
А ягідки з-під листочків не перечуть, ні!
А сині голуби не лопочуть крильцями, ні!
А вгадлива папороть не радіє, ні!
Куди гляну, самі цвіти то червоні, гей заграва, то сині гей тото небо, що по нім сизі орли літали.
Щось в'ється д'горі, як довга фана.
Серце видить, а очі ні.
Та-же то тая стежечка, що він нею ходив ід мені!
Йде попід смеречину, а смеречина здалека моргає на мене.
Йде попід березину, а березина хап за бинду на кресані та й кресаню д'горі!
А ліщина лягає навперед нього, та й грається кидки.
А Бистрець то підглядає та й бігом до мене: твій милий іде!
Трави клоняться і стеляться йому під ноги.
Радуйтеся гори-долини, мій милий іде!
А де ж його густі брови, де твар молоденька?
Де рушниці назад плечей?
Де легкий хід парубоцький?
Де усміх саду у весні?
Де погляд ясної днинки?
Де запах меду?...
Вітрець повіяв, весь його образ звіяв...

Круто йде стежечка, йде геть від мене, не обертається, як тота розпруга межи гробами...
З поза зимарки підходять до мене неня, зіллям личко умивають.
„Не вся птаха, Марічко чічко, з вирею повертає!
Не всіх стрільців Україна до дому повідсилає!
Не всі перстінці поміняються!
Не всі напередовці повертаються!
Ти, донько, пережурися, та й перемінися, та й розвеселися!
У добрі бродиш, в талані ходиш, ти одиначка!
Скинь геть перстінець, скинь з чола хмарку, скинь з серця спузу, а з очей слоту!
Я тобі пара, другий легіник з красного роду!"
Захиталися дуби-явори, захиталися зелені гори.
Нічо не скину та й не покину. Хоть най зів'яну, згорю у тузі, не розлучуся, не розминуся, не розійдуся з напередовцем, стрільцем відважним, ні з його слідом на полонині, на крутих плаях, на строминах, на перехрестях, на переходах, в далеких полях...

Так як у весні летів здалека до мене на білім коні, як кремінь білий.
Сховався у смеречині і будив мене співаючи:

Виряжала-с мене мила понад тоті гори.
Розчесала-с кучерики понад чорні брови!
Кучерики розчесала-с, вни-си закотили,
Бувай, любко, здоровенька, вже-м си розлучили.

А верх нього орли впали!

А як вони в село впали, то гаддя крильми збило і над селом хмарою заклекотіло та й присні душі в село закликало.

А село здригається та й сонечка визирає, аби вийшло з божого ока та й аби тоті хмари розігнало. Аби над селом небо сійнуло. Аби навернулися золоті дуги, яснії мечі.

Яснії мечі в стрілецьких руках, золоті дуги в стрілецьких бровах, ярії рожі в стрілецьких ніжках, яснії зорі над головами, а присні душі аби пощезали пріч за ріками, за горами, за синім морем...

Жду милого та й сподіваюся із Підгірєчка, із-під сонечка, із далекої України...

СОЛОДКО І ПОЧЕСНО Є ВМЕРТИ ЗА БАТЬКІВЩИНУ!

КОЛИ МАКИ РОЗЦВІТАЮТЬ...

Коли на Україні калина похилилася, кращі її сини стали калину піднімати, щоб Україну розвеселити...

Й на часок короткий її підняли, а самі? Головами лягли своїми. А калину? Кров'ю своєю скропили. Щоб не зів'яла...

А на їхніх могилах українська жінка-мати й дівчина калину посадили... Щоб всім на тих нагадувала, що впали. На їхній труд і посвяту їх велику. Й коли калина знов схилилася, найшлися такі, що піднімати її стали. Цю калину...

А ворог, що це бачив, бісився з люти. Колись на залізні палі саджав, у мідяних биках палив. А тепер?

До „концентраків" вивозив... У газових камерах душив... Електричною струєю вбивав... На шибеницях вішав... І на їхніх могилах виросла тернина й рожа дика. Щоб всім нагадувати на велику любов до Рідної Землі, тих, що в могилах тих спочили... І на їх терпіння, що з любови до Рідної Землі перенеслися.

Ця квітка рожі і тернини — малі є. І ворог розстрілювати став тих, що з піснею на устах у бій ішли і трудилися... За Україну свою...

І на могилах їх маки повиростали...

Щоб їхні квіти червоні всім про кров нагадували. Що їх проляли ці, що

в могилах тих спочили... А тих макових квітів на Україні багато, так дуже багато... Бо багато тих, що за Україну лягли... За її Волю...

* * *

І бувало колись на Україні, торжественно згадували пам'ять тих героїв наших... Всі їхню пам'ять величали... Без різниці віровизнання чи партійної приналежности... тернові вінки плели дівчата. І маковим квітом і квітками рожі перетикали... У цей великий Свят-зелений день!
І на могили цих невідомих жовнярів-Героїв усі йшли. Батько на цих могилах учив сина, як Батьківщину любити...
Не відбудуться нині на Ваших могилах торжественні Богослуження... Сестри Ваші і Браття по цілому розсіяні світу. Не сплетуть вінків з тернини дівчата... Маковим квітом і квітами з дикої рожі не затчуть їх. На могилах торжественні богослуження не вислухає ніхто... Тільки ліси наші своїми смереками благовонний тимям Богові за жертву Вашого життя принесуть... Берези наші до вічного сну Вас заколишуть... І тернина і дика рожа на гробах Ваших заквітуть. І макового квіту багато, багато червоніти буде... Їх одних не в силі знищити, як не в силі витерти цеї крови, що нею Рідна Земля напоєна...
Багато ж бо цеї крови напилася вона... цих мучеників своїх крови за час свого буття. І квітка тернини і рожі і маковий цвіт на Україні все цвисти будуть...
А десь з небесних просторів нестись буде голос... — не має ніхто більшої любови від того, що життя своє за братів своїх віддасть... - ... - пшеничне зерно, якщо кинене в землю у ній не зогниє, плоди принесе... А Ви, безіменні Герої, посіяли в українську землю здорове зерно. Зерно життя молодого. Яке за Україну дали і її Волю! Тому в Україні так макових квітів багато... І квітів тернини... І дикої рожі. Бо ніде на світі немає тільки могил Невідомих героїв, що в Україні!...

о. Маріян Роман Цурковський.

(Із американської часописи „Америка" — урядового органу Пров. Стоваришення Українців — Католиків, ч. 60. Філядельфія, субота 8 червня 1946.)

РАДІЄВІ ВІСТКИ:

Л о н д о н 16.XI. — Вчора на засіданні Ради 4-ох Міністрів продовжувано дальше дискусії на тему Трієсту. Мін. Молотов згодився, щоби губернатор користувався правом „вета". Уступив рівнож щодо підчинення шефа поліції губернаторові. Мін. Молотов зближився тим самим до становища західних міністрів більше як коли-небудь перед тим.

Австрійський міністр др. Грубер звернувся в Нью-Йорку до 4-ох великодержав із закликом, щоб вони стягнули з Австрії окупаційні війська та табори біженців. Він говорив: „Надійшов уже час, щоб чотири великодержави скасували окупацію Австрії. Рівнож великим тягарем для нашої держави є утримування таборів біженців, які є джерелом „чорного ринку" і проступку та неспокою.".

На тему виступу 50-ох послів Лейбур Партії пише „Таймс" ось що: „Такі спори не на часі. Треба знайти політику незалежну від капіталістичної Америки, як теж від комуністичної Росії".

Англія й Америка вислали до Румунії ще одну ноту, пригадуючи зобов'язання уряду перевести вільні вибори, в яких мали б рівне право всі партії. Дотеперішнє становище уряду до виборів неправильне, бо відбирає виборче право деяким опозиційним партіям.

Мін. загран. справ Польщі Ржимовскі заявив в Нью-Йорку, що Польща оселила на „відзисканих землях" чотири міліони людей і що Польща не має тепер жодних територіяльних претенсій до якої-небудь сусідної держави.

Варшава 16.XI. — Еспанська амбасада в Нью-Йорку залляла політичні ринки великою скількістю пропаґандивної літератури, яка в нездарний спосіб боронить правильности лінії уряду ген. Франко. Це вказує на поденервування уряду ген. Франко з огляду на близькість речинця вирішування справи Еспанії на столі нарад ООН.

Лондон 17.XI. — Вчора дійшло до згоди в кількох точках проектованого статуту Трієсту. Осталося ще до поладнання право йменування шефа поліції. Нові поправки мін. Молотова господарського характеру, що змагають до зв'язання Трієсту господарською унією з Югославією викликали сильний спротив зі сторони решти великодержав.

З'їзд американських епископів, між якими було двох кардиналів (кард. Спельман та кард. Стріч), гостро заатакував поступовання Сов. Союзу, закидаючи йому безсоромну аґресію на підставові права людини. У заяві виданій з'їздом пишеться: „Переможний совєтський тоталізм є неменше небезпечний від німецького гітлеризму". З'їзд виступає проти величезних розмірів переселювання населення із Східної Европи.

Кореспондент „Сандей Таймс-а" закликає уряд до упорядкування своєї окупаційної зони Німеччини, бо стало ясним, що Росія не хоче додержувати умови, заключеної в Потсдамі.

„Обсервер" повідомляє, що польські комуністи ще не осягнули порозуміння з соціялістами щодо скількости місць у соймі, хоч вибори до сойму вже розписано.

Лондон 18.XI. — Провідник французьких комуністів Моріз Торез заявив, що комуністична партія прагне стисліших зв'язків з В. Британією і є готова заключити з нею союз, скоро тільки узгідниться погляди щодо Порурря та Надренії. Франція є за уміждержавленням Порурря, а прилученням до себе округи Саари. Комуністи Франції мають свою власну дорогу до соціялізму іншу ніж ця, яку обрали собі совєтські комуністи.

Кардинал Гльонд (Польща) удається з офіціяльною візитою до Ватикану. Польські католики прив'язують до тієї подорожі велику вагу.

З Голяндії повідомляють, що прийшло до порозуміння між урядом а поодинокими державами Індонезії. Створено З'єдинені Держави Індонезії, в склад яких входять Індонезія, Целебес, Нова Гвінея, Борнео, Суматра.

Лондон 19.XI. — В Палаті Громад відбулася вчора дискусія на тему поправки внесеної 50-ома послами Лейбур Партії. Коли справу піддано голосуванню, поправку відкинено. Проти поправки було 353

послів, за нею не голосував ніхто. Около сто послів здержалося від голосування. Провідник „збунтованих" послів Кросман зробив у своїй промові мін. Бевінові такі закиди: Загранична політика В. Британії, яку веде мін. Бевін, відступила від соціялістичної лінії. Світ поділено на два ворожі бльоки. Велика Британія стала виразно по стороні Америки, а їх акція спрямована проти Сов. Союзу. Уряд нічого не зробив, щоби зазначити відречення від пропаґанди Черчіля. Кросман спитався врешті, чи між Англією та Америкою ведуться наради головних військових штабів.

В імені опозиції (консерватистів) промовляв пос. Браун: „Ми консерватисти підемо за політикою уряду, якщо ходить про цілість англійського народу, бо віримо, що на тім пункті мін. Бевін піде правильною дорогою". Виступ групи соціялістичних послів опозиція назвала роботою замаскованих комуністів.

В імені мін. Бевіна промовляв Еттлі: „Виступ групи соціялістичних послів є не на часі. В. Британія не тягне ані за Східною, ні за Західною, ані Середущою Европою. Вона має свою власну політику, що опирається на Орг. Об. Націй, чого пос. Кросмен чомусь ані разу не згадав. Виступ групи послів опирається на незнанні фактів. ЗДА придержуються капіталістичної філософії, з чим В. Британія не годиться. Але у справі свободи думки і слова годиться з Америкою, а не зі Сов. Союзом. В. Брітанія тішилася б, коли б між нею і Сов. Союзом була можлива тісна співпраця. Росія не бере нпр. участи в багатьох міждержавних організаціях, як міжнародня організація виживлення, культури й штуки, міжнар. летунська комунікація і т.д. Урядова політика опирається часто на географічних чинниках, а географію не можуть змінити навіть вибори до парляменту... Якщо ходить про розмови штабів, то між Англією та Америкою приходиться часто-густо обговорювати ряд питань, зв'язаних з справою адміністрування великих окупаційних просторів. Уряд не відрікся пропаґанди Черчіля, бо він взагалі не відрікається індивідуальної пропаґанди одиниці.

320-ма голосами проти 50-ох ухвалено впровадити обов'язкову військову службу у В. Британії.

Мін. Скарбу Дальтон промовляв на тему... розброєння. Він м.ін. сказав: „Сучасна ситуація є затемнена й непевна, а в деяких випадках і небезпечна. Тому мусимо бути сильно озброєні...".

Ціла сьогоднішна преса Англії за вийнятком комуністичного „Дейлі Веркер" годиться зі словами прем. Еттлі та осуджує виступ групи соціялістичних послів.

Сьогодні відбулася церемонія прийняття 3-ох нових членів ООН, а саме: Швеції, Ісляндії та Афганістану. Делеґат Ісляндії заявив під загальні гучні оплески, що його край не має жодних військових одиниць. Одноголосно прийнято внесок Єгипту, щоб всі народи перестали переслідувати національні меншини та щоб створено організацію прав людини.

Прем. Еттлі у згадці про діяльність УНРРА заявив, що вона годувала багато народів, між ін. народи Східної Европи, якої одначе представники не багато давали познак вдячности, притакуючи говоренню, що поміч ця мала на меті опанувати ті краї.

В а р ш а в а 19.XI. — Сьогодні в Румунії вибори до однопалатного парляменту. Перебіг виборів має спокійний характер, тільки в деяких місцях занотовано незначні інціденти.

М о с к в а 19.XI. — Як повідомляють з Риму англо-американські власті допомогли одному німецькому полковникові СС, арештованому італійською поліцією безпеки втекти з в'язниці. Він відлетів літаком у напрямі Альжиру.

Американські військові власті на Далекому Сході управляють імперіялістичну політику. Вони попирають капіталістично-реакційні елементи, боячись допустити до голосу молоді сили демократії (читай: комунізму).

Л о н д о н 19. XI. — Орган „Сант—Люїс—Демократ" оскаржує Загальне Зібрання ООН о надто повільне темпо нарад. Бере під увагу, що коли справа Трієсту, яка тягнеться вже 14 місяців, забрала стільки дорогого часу, то важніші проблеми, як справа Німеччини й інші, вимагатимуть не знати якої проволоки. Так не може бути.

Л о н д о н 20. XI. — Комісія ООН до справ політичних обговорювала внесок Росії, щоб всі великодержави подали до загального відома число й місце розміщення своїх військ у краях не-ворожих. Мін. Молотов запропонував переслати ці дані на руки секретаря Трігве Лі. „Америка й Англія говорив він — удержують в світі численні війська й різні бази, що являються причиною до зросту непорозуміння, недовір'я та неспокою. Сов. Союз має тільки військові частини в Польщі, але за згодою польського уряду". У відповідь на це сен. Конеллі, представник Америки, запитався Молотова, чому Росія опирається при залишенні окупаційних військ в Австрії. Щодо американських військ за кордоном, то вони були вислані в цілі здушування неспокою і заворушень. Представник Англії сер. Александер Кадоґен пригадав, що Рада Безпеки вже раз відкинула внесок совєтів, який твердив, що англійські війська загрожують мирові. Делеґат В. не розуміє справжньої цілі совєтського внеску.

Як здогадуються, уряд Греції без попереднього повідомлення Югославії, Болгарії та Альбанії представить справу допомоги тих держав грецьким „анархістично-комуністичним бандам" до Загального Зібрання ООН, покликуючись на 14-ту точку статуту ООН.

М о с к в а 20. XI. — Як повідомляють іранські газети, в цілому перському Азербайджані відчувається переслідування демократів.
Начисляється досі около 200 убитих. Один тільки поміщик убив недавно 3-ох громадян. Газета „Рахбар" повідомляє, що членів демократичних партій викидається по дорозі із поїздів, а то й вбивається. В Тегерані арештовано недавно багато учителів... Уряд запродує батьківщину капіталістам.

З Варшави повідомляють, що там відбудеться внедовзі процес проти 6-ох членів терористичної банди, що її очолював ксьондз Юркєвіч. Він підписував смертні присуди на членів демократичних партій, робив списки членів ППР, мав зв'язки з ППЛь. Його банда збирала й готовила зброю до домашньої війни в Польщі.

В а р ш а в а 20. XI. — Букарештанське радіо повідомляє, що переважаючу більшість у виборах здобула партія урядова. Найменше дістала опозиційна партія Братіянію.

Н ь ю - Й о р к 20. XI. — Рада Безпеки доповнилася автоматично новими трьома членами на місце тих, що по одному році урядування відпали. Тепер вибрано Бельгію, Колюмбію, та Сирію.

* * *

В-во „Перемога"

Informatyvni Visti, Year III, No. 21, November 21, 1946.
21x30 cm., 7 pp. Hectograph edition. Publishing House „Peremoha".
(Archive of ZP UHVR, B7-6, 210706)
Summary.

The Editors dedicate this issue of the journal to 359 heroes who died at the battle of Bazar against the Russian Red Army as well as all those who „sacrificed their life in defence of freedom".

Marko Cheremshyna, „The Grief", a patriotic poem.

Rev. Marian Roman Tsurkovs'kyi, „When the Poppies Bloom...", a patriotic poem reprinted from „America", No. 60, 8 June 1946.

„Radio News", brings various short news from London, Warsaw, New York, and Moscow.

Микола Н. (,,Корнійчук", ,,Вир")
Провідник округи „Батурин". Загинув в бою з ВП в 1947 році.

Теодозій Вербівський („Чмелик").
Референт пропаґанди Холмського надрайону, а опісля однієї з округ в 1945 році. Відповідальний за працю Технічного Звена. Загинув в бою з ВП 20 червня 1947 року.

Воля Народам! **Воля Людині!** **Смерть Тиранії!**

ІНФОРМАТИВНІ ВІСТІ

Рік III. **Дня 25. листопада 1946.** **4.22**

З. Савченко. **30.VIII.46**

ПОЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД
(Зріст і загострення конфлікту між англо-сасами і СССР)

Пройшов один рік по закінченні другої світової війни, результати якої далекі від засад справедливості й ідеалів, які присвічували міліонам вояків різних народів, що боролися на фронтах. Ті народи, що раніше, або щойно тепер опинилися під чоботом окупантів-імперіялістів, не схилили голови в ярмо, але надальше продовжують боротьбу за свої справедливі і святі ідеали. Незадоволеними з поділу „воєнними здобутками" є також великодержави-імперіялісти. Не мир будували вони в протягу цього року, а поспішно навипередки готувалися до нової, третьої війни. Всі їх сили і засоби спрямовані на створення корисних для себе передумов до її виграння. Розгорілась відверта і маскована різними „вищими" зглядами боротьба за здобуття в різних місцях світу військових, політичних і економічних баз. Розгорілась боротьба за прихилення на свою сторону різних політичних партій і груп, а то й цілих народів, з намаганням направити їх проти свойого противника. Ця боротьба ведеться головно між бльоком англо-сасів і СССР. Спритнішими, як виказують дотеперішні результати і нечувано аґресивними виявилися большевики, що розложили свої „бомбєта", спрепаровані з найбільш розкладових елементів, майже під усі філяри англійської імперії. Ситуація в протягу року часу настільки змінилася внаслідок большевицьеої роботи, що безпосередньо по закінченні ВІЙНИ ми оглядали боротьбу між цими двома таборами за сфери впливів і зверхництво над світом, а вже сьогодні ця боротьба більше, так би мовити, сконкретизувалась. Сьогодні ми є свідками наступу большевиків, наступу направленого на розвал англійської імперії (в першу чергу), а Англію бачимо в ролі клопітливої оборони здобутків довгої черги англійських поколінь. Боротьба на цьому полі розгоряється таки досить жваво (Палестина, Індії і др.). Большевики намагалися зіпхнути Америку в цій боротьбі радше до ролі третього стороннього чинника, дошкулюючи останній страйками, з ціллю так далеко заклопотати її внутрішніми справами, щоби в жодному випадку не змогла стати чинно по стороні Англії в англо-совєтському бою. Але, як виявилось, большевикам не вдалося „втримати" Америку за океаном. Америка майже у всьому йде назустріч Англії і солідаризується з нею в протибольшевицькій політиці, нерідко стає на чолі протибольшевицької кампанії. Виходить, що бій „за Америку" большевики програли. Не знати тільки, що більше до цього спричинилося: чи ці протилежні наслідки принесла для Кремля страйкова кампанія в США, чи до такого обороту справи

спричинилися відвідини Черчілля, чи большевицька робота в Китаї, чи врешті „вищі" згляди американської політики? Дуже можливо,що всі ці моменти разом зактивізували США в протибольшевицькій політиці.

Так пройшов рік під знаком зростання і загострення конфліктів між „сходом" і „заходом".

По численних, сварливих конференціях дійшло врешті до конференції „чотирьох міністрів" у Парижі, що відбулася в місяцях червні-липні цього року та накінець — до Мирової Конференції. На останній конференції міністрів союзники узгіднили, як заявили, дуже багато спірних справ при опрацюванні проектів мирових трактатів з б. сателітами Німеччини (Італія, Мадярщина, Болгарія, Румунія, Фінляндія). На цій же конференції не вдалося дійти до згоди міністрам „тільки"... в 26 дуже важних, з точки погляду обидвох сторін, справах, в яких виявилися надто глибокі різниці поглядів між відомими таборами. Справу італійських колоній відложили... на один рік. Большевики домагались Триполітанії, Англія і США не погодилися. Одна і друга сторона побачили, що дальша дискусія на цю тему може принести зовсім не мирні наслідки і вирішили „відложити"... Згідно з постановами цієї конференції, Трієст мав бути уміжнародовлений. Міністри осягнули тільки загальне порозуміння. Їх заступники і спеціяльні комісії мали опрацювати статут адміністрування Трієстом і портом. Тим часом праці заступників міністрів не довели ні до чого. Праці комісій принесли більше. Ось справоздання з праць цих комісій, оголошене 26.III.46 р.: „В ході праць комісій вклонилось 4 проекти — так як представники 4-ох держав дискутували над цим. Проекти Англії, США і Франції, хоч і мають деякі різниці, дадуться однак погодити між собою. Натомість становище СССР різко різниться і поважно розбігається зі становищем вище згаданих. На загальне число — 38 пунктів, які були піддані розгляненню, представники СССР не згодилися в 21 пунктах". Практичний стан цієї проблеми такий, що англо-саси і большевики, хоч і погодилися на уміжнародовлення Трієсту, однак одні і другі змагають до того, щоби ввести таку систему адміністрування, яка практично гарантувала б для них можливість абсолютного володіння над Трієстом, зокрема над портом. Англійський тижневик „Трібюн", розважаючи проблему Трієсту, пише: „В питанні Трієсту не йде про те, чи він має бути італійський, чи югославянський. Питання стоїть прямо: чи комуністичний бльок на чолі з Росією матиме опертя і базу на Адріятійському морі, чи не буде мати такої бази". Ми додаємо, що подібну ціль у проблемі Трієсту мають Англія і США: вдержати Трієст за всяку ціну, прикриваючись інтересом Італії, в своїх руках і не віддати його комуністичному бльокові. Видно, англійці здають собі справу, що це значить — Москва на Середземному морі.

Та ціха трієстської проблеми не дозволить зійти їй з арени англо-большевицького спору, а всякі половинні розв'язки ще більше скомплікують це питання.

І так довжезний ланцюг конфліктів приволікли врешті на Мирову Конференцію, яка розпочала свої наради в Парижі 29. липня 1946 р.

Як це вже завелося в світі, Мирова Конференція розглядається як найвищий і остаточний суд переможців над переможеними, а з другої сторони — як найвищий акт побудови і світового миру державами-переможцями. Погляньмо якою є сучасна конференція в Парижі.

Найперше — на Мировій Конференції в Парижі абсолютно не доторкаються проблеми головного противника — Німеччини. Ще на останній конференції міністрів „чвірки" пробували дискутувати над цією проблемою,

але побачили таку пропасть між собою, що ніяк не пройдеш... Отже, постановили зрезиґнувати з цього і відложити її на неозначений час. Цікаве явище. Найбільші політичні різниці і суперечності між „союзниками" виявляються в становищі до головного їхнього бувшого противника — Німеччини. Однак, хоч і виключили з денного порядку нарад німецьку проблему — як найбільш обвантажену суперечностями, — то все одно на суді над бувшими сателітами Німеччини створились такі відносини між бльоком англо-сасів і бльоком комуністичним, що конференція перетворилась з судового трибуналу над бувшими німецькими сателітами в трибунал взаїмних гострих оскаржень між бувшими союзниками. Вже від перших днів нарад делеґати 21 народів поділились на два противні собі, а навіть ворожі табори. По стороні англо-сасів згуртувалися понад дві третіх голосів. Большевики лишилися зі значною меншістю. Це власне денервує Москву і виводить її з рівноваги. Не помогло большевикам і те, що Молотов привіз на шнурку 4 цуцики (Чехословаччина робить враження самостійного становища) зі сталінської псярні, яким призначено, коли, де і як мають брехати на „череватих капіталістів".

Звісно, що як одна, так і друга сторона вже наперед розділили ролі поміж себе і своїх сателітів. Англо-саси пустили з ініціятивою „малі держави" (Австралія, Голяндія, Греція, Бельгія, Південна Африка), делеґати яких ведуть перед в протибольшевицькій кампанії на конференції. „Великі" — Англія і США — тільки „приєднуються" до їх становища, попирають, а в потребі стають в обороні (звичайно тоді, коли Молотов враз зі своїми цуценятами припруть „малих" до стіни). Бевінові довелося нараз „захворіти". Тло „хвороби" Бевіна, як того що мав очолити англійську делеґацію на Мировій Конференції, виразно з'явилось в перших днях засідання. На конференції міністрів першу скрипку в спротиві большевицьким домаганням і пропозиціям грав Бевін. Натомість на Мировій Конференції роль капітана на кораблі, що направлений проти большевицької твердині, припала Бірнесові — міністрові і голові делеґації США. Англійська делеґація, очолена Александром (Еттлі і Бевін — були дуже коротко), тільки „приєднується" до становища американської делеґації. Таким чином Англія заактивізувала Америку на протибольшевицькому відтинку. Очевидно, не малою причиною „хвороби" Бевіна є фактична і доволі грізна недуга англійської імперії, спричинена в головній мірі підривною роботою большевиків. Так розпочалася парижська комедія, названа Мировою Конференцією.

Перший акт розігрався навкруги питання процедури. Рогом стало питання: чи усі справи і постанови будуть вирішуватися (і ставати правосильними) двома третіми голосів, чи звичайною більшістю?

Справа, здавалося б не найважніша. Але, тому, що на конференції зійшлись два ворожі собі табори, справа способу голосування стала ключем до розв'язання усіх проблем і рішень, корисних або не корисних для однієї, чи другої сторони. Тому то над цим питанням зводили таку завзяту „язикову" боротьбу представники противних таборів аж в протягу трьох тижнів часу. Чому большевики так розпучливо домагалися голосування двома третіми голосів, а гостро противилися введенню голосування звичайною більшістю? Взявши під увагу наставлення більшості делеґацій, є наглядним, що большевики не могли числити навіть на 11-12 голосів (звичайна більшість), а про дві треті (14-15) немає взагалі мови. Отже для кремлівських володарів стало зрозумілим, що в такому відношенні сил не вдасться їм перепачкувати ані одної бажаної собі постанови т.зн. постанови конференції западатимуть в користь ворогів СССР — Англії. Лишилося большевикам розчисляти на диверсію. Не вдалося

запевнити собі більшості голосів, як передумови вирішування справ, большевики намагались ввести таку процедуру, яка уможливлювала б їм зірвання кожної неприхильної їм постанови тими силами, якими розпоряджують. А сили Москви — 6 голосів (Москва, УССР, БССР, Польща, Югославія, Чехословаччина). Крім того числили большевики на голос Норвегії і на те, що у випадках, коли проблема-рішення буде звернене вістрям проти СССР, то Франція в таких випадках здержиться від голосування. Значить, матимуть сім голосів, що при здержанні голосу Франції, відбирало б англо-сасам, що мали тільки 13-голосів (бракує одного до двох третіх), можливість затвердити бажану постанову. Однак, всупереч в'їдливим промовам Молотова, делеґати ухвалили 15 голосами проти 5-ти (Чехословаччина здержалась від голосування) проект англійський, який зводиться до суті — голосування звичайною більшістю.

В протягу трьохтижневих гострих дискусій над процедурою, а також і в пізніших дискусіях, представники двох ворожих собі бльоків вистріляли усі пропаґандивні набої, які мали в диспозиції. Найгостріше атакував совєтське становище голова австралійської делеґації др. Еватт, що підняв боротьбу під кличем „геть з диктатурою великодержав!", а фактично звертав це проти диктатури Росії. Молотов, відповідаючи на одну з промов Еватта, назвав його „аґентом англійського імперіялізму". Знову ж на делеґатів Англії і США Молотов накинувся, що вони зайняли „лицемірне становище", бо на конференції 4-ох міністрів поклали свої підписи за голосуванням двома третіми голосів, а тепер поперли домагання голосувати звичайною більшістю. Дальше, Молотов „переїхався" по англійських колоніях і запитав англійських делеґатів, чому їх уряд не стосує політики „оборони малих народів" і не придержується справедливості, нпр. хоч би в Індії, Палестині, а на конференції так розпинається над тими ідеалами. Кількакратно у своїх виступах давав до зрозуміння, що Сов. Союз настільки сильний, що зможе порадити собі іншими методами в досягненні своїх цілей. Між тим Молотов загрозив — „якщо делеґати не погодяться з совєтською пропозицією, тоді ситуація буде майже грізною". На це англійський делеґат Александер став в обороні Еватта і гострими словами опрокинув закиди Молотова, а накінець сказав: „Молотов вичерпав аргументи і береться застрашувати делеґатів, які не годяться з його становищем... Якщо йде про мою країну, закінчив Александер — то під оглядом політичної і мілітарної сили вона також не лишається позаду". Бірнес, відповідаючи на закиди Молотова, сказав, що „Молотов намагається накинути конференції свою точку погляду, так само, як Росія накинула свою систему багатьом народам проти їх волі". Критикуючи совєтську систему, Бірнес ствердив, що в Сов. Союзі немає такої свободи, яка панує в США. Немає, нпр. свободи слова, совєтська преса не поміщує повністю промов західних мужів стану, лише „розводнює такі промови своїми коментарями і тим вводить в блуд громадян СССР та виробляє їм неправильний погляд про США". „Бажав би я, — закінчив Бірнес — щоби сьогоднішна моя промова була повністю передрукована в совєтській пресі". Молотов з іронією запевнив, що „сов. уряд сповнить домагання Бірнеса". В іншій промові Бірнес спротивився домаганню СССР такої великої суми відшкодувань, яку СССР домагається від Італії і Мадярщини, та назвав совєтські домагання „жорстоким актом помсти за те, що Італія і Мадярщина не подаються совєтським впливам". Молотов вишуканими брутальними словами „відбив" усі закиди і сказав, що трагічна господарська ситуація в Мадярщині повстала не внаслідок „совєтської господарки — як цього хоче Бірнес", а внаслідок того, що б. мадярський уряд вивіз усе золото і дорогощнності до американської зони і американські власті,

всупереч домаганням Мадярщини, не хочуть звернути цього скарбу. „Сов. Союз — закінчив Молотов — поніс в цій війні найбільші страти в людях і матеріяльних багатствах, а другі держави натомість на війні значно доробилися і збагатилися". Цей стріл Молотова, зрозуміло, був направлений проти США. Бірнес так обурився тим закидом Молотова, що аж хвилювався з поденервування. І гостро, однак тактовно вичислив, скільки і чого США вислали в час війни до СССР, скільки США втратили людей і грошей внаслідок війни, але тепер, не дивлячись на це, не домагаються ані відшкодувань, ані не ростять територіяльних претенсій. „Одначе, як заявив Бірнес — США не дозволять другим державам знасилувати ті ідеали за які американські вояки боролися і вмирали. Хай ніхто не чекає від нас уступків на тому полі". Також англійський делеґат Александер гостро осудив цю брехню Молотова — як крайнє нетактовну і облудливу. Крім Бірнеса і Александра, ролю „протибольшевицького піонера" на конференції відограє з великим успіхом делеґат Австралії др. Еватт, який звів цілий ряд „боїв" з Молотовом, Вишинським і іншими сов. делеґатами і який найчастіше ставав об'єктом атак зі сторони цієїж делеґації. Розгорілася також не-менше драматична сцена між делеґатом Греції — прем. Тсальдарісом і делеґатом Югославії. Останній накинувся на Грецію і її уряд (те саме роблять часто Молотов, Вишинський, Мануїльський і другі аґенти Кремля), називаючи його фашистівським, реакційним і т.д. Накінець цей же делеґат справив конференції несподіванку — заявив, що „грецький делеґат запропонував йому перед кількома днями поділити Альбанію між Грецію і Югославію". Це заперечив з обуренням делеґат Греції. Знову посипались громи з обидвох сторін. Створилася така невиносна атмосфера, що мусіли перервати засідання. Неменше обурення серед делеґатів західнього світу викликали домагання представника болгарського аґентурного уряду, який висунув територіяльні домагання до Греції, домагаючись Траки. Молотов і його „цуцики" поперли домагання Болгарії. На це обрушились майже всі делеґати протибольшевицького бльоку. Назвали домагання болгарських комуністів — безличними. „Але яким правом — сказав Александер — Болгарія, яка разом з німцями пустошила територію Греції, домагається від цієї ж Греції ще й... відступлення території?". „Совєтська делеґація — продовжував він — намагається перетворити Болгарію- підсудного, яким вона в дійсності є на цій конференції, в прокуратора, який оскаржує союзну державу". Бірнес додав: „Молотов і його товариші дуже часто оперують словами — „західній бльок", — а як ми маємо розуміти цей факт, що певна частина делеґатів кожним разом голосує за совєтським внеском, хоч би це навіть було суперечне з інтересами їх народів?"

Делеґати західніх держав виразно стають в обороні Італії і Мадярщини. Представники італійського уряду, аргументуючи несправедливе рішення міністрів „чвірки" в питанні Трієсту і італійсько-югославянського кордону, заявляють делеґатам (не на засіданнях), що в випадку, коли держави приймуть постанову чотирьох міністрів — „200 тис. італійців буде відставлено за залізну куртину, тоді Італія буде широко отверта для проникання комунізму та не зуміє поставити належного спротиву тоталізмові Сходу і, по всій правдоподібності, залізна куртина буде пересунена на захід від Альп".

І так безконечний ланцюг таких і подібних сцен.

Майже уся англійська і американська преса, а також преса французька, гостро атакує розбишацьку роботу совєтської делеґації. Кореспондент Ройтера в Парижі — Нікельсон, характеризуючи відносини на конференції, пише таке: „На конференції створилась невиносима і понура атмосфера. Росія виявила

надзвичайно-аґресивне обличчя і це мабуть спричинилося до того, що вона знайшлася в значній меншості. Це лютує совєтську делеґацію. Молотов щоночі контактується з Кремлем, звідки дістає нові інструкції. З кожним днем і годиною Молотов стає більш непримиримим. Видно, Росія розуміє, що означає той факт, що більш як дві треті делеґатів стоять проти неї. Молотов вживає в своїх промовах брутальних „соковитих" висловів, питомих російській мові, але сумніваємося чи це спричиниться до доброї думки про Росію серед публичної опінії світу".

Большевицька преса і радіо ллють потоки помий на голову „західніх капіталістів", які, мовляв, „продемонстровують зухвало свою більшість на конференції і побрязкують атомовою шабелькою". „Совєтський Союз — говорить московське радіо — робить належні висновки з цього стану речей".

Хоч большевики домагалися голосування двома третіми голосів, а введено голосування звичайною більшістю, то всеодно майже всі справи на пленарних засіданнях переходять навіть більше як двома третіми голосів в некористь Росії. Навіть Франція не виправдала большевицьких сподівань. Молотов хотів помститися на останній за цю ,,ізмєну" та зажадав, щоб Франції відібрати право голосу в комісіях до справ договорів з Мадярщиною, Румунією, Болгарією і Фінляндією, бо, мовляв, вона проти них не воювала. Коли і це не змінило стану речей, большевики кинулися до шантажу. 24.8. ц.р. Мануїльський, по гострих атаках на „фашистівську" Грецію, зложив (телефонічно) домагання до Ради Безпеки — зараз розглянути справу Греції. Як головну точку обвинувачення поставив — терор проти комуністів і перебування англійських військ в Греції та англійську політику в цій країні. Все це разом, на думку Мануїльського становить дуже серіозну загрозу для світового миру. Цікаво тільки, за що та „Україна" так мститься на бідній Англії. Хоч-не-хоч, „Україна" тягне Англію за чуба на суд до Ради Безпеки, яка почала свої засідання 28 серпня ц.р. Вся світова преса приносить статті з ревеляційними наголовками: „Україна обвинувачує Англію". Слово „Україна" і „український" не сходить з уст різних радіокоментаторів. Виглядає, що большевики цілево призначили зложити такий акт оскарження на Англію якраз „делеґатові України" — Мануїльському, щоб в цей спосіб стягнути ненависть до України зі сторони західніх держав. Думаємо, однак, що світ вже навчився розуміти, що означають т.зв. совєтські республіки і вся перфідна гра Москви. На першому засіданні Ради Безпеки совєтський представник Громико намагався поставити обвинувачення Англії, зложене Мануїльським, на перше місце порядку дня. Але представники Англії, США і Голяндії рішучо цьому протиставлялися. Делеґат Голяндії сказав: „якщо Україна уаргументує свої закиди проти Англії, то я буду перший голосувати за внеском України. Але тепер цей закид не попертий аргументами і виглядає цілево продуманою провокацією, зв'язаною з плебісцитом, що наближається в Греції". 30.8. ц.р. Мануїльський виїхав до Нью-Йорку, щоб доказати, що англійські війська в Греції таки загрожують світовому мирові. Одночасно на засіданні Ради Безпеки розгорівся спір між „заходом" і „сходом" в справі прийняття нових членів до ООН. По довших гострих дискусіях на цю тему сов. делеґат Громико обвалив правом „вето" рішення прийняти до ООН Португалію, Ірляндію і Трансйорданію. Англійський делеґат в Раді Безпеки — Кадоган зробив це саме по відношенні до Альбанії і Монгольської Республіки, яких пропихали в ООН большевики.

В останньому дні розігралася також в Парижі сцена на тему відносин в Греції між делеґатами: Югославії-Москви і Англії-Греції-США-Австралії.

Делеґат Югославії повторив закиди Мануїльського по відношенні до Греції. В час мови останнього англійський делеґат Александер намагався за дозволом предсідника перебити мову югославського делеґата, але цей говорив дальше. Ціла саля поденервувалася. Прихильники Москви почали свистати і тупотіти ногами на адресу предсідника за те, що дозволив англійському делеґатові перебивати промову югославянського представника.

Атмосферу на конференції в Парижі характеризує ще й такий факт: західні держави опрокидують навіть найдрібніші домагання і пропозиції большевиків та їх сателітів, а ці відплачуються тим самим. Англо-саси обороняють Італію і Мадярщину, Грецію, Австрію, натомість атакують Болгарію, Югославію, Альбанію. Большевики знову навпаки. Все це практично означає боротьбу між двома таборами, які використовують конференцію як трибуну до дальших розгривок між собою.

Читач поспитає, — а що зробили конкретного на цій Мировій Конференції в протягу 5-ти тижнів? Відповідь коротка: дослівно нічого. Лише сваряться, чи скоро будуть битися... побачимо. Фактом є, що конференція втратила приписувану їй вагу і заінтересування. На Люксембурську Палату, де відбувається конференція, паде зловіща тінь Китаю, Індії, Ірану, Палестини, Дарданелів і американсько-югославянського конфлікту. На цих, вичислених відтинках діються такі речі, які ледво чи пахнуть миром. Коли ситуація на тих відтинках загострилася, опустили Париж (24.8.46) Бевін, премієр Канади Маккензе Кінґ, міністр зак. справ Австралії др. Еватт. Кожний знайшов собі відповідне „алібі" для оправдання свойого від'їзду. Англійська преса подала, що Бевіна „покликали до Лондону справи Індії, Китаю, Палестини, Дарданелів і врешті приготування до генерального зібрання ООН, яке розпічнеться в вересні ц.р.

Вже кружляють поголоски, що конференція буде перервана, з огляду на близький реченець генерального зібрання ООН. Англійська преса висловлює сумніви, чи взагалі вдасться закінчити конференцію в такому складі, як є і підписати якісь договори. На думку згадуваного нами англійського радіокореспондента Нікельсона, що „оскільки не вдасться підписати мирових договорів з бувшими німецькими сателітами в такому складі делеґацій, як є зараз, то тоді Англія, США враз з державами, які хочуть миру, повинні підписати самі, не зважаючи на становище інших. Договори мусять бути підписані за всяку ціну".

Накінець всім стає ясно, що конференція в такій атмосфері довше не потягне. Щоб якось „направити" ситуацію, зійшлися (28.8. ц.р.) міністри „великої чвірки". По дводенних неофіціяльних нарадах винесли, поза всі інші, менше важні, одне рішення: якщо дальше не можна буде осягнути згоди на конференції, тоді треба вернути до проекту зредаґованого чотирьома міністрами на конференції і переголосувати його по своїй волі, як кому подобається. Це практично означало б остаточне погребання можливостей дійти до згоди між англо-сасами і СССР.

Що ж діється за цей час у широкому світі? Ми обмежимося до найважніших подій.

(Дальший тяг. в наступному числі І.В.)

* * *

Д Р У Ж Е !

Прочитай і дай другому прочитати!
Поширюй думки і визвольну ідею української революції на кожньому кроці!
Бережи підпільні видання перед ворогом і перед знищенням!

Шануй працю тих, що під загрозою окупантського терору в підпільних умовинах пишуть, друкують і поширюють українські визвольні видання!

Вчора в Нью-Йорку пострілено в склепі одного з делеґатів Сов. України. Він не усунувся зі склепу на зазив гангстерів, що нагло туди впали. Мануїльський заявив з тої причини, що випадок цей має характер політичний. Знов же високий комісар поліції є думки, що цей випадок не має жодної політичної закраски. Доконали цього гангстери припадково підчас рабування склепу.

„Таймс" подає про підписання совєтсько-польської угоди, на підставі якої совєтські війська мають опустити деякі міста західної Польщі: Познань, Бидґощ та міста на Шлеську.

Федеративний трибунал у Вашингтоні розпочав правні кроки проти провідника гірників Джона Люїса, якого потягають до відвічальности за страйк, що зараз має місце серед гірників. Страйк цей досить поширюється, останньо приступили до нього робітники копалень антрациту.

Посол Кросман (провідник 58 „збунтованих" англійських послів) видав заяву що відноситься до його виступу з поправкою як експозе до тронової мови короля. Він впевняє, що його виступ не означав в жодному випадкові браку льояльності до уряду. Не означав теж антипатії до Америки, ані симпатії до Росії. Він не хвалить Росії за поступовання в Східній чи Середущій Европі, а закликав тільки до гамування господарчої експанзії Америки в світі.

Нью-Йорк 22.XI. — Коментатор нью-йоркського радія Ст. Варта подає свої міркування, як це виглядає, коли якийсь край не бере участи у свобідній виміні інформацій: „Населення такої держави має змогу читати тільки те, що йому подають в пресі, чи радіо односторонні урядові чинники. У висліді: ізоляція, викривлення поняття, а то й чисте незнання. Люди такої держави дивляться на решту світу, поза границями своєї батьківщини крізь спеціяльно зладжені шкла, що дають їм фальшивий образ. Ось прим. московський орган „Політика і економія" подав недавно статтю, у якій є таке сказане про Америку та її економічну сторінку: — „Американська господарча система допровадить край до руїни... Вона ділає гамуюче на господарський розвій Америки. Розвій життєвої стопи в Америці є далеко менший ніж в нас, в Сов. Союзі, (тобто американський громадянин живе значно гірше і бідніше від совєтського — *прим. ред.*). Наїжена капіталом американська економія валиться з дня на день"... Досить. Кожний звичайний сірий чоловік Зах. Европи знає, що життєва стопа в Америці є найвища у світі. Звісне є рівнож, що дорогою так тяжкою, через Мурманськ одержала Росія міліярдову допомогу від тих „доходячих до руїн ЗДА". Навіть Сталін свого часу признався, що „одержана поміч від Америки дуже затяжіла на терезі перемоги". — Як то добре, що щойно тепер чується такі голоси в Росії. Щойно тепер, а не, п'ять, три, два роки тому".

„Нью-Йорк-Таймс" у статті „Армії за границею" нав'язуючи до внеску Молотова про виявлення скількости й місця осідку чужих військ в краях „неворожих" подає м.ін. таке: — Щоби цей внесок мав практичне значення,

треба подати всі військові сили в краю і заграницею. Після деяких даних з поважних джерел, Сов. Союз має 5 міліонів озброєних людей, з того $1^1/_2$ - 2 міліони за границею. Треба подати теж число поліції та інших спеціяльних відділів у своїх мундурах та в мундурах чужих держав, у яких вони находяться, як є прм. в Ірані та Манджурії —.

Л о н д о н 23. XI. — Рада 4-ох міністрів не дійшла до порозуміння. Перешкодою далі... проблема Трієсту. Не осягнено порозуміння щодо державного устрою до часу перепровадження виборів, як теж щодо дати вицофання англо-американських військ з Венеції Юлійської та щодо дати виборів.

Спеціяльний кореспондент Томас Бармен підкреслює, що мін. Молотов спротивився багатьом точкам відносно Трієсту щодо яких осягнено порозуміння на Конференції в Парижі переважаючою більшістю голосів. Якщо Молотов на майбутнє дальше супротивлятиметься тому, то важко собі представити, щоби конференція в Нью-Йорку не застрягла на мертвій точці.

Британський уряд вислав до Польщі ще одну ноту в справі виборів, що наближаються. В ноті сказано: В. Британія не буде вважати зобов'язання Польського уряду за виконані, якщо він не візьме під увагу таких точок: 1) У виборах мають рівне право й рівну можливість всі колись антигітлерівські партії без всяких арештувань чи натисків. 2) Всі партії мають мати у виборчих комісіях та у всіх їх нижчих щаблях своїх репрезентантів. Польський уряд досі не дав жодної відповіді на цю ноту.

В а р ш а в а 23.XI. — В ЗДА розповсюднений погляд, що марш. Ейзенгауер висуне свою кандидатуру на пост президента держави.

З Риму повідомляють, що на ред. Р. Варського, який є видавцем при польській амбасаді в Італії напало двох незнаних типів, що забрали йому важні документи та 120 тис. лірів.

Греція та Болгарія проголосили ріночасно заперечення про зірвання дипломатичних зв'язків між ними.

До турецької пристані Смирни прибув один із заповіджених американських кружляків (воєнний корабель). Населення влаштувало йому ентузіястичне привітання. Командир судна кап. Вірі вважав за відповідне заявити, що ані він, ані ніхто з його залоги не має ніякої політичної місії у зв'язку з цим приїздом. „Ми змучені дорогою і хочемо трохи відпочити"... —говорив він.

Н ь ю - Й о р к 24.XI. — Внесок мін. Молотова на засіданні 5-ох великодержав щодо відкинення всяких змін у праві „вета" перепав наслідком спротиву решти міністрів. На внесок мін. Бернса віддано цю справу Політичній Комісії до поновного розглянення.

Між урядовими військами Китаю і комуністами ведуться завзяті бої здовж манджурської границі.

Л о н д о н 24.XI. — Сьогодні вибори до французької Ради Республики (щось в роді сенату) мається обрати 315 членів цього державного органу, з того 260 з самого материку (Франції), а 65 з кольоній.

Мін. Мануїльський у листі до мін. Бірнеса закидає, що напад на одного із членів сов. української делеґації був згори упляннований, а не припадковий.

Наслідки страйку 400 тис. американських копальняних робітників щораз виразніші й дошкульніші. Сталеливарні заводи звільнили тисячі робітників. Рух на залізницях ограничений.

* * *

ІЗ ЗАКОРДОННОЇ ПРЕСИ

„Америка" — Урядовий орган Пров. Стоваришення Українців-Католиків в Америці. Филаделфія, ПА., 11 червня 1946 р. подає:

МАСАКРА НАСЕЛЕННЯ НА ПЕРЕДМІСТЮ ЛЬВОВА

Франкфурт, 9 квітня ц.р. (УПС) — Українська Пресова Служба). Жидівські втікачі зі Львова оповідають про кроваву акцію нквд проти населення передмість Львова — Знесіння і Замарстинова. Населення цих передмість хотіли большевики вивезти тому, що часто там знаходжено вбитих росіян. Населення зорганізувало збройний спротив проти вивозу. На допомогу місцевому нквд прибули моторизовані частини нквд зі Львова. Підчас бою більше як 300 осіб було вбитих по стороні населення.

* * *

В Коломийщині. Жидівські втікачі з Коломиї оповідають про незвичайні знищення в коломийській окрузі. Дослівно, немає села в цій окрузі, яке не було б спалене, або зруйноване. Люди живуть в ямах, або лісах. Великі бої між нквд і УПА велися в цій окрузі минулої осені. Російська артилерія, повзи і воздушні сили були тут в акції, якою керував особисто Рясний, „український міністр нквд". Не зважаючи на це сьогодні активність українських повстанців в цій окрузі є дальше дуже сильна, а вибори до Верховної Ради СССР були бойкотовані великою більшістю населення,.

Приготовляються до арктичної війни

По обох боках арктичного (північного) бігуна — в Америці і в Совєтах — ідуть очевидні приготовлення до війни в ледяних та сніжних пустелях в арктичних околицях земської кулі. Як звісно в січні с.р. у Північній Канаді над Ледовим Океаном відбулися військові маневри, звані „Муксокс Експедишин" від того, що одиноким більшим звіром, що живе в тих полярних околицях є „мукс-окс". (мошусовий віл).

Оця „Мукс-окс Експедиція" проїхала поверх 3000 миль канадійської тундри. Це викликало в російських військових колах підозріння, начебто Канада і Злучені Держави приготовляються до несподіваного наскоку на Росію через північний бігун.

Отже тепер в Канаді урядово заявляють, що ця експедиція була вислана Канадою на те, щоби простудіювати кліматичні, а не воєнні можливості канадійської півночі.

Чи в Москві повірять в це, це інше діло.

Між тим Росія зі свого боку робить всякі приготовлення до арктичної війни. Московське радіо з 8.-го с.м. доносить, що в новій „пятилітці" чимало уваги присвятиться розслідови Ледового Океану та полярної атмосфери, а також полярної плавби і летництва. Над цим працюватиме Арктичний Інститут у Москві. Дальше зорганізується правильну воздушну комунікацію між Москвою а Морем Берінга, що лежить поміж східним Сибіром а Аляскою. В околицях північного Сибіру на островах Ледового Океану збудується летничі бази. (Проти кого? — Проти полярних медведів?... Чи проти Америки?...)

Але у Вашингтоні не засипляють справи. Щоби скріпити оборону проти полярного нападу, готовиться нова полярна експедиція на слідуючу зиму в силі

400 мужа. Високі американські військовики не ховаються з думкою, що найблища війна пічнеться воздушним нападом через Ледовий Океан. Маневри пічнуться 1 жовтня с.р. і триватимуть до 30 квітня 1947 р. Випробується снігові танки, троки і гармати, арктичні одяги, прилади до огрівання, апарати (радіо та ін.) і т.п.

Маневри відбудуться в північній Алясці.

* * *

СУДЯТЬ СОВЄТСЬКИХ ШПІОНІВ У КАНАДІ.

В Оттаві (Канада) скінчився суд над Едвардом Вилфредом Мазералем, який передавав дуже важні й тайні інформації російській амбасаді. Він не признався до вини, отже суд мусів доказати, що він таки винен.

Суддя Дж. С. Мк. Рюер сказав Мазералові таке: мені не є приємність засуджувати вас на таку кару та я мушу це зробити. Ви поповнили злочин, який в моїй опінії є дуже серіозний.

А знов у Монтреалі провадиться суд над Фредом Ровзом, домініяльним послом з Монтреалю, який є оскаржений за ведення шпіонажі в користь Росії. Головним свідком проти нього є Ігор Гузенко, б. працівник в кодексовім департаменті російської амбасади.

На самім початку суду Джозеф Коген, оборонець Ровза, вніс був дуже сильний протест проти того, що Гузенко давав проти Ровза докази з кореспонденції амбасади і різних записків в її бюрі, кажучи, що амбасадорські рекорди є забезпечені від того, щоб їх представляти в суді.

Суддя це рішучо відкинув на цій підставі, що ці рекорди і переписка були вже поза звичайною амбасадорською справою, а належали радше до шпіонства. Суд провадиться далі. Ровз є з походження російським жидом.

В-во „Перемога".

Informatyvni Visti, Year III, No. 22, November 25, 1946.
21x30 cm., 10 pp. Hectograph edition. Publishing House "Peremoha".
(Archive of ZP UHVR, B7—7, 210707).
Summary.

Z. Savchenko (Vasyl' Halasa), „A Political Reviev: A Growth of Conflict Between the Anglo—Saxons and the USSR".

This is the first part of a lenghty analysis of the difficult relations between the United States and the United Kingdom on the one hand and the USSR on the other hand. The world is divided into „Eastern" and „Western" blocs each with its own satellites. In particular the article focuses on the role of the Ukrainian SSR in the United Nations, the Greek—Yugoslav conflict, and the uses of „veto" by the USSR and the United Kingdom in the question of admission of new members to the United Nations.

„Radio News", brings short reports from New York, Warsaw and London.

„From the Foreign Press", brings three short items from the Ukrainian—American Daily „America" of 11 June, 1946.

The first item reports on the massacres of the Ukrainian population in the suburbs of L'viv, and the destraction of the region of Kolomyia. The stories are based on eyewitness reports of a Jewish fugitive.

The second story deals with the alleged preparations of the USA and the USSR for a conflict in the Arctic.

And the third story relates the trial of Soviet spies in Canada.

Воля народам і людині!
Смерть тиранії!

За Українську Самостійну
Соборну Державу!

ІНФОРМАТИВНІ ВІСТІ

Рік IV. **Дня 28 лютого 1947 року.** **4.8.**

МЕМОРІЯЛ УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

Внесений на Мирову Конференцію в Парижі

(Переклад з англійського.)

(„Америка", 12. жовтня 1946 р., ч. 101.)

В цей переломовий час світової історії, коли на Мировій Конференції в Парижі зосереджені горячі сподівання людства на тривкий мир, базований на принципах Атлянтійського Чартеру, святим обов'язком громадських організацій, відданим світового миру, є подати Конференції взагалі, а своїм краєвим репрезентаціям зокрема, свої спеціяльні відомості та погляди, які для Конференції могли б мати вартість в її змаганнях ці проблеми вирішити і тим самим покласти підвалини для тривкого і справедливого миру.

Виходячи з такого заложення, Український Конґресовий Комітет — краєве репрезентативне тіло американців українського походження, яке охоплює їх провідні інституції, церкви і організації та має вже за собою славну діяльність з часів війни і сьогодня віддається справі закріплення миру, — вважає своїм обов'язком предложити американській та іншим демократично наставленим делеґатам на Мирову Конференцію свої окремі відомости, які відносяться до країни походження чи народження його членів — України.

Окремою спонукою для американців українського походження до висловлення в меморіялі Українського Конґресового Комітету зв'язаних з цим умов є незаперечний факт, що Україна не має на Конференції своїх справжніх представників.

Приявна на Конференції делеґація Совєтської України твердить, що вона репрезентує український нарід на батьківщині. Проте, кожному познайомленому з тоталітарним характером совєтської держави, де цілком нема свободи слова і взагалі жадної свободи та де вся влада зосереджена в комуністичній партії, хоча вона охоплює тільки 5% населення і де вона є під строгою контролею Москви — добре відомо, що в таких обставинах нема і не може бути будь-якого справжнього українського представництва на Конференції, дарма, що Совєти дали цій країні таке запевнення. На ділі, вислані на Конференцію представники Совєтської України не репрезентують українського народу, а тільки пануючий в Україні совєтський режім. Для прикладу, Мануїльський сам завжди був

зв'язаний із совєтсько-російськими імперіялістичними інтересами до тої міри, що підчас мирових переговорів між Україною і Росією в Бересті Литовському в 1918 році він не був членом української, тільки російської делеґації.

Дальшою важливою причиною цего меморіялу є те, що хоча американці українського походження щиро витають приняття України в Організацію Об'єднаних Держав — вони, як і інші вірні приятелі України, глибоко занепокоєні фактом що з вини фальшивих совєтських репрезентацій на Конференції та всюди інде, Україну показується в очах світу в лихому світлі як сателіта тоталітарного московського режіму, яка виконує його найменші бажання і примхи, виступаючи навіть проти щирих і справедливих мирових пропозицій Америки та інших демократій. Проте, таких блуд, щодо України не було б, коли б вона була самостійною державою, вільною і незалежною від чужих диктатів. В такому випадку Україна явно виказала б свій незалежний характер, питомий її традиційній миролюбности і демократичній вдачі та в згоді з демократичними ідеалами Америки і інших демократій.

Предкладаючи цей меморіял, Український Конґресовий Комітет Америки здає собі справу, з того, що проблема державности України як така не є на порядку нарад Конференції, проте він бажав би зазначити, що не зважаючи на цей жалюгідний факт проблема цеї „зануреної країни" — як її звучно названо, є одною з найсутніших в досягненні тривкого миру.

Наприклад, скрита боротьба за евентуальну владу над цею розлогою, багатою і плодючою країною між Центральними Державами та царсько-російським режімом була одною з головних причин вибуху першої світової війни. Ще більше явні амбіції Гітлера захопити в свої руки її збіжжя, мінерали, водно-електричну силу та „лебенсравм" було теж одною з безпосередних причин другої світової війни. Рівночасно, одвічна боротьба українського народу за визволення з під чужого панування, яка з кожним роком скріплюється і сьогодня проявляється в могутньому підпольному русі на всіх українських землях, може мати вплив на розвиток будучих подій в Европі. Тому ігнорування української справи було б важкою помилкою, щонайменше як іде про встановлення тривкого миру в Европі.

Якщо б представники Совєтського Союзу, як це власне діється, спротивились з відомих причин будь-якій дискусії над українською справою на теперішній та наступних конференціях, твердячи, що це, мовляв, внутрішна совєтська справа, а на ділі боячися наслідків такої дискусії, то підписаний Комітет вважав би, що ще найменше, що в цій справі можна зробити при щирому змаганні до тривкого миру, було б розглянути підхід до самої цеї справи.

II.

Розглядаючи цю справу, треба, проте, мати на увазі, що вона, по своїй суті боротьба за державну незалежність, не є від сьогодні. Ідеалом українських національних почувань та аспірацій завжди була вільна і незалежна Україна. За це українці протягом століть боролися, кривавилися та приносили жертви.

Часом ця боротьба була успішна. Український нарід воскресивши славу могутної і висококультурної київської держави України- Русі з 10-13 сторіч та пізнішої славнозвісної Козацької Републики і славних в цілому світі воїнів тої самої назви з 17-століття, повстав та на руїнах царської Росії і Австро-Угорської імперії створив дві републики, одну над Дніпром, Східну

Україну та другу в Західній Україні. З власного бажання та власної волі український нарід з'єднав ці дві републики (22 січня 1919) в одну неподільну і демократичну Українську Народню Республику, яка між іншими була визнана де факто теж Англією і Францією. Не зважаючи на це, що соборна і демократична Українська Республика була встановлена з вільної волі народу та на базі права про державне самовизначення народів, вона, позбавлена харчів, допомоги і воєнного матеріялу та навіщена тифом, була вкінці переможена переважаючими силами хижих ворогів і опісля розділена поміж Росією, Польщею, Румунією і Чехословаччиною.

Протягом наступного періоду ворожого панування в Україні між першою і другою світовими війнами, український нарід був жертвою безприкладного національного винищування та господарської експлуатації, проте, терор і насильство не зломили його боротьби проти чужих окупантів Його батьківщини і він час до часу чи то відкликами до міжнародних трибуналів, чи то посиленою підпольною акцією, чи пасивним спротивом виказував цілком недвозначно, що він ніколи не зрезиґнував і не резиґнує зі свого природного та історичного права на державну незалежність.

Український нарід ввесь час був на поготові використати найменшу нагоду, щоб виступити до боротьби за свої вольности, хоч би лише на малому клаптику української етнографічної території. З хвилиною, як на рік чи два перед останньою війною кордони почали мінятися з калейдоскопічною швидкістю, Карпатська Україна проголосила свою незалежність (в березні 1939). Але мадярські війська за виразним одобренням Німеччини та Італії напали на цю країну, зломили запеклий спротив її хоробрих оборонців і прилучили Карпатсько-Українську Републику до Мадярщини.

Друга світова війна, в якій Совєти опинилися в безславному союзі з націстською Німеччиною, збудила нові надії в українському народі, що ця війна дасть йому нагоду ще раз виступити до бою за свободу. Як традиційні демократи, українці сподівалися, що інші демократії бодай піддержать морально їхні державницькі аспірації. Зразу вигляди на таку допомогу не були для них надто неясні, наприклад, на першому з трох краєвих конґресів, скликаних підписаним Комітетом і відбутих у Вашінгтоні, в травні 1940 р. двайцять американських сенаторів і конґресменів заявилися за справедливе вирішення української справи та за здійснення відвічного ідеалу і створення вільної незалежної України.

(дальше буде)

* * *

Микола Чубатий

ЧИСТКА В СОВЄТАХ

(„Свобода" — ч. 152, дня 6. серпня 1946 р., Нью-Йорк і Джерзі Сити)

Американський кореспондент в Москві Брукс Аткінсон в однім із своїх репортажів каже, що говорити про приязнь відносно Совєтської Росії дуже важко. Совєти це машина для витворювання розторощуючої сили і для заграниці і супроти власних громадян. Цей погляд Брукса Аткінсона цілком слушний, бо в поняттю слова приязнь немов міститься друге поняття понадматеріяльного підходу до людини, нації, під час коли большевики не признають

ніякого духового, понад-матеріяльного життя. Ціле життя совєтської Росії опирається на силі та обертається около заспокоєння матеріальних потреб, а людина там є мертвим автоматом, що тільки виконує функції, призначені їй диктаторською владою, вона теж автоматови, совєтському громадянинови не обіцює приязни, а тільки чистку, ліквідацію, заслання, або стєнку, якщо не буде порушуватися по лінії визначеній Політбюром на Кремлі.

Такий стан іще можна було утримувати серед народів совєтської диктатури перед війною. Війна розбудила досі в Совєтах невідомі духові вартости серед совєтських громадян. Віджили поняття: батьківщина, релігія, жертва для рідної землі, тощо. Кремль потурав таким нечуваним в Совєтах поняттям так довго, як довго йому грозила катастрофа. Вилабудався Кремль з того нещастя, так повернула влада знову кнута червоного царату в повних розмірах.

Всеж-таки розбурхане море людських почувань в часі війни серед вояцтва та цивільного громадянства, новий світ, який вояк бачив в Західній Европі, що зробило зі совєтських громадян елемент розбурханий, мало здисциплінований, зазираючий заздрісно з-поза залізної куртини в світ волі та демократії.

Кремль знюхав письмо носом, що може бути зле, що літами ошукувана маса може піднятися проти диктаторів, та постановив ратувати себе. Найбільша загроза для кремлівської диктатури та Політбюра може прийти з боку армії. Ці міліони совєтського вояцтва виділи новий другий світ, ці тисячі совєтського офіцерства виділи своїх товаришів комбатантів демократичних держав, де кожен з них жиє гідністю людини без страху, що його завтра зліквідують.

Генералів купує Сталін золотими шаблями, викладаними діямантами, як це недавно доносила вся преса. Кремль замовив 250 шабель з рукоятками зі щирого золота, викладаними діямантами, кожна по 8. тисячі долярів вартости для провідних совєтських генералів. Декого з генералів взяли в члени Політбюра поміж себе, в совєтське „святая святих". Та що зробити з масою вояцтва, нині здебільша вже в цивільних одіннях? Як їм пояснити совєтську нужду, не зважаючи на виграну війну та на велике значіння Совєтської росії в міжнародніх відносинах. Треба на це дати народови відповідь та найти якусь жертву, відповідальну за це.

Кремлівській диктаторській кліці конечно потреба зміцнити внутрішну дисципліну громадян та взяти їх знов у тверді карби совєтського режіму супроти непевного завтра і внутрі Совєтів і з-за границі на випадок конфлікту з демократичними державами. В той спосіб зачалася чистка в Совєтах.

Слово „чистка" це виключно совєтське слово у теперішньому його значінню. Того слова у такому розумінню не було в Росії перед Совєтами, ні тепер немає ніде поза Совєтами.

Чистка в Совєтах полягає на тому, що підшукується одиниці байдужні для комуністичної верхівки або з яких-небудь причин для них підозрілі та їх прямо ліквідується. За час 25-літнього володіння Совєтів чистки були вже переводжені кілька разів. При кінці т.зв. періоду українізації в Україні в рр. 1928 там була переводжена чистка з національно думаючих комуністів, цебто комуністів-патріотів рідної землі. По році 1932, цебто по штучнім голоді в Україні та переведенню примусової колективізації, перевели чистку в Україні вже прямо зі всіх національно свідомих українців. Тоді викидали українців тисячами з комуністичної партії з посад у шкільництві, в цивільній адміністрації, надаючи Україні назовні характер правовірно комуністичний та московський. Це були чистки на тлі національнім, отже чистки русифікаційні.

Україна не була тут виїмком, бо такі самі чистки переводилися на совєтській Білій Руси та по других совєтських республиках, заводячи всюди правовірний комуністичний провід по лінії кремлівсько-сталінської політики та заводячи московську політику цілого громадського життя.

Одначе було теж кілька чисток в Совєтах, що не мали якогось національного русифікаційного підкладу, а радше підклад партійно особистий. Мимо одної марксистсько-ленінської доктрини в Совєтах, таки находилося там багато єретиків, які кожне слово Сталіна не вважали святим та непорушним табу. Домагалися постійно з Кремля, щоби до двох совєтських євангелистів Маркса та Леніна обов'язково додавати ще й третього Сталіна. Головно старі большевики, які знали, що їх вчитель Ленін думав про Сталіна, неконечно хотіли приймати за розумне та непомильне все, що йде з Кремля. Небіжчик Ленін представляв нераз Сталіна як неконечно мудру або характерну людину. Навпаки він натякав на його грузинське ренеґатство та характеризував його як „держиморду", зрусифікованого інородця, що спосібний для власної карієри втопити в потоках крови навіть власну батьківщину — Грузію. Таке сказав Ленін про Сталіна при нагоді кривавої купелі, що її влаштували Грузії два грузинські ренеґати Сталін та Ордзонікідзе в 1922 р. Все це старі большевики знали та годі їм було вважати Сталіна за непомильного.

Для утримання диктатури Сталіна та ним підібраного Політбюра конечно треба було зліквідувати старих большевиків, яких тяжко, а то й неможливо вже було навернути на сталінську віру, тому вони мусіли згинути. Для оправдання такого злочину треба було видумати щось про їх зв'язки з закордонними ворогами Совєтського Союза.

Чистки переводили зрештою нераз в рядах комуністичної партії все тоді, коли в ній назбиралося забагато критичних людей з цивільною відвагою, які критикували партійну лінію, що походила з високого Кремля. Така критика заразлива, бо розумний та чесний аргумент все людей переконує. Одинока рада в Совєтах, щоби позбутися критики, це чистка партії.

* * *

ЩЕ ПРО „ЧИСТКУ" В УКРАЇНІ

(Власна кореспонденція „Америки" з Европи.)

„Америка" — 1 жовтня 1946 р. ч. 98.

Большевицька преса приносить нові подробиці про „чистку" в Україні, тим разом в літературі. Для деяких наших читачів, що звикли бачити в часописах вістки про гекатомби трупів, принесених в жертву новому молохові-комунізмові, ця літературна „чистка" видається, може явищем не таким вже важним. Тим часом так не є. Большевики чудово знають величезну вагу в політичнім і соціяльнім житті ідеологій. Ідеологія впливає на психіку народу чи його верхівки, формує її і — в останнім рахунку — від неї залежить всякий чин.

В такій перспективі — а вона правильна! — Літературна (і театральна) „чистка" в СССР і в Україні зокрема, набере великого значіння.

„Правда" доносить про загальні міські збори письменників Київа, очевидно і українських і російських, бо в СССР не сміє бути ніякого „сепаратизму". Збори обговорювали звіт секретаря ЦК КП(б)У — Літвіна „про поважні хиби в ідеологічній праці в Україні, на які вказав ЦК КП(б)". Отже

свою нагінку комуністи України розпочали з наказу Москви. Цей звіт викликав дискусії, які виказали „поважні помилки в творчості окремих українських письменників" і в діяльності „Союзу совєтських письменників України". Показалося, отже, що в українській літературі за останні часи з'явилися твори, в яких „перешмугльовуються буржуазно-націоналістичні погляди", особливо на історію України та її культуру. От наприклад „Очерк історій українской литератури", виданий українською Академією під ред. С. Маслова й В. Кирилюка. Виявляється, що історію нашої літератури автори „освічують незалежно від клясової боротьби, вони уважають національний момент рішаючим в розвитку літературного процесу в Україні". Цей процес уявляють вони собі як самобутний „єдино-національний потік", позбавлений внутрішних, ідейно клясових суперечностей. Це вже само в собі величезний злочин, але не найбільший!

Найбільший злочин в тім, що в „Очерках" „не згадується про факти додатного впливу на українську літературу поступових діячів й течій московської літератури, замовчується московсько-українські літературні зв'язки і рівночасно перебільшується вплив західно-европейських літератур". Іншими словами, нефортунні автори забули підкреслити „генеральну лінію" партії, що література „малоросів" не сміє животіти без проводу і впливів „старшого брата" москаля; не сміє зиркати на Захід, всі джерела натхнення мусить черпати лише в мутній калабані творчости Горких, Маяковських і Достоєвських. Всяке ж представлення справи в справжнім світлі, це сепаратизм, якого Москва не стерпить.

Не згірший злочин, чи там „уклон" — це те, що автори „Очерка" затушовують „ріжницю між реакційними і поступовими течіями в українськім письменстві XIX. і початків XX. віків". Переводячи на загально зрозумілу мову це значить, що авторам закидається, чому вони не паплюжать деяких наших письменників як „клясових ворогів"; чому не понижують їх значіння й вартости через те, що походили вони з українського панства. В українській літературі це непростимий гріх; він дозволяється лише літературі московській, де нікому й до голови не прийде розвінчувати як „буржуїв" Пушкина чи Лєрмонтова. Зрештою це проводиться в большевицькій дійсності не тільки в літературі — Так само в історії — Мазепа є „зрадник українського і російського народів", а Іван Грозний й Петро, це добродії народних мас, їх опікуни.

Всі ці прогріхи, читаємо в „Правді", є ніщо інше як „відродження буржуазно-націоналістичних концепцій", з якими треба без жалю боротися... А крім того „Очерк" виказує, „ще й інші істотні хиби; зокрема виявилася в нім шкідлива недооцінка совєтської літератури —". Майте на увазі — без пояснення! Не доведено, що така оцінка чи недооцінка совєтської літератури розминається з правдою; що ця література виказує блискучі якости і блискучих письменників —. Нічого подібного, просто стверджується „хулу" на большевицьку творчість, а це вже і без доказів є смертельний злочин.

Збори піддали „справедливій і різкій критиці й ряд інших літературних праць й мистецьких творів, в яких відроджується буржуазно-націоналістична ідея, особливо де йде про минуле нашого народу або про критику большевицької дійсности. В числі таких творів названо м.ін. повість Л. Смілянського — „Софія", в якій отверто протиставляється український нарід й його культуру братньому російському народові і його культурі". Дійсно, як сміють щось подібне й досі робити хохли?! Та ж за подібний „уклон" заплатив головою Хвильовий! „Проповіддю національної обмежености і т.зв. патріярхальної самобутности українського народу є оповідання А. Кундзича — „Українська

хата" і „Якось раз їхав я по Україні". В оповіданні Б. Чередниченка — „Я щаслива Валентина" і в деяких інших творах українських письменників ідеалізується далеке минуле" — замість ідеалізації Дзержинських, Беріїв, Сталіна і НКВД... А совєтські люди, в догоду отій патріярхальній самобутності, обдаровуються невластивими їм рисами вдачі"; Іншими словами, мабуть просто зображені, як представники братного народу у Шевченка —, як варвари. Подібні ж „уклони" виявляють твори Г. Лазаревського і літературні статті Л. Коваленка й І. Пильгука.

Не минала критика й Остапа Вишні на тих зборах. Показується, що цей письменник скочується в „обивательскоє зубоскальство" та „спотворює совєтську дійсність". Різко критикували партійні літературно-критичні совєтські держиморди особливо фейлетон Вишні в „Радянській Україні" під заголовком „Разрєшітє ашібіться"! В фейлетоні „все представлено так, ніби діло йде не про шкідливу й небезпечну тенденцію, а про дурнички, яких не варт брати поважно". Але невсипуще око літературного чекіста відразу побачило, що боронена Вишнею „теорія" про право письменника на помилки по суті означає право на відхід від нашої совєтської ідеології, право на свободу від критики". Ця свобода одначе, застережена лише для совєтських капралів від письменства, не для „дурних хохлів", які зовсім забули про те, хто сміє грітися „під сонцем сталінської конституції", а хто мусить лише здалека облизуватися.

Та Остап Вишня виявив, як показалося, ще гіршу тенденцію. Він „в глузливім тоні пише в 1941 р. в зв'язку з загрозою про тих совєтських людей, які в час німецької окупації евакувалися з України в східні райони Совєтського Союзу".

І грізний партійний критик питає — „пачему, на каком аснаваніи автор ізбрал етіх людей мішенню сваіх неуместних астрот?".

І тут можна собі, й не читаючи Вишні, догадатися про що він пише, що йому закидає совєтський капраль. Евакуація совєтських достойників, при наближенні німців, носила такий огидний характер, була при цім така несмачна протекційність для „грубих риб" совєтської бюрократії, які тікали як зайці разом з своїм майном, лишаючи без вагонів пролетарську масу, — що не тяжко собі уявити, чому Вишня вибрав собі цих щурів за мету для свого сарказму. Але якраз ці „грубі риби" і є підставою „рабочекрестянскава" режіма і їх часом чіпати небезпечно для життя...

Виступали на зборах із різкою критикою редакцій українських часописів — „Вітчизна" (редактор С. Яновський), „Дніпро" (ред. А. Малишко й С. Крижанівський), які „забули про основні ідейні вимоги нашої партії до красної літератури й публикували твори чужі духові совєтського народу" (цебто партії — Д.С.).

Великі помилки ідеологічного перекручування в творчості деяких українських письменників не були своєчасно зганені письменницькими колами. Навпаки, серед українських авторів виникла шкідлива теорія про „право на помилку", висунута П. Панчом і Я. Городським, які є членами президії „Союзу совєтських письменників України". Президія занедбала „організацію широкої й отвертої критики тих перекручувань".

Очевидно, збори ухвалили зробити все, що від них жадає большевицька партія, щоб скрутити українську літературу в баранячий ріг... Щоб „необразованиє хахли" затишили закидуване їм ще царицею Катериною II. — „развданоє мнєніє, па каторому зчіталі сєбя народом савершенно атдєльним" від москалів.

Цікаво, що цю „критику" розвели письменники, які роками мовчки

приглядалися всім тим „уклонам", не добачуючи в них ніякого злочину! І аж нагло „прозріли" на приказ партії. Як це нагадує тих християн московських, які — пише Салтиков-Щедрін — „по повеленію начальства позналі істиннаво Бога".

В „Горе от ума" Ґрібоєдова є постать полковника Скалозуба. Він казав, що єдиний ефективний спосіб боротися з свобідною думкою — є один: „чтоб зло пресечь, взять кнігі всє — і сжечь". Крім того радив Скалозуб всім письменникам — „фельдфебля з Вольтери дать" —:

„он в трі шеренґі вас построїть,
А пікнітє — так мігом успокоїт!"

Цим і займаються тепер московські фельдфеблі в Україні. П.С. — Цікаво, що остру нагану дістав редактор „Радянського Львова" — відомий М. Бажан за те, що забув „ідейні вимоги партії" і друкував твори „ворожі духові совєтської ідеології". Бажан це той самий, який вніс на Соціально Економічний Комітет ООНацій домагання видачі НКВД-истам українських „ізмєнніков совєтської родіни". Аж тепер показується, що Бажан сам „ізмєннік". Не помогло ніяке підлизайство, ніяке донощицтво.

Дм. Стяг.

* * *

ЧУЖИНЦІ ПРО УКРАЇНУ

(Дальший тяг) **4/.**

Та найбільше уваги присвячує зах. европейська й американська преса геройським змаганням, які зараз веде український нарід з червоним імперіялістом. Спеціяльні кореспонденти деяких заокеанських часописів удаються на терен боїв Української Повстанської Армії, щоби на місці дістати потрібні вістки, не довірюючи скупим і брехливим звідомленням большевицької преси.

Коли рейдуючі відділи УПАрмії перейшли кордони Словаччини, словацький нарід, який так само веде боротьбу проти кремлівського „визволителя", зразу зрозумів, що прийшли союзники.

В органі словацької революційної організації — „Сльовенскі Революційні одбой", — „Свободне Словенско" з дня 15 квітня 1946 р. поміщено статтю під н. „Боротьба українського народу за свободу". Автор, який добре орієнтується в історії української визвольної боротьби пише м.ін.:

„В цьому часі на Волині організується нове модерне військо Українська Повстанська Армія (УПА). Боротьба українського народу є велика і розгалужена. Являється потреба одноцілого керівництва. Його осягають українці в Українській Головній Визвольній Раді (УГВР). Вона сьогодні є представником свобідної волі українського народу. Діє в краю і закордоном. УГВР намагається приєднати до протибольшевицького руху й інші поневолені большевиками народи. Тому 13 листопада 1943 р. скликала конґрес поневолених народів, який в підпіллі тривав два тижні. На конґресі всі присутні представники поодиноких народів узгіднили спільну плятформу боротьби проти большевизму. На цьому повстала ідея створення антибольшевицького блоку народів (АБН).

Із зміною воєнного щастя німці почали супроти українців іншу тактику. Вони вірили, що з приходом до Берліна Власова — в подібний спосіб удасться їм з'єднати провідника українців Бандеру, якого на приказ Гітлера звільнено з ув'язнення.

Однак Бандера, маючи перед собою міліони невинних жертв, добро України, а рівночасно будучи вірним ідеї української боротьби за свободу — відкинув пропозицію піти на нараду, в якій м. іншими мав брати участь Розенберг.

...боротьба українського народу, якої до цього часу багато не могло і не хотіло зрозуміти, стається прикладом для народів „освободжених" большевиками, а український нарід, давно випробуваний боєць за свободу, подає руку до співпраці всім, які зреклися шовіністичних і імперіялістичних апетитів.

Словацький нарід, як сусід великого українського народу, завжди мав зрозуміння та симпатії до його святої боротьби. Словаки доказали цього багато разів, хоч би в добі послідної і нової еміґрації, коли словацька держава намагалася помагати у всьому тисячам українських еміґрантів.

Симпатії однак не є вистарчаючі. Спільний ворог домагається спільної дії і співпраці. Та співпраця є сьогодні вже радісною дійсністю. Спільно пролита кров освятила вузли співпраці в запіллі.

...Віримо, що новий світовий і европейський порядок буде побудований на християнських і справжньо демократичних засадах. Нове упорядковання Европи не є можливим без самостійної і вільної України. Бог буде благословити справедливий бій українського народу.

Словаки в краю і за кордоном бажають українському народові чим скорішої перемоги. Бажаємо її тим більше, що боремося за спільні ідеали".

„Револьта українських націоналістів проти репатріяції, яку переводить Польща". — під таким заголовком американський щоденник „Нью-Йорк Геральд Трибюн" з четверга 17 квітня ц.р. подав звідомлення свого спеціяльного кореспондента для европейських справ, Гомера Бігарта, яке він переслав бездротним телеграфом зі Сянока.

Цю саму телеграму, але день пізніше (18.IV. 1946.) принесло европейське видання „Нью-Йорк Геральд Трибюн", що появляється в Парижі, під н. „Українські повстанці палять міста в рейдах недалеко польської границі".

Банди націоналістичних жовнірів сходять ніччю з гір та вимушують окуп у тих місцевостях, яких не нищать підчас нападів.

Сянік, Польща, 17 квітня. — Повстання українських націоналістів проти репатріяційної програми польського уряду кріпшає в районах Галичини, що сусідують зі совєтською границею. Українські банди спалили багато сіл та тероризують околицю швидкими нічними рейдами з лісистих склонів Карпат.

Польським військам безпеки не вдалося досі нічого зробити проти повстанців. Стан оборони цього краю є того рода, що — як кажуть — повстанці безлично взяли до війська мужчин українців з тих осель, які мають залишитися в Польщі, та вимусили окуп з польських осель, які в той спосіб хотіли уникнути знищення.

В Сяніку є польська дивізія, але вночі 4 квітня, коли українці доконали найбільш відважного рейду та спалили місто Буківсько (15 км. на півд-захід від Сянока), командант дивізії мусів зі соромом признатися, що не має відповідних сил.

Минуло два дні заки польське військо ввійшло до Буківська, а повстанці тим часом були вже далеко в лісах. Вони лишили виразний слід, бо забрали зі собою 300 польських коней та майже 1000 штук худоби. Польський відділ пішов за ними слідом на південь по сніжних верхах в напрямі словацької границі.

Сили українських банд ніяк не можна точно окреслити. — „Багато тисяч" — це була єдина відповідь, яку я міг дістати від польських урядовців у Сяніку і в повітовому місті Ряшеві. Те військо мабуть складається головно з українців, включно з ветеранами Галицької СС—Дивізії, яку створили німці. Є там також багато польських та німецьких ренеґатів. Вони носять польські уніформи та цивільне лахміття і є озброєні в кріси, кулемети та гранати.

Кількох молодих українських рекрутів, що втікали з банди до Сяніка, знають тільки те, що їхній провідник зветься „полковник". Урядовці припускають, що це може бути полк. Бандера, український купець, який помагав німцям, аж зник таємничо в 1943 р. Тому повстанці є відомі в околиці як „бандерівці".

Хочуть незалежности

„Ці банди, — говорив голова міськради в Ряшеві, — твердять, що ця територія належить несправедливо до Польщі. Тероризуючи населення, вони стараються перешкодити дальшій репатріяції. Вони хочуть незалежної України, незалежної від Росії і від Польщі".

Цей же голова міськради згадував, що подібне повстання Польща здусила по першій світовій війні. Він сумнівається, чи повстанці мають будь-яку піддержку з-за кордону і каже, що є дуже слабі докази на те, що існують які-небудь зв'язки між українцями і тайною польською Краєвою Армією, якої постійний опір проти уряду є аж надто очевидний.

Подаючи за „Ассошієйтед Прес" з Варшави, отже насвітлюючи боротьбу УПА як бандитські напади, торонтський часопис „Гловб енд Мейл" від дня 20 квітня 1946 року пише:

„Варшава, 19 квітня 1946 р. (АП). — Сильно озброєні банди українських націоналістів тероризують полуднево-східню Польщу, переходячи з-за демаркаційної лінії з російської сторони кордону. Палять села, забирають худобу та залишають тисячі польських селян без даху над головою".

„Банди, яких число переходить деколи 1.000 людей, спалили, як обчислюють 800 сіл продовж останніх кількох місяців. Руйнують доми селян і кидають смолоскипи на соломяні стріхи, звичайно вночі".

„Хвиля терору залила полудневий схід від Жешова здовж ріки Сян. У бою з ним стоїть кілька дивізій польської міліції й частин Корпусу Безпеки".

„Банди, що переходять кордон, діють, як тут вірять, у відплату за виселювання їх з Польщі на російську зону на основі польсько-совєтської умови. Ці українці боряться за своє право залишитись на польській землі далі, як також жадають, щоб Україна стала незалежною державою. Багато нападених поляків живуть у домах, де перше жили українці".

„Знищення тузина сіл здовж Сяну за одну ніч, це майже щонічні події. Селяни вже більше не розбираються до спання вночі, а села створили власні алярмові системи".

„Банди ці нападають також на зал. валки, а на гостинцях на каравани, які везуть на польську територію поляків із околиць Львова та інших сторін на совєтській території. Обчислено, що згинуло 500-1000 польських поселенців в останніх трьох місяцях із рук українців, які висаджують мости, нищать залізничні рейки та пускають з насипу залізничі валки".

„У боротьбі з цими бандами, відомими, як „УНДО (?) і Бульба", та останками армії генерал-поручника Андрея Власова червоноармейського

генерала, якого зловили були німці, а він пізніше зорганізував армію з воєнних бранців Червоної Армії та інших, до боротьби проти Совєтів, міліція вбила їх близько 1000, а зловила 4000. (Видно, що повторює це за промовою Жимєрського). —

(дальший тяг в наст. ч.)

* * *

РАДІЄВІ ВІСТКИ:

Н ь ю - Й о р к 18.11. — На вчорашнім засіданні Ради Безпеки американський делеґат офіціяльно вніс до порядку нарад прохання про віддання під стратегічний заряд Америки по-японських островів на Пацифіку. Американський плян предвиджує створення на цих островах морських баз для флоти та літаків.

Мін. Маршаль вислав до Москви відповідь на протестаційну ноту совєтського уряду в справі виступу підсекретаря стану Ейчесона. Змісту ноти не подається до відома так довго, як довго не одержать її в Москві.

Венесуеля прийме до себе 15 тис. скитальців. Сподіються, що вже в травні зможуть перші колони скитальців дістатися до тієї держави.

Відома політична діячка Ганна Маккорнік нав'язуючи до висказу ген. Маршаля, що міжнародні стосунки находяться в критичній ситуації подає м. ін. таке: „Небезпека погіршення політичних відносин заходить через брак міждержавної стабілізації та через певне замішання понять. Европа є слаба, а слабість є так само небезпечна, як і надмір сил. Завданням Америки є врятувати Европу, врятувати в Европі демократію".

М о с к в а 18.11. — Як повідомляють з Гаги, католицькі круги під проводом кард. Др. Йонга розпочали посилену акцію проти демократів (чит. комуністів). По всіх церквах відчитується лист католицького епископату, в якім заборонюється голяндським католикам належати до демократичних організацій тощо.

Член парляменту з рамени канадської соціял-демократичної партії Арчібалд пише у зв'язку із продовженням американсько-канадської угоди ось що: „Повне порозуміння американсько-канадське може легко переобразитися в Монахіюм 1937 р. Не спосіб предвидіти, на яку стопу стане Америка, коли там зачнуться страйки. Може бути, що піде вона на імперіялістичну авантюру". В дальшім тягу Арчібалд піддає під сумнів американську воєнну мудрість. За його словами американські військові чинники дають себе ловити на вудку багатства, а багатство являється злим заступником ідеї.

Нью-Йорк 19.11. — Рада Безпеки відбула два засідання: 1) в справі скарги Англії на Альбанію і 2) в справі атомової комісії. Совєтський делеґат вніс до американського проекту контролі атомової енергії 12 поправок, яким спротивився американський делеґат уважаючи, що

Рада Безпеки тепер не має права змінювати проекту, який прийняло пленум ООН 31 грудня 1946 р. Делеґат Польщі Міхаловскі обстоював думку, що всі роди зброї масового нищення із атомовою бомбою на чолі повинні бути знищені.

У Вашингтоні уявлено зміст ноти, яку ген. Маршаль переслав до Москви. В американській ноті говориться таке: „На засіданні одної із сенатських комісій підсекр. стану Ейчесон очеркнув заграничну політику Сов. Союзу як аґресивну та експансивну. Совєтська нота називає цю заяву клеветною і ворожою. Після наших критерій повздержливий висказ публичної натури не є клеветою. Совєтський уряд по докладнішім розваженні справи сам переконається, що був це щирий і отвертий висказ підсекр. стану Ейчесона, як це звичайно у нас водиться, коли дається відповідь на завдані питання. Є це примір явного висказу, який вказує на конечність взаімного пізнання один одного".

„І знов маємо примір на те — подає Ст. Варта — як важним чинником є взаїмне пізнання один одного. Коли ЗДА довідалися про небезпеку голодової смерти в Молдавії, де вже погинуло з голоду багато нещасних людей, зараз прийшли їм з поміччю. През. Трумен заповів негайно допомогову акцію. Не питаймося, чому така язва навістила Румунію, але ходім і допомагаймо. През. Трумен сказав, що американська акція є основана на гуманітарних засадах, без огляду на те, яка причина того нещастя".

„Нью-Йорк-Таймс" пише у зв'язку із висказом ген. Маршаля, що політичні взаємини між державами знаходяться у критичному положенні ось що: „Американсько-совєтські відносини улягли погіршенню — так пише й американська кореспондентка з Москви. Змаліли й вигляди на погодження різниць, які заходять при опрацьовуванні мирового договору з Німеччиною. Долучився до того ще, як подає з Москви кореспондентка, зріст критицизму американської політики в Москві. Додати до цього ще й те, що 72-ох американських кореспондентів зголосило свою готовість удатися до Москви на час березневої конференції, а тут совєтський уряд годиться допустити тільки 20-ох представників преси". Дальше згаданий щоденник піддає дві суґестії, які треба би взяти під увагу: Осягнення від совєтського уряду дозволу на в'їзд більшого, неограниченого числа кореспондентів, та перенесення місця відбуття конференції до іншої держави, якщо Москва не погодиться на першу умову.

Л о н д о н 19.11. — На сіоністичній конференції в Америці осуджено становище В. Британії до справи Палестини. Ходить тут про те, що В. Британія віддає палестинське питання під рішення ООН. По розумінні сіоністів означає це, що В. Британія, віддаючи справу Палестини до ООН, має на цілі відволікти речинець вирішення тієї справи, а покищо британський уряд є паном ситуації в Палестині, в ООН же має право „вета".

Рада Безпеки не осягнула порозуміння у нарадах над проблемою контролі атомової енергії. Делеґат Америки домагався, щоб всі нерозв'язані справи цієї ділянки спрямовувати знов під розважання комісії для тої ж справи, підчас коли совєтський делеґат уважав, що відкликувальною інстанцією повинна бути Рада Безпеки.

Ген. Маршаль відкинув совєтський протест проти вислову підсекр. стану Ейчесона на тему аґресивности та експансивности совєтської політики заграницею. В американській відповіді говориться м.ін. таке: „Пан міністр твердить, що заява підсекр. стану Ейчесона є ординарною обидою, ворожою для Сов. Союзу. Коли п. міністр застановиться краще другий раз, не буде

уважати щирости за ворожнечу. Підсекр. Ейчесон мусів ужити щирости на вираження свого погляду...".

М о с к в а 19.11. — Сьогоднішнє число „Правди" поміщує статтю про вибори у всіх совєтських республіках: „Майже — пишеться там м.ін. — у всіх республіках більше як 99% усіх виборців віддало свої голоси за блоком комуністів і безпартійних. Всі маніфестували свою відданість тов. Сталінові й партії. Що ж можуть протиставити тому трубадури буржуазної демократії? Хіба самі фрази і димні заслони дешевої демагогії. Але ці їх рахунки — це вимахування пальцем по воді. Тут факти виказують, що т.зв. парламентарна демократія є доброю тільки для меншості, коли совєтська демократія є доброю для всіх".

Як повідомляє „Канадієн Трибюн" 35-ох англійських офіцерів переводить досвіди із ловецькими літаками, вивінованими у якісь спеціяльні апарати.

„Красная Звєзда" поміщує статтю Шатрова п.н. „Старі пісні на нову мелодію", в якій осуджує пляни американського Даллеса, французького Бріяна і англійського Черчіля. На недавнім засіданні одної сенатської комісії Даллес виголосив апробовану сен. Ванденбергом промову, в якій висуває рецепту створення Европи разом з Німеччиною. Опираючись на словах прем. Етлі, що Европа буде федеративна, або згине, Даллес пропонує децентралізацію Німеччини, а ініціятиву в організуванні промислового життя віддати Бельгії, Голяндії та — Франції. Ціль ясна. Спершу треба відогнати від Німеччини В. Британію, Сов. Союз і Америку, а потім Америка „прийде з поміччю", — з капіталом, щоб допомогти тим краям... Попередник Даллеса Бріян також хотів створити Европу, яка б противилася Сов.Союзові. Черчіль носиться з пляном створення т.зв. Сполучених Штатів Европи. Всі вони хочуть створення економічного і стратегічного блоку, зверненого проти Сов. Союзу. Спільна риса їх плянів, — це те, що Черчіль хоче створити Европу під егідою Англії, Даллес під покровом Америки, а колись Бріян хотів віддати Европу під керму Франції. Однак хто б це не робив з них, всі їх пляни мають ворожий супроти Сов. Союзу характер. Противний пануванню цих людей являється Сов. Союз, виразник свободи і державної суверенности усіх держав. Совєтська політика є оперта на пошануванні волі других держав і звідси походить її динамізм, що його так бояться західні держави. Він не подобається людям типу Даллеса і вони кричать, що совєтські впливи продираються до Франції, Італії та повторюють знану байку про „руку Москви" в цих краях. Не подобається їм те, що комуністичні партії в цих краях справують законно частину влади. І так Даллес закликає до інгеренції західних великодержав у внутрішні справи цих країв, яких режім не подобається панам Даллесам і йому подібним. Як слушно підмічує сен. Пейпер, плян Даллеса під'юджує до нової ще страшнішої і жорстокішої від всіх війни, а це все під знаним невинним гаслом — „врятування Европи"...

В а р ш а в а 19.11. — Ген. Маршаль висказався за 40-літною окупацією Німеччини.

На засіданні Ради Безпеки промовляв представник Польщі д-р Міхаловскі, що м.ін. сказав: „З хвилиною вибуху в проливі Бікімі в серпні м.р. атомової бомби розпочався у світі новий період війни нервів. Атомові бомби дальше виробляється і маґазинується і це має місце між союзниками... Крім нас тут 12-ох приявних коло стола сидить ще й 13-ий член Ради Безпеки, якому на ім'я „недовір'я". Треба, щоб цей непрошений гість опустив салю нарад...".

Н ь ю - Й о р к 20.11. — Рада Безпеки розглядала скаргу В. Британії проти Альбанії.

Темою майже усіх американських щоденників є вислана ген. Маршалем до Москви нота. І так „Нью-Йорк—Таймс" пише: „Властива суть відповіди ген. Маршаля міститься у словах „після американських критеріїв повздержлива відповідь публичної натури не є наклепом". Якщо підсекр. стану Ейчесон і сказав, що совєтська загранична політика є аґресивна і експансивна, то мав на гадці 250 тис. загарбаних квадр. миль простору із 20-ти міліонами не-російського населення, що його доконала Росія по II-ій світовій війні. Він сказав те, що має місце в дійсності".

„Нью-Йорк-Повст" пише: „Підсекретар стану Ейчесон ужив у своїм вислові того, чого до цеї пори уникалося, а тепер уважається за відповідне говорити. Якщо уживання теперішнього слівника так дуже вразило Росію, то повинна вона собі усвідомити, що то вона впровадила в життя цей слівник".

М о с к в а 20.11. — Китайські газети „Даган Бау" і „Нансін-Ван-Бау" подали вістку, що нібито до одної пристані Китаю прибуло 3 совєтські воєнні кораблі зі зброєю, а до Порт-Артура доставляється багато зброї для комуністичних військ, щоб посилити їх позиції в полудневій провінції Шантунгу. Аґенція ТАСС є уповноваженя заявити, що всі ці вістки від початку до кінця видумані.

В а р ш а в а 20.11. — речник французького уряду здементував відомість, будьто би між німецьким провідником соціял-демократів Шумахером і представником французького уряду відбулися якісь тайні розмови.

Мін. справедливости Свіонтковскі заявив по радіо, що з амнестії, яку зараз приготовляється не могтимуть користати зрадники польського народу і ті, що змагають до відірвання частини польської території, як УПА та „Вервольф", фолькедойчери, лихварі, спекулянти і подібні.

Л о н д о н 20.11. — Премієр Етлі дав у парляменті важну заяву в справі Індії. На підставі цієї заяви британські володіння скінчаться в Індії цілковито десь в половині 1948 р. Крім цього наступить зміна в обсадженні посту віцекороля Індії. Дотеперішний віцекороль лорд Вейвель в м. березні ц.р. має зложити свій уряд. В. Черчіль гостро запротестував безпосередно по цій заяві проти цих кроків та домагався вияснення причини усунення лорда Вейвеля. Серед замішання, що повстало на залі, далися чути голоси: „відповідь", однак прем. Етлі нічого не додав більше до своєї заяви.

Британський міністр до справ Німеччини Гайнд заявив, що виселенців, які находяться в англійській окупаційній зоні, будеться примусово спрямовувати до праці. Життєва стопа виселенців рівнятиметься стопі німців.

В Лондоні проголошено урядово, що б. амбасадора в Польщі іменовано амбасадором в Ріо де Жанейро.

Нью-Йорк 21.11. — Щоденник „Вашингтон Повст" поміщує в сьогоднішньому числі статтю п.н. „Голод в Румунії". Там м.ін. читаємо „Румунія, яку колись називано шпихлірем полуднево-східної Европи, голодує... Всяке оправдування цієї заяви викликує певне здивування. Широкі круги румунських селян примирає вже з голоду, а що буде пізніше, заки буде можна діждатися нових жнив?

ЗДА вислали на якийсь час для пів міліона людей живности. Таку тяжку ситуацію в Румунії спричинила не тільки минулорічна посуха, але також чимало є винна тому метода політики Москви, яка викликала справжнє обурення серед румунських селян. Коли Москва не реагує вже на голоси своїх сателітів, то це означає, що в неї ситуація не є краща і цей факт заслуговує на увагу".

Л о н д о н 21.11. — Британський уряд проголосив „Білу книгу", в якій представив плян оздоровлення промислової продукції. Уряд заявив, що не уживає при цьому тотальних метод. Справою першої потреби є збільшення продукції вугілля на 180%. Всі робітники, що працюють під землею будуть на час п'яти літ звільнені від військової служби.

Головнокомандуючий англійськими військами в Німеччині ген. Мек Нарней уступає зі свого дотеперішного становища, а переходить на інше до Америки.

Британський уряд одержав від Югославії повідомлення, що приїзд англійської торговельної місії не є вже потрібний. Крім цього подано до відома, що залишки британського майна в Югославії удержавлено.

М о с к в а 21.11. — Комісія ООН в Греції вислухала доповіди альбанського делеґата Кало, що сказав, начебто Англія виробляла Альбанії у світі неприхильну опінію. Англійські провокації зміряють до того, щоб на Альбанію кинути відповідальність за нарушення міжнародного порядку. Англійські офіцери виїзджають часто на альбансько-грецьку границю, яку вже цілковито сфотографували та зняли на мапу. Альбанія не замінувала просмику Корфу, ані не знає, хто замінував. Поведення переїзджаючих туди англійських одиниць було нераз скрайно визивне й образливе.

Н ь ю - Й о р к 22.11. — При ухвалюванні американського державного бюджету сен. Ванденберг враз з багатьома іншими висказався проти зменшення державного бюджету о 6 міліярдів долярів, а за зменшенням тільки о 4 міліярди. „Було б очайдушністю стинати цей бюджет в обличчі найважнішої хвилини. ЗДА не можуть допустити до цього, щоб народи світа думали, що вони перестали цікавитися проблемами світового значення, або, що ми є слабі супроти теперішнього положення. Не можемо вицофатися зі світової арени, бо порожнечу, що її по собі лишимо, займе російський комунізм. Війна є нескінчена так довго, як довго в Японії та Німеччині знаходитимуться окупаційні війська" — говорив сенатор Ванденберг. Ще інший сенатор висловив думку, що коли ЗДА хочуть, щоб запобігти дальшому розширюванню комунізму, то мусять вдержувати сильну військову потугу.

М о с к в а 22.11. — У совєтському органі „Культура і Жизнь" під наголовком „Звичаї буржуазійної преси" появилася стаття Гофмана, в якій опрокидується фальшиве насвітлення американського пресового життя в Сов. Союзі. І так „Нью-Йорк-Таймс" під шумним наголовком: „По тій стороні залізної занавіси" подає світлини із Совєтських фабрик танків, а під ними підписано: „Таємниці за Уралем". Нічого там не говориться про походження цих світлин. А однак є це світлини ще із часів війни, що їх подано для загального користування. Коли тепер американська газета подає їх, як щось нового, що має місце за Уралом, то є це обман в повному значенні цього слова. Ось маємо приклад антисовєтської пропаґанди, що її управляють буржуазні

пресові органи. Ціхує їх безличність, фальш і звіринний ляк перед силою Сов. Союзу"...

Варшава 22.11. — Заступники 4-ох міністрів узгіднили частинно проект мирного договору з Австрією. На його підставі Австрія мала б право держати 90 воєнних літаків, в тому 70 в бойовому стані із 5 тис. обслуги. Відносно чисельного стану австрійського війська не осягнено згоди.

По донесенням китайських аґенцій, совєтський уряд мав би спротивитися допущенню до рівноправної участи Китаю в Московській конференції.

Нью-Йорк 24.11. — Промовляючи до студентів в одному з університетських міст, ген. Маршаль сказав: ,,На американських громадян спадає особлива відповідальність з уваги на особливу ситуацію в світі. Теперішня ситуація являється більш критичною, ніж у часі війни. Воєнні дії устали, але в світі пожаданого миру немає. Страх і голод кидають свої тіні на краї Европи та Азії... Провідництво Америки вимагає від неї дальшого вкладу. Треба безустанно стояти на становищі свободи й ненарушимости людських прав. Треба з досвідів минулих днів вибрати те, що причинюється до запевнення загальної безпеки і не повторювати помилок, які принесли нам шкоду. Чуйність і активність — ось що повинно ціхувати горожанина ЗДА в сьогоднішнім світі...".

Лондон 24.11. — Англійські та американські власті перевели у своїх окупаційних зонах облаву на німецьких фашистівських діячів підпільних організацій. Арештовано кількадесять гітлерівців, які приготовлялися до обняття в Німеччині урядів та готовилися до війни проти СССР. Між арештованими находиться один генерал СС, шеф бактеріологічного ділу „Вермахту" та багато інших високих старшин СС. Вже від якогось часу заобсервовано в тих зонах певний рух. Облава перекинулася на російську та французьку зону.

Делеґат Франції Шуман виступив із пляном, який змагає до того, щоб Росія погодилася на допущення до голосу в справі Німеччини інших західних держав. В заміну за це Росію допустилося б до участи в міжнародній контролі Порурря.

Ватиканська радіовисильня повідомила про арештування з незнаних причин адміністратора рим. кат. церкви в Альбанії.

Москва 24.11. — Як повідомляють достовірні джерела з Китаю, опущені американцями військові бараки стережуть і надальше американські вояки. До Тіян-Сіну прибувають цистерни з бензиною та самоходи зі зброєю... Доставляють американці.

Нью-Йорк 25.11. — През. Трумен відбув важну конференцію з головнокомандуючим американськими військами на Кореї, ген. Джемсом Годж, якого недавно викликано до Вашингтону. Ген. Годж заявив, що пертрактації його із совєтським урядом не допровадили до жодного порозуміння. Совєтські власті є винні тому, що між американською і совєтською окупаційними зонами Кореї є замкнена границя. Совєтські власті покликали до військової служби 1/2 міліона кореанців в віку від 17 до 25 літ.

Л о н д о н 25.11. — Мін. Бевін заявив, що провадить консультації з представниками Р. безпеки, щоб довідатися, чи розглянення справи Палестини не могло б відбутися скорше, ніж у вересні 1947 р.

М о с к в а 25.II. — Нав'язуючи до англійських плянів відносно Палестини посол Віліякус заявив, що політика уряду зміряє до здавлення у Палестині жидів та арабів. Англійська політика задумує зробити з Палестини базу проти Сов. Союзу. Сучасна політика позбавила серед робітників довір'я до уряду „партії праці".

В а р ш а в а 25.11. — Московське радіо повідомило про приїзд польського премієра Циранкевіча до Москви. З ним приїхав теж мін. Мінц. Гостей витав мін. Молотов та багато визначних достойників. —

Як подає „Дейлі Мейль", німецькі підпільники, що рекрутуються з гітлерівських елементів, грозили Англії, що видадуть дуже важну таємницю з ділянки бактеріології в руки другої великодержави, коли західні держави не збудують сильної Німеччини. Заявив це шеф бактеріологічного ділу Розенберг в безпосередній розмові, що при помочі бактеріологічної війни (мабуть джуми і прищиці) дасться знищити в кількох днях Лондон, з часом цілу Велику Британію і частину ЗДА. Союзні власті знали вже від вересня 1946 р. про існування такої підпільної організації. Щойно, коли німецьке підпілля розпочало переговори з представниками леґальних німецьких партій, від яких домагалося попертя, приступлено до ліквідації їх при помочі облави. За цей час союзні власті збирали матеріяли про розміщення й членів тих організацій. У висліді такого терпеливого вижидання результати облав є далеко більші й важніші, ніж коли б від першої хвилини ведено нагінку за гітлерівськими підпільниками.

Н ь ю - Й о р к 26.11. — ген. Маршаль відбув пресову конференцію ще перед виїздом до Москви, куди вибирається 4-го III. ц.р. На цій конференції він заявив, що буде опиратися на штутгартській мові б. секр. стану Бирнса, це значить, що буде опиратися на ООН та цікавитися европейськими справами. Крім цього він згадав, що в ноті, яку недавно Сов. Союз вислав до Америки, уряд СССР годиться на віддання по-японських островів під стратегічний заряд Америки. Справу протесту Росії проти заяви підсекр. Ейчесона ген. Маршаль уважає за покінчену. В першій ноті американський уряд вияснює, що американська парляментарна система накладає на американців обов'язок подавання щирих і правдивих вияснень. Дальше ген. Маршаль підкреслив, що не отримав від совєтського уряду жодного розрахунку з акції „ленд-лізу" (воєнна позичка). Тому Америка прагне точного розчислення. В справі помочі Румунії він пригадав, що і румунський уряд згодився на те, щоб поміч Америки для Молдавії розподіляв „Червоний Хрест" для всіх голодуючих, без різниці поглядів, релігії, думки тощо. Американське військо буде вицофуватися з чужих теренів в такому темпі, як на це позволить загальна світова безпека. У відношенні до Кореї ген. Маршаль пригадав, що до Вашингтону прибув головнокомандуючий американськими військами в Кореї, щоб особисто розказати про тамошню ситуацію. Ген. Маршаль не передвиджує, щоб проблема Кореї стала предметом нарад конференції у Москві.

Л о н д о н 26.11 — Як повідомляють з Москви, совєтський уряд проектує, щоб кожна із 16-ти совєтських республик вдержувала заграницею свойого представника і мала свої власні збройні сили.

Підчас інтерпеляції в палаті громад віцемін. Мейхію відповів на запит одного з послів про те, що англійський уряд не отримав жодної відповіді на свою ноту до Польщі в справі арештування урядничкн англійської амбасади у Варшаві Мариновської. Він сказав, що згадана урядничка скористає напевно з амнестії, яку польський уряд приготовляє. На запит, чи уряд міг би щось допомогти перекладникам кореспондента „Сандей Таймс-у" Сельбі, що їх саме судять, він заявив, що знає, що один з перекладників Януш Казімєрчак є засуджений на 8 літ тюрми. Помогти їм одначе не можна, бо вони є горожанами Польщі і в тих справах уряд В. Британії є безсильний.

През. Трумен іменував амбасадором до Лондону Люїса Дуґляса.

Москва 26.11. — Совєтські урядові круги у Відні спростували вістку, поширену аґенцією „Юнайтед Прес" та деякими австійськими чинниками про мниме зареквірування 4-ох важних промислових підприємств в Австрії. Ширення подібних фальшивих вісток є частиною цієї пропаґанди, що нею займаються певні круги в Австрії і заграницею і яка має певну ціль.

Совєтська воєнна командантура в Будапешті арештувала секретаря мадярської партії дрібноземельників Белю Ковача, який є вмішаний до приналежності до терористичної організації, яка має на сумлінні вбивства совєтських вояків.

Як подає „Ассошієйтед Прес" 22 американські воєнні кораблі вислано на вправи на океан.

Італійське народне зібрання ухвалило одноголосно домагатися ревізії мирової угоди Італії з державами-побідниками.

З Москви повідомляють, що звільнено А. Жданова на його власне бажання зі становища президента Найвищої Ради СССР.

Нью-Йорк 27.11. — Югославія звернулася до 4-ох великодержав з домаганням допустити її до участи над формуванням мирового договору з Німеччиною.

Урядово проголошено, що до Москви виїде з ген. Маршалем знаний політичний діяч Даллес. „Нью-Йорк- Таймс" у статті „понадпартійна загранична політика" одобрює покликання до Москви Даллеса, що означатиме, що загран-політика ЗДА матиме й надалі понадпартійний характер, подібно, як це було за Бирнса.

Лондон 27.11. — Комісія ООН в Греції переслухувала двох партизанських старшин, зловлених підчас акції. Один з них, який написав підручник до ведення партизанських дій заявив, що книжку цю видруковано в Альбанії при помочі урядових властей. Партизани переходили вишкіл у двох таборах: в Рубік в Альбанії та Бульцес у Югославії.

Один з наших кореспондентів повідомляє з Москви, що в Сов. Союзі відчувається щораз більше браки в ділянці виживлення. В самій Москві видно познаки недоживлення, але населення уважає це як хвилеве явище.

Нью-Йорк 28.11. — Б. президент ЗДА Гувер вернувся з подорожі по окупаційних зонах Німеччини, куди їздив для прослідження ситуації виживлення на цих теренах. Після його справоздання треба уділити 951 міл. дол. на поміч промислові і торгівлі. „Якщо Европа має задержати — говориться у справозданні — західну культуру, то в її склад

мусить ввійти Німеччина. Теперішна Німеччина під оглядом виживлення і мешканевих умовин стоїть щонайменше о кілька століть тому назад".

Білорусії та Югославії не признано допомоги із ухваленого Америкою фонду тому, що розподіл товарів УНРРА відбувався там в такий спосіб, що обурював до глибини американських громадян.

Лондон 28. II. — Британський головнокомандуючий окупаційною зоною ген. Клей відкинув у гострій формі закиди марш. Соколовського в справі господарської уніфікації британської та американської окупаційних зон.

Рада Безпеки рішила вислати до Альбанії комісію зложену з представників Австралії, Колюмбії та Польщі для прослідження інціденту протоки Корфу.

На з'їзд англ. комуніст. партії у Лондоні прибула також група німецьких комуністів з усіх окупаційних зон. Їх провідник заявив, що не годиться на польську західну границю на Одрі та Ніссі, як теж не признає претенсій французьких комуністів до Саари та Надренії. Провідник нім. комун. американської окупаційної зони заявив, що комуністи зовсім, як це мильно подають, не натрапляють на труднощі зі сторони американських властей.

В а р ш а в а 28.11. — Американський адмірал Пінк заявив, що ЗДА творять довкруги берегів моря на 1000 миль оборонну лінію проти атом. бомб. Атомова бомба не змінить настільки способу войовання, щоб не треба було уживати інших виробів зброї.

В-во „Перемога"

Informatyvni Visti, Year IV, No. 8, February 28, 1947.
21x30 cm., 16 pp. Hectograph edition. Publishing House „Peremoha".
(The National Archives of the United States, Record Group 319, ACSI, Intelligence Document File No. 356391).
Summary.

„Memorandum of the Ukrainian Congress Committee Submitted to the Paris Peace Conference".

This is a reprint of the first two parts of the memorandum of the Ukrainian Congress Committee of America from the Philadelphia Ukrainian Daily „America", of 12 October, 1946, No. 101.

„The Purge in the Soviet Union", by Prof. Mykola Chubatyi, is reprinted from the Ukrainian Daily „Svoboda" published in Jersey City of 6 August, 1946, No. 152.

„More About the Purge in Ukraine", by Dmytro Stiah, from the Philadelphia Ukrainian Daily „America" of 1 October, 1946, No. 98. The article discusses severe criticism and persecutions of the Ukrainian writers in the USSR.

„Foreigners About Ukraine", is a compilation of various comments about the Ukrainian liberation struggle in the USSR and in the satellite nations of Eastern Europe. The reports are taken from „Slovensky Revolucijny Odboj", „The New York Herald Tribune", and Toronto's „The Globe and Mail".

The rest of the publication contains **„Radio News"** from New York, London, Moscow and Warsaw.

Воля народам і людині!
Смерть тиранії!

За Українську Самостійну
Соборну Державу!

ІНФОРМАТИВНІ ВІСТІ

Рік: IV. **Дня 9 березня 1947 року.** **ч. 9**

ПАМ'ЯТІ ВЕЛИКОГО РЕВОЛЮЦІОНЕРА!

БОРІТЕСЯ, — ПОБОРЕТЕ! ВАМ БОГ ПОМАГАЄ!

ТАРАС ШЕВЧЕНКО
9.III. 1814. — 10.III.1861 р.

ЗАПОВІТ

Як умру, то поховайте
Мене на могилі,
Серед степу широкого,
На Вкраїні милій:
Щоб лани широкополі
І Дніпро, і кручі
Було видно, — було чути,
Як реве ревучий!

Як понесе з України
У синєє море
Кров ворожу, оттоді я
І лани, і гори —
Все покину і полину
До самого Бога
Молитися. А до того —
Я не знаю Бога!

Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте,
І вражою, злою кров'ю
Волю окропіте!
І мене в сім'ї великій,
В сім'ї вольній, новій,
Не забудьте пом'янути
Незлим, тихим словом!

* * *

ВИБОРИ В СССР

(Коротка інформація)

Вибори в совєтських державах-сателітах, — і вибори в СССР.

Дня 10.11.1946 року відбулися вибори до Верховної Ради СССР. Опісля, протягом наступного року, відбулися вибори в усіх державах-сателітах окупованих формально, чи фактично через СССР. — На місяць лютий 1947 визначено вибори в усіх республіках — складових частинах СССР.

Про перебіг виборів в державах-сателітах окупованих явно, чи масковано через СССР, світова опінія є менше, чи більше поінформована, бо має до цих держав ще наразі бодай обмежений доступ. На терені цих держав-сателітів (Польща, Югославія, Румунія, Болгарія, Альбанія, Мадярщина, Чехословаччина, Фінляндія) Москва ще не опанувала всього життя — „до ґрунту".

Тут ще не переведено основної совєтської тресури й режисери. Те, що діється в тих державах-сателітах, — це тількищо початок. З другої сторони, Москва мусить тут числитися ще деякий час зі світовою опінією. Вона була змушена допустити в тих краях бодай обмежену контролю чужинних представників. Наслідком цього, незалежна світова опінія могла бодай частинно довідатись про перебіг виборів у тих державах-сателітах.

Однак про те, як відбулися вибори внутрі СССР, — світова опінія не мала і не має найменшого поняття. Жодні описи заграничних журналістів, які перебувають в СССР, не дали в найменшій мірі образу дійсного перебігу виборів в СССР, бо ті журналісти не мали доступу до народніх мас і не орієнтувалися в усіх тайнах большевицької виборчої терористичної режісерії.

Нижче передаємо коротку інформацію про дійсний перебіг совєтських виборів, так, як вони у нас виглядали.

Антидемократичні постанови совєтської конституції. Сталінська совєтська конституція, реклямована, як „найбільш демократична в світі — ", є в своїй суті, в дійсності, крайно антидемократична. Коли йде, наприклад, про вибори, то в цьому питанні сталінська конституція виразно забороняє виставляти кандидатів поодиноким громадянам, групам, чи товариствам, не уважає взагалі політичних партій, ані яких-небудь політичних товариств. Сталінська конституція визнає виразно тільки одну урядову комуністичну партію і тільки цій партії позволяє виставляти кандидатів до виборів. Конституція каже, що кандидатів виставляють також профспілки й промислові, торговельні та громадянські організації. Але та сама конституція каже виразно, що всі ті організації є тільки державні, і в конституції виразно застережено, що всі ті державні інституції є тільки під керівництвом комуністичної партії. Так отже совєтська сталінська конституція постановляє, що в Совєтському Союзі може бути тільки одна комуністична партія і тільки одні державні інституції під керівництвом цієї державної комуністичної партії, і тільки ця партія та її власні інституції можуть висувати кандидатів. Яка-небудь вільна громадська ініціятива й виявлення свобідної волі громадян виразно заборонені самою ж таки конституцією.

Ці виразні і дуже яскраві антидемократичні постанови совєтської т.зв. „сталінської" конституції є убрані, як звичайно, для ока плиткодумаючих заграничних обожателів совєтського ладу, в кольорові фарби цілого потоку слів про демократію й т.п.

Антидемократичне становище керівників совєтської держави. Ще більше виразно ніж самі постанови конституції, говорять про ці справи вислови керівників совєтської влади. Наприклад, сам „найвищий бог" цього ладу, Сталін, в книжці „Питання Ленінізму", говорить виразно, що в совєтській державі нема і не може бути інших інституцій крім державних, а всі вони мусять знаходитися під виключним і твердим керівництвом одної державної комуністичної партії, і в цьому власне, в цій системі однопартійної безоглядної диктатури бачить Сталін всю тайну совєтського устрою.

Як відбулось визначення кандидатів. Згідно з поданими повище, антидемократичними постановами совєтської конституції, кандидатів до виборів так званого „єдиного блоку комуністів і безпартійних" визначила згори урядова комуністична партія, а властиво

верхівка цієї партії, бо низові партійні клітини, при існуючій системі диктатури, рівнож не мають жодного голосу. —
В той спосіб, народні маси не мали і не могли мати жодного впливу на вибори, бо цією практикою визначування урядових кандидатів перекреслено фактично саме поняття виборів. Вибирати чейже можна тільки там, де є з чого вибирати. У совєтських виборах, де визначено лише одних кандидатів, призначених згори партійною верхівкою — вибори стратили всякий сенс, бо взагалі не було з чого вибирати. Акт „виборів" зробила фактично партійна верхівка, ще кілька місяців до проголошеного речинця виборів, призначуючи своїх партійних людей на так званих кандидатів.
Виборча кампанія. Після визначення „кандидатів" відбулась так звана виборча кампанія. — Ця „виборча кампанія" не мала однак нічого спільного з поняттям того терміну знаним в цивілізованому світі. Поняття виборчої кампанії означає в своїй істоті боротьбу між поодинокими політичними групами, програмами й особами за прихилення опінії виборців на сторону того, чи іншого табору, цієї, чи іншої особи. Цього однак не було і не могло бути в совєтській системі диктатури, тут виступала лиш одна урядова партія, одна урядова програма й одні урядові кандидати. Спроба висунення іншої політичної групи, іншої програми, інших осіб, виявлення невдоволення, а навіть саме підозріння в таких намірах — карається арештуванням і смертю таких „бунтівників".

Що означає в такому разі совєтська виборча кампанія? —

Совєтська виборча кампанія була згори упланованим пропаґандивним маневром урядової комуністичної партії, для зміцнення й закріплення психологічного натиску на загал населення, для ще більшого психологічного і фізичного стероризування цього загалу. Усі засоби пропаґанди — радіо, преса, мітінґи — були заанґажовані для цього, щоб день в день проголошувати одні і ті самі урядові лозунги і заклики, щоб славити і вихваляти урядових осіб, урядову партію й урядову програму. — Величезна урядова криклива виборча пропаґандивна кампанія мала завдання, шляхом усіх доступних засобів днржавного пропаґандивного апарату — застрашити, загіпнотизувати і змобілізувати загал населення та зробити його в той спосіб податним, німим слухняним знаряддям в руках керівної кліки урядової партії.

Виявлення якого-небудь невдоволення, виявлення іншої думки, іншого погляду, або тільки підозріння в цьому — було однозначне з репресіями й найчастіше карою смерти, очевидно, без жодного суду, а лиш дорогою звичайного вбивства — морду доконуваного органами державної поліції — нквд-нкгб.

Так, як не було висунено ніодного неурядового кандидата, — так само не було ніодної неурядової статті в газетах, ніодної неурядової радіопередачі, ніодних дозволених неурядових зборів, ніодної неурядової дозволеної промови. Не було дозволено висловити ніодного найменшого застереження, сумніву, критики, чи критичного запиту. Того роду речі є в совєтській системі взагалі неможливі навіть до подумання. Критика в цій системі, якщо допускається часом, так рівнож лиш урядова, „організована".

Постава населення до **виборів.** Згідно з нашими спостереженнями, велика більшість населення в цілому СССР є невдоволена зі совєтського, диктаторського режіму й розуміла властиву ціль та характер цієї режісерованої виборчої комедії, в якій не було що вибирати, але треба було на наказ згори відограти комедію „вибирання". Мимо цього

велика частина населення совєтського Союзу, пригнічена від довгих років пануючим диктаторським режімом, стероризована до крайности, не ставляла активного масового опору, але виконувала з німою резиґнацією накинену їй ролю „виборців".

Зовсім інакше, однак, виглядала постава населення в неросійських країнах окупованих совєтською Росією, в першу чергу в Україні. Тут, крім моменту антирежімного наставлення народніх мас, долучився ще момент національного поневолення тих країн, що викликує ще більше невдоволення і спротив. Цей момент був так сильний, що переломив навіть силу впливу урядового терору, Населення України, не маючи змоги в жоден спосіб виявити своєї волі у виборах, виявило свою волю бойкотуючи вибори.

В умовинах совєтського режіму, не тільки масовий бойкот виборів, але навіть мінімальне відхилення від „активної участи" у виборчій урядовій кампанії і в самих виборах не є можливе без нараження на гострі репресії. Поодинокий, самітний громадянин, не має змоги противитись теророві режіму, який змушує його всіми явними й укритими засобами до „активної участи", до „виявлювання ентузіязму й дисципліни".

Бойкот совєтських виборів був можливий тільки у формі активної, завзятої боротьби, зорганізованої і масової, включно до збройних виступів, для оборони громадян перед терором державної поліції і її спеціяльних військ, які змушували до участи у виборах. —

Таку широку акцію бойкоту совєтських виборів зорганізувала в Україні Українська Повстанська Армія (УПА). Найвищий Політичний Провід України — Українська Головна Визвольна Рада (УГВР) вирішила перевести бойкот виборів, а Українська Повстанська Армія зорганізувала практично широку акцію бойкоту. В умовинах совєтського режіму, акція бойкоту виборів, яку переводив український народ на заклик УГВР — перемінилась у широку й дуже завзяту боротьбу великих розмірів. Ця боротьба розпочалась ще кілька місяців перед виборами, разом з тим як совєтська влада, починаючи приготування до виборів, розпочала передвиборчий терор.

Передвиборчий терор совєтської влади. Совєтська влада дуже добре знала, що в Україні не буде могла перевести легко своїх диктаторських виборів, бо тут діє Українська Головна Визвольна Рада (УГВР) й УПА, за якими йде велика більшість українського народу. — Тому совєтська влада постановила ще перед виборами знищити за всяку ціну цей організований український визвольний рух. — Найкращою нагодою до цього мав послужити перехід через Україну совєтських армій зі заходу на схід, по скінченні війни з Німеччиною. Совєтські власті виробили в зв'язку з тим спеціяльний плян перемаршу військ. Найбільш довірені режімові війська мали довго й дуже густо кватирувати по всій Україні й мали допомогти так зв. „внутрішним" поліційним військам нквд до цього, щоб остаточно зломити спротив українського населення, знищити український підпольний, революційний, визвольний рух, та в той спосіб приготовити ґрунт для переведення виборів.—

Однак цей плян совєтським властям не вдався. УПА поставила не тільки завзяту збройну боротьбу, але розвинула також незвичайну живу політичну кампанію, яка почала захоплювати своїм впливом стаціоновані в Україні військові частини ЧА. Свободолюбні, революційні, поступові кличі-програми УПА, які викривали всю неправду й зло большевицького тоталістичного

диктаторського режіму — знаходили широкий прихильний відгук серед бійців ЧА повертаючих з фронту. Вони побачили в Европі іншу ніж совєтську дійсність, і тепер уважно прислуховувались до нашого голосу. Бійці ЧА, а навіть цілі частини ЧА не хотіли брати участи в облавах і терористичних акціях звернених проти українського підпілля. Коли ж брали участь, так дуже часто виконували накази своїх властей тільки поверховно, старалися не зустрічатися з відділами УПА, не зводити боїв, а навіть нераз допомагали частинам УПА інформаціями і зброєю.

Совєтська влада, затривожена тими фактами, була змушена відтягнути ЧА від акцій проти УПА. На те місце кинула нові великі сили військ нквд. Частини ЧА були від того часу вживані у боротьбі проти УПА лише посередньо, як резерва, зміцнення і залога.

Ця широко закроєна урядова акція проти УПА тривала ціле літо й осінь — 1945 року. Тільки в одному місяці жовтні, тільки на просторі однієї Станиславівської області, відбулось 18 великих боїв військ нквд проти УПА. У тих боях взяли участь численні внутрішні поліційні війська з військами нквд. Разом з військовими частинами ЧА, які були притягнені до допоміжної участи, у тих боях брала участь сто-тисячна армія, в тому числі також панцирні й авіяційні частини. Однак УПА вийшла переможно, нерозбита і незліквідована, та ще перенесла боєві дії в самий осередок ворожого сконцентрування, й, наприклад, 31.X.1945 р. виконала голосний наскок на обласний центр — місто Станиславів.

Опісля, в м. грудні 1945р. й м. січні 1946 р. совєтська влада кинула в Україну нові, спеціяльно дібрані й перешколені війська, в дуже великій скількості, в цілі знищення українського самостійницького визвольного руху й насильного переведення виборів. Ця нова акція обняла головно Західні Області України: Волинську, Рівенську, Львівську, Станиславівську, Тернопільську, Дрогобицьку, Чернівецьку, Закарпатську, й частинно найближчі до них Житомирську, Вінницьку та Камянець-Подільську.

В Західних Областях України, окупованих совєтською Росією щойно в 1939 р. український визвольний рух є сильніше зорганізований, бо тут совєтська влада не мала ще тільки часу для винищення усіх противників, як у центральних і східних частинах України, окупованих совєтською Росією вже майже від 30 років. Тому власне в тих Західних Областях розгорілася найбільш гаряча боротьба довкруги виборів. Тут, від половини м. грудня, а декуди від м. січня, закватирували в кожній місцевості, в кожньому селі, навіть у найменшому присілку зложеному лише з кількох хат — військові відділи внутрішних військ нквд, або спеціяльно дібраних військ ЧА. — Число стаціонованих військових частин в малих кількахатних присілках починалось від 10 бійців, а в більших місцевостях сягало до 300, декуди 500 - бійців на одну місцевість.

Необсаджена військом не остала ніодна місцевість. Такої стислої обсади військом не переводилось ніколи навіть в час війни у фронтових полосах. Так отже, вже в перших днях січня 1946 року стало зовсім ясно, що тим разом совєтські вибори в Україні будуть зовсім „воєнні". Совєтська влада потрактувала вибори в Україні, зовсім виразно, як воєнну кампанію.

Вже сам факт такого масового стаціонування в усіх місцевостях військово-поліційних частин на час виборчого періоду дає ясний образ „свобідности" й „демократичносте" тих виборів.

З другої сторони, ясно теж буде кожній, навіть найменш поінформованій людині, що стаціонування поліційно-військових частин не мало і не могло мати інших цілей крім натиску на населення й терору, для бажаного урядові перебігу виборів. Військо й поліція, стаціонуючи від м. грудня-січня до виборів, і ще кілька місяців після виборів в усіх згаданих місцевостях, не занимались очевидно забавками й спацеруванням, а занимались своїм основним промислом: насильством і терором. Вони зганяли мешканців силою на урядові зібрання й мітінґи. Вони пильнували, щоб ніхто не смів робити свобідних зборів. Навіть кільком людям не вільно було збиратись разом на розмову в приватній хаті. Збиратись можна було тільки на урядових мітінґах, де говорили урядові аґітатори. Ніхто не міг висловити своєї думки свобідно, навіть у вузькому гурті, без небезпеки арештування й вивезення на Сибір, або розстріляння. Обмежено також надзвичайно гостро рух населення між поодинокими місцевостями, часто гірше ніж у фронтовій полосі в час війни. По лісах, як рівнож по селах відбувались безнастанні перешукування за революціонерами-підпільниками. Тюрми заповнювались щораз новими в'язнями, арештованими, часто за саме підозріння протиурядового наставлення. Цій терористичній кампанії товаришила невідлучно нагальна, криклива кампанія совєтської пропаґанди, яка воювала (як звичайно) нечуваними вигадками й брехнею та мала за завдання доповнити акцію цілковитого стероризування населення, щоб так приготовити його до „свята сталінських 100% виборів".

Противиборча кампанія УПА. Могло б видаватись, що при так великому терористичному натискові цілого совєтського державного апарату, включно з військом і поліцією, — який-небудь спротив і вияв свобідної волі населення взагалі буде неможливий.

Однак в Україні, завдяки незвичайній активності й посвяті українських революціонерів зорганізованих в УПА, та посвяті, витривалости й твердій героїчній поставі загалу населення, — мимо всього була переведена широка політична противиборча кампанія.

Якже ж це, в тих умовинах було можливе? Противиборча кампанія була переведена при помочі:

а). конспіративних розмов і невеликих конспіративних зборів, які часто вдавалось перевести з успіхом, мимо всієї уваги кватируючих військово-поліційних частин, завдяки солідарній, однодушній поставі населення;

б). конспіративного поширювання відозв і коротких писаних вказівок та закликів;

в). дорогою тихого т.зв. „шептаного" роз'яснювання;

г). розліплювання на видних місцях відозв і закликів УГВР й УПА, та писання в різних місцях революційних закликів;

д). отвертих масових зборів, промов та отвертого поширювання відозв і закликів в тих околицях, де відділи УПА могли дати вистарчаючу збройну охорону в часі таких акцій, проганяючи на деякий час в боях большевицькі військово-поліційні залоги;

є), зривання урядових зібрань-мітінґів і переміни їх на протиурядові.

Півтора тисячі боїв. Уся та многосторонна розяснювальна противиборча акція УПА була переведена в Україні на велику скалю, так, щодо теренового засягу, як і щодо її напруги і вкладу сил.

В цілости, підсумки, які можливо було нам зібрати, виказують, що силами українських революціонерів —

Переведено кілька тисяч противиборчих роз'яснювальних зібрань.

Видано більш сотні різних назв противиборчих відозв, листівок і закликів, рефератів та брошур, деякі у великих масових накладах.

Зірвано сотні урядових зібрань-мітінґів і перемінено їх на противиборчі, протисталінські, вільностеві маніфестації. Найвидатнішу ролю в цьому відіграли жінки й інваліди ЧА, які, наражуючись на арештування, вивіз на Сибір, та розстріл, — не зважали на те, але виступали явно з протестами і революційними промовами та поривали за собою загал зібраних.

Зведено також більше півтора тисячі боїв і боєвих сутичок проти большевицьких поліційних військ та військових залог в обороні права вільних зборів і вільного слова.

Пять тисяч поляглих. Переведення цієї великої акції в умовах большевицької дійсности коштувало український визвольний рух не тільки найбільшого зусилля, але рівнож великих жертв крови. Протягом цієї виборчої кампанії полягло у боях в обороні свобідної волі українського народу - більше пять тисяч старшин і вояків УПА та діячів українського революційного визвольного руху. Число арештованих іде в многі десятки тисяч. Багато з них згинуло смертю героїв-мучеників на тортурах і багато було розстріляних, інші вивезені до концентраційних лагерів у північній Росії, в Сибірі й над Ледовим Океаном.

Противиборча кампанія, яку переводив український самостійницький визвольний рух в боротьбі за право вияву свобідної волі українського народу в часі т.зв. виборів до Верховної ради СССР в зимовому періоді 1946-го — року є одною з найбільших політичних акцій, які були коли-небудь переведені в історії політичної боротьби.

Перебіг виборів в дні 10.11.1946 р. большевицька влада намагалася надати виборам характеру організованої єдинодушної маніфестації на користь пануючого режіму. Однак українське -громадянство знало, що немає на кого і немає за що голосувати. — Немає на кого, бо у списках не було жодних кандидатів виставлених з волі громадян, тільки назначені згори совєтські наганячі. Немає за що, бо пануючий совєтський режім — це режім тотальної диктатури, терору, голоду й повного національного та соціяльного поневолення України. — Тому громадяни України, у подавляючій більшості, пішли за покликом УГВР, щоб збойкотувати совєтські вибори, як вибори не вільні, не демократичні, але окупантські й диктаторські.

День сталінських виборів, 10.11. 1946-го року, який по планам Москви мав бути актом єдинодушної маніфестації за режімом, перемінився в Україні у могутній акт всенародньої маніфестації проти московсько-большевицької окупації та проти її диктаторсько-терористичного режіму.

Український народ не пішов до виборів. В більших містах, де живе велика скількість напливового московського урядничого елементу, цей факт не був видний з повною яскравістю, бо тут, для постороннього ока годі було відрізнити тих, які йшли до виборів, й замітити тих, які ухилялися від виконання цього „сталінського обов'язку". Однак на селах, де проживає велика більшість українського населення,

цей факт зазначився дуже виразно. В більшості сіл, головно в Західних Областях, взагалі ніхто не йшов до виборів. Коли протягом кількох годин не було нікого з виборців, тоді військово-поліційні залоги, стаціоновані в кожній місцевості, почали насильно зганяти громадян до виборчих льокалів. Виборці однак ставляли пасивний і активний спротив проти цього насильства. Багато виборців утікало й ховалося. Інші прямо відмовлялись піти до голосування, навіть під побоями й загрозою розстрілу. На цьому тлі відбувались численні явні терористичні насильства. Вояки стаціонуючих військово-поліційних залог били людей до крови, щоб примусити піти до виборчого льокалю й вкинути виборчий бюлетень, стріляли за втікаючими людьми, і при цьому ранили та вбивали, підпалювали хати опірних, вкінці вкидали самі виборчі бюлетені до урн, скільки самі хотіли.

В наших руках знаходяться зібрані досі акти терору й надужить, доконаних в часі виборів на українському населенні, які обіймають більше двох тисяч сторін друку машинового письма великого канцелярійного формату. В тому числі знаходяться протоколи про сотні випадків убійств і мордів доконаних в день виборів совєтськими поліційно-військовими органами на громадянах, які не хотіли брати участи у виборах. А це все тільки дрібна частина цілости, та, яку можна було в умовах большевицького терору зібрати шляхом підпільної організації й підпільних конспіративних зв'язків.

День виборів до Верховної Ради СССР — це був прямо великий бій, в якому український народ станув єдинодушно за свободу вияву своєї волі. Совєтська окупаційна влада хотіла зробити вибори актом маніфестації за режімом, хотіла залеґалізувати свою окупацію і свою терористичну, тоталістичну диктатуру. Український Народ, мимо нечуваного терору, перемінив цей день в акт єдинодушної маніфестації проти ворожої йому московсько-большевицької окупації й проти совєтської тоталістичної диктатури.

Виборчий фалш. Совєтська влада проголосила після виборів „тріюмф блоку комуністів і безпартійних", за який ніби голосувало більше 99% виборців. Є це очевидний многократний фалш.

Не фалш тому, що це взагалі не були вибори, навіть розглядаючи справу з теоретичного боку, бо не було що вибирати. Це був тільки упланований владою акт примусової маніфестації на одну призначену урядом листу. Такий акт противний найістотнішому поняттю самої інституції виборів. —

Це був, подруге, фалш тому, що участь у тих виборах не була добровільна, але примушувана, супроводжувана терором і репресіями.—

І це є, по третє, фалш тому, що скількість тих виборців, яких влада примусила насильством зявитися у виборчих льокалях, — не виносила проголошених урядом 99%. У нас, в Україні, в цілості території — скількість голосуючих під терором не досягла навіть 50%, а в 7-ох Західних Областях не досягла навіть і 10%.

Цією поставою в часі виборів український народ дав виразний вислів свойого крайно негативного відношення до ворожої йому московсько-большевицької окупації. Це був одночасно акт довір'я загалу українського населення Українській Головній Визвольній Раді, яка є найвищим політичним керівним чинником і репрезентацією незалежної волі українського народу, та якої закликів послухали в часі цих виборів найширші народні маси України, жертвуючи для їх виконання своїм майном, кров'ю і життям.

Після виборів. Виборча акція совєтського режіму не закінчилась з днем проголошення 99%-го тріюмфу. — Після цього почалась ще на більшу скалю розправа з опірними „виборцями". Військово-поліційні гарнізони, розміщені місяць-два перед виборами в усіх місцевостях Західних Областей України, не стягнено після виборів, але задержало, аж до місяця квітня, а в багатьох місцевостях ще довше. При помочі цих гарнізонів почала совєтська влада після виборів ще ширшу акцію людоловлі, облав, арештувань і депортації на Сибір. Депортація на Сибір, яку провадить совєтська влада ввесь час, тепер прибрала найбільших розмірів. В деяких околицях число депортованих родин дійшло до 30, а навіть до 50 на одну місцевість.

Нові вибори в 1947. році. На місяць лютень 1947. р. совєтська влада призначила нові вибори, тим разом т.зв. „республіканські". Вони мають такий самий антидемократичний характер, як і попередні вибори до Верховної Ради СССР, і не є взагалі інституцією виборів, тільки примусовою урядовою маніфестацією. Це є фактично знову тільки акт проголошення назначених партією кандидатів, який супроводжається пропаґандою й терором. Український народ трактує ці вибори, так само, як і попередні, як ворожу пропаґандивно-терористичну акцію.

Треба при цьому зазначити ще один момент: Велика більшість „послів", „вибраних", себто назначених від України до Верховної Ради СССР, і так само більшість кандидатів назначених тепер до Ради УССР — не є української національності. Це є зовсім чужі люди — генерали, державні урядники, партійні комісарі, — надіслані і призначені з Москви. Український народ їх, або зовсім не знає, або знає і ненавидить усією душею, як своїх гнобителів, кровавих тиранів, і пявок-експлуататорів. Український народ їх не видвигав і не вибирав. Це не представники українського народу, але представники ворожої українському народові московсько-большевицької окупації. Більшість з них не вміє навіть по українськи говорити, так само не вміють говорити ні слова по українськи більшість членів „українського уряду". Усі „демократично-парляментарні" інституції України перебуваючої під совєтською владою — це тільки інструмент московської імперіялістичної політики.

Закінчення. Одною з дуже важних функцій перепроваджуваних большевицькою владою виборів є завжди зовнішна пропаґанда, себто обман світової опінії.

На жаль, большевицькій пропаґанді цей обман дуже часто вдається. Безконечними деклямаціями про демократію, голосування, вибори, права трудящих і т.п., а передусім штучною режісерією, пропаґандивними комедіями, большевикам вдається грубо „набирати" та „заворожувати" різних плиткодумаючих чужинців непризвичаєних до того рода фалшу і так далеко посуненої великанської пропаґандивної режісерії.

Навіть краще поінформовані заграничні кореспонденти, які стало перебувають в Москві, рівнож не визнають фактичного стану внутрі большевицької імперії. Вони не мають доступу до застрашеної і стероризованої душі пересічного громадянина. — Вони бачать тільки, як ті ж громадяне машерують на демонстраціях, з окликами й транспарентами, а не знають, як до цього дійшло, як це вирежісеровано. Вони бачать, як люди плескають масово в долоні — і на вулиці і в кіно, коли появиться образ Сталіна, але не знають, як цих людей до цього довгі роки тресували, не знають, що в громадянина совєтського тоталістичного царства терору, інша думка в душі, а інша на устах,

не знають, що в нього, по десятках років кровавої тресури, руки завжди готові до плескання, а уста, щоб кричати — урра! вони бачать, як ведмідь гладко танцює, але не знають і не бачать, як його учили і вчать танцювати на гарячій розпеченій блясі...

* * *

Та не всі дали себе застрашити і стероризувати. Не всіх вдалось Москві навчити танцювати на розпеченій нквд-івській блясі. Доказом цього є, в першу чергу діяння й боротьба українського визвольного руху, як рівнож визвольних рухів многих інших народів поневолених совєтською росією. Проявилося це між іншим, дуже виразно, у виборах до Верховної ради СССР, і проявляється далі в цілому житті.

Український народ, разом з іншими народами поневоленими в СССР, бореться завзято за свою волю і незалежність та не перерве своєї визвольної боротьби під жодним натиском фалшу, брехні і терору.

Січень 1947 р.

* * *

Нам дісталась до рук польська газета „Звйонзковєц" з дня 13 жовтня 1946 видавана в Канаді, Торонто, Онт. Уважаючи нижчеподану статтю за цікаву для наших читачів, передруковуємо її у дослівному перекладі.

ЕВРОПА ОДНА АБО ЖОДНА

Мир повний неспокою. Вже більше як рік минуло з того часу, відколи покінчилися останні дії. Але положення, що в ньому находиться більша часть земської кулі в нічому не пригадує цього, що ми привикли називати миром. Навпаки,численні суспільства жиють у безупиннім напнятті нервів, в гарячковім очікуванні чогось жахливого, апокаліптичного, що може статись з дня на день, з години на голину. Війна закінчилась, але світ і дальше сидить на бочці пороху і жде на наступний акт драми, якої ніхто не вважає за покінчену.

Паризька конференція, що її завданням мало бути опрацювання мирових договорів з усіми меншими европейськими партнерами осі, а саме Італією, Румунією, Угорщиною і Фінляндією, є знаменитою ілюстрацією того стану загального неспокою, яким покінчилися операції другої світової війни. Сумне це і жалюгідне явище, що в ньому дипломати малих і великих побідників, взаємно оспорюють щодо детайлів великого пляну, якого немає. Бо ніхто не має загального пляну, як зорганізувати і забезпечити мир, який був би тривалий і вже не справедливий, бо з цього вже давно зрезигновано, але хоч крихітку реалістичний, опертий на людській натурі і логіці історії. У тому почуванні неможливости узгіднення світоглядів поміж двома великими таборами, на які розпався світ по упадку Німеччини та Японії, панове в Парижі стараються приготувати собі як найвигідніші позиції до започаткування дальшого конфлікту, або — кажім загально — на випадок дальшого конфлікту. Їм теж видається драма ще не покінченою, вони чуються в антракті перед пятим актом, у якому остаточно буде засуджений на смерть чорний характер. В міжчасі

приготовляють нарід — представляючи йому свої насвітлення і інтерпретації головної осі драми, вказуючи чорні характери, кожний на свій спосіб.

А на далеких періферіях світу, в Трієсті, Гориції, Персії, Китаю, Польщі, Югославії, Палестині відограється драма далі. Десь на далекім Сибірі працюють фабрики зброї, в американських пустарях є чинні лябораторії, на далеких атолях Пацифіку випробовується атомові бомби, над бігуном летять літаки з Гонолюлю до Каїру, здібні перенести свій вантаж на десятки тисяч миль. На пограниччях відбуваються маневри, зістрілюється чужосторонні літаки, арештується і в'язниться людей у великих політичних чистках, що мають забезпечити тили перед розрухами незадоволених і покривджених. Образ світу в році 1946, по здавленні націзму, одної з найбільших потворностей, які створило людство від часів середновічча, не є абсолютно в нічому ліпший, ані спокійніший від останніх місяців літа 1939; ті часи видаються нині якоюсь сальоновою ідиллею в порівнанні до того, що діється саме в році 1946.

Затоплений континент. В 1939 р. заносилося на бурю в Европі. Спір за мале місто Ґданськ видавався не одному чимсь льокальним, другорядним, — чимсь, що дасться і повинно датися полагодити. Був то одначе спір небезпечний, поза місцевим спором за граничний мур між невеликою Польщею і дещо більшою Німеччиною існував підставовий спір, конфлікт двох поглядів на світ, двох концепцій людського буття. Те непорозуміння було світовим непорозумінням і для того не можна було його зліквідувати дорогою леґального суду чи льокального двобою, відбивало воно у собі конфлікт, що ділив і розбивав цілу Европу, конфлікт між тоталізмом і свободолюбною концепцією народу та тому протягом кількох днів замінився в европейську бурю. Одначе навіть найбільш предвиджуючі політики Европи 1939 р. не сподівалися того, що станеться він по певному часі конфліктом світовим і що в остаточнім висліді зліквідує не лише мілітарну та господарську потугу Німеччини і її супремацію на просторах Середньої Европи, але й цілий европейський континент, з усім його багатством та традицією політичної сили. У висліді війни Европа перестала існувати як поняття політичне, що репрезентує певні елементи сили та значення. Гітлерівські німці потягнули своїм упадком европейський континент — нема сьогодні нічого з давнього значення якої-небудь з европейських держав.

Франція, Бельгія, Голяндія, Польща, Скандинавія — все це те, що бере участь в імені Европи у міжнародних нарадах, це лише тіні давного значення і давної сили. Великий простір Европи є в р. 1946 одною великанською політичною порожнечою, кладовищем давніх святощів, що опустіло і збідніло. Дипломати, що виступають в імені европейських народів на світових аренах, не репрезентують нічого, з чим міг би числитися реальний політик; їхні уряди — це майже без винятку припадком зліплені групи людей, жадних володіння, їхні краї — то пориті бомбами гробовища колись могутнього минулого, їхні народи — то безсилі тіні, які боряться з недостатками і нуждою, з насиллям і терором шантажистів і демагогів. Сталось таке, що й не снилось навіть філософам: Европу стрінула доля легендарної Атлянтиди — континенту, що уляг затопленню наслідком якогось небувалого катаклізму на дні Океану. Европа є сьогодні, в 1946 р. затопленим континентом.

Злочин і **кара.** Доля, що стрінула Европу, не є вислідом дивного збігу обставин чи припадковою химерою призначення. Є вона логічним наступством помилок поповнених і поповнюваних великими потугами

Заходу, як теж европейськими народами. Ці помилки набрали рішаючого значення в останніх роках війни, коли справу Европи, яку знищив і запропастив Гітлер, можна було ще консеквентно і логічно, тверезою політикою врятувати.

Шал, що огорнув Німеччину, був страшною хворобою, яку належало усунути. Тому, що не було іншої дороги, а хвороба виглядала на заразливу, рішено випалити її вогнем і залізом. Але лікарі Заходу, захоплені операцією, не завдали собі найменшого труду щоби тоді, коли ще хворий мав певні шанси повороту до здоровля, приготовити плян й акцію привернення його до життя. Американські й британські політики, що мали в своїх руках всі дані, які могли врятувати ситуацію, були надто заняті тоді своїми власними комбінаціями, як поділитися спадком по збанкрутованій німецькій потузі і як взаємно при тім поділі себе ослабити та омотати, щоби могти звернути увагу на наступства, що їх мусів зі собою принести упадок Німеччини. У висліді тих комбінацій повстали такі логічні нісенітниці, як теорія поділу Европи на сфери впливів, а британська гра Рузвельта, взаємна пригравка дорогою схліблювання совєтським апетитам. Наслідком того стану думки, що докладно відбився у теорії прем. Карра і в публіцистичних виступах Ліппмана, були політичні маневри Тегерану і Ялти, моргентавівський плян адміністрації Німеччини, Потсдамський договір. Політики созних народів Европи, що находились по більшій части в різних еміґраційних лондонських ґабінетах, воліли переважно терпеливо ждати на вислід розгривок між великими потугами, ніж виступити з конструктивними плянами, які могли їх наразити на хвилеву утрату ласки великих партнерів, або на атаки демагогів споміж власного суспільства. Деякі з них не вагалися відрікатися всякої думки про европейську солідарність, як Бенеш, на те лише, щоби не наразитися опікунам, або як у випадку Де Голя, на те, щоби заховати собі певні карти у внутрішніх політичних розривках.

Так політики американські і британські, як і політики малих европейських держав, не здавали собі справи, або не хотіли собі здавати справи з того, що по побіді над Гітлером і його когортами Европа буде величезним політичним пустарем, який буде доменою того, хто до нього ввійде з револьвером. Обертаючись серед своїх старих навичок думання не здавали собі справи з розмірів перемін, які наступили. Так для адміністрації Рузвельта, як і для старих англійських торисів, поділ Европи видавався безпорівнання корисніший ніж його відбудова. Нащо творити непотрібну силу? З Росією не числилися поважно, бо тим людям видавалося, що Росія скриватиться на біло і що буде мусіти замінитися в мирну націоналістичну державу. Одинока Росія мала плян — і то плян, що виникав з її доктрини. Він був простий — унеможливити відбудову Европи, як якоїсь з'єдиненої суцільної політичної системи — і ввійти якнайдалі в глуб континенту, опанувати його стратегічно, щоби з нього зробити випадову базу для дальшого і остаточного атакування на „буржуазний світ" британської імперії і Західної Гемісфери. Поконання Европи мало бути вступом до останнього акту світової революції.

Гріх англо-американської політичної думки і короткозорість демократичних політиків менших народів Европи приніс заслужену кару. Поділ Европи на гармонійні і можливі до співжиття сфери впливів показався мрією капустяної голови. Европа прибрала знов постать твердині, що з неї гарматні дула скеровані на захід і то не для паради.

Коли здали собі з того справу, зачали рятувати ті позиції, які ще були доступні. Коштом високої позички і великих „фаворів" куплено обширну базу у Франції, Бельгії та Голяндії. Завдяки енергічній акції врятовано Грецію, при помочі лагідности і компромісів зискано певне опертя в Італії (не занедбуючи

мілітарної окупації). З бігом часу, як атмосфера ставшись щораз більш прозора і оцінка ситуації щораз більше реалістична, рішилися на остаточний крок оборони, на з'єднання Німеччини. Ліцитація за німецьку ласку, що її розпочала Росія, знайшла свій вислів в російських обітницях у відношенні до Німеччини і у знаній оферті Бирнса, яка обіцяла Німеччині концесії коштом Польщі. Годі, коли розмови ведеться з револьвером в руках, нема місця на сентімент і на пам'ять про дані зобов'язання.

Вбивство Европи, якого доконали великі потуги в періоді Ялти, позбавило демократії заходу найсильнішого пункту опертя проти совєтської експансії. Сьогодні, по році ілюзій і розчаровань, усвідомлено собі страшну загрозу кари, що готова за цей злочин політиків впасти на голови їхніх народів. Свідомість кари, яку треба буде залатати у міліонах вбитих і ранених, може навіть у недалекій майбутності, творить грізне мементо.

Одна, або жодна. Чи існує яка дорога, щоби поставити на ноги Европу, щоби її народам привернути увільнення від тривоги і пониження, щоби її визволити від грози, нужди, терору і неволі?

У тім виді, який мала в 1918 році, напевно ні. Розвій новочасної техніки і продукції перекреслив раз на завжди можність свобідного існування таких малих держав, що їх може літак в двох годинах перелетіти, таких бідних, що не можуть собі позволити на вдержання господарської незалежности і так позбавлених сирівців, що не можуть з власних матеріалів збудувати одного літака. А такими є всі держави Европи від Португалії на заході почавши, на Польщі і Румунії на сході скінчивши.

Одначе нема сумніву, що Европа могла б наново статися потугою та землею медом і молоком текучою, коли б вона зреформувала свою політичну структуру і зєдналась в якусь таку чи іншу форму федерації, або унії, хоч би такої розлогої, як Британська Спільнота Народів. Така Европа, у якій расова ненависть, політична глупота і народна зарозумілість не унеможливили би спокійної співпраці свобідних людей побіч себе, як то діється в нас, на нашім північно-американськім континенті. Так така Европа могла би знов бути провідною для народів.

Є то завдання дуже трудне і вимагає важких зусиль. Сьогодні його здійснення виглядає особливо досить далеке. Відбудова Европи перекреслила би іменно підставову політичну мету Росії, що уважає ліквідацію цивілізації „гнилого Заходу" за одну з підставових вимог і засад своєї релігії знищення свободи. Але спротив Росії не може і не буде могти перешкодити тому процесові, оскільки Европа здобудеться на моральне зусилля побідити грізну у своїх розмірах велич ненависти, яка її розсаджує внутрі.

Потрібна є величезна акція для усвідомлення й виховання, яку муситься розплянувати на роки, довгі роки поневіряння і боротьби.

Нема сумніву, що великою заслугою Черчіля — одного з тих нефортунних хірургів, які так переводили операцію на брунатні боляки, що аж пацієнт помер на червону кольку — є те, що він врешті зрозумів вагу і значення справи федерації вже сьогодні та тій же власне праці, як за покуту, обіцяв посвятити решту своїх днів.

Західня цивілізація і всі народи, що на ній опираються, мусять зрозуміти, що майбутність цієї цивілізації є загрожена заливом темноти і неволі, який наближається, і що підставою і найважнішою умовою для її забезпеки є поставлення на ноги сильної і з'єдиненої Европи. А передусім мусять зрозуміти народи Европи те, що наспів того рода час в історії, коли Европа буде могти

знов існувати і відіграти свою ролю, оскільки здобудеться на велике зусилля морального з'єдинення і поконання. Бо Европа може існувати тільки одна, або жодна. —

Болеслав Котович

* * *

ЧУЖИНЦІ ПРО УКРАЇНУ
(Дальший тяг)

„Республика" 4.4. 1946 р. Париж, у статті: „Україна і війна" пише: — „Не дасться заперечити, що Україна була в час війни одною з країн, які найбільше потерпіли. Двічі столочили її армії Німеччини й СССР зі Заходу на Схід і знову зі Сходу на Захід, без милосердя спустошили її поля, а кожне місто й незлічиме число сіл збомбардували і спалили...

Неможливим є сказати, скільки українців згинуло у в'язницях ґештапо, або ҐПУ, яке тепер називається НКВД..."

Автор зупиняється над німецько-совєтським договором про ненапад від 23 серпня 1939 року і як українці реагували на той крок в краю і за кордонами.

У розділі: „Німецька політика спроти України" автор розкриває облудну хитрість німецької верхівки, яка проявлялася далеко до війни в СССР, а саме справу Карпатської України, а теж намір німців „звільнити Галичину й Волинь" про який передавало німецьке радіо ще в вересні 1939 року.

Далі автор переходить до питання, яке було наставлення підсовєтських українців до недалекої війни.

Українське населення, закріпощене большевиками, бережене тільки хмарами НКВД, занимало вичікуюче становище, не дуже довіряючи німцям. Бійці Чероної Армії, москалі, українці й інших національностей здавалися в полон цілими дивізіями, щоби приспішити упадок ненависного сталінського режіму. Та поведінка німців з воєннополоненими, їхні жахливі знущання, голодна смерть у таборах, скоро поклали край надії, що новий окупант людяніший. З цих пір бійці не здаються в полон, але з надзвичайним завзяттям поборюють ворога.

Терор ґештапа, що прийшло в Україну вслід за військом, переходив усякі межі.

Політику німців супроти поневолених досі Москвою народів автор статті коротко, але яскраво змальовує в розмові з одним кавказцем.

У 1942 році німці пообіцяли народам Кавказу свободу й незалежність. Коли згаданий кавказець в розмові з одним із нац-фюрерів висловив свій сумнів чи народи Кавказу поважно приймуть цю обіцянку після того всього, що знають про Україну, фюрер сказав: „Що хочете, розв'язку східньої проблеми зумовлює винищення 75% населення наслідком війни, епідемій, депортацій і т.д... З останніми 25% можна буде зговоритися".

Для доказів жахливого винищування України в статті подані тайні німецькі документи, т.зв. 16 вказівок для нім. поліції в Україні, від 20 листопада 1941 року. Далі письмо-протест архиепископа Платона до митрополита Полікарпа в Луцьку, в справі спалення живцем людей сіл Малин, Великі Селища і др.

План закріпощення України й перетворення її в німецьку колонію

випрацював Розенберг, передаючи його до виконання садистові Кохові. — На думку автора ця божевільна спроба була смертельною для Німеччини.

У розділі своєї статті, під наг. „Револьта українців проти Німеччини й теперішнє положення", автор змальовує процес творення Української Повстанської Армії, яка взяла свій початок ще в 1941 р. зі самооборонних українських відділів.

Автор користується як джерелом, загальною студією про УПА і її дії. Хоча безлісний і низинний терен України не є дуже пригожим для партизанських дій, далі брак харчів і зброї, яку треба було здобувати на ворогах, все ж таки „український повстанський рух в Україні організувався на довго перед появою подібних формацій у західньо-европейських країнах. Українські повстанці ніколи не діставали помочі чи то в харчах, чи в інших матеріялах скинених з літаків..."

А „шкоди, які завдали німцям дії УПА були дуже поважні. Саботажі їхніх засобів зв'язку були одним з головних факторів нім. заломання під Сталінградом".

Скоро тільки УПА зорганізувалася в лісах Волині й Поділля, почала в січні 1943 року свою велику офензиву. Після кількамісячної боротьби мусіли німці відступити до міст, куди вони стягнули сильні залоги. Та, щоби поладнати правильну сполуку між поодинокими містами, потребували вони сильно озброєних супровідних відділів, які їздили тільки в білий день. Навіть у міських осередках німці не були безпечні. Повстанці атакували і міста, як Кремянець, Дубно, Луцьк, Рівне і їм вдалося визволити своїх в'язнених у тюрмах і концентраційних таборах, товаришів.

У хвилині німецького заломання, УПА володіла великою територією, з якої прогнано німців. Вона займалася розподілом ґрунтів, організуванням шкіл і інших культурних уладжень. Поліція і жандармерія УПА дбала про порядок. Молоді мужчини, охоплені бранкою, під проводом й опікою УПА ішли в бій.

У той самий час, коли французький повстанський рух приготовлявся до найбільшої напруги звільнити себе від німців, українські повстанці видавали німцям правдиві бої".

Далі автор наводить докладний опис боїв відділу Грегота (в оригіналі є Різун, старе псевдо ком. Грегота в околицях Сколього. Наводимо без змін:

„Дня 6. липня 1944 року після полудня виїхали три панцерні авта з нім. військом під проводом лейтенанта проти села Кам'янка, зайнятого відділами УПА отамана Грегота. Під селом вив'язався короткий бій. Українці зажадали від німців негайної здачі зброї. Спроба спротиву була скоро ліквідована вогнем скорострілів. Українці здобули три німецькі скоростріли, багато крісів, велику скількість набоїв і три вози.

Завданням Грегота було дістатися зі своїми відділами в Майданські ліси між Сколем, а Туркою й очистити їх від червоних партизан, що в числі 2.000 людей опанували ці ліси, плюндрували довколишні села й пригнітали населення.

У кілька годин після зудару під Кам'янкою донесли стежі Греготові, що німці намагаються замкнути шлях Синевідсько-Вижне-Рожанка. Зараз повідомлено про велике нагромадження ворожих сил у Болехові, Долині, Вигоді, а теж про приготування таборів для війська в Мізуні і Велдіжі.

---

x) Тому, що стаття довга, подаємо тільки уривок з ній і зміст. — *Прим. Ред.*

Було ясним, що німці підготовляють офензиву иа терен, обсаджений відділами УПА. Однак ці зустріли ворога вогнем скорострілів і сильним запоровим вогнем польової артилерії. Німці з великими втратами відтягнулися назад і зайняли вичікуюче становище.

Коло год. 7-ої ранку стежі донесли про появу мадярського відділу на шляху Сколе—Кам'янка, якого зараз прийняла наша артилерія і гранатомети, заки відділ заняв боєві становища. Це вистарчило, щоб в рядах мадярів викликати паніку, які в неладі відступили до Сколього.

Небаром повідомили стежі, що сильні німецькі з'єднання виступили з напрямку Гребенне — Либохора. Треба було виступити проти ворога й обсадити пануючі місця на узгір'ях біля Лопати й Шатигова. Ці становища були тим важніші, що творили лінію побічних укріплень, які збудували мадяри. Коло полудня відділи УПА почали посуватися в напрямі Лопати.

У 17 год. ворог розпочав на Лопату концентричний наступ. Наново рушив зі Сколього мадярський відділ. Однак кілька стрілів з мерзера вистарчило, щоб відкинути його в долину. Було зрозумілим, що мадяри не хотіли боротися проти УПА.

З другої сторони зміцнився німецький напір. Бій за Лопату з години на годину прибирав завзятішого характеру. В 20-год., ворог, без ніяких успіхів, але з великими втратами відступив у села. Відділи УПА здобули велику скількість зброї й амуніції, яка щедро покрила витрати дня.

Українська Старшинська Школа УПА, що мала свої лежі в цих околицях, дістала завдання доставити прохарчування відділам Грегота. Цей наказ виконано точно...

Продовж 10 липня розвідочні зудари унеможливлювали ворогові життя. Ніччю відділи УПА зірвали на залізничному мості на шляху Зелемянка — Брошнів ворожий військовий транспорт, який мав довезти підсилення...

Дня 14 липня Грегот осягнув Майданські ліси.

У ночі з 14 на 15 липня вдалося учням Старшинської Школи зірвати в повітря Головну Кватиру німців. Наступної ночі ворог під охороною своїх панцирів почав опускати терен".

Звіти УПА від (часу) початку дій цієї організації говорять про боротьбу проти німецьких окупантів, а також про „Свободу України".

І саме для цеї подвійної мети УПА злучилася з організаціями інших народів, які рішилися не тільки боротися проти німецькеого панування, але також припинити московське невільництво. Цей зв'язок допровадив до спільної організації спеціяльних відділів кавказьких, татарських, і калмицьких партизан. Видається, що ведений цим почином, відбувся дня 23 вересня 1943 р. в одному з південних центрів УССР таємний Конґрес неросійських народів, а за ним другий конґрес, в якому мали брати участь „руські", які не були сторонниками Сталіна... Вкінці запевняють нас, що після того, як німці покинули Україну, діяльність УПА ніяк не перервалася. Крім цього додано до військового організму Високу Раду Визволення (Українська Головна Визвольна Рада: УГВР), і його, очевидно тайні почини, зросли.

Тенденції цієї УГВР є чисто демократичні. Її кличі є:

„Свобода народам"!... „Свобода людині!".

(дальший тяг в наст. ч.)

* * *

В СОВЄТСЬКІМ СОЮЗІ РОЗГОРЯЄТЬСЯ ДОМАШНЯ ВІЙНА

Повстанці сильні й діяльні. — бомбардування Перемишля. — Москва боїться повороту двох міліонів вояків.

(„Канадійський Фармер". — Просвітно-економічний і політичний тижневик. Вінніпеґ, Ман., середа 18-го вересня 1946. ч.38.)

Лондон. — Часопис „Кетолик Гералд" з дня 7. вересня подає новинку слідуючого змісту:

„Армією під офіцерами українських повстанців, антикомуністичний блок східно-европейських держав провадить війну в нутрі совєтського союзу.

Підчас мирової конференції в Парижу блок, який включає Україну, Литву, Естонію, Латвію, Фінляндію, Сибір, Туркистан, Донські Козаки, Білорусь, Грузію й інші, начисляючи всіх 17, предложуть меморандум Бирнсови й Бевінови.

Я маю копію цього меморандума (так пише кореспондент „Кетолик Гералд") в часі писання цеї новинки. Він є наслідком конференції, яка відбулася три роки тому, коли цей блок було створено з ціллю протидіяння націстичній аґресії в східній Европі. Ця конференція відбулася в лісі в Україні. Тепер засади того меморандума потверджено і спрямовано в сторону російського комунізму на конференції, яка відбулася в квітню цього року. Війна цього блоку поширюється тепер в Совєтському Союзі. В декотрих місцях вона провадиться підземельно, а в інших отверто на полях битви. Великі простори території вже під адміністрацією Українських повстанців. Сказано, що весь терен від Карпат вж до польського міста Перемишля знаходиться вже в руках цеї армії. В протягу останних кількох місяців Перемишль бомбардовано артилерією повстанської армії.

В північно-західній Польщі, на схід від Варшави, понад Бугом, повстанці заняли й держуть ще один шмат землі. Втікачі з Росії оповідають про поважні повстання між Москвою й Ленінградом.

В Словакії на весні цього року передвчасне повстання Словацької Державної Оборонної Ради було здушене Червоною Армією. Ця повстанча армія віднеслася була о поміч до українців, а тепер до неї прилучилась мілітарна місія, яка вишколює молодих вояків в герила воюванню.

Копія меморандума (каже кореспондент), яку мені вдалося дістати в руки, який має бути предложений мировій конференції в Парижу перед демократичні держави, висловлює ціли держав, які там згадані.

Вони хочуть розділити Совєтський Союз на сталі держави, які були злиті царським і комуністичним імперіялізмами. Ці держави мають бути уряджені на основі засад визначених в Атлянтійськім Чартері.

Доказ великого невдоволення між народами в Совєтськім Союзі вийшов на верх в Україні, де майже ціла комуністична адміністрація зістала зліквідована за анти-кремлівську діяльність. На основі достовірних джерел в декотрих місцях так багато як 90% членів комуністичної партії розстріляно або виселено".

Про внутрішні забурення й повстання в Совєтськім Союзі пише також „Крищіян Саєнц Монітор" з дня 11 вересня. Новинку подає кореспондент того часопису в Лондоні — Пітер Лайн. Він говорить про свідомсть совєтської внутрішньої критичної ситуації декотрих визначних політиків і дипльоматів в Лондоні. Покищо про це знають лише мале число людей, та нема жадного

сумніву, що в Совєтськім Союзі дійсно погано і що там заводиться на домашню війну й ще одну революцію.

В американськім часописі „Нью-Йорк-Геральд-Трибюн", яка виходить в Нью-Йорку, а около 2.000 чисел розходяться денно в Лондоні, пише в новинці п.з.: „Росія потрясена незгодою", що британське й американське правительство мають зовсім достовірні рапорти з Росії про серіозні внутрішні незгоди в Совєтськім Союзі. Ця новинка написана Недом Роселом.

Росел має певні відомости з британських дипльоматичних джерел про те, що Москва вмисне не допускає до встановлення миру в Европі з тої причини, що вона боїться тепер забрати назад до себе около 2. міліони російських вояків, які ще знаходяться поза границями, бо їх поворот напевно прискорив би другу російську революцію. Вони побачили, що Совєтський Союз — це тюрма народів.

РАДІЄВІ ВІСТКИ:

Лондон І. III. — Жертвою нового вибуху, якого доконали жидівські терористи в Тель-Авіві, впало 40 осіб, в чому 16 убитих.

Як виходить із повідомлень з Вашингтону, потверджених аґенцією „Ройтер", американський уряд готовий є уділити Греції матеріяльної помочі під умовою, що Греція згодиться на американську контролю. Вислання американських військ до Греції не передвиджується.

Підчас обговорювання заграничної політики Франції мін. Бідо висказався у зв'язку з недалекою Московською конференцією так: „Якщо в Москві осягнуть згоду відносно проблеми Німеччини, то і в інших справах можна буде порозумітися. Коли одначе це не вдасться, то хай Господь змилосердиться над людством..."

В середущій Манджурії ведуться знову завзяті бої. Комуністи розпочали контрофензиву, наслідком чого уряд, війська опустили місто Чанчунг.

Варшава 1 .III. —Міжнародний комітет до провірювання европейських справ проголосив звідомленя відносно Німеччини. Багато гітлерівців — говориться там — членів підпольних організацій удається через Швецію до Полудневої Америки. Німецьке підпілля вже від довшого часу приготовляється до бактеріологічної війни.

Обговорюючи справу — (як звідомляє московське радіо з 28.11.) — стандаризації оружжя, яку перепровадила Америка з Канадою та републиками Полудневої Америки, лондонський кореспондент „Чікаґо Сан" подає, що і в західній Европі перепроваджується подібні експерименти. Бельгія вже сьогодні закуповує в Англії майже всю важнішу зброю, а з другої сторони вона продукує для Англії кулеметну зброю. Теж між Бельгією та Голяндією існує порозуміння про спільну допомогу. Шеф штабу Франції ген. Кассіні розглянув плян спільної англо-французької стандаризації оружжя; рішено, що ця справа буде доведена успішно до кінця зараз по підписанні англо-американського договору.

Одним словом, коли вибухне війна, військові сили Голяндії, Франції та Бельгії протягом 24-ох годин стануть на такий зразок, як це є в ЗДА.

Н ь ю -Й о р к 2. III. — В Дункерці (Франція) підписано англо-французьку угоду, яка має на меті не допустити до нової аґресії Німеччини. Обі держави зобов'язуються до спільного ділання на випадок, коли б Німеччина одну з них заатакувала, або коли б не виконала своїх зобов'язань.

М о с к в а 3. III. — Контрольна Рада союзників у Берліні затвердила й підписала закон про ліквідацію пруської держави. Території Прус увійдуть як провінції до інших німецьких територіяльних частин.

Аґенція „ТАСС" є уповноважена заявити, що вістка, яку подав ген. Годж про мниме покликання під зброю пятьсот тисяч кореанців, не має ніяких основ і являється такою, що викликує сміх.

Нью-Йорк 4.III. — Аґенція „Ройтер" повідомляє, що розмови на господарському тлі Аргентина — СССР покінчилися невдачею.

У промові, виголошеній през. Труменом підчас побуту в Мексику він сказав, що держава повинна служити для добра людини, а не людина для добра держави. Президент вказав теж на важність додержування і розвивання особистих прав людини та підкреслив американську політику „доброго сусідства".

Л о н д о н 4.III. — Норвезький парлямент відкинув 101 голосами проти 11-ох ратифікування угоди про спільну норвезько-совєтську контролю Шпіцберзьких островів.

М о с к в а 4.III. — Як повідомляють із Шанггаю, дня 24.П.ц.р. відбулися в Тієнсіні військові маневри американської армії при співучасті артилерії та повзів. Крім цього до одної із китайських пристаней прибуло 1400 американських моряків.

Л о н д о н 5.III. — У своїй подорожі до Москви мін. Бевін задержиться по дорозі в Бельгії. В розмові з кореспондентами він висловив бажання заключити з Бельгією угоду, подібну до тої, яку підписано в Дункерці.

Польща і Чехословаччина підпишуть вкоротці угоду на 20 літ, яка має на меті запобігти німецькій аґресії.

Мін. загран. справ Канади Льоренц гостро запротестував проти намагання Росії зменшити впливи британських доміній на хід мирового договору з Німеччиною.

Речник міністерства заграничних справ заявив, що Китай вислав до 4-ох великодержав ноти, в яких пригадує, що Московська конференція не повинна охоплювати жодної справи, яка торкалася б ближче інтересів Китаю на Далекому чи Середньому Сході без попереднього порозуміння з Китаєм.

Представник Єврейського Стоваришення заявив журналістам, що він удасться до Америки з наміром здобути фонд в сумі 6 міліонів дол. які є потрібні для сфінансування Єврейської Незалежної Республики.

Нью-Йорк 5.III. — Ген. Маршаль та б. секретар стану Бирнс видали особисті заяви, в яких поручують сенатові та конґресові скору ратифікацію мирових договорів з б. сателітами „осі".

Сен. Ванденберг пращаючи ген. Маршаля побажав йому добрих успіхів на Московській конференції, від якої може залежати судьба історії. Перед своїм від'їздом ген. Маршаль заявив у сенаті: „У Москві чекають мене тяжкі й відповідальні праці. Думаю, що вдасться нам узгіднити мировий договір з Австрією, однак сумніваюся, чи вдасться нам осягнути порозуміння у справі Німеччини."

Москва 5.III. — ЕАМ рішила вислати до уряду Америки протест з того приводу, що Америка має намір уділити грецькому урядові позички, яку він ужиє на закуп зброї для поборювання грецького демократичного руху.

Кореспондент „Правди" подає, що згідно з ухвалами урядів Франції та Англії (зі сторони Франції провадить розмови ген, Кассіні), ведуться переговори в справі заключення між цими обома державами стандаризації зброї. Подібне заключення має відбутися рівнож між Бельгією та Англією.

Американський сенатор Рассель заявив у сенаті таке: „Тому, що В. Британія не потрапить успішно оборонювати своїх імперіяльних інтересів, треба щоби вона увійшла як окремі стейти до ЗДА разом з Ірляндією".

До Неаполітанської пристані прибули 2 американські воєнні кружляки та 6 контрторпедовців.

Кореспондент Жуков пише: „З'єдинені Держави Америки стараються опоясати своїми стратегічними базами цілу земську кулю. Чи ж підписання американсько-канадського договору про стандаризацію зброї не буде в дійсності англо-американським військовим союзом? А все ж таки ця угода не служить принайменше справі будови й утривалювання світового миру".

У Лондоні відбувся з'їзд англійської комуністичної партії, на якій ухвалено наступні резолюції: — попертя демократичної політики в світі; боротьба за права проф-спілок; боротьба за повну незалежність малих народів, за незалежність Індії, Палестини; за вицофання англійських військ з Палестини, Греції, Іраку, (резолюції згідні з програмою большевиків — прим. ред.)

Лондонське радіо повідомило, що в Греції арештовано 500 комуністів за співпрацю з партизанами та усіх вислано на остров Ікарія.

Варшава 5.НІ. — Уряд УРСР. вислав Польщі 50.000 книжок із зібрки „Оссолінеум" у Львові.

Нью-Йорк 6.III. — Амбасадор ЗДА у Варшаві п. Бліс Лейн заявив по повороті до Вашингтону, що польський уряд держить у тюрмах коло 100 американських горожан. Мимо заходів американської амбасади, нікого не звільнено і не позволено нікому з американської амбасади видітися з арештованими, за винятком уряднички п-ні Дмоховської. Відкликання американського амбасадора до Вашингтону — це німий протест на неправильно відбуті польські вибори. На його місце прийде інший амбасадор.

Делеґат Америки при комісії до атомової енергії сен. Остін представив в точках політику ЗДА, що її треба застосувати в близькій майбутності. Він вказує м. іншим на конечність ясно очеркнути лінію американської політики. ЗДА — говорив він — є готові поперти виконання міжнародних зобов'язань і

то при помочі збройних сил, коли це покажеться конечним. ЗДА мусять задержати свою економічну і мілітарну потугу, хочби з огляду на виконання зобов'язань. Америка повинна застосувати до цього терпеливість та погодити її з рішучістю. Крім цього треба Раді Безпеки дати до диспозиції збройні сили, на які вона могла б в разі потреби спертися.

„Нью-Йорк-Таймс" нав'язуючи до Московської конференції пригадує, що ген. Маршаль мусить бути на конференції таким, що зумів би погодити терпеливість з рішучістю. Коли б ця конференція завела в сподіваннях, тоді ЗДА мусять застосувати іншу політику, а саме піти на співпрацю з тими державами, які схотіли б разом з Америкою будувати діло кращого порядку у світі.

Лондон 6.III. — Міністер Бевін переїзджає сьогодні Польщу; в дорозі затримається у Варшаві, де перепровадить розмови з деякими польськими політиками.

В Палестині знов збільшилася діяльність терористів. Жидівські терористи висадили в повітря один державний будинок в Гаїфі.

До Варшави приїде в суботу прем. Чехословаччини Ґотвальд, щоб підписати союз взаємної помочі на випадок німецької аґресії.

Рівнож Чехословаччина підпише з Бельгією союз, що матиме культурно-освітне підложжя.

Комуністичний орган „Дейлі Воркер" пише: „Ніщо не могло б вплинути більш некорисно на Европу та підорвати европейський спокій, як підписання змін західних границь Польщі. Таке рішення Московської конференції треба було б вважати божевіллям.

Польський премієр Циранкевич відбув поїздку до Москви. Він перевів там ряд розмов з високими керівниками уряду СССР такими, як Сталін, Молотов, Вишинський та міністр скарбу Звєрєв. У висліді розмов СССР зобов'язався уділити Польщі позики 28 міліонів долярів в золоті, доставити зброї та амуніції для польської армії та приспішити репатріяцію поляків з СССР.

Речник британського уряду зявив офіціяльно, що В. Британія не змінила свойого становища відносно залишення британськими військами Греції.

Лорд Ванзітарт заявив, що міжнародних зобов'язань, заключених в Ялті не дотримано, а Потсдамські знасилувано. Польські вибори — це явний приклад такого знасилування. Справа польських виборів повинна знайтися на столі рішень Організації Об'єднаних Націй, як остання проба врятувати пошанування міжнародних приречень.

Нью-Йорк 7.III. — Представник польської амбасади в Америці заявив, що арештованих польським урядом американських горожан внедовзі випуститься на волю. Польський уряд вважає тих людей своїми громадянами.

Президент Трумен, опускаючи Мексик, виголосив в одному з університетських міст в стейті Тексас промову. Ось кілька характеристичних думок: „ЗДА як наймогутніша господарська потуга може попровадити світ до миру, або до господарської війни. Одну річ американці обожають і то більше як мир — це свобода слова, релігії, преси..."

Америка вислала до урядів В. Британії та СССР ноту в справі втручування Росії у внутрішні справи Мадярщини. Зміст цієї ноти такий: Опираючися на певних даних уряд ЗДА дає вислів своєї журби з приводу кризи, яка витворилась наслідком вмішування Росії у внутрішні справи Мадярщини.

Російське командування старається розбити партію доібноземельних власників, попираючи комуністів. Совєтські окупаційні власті арештували безправно секретара партії дрібноземельників Белю Ковача і тим чином зробили одностороннє потягнення без попередного повідомлення інших союзників. На підставі осягнених інформацій уряд ЗДА уважає це як безпідставне втручування у внутрішні справи Мадярщини, а сам факт попирання комуністів уважає за намагання впровадити диктатуру меншости. Супроти цього уряд ЗДА домагається заподати всяких вияснень, зв'язаних з цією справою та обговорити її на засіданні Союзної Контрольної Ради спільно з репрезентантами мадярського уряду.

Лондон 7.III. — На засіданні Ради Безпеки представник Росії Громико заявив, що Росія не згодиться на жодну систему контролі атомової енергії, яка б давала іншим державам можність вмішуватися у внутрішні справи промислової господарки Росії.

На терені цілої Палестини переведено облави. Арештовано 33 особи, знайдено маґазини амуніції.

Кардинал Сапєга, як подає варшавське радіо, видав пастирський лист до поляків за границею, в якім накликає до повороту в Польщу та користання з прав, які дає амнестія.

Лондон 7. III. — Сьогоднішного дня передав міністер Бевін по прибутті до Москви привіт російському народові від народу британського. Він заявив: „Ми приїхали до Москви, щоб спробувати збудувати мир, яким могли б тішитися усі народи світу. У відповідь, вітаючи його, сказав російський представник Вишинський, що Росія постаралася про особливо добру погоду для своїх гостей.

Польська Військова Місія у Берліні вислала протестаційну ноту до Контрольної Ради. В ноті говориться, що в британській та американській зонах рекрутується поляків до організацій, які мають військовий характер. Ці частини ставляться ворожо до теперішнього польського уряду. Нота остерігає, що ці люди, які запишуться, будуть позбавлені польського громадянства. Дипломатичний кореспондент британського радія подає в зв'язку з тим, що ані в британській ані в американській зонах немає жодних військових формацій, до яких би можна було переводити набір поляків.

Британський уряд вислав до Совєтського Союзу ноту, у якій домагається подати вияснення в справі арештування секретаря партії доібноземельників у Мадярщині Белі Ковача.

Сьогодні видано в Югославії декрет, що позбавляє бувшого короля Петра громадянства та конфіскує його майно на річ держави.

Святіший Отець Папа Пій XII приняв на авдієнцію знаного політичного діяча, американця Стассена, який м. ін. має кандидувати з рамени републиканської партії на президента ЗДА.

Варшава 8.III. — Група відомих американських громадян таких, як Елеонора Рузвельт, Айнштайн, Веллес і інші підписали резолюцію, у якій домагаються, щоби не спроваджувати до Америки німецьких вчених та виступили проти створення сильної Німеччини.

Виконано засуд на німецьких воєнних злочинців Фішера, Давме і Майсінгера, яких повішено.—

* * *

На марґінесі Шевченківських роковин в УССР:

З нагоди Шевченківського свята відбувався сьогодні 9.III. у Києві „теж" „величавий" концерт для дітей і молоді середньошкільного віку. Концерт передавано у радіо. Наводимо понижче виняток із об'яснень спікерки про Шевченка, щоби тим дати можність нашим читачам збагнути „сенс" розуміння Шевченківської ідеї у понятті большевиків: „Тарас Григорович Шевченко — великий прихильник братання сім'ї народів... Він-же писав: „І мене в сім'ї великій, в сім'ї вольній новій..." Тому й годиться його згадати...— Закінчуємо концерт його піснею „Як би мені черевички", композиції якогось там, вже не пам'ятаємо, „лавреата сталінської премії"...

(Ціле щастя, що й тих „черевичок" у них немає і ледви чи будуть мати...).

В-во „Перемога"

Informatyvni Visti, Year IV, No. 9, March 9, 1947.
21x30 cm., 20 pp. Hectograph edition. Publishing House „Peremoha".
(National Archives of the United States, Record Group 319, No. 356391).
Summary.

„In Memory of the Great Revolutionary", contains a portrait of Taras H. Shevchenko, 9. III. 1814— 10.III. 1861 and his poem „Zapovit" (The Last Testament).

Stoiar (Iaroslav Starukh), „Elections in USSR: A Short Information", is an analysis of the Soviet constitutional provisions and the actual practices in Soviet elections.

The provisions of the Soviet constitution and the attitude of Soviet leadership to the electoral process is completely antidemocratic. The Communist party appoints its own candidates and the electoral campaign is a process of terror and intimidation of the population.

In Ukraine because of the existence of a strong underground it was possible to carry out a very intense anti—election campaign. Some 1500 military encounters with the Soviet authorities were carried out by the UPA in which it suffered more than 5000 dead. Tens of thousands of Ukrainians were arrested and deported to concentration camps in the arctic and in Siberia.

The result was that in Ukraine only about 50 per cent of registered voters went to the polls, while in Western Ukraine only 10 per cent voted rather than 99 per cent which were claimed by the Soviet authorities.

Immediately after the elections large arrests and deportations were carried out in Western Ukraine. In some localities as many as 30 or even 50 families were deported to Siberia.

New elections were announced to take place in February 1947, this time to Republic Supreme Soviets.

Boleslaw Kotowicz, **„One Europe Or None,"** is an article reprinted in Ukrainian from the Polish newspaper „Zwięzkowiec", of 13 October, 1946, published in Toronto, Canada. The article is highly critical of Anglo—American policy which agreed to a division of Europe into spheres of influence and therefore, to its destruction.

The author calls on Western leaders to understand that the western civilization is in danger and it can recover only if Europe is one.

„Foreigners About Ukraine", is a compilation of various comments in western press. Here is a partial reprint of the article „Ukraine and War," from the „Republic", No. 4, 1946 published in Paris, in which Ukrainian contribution in the struggle against the Nazis is described.

„A Civil War is Beginning in the USSR", is a reprint of an article from „The Canadian Farmer", of 18 September, 1946, No. 38, a Ukrainian language newspaper published in Winnipeg, Manitoba, which in turn is a compilation of articles from „The Catholic Herald" (7 September), Peter Lane's article from „The Christian Science Monitor" (11 September), and Ned Russell's article from „The New Herald Tribune".

The gist of the article is that internal disaffection in the USSR is growing.

The rest of the publication is devoted to **„Radio News"** from London, New York, Moscow, and Warsaw.

Воля народам і людині!
Смерть тиранії!

За Українську Самостійну
Соборну Державу!

ІНФОРМАТИВНІ ВІСТІ

Рік: IV. **Дня 23. березня 1947 р.** **ч. 11.**

ЧИСТКА НА УКРАЇНІ

„Канадійській Фармер" — ч. 38, Вінніпеґ, Ман., середа 18 вересня 1946 р.

Часопис „Америка" подає про велику чистку в Україні слідуюче: В Україні нова чистка, що сягає у всі кутки народного життя, від партійних ячейок до Академії Наук, від шкільних підручників до закордонної політики. Кожна така чистка — це ліквідації, морди, заслання, проріджения наслення і спущення крови. Під цим оглядом кожна чистка — це народна трагедія і втрата. Але рівночасно кожна чистка вказує також, що є поважні її причини, що окупант непевний себе в окупованій країні, що заневолений нарід потестує проти окупанта і веде проти нього підпольну боротьбу, приготовляючись до визвольного повстання. Окупант, вичерпавши всі делікатніші й тихіші способи приборкування невдоволеного народу, рішається тоді на кроваву купіль повстанчого народу — на чистку, на ліквідацію тисячів своїх ворогів і навіть своїх менше ревних або непевних слуг. Це один тільки крок до домашної війни, до повстання. Або чистка вдасться і відложить визволення народу, ще на кілька літ, або визвольний рух візьме верх і покотяться голови деспотів. Маючи це на увазі, уважаємо вісти про велику чистку в Україні добрими вістями, бо вони потверджують, що Україна не приборкана, незагнуздана і неприспана, що Українська Повстанча Армія діє в Україні, що український нарід продовжає визвольні змагання.

За останні роки мали ми багато вістей і доказів на те, що Кремль непевний за українську червону армію, що Кремль не довіряє старшинам українським тої армії, що Кремль не вірить ні українським ученим і спеціалістам в ріжних ділянках господарського життя. Тисячі високопоставлених осіб і міліони селян і робітників України заплатили своїм життям за любов до рідного народу й краю. Влада Кремля спиралась на злочинних, здеґенерованих типах, які служили в комуністичній партії й її поліції — НКВД. Тепер одначе Кремль вже непевний і за комуністичну партію України. Її шеф в Україні, москаль Нікіта Хрущев проголосив, що за останній рік і пів 38 *відсотків всіх секретарів обласних комітетів комуністичної партії України підпали ліквідації, що 64 відсотки всіх предсідників (комісарів) екзекутивних комітетів обласних груп*

партії впали жертвою чистки і що дві-третини управителів машинових і тракторних станиць (самі довірені комуністи) теж втратили свої відповідальні становища.

В області Сумів 91 відсотків предсідників партійних екзекутив були зліквідовані. В областях Ворошиловґрада й Харкова, говорив Хрущев, партія призначила на важні становища людей, які не заслугували на „політичне довір'я".

Значить, з наказу центрального бюра партії в Москві, Хрущев зліквідував дві-третини самої верхівки комуністичної партії України.

Хрущев особливо підчеркнув невдоволення за стан в комуністичній партії Західної України. Там, говорив він, партія *не зуміла притягнути до співпраці українського населення,* бо в партії було повно анальфабетів і людей, які в нічому не розуміються.

„Інститут мов і літератури при Українській Академії Наук — говорив Хрущев — видав „Начерк історії української літератури", в якім були буржуазні націоналістичні погляди на український нарід і його культуру. Поважні ухили націоналістичного характеру також зроблено в першім томі „Історії України", виданої історичним інститутом тої Академії Наук".

Значить, в українській літературі й історії Хрущев добачує націоналістичні ухили, яких не терпить Політбюро партії в Москві. І ті книжки і їх автори також зліквідовані.

Не минулось і пресі. Навіть в газетах України, які тільки передруковують укази Сталіна й партії та статті з московських „Правд", „Ізвєстій" і „Звєзд", а від себе подають тільки вісти про театри і осяги індустрії — і в цій пресі Хрущев знайшов помилки. Та преса замало вчить большевицької мудрости. Треба й її прочистити.

Від тепер, говорив Хрущев, треба і в партії і в Академії Наук і у вищих школах і в пресі більше науки марксизму й ленінізму, треба знищити всі буржуазні й націоналістичні ухили! Ось нова програма. Всіх винуватців зліквідувати. Виховати нові кадри в дусі лінії Сталіна.

В Україні, видно, зріс дух „буржуазії і націоналізму". Цими словами Хрущев називає дух визвольних змагань, прагнення свободи й незалежности. Підчас війни український нарід відчув полекшу. Кремль робив уступки, бо був загрожений з-зовні. Міліони українців переконались, що в „буржуазних" вільних краях люди живуть краще як вони в совєтській тюрмі. Тому воля освободитись від Кремля зросла й зміцніла в українськім народі.

Кремль затрівожився й кат України Хрущев переводить ще одну чистку. Не поможе вона, як не помогли і всі попередні чистки і ліквідації.

„Свобода" з 4. вересня, пише про чистку слідуюче: Московська „Правда" з 2 вересня повідомляє про нову чистку в Україні, яка тим разом охоплює українську літературу і письменників. Причиною чистки: „український націоналізм", та насаджування ідей „чужих совєтському народові і ворожих совєтській ідеології". Згідно з повідомленням „Правди" в Київі відбулися дводенні наради Спілки Радянських Письменників України, на яких піддано острій „критиці і самокритиці" поодинокі літературні та науково-історичні твори й їх авторів. До найбільш скритикованих творів належать „Історія Українського Народу та його Культури" і „Огляд Історії Української Літератури", виданої Українською Академією Наук. Перший твір

критикується за „пропаґанду буржуазно націоналістичних та інших ідей, чужих і ворожих совєтському народови та совєтській ідеольогії", а другий за намагання відділити історію літератури від клясової боротьби та представити націоналізм як головний чинник в розвитку української літератури. Виданням Української Академії Наук закидується ігнорування прогресивних керівників совєтської літератури, поширювання західно-европейських впливів та підкреслювання розбіжностей між українською та російською літературами. „Все це не є нічо інше, як тільки відродження буржуазно-націоналістичних ідей історії Грушевського та його школи" — твердить „Правда". Дальші три літературні твори обвинувачується, що в них „забуто основні вимоги комуністичної партії". „Правда" називає цілий ряд авторів, яких критиковано на згаданому з'їзді Спілки Письменників в Київі. Деякі з них самі себе критикували ще перед нарадами і „Правда" твердить, що вони зробили це тільки тому, щоб виправдатися та оминути відповідальности. Між вичисленими авторами подибується імена Л. Смілянського, якому закидується „явне протиставлення українського народу та його культури російському народови та російській культурі", А. Кундзьог поважився „пропагувати ідеї патріярхального самоповстання і початку українського народу та його культури". Письменницю В. Чередниченко обвинувачується за „ідеалізування давно минулого та перекручування життя совєтського народу" в її творах. Таке саме „перекручування та невірне представлювання життя совєтського народу" закидується критикам Л. Коваленкови, І. Пільгукови та Лазаревському, які належать до Президії Спілки Письменників, закидується поширювання ідей, що „письменник має право робити помилки". Критиковані письменники — як виходить з повідомлення „Правди" — „каялись", але не цілком задовільно, бо, наприклад, Чередниченко прийняла з обуренням критику одної з її повістей, а Юрій Мокреєв навіть посмів сміятися з критики одної його гуморески, яку критиковано за „вульгарне і брехливе" висмівання дійсности. „Правда" публікує теж нові інструкції ЦК партії до українських письменників. В совєтській пресі друкується дальше повідомлення про чистку в театрах України, в яких теж відкрито „націоналізм". ЦК партія веде кампанію про набір нових членів до комуністичної партії.—

* * *

РЕД. ПАЛАМАРЧУК ПОПАВ У НЕЛАСКУ МОСКВИ

(„Канадійський Фармер" — як повище)

Всім загально в Канаді відомо, що головою української делеґації, яка прилетіла була з України на комуністичний фестиваль в Едмонтоні, був Лука Паламарчук, редактор найбільшого в Київі щоденника „Радянська Україна". В часі його побуту тут він робив враження, начеб то він справді був у великій ласці з товаришем Сталіном і заслуженим комуністом, до того ще й дуже популярним в комуністичній партії. Та ще він не вернув до Київа, як вже доходять з України вістки, що й він попав в неласку Сталіна та буде „вичищений" разом з сотками інших журналістів.

Орган комуністичної газети „Правда" остро скритикувала „Радянську Україну" за те, що вона помістила статтю під наголовком „Дозвольте нам помилятися". „Правда" назвала цю статтю абсурдом і сказала, що „Радянська Україна" не повчила своїх робітників того, що засада, що можна помилятися, в дійсности дає право ухилятися від „нашої совєтської ідеології".

Отже, не дуже радо, очевидно, буде Паламарчук повертати до свого редакторського крісла в Київі, знаючи, що його чекає чистка. Він повинен від тепер знати, що лише той не помиляється, який хвалить комуну й Сталіна 24 годині на день, а всі інші — це ті, які помиляються. Не сміє ніхто навіть і думати про таку річ, як „Дозвольте нам помилятися". Це за дуже демократична думка.

ШПИГУНСЬКА АФЕРА В КАНАДІ

Щоби дати нашим читачам докладніший образ діяльности шпигунської сітки большевиків у Канаді, ми поміщуємо понище відомості зібрані з різних нам доступних джерел (Радіовисильня — Лондон, „Канадійський Фармер" з дня 27. березня 1946 та 18. вересня 1946). Цей образ далеко ще неповний, одначе вже бодай частинно відзеркалює кертичну підривну роботу большевиків у світі.

Ред. І.В.

Лондон 28.1.1947 р. — подає: Справа викриття шпигунської сітки в Канаді була на свій час одною з найбільш сензаційних історій. Через кілька місяців дві комісії, урядова канадська та королівська займалися прослідженням цієї так важної справи, а тепер ціла ця історія вийшла друком, в окремій книжці. Значення цієї справи є важне не тільки в Канаді, але і в інших краях, тим більше зараз.

Початок цієї історії нічим не різниться від тих, що їх читаємо в кримінальних повістях.

До одного сержанта канадської комісії зголошується зажурений молодий росіянин, недалекий сусід та розказує фантастичну історію про те, що його товариші по праці носяться з наміром вбити його. Канадський поліцист з початку не йме віри оповіданню молодого чоловіка; (цим чоловіком являється працівник совєтської амбасади Ігор Гузенко), але коли й його сусідка потвердила, що молодий росіянин просив її заопікуватися його дитиною на випадок, коли б йому сталося щось злого, він потрактував справу серіозно і віддав мешкання росіянина під поліційний догляд. Росіянин разом із родиною перебрався в інше місце. Минуло кілька днів. Аж ось одної осінної днини, пізно в ночі, прийшло під мешкання росіянина 4-ох на чорно вбраних мужчин, які подалися прямо до середини. Вони застукали до дверей і домагалися, щоб їм отворити. Коли ніхто не відповідав, вони виломали двері, ввійшли до середини й не заставши нікого, почали докладно перешукувати помешкання. В той час з'явилися перед ними урядовці канадської поліції і запитали їх, що вони тут роблять. На це отримали ляконічну відповідь, що один з їх товаришів від'їхав та дав їм позволення заопікуватися своїм домом. Коли ж поліціянти запитали їх, чому цей їх товариш не лишив їм ключів від мешкання, — один з них, (а

були це як пізніше виявилося працівники совєтської амбасади та рівночасно шпигуни) зажадав, щоб поліціянти опустили помешкання. Коли ті цього не зробили, вломники забралися геть.

І так зачалась властиво ця предивна історія. Ігор Гузенко, що мав коло себе найближчу родину і не боявся репресій, які могли б стрінути його рідних, коли б вони були в Сов. Союзі, доставив урядовим чинникам Канади багато важних документів, які він із розмислом забрав із собою та допоміг розшифрувати шпигунську сітку в Канаді. Є це один з багатьох випадків, бо на терені різних держав існують подібні шпигунські осередки, а в першу чергу в цих краях, якими цікавиться Росія.

Викрита в Канаді шпигунська афера була зразком російської системи, організованої амбасадою. Самозрозуміло, що амбасадор Сов. Союзу Зарубін не міг бути до неї вмішаний. Він навіть не знав, що в кімнатах, куди йому було заборонено входити, знаходиться центр шпигунської сітки. В одній із таких кімнат перемешкував шеф від шпигунства на цілу Канаду, полк. Заботін. Рівнож подібну шпигунську працю, — як виходить із зізнань — провадить команда морської флоти, окрему сітку веде НКВД, а ще іншу торговельні осередки та комуністична партія. Навіть дверники, — і ті нераз є працівниками шпигунської розвідки. Гузенко заявив, що знає одного дверника, якого застав раз, коли він похилений над паперами, розшифровував якийсь документ.

Велику прислугу совєтській шпигунській станиці віддавала комуністична партія. Гузенко підмітив, що урядникам совєтської амбасади не важко було здобувати цінні для них таємниці. Вони творять т.зв. п'яту колону. Багато комуністів не могло розрізнити, де є границя між висловленням своїх лівих поглядів, а де зачинається зрада свойого краю. Умови конспірації були різні. Людям, які доставляли дуже важні відомості для совєтських шпигунів, не вільно було належати до комуністичної партії або висловлювати свої симпатії до комуністів. Жертви, бо так їх властиво можна назвати, були скрайно використовувані і попадали у крайню залежність. Цікаве, як вербували совєтські урядники своїх працівників серед канадських вчених. Вони вмовляли в них, що для добра людства є потрібне, щоб між державами відбувалася взаємна виміна інформацій з ділянки винаходів науки, що росіяни бажають створити у світі сталий мир, тощо. І на цьому кінчилося. — Канадські вчені не бачили ніколи цієї „взаємності" зі сторони Росії...

Коли якусь особу заанґажовано у шпигунстві, тоді поквитування одержаних від неї документів пересилано до Москви. Це поквитування було знаряддям шантажу, коли б якась жертва не схотіла більше співпрацювати. Реєстраційна картка мала дві рубрики: одна — від коли згадана особа зачала працювати, друга — її фінансова сторінка. Совєтські урядники дуже холодно розбирали цілу справу. Бувало нераз, що згаданий помічник, побраний з канадських громадян був матеріяльно добре ситуований — в такому разі йому винагороди в грошах не давали. Тоді на його реєстраційній картці зазначувалося — „фінансово забезпечений, гроші не потрібні", або противно.

Немає сумніву, що аналогічні шпигунські сітки знаходяться в інших демократичних державах. Образ послуговування комуністичними партіями, які відограють ролю зрадників своєї батьківщини, не є перший і не останній. Викриття шпигунської сітки в Канаді повинно викликати остереження для одиниць, як і для всіх демократичних держав.

ГУЗЕНКО КАЖЕ, ЩО В КАНАДІ Є РОСІЙСЬКА ТАЙНА ПОЛІЦІЯ

(„Канадійський Фармер" — 27. березня 1946 р.)

Гузенко виявляє способи діяння російських шпіонів. — Фред Ровз і Сем Карр — рекрутуючими аґентами.

Монтреаль. — На переслуханню, яке почалося тут 22 ц.м., в справі обвинувачень в справі Фреда Ровза, Ігор Гузенко, який викрив російське шпіонство перед канадійським урядом, сказав, що в Канаді і всюди діє російська тайна поліція. Він заявив, що російські аґенти оперуючи за сталевими дверцями замасковували свою шпіонажу воєнним аташем в Оттаві. Іншими словами — вони вдавали всяких амбасадорів і аташів, а в дійсності були шпіонами.

В одній тайній кімнаті писали тайні телеграми в російській мові, потім їх перекладано в код і висилано прямо до Москви. Ориґінали такі палили, щоби затерти по них слід, а тримали лише лісту. Гузенко також сказав, що він мав до діла з переложенням тих телеграм на коди, і він задержував ориґінали до якогось часу, потім їх забирали в нього і палили.

День перед початком переслухання, Гузенко оповів дещо про способи, якими російська амбасада робила шпіонів з державних службовців в Оттаві, знаючи, що декотрі науковці в наукових, дослідних та урядових департаментах мали рідних в росіянами окупованих країнах Европи, грозили їм, що коли вони не згодяться видавати важні тайни, то їх рідні опиняться в прикрім положенні. Тим службовцям сказано було, що їх рідних береться як застав за них.

Геролд Семюл Герсон, знаний „Грей", який був арештований в зв'язку з шпіонажою, побоювався за родину своєї жени, яка знаходилася десь в Буковині. „Грей" мав одного разу піддати суґестію російській амбасаді, щоби вона постаралася о фінансову поміч для них, та йому сказано, що це було б „дуже небезпечною і скомплікованою справою".

Виявлено більше імен. — На переслуханню 27-літній Ігор Гузенко тихим тоном розкривав все більше і більше про широко поширену шпіонську сітку в Канаді. Він виявив около 40 імен, декотрі з них росіяни, а декотрі канадійці, які мали до діла з шпіонажою. Між ними було 12 імен, про які канадійські власті попередньо не знали.

Він також відкрив, що шпіонство основувало всю свою працю на будуче на комуністичній партії в Канаді, цебто приготовляло її до „будучих случаїв, які можуть довести до війни".

Гузенко також заявив, що Фред Ровз, посол з Картіє-Монтреал, і Сем Карр, організатор комуністичної партії на Канаду, є рекрутуючими аґентами в організуванню совєтських аґентів в Канаді.

Одним із задержаних для допитів в справі шпіонажі є проф. Квінс Університету Ізраел Галперін, другим задержаним є Фридерик В. Поленд, бувший розвідчик при РСАФ. Крім цих двох є ще трьох задержаних, яких імена покищо не виявлено.

Крім Ровза, Карра і тих, які вже арештовані або задержані, Гузенко виявив більше імен осіб, зв'язаних з рекрутуванням аґентів — вони є слідуючі: Ерик Едамс, Джеймс Скатленд Бенніг, Артур Стайнберг (знаний як аґент ЗДА), Аллан Нанн Мей, Дорнфорд Смит, Гандор Галперін. Він сказав, що ці люди мали вишукувати осіб, які склонні до комунізму і постепенно втягати їх на службу. Всі ці інформації Гузенко дістав з кореспонденції, яку переглядав, коли працював при амбасаді.

КОРОЛІВСЬКА КОМІСІЯ ПРО ШПІОНАЖУ

(„Канадійський Фармер" — з дня 18 вересня 1946 року.)

Із зізнань та слідств виявлено, що спонукою до служби російській амбасаді не були грошеві винагородження. Розуміється, що їм гроші давано, меншими або більшими сумами, та декотрі з пітонів одержали дуже маленькі суми. Великою нагородою було 100 дол. Кетлін Вилшер одержала за 10 літ служби, за час її праці в британськім бюрі Високого комішонера, лише 25 дол. Велика більшість шпіонів служили Москві задля ідеологічних причин. Вони чомусь вірили, що в Совєтськім Союзі панує дійсно багато ліпша система як в демократичній Канаді і хотіли такої системи тут. Вони вірили, що в Канаді нема ані свободи, ані суспільної забезпеки, а в Совєтськім Союзі вони є. Ігор Гузенко. — Ігор Гузенко прибув до Канади в червню, 1943, як цифровий клерк в російській амбасаді для воєнного аташе Заботіна, який прибув сюди також в той самий час. Роботою Гузенка було передавати тайні комунікації до Москви і відчитувати тайні комунікації з Москви для Заботіна. В його руках був ключ до каси, в якій стояли всякі важні й тайні документи. Дуже часто йому приказувано було декотрі з цих тайних листів палити, щоби часом не попали вони комусь іншому в руки. Дня 7 вересня, 1945 він прийшов з декотрими тайними листами до Канадської Кінної поліції і виявив перед нею діяльність декотрих членів амбасади. Поліція повірила Гузенкови, бо він відразу зробив враження чесного й правдомовного чоловіка.

Гузенко ще молодий чоловік, бо родився в Росії 1919 року. В Червоній Армії він посідає ранґу лейтнанта. Його вишколювали спеціяльно для писання й відчитування цифрового письма. До Канади його післано було з розумінням, що він має тут побути 2, або 3 роки. В місяцю вересню, року 1944, в Москві одержано телеграму від Заботіна, в якій він сказав, що Гузенка треба забрати назад до Москви. На це не звернено багато уваги і Гузенко остався на дальше в Оттаві. Аж в серпню, 1945, з Москви прийшов наказ, що Гузенко мусить вернути разом з жінкою й дитиною. Він не міг рішити собі, чи він повинен вернутися чи ні, і через якийсь час ходив дуже зажурений. Приїхавши до Канади, він пізнав зараз, що тут кожна одиниця має повну свободу, а не так як в Росії, де того нема. Йому в Росії говорено, що в Канаді нема ані свободи, ані суспільної забезпеки. Він прямо не вірив своїм очам , коли побачив у вікнах склепів, кілько то всяких ріжних річей можна тут купити кому-будь. Йому дивно було з такої великої свободи у виборах і голосуванню, яку канадійці мають. Цього в Росії нема і люди не мають навіть про неї поняття. В Росії є лише одно ім'я й назвисько на балоті, а тут є їх більше, і кожний голосуючий має повне право голосувати на кого він лише хоче. Він теж бачив, як щиро канадійці віднеслись на заклик о поміч для населення в Совєтськім Союзі, коли в той самий час Москва провадила шпіонажу з ціллю підкопання, а то й упадку канадійської держави.

В російській амбасаді зовсім свобідно й сміло говорилося про трету світову війну, сказав Гузенко. Ті, які не були тісно зв'язані з комуністичною партією, боялися ще одної війни, а самі члени партії почувалися гордими з того що завдяки їх зусиллям, прийде до третої війни, великого перевороту, і остаточно поширення комунізму по цілім світі.

Його заява. — Дня 10-го жовтня, 1945, Гузенко видав і підписав писемну заяву слідуючого змісту:

Приїхавши до Канади 2 роки тому, я був здивований в перших днях побуту тут з тої повної свободи кожної одиниці, яка в Канаді є, а в Росії нема. Фальшиві представлення про демократичні краї, які із збільшенням поширюється в Росії, з кожним днем для мене зникали, бо жадна брехлива пропаґанда не може видержати проти фактів.

Підчас двох літ мого пережиття в Канаді, я бачив свідоцтво того, що свобідний нарід може робити. Те, яке канадійське населення здобуло і дальше здобуває в умовах повної свободи — російський нарід, під совєтським режімом насильства і неволі, не може здобути навіть коштом величезних посвят, крови й сліз.

Минулі вибори, які відбулися в Канаді недавно, спеціяльно мене здивували. В порівнянню з ними, ті, які відбуваються в Росії, виглядають нічим іншим, як лише глумом над поняттям свобідних виборів. Наприклад, факт, шо в Совєтськім Союзі лише одно ім'я й назвисько поставлене на балоті і є лише один кандидат для вибору, говорить самий за себе.

Витворюючи фальшивий образець обставин життя в цих державах, совєтський уряд в той самий час робить все можливе, щоби люди в демократичних державах не довідалися про життєві обставинни в Росії. Факти про брутальне здушення свободи слова, глум над правдивим релігійним почуттям людей, не можуть дістатися до демократичних країн.

Накинувши свій комуністичний режім на населення, уряд Совєтського Союзу каже, що російський нарід має, так сказати б, інші поняття про свободу й демократію, відмінні від понять західних держав. ЦЕ БРЕХНЯ. Російський нарід має ті самі поняття й розуміння свободи, шо всі народи світа. Однак, російський нарід не може здійснити своєї мрії свободи й демократичного ладу через жорстокий терор і переслідування. Говорячи на міжнародних конференціях голосно про мир і забезпеку, совєтський уряд рівночасно приготовляється до третої світової війни. На зустріч цій війні, совєтський уряд творить в демократичних країнах, включаючи й Канаду, П'ЯТУ КОЛЮМНУ, в організуванню якої беруть участь навіть і дипльоматичні представники совєтського уряду.

Проголошення розв'язання Комінтерну було, в теперішних часах, може й найбільшим фарсом комуністів. В дійсности комінтерн існує й продовжає свою працю, бо комуністичні провідники не закинули думки про заведення комуністичної диктатури по цілім світі.

Беручи під найменшу увагу те, що ця думка буде коштувати міліони російських душ, комуністи збільшують ненависть в російськім народі до всего чужого.

Багатьом совєтським людям Поза границями *ясно, що комуністична партія в демократичних державах вже давно перетворилася з політичної партії в аґенцію совєтського уряду, в пяту колюмну в цих державах на зустріч війни*, в знаряд в руках совєтського уряду для витворення штучного неспокою, провокації і т.д.

Через численних партійних аґітаторів совєтський уряд бунтує російський нарід всякими можливими способами проти народів в демократичних країнах, приготовляючи ґрунт на трету світову війну.

Підчас мого побуту в Канаді я бачив, як канадійський нарід і його уряд, щиро бажаючи помогти совєтському народови, слав всякі річи до Совєтського Союзу, збирав гроші для добробуту російського народу, наражуючи й посвячуючи життя своїх синів в доставі цих річей через моря — а замість

вдячности за дану поміч, совєтський уряд творить шпіонажу в Канаді, щоби вбити ножа в спину Канади — все це без відома російського народу.

Будучи переконаним, що така дволична політика совєтського уряду супроти демократичних країн не йдуть в парі з інтересами російськоого народу і загрожують забезпеку цивілізації, я рішив зірвати з совєтським режімом і дати своє рішення до публичного відома. Я радий, що я маю в собі настільки сили зробити цей крок і остерігти Канаду та інші демократичні країни перед небезпекою, яка над нами висить. Гузенко. — Я перечитав повищий перевід моєї ориґінальної заяви в російській мові, і знайшов його коректним.

Гузенко.

* * *

ЧУЖИНЦІ ПРО УКРАЇНУ

(Дальший тяг)

Мета „бандерівців".

По їхньому власному звіті, є вони демократами й великими противниками комунізму, але не ворожо наставлені проти жидів, ані поляків, москалів, чи проти кого-небудь іншого. Їхнім теперішнім завданням, як вони кажуть, є перешкодити польському урядові прогнати з батьківщини українських селян, які століттями жили в Західній Галичині, а яких, насильно висилають в УССР. Тому вони нападають на польські лінії зв'язку.

Побут у терені, в якому діють „бандерівці", являється за дня зовсім спокійним, очевидно, за винятком тих місць, де справді будуть бої, хоча ці місця поодиноко й далеко від себе, бо „бандерівці" з'являються тільки ніччю і волять за дня окриватися в розлогих лісах.

„Підрядна група".

Місцеві мешканці турбуються радше тим, що будуть робити поляки, якщо вони повернуться, чим про „бандерівців".

Мені оповідали наочні свідки, як поляки „спацифікували" село Рабе, віддалене 10-12 миль від границі, в той спосіб, що спалили половину хат села, хоча не було ніякого доказу, що який-небудь мешканець співдіяв з ,, бандерівцями..."

„Бандерівці" доказують, що є в зв'язку з другою групою партизан, званими „Бульбівці", які — як кажуть — оперують у недоступних частинах Волині і Буковини проти СССР, хоча правдоподібно не в такому масштабі, як „бандерівці". Два дещо інші партнери є Польська Армія Крайова й Народове Сіли Збройне" Польщі, які звуться НСЗ...

Орган соціялістичної партії Штаєрмарку „Ноє Цайт", 12 травня 1946:

„Партизанські напади в Польщі".

Прага, 11 травня (УП). Пражський кореспондент „Таймс-а" повідомляє зі східньої Словаччини, що по той бік границі Польщі горять села. Палять їх українські нерегулярні банди. Бандерівська армія почала на просторі між Галичиною, що належить до Польщі, словацькою границею і лінією Керзона партизанську війну великого стилю. Вони хочуть здержати виселення українців

з цього терену і ведуть боротьбу за Незалежну Україну.

Авторитет польської влади на цьому терені цілковито знищений. Поміж — „білими партизанами і польськими регулярними відділами простягається — нічия земля".

Бандера, що був правдоподібно капітаном в армії, організував під пануванням Гітлера український партизанський рух, був пізніше інтернований, бо хотів проголосити самостійну Україну. З того часу борються партизани проти кожнього, хто поневолює їх край.

Кореспондент довідався від одного чоловіка, що сам є правдоподібно бандерівцем, що вони не є ані фашистами, ані антисемітами, лише єдино борються проти комуністів.

Партизани представляють для чехословацького правління поважну проблему, бо вони використовують для своїх випадів на польську територію місцевості в Чехословаччині.

Орган незалежної польської думки „Штандар польскі" — В-во явне, Париж — що заступає підпільні видання П.О.В.Н. з часів 1941-44: „Штандар", „Валька", „Комунікат" і „Визволене", подає у 21 номері від 12. травня 1946 кілька вісток про події на Західньо-Українських Землях. І так у новинці: „В східній Малопольщі" (?) читаємо:

,,У Східній Малопольщі росте хаос, а край вилюднюється і перемінюється в дикі поля. Напливова товпа большевицьких „спекулянтів" не почуває себе добре через біду і марну добич. На терені станиславівського воєвідства лишилося не багато польського населення. По кілька сотень у більших містах, деякі забуті групки по менших містечках і селах. У тернопільському воєвідстві більшість повітів теж відпольщено. денеде тримається ще село в пов. тернопільському, перемишлянському. В Тернополі поляків вже нема. В інших містах лишилися дрібні групи, що не налічують навіть 1000 осіб. Загально найбільше 100.000.

Так само мається в повітах воєв. львівського на схід від Сяну. Умови життя для поляків різні. Українські напади і вбивства майже втихли, ту й там „Бандерівці" змушують пристидити виїзд за Сян. Решта українського населення відноситься до поляків спокійно, де-неде прихильно. Адміністраційна влада далі настоює на приспішений виїзд, ;іе відступаючи навіть від шикан. В'язниці найменше на половину переповнені українцями. Стан вивезених (головно в Донецький басейн) на тяжку працю є розпучливий.

Часопис „Базлер Нахріхтен" від 13. травня ц.р. приносить замітку під наголовком: „Заворушення терористів у Польщі", датований з Варшави 14. травня, Аг(АБН) пишуть м.ін.:

„...В повіті Лісько вбито 12 і взято в полон 30 терористів. Ці люди — це давніші члени армії Власова, які тепер в цілості належать до *Української Повстанської Армії".*

(Дальший тяг в наступ. ч.)

„ХАЙ ЖИВЕ УКРАЇНСЬКА ГОЛОВНА ВИЗВОЛЬНА РАДА"

СОВЄТСЬКА КОСМІЧНА БОМБА

(„Новий Шлях" — Вінніпеґ, Манітоба, субота 9-го листопада 1946, ч. 86, р. XVII.)

Нью-Йорк. — Журнал „Евирибадіс Джорнал" подає сензаційну статтю Дж. Алвина Куґелмаса. Він пише, що Москва запрягла тепер найкращі совєтські наукові сили для створення т.зв. космічної бомби. Ця бомба мала б уживати соняшну енергію, її вибухова сила в тисячеро більша від сили атомічної бомби.

Над виробом цієї бомби працюють тепер біля 400.000 осіб у „тайному лябораторному місці" над Байкальським озером у Бурятсько-Монгольській Совєтській Республіці. Над проектом працює проф. Олекса Жданов, відомий вчений атомних дослідів.

Кугелмас каже, що ця космічна бомба має бути відповіддю Москви на американську атомічну бомбу. Він каже, що по короткій „атомічній ері" прийде „космічна ера", яку започаткують совєти.

АМЕРИКАНСЬКА ВІДПОВІДЬ НА СОВЄТСЬКІ АТАКИ
(„Свобода" — 16. жовтня 1946 р. ч. 203.)

У відповідь на постійні совєтські протиамериканські виступи в Австрії, видана американською армією німецька газета „Вінер Курієр" надрукувала велику статтю, в якій ясно виказується совєтські перекручування фактів та цілу фалшиву совєтську гру, як у відношенні до західних союзників, так і до австрійського народу.—

ГАНЕБНА РІЧНИЦЯ РОСІЙСЬКОЇ ЗРАДИ

Понища відбитка з французького органу ,,Ль' Ілюстрасіон" з дня 2. вересня 1939 представляє Сталіна і Ріббентропа, коли вони по підписанні в Москві дня 26. серпня 1939. „пакту про неаґресію", з виразним задоволенням і радістю стискають собі руки. Той пакт був у дійсності змовою проти світового миру і вироком смерти для кількох десяток міліонів людей, що погинули в часі другої світової війни.

Большевики — так російські, як і тутешні — зовуть кожного, хто противиться домінації комунізму в світі, „фашистом" і „приятелем Гітлера", а тим часом повища відбитка є історичним доказом, що то власне Сталін братався з Гітлером та його міністрами, уможливлюючи німцям замах на мир світу і зрадливий напад на Польщу дня 1. вересня 1939 р., що було початком другої світової війни.—

(За польською американською газетою „Ґв'язда", Філадельфія, четвер 26. вересня 1946 р. ч.10.—).

ХАЙ ЖИВЕ УКРАЇНСЬКА ГОЛОВНА ВИЗВОЛЬНА РАДА — РЕВОЛЮЦІЙНИЙ УРЯД УКРАЇНИ!"

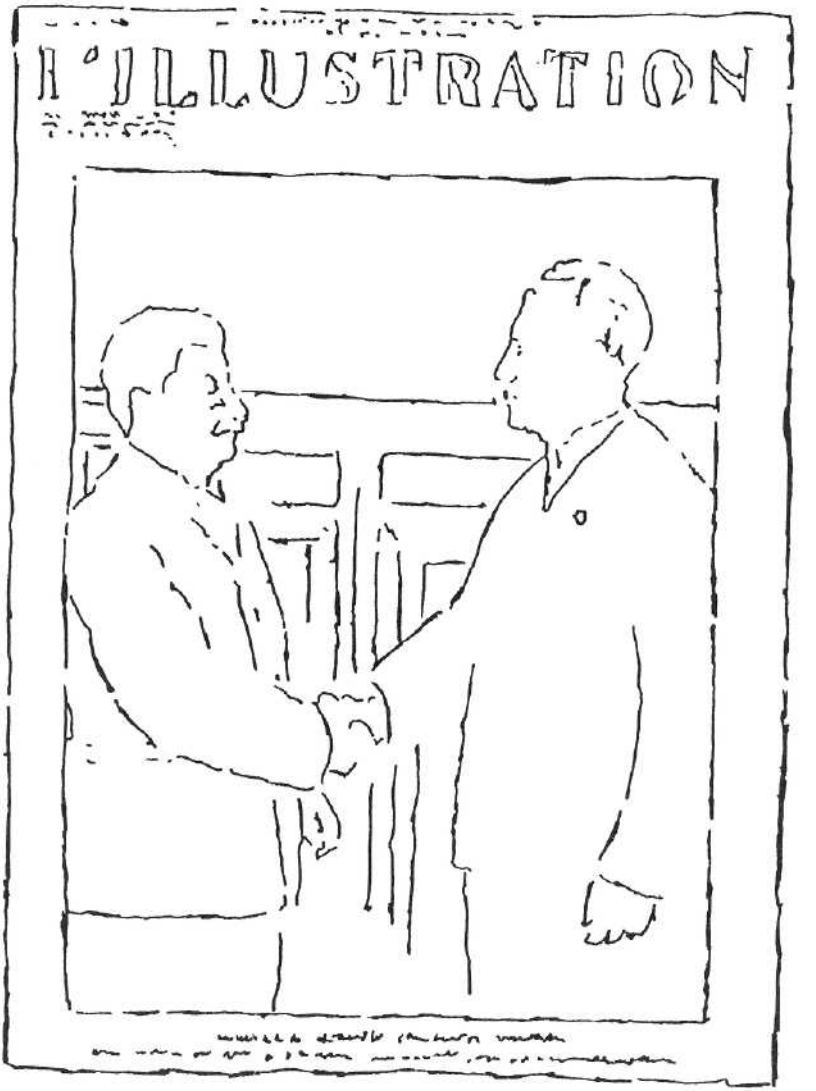
L'ILLUSTRATION

РАДІЄВІ ВІСТКИ

Москва 12.III.47. — З Шангаю повідомляють, що куомінтангівські власті переводять там ревізії та арештування серед китайських демократів (чит. комуністів). В одному тільки дні 1. березня ц.р. арештовано 6.000 осіб. Є це ліквідація непотрібних куомінтангівським властям демократичних елементів.

Нью-Йорк 13.III. — Вчора виголосив през. Трумен перед злученими палатами конґресу своє послання до конґресу, в якому домагався законодатних уповноважень в справі уділення Греції та Туреччині допомоги у висоті 400 міліонів долярів. „З уваги на поважну ситуацію у світі " — говорив він — „вважаю конечним уділити тим двом державам допомоги. Входить тут в гру не тільки загранична політика Америки, але й безпека американського народу. ЗДА отримали від Греції пильне прохання, щоби уділити їй помочі. Справоздання американської торговельної місії та амбасади потверджують, що та поміч є необхідна, якщо має бути збережена самостійність і територіяльна ненарушимість цієї держави. Аґресивна група меншости зуміла викликати в цілій Греції хаос і дезорганізацію. Кілька тисяч терористів, очолюваних комуністами, які оперують у кількох місцевостях, а особливо в північній частині краю, стараються унеможливити відбудову державного життя. Греція мусить одержати від нас економічну і фінансову поміч, якщо має перетривати і жити як вільна держава. Греція мусить отримати від нас поміч, щоби стати самовистарчальною державою. ЗДА мусять їм цієї помочі уділити. Дотеперішня допомога для Греції, що її давала В. Британія, показалася невистарчальною; крім ЗДА немає держави, до якої Греція могла б звернутися за поміччю.

Звісно, що ЗДА повинні провадити нагляд, щоби кожний виданий доляр пішов на відбудову господарського життя цієї держави. Не означає це, щоби грецький уряд був надто досконалий та в минувшині не поповнював помилок. Він нераз робив помилки і діяв на дорозі до скрайності. Але будь-що-будь, є це уряд більшости, бо аж 85% грецького населення висказалося у виборах за ним. Потвердили це заграничні обсерватори і представники, які наочно слідкували за перебігом виборів.

Ситуація в Туреччині є дещо інша ніж у Греції. Туреччина не брала чинної участи в цій війні. Однак мимо цього мусіла одержати поміч із заграниці, головно від В. Британії. Тепер В. Британія з огляду на своє власне економічне положення мусить припинити, або зредукувати частинно свої заграничні зобов'язання. Супроти цього ЗДА мусять уділити Туреччині фінансово-військової допомоги, щоби зберегти національну цілість та ненарушимість границь цієї держави. Поміч піде в першу чергу на уліпшення стану модернізації, так конечної при збереженні інтеґральної цілости держави.

ЗДА мусять створити в Греції та Туреччині такі умовини, щоби ці держави були вільні від всякого зовнішного натиску, чи він був би посередний, чи безпосередний. Підставовою нашою ціллю є, щоб вільні народи могли жити свобідно без жодного натиску, переслідування й примусу. На це ми й воювали, щоби народи були вільні від тоталітарного устрою. ЗДА не виконали б свойого завдання, коли б не помогли й тепер народам проти впровадження тоталітарних порядків. Треба отверто ствердити, що протягом останніх кількох літ багатьом народам накинено тоталітарний устрій, всупереч волі народніх

мас. Уряд ЗДА протестував проти способу перепроваджування виборів у Польщі, Румунії та Болгарії, бо ті потягнення були суперечні Потсдамській та Ялтанській угодам.

Під сучасну хвилину кожна держава стоїть у воріт двох виборів: перший — або нарід вибере собі уряд опертий на волі більшости та забезпечить собі свободу слова, релігії, преси й створить такий стан, у якому не буде переслідування чи гнету. Другий — або народом буде правити уряд накинений з гори, який є виявом меншости та буде опиратися на терорі, методі застрашування, гнету, фалшування виборів, при політичній інфільтрації, де є знищені всі особисті вольности людини, де має місце контроля радія й преси.

Уділення помочі Греції та Туреччині матиме величезне значення. Якщо ЗДА не уділять такої помочі, то це відібється не тільки на цих державах, але й на самій Америці. ЗДА являються одинокою державою, що може допомогти цим країнам. Мусимо розпочати негайну і відважну акцію, яка полягатиме на тому, щоби 1) уділити Греції та Туреччині допомоги у висоті 400 міл. долярів, 2) вислати до цих держав окремий цивільний та військовий персонель, 3) перешколювати спеціяльні групи грецьких та турецьких громадян. Віримо, що конґрес поставиться до цього прихильно.

Входимо на дорогу важливу в наслідки, в обличчі альтернатив, також вельми важливих. Мусимо добре застановитися над тим, якщо не хочемо впасти жертвою тоталітаризму, а з ним нуди й вбогости".

Лондон 13.III. — Провідник сенатської комісії республіканської партії сен. Ванденберг висказав цілковите попертя пропозиціям президента Трумена, висловленим у його посланні до конґресу. Він заявив: „Конґрес мусить піддержати през. Трумена в так тяжкій ситуації. Рівночасно уряд повинен доложити всіх зусиль, щоби зменшити напняття, яке заіснувало між Америкою та Росією".

Провідник сенатської комісії демократичної партії рівнож попер становище през. Трумена, заявляючи що ЗДА не можуть допустити до скомунізовання Греції.

Один з послів заявив по промові през. Трумена, що така пропозиція означає евентуальну війну Америки з Сов. Союзом.

Орган „Чікаґо Трибюн" приходить до висновку, що „невідкличним наслідком такої нової політики през. Трумена буде війна з Сов. Союзом. Не мусить вона бути ще в цьому році, ані наступному, але невідмінно прийде до цього. Жереб уже кинено..."

„Таймс" називає послання през. Трумена великим історичним документом що матиме важливі наслідки.

„Менчестер Гардіян" називає крок през. Трумена „наглим посуненням. Ця подія поставить Америку і Росію лице в лице".

Консервативний „Дейлі Мейл" очеркнув послання през. Трумена як остереження, що Америка не годиться на дальшу совєтську експансію на Близькім Сході.

„Ньюс Кронікл" припускає, що в мові през. Трумена пред'явили ЗДА увесь тягар відповідальности за ситуацію.

Комуністичний орган „Дейлі Воркер" очеркнув послання през. Трумена, як „проклямацію американського імперіялізму і колонізації Европи. Мова президента Трумена вказує на те, що при кермі держави стоїть теж реакція. Коли ЗДА хочуть замінити Грецію і Туреччину на свої „пункти опертя", то

це саме може зробити Сов. Союз на Кубі або в Мексику проти Америки".

В. Британія привитала новий зворот американської політики з великим одушевленням. Однак — як висловлюються урядові круги — пропозиція през. Трумена не вплине нічим на вицофання англійських військ з Греції.

У Москві мін. Бевін та ген. Маршаль відбули півгодинну розмову над тим, які евентуальні наслідки може мати промова през. Трумена на перебіг Московської конференції.

Дипломатичні круги — як подає спеціяльний кореспондент у Москві Т. Бармен — проводять оживлені розмови на цю тему.

Премієр Греції Максімос висказує в телеграмі до през. Трумена свою досмертну вдячність. Рівнож мін. Тсальдаріс та б. прем. Софуліс вислали до Вашингтону подяку. — В телеграмі говориться, що „Греція завдяки през. Труменові та американському народові стоїть при вступі до нової ери у майбутність якої глядимо з оптимізмом".

Також прем. Туреччини Текер вислав телеграмою подяку для през. Трумена. В телеграмі пишеться: „Послання през. Трумена дає усім народам надію на вдержання незалежности".

Варшава 13.III. — Аґенція „Ройтер" повідомляє, що американські урядові круги уважають пропозицію през. Трумена вислання цивільного та військового персонелю до Греції як рівнозначне з висланням американських військ.

Нью-Йорк 14.III. — Американська преса великими наголовками та доволі обширними статтями коментує послання през. Трумена. І так великий щоденник „Нью-Йорк Таймс" під наголовком „През. Трумен започатковує новий зворот американської політики, щоби врятувати народи від володіння червоного тоталітаризму" — пише: „През. Трумен кинув остереження для Росії; він зробив це, щоб стримати російську комуністичну аґресію. Промова през. Трумена — це початок нової позитивної заграничної політики Америки. През. Трумен дав до пізнання, що американський уряд не завагається кинути більші фонди, або підприняти інші кроки, щоб виконати це завдання. Він не кидає визову комунізмові як такому, але виступає проти режиму комуністичного тому, що він є тоталітарний. Трумен не згадав Росії поіменно ні разу, але мав її на думці, коли говорив про накидування з гори тоталітарного устрою іншим державам. Є це останнє упімнення для Росії, щоби вона виріклася аґресії та придержувалася карти Об'єднаних Націй. Немає найменшого сумніву, що цілий американський нарід попирає таку політику през. Трумена".

„Нью-Йорк Геральд Трибюн" під наголовком „През. Трумен зажадав від конґресу 400 міл. дол., щоби стримати аґресію" — пише: „През. Трумен кинув визвання Росії не як державі, тільки він хоче стримати совєтську експансію і числить не тільки на матеріяльну поміч, але й на ентузіязм і моральне попертя Америки. Уділення допомоги Греції і Туреччині докаже, що Америка є здібна опертися на здоровім підложжі. Нова американська політика є спрямована проти тоталітарної диктатури. Фашизм у рівнім ступені що й комунізм загрожував мирові. Отже боротьба з диктатурою і тоталітаризмом є конечна".

Орган „Балтімор — Сан" пише на цю тему: „По другій світовій війні дві великодержави виринули на світовій арені — Америка і Росія. Панувало загальне переконання, що між ними прийде до мирного співжиття,

однак переконання це почало постепенно з бігом часу маліти, аж вкінці повстало два антагоністичні табори. Послання през. Трумена виразно вказує на зміну напряму заграничної політики".

В Атенах зібралося багато грецьких громадян під американською амбасадою та заманіфестувало свою вдячність для Америки.

Ген. Маршаль скритикував політику совєтських окупаційих властей в Німеччині, які ухиляються від співпраці з іншими союзниками.

З Букарешту повідомляють, що чотири румунські опозиційні партії вислали до ООН та міністрів 4-ох великодержав протести проти утиску і переслідування, що їх застосовує румунський уряд у відношенні до опозиційних партій.

З Югославії повідомляють, що комісія ООН в Греції отримала від Югославії дозвіл провадити доходження на югославянському терені. До цього часу Югославія на це не погоджувалася.

Л о н д о н 14.III. — В. Черчіль з радістю привитав послання през. Трумена. На його думку жоден крок не збільшить зросту безпеки в світі, як саме нова політика Америки.

Кореспондент „Таймс-а" окреслює потягнення през. Трумена — як „неминучий крок", який є потрібний на те, щоби зміцнити безпеку миру. Трумен не змагає до поминення ООН. У зв'язку з його мовою виринає питання, чи ООН є вистарчаючою інституцією до запевнення миру. През. Трумен дав ініціятиву, яка може започаткувати нове зближення між союзниками, бо росіяни воліють дискусію на більш реальних підставах, ніж як було досі.

Як здогадуються політичні круги Америки, поміч для Греції має піти в першу чергу на вишколення й вивінування сто-тисячної грецької армії, а 100 міл. долярів піде на вирядження турецької армії.

Болгарський уряд дав відповідь на протести Англії та інших держав в справі інциденту в Софії. Відповідь уважають за невистарчальну. 6-ох дальших дипломатичних представників зложило знова протест проти невластивого трактування, що його дізнали вони від болгарської поліції.

Рада 4-ох міністрів обговорювала справу денацифікації Німеччини, відповідаючи на закиди Молотова, що в західних зонах є багато визначних гітлерівців на високих державних становищах. Мін. Бевін заявив, що і в совєтській зоні є гітлерівці на високих постах і так у Берліні є затруднений німець Авґустін, б. управитель фабрики танків. Крім цього мін. Бевін сказав, що він може подати 30-40 назвищ німецьких гітлерівців, які займають у совєтів відповідальні становища.

Совєтський орган „Ізвєстія" вперше опублікував комунікат про нову політику ЗДА. Беручи під увагу його гостру критику послання Трумена, можна сподіватися, що урядові круги Сов. Союзу готують гостру реакцію проти нової американської політики.

М о с к в а 14.III. — Мін. Молотов закинув на засіданні Ради 4-ох міністрів, що в англійській, американській і французькій зонах стан денацифікації є незадоволяючий. Так нпр. в Баварії на 577 відомих нацистів коло 400 узнано за припадкових і випущено на волю. В західних зонах Німеччини не ліквідується достаточно тайних гітлерівських організацій, коли в совєтській зоні нищиться їх безоглядно.

Обговорюючи справу участи союзних держав у формуванні мирового договору з Німеччиною та Австрією, рішено створити для них консультативно-інформативне бюро. Мін. Молотов поставив внесок, щоб серед цих союзних держав, яких збройні сили воювали проти Німеччини, була допущена Альбанія. „Як можемо не допустити краю — говорив він — який брав чинну участь в боротьбі проти Німеччини. Ми повинні знестися вище від наших особистих упереджень і показати нашу об'єктивність". В цій справі не осягнено порозуміння.

„Ізвєстія" опублікували статтю про послання през. Трумена. „Мін. Тсальдаріс в часі побуту в Америці просив уряду ЗДА господарської помочі. Цим він мусів признатися до цілковитого банкротства, бо правдивими господарями в Греції були і є англійці. Ясно як на долоні, що англійська господарка довела до такого стану речі, а мимо цього, як надходять вістки з Греції, домашня війна там не ущухла, а противно сталася ще більше завзятою. Чи ж Англія не поносить відповідальности за банкроцтво свойого мізничка? Так тепер під плащиком несення допомоги впроваджується правдива ціль Америки, — це є імперіялістична експансія. П. Трумен не хотів ждати на висліди праць комісії ООН. Охота діяти понад голову ООН, не числячися з нею, ані з тим, що під боком в Нью-Йорку є Рада Безпеки — ось що йому просвічувало. Щож зробить бідний грецький народ, коли в Греції явиться американський військовий персонель? Грецький народ не заслужив собі на таку долю. Потерпить на цьому самостійність і соборність Греції. Греції грозить застій господарського та політичного життя".

„Правда" пише, що задуми американського президента засуджені згори на невдачу. Вчить того історія останніх років. Сучасний керівник Америки знехтував лекцію історії.

Варшава 14.III. — Московське радіо протягом сьогоднішного дня коментувало послання през. Трумена як небезпеку для співпраці і світового миру. Генрі Веллес б. мін. торгівлі заявився проти уділення допомоги Греції та Туреччині, які на його думку не мають в собі нічого демократичного. Перед роком Черчіль виступив з різними пропозиціями і нічого з того не вийшло, невже ж би през. Трумен переняв цю ролю, засуджену згори на невдачу?

Польське міністерство оборони покликує до військової служби 1927 річник, з тим, що річники 1928-29 можуть голоситися як добровольці.

Англієць Вальтер Флєчер (подає радіовисильня Москва в дні 14-го III.) повернувся з Далекого Сходу та заявив, що Америка концентрує увагу на те, щоби Японію зробити 49-тим станом ЗДА. Америка намагається зробити з Японії велику твердиню проти Сов. Союзу, а японців приготовляють як гарматне мясо у майбутній війні.

Москва 15.III. — „Правда" пише: „Коли Греції чи Туреччині хто-небудь загрожував, то чому вони не звернулися до ООН?. П. Трумен згадав кілька разів про ООН, і така згадка одначе була дуже побіжна. Американський президент знехтував членів ООН. Така позиція здається тим більше дивною, що саме тепер у Греції є комісія ООН. Чим пояснити тепер таку позицію п. Трумена? Він говорить, що крім кількох тисяч терористів, очолюваних комуністами, в Греції все в порядку, коли така мала небезпека, то чому така велика журба, щоб рятувати цей уряд? Слушно завважує „Чікаґо Таймс": „Якщо грецький уряд представляє цілий народ, то чому він

має зараз впасти?" П. Трумен старається переконати світ, що ціллю його кроку є не допустити до поширення тоталітарних урядів. Не є це нова метода. Гітлер рівнож говорив про „загрозу" большевизму, коли збирався анексувати нові краї..."

„Один день після промови дає вияснення цього всього. Фашистський вожака Франко пробуджується з просоння з одушевленням, захоплюється мовою п. Трумена. Фультонський герой Черчіль також втішився. Робить магічну міну і англійська преса" — кінчить „Правда".

Група 13-ох американських парляментаристів старалася на кілька хвилин перед виступом през. Трумена відрадити йому цього кроку. Визначний політичний діяч Джонсон висказався, що він є з цілого серця за господарською поміччю для Греції, але не за рятуванням спорохнявілих монархістичних урядів. Г. Веллес так висловлюється про послання през. Трумена: „Є це інгеренція у внутрішні справи іншої держави. Відповідальні державні мужі не числяться з тим, що такі старі методи є вже передавнені та обчислені на невдачу". През. Трумен започаткував своїм виступом століття боязні".

Н ь ю - Й о р к 15.III. — Між Філіпінами і ЗДА — як подає „Ассошієйтед Прес" — підписано угоду на підставі якої Філіпіни віддадуть у користування Америки деякі свої острови, що на них побудується воєнні бази. Цей крок є конечний з огляду на загальну безпеку. Лише невеликі залоги покищо перебуватимуть на цих островах для нагляду над улаштуванням цих баз.

Лондон 15.III. — Рада 4-ох мін. обговорювала проблему скитальців та переселенців у Німеччині. Французький міністр Бідо остеріг перед перенаселенням Німеччини і запроектував, щоби більше не роблено жодного виселювання, а всіх чужих еміґрантів репатріовано, або переселено в інше місце.

Французький уряд зірвав розмови торговельної місії в Парижі з болгарським урядом та видалив 2-ох болгарських журналістів. Крім цього болгарським журналістам відібрано спеціяльні привілеї; є це відповідь на потурбування французького посла в Софії.

В. Британія має ухвалити для Греції 19 міл. фунт, штер., а з цього 18 міл. має бути призначено для грецької армії.

В а р ш а в а 15.III. — В короткому часі має бути побудована з Ленінграду до підбігунових околиць залізнодорожна лінія для перевозу будівельного матеріялу та мінеральних руд.

Ще один літак типу „Дакота" розбився об вершок гори. В катастрофі згинуло 22 особи. Цим літаком мало їхати двох славних артистів, які в останній хвилині занехали цієї подорожі і рішили виїхати залізницею.

Як повідомляє „Вашингтон Стаар", до Вашингтону має в короткому часі удатися шеф штабу турецької армії в цілі обговорення важних справ, зв'язаних з допомогою для Туреччини.

Аґенція „ТАСС" подає за американським органом „П.М.", що в Америці починається нагінка на комуністичну партію. До конґресу вплинули проекти закону, щоби комуністичну партію проголосити нелеґальною, а за дальшу діяльність карати тюрмою до 10 літ. Крім цього комуністи не можуть бути урядниками вільного вибору. Проти комуністів виступають спеціяльно посли Швеленбах та Рентін.

Нью-Йорк 16.III. — Вчора на конференції 4-ох міністрів в Москві ген. Маршаль говорив на тему демократизації Німеччини. Він поставив такі вимоги: 1) Німецькі громадяни мають мати особисті громадянські права у всіх чотирьох окупаційних зонах. 2) Всі демократичні партії мають мати право свобідної діяльности. 3) Автономічні спілки рівнож мають мати право свобідної торгівлі. 4) Свобода радія, преси і вільний доступ до всіх джерел інформацій. 5) Свобода руху для громадян по цілій Німеччині.

„Нью-Йорк Таймс" пише сьогодні ще у зв'язку з посланням през. Трумена: — „тепер видається річчю майже певною, що конґрес ухвалить уділення помочі для Греції та Туреччини. Не може бути мови про відворот з раз обраної собі дороги, бо такий факт означав би запрошення комуністів до обняття влади на Близькім Сході. Може бути, що децизія западе ще в цім місяці і цілий Схід включно з Росією буде уважно слідкувати за тим, чи Америка є настільки сильна, щоби могла протиставитися походові комунізму".

„Нью-Йорк Таймс" поміщує статтю відомої американської діячки п. Маккорнік, яка висловлює думку, що послання Трумена належить до одного з найбільших. Навіть перевищує воно Рузвельта. У його мові не було гнучких дипломатичних зворотів, чи недоговорень. Увага цілого світу, а Европи зокрема, є скуплена на його постатті.

Л о н д о н 16. III. — Між Туреччиною і Італією прийде вкоротці до підписання торговельної угоди.

В Мадярщині арештовано дальше 6 осіб у зв'язку з антирепубликанським заговором. Серед арештованих знаходяться два урядники мадярського міністерства загран. справ.

Рада 4-ох мін. не зуміла осягнути порозуміння. Молотов твердив, що совєтські громадяни в зах. Німеччині жиють під обстрілом фашистської пропаґанди. Крім цього він скаржився на те, що пороблені західними окупаційними властями адміністраційні зміни в зах. Німеччині є незгідні з приписами Потсдамської конференції.

Один з американських міністрів заявив, що през. Трумен має на думці вислати до Греції вояків, інструкторів, промисловців та інших.

„Сандей Таймс" подає оцінку промови през. Трумена, яку висловив відомий політичний діяч Скрутейтор: „Від 17-ти місяців Росія провадить таку політику, яку свого часу стосувала Японія, це є установлювання маріонеткових урядів, політику загарбування. Так було в Румунії, Болгарії, Мадярщині... Не задоволяючись тим, вона хоче загарбати ще й Грецію та Туреччину. Трумен сказав просто: — Бачу вашу дорогу підбою і уважаю, що вона не надається до миру —. Коли Росія опізнює процес відбудови миру, а рівночасно старається захищати малі держави, то таку роботу можна назвати „блефом"—".

„Піюпел" пише: „Політика Америки мусить обіймати поміч вільним народам проти стосовання зовнішнього натиску, який робить Росія. Якщо скорше чи пізніше мається кинути карти, то найкраще надається до цього Московська конференція".

„Сандей Таймс" уважає, що не важне для Росії те, що Америка кине Туреччині міліони, але важне для неї, що це діється у Дарданельських протоках. Америка поцілила в найбільш чуле місце Росії, у Дарданелі.

М о с к в а 16.III. — Віцемін. Вишинський виступив на Московській конференції з пропозиціями відносно депортованих осіб.

Він говорив, що в зах. зонах Німеччини находиться 221.525 совєтських громадян та 226.000 польських. До 1947 р. совєтська влада репатріювала до 2-ох міліонів різних вивезених в глуб Німеччини осіб. Однак у зах. зонах цього не зроблено. Важка ситуація панує серед цих депортованих осіб, настали погіршення відносин в таборах цих біженців, а на це впливає в першу чергу те, що на адміністраційних постах цих таборів находяться ворожі Сов. союзові елементи. В цих таборах провадиться фашистівську пропаґанду, як теж пропаґанду проти повороту біженців у їхні родинні сторони. Діють там всілякі самозванчі ради, Комітети, українські, литовські, надбалтійські і інші. І так в Авгзбургу має місце т.зв. „Український Еміґраційний Осередок" під проводом якогось Симуляка і інших. В Реґенсбургу діє т.зв. „Білоруський Комітет", який змагає до відірвання Білорусі від Сов. Союзу. Навіть головнокомандуючий одної з окупаційних зон ген. Жак-Нарней не був в стані заперечити, що УНРРА „помилково" видавала українцям посвідки про бездержавність. До таборів біженців не допускається представників тих держав, з яких вони походять. Зорганізовані банди тероризують тих людей, які хочуть вернутися до батьківщини. П. Бевін запитався одного разу, чому ці люди не хочуть вертатися до своєї батьківщини. Думаю, що в тих документах можна найти на це відповідь. Крім того біженців втягається до піввійськових організацій; тому совєтське представництво проектує такі точки для розв'язання цієї проблеми: 1) Запевнення представникам цих держав, з яких біженці походять, таких умовин, щоби вони могли відвідувати табори біженців, провадити з ними розмови та дати можність створення реєстраційних списків. 2) Негайна заборона пропаґанди проти якого-небудь союзника і проти повороту до батьківщини. 3) розв'язання всяких „Комітетів, рад і інших установ". 4) Заборона побору депортованих осіб до різних військових та піввійськових формацій. 5) Запевнення таких обставин, щоби адміністрація таборів складалася з представників тих держав, з яких депортовані походять. 6) Вишукання воєнних злочинців та віддання їх під сторож зацікавлених держав. 7) Створення комісії 4-ох великодержав, яка вияснила б, які наміри мають депортовані особи. Ген. Маршаль заявив у відповідь на ці пропозиції, що проблемою цих осіб повинна занятися тільки організація для справ біженців, бо в противному разі праця цієї організації буде ускладнена.

В а р ш а в а 16.III. — Анкара повідомляє, що по оголошенні пропозиції Трумена дійшли вістки, що різні американські фірми в Туреччині виявили готовість уділити турецьким підприємствам позики.

Н ь ю - Й о р к 17.III. — Шеф американської господарської місії у Греції удається до Вашингтону, щоб зложити інформації про господарський стан Греції. Рівнож американських амбасадорів в Греції та Туреччини візвано до Вашингтону, щоб вони зложили особливі інформації про обставини у тих краях.

Ген. Маршал формально відкинув у Москві внесок Молотова, щоби розглянути справу Китаю на Московській конференції. Він згодився на виміну нот між великодержавами в цій справі. Відписи цих нот мається переслати китайському урядові.

В сьогоднішному числі „Нью-Йорк Геральд Трибюн" пишеться:

„Розвиток ситуації в середземноморському басені є такий, що без огляду на

те, чи поміч для Греції та Туреччини буде ухвалена, чи ні, ЗДА виказуватимуть своє зацікавлення справами цього відтинку. Видавалося, що ООН стане чинником який полагоджуватиме всі спірні міжнародні справи, але виказалося, що ООН може кермувати тільки світом зорганізованим, а не світом здезорганізованим війною. Як довго не доведеться до збудовання правдивого миру, так довго праці ООН не можуть увінчатися успіхом. Не знаходячи потрібної піддержки в цій організації, ЗДА мусять опертися на власні сили. Америка числить на власну силу без огляду на інші ускладнення. В цій ситуації ЗДА мусять навчитися застосовувати власні сили, іншого виходу немає...".

Лондон 17.III. — Сьогодні Рада 4-ох мін. приступила до найважнішої квестії, в якій найбільше союзники різняться, а саме до господарської проблеми Німеччини. Мін. Молотов зажадав ліквідації получених двох зон, бо це було акцією односторонною, незгідною з постановами Потсдамської угоди.

Комісія ООН в Греції не зуміла нав'язати контакту з головнокомандуючим грецьких партизан Маркосом. По кількох днях очікування більша частина членів комісії від'їхала до Сальонік, лишилися тільки делеґати Польщі, Сов. Союзу, та старшини лучби Болгарії та Югославії. Ген. Маркос в наслідок тактичних перешкод не міг явитися на час.

Генеральний секретар Трігве Лі відбув розмови з урядовими американськими кругами. Темою розмови правдоподібно була справа помочі для Греції та Туреччини.

Американський представник при Контрольній Раді Союзників у Мадярщині зложив уже другу з ряду протестаційну ноту Сов. Союзові. В ноті говориться, що деякі меншинні партії в Мадярщині намагаються в спосіб неконституційний загарбати владу в свої руки. Супроти цього справа демократії в Мадярщині є загрожена. Крім цього неправно арештовано посла Белю Ковача, вмішуючи його до участи в мнимім заговорі. Америка далі домагається спільного розглянення цієї так важної справи.

Заступники 4-ох міністрів не осягнули порозуміння в справі участи менших союзних держав при формуванні мирового договору з Німеччиною та Австрією.

В Парижі відбувся з'їзд республиканської партії ДРП. З'їзд виявив довір'я до сучасної заграничної політики мін. Бідо, спеціяльно щодо його заходів, щоб унеможливити відбудову сильної Німеччини. Заапробовано англійсько-французьке порозуміння, як теж порозуміння з Чехословаччиною. Ухвалено резолюцію — проти творення всяких блоків. З'їзд здеклярувався за проектом загального розброєння та за міжнародною контролею атомової енергії. ДРП згодилася увійти до уряду з комуністичною партією тому, щоби дати можність вглянути в діяльність комуністів.

Варшава 17.III. — В дипломатичних кругах Америки панує переконання що ген. Маршаль в два тижні по встановленні найважніших рішень у справі Німеччини виїде до Вашингтону. Його присутність є там конечною. Кажуть, що през. Трумен мав доручити ген. Маршалеві, щоби вплинув на приспішення конференції в Москві.

Після донесень „Дейлі Експрес-у" американські літаки мали привезти до В. Британії більшу скількість шляхотних металів (золото, срібло) та вмістити їх у скарбницях Англії.

Плян Черчіля про „Сполучені Штати Европи", що його відкинули всі демок. держави, знайшов визнання у народ. републ. партії Франції (ДРП).

Москва 17.III. — Посол партії праці Зіліякус заявив: „Мова през. Трумена документально свідчить про те, що ЗДА уділять всякої помочі та піддержки фашистам, колябораціоністам, Квіслінґівцям у всіх краях. Грецький уряд — це явна тиранія. Політика, що її веде Трумен, може довести тільки до третьої світової війни".

З Брукселі повідомляють, що між Англією і Францією провадяться розмови в справі уніфікації зброї. Хоч офіціяльно ще не заключено угоди про уніфікацію, однак стандаризація вже відбувається. Численні французькі бойові одиниці вже отримали зброю від Англії та Америки. М. ін. Франція дістала повне вивінування для цілої десантної дивізії. Англія не годиться на продаж зброї, тільки домагається від Франції співпраці її фабрик зброї. Таким чином хоче цілковито опанувати збройовий промисл.

Як відомо у Франції знаходяться одиниці армії Андерса. Вони приймають там різні назви, як „Ліквідаційні Місії", „Організації Самопомочі" і т.д. Треба згадати, що в Парижі находиться м.ін. „Інформаційне Бюро" — шпигунський осередок, яким проводить майор Єлєнін та „Служба Зв'язку", яка тримає лучбу з підпільними організаціями Польщі. В Нікеї є делеґатура Корпусу, що нею кермує полк. Бжепинський. В Баден-Баден находиться „Ліквідаційна Місія". Злодійство і грабункові напади — ось чим займаються там андерсівці. У Франції виходить дві андерсівські газети. Андерсівці провадять ворожу демократичній Польщі та Франції пропаґанду. Андерсівська жандармерія — бо і така є там, арештує та ліквідує польські демократичні одиниці. Полк. Шиманський, шеф „Ліквідаційної Місії" набирає польських рекрутів до армії Андерса. Французька демократична преса демаскує всі почини андерсівців, яких знова попирає французька реакція, бо вони йдуть їй на руку.

Нью-Йорк 18.III. — Мін. Молотов зажадав на конференції у Москві ліквідації злуки британської та американської окупаційних зон в одно та 10-ти міліярдів долярів воєнного відшкодування від Німеччини. У відповідь заявив йому ген. Маршаль, що згідно з Потсдамською угодою Німеччина має бути трактована як господарська цілість. Ген. Маршаль домагався злуки всіх окупаційних зон та рівного розподілу сирівців.

Рада Безпеки розглядала внесок Америки про віддання їй під стратегічний заряд по-японських островів на Пацифіку. Засідання відложено, не повзявши жодної децизії відносно австралійського внеску, який предвиджує відложення цієї пропозиції до часу заключення мирового договору з Японією.

Американська преса коментує живо промову ген. Маршаля на конференції у Москві в справі демократичного трактування Німеччини. „Нью-Йорк Геральд Трибюн" висказує думку, що заява Маршаля дорівнює посланню през. Трумена. Як один так і другий бажають вдержати демократичні устрої тільки, що ген. Маршаль сформував поняття демократії, що його слід застосувати в Німеччині, ідеологічно, а Трумен береться вже практично захищати її. Мови през. Трумена і Маршаля взаємно доповнюються. (Гляди стор. 16, Нью-Йорк, 10.III. — ред. І.В.) Ті вольності не мають місця в совєтській окупаційній зоні, ані також в жодній частині совєтської імперії, (ходить про демократизацію Німеччини). Совєтська система не могла би існувати, якщо б ті вольності там були. Рівнож між російським і американським поняттям слова „демократія" є велика різниця. Було би помилкою твердити, що росіяни не є щирі при вимовлюванні слова „демократія", але це не вистарчає. Вони мусять навчитися практично стосувати „демократію".

„Шарльот Обсервер" пише: „Америка для власного добра і для добра Европи мусить повздержати експансію комунізму, заки він дістанеться до середземноморських країв".

Л о н д о н 18.III. — Марш. Сталін прийняв мін. зак. справ Франції Бідо. — З Атен повідомляють, що до грецької пристані Піреус мають прибути з візитою одиниці американської флоти, яка виїде звідсіль на Крету.

Мін. Бідо заявив на засіданні в Москві, що Франція не годиться на центральну адміністрацію Німеччини так довго, як довго не будуть усталені границі Німеччини. На думку французької делеґації німці повинні доставляти вугілля для всіх знищених ними країв. Продукція сталі в Німеччині не повинна перевищати дотеперішнього її ступеня. — це є 7,5 міл. тон.

В а р ш а в а 18. III. — Між Францією і Данією знесено вїздові візи. — Вчора над Мадритом появився літак, що скинув летючки з такими лозунгами: „Хай живе король Дон Жуан", „Менше урядових авт, а більше льокомотив". Населення могло спокійно збирати летючки, а поліція та фаланґісти не робили в цьому жодних перепон. Є це ще один маневр уряду Франка, який щораз більше попадає у критичне положення.

Н ь ю - Й о р к 19. III. — Вчора внесено формально до конґресу проект закону про уділення допомоги Греції та Туреччині. Підсекр. Стану Ейчесон підмітив у зв'язку з тим, що є річчю великої ваги це, щоби конґрес ухвалив проект закону про допомогу ще перед 31 березня, коли то кінчиться речинець допомоги зі сторони В. Британії.

Департамент американської маринарки подав до загального відома, що з початком квітня ц.р. виїде на Середземне море великий літаконосець „Лейті" разом з іншими одиницями воєнного морського флота в цілі відбуття вправ.

Спеціяльний кореспондент на конференцію у Москві повідомляє, що англо-американський плян майбутнього господарського життя Німеччини так дуже різниться від російського, що видається річю неможливою їх погодити зі собою. Вчора мін. Молотов скритикував зах. великодержави за те, що вони поробили односторонні посунення у своїх зонах. Кульмінаційною точкою було жадання Росії 10-ти міліярдів дол. воєнного відшкодування для себе і Польщі. Ген. Маршаль відкинув всі закиди мін. Молотова та заявив, що не може згодитися ані з їх логікою, ні з підставами. Він домагався скасування економічних барієр і впровадження в життя Потсдамської угоди про господарську єдність Німеччини. За його словами не може бути мови про відшкодування, як довго не запровадиться господарської одности. Врешті він відкинув домагання Молотова про скасування господарської злуки двох окупаційних зон: американської та англійської. Сцілення це наступило власне в дусі Потсдамської конференції. Треба спиратися на конференцію у Потсдамі, а не у Ялті. Навіть в Ялті пок. през. Рузвельт не згодився на 10 міліярдів дол. відшкодування, тільки на те, щоб 10 міліярдів взяти як підставу до дальших дискусій.

Л о н д о н 19.III. — Совєтське командування на Угорщині відмовилося вже вдруге взяти участь у спільнім провіренні політичних обставин Мадярщини, як це запропонували ЗДА.

Як повідомляють з Брукселі, в Бельгії створено новий уряд, якого премієром та мін. загран. справ став Спаак. В склад уряду увійшло 3-ох соціялістів, 9-ох християнських поступовців та 2-ох безпартійних. Комуністи та ліберали відмовилися взяти участь у цьому уряді.

Москва 19.III. — Як подає „Берлінер Цайтунг" в зах. зонах Німеччини від 25% — 30% суддів при денацифікаційних судах займають гітлерівці. Якщо денацифікація піде дальше таким черепашиним кроком, то останній гітлерівець стане перед судом щойно за сто літ. Згідно з інформаціями в однім з лагерів біля Мюнхену влада впала на слід підпільної організації, однак наставники цього лагера є гітлерівці і вони затушовують цілу справу. В'язні проводять люксусове життя, заїжджають автами домів та привозять зі собою лікери й інші речі. Трапляється часто, що в'язні після відсидження кари воліють жити в лагері, ніж на волі.

Варшава 19.III. — Зі слів англійця Вагара довідуємося, що Англія мусить вкінці попрощатися з своїм дотеперішним володінням над морями. Доказом цього може бути те, що в цьому році не вибудується в англійських воєнних доках ні одної більшої морської одиниці.

Нью-Йорк 20. III. — През. Трумен мав конференцію у Вашингтоні з американськими амбасадорами в Греції та Туреччині.

„Детройт Ньюс" так пише на тему Московської конференції: „Американський народ не сподіється багато ід цієї конференції. Ген. Маршаль остеріг американців перед тим. Ця конференція ведеться серед обставин несприятливих для збудування миру. Росія не годиться на американські проекти. Америка знова на російські. Полагодження цієї справи вимагає більше ніж компромісу; тут треба цілковитих уступків одної або другої сторони. Розв'язка зудару совєтсько-американських інтересів на конференції у Москві матиме грандіозне значення і вимагатиме повної розв'язки всіх американсько-російських стосунків.

Лондон 20.III. — Заступники 4-ох міністрів рішили, що крім 12-ти держав, які воювали з Німеччиною є потрібне порозумітися з іншими державами в справі мирового договору з Німеччиною. Не згодилися на листу тих держав, які мають брати участь при формуванні договору, як рівнож на листу тих, що мають вислати обсерваторів. Не згодилися теж щодо участи Альбанії.

Підсекр. стану Ейчесон доказуючи конечність допомоги Греції та Туреччині, сказав: „Допомога тим державам не допровадить до війни. Ми є зараз свідками, як в Мадярщині накидається тоталітарна форма уряду, яку то форму нарід вже раз відкинув..."

Москва 20.III. — Американські урядові круги заперечили категорично, будьто би до Греції мав удатися американський шеф штабу ген. Айзенговер.

— Франції грозить урядова криза. Комуністи висказалися проти кампанії в Індокитаю. Прем. Рамадіє заявив, що коли комуністи ще раз будуть голосувати проти цього, він подасться до димісії. Кажуть, що Бідо нагло викликано до Парижа.

„ХАЙ ЖИВЕ ГОЛОВНА ВИЗВОЛЬНА РАДА — НАЙВИЩЕ НЕЗАЛЕЖНЕ ПОЛІТИЧНЕ КЕРІВНИЦТВО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ!"

В — во „Перемога"

Informatyvni Visti, Year IV, No. 11, March 23, 1947.
21x30 cm., 20 pp. Hectograph edition. Publishing House „Peremoha".
(National Archives of the United States, Record Group 319, No. 356391).
Summary.

„The Purge in Ukraine," is a reprint from „The Canadian Farmer," of 18 September, 1986, No. 38 which discusses a new purge in Ukraine instituted by N.S. Khrushchev, the First Secretary of the Communist Party of Ukraine.

Accordingly, 38 per cent of all obkom secretaries were replaced, and 64 per cent of all chairmen of oblast executive committees were removed, while two—thirds of the chairmen of the MTS were also replaced.

The article further quotes from „Pravda" which admitted on 2 September that the purge of Ukrainian cultural cadres is the result of the persistence of „Ukrainian nationalism".

„An Espionage Affair in Canada", is a compilation from the BBC News of 28 January, 1947 and the article in the „Canadian Farmer" of 27 March and 18 September, 1946.

It relates the story of Soviet espionage in Canada revealed by Ihor Guzenko a cipher clerk in Soviet embassy in Ottawa and summarized the Report of the Royal Commission on Espionage.

„A Soviet Cosmic Bomb", is a reprint from „The New Path" (Novyi Shliah) a Ukrainian weekly published in Winnipeg, which in its issue of 9 November 1946, No. 86 relates the story from „Everybodys Journal," that the USSR is employing some 400,000 scientists and technicians in their attempt to produce a „cosmic bomb".

„Shameful Anniversary of the Russian Betrayal," is a reprint from French magazine "L'Illustration" of an article reminding its readers about the Hitler—Stalin Pact of 26 August 1939.

The story is illustrated by a picture of Stalin and Von Ribbentrop shaking hands.

The translation was taken from the Polish—American newspaper „Gwiazda" of 26 September, 1946, No. 10, published in Philadelphia.

„Radio News", offers selections from radio services from London, New York, Moscow and Warsaw, makes up the rest of the issue.

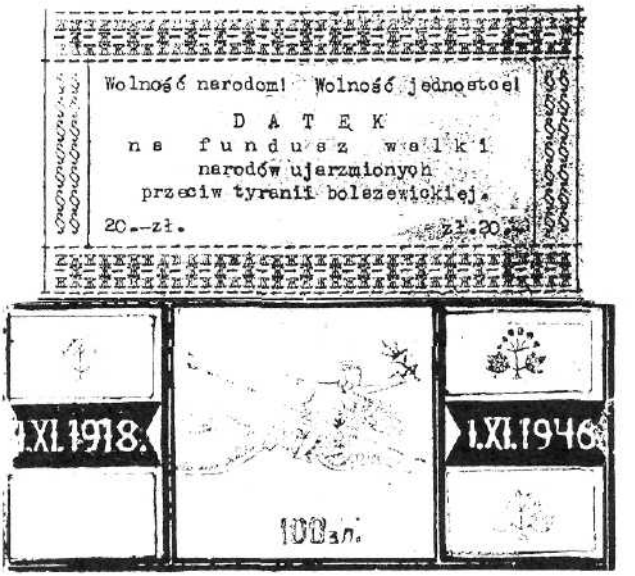

Дереворити жетонів і листівок виконаних мистцем Михайлом Черешньовським („Петром"). Населення називало такі жетони „гроші УПА".

Воля народам і людині!
Смерть тиранії!

За Українську Самостійну
Соборну Державу!

ІНФОРМАТИВНІ ВІСТІ

Рік: IV. **Дня 31. березня 1947 року.** **ч.12**

ЗАКОРДОННА ПОЛІТИКА СРСР

Щоби могти правильно проаналізувати закордонну політику якої-небудь держави, треба переглянути основні заложення цілої політики уряду, який кермує тою державою. Коли Ленінови, всупереч всім „науковим предбаченням" марксівської теорії, не вдалося поширити пролетарської революції на весь світ, він, а особливо його наступник Сталін почали „продовжувати вчення" Маркса і висунули теорію соціялізму в одній державі, яка мала згодом поширити цей соціялізм на весь світ. Тим ствердженням — в другій світовій війні щоправда маскованим — з'ясувала ВКП(б) цілу зовнішньо-політичну концепцію СРСР. Російський робітник мусів готуватися „визволяти" робітників Франції, Англії, Америки, так, як вже „помагав визволятися" українському, литовському й іншим народам. Центр соціялізму вже існував — Москва. З нього треба поширити тільки диктатуру пролетаріяту на весь світ. Концепція ясна: підкорення цілого світу Москві; зовсім ідентично з концепцією Гітлера — підкорення цілого світу Берлінові, з тою різницею, що в першому випадкові кермуючим народом був би російський, а в другому німецький.

За роки другої світової війни большевикам вдалось дещо поширити СРСР. Вони анексували Західню Україну, Зах. Білорусь, Бесарабію, Литву, Лотву, Естонію, частину Фінляндії, частину Німеччини (район Кеніґсберга), Південний Сахалін та Курильські острови. Інші країни, які в ході боїв з німцями чи японцями загорнула Червона Армія, наразі ще формально не прилучені до СРСР (це було б сьогодні неприємливе для світової опінії). Там створено тільки „дружелюбні" для СРСР уряди, які фактично виконують інструкції Москви. Таким чином, більший чи менший вплив Москви простягнувся на окуповані Червоною Армією терени Німеччини і Австрії, на Чехословаччину, Югославію, Альбанію, Болгарію, Угорщину, Румунію, Польщу, Фінляндію, окуповані терени Ірану, Монголію, Манджурію та частину Кореї. Вплив цей не всюда однаковий. В Югославії і Болгарії може найбільший, а зате в Фінляндії не такий сильний. Залежне це, від різних причин, при чому одною з найважніших, це здатність народу протиставитися імперіялістичним намаганням Москви. Та як би це й не було, всі ці народи не можуть вести своєї самостійної політики, всі вони є васалами Кремля.

Який же черговий ворог стоїть на шляху дальшого поширення „соціялізму" з Кремля? Друга світова війна розділила ввесь світ на сфери впливів 3-ох держав СРСР, Америки, Англії. Тому намагання СРСР поширити свою сферу впливів неодмінно мусить привести до політичного зудару з Англією чи з Америкою. Бачимо це наглядно на прикладах Туреччини чи Манджурії, де в першому випадкові проблема Дарданелів привела до конфлікту з Англією, а в другому намагання задержати свої війська в Манджурії до дипломатичних нот Вашінгтона. Отже питання стоїть сьогодні тільки так: Англія чи Америка? Здається не має сумнівів, що в Кремлі вирішено: Англія. А вирішено тому саме так, бо Англія слабша від Америки своїми ресурсами, бо в Англію можна вдарити большевикам в різних точках: і на Близькому Сході і в Індіях, а хоча би й в Метрополію. Англія без допомоги Америки була б мабуть програла з Німеччиною. Кольоніяльне панування Англії не має найкращої ситуації; вона й сьогодні має серіозні внутрішні крізи (хоч би справа Індії). Не так воно з Америкою. Це країна ресурсами й промислом незвичайно богата. Її території досить скуплені і для СРСР важко осягаємі. Нація це молода, зі славними свободолюбними традиціями. А коли до цього додати, що СРСР може вести наступальну війну сьогодні одиноко в західньому або полудневому напрямі, з огляду на комунікаційні лінії і т.п., то стане зовсім ясне, чому вирішено — Англія.

Є очевидним, що Велика Британія не скапітулює перед совєтською експансією без бою. Отже сталінський імперіялізм веде виразно до війни з Англією. Війна вибухне очевидно тоді, коли СРСР буде мати шанси, щоби завершити її побідно. Сьогодні СРСР ще надто втомлений другою світовою війною — він же ж в ній найбільше скровавився, його найбільше війна зруйнувала. Його втрати куди більші від втрат Англії чи Америки. Сьогодні існує нова жахлива зброя — атомна бомба, що може дуже поважно вплинути на скоре вирішення висліду війни, як це вже сталося з Японією. Сьогодні існує дуже тісна дружба між Англією й Америкою і війна з Англією мусить автоматично вести до війни з Америкою. А така коаліція величиною воєнної продукції і її технікою та й людськими ресурсами на голову перевищає Совєтський Союз. Отже як бачимо, сьогодні наступ для СРСР не під силу. Треба трохи перепочати, набрати сил, а тоді... Сказав це виразно Сталін в своїй промові 9. лютня, що „в капіталістичному окруженні війни неминучі" і що „Совєтському Союзові треба біля 3-ох пятирічок, щоби бути забезпеченим від всяких випадковостей". Воно перекладене на зрозумілу мову значиться: До війни треба підготуватися і на це треба совєтському урядові 15-20 років. Воно й видне з відкинення Сталіном пропозиції Бевіна продовжити тривок „пакту дружби" між СРСР й Англією з 20 на 50 років.

З вищенаведених міркувань виходить ясно генеральна лінія теперішньої совєтської закодонної політики: вести політику мирного крутійства, підготовляючись до зудару з Англією через роки.

Кожна закордонна політика ведеться не тільки офіційним шляхом, шляхом переговорів, договорів, виміни нот, участю в міжнародніх політичних організаціях, як Ліга Націй, Об'єднані Нації, але й неофіціяльним шляхом — ведення відповідної пропаґанди, підкупством, аґентурою. Незвичайно улегчену ситуацію у веденні такої неофіційної політики мають большевики, диспонуючи всюди своєю аґентурою — комуністичною партією даної держави. III. Інтернаціонал, який офіційно ті партії репрезентує вправді розв'язався, але з того ніяк не випливає, що нпр. комуністи Франції, колишні аґенти Росії, в одинь день перестали ними бути. Навпаки, видно, що всі комуністичні

партії світу ведуть ідентичні акції — отже й всі вони є далі кермовані Москвою, тільки неофіційно. Такими самими неофіційними інструментами російської імперіялістичної політики є прерізні, „совєтсько-грецькі", „совєтсько-американські" й інші товариства, що виросли по другій світовій війні, як гриби по дощі. Деколи ці аґентури криються під відомими криптонімами антифашистських, демократичних товариств, ліґ та ін.

Тепер переглянемо, які саме заходи пророблює СРСР для вдержання хвилевого миру, для передишки перед новою війною. Отже насамперед в рямцях офіційної дипльоматії заключує ряд договорів приязні, взаємної помочі і т.ін. в першу чергу зі своїми васалами, як прим, з Польщею, Чехословаччиною, Югославією, Монгольською Н.Р., але також з державами, які є поза її „сферою впливів", як прим, з Францією. Для СРСР є зовсім ясне, що всі ті договори — це тільки клаптики паперу, що їх можна кожного дня кинути в піч, як це вже нераз робилося (Польща в 1939, англійсько-совєтська умова про вицофання військ з Ірану в 1942 р.), та воно потрібне для заспокоєння публичної опінії світу, для вивторення атмосфери миру, для чергового задурманення закордону запевненням про миролюбні тенденції Кремля. Немало людей, що пройшли недавно ввесь жах модерної війни, даються набрати на ті солодкі запевнення і збаламучені тим, виступають проти тих політиків, які тверезо оцінюють ситуацію і радять випередити Совєтів та негайно вирішити долю світу. Режисери з Москви доручають своїм васалам робити „мирні договори" між собою (поїздка Тіто до Варшави і Праги), щоби їх протиставити спробам Заходу, змонтувати Західний блок, звернений вістрям проти СРСР. Політиків, які вимагають в найкоротшому часі здати собі справу з російського імперіялізму клеймують йменням нових паліїв війни (відповідь Сталіна на промову Черчіля в Фултоні).

Дальшим інструментом боротьби за передишку являється для Совєтського Союзу організація „Об'єднані Нації". Вона практично стільки само варта, що і Ліґа Націй. Це Совєтам зовсім ясне. Вони ж її так співорганізували, щоб вона не мала жодної практичної спроможности встрявати в конфлікти (процедура голосування в Раді Безпеки). Вони собі з неї і так нічого не роблять, коли пр. делеґат СРСР Громико лопає дверми і покидає наради, коли мають радити над небажаними для Совєтського Союзу справами. Та зате „Об'єднані Нації" є тою політичною ареною, де можна зводити бої за конечну передишку. Мабуть немає там більших оборонців миру від Совєтів. Вони постійно „в ім'я захисту миру" висувають політичні проблеми на обради Ради Безпеки (справа Греції, Індонезії). І сірий чоловік, який на заході має вплив на політику, в противенстві до СРСР, читаючи пресу, приходить до переконання, що немає хіба більш миротворної країни, як „країна Рад". Він помало забуває, що СРСР спільно з Німеччиною розділив у 39 р. Польщу, що окупував Прибалтику, що почав війну з Фінляндією і т.ін., бо й неправдиві арґументи, повторювані часто, поволі починають переконувати. А скільки кричать про мир на всіх міжнародних, профспілкових, молодіжних, жіночих та інших конґресах. Большевики з усією силою намагаються тим організаціям надати політичного характеру провадячи саме так свою неофіційну, закордонну політику. Поняття „мир і миролюбність" змонополізували вони собі повністю і в свойому спрепаруванні суґестіонують його цілому світові. Про СРСР як „миротворців" почуєте від кожного комуніста, почуєте на з'їздах Академії Наук СРСР, де запрошені закордонні вчені, почуєте всюди, де діє свідома або й несвідома большевицька аґентура. Одного дня читає совєтський громадянин „Указ Верховної Ради СРСР про третю демобілізацію ЧА" розгля-

дається тоді біля себе і шукає, де є висліди тих двох попередніх демобілізацій. Хіба ж ці каліки, або звільнені старики? Та йому не треба шукати, бо це зроблено для витворення познак переходу на мирне становище тільки „на експорт", так само, як розв'язання III Інтернаціоналу, зміна гимну й інші фокуси, які мають засвідчити, що „країна Рад" відступила від своїх програмових заложень „допомоги пролетарської революції в світі", а перетворилася в миротворну Росію, яка нікого не думає зачіпати і дбає тільки про свій добробут.

Якже ж виглядає в закордонній політиці СРСР підготова до нової війни після передишки? Може найменш помітно та незвичайно наполегливо старається Москва ізолювати Англію від її союзників, а особливо від Америки. Не бити всіх ворогів разом, а бити кожного по одинці — старий принціп воєнної штуки. А ще й тут йдеться про війну, то конечно розірвати дружбу між обома англьо-саксонськими країнами, яка тягнеться вже через дві світові війни. Тому після закінчення другої світової війни йдуть залицяння до Америки, а холодна, а то й аґресивна постава до Англії. На зібраннях Об'єднаних Націй, ради Безпеки видно постійні реверанси совєтських делеґатів по відношенні до Америки, чи то у зв'язку з вибором місця на сталий осідок Об'єднаних Націй чи в ролі Америки в справі контролю над Японією і т.п. Не висувається проти Америки на форум Ради Безпеки жодних проблем, коли навпаки, проти Англії висунено справу Греції й Індонезії. Щоби не зразити собі Америки вицофують таки війська з Манджурії. А як багато до думання дає заява мін. заграничних справ Америки Бірнса після Черчілевої промови в Фультоні, — мовляв: Америка не дасть втягнути себе ні у війну з Росією по боці Англії, ні у війну з Англією по боці Росії. Видно, що в тій справі були роблені натяки зі сторони Совєтів. Це наразі одинокі зовнішні познаки тої великої гри, яка ведеться напевно завзято за кулісами. Чи вона Совєтам вдасться, про це можемо сумніватися. Їхні впливи в Америці слабі, а дружба Америки з Англією надто сильна. Кромі того, — Америка є свідома, що вона й без війни з Англією починає помалу щораз сильнішою ногою ставати в домініях Альбіону (Канада, Австралія), і вона перейме спадщину по тій европейській імперії.

Друге завдання, яке Росія виконує закордоном для підготовки нової війни, це закріплення своїх випадових баз для прийдешньої офензиви. Здаючи собі вповні справу з того, що Об'єднані Нації є інституцією також кволою, як і Ліґа Націй, СРСР примінює політику доконаних фактів. Незалежно від цього, чи це країна в війні поконана (Румунія, Болгарія, Мадярщина, Австрія, Фінляндія), чи союзна (Польща, Чехословаччина, Югославія), всюди прийшли до влади „приязні Москві—" уряди, інакше кажучи — аґентури. Непорозуміння, які з того приводу були з Англією не змінили суті справи, щонайвище допущено в Польщі і Румунії обсерваторів в роді Міколайчика. Бенеш вже давно погодився на повну залежність від Москви, Тіто — це найсильніша закордонна позиція Кремля. А як мусять бути залежні підбиті держави — Мадярщина, Болгарія, Румунія, Фінляндія? Це не важне, що при владі в Мадярщині не є фактично комуністична партія, бо теперішньому премієрови і так диктує Ворошилов. Ще хіба найдовше бореться проти наступу Фінляндія, але як показують останні дні і вона мусіла „полівіти". Сталін переконався, що його система панування може мати успіхи, система повного тоталітаризму, нечуваного терору і ту систему намагається ввести в країни своєї „сфери впливів". Головні міністерства, як закордонних справ,

поліції, військове, є повністю обсаджені аґентами — та навіть не так, там майже до самого низу сидять попросту Совєти. От, у „вільній" Польщі, у війську всі пости почавши від сотенного командира є обсаджені росіянами, в поліції в кожному повіті є НКВД-исти. Таким чином кожна із тих держав є сцентралізована, але в Москві. Це особливо незвичайно помітне при всіх міжнародніх акціях, де прим, польські делеґати обов'язково мусять так голосувати, як делеґати СРСР. Всюди йде натиск на створення одного блоку партій, з тим, що комуністична партія всюди має взяти офіційну або неофіційну керму такого бльоку. Це також за зразком СРСР, де існує тільки одинока ВКП(Б). всяке протиставлення такому бльокові називається розколом нації або хоч „робітничої єдності". Очевидно, така фузія відбувається зовсім „добровільно". Інша справа, що противники такої фузії зникають (в Берліні позникали соціялісти, що протиставилися злуці з компартією). Такий бльок партій, це на ділі одна тоталітарна партія (очевидно сталінська). Всіх, які не годяться з лінією бльоку принайменше викидають з партії (гл. Мадярщина, партія дрібних землевласників). Таку тоталітарну систему називають большевики демократією: Захід це типує як своєрідну „східну демократію" вповні анальоґічну з фашизмом. За зразком Совєтів, такі бльоки, що залюбки називають себе народньо-вітчизняними, здобувають у виборах 90% голосів (Болгарія, Югославія). Слід при цьому підмітити, що кромі поняття „миролюбності" большевики монополізують ще й терміни „демократія", „народній", „вітчизняна" і т.д., а все це тільки треба відповідно читати: демократія-тоталітаризм, народній — аґентурний, вітчизна — зрада батьківщини. Всіх, що не хочуть покоритися Москві називають коротко — фашистами, реакціонерами, антидемократами, німецькими аґентами і т.ін. І їх помало викінчують, як колись в Росії троцкістів, що їх з позиції опозиції переставлено в позицію аґентів капіталізму. Що фізичне нищення всього елементу, який міг би протиставитися Москві, є одною з її головних цілей, на це вказує хоч би вимога примусової репатріяції всіх тих, що перед приходом Червоної Армії втікли на Захід. Це, очевидно, побіч Росії висувають і Польща і Югославія, про це говорять і судові процеси „винуватців війни" (б. президент Фінляндії та інших „зрадників" — ген. Міхайловіч). Не треба згадувати, що всі політичні свободи у васальних краях виглядають зовсім подібно до свобод в СРСР. Там є свобода преси, слова, зборів, але для тих, які схвалюють політичну лінію аґентурних урядів. Для позискання собі симпатії серед народу, всі ті „уряди" кинули клич „націоналізації великого промислу" та „передачі землі селянам". Це внесло деяке замішання, особливо серед слабо політично виробленого елементу. Таким чином аґенти завоювали собі деякі позиції серед своїх суспільностей, щоби тим краще могти їх вдержати. При їхній помочі веде Москва строгу централізаційну політику і „виховує" собі нових громадян Совєтського типу.

Підготовляючись до війни не вистарчить закріплювати власні позиції, а треба послабити і ворожі. Отже совєтська політика йде на послаблювання „сфери впливів" Англії та рівночасно організування собі нових симпатинів. Так як тоталітарна система є для большевиків незвичайно пригожа в підготові і веденні війни, так очевидно небезпечна, коли її вживає ворог. Отже під тим самим кличем „демократизації" пішла акція на створення максимального хаосу в державах поза совєтським впливом. Совєтська дипломатія висуває цю вимогу всюди. — Вона хоче бачити таку „демократію" і в Греції і в Італії. Всюди під покришкою демократії

Росія леґалізувала свою аґентуру — ком. -партію. Це зокрема помітно там, де можна було безкарно це зробити: в побитих державах. Там з умовами перемир'я прийшла й леґалізація ком-партії і хаосу (Італія, Австрія, Німеччина). Там, де Англія не хоче допустити до надмірного хаосу (Греція), большевики не вагаються витягти це на міжнародне форум (Рада Безпеки), щоби тільки могти максимально анархізувати ті країни. В парі з хаотизуванням відносин у противника йде кампанія здобування нових симпатиків-союзників. Тут в першу чергу вдаряє в очі ,,оборона", яку подає совєтська дипльоматія кольоніяльним народам в їх боротьбі за незалежність. Ті самі Совєти, що ліквідують у себе державну самостійність цілого ряду народів, висувають справу незалежности Індонезії; вони за повну суверенність Сирії-Ливану; вони за незалежність Індії, Філіпін. Все це знані прінціпи ВКП(б) для послаблення пануючих держав і притягнення на свою сторону кольоніяльних народів. Так воно в офіційній дипломатії. Паралельно з тим їх неофіційна дипльоматія веде і собі запеклу пропаґанду за придбання симпатиків. Часи ізоляції СРСР минулися — нині аґенти великоросійського імперіялізму роз'їжджають по цілому світі. Їх повно і на міжнародніх профспілкових зборах, вони і на конґресах демократичної молоді і на з'їзді жінок у Франції. Там вони показують обов'язково жінку-генерала, там є „щасливий" колгоспник, в делеґації завжди є і якийсь вчений, письменник, а всі ті люди мають одне завдання — вихваляти совєтський „рай". І ота вся менажерія, якої послух заґарантований їхніми родинами, що проживають в Сов. Союзі, танцює так, як грає НКВД. А закордон приглядається тому і часто не розуміє цієї штуки безмірного фалшу. Та і до Рад. Союзу нині двері вже „відкриті". На сесію Академії Наук запрошують чужих науковців на те, щоби і вони могли вести опісля в себе пропаґанду про „рай". Різні профспілкові, молодіжні і ін. делеґації розіжджають по СРСР, приглядаючись до заздалегідь режисерованих імпрез. Ніхто з них не може собі уявити, що так можна стероризувати ціле населення, що воно зуміє, як треба, і через сльози сміятися. Югославії доручили зорганізуватися в федеративну одиницю, якої конституція дуже подібна до совєтської. Там мають „повні права" всі 8 народів, що заселюють Югославію, мабуть такі самі „права", які мають країни Рад. Так шириться дезорієнтація серед противників СРСР, так організується прихильників, що в рішучий момент мають з середини розсаджувати ворожу для СРСР державу. Характеристичною ціхою совєтської дипльоматії є намагання захопити нові випадові бази, зокрема в полудневому напрямі (Туреччина, Іран), куди мабуть йшов би головний удар на Англію. Скажена війна нервів та дипльоматичні заходи відібрати від Туреччини Дарданелі і турецьку частину Вірменії не вдалися. Для тої цілі вже і створено „товариство вірменських еміґрантів", що домагається повернення турецької Вірменії Совєтському Союзові.

Вище наведенні міркування ясно виказують підготовку СРСР до війни по невеликій передишці. Наскільки совєтська закордонна політика буде ведена для них зручно, чи ні, покаже майбутнє. Наразі виглядає, що вона не має успіхів, бо привела радше до дальшого зближення Англії з Америкою і до настороження всього світу. Починають щораз частіше появлятися критичні голоси, які ставлять світови питання: чого властиво хоче Москва? Америка, яка після війни не надто активно включилася в европейську політику, мабуть під впливом совєтської дипльоматичної офензиви на січневій сесії Об'єднаних Націй зактивізувалася. Найвиразнішим політичним голосом останніх часів був голос Черчіля, що в Фултоні заявив відкрито: протягом 1946 р, треба вирішити спірні

питання з Росією і заставити її заперестати вести імперіялістичну політику, коли ні, то англо-американський військовий союз зуміє привести лад у світі.

Незалежно від всіх ходів міжнародніх політиків, для нас українців є одинокий шлях безоглядної боротьби на всіх фронтах проти Москви, бо це одиноке може рятувати наше існування як окремої нації. Міжнародна обставина може бути для нас тільки шансою на побіду нашої ідеї, але ніколи міжнародна деконюнктура не скаже нам зложити зброї.

На українських землях, під московсько-большевицькою окупацією, — 1946 р.

* * *

З а м і т к а : — Повищу статтю, написану вже давніше, яку ми одержали зі значним опізненням, — передруковуємо на сторінках „Інформативних Вістей" з огляду на те, що вона досі заховала свою актуальність. Події останніх днів, як нпр. признання Совєтською Росією права Америки до всіх по-японських островів на Тихому океані й дальші гострі атаки на Англію в Індіях і других краях Середущого та Далекого Сходу вказують ще ясніше на основну тезу совєтської дипльоматії — не дразнити Америки, — а за те атакувати Англію, — мимо того, що Англія зі своєї сторони намагається всіми силами висунути на чоло протисовєтського фронту — Америку, а самій скриватися під її крилами. Знов же недавній виступ президента ЗДА Трумена в справі допомоги для Греції та Туреччини потверджує наглядно факт, що Америка врешті таки перебрала на себе головну ролю у кампанії проти Сов. Союзу.

Редакція „Інформ. Вістей".

„ХАЙ ЖИВЕ УКРАЇНСЬКА ВИЗВОЛЬНА РАДА — РЕВОЛЮЦІЙНИЙ УРЯД УКРАЇНИ!

ЧУЖИНЦІ ПРО УКРАЇНУ

(Дальший тяг.)

„Анархія в Південній Польщі". Під таким наголовком читаємо в „Зе-Скотсмен" від 17. V. 1946 р.

„Білі" повстанські групи, що приспорюють клопотів варшавському урядові.

Найвищий уряд у Південній Польщі й мабуть ген — далеко аж до північних областей виконує сьогодні анархія; в кожному випадку заграничні кореспонденти в останньому часі не мають можности відкрити цеї заслони, що закриває цю територію. Я можу твердити, що я — один зпоміж багатьох людей преси, здається, чи не одинокий, що переступив поріг цього краю і з власного досвіду знаю, що влада польського уряду в Варшаві рішуче не обіймає всієї

території від околиць Дуклянського провалу аж до цієї точки, де сходяться границі Чехословаччини, Польщі й Росії, на північ від залізничного шляху Ужгород—Львів.

Заходять поважні причини до припущень, що подібні відносини існують у практиці на північній границі Словаччини. На північ від цієї лінії влада спочиває у руках ,,білих" польських й українських партизан, що їх політика знає лише одно обличчя: боротьбу на життя і смерть проти комунізму взагалі. Але зараз здається, вся боротьба є спрямована виключно проти комуністичного уряду в Польщі. Невависть до совєтської влади, без сумніву панує, але вона, в кожному разі, є ще покищо на другому пляні.

Повстанці не творять одноцілого тіла під проводом одного провідника; є це різнородний твір, зложений з різного рода однодумців, що покищо створив незстабілізований зв'язок проти одного спільного ворога. Існують чотири головні групи: Бандерівці, Бульбівці, що в основному складаються з українців і Армія Крайова та НСЗ, в яких, як можна припускати, є виключно поляки...

50.000 до 60.000 озброєних і вишколених бійців, терен діяльности бандерівців лежить далеко на схід, в тій частині східньої Галичини, що належала до Польщі, заки москалі переступили їхню границю по лінію Керзона.

Ці різні групи можуть диспонувати понад 50.000 до 60.000 добре озброєними бойовиками, що розпоряджають різного рода артилерією і піхотньою зброєю. Правдоподібно розпоряджають вони теж певною кількістю змоторизованих транспортових середників і панцерів...

Польські групи в горах Татри підняли по обох сторонах чесько-польської границі значне повстання й місцеві комуністи повідомляють, що вони в краю мордують без різниці комуністів і жидів. Подібні зажалення є проти бандерівців, але в тому випадку гідним завваги є це, що місцеве населення не боїться їх хоча польська й чеська влада називає їх терористами. Я не міг теж відкрити яких-небудь познак їхнього антисемітського наставлення, підчас коли вони теж без застережень признають, що вони є антикомуністами.

Я розпитував десятки селян по обох сторонах чесько-польської границі і всі вони твердили, що їх часто відвідують бандерівці — до того стало ніччю — але вони заявляли теж, що їм не сталася жодна кривда й ніхто з них не втратив свойого майна. Навпаки, бандерівці є надзвичайно чемні. Вони просять тільки харчів, ніколи натомість не вживають насильств. Коли в одних нічого не дістануть, ідуть до других. Навіть один з тих, що я в них засягав інформацій, а з цілковитою певністю знаю, що був він жидом, що до поведінки бандерівців висловлював цю саму думку, що й його сусіди.

Крім того я розмовляв з одним чеським вояком, який зізнав, що нераз бачив умундированих бандерівців вдень. Я просив його дещо мені про них оповісти. Він відповів: „Тут немає про що оповідати. В більшості були вони віддалені від мене. Вони кликали до мене, а я відкликував. Вони ніколи не стріляли до мене і я ніколи не стріляв до них".

Про-українська Політика.

„Причиною моїх припущень, що провідником Бандерівців є українець, є те, що він провадить строго про-українську політику. Тут ішло про одного (оберльойтнант) капітана іменем Бандера, якого німці покликали до заснування ,,білих" партизан, що він її назвав УПА — Українська Пов-

станська Армія. — Бандера очевидно думав, що йому буде дозволено проголосити незалежну українську республіку, але в три дні після видачі проклямацій, його арештовано. Я не міг ствердити, що з ним опісля сталося. Очевидно є можливе, що німці його пізніше звільнили, так, що він наново міг пробувати творити терня в московському м'ясі.

В однаковій мірі відчувають сьогодні бандерівці свою ненависть до Росії на другий плян, і всі свої зусилля концентрують на те, щоб перешкоджувати польському урядові насильно викидати українське населення з їхніх рідних сторін, що положені у Східній Галичині. Переважаюча кількість мешканців тої, перед тим австрійської провінції, складається з українців або русинів, як багато себе радо називає,і поляки пробували здобути місце для поляків, що походили з областей, відступлених Росії. Звідси теж напади бандерівців на комунікаційні вузли, політика, що наразі успішно спинила переселенчі рухи...".—

Кінець.

„ХАЙ ЖИВЕ УКРАЇНСЬКА ГОЛОВНА ВИЗВОЛЬНА РАДА — НАЙВИЩЕ НЕЗАЛЕЖНЕ ПОЛІТИЧНЕ КЕРІВНИЦТВО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ!"

Микола Чубатий

РУЇНА НА УКРАЇНСЬКО—ПОЛЬСЬКІМ ПОГРАНИЧЧІ

(„Свобода" — ч. 109, Нью-Йорк — Джерзі Сіті, середа 5. червня 1946 року)

Польсько-совєтську умову про виселення до совєтів приняло українське населення байдужно, бо загально говорилося, що це йде про добровільне переселення. На ділі в таємних переговорах поміж большевиками та Польщею був, як видно, наперед уложений плян повного ліквідування українського населення в Польщі. Нині українсько-американська преса повна жахливих описів кровопролиття, доконуваного з боку поляків над безборонним населенням західного українського пограничча. Та рівночасно надходять з тих околиць листи до кревняків в Америці, які теж так само описують ці страхіття, що їх пережило і переживає українське населення з боку польсько-червоних банд.

Польсько-совєтську умову про добровільне переселення зрозуміли поляки в той спосіб, що розпочали виганяти просто всіх українців з того пограничча. Як виявилось, що добровільно хоче виїхати до совєтів дуже невелике число — на заклик з боку совєтських представників, щоб українці переселювалися до совєтів, зголосилося зпершу тільки кілька сіл, що були відомими москвофільськими твердинями. Вони були переконані, що їдуть до ласкавої матушки Росії, як то їм десятками літ поморочили голови москвофільські пропаґандисти. Та дійсність, з якою вони стрінулися на нових місцях переселення, звичайно на українських чорноморських берегах, розчарувала їх цілковито. Вони покидаючи свої вбогі, але все таки свобідні гірські села, переходили на службу до колхозів, як форналі колективних фільварків.

Добровільні переселенці переказували односельчанам про своє горе під совєтами. Відважніші таки втікали та перекрадалися остаточно в свої лемківські гори і як наочні свідки найкраще переконували своїх односельчан про „рай" в совєтах. Такі пропаґандисти переселення мали найкращий успіх. Добровольців на переселення до совєтів зовсім забракло.

Багаті простори України не поправляють в совєтській дійсності долі населення і лемки, добровільні переселенці, всі повернули б в свої гори, коли б тільки була змога.

Це мало той наслідок, що добровільне переселення припинилося і большевики, в порозумінню з поляками, розпочали насильне випихання українського населення з їх прадідівських осель до совєтів. Пішов наказ з боку червоної Польщі виноситися українцям до совєтів. Коли той наказ лишився без відгомону, польські банди стали нападати на села українського пограничча та формально вимордовувати всі провідні одиниці в тих околицях та палити українські церкви. Жертвою падали в першу чергу священики та ітеліґенція; але також тисячі провідних одиниць з поміж селянства були просто вимордовані. Під терором польських банд частина населення, щоби рятувати життя, „добровільно" зголосилася виїхати, а решта впала жертвою насилля. Поважна частина, особливо молодші втікали в карпатські ліси, скріплюючи в Карпатах оперуючі відділи Української Повстанської Армії.

Нема сумніву, що клич червоної влади Польщі інспірований совєтами впав на податний ґрунт польського шовінізму та традиційної ненависти до українців при прихильній поставі польської червоної влади. В цій справі інтереси україножерчих шовіністів вшехполяків, та інтереси польських комуністів покривалися з інтересами совєтів. Дарма, що польські націоналісти засадничо поборюють теперішний червоний уряд.

Українське населення на захід від начеркненої нової польсько-української межі переживало місяці нечуваного в світі терору та хуліганства. По кількох місяцях такого безправства в результаті остали майже пусті села українського пограничча та повні ліси українських повстанців. З листів, що передістаються в Америку виходить, що в селах нерідко остало по дві три родини і то звичайно такі, що мали якогось римо-католика в своїй рідні, тому її польські банди вважали за поляків.

Частина таких мішаних родин скористала з зазиву польського уряду переселюватися на захід, на землі відібрані німцям, звідки знова викинули поляки на спілку з большевиками міліони німців. Це простори, на яких доси не було й одного поляка, тому полякам дуже залежало на тім, щоби ті простори якнайскорше заселити та закріпити за Польщею.

Правда, з-під совєтів, передовсім зі Західної України зачало масово напливати польське населення до Польщі, одначе це все було замало, щоби заселити німецькі землі аж по Одру. В додатку кожен вибирав краще загосподаровані німецькі землі, ніж лемківські гористі чи підгірські околиці.

Та рівночасно на українсько-польськім пограниччі витворилося нове українське козацтво, що поставило собі завдання — оборону українського населення перед польсько-большевицьким насиллям. Тисячі молодших людей, як сказано, — втікало в ліси і вступало в ряди Української Повстанської Армії, що стала тепер переводити поправку умови польсько-совєтської в справі пересунення польської етнографічної межі далеко на схід.

На опущені українські села, яких населення або польські банди вимордували, або яких вкінці змусили перебратися в совєти, поволи стали напливати польські кольоністи зі сходу. Українська Повстанська Армія

постановила ратувати українську землю для українського народу та вирішила не допускати до поселювання поляків на українських землях та на господарствах збудованих українськими руками. Села ці мали впасти жертвою огня та стати нічиїми аж для кращих часів українського народу.

Відділи Української Повстанської Армії почали систематичне нищення тих поукраїнських осель з ціллю, щоби в них не могли поселитися польські пришельці. Американські кореспонденти доносили про цілковите спалення 800 сіл на цім пограниччі. Доносили вони про бої спершу на північ від Перемишля в околицях поміж Ярославом, Яворовом і Равою Руською. Пізніше бої ці перенеслися на полуднє від Перемишля і жертвою знищення впали села Підкарпаття.

Кореспонденти американські доносять про людяне поведення повстанців з тою частиною місцевого польського населення, що жило там давніше. Згадують вони теж про пощаду для римо-кат. костелів. Останні донесення говорять, що Українська Повстанська Армія зовсім опанувала східну Лемківщину на схід від Дуклі, отже повіти Лісько та Сянік. Польська влада на тих просторах перестала існувати. Донесення говорили навіть про участь совєтських літаків в боях з повстанцями. В результаці ціле українсько-польське пограничча нині перемінилося в руїну. Населення там так як немає. Одна дві родини живе серед спалених руїн села. На десятки літ там не зможе ніхто поселитися, бо економічно зруйнована Польща не буде в силі заселити тих просторів, маючи до того на заході такий твердий оріх до з'їдження, як міліони німців та переміненої чисто німецької землі на дійсно польську.

ПОЛОЖЕННЯ В УКРАЇНІ

(„Свобода" — як повище. — На підставі вістей, передаваних большевицькою пресою.)

Кожний лист є меншим чи більшим відзеркаленням душі його автора. Скільки б і не завдати собі труду, щоб у листі скрити свої справжні думки та настрої все буде намарно, бо завжди прокрадається якась фраза чи хочби тільки необережне слово і виявить усю правду. Треба великого майстра пера, щоб за серпанком штучних слів закрити свої справжні думки та настрої.

Цей факт має рішальне значення при читанні листів, а вже насамперед листів з Совєтського Союзу. Відомо ж, що в цій „найдемократичнішій" країні, тисячі людей заплатили своїм життям за спробу полекшити собі своє горе тим, що виливали його словами на папері. Писати там у листі правду, та ще й в листі закордон, це стільки, що підписувати собі вирок смерти, або, в найкращому випадку, зголошуватись на заслання на Сибір. Більше чи менше незручні слова в листах, як „урра" на честь „мудрого" Сталіна та його партії зі Совєтського Союзу є аж надто богатомовні й не потрібно навіть визнаватися в совєтських обставинах, щоби власне в тих „урра" вичути поздоровлення засуджених на смерть римських глядіяторів. Лист, в якому пишеться правду з Совєтського Союзу може продертись тільки манівцями. В іншому випадку, він разом з автором помандрував би туди, звідки немає вже вороття. Але й ці листи, що їх для самозбереження переплітається обов'язуючими там фразами

на честь Сталіна та армії в нічому не можуть скрити правди і з них завжди віє безмежним горем і смутком. Що ж, „як зглушите душу живу, заговорить каміння" — писав колись Іван Франко.

Клясичним прикладом на це, як важко скрити правди, якими большевицькі ,.Щоденні Вісті" хотіли б ілюструвати свої забріхані повідомлення про „щастя" України під чоботом Сталіна є поміщувані ними листи. Там кожний лист друкується під шумним заголовком в роді „живеться добре", „живеться вірно", і т.п. А прочитайте листа, прочитайте уважно, і перед вами розкриються всі ці страхіття цеї справжньої катівні народів.

Щоб не бути голословними, — кілька прикладів:

В листі до Олександра Грібана в Клівленд, надрукованому в т.зв. „Українських Щоденних Вістях", з 17. травня б.р., власне під заголовком „Живеться добре", Лазар Жук з села Полино-Гута, Житомирської області, м.і. пише: „Діти Одарки ходять до школи, Галя в другий клас, а Люся в перший клас, а останні ще малі, а Оля, хоч і старша за всіх, не ходить в школу; вона виконує різні сільсько-господарські роботи". А дальше: „Писати є багато дечого, але хіба все опишеш! Саме краще було б, щоб побачитись та усно поговорити, але невідомо, чи дочекаємось ми зустрічі". Значить „живеться добре", дітей підростків замість посилати в школу, запрягається до сільсько-господарських робіт. Про інші справи було б найкраще поговорити усно й очевидно без приявости енкаведиста. Подібне бажання висловлює теж сестра Олександра в дописі до цього самого листа: „Я дуже хотіла б бачити тебе та про все, про все поговорити".

Інший приклад: Дмитро Табака з Дубравки, Дрогобицької області, і в листі до свойого брата І. Табаки в Винггентон, надрукованому в тій самій большевицькій газеті з 15 травня під заголовком: „Тепер можна жити вільно", урарукнувши кілька разів Совєтсьому Союзові, пише: „мені бракує окулярів на очі і тому прошу тебе, щоб мені вислав. Також можеш вислати папір, олівці, пера. Дальше що сам зможеш, то висли...". „В нас соціялістична держава. Треба тобі вислати конституцію УРСР для обзнайомлення" — кінчить свого листа Дмитро Табака, вважаючи ці слова найбільш переконливим арґументом, що справді треба вислати все, що можна.

В листі від Наталки Білої зі села Купчинці, Тернопільської області, до Данила Орищака в Бруклині, надрукованому у ,,У.Щ.Вістях" 22. травня пишеться: — „Ви пишете до мого тата, а тато помер тому два роки. Коло нас є дуже багато новин, тільки що годі описати...". А дальше: „Як би тато встав з гробу, а все те побачив, то назад би зі страху помер...". Чи треба писати виразніше, або додавати будь-які коментарі?

Теодор Муц, зі села Стехів, Львівської області, пише до Софії Стафірної з Бонкс (Вісті з 28. травня) цілком виразно: „Мабуть, сестра, що якби ти вернулась у своє рідне село, то певно, що не трапила б до дому, а з людей не пізнала б нікого, і тебе ніхто...". Прочитайте кілька рядків дальше і маєте вияснення, чому не пізнали б: „...Одна моя дочка далеко в Сибіру".

І так у безконечній черзі, а всім листам характерна та сама багатомовна фраза: писати є про що, та годі.

Сторінку для себе творять большевицькі публікації листів про т.зв. „бандитів", „бандерівців" та взагалі інформації про боротьбу українського народу проти большевицького окупанта. Сталінські „ребята" аж піняться з безсилої люті, підбирають найбільш огидних слів зі свого багатого в матюки „революційного" словара й самі з глузду сходять, намагаються бодай оплюгавити тих, що після розгромлення фашистівсько-гітлерівської тиранії

піднесли і високо держать прапор боротьби теж і проти другої такої самої, фашистівсько-сталінської. Для прикладу, навести б тільки листи Петра Мазника з села Домашів, Львівської області, до М. Обертаса, в Елнора Алта, надрукованому в Вістях з 24. травня під заголовком: „Бандити замордували стариків". В листі написано: „Ваших родичів старенських нема вже на світі. Їх вночі помордували бандити, обидвох тата і маму...". А в замітці від себе М. Обертас пише: „З листа не можна довідатись, хто ті бандити були, що замордували старенських родичів моєї дружини. Але я довідався про це з едмонтонських „Українських Вістей", які надрукували таку новинку: „Боївка зробила засідку на шосі Корчів-Витків. Біля 4-ри години пополудні вертались дорогою з Корчмина 30. енкаведистів. Убито 15. большевиків, а решта панічно розбіглася". М. Обертас додає від себе: „Тепер мені ясно, хто замучив на смерть старенських батьків моєї дружини і багатьох селян в західних областях України". А чому ж не ясно? Енкаведисти чередами по 30. осіб не волочаться по селах на те, щоб весілля справляти. Тільки не ясно, як це товаришу Обертасу пощастило перепачкувати цю відомість в большевицькій газеті: сам він пробрехався чи може в редакції якийсь хуліган загніздився?

Власне видно цілком виразно, що редакція місцевих „Ізвєстій" партійною пильністю не грішить і досі ще не потрапила розоблачити саботажника в свойому колективі. Яку б відомість уважно не перечитати, завжди або троцькізм, або ухил, або таки звичайне собі хуліганство.

Бажаєте ще будь-якого прикладу крім наведених? Будь ласка: В листі з 14. квітня передано за буржуазною американською пресою таку відомість: Українська Республіка матиме свої власні поштові знаки. Перша серія буде зображати серп і молот та п'ятикутну зірку... і дальше подана краска та вартість знаків. Читаєш таку вістку і цілим серцем радієш, що „Радянська Україна" має вже не тільки „свойого власного" президента" — Сталіна, свою власну столицю — Москву і т.д. Але уже матиме теж „свої власні" поштові марки зі серпом та молотом і п'ятикутною зіркою". Не говорячи вже про „свою власну" пресу, подібну до американських „Українських Щоденних Вістей".

Петро Балка.

„ХАЙ ЖИВЕ УКРАЇНСЬКА ГОЛОВНА ВИЗВОЛЬНА РАДА!"

ЧИ АМЕРИКА ВИДАСТЬ ПРЕВЕНТИВНУ ВІЙНУ ?

(Переклад з французької газети: „Темуаняж Кретієн" — „Християнське Свідчення" ч. 130 — пятниця, 22. листопада 1946 р., Париж, вул. де Ґрамонт 30.).

Нью-Йорк, 16. листопада. — Підчас пресової конференції, бувший міністр торгівлі М. Генрі Уеллес заявив, що американська політика в ділянці зовнішної торгівлі викличе неминучу війну.

Коли хтось з присутних запитав його: з ким, то цей відповів: „А вже ж — думаю, що з Росією". — (з преси).

Ми особисто маємо право дуже непокоїтися можливою зміною зовнішної політики США. В основі ця політика стається незмінною. Двопартійна, від покинення нейтралітету, вона мусить остатися такою аж до вибору нового президента. Ніщо не змінилося у зовнішних відносинах з чужими країнами, які б принайменше безпосередньо повинні бути змінені. Це тому сенатор Ванденберг, майбутній президент комісії для закордонних Справ Сенату, слідуючого дня після перемоги своєї партії заявив з обережністю, що не буде змін в американськім становищі супроти Росії.

„Совєтський Союз сказав він — є це велика нація і великий народ, з яким ми маємо історичну приязнь, яка мусить бути піддержувана".

Але одною справою, є стверджування бажання миру і приязні, а другою справою — вибирання економічної політики відповідної для переведення в чин цього бажання. Можна боятися, що ця політика, кермована тисячами справ, яких одиноким „вірую" остається боротьба за ринки і мораль зиску, стане проклятим егоїзмом. Сполучені Штати будуть правдоподібно запрошувати нації, які потребують їхній услуг, щоб перейти під „вили" знесення митних тариф, це значить, щоб попали під їхню економічну залежність — або, щоб продовжували шамотіння серед своїх непоборних труднощів.

Скажім цілком одверто, що це є політика, яка ризикує докінченням поділу світа на два ворожі бльоки і яка підтримує тенденцію однієї цілої частини американської опінії, яка вірить в те, що превентивна війна проти СССР є одиноким середником для полагодження згаданих справ.

Це є фактом, що після одного року, совєтська дипломатія не мало причинилася до зміцнення такого погляду американців. Державний департамент, який зужив стільки своїх зусиль для скорого заключення договорів з бувшими сателітами осі, маючи в плані одержати за те евакуацію Европи, стрінувся зі сталою злою волею з боку Москви. Відмова піднести залізну куртину, приспішення влучення окупованих країн в совєтську економію, релігійна політика, що наміряється згромадити словянські народи довкола православної церкви, повільність демобілізації, опанування всього режиму партією, вкінці таємниця, якою оточена є воєнна продукція в фабриках Уралу, — все це дозваляє американцям додумуватися, що Росія стремить остаточно до аґресії і що вона задумує скоріше чи пізніше напасти на інші нації.

Багато американців, в таких умовинах, не вагаються думати, що не можна дозволити, щоб час більше працював для росіян. Переконані, як їхні противники, що капіталізм і комунізм є це два режими так далеко противні, що вони не можуть співіснувати на тій самій планеті, говорять собі, що непотрібним є ждати, щоб Росія відбудувала себе та розпоряджувала у свою чергу атомною зброєю для спровокування удару, який стався неминучим.

До цього реалістичного розумування вони додають арґументи порядку гуманітарного. Совєтський режим, кажуть вони, є це диктатура, яка стоїть далеко від визволення російського народу, а, яка дала цьому народові тільки кайдани, яких він не може сам скинути. Немає надії, щоб сталась якась революція чи навіть палатний переворот. Армія є позбавлена влади; якщо б помер Сталін, то один член партії, Жданов, Берія, Маленков, заняв би негайно його місце і продовжував би без ослаблення справу світової революції, початої Леніном і продовжуваної його наслідником (прибічником).

Нагла атака на життєві центри Росії визволила б цей край від тиранського режиму і дозволила б вкінці світові відітхнути.

* * *

Щоб не псути цього розумування ми не будемо підкреслювати того парадоксу, що існує бажання принести людям волю при допомозі ударів атомних бомб. Так то треба нам всіма силами повстати проти ідеї самої превентивної війни. Яким зручним розумуванням її не прикрашували би, вона останеться тільки питанням лінивства, знаком депресії волі.

Війна є війною, то значить, ціпом, який не ощаджує ні переможців, ні переможених, який закамінює серця, підбурює ненависть, а вкінці оставляє людей перед такими самими проблемами до розв'язання. Конфлікт, з якого щойно виходимо, дає нам важні докази.

Є, однак, в історії нації моменти, коли пацифізм стається підлістю, бажання згоди — злочином. Таким було становище демократів від 1933 до 1939 р. перед зростом гітлерівської небезпеки. Але важко було б, в цілком добрій вірі уподібнювати теперішнє положення Сполучених Штатів у відношенні до Росії, до положення Франції і Англії у відношенні до Німеччини. (Цікаво чому? — ред. Інф. В.).

* * *

Найбільш елементарна мудрість наказує американцям ввести заходи обережности, щоб забезпечити себе перед евентуальним нападом СССР. Ніщо не оправдало б політики насильств, якщо вона не була б одночасно політикою справедливости. Ми сумніваємося чи всі шляхи, якими переможні республиканці хочуть провадити Сполучені Штати, є шляхами справедливости.

Новітні війни, як знаємо, мають спочатку економічні джерела. Повинна б і американська економічна політика не створити того камінчика, який міг би перешкодити людям доброї волі замкнути остаточно ворота війни.

Р. Баррат.

* * *

У в а г а :

Авторові цієї статті видно дуже добре живеться тепер, і він, бідака, страшенно боїться нової війни, — але все таки стверджує деякі цінні факти, задля чого поміщуємо винятки з цієї статті. — Ред. Інф.В.—

Ніхто не має права говорити за кордоном від імені українського народу — крім уповноважненого до того народом Закордонного Представництва Української Головної Визвольної Ради (УГВР).

Б. Павлюк

БОРОТЬБА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ НА СХІДНИХ ЗЕМЛЯХ В РОКАХ 1941 – 1944.

Східня Україна під Самостійницьким Прапором. (Докінчення*)

(„Український Робітник" – Торонто Онтаріо, п'ятниця 15 листопада 1946 р. ч. 45.)

Коли німці зачали наступ і бої проходили селами, нарід ховався в підвали, щоб заблукані кулі не скоротили їм життя. Німці кидали в підвали гранати і мордували невинне населення, мовляв партизани. Так німці замордували поверх 300 жителів села Знаменівка та спалили около 100 хат. Мордували людей в Петропавлівці за те, що по втечі німців позабирали залишене німцями майно. Подібні погроми відбувалися в Лозовій, Барвінкові, Гришне і в багатьох селах.

Як тільки німецькі війська відбили від большевиків Славянськ і Краматорськ на Донбасі, з місця почали шукати винних у розкиненні перед їх утечею листівок. Пройшли масові арешти в Словянську, де був заарештований інж. Шинкар з групою самостійників, і в Краматорську, де було виарештовано цілий ряд самостійників. Організатор цього району „Остап" намагався зорганізувати втечу арештованих, однак акція не вдалася й він сам попав до тюрми. Арештовання проводив фольксдойч бурмістр Краматорська В. Шопон. Усіх арештованих перевезено до тюрми в Горлівці. В тюрмі в Горлівці „Остап" ще раз намагався організувати втечу. Він сконтактувався з іншими в'язнями й з своїми друзями на волі. Організацію втечі взяла на себе молода дівчина ,«Циганка Нюра". На нещастя „Остап" у той час захворів на тиф і з утечі нічого не вийшло. Але він і тепер не дає за виграну. В тюремній лікарні ним піклується членка підпілля, стара жінка С.П., з походження росіянка, що враз із Нюрою помагає втекти Остапові. По втечі Остап перейшов з Нюрою в Холодноярщину й там організував відділи УПА. Прочі арештовані звільнилися з тюрми підчас другого відвороту німців в вересні 1943 року.

В березні 1943 р. були в Донбасі другий раз розкинені протинімецькі й протибольшевицькі листівки. Німцям не вдалося цим разом зловити ані одного революціонера. Лави революціонерів росли з дня на день. Нарід стихійно організувався в підпільні кружки. Доказом поширення та надзвичайної популярності українського визвольно-революційного руху було те, що його гасла та акція захоплювали навіть москалів. Літом 1943, німці заарештували на Рудченково групу 30 москалів-робітників і інтеліґентів, які прочитавши українську самостійницьку літературу, самі зорганізували собі підпільне звено, переписували листівки на писальних машинах і роздавали людям.

Коли підпілля набирало щораз сильніших динамічних форм, та коли були з рамені Сталіна зорганізовані боївки, що нападали на німців, провід революційного підпілля Донбасу почав організувати охотників і пересилати їх до відділів УПА на Волинь і на Правобережну Україну. В цьому положив великі заслуги заступник провідника підпілля Донбасу, Василь Михайлович Козик, застрілений німцями в Умані в листопаді 1943 р. Цей великий патріот і революціонер з Криворіжжя, відсидів 7 років в таборах на Сибірі, а опісля, вернувшись в Україну, став в лави визвольного українського руху, куди післав

також свою 20-літню дочку. Підчас організації боївок в Гришино та при заховуванні зброї заарештували німці кількох самостійників, між ними Якубовича Валерія й Питренка Василя. Обидва вони сиділи в тюрмі в Сталіно, а опісля були перевезені в концлагер в Дахав і дочекались волі в маю 45 р.

Спочатком червня 1943 р. перевели німці арештування в Маріюполі, по сильній акції, яку повели самостійники проти примусового посилання людей копати протитанкові рови довкруги міста. Акція була проведена так сильно, що нарід збунтувався підчас копання ровів, вбив трьох німецьких наганячів, а решту важко побив. По тій акції німці заарештували цілий ряд українських громадян враз із організатором підпілля Теодором Лічманом, що згинув опісля в концентраційному таборі. В той час згинув також розстріляний німцями, Теодор Гриців.

Впродовж дворічної революційної праці пропаґанда визвольного руху, організована самостійниками, мала величезні успіхи. Тоді пораз перший в історії Донбасу українське робітництво доказало свою нерозривність з усією Україною та дало запоруку, що в майбутніх визвольних змаганнях відограє першорядну ролю. Від часу, коли тому 70 років Джан Деймс Юз заложив перші заводи на Донбасі та заснував був місто Юзівку (Сталіно), все робітництво було під впливом спочатку російських соціял-демократів, а опісля большевиків. В 17-их роках організоване Ворошиловом і другими большевицькими ватажками робітництво помагало руйнувати молоду Українську Державу. В 1941 — 43 рр. ситуація змінилась. Завдяки впертій, тяжкій та саможертвенній праці самостійників вдалося насамперед вкорінити українську самостійницьку ідею та її спопуляризувати. Багато робітників кров'ю своєю доказали і сьогодні доказують, що ці ідеї є їм рідні та дорогі. Це свідчить, що й у майбутньому робітництво Донбасу піде правильними шляхами та стане на захист волі, прав і незалежности своєї батьківщини. Робітництво Донбасу побачило брехню московського большевизму та зрозуміло в цілій його наготі облудність та підлість викривлених та спростачених большевиками марксівських ідей. Кров'ю своїх найкращих синів доказало воно свою непохитність в вірі в майбутність самостійної України. Немає ні міста, ні села на Донбасі, де не знали б про українську визвольну боротьбу, про геройську УПА.

Я не можу забути молодого хлопця із Маріюполя Володю К. і його меншого брата. Його батька розстріляли большевики за приналежність до С.В.У., коли йому було 9 років. Батьківський заповіт глибоко закарбувався йому в серці. Він шукав правди, він заснував у большевицькій школі, будучи учнем 8 кляси, в 1940 р. в Маріюполі „Товариство Чорного Тризуба". Коли я зустрів його в травні 1942 р., він заявив, що на мої слова він чекав уже кілька років. Найбільшою радістю для нього була самостійницька література, яку я йому дав прочитати. Усі ці книжки він переписував разом зо своїм 14-літнім братом днями і ночами, щоб могти їх дати читати іншим товаришам. Він скоро зорганізував революційний кружок серед молоді Маріюполя, а коли грозив йому арешт, перейшов в підпілля й працював вперто з величезним успіхом у інших районах Донбасу. Організував молодь в багатьох селах південних районів Донбасу, розкидав в театрах і кінах листівки. Коли большевики в вересні 1943 р. зайняли Донбас, переїхав в Холодноярщину, де його в листопаді 1943 року заарештували німці та вивезли в концлагер Дахав, а опісля в Дору. В травні 1945 р. звільнили його американці.

Коли в серпні 1943 р. большевики переломали другий раз фронт, головний революційний центр, маючи досвід з першого пролому большевиків в лютому 1943 р., дав наказ більш розконспірованим революціонерам податися на захід,

а добре законспірованим лишитися на місці. Большевики зайняли Донбас в перших днях вересня 1943 р. і посунулися на захід. Я виїхав з Донбасу до Миколаєва над Чорним морем. Сидячи на кватирі в одного самостійника, я пізнався з його сином, червоноармійцем, що тому три дні втік був із червоної армії, коли вона займала Донбас і прямував до Дніпропетровська. Він був капітаном червоної армії і служив від 1939 р. в війську. Перед тим нічого не знав про український визвольний рух. Але коли червона армія зблизилася до Дніпра й його частина стояла на Донбасі, він довідався про українську самостійницьку діяльність та про УПА. Робітники дали йому читати листівки й самостійницьку літературу. Він переконався, що український самостійницький рух — це сила, перед якою майбутність. Тому забрав він іще чотирьох червоноармійців і втік з армії, щоб дістатися до УПА й воювати за Самостійну Україну. Цей факт нехай послужить як доказ, який вплив мала самостійницька діяльність на населення України навіть на теренах зайнятих большевиками.

Або інший факт: В різних містах України стояли баталіони, силою зорганізовані з полонених червоної армії. Треба знати, що перед полоненими червоноармійцями стояла ділема: згинути голодовою смертю в німецькому полоні, або „добровільно" зголоситися до німецького війська. Таких „добровільних" баталіонів було в Україні декілька. Один такий баталіон стояв в Сталіно. В його склад входили: кавказці, кубанці й інші. Коли я нав'язав контакт з баталіоном і роздав поміж них самостійницьку літературу, ввесь баталіон станув під стяг української самостійницької боротьби. Члени баталіону доставляли зброю, перевозили й розкидали листівки, робили пропаґанду між другими баталіонами, виконували атентати на німців, занималися курієрською службою, а коли дістали наказ, щоб перейти до УПА в Холодний Яр, вони вистрілявши німецьку команду, перейшли в ліс.

Це, що публікую, це лиш сота часть цієї геройської боротьби, яку вів український нарід в рр. 1941-44 у Східніх Українських Землях. Багато ще сьогодні не можна писати, бо ще живуть люди й продовжують боротьбу, яка є ще жорстокішою, як проти німців. Деякі, що загинули, лишили своїх рідних і про них теж не можна писати.

Визвольна боротьба проти німців в час другої світової війни знайде ще істориків, які об'єктивно насвітлять ці геройські криваві часи. Свої спомини пишу головно тому, щоб виявити всю брехливість большевицьких пропаґандистів з „Радянської України", львівської „Вільної України", чи американських „Українських Щоденних Вістей" та інших большевицьких рептильок, що горлають, вторують їм мов на замовлення також всілякі українські псевдосоціялісти, що, мовляв, українські націоналісти були на службі в німців, що маси українського робітництва й селян проти них, і т.д.

Хочу на тому місці запитати всіх тих большевицьких ступайків, запроданих вислужників Москви, всіх тих мануїльських, хрущових, гречух, корнійчуків, бажанів і інших росовичів: Де вони були в той час, коли німецькі садисти руйнували Україну, нищили нарід, стріляючи тисячі й вивозили на каторжні роботи в Німеччину? Чому вони не боронили народу? Чому не організували оборони? Вони всі сиділи в Уфі, в комфортових готелях і писали відозви до українського народу, щоб він боровся та саботував прикази німців. Виголошували промови через радіо, що Сталін не знав про голод в 1933 до 34 р., що він виновників покарає, взивали до вірності Сталінові, а Сталін за це винагородить український народ і дасть йому самостійну Україну.

А український нарід в той саме час кривавився й провадив боротьбу проти наїзника. А боротьбу цю організували не сталінські лакеї-квіслінґи, хрущови, мануїльські, а український визвольний рух, що зразу, тільки німці заарештували український уряд, що повстав проти волі німців 30. VI. 41 р., перейшов до протинімецької акції й керував визвольною боротьбою по всій Україні. Народ діставав докладні інструкції й вказівки, як відноситися до німецьких наказів, були створені самооборонні відділи, а опісля й Українська Повстанська Армія, яка хоронила народ перед терором, і врешті Українська Головна Визвольна Рада (УГВР) — революційний провід УПА. Один з членів розгромленого німцями львівського уряду перевів інспекцію майже всіх областей України в 1942 р. Чому цего не зробили панове мануїльські і Хрущови? Ми не стрічали в Україні ніяких нелеґальних протинімецьких відозв підписаних квіслінґами, хрущовими, дарма, що мали до диспозиції усе, навіть аґентів на тилах німців. Лише в 1943 р. вислав Сталін в Україну банди, які складалися не з українців лиш з москалів, сибіраків та інших, і вони знищили те, чого не зумів знищити німець: ограбили українське населення, спалили багато українських сіл, і мордували селян, яких сини і доньки були розстріляні німцями за самостійницьку роботу. Чому разом з тими бандами не прийшли панове мануїльські в Україну?

Тепер ви, прийшовши в Україну, разом з новим большевицько-московським наїздником, опльовуєте тих, що захищали нарід перед німецьким терором в ім'я самостійної України, та в ім'я цеї ідеї, в ім'я свободи людини і народів поневолених Москвою дальше боряться.

Та недовго ви, зрадники, разом зі своїми московськими хлібодавцями будете гнобити нарід. Гнів народу над вами мов буря висить. І не далекий вже той час, коли ті самі робітники з Донбасу, Харкова, Києва, Запоріжжя й Кривого Рогу, ті самі селяни з колхозів, що боролися проти німців в ім'я самостійної України, зметуть і вас з лиця землі.

Хай живе співпраця революційної України з революціонерами сусідних нам народів!

---

*) Оборонну, випереджуючу, запобігову.

**) — Тому, що нам попала у руки часопись з дальшою частиною цієї статті без початку, подаємо її в такому виді, не маючи змоги подати першої части.

Ред. „І.В."

* * *

РАДІЄВІ ВІСТКИ:

Лондон 21.III. — Підсекретар стану Ейчесон (ЗДА) реферував в палаті репрезентантів справу допомоги для Греції та Туреччини. Він м.ін. сказав: „Існування комуністичних урядів денебудь у світі загрожує Америці. Комуністичні організації ділають всюди з дисципліновано і однаково, що важко є приписати припадкові".

Американський амбасадор у Варшаві Бліс Лейн відбув конференцію з през. Труменом. Він відмовився дати пресі будь-яке вияснення про тему розмови. Догадуються, що на цій конференції обговорювано справу ситуації у Польщі.

Лондонське радіо подало доклад про мову Трумена під наголовком: „Реакція британського громадянства на мову през. Трумена". Ось зміст у скороченні: „Мова през. Трумена — це найважніша подія від часу закінчення війни. Яке це сумне явище, що колись деякі американці посуджували нас про імперіялізм, а тепер нагло самі заговорили, що Америка є змушена рятувати положення тому, що світ находиться у непевності. Слушно відмітив „Таймс", що „каштани", які ми вважали за британські, показалися, що вони є також і наші. Щойно тепер Америка була змушена признатися, що впливи і простір Росії останніми часами дуже зросли. Факт, що після нас переймають американці, а не хто інший ініціятиву в руки, щоби боронити рівновагу сил в Европі, викликує деяку полекшу.

Якщо ходить про реакцію комуністів на мову през. Трумена, то вони прямо не пам'ятаються з обурення. Навіть серед деяких соціялістів бесіда през. Трумена викликала незадоволення, вони не розуміють, що одиноким способом поступовання з Росією є політика сильної руки.

Консерватисти уважають, що послання през. Трумена має величезне значення; його можна порівняти до доктрини Монро з 1826 року. — Ліберальні круги годяться в багатьох місцях з през. Труменом, вони вважають, що коли тепер не зробиться заходів, то колись може прийти до підваження підстав миру і безпеки в світі. Вони висловлюють побоювання, що тон мови є дещо за гострий та що на цьому потерпів авторитет ООН. Одначе забувають, що авторитет ООН вже надто надщерблений відмовою амб. Громика, коли то він не приняв проєкту міжнародної контролі атомної енергії, що її ухвалило зібрання ООН. Праві угрупування В. Британії цілковито годяться з промовою през. Трумена і переконані, що інакше не могло бути. Мимо сумної дійсности можна доглянути певні проблески надії. Може Америка, як одна з найбільших потуг, зуміє попровадити діло правильним шляхом та збільшити вигляди на безпеку і мир. Можливо, що американцям вдасться доконати того, що нам не вдалося зробити".

В р ш а в а 21.III. — Французький мін. Бідо на запитання, як довго тривати ватиме конференція у Москві, відповів: „Якщо вона піде успішно, триватиме довше, коли ні, то закінчиться скоро".

В Греції у Сальоніках забили б. мін. комуніста Сефґоса. Вбивник заявив, що доконав цього тому, бо Сефґос є спричинником подій у Македонії. Сефґос мав мати при собі лист до ООН, в якому були списані всі звірства грецьких монархістичних банд.

Л о н д о н 22.III. — Мін. Молотов виступив з проектом майбутнього устрою Німеччини. Після його пляну Німеччина має мати центральний демократичний уряд, вибраний в тайнім, безпосереднім, рівнім, загальнім голосуванні. Конституція повинна бути тільки одна в цілій Німеччині і має опиратися на Ваймарській конституції. Треба привернути лендстаг. Пропозиція Молотова стрінулася з негайним протестом Франції та Англії.

В американській окупаційній зоні застрілено прокуратора денацифікаційного суду Ойґена в його приватному мешканні.

Делеґат В. Британії в комісії ООН для провірки грецької справи Етріч поставив внесок, щоби на терені Греції лишити незначну частину комісії, а більшість перекинути до Болгарії та Югославії. Внесок стрінувся з гострим протестом зі сторони Росії та Польщі.

Франції вдалося зліквідувати урядову кризу. 411-ома голосами послів ухвалено продовжувати акцію в Індокитаю. Комуністи здержалися від голосу, а міністри-комуністи голосували за таким внеском на знак солідарности.

Варшава 22.III. — Совєтський орган „Правда" розписується про невластиве користування американців німецькими патентами та винаходами. Америка використовує ці патенти і винаходи для власних військових цілей, коли після угоди між союзниками, вони мали піти в загальне користування для всіх аліянтів у формі відшкодувань. Німецькі винаходи принесли Америці вже не один міліярд долярів. Америка спровадила до себе 250 німецьких вчених та прєктує піднести це число до 1000.

Нью-Йорк 23.III. — Сен. Остін заявив у промові, що коли б не було Ради Безпеки, або ООН, то повоєнний період був би ще більш критичний, ніж він є зараз. Кінцеві його слова були такі: — „Перед нами лежать дні повні труднощів та небезпек. Руководячись і на дальше відвагою та маючи за собою суспільство цілого світа, зможемо допровадити світ до стабілізації".

Одна з газет, що виходить у стейті Кольорадо, висуває дві проблеми у зв'язку з проектом допомоги для Греції та Туреччини: 1) Незалежність Греції та Туреччини є загрожена російською аґресією. 2) Справа допомоги тим державам — це ширший зудар російсько-американських інтересів.

Лондон 23.III. — През. Трумен окремим декретом зарядив негайно усунути з державних посад усіх урядників, відносно яких стверджено сумніви щодо їхньої льояльности. Головному державному прокураторові доручено зладити листу всіх прихильників тоталітаризму: комуністів, фашистів та інших бунтівників.

Генеральний секретар Трігве Лі вистосував письмо до 43-ох держав-членів ООН, які ще не підписали статуту організації для біженців, з домаганням негайно це зробити.

Нью-Йорк 24.III. — Вчора вечором опубліковано зміст важних документів про ситуацію в Греції. Документ цей обіймає 100 сторін друку і стверджує, що вдержання в Туреччині та Греції незалежности, є актом величезної ваги конечним та ділом найбільшого значення для безпеки ЗДА. Проектується у тій брошурі втримання границь Греції сперед 1939 р. Комуністичні сили в Греції начисляють около 13 тисяч дуже добре вишколених вояків. Урядові війська не зможуть їх зліквідувати, якщо не дістануть допомоги. Присутність англійських військ в Греції впливала додатньо на стабілізацію відносин у Греції.

Лондон 24.III. — В ЗДА опубліковано ряд тайних документів про ситуацію в Греції та Туреччині. Документи вказують на це, що Совєти стосують у відношенні до Греції війну нервів. Крім цього за границею є збройні грецькі банди. В документах цих проектується також прилучення до Греції Кипру. Якщо ходить про Туреччину, то в документах рівнож підчеркується, що і тут Сов. Союз веде війну нервів. Він домагався спільної

контролі Дарданелів та жадав граничних змін. Туреччина наслідком того була змушена тримати більші військові сили й те причинилося до великого зросту її видатків. В цім випадку совєтський уряд не руководився етнографічними зглядами.

Москва 24. III. — През. Трумен видав наказ провірити льояльність серед американських горожан. Під провірку підлягає 2 міліони людей. До цього створено спеціяльну комісію.

В одному з грецьких міст монархісти побили вікна в мешканні польського, совєтського, болгарського та югославянського делеґатів при комісії ООН. Вони хвилево заночували там після зустрічі з головнокомандуючим грецькими партизанами ген. Маркосом.

Лондон 25.III. — Реферуючи справу допомоги для Кореї, (по Греції та Туреччині вважає Америка за конечне спішити теж з помічю загроженій Кореї — прм. ред.І.В.) підсекр. Ейчесон м.ін. сказав, що уділення для Кореї допомоги є потрібне для вдержання там демократичного устрою. Він пригадав, що всі намагання американського уряду допровадити до Об'єднання двох окупаційних зон Кореї не повелися, а то з причин спротиву Сов. Союзу.

Марш. Сталін приняв на авдієнції мін. Бевіна. Теми розмов покищо не подано до загального відома.

Сьогодні Рада 4-ох міністрів розглядала процедуру мирового договору з Німеччиною. Ген. Маршаль запропонував, щоб усі держави, які були в стані війни з Німеччиною, взяли участь при формуванні та підписанні мирового договору з Німеччиною. Мін. Молотов просив часу до надуми. Засідання відложено до наступного дня.

Рада Безпеки розглядала справу скарги В. Британії проти Альбанії за замінування протоки Корфу. Три делеґати великодержав ствердили рівночасно, що Альбанія поносить відповідальність за замінування протоки. Совєтський делеґат Громико ужив права „вета". Його піддержав делеґат Польщі. Цим самим ціла справа стала нерозв'язаною.

Англійський кореспондент у Вашингтоні, коментуючи декрет през. Трумена про звільнення урядників, яких підозрівається у нельояльності, повідомляє, що таке звільнення урядників — нельояльно наставлених супроти держави, є спрямоване не тільки проти самих комуністів, але й проти симпатиків комунізму.

Москва 25.III. — На сьогоднішнім засіданні заступників 4-ох міністрів віцемін. Вишинський висунув знов справу депортованих осіб. Він домагався доступу компетентних властей до табору тих людей, щоб могти виготовити списки та нав'язати зв'язки і т.д. Крім цього він домагався заборони ворожої Сов. Союзові пропаґанди у таборах та ув'язнення проступних одиниць як теж репатріяції до відносних країв. Делеґат В. Британії ген. Робертсон відмовився дати відповідь на ці домагання, заявляючи, що є це справа, якою повинна зайнятися Контрольна Рада Союзників. Вишиський наново забрав голос, заявляючи, що аліянтські власті навмисно не хочуть допустити представників заінтересованих держав до своїх громадян в окупаційних зонах, укривають їх там не-знать в яких цілях. Делеґати В. Британії та Америки запротестували проти внеску, щоб можна було відвідувати депортовані особи у їх таборах.

Бразилійське міністерство війни вислало до Америки своїх генералів — членів військових штабів, щоб вони запізналися добре з американською воєнною технікою.

В полудневій частині острова Кореї, в американській зоні, дійшло до заворушень і страйків місцевого населення. Американські окупаційні війська криваво здушили ці виступи демократичних елементів. (Чит. комуністичних — *прим. р.*).

Варшава 25.III. — Ген. Маршаль пред'явив на засіданні Ради міністрів проект зредукування союзних окупаційних військ у Німеччині, найдальше до м. червня ц.р.

З Батавії повідомляють, що Голяндія заключила з Індонезією угоду, на підставі якої з Індонезії створено Сполучені Штати Індонезії під протекторатом Голяндії.

Польщу навістила величезна повінь. Висла, Одра, Варта й інші ріки повиливали та залляли багато соток сіл. Такої повені не занотовано в Польщі вже від давна. Військо, міліція та летунські з'єднання беруть участь при акції рятунку.

Польський кореспондент у Москві у статті під наг. „Про що дискутують у Москві" — пише: „Аліянти дискутують, сваряться з Сов. Союзом, а тим часом німці одного гарного дня всіх витрують бактеріологічними середниками. Конференція піднялася розв'язки дуже важкого завдання: демілітаризації, денацифікації, встановлення границь, як також означення воєнних відшкодувань та державної форми правління Німеччиною. Зарисувалися два розбіжні погляди. Сумніваємося, чи все це вдасться узгіднити і розв'язати".

Нью-Йорк 26.III. — През. Трумен листовно повідомив б. амбасадора ЗДА у Польщі Б. Лейна, що приймає його резиґнацію та висловив йому признання за його дотеперішню працю. Б. Лейн заявив, що вибори у Польщі були під знаком утиску, застрашування та примусу. Це може він сьогодні свобідно і явно ствердити, бо не потребує в'язатися, як особа приватна, зглядами, які в'язали його раніше як амбасадора.

Лондон 26.III. — Нав'язуючи до права „вета", ужитого останньо Росією, „Таймс" пише м.ін. таке: „Престіж Ради Безпеки останніми часами сильно підупав. Справа Греції була власне пробним каменем".

Американський амбасадор в Югославії вже більше не вернеться на своє місце.

Сов. Союз не взяв участі при інавгураційнім (врочистім) відкритті комісії для справ „зарядництва". Підкреслив це при відкритті генер. секр. Трігве Лі.

Кореспонденти підчеркують, що скарга В. Британії на Альбанію може бути внесена до Міжнародного Трибуналу.

Нью-Йорк 27.III. — У Москві розглядано проблему участи Китаю у загальній мировій конференції.

На попереднім засіданні Ради 4-ох мін. ген. Маршаль закликав великодержави щоб вони зрезиґнували із свойого „достоїнства" та допустили інші менші держави до участі при формуванні мирового договору. До ухвалення якогось внеску було б потрібно в такому випадку дві третих усіх голосів.

Сьогоднішна преса присвячує багато уваги мові ген. Маршаля про допущення менших держав до участи в конференції. І так нпр. Мексик, на думку преси, повинен заняти поважне місце при формуванні мирового договору, бо він багато причинився до побіди. Найкращий примір може дати Канада. Вона виставила понад 1 міл. вояків до боротьби з гітлеризмом, з того 400.000 ще перед 1941 р. Вона втратила у цій війні 100.000 убитих та ранених.

Австралія згодилася приняти певну скількість. політ-втікачів до себе під умовою, що ЗДА подбають про середники їх перетранспортування.

Сьогоднішна американська преса займається в багатьох випадках питанням, чи Америка, уділюючи позики Греції та Туреччині, не поминула ООН. І так „Нью-Йорк Таймс" пише, що коли б Греція звернулася за помічю до ООН, то це означало б, що вона звернулася до організації, яка не має ані власних запасних фондів, ні власних збройних сил.

Паризьке радіо повідомляє, що французькі власті замкнули болгарське Інформаційне Бюро та видалили його урядників з Франції. Все це у зв'язку з образою, що її дізнав французький посол від болгарської міліції у Софії.

Л о н д о н 27.III. — Сьогоднішнє засідання Ради 4-ох мін. у Москві закінчилося непорозумінням мін. Бідо з мін. Молотовом.

Заступники міністрів приготовили 13 клявзуль договору з Австрією. У 6-ох клявзулях не осягнено згоди і тому вони мусять бути розглянені Радою 4-ох міністрів.

Совєтські власті арештували багато німецьких студентів, членів молодіжних організацій у совєтській окупаційній зоні Німеччини.

Майор Біміш проголосив на сторінках „Дейлі Телеграфу" спостереження із перебування у таборах біженців. Він каже, що більшість совєтських громадян, які находяться у таборах виселенців, не хоче вертатися до Сов. Союзу, бо вони бояться, що по їх повороті оскаржиться їх за зраду і покарається за те.

М о с к в а 27.III. Розбіжність думок на засіданні Ради 4-ох мін. виринула м.ін. при обговорюванні мирового договору з Німеччиною в тому, що Америка бажає собі допущення до голосу всіх держав, які виповіли війну Німеччині, а Сов. Союз уважає, що участь повинні брати лише сусідуючі з Німеччиною держави, яких збройні сили боролися проти неї. Бевін домагався, щоб рівнож Китай брав участь у конференції, але мін. Молотов пригадав, — що Китай не підписував капітуляції 1945 року.

Найвищий Суд ЗДА звільнив від вини й кари фашистського видавця Стуарта, який у 1941 році побрав гроші від німецького амбасадора на видавання гітлерівських книжок.

Як повідомляють добре поінформовані джерела, в американській окупаційній зоні Німеччини перебуває 47.000 поляків, затягнених до т.зв. „сторожових відділів". Вони стоять у зв'язку з ген. Андерсом та ведуть ворожу польській державі пропаґанду.

Л о н д о н 28.III. — Члени комісії ООН, яка находиться зараз у Софії порізнилися у справі вирішування грецької скарги. Уряд ЗДА відмовив уже вдруге уділити Югославії збіжевої допомоги. Він мотивує це тим, що видно Югославія не потребує такої помочі, скоро вона продала Румунії 200.000 тон збіжжя. Югославія каже, що вона не могла не поспішити з помічю Румунії, коли їй грозила голодова смерть.

„Таймс” займається положенням в Мадярщині. Він пише: Ситуація у Мадярщині є дуже важка. Між вибраною партією більшости, а комуністичною меншістю існує великий антагонізм. Натиск комуністів на партію дрібноземельників є тому великий, бо Мадярщина стоїть у воріт двох головних подій: наступні вибори та вицофання совєтських окупаційних військ з Мадярщини. У Мадярщині маємо клясичний примір конфлікту між більшістю та меншістю, яка голосить, що вона є висловом волі усього народу.

Сьогодні відбулися дальші демонстрації в німецькім Поруррі та Надренії. Вибито багато шиб у інституціях британських урядів. Демонстранти несли транспаренти: „Не маємо що їсти, отже не працюємо". Причиною демонстрацій є брак харчевих середників. Підчас демонстрації викинено до озера один британський самохід.

Спеціяльний кореспондент на конференцію у Москві Герольд Нікельсон подає між ін. таке: „Союзники підозрівають один одного. Американці та англійці підозрівають Росію, що вона хоче створити Німеччину під впливом комуністів, знов же Росія підозріває західних союзників, що вони хочуть зробити з Німеччини щось в роді заборола, щоб протиставитися дальшому походові комунізму".

Л о н д о н 29.III. — Вчора подано до відома, що през. Трумен іменував нового амбасадора до Польщі.

У Москві розпочалися розмови над ревізією англо-совєтської угоди.

Англійський делеґат відповідав на закиди Молотова про затруднювання німецьких гітлерівців при німецькім промислі. Після слів мін. Гайнда на 5-ох німецьких промисловців, б. гітлерівців, один є уневиннений денацифікаційним судом, тому й працює, двох є у шпиталях, один інтернований, а один усунений.

Спеціяльний кореспондент Т. Бармен говорить так про праці 4-ох міністрів у Москві: „Майже кожна справа застрягає на мертвій точці. Не осягнено досі жодних конкретних результатів".

Вчора замордовано у Польщі віцеміністра оборони, ген. Свєрчевського. Як подає радіо-висильня Варшава, його замордували українські фашисти на шосе, віддаленій о одну милю від Сянока.

В а р ш а в а 29.III. Вістка про трагічну смерть ген. Свєрчевського наспіла до столиці пізнім вечором. Одначе варшавські щоденники вспіли ще її подати до загального відома, висловлюючи жаль за вбитим. І так: „Жиєє Варшави" пише: „Ген. Свєрчевський згинув як вояк, на сяноцькій шосе. Впав з руки українського фашиста. Знаємо цю руку. Це та сама що на Волині вимордувала 200.000 поляків, це „Дивізія СС Галичина", то бригада Камінського, що руйнувала Варшаву".

Інша газета пише: „Згинув він у часі перегляду граничних станиць в гірській частині ряшівського воєвідства. Прикриють його геройське тіло червоні прапори..."

Революційна Україна живе, бореться і перемагає!
Наше гасло: перемога, або смерть!

Ген. Свєрчевського привезено літаком до Варшави. На летунському майдані привитав його марш. Жимєрський і інші польські високі достойники. Під звуки національного гимну та похоронних маршів перевезено його самоходом закиданим квітами до „Дому Офіцера". Спікер радія в цьому часі говорив: „Згинув від зрадливої кулі українського яничара фашизму. Хто ж може знати, яка доля жде решток цієї СС Дивізії?"

Москва 29.III. — В Америці видано закон, на підставі якого всіх страйкуючих викидатимуть з праці.

Ванда Васілєвська сказала з причини смерти ген. Свєрчевського таке: „Згинув славний генерал, який ціле життя воював проти фашизму. Боровся на чолі міжнародної бригади проти наймитів ген. Франко в Еспанії в 1936 р. (під псевдонімом ген. Вальтер). Не ймалася його куля ані в Еспанії, ані в Німеччині, а згинув з руки бандерівського бандита...".

Як подає Варшава з генералом Свєрчевським згинуло двох старшин та один стрілець. Один полковник ранений. Охорона, що їхала з ними, розпочала погоню за бандитами. (Але вже по вбитті генерала — *прим. ред. І.В.*).

У Фінляндії відбудеться процес проти 22 старшин фінляндської армії, між ними проти ген. Аеро. Ці старшини вже від березня 1945 р. приготовлялися до збройної розправи з Сов. Союзом. Вони організували тайні маґазини зброї (усіх сховищ мали 1311!), приготовляли довірочні мобілізаційні пляни, погонні матеріяли та середники зв'язку. Вони числили на конфлікт Сов.Союзу з західними союзниками. Зорганізували свою розвідку та нав'язали контакт з чужою.

Лондон 30.III. — Мін. Бевін запропонував вчора у Москві, щоб до кінця цього року відбулася репатріяція німецьких воєнних полонених з усіх союзних країв.

Міністри загран. справ рішили у Москві, щоб приспішити праці конференції. До дня 3. квітня ц.р. мається розглянути й вирішити такі справи: 1. Господарська єдність Німеччини. 2. Німецька продукція і воєнні відшкодування. — 3. Форма і компетенції майбутнього німецького уряду. 4. Денацифікація.

Політичний тижневик „Ікономіст" пише ще у зв'язку з посланням през. Трумена: „Американці є зараз так подразнені на Совєтів, що яка-небудь акція проти стримання совєтської експансії може числити згори на попертя зі сторони американців".

Варшава 30.III. — Магатма Ганді дістав запрошення на розмову з новоіменованим віцекоролем Індії Маунбатеном.

Нью-Йорк 31.III. — Американський фотограф, який виїхав разом з кореспондентами на конференцію до Москви находиться зараз у Берліні; він заявив, що він опустив Москву з власної волі. Як відомо його задержала совєтська тайна поліція та по кількагодиннім переслуханні звільнила.

Хай живе революційна боротьба українського народу за Українську Самостійну Соборну Державу!

В-во „Перемога".

Informatyvni Visti, Year IV. No. 12, March 31, 1947.
21x30 cm., 22 pp. Hectograph edition. Publishing House „Peremoha".
(National Archives of the United States, Record Group 319, No. 356391).
Summary.

„Foreign Policy of the USSR".

This lead article which the Editors received from Ukraine and are publishing belatedly describes the world as being divided into spheres of influnce of three powers: USA, Great Britain and the USSR.

The USSR is moving to dominate the world but is opposed in this goal by the other two superpowers. To gain strenght the USSR is using various manouvers to postpone the possibility of conflict including the forum of the United Nations. But eventually such a conflict is inevitable.

„Foreigners About Ukraine," is a compilation of various short reports from the western press.

„Anarchy in Southern Poland", in „The Scottsman" of 17 May 1946 talks about the activities of the „Whites" which are composed of various groups of Polish and Ukrainian partizans. The Ukrainians are known as ,Bul'bivtsi" and „Banderivtsi", and the Poles as the „AK" and the „NSZ". Bandera is being identified as a Captain who is trying to prevent Polish authorities from deporting the Ukrainian population to the USSR.

„A Ruin in the Ukrainian—Polish Borderland", is a reprint from the Ukrainian-American daily „Svoboda" of 5 June 1946, No. 109 which discusses forcible deportation of the Ukrainian population from Poland to the USSR, the activities of the UPA in defense of the Ukrainians and the burning of villages to prevent Polish immigrants to settle there.

„The Situation in Ukraine", by Petro Balka a reprint from „Svoboda", No. 109. In it we find a compilation of letters written by Ukrainian villagers to their relatives in the United States and published by the „Ukrains'ki Shchodenni Visti" a Communist newspaper in New York City.

The author claims that although the letters have been screened very carefully they nevertheless reveal a very difficult life in Ukraine.

R. Barrat, „Will America Begin A Preventive War?" in French newspaper „Temoignage Chretien", No. 130, 22 November, 1946, discusses a possibility of a world divided into spheres of influence of two superpowers the USA and the USSR.

The USA must contemplate further growth of the USSR influence and greater danger in the future. To prevent this from happening some circles in the United States would not mind destroying the oponent at this time even if it means the use of atomic weapons.

E. Pavliuk, „The Struggle of the Ukrainian People in Eastern Regions in the Years 1941—1944", in „Ukrains'kyi Robitnyk" (Ukrainian Laborer), No. 45, 15 November, 1946 (published in Toronto, Canada).

This is the second part of the article in which German attrocities in Eastern Ukraine and the Ukrainian resistance to these attrocities are described.

The editors mention the fact that they did not have access to the first part of this article and therefore could not publish it.

The author emphasizes the anti— German struggle of the UPA and his reason for writing this article is to put the record straight especially because the Soviet propaganda is distorting and falsifying the history of that period.

,,**Radio News**", which makes up the rest of this publication, presents radio reports from London, New York, Moscow, and Warsaw.

* * *

„Рента" (перша з зліва в другому ряді) із співпрацівницями пенсіонату „Забжанка" в місцевості Льондек-Здруй, Центральна Польща.

Воля народам і людині!
Смерть тиранії!

За Українську Самостійну
Соборну Державу!

ІНФОРМАТИВНІ ВІСТІ

Рік: IV. **Дня 5. квітня 1947 року.** **ч. 13**

В ОБОРОНІ УКРАЇНСЬКОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ ІДЕЇ
УПА — символ

Український народ продовжує свою збройну боротьбу за визволення. Символом цієї боротьби стає тепер Українська Повстанська Армія (УПА), яка є гордістю українців і пострахом ворогів. Говорячи про УПА сьогодні вже не йде про її чисельність, ні про один, чи другий партизанський відділ, що веде свою боротьбу проти большевицького окупанта на польсько-українському кордоні, в карпатських горах, Волинських лісах, Подільських болотах чи на широких степах Наддніпрянської України. Українська Повстанська Армія, як сказано, стала символом власне збройної боротьби цілого українського народу за визволення та втілення самої визвольної ідеї. Не диво, що ціла ворожа пропаґанда керована большевиками в самій есесерії та ведена з їх доручення, або під їх впливом поза кордонами Совєтського Союзу, докладає щораз більших зусиль, щоби компромітувати перед світом Українську Повстанську Армію, а через неї і символ та ідею збройної визвольної боротьби українського народу. При цьому з жалем треба ствердити, що — як можна вносити з надсиланих відомостей — розгардіяш серед українських політичних груп на еміґрації та втягання в свої непорозуміння теж Української Повстанської Армії, большевикам в цьому тільки допомагають.

Большевицькі брехні безуспішні

Повстанська боротьба вже сама по собі своїм характером надається на те, щоб про неї творити всілякі легенди. Тим більше легендарною мусить бути боротьба в таких умовинах, в яких її веде та символізує Українська Повстанська Армія за „залізною куртиною" Совєтського Союзу та проти „наймогутнішої армії світа —", якою совєтська влада величає совєтську армію. Про те, ця ,,наймогутніша армія" вже другий рік зазнає ударів від УПА та в своєму безсиллі взиває допомоги від відомої не від сьогодні кухні совєтської пропаґандивної брехні. В нутрі країни заставляється письменників писати на цю тему твори, які „розкривали б банду українських націоналістів". Письменник пише і якщо він українець, виходить у висліді таке, як це

трапилось з повістю Кундзіча „Ой ти Галю". Авторові наказано „розвєнчать українських націоналістов бендеровцев", а він натомість, — як твердить рецензент в московській „Літературній Газеті" — представив їх „красочно" та в таких „спокійних і тихих тонах", що читач — по думці критика — мимоволі набирає враження будьто автор сам „любується ґнуснимі одщипєнцамі українского народа". Бо й як українцеві не любуватись тими героями, що мають відвагу обороняти права свого народу та боротись навіть проти „одної шостої частини світа"!

Значить, в самому Совєтському Союзі з большевицькою брехнею проти Української Повстанської Армії не щастить, і там народ сам бачить і знає ворогів і своїх оборонців, знав большевиків і знає свою Повстанську армію та творить собі про неї власну, правдиву легенду. Інше діло за кордоном. Там большевикам далеко лекше перекручувати факти „доказувати" на підставі зварених в їхньому брехливому енкаведівському кітлі „документів", та далеко лекше обдурювати публичну опінію, яка не завжди може добачити тонкі нитки большевицької пропаґанди. З жалем треба ствердити, що жертвою всіляких большевицьких легенд на цю тему падають часто не тільки чужинці, але часом — можливо і не в злій волі — теж українці. Большевики занадто хитрі, щоби в таких випадках показуватися самим. Вони так, або інакше дають причину до відповідної брехливої пропаґанди та заставляють інших її роздувати.

Польські підбрехувачі.

В останньому часі чужомовна преса знова ловиться на цій большевицькій брехні, що намагається компромітувати український визвольний рух. Сюди належать насамперед польські газети, які все ще мають на оці більмо „од моржа до моржа" та намагаються пекти і свою печеню на большевицьких брехнях. За Лондонським „Дзєнніком Польскім" та „Дзєнніком Жолнєжа", забрав голос на цю тему дітройтський „Дзєннік Польский" в числі з 4. листопада. В статті „Два обличчя української партизанки", газета стверджує насамперед сам факт збройної боротьби українського народу проти большевизму та пробує її аналізувати, ствердивши, що вістки на цю тему „є так суперечні і заплутані, що важко зорієнтуватися в правдивім характері української партизанки". Про те, газета пробує її характеризувати. В статті пишеться: „Між організаціями, які діють на тих (українських) теренах, можна було зідентифікувати Українську Повстанську Армію, відому під скороченням УПА, та групи „бульбівців" і „бандерівців". Виразно здецидоване обличчя має УПА, сили якої нараховується на 50.000 людей. По обох сторонах лінії Керзона УПА атакує совєтські війська, нападає і вбиває членів місцевої совєтської чи варшавської адміністрації, грабує маґазини і транспорти червоної армії. Поза нечисленними відрухами не завважено, щоби УПА нападала на польську людність і оселі. Навпаки, з багатьох заяв командирів УПА щодо польської людности, виходить, що вони розуміють права та інтереси Польщі на Сході. УПА не зважаючи на енергійну протиакцію Совєтів, зростає в сили, а її відділи вже доходили аж до передмість Львова. В рядах УПА є багато дезертирів з другої Української Армії маршала Малиновського, з Четвертої Української Армії генерала Петрова та Армії маршала Конєва. Ці втікачі на теренах Совєтської України творять загони відомі під назвою „Чорная Кошка" (чорний кіт), зорганізовані пересічно по 500 людей, що нападають на маґазини, потяги та відділи НКВД...".

В дальшому газета пробує відмежувати від УПА повстанські загони „бульбівців" і „бандерівців", головно тих останніх, що діють насамперед на польсько-українському пограниччі та плутається власне в хитрих большевицьких брехнях. Вони, мовляв, від втікачів з Польщі довідуються, що в районі Бірчі польські вояки 9-ої дивізії ген. Жимєрского взяли в полон команданта загону „бандерівців" і той мав зізнати, що він дістає зброю від большевиків з Дрогобича, але в тій хвилині приявний совєтський політрук убив його вистрілом з револьвера. В іншому випадку, газета твердить, совєтський суд покарав смертю польського поручника і трьох вояків за те, що вони розстріляли 4-ох зловлених „бандерівців". Дальше газета пише, що, мовляв, існує виразний совєтський наказ, щоби поляки видавали їм усіх зловлених „бандерівців" і що, мовляв, виданих поляки опісля знова ловили зі совєтською зброєю в руках. На підставі таких „фактів" польська газета в Америці снує свої міркування власне точно по лінії большевицьких брехнів, які для компромітації українського визвольного руху не перебирають в засобах. Що поляки могли зловити большевицького провокатора, це інше діло, як теж немає сумніву, що власне для компромітації українського визвольного руху большевики могли вислати своїх провокаторів, щоб поповнити один чи другий злочин, який не має нічого спільного з українською визвольною боротьбою. Але зловлений поляками в такому випадку провокатор, чи виконавці одного чи другого безправя цілком певно не були ані „бандерівцями", ані „бульбівцями", а тільки самими енкаведистами. Хто знає большевицькі методи, тому не важко побачити в таких випадках і нитки, якими шиті большевицькі брехні.

Роз'єднуй і пануй

У зв'язку з цим приходить теж на думку один „особливий Комунікат" надрукований замашисто в одній українській газеті в Америці, та в якому якась еміґрантська „репрезентація" обороняє одну групу, обчернюючи рівночасно запозиченими з большевицького лексикону словами другу групу, яка мала її обчернити і так в „кулко Мацєю". Ми не входимо в суть справи, бо її не знаємо. Еміґрантські „репрезентації", якщо вже їх ніяке лихо не навчило, хай обчернюються та хай допомагають ворогові з черги їх всіх обчернювати та нищити. Але хай держать з далека свої руки від тих, що на рідній землі кров свою проливають в затяжній боротьбі проти грізного ворога.

В цитованій статті „Дзєнніка Польского" є спроба „доказати", що в Україні крім УПА існують ще загони „бандерівців" і „бульбівців", які мовляв, з УПА не мають нічого спільного та є ворожим знаряддям. Джерело і ціль таких стверджень цілком ясні. Нікому іншому, як тільки большевикам залежить на тому, щоби ширити недовір'я, підозріння і тим поглиблювати партійний антагонізм української еміґрації та пробувати повільно переносити роздор теж в Об'єднаний фронт боротьби на батьківщині. „Дівіде ет імпера" — розєднуй і пануй" — вже занадто багато разів виправдалося в історії, головно серед українців, що його большевики не пробували застосувати і в цьому випадку. І тому насамперед під тим кутом дивимось на справи, заторкнені в згаданому „Особливому Комунікаті", бо не бракує відомостей, що українські повстанці, під якою назвою вони і не виступали б, якщо вони є справді українські повстанці, відзначаються тим самим героїзмом, самопосвятою та шляхетністю.

Для прикладу, що про них так думає й народ в Україні, що вони справді такі є, хай послужить м.ін. оригінальний лист від українця зі села Н. біля Ярослава, написаний з датою 1. жовтня до свого сина в Нью-Йорку. В листі пишеться: „Дорогий сину, людська мова за слаба, щоби розказати все, що діється у нас. Як Д. втік з табору, його зловили і били півгодини, по грудях скакали, в лице плювали, а як до лагеру завернули, то ще гірше катували, на електрику брали. Тепер він сидить в тюрмі під Варшавою засуджений на 10 років. Твоя сестра і її дочка були теж на листі до розстрілу, але врятувалися сховками і втечею... Тому дві неділі через наше село переходили три загони бандерівців. Ішли ніччю через 2 години. Ми тільки радості та осолоди маємо, як їх на коротку хвилину побачимо. Сину! Серце крається, які бо гарні і вчені люди ті українські повстанці і що так важко вони страждають... У нас — вогні, польські війська палять українські села і ліси, хотять усіх українських повстанців виловити і тортурувати їх до смерти. Але ж українські повстанці гарні та відважні... Будуть їх поляки з большевиками до смерти пам'ятати. У нас Польща, а большевики приїхали до міста, не знати, чи тих решту українських недобитків, які оставились ще на рідній землі своїх батьків до Совєтів забирати, чи арештувати..." Це з оригінального листа, пересланого поштою. В ньому теж правда про повстанців, про наставлення до них народу та про положення на цих землях.

Американські українці не беруться оспорювати і рішати про доцільність чи недоцільність такої чи іншої акції українського визвольного руху в Україні. Вони стверджуючи сам факт боротьби, з пошаною і подивом клонять голови перед тими своїми братами, що воліють боротися і в боротьбі згинути, чим бути рабами.

Увага. У зв'язку з переданою повище (з малим скороченням) статтею американської „Свободи" (з дня 15 листопада 1946., ч. 225 рік:54), належить підкреслити, що згадані у ній дивовижні історії з передачею большевицької зброї для УПА є вигадками польських божевільних шовіністів. Такими самими божевільними вигадками польських шовіністів, але в тому випадку вже до спілки з большевицькою пропаґандою, є всілякі брехливі вістки, в тому числі також крутійство і замішання з назвою „бульбівці", до якої на еміґрації деякі збанкрутовані спекулянти пробують дочіпати собі ще й „мельниківський" хвостик.

Ніде в Україні немає ні сліду тих усіх спекулянтів й немає місця для жодних подібних партійницько-отаманських розбивачів та киринників. Усі здорові сили українського народу станули до Об'єднаної, єдинодушної боротьби проти окупанта в геройських лавах УПА, під проводом найвищого політичного незалежного керівництва — Української Головної Визвольної Ради. УГВР кермує всією визвольною боротьбою України й репрезентує її перед зовнішним світом. У тій незвичайно завзятій, героїчній боротьбі, український народ знайшов сьогодні, спрагнену від давна повну єдність усіх здорових національних сил.—

Редакція „Інф. Вістей"

„ХАЙ ЖИВЕ УКРАЇНСЬКА ГОЛОВНА ВИЗВОЛЬНА РАДА — РЕВОЛЮЦІЙНИЙ УРЯД УКРАЇНИ!"

Польська американська газета „Дзєннік для вшисткіх" з дня 5 червня 1946. подає: (дослівний переклад):

ДОЛЯ ІДЕАЛІВ РЕВОЛЮЦІЇ

Бувший міністр Антін Іден в статті про підстави британсько-російських непорозумінь в часописі „Ле Монд" пише: Від часу революції минуло 30 літ. Можна себе запитати: якщо досі цілком не зреалізовано ідеалів революції, чи є дані на те, що творці революції змагають дальше до осягнення тих ідеалів? Зміни, що безнастанно відбуваються в Сов. Союзі, доказують, що діється зовсім противно.

Почалося від введення старшинських і геренальських ступенів у армії, що мала підпасти процесові „демократизації". Опісля введено різницю винагороди. Підчас коли на Заході різниця заробітку робітника і директора є щонайвище десятикратна, у Сов. Союзі є вона 30-40-кратна.

Для цивільних та військових достойників впроваджено ступнево привілеї, яких не давав навіть цраський режим. Твориться нова пануюча кляса, чи каста, каста дідична, бо з неї рекрутується 60% студентів вищих шкіл.

Росія закреслила широке революційне коло і тепер повертає до того пункту, з якого революція вийшла. Місце шляхти займає партія. А суспільство — інтеліґент, робітник і селянин, — мають ще менше ніж за царських часів можности думання і висказування своїх думок, ще менше можности впливати на керівництво державою, ще менше способів боротьби за свої духові й матеріяльні потреби.

ЗБРОЯ НА ПОГОТІВЛЮ

З'єдинені Держави Америки числяться з тим, що в майбутній війні може їм забракнути часу на організування воєнного промислу від самих основ. Тому вже зараз реалізується плян, що вможливлював би урухомлення того промислу в як найкоротшому часі. Плян предвиджує поділ фабрик, які служать потребам війни, на три категорії:

Перша, — то фабрики, що не перервуть продукції рівнож підчас миру, але лише її ограничать з можливістю підняти кожної хвилини повну продукцію.

Фабрики другої категорії видержавлює військо приватному промислові з застереженням, що той збереже всі машини конечні до воєнної продукції. Третя категорія — то фабрики, що підчас миру не будуть чинні. Частину таких фабрик будується зараз, при чому застосовується засаду розпорошення їх по терені, як теж засаду, що кожна фабрика мусить мати деіноді подібне ідентичне підприємство.

Воєнну флоту на час миру розкидається малими групами по численних портах, щоб уникнути катастрофи в роді Пірль Гербур. Зброю і знаряддя розкидається теж по складах у цілих ЗДА та консервується при помочі замкнення — (не виключаючи повзів і гармат) у герметично замкнених скринях. Очевидно так переховувана зброя заховає мимо найкращої консервації вартість лише тоді, коли найближча війна розпічнеться як-найскоріше. У противному випадку у скринях буде лише — музейне знаряддя.

РОБІТНИК І ДИКТАТОР

(Польський американський орган „Дзєннік для вшисткіх" з дня 31. VII. 1946)

В совєтській Росії різниці винагороди є більші ніж в ЗДА, більші ніж були в царській Росії. Офіційні заподання у Москві підкреслюють, що вимоги рівности доходів є найбільшим ворогом соціялізму і що тільки здегенерований капіталізм змагає до тієї рівности.

Директор ключевої сталеварні в Магнітогорську займає 14-кімнатний дім з кімнатою для білярду і осібною для музики, коли рівночасно % з 200 тис, мешканців Магнітогорська живе у наметах, шатрах і марних бараках. Той директор заробляє місячно стільки, що 170 невикваліфікованих робітників за 1 рік.

Підчас війни керівники совєтських фабрик користувалися спеціяльними привілеями у формі приділу теплої військової одежі і німецького білля, американського масла і мяса, а навіть діточих забавок. Робітник того всього не діставав.

З другої сторони знова важко за посаду більш ризиковну, ніж керівника фабрики у Совєтах. Вистарчить недотягнення у пляні продукції, а ціла карієра кінчається катастрофою. Совєтська програма упромисловлення була б не до виконання без вічного страху, який тяжить над тими, що виконують. В часі війни вартість робітничих платень обнизилася в Совєтах около пятикратно,, вартість платень вищої промислової адміністрації зросла около семикратно. Росія є в 60% краєм рільничим. Поминувши те, в 1938 році лише 40% студентів вищих шкіл походило зі села, а половина студентів — то діти урядників. Система премії (стахановщини), яку стосується у фабриках, уможливлює заробітки 2-3 рази вищі для пересічних „стахановців". Але ті заробітки кінчаться, коли наслідком надмірних зусиль „стахановець" стається інвалідом, або коли керівництво фабрики з дотеперішнього рекорду робить ,,середню норму".

На таку систему платні і праці не погодилася б жодна американська профспілка.

о-о-о

ПЕРЕД ТРЕТОЮ СВІТОВОЮ ВІЙНОЮ

(„Польська американська газета „Америка—Ехо" з дня 22. вересня 1946р.)

Вашінгтон.Д.Д. — В рік по закінченні другої світової війни Зєдинені Держави П. Америки і Росія, хоч говорять про мир, одначе готовляться до війни.

ЗДА приготовляються до війни, бо Росія по закінченні війни не здемобілізувала своїх збройних сил, не вицофується з окупованих країв, зброїться у приспішенім темпі та й не криється з імперіялістичними намірами.

Таке справоздання приготовив Сенатський Комітет Військових Справ по переведенні дослідів, що відносяться до збройної акції так у ЗДА як і в Росії.

Совєтський уряд, як подає звідомлення, змагає до розвою воєнної потуги — рівної потузі ЗДА, сподіючись зближення нової війни.

Сенатський Комітет радить підприняти всі можливі зусилля, щоб зберегти мир. Одначе рівночасно додає, що найкращою гваранцією для нас буде можність власної оборони у кожній порі і наслідки тієї оборони.

По обчисленням військових фахівців, Росія буде в силі виставити в 1970 році армію в силі 32 міліонів чоловік, яка рівнятисяме щодо числа арміям ЗДА, Англії, Франції, Німеччини й Італії усіх разом взятих.

Сенатський Військовий Комітет стверджує одначе, що не скількість буде рішати про побіду, але якість. Добра мала армія є краща від великої, а поганої. Джерела забезпечення Росії у сталь, залізо, вуголь і нафту рівняються резервам ЗДА. У кожнім разі ЗДА не можуть числити на свою супремацію під тим оглядом тому, що дотеперішні запаси дуже нарушено у минулій війні.

Промислова мобілізація Росії полягає на виконанні нової пятилітки, якої головною ціллю є забезпечити її у новочасне воєнне вивінування. Америка зі свого боку не занедбує зараз технічних винаходів і має у своїх руках пляни як перевести скору мобілізацію промислу.

Так один як і другий край звертають особливу увагу на новочасну зброю — атомову бомбу, кермовані стрільна і далеколетні ракети. Росіяне усіми силами змагають до дорівнання ЗДА у ділянці атомового знання і атомової зброї.

Великанська більшість американців лякається за будучність ЗДА. Значення народу в світі, нераз і його майбутність, залежать не від його величини і багатства, але в першу чергу від його самооборонного (зберігавчого) інстинкту. Багаті і великі імперії у минулому ослабли та й пропали, коли їх населення почало щораз менше думати про свою безпеку, а щораз більше про свої особисті вигоди й добробут. І навпаки, малі народи, що відзначаються витривалістю і патріотизмом не лише зуміли оборонитися, але навіть стали центральним пунктом притягання і сили для інших.

Одначе ЗДА чуйні. Відділ амуніції армії та флоти висвітлив пляни створення сталого арсеналу з частини американського промислу, щоби мати не тільки відносно великі запаси зброї й амуніції, але теж щоби на випадок наглого вибуху війни, фабрики могли негайно перейти на воєнну продукцію.

Цей відділ має намір призначити біля 300 приватних фабрик на резервові військові фабрики. З хвилиною вибуху війни, ці фабрики буде могти уряд переняти протягом 60 до 120 днів. Їхнє число буде залежати від військових потреб.

Крім того уряд задержить певне число фабрик, які досі має у свойому посіданні. Ці фабрики так вивінується, щоби вони могли продукувати зброю і амуніцію на кожний заклик. Уряд має зараз біля 3.000 власних фабрик з часів війни.

Уряд продасть такі резервові військові фабрики приватним підприємцям, але в контракті купна застереже собі право, що власник годиться віддати урядові таку фабрику в протягу 60-ох до 120 днів. Такі контракти мають обов'язувати 20 літ.

Штаб 50 старшин армії і флоти спільно з цивільними річезнавцями приготовляє зараз програму промислової воєнної мобілізації, яка усуне раз на все небезпеку проволоки в приготуванню краю до відкинення ворога. Підчас другої світової війни минуло аж два роки заки американський промисл зачав цілою парою продукувати. Програма промислової мобілізації дасться обняти такими точками: 1. Комплетне зіставлення інвентара всіх воєнних фабрик щодо воєнної продукції. 2. Якнайдокладніше вичислення, скільки амуніції та зброї, як теж вивінування потребують амерканські збройні сили. 3. Створення в мирнім часі мінімальної організації, що має за завдання приготовити мобілізацію промислу на випадок війни. 4. Ясне і згідне з правдою вияснення політичної ситуації в краю і заграницею, як теж, яка є американська загранична політика.

5. Відповідне створення великих припасів зброї і амуніції для армії і флоти на випадок війни. Конґрес вже ухвалив сто міліонів долярів на закуп сирівців, яких важко в Америці дістати. Цей фонд є призначений на 1946 і 1947 роки. 6. Забезпека фабрик зброї і амуніції, що вже існують, перед евентуальними ворожими нападами. Проект предбачує розміщення таких фабрик у різних сторонах краю, щоби в разі знищення одної, могла функціонувати друга.

Тому, що в Росії останніми місяцями значно зросли приготування до війни Америка зараз розбудовує свої бази на Алєвцьких островах на Алясці. Морська база в Адекмей може вже сьогодні ривалізувати з Пірл Гербор. Вона вже являється правдоподібно найбільшою базою у світі. Алєвцькі острови є ключем для оборони Аляски. Вони забезпечують перед наглим наскоком.

Американська воєнна маринарка плянує заступити гармати на воєнних кораблях викидачами, як теж апаратами, що кермують ракетовими стрільнами. Панцирник „Кентук" о поємності 45.000 тон та кружляк „Гаваї", що посідає 27. тис. тонажу будуть в-коротці кораблями забезпеченими в ракетові стрільна кермовані до мети. Ті зміни причиняться до збільшення бойової сили кожної морської одиниці...

Злучений амуніційний відділ армії і маринарки застановляється зараз над тим, як би в майбутній війні, у якій ракети з атомовими стрільнами полетять зі швидкість 3.000 миль на годину, на віддаль пів земської кулі, ужити природних печер у Кентук в Нью Мексік, в Вірджінії і в Нью-Йорку на протиракетові схоронища. В ЗДА находиться около 100 таких печер.

Амуніційний відділ докладно провірює стан таких печер, їх величину, скали над ними і т.п. Деякі з них находяться у глубині кількох соток стіп під поверхнею землі прикриті масами вапняку та граніту.

Військові річезнавці стверджують, що коли б ворог зачав кидати на ЗДА ракети з атомовими бомбами, то найкращою криївкою перед атаками були б власне печери недалеко Люїсвіль, Кентук...

У кожній з тих печер могло би за одним разом поміститися все населення міста Люїсвіл (319,077 мешк.). Є то найбільші природні протилетунські сховища у цілому світі. Ген. Айзенговер шеф генерального штабу заявив, промовляючи на конвенції ветеранів заграничних воєн у Бостоні, що ЗДА мусять заховати свою мілітарну силу, особливо в сучасній порі воєнного заколоту, бо інакше наразяться на наслідки, про які страшно подумати.

Америка мусить приняти сильну провідну ролю, що полягатиме на безкомпромісовому поперті справедливости і свободи для всіх народів — сказав Айзенговер. Він промовляв на 47 з'їзді організації Ветеранів, які боролися у різних заграничних війнах. Біля 20.000 делеґатів і гостей оплескувало його з ентузіязмом.

— Ми мусимо бути терпеливі і вирозумілі, але теж сильні і неуступчиві, щоби взяти верх над тими, що із-за страху, надії помсти або і різних інших егоїстичних цілей є так засліплені, що не бачать того, що є найліпше для добра власних державних інтересів їх, як і світових — говорив ген. Айзенговер.

Тому, що в сучасному заколоті, по щойно відбутій війні, нема виглядів скорого замирення, ЗДА мусять лишитися сильні, бо в противному випадку стануться ціллю атаки, коли знова прийде до війни.

І не буде то війна на засадах, які досі обов'язували — буде то війна атомова — одна бомба вистарчить, щоб змести місто з поверхні землі. Буде теж бомба бактеріологічна, якою ворог буде старатися знищити цілий нарід при помочі наглого поширення заразливих хворіб. Для того мусимо залишитися

сильні на морю, на суші і в повітрю, дбаючи про оборону нашого краю при помочі досі знаної нам зброї, як теж нових винаходів — апелював ген. Айзенговер.

* * *

„ХАЙ ЖИВЕ УКРАЇНСЬКА ГОЛОВНА ВИЗВОЛЬНА РАДА — НАЙВИЩЕ НЕЗАЛЕЖНЕ ПОЛІТИЧНЕ КЕРІВНИЦТВО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ!"

„Америка - Ехо" — з дня 22. вересня 1946 р. польський американський орган — подає:—

СИТУАЦІЯ В МАДЯРЩИНІ

Лондон, Англія. Спеціяльний будапештанський кореспондент лондонського щоденника „Дейлі Телеграф" подає:

„У самому серці Будапешту находиться сталево-сірий будинок, що був осідком ґештапо, а зараз є осідком мадярської політичної поліції, контрольованої вповні комуністами. Тисячі мадярів входить у мури того будинку, та й слід по них застигає. Шефом тієї поліції є ген. Паєр, який має мадярське та совєтське горожанство. Жодним чином не можна до нього дістатися, бо мадярські комуністи противно, як прим. польські, не люблять контакту з чужими. Числа політичних в'язнів ніхто не знає, але майже кожня родина в Будапешті знає людей, які пропали. Люди ці не були фашистами, хіба, що лібералізм і фашизм є синонімами.

Страх перед ув'язненням пригадує ситуацію в Польщі. Найбільш дивним це те, що Мадярщиною кермують люди, які при останніх виборах рішучо програли. Партію дрібноземельників можна порівняти з партією Міколайчика. Усі уступки премієра на користь комуністів не переблагали їх... Один член партії дрібноземельників об'яснив мені, чому партія вдержує коаліцію з большевиками, які виразно змагають до тоталітарної влади: „Якщо хтось грає в покера (гра в карти — р.І.ВІ) з шахраєм, мусить грати дальше, хоча здемаскує його шахрайство, оскільки при дверях находиться тип з крісом".

* * *

В ЛИТВІ

Лондон. Англія. Один з литовських патріотів, якому вдалося втекти з Литви, твердить, що тайні відділи литовських патріотів боряться проти совєтських військ та московських властей. У Литві знаходиться зараз 300.000 совєтських військ, або іншими словами один совєтський вояк припадає на 8 литовців. На цілім просторі Литви, який зараз по війні Росія вважала за „тили" своєї акції в Европі та й занедбала всяких військових уряджень і летунських баз, сьогодні ведеться оживлену акцію за приготуванням всіх касарень, гарнізонів й летунських майданів. Робітничі відділи працюють всюди завзято, де тільки находяться касарні або летунські майдани. Рівночасно зміцнено число совєтських військ.

ЗА СВОБОДУ ЛИТВИ

Лондон. Англія. В Лондоні останньо радив Перший Литовський Конґрес, в якому брали участь литовські делеґації різних країв. Конґресом проводив п. Балютіс. Програмову бесіду виголосив свящ. о. Й. Ґатаускас, який накреслив Конґресові рямці діяння, які б схоплювали і єднали усі зусилля литовців та їх приятелів у відзисканні повної свободи та незалежности Литви.

У відозві до премієра В. Британії Конґрес домагається від англійців, щоби вони вив'язалися зі своїх обіцянок відбудови незалежної Литви, як також, щоби Англія змусила Росію опустити Литву та перевела на терені Литви вільні і незв'язувальні вибори під контролею західних аліянтів. У меморіялі ставиться рівнож домагання, щоби Англія інтервенювала у справі десяток тисяч литовців, яких примусово виселено в глубину Росії.

* * *

ПІДОЗРІЛА СМЕРТЬ СОВЄТСЬКОГО ПРОКУРАТОРА

Москва. Росія. — Щоденник „Ізвєстія" подав про смерть Б.С. Смірнова, шефа відділу кримінальних справ прокуратури Совєтського Союзу. „Ізвєстія" подають, що Смірнов помер наслідком „трагічного випадку". Він був відзначений ордером Червоної Стяжки за прокураторську працю в 1945 р.

„Свобода" ч. 236, Нью-Йорк, Джерзі Ситі, 3 грудня 1946 року — подає:

УКРАЇНСЬКА ПОВСТАНСЬКА АРМІЯ В БОРОТЬБІ

Асошієйтед Прес передає з Варшави польські повідомлення про бої між польськими військами та Українською Повстанською Армією. В боротьбі мали згинути 300 українських повстанців. Польських втрат не подається. В іншому повідомленні тої самої аґенції з Варшави говориться про посилені намагання польського міністерства публичної безпеки розправитись з повстанським рухом. В парі з інтензивною військовою акцією звертається більшу увагу на зв'язки повстанців з закордоном, головно з англійцями і американцями.

* * *

ЛИТОВСЬКИЙ „ФАШИСТ" НА ДИПЛОМАТИЧНОМУ ПРИЙНЯТТІ У ВАШИНГТОНІ

Московська „Правда" гостро критикує американський департамент стейту за запрошення литовського амбасадора Павіляса Зайдекіса на прийняття, влаштоване згаданим департаментом для дипломатичного корпусу дня 26. листопада. Спеціяльний кореспондент „Правди" з Нью-Йорку пише, що департамент стейту цим запрошенням виказав „підступні" почування до „мертвих душ". Він дальше твердить, що департамент стейту, задержуючи представника „фашистського литовського уряду" на своїй дипломатичній листі, затратив „змисл всякої пропорції та приличности". Кореспондент запевняє, що литовський „фашистський уряд вже давно перестав існувати".

ПОЛЯКИ АРЕШТУВАЛИ ВОЛОДИМИРА ФЕДАКА

Просовєтська аґенція ОНА в Нью-Йорку подає з Варшави вістку з польської преси, що спеціяльний суд в Катовіцах приказав арештувати Володимира Федака, „відомого провідника українських націоналістів". Арештовано його за те, що будучи членом Польської Робітничої Партії (ППР), та вдаючи поляка він потрапив дістатися на посаду заступника голови Репатріяційної Комісії в Катовіцькому повіті і „надуживав свого впливу в користь згаданої партії". Аґенція твердить, що „поліція мала переконатися, що Федак є українець і що він свого часу був провідником українських націоналістів, які в часі війни були зорганізували військові формації так званих „Бульбівців". Федак також брав у цім участь і навіть був їхнім військовим командирем. На допитах Федак мав багато дечого цікавого сказати і поліція тепер шукає за його спільниками".

* * *

Микола Чубатий

МЕЖІ НОВОЇ ПОЛЬЩІ

Відбудована по гітлерівському наїзді Польща зі зазулиним яєчком з Москви з комуністичним урядом, нині на ділі є державою без кордонів у міжнародному розумінню. Східні кордони Польщі витичив Сталін здовж поправленої, так званої лінії Керзона. Ця поправка відбулася і від сторони України і від сторони Білорусі в некористь цих двох країн. Вона потягнена не по етнічній лінії українського та білоруського народів, але дещо на схід. В Галичині ця межа йде кілька миль на схід від традиційної польсько-української межі на Сяні, на Волині біжить рікою Бугом. На захід від тої лінії, зокрема в Галичині, лишилися поважні смуги української території, на якій українці ще 1944 року жили в подавляючій більшості. Москва йшла тут на руку Польщі, щоби заткати рота шовіністичним крикунам, що на весь світ голосили про кривду для Польщі через втрату Львова та бориславської нафти.

Щедрість Сталіна для Польщі мала також на ціли виробити для комуністичних ставленників в Варшаві перед польським народом добре ім'я оборонців інтересів Польщі. Уставлений в той спосіб кордон поміж Польщею та Совєтським Союзом має до тепер тільки апробату комуністичного уряду Польщі та Совєтів, натомість він не є східним кордоном Польщі в міжнародно-правному розумінні, бо його не потвердила досі ще ніяка мирова конференція. Правда, на такий кордон Польщі та Совєтів погодився през. Рузвельт та премієр Черчил на з'їзді в Ялті, одначе й ці умови представників держав не мають правного значення перед світом, бо не ратифіковані парляментами відносних держав, ані Мировою Конференцією.

За той час на новоуставленім польсько-українськім пограниччі відбулися глибокі зміни в розміщенню населення. Москалі та червоні поляки перевели брутально так звану „виміну населення", яка у відношенні до українського населення по польськім боці перемінилася в масове вигублення українців на захід від лінії усталеної Сталіном.

Сталося це на виразне домагання Москви, яка є в смертельнім страху, щоби яка-небудь частина українців не лишилася поза межами Совєтів та щоби українське питання стало чисто внутрішним питанням Совєтської Росії, яке вона може розв'язувати по своїй вподобі.

Винищування українського населення на захід від теперішнього польсько-совєтського кордону відбулося під виглядом добровільної виміни поляків зі сходу та українців зі заходу. Одначе небагато українців спішилося йти добровільно під червону владу Москви, тому варшавський червоний уряд став викидати українців на силу на схід, а опірних винищувати поголовно. Цього винищування доконували державні органи, а ще більше невідвічальна шовіністична товпа, яка все легко давалася підбехтувати на такі насилля.

Поляки не мали ким швидко заселити опущені українські села, бо всіх поляків зі сходу зпід Совєтів пхали на німецькі землі на захід, з метою захопити їх ще заки зійдеться мирова конференція, яка може ці німецькі землі Польщі признати або ні. Йшло отже про створення доконаних фактів на заході.

Східну Галичину, а зокрема Львів, большевики в міру відпливу поляків стали наповняти москалями або змосковщеними азіятами, дбаючи про створення тут сильної російської меншини, яка цю українську землю зв'язувала б так сильно з Москвою, як східно-галицькі поляки зв'язували той край з Варшавою.

Поміж поляками з виїмком безвільних манекінів червоних ставленників Москва немає прямо політика, що мав би відвагу подивитися правді в вічі. В польській пресі постійно повторюються старі історичні спомини про „польський Львів", про „польське Вильно" тощо, хоч нині немає вже ні „польського Львова", ні „польського Вильна".

Навіть найприличніші поляки, до яких на американськім континенті слід зарахувати аргентинського редактора Іпогорського Лєнкевича, не мають ще й нині відваги сказати, що на схід від нинішної межі Польщі існує вже Україна. У своїй недавно виданій книжечці „Ґраніце Польскі", автор апробує нові західні межі Польщі на Одрі та Найсі, одначе не вміє так само відважно сказати про східні межі Польщі, хоч бажав би широкого порозуміння з українцями в великій федерації центральноевропейських та східноевропейських народів, як заборола проти Московщини.

По Ялтській Умові Польща за великі територіяльні втрати на сході мала б дістати відшкодування на заході та півночі. На півночі Польща дістала більшу половину німецьких Східних Прус, німецького територіяльного острова, колись країни Хрестоносців, себто лицарів німецького ордену. Недавно була це вітчизна пруських юнкрів, остої німецького мілітаризму. Другу половину Прус зі столицею Кеніґсбергом Москва прилучила до Совєтів.

В історичній перспективі Польща дійсно багато зискала, бо так як для поляків Східна границя страчена раз на все, так само страчені раз на все для німців Східні Пруси, з яких німецьке населення вже нині вповні виселене на територію Німеччини.

З відзисканням більшости Східних Прус доступ Польщі до моря сильно поширився на схід від Висли здовж Балтійського моря. Він поширився також сильно на захід від Висли. Як далеко, годі ще нині сказати, бо західна границя Польщі нині стоїть все ще під знаком запиту. Згідно з обіцянками Москви, морська границя Польщі мала б бути потягнена аж до гирла ріки Одри. Американський секретар стейту Бирнс у своїй відомій штутгардській промові поставив таку польську границю під знак запиту. Все ж таки з тої війни Польща вийде з широким доступом до моря, що зробить з неї державу з можливостями широкої морської торгівлі.

Сталін визначив західну границю Польщі аж на ріці Одрі та Найсі, себто таку, про яку не мріяв найсміливіший польський імперіяліст. Раз в історії Польщі 12-го століття Болеслав Кривоустий переходово опер границю Польщі на Одрі,

а сто літ скорше так само на кільканадцять літ король Болеслав Хоробрий опер польську межу на ріці Найсі.

Надодрянські простори етнічно польськими не були, бо були це території окремого словянського племена надодрянських словян, винародовлених зовсім німцями протягом 800 літ. Надодрянські простори за наших часів, це вже корінно німецькі землі, де не було й 5 відсотків поляків. Колесо історії повернулося 800 літ взад.

Москва позірно обстоює кордон комуністичної Польщі на Одрі та Найсі. Чи буде Москва цього становища постійно боронити невідомо. Можна припускати, що напевно Совєти пересунули б польсько-німецький кордон на давні межі, коли б в Німеччині прийшов до влади комуністичний уряд, бо й найяркіший німецький комуніст ніколи не погодиться на відступлення Польщі цієї території.

Межі Польщі нині не-усталені. Вони стали мячем політичної гри в руках великих держав, як зрештою й саме існування Польщі як самостійної держави. Нинішні дні є переконливим доказом одної правди, що географічне положення Польщі поміж Росією та Німеччиною є все непевне та постійно під знаком запиту без огляду на це, чи Росія та Німеччина разом, чи поодиноко на висоті своїх успіхів чи на дні р о з б и т т я. Можливість для Польщі грати ролю великодержави як було в минувшині раз на все втрачена.

* * *

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Клівленд, Огайо

З ЛИСТОПАДОВОГО СВЯТА НА СКИТАЛЬЦІВ

В неділю, дня 10 листопада б.р. заходом Злучених Організацій при українській церкві св. Ап. Петра і Павла в Клівленді, на церковній галі відбулось Листопадове Свято, щоб вшанувати пам'ять геройських синів українського народу, що саме 28 літ тому життя своє зложили на вівтарі Батьківщини та проголосили Українську західну републику в престольнім Городі Князя Льва.

На вступі мішаний хор під вмілим проводом учителя п. Михайла Кнаппа відспівав американський гимн. Вступне слово виголосив о. декан Ґресько, парох Клівленду, що коротко і ядерно представив вагу Листопадових Днів для цілого українського народу, змалював історію української державности і як то аж по сьогоднішну хвилю геройські сини української нації проливають свою кров, щоб знова воскресити до життя українську державу.

В першій частині програми хор відспівав гарно декілька пісень, а опісля слідували прегарні деклямації: молоденької дівчинки Катерини Жук про „Перший Листопад", хлопчини Павла Головчака „повій буйний вітре" і панни Емілії Вуйціцкої „За Україну".

На початку другої частини програми о. Володимир Грабець, другий асистент о. дек. Ґреська, який три місяці тому прибув з Европи до Америки, в довшій промові змалював цю мартирологію, якої зазнав український нарід у своїх змаганнях збудувати свою незалежну державу, воскресити її до нового життя. Згадав бесідник про підпольну боротьбу українського народу проти

польського окупанта та про ці страждання, які довелось зазнати українським політичним в'язням та іншим в часі численних пацифікація та в Березі Картузькій. Описав вкінці промовець гекатомбу жертв, що її спричинили большевики підчас першої інвазії Зах. України в рр. 1939-41, та скільки то українського народу винищив німецький націст розстрілами, шибеницею, в концентраційних таборах та в таборах полонених. На кінець промовець апелював до українців в Америці до моральної підтримки боротьби українського народу з червоним окупантом та до спомагання скитальців в Европі.

Та правдивою окрасою Свята була поява на сцені п. Михайла Пукача, громадянина Америки, скитальця, що щойно в вересні прибув з Німеччини. Він своєю промовою зворушив до сліз присутних гостей, коли то оповів їм, як то його то большевики, то німці засудили три рази на смерть, мучили його в нелюдський спосіб, завдаючи йому кільканадцять ран штиком так, що він по тім всім прямо не хоче собі вірити, що він ще живе. Бесідник зазначив, що йому є дуже прикро із-за цього, що ще по тім всім, що нашому народові заподіяли большевики, тут в Америці є такі, які пристають до большевиків, не хотять повірити в те страшне пекло червоне і ще пишуть до скитальців, щоби вони повертали на „родіну".

На закінчення другої частини програми хор заспівав гарно декілька пісень закінчуючи це свято українським національним гимном „Ще не вмерла Україна".

* * *

НІХТО НЕ МАЄ ПРАВА ГОВОРИТИ ЗА КОРДОНОМ ВІД ІМЕНІ УКРАЇНСКЬОГО НАРОДУ, КРІМ УПОВНОВАЖНЕНОГО ДО ТОГО НАРОДОМ ЗАКОРДОННОГО ПРЕДСТАВНИЦТВА УКРАЇНСЬКОЇ ГОЛОВНОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ РАДИ (УГВР)!

СЕНАТОР ВАНДЕНБЕРГ ПРИЙНЯВ ДЕЛЕҐАЦІЮ У.К. КОМІТЕТУ

(Виняток з української американської газети, якої числа, дати і назви не маємо)

Дні 12 грудня в годині 6.15 ввечері член американської делеґації до Об'єднаних Держав та політичний дорадник секретара стейту Бирнса від республіканської партії, сенатор Артур Г. Ванденберг, прийняв в тимчасовому осідку Загального Зібрання О.Д. у Флошинг Медов Парк делеґацію Українського Конґресового Комітету, в склад якої входили: Степан Шумейко, Дмитро Галичин і Богдан Катамай. Делеґація У.К.К., що виступила в імені Комітету Українців Канади, вручила сенаторові меморіяли в справі положення України та українського ароду. Підчас розмови, яка тривала понад пів години, сенатор Ванденберг виявив всесторонне знання східноевропейських справ взагалі, а української справи зокрема.

* * *

„ Свобода" — Нью-Йорк і Джерзі Ситі, пятниця, 15 листопаду 1946 р. ч. 225 — Рік: 54. — подає такі відомості:

ДЕЛЕҐАЦІЯ АМЕРИКАНСЬКИХ І КАНАДІЙСЬКИХ УКРАЇНЦІВ У П—НІ РУЗВЕЛЬТ

Дні 14 листопада в годині 10.15 п-ні Рузвельт, дружина покійного президента Злучених Держав, прийняла в готелі Пенсильвенія в Нью-Йорку на довшій авдієнції делеґацію американських і канадійських українців, в склад якої входили: ред. Степан Шумейко від Українського Конґресового Комітету Америки, о. д-р. Василь Кушнір — від Комітету Українців Канади, ред. Богдан Катамай — від Злуч. Укр. Амер. Доп. Комітету та інж. Володимир Коссар від Канадійського Українського Допомогового Фонду. С. Шумейко вручив п-ні Рузвельт копію меморіялу Українського Конґресового Комітету до Соціяльної та Економічної Ради ОД в справі українських скитальців, а о. д-р. В. Кушнір копію подібного меморіялу Комітету Українців Канади. Промовляючи в імені цілої делеґації Ст. Шумейко висловив насамперед п-ні Рузвельт подяку за її невтомну працю і боротьбу в обороні всіх скитальців. П-ні Рузвельт мала сльози на очах, як ред. Шумейко висловив їй ще окрему подяку в імені всіх нещасних українських скитальців в Европі. В дальшій розмові, в якій взяли участь усі члени делеґації, заторкнено цілий ряд справ зв'язаних з долею скитальців, з їх обороною і допомогою для них. П-ні Рузвельт представила всі труднощі, які вона в цій шляхетній акції зустрічає, головно труднощі в переселенні скитальців. Вона висловила думку, що американські і канадійські українці повинні зосередити свою увагу на домагання, щоби власне Америка перебрала провід у розв'язанні проблеми скитальців та робила всі потрібні заходи, з метою вплинути на конґрес, щоб Америка не держалась занадто строго старих іміґраційних законів і широко відкрила свої ворота для скитальців, які в багатьох випадках піддержують ветерани, робітничі юнії, а то й фармері, які мали б на це ще найменше причин, бо допущення нових робочих сил тільки їм самим прийшло б на користь. П-ні Рузвельт вважає, що загальна розв'язка проблеми скитальців, є дуже спішна, бо життя в таборах, яке вона сама бачила, від'ємно відбивається не тільки на здоровлі скитальців, як теж деморалізує їх. П-ні Рузвельт заявила, що вона продовжуватиме всі свої намагання в обороні скитальців, бо вважає це демократичним прінціпом. Вона домагається відповідної допомоги для тих, які хотять вертатися до своїх країн і рівночасно обороняє та домагається повної опіки і допомоги для тих скитальців, що з причини національного, політичного, релігійного й расового переслідувань не бажають, чи не можуть вертатися. На закінчення авдієнції що тривала пів години п-ні Рузвельт прохала, щоби американські українці та всі, хто дивиться на проблему скитальців так, як вона, піддержали її в цих важних, та благородних намаганнях.

* * *

СОВЄТСЬКІ РАБИ БУНТУЮТЬСЯ

Московська „Правда" знова жаліється, що совєтські селяни не хотять віддавати державі збіжжя визначеного планом. Здача збіжжя державі в таких областях, як: Чкалов, Куйбишев, Горкі, Чєлябінск і татарські

республики є цілком незадовольняюча і „абсолютно не-допускаєма". Газета твердить, що здирство збіжжя від селян є найважливішою частиною в намаганні здійснити нову пятирічку і воно мусить бути виконане „за всяку ціну". В Україні воно вже в основному виконане за ціну масового голоду населення.

* * *

НЕ ДОПУСКАЮТЬ АМЕРИКАНСЬКИХ КОРЕСПОНДЕНТІВ

Совєтські військові власті не дали дозволу групі американських кореспондентів відвідати їхню зону Німеччини. Совєти не подають причин своєї відмови, але вважається що це стоїть у зв'язку з масовим вивоженням німецької людності на Схід, про що в останньому часі появилось багато вісток в західній европейській та американській пресі.

* * *

НЮ БРИТЕН, КОНН

ЗВІТ З ПРОТЕСТАЦІЙНОГО ВІЧА З 15 ВЕРЕСНЯ, 1946
(В скороченні)

„Новий Шлях", Канада, 13.XI. 1946 р.

При участі численно зібраного народу з поблизьких громад відбулось Всенародне віча в обороні українських скитальців в Европі, а зокрема в обороні українських сиріт, яких має видатися на поталу і на виховання на зрадників українського народу, з якого вони походять, а також проти лінії Керзона та насильного переселювання українців в глиб Росії, при помочі грубого насильства, катування і розстрілів.

Голова місцевого Допомогового Комітету, Йосип Кирилейза відкрив віче привітанням присутних і відчитав програму дня, як рівнож об'яснив ціль сьогоднішнього віча, по українськи і по англійськи. Об'яснив лінію Керзона та звернув увагу на страшні наслідки усталення цієї лінії, підкреслив цю страшну несправедливість, заподіяну українському народові, звернув увагу, в який нелюдяний і варварський спосіб переводиться так звана „добровільна репатріяція", як поляки рабують усяке добро українського народу, а неохочих покидати своє родинне гніздо б'ють, а навіть і вбивають. Переданих червоній зграї насильно наладовують на товарові потяги і вивозять у глиб Росії, на Сибір, на панщизняно-комуністичні роботи, або на неминучу смерть. На доказ слушности своїх слів навів лист, писаний на Лемківщині, а лист цей був перекладений на англійську мову. Лист цей, як і багато інших будуть видані в формі брошурки і розіслані по американських редакціях.

Головним бесідником був д-р. Володимир Ґалан, голова Злученого Українського Допомогового Комітету у Филаделфії. Перші його слова: „Привіт від українських скитальців усім тут зібраним" глибоко в душу вразили присутних на залі українців.

Шановний бесідник підніс здібність і процьовитість українців по таборах, на що навіть і чужинці звернули увагу і дуже хвалять здисциплінованість та порядок серед українців.

Тепер можна вже і в Лондоні почути українську мову й пісню з уст вояка.

Від 29 до 31 вересня зійшлись були представники Українського Комітету з Европи й Америки в Українськім Домі в Парижі, у Франції. Над домом цим гордо повівають прапори український, французький, а на самому верху прапор Злучених Держав Америки, бо дім цей є власністю українців, громадян Америки. І тут закінчив шановний бесідник свій звіт такими словами: „Дай, Боже, щоб українці на рідних землях взяли за взірець ідеали і форму правительства наших Злучених Держав для кращої будучності українців, та Свобідної, Соборної України".

На внесок громадянина Теодора Копки, піддержаний громадянином Михайлом Тимчишином, слідуючі резолюції були прийняті й одноголосно ухвалені:

І. Присутні на цьому Всенародному Вічу, представники Церкви, запомогових льокальних товариств, клюбів, жіночого гуртка, американських ветеранів українців,домагаються, щоб 30.000 українців скитальців в Італії, Франції, Австрії, Німеччині, Індії та В. Британії були признані за українців.

ІІ. Щоби постаратися як найскоріше переселити тих людей до Злучених Держав та інших демократичних держав.

ІІІ. Щоб насильна репатріяція українців в Польщі була негайно здержана та щоб гуманно поводитися з українським населенням...

Віче закінчено відспіванням національного гимну.

* * *

ХАЙ ЖИВЕ СПІВПРАЦЯ РЕВОЛЮЦІЙНОЇ УКРАЇНИ З РЕВОЛЮЦІОНЕРАМИ СУСІДНИХ НАМ НАРОДІВ!

„Український Робітник", Торонто — Онтаріо 29. XI. 1946р.

ВЕЛИКЕ ВІЧЕ В НЬЮ-ЙОРКУ

Представники КУК на вічу. Привіт від КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

Нью-Йорк, 17 листопада. — В суботу, 16 листопада, відбулося з надзвичайним успіхом МАСОВЕ ВІЧЕ у великій залі „Купер Юніон Гол", улаштоване Українським Конґресовим Комітетом та місцевими організаціями. На вічу подав звіт зо своєї місії на Мирову Конференцію в Парижі голова Конґресового Комітету п. С. Шумейко. З промовами виступали делеґати Комітету Українців Канади о. д-р Кушнір та інж. В. Коссар. Привіт від Карпатської України зложила п-на Галина Цейкан. Прийнято відповідні резолюції, які зачитала п. І. Піддубчишин.

* * *

УКРАЇНСЬКЕ СЕЛО ПІД ЧЕРВОНИМИ

(УПС) — На західно-українських селах під совєтською владою нема ніяких культурних імпрез, а навіть хорів, бо нема молоді. Дівчат виарештували, або вивезли. Панує черевний тиф, а найгіршим лихом є пошесть корости, що є загальною недугою в Західній Україні, включно зі Львовом. Привезли її з далекої Московщини. У Львові 60% прибуваючих зі Сходу є хорі на венеричні недуги. По селах на місцях німецьких „ліґеншафтів" потворено — радгоспи.

Це новий рід панщини. Керівниками є лише т.зв. совєтські люди, москалі, або й українці із Східної України. Населення є проти колгоспів і дістає в цьому допомогу від УПА, а також від червоноармійців. Українців вивезених із Лемківщини порозселювано в Галичині й на Харківщині. Дали їм господарства по поляках або вивезених українцях. Коли вони сяк-так загосподарились і засіяли землю, що лежала пусткою, тоді їх перевозили в інші околиці на нові облоги... Господарку мусіли зачинати наново від основ.

* * *

ВИВОЗЯТЬ ФАБРИКИ Й ЛЮДЕЙ

З Карпатської України вивозять фабрики в глибину СССР. Вивезено досі: хемічну фабрику з Перечина, сірникарню з Ченадієва, тютюновий завод із Мукачева, млин із Ужгороду, де розмонтовують також електрівню. Колишіх урядовців (з перед совєтського часу) ув'язнено, або в більшості переселено в інші часті України, або в інші республіки СССР. (Ми подали вже в ч. 17. УПС-и про сов. лагри в Карпатській Україні та в Західній Україні. — Ред. УПС).

* * *

ХАЙ ЖИВЕ УКРАЇНСЬКА САМОСТІЙНА СОБОРНА ДЕРЖАВА — ЄДИНА ГАРАНТІЯ ЩАСЛИВОГО ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ!

РАДІЄВІ ВІСТКИ:

Н ь ю - Й о р к 1.IV. — В Москві на внесок ген. Маршаля провадитимуться наради при замкнених дверях... Вчора ген. Маршаль гострими словами відкинув намагання делеґатів Росії та Франції, щоби накидати свою волю на хід справ, які відносяться до Німеччини. Ось вийнятки його мови: „Маємо паперове порозуміння, заключене в Потсдамі. Якщо не будемо додержуватись духа цих постанов, краще було б, щоб ми були такого порозуміння не заключували. Становище совєтської делеґації пригадує відому американську приповідку про охоту продати два рази того самого коня. ЗДА спротивляються утворенню з Німеччини, в самім серці Европи, гнізда нуждарів. Всі ми зібралися тут щоб не поглиблювати різниць, які заіснували між нами, але ми не повинні теж прямувати до порозуміння лишень тільки з огляду на саме

порозуміння. ЗДА хочуть, щоб Німеччина була Об'єднана, бо розбита Німеччина може стати джерелом неспокою й небезпеки".

У Вашингтоні говорив дорадник делеґата при комісії контролі атомової енергії Джозеп Джонсон про конечність міжнародної інспекції атомової й іншої зброї масового нищення. Він м. ін. підкреслив, що одностороннє розброєння Америки було б загрозою не тільки для самої Америки, але й для усього людства. „Спротивлювання Росії — говорив він —, яке має на цілі те, щоб Америка знищила запаси атомових бомб, а рівночасно відкладання речинця впровадження контролі, дає матеріял до підозріння, що Росія хоче односторонного розброєння Америки".

Нав'язуючи до праць Московської конференції сьогоднішний „Нью-Йорк Таймс" пише: „Виринуло в міжчасі два проекти розв'язання німецької справи: американсько-англійський та російський. Англо-Америка хоче господарського з'єднання, політичної децентралізації, відбудови промислового і господарського життя Німеччини в такому ступені, щоб вона могла сама себе виживити та сплатити відшкодування. Росія противно домагається політичної та господарської централізації на такій висоті, щоб Німеччина могла протягом 20-ти літ сплатити Росії високі воєнні відшкодування. Прийняття російського плану означало б, що відбудований за американські доляри промисл Німеччини сплачував би відшкодування Росії. Незадоволення в Німеччині, яке повстало б у висліді такого способу нужденної господарки, уможливило б Росії опанування цілої Німеччини. Не дивно, що таким спробам Америка цілою силою спротивляється, так як спротивляється поширюванню російської експансії."

Л о н д о н 1. IV. — Вчора ніччю проголосив ген. Франко проклямацію про створення з Еспанії монархії. Проклямація голосить, що як довго жиє ген. Франко, не буде там короля. На чолі Реґенційної Ради зложеної з 12-ти осіб стоїть ген. Франко.

Претендент до еспанського престолу Дон Хуан, який зараз перебуває в Портуґалії, відкинув проклямацію ген. Франко, заявляючи, що не може прийняти пропозиції, якій бракує дві засадничі речі: 1. Згоди на впровадження монархії від еспанського народу та 2. Згоди його самого. Сеніор Льопіс член еміґраційного уряду заявив у зв'язку з тим, що посунення ген. Франко є маневром, який не впровадить нікого в блуд, навіть самих монархістів. Еспанський народ хоче перш за все республики.

В Атенах помер нагло на удар серця грецький король Юрій VI, що прожив 56 літ. Зараз по його смерті заприсяжено нового короля, брата помершого, Павла. Він став королем Павлом 1-им. Померший король походив з мішаного дансько-німецько-російського роду. З грецьким народом кровно не був посвоячений.

На вчорашньому неофіційному засіданні Ради 4-ох міністрів не осягнено порозуміння. По 3-ох годинах дискусій видано ляконічний комунікат, що не підприйнято децизій. Завтра дальше відбуватимуться офіціяльні засідання. Факт, що завтра вібудуться нормальні засідання означає, що Рада 4-ох міністрів уважає останню тему за вичерпану.

Як довідуємося, міністри Бевін і Маршаль відкинули всі претенсії Совєтського Союзу до побирання репараційних статків від поточної (біжучої) продукції Німеччини.

Мін. Бевін попер Францію відносно проблеми Порурря. Ген. Маршаль порушив делікатно справу польсько-німецької границі, заявляючи, що треба

взяти в рахубу питання земель на схід від Одри і Нісси в цілі кращого використання їх багацтв при піднесенні їхньої видайности. Мін. Молотов зажадав, щоб справу польсько-німецької границі уважати за розв'язану і її в жодному випадкові не квестіонувати.

Вчора премієр Югославії марш. Тіто заявив, що Югославія тому пішла за Росією, бо з її сторони вона чує одинокі голоси миру, підчас коли з іншої сторони вичувається голоси про атомову бомбу й грозьбу нової війни.

Вчора Палата Громад ухвалила переважаючою більшістю голосів закон про продовження обов'язку військової служби у В. Британії. За проектом голосувало 385 послів, проти 75. Опозиція голосувала за цим законом. В. Черчіль подякував в імені опозиції за зрозуміння конечности вдержання військової служби, як обов'язкової, а скритикував послів, що голосували проти цього закону. „Совєтський Союз — сказав він — завжди знайде в В. Британії певну скількість „добрих" людей, які час від часу в разі потреби шепнуть йому на вухо маленьку таємничку про британські обставини".

Совєтський Союз дав до пізнання, що не має нічого проти британського проекту скликання надзвичайної сесії Організації Об'єднаних Націй в справі Палестини. Америка ще перед тим дала свою згоду на це; очікується ще відповіді від Франції та Китаю.

„Дейлі Геральд" пише у зв'язку з ухваленням закону про впровадження військової служби у Англії ось що: „Як виявилося, деякі британські посли уважають, що утримання військової служби у В. Британії є звернене виключно проти Совєтського Союзу, однак ці самі люди ані на мить не були заскочені, коли свого часу марш. Сталін заявив, що Совєтський Союз мусить втримувати для своєї безпеки сильну армію".

През. Трумен іменував нового амбасадора до Польщі Стантона Ґріфіса.

В Лондоні провадяться розмови між грецькими і британським урядами про уділення Греції додаткових кредитів, які вистарчали б їй до часу отримання американської допомоги.

Москва 1.IV. — З Парижа повідомляють, що Англія задумує створити в Палестині ряд військових таборів. Британські власті хочуть провадити там військові операції й тому стараються запровадити ограничення у Палестині.

Куомінтангівські (Китай) газети обвинувачують совєтське правління у пристані Дальнє, що вона не хоче допустити до цієї манджурської пристані китайського посадника. Однак причиною є не совєтські власті, тільки уряд Чан-Кай-Шека, що досі не прислав такого посадника. Виглядає, гей би Китай терпів на параліж влади.

„ТАСС" є уповноважнена заперечити вістку, що її поширили грецькі газети, будьто би марш. Сталін уділив дня 28. III. кореспондентові „Юнайтед Прес" інтерв'ю. Цього роду повідомлення є ординарною брехнею. Взагалі марш. Сталін у цьому часі не уділяв нікому послухання.

„Ми, як рух, зродилися в народі і з народом прямуємо до своєї мети. В наших програмових постановах сказано, що ми за народну владу, в якій на першому місці будуть поставлені інтереси народу..."

(Декларація Проводу ОУН.)

В а р ш а в а 1.IV. — (На похороні ген. Свєрчевського виголошено ряд промов. Подаємо винятки кількох характеристичних бесід): Марш. Жимєрський: „...Згинув з руки фашиста з УПА..." Прем. Циранкевіч: ... „Куля бандерівського фашиста забила нам ген. Свєрчевського. Є це пімста міжнародного фашизму...". Ґомулка: „...Згинув від вражої кулі фашиста з УПА, організації, ворожої Польщі, що являється гніздом диверсії і розвідки і яку відтрунули від себе з ненавистю та погордою народи зарівно польський, як і український. Ми цих фашистів нищили і знищимо до останнього...". Знов же один з полковників, що брав участь з ген. Свєрчевським у еспанській кампанії 1936 р. говорив: „Згинув від кулі фашистів з УПА, цих побратимів Андерса, Франко, ґештапо й подібних"...

Л о н д о н 2. IV. — Американський делеґат на конференцію у Москві Маршаль дав міністрові Молотовові вияснення про американські війська в Китаї. Він заявив, що сучасна фаза вицофування американських військ саме кінчиться, та що там зараз знаходиться всього 6.000 американських вояків та моряків, які залишилися на виключне бажання китайських властей. Американські власті репатріювали з Китаю до Японії 3. міліони японців, підчас коли американський уряд нічого не зннає про долю японців, що їх забрали в полон совєтські війська.

Грецький король Павло III-ий завізвав греків до з'єдинення.

В різних місцях англійської окупаційної зони у Німеччині дійшло до поважніших демонстрацій німецьких робітників.

Б. амбасадор у Варшаві Бліс Лейн заявив у Вашингтоні, що він задумує тепер посвятитися виясненню польських обставин. Як на завдаток, він підкреслив, що теперішню Польщу треба уважати за цілковитого сателіта Росії та що польський уряд не має жодної свободи діяння, тільки діє після інструкцій з Москви, яка й контролює всі його децизії. Відносно одержуваої від УНРРА допомоги Б. Лейн заявив, що не все приділи цієї організації доходили там, де були призначені. Розподілом кермував совєтський висланник у Польщі Меншіков. Дальше він пригадав, що Польща — це держава в 95% католицька та що польські католики є глибоко занепокоєні тим, що комунізм у Польщі зробив так великі поступи. Щодо дальшої судьби польського народу, то Б. Лейн глядить на неї з оптимізмом.

Л о н д о н 3.IV. — Вже від довшого часу предметом розмов між англійським та російським урядами є справа 15-ти росіянок, які вийшли замуж за британських летунів. На цю тему пишеться теж багато у різних пресових органах. Одна англійська газета пише про те, що для Англії, яка думає і дбає про одиниці, ця справа є досить важна, натомість для Совєтського Союзу, який дбає про державу, як цілість, а менше про одиниці, ця справа є такою, якою не варто клопотатися. (Ходить іменно про це, що 15

„Організація Українських Націоналістів продовжуватиме всіми силами революційну боротьбу за визволення українського народу без огляду на всі територіяльно політичні зміни, які зайшли б в терені Східньої Европи".

(З постанов Другого ВЗ ОУН, березень 1941 р.)

англійців оженилося з росіянками і хочуть їх тепер забрати зі собою до Англії, на що урядд СССР не дає згоди — прим. ред. І.В.) Як довідуємося, ця справа навіть була темою розмов між мін. Бевіном та марш. Сталіном. Сталін мав заявити, що він зробив у цій справі все, що міг, зробити, однак... без результату... .

Завтра опустить Атени совєтський амбасадор Радіянов. Не подано до відома, чи опустить він Грецію на стало, чи тимчасово. В Атенах залишиться шарже д'афер СССР.

Москва 3.IV. — Повідомлення з Вашингтону підтверджують, що американці задумують створити на грецькому острові Лемнос свою летунську й морську базу.

Підчас критичного виступу групи 75 англійських послів із партії праці та лібералів (продовж, військ. служби в Англії — прим. І.В.), посол — лейбурист Сколем закинув англійському урядові те, що він досі не виявив даних про англійсько-американське військове порозуміння.

Лондон 4.IV. — Рада 4-ох міністрів розглядала протягом 4-ох годин справоздання координаційної комісії справи мирного договору з Німеччиною. Порозуміння не осягнено. Підчас обговорювання не порушено взагалі головних і найбільш спірних справ.

В. Британія подала свою скаргу на Альбанію до Міжнародного Трибуналу в Газі.

Вчора американський сенат ухвалив одноголосно проект през. Трумена про уділення Греції та Туреччині допомоги. При цьому узгляднено поправку сен. Ванденберга, що ООН має право евентуально нівелювати цю допомогу, коли вважатиме це за відповідне.

Київ 4. IV. — Мін. Бевін погодився на те, щоб Німеччина взяла участь у підписанні мирного договору. Ген. Маршаль запропонував відсунути розв'язання цього питання на дальший речинець.

В-во „Перемога"

Informatyvni Visti, Year IV, No. 13, April 5, 1947.
21x30 cm., 18 pp. Hectograph edition. Publishing House „Peremoha".
(National Archives of the United States, Record Group 319, No. 356391)
Summary.

,,In Defence of the Ukrainian Liberation Idea," is a lenghty editorial reprinted from the Ukrainian—American daily „Svoboda", No. 225, of 15 November 1946, which attacks both the Soviet and the Polish anti—Ukrainian propaganda and especially the attempts to present the Ukrainian liberation movement in a very unfavourable light.

It focuses on two articles in Polish emigre newspaper „Dziennik Polski" and „Dziennik Żołnierza", both published in London, as an sample of inability to distinguish between the truth and the half—lies of the Soviet propaganda against the UPA and the Ukrainian underground.

„The Fate of the Revolutionary Ideals", is a reprint from the Polish—American newspaper „Dziennik Dla Wszystkich", of 5 June, 1946, which quotes Anthony Eden's statement in „Le Mond" that the Soviet Union has failed to realize the ideals of the Russian revolution to improve the lot of the people.

Moreover there is evidence that a new privileged class is being formed from the sons and daughters of the ruling party elite.

„Weapons at the Ready", reports that the United States decided to reorganize its military industry and to create three categories of factories.

At the same time it decided to dispearse its fleet so as to avoid a possibility of another Pearl Harbour.

„The Worker and the Dictator," is a reprint from the newspaper „Dziennik Dla Wszystkich", of 31 July, 1946 which discusses huge difference in remuneration scales of workers and factory directors that exist in the USSR. Some directors make as much as 170 workers combined. Stakhanovism is another method of exploiting the worker. No American trade union would ever agree to such an exploitative system of remuneration or of labour.

„Before the Third World War", is a reprint from the Polish—American newspaper „Ameryka Echo," of 22 September, 1946.

The article states that both the United States and the USSR are talking peace but are preparing for war. The reason for this is that the Soviet Union never demobilized its forces after the war and is doing everything possible to develop its military strength even further.

The article describes various countermeasures that the Unites States has undertaken in order to check the USSR, in particular the development of atomic weapons and the long distance rockets, to deliver these weapons.

The Editors further quote the „Ameryka Echo" on the situation in Hungary, and Lithuania, and the Moscow „Izvestiia" about the death of V.S. Smirnov, the head of the Criminal Division of the USSR Procuracy General who died in „tragic circumstances".

„The Ukrainian Insurgent Army in Struggle", from the Ukrainian—American daily „Svoboda", of 3 December, 1946, No. 230 is a short item paraphrasing the Associated Press report from Warsaw about the battles of Polish troops with the UPA, in which the latter is reported to have suffered 300 killed.

The Polish authorities also claim that more attention will be paid to contacts of insurgents with the British and the Americans.

„Lithuanian 'Fascist' at the Diplomatic Reception in Washington", is a short item from Moscow's „Pravda" complaining about the presence at diplomatic reception of the Lithuanian Ambassador to United States Pavilas Zaidekis.

„The Poles Arrest Volodymyr Fedak", is a short item about the arrest of an alleged Ukrainian nationalist and a former commander of a unit under the leadership of „Bul'ba", who infiltrated the Polish Workers Party and become the Vice—Chairman of the Repatriation Commission in Katowice.

Mykola Chubatyi, „Borders of New Poland", from „Svoboda", 3 December, 1946, discusses the shift of Polish territories to the West at the expense of Germany and the changes in the borders between Poland and the USSR.

The so called „voluntary exchange of populations" between Poland and USSR is designed to remove Ukrainians from Poland and Poles from the USSR. The Poles who leave Ukraine are replaced by the Russians.

These shifts of territory and population that resulted in a new geographic position for Poland, prevent that country from ever again being able to play the role of a superpower.

Additional short items are the report from the **„November Festivities"** in Cleveland, Ohio, the meeting of the Ukrainian Congress Committee delegation with Senator Vandenberg, and the delegation of American and Canadian Ukrainians with Mrs. Eleonor Roosevelt on behalf of the Ukrainian Displaced Persons.

„Report from the Protest Meeting", from „Novyi Shliakh" of 13 November, 1946.

This is a shortened version of the report from the public meeting in New Britain, Connecticut of 15 September 1946, at which the main speaker, Dr. W. Galan, Head of the United Ukrainian American Relief Committee, spoke about the situation in DP Camps and about the treatment of the Ukrainians in the USSR and Poland.

Among the resolutions passed at the meeting was one requesting immedidate stop to the forcible repatriation of Ukrainians from Poland.

„Ukrains'kyi Robitnyk" (Ukrainian Worker, Toronto, Canada), in its issue of 29 November, 1946, reports about a large manifestation of the Ukrainians in New York City with speakers Mr. S. Shumeiko, Rev. Dr. Kushnir, and Mr. V. Kossar.

Mr. Shumeiko, the head of the Ukrainian Congress Committee of America, reported on his mission to the Paris Peace Conference.

The rest of this issue is devoted to various short items from international press agencies and to **„Radio News"** from London, New York, Moscow and Warsaw.

ЛІСОВИК

Ч. 7. **Серпень, 1945 р.**

Про що без слів говорили в Потсдамі

Всі три змовкли. Кожний важко зітхнув по розмові. А тоді переглянулись між собою. І подумав президент Труман спинившись на грудях генераліссимуса Йосифа І., які були сяючі від орденів та зір:

„Ти знищив церкви, в гармати перелив дзвони... Навіть не задзвонять по тобі... Та що ж! В той скорий день, коли твоє тіло повисне на звичайнім мотузі, жрець нової правди глумливо і ненависно гойдне твій труп, забряжчать тільки ордени і зорі на твоїх грудях. Забряжчать замість похоронних дзвонів. Носи їх — вони пригодяться!"

Генераліссимус Йосиф І. подивившись на них обох, подумав:

„Смішні для мене ви! Такі малі проти мене! Я виграв війну. — Я пережив ваших попередників, з якими грав ті карти, що й з вами. Я переживу і вас!" —, і під чорними вусами затремтіла азійська усмішка.

А тоді прем'єр-міністр Етлі, неначе у відповідь генераліссимусу подумав:

„Дурний ти монголе! Тебе не зїв мій попередник, але це призначено мені.", і поглядом звернувся до президента, неначе спитав: „Чи не так?!!", — і президент Труман і пр—міністр Етлі всміхнулись на знак згоди...

* * *

КАЗКА ПРО ІВАНА ЛОПУХА
(продовження)

В день один осінній, тихий
Обійшли село на лихо
Москалі тупо-сердечні
Ну, й не думай вже до втечі.
Ходять всюди, всюди риють,
І грабують, як уміють.
Зазирають до хлівів
І там находять Лопухів...
Ось зайшли вони до Йвана
Всюди мусіли поглянуть,
Але доля не така,
Щоб відразу Лопуха

Видать їм в криваві руки
На посміх, на глум, на муки...
Вже хотіли залишити Москалі
Іванів двір.
Як якийсь один сердитий
Жид-старшина, наче звір
Крикнув грізно на салдатів:
„Треба добре пошукати,
Бо я чую хтось хропе
У стодолі цій, у сіні".
Й москалі неначе свині,
Стали рити сіно все...
Що тепер? Скажу, їй Богу,
Йвана витягли за ноги
з сіна власного, удвох.
Йван кричав з початку: „Ох"
Ну, а потім, як кабан:
„Ой, прости мій любий пан!"
Йвана вивели на диво,
Копняків дістав правдивих.
В посміх з двору повели
Й попращатись не дали,
Йому з дітками малими.
Жінка впала на коліна
І блага в катів прощення.
Але де. Вони не чують.
Ревно так усі пильнують
І бють його мов скажені.
Плаче жінка, рве волосся,
Проклина, благає, просить,
Але те усе дарма...
Йвана дома вже нема...
Де ж він, — думаєте — вбили?
Розпяли чи отруїли?
Ні, він живий, він стоїть
Між тими, кого зловили,
І втира рукою піт.
Ну, а потім до вагонів
Його замкнули й по закону
Повезли аж на Сибір,
У чужу далеку мір.
Там він буде працювати
Під наглядом свого ката,
Там витратиться і вмре.
Вмре десь певно на чужині,
Не на рідній Україні...
Сидить Йван в вагоні, плаче...
Плач, Іване небораче!
Коли ти за ту свободу
Не схотів разом з народом
Йти боротися в ті дні,

Плач, Іване, ти — в труні,
Вмреш десь, друже, в чужині,
У холодному Сибірі,
Натерпівшись страшних мук.
Там на тебе чека крук.
Отак слухайте, гадайте,
Казку цю напоминайте.
Йдіть, боріться за свободу
У ці дні з усім народом!
Більш словам не вірте ката,
Не вертайтеся до хати,
Щоб не сталося гріху,
Як Івану Лопуху!

(7.8.87.)

(Кінець)

* * *

З РИСУНКІВ ІВАСИКА БУЛЬБАСИКА

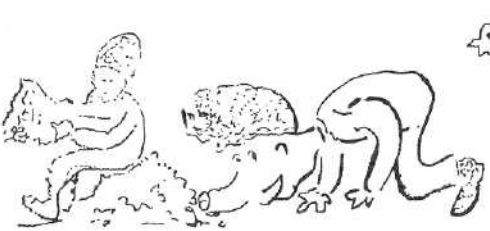

Той риє під своїм сусідом.

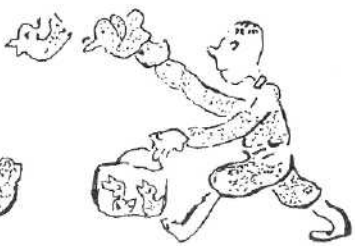

А і ой пускає качки по терен і.

* * *

А той стрілець є прив'язаний до свойого „куща".

Той політик крутить носом.

Надзвичайне оголошення.

КОЛИ ВИБУХНЕ НОВА ВІЙНА?...

Останньо наспіли до нас вістки, які майже вдоволяюче роз'яснюють пекуче питання: „Чому ще досі немає збройного конфлікту між „союзниками?"

Тією причиною мав би бути сензаційний скок невідомих осібняків, зацікавлених речинцем вибуху, на державні архіви в Нью-Йорку, де між іншими мали попасти таємні плани нової війни з большевиками.

З цього приводу виступ аліянтів проти совітів затягнеться, аж до виготовлення нових планів війни.

За проступниками, що самовільно зважились на такий крок і тим продовжили нашу працю в підпіллі, шукає СБ, тим більше, що й публична опінія найстрогіше напятновує цей поступок.

ПРИГОДИ ВВІ СНІ
(гумороистичне оповідання)

Після того, як йому зробили масаж, він, президент Труман, міцно заснув. Десь опівночі, вві сні, якийсь дивний птах вхопив президента і поніс його в своїх обіймах понад водами, понад небаченими землями і приніс аж до Синяви. Заніс потім до однієї хати і сказав йому:

„Від тепер ти не є президентом Америки, а тільки звичайним сином цієї землі, на якій ми спинились... Твоє ім'я буде — Іван, а призвіще — Терпило. що б не було з тобою — не бійся — я буду стерегти тебе..."

І президент тільки чув, як залопотіли великанські крила того дивного птаха, як пошумів він зникаючи. Залишився він один в темній, незнайомій хаті. Аж ось рипнули двері... Блиснув вогонь.

— Пан хцут заночувати? — спитавсь господар Хома.

— Еге ж.

— То не бардзо мене тішит, але нема на то іншої ради. Іно ви скиньте з себе це убрання, я юж дам вам своє, в мойому буде безпечніше.

— Якже то? Чому я маю скидати своє убрання?!

— Не гадайте так пане, бо ви ніц не знаєте, не з наших сторін, здається! Таке жите єст дзісяй... А, як не хцете так, то ідіть до когось другого, бо я так ся бою вас тримати.

Президент Труман подумав, що це не є в Америці, що, на цій землі панує інше життя, тому покорився впертому Хомі. А за кілька хвилин дядько Хома роздягав гостя, придивлявся до його убрання і тільки прицмакував губами. Потім вніс свої старі штани, сорочку, капелюх.

— Будете без черевиків, бо маю іно одні.

Президент Труман не сказав нічого, бо вирішив стерпіти усе.

— Вечеряйте!

На столі була несмажена, холодна бульба. Ледви з'їв одну бульбину і подякував...

— Тепер підемо спати...

І пішли...

То було на початку травня... Ще було холодно... Довго вони йшли лісами.

Терня і шишки боляче кололи президента в підошви босих ніг. Аж ось заблищали перед ними вогні... Заспівали півні, замукали корови, загомоніли люди. Президент Труман дуже здивувався, не бачучи перед собою хат, а чуючи в лісі, прямо під соснами і голим небом, життя цілого села, а ще більше здивувався, коли дядько Хома розіслав куль соломи на віддалі одного кроку від рябої корови і сказав:

— Лягайте спати!

Ліг тому, що мусів. Та де там до сну! Лежав тільки і думав, що то буде далі, слухав про що говорили між собою чоловіки-сторожі, попихкуючи цигарками біля вогнів... І так аж до ранку!... А ранком дві маленькі дівчини пішли до села, прийшли потім: зійшлись до купи люди, довго про щось говорили між собою, а він тільки лежав і слухав їхньої сварки, їхні сумні наради, дивлячись на свою сусіду — рябу корову, а корова на нього. Згодом вся юрба з возами, наповненими різними речами, зверху яких сиділи мовчазні діти, з коровами, козами, з свиньми, курми, військовим порядком почвалало до села. Йшли чоловіки в кожухах і шапках, несучи якісь клунки, йшли жінки з вузлами лахміть на спинах, а на тих вузлах сиділи маленькі діти, більші ж йшли тримаючи своїх матусь за руки, йшли молоді хлопці з крісами на плечах... Як за епохи кочовництва!...Позаду йшов дядько Хома з своїм гостем.

— То так у нас юж давно, — сказав дядько Хома.

— Революція, хотіли ви сказати?

— Та я й сам не знаю, що воно єст, — відповів Хома.

Прийшли до села... Спокійно було до обіду. Тільки по городах, поза плотами стояли чоловіки як пухала, розглядаючись в різні сторони, перекликаючись між собою. Президент забувся, де він є, пригадав важливу справу, витяг нотес — щось писав для Америки.

Аж ось нагло затупотіло, потім хтось крикнув під вікном: „Поляки!", і побіг далі, знов гукнув під вікном: „Польська банда!", і побіг далі. І зблід дядько Хома, затрусилась тітка Оксана (жінка Хоми), заверещали діти, а президент тільки підвів голову і дививсь, як гарцював демон страху у душах і тілах.

— Втічем!, — раптом крикнув дядько Хома і вибіг на двір, а за ним жінка і діти. Президентові більше нічого не лишилось, як бігти також!... В селі чулися стріли, гавкали пси, кричали люди, бігли одні стрімголов кудись, а інші, оглядаючись з поспіхом, вели кволі корови. Та раптом спереду стали стріляти в них і верталися люди з криками розпачу, розбігались, припадали до землі, тремтіли і молились. А Труман стояв, забувши про власну небезпеку — він був вражений страшною дійсністю

— Втікайте!, — хтось крикнув над ним. Він пізнав Хому.

— За мною! — і побіг Хома, а президент за ним. Вбігли до стайні... Президент знову побачив рябу корову, яка була найближчим сусідом його тієї ночі... Хома впав на коліна, швидкими руками розгріб сміття, підняв дощку — перед ним була дірка, як рот.

— Лізьте! — владно сказав Хома свойому гостеві і показав рукою на Дірку.

Президент уже не роздумував, став лізти, але якийсь сморід нагло вдарив йому в лице. Став вертатись.

— Лізьте скорше! Гнівно крикнув Хома. Не міг уже не послухатись і переставши дихати, встромив в дірку руки, а потім голову, проліз до живота, а потім тільки важко захарчав, застогнав (круглий живіт його не хотів

зміститись в обводі тієї дірки). Дядько Хома відразу збагнув в чому річ, підняв праву ногу і підбором став бити в задницю президента — допомагав, значиться, йому. Тіло знову заколивалось, і ще одне зусилля Хоми і президент тільки блиснув пятами! — Впав до криївки. За ним швидко вскочив дядько Хома. — Мав сприт, бо йому ж не перший раз! Закрилася дірка, а ряба корова вхід замаскувала сміттям і стала на сторожі... Довго лежав без тями президент. Хома засвітив світло і президент побачив яму оббиту дошками. Під ними ворушилась солома.

— Що то значить!?, — спитавсь президент.

— То наші останні союзники, — відповів дипльоматично дядько Хома. А через кілька хвилин президент зрозумів ті слова до кінця.

Президент питався про життя тієї землі, а дядько Хома пошепки розповідав аж до вечора.

Коли настала ніч вони вилізли з криївки. Дядько Хома кудись ходив. А президент Труман, з'ївши дві холодні бульбини, сидів сумний і стомлений.

Раптом до хати ввійшло двох узброєних.

— Слава Україні!— привітались вони.

Труман нічого не відповів. Та і що би міг сказати: коли не був в організації, не працював у підпіллі! Така його поведінка трохи здивувала присутніх.

— Ну, підемо вже, — сказали узброєні, звертаючись до президента.

— Куди? — вражено спитавсь.

— На зв'язок... Зв'язком аж до Мівкова.

Подумав, що так треба, тай пішов...

Навіть не в свойому убранні! Йшли цілої пів ночі... Сіли на спочинок... Президент дістав цигарницю, яку мав при собі, і став закурювати.

— Що робите? Не вільно! — сказав один зв'язковий.

— Чому? Як то?

— Є большевики навколо.

— То що ж?

— Як що? Хочеш розконспіруватись, щоб потім скорше постріляли? — крикнув другий.

„Та як же це так? — подумав Труман, — Чому я маю боятись большевиків, коли вони мої союзники? Атже стрічався в Потсдамі!... Глузують з мене, чи що?!, — і засвітив запальничку, щоб прикурити.

Тоді зв'язкові не довго думаючи пішли вирізати бука і вернулись.—

— Дістанеш 25!

Президент тільки витріщив очі, не знаючи, що може означати „25". А коли поклали його на пеньок, і один раз вдарили, він аж тоді збагнув, що ще лишилось 24. Став кричати. Та чи то поможе? Один взяв голову між ноги, а другий продовжував далі, аж до кінця... Треба простити їм, бо президент був у селянськім убранні, і вночі вони не зорієнтувалися!

Пішли далі, тільки президент ішов важко і позаду. Аж ось під Мівковом в кількох кроках на них посипались стріли... Засідка! Але той дивний птах, поклявся стерегти свого президента, тому були усі живі. Минули тільки Мівків і зайшли на Качмарі, як уже світало... Залізли на стрих, а там їх накрили двома возами соломи.

Другу ніч йшли теж далі... Зайшли аж до Люблинця. До полудня спали в стодолі. Закликали на обід. Дядько Микита відразу зрозумів, що його гість хоч і переодягнений на селянина, та одначе є якийсь старшина. Тому то він постарався і самогону до обіду. Випив сам, а потім налив гостеві. Звиклий до

вина гість був закрутив носом, але подумав, що й тут може бути знову „25", тому випив, гірко скривившись. За кілька хвилин очі його посоловіли. А дядько Микита тоді до нього:

— Пан старшина чогось не їдять... Їжте пане старшино... Чим багатий, тим і радий... Коня не маю... Може б пан старшина дали коня? — Так бардзо зле без коня. Забрали все. Тераз ніц не маю. Президент вчувши такі сльози свого господаря, пообіцяв йому два найкращі коні зі своєї стайні, і по звичці, по обіді вийшов проходитись подвірям. Став над плотом і замислився. Раптом дивиться, вулицею прямо на нього йде якась пані. Став придивлятись — очі його засяли радістю і він побіг на зустріч її, став обнімати її. Пані скрикнула, і стала відганяти його від себе.

— Міс Леді, ви не пізнали мене?! Я... ваш чоловік!

— Відійди паскудо!, — крикнула гнівно міс-леді.

— Міс Леді, не проганяйте мене, я ваш чоловік.

— „Я — Труман". — Пані не слухалась і далі. Тоді в пориві відчаю, на грудях своїх він розірвав сорочку.

— Придивіться, ваш медаліон... Пригляньтесь і повірте! — благає. Пані ще вагалася дальше. Тоді він зняв з себе капелюх. Міс-Леді пізнала уже цілком і заплакала від радости і смутку.

— Чого ти прийшла?

— За тобою. Два дні, як ти покинув батьківщину. Тебе нема — Нарід бунтуєсь... Хоче бачити тебе. Скорше вертайся!

— Зачекають, — спокійно відповів президент. — А як і кудою ти йшла? —

— Всюди йшла різними землями... Йшла одна і тільки тут потрапила на якісь зв'язки. Воно добре, та тільки не скоро. Дуже довго доводилось чекати на зв'язках.

— Ну добре, — сказав Труман і вони пішли до хати. Вона, щоб спочати, а він, щоб розповісти їй свої пригоди.

Та ось розчинилися двері.

— Здраствуйте! — і в хаті москаль фронтовик.

В руках німецький мундур і чоботи. На плечах кріс. З кишені виглядала пляшка горілки. Підійшов до Трумана.

— Хазяїн, купіш?

Труман не розуміючи його слів та не маючи грошей, заперечив головою. Солдат глянув на міс-леді і він швидко тут зорієнтувався! Кинув все з рук.

— Уході з хати! — крикнув він до Трумана. —

— Чому? Як? — спитавсь президент.

Солдат не довго думаючи зняв кріса з плечей і вистрілив в гору. Труман вибіг з хати, а міс-леді була на пів жива. Їм з роду ще ніхто не стріляв біля вух!

— Ложись! — грізно сказав солдат міс-Леді, палаючи в очах дикою жадобою. Міс леді нічого не розуміла. Тоді солдат безпардонно вхопив її і став валити на долівку. Аж тут опам'яталась вона, зрозуміла все до кінця і стала кричати на порятунок, та захищатись від нахабного москаля. А президент стояв біля вікна і дивився на ту страшну сцену, тремтячи від гніву і безсилля.

І вже міс Леді була на долівці, вже так близько було лишилось до того ганебного злочину, але явився той дивний птах, вхопив їх обох, Трумана і міс Леді і поніс понад землями і водами аж до Білого Дому. —

І прокинувся з цього страшного сну президент Труман. Піт вкрив його чоло. Задзвонив в дзвінок. Ввійшов джура.

— Погляньте чи спить міс Леді.

За кілька хвилин вернувся джура і доповів, що міс Леді спить спокійно.

— Тоді візьміть карту світу і відшукайте на ній такі села: Синява, Мивків, Люблинець. Я буду чекати.

Джура вийшов, а президент лежав і кілька раз пригадував від початку до кінця той страшний сон. Десь над ранок вернувся джура.

— Знайшов ті села, пане президенте.

— Якій державі належать вони?

— Україні, — відповів джура.

Не знати, що подумав президент Труман про ту невільничу країну, життям якої жив вві сні. —

Lisovyk, No. 7, August, 1945.
21x28 cm., Hectograph edition.
(Archive of ZP UHVR, B9-1, 210901).
Summary.

„The Thoughts Which Were Not Expressed in Potsdam."

President Truman looks at Generalissimus Stalin, on his chest full of medals and thinks of him as the destroyer of churches, who turned church bells into guns and imagines him in a noose with medals tinkling at his funeral.

Generalissimus looks at Truman and Atlee and thinks how small they are in comparison to himself and how he can play and win any game with these two individuals.

Atlee looks at Stalin and thinks: „You stupid Mongol! You were not finished by my precursor but I can do it".

And then Truman and Atlee look at each other with their allknowing smile.

„The Fable About Ivan Lopukh", a conclusion of a satyrical poem from an earlier issue of the journal.

„From the Drawings of Ivasyk Bul'basyk", is a montage of four cartoons.

„A special Announcement: When Will the New War Begin?"

A delay in the war was caused by the theft of American war plans from the New York archives by unknown individuals. Thus, the new plans have to be prepared. Those individuals who by their action prolonged the work of the underground are being searched for by the SB (Security Service).

„Adventures in a Dream—A Humorous Tale".

After a pleasant massage President Truman went to sleep. Sometime after midnight he dreamt that a huge bird picked him up and deposited him in the village of Syniava. The bird also told him that from now on his name will be Ivan Terpylo (Sufferer) but that nothing will be happen to him so he should not worry.

After a while an old peasant came into the room and asked the President to exchange his good suit for some old clothing. He was also left barefooted because the peasant had only one pair of shoes. Afterwards they ate two lean, cold potatoes and left for the forrest where the entire village was camping.

Next day all the people with their property and chattels left for the village and until noon everything was quiet. Then somebody screamed that the Poles are coming. The family with whom the President was staying started to run in the direction of the forrest but the road was blocked by the attackers. The man took the President and they hid in the bunker under the stable where the President was told all about life in this country. In the evening they came out and met two armed men who took him to Mivkova. On the road President Truman wanted to have a smoke but the two men told him that Bolsheviks are all around and might notice the cigarete glow. The President, however, did not listen because he considered the Bolsheviks his allies and lit the cigarete. To punish him the two soldiers took away his cigaretes and gave him 25 switches on his behind. Finally, although they were shot at they managed to arrive in the village of Kachmari where they went to sleep.

The second night they proceeded further and reached the village of Liublynets' where after a meal he noticed his wife Miss Lady in the village street. After some difficulty in recognizing her husband Miss Lady implores him to return home as soon as possible. In the meantime a Russian soldier enters the house and begins to make improper advance

to Miss Lady and even tosses her on the ground with a clear goal in mind, when the large bird reappers and whisks them both away from that place.

When President Truman awoke from his sleep he asked that the villages of Syniava, Mivkiv, and Liublinets' be immediately located for him. He discovered that they were located in Ukraine and that in his dream he lived a life of the people of that unfortunate country.

„Angel of Peace", is a cartoon of Stalin who is represented as trying to place a red flag and the chains on the globe.

Воля народам! **Воля людині!**

ЛІСОВИК

ч.8 **Вересень — Жовтень, 1945 р.**

МИ ВІРНІ АЖ ДО СМЕРТИ!...

Козацьке ми племя, серця козацькі наші!
Нам не страшні ні лиха, ні пригоди,
Ані „Жешовскі" Мірки воєводи,
Ні енкаведиські Хаїми, чи Саші!

Ми вірні аж до смерти рідній стрісі
І з рідних хат — не підемо нікуди!
Тут ми родились — тут вмирати будем!
Як не на ліжку, то в полі, чи в лісі...

Отож, нехай затямить добре ворог:
Нам страх — чужий, в руках відвагу маєм,
Бо в наших жилах кров козацька грає
І є ще в наших гаківницях порох!!!

* * *

Перехоплений повстанцями лист від головного уповноваженого по переселенню — вміщаємо повністю.

Редакція.

Москва, Кремль.
Товариш Сталін!
Звітую Вам, великий вчителю і ласкавий батьку, про стан переселення українців з терену відданого Польщі. Не дивлячись на те, що було прикладено всіх старань до цієї важливої справи: взято на допомогу для застрашення 50 тисяч польського війська, всюди було роблено мітінґи по три рази на день, переводилися арештовування антисовєтських елементів, роблено великі й часті облави на бандеровпів, яким тут немає ліку, — отже, не дивлячись на те все, з страхом в своїм більшовицькім серці, доповідаю Вам, великий вчителю, наймудріший з усіх людей, що переселенча кампанія не вдалася.

Заледве ми відтранспортували 150 господарств і то власними силами (своїми руками, значить) вкидали їх ляхи до вагонів, бо самі не хотіли виїжджати. Кілька сіл ми були зігнали до станцій: Любачів, Олешичі, Нова Гребля, та в ніч з 14 на 15 цього місяця, не знати звідки хмарами явились бандеровці: напали на вищезгадані станції і всіх людей завернули до хат. За

цей бій мушу сказати, що польське військо не проявило жодної інціятиви, скрізь розбіглися, як миші, і я тепер роблю висновок, що поляки — або великі боягузи, або мають таємний союз з бандерівцями. Зараз по всіх селах стріляють мої переселенчі комісії, правда, кілька їх ще залишилось, але орієнтуючись по ситуації, знаю, що скоро не стане і їх. Населення вороже відноситься до нашої влади, боїться Вашої батьківської опіки гірше пекла. Тут кожний: від дитини до старого, від жінки до чоловіка — кожний дише великою ненавистю до нас і прямо дикунською любов'ю до своєї землі, до України, значить (Не подумайте тільки, що я тут щось загадково висловлююсь про Україну, я тільки констатую факт і ще раз запевнюю свою глибоку відданість Вам, великий Сталіне, та нашій комуністичній партії).
Отож, кожний тут бандерівець! Осмілююсь від себе додати, що ліпше цих людей не брати до нашої країни, бо я боюсь, що за кілька день вони розвалять наш, в крові і поті побудований соціялізм. Але, якщо Ви і далі будете домагатись здійснення свого геніяльного задуму, то прошу прислати 100 тисяч війська і то не звичайного, а гвардійського — може щось вийде з того!

Прошу вжити рішучих заходів проти банлерівців. Пропоную літаками повести розвідку в хмарах, може вони там сидять через день, бо уже кожний сантиметр цієї землі ми кололи дротами, кожну сосінку оглянули — ніде не виявили їх, але коли настане ніч, то всюди б'ють наших! Армії нашої чомусь не чіпають, а тільки війська нквд і всяких наших політичних та громадських діячів!) Щоночі кругом палають села з яких нам силою вдалося вивести до станцій населення. Ще раз нагадую, що треба пошукати їх в небі, в хмарах — напевно вони і там з Головним їх командиром. Після нашої розвідки, є якийсь Залізняк. Поляк, коли вчує про нього, то втікає аж до Люблину, та і ми не з приємністю вимовляємо гайдамацьке ім'я!

Тут так прикро тепер для мене, що свою резиденцію і я переніс до криївки, бо як би не ховався в землі, то давно б мене шляк трапив, як тут кажуть. Добра річ криївка на час небезпеки, але тільки інколи повітря бракне в ній, тоді треба відтуляти „вхід" і ризикувати своїм життям. Мої секретарі вже аж захворіли від підземного повітря, хворий я і сам, але тримаємось надією, що Ви, або відкличете свій геніяльний задум про переселення, або пришлете 100 тисяч гвардійського війська і ми тоді виліземо з криївки. Не гнівайтесь, великий батьку, що я не виконав Вашого наказу — самі знаєте, що я на всіх фронтах справлявся з успіхом, але на цьому фронті не маю сили, бо бандерівці — це більший ворог для нас, ніж був колись німецький фашизм.

Отже, кінчаючи, радив би Вам, великий Сталін, відмовитись від переселення, бо остаточно роздумавшись, приходжу до висновку, що тут жодна військова сила не поможе! Чекаю відповіді. Одно прошу не забувати, що я в криївці, що мене, або можуть всипати, або я цілком захворію від того підземного повітря.

Хай живе всесвітня пролетарська революція!
Хай живе комуністична партія!
Хай живе батько народів, геніяльний вчитель,
перший маршал Совєтського Союзу — побідник
гітлеризму, генераліссімус Сталін!

Головний уповноважений по переселенню
українців з терену Польщі
Генерал-майор (Каблуков)

П.С. Щойно одержав звідомлення, що в селі Млинах бандерівцями забитий полковник і моя переселенча комісія. Лишився ще я з моїм штабом. ҐВАЛТ!!!

ЗАЛІЗНЯКОВА ЛЮЛЬКА

Два сусіди: Пилип і Гаврило ввечері вже зустрілися на вулиці.
— Що чувати, сусіде? — спитався Гаврило.
— Кажуть, що стримано юж переселення. Та хоч би і не стримали — всеодно не поїдемо! — відповів Пилип.
— А видати що?
— Ніц, іно вогні! Подивітесь, навколо горить... Наші воюють! Дядько Гаврило обвів очима по обріях рожевих від пожеж і задоволено посміхнувся. Вони закурили цигарки. Душі їх тішили далекі сяєва. В цю хвилину підійшов до них один більшовик.
— Хазяїн, што там гаріть? — спитавсь.
— Видите, що небо... мабуть чорти вечерю собі варять.
— Я такой голоден! Должно бить пойду к нім кушать.
Но пока што, разрішітє прикуріть папіросу...
— Не маю вогню, товаришу. Підіть прикуріть до нашого Залізняка, видите, він юж запалив свою люльку. — відповів дядько Пилип і показав рукою на одну далеку пожежу. Але коли повернув голову в той бік, де стояв більшовик, то побачив, як густою курявою покрилася вулиця від чийогось гальопу.
— Видите, як закурив! — сказав дядько Гаврило і підняв з землі згублену папіросу.

* * *

ДЕЛЄҐАТ БЕЗ МАНДАТУ
(малий фейлетон)

— Ну вечеряйте, куме Терешку! Я такий радий, що ви повернулися... Бігме, такий радий я! — казав Юхим до свого кума і підсовував йому ближче тарілки.
— Не дай Боже вам, куме, видіти таке, як я видів. Думав, що юж не побачимось більше. Налийте куме, ще один келишок, най вип'ю і тоді юж буду оповідати. Кум Юхим щиро налив два келишки, цокнулись вони і випили. А тоді, як звичайно по горілці, мовчки закушували. Нарешті кум Терешко витер долонею свої уста, розправив довгі вуси, поклавши руки на стіл і вдивляючись в свого старого кума, став оповідати:
— Звар'ював був єм я, куме. Не так я, як моя жінка. Правду гадають, жи не треба слухати баби, бо сам станеш бабою. Намовила мене іти до комісії і записатись на виїзд. А іще перед тим знавім, жи роблю зле, бо, тихо скажу вам, іно не розконспіруйте мене: видівсь я з Івановим Грицьком, він якимсь командиром є в УПА і ся називає Круком. Гадав він мені жиби я ни їхав, а я дурний послухав своєї баби: пішов і записавсь. Кажуть, кого хце Бог покарати то розум відбере. Так і мені. Та трудно ся називає. Спакувавім все на дві фірі, взявім корову, жінку і дітей посадивім на віз, та поїхав до Краківця. Там і спинивсь я, бо казали зачікати. Сиділисьмо день, другий, третій — ніц з того,

кажуть жи піперів ще не виробили. Тут юж корові нема що дати: сіна свого ни взявім, а тем не давали, хоч і обіцяли на обмін. Виджу, що зле, но нема на те іншої ради...
— Ну, а що ж ваша жінка на то?
— Ніц, куме. Баба, коли видить, що зробила зле, то тільки мовчить. Тоді її хоч прикладай до болячки, — добра така!
— А ви що робили?
— Ніц не робивім, іно чикав на ті папери... Гризоти мене такі взяли, жи годі било витримати. Гадаю вам правду, жи і їстися не хтіло. Сядеш било біля воза, підопреш долонями бороду і сидиш так цалий день — іно корова своїм голодним риченням прокидала мене з тих гризот... І стали ми худнути: спочатку корова, коні, тоді я, за мнов жінка і діти.... Стали падати дощі. Зимно було, та спалисьмо під голим небом. Так від холоду клацав зубами, жи аж пощербив їх, подивіться! — він розкрив свого рота і показав кумові Юхимові великі, жовті зуби, верхи яких були, й справді, вищерблені.
— А чи в головах усім вам тоді цокотіло? — з усмішкою спитався кум.
— Е куме, що то гадати. Мудрий ви чоловік, жи ни послухали баби!.. Ну, та хцу оповідати далі. За два тижні приїхало військо, оточило нас всіх, а потім стали видавати нам папери. Ну, і ніц! Підходжу і я до столу, сидить один жидок, старший якийсь, бо був він в кашкеті нєбєского кольору.
„Як ся пишеш?" — питає він мене.
Я сказавім жи пишусь Терешком Хруньом... Подививсь він на мене страшними очима і гадат:
„А, знаю я тебе! Бандьєровец ти, сукин син!"
А в мене серце: телеп, телеп, а в голові: стук, стук, а в пятах: смик, смик — так застрашився я!
Такого б не було, коли б він не подививсь на мене так, і не сказав відразу: „ти бандєровец!", бо я си нагадав тоді, жи давав їсти бандеровцям, ночували вони в мене, одним словом, все нагадалось, і я мало не пук зі страху. Стою я, куме, перед ним і ніц не гадаю, іно тремчу та ліпаю очима.
— А він що ж тоді гадав до вас?
— Ніц, іно дививсь на мене... І знаєте, куме, мині здавалось, жи він все знав про мене.
— Ну а потім?
— Дайте вип'ю ще один келішок, бо не маю сміливості все те згадувати.
— Пийте, куме, пийте! Ніц не пожалію для вас...
І кум Терешко випив ще один келишок.
— Ну, і на чому я спинивсь? Ага, наганув си: перед мною сидів жид-енкаведист, а я стояв перед ним... Ни знаю, як довго то тривало, знаю тільки, як хтось взяв мене за рамена і пхнув — мало я не впав.
І коли я отямився, коли розглянувся, то вздрів: і ззаду в мене стояли енкаведисти і по боках, і на голові навіть!
— І на голові??! Якже то?
— Е, ні куме, на голові юж ни били, то мині так зо страху привиділось... Ну й цалий тиждень била та перша комісія... Знаєте, — і він нахиливсь ближче до вуха кума Юхима і шепотом говорив далі: — знаєте, всіх молодих наших хлопців забрали і повели кудись... Гадали пізніше, жи на Сибір повезли їх... Ой, куме, в велику халепу бивім попав — покрутив свої вуси.
— Нас било лишилось небагато хлопів. Самі старші... позабирали від нас коні, корови, збіжжя, гадали, жи одержимо то все на місці... І який то вам здавалось, цалий вік я тримавсь за коня і корову, аж тут забрали!!! Ще більша гризота

впала мене! А як я сідавім до вагону, то так жалісно корова дивилась на мене, жи я аж заплакав... Та то все ніц!.. Повезли нас! Лишилась у мене жінка і діти, та й тих пізніше стратив. Але, ніц, куме! Привезли нас до Львова, а там, Боже мій! — лагер на лагеру і все там наш брат!
— І що ж ви тоді робили?
— Ніц, іно чикав що то буде... Сиділисьмо там цалий місяць. Знова брали кудись хлопів, а залишилися: діти, жінки, матусі... Прийшла черга і до мене. Закликали, але тут юж било іначе... Цалого пів дня питались, і все одно: скажи, хто був у бандерівцях, що ти там робив, чого не йшов до червоної армії і все все питались! Я був би і викрутився, але той мій гріх, жи я давав їсти бандеровцям, жи спали вони в мене, цалком замотав мене...
І таке вони на мене наговорили, жи ніби то я юж бивім самим старшим там у лісі... І ни пустили мине більше до жінки! Зібрали нас яких три тисячи і знова посадили до вагонів.
— А жінка ж як?
— Ніц ни знаю, напевно, мовчала, бо там всі мовчали та плакали... Ой, куме, куме!... сиджу я в вагоні і мислю, жи всьо пропало... Цалу ніч нас везли кудись... Аж тут раптом, ой, коли б ви тільки знали!
— Що сталось?
— Відгадайте!
— Вам приснилось, що ви повернулись до своєї хати?
— Е, ні, не вгадалисте! — аж засміявся, потім нахилився ближче до кума Юхима:
— Повім вам, іно не гадайте цего... Напали на наш потяг наші, УПА значить.
— УПА?
— Так! Там є її іще вєнци ніж тут! Іно не гадайте нікому, війна юж скоро буде! Там таке робиться, жи яж страх! Колгоспи розбивають, нквд стріляють, скрізь повно бандерівців. Навіть і москалі є юж в бандерівцях!
— Ой, ой, ой! Нивже то правда?
— Бігме правда!
Кум Юхим від радости аж засовавсь на кріслі.
— Ну, і далі як же? Оповідайте скорше!
— Розбіглись ми тоді... І я став вертати через села до дому. Вернувім до Львова, але жінки юж не було — повезли кудись до колгоспу. Я вам повім ще, як то виглядає колгосп і все совєтське життя... Ледви я вирвавсь з него!
— Ну, а як же тера?
— Ніц, все буде добре!... Революція юж скоро! Ой, буду і я юж тоді воювати за Україну!.. А тера вирив он криївку і буду сидіти.
— Ну, а як будуть пошукувати?
— А ви скажете куме, жи мине нима вдома, жи я вибраний диліґатом від нашого села і поїхав на відвідини до Совєтського Союзу.
— То на що тоді криївка?
— Е, куме, треба!, бо ж діліґат без мандату.

* * *

„ВАЖЛИВА СПРАВА"
(гумореска)

Коли, застукавши, я розчинив двері пять дівчат сиділи за столами і писали на друкарських машинах; біля них стояли чолвіки в військових мундурах з паперами в руках і диктували їм; по кутках хати стояли ще інші бюрка, за якими сиділи якісь чиновники з низько нахиленими головами і писали щось, аж скрипіли пера. Тільки вистукували машини, шелестіли папери, колихалася курява, перебігали від бюрка до бюрка люди чимсь заклопотані. За одним столом сидів чоловік невисокого зросту: до нього щохвилини підбігали секретарі, питаючись про щось, а він, після нетривалого роздуму, сердито відповідав їм, або схоплювавсь і швидким кроком підбігав до бюрка, з-за якого прибув секретар, розгортав нервово папери і гаряче вияснював якусь справу, а секретар стояв перед ним і тільки блимав очима. Відразу можна було зорієнтуватись, що той чоловік є начальним шефом цього канцелярійного виробництва, і, що якийсь нещасливий день був для його службовців. Та, одначе, я подумав, що тут може працюють так щодня, до того ж мене наглила моя справа, тому я зараз же спитавсь одного молодого секретаря, що був найближче від мене:

— Скажіть, будьласка, хто є тут районовий Заруба? Якщо його нема, то де він буде?

Подививсь тільки на мене той молоденький секретар, зміряв очима, як кажуть, з ніг до голови і відповів невдоволено:

— Жодної аудієнції нині нема... Є важлива справа... Прийдіть завтра.

Я став як розбитий громом.

,,А то що є? — подумав собі, — може щось надзвичайного заіснувало? Може через два дні пічнеться революція? Може уже є вона і в ці хвилини здобувають Київ? Е, тут й справді чимсь пахне!"

Та чим би то не пахло, але нині мушу бути з районовим Зарубою, то кров з носа, я буду!

І тоді я (правда, боязко) підступив до другого незнайомого, лисого, в окулярах.

— Мені треба друга Заруби, — кажу йому.

А він не відриваючи очей від своїх паперів, тільки показав кудись рукою лівою, і поки я повернув голову, щоб побачити і запам'ятати куди і кого вказувала його ліва рука, то вона вже була на столі і тримала якийсь ненотований аркуш. „Прогавив!" подумав я і розізлився сам на себе за свою немоторність. Став собі серед хати поміж столами і стою, не знаючи, що робити, а повз мене пробігають від бюро до бюро і штовхають в боки, навіть не перепрошуючи. Аж, нарешті, як ось панночка, побачивши мою безпорадність, і, очевидно, скінчивши писати, або її шеф вийшов з хати; підійшла до мене і спитала чого я тут хочу.

— Заруби! — тремтяче відповів я, бо так мене те все настрахало і втомило. Вона пішла від мене до того бюрка, за яким сидів той низенький чоловік, що з самого початку мені здався найстаршим тут, і щось говорила до нього показуючи на мене.

— Не маю часу!... Дайте мені спокій! Ідіть собі до своєї праці! — крикнув до неї.

І мені стало жаль тієї панночки, що через мене, як кажуть дістала, але те щастя, що я нарешті віднайшов у цій революційній машині самого стрижня (Зарубу, значить) заглушило в мені почуття жалю до неї.

,,Е, подумав собі я — кричи-не-кричи, а зі мною говорити мусиш" — і твердим

кроком пішов до нього (а панночка та сиділа уже за своїм столом і тільки дивилась, що з того буде далі).
— Друже Заруба, — кажу йому, — Я є друг К. і маю з вами полагодити одну важливу справу.
— Не завертайте мені голови! — Жодних справ важливих нема крім тієї, що сталась... Завтра, чи коли інше! — сердито відповів Заруба.
— Але ж, друже Заруба, ви мусите вислухати мене... Моя справа й справді є важлива: потребую спірту! — не відступаюся від свого я.
— Я вже раз сказав, що не маю часу! — крикнув він, — Розумієте, часу не маю. Відійдіть! Вже відійдіть!
Мене стало гнівати.
— Не кричіть, друже Заруба, — кажу йому, — бо по-перше не знаєте з ким маєте до діла, а по-друге, цю справу мушу я полагодити...
І Зарубу неначе щось кольнуло тоді. Схопився, підбіг до теренової карти, яка висіла на стіні (всі вмовкли навколо, аж притаїли дихання) і показуючи пальцем, говорив до мене в запалі:
— Так, так, чи сьогодні мені до ввічливості?! Ви ще нічого не знаєте!.. Подивіться, — і він очі повернув до карти, а рукою показував — Тут проходить кордон совєтсько-польський. По цій лінії проходить кордон і мого району. І ось, вчора довідуюсь я з совєтських і польських газет, що лінію кордону пересовують... Але ж як?!! Як це так зробити без моєї згоди?!! Чому не покликали і мене до комісії по встановленню кордону? Чому, питаюсь?!! Хіба забули вони, що і я є їх сусід, що мене це торкається в першу чергу?!! Це грабунок, це проти всяких засад міжнародної дипломатії, бо — не покликали мене, навіть не оповістили!.. Чому?!! Бо не рахуються зі мною!.. Але я їм ще доведу хто такий Заруба! Бачите, п'ять машин пише! Висилаю протестуючу ноту до Москви, до Києва, до Варшави, до Лондону і до Вашингтону. Ще покажу я свої зуби червоній Москві!!! — кінчив палко він і погрозив кулаком.
І аж тоді я зрозумів, чому вистукувало відразу пять машин, чому так скрипіли пера, чому стояла курява в хаті, чому так заклопотано бігали від бюро до бюро, а найбільше до того, за яким сидів Заруба — була „важлива справа"! Та і я мав не будь-яку!

* * *

В своїй хаті — своя правда
І сила, і воля!
Тарас Шевченко.

І знов до ваших хат пришов червоний кат
І грозить гнівно вам, і словом підлим манить
До царства свого й вас, щоб потім розпинать,
Щоб потім й вас замкнуть в тяжкі кайдани.

Не плачте від безсилля, від страху не тремтіть! —
Озвітесь перед ним всі криком непокори!
Щоб вчув ваш бунт палкий увесь лукавий світ,
Щоб вас перед дітьми своїми не їв сором!

Не тішиться хай кат, що легко забере
В вас землю і дасть другим, а вас пішле на муки.
Гучніш лунай протест, УПА на поміч йде,
Й рубає скрізь катам загарбницькії руки!

* * *

ОГОЛОШЕННЯ:

1. Може хто з вас, дорогі бандерівці, буде за граничком, у Краковці, то нех перекаже моїй жінці Хіврі, жи я щасливо перейшов кордон і сижу тера в своїй халупі. Також прошу переказати їй, нех і вона кидає всьо і втіче тільки з дітьми, бо там загине. Тому, хто про це повідомить мою Хіврю, щиро подякую, справив би для него добрий обід, але всьо залишив у Краковці.

Іван Ковтун, село Млини.

2. Священика зі Сухої Волі запросило до себе на гостину равське нквд. Жінка та донька його втекли з передпокою. Якщо повернеться він, то напевно довго буде відчувати оскому.

* * *

ТАК НА СТРІЧІ ВОНИ ГОВОРИЛИ

Коли зустрілися, то аж поцілувались — такі раді були стрічі. Але знаючи, що тут ще не місце для розмов, тому тихо і поспішно віддалились від кордону. І довго ще йшли вони оглядаючись назад, щоб їх не дігнала погоня. Тільки на десятому кілометрі свого маршу вони посідали, щоб відпочити. Це були німці: Фріц Мюллєр і Альберт Кох.

— Ну, розповідай же, як там!? — сказав Фріц до Альберта.

— Все є добре. Живеться нам не зле під окупацією аліянтів. Окупанти прихильно відносяться до нас: голоду запобіжено, відкрито вищі школи, не переслідують бувших урядників царства „ясновидця" Гітлєра, творять німецькі леґіони військ, — відповів Альберт. — А тобі як жилося?

— А, навіть страшно згадувати, — з зітханням промовив Фріц, — що то ми натерпілись! Скільки то більшовиченят матимуть наші жінки! А як голодують тепер! Знову карткова система, що була і колись, тільки з тією ріжницею, що Гітлєр давав хоч трохи на картку, а большевики лише папір картки. Все забрали від нас: коні, корови, воли, роздягали нас, мордували нас!.. Ти вже чув, що Шлеськ віддали полякам? Отож виганяють нас і звідти, та ми не так легко вступаємось... Воюємо всі і всім! Полякам уже відхотілось цієї землі!.. Та тепер же стає ліпше нам і сам не знаю чому... — Також відкрили кілька вищих шкіл, перестали грабувати прилюдно, утворили бодай червоний, а все ж німецький уряд. Бачу, що нам попускають, але і сам не знаю чому.

Альберт всміхнувся.

— Не знаєш? Війна буде між союзниками, тому кожний з них старається прихилити нас до себе!

— Коли б то так, щоб була війна! Ще десь живий і наш фюрер!

— О, ліпше хай умре він за хвилину перед початком третої війни!.. Досить його провидіння!
— Тоді треба триматися фронту поневолених народів?
— Тільки так!!!

* * *

ЧОМУ ПАЛАЄ НАВКОЛО?
(гумореска)

Нас було три в хаті. За вікном колихалася ніч. Осінь вже, бо небо моросить і ніч тому така темна. Ми чекали на кур'єра. І через те, що його не було й досі, я нетерпляче подивився в вікно. Десь далеко в нічній далі золотіли сяєва вогнищ, чулись вибухи і стріли... Я ще не вспів спитатись, що то значить, як за вікном хтось пробіг. Щи одна хвилина — і в хаті появився згаданий гість.
— Ну, як там?
— Спокійно, — відповів кур'єр.
— Як то? — спитавсь здивовано я. — А пожежі, а вибухи, а стріли?
— То вже на порядку дня, — всміхаючись відповів кур'єр.
— Але звідки то все повстає? — спитавсь мій товариш.
Наш кур'єр, бувши лінивим на розмову, тільки витяг з кишені папірець і подав мені.
— Прочитайте... Тут довідаєтесь про все.
Я одягнув окуляри, розгорнув папірець, підсунув ближче лямпу. Там було:

До зброї! **За волю України!**
Всім, всім, всім!

ВОЄННИЙ НАКАЗ Ч. 1

І. Друзі! Без жодного застереження польське військо очолюване вищими більшовицькими старшинами несподівано зайняло мій рейон, а також і мою резиденцію — Суху Волю. Я, та всі підпільники-революціонери мусіли опустити рідні та підлеглі села.
Спочатку думав я, що то буде звичайна акція ширшого закрою на нас, але, як виявляється, то є акція переселення українців з їх рідної землі до так званого більшовицького „раю", щоб вимордувати наш нарід, перетворити його в покірного сталінського раба. Не маючи змоги доступити до сіл, щоб повести пропаґандивну працю проти переселення, деякі села заламалися перед появою польських жовнірів і виїхали до станцій: Любачів, Олешичі, Нова Гребля. Ворог принявши наше мовчання як слабість, дозволяє собі тероризувати і далі населення, а найбільше в мойому районі. Тому НАКАЗУЮ: всім провідним верствам, і всім, хто тільки вміє володіти зброєю, в ніч з 14 на 15 вересня ц.р. на 9-ту годину вечора зібратись біля лісничівки в лісі під Сухою Волею, щоб повести боєвий штурм на станції: Олешичі, Нова Гребля, на села: Суха Воля, Старе Село, Ялина, Липина, Томси та інші. Зривати мости, мінувати залізниці, перетинати телефони, палити опущені українські села. Військово-полонених звільняти, польського населення стріляти заборонено, палити польських хат — невільно. По закінченню боєвого штурму і далі палити опущені українські села, мінувати дороги, стріляти переселенчі комісії. Не поїдемо добровільно з рідної землі! Слава борцям за волю України! Вперед, друзі!!!

II. Головним командиром для переведення цієї акції призначую сотника Довбню.
III. Командирові сот. Довбні наказую звітувати мені письмово про існуючий стан після кожних двох годин. Я буду перебувати в Олешичах на станції переодягнений в цивільне убрання, тільки за поясом матиму пістоль і в кишенях дві гранати. Буду крутитись між населенням і аґітувати його повернутись до рідних хат. Також буду подавати точні відомості про концентрацію та рух ворожих військ. Крім цього мушу арештувати д. Вихора і всипати йому прилюдно ,,25" за те, що він піддавшись паніці, роздав між населенням організаційний цукор.
IV. Якби (борони Боже) мене хто всипав і я зістав залапаним — тоді НАКАЗУЮ всіма силами піти на ворога, щоб звільнити мене.

Районовий КРУТІЙ.

Прочитавши цей наказ, не тільки мені, а всім стало ясно чому палає навколо... Бачите, яку штуку втяв наш Крутій!

* * *

З ІДІОТИЧНОЇ БОЧКИ

На початку переселенчої „акції" видав „воєвода жешовскі" Мірек відозву до українського населення. Так і підписано „воєвода жешовскі", а не „ряшівський", якби слід, бо як можна „кабаніць" так високо стойонцого? Адже ж за німців також не можна було — сохрань Боже! — написати, чи сказати „пляц Гітлєра", а тільки Гітлєрпляц". Наприклад: „билам дзісяй на Гітлєрпляц" — а не на „пляцу Гітлєра" — за таке пониження ішлося до Освєнціма. Свята особа Гітлєра не могла навіть відмінятися по-кабанську... Як бачимо — Гітлєр перевернув в голові всяким жешовським Гітлєркам...

Але не про те річ. Писана ця відозва мовою, що є трохи подібна до української, трохи до хорватської. Ах, ми цю мову також знаємо добре: це мова, якою писали німці до поляків. Як би німецький воєвода написав був відозву правильною польською мовою, то це означало б — пошанування польської мови, польської культури. А як можна шанувати якесь півдике словянське племя, яке певно не має ще своєї граматики?

Але також і не про те річ. Річ у тому, що жешовський Гітлєрек заявив, що висилає військові відділи для охорони добровільних переселенців і їхнього майна — перед бандами.

Пан ідзєш грацъ вар'ята, пане Мірек!

Бо як: одного дня окружає військо село, зі страшним криком впадає до хат, б'є, мальтретує, грабує, стріляє на пострах попід колиски немовлят, потім викидає людей без нічого і під багнетами керує їх, як худобу, на станцію... Таке саме, як робили німці на Полтавщині, чи на Познанщині. Але там бодай не називали того „охорона перед бандами".

Тепер німці відпекуються від того і кажуть, що Гітлєр покрив ганьбою німецький нарід.

— А що буде з вами, пане гавляйтер Мірек?

Адже ж вже тепер є багато чесних поляків, які те все бачать і кажуть, що це „пляма" на народе полякуф", бо не всі знають, що Мірeку наказують большевики.

Чи нема там, коло Мірка, якогось мудрішого поляка?

СТОРІНКА ДОТЕПІВ

НЕПРАВДОЮ Є:
1. Що Польща попала в залежність від СССР, натомість правдою є, що щораз то більше усамостійнюється, годинникову стрілку переведено на годину пізніше від московської.
2. Що для Ярослава мають спроваджувати газ аж з Москви, — натомість правдою є, що найсильніші мозки польської науки працюють над тим, щоб відповідно використати енергію, яка витворюється при пожежах в Любачівщині та Перемищині.
3. Що московський орган „Правда" відзначений орденом Леніна за поширення правди і натомість правдою є, що „Правда" відзначена за неправду.

В степу на дорозі зустрілися наші повстанці.
— Що нового?
— Англія і Америка невдоволені примусовим переселенням.
— А, взагалі, як наша справа?
— Наша справа стоїть дуже добре! Тільки треба клопотатись!!!

Президент Бєрут взяв телефонну трубку.
— Алльо, алльо! Генерал Жимєрський! Я не можу спати, бо знову бачу вогні за Сяном!
— Не чую ваших слів, пане президенте — вітер люблинських лісів свистить в моїх ушах!

— Слухай, Осубка, чи не час писати прохання до мого колгоспу? — спитавсь Сталін, — Бачиш! — і він забрязчав орденом Леніна.
— Нарід ще не хоче, — із зітханням відповів Осубка-М.
— А це бачиш?!! — і в руці Сталіна замість ордена був тульський наган.
— Вибач, забув я: нарід давно уже хоче, а в моїй голові віддавна той плян.

ОСТАННЄ ДОРУЧЕННЯ

— Я опускаю Берлін... Ви залишаєтесь до кінця...
Ворог — близько і на вас лежить відповідь за все!
— Що ж я маю робити? — спитавсь ген. Кайтель.
— Червоніти за мене! — кінчив Гітлер.

* * *

Дорогиє Бандуристиї!

Дужи Вас перепрушею жим так долгу ни пісав. Мині сі притрахілу, жим ні мав чису навит в голову сі пучіхати. Тільку ду Вас писав, жи сі з дому ни рушу, а вшитку одно — здурів! Прийшло то польськоє восько і пувіло, жи мусі їхати на Вукраїну. Мислю, буду видів, як сі ду тої ситувації пуставіт люди. Дивлюсі биз вікно, іде з пуляками наш корчовий. Я ду него: — Їдиш? — Їду, такий розказ єст.

Покрутивєм головом, тай гадам си, жи немаю вохоти їхати, али як тут передовиє їдут — треба сі їх тримати. Чистом си мислив, жи то від Вас такий розказ прийшов. Ага, а як юж поїхав на стацію, то там вєнцей било таких „наших" патрійотів. Думаю си юж вшитко припало. Боже, якії тути люди глупі. Навезли на стацию кіратів, млинків, січкарень, всяке барахло. Баби навить куноплі там медліт. Такий гук, як на хронті. Якийсь мускаль, той жи вартує, іно ходит з гатуматом і сі сьміє. Гадат: „От працюючий український народ, так харашо работаєт!" Так єм там сидів, так казати-рахувати ту причину, дивлюсі вкруг запалилосі в однім кірунку, другим; я глядаю, а то юж довкола гурит. Нараз: бах, бах, тррр, тррр, бабах!... „Слава! Хлопці, бий комуну!" А наші регистратори вноги, а єдного наша баба в скриню сховала. От публіка, ни баба! І зараз прибігли наші УПА, а один старший крикнув: „Люди, додому! Ви не поїдете — ми всі мости пурвем!", і ще вєнци мав щось мовити, аж прибіг єдин стрілець і замильдував: „Друже командир, пуляки наступають!". Старший відвернувсі і крикнув: „Вперед! До бою!" і побігли. Божи, як там клекотіло!...Поляки втікли, а наші займили. За німи зібравсі зи сусідом і я та й гайда ду дому. Я сі признаю, жи, я сам мислив биз тих наших шубравців, жи казали їхати, — жи Вас юж нима, жи з того нич ни буде, аж вижу жи сі свого тре тримати, хочби ті яку пропаґанду пускали. Терам сі перекунав, жи як си постановлю ни їхати, то мине нікт силом невигонит. Вони іно гадают, жи будут стрілєти, але ше никого ни застрілили, а як будут — то і ми маїмо кулі, а я і сокиром віпіжу зі свої халупи. І як вшитки так будут робити, то нас нияк ни випхают! Дзісь нима що шпікулювати! Здибавім сі з єдним, жи ю бив поїхав на ту Вукраїну, а теразки відтам втік. Мовит, жи ней Панбіг боронит, що сі там діє з тими переселеними: рабують їх там, гарештують, бють, ю кількох застрілили. Кождого називают бандировцем. Не їду, жиби там шо робілі! В зимі нехцу сидіти в лагрі!.. Шось мі сі видит, жи ю ни довго тре чикати до ліпшого пурадку на світі. Шось мускалі знову везут вольська, гармати, танки на захід. Певно хтять їм англіки мир підписувати. Чувєм, жи американи якоєсь новоє гатомовоє бомбе вимислили. Такоє, жи як гупнуло на Апона, то вж в Гіндії било чути, а дівкруги всьо спалило на попіл! За то Апон так раздва сі замирив з галіянтами, жиби му вєнци такого ни вергли. Мусит і Сталін того сі моцно боїт. А ни знаю, чи ю знаєти, гадав мі єдин з корча, жи тера випробували в Америці нову армату. То вшистко здаєми-сі не є на мир! Не знаю, чи правда — чувєм, жи аліянти робєт якоєсь ше страшшшоє бомбе. Тера ю Вам віру, жи внет буде война, або ліворуція! Ю довши так бити ни може, — дурно аліянти то вшитко ни робєт! Чевєм, жи створили якусь лігію бавканських народів і там вшитко перед енкаведистами хоронит сі. Тера я з дня — на — день чикаю якоїсь доброї зміни і твердо віру, жи вона буди. Ю недалеко той момент, жи нас з халупи нікт ни буди викидати. Кінчу, сердечно Вас поздоровляю від себи і всіх хлопів нашуго села. Дай Боже нам витримати!

Відпишіть мі, чикаю.

Слава Україні!

Федько Твердий.

Не хочемо їхати в „рай" більшовицький — там гірше пекла!
Рідної халупи — не покинемо!
Тримайсь: Іван за Степана, Степан за Гаврила,

Гаврило за Гапку — тоді нич нам не зроблять!.

З рідної землі не поїдемо ію!

ЗМІСТ:

Ми вірні аж до смерти ..... ст. 1
Лист головного уповноваженого ..... " 2
Залізнякова люлька ..... " 4
Делеґат без мандату ..... " 5
„Важлива справа" ..... " 9
Гучніш лунай протест ..... " 12
Оголошення ..... " 12
Так на стрічі вони говорили ..... " 13
Чому палає навколо? ..... " 14
З ідіотичної бочки ..... " 16
Сторінка дотепів ..... " 17
Лист Федька Твердого ..... " 18

СМЕРТЬ ТИРАНІЇ!

Lisovyk, No. 8, September—October, 1945.
21x27 cm., 20 pp. Hectograph edition.
(Archive of ZP UHVR, B9—2, 210902).
Summary.

„We are Faithful Until Death", a poem.

General—Major Kablukov, „A Letter to Comrade Stalin".

This is a humorous rendition of an alleged letter written by the General—Major Kablukov, who is the Chief of Repatriation Commission responsible for the deportation of Ukrainians from Poland. The gist of the letter is that the repatriation is not going well and that if one wants the Ukrainians moved it is necessary to allocate at least 100,000 troops to the area to help with the deportation. But actually the best approach would be to cancel this undertaking and leave the people in peace.

„Zalizniak's Pipe".

Two villagers are discussing the population transfers and are marvelling at the glow in the sky from the burning villages, probably those which are being destroyed by the Ukrainian insurgents in order not to allow the Polish settlers to come into the area. They are approached by Russian soldiers who asks for a cigaret lighter. They advise him to go over to the burning village and light his cigarete there. They refer to it as a „Zalizniak's pipe". Upon hearing this the Russian departs in great haste loosing his cigarete.

„A Delegate Without a Mandate".

It is a humorous account of a villager who volunteered for repatriation and was taken to a camp with his family and personal effects. There he was separated from his family and accused of being a „banderite" by Soviet NKVD official. Luckily for him the camp was attacked by a UPA unit and the man escaped back to his village. He told his neighbour to tell all who would ask for him that he is a delegate and is away on an official business in the Soviet Union, while in fact he would be hiding in a bunker. In short, he would be a delegate without a mandate.

„An Important Matter".

It is a story about an underground administrator with five typists who is too busy to speak to anybody because he found out that the borders of his district which are coterminous with the Curson line are being changed because of the territorial adjustments between Poland and the Soviet Union.

All of his secretaries are preparing protests which he intends to send to Moscow, Kyiv, Warsaw, London and Washington. A very important matter indeed.

„More Loudly Sound the Protest", a poem.

„Anouncements", relates two stories. One about a deportee to the Soviet Union who escaped and is awaiting his wife and children also to return. The second about an „invitation to dinner" extended to a priest by the Soviet NKVD.

„Thus They Spoke to Each Other", describes how the two Germans, one from the Western occupation zone and the other from the Soviet zone compare their live. The one from the West does not complain very much, but the other blames the Soviet for the very strict economic, social and political controls. Both hope for the new war, but do not wish to be led by another Hitler and are convinced that their fete now lies with the captive nations.

„Why Everything is Burning Around Us?".

The story relates a bogus order of an underground official „Krutii" to fight the Polish troops who are evicting the Ukrainians from their villages, and to burn the empty houses while he himself, dressed in civilian clothes, is staying at one of the railroad stations, supposedly to observe the moves by the enemy.

„From an Idiotic Barrel", describes an appeal to the Ukrainian population by Mirek, Voivoda of Riashiv (Rzeszow) in a language that hardly resembles the Ukrainian language. He is being reminded that similar practices took place under the regime of Hitler and that he is nothing if not a little Hitler himself.

„A Page of Anecdotes", contains various humorous stories from the realities of life in Poland under the Soviet control.

Fed' Tverdyi, „Dear Bandurystii (Bandera men)", is a letter written in a Western Ukrainian dialect which attacks forcible resettlement and calls for a resistance.

Воля народам! **Воля людині!**

ЛІСОВИК

Ч. 9. **Жовтень — Листопад,** **1945 р.**

НЕ НАС СХИЛИТЬ ЯРМУ І СНУ!

Не болем згинувших, ні хиткістю чекання,
Ні слізним сумом серед руїн, —
А буйним покликом і радістю змагання
Шлемо ми Осені поклін.

Над нами дні її бурхливо пролітають
В попуття нам її вітри —
Усе твердіш ми йдем, все вище піднімаєм
Свободи рідні прапори.

Не нас катам здурить солодкою брехнею,
Не нас схилить ярму і сну!..
За вільнеє життя палкішою борнею
Холодну стрінемо зиму!

* * *

ОПІВНОЧІ В КЕЛІЇ ІМПЕРАТОРА

На кремлевській башні годинник співав „Інтернаціонал" — була дванадцята година ночі — тоді саме генералісимус Сталін з свічою в руці сходив в свою підземну келію, в яку злітались злі духи для нарад. Вузькі чорні очі його дивились собі під ноги, низьке чоло було в зморшках — значить думи якісь вирували в його голові, кроки були тихі, легкі — та такі злодійські, ордени і зорі золоті на грудях не брязчали, як тоді, коли приймав у себе когось і навмисне здригав шкірою своїх грудей, щоб дзвеніли вони, щоб підкреслити свою вищість перед гостем.

Ступав тихо, з опущеними очима, з свічою в руці.

І коли сходив все глибше тим земним коридором, з якого била непривітна сирість тьми, то все частіше оглядався назад, мов не вірив у те, що за ним ніхто не слідкує. Аж нарешті, перед ним встали маленькі двері, обковані ржавим залізом, що свідчило про довгий їх вік. І якось не по християнському охрестив їх лівою рукою. А тоді добув з кишені ключі — золоті були — з натиском повернув одним з них у замку, що аж зарипів, клацнув засувами і, — розчинились двері. Ще раз оглянувся назад, тихо було в сирій тьмі, потім на порозі розчинених дверей упав на коліна і дванадцять раз поклонився. Аж тоді переступив поріг — ввійшов до кімнати і на столі, що стояв в кутку, в якому

висів чийсь страхаючий образ, на тому столі поставив свічку. Біле, тремтяче світло свічки освітило сірі стіни невеликої кімнати, на яких стреміли на цвяхах сотні людських черепів. Вузькі, чорні очі розширились від вдоволення.
— Це ви, ті, що хотіли знищити мене!? Та в мене ще й сьогодні буяє в грудях радість торжества над вами! Я ще й нині живим прийшов до вас! — сказав він, і на стінах аж здригалися жовті черепи людських голів від голосу свого побідника.
А потім почав обходити, вперто дивлячись на ті черепи зі злою усмішкою під щетиною довгих вусів. Тут були голови: і своєї першої жінки, і другої, і голови маршалів: Тухачевського, Гамарніка, Блюхера, і голови: Скрипника, Шумського, Єфремова, і Любченка, Косіора, і голови: Дзєржинського, Єжова, і всіх — давніх і недавніх спільників, яких умертвила його рука і повісила голови їхні на тих стінах для радісної пам'яти.
Коли обійшов їх, коли перед кожним в своїй душі прочитав акт його провини перед собою, тоді ще раз торжественно став серед кімнати і довго стояв освітлений тремтячим світлом свічі в позі імператора, з п'янкою насолодою в душі тирана-побідника.
— Правда ж мій меч невблаганний??! — глумливим питанням до тих черепів скінчив свій парад.
І підійшов до кутка, в якому висів чийсь страхаючий образ, поцілував його, а потім упав перед ним на коліна, звівши вузькі чорні очі до нього.
— Твій брат і володар цілого півсвіту земного кличе тебе, — сказав. Дванадцять раз ударив у долоні. І застиг тоді в якійсь диявольській молитві, тільки чорні вузькі очі буди зведені на той страхаючий образ, а спід вусів вилітали іскри палкої молитви. Генералісимус Сталін когось гаряче благав. Горіла свіча, а з стін дивились на свого вбивця жовті черепи людських голів, що колись в собі мали затаєні думи страти самозванця і тирана, дивилися ще й тепер, здригаючись від його присутности.
Генералісимус встав, простяг до того страхаючого образа благаючі руки і прошептав:
— Явися ж — я кличу тебе!
За кілька хвилин щось глухо загуло в вишині, мов громи далекі, і потім щомиті сильнішав той гук. Раптом один страшний вдар грому (аж поблід генералісимус!), і великим клубом полум'я спалахнув перед ним. Враз погас він — перед генералісимусом Сталіном стояв той, чий образ був на картині, висівшій в кутку, до кого так вперто і палко моливсь імператор.
То був Люцифер.
Вони привітались.
— Що хочеш ти, мій брате молодий? — спитавсь Люцифер таким різким голосом, який здатний воскресувати мертвих.
— Насамперед, прийми від мене докір за те, що так довго ти не являвся до мене. Чи ти вже забув, що я — на вершині влади і слави відчуваю тисячі ножів незримих, які направлені в мене, що я без тебе можу згинути?! Ой, брате мій старший, не добре ти робиш!
— Що ж, може твої докори правдиві, але і не моя в тім вина. Тоді, коли ти змагаєш до заволодіння тільки земним світом, то я маю тисячі їх і сам мушу всюди бути, все перевірити, бо чогось не сумлінно працює моя чортівська зграя. До того ж ти забув, що недавно так благав мене піймати твого супротивника Гітлера. Признаюсь аж тепер, я тоді не мав охоти на таке полювання, бо і він був в союзі зі мною, але останній час прогнівив мене — тому тепер твоє бажання стало моїм. Гітлер зараз десь так зарився в землю, що його гірше віднайти

ніж незнану якусь єгипетську піраміду. Знаєш, і я втомлююсь, і я потребую спочинку! І хоч Гітлер уже не той, що був колись — тяжко пізнати його, та всеодно вчую його дух. Одним словом, я шукав його і не знайшов. Шукав для того, щоб покарати своїм судом, бо провинивсь він і передо мною — обіцявся більше від тебе пролити людської крови, але ти перевершив його, бо електричні й газові душогубки таки не дорівняли твоїм сибірським душогубкам! Що ж тепер ти маєш до мене?

— Ох, брате Люцифере. — простогнав Сталін, — погані сняться мені сни. Щось недобре чує моє серце.

— Кажи, що маєш, може тому ще запобіжимо спільними силами.

— Беруть мене сумніви.

— Що?!! Невже ж я перестав бути Люцифером?! Невже мої руки ослабли, невже я втратив свою злу владу?! О, ні! Ще все, на що б я тільки глянув, перетворюється в огонь, ще я з каміння висмоктую людську кров, коли жажду її, ще слухають хмари мене і на мій наказ шаліють грозами.

— Віру тобі, брате мій старший! Але придивись тепер, що діється в моєму царстві!.. Кажу ще раз — тисячу ножів смертельних в мене направлено, а я стою самотнім перед ними, я вже не вірю в своїх яничар!

— Хто ж посмів ті ножі звести на тебе?

— Знайшлися такі!.. Їх ймення УПА, АК, румунські, болгарські та інші бандеровці. Хочу крови їхньої, але не легко її добути. Краплини не вдовольнюють мене.

— Невже вони мають таку велику силу?

— Безперечно! Вони представляють народи і я маю до діла з цілим народом.

— Пішли свої енкаведівські армії, хай в крові їх потоплять!

— А ким же я тоді буду правити?

— Ну, тоді дури їх якимись солодкими обіцянками.

— Не можу! Вся душа моя бунтується проти нього!

— Загрожуй їм!

— Уже не бояться моїх погроз, — і аж зітхнув генералісимус.

— Ну, так що ж робити?

— Мені треба вірних яничар...

— Погукай їх... У тебе ж цілі міліони!

— Уже гукав — немає таких, як був — Дзєржинський чи Єжов!

— Ти жалієш за ними?

— Дуже навіть!. Воскреси їх, брате мій старший!

Я не можу без них! У мене тепер немов немає рук таких твердих, невблаганних, разючих! Я не можу тепер спати цілими ночами підряд, бо подумай тільки УПА, АК і ще десятки їх, а до того всього атомова бомба! Моє земне життя тепер здається тільки великою покутою... Воскреси!.. Верни мені їх! Ти сам здивуєшся моїх жахливих чинів, ти ніколи не будеш жаждати людської крови, бо я тебе до п'яна буду наповати нею удень і вночі... Воскреси мені їх!..

— Тяжке твоє прохання, брате!

— Чому? — і злякано на нього подивився Сталін.

— І мені їх треба! Вони і в мене творять чудеса. Не даремно були колись твоїми учнями і співробітниками!

— Тоді не вернеш?

— Не знаю. Я мушу ще подумати.

— Думай швидше... Незабаром явися і скажеш свою волю. Тільки одне пам'ятай, що на мене зорить тисячі смертельних ножів, що вершина моєї влади і слави

стане і моєю згубою... Не забудь цього!.. Близьку смерть свою чую...
— Не журись так! Ти і так будеш потрібний мені. Тисячі свідків там будуть твоїми. І будеш буйніше гуляти там, вічно будеш творити страхіття...
Не тішать мене світи ті. Хочу заволодіти тільки землями.
— Гаразд. То все на пізніше... Відлітаю, бо я спішусь, — сказав Люцифер.
— Лети, але не забудь, що кидаєш мене на грані згуби.
Вони попращались глухим поцілунком, від голосу якого здригнулися черепи людських голів на стінах. Спалахнув клубок холодного полумя. Вдарив грім, а тоді погуло і все вище піднімався той гул, ставав все тихішим. Люцифер вертавсь в свої небесні володіння... Скрипнули зачиняючись двері, клацнули засуви, заховав золоті ключі до кишені, і тихо піднімався сходами вгору зі свічкою в руках.

ВАГИ—ПЕРЕВАГИ
(гумореска)

Дуже давно уже лежить кладка через річку Любачівку, яку і на картах зазначують; дуже довго лежить вона, бо і цвіллю взялася. Так багато по ній уже перейшло через річку, різних гостей уже бачила, але таких, як зараз були на ній, ще не доводилось бачити. Вони стрінулись на кладці і не хотів один другому вступитись.
— Дай пройти мені, — каже Шершень, — бо зле тобі буде!
— Вступися ти! — відповідає Джміль.
— Що?!! Щоб я вступився? Чи бачиш ти, що я вояк є і то не звичайний, а український повстанець!?. Слава про УПА голосно лунає не тільки в нашому краю, а навіть і за кордоном. Чув, не раз уже подавали про успішні дії УПА через радіо. Не можу вступитись бо гордість вояцька не дозволяє.
— А чи знаєш ти, що я є з куща „Похвальончиків"? — Все Надсання знає про наш кущ! Хіба я гірший тебе?!
— Що ж то таке похвальончики? Ха-ха! Не розсмішуй мене, пізніше розповіси про кущ, я навіть запишу собі його назву, щоб не забути, а тепер я дуже спішу.
— Я також спішусь, друже. Отже, вступіться з дороги.
— Не розлощуй мене, бо Шершені дуже кусаються: чемно візьму тебе за лахи і тільки брикнеш у воду!
— Не страхай тим, бо джмілі літати вміють. Жалять також не гірше.
— Ну, ну, досить уже жартів! Там на мене чекає командир — я несу розвідку з терену. Розумієш ти, що значить тереновий розвідник, що значить вивідати про ворожі сили, а чи знаєш ти, кількох хлопців та дівчат я сьогодні розсилав усюди, щоб зібрати відомости? Не дармо ж люди били собі ноги! Е, брате, не жартуй!
— А чи знаєш ти, що значить господарчий куща, що значить нагодувати три рази денно велику кількість людей? Ти того не знаєш, отож, вступись, прошу тебе, спішно мені.
І хто знає як довго вони б сперечались, коли б не тріснула дошка (сварка їй не пошкодила, а тільки вага їхніх тіл) і вони попадали в воду. Та в біді здружуються!
Так і в них. Хлюпочучись у воді, вони не сварились, а допомагали один одному дібратись до берега.

— Це все через тебе! — каже стрілець Шершень.
— Ні, винен ти! — відповідає Джміль.
І довго вони сушились на березі Любачівки. Літнє сонце швидко випаровувало воду з їхніх мундирів. Кілька раз ще вони сварились, доводячи один одному правду.
Нарешті, вирішили зробити суд, який і вигадали самі. Пішли до одного господаря і добули ваги. Не прості були ті ваги, а найкращі-терези.
На одну з тарілок терезів поклали свою мету — вона була в них одна — здобуття державности України. На одну тарілку першим став класти Шершень свою працю для осягнення тієї мети.
— Дивись, кладу я: бій під Люблинцем 9 січня 1945 р., бій в Синявщині 15 січня, бій на Грушці 2 березня, 28 березня розгром польських станиць, 14 вересня — наступ на Олешичі, наступ на Нову Греблю... Ну, і багато ще було боїв!... А в кожному бою я сам знищив пятьох ворогів...
Але терези не рухались. Шершень здивувався, а Джміль тільки підсміхався собі в кулак.
— Кладу ще всі інші бої й сутички, стрілецькі невигоди, підпільні терпіння. Ані рухнулись терези.
Шершень розгнівався, зняв з обох тарілок ваги, бо думав, що терези є попсовані, та на велике його диво звільнені тарілки зрівноважились тютінька-в-тютіньку. Поклав знову, але все те саме. Його праця не підвела „мети". Розгнівався і відійшов вбік, думаючи, що всі злі духи тепер проти нього.
— Не відходь же, дивись я буду класти тепер свою працю, — сказав радісно Джміль.
Шершень тільки крадькома поглядав.
— Дивись, кладу вже: маґазинування харчів.
Терези не рухались.
— Збірки харчів для УПА: 100 кг. пшона, 200 кг. квасолі, 2 000 кг. бульби. Ваги і не похитнулись.
— 5 000 бохонців хліба!
Але аж рот роззявив від подиву — ваги мов заворожені. Джміль ще в думці мав 50 корів, але їх думав кинути на-останок, щоб несподівано вразити Шершеня. Тепер він поклав ще свої бої, бо в деяких, з тих, що перечислив Шершень, і він брав участь. Не помогло.
— Ну, дивись тепер — кидаю своїх 50 корів, які я дав для харчування УПА, і аж відскочив назад, думаючи, що друга тарілка враз підскочить і ще вдарить в ніс!
Здивувався тільки, коли побачив мертвими терези — навіть 50 корів не Зворухнули їх. Тоді хитрий Джміль (кожний господарчий є хитрий) став непомітно натискати носком чобота на тарілку. Шершень зауважив і цей суд мало не кінчився злочином — бійкою.
В цю хвилину підійшов до них третій стрілець.
Вони розповіли йому все від початку.
— Аж смішно мені! Я пораджу вас так зробити: покладімо свою працю всі три на одну тарілку.
Поклали. Тарілка з „метою" трохи піднялася вгору.
— Бачите, як будемо всі працювати, аж тоді зрівноважаться терези, значить досягнемо цілі. Ніхто вам не виборе її.
Аж тоді Шершень і Джміль зрозуміли все.
Пішли, знайшли іншу дошку, поклали через річку і — нова кладка. Один був на одному березі, а другий на другому.

— Прошу переходити першим, сказав Джміль.
— Але ж, перепрошую ідіть ви першим, — відповідає Шершень.
— Ні, ні, так не буде! Прошу переходити — я зачекаю.
— Зачекаю я!.. Ви йдіть!
— Не затримуйте мене... Я спішуся... Там люди голодні... Переходьте вже!
— Ви мене не затримуйте!.. Я більше вас спішуся, — відповідає Шершень.
І такими ввічливими були до самого вечора. Нарешті, Шершень перейшов першим, подякував Джмілеві за пошану і — вони розлетілись!

* * *

В ПОГОНІ ЗА ЩАСТЯМ
(фейлетон)

Вячеслав Михайлович Молотов — міністер закордонних справ СССР, сидів за столом при світлі електричної лямпи глибоко задуманим. Перед ним лежав аркуш паперу, який таїв в собі звіт Академії Наук СССР про працю над винаходом атомової бомби. Не дивлячись на старання кількох сот вчених мозків, не дивлячись на те, що в одному кремлівськім столі лежить пять золотих орденів і 10 міліонів карбованців обгорнутих в папір на якому було написано: „Тому, хто винайде атомову бомбу" — бомби не було.
І сумною була ціла дипльоматія Совєтського Союзу, а найбільше її шеф — Молотов.
Він сидів у глибокій задумі. Коли від якоїсь наглої думки схрещувалися брови, то окуляри сунулись вниз по носу. Чогось йому згадувались ті далекі бурхливі дні, коли ще був у большевицькому підпіллі а потім ураган революції. Так тяжко було тоді, але таким казковим те все здавалось тепер.
І він підсумовував своє життя — всю працю, стремління, удачі і невдачі, — підсумував усе, ніби збирався до смерти. Тільки часто в потоці тих спогадів, хтось кричав над ним „атомова бомба", і він аж здригався, чуючи тих двоє слів, і думав знову про неї. Та скільки б не думав — Її все нема! Я знав, що 10 міліонів карбованців і п'ять золотих орденів чекає того, хто її винайде...
,,Яке щастя мати атомову бомбу, — марив він, — Більше нічого не хотів би, такою легкою була б моя праця. Замість того, щоб не спати по ночах і думати про всякі посольства, про конференції, наради, на яких треба багато говорити, аж потіти, я тоді б тільки встав (він себе уявляв на якійсь конференції), я тоді б тільки встав, хитро підсміхнувся, і тихим голосом, в тишині якого б ховалася велика сила, тоді б тільки тихим голосом сказав:
— Панове, не хочете приставати зі мною на згоду, то не забувайте, що в нас атомова бомба!
І все б тоді замовкло, все зі страхом смирилося б — і я був би володарем тих кількох десятків дипльоматів, а значить і їхніх держав. О!" — і його серце аж рвалось з задоволення.
Але коли вертав до дійсности, коли усвідомлював, що бомби нема, а те все було лише дитячою мрією, тоді нагло схрещувалися брови, а окуляри сунулись вниз по носу.
І довго він так сидів. Всі точки Лондонської конференції, на яку мав завтра їхати, усе обговорено і вияснено з генералісимусом Сталіном, і сів тепер спочити, але де там відпочинеш думками, коли нема атомової бомби!

В його голові повставало тисячі химерних плянів: як добути ту бомбу, звичайно, не науково здобути її, а якимсь іншим легшим способом.
„Чекай, — раптом прийшло йому до голови і він пальцями забарабанив себе в чоло, — чи не застосувати такого способу, який вживав колись! Адже в час свого підпілля для революції з Сталіном обкрадав великі банки, відкривав потайні шафи, невже ті бомби ліпше хороняться? Чи не попробувати ще раз стати жуліком??!" — і він аж усміхнувся.
„Правда, забулося вже, руки втратили давній сприт, але нічого, те, що забув — можна пригадати! Неодмінно пробуватиму щастя викрасти хоч одну бомбу!"
І він з радости доброго помислу потер долоні, а душа його хотіла, щоб уже була не ніч, а сьома година ранку, щоб сісти в літак і від'їхати до Лондону на конференцію, за погонею великого щастя.

Їх сиділо триста в великій, мармуровій залі. З трибуни лунали палкі слова чиєїсь промови, а 299 сиділо з олівцями і нотесами в руках, і тільки хитро поблискували їхні очі, а деякі так уперто дивились на промовця, — в багатьох на чолах виступали гарячі краплини поту.
Той, що мав затаєний плян крадіжі атомової бомби, якраз говорив. Дуже багато він вже сказав, а коли на хвилинку спинившись, обвів очима присутніх, щоб довідатись, яке враження зробила на них його промова, то аж серце краялось в нього — з ним так мало погоджувались. І тоді він відчув ще більшу потребу атомової бомби. Тому промова нагло урвалася, він зійшов з трибуни, витираючи хустиною чоло, лице, і йшов зайняти своє місце, а 299 пар очей так непривітно дивились зблизька на нього.
„Бомби треба, бомби!" — кричало в його мозках. І скільки потім не говорили — він не слухав їх, бо знав, що тепер все зводиться до атомової бомби. Тисячі плянів повставало в його голові, досвіди тисячі жуліків говорили тоді в нім. Чекав вечора...
Коли потемніло, швидко пішов до перукарні, одягнув парик, підробив вуси і бороду — став шістдесятилітнім, тільки окулярів не міг позбутись, бо був би сліпим. Знову сів до літака і вилетів до Америки. Ще раніше він повів розвідку де саме знаходиться той загадковий завод. І коли летів, то знав куди! На аеродромі міста А.— Б. (не можна повністю назвати, бо тоді б погіршали наші взаємини з аліянтами) сів його літак. Близько того міста, в ліску, над озером і виробляється те, що страхає всякі конференції, одурманює наймудріших дипломатів.
Він чекав дванадцятої години ночі, коли мала відбутися зміна робітників. І ходячи близько того заводу, в нім серце так хвилювалося, як ні разу за часів жульництва. Аж ось почали сходитись робітники, пролунав гудок і одні заходили, а другі виходили. Став йти й він таким удаваним певним кроком. Спитали в нього перепустки. Не мав. Сказали відійти геть. Він наполягав на прохід. Тоді один поліціянт, недовго думаючи, взяв його за фрак і викинув за браму (відпали вуси були, але на щастя поліціянт не зауважив). Хотів погрозити своєю особою, але опанував себе. Відійшов знову поодаль заводу з болем в душі першої невдачі. Але не пішов ще, чекав нової зміни, бо йому до голови прийшов другий плян — викрасти інженера, який мусить знати всі таємниці бомби. Дочекався нової зміни. Виходили робітники, потомлені працею, один якийсь з них ішов позаду, лісом. З-за сосни Молотов довго вивчав його

зовнішність, а потім заплющив очі і палець зводив на палець — коли зійдуться, значить треба хапати.
Пальці зійшлися.
Тоді тигром вискочив з-за сосни Молотов, вхопив того чоловіка старого, а коли в нього з голови злетів кашкет, і засвітилась лисина, Молотов ще більше впевнився, що він інженер (лисина була дипльомом!), і не даючи нещасному кричати, одяг на нього мішок і зав'язав. На своїх плечах доніс його до літака і вилетів знову до Лондону.
Коли другого дня на конференції говорили з обуренням про захланну політику совєтів, то він тільки посміхався і впертіше домагався свого. Аж вечером вертався до себе, з радости так біг, що на вулицях людей збивав з ніг — спішився, бо хотів скоріше говорити з викраденим інженером...
В кутку кімнати лежав мішок. Швидко розв'язав його, але чоловік не рухався. Сказав по-англійському привітно до нього — не вилазить. Тоді сам витяг його, але неживого. І мало не заплакав нещасний міністр! Обшукав кишені мерця — добув якісь папери і гроші. Став переглядати їх і віднайшов пашпорт, в якому було поставлене ім'я — Лейба Брунштейн. Здивувався трохи. А коли розгорнув перепустку його, там було зазначено: Лейба Брунштейн, кухар X заводу. Бачили тільки, як від подиву і розпачу Молотов роззявив рота. Та швидкодумний міністр і далі не зрікся свого пляну. За кілька хвилин він вже тішився, що мав перепустку, за якою може ввійти до середини заводу і знову зловити, але вже правдивого інженера. Вдруге літав до того міста, був на заводі, підстеріг і викрав. Мабуть був впевнений, що щастя знайдено, бо другого дня на конференції дуже сварився з усіма, а потім покинув без висліду її.
З своїм скарбом відлетів до Москви і порадував дуже кремлівське сонце, бо відразу стало „тепліше" воно світити!
Газети опублікували, що незабаром буде атомова бомба і в СССР, бо впіймано німецьких вчених (слово „кража" вони замінили „впійманням").
Та може і той другий нещасливець, що дався себе викрасти, також не є інженером?

* * *

ГОЛОС З СИБІРУ
(фейлетон)

Лаврентій Вирвихвіст мовчав, як і всі, сидячи в кутку землянки, в якій було темно. Він глибоко зітхнув, потім встав, роздув вогонь в пічці — блимнуло полум'я — засвітив лойовий каганець і поставив на низькім столику, що стояв посередині землянки. Старанно добув з кишені огризок олівця та клаптик рудого паперу, і, низько нахилившись, він писав:

„Дорогенький брате Іване Витриваленко!

Це я — Лаврентій Вирвихвіст подаю свій голос з далекого Сибіру. Називаю тебе братіком тому, що як би зустрів, то так би зрадів, як і рідному братові. Напишу тобі, мій дорогий сусіде, про своє життя — буття. Насамперед скажу одну правду, що ти щасливий і розумний Іване, недармо і прізвище твоє Витриваленко, а в мене тепер справді, вирвано хвіст. Мудро ти зробив, що не рушився з рідної хати, тоді як я, збаранів був і тепер скитаюсь по чужих краях. Дуже часто мені приходять на згадку ті наші господарські сварки, і так боляче тепер на душі. Їсть мене сором, коли згадаю, як два роки тому твій кінь зайшов

у мою гречку, а я дурний був залапав його. І коли ти прийшов за ним і ми стались сваритись, то не витримав я гніву свого і вдарив тебе в писк. Прости за це. Або, коли нагадаю, як я побив твого синка за те, що кинув у мою студню цеглину, то аж волося вгору підноситься. І за це прости, і за все, що тільки я тобі заподіяв злого. Каюсь я, але запізно тепер...

Сниться часто та моя господарка, і коли прокинусь, то аж сльози стоять ув очах. Як то мило було, коли чоловік мав усе своє! Знаю, тепер там, у вас, роботи є багато — осінь вже! — листя пожовкло і летить на землю, мій садочок також уже пожовк. Працюєте ви і то все для себе, а я тяжко роблю і не знаю для кого. Певно прогнівив я бога, що зіслав на мене кару таку.

Напишу я тобі усе від початку. Як виїхав я з Краківця, та до Львова дібрався з усією родиною. А потім арештували сина (всипав хтось) і розстріляли таки на Україні, і за неї, нашу матір безталанну. А потім і мене арештували, як батька сина бандеровця і також хотіли розстріляти, але зважили на мої старі літа і вислали на Сибір до вугільних копалень для виправлення. Та мабуть ніколи уже не виправлюсь, бо щодень, то мене все більше горбить! Куди поділи жінку і діток не знаю й сам. І ось тепер пишу тобі аж з Сибіру. Каторжна моя праця, брате! Дванадцять годин на добу доводиться працювати, працюю в неділю та інші свята, без вихідного. Дадуть тобі забійний молоток — сиди і довбай вугілля зі скали. І навіщо Бог сотворив то вугілля так глибоко в землі? А коли вилізеш з тієї проклятої ями, то в долоні чорти свищуть, а в очах тільки морок. І хочеться їсти, та немає чого, бо дають хоч і три рази на день, але вранці і вечері один чай, а в обід рибячу юшку і кусок хліба. І так день-у-день! А як би хто показав вареника з бульбою, скупаного в маслі, то й життя віддав би за нього.

Нікуди нас не пускають ні на крок. Хати наші, які побудували ми в землі, обгороджені дротами і охоронюють нас ті в синіх кашкетах, що ще й там в'їлися були псами в печінки. А коли хто провиниться, то не б'ють при всіх, як німці робили. Ці мудріші ще. Легенько візьмуть чоловіка до себе і катують так, що і німець не зумів би — але за те ніхто не бачить. Я уже був один раз в такій лазні і як випустили, то аж облизувавсь. Але нікому і не говорив, бо підписався там, що нікому не скажу. А коли хтось захорів, то не дають їсти — тому то і хорих немає, хоч багато вже і вмерло за працею.

Мало тепер і політикую, бо тут не так, як бувало вдома: посходимось до твоєї хати і давай розмовляти про Україну, про Польщу, про Росію і про всіх царів і панів, — більше тепер думаю, але нікому не довіряю своїх дум, хоч тут усі такі, як і я. Відкриюсь тобі одному в своїх думах. Проїжджав я Україною — голод там великий, а бандерівців ще більше, ніж є там, у нас. Всюди большевиків б'ють і давлять, аж пищать вони. А ще більший голод є в Росії, там також є багато, які воюють проти Сталіна і називаються власовцями. Багато бачив я, можна б написати цілу книгу про те все, але не навчили мене письму. Так думаю по-хлопськи, що большевики не дадуть собі ради, що навесні ще більше голод буде, а те все приспішить революцію. І тяжко стає мені, що не доведеться дожити до волі, що круки кости мої рознесуть по Сибіру. Ой, коли б мені вирватись з цього пекла! Тримайсь і далі, Іване, — Бог поможе нам і все буде добре.

Я тепер часто промишлюю над тим, як би втекти звідси. І втік би, але дороги добре не знаю, ще заблуджу в тих лісах. Наостанку я вирішив просити тебе, а ти, щоб попросив Ганьку Комарівну, хай вона там якось переговорить з своїми старшими і переведе мене по своєму зв'язку. Тут і більше пішло б, не тільки я. Ти лише з нею добре поговори, на всі боки, як кажуть, — вона мудра дівчина,

і не раз я бачив із-за свого плоту, як вона крутилась між большевиками і поляками, не боячись їх, хоч і мала при собі штафету. А як вона відповість, що аж сюди не має зв'язкової лінії, то ти скажи їй хай не дурить, бо я вже добре знаю, що лінія їхня проходить через усю Україну і в Росії ще не кінчиться. То був би єдиний порятунок для мене. Ех, як би я шкварнув по тій лінії!
Не дивуйся, що в цім листі я багато відкриваю таємниць своїх, бо не думаю, щоб він попав у ворожі руки. Здибав я тут одного українця, який їздить всюди, і завтра як ітиму до роботи, то стрінуся з ним і віддам цього листа, а він уже потурбується за нього. А якщо і не одержиш, то бодай мені легше стане на душі. Коли ж одержиш, то ще раз прошу обдумай мою справу з Ганькою, за що буду дуже вдячний.

Кінчу і щиро здоровлю.
Твій бувший сусіда, теперішній сибірський невільник, раб Божий
Іван Вирвихвіст

А коли скінчив писати, знову старанно згорнув списаний рудий папір і сховав до кишені.
Згасив каганець і сів у куток землянки, щоб мовчати, як всі.

* * *

ПРО ТЕ, ЯК ПРАВДИВА СВИНЯ ВТРУТИЛАСЬ В НАШІ ВІДНОСИНИ
(гумореска)

Хто не знає батька Микити з Лапаївки? Ходить він у зеленому капелюсі, в білій куртці, в зрібних штанах, руді вуси в нього. І коли я був близько Лапаївки, то так мене тягнуло до неї, до дядька Микити. Хоч відпочинеш бувало в нього. Балакучий такий! Всім цікавиться, про все розпитується, і сам навчає своїми досвідами. Чи не варто з таким чоловіком стрічатись? А як розповідає про давнішу війну, як то він мерз в окопах, як ходив у наступ, як умирав Франц Йосиф, як розпадалась Австро-угорська монархія, то в нього аж сльози на очах вставали — так жаль було йому. Одним словом дядько Микита був моїм старшим товаришом австрійського виховання. До того ж і господарку він мав непогану, хата чиста в нього. І коли я заходив, то він не знав де посадити. Не раз мені здавалося, що я був цілим губернатором, а його хата моєю резиденцією, а сам дядько Микита моїм ад'ютантом.
Тай було за що шанувати мене, бо ще навесні я дав йому воза, якого ми, як трофею, здобули в бою. Всі мене кликали командиром, а він старшиною. Одного разу зайшов до нього ввечорі. По вечері ми й далі лишились за столом розмовляючи, а жінка, прибравши посуду зі столу, сиділа на кріслі та слухала нас. Роповідав я йому про міжнародну політику.
— Отож, дивітеся, щоб все було добре. Тримайсь до кінця, не зійдіть з своєї дороги, бо тяжко будете покутувати в майбутньому, — сказав він вислухавши.
— Ми не звернемо, а витримаємо ми! — кажу йому, — Тільки б ви не заламались, підтримуйте нас — тоді все буде добре.
— Чи ж ми не підтримуємо, чи ж ми не даємо харчів для вас, хіба ми боронимо хат, хіба я не рад вашій гостині? — питався він, перейшовши підкінець на наші особисті відносини.

Я дуже пожалів, що сказав йому ті слова, в яких дядько Микита відчув докір. Та скоро ми перейшли на другу тему і говорили аж до півночі.
Був іще кілька раз після того. Одного разу я квартирував в його сусіда. Вечором — чую крик якийсь на подвірї в дядька Микити. Думав спочатку, що большевики, але прослухавшись — пізнав своїх.
„Е, тут якесь непорозуміння" — подумав собі я, вхопив пістоль в руку і гайда через плоти до дядька Микити. Прибігаю. На подвірї стоять три наші стрільці, заплакана жінка й діти, а в середині стоїть сам Микита і дві свині біля нього.
— Що сталося? — питаюсь.
Як побачив мене він, так і бухнув мені в ноги.
— Пане старшино, який я рад, що ви прийшли! Обороніть мене від тієї напасти, — і аж заплакав сердега.
— В чому річ, — питаюся я.
— Свиню забирають в мене.
— Але ж ви маєте дві. Одну залишіть для себе, а другу дайте для УПА. Адже то є наша рідна армія, адже вона воює за нас, забезпечує нам спокійне життя. Соромтесь, дядьку Микито! — сказав я.
— Та я розумію, добре розумію вас, пане старшино. Звичайно треба... Але нехай підуть візьмуть до мого сусіда.
— Та хіба нам не всеодно, чи в нього, чи в вас? Той дає, хто більше має.
— І це розумію. Але як я лишуся з однією свинею? З чим же я піду на гостинець міняти лахи в большевиків? Знаєте, скільки б всього я наміняв?!.
— Пізніше будете думати про лахи, — кажу йому і дуже дивуюсь з його слів, аж не вірилось, що таке говорить дядько Микита.
— Е, я бачу, що й з вами не договорюсь! — і миттю виламав ломаку з тину, сів на більшу свиню, ударив меншу і помчав з подвіря.
Ми, мов камяні, були від подиву, потім злісно плюнувся я й пішов. Цілу ніч не спав, думаючи, що сталося з ним. Адже так гарно він раніш говорив, давав від себе добрі настанови, а на ділі виявився шкурником... Кажуть, що аж надранок дядько Микита вернувся з еміґрації. Через два дні приїхало польське військо до села забирати корови й свині. Зайшли вони і до дядька Микити. Хотів і з ними втяти таку штуку, що й з нами, але не вдалось, бо тількищо сів на свиню, — поляк замахнувся і вдарив його прикладом, що аж перекинувся. І забрали від нього і коні, і корови, і свині, і все майно, а його так вибили, що два тижні не злазив з печі. Щось пізніше стрінув мене дядько Микита на вулиці.
— Чому не заходите, пане старшино?
— Після того, як ви так зробили, мені аж соромно заходити, — відповів я.
— Мені й самому прикро тепер, але в тім була ваша вина.
— Чому? — питаюсь здивовано.
— Коли б ви тоді, ще трохи були поговорили так зі мною, то я, напевно, був би погодився...
— Але ви не хотіли й слухати — втекли!
— Треба було мене притримати... Знаєте, нашого дядька треба ще вчити.
— Вас ворог уже добре навчив, — сказав йому я й пішов. І вже більше мене не тягнуло до Лапаївки, до дядька Микити... Не поталанило в товаристві!

* * *

„Рента", „Марія Баліцка" Зв'язкова спеціального призначення. Діяла в Центральній та Західній Польщі. Займалася закупом і перевозом потрібних матеріалів для підпільних друкарень та доставляла матеріяли до західних амбасад в Варшаві.

„Чорна"
Машиністка при надрайоновому проводі.

О. Олесь

ЩЕ ГРОМОМ...

Ще громом вибухнуть повстання
І морем рідний край заллють.
І будуть зойки і благання;
Але ніхто не буде чуть, —
Моря криваві потечуть!!!

Не чув нас світ глухий, холодний,
Але тепер зжахнеться він,
Коли народ страшний, голодний
На ґвалт ударить в рідний дзвін
І розпічне свій суд народний
Серед пожарищ і руїн.

* * *

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

1.
Пане, друже, ридахторе!
До Вашуго журналу тера ніц не напишу. Самі знаєте жи дзісь є горяча пора. Я ні маю чису, жиби займатисі політикум, бо коли прийду до халупи і сяду за столом, жиби помислити як і до чого то вшитко йде, то зараз кубєта кричить на мене, чому я сів, чому ніц ни роблю. Як іно викупаю бульбу і в господарці зроблю рихт, тоді я юж матиму венций вільного чєсу і шось напишу ду Вас. Тим разом дуже перепрушею.

Слава Україні!

Федь Твердий

2.
Друже Редакторе!
Прошу оголосити в своєму журналі, що хорих приймаю, як і раніше, але, як заплати, горілки від них не беру, бо вже зарікся пити.
Натомість, я буду дуже радо брати сало, мед, масло і, взагалі, жири, частину з яких витрачу на своє споживання, а частину на вироблення ліків. Почуваюсь тепер добре.

З пошаною до Вас
доктор БОЧНИК

3.
Редакції журналу „Лісовик".
Спішусь повідомити, що поширена в терені вістка, нібито я став захоплений поляками є неправдою. Правда, сутичка була, але я щасливо врятувався,

кинувши подушки, які ніс зі собою до спання, і втік. Поляки думали, що я забарикадувався подушками і кинули аж 16 гранат, а тоді підійшли до них. Отже, правдою є тільки те, що зістались захопленими мої подушки.

Н - ь

* * *

ГОЛОС ДУХІВ

Духи впавших борців в Листопадові дні
Понад краєм і досі витають
І удень, і вночі до живих ще братів
Вони голосом дужим гукають:

„Досить спать вам, прокиньтесь із рабського сну,
Сором в сні своїм лити лиш сльози!
Уставайте, збирайтеся в силу грізну
І шалійте, як бурі і грози!

„Хай ще раз загремлять невблаганні громи, —
Над катами відбудуться суди,
Хай мине ніч холодна страждання і тьми,
Пісня вільна поллється хай всюди!

„Ми не можем спочити в могилах своїх
Знаючи, що ви й досі в кайданах
І над вами катів лютих чуючи сміх, —
Сміх глумливий від - рана, до - рана.

„Ми умерли за волю, за щастя, за вас, —
На ворожих лягли барикадах!..
Відомстіть нашу кров! Повставайте всі враз
Довершить світлий День Листопада!"

* * *

„За велику Правду Ідею підняли і Ми, Українські Революціонери — Повстанці, свою зброю та не зложимо її і не спічнемо, доки не здійснимо цієї Ідеї, доки не створимо своїм чином нового Листопада!"

* * *

НА ДЕЯКІ ОДЕРЖАНІ ЛИСТИ РЕДАКЦІЯ ВІДПОВІДАЄ:

1. Громадянину села Нетерплячки Швидкому Семену, на його запитання, коли буде революція, відповідаємо:

Революція буде тоді, коли почнемо!

2. Другові В. на його прохання порадити, шо зробити, щоб напившись горілки на весіллі не вимахувати перед товариством наганом, відповідаємо: Впийтеся так, щоб забули про те, що маєте при собі зброю, або повідстрілюйте собі пальці обох рук, щоб не можна було пити горілки!

3. На запитання друга Охочого, чи вільно підпільникові одружуватись, відповідаємо:
Наперед збудуйте хату, щоб було де відбути весілля!

5. На звернення друга Байдужого, що треба зробити, щоб менше спати, відповідаємо:
Подумайте по-синівськи про неволю України-Матері, то не заспите й до ранку!

З М І С Т : ст.

Не нас схилить ярму і сну (вірш) 1
Опівночі в келії тирана 2
Ваги — переваги (гумореска) 7
В погоні за щастям (фейлетон) 10
Голос з Сибіру (фейлетон) 15
Про те, як правдива свиня втрутилась
в наші відносини (гумореска) 18
Ще громом (вірш) 21
Листи до редакції 22
Голос духів (вірш) 23
Відповідь на листи 24

СМЕРТЬ ТИРАНІЇ!

Lisovyk, No. 9, October—November, 1945.
21x27 cm., 24 pp. Hectograph edition.
(Archive of ZP UHVR, B9-3, 210903).
Summary.

„We Shall Not Give In to Yoke or Sleep", a poem.

„At Midnight, In a Cell of an Emperor".

At midnight when the Kremlin tower clock sounded „The International", Generalissimus Stalin picked up a lit candle and descended into the basement of the building. There in a cell decorated with the sculls of his former rivals such as Tukhachevskii, Gamarnik, Bliukher, Skrypnyk, Shums'kyi, Iefremov, Liubchenko, Kossior, Dzerzhinskii, Iezov and many others he kneeled before the picture of Lucifer and started to pray.

After a while Lucifer appeared in person and engaged Stalin in a conversation. Stalin pleaded for help against the UPA, the AK and the „Romanian, Bulgarian and all other banderites", and begged him for some of his former helpers. Lucifer decided to think about this matter but did not commit himself to anything.

„What is More Important".

It is a make—believe story of two underground workers, each one convinced that he did more for the Ukrainian cause than the other and considered himself, therefore,

superior. Their argument was ended by third man who pointed out to them that only a collective effort would achieve desired goals.

„Searching for Luck", is the story of how V. Molotov, the Soviet Foreign Minister, tried to discover the secrets of an atomic bomb and had to engage in theft and hijacking to achieve his goal.

„The Voice From Siberia", is a letter of Lavrentii Vyrvykhvist (the tailless one) to Ivan Vytryvalenko (the hardy), in which he admits his mistake for allowing himself and his family to be repatriated to the USSR. His son was accused of being a banderite and was promptly executed while he was sent to Siberia. He would like to escape and to return home and asks his friend for help.

„On How a Real Swine Spoiled Our Friendship".

The story relates how an UPA officer was on very good terms with a villager and how they enjoyed their frequent political discussion. Then one day the UPA wanted to requisition a swine from this particular individual, and although he had two of them, he refused to give it up.

Sometime later the Polish army came and confiscated both of his swines, a cow and all of his property. The villager learned his lesson well, but the former good relations were not so easily restored.

O.Oles', „With a Thunder". A poem.

„Letters to the Editor", contains three short humorous notes on various topics.

„The Voice of the Fallen Heroes". A poem.

„Editor's Replies", contain five short statements on various matters.

Воля народам! **Воля людині!**

ЛІСОВИК

Рік II. ч. 1 (10) **Грудень—січень** **1945 — 1946.**

З Новим роком, друзі!

ПРИВІТ ПАЛКИЙ ТОБІ, РІК НОВИЙ!

Бурхливий рік змагань упертих
У царство тління одлетів, —
Але всьому йому не вмерти,
Бо лунко він прогуркотів.

Нас не спинили хуртовини,
Ми не осліпли серед мли!.
Ще рік за волю Батьківщини
Ми в маршах гордо пронесли.

Йдем дальш вперед поривом крови
Під клич мети, якій клялись...
Привіт палкий тобі, Рік Новий, —
В борні нам щастям розгорнись!

* * *

РЕВОЛЮЦІОНЕРИ, — ПОВСТАНЦІ!

Вже рік, як не був я на землі, але і з мого затаєного царства, я чув її крик, сміх глуму і брязкіт кайдан, бачив на ній моря людської крови, жах мовчазних руїн, погрозливі бунти пожеж. Бачив все я, як відступали міліонові армії новітнього німецького Нерона, які пустошили Ваш край, бачив, як заюшені в погоні за ними йшли кроваві орди червоного Ірода, бачив я смерть президента Рузвельта, самогубство підлого фюрера, падіння Черчілля, пекельне торжество лукавого Ірода-Сталіна. Бачив я Вас, хоробрих і впертих, величних і простих, в зелених катакомбах лісів, в щоденній боротьбі за своє визволення.
Дико знущається кат над Вашим знедоленим народом, який Ви повстали боронити, знаю про ту кров, яку розливав безжально Ірод-Сталін, женучи Ваших братів на фронт в ім'я своєї побіди, знаю про голод і тюрми, розстріли

й заслання, про рабство і глум, про все знаю як Ви, горді сини свободи, не далися застрахати себе, стояли на сторожі спокою свого рідного населення, похвально для Вас, що виступили в обороні його перед примусовим нелюдським виселенням з рідної землі до червоного большевицького пекла. Вірю, що не залякають Вас шаліючі хуртовини цієї зими, бо вже маєте великий досвід попередніх зим, бо в люті морозів будете зігріватись полумяним стремінням до волі.

Ідіть і дальше своїм єдиноправдивим шляхом, Ваші чини переростуть в ореол безсмертя, Ваші могили, кров і терпіння, стануть в грядущім святинями. Вірте в слушність свого повстання, в Правду свого духа, в свою Перемогу! Вітаю Вас!.. З щасливим Новим Роком Боротьби й Побіди!

Дід М О Р О З

* * *

Іще рік один вороном чорним кружляв
Над тобою, мій влюблений краю,
Пив твою щиру кров, на хрестах розпинав, —
Ти ж, як велетень, гірко в терпінні ридав,
То зривався в пориві відчаю...

По степах твоїх буйних, невільним гріхом
Підвелися високі могили, —
Ти ж над ними стоїш із похмурним чолом,
Чорні хмари встають над тобою кругом,
Наче Демона-Згубника крила.

Ти ж такий безталанний стоїш і сумний,
Тільки гаряче дишеш, бо хочеш
Вийти з тьми на шлях рівний, широкий, ясний
Вільним співом залити свій степ золотий,
Щастям втерти скорботнії очі.

О, мій старче одвічний, невільнику мій,
Виростай своїм гнівом і рвінням! —
Недалеко вже час — поведем тебе в бій,
Щоб в борні тій останній, короткій, тяжкій
Розвалив свої рабські склепіння.

Знаю, ти переможеш! Пурпурні вінки
На чолі твоїм будуть сіяти,
В шлях єдиний навіки зіллються стежки...
Чорним вороном більше ніколи роки
Над тобою не будуть кружляти!

* * *

НА СВЯТО НОВОГО РОКУ БУВАЄ ЯЛИНКА І В КРЕМЛІ

Й. Сталін:
— Візьміть і від мене прикраси для ялинки!

* * *

МАНІЯ „ВОЖДЯ"
(гумореска)

В кімнату, оббиту товстими персійськими килимами, (щоб з неї не було чути жодного голосу), ввійшов генералісимус Сталін, поспішно сів на крісло й гостро вдивився очима в стоявшого перед ним чоловіка — високого, тонкого, з волоссям, яке досягає пят. В його очах — якісь блукаючі іскри.
— Ну, як там? — спитався генералісимус і ввесь перетворився в цікавість. Довговолосий чоловік мовчав. Сталін був розкрив рота, щоб знову повторити питання, або крикнути погрозливо, але стоявший перед ним чоловік несподівано заговорив:

— Білий Дім стережуть такі, як я. Нічого не вдалося досягнути. Сила мого гіпнозу — велика, але не більша тієї, якою охороняється Білий Дім. Як щойно я підійшов до того будинку, відразу, (мені тільки відомі) дзвінки задзвонили, і я не відважився ввійти в середину.
Мовчання холодне як січень.
— Але ж ти міг вдатися до іншого способу, — сказав Сталін, — Не треба було пхатися до того дому, та тільки підвідити, коли президент Труман і прем'єр Етлі розходилися з затаєними думками тієї наради, тобі треба було підслідити десь біля одного з них і вичитати його думки.
— Пробував я, великий вожде, — в зітханні відповів гіпноз, — але нічого не вийшло. Лоб Етлі має такі товсті стінки, що один гіпноз безсилий своїм поглядом пройняти їх. Голова Трумана окупана в якійсь алхемії і коли став дивитись на нього, то в мене самого темніло в очах. Повір мені, найгеніяльніший полководче, що думок тих людей несила прочитати.
Сталін опустив голову додолу. Потім підвів її, від розпачу, аж ворушились чорні вуси.
— Що ж робити? — обізвався питанням, — Я маю тисячі лауреатів науки, а тепер переконуюсь, що марно плачу їм гроші, даю ордени, дармо хліб їдять!, бо й досі не видумали про атом, ух! Атом, атом! Найменше, найдрібніше, але хитає імперії, трясе світом, висить над тобою, як смерть. А там, по Білих Домах, по прекрасних палацах, щотижня конференції, на які не запрошують мене. Не запрошують, бо готують згубу!... А ти, такий страшний своїма очима і довгим волоссям, тільки стоїш виновно передо мною, ти тільки стоїш і більше нічого! Скажи, що маю робити? Невже погодитись з долею? Але не забудь, що не звик я до згоди! Біснуватий дух мій не знає спокою!
— Заспокойся, великий Сталіне, світу ми оголосили, що також приступили до вироблення тієї бомби.
— Так, так, але світ не вірить, сміється з нас. Ми нічого не маємо, а там, у них
— атомова бомба і конференція за конференцією. З ким же конферувати мені?
— З тінню Івана Грозного!
— Ти думаєш, що тінь та не втратила страху! Давно вже! Я Грозного — переріс!
Встав. І чогось продеклямував з „Бориса Годунова" Пушкіна.

„Предчувствую небесний суд і горе!

Всьо мальчікі кровавиє в глазах...
І рад бєжать, да некуда...ужасно!
Да, жалок тот, в ком совєсть нєчіста!"

— А може молитись і мені, як Іван Грозний після смертних кар, або Борис після підкупних убивств?! Може треба, як Гесс, удати з себе божевільного перед близьким судом? Так, так, карати, мучити, глумитись над всім і всіма, а потім удати божевільного!
Вхопив за руку гіпноза з радости доброго помислу.
— Карати, мучити, глумитись над всім і всіма, а потім удать божевільного! Чи не геніяльно?
— Геніяльно, але не ориґінально!, бо наслідуєте Гесса.
На хвилинку задумався.
— Так, але Гесс втік до Англії й там удавав божевільного, а я буду грати ту роль в себе в Кремлі. „Ти віддавна ту роль граєш!" — подумав гіпноз. А тоді

непомітно очам Сталіна сумнівно покрутив головою, мов казав: — дарма, пане-брате, не повірять, осудять, згинеш!
На цьому авдиєнція кінчилась.
Божевілля стало модною манією великих злочинців. Сталін тепер в психіятричній лікарні бере уроки. Бажаємо успіху!

* * *

ОСТАННЯ ЗИМА

Перед нами, друзі, ще одна є зима! —
Буде сніг, і мороз, і „хухання"...
Але, що це для нас, коли в серці весна,
Коли знаєм — зима ця остання!

Так, остання! Пекельні прокляті зими
Гітлерівсько-сталінські за нами!
Перемогу свою уже бачимо ми
Не за горами, не за лісами.

А в тім теж ворогам нашим прийде зима —
Не співатимуть їм жайворонки!
Бо „часов хоть і хватіть", та хліба нема,
Й вже не шлють їм ,,сьвінниє тушонкі"!

* * *

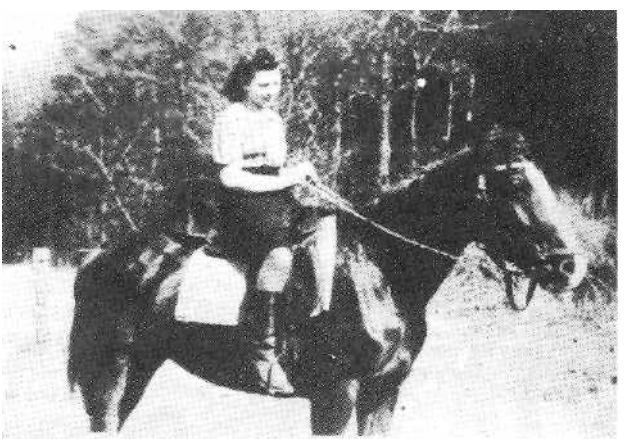

„Феська" на коні

Стрілець: Друже командире, чути людський голос в лісі.
Командир: Що може бути? Наступ?!
Стрілець: Ні, то крик порятунку.
Командир: (після задуми) Знаю, то голодне польське військо грабує дарунки святого Миколая, які несе нам... Алярм! Визволяти Миколая! Вперед!!!

ЗАПЕРЕЧЕННЯ ВЕЛИКИХ СЛІВ
(гумореска)

Добра річ радіо: чуєш все, ввесь світ кричить в ухах, коли детекторні наушники надягнеш на голову. А ще краще, коли маєш радіонадавач — тоді ти кричиш усьому світові, а тебе слухають. Ми мали перше радіовловлювач, і гаразд нам поводилось по лісах — бувало щодня одержиш „Інформатора". Не треба їздити по Вашінгтонах, Лондонах, Москвах, а тільки сісти тихо під сосінкою й слухати та продумувати те, що читає політвиховник. Та чогось не стало „Інформатора", кажуть, що його редактор, за добру працю, поїхав в безповоротну подорож по Совєтському Союзові. Довго не думали наші, знайшли другого радіотехніка, привели його до апарату і сказали:

— Сиди та слухай.

Очевидно, новий радіотехнік є великий формаліст, — раз сказали тільки „сиди та слухай", то він так і робив. Сам собі слухав щось місяців два... А тоді прийшли і сказали:

— Треба ж те, що вислухав, друкувати в „Інформаторі"!

І так став робити, значиться, друкувати. Та на горе, не сказали що друковане треба розсилати в терен, тому він тільки друкував і друковане складав собі під голову, а терен і досі без вістей.

І ніхто не знає в чому тут вузол. Правда, останнім часом наш радіотехнік був зайнятий. Це сталось тому, що одного разу друг Конончук (між іншим він є прекрасним дипломатом, а як сам себе любить називати „політичним офіцером") перебував біля радіо. В голову йому прийшла добра думка: Сконструювати бодай примітивний радіонадавач. Цей помисл він запропонував радіотехніку другові Губоляці, який аж підскочив з радости. І став він при допомозі першого автора цього задуму день і ніч працювати над радіоконструкцією. Скільки то поту вилилось з них! Але зробили. То було на Товмачівці. Друг Губоляка залишивсь при апаратові, а друг Конончук вийшов за хату.

— Чи чуєш мене? — спитався.

— Чую, чую — відповів Конончук (бо чому ж не чути за хатою?!)

— А відійди за село, чи звідти почуєш? — сказав Губоляка. І там було чути.

— А відійди аж на Крутогорби.

Чути було і на Крутогорбах і на Байстрюках, і на Жаболові, а значить, чути буде на ввесь світ!

Сидять вони біля апарату такі задоволені. Самі слухають людей, а потім їх слухають. Польська міліція була затривожилась, шукала по Варшавах, Краковах, Ярославах нелеґальну радіонадавчу станцію, а в Товмачівку не заглянула.

Недавно слухають — виступає міністер Бевін по радіо. То не була якась надзвичайна промова,а тільки „спіч" на сніданню членів Приготовавчої комісії на честь якої міністер Бевін давав обід.

Уявіть собі велику, блистящу залу, а в ній за довгими столами сидять гості: лисі, задумані, в окулярах. Не їдять ще. Та ось, встає міністер Бевін, і підносить вгору келих і став говорити — його слова мікрофони надавали всьому світові, їх вчули і наші друзі Конанчук і Губоляка.

Багато говорив міністер (держучи в руках келех), а потім:

— Панове члени мусять добре опрацювати справу, забезпечити довготривалий мир, бо сірому чоловікові політики не треба, а спокою.

Тоді нагло друг Конончук скочив на ноги і крикнув в відповідь над своїм радіонадавачем:
— Неправда, пане міністре, тепер, власне і став політикувати сірий чоловік! Політика „великих" закінчилась — не чути голосу ні Гітлера, ні Муссоліні, ні Мікадо, ні Петена! — і відійшов від апарату, закашлявшись до запалу.
Так наш друг Конончук заперечив великі слова зеленого міністра.
На другий день аґенство „Дейлі Телеграф" доносило, що міністер Бевін, промовляючи, на хвилинку був змовк, і якраз в той час вчув слова заперечення нашого Конончука. Від подиву міністер випустив з рук келих, а вся комісія ахнула. Кажуть, що на такій урочистості спіткнутись, або щось розбити чи випустити, то буде невдача.
Може і наступна конференція міністрів закордонних справ повторить недавню Лондонську?

* * *

АКТОР В РОЗУЧЕННІ РОЛІ
(гумореска)

Не знаєте, хто тепер в Україні є старший: Хрущов чи Мануїльський? Один — новак з Курської области, а другий не знати звідки. Хрущов керує внутрішніми справами України і реферує з Мануїльським, а Мануїльський зовнішніми і реферує з Хрущовим. Обидва підлягають Сталіну. Отже, вони — рівні позиціями, тільки, що один кацап, а другий „наш хахол". Коли стрічаються між собою, то один перед другим не кланяються, а й тут ведуть себе рівно. Тепер ріжняться тим, що Хрущов — веселий, а Мануїльський дуже сумний. Та і не диво — випала йому велика честь представляти своєю особою та „боронити" на мировій конференції ту країну, на якій не родився, яка розташована між горами Кавказ і Карпатами, яка зветься Україною, а за давніх давен Києвською Руссю. І треба ж було йому, Хаїму Мануїльському лізти в „великі люди", а тепер сиди день і ніч та працюй, а ще дивись незабаром осудять і повісять! І не спить тепер — вивчає історію України, почавши від Рюрика. Двадцять професорів приходить щодня читати йому лекції. А тут як на горе, голова притупила пам'ять, та й історія того народу тяжка: ніяк не запам'ятаєш, хто за ким повставав чи Остряниця за Павлюком, Павлюк за Трясилом, чи Наливайко попереду Остряниці, Павлюка, Трясила, — бо вічно бунтувався той народ. Але з великим горем вдалося йому побороти труднощі: більш менш орієнтувався. Але, коли поставив перед собою питання: де лежать точні кордони України, то і не знав. Став шукати в підручниках, але там про те і не згадують. До професорів тоді — не знають... А це ж найголовніше! Скликали з'їзд, але й там не вирішено. Може хто й знав, та боявся говорити. Тоді до телефону, за трубку, і в Москву.
— Прошу означити мені кордони України.
Хтось довго мовчав над трубкою.
— Не можу сам рішити, бо ніколи не думав про це, — відповів Михайло Іванович Калінін.
— Що ж тоді я скажу на конференції?
— Скажіть так: на заході кордони України проходять по керзонівській лінії, правда, той кордон нарушують бандерівці, але можна його вважати за правдивий.

— Я це й сам знаю.
— А на сході, скажіть, що нема... Вірніше, простягається в безмежжя.
— Як в алгебрі, Наближається до безмежности?
— Так! Обґрунтуйте це тим, шо українці й росіяни завжди спільно жили між собою.
— А Виговський, Мазепа, Петлюра?
— Їх можна оминути.
Мовчанка.
— Отже, східний кордон України вивести алгебрично?
— Так!
Повісив трубку.
Воно й добре, як не до марксизму (брехні), так до алгебри, сталих правил, як не до алгебри, то до нквд (терору), а все виходить на лад. І готується тепер товариш Мануїльський до Мирової конференції репрезентувати Україну. А як би там, на конференції, сказали йому вимовити слово „кукурудза", тоб вдавився, а не вимовив би по-нашому, а ще б більше б переконалися, коли б спитали його народ сучасний. Та, напевно ця конференція буде останнім маскарадом, а Хаїм Мануїльський в останній раз актором.

Товаришам редакторам нагадується ше раз, шо свобода друку існує тільки формально.

БАТАЛІЯ ЗАЛІЗА Й СЛІВ
(Від нашого військового кореспондента)

Коли командир Бородач в пальцях тримає свою бороду, яка досягає колін, і нахилить голову на груди, — значить про щось важливе думає. Думав він і тепер, бо бачите, хоч залізничний міст біля Сорохова далеко був від нього, але чогось дуже мулив очі йому. Коли якась порошина попаде в око, то її витягають, а коли міст, то його треба знищити. До такого переконання прийшов і командир Бородач. Для командира тільки штука добре продумати щось, а подумавши, тоді цілком просто — дає наказ і до роботи. Добре, що на світі так заведено: після сонця є тьма, а тоді можна до самого чорта підкрастись і смикнути його за хвіст. То ж не дивно, що Бородач, дочекавшись ночі, з пятдесятьма стрільцями тільки рушив в дорогу. Міст охороняли триста большевицько-польських жовнірів. Навколо бункри, траншеї, становища. А в них ліжка, умивальки, перукарні, бо військо там днює і ночує. Стоять собі, сидять, як колись за цісарських війн. Аж ось, до моста підкрадається Бородач з своїми молодцями (місяць зараз же зайшов за хмари, неначе мав з ним пакт неаґресії!) — ще темніше стало. Підсунулись наші стрільці на двадцять метрів від ворожих становищ. Залягли, і наперед себе виставили кілька пухалів (пухала ставлять навесні жінки по огородах, щоб лякати горобців та ворон, які видовбують посіяні зерна). Біля одного з них ліг сам Бородач.

— Прокидайтесь, воювати будемо! — крикнув він.

Триста пар очей впялося в той бік, звідки роздався голос. Побачили кілька постатей, нахабно стоявших близько їх.

— Кто там єст? — спиталося кілька голосів.

— УПА!

Дріж мишею пробігла по большевицько-польських траншеях. І лише за декілька хвилин, готові до стрілу кулемети відкрили вогонь. Та скільки не січи в пухала, але вони стоятимуть, бо ззаду кілки підпирають. Страх схопив ворогів.

— Дурні ви, нас не чіпають кулі! — крикнув Бородач.

Червоні польські жовніри застукали зубами від переляку. Бородач подав команду:

— Атомову бомбу до переду!

Червоні попадали в молитві на коліна. А за хвилину „наша бабуня" (одна з тих бомб, які недавно по зв'язку нам прислали американці), загриміла на місці, розлилася буря, сліпучий блиск і страшний вибух. Полетіли відламки заліза, а багато червоних піднялись в небо догори ногами, мов спішились чимскоріше дістатись перед обличчя св. Петра. Половина моста і чоловік сто жовнірів в одну мить вмерли. Решта двісті чоловік порачкували в бункри. До напівзруйнованого моста швидко підклали другого пятсоткілограмового атома, а за кілька хвилин знову вибух і смертний крик моста. А в бункрах шептали „Єзус помилуй". Та милостивий „Єзус" був далеко, а УПА зовсім близько! Ще одна бомба впала на бункри і тільки пір'я червоне з них полетіло. І ще раз, і ще раз... Лишився тільки один. Облягли його повстанці і чатують над ним, переможені перші вступають в переговори. Так було й тут. Війну кінчали дипломатією.

— Помилуйте нас! — кричали з вікон бункрів поляки.

— Виходьте, ми вас помилуємо, — відповідали наші.

— Ми всі прихильні до УПА!

— Віримо, бо ми вас прихилили.

— Ми будемо з вами тримати зв'язок і разом підемо на большевиків!
— Союзники — ненадійні!
— Ми не мордували і не грабували українського населення.
— А хто?
— То наше військо з Олешич!
— Ха-ха-ха-! Олешицькі поляки казали нам, що то борохівські і бобрівські!
— Брешуть вони!...
І довго ще тривали такі дипломатичні переговори. Майже до самого ранку. Потім наші тихо відступили, а поляки ще довго кричали слова благань.

* * *

ВОЛОДИМИРУ СОСЮРІ
(відповідь на „Посланіє обдуреним")

О наймите сліпий і підлий,
Кого вернутись кличеш ти?
Нащо знамена свої рідні
Кричиш прилюдно розпясти?!
Хіба не сам ти, бувши юним
Душою палко їм моливсь,
Під ним ішов проти Комуни,
За волю краю свого бивсь?!
Хіба не ти в полках Петлюри
Пройшов вітчизну з краю в край,
Як ураган, як помсти буря,
В душі ховаючи відчай?
А потім?!. Потім, як іуда,
Покинув, зрадив ти, утік
І в каятті себе бив в груди,
Щоб кат ,,невільні юні блуди"
І все простив тобі навік!
За гріш продався ти, за слово
Ласкаве ката проміняв
Свої пісні такі чудові,
Серця якими хвилював.
Вдавав сліпого на руїнах,
Мовчав глухим, немов не чув:
Стогнала тяжко як країна
В своїй глибокій домовині
В кайданах, кат в які закув!
Ти ввесь втонув в п'янкім тумані
Гучних бенкетів і розпуст
На святах Рильських і Бажанів,
Де ще раз вимовив: — клянусь!
Байстрюче підлий України,
Лакею „красної Москви"
Попавши в зрадну зграю, й нині
Святині рідні ганьбиш ти!
Ти сам обдурений словами

Катів своїх. Безтямних сам!
Ми — горді власними шляхами,
Для нас вершини, слава вам!
Ніхто нічим нас не одурить,
Ми непідкупні у боях,
Бо знов Вітчизни біль бандурить
У наших праведних серцях!
Ти, хлібопрохачу, каліко
Душі, і совісти, й ума!,
Невже ж до скону так, довіку,
Тебе манити буде тьма?!
Нащо продажними піснями
З другими хвалиш страшний час?
Та хай! Ми вам не покорились,
І не повірили вам ми,
І хоч над нами ви глумились —
Ми все знесли, і б'ємсь, як бились,
Із економ вашої чуми!
Порив в серцях в нас до свободи
Пала, як вогнище, ввесь час.
Тяжкі страждання нам народу,
Його вели ми в дні негоди,
Його ніхто не зрадив з нас!
Знамена ті, які ти кинув,
Ми вдруге гордо підняли —
І скрізь: по горах і долинах,
В степах квітучих Батьківщини
За волю змаг ми почали!
Б'ємо усіх, хто тільки хоче
В свої кайдани нас скувать,
Хто нам несе холодні ночі
І в них нас прагне розіпять!
Вагання ми уже не знаєм.
Не блудим ми серед доріг
Громами поступ наш лунає
І не страшні нам бурі й сніг!
Затям собі, поете-брате,
І так скажи за нас усіх,
Що всіх , хто кинув рідну Матір,
На попіл спалить страшний грім!
Той грім близький, він незабаром
Схитне планети і світи
І від його тяжкої кари
Ніяк, нікуди не втекти!
Тоді й тебе із Бажанами
Візьмуть на той правдивий суд:
Презирством й полум'ям догани
Уста народні оплюють!
Отож, не вчіть, не звіть, не кличте
Вернутись нас із каяттям;
Бо ми клястись не вмієм двічі,

Бо нам байдужі смерти стрічі
За вільне, сонячне життя!
Не нам, не нам назад вернутись, —
Наш День встає, наш день гряде! —
Нарід прямий, ясний, закутий
Його в палкім благанні жде!
І тільки ми в той день врятуєм
Вітчизну дорогу свою
І приведем її святую
На свято Волі, що в бою
Своєю кров'ю ми купуєм!

* * *

В МОСКВІ ВІДБУВАЄТЬСЯ КОНФЕРЕНЦІЯ МІНІСТРІВ ЗАКОРДОННИХ СПРАВ

(з газет)

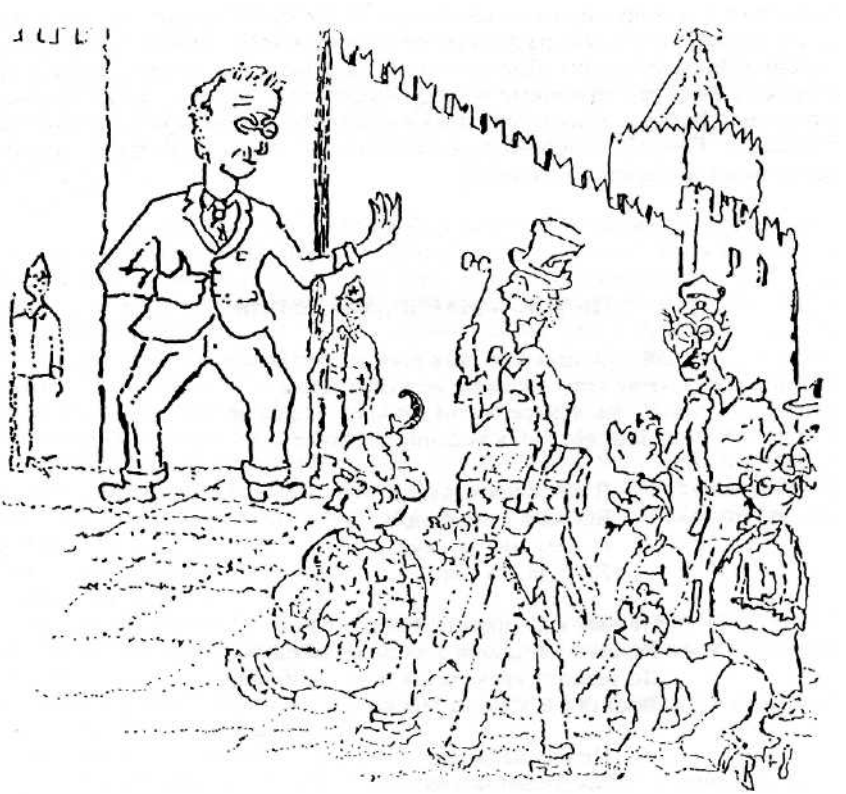

Молотов:

— Скорше, панове, може щось вийде з нашої наради!

ПЕРЕГОВОРИ
(Від нашого кореспондента)

„Американський літак спустився в лісах, мабуть для переговорів з УПА".

(З архіву У.Б.П. в Варшаві.)

„Ужонд Безпєченства Публічнеґо" в Варшаві в своїх здогадах не помилився. І хоч американський літак спустився в лісах Голубівщини, одначе, таємнича нарада відбувалася в с. І. З американської сторони був міністер Мольсон, а з нашої — Друг Розруба. Зустріч відбулася в стодолі, при темряві, повстанці дуже вважали на конспірацію. Які справи були обговорені паном міністром і другом Розрубою, не подаємо, в свій час вони самі скажуть про себе. По п'ятигодинній розмові п. міністер та д. Розруба, в супроводі охорони, переїхали до с. М., де на честь п. міністра дано вечерю. За вечерею в теплому нашому оточенні п. міністер передав від п. президента Трумана привітання та враження п. президента після прочитання „Лісовика" ч. 7. Президент лишивсь задоволений і обіцяв авторові статті та редакції „Лісовик" нагороду. Наш журнал послужив приводом до заохочення п. президентом нашою справою — відразу вислав свого міністра для спостереження життя України та переговорів з революційним проводом. Другого дня д. Розруба в пам'ять щирої дружби презентував п. міністра червоними чобітьми з фабрики „УПА — Захід" та білим кожушком. Літак з п. міністром відлетів вечором о сьомій годині. Для дальшої співпраці д. Розрубу запрошено до Вашінгтону. Зараз д. Розруба зайнятий підготовкою до далекої подорожі.

* * *

ПІСНЯ — МАРШ „МЕСНИКІВ"

Лав наших залізних нічим не здолати,
Нас крик не лякає ворожих атак:
У нас попереду син дальних Карпатів
Наш друг — командир Залізняк.

В нім воля сталева,
Він наш командир!
Із ним ми, як леви,
Як бурі, як вир!

Не нам вже носити покірно окови,
Терпіти знущання жахливих катів, —
До рідного краю моря в нас любови,
Завзяття й відвага орлів!

Не нас на руїнах
П'янитимуть сни! —
Борці України,
Ми волі сини!

Зійшлись звідусіль ми у дні ці криваві,
Хай довго матуся, чи дівчина жде, —
Бо нас командир Залізняк з громом слави
Побідно усюди веде.

В нім воля сталева,
Він наш командир!,
Із ним ми, як леви,
Як бурі, як вир!

Із ним бойових ми знамен не огудим
І разом з другими походом грізним
Вкраїні державність навіки здобудем,
І славу ми виборем з ним!

Не нас на руїнах
П'янитимуть сни! —
Борці України,
Ми волі сини!

* * *

Крізь окуляри на світ

1. Радіослухачу Кремля було наказано самим Сталіном ні на хвилину не відходити від апарату і про все важливе зараз же скликати ввесь Кремль. Наказ наказом! Сидить він день і ніч. І часто вже робив такі алярми. Одного разу вночі з 5 на 6 грудня о 23 годині радіослухач стрімголов біг сходами і дзеленчав дзвінком. За кілька хвилин збігся ввесь Кремль, заспаний, перевтомлений, невдоволений. Сталіна не було — він тепер на уроках в психіятричній лікарні. Стоїть радіослухач в середині кремлівської юрби і витирає мокре чоло. Збіглися всі. Глибоке, збентежене мовчання. Товариші, всупереч Потсдамським постановам в англійській окупаційній сфері сформовано німецькі сухопутні та летунські військові сили під командою Мюллєра. Існують два корпуси по сто тисяч вояків кожний. Крім того існують збройні сили бувших німецьких союзників: мадярських 12.000, естонських — 3 200, литовських і латвійських — 21 000.
До чого це йдеться?!!
Всі присутні ахнули.
2. Совєтський журналіст Лепетін, перебуваючи на зібранні журналістів світу, перед якими виступав президент Труман в справі наступної мирової конференції, спитав:
— Чи може пан президент сказати, що найперше будуть тямити члени конференції, розпочавши її?
— Що є атомова бомба! — відповів Труман.
— А коли, накінець, розкриють таємниці атомової бомби? — спитавсь другий совєтський журналіст.
— Їдьте спокійно до Москви, сподіюсь, що незабаром вона побачить повний зміст її таємниці!

— Друже, чи ви вже написали звіти?
— Не урядую! Чекаю коли поїду до Києва і тоді за бюрком напишу один звіт за все.

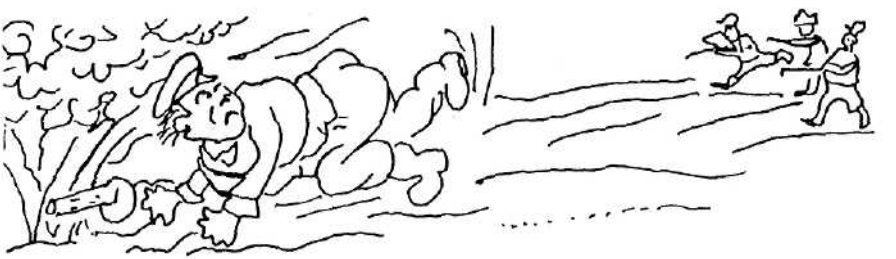

— Горе мені! Всюди кажуть, що я відважний і тому мушу навмисно бути там, де польське військо.

☆ ☆
☆

СТАЛІНСЬКА „ДЕМОКРАТІЯ"

Чи чували добрі люди,
Таку чудасію? —
Десь на Сході народилась
фальш — демократія!
І в Англії, в Америці
Бувають вибори,
Парляменти, депутати
І партійні спори.
Дискутують, голосують,
Пишуть, вибирають
Часом навіть кулаками
У сварках махають.
Однак, босо там не ходять,
І не голодують,
Ніхто людей за думки їх
Не бє, не мордує.
Кожний може, що захоче
Собі говорити,
І писати, вибирати,
Вірити, любити.
Кожний має своє право
Бути чоловіком,
Паном серця, думки й слова,
Вільним перед світом.

В нас на Сході — все інакше,
В нас „демократія"!
І ще в світі не бувала
Така чудасія.
У нас в Кремлі — „ясне сонце",
„Батько всіх народів",
А ми в нього — німі слуги,
Колгоспники голі.
У нас також голосують
Усі „добровільно"
Працювати по шістнадцять
Й двадцять годин денно...

„Добровільно" всі працюєм,
„Добровільно" гнемся,
„Добровільно" голодуєм,
І на той світ премся...
„Добровільно" йдеш на Сибір,
Соловки і тундри.
„Добровільно" йдем в концлагри,
У військо і тюрми...
Усі люди „добровільно"
Усе виповняють,

Самі собі „добровільно"
Пута накладають...

.....

От така то люди добрі,
В нас „демократія",
На червоно мальована,
Стара тиранія!

* * *

З ІДІОТИЧНОЇ БОЧКИ

„Дзєннік Польскі" за 12 грудня пролетів Польщею з статтею „Рібентроп і Кайтель хотіли спалить і вимордувать цілу Польщу", присвяченою процесові в Нюремберзі. Правда є те, що Рібентроп і Кайтель хотіли знищити Польщу. Але правда неповна, бо вони хотіли „алилуй" проспівати не тільки над Польщею, а майже над усім світом. Стаття та цікава, а в ній є: і зізнання Кайтля, і комедійний вибрик Ґебелса, а також є і про українських націоналістів. Отже, стаття — „всеобіймаюча"! Та не все в ній є правдою. Пишуть, що українські націоналісти мали зв'язок з гітлеризмом, і то не абиякий, а тісний, бо в вересні місяці 1939 року Рібентроп дав наказ українським націоналістам піднімати повстання в Польщі, (з Галичини виганяли поляків). Отже, й брехня, велика підла брехня! Якщо українці мали такий зв'язок з гітлеризмом і тій справі так багато відведено місця в статті, то треба ж було оперувати не загальним поняттям „націоналісьці українсци", а якщо такий наказ був, то подати коли, як і чому було наказано. А там того не сказано, бо як же на когось казати, коли такого не було, коли такого нема в протоколах зізнань Рібентропа.
Чи не ліпше сказати з „націоналістамі українскіми", а з ким, коли, як — то не треба — хай розуміють, хто як хоче!
Не дивуємось, що „Дзєннік польскі" про нас так підло бреше, бо він ввесь брехливий від заголовка до підпису його редактора. А навчивсь він брехні на курсах большевицької школи. До того ж він хоріє на мигавки, в нього часто бувають приступи дурманіння.

* * *

ДОРОГІЇ БАНДУРІСТІЇ!

Давно юж до Вас ні пісав і трохи маркотно перед Вамі. Трохі невеселий я, бо богато мислю про Вас, як то Ви ту зиму витримайте. Добре било би, жиби на нашу землю хоч на рік придибала Ахрика. Але ніц, трудно ся назива. Юж не йдну зиму витрималисьмо — витримаємо і ту. Напишу я Вам, що чув їм у світі і що сам видів. Як приїхало то восько польскє ду нас, то юж і не сплю в халупі, а десь по дзюрах. Юж ни раз сі притрафіло мені виривати до лісу і виглядати сернюком за сосінки. Мушу критись тера, бо моє назвисько дуже розконспіроване. Рабує нас то восько, знова стріляє, викидає нас з рідних халуп.

Тера і цивільні поляки сі набрали підлої гідности: передягаютьсі в войсковоє убрання і тоді вйо рабувати українські села — і нема ні харчу, ні нашим людям спокою. Іден раз мені сі притрафіло виривать з якимсь професором. Добігалисьмо до лісу і опинилисьмосі на спочинок. А тоді він почав плакати.

„Чого плачете пане професоре? — питам сі го.

А він мені гадат:

„Юж ни витримам! Тілю я напрацювавсі для України, грудьми і кров'ю, ворав рідну ниву, а тераз знова мене кличуть до роботи наші. І пішовби юж, іно ни знаю які там у них сут порядки". Видити, який глупий той професор!

Зле є в нас, жи ви стілько гадаєте до нас, а вшитко йєдно з того всього ніц. Не раз гадалисьти, жиби парубки і дівки ни ходили на польскі і большевицькі мітінґи, але пішли. І видити зле сі стало. В Хотинци поляки два рази робили зібранне, докі ни прийшло богато хлопів, а втуди злапали їх. І в Грушовичах тиж, і в Залазі. Чув їм жи в Кальникові юж розстрілели 12 наших хлопаків, а з тими не знати що сі діє. От видити, ни послухали Вас і попали в халепу. Юж їм си ни раз мислив шо там думають наші старшиї, чом ни збирають всіх корчів на войну з поляками. Ви там з якімісь поляками маєте союз (я і так не розуміюсі кілько і якіх поляків є!). Юж Вам пісав раз жиби малисьте на увазі і ще раз пишу — вважєйте! Дуже юж нам прикрилосі тоє польскоє войско, але свого сі не попустим! Можисти юж чули, жи в Ярославі варшавскі диліґати бардзо кричали, жи тут сут повно бандеровців. Але єден віт став тоді, і повідів, жи бандеровці сут тому жи польске войско рабує, а коли його не стане то й бандеровці підут си. Він іно так гадав, жи підут си, а я знаю ви ніде звідси не підете!

Іно ни знаю ци то поможе тоє гаданє віта.

Юж ни витримаю з тої комедії, яку грають Млини. Єдин раз юж сі записали всі на виїзд, потім сі вернули, потім хотіли йти ду лісу, а недавно юж написали листа до самої Варшави. І пісали в нім, жи хцутсі зістати під Польском, жи потрібуют шкіл, кінотріятрів і всіх люксусів. Тра менше пісати а вєнцій робіти, менше сі вагати, а вєнцей бити твердому. І ши гадав мі кум жи ві Львові відбудовують бувший кримінал Бриґіткі, де мій сусід Іван згинув. Маєш, то юж буде цалком рай, а може чистилище. А во, іще там хтів Вам повісти жи добре робіти жи чистити тих злодіїв. Дякую Вам жи відписали мині на мій лист. Напишіть і тера али вєнци про політику.

Щиро Вас всіх здоровлю з Новим Роком, бажаю Вам доброго здоровля, весело провести Різдвяні Свєта, та запрошую до себе в гостину, а особисто пана ридахтора.

ХРИСТОС СЯ РАЖДАЄ!

СЛАВА УКРАЇНІ! ФЕДЬ ТВЕРДИЙ

* * *

ОГОЛОШЕННЯ

До нас дійшли чутки з польських військових кругів, що ті три польські жовніри, які недавно при грабунку були обезброєні та засуджені на буки жінками

с. Ветлин, готуються до пімсти. Наслідком цього із Варшави прибули ще кілька польських дивізій. Стережіться ветлиняни!

* * *

З А Г А Д К И

1. Над калабанею стоїть верба,
А на вербі суха гілляка
А на гілляці сталінська відзнака.
Хто вгадає, що це за собака?

2. Чого найбільше буває перед кожною війною?

Відповіді: 1. Сексот по відвідинах СБ
2. Нарад і конференцій.

* * *

З НАГОДИ НОВОГО РОКУ БАЖАЄМО:

Генералісимусу Сталіну — і болячки, і кольки, і наглої смерти.
Хрущову — скорої стрічі з нашою СБ.
Союзникам великодержав — частіших конференцій.
Совєтській дипломатії — густіших виїздів за кордон, де матиме нагоду їсти смачні обіди.
Остапу Вишні — енкаведівської лоскотки, щоб вмер від сміху.
Мануїльському — на перший день Різдва хрещення в Дніпрі.
Осубці - М. — вирости на особу.
Гессу — другого божевілля.
Нашій УПА — великого впливу на червоних поляків.
Нашій пропаґанді — більше їсти яєць, щоб мати грубший голос.
Нашій господарці — жорстокішої війни з коровами.
Нашому радіотехніку — надаремно не розтрачувати амперів.
Нашій СБ — скорої зустрічі з Хрущовим.
Нашій дипломатії— для збільшення репрезентаційної поваги — полисіти, для всевидючости — носити окуляри.
Нашому грубому батькові — доброї сторожи.
Командирові Бородатому — бути головою суду над кремлівськими медведями.
Другові Сварливому — відкрити бюро для розгляду карних справ наших дядьків.
Другові.... частіших відвідин, появок, мітінґів.
І всій нашій лісовій Родині веселого сміху, щоб аж ліс тріщав, якнайскорішого здобуття своїх цілей.
Всім нашим читачам бажаємо веселих Різдвяних Свят.

Редакція „Лісовик"

НА ПОЛІ СЛАВИ ПОЛЯГЛИ:

Командир СТЕПОВИЙ — 21. XI. 45 р. згинув під Дахновом в бою з поляками. Добрий командир і товариш, ранній учасник Нашого Визвольного Руху.

БОГУН — районовий провідник 6. XII. 45 р. згинув геройською смертю в с. Щебиволки в сутичці з польським військом, відбиваючи наступ 30-ти вояків.

Доктор СІРКО — 28. XI. 45 р. в с. Кальників закатований червоно-польськими звірями. Доктор СІРКО — учасник Визвольних Змагань 1918 — 20 рр. По упадку Української Держави еміґрував за кордон, де скінчив медичний університет. З 1944 р. перейшов в наше підпілля, де й працював до останку. Доктор СІРКО був полум'яним патріотом нашої Батьківщини.

Командир БОРИС — командир надрайонової боївки СБ, згинув 21. XI. 45 р. від большевицької засідки в Гораї (присілок Верхрати).

ВОРОН (Волоха Василь, с. Пискоровичі, Ярославського повіту) член окружної АБ, згинув 25. XI. 45 р. в с. Сурмачівка в сутичці з польським військом. Чесний, повний посвяти до належних обов'язків.

СПІТЬ СПОКІЙНО, ДРУЗІ – ВАШУ СМЕРТЬ ПІМСТИМО!

Г Е Р О Я М СЛАВА!

* * *

З М І С Т **ст.**

Посланіє Діда Мороза 2
І ще рік один (вірш) 3
Манія „вождя" (гумореска) 5
Остання зима (вірш) 7
Заперечення великих слів (гумореска) 9
Актор в розученні ролі (гумореска) 11
Баталія заліза й слів 14
Володимиру Сосюрі (вірш) 16
Переговори 20
Пісня — марш „Месників" (вірш) 21
Крізь окуляри на світ 22
Сталінська „демократія" 24
З ідіотичної бочки 25
Лист Федька Твердого 27

Lisovyk, Year II, No. 1 (10), December—January, 1945—1946.
15x21 cm., 30 pp. Hectograph edition.
(Archives of ZP UHVR, R9—4, 210904).
Summary.

„New Year, We greet You Warmly". A poem.

„Revolutionaries, Insurgents", is a letter from „Grandfather Frost", mentioning some of the important events of the past year, and wishing the insurgents a happier and victorious New Year.

„One More Year...", is an untitled poem becrying the unfortunate fate of Ukraine.

„Chief's Mania".
Generalissimo Stalin interviews a hypnotist whom he asked to penetrate the White House with his powers and to find out what is in the minds of President Truman and Prime Minister Atlee. The hypnotist fails in this task. Stalin worries that the President and the Prime Minister are plotting against him, but finally decides that even if he looses to them he can always plead insanity in the manner of Rudolf Hess.

„The Last Winter". A poem.

„A Negation of Great Words", is a story of two underground radio technicians who were able to construct their own radio transmitter and use it to contradict a speech of Minister Bevin at the very same time when he was delivering it at an international banquet in London.

„An Actor in a Well—Rehearsed Role".
The story is about D. Manuilskii who as the Foreign Minister of the Ukrainian SSR does not know whether Ukraine has any definite borders. He calls Moscow and is informed that the western boundary runs along the Curson Line, but in the east the Ukrainian border „approaches infinity", because of the long friendship between Russians and Ukrainians.

„A Battle of Iron and Words", describes an attack on the Polish garrison with the aid of some undisclosed rockets. The UPA unit succeeds in destroying the bridge and some bunkers protecting it. The Polish troops in the last bunker try to talk their way out of the predicament and are successful when at dawn the UPA unit withdraws.

„The Answer To Volodymyr Sosiura", is a poetic reply to his „Epistle to Those Who Are Deceived".

„Negotiations", is a spoof on the allegations by the Polish Security Service (UBP) that the Americans are engaged in talks with the Ukrainian underground. It relates how an American plane has landed in the forrest and how Mr. Mollson met with Mr. Rozruba (Cleaver) and transmitted to him warm greetings from President Truman. Mr. Rozruba is now preparing for an reciprocal visit to Washington.

„The March of 'Mesnyky' ". A song.

„The World Through the Eyeglasses".

It contains two short stories. The first laughs at the Soviet statement that the British are arming the Germans for a possible attack on the Soviet Union.

The second deals with the Soviet preoccupation with the atomic bomb.

„A Stalinist Democracy". A poem.

„From An Idiotic Barrel".

The article refers to a report from the Nurnberg Trial in „Dziennik Polski" and the allegation that Von Ribbentrop gave orders to Ukrainian Nationalists to start an uprising against Poland in September 1939.

Fed' Tverdyi, „Dear Bandurystii (Bandera men).

A letter written in a local dialect describing life in the Iaroslav region.

„A Riddle".

„New Year's Wishes From the Editors of 'Lisovyk' ".

„Fallen on the Field of Glory", contains short obituaries of the following persons: Commander „Stepovyi"; District leader of the OUN „Bohun"; Commander of the SB „Borys"; „Voron" (Volokha Vasyl' from the village of Pyskorovychi, Iaroslav county), member of the regional AB, killed in the village of Surmachivka; Dr. „Sirko".

This issue of the journal also contains a number of political cartoons.

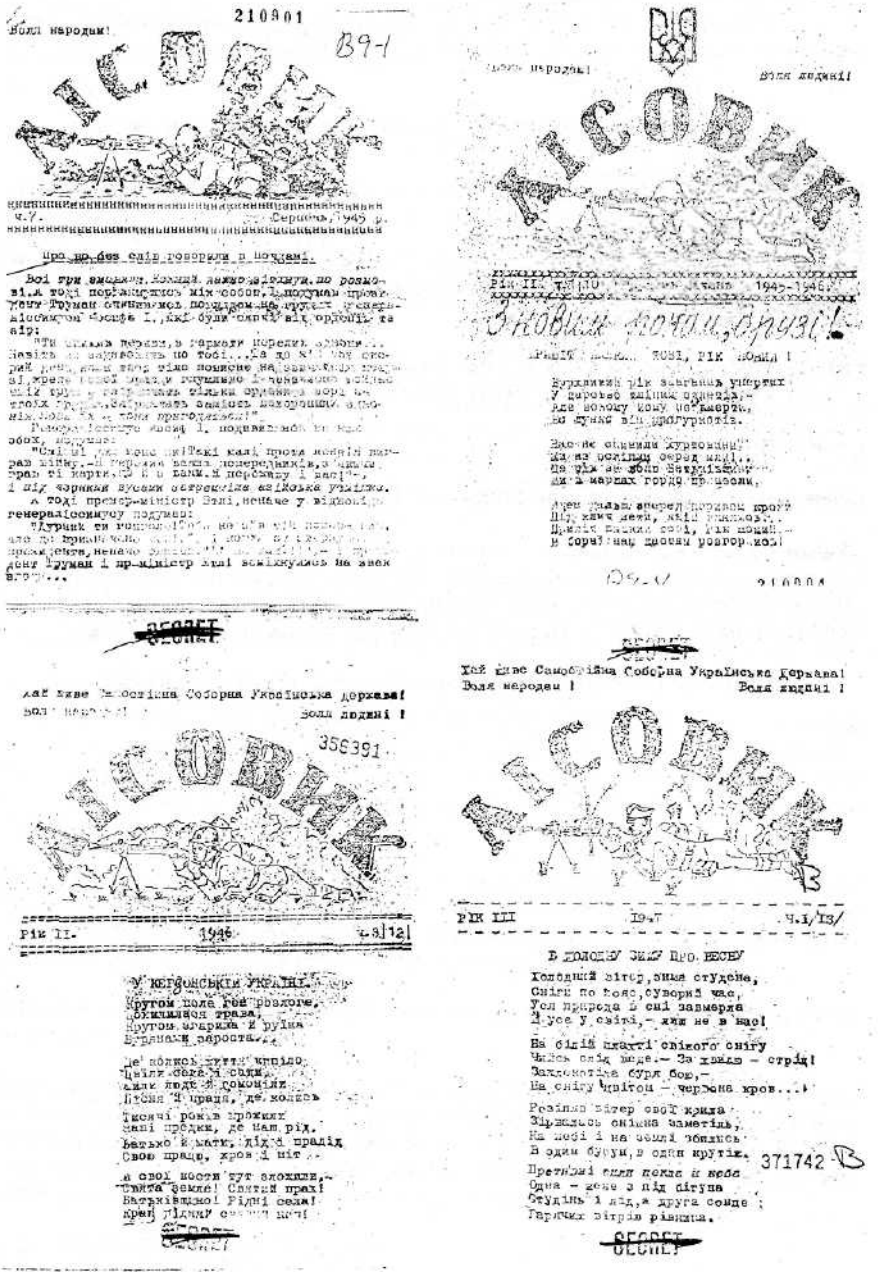

Різновид титульних сторінок підпільного циклостилевого журналу „Лісовик".

Хай живе Самостійна Соборна Українська Держава!
Воля народам! **Воля людині!**

ЛІСОВИК

Рік II. **Вересень 1946** **ч. 3 (12)**

У КЕРЗОНСЬКІЙ УКРАЇНІ

Кругом поле ген розлоге,
Похилилася трава,
Кругом згарища й руїна
Бур'янами зароста...

Де колись життя кипіло
Цвіли села і сади,
Жили люди й гомоніли
Пісня й праця, де колись

Тисячі років прожили
Наші предки, де наш рід,
Батько й мати, дід і прадід
Свою працю, кров і піт

Й свої кости тут зложили, —
Свята земле! Святий прах!
Батьківщино! Рідні села!
Краю рідний святий наш!

Тут тепер одна руїна...
Вітер попіл розсіва.
Бур'янами заростають
Сліди людського життя...

Пройшла гроза, чорна туча,
Виселенчий буревій,
Лютий ворог, терор, муки,
Кров, пожежі, важкий бій.

Тут скажені посіпаки,
Польсько-большевицькі пси,

Сталінські бандити-звірі,
Людолови, дикуни, —

Край квітучий у руїну,
Замінили. Тут вони
Всю Керзонську Україну
Горем й кров'ю залили!

Де пройшла стопа ворожа,
Де червоний людоїд
Станув, — там життя завмерло!
Кров і смерть то його слід.

* * *

Та не всіх вони зломили,
Не всіх вигнали, — не тих,
В кого зброя, хто незломний,
Непокірний вільний дух!

У лісах, в полях, в руїнах,
У святій нашій землі,
Серед згарищ, в попелищах
Дух повстанський знов горить!

На руїнах виростає
Запоріжжя, вільний край,
Де лиш кріс і риск рішає, —
Хто відважний — тому рай!

Хто лиш смерти не боїться —
Всі до нас! До наших лав!
Вічно жити й так не будем, —
Козакові смерть і кров

Не страшні! Страшні кайдани,
Страшне нам рабське життя!
Геть неволю! Вільні з нами!
У повстання! До УПА!

Ми труснем ще цілим світом!
Прапор волі піднесем!
В нас є сила, в нас ідея, —
З нею світ ввесь перейдем!

Вона мусить побідити!
Вона правда і закон!
Вона мрія людства всього,
Золотий відвічний сон!

З нею брате, з нею Друже,
Сильні будем! Перемог
Тайна ще година нині,
Але певна! З нею Бог!

Лиш один усі дороги
Революцій дивний шлях,
І таємні їх закони, —
Нині тьма, а завтра стяг

Революції вже має
В сонці слави — свободи, —
Перед нами — всі дороги
Лиш до неї! Лиш туди!

Повні віри в нашу правду,
Святу справу і закон
Вільних прав для всього світу,
Йдем до нього! Перепон

Жодних ми не боїмося!
Вийдемо на боротьбу
Й переможем всіх тиранів,
Рабство і неволі тьму!

Стріленко

* * *

НЕДОБРА ВОРОЖБА

Залицявся було колись, ще не так дуже то й давно, Йосько Сталін до Гітлєра. Сподобалися собі оба, як рідні браття, як близнюки, та й полюбилися. А любилися справді гаряче. Від 39-го року до 41-го один на другого нікому слова злого не дав сказати. Їздили один до другого їх міністри, гітлерівський ріпа до сталінського молотка, а сталінський молоток до гітлерівського ріпи. Бували так і в самого Сталіна і в Гітлєра нераз. Принималися, гостилися, вина пили цілими цебриками. Бувало обіймуться попід руки й так на публіку всього світу разом фотографуються і в газети пускають. А дарунків один одному стільки посилали, що й не перелічити. Що Гітлєр тільки витягнув з печі в Осьвєнцімі, яку свіжу жидівську, або й християнську кращу золоту річ, то зараз набік відкладає, то для мого найліпшого приятеля каже, і в Москву посилає. А Сталін йому від себе свіжі презенти то з Соловок, то з Сибіру. А на кожну свою параду то один другому кільометрові телеграми й бажання посилали, аби їм тільки разом вже скоріше ввесь світ завоювати: геніяльний — геніяльному!

От, таке то, бачите, ще недавно творилося, кумалися вони і любилися, так сердечно й так гаряче, що не було в усьому світі двох кращих приятелів.

І так воно ще може довго було б, але сталася їм несподівана пригода, яка всю дружбу попсула і приятелів розділила. А скоїлося воно, ось як. Забракло раз Гітлєрові хліба. Біда братіку, — пише він до Сталіна. А Сталін з Москви

та своїх посіпак погнав в Україну, награбували в бідних колгоспників ще додатково хліба „на поміч міжнароднім товаришам" бачте, і везуть те все до Гітлєра. Навалив Сталін свойому приятелю не по-купецькому навіть, а таки по братерській щирості, цілі гори української пшениці. На, каже, маєш, їж братіку й добре воюй. І от несподівано вийшло лихо. Як причіпився Гітлєр до української пшениці, зрошеної сльозами і кров'ю міліонів нещасних колгоспних невільників, так вона йому в горлі кілком стала Й мало відразу не задавила.

Не пішли намарне сльози і проклони народні. Розлютився тоді Гітлєр, що то через Сталіна він був би скоріше зі світу зійшов. То ти, каже, бачив, що вже перемога близько й хотів мене позбутися та самому все загарбати. Ні, не буде того. Хотів ти мені зробити кінець, так тепер буде тобі кінець. От і побилися. — Билися, билися, доки Гітлєр недужий ще від тої пшениці, зовсім не сконав.

Тепер, бачте, Сталін знову підшукав собі нових приятелів і знову їм, то до Польщі, то до Франції, то до Югославії українську пшеницю без перерви посилає. Погана це однак ворожба для нього. Бо та пшениця вже раз в горлі стала одному його приятелеві й була причиною великої війни. Так воно ворожить це й тепер. Але тепер черга погибати вже на нього.

* * *

НЕПОРОЗУМІННЯ НА ШОСІ
(автентичне)

— О, Господи, де ви такого великого бика взяли?!
— Какого бика, нє відіш, что ето карова!

АСТРОНОМІЧНА НОВИНА

Як подає аґенство „Юнайтед Прес" американський вчений астроном Всезнайсон на запитання одного кореспондента про нові астрономічні дослідження, відповів:

— Кільканадцять років тому мною було зауважено серед інших планет, незнану ще тоді планету Большая, яка деякий час рухалася орбітою Маркса. Страхітлива ця планета наблизилась до нас і загрожує нам у існуванні. Внаслідок цього в космосі стався судорожний рух. Близькість планети Большая дала змогу її ліпше дослідити. Після довголітньої моєї наукової праці, стверджено, що ця страхітлива планета змінила кліматичні умовний таких планет, як Україна, Румунія, та інших. Там тепер є дуже багато чорних хмар, буревій, громовиць і ніколи немає сонця. Крім цього на планеті Україна відбулась зміна дня і ночі. Коли раніше життя шуміло вдень, а вночі засипало, то тепер навпаки. — Життя починається тоді, як приходить ніч. Навіть землю орють і сіють вночі до місяця, а вдень люди і худоба криються по лісах і сховищах, чекаючи ночі.

Планета Большая вже давно не йде по небозводі, як колись шляхом Маркса, а йде якимсь іншим шляхом. Якщо її більш сильніша планета не заступить дорогу, вона готова знищити землю й порушити всі правила космосу. Жадного закону її руху не вивів, бо вона сама беззаконність.

* * *

ЯКІ ПАХОЩІ НАЙДОРОЖЧІ У СВІТІ

— Квітів?... Перфум. ... Олійків...
— Ні!
— А які ж?
— Найдорожчі у світі пахощі нафти, бо за них платять не тільки грішми, але й кров'ю.

Нові приказки: Не кричи так голосно, бо ти не в хаті (а в лісі).

* * *

ДОГНАЛИ Й ПЕРЕГНАЛИ

Вся заля затихла в рожевім сіянні електричних лямп. На трибуні появився Вячеслав Михайлович Молоток. Покашельнув, подивився з усмішкою понад головами делеґатів з'їзду, серед яких були й Іван Іванович Телепа та Марко Маркович Дурепа.

— Дивись, який мудрий він! — сказав тихенько Іван Іванович до Марка Марковича, не зводячи очей з Молотка.
— Напевно тому, що в окулярах, — відповів Марко Маркович.
— А як постарівся він!
— А як порідшав його чуб!
— Вискубали напевно на конференціях.
— Мабуть сам собі виривав, коли йому не таланило. Їхня розмова на цьому урвалася, бо почав Молоток:
— Товариші! Будівники соціялізму!

Серце палає гордістю: говорить до вас, ділиться з вами радістю наших успіхів. Це ж ми, ті, що створили нову, велику російську імперію, якої навіть в мріях

не бачив Петро І., можемо сміливо похвалитися своєю технікою, своїм поступом, своїм умінням, можемо сміливо сказати іншим. „До нас в науку, ми навчим! Ми догнали й перегнали всю Европу й Америку!"

Порівняймо наприклад, винаходи останньої війни.

Американці винайшли атомову бомбу, а ми, товариші, дістали її пляни в свої руки по кількох місяцях!

Вот штука! Вот тьохніка! Вони кричать: — кража! Дурниця! Хто не краде, той не має!

Німці винайшли літаючі ракети, які б'ють без гармат на тисячі кільометрів, керовані радієвими хвилями. А ми винайшли літаючі комісії, які літають і б'ють по всій Европі й Азії, не гірше німецьких ракет.

Американці винайшли радієвий льонт, який запалює вибуховий матеріял на далеку віддаль. А ми й без льонту підпалюємо цілий світ та висаджуємо в повітря всі політичні будівлі нашим противникам.

Англійці винайшли радар, який фотографує усе докладно на землі й під землею, на воді й під водою, через хмари і мряку, уможливлює навіть фотографування і контакт з планетами.

А ми маємо ліпший радар — то є совєтський лад, наше доблесне нквд, яке фотографує докладно не тільки мертве, а навіть думки людей. Кожний гражданін Совєтського Союзу знає, яка сила нашого радару!

Американці винайшли з грибка й плісні чудовий лік — пеніціліну. А ми винайшли і виробляємо з різної плісні, навіть на експорт, такі продукти, як пепеер, пепеес та інші. Плісні у нас не бракує! Напродукуємо, товариші, всякої плісні й заллємо всю Европу й Америку. Добре, що на плісні тепер прийшла мода.

— І добре, що ми звикли вже до цієї моди! — прошептав Іван Іванович Телепа.—

— А ще ліпше, що ми перегнали! — добавив і закінчив Марко Маркович Дурепа.

* * *

НА НАШІЙ ВУЛИЦІ

До нашого села приїхав перський цар зі своєю донькою-царівною. Довго батько не пускав на вулицю своєї доньки-красуні Нафтусі. А як вийшла вона, то відразу в неї закохалися три парубки-молодці: Штерлінг, Доляр і Рубель. Один вже обіймає — так у ній залюбився. Другий гласка і усміхається, залицяючись, а Рубель відразу лапами кинувся на неї і щипає. Мало не розірвуть нещасної красуні Нафтусі.

А котрий виграє — не знати. Мабуть побються й тоді вирішиться, кому з них буде належати Нафтуся і чарівні скарби її краси.

* * *

ЧИ ДАСТЬ РАДУ ЦУЦЕНЯ КОСТОМАСІ?...

,,Союз польсько-радзєцкі нє тилько, же повруціл нам становіско нєподлєґле, алє дал нам сукцес намярем гісторичном..." *(з промови Осубкі)*

* * *

ПОЯСНЕННЯ

СССР — Союз Совєтський Скоро Розлетиться.
УССР — Україна Стане Самостійною Республікою.
УРСР — Україна Розіб'є Совєтське Рабство.
НКВД — колись було: не знаєш коли вернешся додому", а
тепер значить: „Ніколи Не Вернеш Додому".
НКҐБ — Народ Катують, Грабують, Бють,
ППР — Польська Партія Розбишаків.
Колгоспник — колишній господар, а тепер жебрак.
Сталінська демократія для совєтського апарату:
дери, мордуй, кради, тисни; для загалу населення:
де можеш крийся і тікай якнайскоріше; для українських повстанців: де можеш кроп тиранів і язву большевицьку.

ТАЄМНИЧА ЗАГАДКА

Для більшості чужинців Совєтський Союз, ще й досі остає таємничою загадкою. Вони його не знають й не розуміють. Це повстало тому, що большевицькі хитруни з Кремля перемінили дотеперішню людську мову. В багатьох словах вони відняли тільки дві маленькі літери „не", або трошки змінили й виходить для непоінформованого про дійсний стан — справжня нерозбериха. Щоб совєтська дійсність стала всім ясною, треба навчитись правильно читати й розуміти їхню мову. Кілька слів подаємо для зразку:

Воля в Совєтському Союзі означає		— неволя.
Рівність	"	— нерівність.
Справедливість	"	— несправедливість.
Щасливий	"	— нещасливий.
Заможний	"	— незаможний.
і т.д. Крім цього:	визволення	— поневолення;
	дали землю	— відібрали землю;
	звільнили	— розстріляли;
	амнестія	— масовий розстріл;
	пропаґанда	— обман.

* * *

МІЖ ПОЛІТИКАМИ

— Чого було в світі більше, — мирових конференцій, чи війн?
— Та війн, — бо кожна мирова конференція викликувала кілька нових війн.

* * *

— На мою думку остання сесія Організації Об'єднаних Націй була дуже вдала.
— Чому так твердите?
— Бо вдалося на ній устійнити реченець чергової сесії.

* * *

СТРАХОПУД І СТРІЛЕЦЬ БУК

Що то буде, що то буде?
Питаються страхопуди, —
Вже так довго, — як ще довго?
Журяться все невимовно,
Що то далі, як то далі?
Безчисленні страхи й жалі
Ні на мить не опускають
Боягуза, й пожирають
Усі сили душі й тіла
Немов іржа гладь заліза,
Так нещасний слабодух,
Страхопуд і боягуз
Сам себе жере на пух!

* * *

А тимчасов стрілець Бук
Перекинув кріс набік
І сміється вже три роки
З усіх страхів і пророків,
Ворожбитів чорних днів,
Маловірів і страшків.
Фронт, бої, облави, сніг,
Він пройшов й не спостеріг,
Що три роки вже за ним,
У повстанні, немов дим.

Смійся і Ти Брате з тих,
Усіх страхів, горя й лих,
Конференцій і нарад,
Мирів, з'їздів і нарад,
Звернень, погроз і облав,
Акцій, собак, переправ,
Всіх кордонів і границь,
Тюрм, кайдан і шибениць!

Поки в Тебе в руках зброя,
Поки в грудях вільний дух,
Поти вільна воля Твоя, —
Геть усі страхи й журбу!

Стріленко

* * *

КЛОПОТИ ЛІСОВИКА

Вродлива Мавка зустріла під дубом свого коханця Лісовика. Такий був зажурений, що аж злякалась.
— Що це з тобою сталось? — спитала ніжно і співчутливо.
— Ой, Мавко, Мавко, недобре діється в мойому царстві, — сумно промовив лісовик і ще зажуреніше спустив голову додолу...
— Та що ж таке?
— Хіба не бачиш?
— Авжеж, що ні!
— Розкажу я тобі, що то сталось... Стужив за тобою я, вийшов зі свого палацу та й іду собі. Радіє моє серце, що гріє сонечко, дерева одягаються листям, співають пташки, все ожило, працює, кохається, отож і я іду шукати тебе. Дивлюсь — під одним калиновим кущем біліє хустина. Думав, що ти заквітчалася білими цвітами, та й підступаю ближче. А коли розглянувсь, то пізнав, що то не ти, а якась дівчина з села. Розглядаюсь більше, аж бачу, між кущами стоять дівчата, діти, бабусі... Всі позаквітчались галузками, щоб

замаскуватись, що навіть тяжко пізнати в них людей. І втратив я надію віднайти тебе, бо як же можна пізнати тебе серед такого людського гурту.

А одного разу йду, дивлюся — будяк квітне. Захотілось мені зірвати ту медову квітку. Я смикнув, а вона, як закричить — ай, ай, ай! — Що сталося:
— думаю. Зрозумів пізніше. Це був не будяк, а якогось дідуся борода, за яку я болюче смикнув. Повно в лісі зараз людей, корів, коней, — димлять, кричать, мукають, іржать, кудкудакають. Мій ліс здається тепер мені пеклом. Колись я і ти були в наших лісових пущах одинокими господарями. А тепер, куди не пішов би, скрізь зустріну людей. Від них нічим не можу втаїтись. Журить то страшно мене. І що воно там сталося, в тих людей?
— Чула я, що в них тепер большевизація.
— Ага-а-а!

* * *

ГЕНІЯЛЬНО

Дереться наш найновіший, „геніяльний" батюшка Сталін з Америкою щораз гірше за впливи і панування над світом. Але тут гладко не йде, бо, що він тільки придумає яку нову „геніяльну штуку" й пустить в котрому кінці світа нового блахмана та наколотить своєї нової пропаґандивної блекоти, що тільки трохи де на свою сторону заманить дурних легковірів, так Америка зараз посилає свої „тушонки" та всякі інші солодкі й товсті консерви, що люди там лиш пальці облизують та моляться до тих американських благ. Став батько Сталін собі вуса рвати, думати, думати, — і — придумав! Гримнув на своїх прихвостнів, а ті на охвістя, а те на підхвістя, аж луна по всьому „союзі" пішла: давай Хрущов з України ше 500 тисяч тон пшениці для наших французьких прихвостнів, ще 200 тисяч для польських і ще міліон для других. Хай там всі дурні гадають, що в нас пшениці і хлібів, скільки б хто не хотів, тоді скорше будуть тягнути до нас—
А що буде з Україною, запитав хтось. Таж там голод готов. — Мовчать! Ми й те придумаєм! Ануте Хрущов — І що ж гадаєте? Не дурно геніяльні. От і придумали знову геніяльно! Вивезти з України кожну забрану й тепер бракуючу тону зерна, одну голову в концлагери на Сибір. Буде менше бунтівників і менше їдців. — От справді геніяльно! Що польські сталінські прихвостні дістануть двісті тисяч тон хліба з України,
— зменшити зараз в Україні двісті тисяч їдців. Дістане Франція пятсот тисяч,
— зменшити в Україні пятсот тисяч їдців. Що ж? Чи не ясно? — І ясно, і планово, і всі рахунки годяться, одним словом, таки справді геніяльно!

* * *

ЛІНІЯ КЕРЗОНА

В трамвайнім вагоні Варшави студент до студента:
— Чи на ваших мапах зазначено лінію Керзона?
— Ще ні, за те є зазначена на небі.
— Як то?
— Вийдіть вечером і побачите її, як довгу червону смугу.

УКРАЇНА

1. Було колись:

Садок вишневий коло хати,
Хрущі над вишнями гудуть,
Плугаторі з плугами йдуть,
Співають ідучи дівчата,
А матері вечерять ждуть.

Сім'я вечеря коло хати,
Вечірня зіронька встає,
Дочка вечерять подає,
А мати хоче научати,
Та соловейко не дає!

Поклала мати коло хати
Маленьких діточок своїх,
Сама заснула коло їх...
Затихло все — тільки дівчата
та соловейко не затих!

(Тарас Шевченко)

2. А так є тепер у колгоспному селі:

Садку нема вже коло хати,
Діти від голоду скрізь мруть,
Батьки в ярмі колгоспнім йдуть,
Марніють хлопці і дівчата,
А матері нужду клянуть.

Вернулись з поля, але в хаті
Нема що їсти крім води... ...
Червона зіронька встає,
Батько журливо б'ється в груди,
А мати тільки сльози ллє.

І полягали коло хати
Але ніхто не може спать.
Де завтра хліба дітям взять? —
Питає батько, бідна мати,
Й обоє змучено мовчать.

3. У повстанському таборі:

Густенький ліс коло землянок,
„Кущі" між соснами гудуть,
Повстанчі групи з бою йдуть,
Вітають блеском зброї ранок
Та місяць, що світив їм путь.

І розійшлись по бункрах-хатах,
Вже ясне сонечко встає,
Сніданок кухар роздає.
Козацтву час вже відпочати,
Бо спати ніч їм не дає.

Вночі підуть, полинуть знову
Вони катів своїх карать,
Кайдани й тюрми розбивать, —
Затихло все тепер в таборі,
Лиш стійкові одні не сплять!

(Петро Волош—Василенко).

* * *

ПОРАДА

Він стояв останнім в черзі біля хлібного маґазину в Київі.. Бачив, як один урядник без черги ввійшов до маґазину, взяв хліб і виходить, тоді до нього:
— Скажіть, товаришу, як без черги дістати хліба?
— Просто. Вступіть до компартії, вам дадуть партбілет, тобто хлібну книжку.

* * *

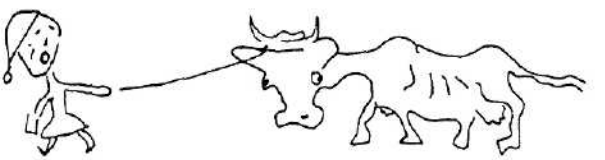

— Іване, цікай, бо поляки!
— Де?
— Аво, не видиш, що Дарабисикова пігнала корову!

* * *

ПОРОЗУМІЛИСЯ

Большевик: у тебе ребята єсть?
Жінка: Рибята? Рибки? — та є!
Б.: Много єсть?
Ж,: Та много.
Б.: А сколько?
Ж.: Та он повний ставок.
Б.: Что ето верзеш? Какой ставок?
Ж.: Онде за садом, повний риб, чи як ти кажеш по-свому рибят.
Б.: Нєт, нєт, не такі, а тваї собствєнні ребята, ето такі что самі бігають, нєт рибята, а настоящі ребята...
Ж.: Ага, вже знаю, то певно жеребята, а я не догадалася, є, є.

Б.: А сколько у тєбя?
Ж.: Та двоє тільки.
Б.: А гдє ж ані?
Ж.: У стайні, маленькі ще, то й на двір не випускаю.
Б.: Что ето верзеш бабо!. Какії ребята в етой тваєй стайнє-сараю?
Ж.: Не сварися мені тут якийсь твоїм ср..сараєм, і не паскудь мені хати такою лайкою, бо не в ср., сараю.а в стайні кажу тобі.
Б.: Что ж ані там делають в етой тваєй стайнє?
Ж.: А що ж мають робити — позадирали хвости тай брикають.
Б.: Какії хвости у ребят! Что ти, сумашедшая?
Ж.: А якже? Хіба у вас жеребята без хвостів родяться? У нас всі з хвостами...
Б.: Никак не даґаваришся на етом мужицком, фашистском язике...

* * *

КОРОТКА РОЗМОВА

Досвіта, вартуючий дядько, зачувши наближаючеся польське військо, біжить до вікна.
— Михалку, чуєш?
— Чую!
— Ну то вйо!

* * *

ТО ВСЕ ТІЛЬКИ З ЛЮБОВИ

Причіпився, бачите, Сталін до красуні України, та так зразу і прилип до неї. Не відірвеш і не відженеш тепер його, як ведмедя від солодкого меду. А він її „своїми лапоньками" так обіймає, так притискає і витискає, що ледви вже духу з неї не випре. Погані люди кажуть, що це насильство і звірство. А то власне, бачите, у нього тільки з чистої любови... Погано бути на світі багатою і красивою...

* * *

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕЛЕФОН

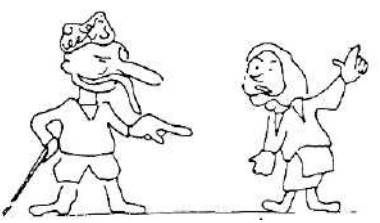

— Чи знаєте Матвію, що баба Ґудзиха говорила, що вона чула від Мерзихи, як її оповідала Куцичка, що Сиракізиха, та знаєте, що замужна з Василем з Халупок, що вона каже, виділа на власні очі, як їхало польське військо до Бикова.
— А я вам Ганко та на то всьо скажу, що то неправда. Мені говорив Гаврило, що чув від Клака Андруха, якому розказував Микита Замахайло, що був на полі під Биковом і здибав Кєбала Федя, а він казав, що ніякого войска не було.

* * *

ЩЕ ХОДИТЬ ДО ШКОЛИ

Стрілець Свист: Наш вістун щодня ходить до школи.
Стрілець Лист: Та чого? Та ж він вже давно скінчив таку школу і служить чейже в УПА.
Свист: А бачиш таки ходить.
Лист: То неможливо.
Свист: І можливо і правдиво, тільки ти не догадливий. Ходить, аж біжить, братіку, бо в школі мешкає... Гануся.

* * *

СТАРА КУМЕДІЯ В НОВОМУ ТРІЯНТРІ
(Або забава у вічний мир...)

Сталін — Геть нову світову війну!
Молотов — Проч з третьою світовою війною!
Труман — Ми не допустимо до третьої світової війни!
Черчіль — Стараймося не допустити до третьої світової війни!
Бевін — Я день і ніч працюю, щоби не допустити до третьої світової війни!
Сталін, Молотов, Труман, Бевін, Черчіль, Етлі:
— Люди, рятуйте світ перед третьою світовою війною. Ми гинемо від праці, щоб не допустити до третьої світової війни, але вже нам не стає сил, довше здержувати її.
Усі газети, день-у-день, в усьому світі:
— Чи вдасться уникнути нової світової війни? Коли вибухне нова світова війна? Як буде виглядати нова світова війна? Чи довго ще до вибуху нової світової війни? Хто має більші вигляди на перемогу у новій війні?
Усі радія усього світу:
— Рано: Грозить війна! Знову війна!
В полудне: А може ще не буде війни?
В вечір: Напевно буде нова війна!
Вночі: Безнадійні зусилля відтягнути нову війну.

Усі міністри, усіх урядів:
— Нове розпорядження в справі додаткової мобілізації. Новий закон про обов'язкову військову службу, обов'язковий військовий вишкіл у всіх школах, організаціях молоді, дитячих садках. Постанова про досліди над новими родами зброї. Нові маневри, ще одні маневри, Додаткові маневри. Всі до фабрик! До фабрик! Продукції! продукції! продукції! Зброї! Зброї!
Усі разом на чолі зі Сталіном, Труманом і Черчілем:
— Присягаємо, що ніхто з нас не хоче нової війни.
Усі політики, газети, радія, кричать, вітер в комині свище:
— Війна! Чи війна? Де війна? Коли війна? Чому війна?
І всі, всюди і завжди: Війна! Війна! Війна!

Далеко на обрії машерує відділ УПА стрілецьким рядом, співаючи:
„Бо війна війною, вісьта вйо, гайта вйо..."

На світ спадає атомова куртина...

Перша дія закінчена...

* * *

З ПОЛЬСЬКОГО ГУМОРУ

Продавці газет рекламують:
— ,,Жечпосполіта" спшедана: „Вольносьці" нема, а єст тилько „Русская Правда".

* * *

ЧОГО БОЯТЬСЯ ГРОМАДЯНИ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПОЛЬЩІ?

Портієр у готелі:
— Чи обиватель хце зайонць то мєшканє? Цени сон достемпне. Можна чуць сен, як в дому. „Безпєченьство" мами тутай належите.
— Ах, так? Я.... я тутай влязлем помилково, пшепрашам!

* * *

ПОП — пелньонци обовйонзкі поляка (большевицькі старшини у війську та інші большевицькі наставники з польськими фалшивими документами, які вдають поляків).

* * *

У ПОВСТАНСЬКОМУ ТАБОРІ

На стійці

При відході на стійку питає командир стрільця:
— Що будеш робити, як хтось найде на стійку?
— Буду кричати: Стій! Кличка!?
— А якщо він не стане?
— То це буде свій.

* * *

НОВІ СІННИКИ

— Хлопці, а ви що робите?
— А що такого?
— Та пощо газет під себе наклали?
— А, бо ту пише, що ми забрали зі шпиталя в Любачеві, в часі нашої акції всі сінники. То ми думаємо, як там редактори таке чудо стругнули, то може станеться тепер ще й друге, і з їх газет зробляться вночі сінники, бо вони і так не розумом, а сіном і соломою пахнуть.

* * *

НЕ ПОТРЕБУЄ

Стрілець УПА до рекрута:
— Чому ви, друже, не зробите собі забезпечника до МП?
— Нашо мені. Я і так набоя в цівку не владовую.

* * *

НА ПОСТОЮ

— Ти знаєш, про дівчат я взагалі ніколи не говорю!
— Ну, то чому починаєш таку тему?

* * *

З ІДІОТИЧНОЇ БОЧКИ

„Ґлос Люду" з 3.IV. пише, що президент Бєрут не скористав з прислуговуючого йому права ласки у відношенні до 5 „збродняжи", засуджених на смерть судом спеціяльним. Між ними „завісл на шубєніци" Олег Гніда. — З СКВ „Похвальончиків" пересилають до редакції спростування від цього чоловіка з заміткою, що кат не скористає з прислугуючого йому права вішання, тому, що цей втік і вже більше не буде чекати вдома, аж його зловлять. Він тепер ходить з крісом в самообороні й присягає, що не його тепер зловлять, але він зловить котрогось зі своїх катів. Шнурок вже має на нього готовий.

ДОРОГІЇ БАНДУРИСТІ!!

Давновім ю до Вас не пісав. А тото биз тото, жи било ще єдно гоненіє тяжкоє. показилисі відав всі сталінські собаки, позривалисі з ланцюхів, биз тото, жи дужи голодні били — і давай всі на нас! Йой, яксі кинула та хмара на наші села, яксі причепили, як почали гавкати, скавуліти, рвати, кусати, шукати, нищити і розривати жи цалої пекло било! Ані сі де схувати в мишачу дірку, ні на земли, ні під землев, ані в поли, ані в лісі, всюди заглєдає, шукає дротами, стрілєї, ганкранати кидає. Ледвом з житєм вийшов. Хтіли і мине вігнати пасти білі мидведі. Алим сі ни дав! Ни вступлюсі зі свого сьмітє і юж. Якім си сказав, такім і вітримав. Позбувємсі свої старої, бо вни ї злапали, сам єм зістав, алимсі ни дав, і ни дамсі.

А тото єше гірше било через тото, якім прочитав в польскіх казетах, жи нашу єдну сотню живих залапали за Сєном під Сосницев, цалих 107 хлопів з гіверами і тєжков зброєв, а єще купу набілі трупів. — Аж ми душа в пєтах завмерла. Отоси гадаю, ужесьму ганц пропали. Дотепер то ніхто живимсі ни давав. Дисятьох звалив, як лев сі бив, І сам си на кінец кулю пустив, або і на багнет сі пробив, али ни давсі на муки тим чирвоним людозвірам. Навіть малі діти тосі в криницю кидали. Жибисі ни дати, жи сі биз тото цалий сьвіт на нас зглєдав, і дивував, жи такоє геройство і такоє завзєтє єще нігди нігде ни било навіть в давних мучиників християнських. Аж ту маєш — тепер така каламанція. — Номси тото помислив і зажурив тєжко і гірко заплакав, яксі ще добре не смеркло, — аж ту знов якесь войско йде. Дивлюсі — своїм вочам не віру — цуд, ци диво, — таж то наші. Як імсі зірвав тай до них — хлопці, а то що? А деж ви сі взєли, як вас всєх побили, а решту до плєну забрали? А вони тільки сміютьсі, що добри казети брешут, як їх москалі навчили. І щосі показало? Правдивий цуд! Ані єден ни забитий, ни ренений, всі, як єдин живі, далі, здорові, сьміютсі, аж ліс тріщит, ще і свині визут і коні, що то тим рабівникам відобрали й людєм будут віддавати. Мой! Яксі довідали люди, жи є знов наше войско, — десь ту сі взєло повно народу. Здавалосі перше, жи цалоє село гейби вимерло по тім висєлєню, жи душа ні єдна християнска, крім мене єдного, Федька Твердого ни лишиласі. А ту мой — дивлюсі, як з'явилосі нашоє войско і люди десь взєлисі. Єдин виліз з діри, другий з нори, третий з-за гори, четвертий з води і жи мало ни пів села є знов. Всі забули, жи їх нидавно били, і гонили, жи в хатах ніц нима, жи всьо рабівники, жибисі подавили, забрали. Асі тішут люди, жи наше войско таки є, жи є ще наша сила. Так сі люди тішут, жи їх цілуют і плачут і мовлєт — ото наші соколи, ото наші єнголи. Ажімсі сам поплакав, бо мисі ввиділо, десь там глибоко в серци, жи то знов, як то колись, наше войско піди Львовом і під Київом. Бігме буде Україна, такимси твердо сказав.

А тотом єще чув, жисі так зраджу, жи нашії хлопці мали велику войну гет десь в горах під Лупковом. І так в тім Лупкові натовкли і налупили тих

польських, большовицьких хвостяків, жи било трупів висше горів. Аж писали в казетах, жи в Лондоні і в Гамериці, биз огромну люпу тото вислідили і барз сі дивували і шуму на цалий сьвіт наробили. А жи трохи тих сталінскіх хвостяків вивтікало биз гори, биз границю до словаків, то наші хлопці і там сі за ними пустили. І там їх цалий місяць гонили по цалих Словаках і Чехах. Там є теж такі самі чирвоні хвостяки, жи свій народ Сталінови придают і до загибели прут. Вони ґвалт кричели, жи будут наших воювати на смерть. Али наші сі ніц ни бояли і таку славу наробили, жи ніхт сі до них стрілєти ни відважував, а шо порєдні де люди били, то їх гостили, як єнголів, спасителів з неба. Сталінскі хвостєки цалий місяць в цалих Чехах мобілізацію робили, на Словаках віголосили воєнний стан, і фурт висилали цалі дивізії войска і канони, і такі стальові черепахи, жи вогнем дишут, жи то ніби танки, — але ніхт сі стрілєти ни відважував, тільки здалека заглєдали і фурт сі бояли і дивували і в казетах страшний крик робили, жи то бандерівців мой велика сила і ни дадут їм ради. А прості люди, христєни, то си всі гадали, жи на сході мус риволюція бити, жи нашії бандуристи цалий сьвіт пиривернут, а такой порєдок і рихт заведут. А воно так ми сі відит, жи такой так буди! Дармо сі там той Молоток душит і пре, жи му аж баньки з лоба вилазєт, жиби цалий сьвіт обманути. Ніц му то ни поможе!

Бо що там си напішут і підпішут, а ми всьо пиривернем, бо за нами і рихт і за нами підут всі порєдні люди з цалого сьвіту!

Вольнист мусит бити!

А тото жичу Вам скоро зробити, бисьтисі хлопці скоро могли жинити, бо дівок повно і аж піщут за своїми хлопцями. —

Ваш вєрний Федь Твердий

* * *

ВІД ПОЛТАВИ ДО ЯРОСЛАВА, ВІД ДНІПРА ПО СЯН

Геройський життєвий шлях
сл. п. Петра Волоша-Василенка

Дня 21 травня загинув в бою з польсько-большевицьким військом редактор „Лісовика", автор збірки революційних віршів „Мої повстанські марші" Петро Волош-Василенко (Полтавець, Гетьманець).

Петро Волош-Василенко народився 1921 р. в селі Війтовцях, Яготинського району на Полтавщині. Його батько, свідомий і освічений українець, працюючи тяжко у колгоспі, мріяв про те, щоби свого найстаршого синка Петруся, дуже здібного й охочого до науки, дати до київського інституту медицини. Це було важко виконати серед щоденної нечуваної важкої колгоспної нужди. Та прийшло ще гірше. В 1936 р. енкаведівські посіпаки арештували батька молодого Петруся і засудили на десять років заслання в далекі табори. Від того часу немає від нього вістки. Мабуть розстріляли, а присуд на заслання проголосили для замаскування. Так робили в тому часі сталінські людоїди зі сотнями тисяч, а то й з міліонами українців. Мати і четверо маленьких дітей залишилася дома у ще гіршому горю.

Молодий Петрусь, не зважаючи на все лихо, рветься всіми силами до книжок. Він учиться, читає багато і вже замолоду пише вірші, які зразу подобаються всім його товаришам в селі. Чим більше розвивається, тим ясніше бачить світ і життя та всю неправду кругом себе. Не затруїла молодої, живої, палкої, степової душі юнака большевицька школа, ні брехня їх газет і книжок.

Він отвирав щораз ширше очі, бачив і розумів щораз ясніше життя та усвідомлювався самотужки в критичному, негативному наставленні до большевицької неволі. А на дні душі жевріла пам'ять про мученицький шлях свого рідного батька — і цілого свого народу, яка все заставляла думати молодого юнака, — чому? Защо? Навіщо?

Коли ж настала війна і він мав змогу зустрінутись у її вирі з українським визвольницьким самостійницьким рухом, пізнав його програму, — тоді зрозумів усе і знайшов ясну відповідь на всі питання, і всі бажання, якими замолоду горіла його палка душа. Тут знайшов він свій шлях, — шлях збройної революційної боротьби проти всіх наїзників за волю і незалежність України. На цьому шляху вступив він до УПА. Доля кинула його ген далеко від рідної Полтавщини, над Срібнолентий Сян, на західні рубежі української землі. Тут сповняв він свою службу і вірив, що верне ще з переможним прапором української визвольної революції через Дніпро у рідні полтавські степи, щоб на місці помстити смерть батька. Він прагнув цілою душею здійснення тої хвилини, коли вже ніхто не буде бити, гонити, закріпачувати, вивозити та стріляти наших батьків і матерей, а буде вільна земля і вільний та щасливий люд. У це він вірив і за це боровся та за це віддав своє молоде палке життя. Згинув по-геройськи у бою. Окружений, сам один відбивався до кінця, вистріляв цілий запас набоїв, встелив довкруги свого становища землю слідами ворожої крови і вкінці поляг по-геройськи від ворожої кулі.

Слава Героєві! З його палкими словами і його піснями, з гимном Месників УПА, який він уложив, підемо дальше в боротьбі — до Києва і до Полтави, до могили його замученого батька й міліонів їх, щоб над ними розгорнути прапор свободи!

СЛАВА УКРАЇНІ! ГЕРОЯМ СЛАВА!

* * *

.....

Наша правда свята, вона сонцем горить
Вам на наших повстанчих знаменах,
Лиш для неї клялися до смерти ми жить
І з шляхів цих ніколи не звернем!

.....

Ще відплатим катам! Ще по рідних степах
Із піснями пройдем бойовими! —
Не розбійники ж ми, хоч живем у лісах.
Ми повстанці — сини України!

Петро Волош-Василенко
(Гетьманець, Полтавець)
„Мої повстанські марші"

Lisovyk, Year II, No. 3 (12), 1946.
15x21 cm., 26 pp. Hectograph edition.
The OUN Printing House of Dmytro Surmach.
(National Archives of the United States, Record Group 319, ID File No. 3711742).

A poem **„In the Curzon—Line Ukraine",** by Strilenko.

„Bad Fortune Telling", is a satire on the Stalin—Hitler friendship in the years 1939—41, and the present friendship with the satellites of Eastern Europe.

Stalin sent Hitler Ukrainian wheat wich has grown on the sweat, blood and tears of the Ukrainian people. Hitler nearly chocked on it and believing that Stalin betrayed him started the war against the USSR. The same may happen in the present friendship between the Eastern Europe and the Soviet Union.

„Astronomical News".

As reported by the United Press, an American astronomer „Know-it-all" has discovered a new planet „Bolshaia" which was moving along the Marx orbit.

This planet has already caused a change of climate on other planets such as „Ukraine" and others. In addition, the planet Ukraine suffered a reversal of day and night. The people till the land and plant the crops at night, while in a daytime everybody awaits the coming of the nighttime.

The planet „Bolshaia", however, no longer moves along the Marx orbit and if some other large planet doesn't change its orbit it is liable to destroy the earth and all the laws of the cosmos.

„Caught Up With and Overtook", laughs at comrade Molotok (Molotov) who braggs that it was the present Soviet leadership who succeeded in creating a Russian Empire that Peter the Great could only dream about.

Also in the field of science and technology the Soviet are recognized leaders. Thus while the Americans invented an atomic bomb, and it took them a long time, the Soviet had their secrets in a few months. The Germans developed rockets but the Soviets came up with the „Flying Commissions". The English have invented radar but the Soviet NKVD is able to read even people's thoughts. The Americans developed penicilin while the Soviet are exporting PPRs and PPS (Polish Workers Party and Polish Socialist Party). Moreover there is plenty more for the export.

„The Explanations", is a play on Soviet abbreviations.

SSSR (USSR)—Soiuz Soviets'kyi Skoro Rozletyt'sia (Soviet Union Will Soon Fall Apart).

USSR (Ukrainian Soviet Socialist Republic in Russian) — Ukraina Stane Samostiinoiu Respublikoiu (Ukraine Will Become an Independent Republic).

URSR (Ukrainian Soviet Socialist Republic in Ukrainian) — Ukraina Rozirve Soviets'ke Rabstvo (Ukraine Will Destroy the Soviet Slavery).

NKVD—Formerly: Ne znaiesh koly vernesh dodomu (You don't know when you will return home). Now: Nikoly Ne Vernesh Dodomu (You never return home).
NKGB—Narod Katuiut', Hrabuiut', Biut' (People are being Tortured, Fleeced and Beaten).

PPR—Pol's'ka Partia Rozbyshakiv (Polish Party of Gangsters).

Collective farmer— former owner and now a beggar.

Stalinist democracy—for the Soviet—Dery (Tear), Mordui (Kill), Krady (Steal), Tysny (Squeeze). For the population—Hide, Run away as fast as possible. For the Ukrainian insurgents — Smash the tyrants and the bolshevik plague wherever you can.

„A Mysterious Secret," refers to the USSR which remains a secret to most foreigners. The main reason for this that the Kremlin leaders changed the language. Thus:

Freedom = Unfreedom;
Equality = Inequality;
Justice = Injustice;
Lucky = Unlucky;
Wealthy = Unwealthy;
Liberation = Enslavement;
To give land = To take away land;
Released = Shot;
Amnesty = Mass Execution;
Propaganda = Deception.

A poem by **Strilenko, „The Scarecrow and Private Buk".**

„Lisovyk's Problems" — a story which bemoans a difficulty faced by a „Lisovyk" (a forest spirit) who would like to meet „Mavka" (also a free spirit) and be with her alone in the forest, but who is prevented in this by humans who are trying to escape Soviet persecutions.

„A Brilliant Idea", describes how Stalin in competition with the Americans decided to send 500,000 tons of Ukrainian wheat to France, 200,000 tons to Poland and one million tons elsewhere.

This meant that for every ton of wheat sent abroad, one Ukrainian had to be sent to Siberia. This will reduce a large number of opponents in Ukraine to Stalin and his system. A brilliant idea.

„Ukraine", a poem in three parts, how it was how it is and how it is viewed by the insurgents.

The first part is a reproduction of the T. Shevchenko's poem, while the second and third parts were written by the editor of „Lisovyk" Petro Volosh—Vasylenko.

„They Came to an Understanding", is a satire on the misunderstandings that arise because of the insistence by the Russians that Ukrainians use their language even though they speak and understand it badly.

„It Is Done of Love".

Stalin embraced Ukraine in such a tight embrace that she can hardly catch her breath. Some say this is out of love. It is dangerous to be rich and beautiful.

„An Old Comedy in a New Theatre, or How to Stage a Play About Eternal Peace".

Everybody is talking about how to do away with war while everybody is oreparing for a war.

„In a Guerilla Camp", contains various anecdotes from the life of the Ukrainian insurgents.

„Dear Bandurystii (Bandera men), by **Fed' Tverdyi** who writes about Soviet attacks on the Ukrainian villages in a Western Ukrainian dialect.

„From Poltava to Iaroslav, From Dnipro to River Sian, A Heroic Life of Petro Volosh—Vasylenko (Poltavets', Hetmanets')".

An obituary of the Editor of „Lisovyk", a native of Poltava region, who was killed in combat with the Polish Communist troops on 21 May 1946.

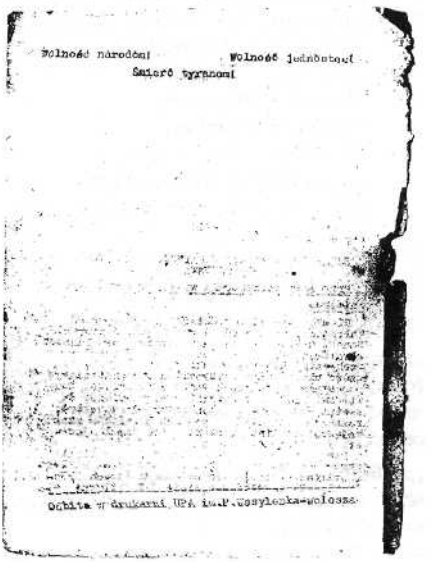

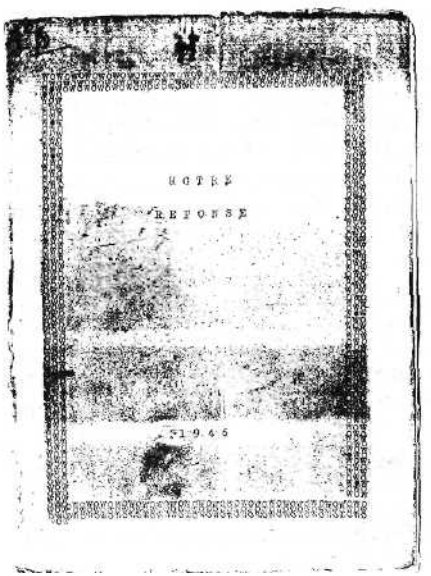

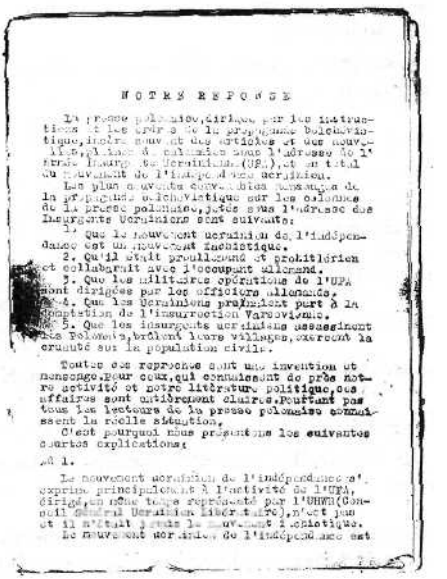

1. Обгортки і зворотна сторінка брошури польською мовою „Krwawym szlakiem stalinowskiej demokracji". Брошура в розмірі 21 х 15 см була надрукована циклостилевим способом в друкарні УПА ім. П. Василенка („Волоша").

2. Обгортка і перша сторінка тексту брошури французькою мовою „Notre Reponse", яка появилася циклостилевим виданням в розмірі 21 х 15 см в 1946 році. Обі брошури знайдено в Державному Архіві США,

Хай живе Самостійна Соборна Українська Держава!

Воля народам! **Воля людині!**

ЛІСОВИК

РІК III. **1947** **4.1(13)**

В ХОЛОДНУ ЗИМУ ПРО ВЕСНУ

Холодний вітер, зима студена,
Сніги по пояс, суворий час,
Уся природа в сні завмерла
Й усе у світі, — лиш не в нас!

На білій плахті свіжого снігу
Чийсь слід веде. — За хвилю — стріл!
Заклекотіла буря бою, —
На снігу цвітом — червона кров...

Розіпяв вітер свої крила
Зірвалась сніжна заметіль,
На небі і на землі збились
В один бурун, в один крутіж.

Противні сили пекла й неба
Одна — жене з під бігуна
Студінь і лід, а друга сонце
Гарячих вітрів рівника.

Одна зима, — скувати хоче
В кайдани смерти все життя,
А друга — сонце засвітити
Весни і щастя для людства!

В мороз тріскучий, сніг, завії,
Неволю люту, шал катів, —
В стрільців УПА гаряча віра-мрії, —
Жагуче сонце ген-прийдешніх днів!

Воно спалить, розтопить усі леди,
Зима й неволя — все пройде!
А слава наша — кров'ю самоцвіту
Сіятиме — й повік не вмре!

Стріленко

ЗАГРАНИЧНІ ОСЛИ І СТАЛІНСЬКІ ФАБРИКИ

Запросив батько Сталін до себе в гості різних заграничних ослів. Приїдьте, просив їх, подивіться, як у нас красиво. Будете у нас, покушаєте „не мношко", бо в нас стільки всього, що самі не дамо ради з'їсти... А у Вас тепер біда... Щоденну порцію шоколяду Вам зменшили, і тісточок менше тепер у Вас декуди, і шинку тільки три рази в тиждень дістаєте... Не можу зрозуміти, як Ви можете витримати такий голод... От, приїдьте, любезні, на часок до нас, то покушаєте здорово, скільки завгодно...

І пішла вістка по всіх краях: — Чули Ви? Там гостять! Там принимають! Їдемо!

І потягли в Москву, одні за одними, заграничні осли, з довгими — та глухими вухами, з вузькими лобами і присліпкуватими очима, з великими черевами і кишенями, щоб було в що брати дарунки. Відомо, — широко слава йде, що батько Сталін нікого, із цього заграничного довговухого роду, з порожними кишенями не відпускає.

Довго гостились і забавлялись. Аж до нас було чути, як дзвонили фляшки, тарілки, збанки, і склянки, і було чути, як ревіли п'яні „Вставайте гнані і голодні"...

От держава! От робітничий рай! — говорив один грубезний черевай, облизуючи губи від смачного шампана. Де ж ви стільки всього набрали? — дивувались, витріщивши п'яні очі.

А батько Сталін, ледви порушуючись з переситу, загоготів, як повна бочка, якій вже здорово через верх перелито: У нас, любезні, тепер всього хватіть! У нас, — і шампан, і шоколяд, і мармоляд, і мед, чого душа тільки запрагне. Бо в нас, бачте, соціялістична індустріялізація! Пятілєтка!

Ось воно як! — ахнули з дива, в один раз осли. Аж вірити не хочеться, договорювали, киваючи сонно п'яними головами.

Та я вам покажу, продовжуав Сталін. Поїдемо, оглянемо.

І поїхали...

Летять літаками, понад горами і долами, тільки сонце золотом мигає, на срібних хмаринках, далеко понизу них.

Ось і Україна, повідомив Сталін, і наказав обнизити літака рівно хмар, щоб було дещо видно на землі.

Знаємо, знаємо, пробудившись нагло з дрімоти, оживились надзвичайно заграничні гості. Славний край. Тут ще в старину — мед і молоко текло, приговорювали, облизуючись.

Да, правильно, відказав Сталін. Ось ми тепер, тут, із цього наш шоколяд робимо. — „Геніяльно" — захоплювались віслюки. От розумна, планова господарка.

„У нас, тепер, ударним темпом усе індустріялізовано, продовжував Сталін. Де вчора були села, сьогодні фабрики"... „Он гляньте тільки вдолину, а самі побачите".

А там, — далеко, далеко в долі, над крутими балками і ярами, скрізь, де донедавна біліли села і цвіли сади, тепер сторчав стіною ліс чорних, обгорілих коминів... неначе ряди фабрик...

Це „сдєлалі" мої ребята, за один рік нової пятілєтки, — перехвалювався, радіючи із задоволення Сталін.

Правдиве чудо! — сопіли, роззявивши з дива роти, п'яні віслюки. Щасливий край!

„А — он там, що так біліє? — запитав один, приложивши до очей скла — Не можу розібрати добре".

Там, — далеко внизу, за колишніми селами, на боці, на горбочку, поміж густими березами, біліли сіро, ледви відзначуючися від землі, довгі ряди похилених хрестів, де знайшли вічний супокій, ущасливлені мешканці сталінського раю. Де-не-де біліли теж зарослі бур'янами і травою, ніким непоховані кістяки...

Це, — виясницв, трохи записуючись Сталін, — самі бачите, — хрести. У нас тепер повна свобода релігії. От ми, на цей знак, хрести построіли при всіх посьолках, щоб кожний знав, що у нас релігія в пошані!... І дав знак скоро завернути літака...

.....

Вернувши домів, розказують заграничні осли, своїм ослицям і віслючкам, небувалі дива, які вони бачили на власні очі у щасливій країні сталінської ударної індустріялізації.

Стріленко

(Спалене цілковито село. Серед руїн видніють комини. На боці — запущений цвинтар і де-не-де кістяк).

* * *

ЗАСІДКА

Вогнисте сонце сяє,
Палахкотить земля,
А спомин давніх змагів
Наповнює серця.

Та в ритм життя нового
Клекоче жваво кров, —
На зміну старим воям
Стрілець УПА прийшов.

Величнім псальмом Богу
Світ хвалу віддає, —
Підпілля голос правди
Злий демон не скує.

Не знищить ворог лютий
Повстанського живла
Не вождить в Україні
Загарбницька влада

Ось бач — із нетрів ліса
Повстанський відділ йде
А командир завзятий
Стрілецький ряд веде.

Росою через луки
Видніє вузький слід —
Трава зелена зм'ята —
Значить недавній хід.

Підкравсь до шоси в гаю
Стрілецький довгий змій, —
Ще хвиля шарудіння...
В чеканні занімів.

Лиш вітер жартівливий
Галуззям колихав
Жагучий зір стрілецтва
Край шоси чатував.

Дрімучий спокій всюди,
Царює тишина, —
Лиш довге вижидання
Надію відбира.

Чи раз цілими днями
Чекали край шоси
В становищах укриті
І в соснину ішли?

Так іноді бувало,
Що заки дійшли в ліс,
Чуть не під самим носом —
Чорт ворога поніс.

Бувало іншим разом
Вже з засідки стяглись,
Немов на злість наругу —
Там авта пронеслись.

Чи нині знов так буде? —
Знак запиту завис —
Чи щастя усміхнеться,
Чи насміється лиш?

Такі думки снуються
У головах стрільців...
Поволі час минає —
Не видно ворогів.

Вже сонце вгору знялось
Повзучи над гаєм, —
Щоб час чимось заняти —
В пригоді хліб стає.

Не дурно кожний вояк
Все двигає хлібак, —
Бо торба лиш, і зброя
Це все майно бурлак...

Та нагло дався чути
Десь здаля скрип підвод,
Нове звено вплететься
До ланцюга пригод

Стрільців цієї групи.
Ось іде військо вже
Для своїх Маґдалєнок
Грабоване везе.

Безжурно і весело
Гуторять на возах,
Не знають, — що так скоро
Скінчиться їхній шлях.

За знущання й наругу
Над сльозами селян —
За всю собачу службу
Катам большевикам

Буде для них заплата!
Там з боку за корчем —
Так близько підпустивши, —
Жде смерть із діхтярем.

Враз гирла кулеметів
Затряслися в сміху, —
Аж гай здригнувсь від крику,
Відчаю і жаху!...

Свист олова дрібного
І вибухи гранат
Навколо звідомляють
Що гине супостат!

Окружений на нюсі
Повстанським колісцем
Бороніться в розпуці
Вже тільки одинцем.

Бадьорний оклик ,,Слава"
Боєвищем потряс,
Надії на рятунок
Останній промінь згас

І руки піднімає Вся
решта ворогів А зброя
опадає Із рук в
глибокий рів.

* * *

По труді ясне сонце
Ховаєсь за обрій,
На шосу ще кидає
Останній погляд свій.

На шосі коло возів
Весела метушня —
Добро своє, селяне,
Відносять до села.

Повстанці вже скрилися
У нетрях лісових
Лиш слід вузький на луках
Видніється по них.

Мов стежа, підкрадаєсь
З-за світу темна ніч...
Землі з небес моргає
Ясних зірок безліч.

Рів

* * *

ЧУДА НОВОЇ ПЯТИЛЄТКИ

Повезли нашого Грицька Торішного в делеґати, геть аж в Москву. Наївся бідний страху. Бо звідтам вже недалеко до тих білих ведмедів, де вже одна половина нашого села гріється сталінським сонцем. Але тим разом якось пощастило. Вернув цілий. І от тепер вже „приказ" переповісти на передвиборчому зібранні свойого села про все, що він чув в Москві про чуда нової пятілєтки.

Почухався наш Грицько, оглянувся легонько, чи слухають пильно товариші з райкома, і почав поволеньки:...

Воно бачите, такі небувалі чудеса будуть, що тепер добре всього і не розбереш... Та й неабияк там говорили, а на мові Леніна і Сталіна...

То ти, панімаєш, — перебив йому делеґат з райкому — розкажи по свойому, по мужицьки, так, як у вас хахли звичайно говорять. І розкажи про те, що буде виборцям найцікавіше.

Добре, розкажу про вибори... відказав Гриць Торішний, і оглянувшись на бік, моргнув легонько на свойого кума, Василя Горішного. — Ото бачите, тепер у нас вибори. А як вибори, та й ще сталінські, так звичайно, треба виконати. І не тільки виконати, але і перевиконати. — І аплявзу треба, — треба

плескати, та й ще так, щоб і в Москві почули, як ми плескаємо. А якжеж, на те й вибори, на те й у нас долоні.

Та це так тільки тепер. Але от, як прийде ще одна пятілєтка, — то все буде інакше. У нас буде нова, чудова, прекрасна, сталінська машина до плескання. Що тільки скаже хто слово про батька Сталіна і натисне кнопку, а машина, як гукне, як почне тріскати і лупити у свої плескавки, — що й тисячу чоловік так не потрафить! От буде хорошо тоді! І на мітінґ не потребуєш йти. Сидиш собі спокійно дома, а там за тебе плескає машина, аж вітер іде. А сільраді після цього, з району — похвальна грамота, і жалування, і медаль. — От, кажуть, здорово ребята, виконана Ваша програма по плесканню. Усе по плану, що й на 2000% перевиконано, бо чути було вашу плескавку, аж мало не до області. Що ж, хорошо буде, громадяне?

— Хорошо, хорошо, аби скоріш тільки, — обізвалась, мовчазлива звичайно громада...

— А може б так, — відізвався з кута, Пилип Долішний, — та таку машину ще нам, щоб вона тих 100% сама проголосувала?

Усі присутні аж порушилися можливістю такого поліпшення своєї долі. А Грицько Торішний, переглянувшись знову з кумом Горішним, відповів: А якжеж, буде! Чом би немало бути. Іще лучша буде. Буде така машина, — що скільки буде треба, — стільки і проголосує!

Коби тільки скоріш, коби скоріше, — гомоніли дядьки — а то вже не витримаємо, не вистарчимо самі на все стільки процентів...

А може б так, відізвався знову несміло, півголосом, зі свойого кута, Пилип Долішний, — може б нам, та таку машину, щоб сама бодай 50% позики та налогів платила?...

Глухо, але виразно загомоніла вся громада...

,,Нєт такой фашістской машіни, нє нада, нє дапустім"! — закричав, замахавши руками, райделеґат. А ми, — звернувся він до Пилипа Долішного — пайдьом у маю квартіру і там немношко побалакаєм...

стрілець Булька

* * *

НАЙБІЛЬШИЙ ХРИСТИЯНИН

— Сталін — це найбільш заслужений християнин.

— А то як?

— Бо всюди, де тільки він гляне, де засягне його рука, — виростають хрести...

* * *

— До чого зміряють всякі переговори?

— До того, щоб один одного переговорив.

* * *

ПРИГОДА

Санітар наш гордовитий
Йде з села, а кріс набитий,
В разі чого то стріляв би,
На нікого не зважавби.

Вийшов з хати, в ліс прямує,
Небезпеки він не чує,
Бо про Ганю Чорнооку
Мріє може він з пів року.

Поки йшов він полем зтиха,
То не було чути лиха,
А як вийшов вже на луки
То зазнав він горя й муки.

Переходить крізь ровище —
В рові щось гуде і свище,
Наче вся нечиста сила,
Мітінґ в рові цім робила.

Санітар наш став мов вритий
Зимним потом ввесь облитий,
На переді щось чорніє,
Як побачив з страху мліє.

Дивиться, а це йдуть дики,
Поперед суне великий,
А з боків, що й говорити,
Взутому ніяк зчислити.

Санітар наш, хоч був босий,
Так страху мав так він досить,
Що числити не пробує,
Лиш до дерева прямує.

Ціле стадо мов навмисне
За стрільцем здорово тисне
Санітар не чує духа
Чим скоріш ногами руха.

Показать себе бравурним
Зачни собі з некультурним,
То потім не будеш знати,
Як і куди утікати.

То ж нема що зачіпатись,
Краще на сосну сховатись
І лиш за маленьку хвильку
На тонку він виліз гильку.

Але тут, о милий Боже,
Хто в біді йому поможе?
Кріса взяв він ще з собою
Торбу згубив під сосною.

В торбі цій — лиш не для диків
Містились чудові ліки,
Бандаж, шнурки і пінцетка,
Щітка, ложка і жилетка.

На коросту масть сіркова,
Масть на чираки цинкова,
І на цингу вітаміна,
Ще й до чобіт вазеліна.

Дики торбу цю здобули,
В середину заглянули,
Випили здорово трунку,
Того, що був на бігунку.

Цібазолем закусили,
Аспірини теж зажили,
І пішли собі до біса
Десь далеко у глиб ліса.

Цей на сосні так збоявся,
Що злазити він злякався,
І довго ще б сидів на гільці,
Як не йшли б тудою стрільці.

Ці якраз в табор вертали,
Санітаря з сосни зняли.
А з пригоди цеї друзі,
Сміху мали ген в окрузі.

сапа

* * *

ДОБРИЙ РАХУНОК

— А я Тобі кажу, що нова війна вже зовсім близько.
— Звідки у Тебе таке пророцтво?
— Це не пророцтво, а докладний рахунок „з олівцем в руці"...
— Ось порахуй сам: По першій світовій війні було 120 міжнародніх конференцій про розброєння, 75 постанов, і понад 50 договорів про ненапад, приязнь і вічний мир. А тепер до того рахунку вже мало що бракує...

ВІЙНА З ЕСКІМОСАМИ

Є в нашому рою дотепний стрілець, який дуже любить „політикувати". Коли одного разу він багато розводився над газетами й вияснював зі запалом промову, яку виголосив президент Америки, Труман, стрільці назвали його псевдом від імені президента, з тим, що пропустили лиш одну букву в середині. Так відбулись христини нашого друга Тумана. Тепер — нема кінця жартам на цю тему, і ніхто його інакше й не кличе. Але проте, всі люблять незвичайно, слухати його дотепних „комбінацій", якими нераз і добре розвеселює цілий гурт, і неодну мудру думку своїми жартами „перепачкує".

Ось недавно притаскали хлопці звідкись знову кілька газет на курення. Але наш Туман відразу причіпився до них і не дав, доки, каже, не прочитаю. А там, — здавалось нам, — нічогісенько цікавого нема. Про війну ніц не пише, то що там є читати? Але наш Туман, як причіпився до них, то зараз таки щось вичитав. А во дивіть, — закричав з вдоволенням. Буде війна і то незадовго. Де Ти то знайшов? З ким? — А то власне найцікавіше, зареготався Туман. Буде війна .... з Ескімосами! І показав нам кілька різних, ніби зовсім неважних, маленьких вісток у газетах, про совєтські „наукоі дослідні" експедиції на Камчатку, які їздять тепер туди щораз, міряють, довбають, свердлують, і, — як подають ці вістки, дуже міцно і „науково" працюють. — А далі, — точнісінько такі самі вістки про Аляску. Там знову американці розрухались зі своїми експедиціями. Вони теж не можуть собі ради дати, так спішаться з різними дослідами Аляски. Але ті, трохи менше вміють ще брехати, вияснює Туман, то бачте, признаються, що ту всю „науку" там робить генеральний штаб і амерканська армія. Ще й маневри роблять і підучуються воювати в холодних північних полосах землі.

При чому ж тут війна з Ескімосами? — А, бо одні і другі говорять, що хочуть зі собою жити у вічній згоді, отже виходить, що ті приготування роблять певно проти Ескімосів, яких живе кілька тисяч у тих північних полосах...

* * *

МАКСИМ

Вийшли в стежу два герої,
Два відважні, грізні вої,
Максим з Климом крізь соснину
Продираються безвпину.
Глип на право — „бачиш Клим,
Там в переді є Максим.
Мусить бути там облава
Певно там стоїть застава".
Як не вдарять тихим ходом
Лиш галуззя тріщить сподом.
Ворог чогось не стріляв
Певно їм Максим затявсь.
Зняли в таборі тривогу —
Висилають стежу другу.

Де Максим тамтим ввижавсь
Пеньок й корчик лиш сторчав.

* * *

НА РОЗВІДЦІ

Командир вислав стрільця Крутихвоста на розвідку. Він вернув аж над ранком. К-р питає:
— Де ж ти був цілу ніч?
— Та, на розвідці, — відповідає Крутихвіст...
— Чому ж так довго?
Крутихвіст зам'явся і не відповів нічого. Але з боку допоміг йому, знаний в цілій сотні весельчак, стрілець Гострозуб, підповідаючи:
— А, бо вона дуже хлопців любить. Через те з чоловіком розвелась.

* * *

ВСЕ ДЛЯ УКРАЇНИ

Не треба мені жодних скарбів
Вигод, розкішного життя.
Я все віддам для України
Тому пішов в ряди УПА.

Ліс, темні ночі, довгі марші —
Мороз, завії, чи дощі,
О, це для мене є вигоди
Й тоді, як йду в важкі бої.

Боротись буду до загину
За нарід, волю і життя
Щоб Україна скоро була,
Вільна, Соборна і Міцна.

Я все віддам для України:
Свій труд, всі сили і життя.
Ох! Як її безмежно люблю
Тому пішов в ряди УПА

Повстанець
(З одноднівки „Лицарі Ночі" УПА — Лемко)

* * *

ЗДІЙСНИЛИ ВЖЕ ДВІ ТОЧКИ

— Говорять, що большевики не здійснюють своєї комуністичної програми, що все має бути однакове й спільне, а тільки голосять комуністичну програму для пропаґанди, щоб нею дурити людей. А тимчасом, сьогодні легко можна переконатись, що вони виконують її дуже консеквентно і вже зреалізували дві дуже важні точки цієї програми...
— Які? Коли? Де? —
— Приглянься тільки добре, подумай, а сам побачиш. — Вони зреалізували одну точку, бо завели спільну неволю, а другу точку, — бо завели спільні масові гроби...

* * *

ХВОРОБА НАШОЇ ЗЕМЛІ

Не багато часу минуло від того, як наша стара Земля перебула важку внутрішню недугу, — а вже наново починає відчувати тяжкі болі. Та чи можна подумати, щоб хто міг прийти до здоров'я, перебуваючи раз-у-раз такі нервові потрясення? Шість років мучилась вона в болісних судорогах, мандруючи світами. Та, що там фізичні терпіння в порівнанні з ганьбою та насміхом, яких зазнала зовсім невинно від своїх товаришок — планет. Скільки разів прийшлось червоніти від сорому, як почали собі сусідки підкепковувати зі зле таєного перед ними воркотіння шлунку. Часами й таке бувало, що затикаючи носи тікали, тому, що, о горе... заносило від неї димом і смородом стрільного пороху.

Та що ж робити, порадити на це нічого не могла. Сама залишилася сирота у всесвіті, немов совєтська делеґація на конференції. Тож окутавши своє горе пеленою атмосфери, мусіла все зносити. І тепер, коли почула, що хвороба вертається до неї назад, затривожилася невимовно.

Та благородне Сонце, відчувши недолю нашої бідної Землі, пожалувало її та вирішило піти їй з фаховою лікарською поміччю. Вдягнувши білий фартух, заложивши на очі окуляри, зі збиточною усмішкою, відслонивши атмосферичні шати, зауважило в різних місцях багато більших і менших чираків, що обсіли живе її тіло. Найбільш ропіючий чиряк всадився на лівому боці, на Китаю, — в околиці англійських нирок, подібний до сірого в Індії, — не менший також був над большевицькими печінками, над Україною, та ще багато в інших місцях було дрібних викидів.

„Недуга є задавнена, заявило Сонце, зле тільки, пощо пацієнтка так довго конспірувалася. Цей стан може мати дуже погані наслідки. Є ясне, що це є недуга внутрішнього характеру, тому прошу обернутися до мене рівником, а ми зробимо переслідження. Ще одно: Місяць хай зайде з-заду Вас, щоб відбити Ваш внутрішний образ".

„Ось гляньте" — сказало Сонце, заливаючи Землю каскадами рентґенівських лучів, — „на Місяці вже є Ваша відбитка. Чи бачите там ці дві ворожі собі сили, що простягнули до себе затиснені пястуки? О це і є ці два головні гнізда Вашої хвороби, які висмоктують живе тіло, маючи головні бастіони на поверхні в формі чиряків. Чиряки ці, пускають гниль, затруваючи життя мешканцям захоплених країн. Та, що цікаве: — під чиряками кружляють тільця

крови, які є дуже рухливі і немилосердно атакують цю гниль, хоча багато з них в цій боротьбі гине".

Зрозуміла тепер Земля причину своєї немочі, та безнастаннього воркотіння. З вдячністю та почуттям непевности принимає рецепту, яку Сонце підбадьоруючо пояснює: „Хвороба ця по латині називається імперіялізмом, дуже небезпечна і не знати, чи поможуть що на це піґулки Сан Франціско. Одиноким успішним ліком на цю хворобу буде піддатися під діяння моїх життєдайних променів—ідей, які дають дуже велику силу цим тільцям крови до боротьби проти всякої гнилі і насильства.

У Вашому інтересі є, щоби вони були найсильніші, та діяли скоординовано, тоді по Ваших внутрішніх ворогах ні сліду не остане".

З відраднішими вже думками рішила наша Землиця мандрувати світами. Вже не соромиться тепер так, як спершу, відкрити свої болячки на діяння соняшних променів, а сила її невидимих приятелів росте щораз більше і хоч поволі, але постійно наближуються вони до перемоги.

* * *

РІЗНИЦЯ

— Яка різниця між крісовим, а кулеметним вогнем?
— Така сама, як різниця руху ніг при наступі і відступі.

* * *

СТАЛІНСЬКИЙ ОДНОМІСЯЧНИЙ КАЛЕНДАР В СЕЛІ ГАВРИЛІВНІ

1. Понеділок : Облава
2. Вівторок : Продналог
3. Середа : Позика
4. Четвер : Штраф
5. П'ятниця : Ревізія
6. Субота : Арештування
7. Неділя : Вивіз на Сибір

Другий тиждень:

8. Понеділок : Перше зерно державі!
9. Вівторок : Друге зерно державі!
10. Середа : Третє зерно державі!
11. Четвер : Здача зерна сверх плана!
12. П'ятниця : Здача зерна з надвишки!
13. Субота : Здача зерна з особистих запасів!
14. Неділя : Здати лишки зерна державі!

Третій тиждень:

15. Понеділок : Зерно у фонд Червоній Армії!
16. Вівторок : Зерно у фонд Червоного Хреста!

17. Середа : Зерно у фонд Авіяції!
18. Четвер : Зерно у фонд мототанкових частин!
19. П'ятниця : Зерно у фонд воєнної позики!
20. Субота : Усе зерно державі!
21. Неділя : Останнє зерно державі!

Четвертий тиждень:

22. Понеділок : Контроль
23. Вівторок : Обшук-ревізія
24. Середа : Засідка
25. Четвер : Опять облава
26. П'ятниця : Допит нквд
27. Субота : Побиття
28. Неділя : Загальна людоловля і вивіз на Сибір.

Закінчення місяця:

29. Понеділок : Всіх голодних
30. Вівторок : Всіх померших

* * *

Кінець місяця, кінець усіх турбот, — у Гаврилівці настає сталінський комуністичний рай.

* * *

РАДУЙСЯ УКРАЇНО...

На останньому зібранні організації Об'єднаних Націй, яке відбулось у Нью Йорку, ухвалено, на внесок большевицького представника (!), що всі великодержави мусять вивести свої війська з територій других держав, членів організації Об'єднаних Націй...

Значить, згідно з цією постановою, Москва перша мусить вивести свої війська з України, яка є членом Організації Об'єднаних Націй...

Цікаво тільки, чому жоден зі всесвітніх ослів, які там сиділи і кивали головами, не запитав Молотова, коли то Москва виведе свої війська з України?

.....

— Як ти думаєш, — чи є надія, що Москва виконає це міжнародне зобов'язання?
— Я думаю, що це зобов'язання буде напевно виконане, бо УПА допоможе вивести всі чужі війська з України!

* * *

ЯКУ КРАСКУ МАЄ ВОДА В БОЛЬШЕВИКІВ?

— Фашистівську.
— Чому?
— Бо вода стає чорна, як большевик в ній вмиється.

* * *

ТАЄМНИЦІ ПОЛІТИКИ

Щоб пізнати належно таємниці політики, яку ведуть різні народи, треба пізнати вперед характер і звичаї тих народів.

Показується це виразно, наприклад, при науці англійської мови. Це така мова, що в ній кожню букву і кожнє слово — інакше пишеться, а інакше говориться... Крім того, англійська мова має ще інші подібні звичаї: В науці англійської мови, по радіо з Лондону, подавали, наприклад, перед кількома днями, що англієць, коли хоче сказати, що „цей образ йому дуже не подобався", — тоді він каже, що цей образ йому подобався, але не дуже..., коли ж хоче сказати, що сьогодні є дуже зимно, тоді каже, що сьогодні є тепло, але не дуже...

Себто, коли Англієць каже: Це правда, але... значить він думає — брешеш, бо то неправда! Коли він заявляє: ми свято віримо..., значить — ми дуже сумніваємося, або взагалі не віримо... Коли він говорить про мир, — значить пахне противним.

* * *

ПРИГОДА З КОТОМ

Пішли війська „демократів"
У ліс на облаву,
Як побачили Кота
Розтягнулись в лаву.

Кричить майор-обиватель:
„Увага до броні,
Тутай войска бандєровскє,
Тутай сон ґдзєсь оні"!

Війська в лаву розтягнулись,
Наступають скоро,
Бистроногий Кіт-повстанець
Хвіст лищ задер вгору.

Перейшли ввесь ліс жовніри
Жимєрскєго Ролі
А наш Кіт давно вже сидить
В Дібчі у стодолі.

ХТО ДАСТЬ МЕНШЕ

Московські наймити, лають на всі заставки „українсько-німецьких націоналістів". Тепер, пишуть вони, наші „німецькі" змінили закордоном партію, бо німці дуже скапцаніли. Отже вони, давай — та заложили партію „хто дасть більше".

Якжеж можна, та так дорого торгуватись українцям — дивуються московські (хвостяки). От ми, кажуть вони, зовсім не торгуємось, навіть не питаємо — „де більше", але вдоволяємось, скромно, чим менше, як пристало правдивим потомкам панщизняних кріпаків... Ми рішучо проти усіх, які шукають більше. Ми за партію, „хто дасть менше". Ми — за найменше. Ми знайшли таке місце, де дають найменше, і тепер ми щасливі. Не потребує тепер Україна журитися, що зробити з неперебраними горами всячини, якої в неї було і багато, і більше, як у других. Тепер ми знайшли добре місце на те все, і маємо святий спокій, бо тепер всього найменше, так точно, як в програмі нашої партії. — Ми служимо вірно, кажуть вони, за найменше, хоч би лише за два батоги, копняки, чи позаушники, і вдоволені, що можемо так вірно служити. Прапорів нашої партії, на яких виписано гасло „хто дасть менше", — ми не сплямимо ніколи такою віроломністю й ізмєною, щоб вимагати більше...

Кулька

* * *

НАПЕВНО ЗАРОБЛЯТЬ

ВП виїзджаючи на облави в Бірчанщину, залишило в одного поляка на квартирі багато різних річей.

— Тераз бенде мял ладни ґрош з тих вшисткіх жечи, — хвалиться господар — я вєм, же те дзяди юж з Карпат нє вруцон. З бандєровцамі біць сен то нє жарт.

* * *

ПОЩО ЇМ РОСІЙСЬКА МОВА

Англійський маршал Монтгомері був в місяці січні 1947 року в Москві, в гостині. Принимали його там, годували, поїли, чим тільки могли, ще й „шубу" маршальську (футро) на пам'ятку дарували. А промов, а фотографій, а забав... Цілком, як колись з Рібентропом, кілька місяців перед вибухом війни з Німеччиною...

Коли Монтгомері вернув з Москви, виголосив негайно промову в англійській головній академії. У тій промові Монтгомері сказав, що Сталін ще дуже здоровий і черство виглядає, (себто на зрозумілій мові, — годі надіятись, щоб він сам, без чужої помочі, дав „дуба" на тамтой світ). Отже Монтгомері, на закінчення своєї промови, візвав студентів військових академій, щоб чимскоріше і більше вивчали російську мову. „Нам треба, закликав їх маршал Монтгомері, головний командир збройних сил англійської імперії, скоріше і

більше генералів, які будуть добре знати російську мову"... І цей заклик маршала, передало кількакратно лондонське радіо.

Цікаво, нащо їм так нагло російська мова, — і то генералам? І не тільки цікаво, але, як певно сказали зараз в Москві, — „подозрітєльно"!...

* * *

ПРИГОДА КРАСУЛІ ЗІ САМОСТІЙНОЮ ДІРКОЮ

Був гарний соняшний день. Нараз — тривога! Алярм! Польсько-большевицьке військо. —

Усе, що тільки жило в селі, кинулось стрімголов, хто куди, — з кіньми — у поле, а в кого „самостійна дірка", — до дірки. Рятується народ, як може. Ось одна жінка кричить скільки може до дітей, щоб скоро ховались. Діти в одній секунді позникали мов суслики під землею. А вона сама, не знає, що робити. Тут діти, там ще дещо в скрині, а там корова. Хапає що може і бере корову, але зовсім їй вже з того всього голова закрутилась. Біжить з коровою за дітьми до бункра... Прибіга, і як стояла — гоп до середини. Повстала чудасія. Стоїть мов вкопана над відхиленим трохи віком красуля, а шнур від неї зник десь під землею.

А довкруги, мов на фронті, — стрілянина, крик, гамір, рев худоби. Прилітають сталінські грабіжники-людолови і на це подвіря. Зирк, — стоїть корова. Вони за шнур, — вже мають знову добичу, — але не йде. Вони тягнуть далі за шнур, — і самі з дива ахнули. Разом зі шнуром витягнули з під землі бабу. Вона, як прибігла була з коровою, так і скочила разом зі шнуром до середини, і так, не пам'ятаючи навіть, що довкруги діється, держала цупко далі шнура, аж її витягнули. Збіглись грабіжники, нареготались, витягнули дітей з бункра і закидали його гранатами. — З великої втіхи, що побачили таке диво, тим разом не забрали, ані цієї жінки, ані її корови.

(Опис правдивого факту, який стався в Грубешівщині).

* * *

І ВОРОГИ НАС СЛУХАЮТЬ

Командир УПА, з групою стрільців, переходячи вночі тереном, стрінув групу ВП. Коли взаїмне випитування „хто там є" занадто довго тривало, знетерпеливлений гукнув незнаним:
— То стріляйте, як Ви польське військо. — І справді польське військо виконало наказ.

* * *

ДОКУМЕНТ

На мості в Радимні, жінка показує контролюючому польському воякови „кенкарту".
Польський вояк: — Нацо мнє твей кенкарти, давай два яйка і ідзь до холєри.

— Від чого походить прізвище польського президента Бєрута?
— Від того, що бєрут, бєрут, а нічого не дають.

* * *

МАРШ СОТНІ „ОРЛІВ"

Без рідної буди,
Мов звірі не люди,
Бо з лісом збраталися ми
Втоптали кордони,
Фронти й перепони
Завзяті повстанці Орли.

По світі мандруєм,
Хоч ніг вже не чуєм
Бо в жилах бурлацькая кров,
Де станем ночуєм,
Не спим, а вартуєм
Щоб ворог на карк не найшов.

Не знаєш де згинеш,
Де друзів покинеш,
А йдеш і смієшся і б'єш
В кровавому танці,
Гуляють повстанці
За ними заграва пожеж.

Як полем так лісом
З наїженим крісом,
Мандруєм по ріднім краю

Літають орлята,
Додзьобують ката —
Будують державу свою!

Склав плвх. вд. УПА — Ігор

(Зі звіту політвиховної роботи УПА ВГ — 8 травень-липень 1945)

* * *

НАВЧИЛИ КОНСПІРАЦІЇ

Повстанці стрінули вдень старого дядька на дорозі і питають:
— Чи Ви кого бачили?
— Ні.
— А нас бачите?
— Ні.

— А чому?
— Бо тепер такий світ, що чорне то біле, а що біле то чорне.

* * *

ПЕРЕДВИБОРЧИЙ МІТІНҐ І ДЕМОКРАТИЧНІ ВИБОРИ У ЦАРСТВІ ЛЮДОЗВІРІВ

„Краща свинарка орденоносниця Палагія Пелька, в честь виборів у Верховну Раду СССР, стала на стахановську вахту. Вона тепер працює на чотири руки й обслуговує сама 24 свиносім'ї, 32 вівцесім'ї й 3 кономатки.
Вона виростила в двоє коротший строк 300 процентів поросят".
(Із большевицьких газет)

Пішла по всьому царстві людозвірів дивна вість. Якийсь новий порядок буде. Демократія і вибори.

Цар над царами, звір над звірами, найстарший білий ведмідь, увесь підданий йому народ людозвірів на передвиборчий мітінґ скликає.

Задрожали зі страху всі піддані і спішать тим більше навипередки перед лице царя.

Зібралась отак ціла немала громада. На великому камені засів грізно сам цар-царів.; Коло нього кругом, його вірна сторожа: з одної сторони сибірські вовки, з другої — соловецькі собаки. Перед ним уставилась рівними рядками уся виборча громада: Напереді найстарший свинотато, званий сексотом, із цілою своєю великою свиносім'єю, трохи далі коносім'я, за нею вівцесім'я, за ними далі в порядку усі граждане, аж до щурів і червоних хробів включно.

Мітінґ почавсь від того, що сторожі царя, вовки і собаки, розірвали кілька ягнят і прикрасили свіжою кров'ю камінистий престол царя на червоно.

Після цього грізно забурмотів і заревів цар-царів, та проголосив указ про вибори. Зараз відбудеться мітінґ, а після нього вибори. Усі на мітінґу мають дати свої „заявлєнія" й „обязательства". —

Негайно розбіглись сторожі поміж перестрашених виборців і повчили, хто що має говорити. Усім наказали говорити, що вони врадувані виборами, зобов'язуються доставити цареві всього, чого він захоче, від 200 процент найменше, до тисячу і більше.

Першим вирвався з промовою, як звичайно, старий сексот, знатний стахановець, особистий соратник царя-царів, свинотато: Я, говорив він зобов'язуюсь на честь виборів, роботати по моїй професії по стахановськи і перевиповнить цьогорічний пятілєтний плян на 1000 процентів.

Він сам, станувши на стахановську вахту, обслужить тепер вдвоє більше свиносімей, як до цього часу, а крім того, по своїй додатковій професії сексота, дасть вчетверо більше продукції.

По ньому, виступила з промовою заслужена орденоносниця свиноматка. Вона, закрутивши хвостом і завернувши зизовато око до царя, заявила, що на

честь виборів, бере „обязательство" збільшити на 700 процентів поросят, і то стахановським темпом, в двоє коротший ніж нормальний строк. — По ній, виступив, відзначений грамотою й указом президіюма, герой труда — конотато. Він зобов'язався виконати свій довг перед государством на 1200 процентів. Він з ентузіязмом заявив, що на честь такого великого свята і щастя, як вибори, він буде працювати за прикладом кращого стахановця коновода, який працює на дві руки, — на всі чотири ноги. Він буде з ентузіязмом виконувати свою професію конотата, обслуговуючи „понад план" по три кономатки вдень, і буде додатково тягнути відразу три вози, аби тільки зладили міцну шлию та батіг, про що він просить не забути. —

Після конотата, виступив його близький фаміліянт коновуйко. Він зложив зобов'язання від цілої коносімї: збільшити вдвоє не тільки продукцію, але разом з тим збільшити також ощадність, завести економію господарки. На будуче, вся коносім'я, працюючи на всі чотири ноги і хвости, — зобов'язується додатково заощадити і здати державі 100 процент зерна, і буде працювати тільки на січці і соломі, заступаючи овес — ентузіязмом.

Потім виступали отак усі зібрані, й одні за одними говорили єдинодушно про небувале щастя й ентузіязм, який огорнув ціле царство людозвірів на вість про таку велику ласку царя-царів, та всі зобов'язувались перевиконувати пляни пятшєтки, потроюючи свої проценти і збільшуючи економію, зуживаючи менше жертя!

Одні, заявляли, дадуть зі себе вовни сверх плана, аби тільки було кому добре стригти, другі пір'я, аби лиш добре скубали, треті шкіру, аби скоріш дерли з них і т.д. Усі зобов'язались також, для царя і його сторожі, дати зі себе м'яса, без процентів і без ваги та міри, скільки захочуть, аби тільки добрих різників мали. Найважче було піднайти відповідне „обязательство" для хробів. Але і це придумали. Хробів зобов'язано розточити пропаґандою ґрунт, щоб по ньому мягше було ступати цареві, куди він тільки захоче.

Після складення цих зобов'язань, виступив близький соратник царя-царів, тричі „герой" союзу людозвірів, старий собака Гавкун. Він, врадуваний такою єдинодушною, солідарною поставою виборців, заявив, що в плані нової пятілєтки, передбачено сповнити і перевиповнити всі виявлені тут бажання виборців. — Піклуючись про добро своїх громадян, цар царів наказав перевести повну механізацію й автоматизацію усього промислу.

Після пятілєтки, повстануть нові гігантичні заводи-фабрики, в яких буде усе механізовано. Будуть нові машини, які будуть самі автоматично скубати, будуть автоматично, в подвійно коротший строк, дерти шкуру, спускати кров і сікти мясо. Уже будується величезні заводи-млини для мелення костей. Буде втроє збільшено випуск шлиїв, батогів. Будуть досягнуті в усій продукції небувалі ще ніде й ніколи осяги. — Завила, заіржала і заревла, почувши це, в один голос уся громада — Урра-а! — на честь найгеніяльнішого з геніяльних царя-царів.

На закінчення, відбулось голосування. Згідно проголошеного царем указу, вибори відбулись зовсім тайно і свобідно, по такому порядку: Усі вовки і собаки зі сторожі царя — були обов'язані обслужити виборців. Тому, що в них великі пащі — вони послужили за урни. Кожній вовк і собака відчиняв широко свою пащу — а виборці підходили чергою і вкладали у них свої голови.

Вислід голосування був тільки 99 процентовий, бо показалось, що один виборець утік. За ним тепер пішла погоня, щоб доповнити, як наказав цар сто процентів, і так довести у царстві людозвірів — повну перемогу і тріюмф демократії.

Булька

НОВІ СОВЄТСЬКІ ПРИПОВІДКИ І ЗАГАДКИ

Не їсть і не п'є, а ходить і б'є?
— Відомо, годинник.
Не їсть і не п'є, ледви ходить з біди?
— Теж відомо, — колгоспник.
Не їсть і не п'є, а хто хоче то б'є?
— Тоже колгоспник.

„Ані їсти, ані пити, лише гнутись і робити"
— Совєтський колгоспник-робітник.

„Не працює і не робить, а їсть і ходить"?
— Сталінський партійний глитай.

„Коби їсти, коби пити і нічого не робити"?
— Сталінські наганячі.

(Записано від голодуючих колгоспників, які мандрують за хлібом.)

* * *

АТОМНИЙ КОНКУРС ЛІСОВИКА

Перед кількома місяцями Молотов похвалився у промові, що большевики будуть вже скоро мати теж „атомову бомбу і ще щось більше". — Після цього московські газети повідомили, що їх учений Капиця розбив атома і виготовив вдесятеро сильнішу бомбу від американської. Коли це наробило шуму, Сталін відкликав у промові це повідомлення і заявив, що вони ще не мають атомової бомби. — Появилося також, разом з тим, сензаційне повідомлення, що большевики свойого вченого атомця Капицю арештували і заслали на Сибір. Тепер у світовій пресі не можуть собі дати ради, щоб відгадати, чому большевики заслали Капицю на Сибір, та що він там робить. — Американський представник при Організації Об'єднаних Націй заявив, у спеціяльній промові, що на його гадку, Капицю вислали большевики на те, щоб він там скоро збудував фабрику атомних бомб. — Союз міжнародньої преси звернувся в тій справі і до редакції Лісовика, щоб висказала свою думку. Редакція Лісовика застерегла собі три місяці часу для розваження цього питання, й вирішила розв'язати його дорогою зібрання думок своїх читачів, через спеціяльний конкурс. — Розписуємо отже конкурс на відповідь, чому опинився Капиця на Сибірі і що він там робить.

Найкращі відповіді будуть нагороджені.

ОПЕРАТИВНИЙ ЗВІТ

Наші сили: двох розвідчиків.
Ворожі сили: трьох злодіїв.
Розположення сил власних: в селі за стодолою.
Розположення сил ворожих: на подвір'ю коло стайні.
Опис дії: господар дав знати, що злодії вкрали коня.
Розвідчики пішли в наступ, тримаючи вогневий контакт.
Наші втрати: 25 набоїв і подерта блюза.
Ворожі втрати: пограбований кінь, 2 шапки і одна згублена граната.

* * *

ГЕЙ У МОСКВІ
(На мотив: „Гей на ставі на ставочку")

Гей у Москві, у палатах, у Кремлі,
Сидить, мислить батько Сталін ночі й дні.
Ох, ти Ленін, мій соколе, чом ти вмер,
Хто ж врятує від заглади СССР?
Ох, як тяжко в Україні панувать,
Ой, не можу бандеровцям ради дать.
Гей почув це польський зрадник Осубка,
Прилітає із Бєрутом до Кремля.
Батьку Сталін, ясне сонце, соколю,
Пішли мені спецотдєли і зброю.

Ох, дай поміч комуністам у Польщі!
Вже рік ллється кров червона по Сяні.
Гей, рад би я тобі синку поміч дать,
А хто буде мою владу защищать.
Ой не сплю я вже безпечно у Кремлі,
Ворогів я маю всюди ще й в Москві.
Дав для Польщі зброю, гроші „старший брат",
Тай вернувся той Осубка дуже рад.
Гей, повстанців, славних хлопців сміх бере
Ще пізнають Кремля блазни, хто ми є.

Паст

* * *

ПОВСТАНСЬКІ ПРИПОВІДКИ

— Всі стежки провадять до... куща.
— Що повстанець головою не додумає, то щастям попре, а ногами надробить.

— Пізнати пропаґандиста по халявах. (Носить літературу).

* * *

НЕ ВЖИВАЙ ГОРОЛЕТНИХ СЛІВ

— Отворіть господинцю, бо я маю з вами поговорити про актуальну справу.
— Ой, паноньку, — чути зляканий голос — я нічого не знаю, нікуди не ходжу, то певно хтось на мене наговорив.
— Та ні, я лиш прийшов по своє білля.

* * *

ЗІ СОВЄТСЬКОГО ПОБУТУ

1. „Не журись, аби шия — то ярмо буде" — нова народня приповідка в Грузії.
2. — Яке тепер у вас вбрання по трьох пятілєтках?
   — Першокласне. Є дві категорії: — Перша категорія — страхополох у просі. Друга категорія — турецький святий.
3. — Що у вас тепер найбільше продукують?
   — Батоги.
   — Чому? Пощо?
   — Бо двоногі колгоспні воли почали з голоду ревіти. А так, як тільки голодний колгоспний віл зареве — ,,му!" — то його тільки з-заду батогом — ну! — і потягне дальше.
4. А як тепер з безробіттям?
   — У нашому совєтському ладі — немає безробіття. Безробіття цілком зліквідоване.
   — А де ж ділись дармоїди і нероби?
   — Вони тепер найважче „працюють". У заводі де я працював було на нас 48 робітників — 42 наставників!

(Взято зі звіту про положення в Грузії)

* * *

З ПОЛЬСЬКОГО ГУМОРУ

— Що це є виборча урна?
— Єст то така шкатулка, же входзі Міколайчик, — виходзі Ґомулка.

Перед виборами

Як переходить приготування до виборів в Польщі?
Вибирають до криміналів.

Польщі оплачується союз

Врешті здійснилась мрія поляків про колонії.
Яким способом?
Одержали колонії на Сибірі, а їх батьківщина також стала колонією.

* * *

ЖИДІВСЬКО–НІМЕЦЬКІ НАЦІОНАЛІСТИ

— Чи чували Ви, куме Матвію, що маємо вже, крім українсько-німецьких ще й українсько-московських та жидівсько-німецьких націоналістів?
— А тото ніби як?
— А от так, як наші повстанці налупили німців і відобрали їм зброю, то Сталін проголосив, що то українсько-німецькі націоналісти, бо носять німецьку зброю. Якби були щирі українці, казав він, то кинули би геть німецьку зброю і ходили б тільки з патиками. От тоді б ми сказали, що то справді чисті українці.
— А де ж тут українсько-московські?
— А, бо від коли нема німаків, то наші повстанці луплять москалів і ходять тепер зі совєтською зброєю, отже — вони тепер „українсько-московські".
—Ага-а! При чім же ж в цьому жиди, та ще й до спілки з німцями?
— А от, з Лондону проголосили, що в Палестині англійська військова жандармерія знайшла в жидівських тайних підземних криївках великі скількості всякої зброї і показалося, що то зброя німецька. Значить, по геніяльній рецепті найгеніяльнішого, жиди стали тепер не жидівськими, а німецькими націоналістами...

* * *

ЦІКАВІСТЬ

— Господар, як вам поводиться на комірнім після спалення вашого села?
— Добре, тільки господиня занадто цікава.
— Чому?
— Завсіди питається, коли я буду будуватись.

СІЛЬСЬКИЙ ФІЛОСОФ

Дядько до пропаґандиста:
— Скажіть мені, друже, в кількох словах: чому Німеччина програла війну?
— Тому, що мала таку політику, яка...
— Е, не так.
— А чому?
— Тому, що не виграла.

ДОПИСУВАЧІ ЛІСОВИКА ПОВІДОМЛЯЮТЬ

Один пропаґандист „впав на думку", щоби використати відлет бузьків для закордонної пропаґанди. Він прив'язав бузькові „бомбу атомову" (Відповідь Черчілеві) до ноги.

В селі Л. стрілець УПА, прийшовши до хати на відпустку, стріляв з пістолі 6-стки до літака, а батько перелякавшися, сварився, щоб цей перестав, бо як зістрілить літак, може завалити хату.

Під'їзджаючи вночі до с. Зарадава (Ярослав.) компанія ВП заобсервувала на полі три постаті. Після чверть годинного обстрілу, наступаючи з вереском ур-р-а..... знайшли три перевернені страхопуди.

В с. Черче, в часі облави, 15.7.46., один польський вояк відібрав жінці страву, яку несла вона для — собаки, та зїв.

В Томашеві, один ясновидючий, що предсказав минулу війну, передбачає вибух третьої війни на 1.8.47 р. Однак поляки в Ярославі твердять, що війна вибухне „ляда день".

Петро Копиця, чи Капиця, совєтський вчений, винайшов атомну бомбу, але далеко сильнішу від американської. Коли вибухла американська атомна бомба, то кози їли далі спокійно сіно. Коли ж пробували цю бомбу в совєтах, то всі кози зі страху заревіли і не могли гризти сіна. Злобні язики твердять, що ці кози не настрашила так бомба атомна, а це, що їх перед пробою поінформували, що заберуть до колгоспу.

Учені застановляються над технічним застосуванням нововинайденої енергії... страху.

Один поляк зі Шівська набив в Ярославі жінку, яка співала протибандерівські пісні і продавала такі ж летючки, заявляючи, що це неправда, бо він добре знає бандерівців, як порядних людей.

Тверді шкіри на підошвах має Воробецький СКВ. Інтенданти з УПА можуть замовляти через господарчого.

* * *

ЯК ВОЮЄ СТРІЛЕЦЬ ХВАЛЬКО

Ди б не стрінув ворогів
Чим дуж відступає
А добившись до своїх
Гордо заявляє:

Я мав нині лютий бій
З убп-дідами,
Ці побачивши мене
Димнули п'ятами.

Та як війде у селі,
Немов цар до хати
Мерщій каже сира, масла
На вечерю дати.

Коли жінка ставить лиш
Миску бараболі
То по столі він її
Відсуне поволі.

То я, каже, проливав
Кров за Україну

А ви мене гостите
Як в лиху годину?

Чом, як прийду я до Л.
Лиш по вікнах гляну
Одна несе пироги
А друга сметану.

Коли в себе де друзі
Стрінете такого,
Прочитайте ці рядки
Й насмійтеся з нього.

Носик

* * *

ЗМІНА ТАКТИКИ ВП

— Чому польське військо змінило тепер тактику і наступає на села вночі?
— Тому, що сподіється вночі застати курей на бантах.

* * *

В ЦАРСТВІ ЛІЛІПУТІВ

Не за царя Гороха, не за горами й лісами, а таки у нас, в Україні, існує незнаний деінде світ, що вповні заслуговує на назву казкового гуліверового царства ліліпутів. — Творить його непосидюще, наше покоління, а устрій цього дивовижного царства є чисто мілітаристичний. Все там можна знайти: почавши від модерного бравнінга з гумовою пружиною — аж до важкого деревяного максима на теліжках від плуга. Команда теж є і то вибирана демократично. Зараз пізнати такого „командира" по суворій і бундючній міні та по караючій руці, узброєній в дебелий патик.

Іно смеркає, на вулицях села вже машерує голосна „збірка", ще й кострубата пісня ллється боревісна. Ціла чота босоногих куцоштаньків, з різного роду патиками на мотузках перевішених через плечі, „гордо, сміло, право вліво" збиває страшну куряву. Здивовані корови з повагою уступають з дороги, баби задоволено похитують головами дивлячись на свій накорінок. Цілий відділ потягнув на „поле вправ", кинувшись з боєвим окликом: „бий ворога" — на стадо гусей, аж пір'я в небо полетіло.
— Ти Петре підеш на стійку — паде наказ.
— Але я хочу бавитися.
— Зара на стійку, бо дістанеш 25.
— Я не піду!
— То за кару стати там в баюрі.
— Але я ноги замочу і мама буде на мене клицати, — чути вже жалісну нотку в голосі, мало-мало на плач не збирається.

Це вже випроваджує „командира" з рівноваги. Лата загрозливо піднеслася вгору: Петрик вплач, а товариство обурене: не треба нам його в війську, не треба бекси. Крик, рейвах, немов на мировій конференції. — З жалем у серці, і заздрістю в оці, але демонстративно виходить Петрик за борт, а там знову все „спокійно" відбувається своїм порядком.

Тепер вже на програмі йде справжня війна. Частина відходить до ліса — це партизани будуть будувати бункри з хворосту, другі, це большевики, роблять облаву. Коли стрінулись — стає пекельна „стрілянина" крикливої галайстри. Та „бандеровці" добре знають партизанську тактику. Вони пробиваються. Бункер паде жертвою вогню.

Палахкотить полум'я навколо, загоряється хворост...

В село впадають вже правдиві большевики провірювати причину вогню.

* * *

ПОВСТАНСЬКІ СЕРЦЕВІ СПРАВИ

Всіх дівчат на терені „Холодного Яру" остерігаю перед ближчими знайомствами з к-ром М.

Вважайте, бо всіх Вас обдурить, як мене.

Стефа

Подаю всім до відома, що к-р О-п жонатий.

Жінка з дитиною.

(З однодніввки „Лицарі Ночі" УПА — Лемко)

НЕМА ЗЛОДІЇВ

В Ярославі питає засянський поляк приїзжого:

— Як там за Сяном? Чи грабують Вас злодії?

— Злодіїв ні сліду. Бандерівці завели взірцевий порядок. Маємо святий спокій. А у вас?

— У нас зі злодіями теж спокійно. Останніх двох, що було в селі, пішло до міліції.

КУРЯЧІ ДОКУМЕНТИ

— Чому польське військо іно забирає і стріляє курей?

— Тому, що на основі зарядження убп — всі громадяни, які не мають документів, втікають і скриваються, —уважаються за політично підозрілих.

З ІДІОТИЧНОЇ БОЧКИ

Польські газети пишуть, що десь ніби приловили якогось Соханьчука, українця, який нібито старався виїхати разом з виселюваними німцями, щоб дістатись до „Вервольфу" і привезти інструкції для УПА... Заляли нівроку, так здорово, що певно в Одрі, аж вода з берегів виступила. Видно не одну літру „моцної" випив большевицький писака, що аж таке стругнув...

Усі польські газети пишуть щораз, що між вбитими стрільцями вони пізнають з цілою певністю німецьких офіцирів, навіть подають прізвища різних німецьких капітанів, майорів, полковників. ...Цікаво тільки, по чім то вони так розпізнають цих трупів, чи це по зубах, чи по язиках, чи по п'ятах, чи може де глибше заглядають... Видно, чуда діялись на землі не тільки перед двома тисячами років, але й тепер, коли наші Івани, по смерті, перемінюються нагло на Гансів і ще й на офіцерів авансують... То певно так, що котрий стрілець Іван кропнув за життя пару Гансів, то по своїй смерті авансує за те на офіцера Ганса Бреши менше.

* * *

НАУКА ГЕОГРАФІЇ

Учитель: Де лежить в Карпатах знаний просмик Лупків?
Ученик : Там, де стрільці УПА налупили крепко в шкуру в березні 1946 р. польсько-большевицьких людоловів.
Учитель: А чому називається просмик?
Ученик : Бо рештки сталінських вислужників, які вирвалися ще живі, смикнули тайком через гори до Словаччини, залишаючи на полі бою кількадесять вбитими, 80 полонених та багато маґазинів, зброї і муніції.

* * *

ЗІ СТРІЛЕЦЬКОГО ГУМОРУ

Практичні мрії кухаря УПА

— Друже Вареха, що будете робити, як вибухне війна?
— Зараз поїду до Ярослава по харчі.

Загнався

Стрілець оповідає враження з бою:
— Коли я стрілив — то так мене заглушило, що я нічого не міг почути..., а тут слухаю, щось шелестить корчами.
...Граната вибухла коло мене за кілька кроків, так немов би мене хто жаром обсипав; думаю, все пропало — дивлюся в зеркало, чи є ще очі...

На підстаршинському курсі

Стрілець Морква, як вам іде на курсі наука?
Ет, коби я мав таку голову, як живіт, то б напевно не багато навчився.

ФІЛОСОФ

Ти знаєш, без стійки було б безпечніше.
Певно хочеш сказати, що вигідніше.
Ні, бо коли стоїть стійка, то ворог може її зауважити.

ПОРАДА

Що робити, як розкалібрований кріс?
Підвинути кулі клоччям.

НЕ ДОДЕРЖАВ СЛОВА

Стрілець просить відпустки, зобов'язуючись вернути за 5 днів. Вернувши за 6, зголошує свій прихід командирові.
К-р: Чи я вам не казав, що за спізнення будете покарані?!
Стр: Друже командир! Я не додержав свойого слова і спізнився, то й ви можете свойого не додержати й не карати.

НА ВИШКОЛІ

—Чому, як стріляєте, то замикаєте одно око? —
Бо як замкну два то не буду нічого бачити.

ЗАРАДНІСТЬ

К-р: Друже Смик, що робите, коли подивитесь в далековид, а ворог буде близько?
Стр: Відверну далековид в противну сторону й ворог буде далеко.

ЗНАЄ ЗАВДАННЯ

До стрільця новобранця, що сам стоїть на стійці, підходить якийсь незнаний узброєний тип і каже:
— Я хочу зайти до табору.
— Добре — відповідає стійковий — тільки я піду запитатися, чи можна вас пустити до табору.

ОБСЕРВАТОР

Командир до стрільця, якому доручив вилізти на дерево та обсервувати рухи ворога, питає:
— На що тепер вважаєте?
— На те, щоб не впасти.

К-р З.: Друзі, хто мені скаже, що властиво дав Вам вишкіл?
Стр. Драпак: Нич.
К-р З.: Якто?
Стр. Драпак: Подер ім си мундур і цілком розніс чоботи.

К-р: Друже Карпо, що робите, як побачите перед собою ворога?
Карпо: Роблю так, щоб його не бачити.

К-р В.: Що робиш, як тобі сяде птах на цівку?
Грунька: Сплю друже командир.

— Як там в терені, друже Гак?
— Спокійно, друже командир. Вже повилазили з „Америки".

(З однодніввки „Лицарі Ночі УПА — Лемко)

ОГОЛОШЕННЯ

Шукаю кватири на п'ять осіб. Вимоги:
1-ий В хаті дівчина.
2 Вікна на шротах.
3 Кілька потоків, що лучаться з лісом. Винайму від сьогодні за доброю платнею.

к-р З.

Востаннє пригадую всім псам замовкнути підчас повстанського маршу. — В противному випадку потягну до строгої відвічальності.

к-р П.

Пошукую за тим старшим, що вилетів враз з вікном підчас алярму 4.8.1946 р., в справі відшкодовання.

Пошкодована.

(З однодніввки „Лицарі Ночі" УПА — Лемко)

Великий вибір годинників з чужих кишень веде світової слави фірма СССР „Часовмахер", по всіх більших містах Польщі, Чехії, Румунії та в інших країнах.

Потребуємо певну скількість кваліфікованих шоферів, на сибірських моторах для транспортування польських студентів. Зголошуватись на упб—Краків, вул. Пропащого Світу ч. 13.

Залізні куртини для заслонювання позакулісової роботи, лиш для таких, як СССР демократичних країн, є на складі Москва—Кремль.

Повідомляють з Польщі, що отворено фризієрський заклад для стриження дівчат, що відзначились довгим язиком і жадобою приподобатися новим червоним зорям. Приймають що ночі Нароль, вул. Підземна.

* * *

ШАРАДИ

„Друге, щоб пізнати,
Треба цілий рубель
На дрібно зміняти.

У „друге й третє"
В злості на нарадах
Луплять дипломати.

За „перше й третє
Все лапає батько,
Як сина провчає.

„Цілість" для УПА в Карпатах,
Як модель практичний
Лемко поручає.

(по сто ли)

* * *

Перше-друге — Коли дитині рочок минає
Такі слова вона промовляє:
Третє-перше — Так дядько старого коня називає
Цілість дасть нам те — Від чого ворог панічно втікає.

(па па шка)

* * *

Друге — перше — Нова ріка в Польщі
Славніша від Висли.
З четвертим і першим — Ридз Сміглий втікав літаком без мисли
Четверте і трете — Сидить в носі злісно, Цілість після бою помагає спішно.

(санітарка)

* * *

ДОРОГІЇ БАНДУРИСТИ!

Якім до Вас пісав останній раз — було горячо ще. А потім, як пожовкло листе, дуже сі тішили большовики, жи буде скоро зима. І гадали, жи зима буде того року вже не бандерівська, як тото било биз два останні роки, але сталінска, з моцним морозом і великим снігом. То вони сі тішили фурт, жи тера ю, як їм зима поможи, то можи дадут нарешті раду нашій гармії, нашим партизанам. А на наші люди, котрий де мєкший був, то на них тиж страх немалий був впав, перед тов сталінсков зимов. Куждий такий іно ходив цалу восінь, як цьма, і фурт мислив і гадав, як воно з тов зимов буде, як то сі ше і в тій зимі прийде знов так само бити, а ходити, а ховати.

Але я їм фурт розраду давав. Гадаю їм, ей, Ви молоді, а ще дурні і мєкі. А то слухайте мене старого, Федька Твердого, а я Вам всю правду повім. Не гризисі, не їдж себе і других, що то буди, бо і так дурний не вгадаєш. Того що і як буди ніхт не зна. Буде так, як си постелиш. Не журисі, а до роботи берисі,і си зладь що можеш, жибисі пририхтувати до той зими. Стєгни си де можеш теплі лахи і трохи сала і бараболі, і сухарів на тєжкий час і муніції нарихтуйси, і ямуси викупай, і ще і на запас на всєкий випадок, а рештов не журисі. Як сі будем всі твердо купи тримати і будем так робити жи ни будем голови пускали в долину, але будем нев промишляли, то всьо буде фай.

І таксі видити стало. Бо хоць зима того року то такой тєжка, але богу дєкувати, єдна половина вже за нами, як би її і не було. Тєжко воно не в єдній порожній хаті, де ні в коморі нич нема, ні вікна навіть одного цалого, як ті рабівники напали.

Ще тежши нашому войскови, нашим славним бандуристам, биз тото, жи тепер не тильо тотой мороз, али жи всюди глибокий сніг. Десі не поступиш, то слід за Тобов, ніби плугом орав. А хочеш оминати, маниврувати ніби, то далеко тиж не зайдеш, бо тєжко сі в таких снігах навіть рушати. Але жи то для наших Гироїв — нич нима на світі страшного. Немало сі керви нашої молодої свєтої на тім білім снігу лишит, али сі ни дают і ни дадут. Хоць яка зима, всі сі тримают і пиріщут бульшовиків і їх польських хвостєків, як сі до них пхают, жи аж вітер іно в лісі про то шумит.

І так ото вже половина зими минула, а ще у нас, ні в селах, ні в войску нашім, хоць воно в лісі, ніхт з морозу не загиб, а всі си дают раду. А вороги тиж ніц ни потрафили зробити. — А тото читаю в газетах, жи в Англії замерзла вже сотка людий з морозу і в Гамериці навіть 60 замерзло, а в других краях, де більші морози і більша нендза людска, то ще більше. А в нас, відите, Божа сила, наш риволюційний дух — тото всьо фест гріют і ніц сі не подают перед жоднов бідов.

Тєжке єднак для нашого народу то тото, жи Сталін в колгоспах голод виликий зробив. І то люди мрут, єк мухи. Того року то тото найгірши є. Багато

нашого народу вигине. — Але си гадаю, жи і тото ще пирибудеме, а потім всьо відомстимо. —

Віглєдає, жи ю нидалеко, бо барз сі радєт і сварут, і до вочий си скачут. А тото вже нидалеко, жи си і до горла скочут. А ми тоди сі рушим тиж.

То ніц, жи ми ніби ни маєм тих атомів. Нам в серци палит така кривда страшна нашого народу, і така ненависть і такий вогонь, жи буди вєнкший вибух від їх тої бомби атомової. Того сі вже назбирало досить. —

І яси тиж гадаю, що то всьо, що буди в них, то буди і в нас. Бо єк вже прийде до того, що всьо сі рушит, то за нами встане всьой народ і ще і другі народи, жи за правду стоят. І то всьо, що типер сталінскі кати наготовлєт, то всьо буди в наших руках.

Ґрунт, жи в нас є рихт, жи в нас є правда. Тото є в такий час найвєнкша сила.

І ще сила в нас велика єст биз тото, жи в нас типер всі сі єдного тримают, цалий народ, з нашим войском, з Вами наші славні бандуристії, єднов душев і єднов руков сі тримат, так, як ще ніґди перед тим не бувало, жиби така єдність була в народі, як вона у нас типер. А тоті, жи то ніби від млина сі виводили і но язиками мололи, гет вшиткі єк щурі вивтікали і типер маємо з таков заразов свєтий спокій. Типер у нас єдин фронт против єдного ворога.

Дай нам Боже, тої єдности і тої сили далі, жиби нас жадна зараза ни поділила, і жиби нас жаден страх ни напав перед ворожов силов, а тоди ми їх таки звалимо. Єдности і твердости нам далі треба, а таки поставимо нашу правду зверху!

Тото Вам пише і Вам жичит цалов душов Ваш

вєрний

Федь Твердий

Поширюйте визвольні революційні думки і кличі на кожньому кроці своїм прикладом, живим словом, друком і письмом!

Передруковуйте, переписуйте, поширюйте революційні книжки і листівки!

Пишіть листи переконуючого, революційного змісту!

НА ПОЛІ СЛАВИ...

Дня 1.2. 1947-ого року полягли геройською смертю сл. п. Тетяна, визначна і заслужена революціонерка, й рисівник „Лісовика" — Астра.

Окружені польсько-большевицькими людоловами в бункрі — застрілилися, щоб не здатися живими у руки ворога. Керівник цього осередку, Володар, який попав живим у руки ворога, згинув кілька днів пізніше замучений на тортурах, не зрадивши ворогові жодних тайн.

ВІЧНА І БЕЗСМЕРТНА СЛАВА ЇХНІЙ ПАМ'ЯТІ!

За Українську Самостійну Соборну Державу!

Волі народам! Волі людині!

ПЕРЕМОГА

Рік I 1946 Ч.8-4.

ШЛЯХОМ ЛИСТОПАДОВОГО ЧИНУ

Двадцятьвісім років минуло від доконання великого збройного чину в історії визвольної боротьби українського народу - переведення українським військом Листопадового Зриву у Львові дня 1 листопада 1918 року.

Творцями його були Українські Січові Стрільці-герої молодої відродженої армії - сотн. Вітовський, от. С. Горн., чор. Гнатенко та інших, які своєю зброєю довершили з героїв кров освятили славний Чин Перемоги. Горстка українського війська збройним зривом дня 1-го листопада 1918 р. відбирає в руки уряду розпадаючої австро-угорської монархії владу над Львовом і передає її Найвищому Урядові молодої Української Держави-Українській Національній Раді.

По довгих роках напоїв, по кошмарі, розпалі імперіялістичної війни, піднявся тоді український народ, щоб на своїй прадідівській землі стати знову господарем. Зазначився в ту славну хвилину діти одної Матері-України в вогні святої визвольної війни, під рідним синьо-жовтим стягом.

Чин Першого Листопада особливо важний в історії наших державницьких змагань. Він став переломовим моментом у розвитку політичної думки нашого народа. Він знаменував собою переставлення всіх національно-державницьких змагань зі шляху парляментарної політики на шлях збройної боротьби, від льояльних ста-

Титульна сторінка підпільного циклостилевого журналу „Перемога".

СЛАВНІЙ ПАМ'ЯТІ ПРАЦІВНИКА РЕДАКЦІЇ „ЛІСОВИКА" ТА ІНШИХ ПІДПІЛЬНИХ ВИДАНЬ, БОРЦЯ УПА – АСТРИ, – НА ВІЧНИЙ НЕЗАБУТНИЙ СПОМИН

З далекого Саратова над Волгою, де Ти родився, і ще дальшої Казані, де Ти виростав і виховувався, доля кинула Тебе на нашу українську землю, — і навіки зв'язала з нею...

Там, над далекою Волгою, в Саратові і Казані, серед Твоїх племінників — надволжанських татар, остала Твоя молодість, а тут, на українській землі, лишив Ти душу, і серце, і кров свою!...

Так багато перешкод стояло перед Тобою, які Ти мусів перебороти, щоб прийти до нас...

Так багато міцних в'язів лучило Тебе з противним, ворожим нам світом, які Ти мусів переламати, щоб стати з нами в одному фронті, в одній лінії. Маючи ледви 17-ть років, Ти покинув усе, що до того часу в'язало Тебе з тамтим світом, взяв кріс і пішов до нас, в ряди борців УПА, одушевлений великою ідеєю. Ти лишив безжалісно старий, вмираючий світ невільництва, а вибрав дорогу свойого життя туди, куди веде шлях у майбутнє, у світ свободи!

Твій приклад, Твій чин, Твоє життя — є найкращим, яскравим символом тої глибокої переміни — революції, яка сповняється на наших очах. По одному боці, — залишився Твій батько-комуніст, полковник Червоної Армії, визнавець старого світу неволі, — а Ти пішов на другий бік греблі, туди де світила Тобі непогасаючими вогнями, велика ідея нового світу — вільних народів, вільних і щасливих людей.

Твоя рідна мати благала Тебе, переказувала, посилала післанців, просила і грозила, — вернися, будеш мати вдома усе, чого тільки запрагнеш. Твій рідний батько робив три рази облави за Тобою по селах і лісах.

Але Ти твердо вирішив, з власного переконання, остати з нами у боротьбі, і таким був до кінця. „Я до нкведистів-людоїдів не піду" — написав Ти у свойому життєписі, і додержав цього.

Три роки боровся Ти вірно в рядах УПА. Не було більше карного, послушного, завжди вдоволеного, видержливого у найгіршому, готового на кожний наказ, — і більше доброго для всіх друзів стрільця, як улюблений усіми, наш Незабутній Астра! Ніхто не почув від Тебе ніколи одного слова нарікання на тверду партизанську долю.

І не тільки крісом й особистим прикладом, але і своїми здібностями, своїм знанням, Ти служив справі боротьби, в яку вірив і для якої посвятився. Твої рисунки-карикатури з повстанського життя нераз розвеселювали стрілецькі лави, а на сторінках „Лісовика", Книги Нарисів, та інших видань — сікли і били ворога гострим вістрям правди і сатири.

....А коли прийшла година останньої великої проби. — Ти не пожалів своєї крови і свойого молодого життя, щоб засвідчити по вічні віки безсмертну, непереможну правду тих ідеалів, в які Ти вірив.

Хоч знайшовся зрадник-іюда, який видав Тебе, Ти не завагався, не зрадив, не видав повстанської зброї ворогові, і не підніс своїх рук перед людоловами, які взивали і кликали Тебе піддатися.

Ти не здався на ганьбу і наругу ворогам і не пробував рятувати свойого життя, не пішов з „покаянням" до свойого батька-полковника Червоної Армії, — але вибрав останню дорогу, останнє свідоцтво і останній героїчний чин найвищої, досмертної вірності, своє молоде 20-ть річне життя.

Ще й по смерти знущалися дикуни-людоїди над Твоїм тілом, розібрали, волочили по снігу, били, копали й кололи. А у своїх звідомленнях напевно назвали Тебе, як звичайно, якимсь „німецьким офіцером", „СС-ом", „гітлерівцем", „ґештапівцем" і т.п. ...

Багато в нас сьогодні геройських постатей і чинів. Сотні і тисячі вмирають у нас так по геройськи на Полі Слави, у безпосередніх боях проти ворога, або у самопожертві свойого життя.

Але Твоє життя і Твоя смерть є для нас окремим символом росту, перемоги й тріюмфу нашої великої визвольної ідеї.

Найбільшою пошаною буде згадувати Твоє ім'я сучасне і всі майбутні покоління українського народу. І будуть говорити батьки своїм дітям і своїм онукам, показуючи з пошаною і гордістю на Твою могилу:

Глядіть, — тут поляг дня 1 лютого 1947-го року, геройською смертю, в 20 році свойого життя, стрілець УПА — Астра. Його батько — татарин, полковник Червоної Армії, мати росіянка, — а син покинув своїх батьків-комуністів і пішов у ряди УПА боротися за волю. По трьох роках геройської боротьби, окружений, сам застрілив себе, щоб не здатися ворогові.

Хай пам'ять і слава Його буде безсмертною, і хай буде по вічні віки для всіх людей свідоцтвом того, що ідея волі є більша і сильніша від усього на землі, і від самого життя!

ЗМІСТ ст.

1. В холодну зиму про весну 1
2. Заграничні осли і сталінські фабрики 2
3. Засідка 5
4. Чуда нової пятілєтки 8
5. Пригода 10
6. Війна з Ескімосами 12
7. Все для України 14
8. Хвороба нашої землі 15
9. Сталінський календар 17
10. Таємниці політики 19
11. Хто дасть менше 20
12. Марш „Орлів" 23
13. Вибори в царстві людозвірів 24
14. Атомний конкурс „Лісовика" 28
15. Гей у Москві 29
16. Зі совєтського побуту 30
17. Стрілець Хвалько 33
18. В царстві ліліпутів 34
19. Зі стрілецького гумору 37
20. Оголошення і шаради „Лісовика" 39
21. Дорогії Бандуристі! 41
22. Полягли на Полі Слави 44

ХАЙ ЖИВЕ САМОСТІЙНА СОБОРНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА!

ХАЙ ЖИВЕ УКРАЇНСЬКА ГОЛОВНА ВИЗВОЛЬНА РАДА!

Вид. УПА ім. Петра Василенка-Волоша

Lisovyk, Year III, No. 1 (13), 1947.
15x21 cm., 48 pp. Hectograph edition.
The UPA Printing House of Petro Vasylenko—Volosh.
(National Archives of the United States, Record Group 319, II)
file No. 371742).
Summary.

A poem by **Strilenko, „In the Cold Winter About the Spring".**

A story by **Strilenko, „Foreign Jackasses and Stalin's Factories",** which describes the naivete of foreignes when confronted with Soviet propaganda.

The chimneys of the burned down villages are presented to foreign guests who are on an airplane tour as the factories and the white crosses in the cemetery of the victims of Stalin as an evidence of religious freedom in the USSR.

A poem by **Riv „Ambush".**

A story by **Private Bul'ka, „Miracles of the New Five Year Plan".**

During the New Five Year Plan a machine will be developed that will applaud every time Stalin's name is mentioned. Another machine will vote for every thus ensuring that a vote for Soviet deputies will always be 100 per cent. But when a suggestion was advanced that it would be nice to have another machine which would pay at least 50 per cent of taxes, a representative from the raion committe and a Russian, immediately protested that „we do not need such a fascist machine".

A poem by **Sapa, „Adventure".**

„A War With Eskimoes".

This is a story about the Soviet military expedition to Kamchatka and the American military activities in Alaska. However, because the leaders of both countries solemnly promise to coexist in peace, the conclusion must be that both countries are preparing for war with the Eskimoes.

A poem, **„Maksym".**

A poem, **„Everything For Ukraine".**

A story, **„The Illness of Our Planet Earth",** describes this illness in very humorous terms as „imperialism".

„A Stalinist Month in the Village of Havrylivka".

First Week.

1. Monday: Round—up.
2. Tuesday: Tax in kind.
3. Wednesday: State loan.
4. Thursday: Penalty.
5. Friday: Check up.
6. Saturday: Arrest.
7. Sunday: Deportation to Siberia.

Second Week.

8. Monday: First Grain for the State.
9. Tuesday: Second Grain for the State.

10. Wednesday: Third Grain for the State.
11. Thursday: Surrender of Grain Above Plan.
12. Friday: Surrender of Grain from Surplus.
13. Saturday: Surrender of Grain from Personal Supply.
14. Sunday: Surrender of Leftovers.

Third Week.

15. Monday: Grain for the Red Army Fund.
16. Tuesday: Grain for the Red Cross Fund.
17. Wednesday: Grain for the Aviation Fund.
18. Thursday: Grain for the Motorized Units.
19. Friday: Grain for the War Loan.
20. Saturday: All Grain for the State.
21. Sunday: The Very Last Grain for the State.

Fourth Week.

22. Monday: Control.
23. Tuesday: A Search.
24. Wednesday: Ambush.
25. Thursday: Another Roundup.
26. Friday: Cross examination by the NKVD.
27. Saturday: Physical beating of people.
28. Sunday: General arrest of people and deportation to Siberia.

End of Month.

29. Monday: Deportation of all who are hungry.
30. Tuesday: Deportation of all who are dead.

29. Monday: All Hungries' Day.
30. All Deads' Day.

The end of month is the end of all problems. In Havrylivka a Stalinist Communist paradise has arrived.

„Rejoice Ukraine."

At the last meeting of the UN in New York on a proposal of a Soviet delegate it was agreed that all superpowers are to remove their armies from the territories of other UN members. Thus, Moscow should remove its army from Ukraine.

It is interesting that not even a single Western jackass did ask Molotov when will the Moscov remove its troops from Ukraine.

Will Moscow live up to this agreement?

Probably, because the UPA will assist her in this undertaking.

„The Secrets of Politics", is a story about the uses of English. English words are written in one way but are pronounced in another way. The same can be true where the meaning is concerned. Thus peace could mean war.

A poem, **„Cat's Adventure".**

A story by **Kul'ka, „Who Gives Less"**, laughs at Soviet propaganda which claims that the former „Ukrainian—German Nationalists" have sold themselves to others bidders for more. Should they follow in the footsteps of the Russians and the Communist Party and always ask for less?

„What Do We Need the Russian For?

The story relates the visit to Moscow by Marshall Montgomery where he was feted no less than Ribbentrop was just before the start of the German—Soviet war. Upon return to England Montgomery said that more British officers should begin to study Russian. In Moscow they probably find this suggestion as being slighty suspicious.

„An Adventure of a Cow."

The Polish and Soviet troops atack one Ukrainian village in the Hrubeshiv county. Everybody is trying to hide in home—made bunkers. One woman hid her kids in the bunker and then in tremendous excitement tied her cow to a rope and in the very last moment disappeared under the ground still holding on to a rope. The Poles who tried to take the cow away and pulled on the rope discovered a woman still attached to it. Afterwards they also removed the kids and dynamited the bunker. But having had a good laugh this time they did not take the cow with them. This is a true story.

A poem, **„March of the Company 'Eagles'** ".

A story, **„Preelection Meeting and Democratic Elections in the Empire of Man-Animals"** laughs at the elections in a mythical country where in the preelection period man—animals promise to overfullfil the existing Five Year Plan up to 1200 per cent.

„Lisovyk's Atomic Competition", raises a question why Academician Kapitsa has been sent to Siberia especially, since he succeeded in splitting the atom and creating an atomic bomb.
The International Press Union asked „Lisovyk" about this matter and the editors decided to ask their readers for an opinion. The best submissions will be amply rewarded.

A song by **Past, „Hey in Moscow".**

„The Jewish—German Nationalists", is a story which laughs at the Soviet propaganda that Ukrainians who fight with German weapons must be Ukrainian—German Nationalists. Logically, those with the Soviet weapons should be Ukrainian—Russian nationalists.

Why then the Jewish—German nationalists? Well, in the Palestine the British have discovered large amounts of German weapons in Jewish hands and therefore, following the logic of Soviet propaganda they must be the Jewish—German nationalists.

„Correspondents of the 'Lisovyk' Report", is a compilation of various humorous stories from the life in the underground.

A satirical poem by **Nosyk, „How Private Braggart Fights".**

„In the Kingdom of the Liliputians, describes how kids in the village play at partisans and in the end provoke investigation of these games by the Soviet troops.

„From an Idiotic Barrel", laughs at the claims of Polish newspaper that the UPA is led by German officers and has contacts to the Nazi organization „Werewolf.

„From the Soldier's Humour", gives various anecdotes from life in the underground.

„Charades".

Fed' Tverdyi, „Dear Bandurystii (Bandera men)".

A letter written in a Western Ukrainian dialect.

„On the Field of Glory", reports the death of „Tatiana" (Stefa Turkevych, from the village of Sirakistsi near the town of Medyka) and the caricaturist of „Lisovyk", „Astra" who was of Tatar nationality.

„To the Glorious Memory of the Editorial Worker of „Lisovyk" and of Other Underground Publications, the UPA Fighter „Astra", May His Memory Live Forever".

It is a biographical sketch of „ Astra" who was of Tatar origin, his father a Colonel of the Red Army, and who died in his twentieh year as an editorial worker of „Lisovyk".

За Українську Самостійну Соборну Державу!

Воля народам! Воля людині!

ПЕРЕМОГА

Рік I. 19 4 6 Ч. 3 — 4.

ШЛЯХОМ ЛИСТОПАДОВОГО ЧИНУ

Двадцять вісім років минуло від доконання великого збройного чину в історії визвольної боротьби українського народу — переведення українським військом Листопадового Зриву у Львові дня 1 листопада 1918 року.

Творцями його були Українські Січові Стрільці — герої молодої відродженої армії — сот. Д. Вітовський, от. С. Ґорук, пор. Гнатевич і тисячі інших, які своєю зброєю довершили і дорогою кров'ю освятили славний Чин перемоги. Горстка українського війська збройним зривом дня 1-го листопада 1918 р. відбирає з рук уряду розваленої австро-угорської монархії владу над ЗУЗ і передає її Найвищому Урядові молодої Української Держави — Українській Національній Раді.

По довгих роках неволі, по чотирьох роках імперіялістичної війни, піднявся тоді український народ, щоб на своїй прадідвській землі станути знову господарем. З'єдналися в ту важну хвилину діти одної Матері-України в вогні святої визвольної війни, під рідним синьо-жовтим стягом.

Чин Першого Листопада особливо важний в історії наших державницьких змагань. Він став переломовим моментом у розвитку політичної думки нашого громадянства. Він знаменує собою переставлення наших національно-державницьких змагань зі шляху парляментарної політики на шлях збройної боротьби, від льояльних старань про автономію в межах чужих імперіялістичних держав, на шлях революційного зриву і побудови самостійної держави.

І, хоч в добі Визвольних Змагань 1918-21 рр. не вдалось нашим батькам вдержати здобуту незалежність, то від тоді, аж до сьогодні український народ не перестав боротись за неї і зброї не зложив. Він пізнав і глибоко зрозумів святу правду, що Без боротьби немає перемоги.

Зроджене з Листопадового Чину революційне покоління високо підняло прапор боротьби за Державу і побідно несе його крізь бурхливі роки Української Національної Революції, через побоєвища жорстоких змагань із загарбниками.

Шляхи Зимових Походів і Базар, очайдушні чини героїв УВО й ОУН, суворий змаг Закарпаття, незломна і тверда боротьба УПАрмії, яка своїми

славними побоєвищами вкрила широкі простори України — ось зміст величі нашої доби.

Ми знаємо, що наш народ ніколи не зможе вповні задоволити свої життєві потреби в межах жодної чужої держави, яку назву вона не принимала б, які „блага" не обіцяли б нам її володарі-окупанти.

Тому ми боролись проти гітлерівської „нової Европи", тому від трьох десятиліть боремося проти сталінського „союзу республік", проти всяких „декретів", „верховних рад" та проти всяких „самостійних міністерств"-комісаріятів, які наділі є тільки зграєю вислужників Москви.

Тому ми проти всякого „визволення" і „визволителів", які тільки брехливо кричать про визволення, а насправді приносять поневолення, тиранію, насильство і жахливий визиск.

Тому ми боремося за розвал тюрми народів СССР, за вільні і незалежні держави усіх поневолених ним народів, за здійснення клича: „Свобода народам і людині!"

Визнаємо, що тільки Українська Самостійна Соборна Держава принесе повне забезпечення всестороннього розвитку Української Нації.

Віримо твердо, що Українську Державу здобудемо лише збройним змаганням і новим всенаціональним зривом українського народу, який підготовляє своєю героїчною боротьбою Українська Повстанча Армія під Єдиним Політичним Проводом — Української Головної Визвольної Ради (У ГВР).

Двадцятьвосьму річницю Першого Листопада зустрічає український народ в розгарі героїчної затяжної боротьби за волю, за державу.

Ані масове виселення Західних Українських Земель польсько-большевицькими загарбниками, ні жахливий терор сталінских посіпак, не тільки не зломили українського народу, а ще більше його загартували.

Зроджена з крови народу Українська Повстанча Армія вже п'ятий рік веде перед в цій боротьбі, героїчно боронячи життя, чести і майна рідного народу.

Друзі Повстанці!

Вояки і Командири Української Повстанчої Армії!

Нас визначила доля, як передовий загін, як аванґард у святій боротьбі українського народу за своє існування!

Нам призначено вирішати долю майбутніх поколінь, а тим сповнити дуже велике і відповідальне завдання!

Ми виконаємо його чесно і совісно без огляду на жертви і зусилля, яких вимагатиме це від нас!

ВПЕРЕД ДРУЗІ! ЗА НОВИЙ ПЕРШИЙ ЛИСТОПАД!
ЗА УКРАЇНСЬКУ САМОСТІЙНУ СОБОРНУ ДЕРЖАВУ!

* * *

„Український народ мусить власними силами стати на ноги. Тому ми не можемо узалежнювати нашої будуччини і визвольної боротьби від европейської, чи то світової політики.

(Михайло Колодзінський)

Я — в

У 27-МУ РІЧНИЦЮ СВЯТА ЗБРОЇ
(спомин)

Це діялось дня 1.9.1946 року. На сході ледве рожевівся небосклін від сходячого сонця, коли ми занимали становища в лісі Бранів, біля дороги, яка веде з с. Ямна Горішня до Квасенини.

Була неділя. Тут у лісі зійшлись відділи УПА, члени НН Проводів, БСБ, і друзі зі Сходу, які недавно прийшли з-за лінії Керзона. На цей день приготовили ми святкування Свята Зброї в 27-му річницю здобуття з'єдиненими військами Армії УНР і УГА столиці Української Держави — Києва, дня 31.8. 1919 року.

Частина відділу ВП, який від двох днів кватирував у с. Грозьова, перейшла в суботу вечором до с. Ямна Долішня. З поведеної ніччю розвідки вдалось нам ствердити, що ворог збільшив свої сили. Тому, вийшовши у ліс, командир Бурлака[1], який переняв командування цілістю, розставив усі наші сили на становища в формі трикутника. Від Ямни Гор. розтягнувся відділ під командуванням командира Крилача[2], на лівому крилі група к-ра Журавля[3], за ним, від с. Юркова групи к-рів Марка[4] й Остапа[5], а далі, від сторони большевицько-польського кордону групи к-рів Бартля[6], Залізняка[7] й БСБ. В резерві залишено два рої з к-ром Зимним[8]. ПЖ, „закордонців" [9] й інших.

Вже в годині 5.30. від сторони Ямни Горішньої донісся відгук стрілів. Командир зарядив гостре поготівля.

Поволи проминали години. Стрілів більше не було чути, ворог не показувався. По недіспаних ночах мимоволі дехто задрімав, а там у кількох місцях зібралися маленькі гуртки гуторячи. Найбільший такий гурток зібрався під деревом, на якому висів великий Тризуб. Тут здається було найвеселіше. Друзі з-за кордону розказували про героїчну боротьбу українського народу проти большевицько-московських людоїдів.

„Одного разу — оповідає д. Макомацький — прийшов до села Х. якийсь наймит-енкаведист і почав розбиватися за горілкою. Тоді прибіг до нього малий хлопчина-школяр і, показавши бандитові плящину з самогоном, сказав, що дасть йому її, але той мусить позичити автомата, щоб він собі кілька разів вистрілив. Енкаведист радо згодився, ще й показав хлопцеві, як стріляти. Хлопчина забрав зброю, відтягнув замок і пустив у лоб сталінського собаки чергу з автомата. Хлопець зі зброєю скоро зник і вночі віддав її повстанцям".

---

1. „Бурлака" — хор. Володимир Щигельський, кр. сотні „Ударники" 4, 94а, що діяла в складі перемиського куріня УПА.
2. „Крилач" — хор. Ярослав Коцьолок, кр. сотні „Ударники" 6, 96а, що діяла в складі перемиського куріня УПА.
3. „Журавель" — Іван Янківський, чот. в сотні „Ударники" 7, 946, що діяла в складі перемиського куріня УПА.
4. „Марко" — ст. бул. Володимир Дашко, чот. в сотні „Ударники" 4, 94а.
5. „Остап" — ст. бул. Павло Охота, чот. в сотні „Ударники" 4, 94а.
6. „Бартель" — Дмитро Більо, чот. в сотні „Ударники" 2, 95.
7. „Залізняк" — Михайло Озимко, чот. в сотні „Ударники" 2, 95.
8. „Зимний" — Степан Качмар, чот. в сотні „Ударники" 7, 946.
9. Закордонці — правдоподібно відділ з України.

* * *

Доходила 11-та година, прибіг стійковий, що надслухував від Грозьови і зголосив, що у віддалі 130-200 м. від наших становищ завважив ворожу стежу в числі 12 осіб. Ми знову збільшили чуйність, знову проминуло кілька годин в нетерпеливому ожиданні. Переходжу здовж становищ Сірка[1] і Журавля. Стрілецтво, замаскувавши добре зброю та одяг, весело між собою гуторить півголосом. Сперечаються: одні твердять, що буде бій, інші знову вперто обстоюють, що ні. Майже у кожного весело усміхнене обличчя. Звертаю увагу, щоб не заговорювались, а добре уважали, і знову вертаю до найвеселішого гурту під дерево з Тризубом.

Біля години 16-тої приходить до к-ра Б. інтендант ст. вістун-Грім[2] і зголошує, що хоче відійти до сусіднього села поробити заходи для підготовки вечері. — „То йдіть, але добре уважайте!" — звертаємо йому увагу.

По кількох хвилинах знову прибігає підслух від сторони Грозьови і зголошує, що придержав якусь жінку, яка оправдується, що йде з Юркови до Ямни Горішньої відвідати рідню. Це видається нам досить підозрілия, тому для провірення жінки пров. Р.[3] висилає двох боєвиків. Жінку придержано.

* * *

Була год. 17.30, коли на дорозі від Ямни Горішньої у віддалі біля 150 м. від наших становищ залунали вистріли з кулемета й автоматів. „Це певно стріляють за Громом" — не встиг сказати до мене командир Б., як з правого нашого крила передали по лінії: „дорогою підсувається ворог". Вслід за повідомленням посипались густі стріли. На правому крилі розгорівся бій.

Разом з командиром Б. лежимо біля грубої ялиці. „Чуєте?" — питаю його, вказуючи відрухово в напрям Грозьови, звідки доносяться до нас виразні голоси-крики. Спочатку глухо, несміло, а раптом чимраз сильніше, чимраз ближче. Вже виразно чути: „Урра! Франек напшуд! Вперьод!" — підганяють червоних польських напасників большевицькі посіпаки.

А на правому крилі клекотіло мов у казані. Цокотів танковий кулемет, у руках вправного повстанця-кулеметчика, який здорово „чистив" польських большевиків.

Одержавши тут гідну відсіч і залишивши кільканадцять трупів та ранених, ворог почав натискати на підвідділи Сірка і Журавля. Наступаючи від Грозьови напасники кинулися юрбою на наші становища з криком „урра", намагаючись виперти нас рясним вогнем з кулеметів. Та не захитались молоді повстанці, як цього сподівався ворог. Держучи міцно в руках зброю і шукаючи між деревами призначеної цілі, підпустили його ближче.

Нараз сколихнувся, задрижав старий ліс від могутньої мови повстанської зброї. Повалились на землю ворожі трупи і ранені. А гураґан зростав, могутнів переливався....

1.„ Сірко" — ст. віст, Антін Стисло, чот. в сотні „Ударники" 6, 96а.
2. „Грім" — ст. віст, сотенний інт. „Ударники" 4, 94а.
3. Пров. Р. —

„Натискають на новиків" — кажу до командира Б. — Та нічого, видержать" — додаю і рівночасно обдумую, як дістатись до Сірка і Журавля, там між новиків, які хоч може вперше у бою, але б'ють ворога, аж земля здригається.

„Командир Зимний з двома роями до переду! Між Сірка й Журавля, Марко в наступ!" — наказує командир Бурлака.

Не встиг я долучити до Зимного, як чую — гуде, клекотить наче хмаролім. Це з соток повстанських грудей залунало могутнє: „Слава! Вперед! Бий прокляту сволоч!", а далі вже годі було розрізнити слова. Цей могутній голос тріюмфу і гніву зріс у таку силу, що заглушив гук стрілів і розривів гранат.

Не видержав ворог. Захитався і в панічному безладді подався взад. Переслідуючи його рясним вогнем, ми продовжували ліквідацію розбитків. Не вгавали стріли і переможні оклики.

В тій хвилині, наче довбнею гримнув мене хтось по лівій нозі вище коліна і я повалився на землю. В ногу влучила куля. Прибігають друзі і дають першу поміч. Питаю, чи є хтось з друзів убитий, або ранений. — Тільки ройовий Голуб[4] впав у наступі і ранений рой. Мирон[5], кулеметчик Франко[6] і ще один стрілець від командира Крилача — відповідають.

А на лівому крилі не втихали кулемети, торохкотіли автомати й розривались з гуком гранати. Це підвідділи Марка, Остапа, Бартля й Залізняка та БСБ завершували бій перемогою. З відгомоном стрілів доносились звідси глумливі перекликування: „Лови, лови тхора! Давай мішок! Піддайсь чортів сину!"

Було вже майже зовсім темно, коли втихли останні стріли. Зійшлись з трофеями повстанці і за кілька хвилин наш довгий стрілецький ряд посувався тихо в глибину розлогих лісів.

Як стверджено пізніше на підставі поведеної розвідки, ворог мав біля 30 убитих, в тому 8 старшин, а ранених забрали на 4 авта. В бою з нами брали участь ворожі частини з Перемишля, Бірчі, Ропенки і Ліська, в силі понад 600 бандитів.

Крім с.п. ройового Голуба, згинули на полі бою інтендант ст. вістун Грім і стр. Тріска[7].

Розбитки ВП позбирались щойно слідуючого дня, а кількох задержали большевицькі пограничники, коли ті втекли перед нами аж за кордон.

Двадцятьсьому річницю Свята Зброї ми відсвяткували у переможному бою.

* * *

4.„Голуб" — ст. стр. Микола Тхір, рой. в сотні „Ударники" б, 96а.
5. „Мирон" — рой.
6. „Франко" — рой.
7. „Тріска" — стр. Іван Коваль з с. Семушова, пов. Сянік.

ПОЛКОВНИК ДМИТРО ВІТОВСЬКИЙ

Ініціятором і співтворцем збройного зриву, переведеного українським військом дня 1.11.18 у Львові був сотник УСС Д. Вітовський.

Вітовський народився 1887 р. Від молодих літ брав активну участь у громадянському житті, а в часі університетських студій був одним з визначніших провідників української студентської молоді. Тоді на ЗУЗ наше студентство вело боротьбу з польською молоддю за доступ в університет і можливости вищого навчання. Д. Вітовський щиро віддався цій справі.

Маючи письменницькі здібнощі, написав Вітовський декілька творів під псевдом Гнат Буряк.

Коли студент Мирослав Січинський виконав атентат на австрійського чиновника поляка-шовініста й україножера Потоцького і за те попав до тюрми в Станиславові, молодий Вітовський виготовив плян його визволення який вповні вдався. Від того часу змістом життя Вітовського стає ідея відродження рідного війська.

В добі назрівання воєнної хуртовини, Вітовський дуже добре розумів, яку велику вагу в визвольній боротьбі українського народу матиме власна збройна сила. Тому всі свої зусилля і пориви посвятив Українським Січовим Стрільцям.

Вже в перших днях збройної боротьби леґіону УСС, з вибухом війни в 1914 р., коли наші батьки були змушені проливати кров на чужих фронтах, молодий сотник Вітовський вирушив у поле разом з улюбленим стрілецтвом. Тут ділив з ним долю і недолю, перейшовши шлях слави від Маківки й Лисоні, через Волинь, Поділля і Буковину, щоб вкінці завершити визвольну боротьбу тодішнього українського покоління на ЗУЗ, в старинному городі князя Льва поваленням рабства австрійської окупації.

Та не тільки в боях відзначився молодий сотник. Знаючи, яку велику вагу в організації молодої армії і вирощуванні її духової боєздатності має виховання, він у великій мірі посвячує себе цій справі. Основує редакцію органу УСС „Шляхи", організує Стрілецький Фонд, а в 1917 р. виїздить з групою стрільців на Волинь, де працює над піднесенням свідомости народніх мас і підготовляє нові кадри для мобілізації в українську армію.

Завдяки невсипущій праці, відданості справі, й високо поставленій честі командира-батька, стрілецький сотник був найпопулярнішим старшиною не тільки серед вояцтва, але й серед українського загалу, хоч ніколи за дешевенькою славою і дзвінкими лаврами не побивався, а навіть держався в тіні.

Але це не тому, що боявся відповідальности. Коли треба було рішитись на переведення листопадового зриву, він перший станув на чолі його творців. — Йому були чужі поверховність, дешеві кличі й віра в щасливі припадки. Він глибоко розумів, що по так довгій неволі боротьба українського народу за свою державу вимагатиме великих зусиль і дорогих жертв. Тому часто у своїх промовах до улюбленого вояцтва говорив: ...„Ми ніколи не звернемо зі свойого правильного шляху! Ворога мусимо перемогти, бо інакше він тяжко на нас помститься! Тому за кріс! Добути, або дома не бути!"

Завдяки цим високоякісним прикметам і заслугам, сотник Вітовський перебрав з рук уряду молодої Української Держави обов'язки начального

команданта УГА, а згодом секретаря військових справ Західньої Української Народньої Руспубліки (ЗУНР).

Сповняючи гідно так високо відповідальні обов'язки, сот. Вітовський згинув дня 8-го липня 1919 р. в летунській катастрофі на Шлеську, вертаючи літаком з мирової конференції в Парижі. Головне Командування Української Армії признало цьому Великому Синові Рідного Народу ступінь полковника за всі надлюдські зусилля у визвольній .боротьбі і відбудові Української Держави.

* * *

Корч

ЗБРОЄ, ПОДРУГО ЄДИНА МОЯ!

Зброє, подруго єдина моя,
Вірна моя ти подруго!
Ворога б'ю я тобою в боях, —
Йду проти кривди, наруги.

Темної ночі я лісом іду,
Зброє-подруго з тобою.
Поряд зі мною, катам на біду,
Йдуть мої друзі до бою.

Гляне на компас наш друг командир,
Потім на небо, на зорі
Й далі ідем ми, ідем до мети,
В тиші нічній і суворій.

Ось перед нами сріблистий потік
Яром у лісі іскриться.
Стане, обернеться друг командир:
„Стати! Спочити. Напиться".

І відпочивши, нап'ємось води
(Як можна то ще і покурим),
І потім знову веде командир,
Йдучи спереду Буй-Туром.

Ось перед нами наближчая ціль, —
Сила повстанська зростає,
Ворог на мушці, готовий прицiл —
Зараз його привітає...

Чуєм наказ командира: „Вогонь!"
Зброя у реготі грає, —
Так ото ворога в лігві його
Смертю повстанці карають!

Скоро ми вийдемо з лісу удень:
Стежки зведуть на дороги
І на прокляту Москву ми підем, —
Скрутим чортівські їй роги.

В зударі з нами той сатан з Кремля
Сталін проклятий загине,
І звеселяться, і сонце й земля,
Вільною стане Вкраїна.

На висоті рідних київських гор
Легенький вітер повіє,
Замайорить синьо-жовтий прапор
Там на Соборі Софії.

Сонце засяє і все оживе,
Встане з УПАрмії Чину,
Вийде на свято усе що живе,
З квітами вийде дівчина.

Вийде дівчина стрічать юнака,
Вийде із сином дружина,
Вийде й батько стрічати синка,
Й мати вийде до сина.

Зброє, подруго єдина моя,
Вірна моя ти дружино,
Ворога б'ю я тобою в боях, —
Б'юся за волю Вкраїни.

* * *

Вадим[1]

НА ЗГАРИЩАХ...

Був кінець місяця серпня 1946 р. Наша група, зложена з 6-ти чоловік зупинилася над глибоким яром. Друг Вільха, який знав добре терен, подався в сторону недалекого присілку, щоб розвідати про обставини в околиці. Зі сторони присілку доносився до нас відгомін ударів сокир і молотів об дерева. Ми догадувались, що там працюють люди над спорудою будинків. В цей час надбіг маленький хлопчина й ставши на протилежному горбку, закликав: „Ходіть, ходіть! Поляків нема!" Хлопчина був одягнений в сорочку і штани з грубого домашнього полотна, босий, на голові мав зелену шапку — повстанку.

1. „Вадим" — кур. пвх. Ярослав Пеців.

Ми підійшли до нього, привіталися і перекинувшись з ним кількома жартівливими словами, почали йти за ним. По дорозі хлопчина з нами щиро розговорився. Я завважив, як його іскристий погляд зупинявся на нашій зброї. Гуторячи, ми дійшли на край присілку. Перед нашими очима простягалися малі горбки, на яких де-не-де видніли чорні згарища хат — безпосередні свідки недавного людського життя. В іншому знова місці стояли маленькі, нужденні колиби, покриті недопаленими сніпками, без вікон та огорожі. Біля одної такої колиби сивоволосий старенький дідусь і кілька молодих мужчин, обтісуючи сокирами ялиці, будували нову хату.

— Дай Боже щастя! — привітались ми з працюючими — як живете? — спитали, підійшовши ближче. Відповідаючи на поздоровлення, працюючі чемно подякували, перервали на хвилину роботу й між нами розпочалася безпосередня і щира розмова. Вони розповідали про свою незавидну долю, про кривди, злочини і страхіття, які чинять при кожному наїзді польсько-большевицькі душогуби, про злидні і щоденні турботи. Ми сказали їм, що сьогодні терпить не менше від усіх нас тут, ввесь український народ, терпить, але не здається і зброї з рук не випускає. Поділившись з ними найцікавішими відомостями, потішили, подали деякі поради. В міжчасі біля нас зійшлось кілька малих хлопят (між ними і наш знайомий) і з захопленням прислухувались до нашої розмови. З колиби вийшла немолода вже жінка й почала запрошувати нас на обід. Ми не могли відмовити її щирості й увійшли до колиби. Господиня подала нам борщ і, коли ми їли, вона присіла біля нас і оповідала про своє життя. Говорила щиро, виливаючи ввесь біль, що накипів у глибині її серця.

— Ось вже п'ятий рік живу з дітьми дрібними. Мужа забрали прокляті большевики ще в 1940 році, коли тут кордон був. Забрали, і по нинішний день чутки немає. Певно вже загинув десь у Сибірі. Німці останню шкіру з нас дерли, а від коли прийшли вдруге большевики, польська голота вже зовсім життя не дає. Бачите, що зробили з нами, як напали на наше село в зимі ті бандити з Бірчі — продовжувала вона.

— Ох Боже, що вони тоді з нами робили! Ми всі думали, що не переживемо. Прийшли вночі на сам Новий Рік, повибивали людям вікна, повиломлювали двері, а нас, голих і босих викинули на сніг. Пограбили все, що було в хаті, позабирали коні і корови, а потім підпалили хати. Коли люди в розпуці кинулись рятувати рештки майна, бандити почали бити старого і малого чим попало, а навіть намагалися кинути в вогонь кілька стариків і дітей. На голові моєї дитини ще й досі збереглися сліди від нагаїв. — Мілю! А йди но сюди! — покликала вона свого найменшого синка. Подивіться на його голову...

Ми побачили на голові хлопчини червоні шрами. У кожного з нас закипіла у жилах кров.

— За що ж тебе, Мілю, побили так ті кати? — спитав я хлопчину. Та він не відповів нічого, тільки ще більше притиснувся до материних грудей. Мати продовжувала: — Коли вже все порабували і підпалили хату, він з плачем кинувся на шию козеняткові, а вони почали бити дитину нагаями, копати ногами, ледве я урятувала його від смерти. Ой дісталося тоді мені...

Її очі наповнились сльозами, а в грудях царив біль. Кожний з нас переживав глибоко і надовго заховав у серці все те, про що вона розказувала. Це була тільки крихітка писаної кров'ю народу Правди, за яку віддавали життя сотки тисяч людей.

Мільо вирвався з обіймів матері й побіг надвір, ми успокоїли господиню, розрадили, пожалували і вона спокійно вже почала розказувати далі: — Бачите, крім двох дочок і чотирьох синів, нічого мені не залишилося. Всі надії покладаємо на вас і завжди молимось, щоб Бог допоміг вам вибороти волю.

Ми почали збиратись до відходу, господиня вже з усміхом промовила: — А того збиточника заберіть зі собою — і привела за руку одного зі своїх синів — це мій Степанко, девять років йому, а скільки клопоту з ним маємо. Нічого перед ним не скриєте, все знайде і проміняє з хлопчиськами за кулі. Назбирав того заліза і жде, коли прийде хтось із вас і тоді проміняє те все за один вистріл. Ми всі тремтимо, щоб, не дай Боже, не сталося з ним яке нещастя, сваримо на нього з дочкою, а він сміється з нас і боягузами називає. Він мабуть вже уродився на партизана.

Малий Степан усміхався весело, а, коли я запитав його, чи хотів би спробувати стрілити з мойого автомата, у Степанка заблищали іскорками радощі очі й він підбіг до мене простягаючи руки по зброю. Коли ж я спитав його, чи знає, як з нею обходитись, він почав вичисляти гордо всі роди зброї і частини мойого автомата. Одначе дозволити йому стрілити ніхто з нас не міг, бо був день, а в околиці шлялися большевицько-польські опришки. Ми похвалили Степанка, наказали, щоб слухав матір, учився і скоро виростав на славного воїна українського війська. Опісля зробили спільну знимку й сказавши усім кілька щирих, гарячих слів на прощання, — відійшли.

Наче рідних провожали нас глибокі, щирі погляди тих, що оставались на згарищах тверді та незломні — творці великого майбутнього...

* * *

КТМ.

ВОНИ БЕЗСМЕРТНІ
(Зі збірки „Скалки")

У к р а ї н і .

Жертівником мені Твої поля барвисті
А Богом — Ти.
До Тебе шлю свої я запали пречисті
І молитви.

Й у тихій, у німій покорі молитовній
До ніг Твоїх,
Схиляється душа в розкоші невимовній
Віддань моїх.

З колишніх я років всю мудрість й досвід горну
У мозок свій,
Щоб гідну жертву дати я змогла й незломну
На вівтар Твій.

Із сонця золото, із неба ясність взяла
Моя любов,
Щоб радістю встелявся шлях Твій, з них я ткала
Тобі покров.

За усміх Твій один, за промінь щастя ясний
В Твоїх очах,
Приняти згідна я терпіння, вік нещасний
І смерти жах.

Тому я не клену і сліз не проливаю
Хоч лють в душі,
Бо скінчиться цей шлях. Щаслива будеш — знаю.
Й тому в тиші,

В самотності німій, у дикім рвучім болі
Заціплюю уста
Й гартую душу в сталь невблаганної волі
І жду: Кінця.

* * *

„ХОЛОДНОЯРІВЦЯМ"

Небо хмуро насупило брови,
Зблідли промені соняшних віч.
Вдарив крилами вечірний птах-вітер.
З дальших межів надходила ніч.

Із переляку крякають круки,
Причаїлись вовки біля брам:
Попід лісом скрадаються тіні
Тих, що кидають визов ночам.

Тих, що й досі не знають тривоги,
Що помстити ідуть смерть братів.
Попід лісом скрадаються тіні
Очайдушних незломних борців.

* * *

ІЗ „КЕРЗОНСЬКОЇ УКРАЇНИ"

Прорізав плесо ночі вистріл глухо
І ще, та ще. Ясніє вікон пляма.
Невже ж світанок? Знов горить як вчора
Як завтра. Світ — кривава рана.
Сьогодні, завтра, після завтра. Доки?
О доки ще?... Загавкав „Співак" хрипко
І наче в відповідь думкам, десь близько
Промчався кінний гурт повстанців швидко.

* * *

Олена Лебедович-Кліш („Звенислава", „Заграва", „Ельжбета Бєлєцка"), зв'язкова спеціального призначення. Діяла на пряме доручення „Дальнича", втримувала контакти з посольствами і доставляла підпільні матеріяли до амбасад США, Великобританії, Франції і Бельгії. Зловлена непритомною в бункрі „Дальнича" і засуджена на довгі роки в'язниці. Амністована, під сучасну пору проживає в США.

Теофіля І. Федорів-Бзова („Марта", „Маруся", „Ірина Мороз"). Дружина „Дальнича". Виконувала різні функції в тереновій сітці ОУН в Україні. На Закерзонні на доручення „Стяга" була зв'язковою та займалася збиранням польських офіційних видань. Арештована в Оструді і засуджена на довгі роки в'язниці. Амністована, тепер проживає в Канаді.

РОСТУТЬ НОВІ ГЕРОЇ...
(звіт сотні малих повстанців)

Наша сотня зорганізувалася дня 07.03.46.р. Тоді вперше зійшлися ми у лісі. Було нас 24 малих хлопців, усі з нашого села — Весла[1].

На збірці поговорили ми про наше життя, про брак школи, про боротьбу наших батьків і старших братів та постановили зорганізувати свою сотню, щоб не тільки придивлятись важкій боротьбі рідного народу, але працею помогти йому.

Командиром сотні вибрали ми друга Любченка. Він хоч був ще дуже молодий, бо мав тільки 15 років, але між нами всіма був найрозумніший. Ще за німців помагав він нашим підпільникам носити штафети, збирати харчі, вести розвідку. Вибрано також членів сотенного почоту — політвиховника Лилика[2], бунчужного Соколенка[3] і чотових Залізняка[4], Ворона[5] та Розума[6]. Свою сотню назвали ми „Українська Молода Повстанча Армія" Командир Любченко сказав, що тепер найважнішим нашим завданням є вірна служба Батьківщині, висока дисципліна і партизанський вишкіл. Крім того всі ми мали відшукувати зброю та амуніцію і віддавати їх до командира Громенка. Кожний малий повстанець мав зробити собі деревяну зброю, чотові і ройові автомати й пістолі, кулеметчики кулемети і гранати, а стрільці кріси, гранати і багнети, або шаблі. Сам командир Любченко мав правдивий автомат ппш.

Дня 11.03.46. командир Любченко зробив з нами другу збірку і дав наказ побудувати криївку на зброю і амуніцію, які ми назбирали до тепер у лісах. Криївку закінчили ми будувати за чотири дні.

Дня 31.03.46. командир Любченко вислав у терен членів почоту, щоб зібрали більше хлопців. Вони мали принимати добровольців із сусідніх сіл від 9 до 15 років. До дня 07.04.46. зорганізували вони в Грушці[7] 5 хлопців, а в Зорі[8] 10. Командир Л-ко дав наказ, що від тепер всі ми називаємося стрільцями УМПА, і, що за зраду псевда, чи іншої військової таємниці, буде строго карати.

Дня 07.04.46. наша сотня відсвяткувала перше „свято партизанів". Командир Л-ко зробив пополудні збірку в лісі за Веслом. Політвиховник Лилик виголосив промову. Він сказав:

„Друзі! Ми скромно відсвяткуємо наше свято, бо ворог не дає. Нашу повстанську сотню ми створили на взір наших старших братів. Як би була Україна, то ми цього не робили б, але ворог помордував наших батьків, матерей, братів та сестер. Ми мусимо помстити їх невинну смерть.

Ми ще замалі до боротьби, але мусимо в дусі бути сильні! Наші батьки, брати і друзі життя віддають за нас, за наші родини, за рідний край. Марно наші літа минають, до школи не ходимо, бо ворог не дає. І, щоб у нас не було

---

1. „Весло" — с. Воля Володзька, пов. Березів.
2. „Лилик" — пвх. Дзюра.
3. „Соколенко" — бунч.
4. „Залізняк" — чот.
5. „Ворон" — чот.
6. „Розум" — чот.
7. „Грушка" — с. Грушівка, пов. Березів.
8. „Зоря" — мабуть Поруби.

багато тисяч калік, сиротів і неписьменних, ми мусимо здобути Україну. Тому до зброї! На ворога! Не дамось проклятим польським катам і кацапам, щоб вони нас вивезли з нашої Рідної Землі, щоб ми умирали з голоду і холоду! Краще нам згинути в боротьбі, чим мучитись на Сибірі! Помагаймо у боротьбі своїм родичам, братам і сестрам, а хто не може воювати, хай утікає в ліс!

Ми будемо боротись. Скоро знищимо лютих катів і здобудемо Святу Могутню Соборну Україну!

По промові бунчужний Соколенко відмовив молитву Українського Революціонера, а потім співали ми повстанські пісні і деклямували вірші. На закінчення відспівали Національний Гимн.

Від тепер до кінця місяця квітня ми переводили вишкіл. Великодні Свята і Свято Моря відсвяткувала сотня разом, з малими перешкодами. Докладніші описи перешлемо зі звітами за слідуючі місяці. Тепер не висилаємо, бо ворог посилив у терені свої дії, а тому можуть впасти.

Чисельного стану сотні й озброєння не подається з конспіративних причин.

Слава Україні!

/—/ Лилик/ в.о. плвх-ка/ /—/ Любченко[1] /в.о.к-ра/

* * *

Зорян, Евген[2]

ПОГРОМ

Літо, 24 липня 1946 року, 28-мий полк „червоний штандар", 9-тої дивізії ВП з Перемишля у розшуках за відділами УПА напав на село Явірник Руський. Наші відділи під командуванням командирів Громенка[3], Бурлаки[4] і Крилача[5] разом з двома вишкільними підвідділами, розтаборились недалеко в лісі. Ми ніяк не могли погодитись з тим, що ворог майже на наших очах знущався над рідним нам населенням. Тому провідник М-ор і командири відділів рішились заатакувати грабіжників таки в білий день.

---

1. Любченко — Любомир Андрусєчко з с. Воля Володзька, пов. Березів. Сот. сотні „Української Молодої Повстанчої Армії".
Другі члени цієї сотні, яких вдалося ідентифікувати з допомогою С. Федак-Когут і Евстахія Туцького, слідуючі:
Мирон Андрусєчко, с. Воля Володзька;
Юліян Дзюра, с. Воля Володзька;
Микола Ґдичинський, с. Воля Володзька;
Богдан Федак, с. Павлокома;
Леон Туцький, с. Поруби;
Мирон Туцький, с. Поруби;
Андрій Фіцак, с. Гута;
Богдан Дзівік, с. Поруби;
Влодко Глушник, с. Поруби;
Влодко Туцький, с. Поруби;
Левко Сич, с. Селиська, пов. Березів;
Осип Туцький, с. Поруби, пов. Березів; Мілько Турчик, с. Поруби; Володимир Потічний, с. Павлокома, пов. Березів; Андрій Потічний, с. Павлокома, пов. Березів, чот. „Залізняк";
Осип Бревка, с. Гута, пов. Березів; Мілько Бревка, с. Гута;
Роман Туцький, с. Поруби;
Осип Сич, с. Селиська;
Двох братів Служала, с. Гута;

2. „Евген" — бул. сот. пвх. Йосиф Вівчаровський.в сотні „Ударники" 4, 94а.
3. „Громенко" — сот. Михайло Дуда, кмдр. „Ударники" 2, 95
4. „„Бурлака" — сот. Володимир Щигельський, кмдр. „Ударники" 4, 94а.
5. „Крилач" — сот. Ярослав Коцюлок, кмдр. „Ударники" 6, 96а.

Було гаряче полуднє, коли к-р Крилач відходив зі своїм відділом в сторону делягівського лісу, з завданням затакувати звідтіля ворога. К-ри Громенко і Бурлака підходили з відділами потоками і ярами, щоб несподівано зайти ворога від заходу і полудня. Була година 13.55.

Ще оба наші відділи не дійшли на призначене місце, як у делягівському лісі розгорівся бій. Оба наші відділи рушили бігом у наступ, щоб заатакувати грабіжників у селі. Та вони панічно втекли, не принявши бою. Ми скоро заняли село й ворожі окопи, звернені в сторону лісу.

Головні ворожі сили укріпились в глибині і на скраю лісу, занявши верх невисокого горба. Звідсіля посипались на нас рясні стріли з важких кулеметів. Тим часом відділ к-ра Крилача добре „припік" бандитів у лісі. Не маючи виходу, кинулись вони з криком „урра" в село, але тут „привітав" їх гідно відділ командира Бурлаки. Приголомшені сталінівці, немов заяці, ховаються у бараболі й овес та не рухаються з місця. Паде наказ: „Вперед!" І, немов загреміло, з повстанських грудей, залунали могутні оклики „Слава! Слава! Вперед!" І всі на цілій лінії бравурно кинулись в атаку. Прастарий делягівський ліс, який давно не чув такої могутньої мови, ще дужче загомонів і поніс на своїх верхів'ях ці могутні слова аж в найдальші закутини, нам на славу, а ворогам на загибіль.

Розгорівся запеклий бій за опанування верху під лісом. Не зважаючи на сильний ворожий обстріл, ми скоро посувались вперед, намагаючись взяти ворога в півколо. Віддаль між ним і нами щораз то зменшувалась, загриміли ручні гранати... Одна ворожа група з поручником на чолі, яка опинилася в житі, у віддалі 150 м. від лісу, не маючи сили протиставитись нашій атаці, почала панічно втікати до ліса, густо встелюючи трупами поле бою. Від перехресного, цільного нашого вогню падали одні по других. До ліса добігло їх лише кілька.

Ми приготовилися до остаточної атаки на ліс, не зважаючи на те, що звідтам чигають на нас дула ворожих кулеметів. Перший зривається до атаки чотовий Чайка[6] і своєю хоробрістю підриває ціле праве крило, яке штурмовим наступом пробивається до краю лісу. Рівночасно переходить в атаку ліве наше крило. Ворог завзято обороняється. Падуть убиті друзі — ст. стр. Кавка[7], ст. стр. Верба[8], ст. стр. Арсен[9] (з госп. референтури) і важко ранені — бул. чотовий Чайка, стр. Тятий[10] , ст. стр. Вовк[11], ст. віст. — рой. Ворон[12], ст. стр. Чуйний[13], віст.-кулеметчик Грім[14]. Забираємо дорогі нам тіла, наступ правого крила припинюється. Одна ворожа група використовує цей момент і втікає у недалекий потік, встелюючи його береги трупами, які падуть від розриву наших гранат.

А на лівому крилі кипить дальше завзята боротьба. Раз-у-раз гримлять вибухи гранат, вкривають поле бою синім димом, дзижчать у воздусі від-

---

6. „Чайка" — бул. чот. в сотні „Ударники" 4, 94а.
7. „Кавка" — ст. стр. походив з с. Воля Володзька, пов. Березів.
8. „Верба" — ст. стр.
9. „Арсен" — ст. стр.
10. „Тяглий" — стр.
11. „Вовк" — ст. стр.
12. „Ворон" — ст. віст. рой.
13. „Чуйний" — ст. стр.
14. „Грім" — віст. кул. з сотні „Ударники" 2, 95.

ламки, заводять тужливо кулі і розприскується земля... Тут к-р Ванька[15] добивається з підвідділом до лісу. У розгарі боротьби паде ранений ворожою кулею ройовий Сова[16]. Починається рукопашний бій. Прошитий кулею, паде віст.-кулеметчик Кордик[17], який косив ворогів своїм кулеметом, наче косою, гине санітар Старух[18], що невтомно й неустрашимо перебігав поміж кулями, несучи поміч раненим. Але нас це не зражує, а навпаки, ми ще з більшим завзяттям кидаємося на ворога і беремо його в півколо. За кілька хвилин підвідділи к-рів Ваньки і Марка замикають перстень окруження у тому місці, звідки перед годиною вигнав червоних поляків відділ к-ра Крилача.

Ворог, опинившись у безвихідному положенні, бороніться на життя і смерть, сподіваючись кожночасно підмоги з Бірчі. Відчувається брак гранат. Кулеметчик Дунай[19] кладе кількох напасників, які наблизились до нього на один метер. Ройовий Степ[20], вистрілявши усі набої зі свойого автомата, стріляє ще кількох ворогів з пістолі. Підвідділи Ваньки і Марка знова посилюють атаку. Серед розриву гранат і граду куль паде убитий стр. Гонець[21], смертельно ранений кулеметчик Шпилька[22], за ним стр. Жук[23], а легше ранені — стрільці Ясень[24], Плашай[25], кулем. Квітка[26] і стр. Хрущ[27]. Ворог пробує вирватись з окруження. Цільним вогнем і гранатами ліквідуємо кільканадцять смільчаків, а решту примушуємо непорушно лежати.

Доходила година 17.30., коли боротьба почала стихати, по обох сторонах забракло набоїв.

Малими групками й одинцем втікали польські большевики до Бірчі.

Ми відійшли, несучи тіла упавших і ранених друзів. У полон попалось 18 грабіжників, подорозі помер від надмірного упливу крови улюблений командир і друг, чотовий Чайка. Ми прирекли жорстоко помстити його смерть і дев'яти інших Друзів-Героїв.

Дорого переплатив ворог свій грабіжницький наїзд: понад 50 трупів вкрили побоєвище та біля 80 ранених звивались у передсмертних судорогах. Здобуто в бою: 1 кулемет, 14 крісів, дещо амуніції та інші речі. Як зізнали полонені — ворожим відділом командував у бою полк. Виґнаньскі.

З поля бою ми відступили в год. 17.15. Спокійно зайшли на збірний пункт, пов'язались з вишкільним відділом і подались далі в рейд, вишколюючи иовиків.

* * *

15. „Ванька" — ст. бул. чот. в сотні „Ударники" 4, 94а.
16. „Сова" — рой. з сотні „Ударники" 2, 95. Загнув 20 червня 1947 р. на горі Хрещата. Диви: том 14, ст. 185.
17. „Кордик" — віст. кул.
18. „Старух" — саніт. Диви: том 13, ст. 259.
19. „Дунай" — кул.
20. „Степ" — ст. віст. рой. з сотні „Ударники" 4, 94а.
21. „Гонець" — стр. Диви: том 13, ст. 251, 259.
22. „Шпилька" віст. кул. Диви: том 13, ст. 251, 259.
23. „Жук" — стр. Диви: том 13, ст. 259.
24. „Ясень" — стр. Диви: том 13, ст. 259.
25. „Плашай" — стр. Диви: том 13, ст. 259.
26. „Квітка" — кул. Диви: том 13, ст. 259.
27. „Хрущ" — стр. Диви: том 13, ст. 259.

стр. Шпилька

У ПІДЗЕМЕЛЛІ

Просторе підземне житло — шпиталь УПА містить в собі чотирнадцять ліжок. Грубезні бальки, на яких лежить стеля, обросли плісінню вгинаючись під тягарем наваленої на них землі, на якій зеленіють дерева. Здається, що ось-ось ці бальки тріснуть і всі, що тут перебувають, будуть привалені і похоронені на віки. То тут, то там, — капають зі стелі краплини води, порушуючи своїми монотонними звуками одноманітну підземну тишу. В кутку ледве блимає скромна лямпа. У вогкому повітрі бракує кисню. Вихід і вентилятори позамикані вже кілька годин тому, що по лісі крутиться ВП. У підземному шпиталі перебуває вісімнадцять чоловік. Сімнадцять хворих і один лікар. Хворі на тиф у високій гарячці навіть не уявляють собі, що несуть їм найближчі хвилини. Це розуміє тільки він, лікар — др. Ш[1]. Власне тому його постійно усміхнене обличчя покрилося серпанком похмурого задуму. Він намагається вирішити два питання: чи відкрити вхід і водночас наразити хворих на звірства ворога, чи прийняти всім смерть у підземній задусі. Бо ж шукати рятунку зі зброєю в руках може лише він, а решта — непритомні і виснажені тифом хворі, які кожночасно можуть станути перед обличчям Всевишнього, — що з ними?.... Як бути суддею їхньої долі?.... Як їм допомогти?....

Лямпа, блимаючи поволі пригасає, приспішений віддих сімнадцяти хворих зриває доктора з крісла. Він піднімається робить кілька кроків від столу в напрямку ліжок. Трепетно заблимавши, погасло світло лямпи. — „Так гасне й людське життя, коли бракує повітря" — збентежено подумав доктор, поспішаючи до хворих, на яких підіймала свою кістляву руку причаєна смерть. Доктор пробує нервово запалити сірник, запальничку, та... дарма. Користуючись електричною ліхтаркою, він подає кожному хворому зміцнюючі краплі і воду. Та чи можуть ті краплі сповнити свої завдання, коли бракує повітря? Доктор схилився біля ледве живого тифозника лікаря М.[2], який вже десятий день лише одна людська тінь.

Деякі хворі зі стогоном падають з ліжок на землю, інші жадібно кличуть доктора, а деякі віддають останні свої подихи в тихій молитві.

„Ой, докторе, відкрийте вхід! Як щось „таке", то спасайтеся хоч Ви, бо ж всі ми загинемо!"... Але доктор, не знаючи, що робиться надворі, не міг задоволити благань хворих. Зміцняючі краплі й вода вже скінчилися. Живчики хворих вже не бються, а тріпочуться, як осикове листя перед опадом восени. По мокрій долівці повзають кістляві людські тіні, в надії знайти хоч трішечки свіжого повітря. Тіло хворого лікаря М. корчиться в передсмертних судорогах. Смерть, підкрадаючись, чекала на своє жниво... Доктор Ш. навів світло електричної ліхтарки на годинник. Велика стрілка вказувала десяту годину ранку.

Попереднього вечора докторові Ш. донесла розвідка, що на цей відтинок лісу польсько-большевицьке військо приготувало облаву. А тут, щоб врятувати життя 17-ти хворих людей-повстанців, врятувати бодай на часок, — треба відкрити вхід. Рішатись треба негайно, бо ще хвилина-дві і буде запізно.

---

1. Др. Ш. — Мабуть „Шувар", Евген Луженецький, кур. лікар.
2. Др. М. — Мабуть „Мар'ян", Гетьмут Кравзе.

„Ой, докторе, повітря,... повітря, — доносилось крісь стогін до нього.

Доктор Ш. рішився. Взяв свою зброю і поспішними кроками подався до виходу. Приставивши вухо до вічка, він наслухував, чи не чути в поблизу стрілів, або якогось руху. На поверхні було тихо. Почувся короткий скрип, то доктор відкрив вхід. У підземелля полинула струя свіжого воздуху, витискуючи собою на поверхню землі повітря, насичене вогкістю, невимовно тяжке. Разом зі свіжим повітрям до підземного шпиталю доносився спів лісних пташок. За кілька хвилин вернув до хворих і доктор Ш. та сповістив: — Друзі! Надворі спокій, облава вже пройшла. —

Радісно заблимала, ніби підморгуючи бровами, засвічена лямпа. На обличчі доктора знову загорілася весела усмішка. Він підходив по черзі до кожного хворого і допомагав йому добратися з підлоги на ліжко. А тих, які не мали сил він брав на руки і, як мати дитину, вкладав на ліжко. Всі хворі, втомившись задухою, поснули, як маленькі діти по купелі. Радісно зітхнувши доктор обтер на свойому чолі піт, сів на крісло біля столу і з глибокою полегшою відітхнув. В його уяві виринули постаті матерей і батьків, братів і сестер, синів і дочок тих, чия доля була в його руках. Все його єство ніби промовляло до них: — Я перемагаю смерть ваших синів, я перемагаю смерть ваших братів, я перемагаю смерть ваших батьків. А вони і я разом, перемагаємо смерть нашого народу, ту смерть, яку несе нам усім проклята Москва. —

— Я переміг і ми теж переможемо. Зброя нашої ідеї сильніша від усякої зброї, бо наша свята Ідея завойовує серця людей, а зброя в людських руках —...

* * *

„Мораль боротьби й риску, героїчна й байдівська, у противенстві до мученицької пасивістичної, — мораль активного борця за друзі своя, — мораль жителя землі, що признає тверде й суворе особисте, родинне та громадське життя — це мораль українського націоналізму".

(Ярослав Стецько)

„Знай, що найкращою ознакою українця є мужній характер і вояцька честь, а охороною України меч".

(Із 44-ох Правил Життя)

Евген, Клим[1]

КІЛЬЦЕ СМЕРТИ

В останніх днях м. вересня ворог посилив у терені свої дії. ВП заблокувало села, робить засідки й переходить ліси. Розуміється, що присутність такої великої скількости ворожого війська наказує повстанцям бути особливо чуйними й обережними.

Знаходимось цілий час в постійному рейді, скрізь поводимося тихо. Хоч зимно, не палимо вогнів, щоб не зраджувати наших місць постою. У хвилині відпочинку всі на становищах, зорять і наслухують, а коли зайдемо в село на вечерю, то тільки на хвилину, бо зараз машеруємо далі. В таких обставинах проминув місяць вересень, а ситуація не змінилася.

Зоряні ночі, морозні ранки, часто перепадають зимні, осінні дощі. Недіспання, перевтома, а то й голод нас не зражують. Якщо цього вимагає Україна, так для Неї не пожаліємо трудів, зусиль, а навіть життя. Це можна було ствердити з усміхнених облич стрілецтва, дотепів і бадьорости. Присутність незломних і певних перемог командирів додає стрільцям ще більше видержливости і завзяття.

Дня 3.10.46. відділ УПА, зложений з підвідділів під ком. командирів: Ваньки, Остапа, Зимного й Журавля, задержався на присілку Борсуківці, біля с. Завадка. З нами була також частина БСБ з провідниками Й.Р. Командування цілістю перейняв ком. Бурлака. З поведеної розвідки вдалось ствердити, що в поблизу немає ворога. Терен тут горбковатий, непригожий для кватирування, бо присілок з трьох сторін окружують стрімкі горби, слабо зарослі корчами. Тому ми не думали тут довго задержуватися.

Виставивши обезпечення й не зважаючи на перевтому, вояцтво взялось до чищення зброї, направи одягу й взуття, щоб по так довгому часі хоч трохи привести себе до порядку. Господині порались біля обіду. Надворі залягла сильна мряка.

Ще всі не вспіли пообідати, як в год. 13.45 зголосив стійковий, що від сторони лісу, який простягається між селами Тростянець—Сенькова, підсувається ВП. Командир Бурлака заряджує гостре поготівля. Відділ миттю розтягається в стріл. ряд. Прибігають інші стійкові і зголошують, що ВП підсувається також вдолину вздовж селом Завадка. Командир Б. наказує посуватись вдолину потоком в напрямі дороги Завадка—Станькова. Кожний тримає міцно зброю в руках, щохвилини готовий стрінути влучним вогнем непрошених гостей. Зрівноваженість, спокій і боєвий дух нашого командира підбадьорували нас усіх.

Коли ми були ще між хатами, від сторони села Завадка посипались стріли з кулеметів. Почалося... Перший стрінувся з ворогом рій Перця, що йшов на передньому обезпеченні.

Командир Б. вже не міг до нас долучити, бо ворог почав обстрілювати присілок, занявши вигідні становища на горбках під лісом. Наш відділ розчленувався на дві частини. Ком. Ж. встиг без втрат прорватися з частиною підвідділу в ліс. Тимчасом вдолині над потоком розгорілася сильна стрілянина. Це підвідділ ком. Ваньки відбиває сильну атаку ворога, який встиг вже покласти свої застави по обох сторонах глибокого потока. Стрільці побачивши на

1. „Клим" — сот. пвх. Евстахій Бревка в сотні „Ударники", 4, 94а.

кільканадцять метрів перед собою ворога, наче громовиця кинулись на нього, обсипуючи його сильним вогнем. ВП подається в розтіч, а неустрашимі очайдухи переходять між ворожими трупами, торуючи шлях прориву друзям. Тут зістає важко ранений стр. Черемош[2]. Його забираємо зі собою.

Дорогою й горбками суне на нас дикою тічнею нова юрба польсько-большевицьких напасників, лявіною вогню з кулеметів, крісів та автоматів зі всіх сторін обстрілює потік, дорогу й поле намагаючись нас окружити. Палицями й грубою лайкою підганяють їх большевицькі комісари.

Ком. Б. рішучо й зрівноважено наказує: „Вогонь по ворогові, вправо і ліво! Вперед! На пробій!" — Наче льви кидаються повстанці на прорив. Счинилось правдиве пекло. В цю грізну хвилину бурею налітають загартовані в численних боях, хоробрі кулеметчики Ромко[3] й Семко[4]. Очайдушно кидаються на ворога й змітають його своїми кулеметами. Своєю геройською поставою і зброєю вони знову промощують шлях друзям. З безприкладним геройством кидаються на ворога стрільці разом з командиром і, не зважаючи на жертви, проривають перстень окруження. В розгарі жорстокого змагання паде кулеметчик Семко, зліквідувавши ворожу заставу. З його мертвих рук перебирає кулемет стр. Деркач і далі не щадить ворогові куль. Смертельно ранені стрільці Завзятий[5] і Грушка[6], щоб не попасти живими в руки ворога, добивають себе власною зброєю. У кожного з нас на дні душі зродилась жадоба помсти. Дух упавших друзів передав наказ: „Бий ворога! Мсти смерть і кривди народу, краще згинь, а не здайся!" І бій не вгавав.

Ворог знов підтягнув підкріплення. Немов підкошений паде кулеметчик Ромко, який вже не одного напасника післав на тамтой світ, торуючи шлях прориву. Він впав не випустивши з рук кулемета. Зрошену святою кров'ю друга зброю перебирає стр. Сокіл[7]. „Ромку, Ромку!" — скрикнув він і вхопивши кулемет, мов несамовитий кинувся з друзями в атаку, не зважаючи, що смерть заглядає ввічі. Паде, поцілений ворожою кулею рой. Хвиля[8], а за ним стр. Крига[9] і Козак[10] й одержують рани провідник Р.[11], стрільці Кучер[12], Розбийко [13], Кіс[14] і Степовий[15].

Стр. Хмара прицілюється зі свойого „снайпера" й одним стрілом вбиває ворожого поручника. Командири Остап і Зимний зі своїми підвідділами і БСБ вдаряють у протилежну сторону й пробиваються у ліс. Великим зрівноваженням, очайдушністю і рішучістю пописався тут рой. Борсук.

Всі намагання ворога скінчилися повною невдачею. Відділ пробився з цієї кітловини.

Як донесла розвідка, ворог мав 10 убитих, в тому одного поручника, та шість фір ранених. Один з їхніх старшин висловився: „Жолнєже! Бєжцє од ніх пшиклад, то сон боґатеже"...

---

2. „Черемош" — стр. Диви: том 13 ст. 2.
3. „Ромко" — кул. Диви: том 13, ст. 2, 254.
4. „Семко" — кул. Диви: том 13, ст. 2, 251. Там здасться помилкоко подано як „Лемко"
5. „Завзятий" — ст. стр. Диви: том 13, ст. 251.
6. „Грушка" — заст. рой. Диви: том 13, ст. 2, 251.
7. „Сокіл" — кул. Диви: том 13, ст. 251.
8. „Хвиля" — заст. рой. Диви: том 13, ст. 252.
9. „Крига".
10. „Козак".
11. „Р. — пров.
12. „Кучер".
13. „Розбийко".
14. „Кіс".
15. „Степовий".

Т. Вільшинка

359

(У двадцятьтреті роковини Базару)

Ішли ви дощами в осіннім болоті,
Щоб вирвать з болота потоптану честь.
Вели вас у бій прапори синьо-жовті,
У грудях під серцем осипалася месть...

Що з того, що босі, поражені ноги
Морозять осінні вітри та сніги. —
Вас гріє бажання борні й перемоги,
А труди лише додають вам снаги!

Що з того, що вас лише горстка завзятих, —
А ворог навалою суне у бій, —
Всі кулі вгатили Ви в голови кляті,
Лиш дехто лишив один набій собі!...

Здавив вас у кігтях кривавих, огидних
Московський наїзник — жорстокий хижак.
— „Зречіться про волю думок каригідних, —
Даруєм життя вам!" На це їм Щербак:
— „Ми знаємо, що нас за хвилю чекає, —
Ще мить і усі до одного помрем.
Ми ласки не хочем, — рятунку не маєм...
До вас кровопивці служить не підем!"

— „Так пий же, хлепчи нашу кров, лютий кате,
За неї помстить український народ!...
Чи бачиш, чи чуєш нас тут, рідний брате?"
І громом в блакиті озвався акорд:
— „Ми бачим! Ми чуєм! Ця кров під Базаром
Не всякне безслідно в сухий чорнозем, —
Повстання вогонь ось займеться пожаром
Ми йдемо! Ми йдемо — ми помсту несем!

(Друковане в „Повстанці" ч. 1)

„Помстиш смерть великих лицарів!"

„Нехай вічно буде слава, що през шаблі маєм права!"

(І. Мазепа)

„Боротьба за держау — боротьба за життя!

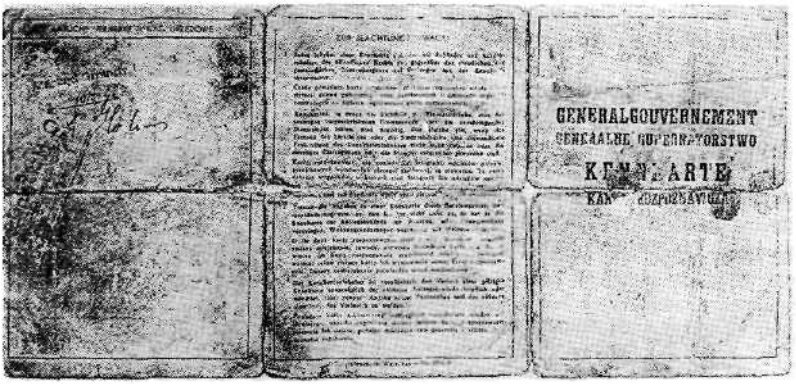

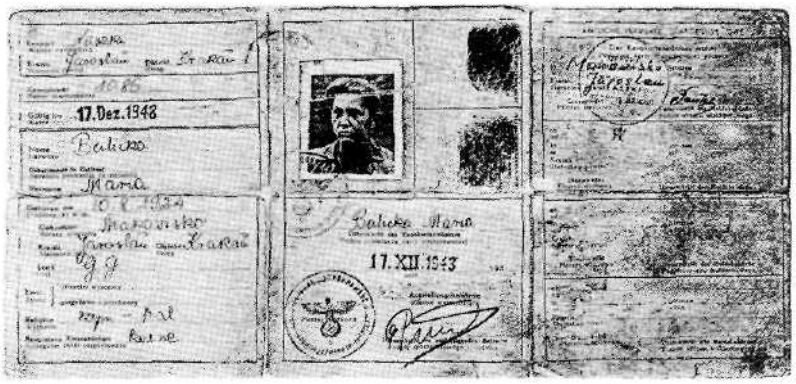

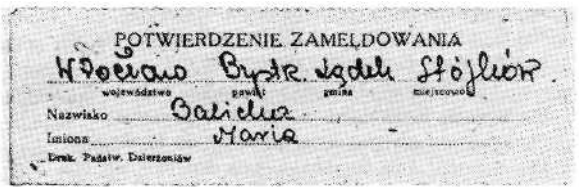
POTWIERDZENIE ZAMELDOWANIA

województwo powiat gmina miejscowość

Nazwisko Baliska

Imiona Maria

Druk. Państw. Dzierżoniów

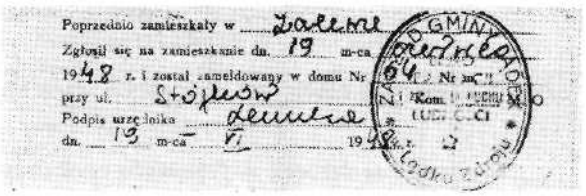
Poprzednio zamieszkały w Zakrze

Zgłosił się na zamieszkanie dn. 19 m-ca

1948 r. i został zameldowany w domu Nr 64

przy ul. Stójłów

Podpis urzędnika

dn. 19 m-ca VI 1948

Документи „Ренти". Фальшива „Кенкарта" виставлена на ім'я Марії Баліцької на підставі якої вона одержала „Реєстраційну карту" та дозвіл проживати в центральній Польщі. Подібними документами користувалися теж і другі зв'язкові і кур'єри.

ЛИСТ З ТЮРМИ

25. X. 46.

Люба Мамо!

Доношу Вам сумну вістку про себе. Я був засуджений на 10 літ арешту, але прокуратор спротивився. Мав я другу розправу і засудили мене на кару смерти. Сталеного з Доброї засудили також на смерть.

Отож прошу Вас Мамо, щоби ви постаралися о видження зі мною, бо я дуже хочу стрінутись з Вами востаннє. Прийдіть до суду, до військового прокуратора, а як ні, то йдіть під мур там, де Ви вже були, і де ми бачилися.

Мамо, не журіться і не плачте. Будьте з того горді, що маєте сина, який не зрадив свого народу, не клонив голови о помилування. Раз родився — раз вмерти треба! Скажіть моїм Друзям, щоб помстили мою смерть і щоби живі не здавалися. Тут таких вироків, як я, дістали більше.

Кінчу писати і здоровлю Вас Мамо щиро. Дякую за Ваш труд, що Ви доходили до мене. Щиро здоровлю сестру, брата і всіх знакомих. Ще раз прошу Вас старайтеся о видження.

Ваш син Василь.

(Лист цей написав до своєї матері боєвик Щур з польсько-большевицької тюрми в Сяноці, який, будучи ранений дня 6. лютого 1946 р. в сутичці з ВП в селі Улюч, не мав можності застрілитись і попав живий в руки ворога.)

* * *

Клим[1], Зорян[2]

МИ НЕ ЗНАЄМО НЕМОЖЛИВОСТЕЙ

..... „Маґазини має ворог, а ключі до них — це зброя в наших руках! Нам треба ліків і ми підемо сьогодні по них до міста Динова[3]" — сказав до повстанців командир Б-да[4], коли наші відділи станули в чотирокутнику на лісовій поляні, дня 16.11.46.

„А видиш, я казав, що підемо по аптику" перешіптувались „старі партизани", коли скінчив говорити ком. Б.

Після командира говорив виховник В-м.[5] вказав як поводитися у місті, щоб перед чужим населенням виказати нашу культурну вищість, про що говорити — пояснити хто ми є, за що боремося, яке наше відношення до сусідів і т.п.

Подавши умовні знаки, кличку і збірний пункт, командир наказав машерувати. Западав смерк, коли ми виходили з лісу. Перед нами кільканадцять кілометрів дороги, розмоклої мов багно і переправа через Сян. Машерувати було дуже тяжко, витягаючи з грязюки вимішаної з снігом, ногу за ногою. Та

1. „Клим" — сот. пвх. Евстахій Бревка в сотні „Ударники" 4, 94а.
2. „Зорян" — пвх.
3. Динів — містечко, пов. Березів.
4. „Б-да", „Байда" — май. кур., Петро Миколенко.
5. ,,В-м", „Вадим" — кур. пвх. Ярослав Пеців.

не зважаючи на те, ми посувались досить скоро й по двогодинному марші зупинились на високому горбі. Перед нами в долині мерехтіли світла. Там за Сяном стояв Динів. Вернули від броду верхівці-розвідчики й ми рушили далі. До ріки посувалися тихо, обережно. Час-від-часу промчав на задиханому коні зв'язковий.

В 20-тій годині ми зупинилися біля броду. Ком. В-ва поспішно перевірив місце переправи.

„Роззуватись і скоро на другий беріг! Перші переправляються застави!" — передали по лінії наказ.

Зимні хвилі ріки обмивали наші ноги, сягаючи під пояс. Наче мурашки перебігали по тілі морозні струї. Доходила година 21, коли ми всі були вже на протилежному березі і розходилися на призначені місця. Скорше відійшли групи на застави під командуванням к-рів Мрії[6], Залізняка[7], та Бартля[8]. Тиша свідчила про те, що нас ніхто не завважив.

За пів години рушили групи під командуванням командирів: Бурлаки[9], яка разом з БСБ і групою від командира Ластівки[10], мала завдання зліквідувати станицю МО; Громенка[11], з завданням опанувати центр міста; Крилача[12] і Марка[13] до аптеки по ліки. К-р Ластівка з рештою свойого відділу остався по цій стороні Сяну.

Машеруємо стрілецьким рядком в повній бойовій готовости. Доходимо до залізничого насипу вузькоторівки.

Нараз зліва чути чиїсь кроки і голос: „Кто там єст? Гасло!" — Я ці дам гасло! — відповідає командир Бурлака. Ройовий Степ[14] зорієнтувавшись, що це ворожа стежа, заскакує їх зліва з частиною БСБ. В дальшій „приятельській" розмові к-ра Бурлаки зі стежею довідуємось, що то частина ОРМО. Вони нічого не догадувались і вважали нас за контролю УБП.

„Слово гонору даєн, же нє допущен до сєбє нікоґо, хоць бим ту падл" — крикнув орміст і... дійсно „падл". Ройовий Степ короткою серією з автомата положив двох на місці, а один втікаючи вспів ще ранити з автомата кулеметника БСБ Драпака.

Перестрілка викликала в місті тривогу й безладну стрілянину. Це міліція і ормісти стріляли в непевності не знаючи, що діється. Ми бігом рушили до міста і за кільканадцять хвилин опанували належні об'єкти. Стрічаючи по дорозі цивільних мешканців, нашвидку вияснювали їм хто ми є, по що прийшли і роздавали летючки. Командир Крилач, виховник Зорян і лікарі Д.Ш.[15] і ВВ.[16] по короткій розмові з властителем аптеки, який надбіг в ту пору з міста, ввійшли скоро до середини. Успокоїли рідню властителя і пояснили, що прийшли по ліки. Вони згодилися їх віддати. Санітарі готовили пакети, які забирали стрільці і тихо, без зайвого шуму, виходили. Всюди був порядок і лад. З власниками нав'язано в міжчасі розмови на різні теми.

---

6. „Мрія"
7. „Залізняк"
8. „Бартель"
9. „Бурлака"
10. „Ластівка" — сот. Григорій Янківський, кдр. „Ударники" 7, 94б
11. „Громенко"
12. „Крилач"
13. „Марко"
14. „Степ"
15. Др. Д. Ш. — мабуть „Шувар", Евген Луженецький, кур. лікар.
16. Др. В. В. —

Біля станиці МО і в місті не вгавали стріли. Це групи командирів Громенка і Бурлаки продовжували виконувати свої завдання. Міліцисти не видержали нашої атаки і втекли. Станицю скоро опановано, при чому був ранений боєвик Бистрий.

Частина групи командира Громенка, з якою був виховник Остап,[17] подалась в напрямі пошти. Виховник Остап, не зважаючи на стріли, які падали з пивниць, висунувся наперед. В тій хвилині прошила його груди серія з кулемета. Його тіло забрано зі собою.

В місті ми задержалися до години 24-ої. Кількох перерівців, які стріляли до нас, зліквідовано, забравши від них зброю і документи. Тих міліцистів, які здали добровільно зброю, перевірено й звільнено.

В зустрічі з цивільним населенням було кілька цікавих інцидентів. Ройовий Бен[18], який був з ком. Бартлем[19] на заставі, перевів з групою втікаючих міщан обширнішу гутірку, вияснивши докладно хто ми є, проти кого й за що боремося. Мешканці Динова побачивши нас на власні очі, переконалися, що ми не є жодні бандити, як про це брешуть польські большевики. Найбільше захоплювалися молоді дівчата, які часто шептали: „попатш сен, але то сон пожондні хлопци"...

Вертаючи з Динова ми знову перейшли вбрід ріку Сян і подались у царини своїх лісів. Кожний відчував втому, але задовілля і свідомість, що виконав завдання, додавали сил і бадьорости.

Властителям аптеки переслано поквітування на одержані ліки.

Населення Динова довго переповідало собі позитивні враження, які винесло з зустрічі з нами.

* * *

23. 12.

1932 **1946**

(У 14-ТУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ ДМИТРА ДАНИЛИШИНА І ВАСИЛЯ БІЛАСА)

..... Ввесь в сірому, нервом зо сталі,
зачаєний командант.
Зв'язковий. Сухе привітання
Кашкет, окуляри, ровер,
І схована карта остання, —
В кишені його револьвер.

(М. П-к)

В жорстокій безпощадній боротьбі проходили роки. За чином чин освічував невольну ніч, а згорблений над плугом селянин, пригнічений у фабриці робітник жадібним вухом ловили відгук боротьби. І в грудях їх загорявся вогонь, бурилася кров, пружилися мязи. І вони ставали в ряди Революції.

---

17. „Остап" — віст. чот. пвх. Диви: том 13, ст. 7 про цю саму подію.
18. „Бен" — рой. з чоти „Бартля" в сотні „Ударники" 2, 95.
19. „Бартель" — чот. Дмитро Більо в сотні „Ударника" 2, 95.

...Тринадцятий день листопада тридцятьдругого року, ясний і стулений. Мале місто поволи клонилося до сутінку, рідкі прохожі йшли хідником. Нараз тишу прорізали стріли. Рвучкі і наглі. Ніхто нікому не говорив, — проте відразу всі відчули: — це українські революціонери! Це тільки вони зуміють грянути на місто, розсадити спокій і зухвало протиставити наїзницькому насильству свою зброю. Нальот був короткий. Накази різкі і рішучі, як удар меча. Впали убиті і ранені вороги. Сірий пішник окрасила пурпурова кров Друзів. Без стогону і зойків впали Старик і Березинський... Ще кілька слів шепоту, ще кілька поглядів і почався відступ. Гнучким кроком поміж хати, рвучким скоком у ліс.

Стріли сипалися як оси. Шарпали простір, грозили смертю... А двох бійців верстало шлях на південь. Де стрінули перешкоду-спротив — ломили безпощадно і слід їх значила ворожа кров. Ішли. Крізь темні і вогкі чагарники, долинами, полями все ближче і ближче до цілі. Ще лиш Дністер, а там вже знані ліси, поля...

А тимчасом в селі, в українському селі б'ють на сполох. Як тічня собак ринули темні селяни. І чого не вмів доконати ворог — це зробили вони свої! Своїх зловили і катам на смерть оддали!

Тюрма, сірі гнилі мури, напоєні нашою кров'ю, нашим терпінням. Кожний камінь — свідок великого бою, кожна келія — пляцдарм надлюдських змагань. Гартувалася тут сталь молодих душ, накипали любов'ю серця, а мозок втиснений у твердий череп мріяв про бої, наступи, побіди і про смерть... Одним крила міцніли, а другим ламались. Це була тюрма.

А суд? Кпини над правдою, законом. Немов роз'їджені собаки, що рвуть зубищами наосліп — судді давали присуди. Для всіх, яких прикметою був простий і крицевий дух — пощади не було.

У вузькім, затухлім подвір'ї Бриґідок понура тінь двох шибениць. Зимового ранку дня 23 грудня 1932 року в годині 6.15. зачорнів смертний похід. Без вагань, без страху, з гордим поглядом очей, з дзвінким окликом в устах пішов на смерть Білас. Минуло 30 хвилин і в його сліди пішов Данилишин — суворо грізна постать. Лице граніт, а грудь розпечене горнило, закуте в шляхетну сталь. Ні одна мить, ні одна думка не мали слабости у нього. І ще раз залунали оклики і вдруге заскрипів шафот.

Його їдкий звук гострим ножем вбився в тіло народу. Від болю застогнав цілий край, стрепенувся і загорів полум'ям помсти...

І знов пройшли роки у боротьбі, а зі святої крови виріс Чин, Великий Чин Всенароднього Повстання, що засяє ореолом Перемоги.

* * *

„Шлях нашої революційної боротьби твердий і жорстокий, встелений щоденними боями, надлюдськими трудами, геройськими подвигами, безчисленними жертвами крови і життя, — а наша велика і свята ціль веде нас вже довгі роки через усі бурі, труди і жертви до її здійснення, до перемоги!

Знищимо тиранію і рабство!
Здобудемо волю і незалежність!"
(„На шляху історичного поступу")

Могутній Бог княгині Ольги й Володимира Великого жадає від тебе не сліз, ані милосердя, чи пасивного роздумування, але мужности й активного життя.
Жий риском, небезпеками і постійним змагом, а погорджуй всякою вигодою і спокійним життям філістра".

(Дмитро Мирон)

ПО ЧОМУ ПІЗНАТИ?...

Відділ УПА під командуванням командира Б. часто кватирує „під самим носом" залоги ВП, в селі с. в якому населення в більшости поляки.

Одного дня господар-поляк Х. вернувши з ярмарку, спитав свою жінку, чи в селі було яке військо. Жінка відповіла, що рано були українські повстанці, а пізніше прийшли якісь інші. Говорили, що вони також бандерівці, але то певно неправда, бо вояки кидали за курми камінням, вганяли по хатах і рабували, що попало їм під руки. То напевно було наше польске войско....

„ВОЛЬНОСЬЦЬ", „РУВНОСЬЦЬ", „БРАТЕРСТВО"...

В часі виселенчої дурійки грабіжники з ВП бушували по українських селах, мордували людей, грабили їхнє майно, збещещували церкви і всюди значили свій слід кров'ю та руїнами.

Один польський „ксьондз" пішов „упоминатися" за українцями до „довудци" одної грабіжницької банди. Йдучи дорогою побачив, як узброєний батярчук виносив пограбовані речі з хати бідної вдови. „Ксьондз" його спитав, чому він рабує. — „Цо?! Тераз єст вольносьць!" — крикнув батярчук і пішов далі.

„Ксьондз" підійшов до плютонового і почав промовляти йому до „сумління", щоб цей вплинув на своїх „жолнєжи" і заборонив їм рабувати. — „Ніц не моґен зробіць, тераз єст пшецєж рувносьць" — відповів той і скоро відійшов, двигаючи мішок з награбованими курми.

„Ксьондз" постояв хвилину і побачивши, що валєчні його брати з ВП, наче в'ючні осли волочаться з повними мішками награбованого майна в сторону його плєбанії, скоро побіг туди. Тут вже застав повно „рицежи", а „довудца баону" кпт. Рабусь сварився з якимось заялозеним Антком за зрабовану спідницю. Антек вкінці переміг, вирвав спідницю і пірнув у гущу розсварених грабіжників.

„Браця!" — крикнув нараз капітан — в зацєнтей вальце з бандеровцамі лончи нас братерство броні! В дню дзісєйшим однєсьлісьми нове звицєнство!"... — „Ага, — подумав собі „ксьондз" — то у ніх таке братерство вшендзє".

Наближався вечір. Грабіжники скоро втекли зі села. „Ксьондз" щойно тепер завважив, що бракує йому дві пари чобіт, 10 курей, білля та інших речей.

„Дня 21-го лістопада 1946., в зацєнтей вальце з бандон УПА в Карпатах страцілісьми половен фльоти повєтшней"... (уривок з звідомлення Рап-у).

В наших „Вістях з терену" за м. листопад 1946 р. занотовано: „Дня 21.XI. 46. рій УПА під командуванням ройового Трясибіди зістрілив один польський літак типу „кукурудзник".

ДОГОВОРИЛИСЬ...

В місті П. під час похорону впавших у бою з відділами УПА опришків з ВП, большевицький капітан, який приглядався тому, запитав прохожих, кого то хоронять. Обурившись недотепністю москаля, відповіла йому якась прохожа: „Хиба товажиш нє відзі? То сон насі жолнєже падлі в вальце з бандеровцамі. 37 дроґіх офяр!"

Большевик іронічно усміхнувся і відповів; „Что ето 37 человєк!... Чепуха! На фронте і когда йдьот пол міліона сразу — ето я панімаю, а здєсь 37 человєк... Бандєровци побілі да. Ну каво ані нє стрєляют? І вас і нас"... Він усміхнувся многозначно і відійшов, а в слід за ним посипались проклони роз'юшеної вулиці; „Псякреф, мох! Відзіш, он хце, жеби нас бандєровци по пул міліона нараз стшелялі!"

* * *

Друг Заливайко, вернувши з відправи зі своїм зверхником, оповідає цікаві новости.

— Може маєте щось нового з радія? — спитав його боєвик Притис. — Ой шкода. Мав я таку гарну шрубку і згубив — сказав з жалем Заливайко.

ЗМІСТ.

1. ШЛЯХОМ ЛИСТОПАДОВОГО ЧИНУ ..... стр. 1
2. У 27-МУ РІЧНИЦЮ СВЯТА ЗБРОЇ ..... " 4.
3. ПОЛКОВНИК ДМИТРО ВІТОВСЬКИЙ ..... " 8.
4. ЗБРОЄ, ПОДРУГО ЄДИНА МОЯ ..... " 10.
5. НА ЗГАРИЩАХ ..... " 11.
6. ВОНИ БЕЗСМЕРТНІ ..... " 14.
7. РОСТУТЬ НОВІ ГЕРОЇ ..... " 16.
8. ПОГРОМ ..... " 18.
9. У ПІДЗЕМЕЛЛІ ..... " 21.
10. КІЛЬЦЕ СМЕРТИ ..... " 24.
11. 359 ..... " 27.
12. ЛИСТ З ТЮРМИ ..... " 28.
13. МИ НЕ ЗНАЄМО НЕМОЖЛИВОСТЕЙ ..... " 28.
14. 1932 23. 12. 1946 ..... " 31.
15. По чому пізнати? ..... " 31.
16. „Вольносьць", „рувносьць", „братерство" ..... " 34.
17. Договорились ..... " 35.
18. Зміст ..... " 36.

„ Через державу стає нація повним членом світової історії, бо щолиш у державній формі свойого життя вона посідає всі внутрішні і зовнішні ознаки історичного підмету.

(З „Постанов 1-го Великого Збору ОУН")

Боротьба проти большевизму — це боротьба за поступ, за найвищі проґресивні ідеали людства!

Peremoha, Year I, No. 3-4, 1946.
14x21 cm., 36 pp. Hectograph edition.
(Archive of W. Makar, Toronto).
Summary.

„Along the Path of the November Uprising", is an editorial that extolls the uprising of 1 November 1918 in Lviv which took power in the name of the Ukrainian National Council from the Austro—Hungarian authorities, and led to the establishment of the Western Ukrainian Peoples Republic.

Ia—v, „Twenty Seventh Anniversary of the Conquest of Kyiv by Ukrainian Armies on 31 August 1919".

This short story describes the festivities on the occasion of the conquest of Kyiv and the ensuing battle with some 600 Polish troops who attacked the UPA camp. The UPA lost three soldiers while the Polish unit suffered 30 killed, among them 8 officers.

Arkas, „Colonel Dmytro Vitovs'kyi".

This is a biography of Colonel Vitovs'kyi who as a young Captain was in charge of the military coup in Lviv on 1 November 1918. Later on he served as the Chief of Staff of the Ukrainian Galician Army (UHA) and as the Secretary of War of the Western Ukrainian Peoples Republic. He died in Silesia on 8 July 1919 in an airplane crash.

A poem by **Korch, „My Weapon You are My Sole Companion".**

Vadym, „On the Site of Burnt Houses", describes an encounter with a family of a mother and her children who continue to live on the site of their former house which was destroyed by the Poles.

Three poems by **KTM: „They Are Immortal"; „To Soldiers from Kholodnyi Iar",** and **„The Curzon line— Ukraine".**

„New Heroes Are Growing", is a report by „Liubchenko" a 15 year old commander of the UPA company composed of teenagers.

Zorian, Evhen, „The Pogrom", is a description of the battle of UPA units with the 28th Battalion of the 9th Division of the Polish Army in the village of Iavirnyk Ruskyi in Peremyshl county on 24 July 1946. Polish troops suffered 50 killed and 13 taken prisoners. The UPA units had 10 killed among them commander „Chaika".

Shpyl'ka, „Under the Ground", is a description of the UPA hospital bunker and its daily routine.

At that time there were 18 men in the bunker, 17 sick soldiers and one physician Dr. Sh. (perhaps Dr. „Shuvar"). All the soldiers were ill with typhoid and were delirious. Because the forest in which the bunker was located was being searched by a large number of Polish troops, all ventilation outlets were closed and the bunker lacked sufficient oxygen. Finally after sick soldiers began to gasp for air Dr. Sh. decides to open ventilators even though the bunker is in danger of being discovered. Luckily by then the search by the Polish troops was over.

Evhen, Klym, „The Circle of Death", describes the battle of the UPA company commanded by „Burlaka" with the Polish Army. Encircled in the village of Borsukivtsi the unit fights its way out of encirclement but suffers 7 killed and 6 wounded. The Polish side had 10 killed and many wounded.

A poem by **T. Vil'shynka, „359: A 23d Anniversary of the Battle Near Bazar".**

„A Letter from Jail".

This is the letter of Vasyl Shchur, a member of the UPA, to his mother from jail in the town of Sianik (Sanok) where he is awaiting execution.

He was wounded in battle and captured by Polish troops in the village of Uluch. At first he was sentenced to 10 years but the sentence was appealed by the procuracy and he was condemned to death.

He asks that his mother come and visit him in jail prior to his execution.

Klym, Zorian, „We Know No Impossibilities", is a description of the attack on the town of Dyniv (Dynow) of 16 November 1946.

The reason for the attack was to secure medical supplies from the local pharmacy. The attack was carried out by the Peremyshl Battalion of the UPA under the command of „Baida" (Major Petro Mykolenko).

The operation was successful. The UPA unit suffered one killed and two wounded. Polish casualties were several killed.

„1932—1946: The 14th Anniversary of Death of Dmytro Danylyshyn and Vasyl' Bilas".

A short story about the capture, trial and death of two young members of the OUN. The execution was carried out in the Lviv prison Brygidki on the 23d December 1932.

„How To Recognize Them", is a satire on the attrocious behaviour of Polish troops in the villages where they beat people, and steel everything that can be carried away. This behaviour is not limited to Ukrainian villages. Quite often Polish troops pretend to be an UPA unit and plunder Polish villages as well.

The rest of this number contains three political anecdotes describing everyday life at that time.

(odpis wyroku)

Wojskowy Sąd Rejonowy
w Warszawie

Znak akt: Sr. 312П50

WYROK
W IMIENIU POLSKIEJ RZECZPOSPOLITEJ LUDOWEJ

Warszawa, dnia 14 kwietnia 1950 r.

Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie, w składzie:
przewodniczący — kpt. Litmanowicz Władysław
ławnicy — strz. Tylak Władysław
— strz. Kozieł Eugeniusz

w nieobecności prokuratora, bez udziału obrońcy na zasadzie art. 53 §1 lit. ,,d" kwpk oraz przy udziale protokolanta Piórkowskiej Henryki, rozpoznawszy dnia 11 kwietnia 1950 roku sprawę

cyw. **Lebedowicz Haliny** c. Williama Klisz i Katarzyny z d. Zawadzkiej, urodź. 31. 3.1917 r. w Defferientte stan New York (USA), narodowości ukraińskiej, obywatelki polskiej, wdowy, mającej na utrzymaniu 2 dzieci w wieku 6 i 9 lat, mającej wykształcenie średnie, z zawodu nauczycielki, nie posiadającej majątku, bez stałego miejsca zamieszkania, pochodzenia robotniczego, bezpartyjnej, — oskarżonej z art. 85 kkWP, art. 3 pkt. „b" dekretu z 30.10.1944 r., art. 1§1, 2 i 3 dekretu z 13.6.1946 r., art. 7 dekr. z 13.6.46 r. i art. 191 kk.
kierując się przepisami art. 3,240,245-247 kwpk

o r z e k a :

Lebedowicz Halina c. Williama winna jest:

a) że w okresie od września 1944 r. do 16 września 1947 r. t.j. do dnia zatrzymania, na terenie Polski działając w zamiarze oderwania od Państwa Polskiego jego południowo-wschodnich obszarów, brała udział w faszystowskonacjonalistycznych organizacjach: O.U.N. (Organizacja Ukraińskich Nacjonalistów), U.P.A. (Ukraińska Powstańcza Armia) i S.B. (Służba Bezpieczeństwa), pełniąc funkcje łączniczki kierownika sieci SB Fedoriwa Piotra, posługując się przy tym pseudonimem „Zwenysława" i „Zahrawa" — czym dopuściła się przestępstwa z art. 85 kkWP i za to

skazuje się ja

w myśl art. 85 kkWP na karę więzienia przez 15 (piętnaście) lat oraz w myśl art. 46§1 lit ,,b" i 48 §1 kkWP orzeka się utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na czas lat 5 (pięć) oraz przepadek całego mienia na rzecz Skarbu Państwa,

b) że w drugiej połowie lutego 1945 r. we wsi Wisienka (USRR) będąc w oddziale UPA pozostającym pod dowództwem ps. „Kruka", dopuściła się gwałtownego zamachu na jednostkę Armii Radzieckiej, z którą wspomniany oddział stoczył potyczkę — czym dopuściła się przestępstwa z art. 3 lit. ,,b" dekretu z 30.10 1944 r. i za to

skazuje się ją

w myśl art. 3 dekretu z 30.10.1944 r. na karę więzienia przez lat 7 (siedem) oraz w myśl art. 12 tegoż dekretu orzeka się utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na czas lat 2 (dwóch),

c) że w drugiej połowie lutego 1945 r. we wsi Kamionki (USSR) będąc w oddziale UPA pozostającym pod dowództwem ps. „Kruka", dopuściła sie gwałtownego zamachu na jednostkę Armii Radzieckiej, z która wspomniany oddział stoczył potyczkę — czym dopuściła się przestępstwa z art. 3 lit. „b" dekretu z 30.10.1944 r. i za to

skazuje się ja

w myśl art. 3 dekretu z 30.10.1944 r. na karę więzienia przez 7 (siedem) lat oraz w myśl art. 12 tegoż dekretu orzeka się utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na czas lat 2 (dwóch),

d) że w pierwszej połowie marca 1945 r. we wsi Białe Lasy (USSR), będąc w oddziale UPA pozostającym pod dowództwem ps. „Kruka" dopuściła się gwałtownego zamachu na jednostkę Armii Radzieckiej, z którą wspomniany oddział stoczył potyczkę — czym dopuściła się przestępstwa z art. 3 lit. ,,b" dekretu z 30.10.1944 r. i za to

skazuje się ją

w myśl art. 3 dekretu z 30.10.1944 r. na karę więzienia przez 7 (siedem) lat oraz w myśl art. 12 tegoż dekretu orzeka się utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na czas lat 2 (dwóch),

e) że dnia 16 września 1947 r., ukrywając się w bunkrze koło wsi Rzeczyca powiatu Tomaszów Lubelski, wspólnie ze znajdującymi się w tym bunkrze członkami OUN dopuściła się gwałtownego zamachu na jednostkę Wojska Polskiego i grupę operacyjną UBP, które to jednostki zostały przez znajdujących się w bunkrze bandytów ostrzelane, przy czym bandyci ci stawiali następnie kilkugodzinny opór — czym dopuściła się przestępstwa z art. 1§1 i 3 dekretu z 13.6.1946 r. i za to

skazuje się ją

w myśl art. 1§1 dekretu z 13.6.1946 r. na karę więzienia przez 10 (dziesięć) lat oraz w myśl art. 49 §1 i 2 tegoż dekretu orzeka się przepadek całego mienia na rzecz Skarbu Państwa oraz utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na czas lat 5 (pięciu),

f) że w okresie od października 1945 r. do 16 września 1947 r. t.j. do chwili zatrzymania, działając na szkodę Państwa Polskiego, na terenie Polski gromadziła a następnie przekazywała szefowi SB Fedoriwowi Piotrowi wiadomości stanowiące tajemnicę państwową, dotyczące stanu kolejnictwa w Polsce oraz akcji przesiedleńczej na terenach południowo-wschodnich oraz otrzymywane od tegoż Fedoriwa Piotra raporty wywiadowcze kierownictwa OUN w Polsce, stanowiące tajemnicę państwową i wojskową przekazywała pracownikom ambasady USA w Warszawie — czym dopuściła się przestępstwa z art. 7 dekretu z 13.6.1946 r. i za to

skazuje się ją

w myśl art. 7 dekretu z 13.6.1946 r. na karę więzienia przez 15 (piętnaście) lat oraz w myśl art. 49 §2 tegoż dekretu orzeka się utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na czas lat 5 (pięć),

g) że w okresie od wiosny 1947r. do 16 września 1947 r. t.j. do chwili zatrzymania na terenie Polski używała za autentyczne podrobionego świadectwa tożsamości na nazwisko Bielecka Elżbieta, czym dopuściła się przestępstwa z art. 191 kk i za to

skazuje się ją

w myśl art. 191 kk na karę więzienia przez 2 (dwa) lata.

W myśl art. 32 § kkWP wymierza się Lebedowicz Halinie c. Williama łączną karę więzienia przez 15 (piętnaście) lat, utratę praw publicznych i obywatelskich praw

honorowych na czas S lat (pięciu) oraz przepadek całego mienia na rzecz Skarbu Państwa, przy czym na zasadzie art. 56 kkWP na poczet orzeczonej kary zalicza się czas tymczasowego aresztowania od dnia 17 września 1947 r. do 14 kwietnia 1950 r.

Uzasadnienie

Na podstawie wyjaśnień oskarżonej oraz zeznań świadków Fedoriw Piotra i Kmiecia Jana, jak również zawartych w aktach sprawy (k. 143-149) raportów, pisanych przez oskarżona, w toku przewodu sadowego ustalony został następujący stan faktyczny:

Na początku września 1944 r. osk-na Lebedowicz Halina, zamieszkała w tym czasie we wsi Nowe Sioło, pow. Tomaszów Lubelski, została przez niejakiego Hraba Jana ps. „Harmasz", rejonowego prowidnyka O.U.N., zawerbowana do wspomnianej organizacji (Organizacja Ukraińskich Nacjonalistów). Osk-na pełniła wówczas funkcję kierowniczki szpitala polowego dla rannych członków dywersyjno-terrorystycznych band U.P.A. (Ukraińskiej Powstańczej Armii), posługując się pseudonimem „Zwenysława".

W grudniu 1944 r. osk-na, która w tym czasie zamieszkała w Gorajcu, pow. Tomaszów Lubelski, otrzymała od Hraba polecenie zorganizowania wspólnie z niejaką Czernyk Katarzyną, członkinią O.U.N., akcji zbiórkowej wśród ludności ukraińskiej na rzecz U.P.A. Osk-na akcję taką zorganizowała i prowadziła ją do początku roku 1945.

Pod koniec stycznia względnie na początku lutego 1945 r. osk-na w obawie przed akcją przesiedleńczą przeniosła się do wsę Zora wiec, pow. Tomaszów Lubelski. Tam zgłosił się do osk-nej członek O.U.N. Kozłowski, ps. „Mucha", z którym osk-na udała się do wsi Lubycz, gdzie doszło do spotkania z członkami O.U.N. — „Krukiem", „Hajem", „Hrywą" i innymi. Na spotkaniu tym osk-na otrzymała od „Kraka" polecenie udania się na teren U.S.R.R. do Żółkwi pod Lwowem, gdzie miała ona prowadzić szpital U.P.A. i organizować kursy sanitarne, albowiem dotychczasowa kierowniczka szpitala została przez władze radzieckie aresztowana.

Dnia następnego osk-na wraz z grupa około 20 członków U.P.A. przekrozcyła nielegalnie granicę polsko-radziecką, udając się w kierunku Żółkwi. Grupa, w skład której wchodziła osk-na, zatrzymała się na 3-dniowy postój we wsi Wisienka. W wiosce tej doszło do potyczki między grupą, w której znajdowała się osk-na, a oddziałem Armii Radzieckiej. W parę dni później oddział, w którym znajdowała się osk-na, stoczył ponownie potyczkę z jednostką Arnii Czerwonej w okolicy wsi Kamionka. Mniej więcej w 2 tygodnie później, na początku marca 1945 r. osk-na wraz z oddziałem „Kraka" udała się do wsi Biały Las, gdzie w pobliskich lasach odbywała się koncentracja oddziałów U.P.A. Tam osk-na po raz trzeci brała udział w potyczce, jaka tego dnia wywiązała się między bandą U.P.A. a oddziałem Armii Radzieckiej. Po potyczce osk-na zbiegła do pewnej wioski, położonej obok Kulikowa, gdzie przebywała przez okres około 2 tygodni, po czym udała się do Artasowa, gdzie skontaktowała się z „Krakiem". Wkrótce potem osk-na skontaktowała się z członkiem O.U.N. Babiakiem ps. „Józio", z którym przyłączyła się do oddziału U.P.A. liczącego około 30 ludzi i w połowie kwietnia 1945 r. z oddziałem tym w okolicy Uhnowa przekroczyła granicę polsko-radziecką. Po przybyciu do Polski osk-na zamieszkała w Gorajcu, pow. Tomaszów Lubelski. W maju 1945 r. do osk-nej zgłosił się dowódca sotni U.P.A. o nieustalonym nazwisku, któremu osk-na zdała ustne sprawozdanie ze swego pobytu na terenie U.S.R.R.

W czerwcu 1945 r. osk-na została za pośrednictwem członków O.U.N. „Zenko", „Mucha" i „Szrama" skontaktowana z szefem S.B. (Służby Bezpieki) t. zw. Zacurzońskiego Kraju — Fedoriwem Piotrem ps. „Dalnych". któremu opowiedziała dokładnie swój życiorys i dotychczasową swą działalność w O.U.N., po czym otrzymała od Fedoriwa polecenie pozostawania w ścisłym kontakcie z prowidnykami „Zarubą" i „Szramem". W toku rozmowy osk-na nadmieniła Fedoriwowi, że posiada w Stanach

Zjednoczonych ojca — Williama Klisz, do którego chciałaby wyjechać, w związku z czym zamierza wkrótce udać się do Ambasady USA a Warszawie.

W październiku 1945 r. osk-na Lebedowicz na polecenie referenta S.B. „Szrama" udała się do Warszawy z zadaniem zebrania informacji o sytuacji politycznej oraz o możliwościach poruszania się kolejami państwowymi dla Ukraińców. W Warszawie osk-na udała się do ambasady amerykańskiej, gdzie zapisała się na wyjazd do Stanów Zjednoczonych. Po powrocie z Warszawy osk-na skontaktowała się z Fedoriwem, któremu złożyła sprawozdanie ze swej podróży, informując go zarazem o sytuacji politycznej i ekonomicznej oraz o możliwościach poruszania się na terenie województw centralnych przez Ukraińców. Po tej rozmowie z osk-ną Fedoriw skontaktował się z komendantem O.U.N. t.zw. Zacurzońskiego Kraju — Jarosławem Staruchem ps. „Stiah", z którym uzgodnił, że osk-na będzie odtąd pełnić funkcję łączniczki między dowództwem O.U.N., w szczególności między Fedoriwem, a ambasada amerykańska w Warszawie.

W listopadzie względnie grudniu 1945 r. na polecenie prowidnyka ps. „Zenko" osk-na ponownie udała się do Warszawy z zadaniem nawiązania znajomości z jednym z urzędników ambasady amerykańskiej. Osk-na wyjechała wówczas do Warszawy, gdzie w ambasadzie amerykańskiej dowiadywała się o możliwościach swego wyjazdu z Polski, jednakże bliższej znajomości z którymś z urzędników ambasady nie dało się jej nawiązać, o czym po powrocie do Gorajca zakomunikowała „Zence".

W styczniu 1946 r. na skutek zapowiedzianej w Gorajcu akcji przesiedleńczej osk-na przeniosła się do wsi Wrzosowica, pow. Tomaszów Lubelski. Tutaj do osk-nej zgłosił się członek O.U.N. ps. „Szczygieł", który skontaktował ją z Fedoriwem. Ten ostatni wręczył osk-nej materiały propagandowe O.U.N., dotyczące akcji przesiedleńczej, polecając jej zarazem udać się do Warszawy w celu dostarczenia wspomnianych materiałów ambasadzie amerykańskiej. W parę dni później osk-na udała się do Warszawy. Po drodze osk-na wstąpiła do Lubaczowa, gdzie skontaktowała się ze swym znajomym księdzem gr.-kat. Miszczyszynem, któremu opowiedziała o celu swej podróży do Warszawy. Wówczas ks. Miszczyszyn dał osk-nej list polecający do swego znajomego porucznika W.P., nieustalonego nazwiska. Po przyjeździe do Warszawy osk-na zgłosiła się do owego porucznika, który umożliwił jej przeprowadzenie rozmowy z ambasadorem brytyjskim Cavendish Bentinckiem. Następnego dnia osk-na udała się do ambasady amerykańskiej, gdzie informowała się, w jakim stadium znajduje się jej podanie o przyznanie jej obywatelstwa Stanów Zjednoczonych i umożliwienia jej wyjazdu do U.S.A., na co otrzymała odpowiedź, że sprawa jej znajduje się w toku załatwiania. I tym razem osk-nej nie udało się nawiązać żadnej bljższej znajomości z którymkolwiek z pracowników ambasady amerykańskiej. W drodze powrotnej osk-na ponownie wstąpiła do Lubaczowa, gdzie opowiedziała ks. Miszczyszynowi o swej rozmowie z N.N. porucznikiem i przekazaniu mu listu, otrzymanego podczas pierwszego pobytu u ks. Miszczyszyna, po czym udała się ona do Wrzosowic, gdzie złożyła ustne sprawozdanie ze swej podróży ps. „Szczygłowi" z przeznaczeniem dla Fedoriwa.

W lutym 1946 r. osk-na Lebedowicz za pośrednictwem ps. „Szczygła" została skontaktowana z Fedoriwem w rejonie wsi Wrzosowice. Na spotkaniu tym Fedoriw wręczył osk-nej pakiet, zawierający materiały organizacyjne, propagandowe i wywiadowcze, dotyczące stosunków ekonomiczno-politycznych południowo-wschodnich obszarów Polski, polecając jej materiały te przekazać ambasadzie amerykańskiej. W wykonaniu tego polecenia osk-na w kilka dni później udała się do Warszawy, gdzie zatrzymała się u księdza Miszczyszyna w klasztorze S.S. Sakramentek, dokąd w międzyczasie ks. Miszczyszyn przeniósł się z Lubaczowa. Ksiądz Miszczyszyn skontaktował w Warszawie osk-na z uciekinierem z Z.S.R.R. księdzem Markiem, który obiecał pomóc osk-nej w nawiązaniu bliższej znajomości z osobą, zatrudnioną w ambasadzie amerykańskiej. W kilka dni po spotkaniu z ks. Markiem przyszedł on do klasztoru S.S. Sakramentek, skąd wraz z osk-ną

udał się do prywatnego mieszkania zastępcy attache morskiego ambasady U.S.A. — komandora-porucznika Mrozińskiego Romana, z którym zapoznał osk-ną. Na wstępie osk-na zwróciła się do komandora Mrozińskiego z pros*bą o przyśpieszenie jej podania o wyjazd do Stanów Zjednoczonych, po czym wręczyła mu otrzymany od Fedoriwa pakiet. Pakiet ten Mroziński rozpieczetował i po przeglądnięciu jego zawartości zwrócił się do osk-nej z prośbą o dostarczenie mu dodatkowych materiałów tego samego rodzaju, co osk-na obiecała uczynić. Przed wyjściem od Mrozińskiego osk-na umówiła się z nim, że jeżeli będzie miała ponownie materiały propagandowe i wywiadowcze z O.U.N. to przyniesie je bezpośrednio do prywatnego mieszkania Mrozińskiego.

Po powrocie z Warszawy do Gorajca osk-na za pośrednictwem „Szczygła" skontaktowała się z Fedoriwem, któremu złożyła szczegółowe ustne sprawozdanie ze swej podróży do Warszawy. Fedoriw pochwalił wówczas osk-ną za wywiązanie się z powierzonego jej zadania i zapowiedział, że w najbliższym czasie ponownie zostanie wysłana do Warszawy.

Pod koniec marca względnie na początku kwietnia 1946 r. osk-na za pośrednictwem „Szczygła" skontaktowała sią z Fedoriwem, od którego otrzymała polecenie udania się do Warszawy i nakłonienia komandora Mrozińskiego do przybycia na tereny południowo-wschodnie Polski dla nawiązania osobistego kontaktu między dowództwem O.U.N. a ambasadą amerykańską.

Po tej rozmowie osk-na udała się z powrotem do Gorajca. Ponieważ w tym czasie na terenie tym przeprowadzona była akcja przesiedleńcza ludności ukraińskiej na teren U.S.R.R. osk-na Lebedowicz, uchylając się przed tą akcją, skryła się w lesie koło Huty Różanieckiej wraz z niejaką Rutkowską Elżbietą, gdzie przebywała przez okres trzech tygodni, po czym udała się do Winnicy koło Warszawy, gdzie zamieszkała wraz z Rutkowską u znajomych tej ostatniej. Na początku maja 1946 r. osk-na udała się z Winnicy do Warszawy, gdzie w prywatnym mieszkaniu Mrozińskiego przedstawiła mu prośbę dowództwa O.U.N. nawiązania bezpośredniego kontaktu z ambasadą amerykańską oraz projekt przyjazdu delegacji ambasady amerykańskiej na tereny południowo-wschodnie Polski, gdzie doszłoby do takiego spotkania. Mroziński odpowiedział osk-nej, że nie może on sam powziąć podobnej decyzji i prosił, aby osk-na zgłosiła się do niego po kilku dniach, co też nastąpiło. Podczas tej drugiej wizyty osk-nej u Mrozińskiego zakomunikował cm osk-nej, że jego władze przełożone wyrażają zgodę na odbycie spotkania z dowództwem O.U.N., na która uda się on wraz z pewnym dziennikarzem amerykańskim. Następnie osk-na omówiła z Mrozińskim szczegóły spotkania, po czym udała się do Gorajca, gdzie za pośrednictwem „Szczygła" skontaktowała się z Fedoriwem, któremu złożyła sprawozdanie ze swych rozmów z Mrozińskim i podała miejsce oraz czas spotkania, na które miał Mroziński wraz z N.N. dziennikarzem przybyć. Do spotkania między dowództwem O.U.N., które reprezentowane miało być przez Jarosława Starucha ps. „Stiah" i Piotra Fedoriwa ps. „Dalnych" a delegatami ambasady amerykańskiej nie doszło z powodu nie przybycia tych ostatnich. Wobec powyższego osk-na udała się do Warszawy, gdzie skontaktowała cię z Mrozińskim, który usprawiedliwił fakt nieprzybycia na umówione spotkanie nagłym wyjazdem w sprawach służbowych, przy czym nadmienił, że po zakończeniu akcji przesiedleńczej spotkanie takie będzie mogło być zrealizowane. Po tej rozmowie osk-na napisała list do „Szczygła" z przeznaczeniem dla Fedoriwa, w którym doniosła mu o swej rozmowie z Mrozińskim.

W połowie czerwca 1946 r. osk-na Lebedowicz zgłosiła się w kuratorium Szkolnym Okręgu Warszawskiego, gdzie podając się za Polkę została przyjęta do pracy w charakterze wychowawczyni w Państwowym Domu Dziecka w Świdrze koło Warszawy, gdzie pracowała do stycznia 1947 r. W tym okresie osk-na kontaktowała się stale z Mrozińskim, który w związku ze swym wyjazdem do U.S.A. zapoznał osk-ną z pracownikiem attache

wojskowego sierż. Sliwko Walterem i zastępcą attache wojskowego ppłk. Jessie Franck. Podczas spotkania ze Sliwko Mroziński nadmienił osk-nej, że wszelkie materiały O.U.N. będzie ona mogła przekazywać Śliwce. Z tym ostatnim osk-na umówiła się, że będzie w razie potrzeby odwiedzać go w gmachu ambasady amerykańskiej względnie w jego prywatnym mieszkaniu przy ulicy Żurawiej.

W październiku 1946 r. osk-na skontaktowała się z przybyłą do niej od Fedoriwa łączniczką, występującą pod pseudonimem ,,Bzdel", od której otrzymała materiały organizacjne i wywiadowcze z O.U.N., które następnie osk-na przekazała sierż. Śliwce, zaś łączniczce „Bzdel" wręczyła list do Fedoriwa, w którym doniosła mu o powyższym.

W grudniu 1946 r. osk-na ukryła w swym mieszkaniu w Świdrze niejaką „Olgę", która zbiegła z terenów objętych akcją przesiedleńczą, a następnie w związku z zaistniałą na terenie Państwowego Domu Dziecka w Świdrze kradzieżą poleciła jej wyjechać do Krakowa.

Na początku stycznia 1947 r. do osk-nej zgłosiła się niejaka Knobloch Janina ps. „Pidhirianka", która przybyła z punktu kontaktowego O.U.N., mieszczącego się w mieszkaniu ks. Hraba w Krakowie. „Pidhirianka" podała osk-nej adresy punktów kontaktowych O.U.N. w Krakowie i Łodzi, po czym zwróciła się do osk-nej z prośbą o skontaktowanie jej ze znanymi osk-nej pracownikami obcych placówek dyplomatycznych. Osk-na wprawdzie obiecała Knobloch spełnić jej prośbą, jednakże z obietnicy tej nie wywiązała się.

W drugiej połowie stycznia 1947 r. osk-na Lebedowicz została uprzedzona o grożącym jej aresztowaniu przez organa bezpieczeństwa publicznego w związku z czym wraz z Rutkowską Elżbietą zbiegła do Warszawy, gdzie przebywała przez okres około 2 tygodni, po czym udała się do Krakowa na punk kontaktowy do ks. Hraba. Stamtąd osk-na udała się na punkt kontaktowy do Lodzi, gdzie spotkała Knobloch Janinę ps. „Pidhirianka". Tkacz Marię, Dacio Lube i Skab Eugenię ps. „Feśka".

Po kilku dniach osk-na wraz ze Skab Eugenią udała się z powrotem do Krakowa, gdzie wyrobiła fałszywe dowody tożsamości dla swych dzieci oraz Rutkowskiej Elżbiety, pozostawiając tej ostatniej opiekę nad swymi dziećmi, po czym wraz ze Skab Eugenią udała się na początku marca 1947 r. na teren powiatu Tomaszów Lubelski, gdzie za pośrednictwem „Szczygła" skontaktowała się z Fedoriwem, któremu złożyła ustne sprawozdanie ze swej dotychczasowej działalności. Fedoriw oświadczył wówczas osk-nej, że w dalszym ciągu będzie łączniczka między dowództwem O.U.N. a ambasadą amerykańską, przy czym bezpośrednio podlegać będzie jemu, tj. Fedoriwowi. Po tej rozmowie osk-na została ulokowana u N.N. gospodarza we wsi Lubicz przez ps. „Szczygła", z którym z polecenia Fedoriwa miała ona pozostawać w ścisłym kontakcie. W kilka dni później zgłosił się do osk-nej „Szczygieł", który wręczył jej pakiet z materiałami propagandowymi i wywiadowczymi, zbieranymi przez podległą Fedoriwowi siatkę wywiadowczą S.B., z poleceniem przekazania ich ambasadzie amerykańskiej. W połowie marca 1947 r. osk-na udała się z otrzymanym pakietem do Warszawy, gdzie wręczyła go sierż. Sliwko, po czym wróciła do Lubicza, gdzie sporządziła pisemny meldunek, który po podpisaniu pseudonimem „Zahrawa" przekazała Fedoriwowi.

Wkrótce po tym osk-na ponownie otrzymała od Fedoriwa materiały wywiadowcze i propagandowe O.U.N., które następnie przekazała ona na szosie między Zamościem a Zawadowem zastępcy attache wojskowego ambasady amerykańskiej ppłk. Jessie Franck.

W kwietniu 1947 r. osk-na otrzymała od Fedoriwa fałszywy dowód tożsamości na nazwisko Bielecka Elżbieta, którym odtąd posługiwała się aż do 16 września 1947 r. tj. do dnia zatrzymania jej. W ubiegłym okresie tj. od wyzwolenia Państwa Polskiego spod okupacji niemieckiej do maja 1946 r. osk-na z powodu zagubienia swego dowodu tożsamości używała w razie potrzeby swego dowodu, wystawionego jej przez władze polskie przed wybuchem wojny polsko-niemieckiej na jej panieńskie nazwisko Klisz Halina.

W połowie kwietnia 1947 r. osk-na otrzymała ponownie od Fedoriwa pakiet z materiałami wywiadowczymi i organizacyjnymi O.U.N. w celu przekazania ich ambasadzie amerykańskiej. Materiały te osk-na przekazała ppłk. Jessie Franckowi i sierż. Sliwko. Po powrocie do Rzeczycy, pow. Tomaszów Lubelski, osk-na złożyła Fedoriwowi pisemne sprawozdanie, podpisując je pseudonimem „Zahrawa". W następnym okresie czasu od maja do lipca 1947 r. osk-na kilkakrotnie doręczała ppłk Franckowi i sierż. Śliwce materiały wywiadowcze i organizacyjne, otrzymywane z dowództwa O.U.N. za pośrednictwem szefa S.B. Fedoriwa Piotra. Na polecenie tego ostatniego osk-na starała się ponownie zorganizować spotkanie miedzy delegatami ambasady U.S.A. a dowództwem O.U.N., z powodu jednak trwającej w owym czasie akcji ,,G.O. Wisła" ppłk Franck nie kwapił sie zrealizować proponowane przez osk-ną spotkanie. W toku rozmowy z pracownikami ambasady amerykańskiej osk-na opowiadała im, że w związku z zamordowaniem gen. Świerczewskiego na terenach południowo-wschodnich znajduje się bardzo dużo oddziałów Wojska Polskiego, które prowadzą walkę z oddziałami U.P. A. oraz przeprowadzają akcję przesiedleńczą ludności ukraińskiej na Ziemie Odzyskane. Na polecenie Fedoriwa osk-na podczas wspomnianych spotkań zwróciła się do ppłk Francka z prośbą o dostarczenie dowództwu S.B. O.U.N. aparatu fotograficznego typu „Leica" dla łatwiejszego przekazywania ambasadzie amerykańskiej materiałw wywiadowczych i propagandowych. Ppłk Franck obiecał osk-nej taki aparat dostarczyć. W czasie spotkań osk-na zapoznała również pracownika ambasady amerykańskiej niejakiego Russell Mytenka. Temu ostatniemu w związku z jego wyjazdem do U.S.A. osk-na przekazała z polecenia Fedoriwa pakiet materiałów propagandowych i wywiadowczych, który Russell obiecał wykorzystać w Stanach Zjednoczonych na łamach tamtejszej prasy. O wszystkich powyższych kontaktach osk-na szczegółowo meldowała Fedoriwowi.

W połowie lipca 1947 r. osk-na otrzymała od Fedoriwa polecenie udania się na teren województwa olsztyńskiego celem nawiązania kontaktów z przesiedloną tam ludnością ukraińską oraz uzyskania od tejże ludności bliższych szczegółów o aresztowanych członkach U.P.A. O.U.N. i S.B. przez władze polskie w związku z trwającą akcją „G.O. Wisła". W wykonaniu tego polecenia osk-na udała się na teren województwa olsztyńskiego, gdzie nawiązała liczne kontakty w myśl zaleceń Fedoriwa, m.in. z żoną tego ostatniego Moroz Ireną i Brodiuk Olgą, uzyskując od nich dane o aresztowaniach na południowo-wschodnich terenach Polski.

W połowie sierpnia 1947 r. osk-na powróciła do Rzeczycy, gdzie w bunkrze między Rzeczycą a Zernikami skontaktowała się z Fedoriwem, przekazując mu zebrane informacje. Fedoriw oświadczył wówczas osk-nej, że uda się ona ponownie na teren województwa Olsztyńskiego, polecając jej zarazem przez kilka dni pozostać we wspomnianym bunkrze. W drugiej połowie sierpnia 1947 r. osk-na ponownie udała się na teren województwa Olsztyńskiego z zadaniem zebrania adresów inteligencji ukrajńskiej tam zamieszkałej oraz dalszych danych o aresztowaniach członków O.U.N., U.P.A. i S.B. Dnia 14 września 1947 r. osk-na powróciła do bunkra, położonego między Rzeczycą a Zernikami, gdzie złożyła Fedoriwowi szczegółowe sprawozdanie ze swej podróży. W bunkrze tym osk-na przebywała do 16 września 1947 r. Tego dnia bunkier ten został spostrzeżony przez oddział operacyjny 3 Dywizji Piechoty W.P. i U.B.P. W tym czasie w bunkrze prócz osk-nej znajdowali się: Fedoriw, „Karmaluk", „Szczygieł", „Smolij" i „Kret". Między znajdującymi się w bunkrze, a oddziałem W.P. wywiązała się strzelanina, trwająca kilka godzin. W rezultacie potyczki osk-na, Fedoriw oraz „Kret" — Kmieć Jan zostali ujęci, pozostali zaś zabici.

Osk-na na rozprawie przyznała się do zarzucanych jej czynów, nadmieniając, że dowód tożsamości na nazwisko Klisz Halina nie był podrobiony, lecz autentyczny. Sąd dał wiarę powyższemu wyjaśnieniu osk-nej, albowiem zostało ono potwierdzone jej danymi osobowymi. Czyny osk-nej w zupełności wyczerpują znamiona przestępstwa z art. 85

kkWP, trzykrotnie z art. 3 lit. „b" Dekretu z 30 X. 1944 r., 1 §1 i 3 Dekretu z 13. VI. 1946 r., 7 Dekretu z 13. VI.1946 r. i 191 kk.

Za przestępstwa te Sad wymierzył osk-nej stosowne kary pozbawienia wolności, biorąc pod uwagę jako okoliczności łagodzące: sytuację rodzinna osk-nej oraz jej obecny stan zdrowia zaś jako okoliczności obciążające: długi okres przestępczej działalności osk-nej, stosunkowo wysokie napięcie złej woli u osk-nej, która posiada średnie wykształcenie i zdawała sobie doskonale sprawę ze zbrodniczego.charakteru swej działalności i zbrodniczego charakteru organizacji O.U.N., U.P.A. i S.B. wreszcie jej wyjątkową aktywność i zwrotność w utrzymaniu kontaktów między O.U.N. a ambasadą amerykańska.

Na oryginale właściwe podpisy

Wyrok ten jest prawomocny z dniem 22 kwietnia 1950 r. Warszawa, dnia 31.5.1950 r.

Przewodniczący rozprawy
(podpis nieczytelny)

Notatka: Rada Państwa decyzją z dnia 25 lutego 1955 r. skorzystała z prawa łaski w stosunku do Lebedowicz Haliny c. Williama, darowując resztę nieodcierpianej kary więzienia.
Zwolniona z więzienia w dniu 7 marca 1955 r.

Zgodność niniejszego podpisu z oryginałem
Poświadczam
Kierownik Archiwum
Służby Sprawiedliwości M.O.N.

Warszawa, dnia 20 sierpnia 1969 r.

RESUME OF CHARGES AGAINST OLENA LEBEDOVYCH

Born on 31 March, 1917 in the worker's family of William and Catharine Klisz in Sianik, Halyna[1] Lebedovych, a widow with two children (6 and 9) and a teacher by profession was recruited in the beginning of September 1944 into the OUN (Organization of Ukrainian Nationalists) by Ivan Hrab („Harmash") who was at that time the raion leader of that organization[2]. At that time she was the director of the underground hospital for the wounded UPA soldiers. Her pseudonym at that time was „Zvenyslava".

In December she was charged with the responsibility of collecting aid for the UPA among the local population. She did this work together with another woman Kataryna Chernyk until January 1945.

At the beginning of February 1945 she was reassigned to direct an underground hospital near Zhovkva, and to organize sanitation courses on the territory of Ukrainian SSR. On her way there with a group of 20 UPA soldiers she was involved in various skirmishes against Soviet forces.

In the middle of April 1945 together with some 30 UPA soldiers she returned back to Polish territories and stayed in the village of Horaiets, county of Tomaszow Lubelski (Tomashiv).

In June, 1945, she met the Chief of the SB for the Zakerzons'kyi Krai, Petro Fedoriv („Dalnych"). And she told him that her father lives in the USA and that she would like to emigrate there and that she intends to visit US Embassy in Warsaw.

In October 1945 upon instructions of „Shram" an SB functionary she travels to Warsaw in order to collect political information and to discover what are the possibilites for the Ukrainians to travel on the (Polish) railroads. At that time she visited the US Embassy and registered herself for the emigration to the USA. Upon return she reported on her trip to „Dalnych" who in turn discussed her case with Yaroslav Starukh („Stiah") who was the OUN leader for Zakerzonskyi Krai. They decided that from then on she will function as the courier between „Dalnych" and the American Embassy.

In December 1945 on the orders of „Zenko" she travels to Warsaw with a task of establishing contact with one of the responsible workers in the Embassy. However, this did not happen and she returned back to Horaiet's with empty hands.

In January 1946 because of the repatriation of the Ukrainians in that territory she went to live in village of Wrzesowica in the same county. There she was contacted by „Dalnych" who gave her the underground publications pertaining to the resettlement of the Ukrainians and asked her to take these materials to the Embassy. On the way there she stopped for a visit with Fr. Mishchyshyn (a uniate priest in Lubachiv) who gave her introductory letter to a lieutenant of Polish Army and his acquaintance, who in turn introduced her to the American Embassy but again failed to establish any contact.

In February 1946 she met „Dalnych" who gave her a bundle of organizational, propaganda and intelligence materials and asked her to deliver these to the American Embassy. She went there and stayed with Fr. Mishchyshyn who meanwhile left for Warsaw and was living in the monastery of SS Sakramentki. He introduced her to Fr. Marko (an

escapee from the USSR) who in turn took her to the private apartment of Lieutenant Commander Roman Mrozinski, Deputy Naval Attache of the USA. Mrozinski accepted these materials and asked her to deliver some more of similar documents in the future. He also instructed her to bring such materials to his apartment directly. She then returned to Horaiet's and reported on her mission to „Dalnych".

In the beginning of April 1946 she was again contacted by „Dalnych" and ordered to contact Cmdr. Mrozinski and with a request to come to the terrain of the UPA activities and to establish personal contact between the OUN leadership and the American Embassy.

In order to avoid the resettlement action Lebedovych together with Elisabeth Rutkowsky hid herself in a forest near the village of Huta Rozaniecka for about three weeks and afterwards departed to Winnica near Warsaw where they lived with the acquaintances of Rutkowsky.

At the beginning of May 1946 she travelled to Warsaw and in the private quarters of Cmdr. Mrozinski suggested the meeting of the OUN leadership with the American Delegation in the UPA terrain. Mrozinski said that he could not decide on this matter alone and asked her to return a few days later. During the second visit she was informed that such a meeting was possible and that Mrozinski would come with an American journalist.[3] Having discussed the details of the meeting she returned to Horaiet's and reported to „Dalnych".

The meeting with „Stiah" and „Dalnych" and the American delegation did not take place because the Americans failed to arrive.[4] Lebedovych travelled back to visit Cmdr. Mrozinski again who said that other duties prevented him arriving at the meeting, but that after the resettlement action is over such a meeting could take place. She reported on that meeting in a written communication to „Dalnych".

In the middle of June Lebedovych applied for a teaching position in the Warsaw School Region pretending mat she was a Pole and was assigned to the State „Dom Dziecka" in Swidrz near Warsaw where she taught until Ianuary 1947. During that time she was in contact with Cmdr. Mrozinski who before his reassignment to the USA introduced her to Sargent Walter Sliwko[3] and LT. Colonel Jessie Franck the Deputy Military Attache. She was to transmit all materials to Sliwko in his apartment on the Łurawia Street.

In October 1946 she was contacted by the woman courier Eva Bzdel from „Dalnych" and gave her materials which she transmitted to Sliwko. She reported on her activity to „Dalnych" through the same courier.

At the beginning of January 1947 there arrived Ivanna Knobloch („Pidhirianka") from the contact point in Krakow which was located in the house of Fr. Hrab. „Pidhirianka" gave her addresses of the OUN contact points in Krakow and Lodz and asked her to get her in touch with some of her workers in diplomatic representations. She promised to do so but never did establish such contacts.

In the second half of January 1947 Lebedovych was warned that she was in danger of being arrested by UBP and she together with Rutkowsky escaped to Warsaw where she stayed for two weeks and later moved to Krakow and eventually to Lodz where at the OUN contact point she met „Pidhirianka", Maria Tkach, Luba Dacio and Eugenia Skab („Fes'ka").

After several days Lebedobych and Skab returned to Krakow where she obtained false identity papers for herself, her children and for Rutkowsky. Having left her children in care of Rutkowsky she together with „Fes'ka" travelled to county Tomaszyw Lubelski where with the help of „Shchyhel" she contacted „Dalnych". „Dalnych" informed her that henceforth she will be the regular contact between the OUN and the American Embassy and will be directly subordinate to him. After that conversation she was located in the village of Lubych (Lubich).

In the middle of March 1947 she again travelled to Warsaw and transmitted the underground materials to Walter Sliwko. Upon her return to Lubych she submitted a written report to „Dalnych" and signed it by a pseudonym „Zahrava".

Shortly thereafter she transmitted other underground materials to Lt. Col. Jessie Franck[6] at the meeting on the highway between Zamosc and Zawadow.

In April 1947 „Dalnych" supplied her with false identity papers in the name of Elibieta Bielecka which she used until her capture on 16 September, 1947.

In the middle of April 1947 she again transmitted other underground materials to Lt. Col. Jessie Franck and W. Sliwko and returned to Richytsia (Rzecyca) where she again reported to „Dalnych".

In the period between May and July she on several occasions transmitted materials to Col. Franck and Sliwko. At the same time she tried to bring about a meeting between OUN and the Americans. However, because of „Akcja Wisla" which was going on at that time, Col. Franck was not in hurry for such a meeting to take place. She asked Col. Franck to supply the „Leica" camera which he agreed to do. Also she met Russel Mytenko[7] who agreed to take with him a number of materials to USA where he promised to utilize them in the American press.

In the middle of July 1947 she was sent by „Dalnych" to Olsztyn voievodship in order to establish contact there with the Ukrainian population which was forcibly resettled there during „ Akcja Wisla". There she contacted the wife of"Dalnych" Irena Moroz and Olga Brodiuk.

In the middle of September 1947 Lebedovych returned to Richytsia where in the bunker between Richytsia and Zhernyky (Zerniki) she reported to „Dalnych" on her activities.

In the second half of September she again was sent to Olsztyn voievodship to collect addresses of the Ukrainian intelligentsia located there.

On 14 September 1947 she returned to the bunker where she remained until 16 September.[8]

On that day the bunker was discovered by the operational unit of the 3d Division of Infanterie and the UBP. Inside in addition to Lebedovych were „Dalnych", „Karmeluk", „Shchyhel", „Smolii", and „Kret". After several hours of shooting the bunker was overpowered and „Dalnych", Lebedovych", and „Kret" (Ivan Kmet'/Jan Kmiec) were captured alive while others perished.

She was sentenced to 15 years in jail and the loss of her civil and citizenship rights for 15 years. Her stay in jail from her arrest on 16 September 1947 to 14 April, 1950 (sentencing day) was to be deducted from her sentence.

She was amnestied by the decision of the Council of State on 25 February 1955 and was released from jail on 7 March, 1955.

1. Olena.
2. Actually she joined the OUN in 1936. In 1939 she married Adrian Lebedovych who was also an OUN activist, and had two children Ihor and Anna. Her husband was arrested by the Germans and executed for anti-German activity on 11 February, 1944 in village Horyntsi in Liubachiv district. She continued in the underground and taught school in Livcha near Rava Rus'ka and in Sohoriv, near Sianik.
3. According to Lebedovych the American ambassador as well as the Military Attache were present at this meeting. The conversation was in Polish. The Meeting with an American journalist did take place. O. Lebedovych interview by S. Golash, p.7.
4. According to Lebedovych, the Americans did come but because they were carefully monitored by the UB (Polish Secret Police) the OUN representatives did not make contact with them. S. Golash, „Interview with O. Lebedovych", p.7.
5. His name was Walter Slyvka, a Ukrainian. During this time she also got acquainted with the British Ambassador Cavendish and workers in French and Belgian embassies. S. Golash, „Interview", p. 8.
6. Lt. Col. J. Franck did transmit a number of underground publications. See: National Archives of the United States, Record Group 319, ID File #371742.
7. Another Ukrainian who served in the Embassy.
8. The bunker was located between the villages of Richytsia and Zherayky. S. Golash, „Interview", p. 10.

СПИСОК ІНІЦІЯЛІВ

АБ — Адміністративна Боївка
АБН — Антибольшевицький Бльок Народів
АК — Армія Крайова
АП — Ассошіейтед Прес

ББС — Брітіш Бродкестінґ Корпорейшн
БСБ — Боївка Служби Безпеки
БССР — Білоруська Совєтська Соціалістична Республіка

ВЗ ОУН — Великий Збір ОУН
ВІН — Вольносьць і Нєзавіслосьць
ВКП(б) — Всесоюзна Комуністична Партія (більшовиків)
ВО — Виховні Осередки
ВОП — Войско Охрони Поґраніча
ВП — Войско Польскє
ҐПУ — Ґлавноє Політіческоє Управлєніє

ДРП — Французька республіканська партія

ЕАМ — Грецька військова організація

ЗДА — Злучені Держави Америки
ЗДПА — Злучені Держави Північної Америки
ЗУЗ — Західні Українські Землі
ЗУНР — Західня Українська Народна Республіка

І.К. — Грецька організація монархістів

КП — Краєвий Провідник
КП(б)У — Комуністична Партія (більшовиків) України
КПЗУ — Комуністична Партія Західної України
КУК — Комітет Українців Канади
Ман. — Манітоба

МОН — Міністерство Оборони Народовей
МО — Міліція Обивательска
МП — машинова пістоля

НЕП — Нова Економічна Політика

НКВД — Народний Комісаріат Внутренних Дєл
НКҐБ — Народний Комісаріат Ґосуд. Бєзопастності
НСЗ — Народове Сіли Збройне

Онт. — Онтаріо
ООН — Організація Об'єднаних Націй
ОРМО — Охотніча Резерва Міліції Обивательскєй
ОУН — Організація Українських Націоналістів

ПАП — Польска Аґенція Пресова
Польпрес — Польска пресова аґенція
ППР — Польска Партія Роботніча
ППШ — Машинова Пістоля Шипарева
ПСЛ — Польскє Стронніцтво Людове

РНК — Рада Народних Комісарів
Роял Канадієн Аїр Форс

С.В.У. — Спілка Визволення України
СБ — Служба Безпеки
СД — Стронніцтво Демократичне
СКВ — Самооборонний Кущевий Відділ
СП — Стронніцтво Праци
СРСР — Союз Радянських Соціалістичних Республік
СССР — Союз Совєтських Соціалістичних Республік
СУСОН — Союз Укр. Студ. Організацій Німеччини

США — Сполучені Штати Америки
ТАСС — Телеграфне Аґенство Радянського Союзу

ТЗ — Технічне Звено
УБП — Ужонд Безпєченьства Публічнеґо
УВО — Українська Військова Організація
УГА — Українська Галицька Армія
УГВР — Українська Головна Визвольна Рада
УККА — Український Конґресовий Комітет Америки
УНДО — Українське Національно-Демократичне Об'єднання
УНР — Українська Народна Республіка
УНРРА — Юнайтед Нейшенс Реліф енд Регабілітейшн Адміністрейшн
УНС — Українська Народна Самооборона
УПА — Українська Повстанська Армія
УПС — Українська Пресова Служба
УРСР — Українська Радянська Соціалістична Республіка
УСОА — Укр. Студентське Об'єднання Австрії
УСС — Українські Січові Стрільці
УССД — Українська Самостійна Соборна Держава
УЧХ — Український Червоний Хрест
ЦК — Центральний Комітет
ЧА — Червона Армія
ЧСР — Чехословацька Республіка

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

адм. — адмірал
архиеп. — архиепископ
б. — біля
брит. — британський
бул. — булавний
бунч. — бунчужний
в. — велика, великий
в-во — видавництво
віст. — вістун
г. — гора
ген. — генерал
гет. — гетьман
гол. — головний
дек. — декан
дел. — делеґат
д-р — доктор
др. — другий, другі
журн. — журналіст
заг. — загальна, загальний
зак. — закордонний, закордонних
зас. рой. — заступник ройового
і т. ін. — і таке інше
ім. — імені
інж. — інженер
кард. — кардинал
кв. — квадратний
ккВП — карни кодекс Войска Польскеґо
км. — кілометр
кн. — князь, княгиня
ком. — комендант, командир
концтаб. — концентраційний табір
кор. — кореспондент
кпт. — капітан
крб. — карбованець
кул. — кулеметчик
кур. — курінний
кур. пвх. — курінний політвиховник
кущ. госп. — кущовий господарник
лейт. — лейтенант
м. — місто; містечко
май. — майор
марш. — маршал
митр. — митрополит
мін. — міністерство
о. — отець
обл. — область
оз. — озеро
остр. — острів
от. — отаман
п-на — панна

п. — пан
п.н. — під наголовком
патр. — патріярх
пвх. — політвиховник
пов. — повіт
полк. — полковник
поль. — польський
пор. — поручник
пос. — посол
през. — президент
прем. — прем'єр
прим. — примітка
присл. — присілок
пров. — провідник
проп. реф. — пропаґандивний референт
проф. — професор
р-н — район
р. — ріка
рай. — районовий
ред. — редакція, редактор
рой. — ройовий
рум. — румунський
с-ка — спілка
с. — село
саніт. — санітар
сен. — сенатор
сер. — середня, середній
сл. п. — славної пам'яті
сов. — совєтський
сот. — сотенний
сот. пвх. — сотенний політвиховник
сс. — села
ст. — старший
ст. бул. — старший булавний
ст. віст. — старший вістун
ст. стр. — старший стрілець
стан. — станція
стр. — стрілець
сх. — східна, східний
укр. — український
т. зв. — так звана(-ий)
хор. — хорунжий
ц.р. — цього року
ч. — число
чот. — чотовий

ПОКАЖЧИК

АБ (Адміністративна Боївка) — 461, 463
Абісінія — 60
АБИ див. Антибольшевицький Блок Народів
Авганістан (Афганістан) — 209, 263
Авгзбург, м. — 175, 342
Австралія — 63, 259, 352, 372
Австрія — 48, 57, 62, 70, 77, 79, 86, 88, 96, 118, 169, 184, 201, 256, 261, 272-3, 297, 294, 296, 299, 318, 339, 343, 349, 352, 354, 372, 393, 555
Австро-Угорщина — 280
Адекмей, м. — 384
Адріяцьке (Адріатицьке) море — 72
АЕР, ген. — 374
Азербайджан — 101, 202, 210, 221-222, 229, 264
Азія — 95, 100, 219
Айзенах, м. 49
Айзенгавер, ген. — 48, 57, 69, 89, 170 203, 275, 346, 384-5
Айнштайн, Альберт — 320
АК. див. Армія Крайова
Акція „Вісла" — 12, 28, 563, 567
Александер, марш. — 70
Александер, Вел. — 270-1, 273
Алєксєй, патр. — 229
Аліянти — 69
Аляска — 276-7, 384, 496
Альбанія — 43, 59, 189, 205, 229, 250, 264, 271-3, 289, 293-4, 296-7, 339, 346, 349, 370-1, 398
Альбіон — 352
Альжирія — 61
Альзація — 48
Америка — 52, 70, 73-4, 77, 79, 85-6, 88, 104, 130, 155, 170, 174, 177, 189, 195-7, 201-2, 205, 208-10, 222, 229-30, 233, 237-9, 242-3, 249-50, 257, 262-4, 274, 276, 289-91, 294-5, 316, 318-9, 337-9, 341, 343, 349-50, 352, 354-5, 357-8, 367-71, 379, 384, 390, 395,456, 470, 482, 496, 518
Американці — 169
Американська Армія — 48-9, 333
Ангальт — 89
Англійці — 169
Англія — 15, 43-6, 52-4, 57-8, 70-3, 77-9, 88, 93-102, 104, 130, 138, 155, 177-9, 189-97, 201-5, 208-10, 222, 230, 233-4, 238, 242-3, 249, 257, 259, 263, 270-3, 281, 289, 295, 316, 318, 344, 346, 349-50, 352-5, 363, 381, 383, 385-6, 396-7, 444, 456
„Анґлік" див. Пилипівський
Андерс, ген. — 56, 169, 184, 241, 372, 344, 397
Андерса армія — 244, 344
Андрусєчко, Любомир („Любченко"), сот. — 539-40, 555
Андрусєчко, Мирон — 540
Андрусівський договір — 80
Андрусяк, Василь („Грегіт", „Різун"), полк., к-р 22, ТВ — 313-4
Анкара, м. — 196, 342
Антонеску, прем. — 50, 230
Антибольшевицький Блок Народів — 171-2, 175, 286, 332
Араби — 242
Арабія — 46
Аргентина — 74, 88
„Аркас" — 532
Армія Крайова (АК) — 54, 86, 102-3, 331, 438
„Арсен", ст. стр. — 541
Архів Місії УПА див. Місія УПА, Архів
Арчібалд, пос. 289
„АС", журн. — 79
Астара, м. — 202
„Астра", карик. — 16, 24, 29, 32, 519, 521-2, 526
Атени, м. — 52, 56, 58, 231, 241, 338, 395, 398
Аткінсон, Брукс —
Аушвіц, концтаб. — 61
Африка — 45, 52, 73
Ашаффенбург, м. — 49

Б., вд. УПА — 108
Б., к-р. — 530
Б., к-р. — 546
Б., сот. — 109, 111
Б., чот. — 108

Бабче, с. Івано-Франківська обл. — 109
Бабяк („Юзьо") — 559
Баварія — 169, 224, 338
Баденія, м. — 49
Бажан, М. — 251, 451
Базар, м. — 67, 527, 547, 556
Базяк, проф. — 244
„Байда", ,,Б-да", див. Миколенко, Петро
Балигрод, м. — 131
Баліцкі, Зиґмунт — 199
Балка, Петро — 361
Балкани — 45, 52, 64, 71-2, 90, 95, 99, 179, 190, 197
Балтійське море — 44, 47, 388
Балютіс — 386
Балятон, оз. — 47
Бамберг, м. — 49
Бангкок, м. — 85
Бандера, Степан — 244, 251, 256, 286-287, 332, 356-357
Бандерівці — 92, 109, 130, 134, 152-3, 155,157,160,174-5,179-80,184, 188, 200, 205, 244, 288, 331-2, 356-7, 360, 379, 380, 412, 417, 242, 448, 463, 485, 502, 511, 513, 526, 554
Барвінок, с. Дніпропетровська обл. — 364
Бармен, Томас, журн. — 275, 373
„Барон", пор. — 180, 185
Баррат, Р., журн. — 363, 375
„Бартель" див. Більо, Дмитро
Басараб, О. — 67, 90
„Бастіон", ТВ УПА — 7, 12-3, 23, 29-30
Батавія, м. — 371
„Батурин", окр. — 13, 30, 266
Бах, ген. — 176
Бевін, А. мін. — 178, 203, 205, 210, 232-3, 243, 248-9, 259, 263, 273, 315, 317, 319-20, 337-8, 342, 370, 372, 374, 395, 398, 447, 478
Бегін, мін. — 201
Бейрут, м. — 210
Белз, м. — 131, 163
Белзщина — 131, 134
Бельгія — 19, 36, 43, 53, 60, 63-4, 87, 169, 191, 197, 205, 259, 265, 291, 309-10, 316-9, 346
Бельград, м. — 87
„Бен", рой. — 551
Бенеш, Е., през. — 57, 59, 61, 175
Бенніґ, Джеймс Скатленд — 328
Бентінк, Кавендіш, амб. — 560
Береза Картузька, концтаб. — 189, 390
Березинський, боєвик — 552
Березів Середній, с. Коломийщина — 110
Березів пов. — 539-541, 549
Березка, с. Бірчанщина — 135, 183
Беренц, держ. секр. — 204
Берест Литовський, м. — 280
Берестейська унія — 254
Берестя, м. — 131
Берінга море — 276
Берія, Л. — 221, 248, 285, 362
Берлін, м. — 49, 62, 86, 89, 99, 191, 196, 286, 317, 320, 338, 353, 374
Бесарабія — 349
„Бескид", надр-н. — 9, 16, 25, 33
Бєлєцка, Ельжбєта" *див.* Лебедович, Олена — 558, 562
Бєрут, през. — 59, 102, 173, 480, 504
Бжеґ, м. — 20, 37
Бжепинський, полк. — 344
„Бздель" — 562
Бидґощ, м. — 47, 274
Биків, с. — 477
Бирнс, (Бірнс, Бернс, Бернес, Бирнес), держ. секр. — 105, 229, 239, 248-9, 259, 270-1, 311, 315, 318, 388, 390
„Бистрий", боєвик — 557
Бігарт, Гомер, журн. — 287
Бідо, мін. — 243, 248, 316, 340, 343, 345-346, 368
Біла Ослава, с. Івано-Франківська обл. — 149
Біла Підляська, м. — 165
Біла, Наталка — 360
Білас, Василь — 67, 90-91, 551-2, 556
Білгорайщина — 134
Білгород, м. — 56, 61-2
„Білий", див. Онишкевич, Мирослав
Білорусь — 61, 169, 297, 315, 342, 387
Білоруський комітет — 342
Більо, Дмитро („Бартель"), чот. — 160, 529-31, 550-551
Біміш, май. — 372

Бірма — 50, 61, 85, 99, 190, 195
Бірча, м. — 142, 159-62, 164, 174, 181, 185, 531, 535, 542
Бірчанщина — 131, 134, 141-4, 159, 164, 502
„Біс", див. Галаса, Василь
Біскау, м. — 48
Близький Схід — 59, 73, 350
Блюм — 99
Блюс-Льокарт, Фред, журн. — 243
Блюхер, марш. — 426, 438
Бобрівка, р. — 165
Боголюбський, Андрій, кн. — 84
Богомолець — 106
Богородчанський р-н., Івано-Франківська обл. — 109
„Богун", ст. бул., рай. пров. — 181, 185, 461, 463
„Богун" див. Дзьоба, Дмитро
Богун, полк. — 244
Богунівці — 244
Боднарук, Михайло („Стефко") — 18, 35
Боднарчук, Гафія — 151
„Бодьо", стр. — 166
Боєслав, Марко — 227, 235
Бозе, Шандра — 234
Болбочан, П., полк. — 42, 63
Болгарія — 45, 56, 64, 71, 96, 99, 104-5, 113, 118, 196, 208, 222, 248, 258, 264, 271-3, 299, 336, 341, 349, 352-3, 365, 369
Болгарська армія — 87
Болехів, м. — 313
Болівія — 57, 63
Болонія, м. — 49
Большевики — 44-5, 47-8, 54, 58, 78, 82, 84, 87-8, 92-3, 100-2, 104, 107-9, 130, 133, 139-41, 150, 152, 156-7, 160, 169-70, 174-5, 180, 190, 239, 253, 258-9, 272-3, 283, 318, 333, 357-8, 361, 366, 388, 451, 501, 535, 544
Бомбай (Бомбей), м. — 234, 241
Бонкс, м. — 360
„Борис-Боженко", хор., ком. надр-н. СБ — 180, 461, 463
Борислав, м. — 148
„Бористен" — 12, 28
Борівниця, с. Бірчанщина — 135
Борівці, с. Буковина — 157
Борман, М. — 62, 241
Борнео, остр. — 85, 100, 262
„Бородач", к-р. — 450
„Борсук", рой. — 540, 546
Борсуківці, прис. — 545
Борсуківці, прис. б. с. Завадка, Сяніччина — 545, 556
Бортлетт, журн. — 100
Бошановський, Василь, о. — 169
Бразилія — 59, 63, 93, 205, 221
Бранденбург, м. — 47
Брандімартс, ген. — 57
Бранів, ліс — 529
Брант, Ірвінґ, журн. — 177
Братислава, м. — 48
Братишів, с. Товмацький р-н., Івано-Франківська обл. — 108
Братіянію див. Братіяну
Братіяну — 51, 264
Братство Українців Канади — 171
Браун, Ева — 208-209
Браун, пос. — 263
Брашов, м. — 51
Бревка, Евстахій („Клим"), сот. пвх. 545, 549-50, 556
Бревка, Мілько — 540
Бревка, Осип — 540
Бремен, м. — 49
Бресляв див. Вроцлав
Британія — 57, 64, 75, 87
Британська армія — 85
Бріян, мін. — 291
Брно, м. — 59, 99
Бродюк, Ольга — 563, 567
Брониця, с. Дрогобицька обл. — 110
Брошнів, с. Калущина — 110
Бруклин, м. — 360
Брукселя, м. — 344, 346
БСБ (Боївка Служби Безпеки) — 529, 531, 545-6, 550
БССР — 75, 270
„Буг", Львівська ВО УПА — 550
Буг, р. — 128, 130, 165, 315, 387
Будапешт, м. — 47, 210, 296, 385
„Бук", стр. — 472
Бук, с. б. Тісна, Сяніччина — 16, 33
Букарешт, м. — 201, 209, 230, 338
Буківсько, с. Сяніччина — 287
Буковина — 110, 149, 157, 532
Булгаріс, адм. — 61
Бульба (Тарас Бульба-Боровець) —

288, 399
„Бульбасик Івасик" — 409
Бульбівці — 173, 331, 356, 379-80, 387
„Булька", стр. — 493
Бульцес, м. — 296
„Бурлака" див. Щигельський, Володимир
„Бурлаки" вд. УПА — 163
Буряк Гнат див. Вітовський, Дмитро
Бурятсько-Монгольська Совєтська Республіка — 333
Бучек („Завзятий"), чот. — 164
Бушмен — 189
Бяли Ляс, Жовківщина (Білий Ліс, б. м. Жовква) — 558-559

„**В**-М", див. Пеців, Ярослав
В., сот. — 111
В.В., д-р. — 550
Вавбжих, м. — 20, 37
Ваг, р. — 48
Вагар — 346
„Вадим" див. Пеців, Ярослав
Вайзман — 102
Вакулинчук — 213
Ван Акер, прем. — 53, 230
Ван Мук — 222
Вандерберг, Артур, сен. — 291, 293, 318, 390, 400
Вандзін, прис. Любачівщина — 14, 30
Ванзітарт, лорд — 319
„Ванька", ст. бул. — 542, 545
Варешина, с. Грубешівський пов. — 17, 34
Варскі, Р., журн. — 275
Варта, Ст., журн. — 274, 290
Варта, р. — 371
Варшава, м. — 19-21, 36-38, 56, 61, 78, 80, 123, 130, 138, 140, 173, 176-7, 203-5, 209-11, 222-3, 229-31, 233, 235, 243-5, 248-9, 262-5, 278, 288, 291-2, 294-8, 315-6, 318-20, 322, 332, 342-3, 345, 347, 351, 355, 368-9, 371, 373-4, 376, 386, 388, 397, 399-400, 417, 424, 450, 454, 456, 558, 560, 564-6
Варяж, м., Сокаль пов. — 131, 142, 163, 174, 199
Василенко, Петро („Волош", „Полтавець", „Гетьманець") — 13-5, 29-32, 474, 482-3, 485, 522-3
„Василь" — 149
Васілєвська, Ванда — 374
Ватикан — 58, 204
Вашвар, м. — 48
Вашінгтон, Д.К., м. — 19, 36, 56-7, 59, 222. 274, 276, 281, 294-5, 316, 340, 342-3, 346, 350, 360, 382, 386, 395, 397, 399, 417
Везель, м. — 49
Велдіж, с. Долинщина — 313
Велика Британія — 19, 36, 44, 46, 64, 69-70, 85-6, 88-9, 112, 178, 189, 233, 241, 250, 262-3, 273, 278, 290-2, 295, 318-9, 335, 337, 340, 345, 350, 369-71, 375, 386, 393, 396, 398
Великі Селища, с. Рівенська обл. — 312
Веллес, Генрі, мін. — 320, 339-340
Венезуеля — 63
Венеція, м. — 49, 275
„Верба", ст. стр. — 541
Вербівський, Теодозій („Чмелик") 17-8, 34, 266
Верхрата, с. Любачівщина — 461
„Веселка-Оксана", маш. — 180, 185
„Весло", с. Березівський пов. — 539
Веспрен, м. — 47
Ветлин, с. Ярославщина — 16, 33
Вжосовіца, с. Томашув Любельскі — 560
Виговський, І. геть. — 449
Вигода, с. Рогатинщина — 313
Виґнацькі, полк. — 542
Викторів, с. Івано-Франківська обл. — 148
Виленщина — 130
Вилшер, Кетлін — 329
Вильно, м. — 388
„Вир" див. „Корнійчук"
Висла, р. — 371, 388, 518
Витків, с. Сокальщина — 110
„Витриваленко Іван" — 432
Вишинський, А., — 209, 221-2, 233, 250, 271, 319-20, 341, 370
Вишневецький, р-н. — 108
Вишня, Остап — 285, 460
Вівчаровський, Йосиф („Евген"), бул., сот. пвх. — 540, 545, 555-556
Відділ УПА „Т" див. „Т" вд. УПА
Відділ УПА „Б" див. „Б" вд. УПА

Відділ УПА „Бурлаки" див. „Бурлаки" вд. УПА
Відділ УПА „Говерля" див. „Говерля" вд. УПА
Відділ УПА „З" див. „З" вд. УПА
Відділ УПА „Л" див. „Л" вд. УПА
Відділ УПА „Орли" див. „Орли" вд. УПА
Відділ УПА „С" див. „С" вд. УПА
Відділ УПА „Сурма" див. „Сурма" вд. УПА
Відділ УПА „Х" див. „Х" вд. УПА
Відділ УПА „Чорногора" див. „Чорногора" вд. УПА
Відділ УПА „Я" див. „Я" вд. УПА
Відень, м. — 48, 62, 70, 77, 248, 296
Військо, с. Добромильський пов. — 11, 28
Війтовці, с. Яготинський р-н., Полтавська обл. — 15, 32, 482
Віліякус, пос. — 295
„Вільха" — 534
Вільшинка, Т. — 547, 556
Вільяроеля, през. — 57
ВІН (Вольносьць і Нєзавіслосьць) — 17, 21, 34, 38
Вінніпеґ, Ман., м. — 315, 323, 333, 347
Вінніца б. Варшави — 561
Вінстон, мін. — 229
Вірджінія, штат — 384
Вірі, капіт. — 275
Вірменія — 354
„Вірна" („Ірина") — 15, 32
Вісєнка (Вишенька), с. Мостиська, пов. — 557
Вістова, с. Калущина — 111
Вітовський, Дмитро, полк. — 527, 532-533, 555
Вітос, прем. — 102
Власов, А. ген. — 176, 286, 288
Власова армія — 45, 177, 332
ВО (Видавничий Осередок) — 11
„Вовк", ст. стр. — 541
Войнилівський, р-н — 146
Войско Охрони Поґраніча — 144
Войскови Сонд Рейонови, Варшава — 557
Войткова, с. Перемищина — 165
Волга, р. — 521
Волинська обл. — 303
Волинь — 17, 34, 286, 312-3, 364, 373, 387, 532
Волковия, с. Лісько пов. — 166
„Володар" — 13, 15-6, 29, 32, 519
Володимир Великий, кн. — 217, 553
Волосів, с. Івано-Франківська обл. — 157
Волоха, Василь („Ворон"), ст. бул. — 180, 185, 461, 463
„Волош" див. Василенко, Петро
Воля Володзька, с. Березів пов. — 539-41
Вормс, м. — 49
Воробель, Володимир — 540
Воробецький СКВ — 511
„Ворон", ст. віст., рой. — 541
„Ворон", чот. — 539
„Ворон" див. Волоха, Василь
Ворошилов, К., марш. — 352
Ворошиловград, м. — 324
Вохольт, м. — 49
ВП — 14-5, 164-5, 503, 511, 529, 531, 540, 545-6, 553, 556, 558, 563
Врона, Юзеф — 233
Вроцлав, м. — 20, 37, 48
Вулгаріс, ад. — 197
Вюрцбург, м. — 49
В'язовниця (В'язівниця), с. Ярославщина — 135

Габрусевич, І. — 89-90, 112, 191-192, 197-198
Гавана Сультане, пос. — 231
Гаврилівка, с. Надвірянщина — 157, 499-450
Гага, м. — 289, 398
Гаї, с. Дрогобицька обл. — 149
Гаїті — 63
Гаїфа (Гайфа) — 319
„Гай" — 559
„Гайдамака" — 14-15, 31
Гайнд, мін. — 292
Гакіш, дел. — 221
Гакіші, прем. — 231
Галан, Володимир, див. Ґалан, Володимир
Галаса, Василь („Зенон Савченко", „Орлан", „Біс", „Назар", „97") — 11-12, 20-1, 28-9, 37-8, 43, 63, 66, 90, 92, 112, 257, 278

Галицький р-н,. Івано-Франківська обл. — 110, 146, 157
Галич, м., Івано-Франківська обл. — 109, 146
Галичин, Дмитро — 390
Галичина — 12, 29, 79, 130, 312, 331, 356-7, 387, 458
Галіфакс, лорд — 58
Галперін, Гандор — 328
Галперін, Ізраел — 328
Галянт, канц., о. — 253
Гама, м. — 73
Гамарнік, марш. — 426, 438
Гамбург, м. — 49
Гамрет, археп. — 201
Ганівці, (Ганнівці), с. Івано-Франківська обл. — 110, 148
Ганна див. „Святослава"
Ганновер, м. — 49
„Ганс" — 514
Ганушевський, о. — 244
Гарасимяк, Теодор („Дунайський") — 17, 34
„Гармаш" див. Граб, Іван
Гарріман, дел. — 58, 209
Гаттер, журн. — 200
Геббельс — 62, 69, 209, 458
Гельсінки, м. — 61-2
Георгієв, Кімон, прем. — 56
Георгія (Джорджія), штат — 63
Герінґ, марш. — 86, 106, 209
Герлей, ген. — 202-3
Герман, Анна — 151
Герострат — 83
Герсон, Герольд Семюл („Грей") — 328
Гесс — 86, 241, 444, 460
Гессе, д-р. — 58
„Гетьманець" див. Василенко, Петро
Гібральтар — 45
Гіде, (Гайд) Парк, м., Нью Йорк штат — 63
Гізборскі, мін. — 61
Гільді, прем. — 229
Гільче, с. Сторожинеччина, Буковина — 110
Гіммлер — 58, 62, 209
Гіральд, Джозе, д-р. — 233
Гітлер, А. — 58, 60, 62, 69, 76, 86, 90, 94,118, 207-9,280, 286, 332-3, 340, 347, 421, 424, 448, 467-468
Глібан, Олександер — 360
Гльонд, кард. — 262
Гнатевич, пор. — 527
Гнєвош-Новосілці, станція — 167
„Говерля", вд. УПА — 111
Годж, Джемс, ген. — 294
Гоісо, прем. — 60
Голинь, с. Калущина — 108
Головач, Олекса — 5
Головінський, Ю., сот. — 67, 90
Головна Рада Визволення України — 175
Головчак, Павло — 389
„Голуб" див. Тхір, Микола
Голубівщина — 454
Голяндія — 43, 49, 60, 63, 69, 95, 100, 221-222, 259, 262, 272, 291, 309-310, 316-317, 371
Голяндська Індія — 100
Гонау, м. — 49
Гондурас — 63
„Гонець", стр. — 542
Гонолюлю, м. — 309
Гопкінс, Г. — 88
„Гора" — 33
Гораєць, с. Любачівщина — 13, 16, 29, 32, 135, 180, 183, 559, 561, 565
Гораї, прис. Верхрати, с. Любачівщина — 461
Гориція, м. — 309
Горішний, Василь — 492
Горлиці, м. — 131
Горлівка, м. Донецька обл. — 364
Городок Ягайлонський, м. — 91
Городський, Я. — 285
Горті, реґент — 211
Готентоти — 189
Гофманн, журн. — 293
Граб, Іван („Гармаш") — 15, 32, 559, 565
Граб, о. — 562
Грабець, Володимир, о. — 389
Грабскі — 102
Гребенне, с. Любачівщина — 314
„Грегіт", полк. див. Андрусяк, Василь
„Грей" див. Герсон, Герольд Семюл
Греко-Католицька Церква — 84
Греція — 43-5, 52, 61, 63-4, 72, 83, 93, 97, 127, 179, 190, 197, 222, 230-4, 239, 241-5, 248-9, 259, 264, 271-3,

278, 293,296, 310, 316, 318-9, 335-43, 345-6, 352-3, 355, 367-72, 396, 398
Гречуха — 188-9, 192
„Грива" — 559
„Григор", див. Гук, Мирослав
Грималів, м. — 110
Гринів, Ілько — 168
Гриців, Теодор — 365
Грицько, Іван — 413
Гришне (Гришине), с. Донецька обл. — 364-5
„Грізна" див. Лялюк, Катерина
„Грім", віст., кул. — 541
„Грім", ст. віст., сот. інт. — 530
Гроза, Петру, прем. — 51, 57
Грозний Іван, цар — 81, 444
Грозьова (Грузова), с. Сяніччина — 529-530
„Громенко" див. Дуда, Михайло
Громико, А. — 221-2, 229, 272, 320, 370
Грубер, д-р. — 261
Грубешівський пов. — 17, 34
Грубешівщина — 131-132, 163, 503
Грузія — 283, 315
Грушівка, с. Березівський пов. — 539
Грушка, Любачівщина — 429
„Грушка" — 539
„Грушка", заст. рой. — 546
Грушка, с. Товмаччина (Тлумаччина), Ів.-Франківська обл. — 156
Грушовичі, с. Ярославщина — 13, 30
Грюневальд, м. — 62
Гуатемаля (Гватемаля) — 63
„Губоляка" — 447-448
Гувер, през. — 296
Гузенко, Ігор — 277, 326-9, 331, 347
Гук, Мирослав („Григор"), пров. — 12, 20, 28, 37-38, 206
Гута Ружанецька, с. Любачівщина — 561, 566
Гута, с. Березів пов. — 540
„Гуцул" - 17, 34

Ґалан, Володимир, д-р — 392
Ґалянта, м. — 48
Ґаспері де, прем. — 233
Ґастолі, прем. — 205
Ґданьск, м. — 20, 36-37, 47, 59
Ґдиня, м. — 20, 37, 47
Ґдичииський, Микола — 540
Ґебельс (Гебельс) — 90
„Ґеник" див. Чуйко, Микола
Ґерінґ — 241
Ґлушник, Влодко — 540
Ґоляш, Степан („Мар") — 11-14, 16-17, 20-21, 28-30, 33-34, 37-38, 568
Ґомулка, В. — 172, 176, 397
Ґоркій, м. — 126, 391
Ґоркій, М. — 284
Ґорук, С. от. — 527
Ґота, м. — 49
Ґотвальд, прем. — 319
ҐПУ — 200, 312
Ґран, р. — 47
Ґресько, о. дек. — 389
Ґріфіс, Стантон, амб. — 396
Ґроссен, м. — 49
Ґуен — 230
Ґуон, Фелікс, прем. — 233-4
Ґустав, король — 221

Д., кущ. — 167
Д., с. Івано-Франківська обл. — 155
Д. Ш., д-р., див. Луженецький, Евген
Давме — 320
Далекий Схід — 44, 50, 73, 85-86, 195, 264, 339, 355
Даллес, держ. секр. — 99, 291, 296
„Дальнич" див. Федорів Петро
Дальтон, мін. — 263
Дамаск, м. — 73, 210
Дамаскінос, реґент — 52
Данилишин, Дмитро — 67, 90-91, 551-552, 556
„Данилів" ТВ УПА — 7, 17, 23, 34
Данія — 44, 69, 345
Данцінґ, м. — 196
Дарданелі — 46, 99, 197-198, 239, 241, 273, 350, 354, 370
Дахав, концтаб. — 365
Дахнів, с. Любачівщина — 180, 461
Дацьо, Люба — 36, 562, 566
Дашко, Володимир („Марко"), чот. — 529, 531, 542, 550

Де Ґоль, ген. — 73, 89, 105, 201, 209, 230-231, 241, 310
Дедиркали р-н., Тернопільська обл. — 108
Дейнека, Олександер („Сковорода") - 18, 35
Деліїв, с. Івано-Франківська обл. — 110
Делятр де Тассіньї, ген. — 69, 89
Деніц, адм. — 69, 208-9
Державний Архів США — 19, 36, 183, 245, 285, 298, 321, 347, 375, 398, 484, 523, 568
„Деркач", кул. — 546
Джайлс, ген. — 195
Джерсі Ситі, м. — 281, 357, 391
„Джміль" — 429-30
Джонсон — 340
Джонсон, Джосеп — 395
Джурів, с. Коломийщина — 151
Дзвиняч, с. Івано-Франківська обл. — 149
Дзержинський, Ф. — 426-427, 438
Дзівік, Богдан — 540
Дзюра, Юліян — 539-540
Дзьоба, Дмитро („Сталь", „Сурмач", „Богун", „Хлоп") — 13-16, 21, 29, 31-32
Дивізія „Галичина" — 244, 251, 288, 373-374
Диківський кущ., Любачівщина — 15, 31
Дилягова, с. Березівський пов. — 12, 29
Динів, м., Березівський пов. — 549-51, 556
„Дід Мороз" — 442
Дідилів, с. Камінка Струмилова р-н. — 110
Дідушичі Малі, с. Стрийський пов. — 108
Дірксен, пос. — 176
Дітріх, Сепп, ген. полк. — 61-62
Дніпро, р. — 280, 482-483
„Дніпровський", див. Галаса Василь
Дніпропетровськ, м. — 366
Дніпропетровська обл. — 169
Дністер, р. — 156-7
Добра, с. Сяніччина — 549
Добрівляни, с. Калущина — 156
Добромильський пов. — 11, 28
Добромильський р-н., Дрогобицька обл. — 151
„Довбня", сот. — 420
Довге, с. Рогатинщина — 151, 156
Довентер, м. — 49
Доглас, Люіс, амб. — 296
Доктор „Бочник" — 437
Долина, м. — 313
Долинщина — 108
Долішний Шлеськ — 47
Домашів, с. Львівська обл. — 361
Домініканська Республика — 63
Дон Жуан — 59, 395
Донбас — 364-367
Донські Козаки — 315
Донцов, Д. — 41
„Дора" див. Скірка, Нуся
Дора, м. — 365
Доріо — 61
Дорошенко, Дмитро, проф. — 251, 256
Доскоч, Іван („Забутий") — 14, 31
Достоєвський, Ф. — 284
Драва, р. — 47
Драгойчев, Цола — 56
„Драпак", кул. — 550
Дрезден, м. — 89
Дрогобицька обл. — 150, 303, 360
Дрогобич, м. — 379
Дрогобиччина — 110, 149, 158
Дрошинець (Дорошівці), с. Чернівецька обл. — 149
Дубівці, с. Івано-Франківська обл. — 152
Дубно, м. — 313
Дубравка, с. Дрогобицька обл. — 360
Дуда, Михайло („Громенко"), сот. — 160, 164, 539-541, 550-551
Дуісбург, м. — 49
Дукля, м. — 133
Дуклянський мертв. пас. — 133
Дуклянський провал — 356
Думбартон Овкс б. Вашінгтону — 74
„Дунай", кул. — 542
Дунай, р. — 47
„Дунайський" див. Гарасимяк, Теодор
Дункерк, м. — 317

ЕАМ (Грецька Військова Організація) — 52-53, 56, 230, 232, 318
Еватт, др. — 270-271, 273
„Евген" див. Вівчаровський, Йосиф
Европа — 42, 45, 59, 71, 86-8, 93-5, 153, 205, 219, 222, 229, 233, 240, 250, 255, 283, 289, 291, 308, 310-1, 319, 345, 362, 385, 391-2, 394, 470
Еден див. Ідей
Еіджі, Антоніо — 57
Ейченсон, держ. секр. — 289-92, 295, 345-346, 368, 370
Еквадор — 63
Елнора, Альта — 361
Ельбльонґ, м. — 20, 37
Емір-Кора, вишк. старш. — 180, 185
Еммеріх, м. — 49
Епіналь, м. — 241
Еретія — 60
Ерфурт, м. — 49
Ескімоси — 496, 522
Еспанія — 64, 87-8, 97, 196, 209, 222-3, 228, 233, 242, 374, 395
Ессен, м. — 49
Естонія — 315, 349
Естонці — 170, 201
Етіопія — 63
Еттлі, прем. — 58, 88, 93, 97, 102, 195, 220, 233, 242, 259, 263, 291, 462, 478
Ефес (старогрецька святиня) — 83

„**Є**вген" — 17, 34
Євреї (жиди) — 208, 242, 276, 278, 525
Єгипет — 59, 63, 221, 234, 263
Єжов — 426-7, 438
Єзупіль, м., Івано-Франківська обл. — 110
Єзупільський р-н., Івано-Франківська обл. — 149, 157
Єлєня Ґура, м. — 20, 37
Єльнін, май. — 344
Єнан — 191-192
Єфремов — 426, 438

Ж., кур. — 108
Жаб'є, м., Івано-Франківська обл. — 109
Жаб'івський р-н., Ів.-Франківська обл. — 109
Жданов, А. — 248-249, 362
Женева, м. — 170
Жерники, с. Любачівщина — 563, 567-568
Жешув див. Ряшів
Жидзів, Юрко — 168
Жиди (євреї) — 208, 242, 276, 278, 525
Жимєрскі-Роля, марш. — 130, 143, 145, 161, 172-4, 184, 289, 379, 397, 421
Жимовскі, мін. — 178
Житомирська обл. — 303, 360
„Жичка" — 15
Жлобінська — 244
Жовква, м. — 559, 565
Жовта Ріка — 85
Жовтневий р-н., Івано-Франківська обл. — 146
Жогатин, с. Перемищина — 164
„Жук", стр. — 542
Жук, Катерина — 389
Жук, Лазар — 360
Жуков, марш. — 69, 89, 318
„Журавель", див. Янківський, Іван
Журавці, с. Томашув Любельскі — 559

З., вд. УПА — 108-109
Заботін, аташе — 329
„Забжанка", пенсіонат — 376
Забуже, с. Сокальщина — 165, 199
„Забутий" див. Доскоч, Іван
Завадзка, Катерина — 557
Завадка Морохівська, с. Сяніччина — 144, 167
Завадка, с. — 545
„Завзятий", стр. — 546
„Завзятий", чот. — 546
„Завзятий", чот. диви Бучек
„Заграва" див. Лебедович, Олена
Заґреб, м. — 47
Зайдекіс, Павіляс, амб. — 386, 399
Закарпатська Україна — 70-71
Закарпатська обл. — 303
Закарпаття — 71, 527
Закерзоння —11-13, 23, 27, 29, 559-560, 565

Закордонні (вд. УПА з УРСР) — 529
„Заливайко" — 554
Залізна Гвардія — 50
„Залізняк" див. Озимко, Михайло
Залуква, с. б. Галича — 109
Замарстинів (Львів) — 276
Замосьць, м. — 562
Запоріжжя, м. — 367
Зарадава, с. Ярославщина — 14, 31, 511
„Заруба" — 559
Засяння — 130-1, 134-6, 142
Засяння (Перемишль) — 166
Заукель — 241
Захаріядіс — 197
Західна Білорусь — 349
Західна Европа — 175, 177, 263
Західна Українська Народна Республіка — 215, 533, 555
Західно-Українські Землі — 79-80, 83-84, 133, 152, 332, 527, 532
Західня Україна — 113, 252, 256, 281, 349, 358, 390, 394
Збора, с. Долинщина — 108
Збруч, р. — 79, 83
„Звенислава" див. Лебедович, Олена
Звєрєв, А. Г. — 119-122
Зволлє, м. — 49
ЗДА (Злучені Держави Америки) — 69, 73-4, 76, 89, 194, 249, 263, 275, 290, 293, 295-7, 318-20, 335-6, 339-40, 343-5, 355, 372, 375, 381-4, 393, 395, 399, 557-61, 563, 567
ЗДПА (Злучені Держави Північної Америки) — 57-60, 63
Зелемянка, Калуш пов. — 314
Зельфельд, м. — 49
Земста, Станіслав — 244
„Зенко" — 559-560, 565
„Зенон" — 20, 37
З'єднаний Український Допомоговий Комітет — 400
Зємє Одзискане — 563
„Зимний" див. Качмар, Степан
Зіґфріда обор, лінія — 48
Зіліякус, пос. — 344
Злучений Український Допомоговий Комітет — 392
Знаменівка, с. Дніпропетровська обл. — 364
Знесіння (Львів) — 276
Золочів, м. — 154
„Зоря" — 539
„Зорян", пвх. — 540, 549, 555-556
„Зоряний" див. Штендера, Евген
„Зоя" див. Химка, Зена
ЗП УГВР — 363, 390, 409, 423, 438
ЗП УГВР Архів — 63, 90, 205, 235, 256, 265, 278, 462
ЗУДАК (Злучений Укр-Амер. Допомоговий Комітет) — 170

І. В. ред. (Редакція Інформативних Вістей) — 367, 398
І. К. (грецька монархічна організація) — 231-232
„Іван Вирвихвіст" — 434
Івано-Франківськ, м. — 154, 156, 158
Івано-Франківська обл. —107-110,146, 149-151, 157-158, 303
Івано-Франківщина — 15, 32,109,149, 154-155, 157
Івченко, інж. — 244
Ігнаші, прис. б. с. Радава, Ярославщина — 14, 31
„Ігор" — 15-16, 31, 33
„Ігор", пвх. — 504
Іден (Еден), Антони, мін. — 57-58, 78, 86, 202, 381, 399
„Ікар" — 20, 37
Ікарія, остр. — 318
Ільків, Микола — 151
Індійський залив — 242
Індійський океан — 64
Індія — 45, 63, 73, 88, 94, 101, 210, 234, 242, 257, 270, 273, 292, 318, 350, 354, 374, 393
Індо-Китай — 57, 59, 94-95, 100, 209, 346
Індонезія — 94-95, 100, 113, 179, 208, 222, 231-234, 262, 352, 354
Інформаційне Бюро (Андерса) — 344
Іпогорскі Лєнкевіч, ред. — 388
Іраваді, р. — 57
Ірак — 59, 63, 318
Іран — 46, 63, 93-95, 97, 100-101,113, 205, 273, 275, 351, 354
„Ірина Мороз" див. Федорів—Бзова, Теофіля І.
„Ірина" — 14-15, 21, 31-32, 38
„Ірина" („Вірна") — 15, 32

Ірляндія — 250, 272, 318
„Іскра" — 14, 30
Ісляндія — 244, 263
Істребітєлні Батальйони див. Стрибкі — 109, 138
Істрія — 241
Італія — 59, 64, 69, 88, 93, 99, 176, 191, 196, 203, 205, 233, 241, 249-50, 258, 270-1, 273, 281, 291, 296, 341, 353-354, 383

Й., Р., провідники — 545
Йодль, ген. — 69
Йонг, кард. др. — 289
„Йосиф І" (Сталін) — 80

К., Володя — 365
К., к-р. — 109
К., чот. — 109
Кабен, с. Буковина — 149
Каблуков, ген. — 412, 423
„Кавка", ст. стр. — 541
Кавказ — 19, 36, 67, 312
Кавський, Влодко — 168
Кадоген, Александер, дел. — 264, 272
Казань, м. — 521
Казахстан — 19, 36
Каїро, м. — 59-60, 72, 74, 309
Кайтель, ген. — 62, 204, 241, 421, 456
Кайтельбруннер — 241
„Калиновий", к-р. — 16, 32
Калінін, М. І. — 448
Калінінська обл. — 126
Калущина — 108, 111, 156
Калькута, м. — 241
Кальників, с. Перемищина — 181, 185, 461
Каменець-Подільська обл. — 303
Камерун — 229 Камінскі — 176, 373
Камінка, с. Івано-Франківська обл. — 109
Камінського Бригада див. Камінскі
Камянка, с. Стрий пов. — 313-4, 557-8
Канада — 57, 63,106,170-1,240,276-8, 308, 316-7, 321, 325-30, 347, 352, 372, 392
Канадійський Український Допомоговий Фонд — 391
Канадійський Український Комітет (КУК) — 171
Капиця, Петро — 507, 511, 525
Капо, дел. — 293
Каринтія — 87, 222
Карльсруе, м. — 49
„Кармелюк" — 13-14, 30-31, 563
Карпати, г. — 128, 139, 181, 358, 502, 514, 517, 554
Карпатська Україна — 254, 393-4
Карпатська Українська Республіка — 281
Карр, Сем — 328
Карр, прем. — 310
Картіє, пос. — 328
Каспійське море — 202
Кассель, м. — 49
Кассіні, ген. 316, 318
Катамай, Богдан — 390
Катерина II, цариця — 82, 285
Катеринослав, м. — 214
Катовиці, м. — 20, 37, 387, 399
Катинь, м. — 209
Качмар, Степан („Зимний"), чот. — 529, 531, 545
Квасинина, с. Сяніччина — 529
Квіслінґ — 86
„Квітка", стр. — 542
Кейсерів, Михайло — 168
Кемптен, м. — 169
Кеніґсберг, м. — 48, 349, 388
Кентук (Кентаки), штат — 384
Кер, амб. — 209, 229
Керзона лінія — 7, 23, 54, 90, 106-7, 128, 132, 134-5, 139, 141, 145, 159, 167, 172, 174, 178, 183-4,254, 331, 356, 387, 392, 474, 484, 529, 537, 555
Кернік — 102
Керзонська Україна — 136
Києво-Печерська Лавра — 82
Київ, м. — 55, 84, 115, 125, 188, 192, 214-5, 225-6, 325-6, 367, 398, 416-7, 424, 456, 483
Київлянин, Я. Я. — 85
Кимбердж, мін. — 59
Кипр, остр. — 46, 369
Кирплейз, Йосип — 392
Китай — 11, 74-5, 85, 88, 90, 93-5, 97-101, 113, 178, 191-2, 195-6, 202-3, 208-10, 221, 229, 239, 241, 245, 249, 258, 273, 275, 294, 309, 317, 342, 371-2, 396-7

Кіданці (Кійданці), с. Коломийщина — 151
Кінґ, Маккензі, прем. — 57, 97, 273
Кінчаки, с. Єзупільський р-н., Івано-Франківська обл. — 157
Кіргізька ССР — 126
„Кіс", стр. — 546
Кісельов (Кіселєв), дел. — 75, 229
Клей, ген. — 297
„Клим" див. Бревка, Евстахій
Климівці, с. Тернопільська обл. — 108
Клівелянд (Клівленд), м. — 360, 389, 400
Кліш, Вілліям — 557-8, 560, 564-565
Кліш, Галіна див. Лебедович, Олена
Кліш, Катерина — 565
К-М — 15, 32
„Клочник-Сірко", май., д-р — 181, 185
Клярк, амб. — 58
Кметь, Іван („Крет") — 559, 563, 567
Кнапп, Михайло — 389
Кнобльох, Іванка („Підгірянка") — 19, 36, 562, 566
Кобильниця, с. Любачівщина — 164
Кобленц, м. — 49
Кобург, м. — 49
Коваленко, Л. — 285, 325
Коваль, Іван („Тріска"), стр. — 530
Ковач, Беля — 296, 320, 343
Ковтун, Іван — 417
Коген, Джозеф — 277
Коза („Ярополк") — 17, 34
„Козак", стр. — 546
Козєл, Евґеніуш, стр. — 557
Козловскі („Муха") — 559
Колодзінський, Михайло — 67, 90, 528
Коломийщина— 110-111, 151, 276
Коломия, м. — 276, 278
Колюмбія — 63, 201, 265, 297
Кольмар, м. — 48
Кольорадо, штат — 369
Комарів, с. Івано-Франківська обл. — 147
Комарно, м. — 60
Комітет Українців Канади (КУК) — 390-393
Конґрес Американської Польонії — 86
Конеллі, сен. — 249-50, 264
„Коник", полк. — 145, 162-3,181,185
Конів, с. Добромильський р-н., Дрогобицька обл. — 151
Коновалець, Евген, полк. — 67, 90, 217
„Конончук" — 447-448
Коньєв, марш. — 47, 378
Копанський, ген. — 241
Копецький, мін. — 61
Копка, Теодор — 393
Корея — 294-295, 370-371
„Кордик", віст., кул. — 542
Корманичі, с. Перемищина — 12, 29
Корманицький ліс, Перемищина — 12
Корменд, м. — 48
Корнієць — 124
„Корнійчук" („Вир"), пров. — 21, 37, 266
Коросно, пов. — 79
Коротченко — 188-189, 192
Корсика, остр. — 209
Корфу, остр. — 297, 370
„Корч" — 533, 555
Корчин, с. Сокаль пов. — 110
Корчмин, с. Рава Руська пов. — 361
Косіор, С. — 426, 438
Космач, с. Яблонівський р-н., Івано-Франківська обл. — 107
Коссак, Зенон — 67, 90
Коссар, Володимир, інж. — 391, 393 400
Костаріка — 63
Костельник, Гавриїл, о., др. — 253
Котович, Болєслав, журн. — 312, 321
Кох — 313
Коциловський, Йосафат, еп. — 254
Коцьолок, Ярослав („Крилач"), хор., сот. — 529, 531, 540-542, 550
К-П (Краєвий Провід) — 247
КПЗУ — 18, 35
Кравзе, Гельмут („Мар'ян"), д-р. — 543-544
Кравники, с. Вишневецький р-н., Тернопільська обл. — 108
Кравченко, ред. — 244
Краєва Рада Польщі — 209
Краєвський, Онуфер — 168
Краків, м. — 20, 37, 80, 138, 211, 242, 251, 562, 566
Краковець, м. — 413, 417
Краматорськ, м. — 364
Красне, с. Тернопільська обл. — 110

Краснопілля р-н. — 109
Кремянець, м. — 313
„Крет" див. Кметь, Іван
Крет, остр. — 345
Кривий Ріг, м. — 367
Криворіг, м. — 169
Криворіжжя — 364
Кривоустий, Болєслав, король — 388
„Крига", стр. — 546
Крижанівський, С. — 285
„Крилач" див. Коцьолок, Ярослав
„Крим" — 16, 21, 33, 42, 84, 130
Кримська конференція — 54, 58, 169-170, 233
Кримські татари — 24, 29
Криниця, м. — 131, 133
Кристинопіль, м. — 131, 165, 199
Кричка, с. Івано-Франківська обл. — 156
Кросман, пос. — 263, 274
Кругель Великий, с. Перемищина — 166
„Крук", стр. — 166, 413, 557-559
Крути, м. — 67, 115, 183, 225-227
„Крутій", рой. — 420
„Ксеня" — 19, 36
КТМ. — 536, 555
Куба — 63, 337
Кугелмас, Дж. Алвин, журн. — 333
Кузик, Василь М. — 364
Кузьмина, с. Бірчанщина — 142,160, 180, 185
Куйбишевська обл. — 391
Кулик. М. — 20, 22, 37-38
Куликів, с. Жовківщина — 559
Кулієв, Т. І. — 125-126
„Кулька" — 502, 524
Кундзич, А. — 284, 378
Кундзіч див. Кундзич, А.
Кундзьоґ, А. — 325
Купчинці, с. Тернопільська обл. — 360
Курди — 204
Курильські острови — 349
Курська обл. — 448
„Кучер", стр. — 546
Кушнір, Василь, о. д-р — 391, 393,400
Кю-Шю (Кюшу), остр. — 189

Л., вд. УПА — 108
Л., с. — 511
Лаврентій „Вирвихвіст" — 432
Лазаревський — 325
Лази, с. Ярославський пов. — 14, 31
Лайн, Пітер — 315
Лалак — 188-189, 192
Лане (Лейн), Петер — 322
Ланівці, м., Тернопільська обл. — 108
„Ластівка", див. Янківський, Григорій
Латвійці — 170, 201, 24
Латвія — 315, 349
Лебедович, Адріян — 568
Лебедович, Анна — 568
Лебедович, Ігор — 568
Лебедович, Олена („Звенислава", „Заграва") — 12-14, 19-21, 29-30, 36-38, 538, 557-568
Левант — 73
Левицький, С. — 11, 28
„Леґенда" (Климів Іван) — 67, 90
Ледовий океан — 276-277, 305
Лежайщина — 134
„Лейба Брунштейн" — 432
Лейн Бліс — 368, 371, 397
Лемки — 134
Лемківський р-н. — 25
Лемківщина — 9, 107, 130-1, 133, 135, 141, 143-144, 183, 254
„Лемко", ТВ УПА — 7, 11, 16, 23
„Лемко", р-н. — 33
Ленін, В. — 81-2, 283, 362, 492, 508
Ленінград, м. — 19, 36, 209, 315
Леонов, ст. лейт. — 163, 199
Лепетін, журн. — 455
Лєрмонтов, М. — 284
Лестріо, Фернандо де — 209
Лєґніца, м. — 20, 37
Либохора, с. Львівська обл. — 314
Ливан — 59, 63, 72-74, 89-90, 210, 244, 354
„Лилик", пвх. — 539
„Лиман" — 15, 32
Лиманич, Василь — 116, 183
„Липа" 12, 28
Липа, с. Бірчанщина — 164
Липина, с. Львівська обл. — 419
Лисець Старий, с. Івано-Франківська обл. — 109
Лисоня, г. — 67, 532
Литва — 349, 385-386
Литовський конґрес — 386
Литовці — 169-170, 201, 244

Лі, Тріґве, ген. секр., ООН — 221, 264
Ліберійці — 189
Ліберія — 63
Лівче (Лівча), с. Любачівщина — 568
Ліґа Українських Політичних В'язнів — 170
Ліґа Націй — 203, 350-2
Ліквідаційна Місія (Андерса) — 344
„Ліна" — 20, 37
Лінд-Руд — 205
Ліппман — 310
Лісько, м. — 144, 166, 531
Лісько, пов.— 166
Літвін — 283
Літмановіч, Владислав — 557
Лічман, Теодор — 365
Ліщава, с. Бірчанщина — 144
Ллйод-Джордж, Д., пос. — 59, 189
Лодзь, м. — 562, 566
Лозова, с. Вінницька обл. — 364
Лондон, м. — 45, 56, 59-62, 78, 88-9, 99, 102, 113, 174, 178-9, 201-5, 208-9, 211, 221-3, 228-235, 241-5, 248-250, 261-2, 264-5, 275, 278, 290, 294-8, 315-320, 322, 326, 336-8, 340-1, 343, 345-7, 367-374, 376, 385-6, 393, 395-8, 400, 417, 424, 431-432, 462, 482, 501, 510
Лондонська конференція — 99, 221,430
Лондонський польський уряд — 102
Лопата, г. — 314
Лопух, Іван — 401
Лопушанський, Микола („Слота") — 17-18, 34
Лосівка (Лесівка), с. Богородчанський р-н., Івано-Франківська обл. — 109
Лотарингія — 48
Лотва див. Латвія
Лотиші див. Латвійці
Луженецький, Евген („Шувар", „Д. Ш."), кур. лікар — 543, 550, 556
Лукавиця, стан. б. Ліська — 166
Луцьк, м. — 312-313
Любачів, м. — 14, 130, 142, 185, 411, 419, 560, 565
Любачівка, р. — 429
Любачіаський пов. — 13-15, 30-32
Любачівський р-н — 29
Любачівщина — 12-14, 131, 134, 141, 144, 159, 164-5, 180, 185
Любич (Любича Камеральна, Любича Королівська), с. Любачівщина — 559, 562
Люблинець, с. (Новий і Старий), Любачівщина — 13, 30, 135, 183, 406, 409, 429
Люблинський уряд — 86
Люблін, м. — 55, 64, 412
„Любченко" див. Андрусєчко, Любомир
Любченко, П. — 426, 439
Люіс, Джон — 274
Люїсвіль, Кент., м. — 384
Люксенбург — 60, 63
Лютовиська, с. Старосамбірщина — 157
Люцон, м. — 85
Ля Паз, м. — 57
Ляваль — 89
Лягузен, ген. — 204
Ляйпціґ, м. — 49
Лялюк, К. („Грізна") — 13-14, 22, 29, 31, 38
Ляшіо, м. — 57
Ляшки Довгі, с. Ярославський пов. — 15, 31
Львів, м. — 19, 36, 256, 276, 318, 356, 378, 387-9, 394, 527, 532, 559
Львівська обл. — 303, 360-361
Львівське воєв. — 332
Львівщина — 131
Льондек-Здруй — 376
Льопіс, мін. — 395
Льоренц, мін. — 317

М., д-р., див. Кравзе, Гельмут
М., к-р. — 513
М. П-к — 551
Мавбатен, адм. — 190, 374
Магатма Ґанді — 374
Магнітогорськ, м. — 382
Мадрид, м. — 223, 345
Мадярщина — 45, 47-48, 96, 104, 113, 209, 211, 229, 242, 258, 270-273, 281, 299, 319, 341, 343, 345-346, 352-353, 373, 385
Маєр, лорд — 250
Маєр, сен. — 248
Мажіно, обор, лінія — 48
Мазепа, Іван гет. — 82, 217, 449, 547

Майдан, с. Івано-Франківська обл. — 154
Майданські ліси б. Сколє і Турки — 313-314
Майнгайм, м. — 49
Майсінгер — 320
Мак Кінґ див. Кінґ, Маккензі Макар, Володимир — 12, 22, 29, 39, 555
Македоня — 197-198, 368
Маківка, г. — 67, 532
Маккормік, Ганна — 289
„Макомацький" — 529
Максімос, прем. — 337
Маленков, Г. — 248, 362
Малин, с. Рівенська обл. — 312
Малиновський, марш. — 47
Малишко, А. — 285
Малковичі, с. Перемищина — 135,183
Манастир, с. Ярославщина — 16
Мандаля, м. — 50, 61
Манджурія — 94, 101, 275, 316, 350, 352
Маніля, м. — 190
Маннергейм, марш. — 59
Мануїльський, Д. — 87, 201, 222, 232, 243, 250, 271-275, 279, 448-449, 460, 462
„Мар" див. Ґоляш, Степан
Мариновська — 296
„Марійка" — 12, 28
„Марічка" — 3, 11-12, 19-21, 28-29, 36-38, 236
Маріюпіль, м. — 365
„Марко" див. Дашко, Володимир
Маркос, ген. — 343, 370
Маркс, К. — 120, 283
„Марта" — 12, 16, 28, 33
„Марта" див. Федорів-Бзова, Теофіля І.
„Марта" див. Філь, Ярослава
„Маруся" див. Федорів-Бзова, Теофіля І. — 16, 33
Маршал, ген. — 209, 239, 289-292, 294-296, 318-319, 338, 341-346, 370-372, 394-395, 397-398
„Мар'ян" див. Кравзе, Гельмут
Масарик, мін. — 61, 228
Маслов, С. — 284
Матюшенко, Павло — 213
„Мах" — 80, 90
Мачко, о. — 560, 565
Маяковський, В. — 284
Медика, м. — 13
Меітані, Раду — 60
Мей, Аллан Нанн — 328
Мек Нарней, ген. — 293
Мек Ніль,- мін. — 244
Мекартур, Д., ген. — 190
Мекленбург — 89
Мексико — 59, 63, 99, 221, 317, 319, 372
Мельник, Андрій, полк. — 251
Мельниківці — 380
Меншіков, амб. — 397
Меппель, м. — 49
Мєжва, Ст. — 242
Мизераль, Едвард Вільфред — 277
Мизник, Петро — 361
Миколаєнко — 110
Миколаїв, м. — 366
Миколаєнко, Петро („Байда", „Б-да"), май., кур. — 549, 556
Мирова конференція (Париж) — 238-239, 258-259, 273, 279, 298, 387, 393, 449, 533
„Мирон", рой. — 530-531
Мирон, Дмитро — 67, 90, 553
Митенко, Руссел — 563
Митрик, Текля — 168
Михайло, король — 208-209
Михайлович (Міхайловіч), Д., ген. — 52
Мівків, с. Любачівщина — 15, 31,406, 409-410
Міжнародний Трибунал — 371, 398
Мізунь, с. — 313
Мікадо — 448
Міколайчик, с. прем. — 102-103, 138, 210, 243
Мільгайм, м. — 49
Мільо — 535-536
Мінданао, острів — 56, 85
Мініх, ген. — 84
Мірек, воєвода — 424
Місія УПА.Архів — 10, 15, 18, 26, 32, 34-35, 112, 192, 198
Міссурі, штат — 249
Міто, м. — 189
Міхаловскі, д-р. — 290-291
Міхновський, Микола — 181
Міщишин, о. — 560, 565

Мкрюер, Дж. с. суддя — 277
Млин, с. Ярославщина — 164, 199, 417
МО (Міліція Обивательска) — 550
Модль — 241
Мозель, р. — 48
Мокреєв, Юрій — 325
Молдавія — 295
Молотов, В. — 58, 60, 75, 78, 94, 99, 127, 201, 210, 238, 248-249, 259, 261-262, 264, 270, 272, 274-275, 319, 338-339, 341-345, 368, 370, 372-373, 396-397, 430, 432, 440, 453, 469, 478, 484, 507
Мольсон, мін. — 454, 462
МОН (Міністерство Оборони Народовей) — 564
Монголія — 250
Монгольська Республіка — 272, 351
Монедас, Михайло — 56
Монтгомері, фельдмарш. — 48-49, 69, 89, 502, 525
Монтреаль, м. — 277, 328
Морген (Морґан), ген. — 211, 230
Москва, м. — 19, 36, 42, 51-55, 57-62, 67, 75, 80-82, 84, 86, 87-89, 95, 101, 115, 123, 125, 132-133, 140, 152, 178, 191, 193, 197, 208-210, 216, 221-222, 229, 232, 243-245, 258-259, 264-265, 270, 273, 276, 284, 287, 289-298, 305, 307-308, 315-318, 320, 322, 324-325, 327, 329, 333, 335, 337-339, 341-347, 349, 351, 353-354, 361-362, 366-368, 370-374, 376, 386-389, 396-400, 417, 451, 453, 462, 467, 500, 502, 508, 522, 544
Московська конференція — 178, 294, 317, 337, 341-342, 346
Мотовилівка, ст. — 67
„Мотря" — 12, 28
„Мрія", сот. — 550
Мрозінскі, Роман, аташе — 561, 566
Мукачів, м. — 394
Мундт, посол — 176
Мурини (негри) — 189
Мурманськ, м. — 274
Муссоліні, Б., дуче — 448
„Муха" див. Козловскі
Муц, Теодор — 360
Мюллєр — 455
Мюнстер, м. — 49
Мюнхен, м. — 49, 56, 208-209, 244, 289, 346

„**Н**", чот. — 109
Н., с. Івано-Франківська обл. — 153
Н. Н. — 17, 34
Нагіканіцца, м. — 48
Нагоя, м. — 56
Нагуєвичі, с. Дрогобиччина — 158
Надвірна, м., Івано-Франківська обл. — 109
Наддніпрянська Україна — 377
Надорожна, с. Тисьменицький р-н., Івано-Франківська обл. — 151
Надренія, м. — 22, 248, 262, 297, 373
„Назар", див. Галаса, Василь
Назарук, Осип, д-р. — 251, 256
Нарвік, м. — 45
Народна Самооборона — 135,139,163
Наха, острів — 85
Негрін, прем. — 59, 209
НЕП — 82
Нижанківці, с. Товмацький р-н., Івано-Франківська обл. — 108
Нижнів, с. Івано-Франківська обл. — 154
Нікараґуа — 63
Нікельсон, Герольд — 237-238, 240, 271, 373
Нікея, м. — 344
Нікіченко, ген. — 241
Німеччина — 45-46, 48-50, 56-59, 64, 68-70, 76-77, 79, 83, 85-86, 88-90, 93, 97, 106, 117-118, 169, 191, 196, 198, 201, 203, 237, 244-245, 248-249, 251, 258, 264, 281, 290-294, 296-297, 302, 308-309, 311, 313, 316-318, 320, 338-339, 341-343, 346, 349, 354, 363, 366, 368, 370-371, 373-374, 383, 389-390, 392-395, 397, 510
Німці — 58, 176-177, 189, 364, 366
Нісса, р. — 178, 196, 198, 243, 297, 388, 396, 389
НКВД — 84, 103, 108, 146-7, 150-1, 156-7, 243, 285, 312, 323, 327, 353-4, 378, 424, 484, 524
НКҐБ — 150, 471, 484
НН (різних) проводів — 529

Нова Гребля, с. Любачівщина — 142, 164, 199, 411, 419, 429
Нова Гвінея — 85, 262
Нова Зеляндія — 63, 88, 222
Нове Село, с. Любачівщина — 165, 199, 559
Новий Кремінчук (Кременчук), м. Дніпропетровська обл. — 168-169
„Новий" — 16, 33
Новосілки, с. Сяніччина — 167
Новочин (Нивочин, Невочин), с. Івано-Франківська обл. — 108, 154
Ноєдлі, мін. — 61
Норвегія — 43-5, 63, 69, 86, 88, 221
Нордгаузен, м. — 49
Норинберг — див. Нюрнберг, м.
Носек, мін. — 61
Носик — 525
НСЗ — 103, 244, 356
НСЗ Сьвєнтокшижська Бригада — 177
Нюрнберг, м. — 49, 106, 204, 211, 241, 243, 458, 463
Нюрнберзька тюрма — 176
Нюрнберзький процес — 106
Нюрнберзький трибунал — 241
Нью Бритен, Конн., м. — 392, 400
Нью Йорк, м. — 63, 200, 202-203, 205, 210, 220, 223, 229-230, 235, 243, 245, 248-250, 261-262, 265, 272, 274-275, 278, 281, 289, 292-296, 298, 317-318, 322, 333, 337, 340-2, 344-7, 357, 369, 371-2, 374, 376, 380, 384, 386, 391, 393-4, 400, 403, 500, 524, 557
Нью Мексіко, штат — 384

О-П, к-р. — 513
Обертас, В. — 361
Одеса, м. — 188
Одра, р. — 47-8, 71, 17-8, 196, 198, 243, 297, 358, 371, 388-9, 396
Озимко, Михайло („Залізняк"), чот. — 13, 29, 164, 423, 529, 539-40, 550
Озівське море — 241
Ойген, прок. — 368
Окінава, остр. — 85
„Оксана" див. Ріпецька, Марія
ОЛ (одна з польських партій) — 102
„Олег", див. Онишкевич, Мирослав
Олег, кн. — 41
„Олені", підстаршинська школа УПА — 181, 185
Олесніца, м. — 20, 37
Олесь, О. — 440
Олешичі, м. — 142, 164, 411, 419, 429
Олешів, с. Івано-Франківська обл. — 156
Олешків, с. Івано-Франківська обл. — 154
„Оля" — 17, 34
„Ольга" — 562
Ольга, кн. — 553
Ольштин, м. — 567
Ольштинське воєв. — 563
Онишкевич, Мирослав („Орест", „Білий", „Олег"), к-р., 6 ВО УПА — 40
ООН — 1, 97-8,105, 170-1,174-5,178-9, 201-3, 205, 208-10, 220-1, 228-9, 231-3, 242, 248-51, 255, 262-264, 272-3, 278, 280, 293, 295-6, 337-9, 343, 350-2, 368-70, 372, 375, 398, 484, 500
ООН, Рада Безпеки — 221, 229-32, 234, 249-50, 264-5, 272, 289, 290, 297, 344, 352, 369-370
Ополє, м. — 61
Оран, м. — 61
Оранієнбург, м. — 251
Орджонікідзе, С. — 283
„Орелець" — 12, 28
„Орест", див. Онишкевич, Мирослав
Орищак, Данило — 360
„Орлан" див. Галаса, Василь"
„Орли", вд. УПА — 504, 522
ОРМО — 550
„Орський", пор., сг т. — 163,165,181, 185
„Осип", бул. — 181, 185
Оснабрюк, м. — 49
Остап — 364
„Остап" — 17, 33
„Остап" див. Федак, Михайло
„Остап", віст., чот. пвх. — 551
„Остап", к-р., див. Охота, Павло
Остендорф, ген. — 60
Остін, сен. — 318, 369
„Острий", кул. — 181
Острів, с. Ярославщина — 5
Остряниця, от. — 448

Осубка-Моравскі, прем. — 102, 176, 421, 460, 508
Осьвєнцім, концтаб. — 61, 177
Оттава, м. — 277, 328-9
ОУН — 11-2, 14-5, 17-8, 20, 29, 31-2, 34-5, 37, 42, 90, 111-12, 149, 173, 180-181, 185, 187, 192, 205, 396-397, 463, 507, 527, 555, 557-64, 566-8
Оффенбах, м. — 49
Охота, Павло („Остап"), ст. бул., чот. — 529, 545-546

П., м. — 554
П. М. — 340
Паасіківі, прем. — 62
„Павленко", к-р. — 181, 185
Павло I., король — 395, 397
Павлокома, с. Березівський пов. — 135, 183, 540
Павлюк, Е. — 364, 375, 448
Паєр, ген. — 385
Пакістан — 270
Паламарчук, Лука — 325
Палевскі — 230
Палестина — 95, 101-2, 201, 203, 208, 211, 239, 242, 257, 273, 290, 295, 309, 318-20, 396, 510
Панама — 63
Панч, Н. — 285
Папа римський — 38, 176, 254
Папен фон — 241
Парагвай — 63
Париж, м. — 56, 58, 61, 233, 258, 271-3, 279, 287, 308, 312, 315, 340, 343, 346, 351, 361, 393, 396, 533
Паризька конференція — 241, 243, 245
Паррі, пос. — 204
„Партизан" — 189
Пасленк, м. — 20, 37
„Паст" — 508
Паттон, ген. — 49
Пацифік див. теж Тихий океан — 90, 249, 289, 309, 344
Пачовський, Василь — 235
„Певний" — 17-8, 34
Пейпер, сен. — 291
Пелька, Пелагія — 505
Пензенська обл. — 126
Перегінсько (Перегінське), с. Калущина — 109-111
Перемиський курінь УПА — 8, 24, 529, 556
Перемиський терен — 11
Перемиський р-н. — 28-29
Перемишль, м. — 12, 130-131, 142-144, 159-161, 166, 183, 254, 315, 359, 531, 540
Перемишль, пов. — 79
Перемищина — 7, 12, 21, 28, 38, 131, 134-135, 141-142, 144, 163, 165, 181
„Перець", рой. — 156, 545
Перечин, м., Закарпатська обл. — 394
Персія — 88, 93, 179, 201-4, 208-10, 221-2, 229-32, 234, 239, 242, 245, 309
Перська затока — 45, 64
Перу — 63
Петен, марш. — 62, 89, 100, 448
Петербург, м. — 80, 214
Петерсон — 229
Петлюра, Симон, гол. от. — 165, 199, 217, 449, 451
Петро I, цар — 80-84, 470
„Петро" див. Черешньовський, Михайло
Петро, король — 52, 204
Петров, ген. — 378
Петропавлівка, с. Дніпропетровська обл. — 364
Пеців, Ярослав („Вадим", „В-М"), кур. пвх. — 17, 34, 534, 549
ПЖ (Полева Жандармерія) — 529
Пикуличі, с. Перемищина — 166
„Пилип Долішний" — 493
Пилипенко (май. Цекін) — 199
Пилипівський („Анґлік") — 15-6, 31-2
Пильчук, I. — 285
Пискоровичі, с. Ярославський пов. — 135, 180, 183, 461, 463
Питренко, Василь — 365
Південна Африка — 259
Південний Сахалін, півостров — 349
Північна Америка — 7, 23, 170
Північно Африканський Союз — 63
Підбуж, с. Дрогобиччина — 158
Підволочиська (Підволочиськ), м., Тернопільська обл. — 110
„Підгірянка" див. Кнобльох, Іванна
Піддубчишин, I. — 393
Підкарпаття — 355
Підляшшя — 10, 17-9, 21, 26, 34, 36, 38, 130-131, 135

Підмихалля (Підмихайло), с. Калущина — 109
Підпечери, с. Івано-Франківська обл. — 154
Підстаршинська школа УПА „Олені" див. „Олені" підст. шк. УПА
Пій XII, папа — 229, 231, 320
Пілсудський, Ю., марш. — 200
Пільгуков — 325
Пінк, адм. — 297
Піорковска, Генрика — 557
Пірл (Пирл) Гарбор — 381, 384
Пластірас, ген. — 52-3, 61
Платон, архиеп. — 312
Плаузен, м. — 47
„Плашай", стр. — 542
Побережжя, с. Івано-Франківська обл. — 155
„Повстанець" — 189
Повстанці — 108, 142, 144, 157, 162-4, 166-7, 315, 356, 380, 438, 441, 466, 504, 510
Погоня, с. Тисьменицький р-н., Івано-Франківська обл. — 150
Поседвурни — 176
Поділля — 313, 532
Познань, м. — 20, 37, 47, 274
Поленд, Фрідерік В. — 328
Полино-Гута, с. Житомирська обл. — 360
Полікарп, митр. — 252, 312
Полтава, м. — 217, 482-483, 485
„Полтавець" див. Василенко, Петро
Полтавська обл. — 15, 32
Полтавщина — 482-483
Полуднева Америка — 316
Полуднева Европа — 244
Польскє Стронніцтво Людове (ПСЛ) — 102-103, 176, 233, 242, 264
Польська Армія — 29, 31-32, 142, 399
Польська Робітнича Партія (ППР) 102-103, 264, 471, 484
Польська Християнська Партія Праці — 233
Польське Військо — 141, 160, 163, 167, 419, 421, 456, 465
Польща — 9-20, 23-4,29, 36-7,45, 53-4, 57-9, 61, 64, 70, 74-5, 78-80, 86, 93, 103, 113, 118, 127, 130-2, 140, 161, 172-3, 178, 183, 196, 198, 200 202, 205, 209-11, 221, 229, 243, 250, 262, 264, 270, 274-5, 281, 287-8, 290-1, 296-7, 299, 309, 311-2, 315, 317-9, 331, 333, 336, 343-5, 349, 351-3, 355-7, 359, 369-71, 373, 375, 379, 385, 387-9, 393, 396-7, 400, 421, 423
Поморя — 47, 59
Попєль — 102
Португалія — 97, 395, 250, 272
Поруби, с. Березів пов. — 540
Порурря — 22, 248, 262, 373, 395
Потічний, Петро, Й. — 21-22, 38
Потічний, Андрій („Залізняк"), чот. — 540
Потічний, Володимир — 540
Потсдамська конференція— 190,192, 196, 336, 341, 345
Потсдам, (Потсдам), м. — 190, 195-6, 198, 203, 262, 336, 345, 394, 401
ППР див. Польська Робітнича Партія
Правобережна Україна — 364
Прага, м. — 60, 70, 251, 317, 331
Прайс, Байрон — 203
Пралківці, с. Перемищина — 166
Прибалтика — 44
Прибалтійський Басейн — 47
„Притис", боєвик — 554
„Прірва" див. Штендера, Евген
„Прірва, Є." див. Штендера, Евген
„Професор" — 12, 28
Прусія — 89
„Прут", к-р. — 160
Прушинскі, Ксавери, журн. — 130
Прхаля, ген. — 234
Пряшівщина — 104
ПСЛ. див. Польскє Стронніцтво Людове
Пукач, Михайло — 390
Пушкін, А. — 284, 444

Р., пров. — 530, 546
Раба, р. — 48
Рава Руська, м. — 359, 568
Равщина — 131
Радава, с. Ярославщина — 14
Радеску, прем. — 51, 57
Радехів, м. — 110
Радимно, м. — 134, 503
Радіянов, амб. — 398
Радча, с. Лисиницький р-н., Івано-Франківська обл. — 158

Райне, м. — 49
Рамадіє, прем. — 346
Расселл, Нед, журн. — 322
Реґенсбург, м. — 244, 342
Редер — 241
Рейкявік, м. — 244
Рейн, р. — 48-49
„Рента" — 10, 14, 19-22, 26, 31, 36-8, 436, 548
Рентін, пос. — 340
Репатріяційна комісія — 387, 399
Репуженці, с. Буковина — 157
Рестон, Джеймс, журн. — 249
Ржимовські — 262
Риботичі, с. Перемищина — 166
Рига, м. — 80
Риклєвскі, Ян — 233
Рильський, М. — 451
Рим, м. — 57, 229, 254, 264, 275
Риманів, м. — 131
Рібентроп, мін. — 88, 204, 209, 241, 333,463
Рівенська обл. — 303
Рівне, м. — 313
„Різун" див. Андрусяк Василь
Ріо де Жанейро, м. — 59
Ріпецька, Марія („Оксана") — 19-21, 36-38, 236
Ріпецький, Модест, д-р. — 19-21, 37-38
Ріпка, мін. — 61
Ріу-Кіу, остр. — 50
Річниця, с. Любачівщина — 563, 567-8
Робертсон, ген. — 370
Ровз, Фред — 277, 328
Рогатинщина — 154, 156
Рогізно, с. Старосамбірщина — 149, 155
Рогоза, Михайло, митр. — 254
Родос, остр. — 46
Рожанка, с. Стрийщина — 158, 313
„Розбийко", стр. — 546
Розенберґ, А. — 69, 287, 295, 313
„Розруба" — 454, 462
„Розум", чот. — 539
Рола, марш. — 184
„Рома" — 20, 37
„Роман" див. Слюсарчик, о. д-р.
Романюк, інж. — 244
„Ромко", кул. — 546
Ропенка, с. Сяніччина — 537
Російська Православна Церква — 90
Росія — 69-71, 74-7, 80-2, 86, 89, 92, 94, 99, 133, 178, 190-1, 194, 201, 208-10, 214-5, 226, 229, 232-3, 238, 241, 248-50, 262-4, 270-2, 274, 276, 280-1, 303, 305, 310-1, 316-7, 319-20, 330, 336-7, 341, 352-3, 355-7, 362-3, 369, 37-3, 382-4, 386-7, 389, 394-7, 433-4
Росіяни — 76
РСАФ (РКАФ — Роял Канедієн Аїр Форс) — 328
Рубік, м. — 296
Рудченко — 364
Рузвельт, Елеонора — 320, 391
Рузвельт, Ф. Д., през. — 58-9, 63, 65, 130, 210, 310, 341, 387
Румунія — 45, 49, 51, 57, 60, 64, 71, 99, 105, 118, 196, 208, 210, 230, 248, 258, 262-3, 272, 281, 290, 292-3, 295, 299, 311, 336, 341, 349, 352, 372, 517
Рундштедт, марш. — 48, 57
Рурський басейн — 48-49
Рутковска, Елізабета — 561-2, 566-7
Рюрик, кн. — 448
Рясний, ген. — 188-189, 192
Ряшів, м. — 142, 288, 424

С, вд. УПА — 108-109
С, к-р. — 109, 162, 164
С, с. Перемищина — 553
С.В.У. — 365
С. П., росіянка — 364
Серакісці, с. б. Медики — 13, 29
Саар — 262, 297
Савд, король — 223
„Савченко, Зенон" див. Галаса, Василь
Сайс—Інкварт, мін. — 209
Саксонія — 89
Салльонікі, м. — 343, 368
Сальвадор (Ель Сальвадор) — 63
Самбірщина — 155
Самбія (Замбія) — 48
Самооборона — 143, 145
Самооборонний відділ — 158
Сан Франціско конференція — 58-9, 74, 76, 86-7, 89, 94, 170, 210
Сан Франціско. м. — 44, 53, 58-9, 61, 63, 74-6, 78, 86-7, 89-90, 94, 100, 106, 113, 189, 210

Сантос — 53, 64
Сапєга, кард. — 320
Сараєво, м. — 48
Саратов, м. — 521
Сато, амб. — 60
Сауді Арабія — 59, 63
Сахалін, остр. — 87
Сахсенгавзен, концтаб. — 251
СБ — 460-461, 557, 559, 563-564
Св. Юра, храм, Львів — 84
Свидник, с. Турка р-н., Дрогобицька обл. — 150
Свідж, м. б. Варшави — 561-2, 566
Свобода, Людвіґ, ген. — 61
Святослав Завойовник, кн. — 41
„Святослав" — 17, 34
„Святослава" — 12, 28
СД (Стронніцтво Демократичне) — 102
Селиська, с. Березів пов. — 540
Сельбі, журн. — 296
Сельвери, проф. — 233
„Семенів, З." див. Соколюк, З., д-р.
„Семко", кул. — 546
Семушова, с. Сянік пов. — 530
Сенатський Військовий Комітет — 383
Сенатський Комітет Військових Справ — 383
Сеніо, р. — 49
Сенькова (Сенькова Воля), с. Сяніччина — 545
„Сербієнко", боєвик — 149
Середземне море — 43, 45-6, 52, 71-2, 94, 190-1, 197, 243, 258
Середнє Велике, с. Сяніччина — 167
Середній Схід — 64, 90, 317
Середня Азія — 82
Середня Европа — 53, 95, 263
Серники, с. Рогатинщина — 154
Сефґос, мін. — 368
Сибір — 68, 82, 150-152, 159, 240, 253, 276, 305, 315, 359, 364, 392, 402, 414, 432-3, 440, 456, 467, 485, 507, 509, 523, 535
Симуляк — 342
Синевідсько Вижне, м. — 313
Синявський р-н. — 16, 32
Синявщина — 134, 143, 249
Сирія — 59, 63, 72-4, 89-90, 210, 265, 354
„Сич" — 10, 12-16, 21, 26, 29-33, 38
Сич, Левко — 540
Сільце, с. Перемищина — 165
Сім, Горі — 50
Сінґапур, м. — 56, 85
Сіпау, м. — 57
„Сірко" див. Стисло, Антін
Сірко, д-р. — 461, 463
Сітанґ, р. — 195
Сіям — 85
Скаб, Евгенія („Феська") — 36, 206, 445, 562, 566-567
Скандинавія — 309
СКВ— 110, 148, 164-166, 511
Скірка, Нуся („Дора") — 16, 33
„Сковорода" див. Дейнека, Олександер
Сколе, м. — 313-314
Скорадка, прис. с. Цитуля, Ярославщина — 14, 31
Скрипник, М. — 426, 438
Славянськ, м. — 364
Сливки, с. Івано-Франківська обл. — 110
Слівко, Вальтер (Сливка, Волтер) 562, 566-568
Сліпий, Йосиф митр. — 253
Слобода Комарівська, с. Сторожинеччина, Буковина — 110
Словаки — 189, 287, 482
Словацьке військо — 104
Словаччина — 47, 70, 139, 174-175, 286, 331, 356
Словінці — 189
„Слота" див. Лопушанський, Микола
Служба зв'язку — 344
Слюсарчик, („Роман"), о. д-р. — 13, 30-31
Смирна, м. — 275
Смит, Дорнфорд — 328
Смілянський, Л. — 284, 325
Смірнов — 386
„Смолій" — 563, 567
Соболєв — 75
Собор св. Володимира, Київ — 82
„Сова", рой. — 542
Совєти — 282
Согорів (Долішній і Горішній), с. Сяніцький пов. — 568
Содоль, Петро, май. — 22, 39
Сокаль, м. — 12, 28, 165, 199
Сокальщина — 17, 34, 110, 131

„Сокіл" — 16, 32-33
„Сокіл", кул. — 546
„Сокіл", ст. віст. — 181
„Соколенко", пвх. — 539
Соколюк, З. д-р. („Семенів, З."). — 10, 26
Соловки, остр. — 68, 84
Солотвина (Солотвин), с. Івано-Франківська обл. — 109
Сопіт, м. — 158, *Див. теж* Сопот
Сопот, м. — 20, 37
Срохів (Сурохів), с. Ярославщина — 142, 174
Сосниця, с. Ярославщина — 481
Сососіма, остр. — 50
Сосюра, Володимир — 451, 461-462
Софійський Собор, Київ — 82
Софія, м. — 56, 61, 221, 338, 372
Софуліс, прем. — 232, 337
Соханьчук — 514
Соціяльна та Економічна Рада ОН — 391
Союз Гетьманців Державників — 171
Союз Українських Організацій в Америці — 75
СП див. Стронніцтво Праци
Спаак, прем. — 220
Спельман, кард. — 262
Спеція, м. — 50
Спіра, м. — 49
СРСР — 7-8, 23, 42-6, 51, 53-4, 57, 59-61, 64, 70-1, 74, 76, 79-80, 83, 87-9, 93-9, 101, 103, 106-7, 112, 116, 118, 120, 122, 125, 127-8, 136, 141, 153, 155, 170, 176, 196, 202, 219, 242, 248, 259, 263, 270-1, 274, 280, 283, 285, 290, 295-6, 299-301, 306-8, 312, 315, 317, 319-20, 336, 342-3, 349-54, 359, 362, 369, 371, 374-5, 394-400, 421, 430, 471-2, 484, 505, 508, 517, 528
Стадіон, губ. — 79
Стайнберг, Артур — 328
Сталений із с. Добра, Сяніччина —549
Сталін, Й. — 51-2, 55, 58-9, 72, 77-8, 80-1, 83-4, 88, 93, 101, 106, 118, 130, 132-3, 154, 190-1, 207, 210, 241, 248-9, 255, 282-3, 285, 291, 307, 314, 319, 324-5, 333, 345, 347, 349-51, 359-62, 366-7, 387-8, 396, 398, 401, 410-12, 422, 426-7, 430-1, 441, 443-4, 448, 455, 460, 467-8, 474, 477-8, 484-5, 488, 492-3, 502, 507, 510, 518
Сталінград, м. — 313
Сталіно, м. — 210, 365-366
„Сталь" див. Дзьоба, Дмитро
Станиславів див. Івано-Франківськ
Станчик — 102
Станькова, с. Сяніччина — 545
Старе Село, с. Любачівщина — 419
Старик, боєвик — 552
Старосамбірщина — 149, 157
„Старух", сан. — 542
Старух, Ярослав („Стяг", „Ярлан", „Стояр"), пров. — 12-3, 15-6, 20-1, 29, 32-3, 37-8, 40, 217, 223, 227, 235, 237, 245, 321, 560-561
Стассен, Г. — 320
Стафірна, Софія — 360
„Степ" — 16, 33
Степан — 536
Степаніч, архиеп. — 248
„Степова" — 12, 28
„Степовий", пор. — 180, 185, 461, 463
„Степовий", стр. — 546
Стетініус, держ. секр. — 60, 63, 78, 86
„Стефа" — 19-20, 22, 36-38
„Стефко" див. Боднарук, Михайло
Стехів, с. Львівська обл. — 360
Стецько, Ярослав — 544
Стисло, Антін („Сірко"), ст. віст., чот. — 530-531
Сторожинеччина, Буковина — 110
„Стояр" див. Старух, Ярослав
Стрибки — 108-9, 111, 150, 157-158
Стрийський пов. — 108
Стрийщина — 158
„Стріленко" — 467, 484-5, 487, 489, 523
Стріч, кард. — 262
Строганичі (Стриганці), с. Івано-Франківська обл. — 151
Стронніцтво Праци (СП) — 102
Стяг, Дмитро — 298
„Стяг" див. Старух, Ярослав
Суботів, с. Галицький р-н. — 148,157
Судети — 71
Суецький канал — 45, 64, 73, 234
СУЗ див. Східні Українські Землі
Сузулі (Сузукі), прем. — 62

Суматра, остр. — 262
Сумбова, остр. — 100
Суми, м. — 324
Сумляк, Василь — 244
„Сурма", вд. УПА — 107
Сурмаківка, с. Ярославщина — 180
„Сурмач" — 15
„Сурмач" див. Дзьоба, Дмитро
Сурмачівка, с. Ярославщина — 461, 463
Сусон — 170
Східня Галичина — 388
Східна Европа — 7, 146, 173, 244, 262-263, 484
Східна Німеччина — 47
Східна Прусія — 44, 47-48, 59, 388
Східна Україна — 394
Східниця, с. Дрогобицька обл. — 158
Східні Українські Землі — 156, 366
Східно-Центральна Европа — 64
Сціборскі, Б. — 233
США (Сполучені Штати Америки) — 19, 36, 93-102, 105-6, 112,170,177, 179, 202, 205, 257-9, 270-3, 278, 362-3
„Сян" 6 Закерзонська ВО УПА — 7, 23
Сян, р. — 130, 134-5, 288, 332, 387, 481-483, 508, 513, 549-551
Сянік (Сянок), м. — 130-1, 142, 144, 287-288, 556, 565, 568
Сянік, пов. — 530
Сяніччина — 167
Сьвєрчевскі, К„ ген. — 373-374, 397
Сьвіноуйсьцє, м. — 20, 37
Сьміґли, Ридз, ген. — 518

Т., вд. УПА — 148
Т., с. Стрийщина — 155
Табака, Дмитро — 360
Табріз, м. — 202
„Тарас", пров. — 11-12, 28
Тарновскі, Адам, мін. — 86
Тарногородщина — 134
Татари — 522, 526
Татри, г. — 356
„Твердий Федь" — 422, 437, 459, 461, 463, 485, 518-519, 526
Теальдаріс, мін. — 337, 339
Тегеран, м. — 202, 204-205, 221, 310
Текер, прем. — 337
Тель Авів, м. — 102, 316
Тернопіль, м. — 110, 332
Тернопільська обл. — 108, 303, 360
Тернопільський пов. — 332
„Тетяна" див. Туркевич, Стефа
ТЗ (Технічне Звено) 11-18, 27, 29-31, 33-35
Тиктор, І. — 170
Тиляк, Владне лав, стр. — 557
Тимчишин, Михайло — 393
Тисова, с. Перемищина — 12, 28, 163
Тисьмениця, м. — 157
Тисьменицький р-н., Івано-Франківська обл. — 150-151
Тихий океан — 191, 230
„Тичка" — 31
Тімор, остр. — 100
Тініянґ, м. — 85
Тіто Броз, Й. — 47-8, 52, 56, 60, 62, 72, 87, 104, 176, 179, 204, 241, 351, 396
Тіян Сін, м. — 294, 317
Ткач, Марія — 36, 562, 566
Товариство Чорного Тризуба — 365
Товмацький (Тлумацький) р-н„ Івано-Франківська обл. — 108
Товмач (Тлумач), м., Івано-Франківська обл. — 157
Товмаччина (Тлумаччина) — 150, 153
Того — 229
Токіо, м. — 60, 62, 189
Толбухін, марш. — 47-48, 62
Томашів див. Томашув Любельскі
Томашівський пов. — 15, 32
Томашівщина — 12, 131, 134
Томашув Любельскі, м. — 558-560, 563, 565
Томси, с. — 419
Торез, Моріз — 262
„Торішний Гриць" — 492
Торонто, м. — 308, 364, 375, 393, 400
Торунь, м. — 47
Транс-Йорданія — 59
Трієст, м. — 72, 77, 198, 238, 241, 258, 261-2, 271, 275, 309
„Тріска" див. Коваль, Іван
Тростянець, с. Сяніччина — 545
Труман, Гаррі, перз. — 63, 73, 77, 85, 88, 93, 96-7, 102, 105, 177, 190, 196, 203, 210, 222, 228, 231, 249-50, 290, 294, 296, 319, 335-44, 346, 355, 368-9,

371, 373-4, 396, 398, 401, 403, 406-7, 444, 448, 454, 462, 478, 496
Трускавець, м. — 149
Тсальдаріс, прем. — 249
Тумир, с. Єзупільський р-н., Івано-Франківська обл. — 149
Туреччина — 46, 63-4, 101, 127, 155, 209, 229, 239, 241, 313, 315, 336, 339, 341-3, 345-6, 350, 354-5, 367, 369-70, 372, 398
Турингія — 89
Турка, р-н., Дрогобицька обл. — 150
Туркевич, Стефа („Тетяна") — 13-16, 29, 31-32, 519, 526
Туркестан — 84
Турчик, Мілько — 540
Тухачевський, марш. — 426, 438
Туцький, Влодко — 540
Туцький, Евстахій — 540
Туцький, Лєон — 540
Туцький, Мирон — 540
Туцький, Осип — 540
Тхір, Микола („Голуб"), ст. стр., рой. — 531
Тязів, с. Івано-Франківська обл. — 109
„Тятий", стр. — 541

УБ див УБП
УБП — 18, 28, 165-6, 462, 550, 563, 567
УБП, Варшава, Архів — 454
УВО — 527
УГА — 529, 533, 555
УГВР — 42, 54, 173, 247, 254, 286, 302, 304-6, 314, 367, 380, 385, 528
УГВР, Архів — 211, 223
УГВР, Ген. Секр. Закордонних Справ — 251-252, 255-256
Угнів, с. Львівська обл. — 131, 559
Угорщина — 48, 99, 118, 196, 198, 256, 345, 349, 555
Угринів, с. Волинська обл. — 17, 34
„Ударники" 2, 95 („Громенко"), сотня УПА — 529, 540-541, 550-551
„Ударники" 4,94а („Бурлака"), сотня УПА — 529-530, 540-542, 545, 549
„Ударники" 6, 96а („Крилач"), сотня УПА — 529-531, 540-541
„Ударники" 7,94б („Ластівка"), сотня УПА — 529, 550
Уеллес, Генрі, мін. — 361
Ужгород, м. — 356, 394
Узбецька РСР — 126
УККА — 279-80, 390-1, 393, 400
Україна — 19, 24, 36, 41, 47, 61, 64, 67,70, 80, 82, 87, 92, 98, 106, 130, 146, 173, 181, 214, 216, 261, 274, 279-83, 287, 302, 312, 315, 358-9, 364, 366-7, 380, 388, 403, 433-4, 474, 489 497, 500, 502, 528
Українська Греко-Католицька Церква — 252-253, 255-256
Українська Молода Повстанська Армія — 539-540
Українська Народна Рада Пряшівщини — 104
Українська Національна Рада — 527
Українська Православна Автокефальна Церква — 252, 256
Українська Пресова Служба — 276
Українська Старшинська Школа УПА — 314
Українське Національне Об'єднання — 171
Український Академічний Комітет — 170
Український Еміґраційний Осередок — 342
Український Комітет — 393
Український Комітет в Канаді — 106
Український Парляментарний Конґресовий Комітет в Америці — 170
Український Університет — 170
Українці Греко-католики — 229
„Уманець" — 12, 28
Умань, м. — 364
Умберто, кн. — 204-5
УНДО — 288
Унермарк, м. — 60
УНР — 215, 281
УНР, Армія — 529
УНРРА — 104, 175-7, 200-2, 205, 211, 222, 230, 244-245, 263, 297, 342
УНС — 167, 183, 199
УПА — 7-12, 15-6, 18, 21, 23-4, 26, 28-9, 32-5, 38, 42, 54, 92,104, 107-11, 135-7, 139, 142-3, 145-6, 148, 152-67, 172-3, 178, 180-1, 183-5, 187-8, 192, 198-200, 205, 223, 228, 244, 251, 276, 286, 292, 302-4, 313-4, 332, 356-9, 364-7, 375-9, 389, 394, 397-398, 413,

415, 422, 424, 428-9, 435, 438, 450, 454, 462, 466, 478-9, 483, 487, 489, 497, 500, 503-4, 511, 513-4, 516-7, 521-2, 524, 527-9, 534, 540, 543, 545, 545, 550, 553-559, 563-565
УПА, Командування — 9
УПА-Захід — 7, 23, 454
УПА—Захід — 497, 513, 516
УПА-Лемко — 497, 513, 516
Урал, г. — 293
УРСР — 7, 12-3, 19, 70, 75, 87, 106, 113, 124, 174, 201, 218, 251, 253, 270, 314, 321, 331, 471, 484, 557-558
УРСР, Верховна Рада — 124
Уругвай — 63
УСОА — 170
УСС — 527, 532
Усткі, м. — 20, 37
Устя, с. Коломийщина — 151
Уха, м. — 366
Ухсецький ? р-н., Станиславівська обл. — 108
УЧХ — 170

Фагергольм — 61
Фарук, король — 223
Федак, Михайло („Остап") — 164
Федак, Богдан — 540
Федак, Володимир — 387, 399
Федак-Когут, С. — 540
Федорів, Петро („Дальнич") — 19-21, 36-38, 66, 557-563, 565-567
Федорів-Бзова, Теофіля І. („Ірина Мороз", „Марта", „Маруся") — 16, 19-20, 33, 37, 538, 563, 567
„Феська" див. Скаб, Евгенія
Філінгер, мін. — 61
Філіпіни — 56, 63, 340, 354
Філіпінські острови — 50
Філядельфія, Па., м. — 196, 211, 251-252, 256, 276, 299, 315, 333, 347, 352, 392
Філь, Катя — 168
Філь, Ярослава („Марта")
Фінляндія — 61, 214, 258, 272, 349, 374
Фірлінгер, прем. — 70
Фірт, м. — 244
Фіцак, Андрій — 540
Фішер — 320
Флашинг Медов Парк, Нью Йорк штат — 390
Фленсбург, м. — 69
Флєчер, Вальтер — 339
Формоза — 85
Фос, журн. — 178
Франк, Джессе, аташе — 562-3, 566-8
„Франко", рой. — 530
Франко, Іван — 360
Франко, ген. — 59, 228, 249-50, 262, 340, 374, 395, 397
Франкфурт н. Майном, м. — 60
Франкфурт, м. — 47, 49, 276
Франція — 19, 36, 48, 58, 60, 63-4, 69, 73-5, 87, 89, 93, 95-100, 169, 180, 184, 196, 209-10, 222, 228-9, 233-4, 241, 258, 262, 272, 275, 281, 291, 294, 309-10, 316-18, 343-6, 349, 351, 354, 363, 368-9, 372, 383, 393-395, 468
Фріче — 241
Фултон, м. — 351-352, 354
Функ — 241
Фучао, м. — 85

Х., вд. УПА — 109
Х., с. УРСР — 529
Х., чот. — 109
Харків, м. — 214, 324, 367
Хасевич, Ніль — 9, 25
„Хвалько", стр. — 522
„Хвиля", заст. рой. — 546
Химка, Зена („Зоя") — 19, 36
„Хлоп" див. Дзьоба, Дмитро
„Хмара", стр. — 546
Хмельницький, Богдан, гет. — 214, 217
Хміль, с. Старосамбірщина — 157
Холм., м. — 132
Холмська, обл. — 17, 34
Холмський надр-н. — 17, 34
Холмщина — 13, 17, 29, 34, 130-5, 253
Холодний Яр — 366
„Холодний Яр", надр-н. — 11-12, 28-29, 513, 537, 555

Холодноярщина — 364
Хон Шю (Гон Шу), остр. — 189
Хоробрий, Болєслав, король — 389
Хороців, с. Коломийщина — 111
Хотинець, с. Ярославщина — 13, 30
Хохлов, І. С. — 121, 125-126
Хохонів, с. Рогатинщина — 156
Храпи, прис. б. с. Зарадави, Ярославщина — 14, 31
Хрещата, г. — 542
Хрещатик, вул. (Київ) — 125
Хриплин, с. Івано-Франківська обл. — 156
„Христя" — 12, 23
„Хрін", к-р. — 167
„Хрущ", стр. — 542
Хрущов, Н. С. — 188, 323-324, 347, 448, 460, 474
„Хуртовина" (Сичиха) — 13-15, 30-31

Цейкан, Галина — 393
Цекін, май. — 165, 199
Целебес, остр. — 100, 262
Целлє, м. — 49, 87
Центральна Рада — 214
Центральна Польща — 376
„Циба" — 17-18, 34
„Циганка Нюра" — 364
Цимбалістий, провок. — 110
Циранкєвіч, прем. — 397
Цитуля, с. Ярославщина — 14, 31
Цурковський, Маріян Марко, о. — 261, 265

Ч., к-р. — 109, 157
Ч., хор. — 156-157
ЧА — 45, 48, 62, 71, 95, 98, 101, 132, 138-140, 142, 146, 153-155, 158, 168, 289, 302-303, 312, 315, 329, 349, 351, 378, 499, 521-522, 524, 526, 558-559
„Чайка", бул., чот. — 541, 555
Чан Кай Шек, марш. — 85, 93, 101, 178-179, 202, 209-210, 239, 396
Чанчунґ, м. — 316
Челябінська обл. — 39, 126
Ченадієв, м. — Закарпаття — 394
Червоний Хрест — 499, 524
Червоний Хрест, Українська Секція — 180
Чередниченко, Б. — 285, 325
„Черемош" — 28
„Черемош", стр. — 546
Черемшина, Марко — 258, 265
Черешньовський, Михайло („Петро") — 9, 17, 25, 348
Черник, Катерина — 559, 565
Чернівецька обл. — 303
Черніїв, с. Лисенецький р-н., Івано-Франківська обл.
Черче, с. — 511
Черчіль, Вінстон, прем. — 43-44, 58-59, 63, 73-74, 76-77, 85-88, 130, 178, 190, 195, 202-203, 242, 248, 258, 263, 291-292, 311, 338-339, 343, 351-352, 354, 387, 396, 478, 510
Чехи — 482
Чехословаччина — 20, 37, 45, 48, 59, 63, 69-71, 90, 103, 113, 127, 139, 153, 173-175, 196, 198, 200, 205, 228-229, 234, 242, 248, 250, 270, 281, 299, 317, 319, 332, 343, 349, 351-352, 356, 517
Чікаґо, м. — 60
Чілє — 63
Чкаловська обл. — 391
„Чмелик", див. Вербівський, Теодозій
„Чорна кошка" — 378
„Чорна", маш. — 21, 38, 47, 436
Чорне море — 41-42, 63, 226, 366
Чорний ліс — 228
„Чорногора", вд. УПА — 107
„Чорноморський", див. Галаса, Василь
Чуб, Іван (Шамрик, Іван) — 10,18-19, 21, 26, 34-36, 38
Чубатий, Микола — 281, 298, 357, 387, 400
Чуйко, проф. — 244
Чуйко, Микола („Ґеник", „Ярослав") — 18, 35
„Чуйний", ст. стр. — 541

„**Ш**", г. — 108
„Ш", д-р. див. Луженецький, Евген
Шамрик, Іван див. Чуб, Іван
Шан, г. — 85
Шангай, м. — 101, 317, 335

Шантунг — 292
Шатигів, б. Сколє — 314
Шатров, журн. — 291
Шах — 201
Шахт — 241
Швайцарія — 59, 62, 88, 170
Шведенбах, пос. — 340
Шверін фон Крозік — 69
Швеція — 58, 170, 201, 221, 263
„Швець", рой. — 167
„Швидкий Семен" — 438
Шебивовки, (Щебивовки) с. Любачівщина— 14, 31, 461
Шевченко, Тарас — 117, 122, 285, 299, 417, 474, 485
Шекесфегервар, м. — 47
Шент-Ґоттард, м. — 48
Шептицький, Андрей, митр. — 253
„Шершень", стр. — 429
Шиманський, полк. — 344
Шимовскі, мін. — 222
Шинкар, інж. — 364
Шлеськ — 59, 274
Шлім — 58
Шопон, В. — 364
Шорі, м. — 85
Шота, З. — 20, 37
Шпак, Степан — 22, 39
Шпер — 69
„Шпилька", віст., кул. — 542, 556
„Шпилька", стр. — 543
Шпіцберґен, остр. — 317
Шпрінґ (Спрінг), Джорджія, м. — 63
„Шрам" — 155, 559, 565
Штайнер фон, през. — 59
Штендера, Евген („Зоряний", „Прірва", „Прірва Е") — 10-4, 17-9, 21, 26-30, 34-36, 38
Штетін *див.* Щецін
Штокгольм, м. — 58
Штрайхер — 241
Штрасбург, м. — 48-9
Шубашіч, прем. — 52
„Шувар" див. Луженецький, Евген
„Шум", сот. — 227-228, 235
Шуман — 294
Шумахер — 292
Шумейко, Степан — 390-1, 393, 400
Шумський — 426, 438
Шушніг, д-р. — 202
Щербаков, Віра Константинівна — 123
Щербаков, Іван — 123
Щербаков, Константин — 123
Щербаков, О. с. ген. полк. — 123
Щербаков, Олександра Петрівна — 123
Щесьняк, Антоні Б. — 20, 37
Щецін, м. — 20, 37, 48
„Щигель" — 560-563, 567
Щигельський, Володимир („Бурлака"), сот. — 160, 162, 184, 529, 531, 540-541, 545, 550-551, 556
„Щупак" — 14-16, 31-33
Щур, Василь, боєвик — 549, 556

Югославія — 45, 48, 52, 60-1, 63-4, 71, 87-8, 93, 96-7, 104, 113, 127, 179, 204, 209, 229, 233, 239, 241, 243, 248-50, 262, 264,270-3, 278, 293, 296-7, 299, 309, 320, 338, 343, 349, 351-354, 369, 371-372, 396, 468
Югославська армія — 56
Юз, Джан Джеймс — 365
Юзівка *див.* Сталіно
„Юзьо" *див.* Бабяк
Юрій VI, король — 197, 241, 249, 395
Юркєвіч, кс. — 264
Юркова, с. Сяніччина — 529-530
Юрченко, првок. — 163, 199-200

Я-в. — 529
Я., вд. УПА — 109-110, 157
Яблінка, с. Івано-Франківська обл. — 156
Яблонів, с. Івано-Франківська обл. — 107
Яблонівський р-н., Івано-Франківська обл. (?) — 107
Ява, остр. — 100, 203, 208
Явірник Руський, с. Бірчанщина — 165, 540, 555
Явірник *див.* Явірник Руський
Явірник, с. Сяніччина — 143
Яворів, м. — 359
„Ягода-Черник", май. — 145,163,180, 185
Яготинський р-н., Полтавська обл. — 15, 32, 482
Яґодзінскі, д-р. — 89

Якубович, Валерій, боєвик — 365
Ялина, с. — 419
Ялта, м. — 88, 310-311, 336, 345, 387
Ялтинська Угода — 336, 388
Ямна Долішня, с. Сяніччина — 529
Янківський, Григорій („Ластівка"), сот. — 550
Янківський, Іван („Журавель"), чот. — 529-531, 545
Яновський, С. — 285
Японія — 44, 46, 49, 59-60, 77, 85, 87, 90, 93, 96, 99-101, 189-92, 194-5, 208, 249, 293, 308, 341, 350, 397
„Ярлан" див. Старух, Ярослав
„Ярополк" див. Коза
„Ярослав" див. Чуйко, Микола
Ярослав, м. — 130, 359, 380, 421, 482, 485, 511, 513-514
Ярославський надр-н. — 13
Ярославський пов. — 14-15, 31, 126, 131, 134, 180, 461, 463
Ярославщина — 5, 12, 14-15, 21, 31-32, 38, 164-165, 511
Ясенів, с. Коломийщина — 111
„Ясень", стр. — 542
Ясло, пов. — 79
„Яструб" — 20, 37

ЗМІСТ – TABLE OF CONTENTS

Вступна стаття 7
Introduction 23
Інформатор, Рік II, ч. 2(6), 1945 41
Informator, Year II, No. 2(6), 1945
Summary 63
Інформатор, Рік II, ч. 3(7), 1945..... 67
Informator, Year, II, No. 3(7), 1945
Summary 90
Інформатор, Рік II, ч. 6(10), 1945 91
Informator, Year II, No. 6(10), 1945
Summary 112
Інформатор, Рік II, ч. 1(11), 1946 115
Informator, Year II, No. 1(11), 1946
Summary 183
Тижневі Вісті, Рік I, ч. 1, 1945 187
Tyzhnevi Visti, Year I, No. 1, 1945
Summary 192
Тижневі Вісті, Рік I, ч. 3, 1945 193
Tyzhnevi Visti, Year I, No. 3, 1945
Summary 198
Інформативні Вісті, 2 грудня 1945 199
Informatyvni Visti, 2 December 1945
Summary 205
Інформативні Вісті, 6 січня 1946 207
Informatyvni Visti, 6 January 1946
Summary 211
Інформативні Вісті, Рік III, ч. 3, 1946 213
Informatyvni Visti, Year III, No. 3, 1946
Summary 223
Інформативні Вісті, Рік III, ч. 4, 1946 225
Informatyvni Visti, Year III, No. 4, 1946
Summary 235
Інформативні Вісті, Рік III, ч. 16, 1946 237
Informatyvni Visti, Year III, No. 16, 1946
Summary 245
Інформативні Вісті, Рік III, ч. 19, 1946 247
Informatyvni Visti, Year III, No. 19, 1946
Summary 256
Інформативні Вісті, Рік III, ч. 21, 1946 257
Informatyvni Visti, Year III, No. 21, 1946
Summary 265

Інформативні Вісті, Рік III, ч. 22, 1946 267
Informatyvni Visti, Year III, No. 22, 1946
Summary 268
Інформативні Вісті, Рік IV, ч. 8, 1947 279
Informatyvni Visti, Year IV, No. 8, 1947
Summary 298
Інформативні Вісті, Рік IV, ч. 9, 1947 299
Informatyvni Visti, Year IV, No. 9, 1947
Summary 321
Інформативні Вісті, Рік IV, ч. 11, 1947 323
Informatyvni Visti, Year IV, No. 11, 1947
Summary 347
Інформативні Вісті, Рік IV, ч. 12, 1947 349
Informatyvni Visti, Year IV, No. 12, 1947
Summary 375
Інформативні Вісті, Рік IV, ч. 13, 1947 377
Informatyvni Visti, Year IV, No. 13, 1947
Summary 398
Лісовик, ч. 7, 1945 401
Lisovyk, No. 7, 1945
Summary 409
Лісовик, ч. 8, 1945 411
Lisovyk, No. 8, 1945
Summary 423
Лісовик, ч. 9, 1945 425
Lisovyk, No. 9, 1945
Summary 439
Лісовик, ч. 1(10), 1945-1946 441
Lisovyk, No. 1(10), 1945-1946
Summary 462
Лісовик, Рік II, ч. 3(12), 1946 465
Lisovyk, Year II, No. 3(12), 1946
Summary 484
Лісовик, Рік III, ч. 1(13), 1947 487
Lisovyk, Year III, No. 1(13), 1947
Summary 523
Перемога, Рік I, ч. 3-4, 1946 527
Peremoha, Year, I, No. 3-4, 1946
Summary 555
Wyrok 557
Resume 565
Список ініціялів 569
Список скорочень 570
Покажчик 572

СПИСОК ІЛЮСТРАЦІЙ

Ярослав Старух 40
Мирослав Онишкевич 40
Петро Федорів 66
Василь Галаса 66
Різновид титульних сторінок журнала „Інформатор" 114
„Тижневі Вісті" (титульна сторінка) 186
Рік І, ч. 3, серпень 1945
Мирослав Гук 206
Евгенія Скаб 206
Різновид титульних сторінок журнала „Інформативні Вісті" 212
Обгортка і титульна сторінка брошури „У боротьбі за волю під боєвими прапорами УПА" 224
„Марічка" 236
Марія Ріпецька 236
Титульна сторінка брошури „Czy bomba atomowa uratuje Anglie" 246
„Корнійчук" 266
Теодозій Вербівський 266
Жетони і листівки виконані мистцем Михайлом Черешньовським 348
„Рента" в пенсіонаті „Забжанка" 376
„Рента" 436
„Чорна" 436
Евгенія Скаб на коні 445
Різновид титульних сторінок журналу „Лісовик" 464
Титульна і перша сторінки тексту брошури „Notre Reponse" 486
Титульна і зворотна сторінки брошури „Krwawym szlakiem stalinowskiej demokracji" 486
„Перемога" (титульна сторінка) 520
Рік І. ч. 3-4, 1946
Олена Лебедович 538
Т. І. Федорів-Бзова 538
Документи „Ренти" 548

ФУНДАТОР ШІСТНАДЦЯТОГО ТОМУ «ЛІТОПИСУ УПА»
ОЛЕКСА ГОЛОВАЧ

24. 03. 1912 – 16. 08. 1986

16 серпня 1986 р. у Торонті упокоївся в Бозі колишній підстаршина І української дивізії УНА Олекса Головач, який залишив частину свойого спадку — 33,000 долярів — на «Літопис УПА». Бажанням Покійного було уфундувати друк одного тому «Літопису УПА». Коштами цієї фундації появився 16 том «Літопису УПА» під назвою ***Підпільні журнали Закерзонської України, 1945-1947,*** що має 608 сторінок друку. Рівночасно Покійний щедро обдарував свою родину й інші українські інституції. На Українську Фундацію ім. Шевченка у Вінніпеґу він записав 1000.00 дол., на Фундацію св. Софії — 1000.00 дол., на церкву св. Миколая в Торонті — 1000.00 дол., на СКВУ — 500.00 дол. і на Наукове Товариство ім. Шевченка в Канаді — 500.00 дол.

Покійний Олекса Головач народився в селянській родині в с. Острів Ярославського повіту на Засянні. Ще в дитинстві померла його мати й батько одружився вдруге. В родині було четверо дітей — двох хлопців з першого подружжя і дівчина та хлопець з другого подружжя. Село Острів було в давнину чисто українське. Проте перед війною було в селі лише четвертина свідомих українців, десь біля 700 душ. Решту населення становили поляки (в тому й наші перекинчики), що почали напливати до села ще в панщизняні часи, і кілька жидівських родин. Хоч українців було мало, вони були добре організовані. Українці мали старовинну церкву св. Юрія з добрим хором, товариство „Просвіта" з бібліотекою та драматичним гуртком і крамницю, що були осередками українського духового, релігійного й національного життя. У міжвоєнному часі село дало Українській католицькій церкві аж чотирьох священиків — оо. Вовк, Михаліха, Головач і Сухий. Михаліха й Головач були з Покійним споріднені. Натомість поляки не мали навіть свого костела. Хоч на вулицях села домінувала польська

мова, навіть за часів передвоєнної Польщі польські селяни були слабо зорганізовані. Проте в той час почалося польсько-українське напруження, підсилюване польською адміністрацією й деякими місцевими шовіністами.

Хата Покійного була близько церкви й українських установ села. Вже від молодих років він брав участь, разом зі сестрою і братами, в драматичному гуртку і церковному хорі. Коли Польща розлетілася у 1939 р., праця українців села значно пожвавилася, бо не стало заборон польської адміністрації й прибули з-за Сяну втікачі з більшовицького „раю". Між іншим, там тоді поселився о. Огородник, сот. Петро Зілинський-Содоль, учитель Кварцянин і інші. Покійний був тоді дуже активним в українському громадському й політичному житті.

Тяжкі часи для українців за Сяном почалися в роках 1943-1944, коли польське підпілля застосувало широкий терор проти українських громадських і політичних діячів. Покійний мав великі симпатії до діяльности ОУН, а згодом — УПА, що давали населенню охорону й надії на відновлення української держави. Особливу повагу він мав до сот. Ю. Головінського, якого знав з молодих літ. Також він знав родину Грабців з Любачівського повіту й інших діячів підпілля.

У час формації дивізії «Галичина» Покійний вступив до дивізії ще з чотирьома односельчанами. Після вишколу у Франції він попав під Броди. Пробившись з бродівського кітла він далі ділив долю вояків дивізії «Галичина» аж до переіменування її в І дивізію УНА і полону в Ріміні, в Італії. Там він закінчив дяківський курс і після того залюбки дякував аж до останніх днів свого життя. З Ріміні він виїхав до Англії, а звідтам у 1951 р. до своєї рідні в Гамільтоні у Канаді. Дещо згодом він осів у Торонті, де цілий час був активним в українському громадському й церковному житті, щедро жертвуючи на національні потреби. Особливо радо і ревно співпрацював з кол. вояками УПА в Торонті (коляда, імпрези, видання). Також у свойому заповіті Покійний записав більшість своїх заощаджень на національні цілі.

Найбільше потряс душу Покійного ґеноцид над українським народом, якого допустився польський комуністичний уряд у 1947 р., у т. зв. Акції Вісла. Польське військо виселило тоді також усіх українців з його села Острів на Східню Прусію і зруйнувало церкву та інші українські інституції. Хоч деякі родини вернулися згодом до села, їм не дозволено відновити своєї церкви і своїх національних інституцій. Власне тому Покійний призначив свої заощадження на «Літопис УПА», щоб залишити історію славної боротьби українського народу за свої права на цих землях.

Видавництво «Літопис УПА»

ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ

Літопис УПА – це серійне книжкове видання Його завдання – опублікувати, з дотриманням джерельної точности, документи й матеріяли до історії УПА, а також стимулювати й видавати праці про діяльність УПА та історію України того періоду взагалі. Кожний том або група томів Літопису присвячені окремим темам і мають назву. Частина томів охоплює історію УПА за певний період на більших територіях, як, наприклад, на Волині, в Галичині, на українських землях під Польщею тощо Кожна з цих територій може мати два-три, а то й більше томів. Додаткова серія книжок буде присвячена загальним темам, або збірникам спогадів, праць, або може бути книжкою одного автора на якусь тему. Збірники появляються не періодично, а в залежності від підготовки й опрацювання наступного тому. Нумерація книжок Літопису може йти інакше, ніж за оголошеним територіяльним планом чи хронологією подій. Документи передруковуються з дотриманням джерельної точности, зі збереженням загальної форми ориґіналу. Конечні виправлення чи відтворення пошкоджених місць відзначаються квадратними дужками або – де потрібно – пояснені в примітках. Так само відзначаються додані редакцією слова, пояснення чи заголовки в тексті. Інші підпільні матеріяли – мемуари, меморандуми, публіцистика тощо – передруковуються без пропусків, проте мовні й правописні виправлення детально не відзначуються, хіба в особливих випадках. Як правило, передруки беруться з ориґіналів, але при відсутності ориґіналу до уваги береться найвірогідніша копія чи передрук. В усіх випадках точно подається джерело, а у випадку передрукованих архівних матеріалів – теж місце збереження даного матеріялу. Кожний том має довідник осіб та місцевостей і словник неясних слів, скорочень та маловживаних чи незрозумілих слів.

LITOPYS UPA –
CHRONICLE OF THE UKRAINIAN INSURGENT ARMY

Litopys UPA is the series of books, produced with the aim of publishing source documents and materials relating to the history of the UPA, as well as stimulating and publishing works about the activities of the UPA and, in a more general way, the history of Ukraine of that period. Each volume or group of volumes of Litopys UPA is devoted to a specific theme and has a separate title. Some of the volumes deal with the history of the UPA in a given period of time or in a given region – for example, in Volyn', in Halychyna, in the regions of Ukraine held by Poland and so on. Two, three, or even more volumes may be devoted to general themes, to collections of memories, or to single books by individual authors dealing with particular questions. The appearance of Litopys UPA is not periodic, and depends on the pace at which successive volumes are compiled and prepared for print. The volumes may appear in an order other that indicated above, based on a territorial and chronological principle. In reprinting documents, we adhere strictly to their sources and preserve the general form, language and orthography of the originals. Places in the text where corrections have had to be made, or where the original documents have been damaged or had to be reconstituted, are designated with square brackets, or, if necessary, provided with explanatory footnotes. Words, explanations, or titles inside the texts that have been added by the editors are indicated in a similar manner. Other underground materials – memories, memoranda, works of publicists and the like – are also reprinted without ornmissions, but only in exceptional cases are linguistic and orthographic corrections indicated. Reprints are based on original texts. In cases where the original text is not available, the reprint is based on the most reliable copy of reprint. The sources of all materials used are clearly indicated and in the case of reprinted archival material, their present locations are also given. Each volume is provided with an index of names of persons and places and a glossary listing names that may not be clear, abbreviations and rarely-used or incomprehensible words.

ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ

Серійне книжкове видання документів,
матеріялів і наукових праць до історії
Української Повстанської Армії

Досі появилися такі томи Літопису УПА основної серії:

Том 1. Волинь і Полісся: німецька окупація; книга перша: Початки УПА; документи і матеріяли. Книга містить політичні й організаційні документи та матеріяли до історії УПА на Волині та Поліссі. Третє, виправлене видання, 1989 р., 256 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи, схеми.

Том 2. Волинь і Полісся: німецька окупація; книга друга. Книга містить підпільні документи і матеріяли про бойові дії УПА на Волині й Поліссі. Друге, виправлене видання, 1985 р., 256 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи.

Том 3-4. Чорний ліс: видання команди Станиславівського тактичного відтинка УПА, 1947 – 1950 роки. Книга перша і друга. Книги містять меморіяли, біографічні нариси й документи про дії відділів УПА Станиславівського ТВ УПА. Частина матеріялів – оповідання, новели й вірші.

Том 3, книга перша: 1947 – 1948. Друге, виправлене видання, 1987 р., 272 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи, схеми.

Том 4, книга друга: 1948 – 1950 (продовження). Друге, виправлене видання, 1989 р., 288 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи, схеми.

Том 5. Волинь і Полісся: німецька окупація; книга третя: спомини учасників. Книга містить спогади, рецензії і додаткові підпільні матеріяли про дії УПА. Між мемуарами – повідомлення про договір про ненапад між ГК УПА й угорською армією. 1983 р., 312 стор., мапи, ілюстрації.

Том 6. УПА в світлі німецьких документів, 1942-1945; книга перша: 1942 – липень 1944. Книга містить аналізи, меморандуми, повідомлення, звіти, а також переклади українських документів для центральних політичних, військових і поліційних установ. 1983 р., 256 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи.

Том 7. УПА в світлі німецьких документів; 1942-1945; книга друга: Серпень 1944-1945 (продовження шостого тому). 1983 р., 272 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи.

Том 8. Українська Головна Визвольна Рада; документи, офіційні публікації, матеріяли; книга перша: 1944-1945. Книга містить основні документи Першого Великого Збору УГВР, передрук органу Президії УГВР *Вісник* (ч. 4 (7), серпень 1945) і статті та матеріяли з 1944-45 рр., які стосуються цілости визвольного руху. 1980р., 320 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи, схеми.

Том 9. Українська Головна Визвольна Рада; книга друга: 1946-1948. Книга містить видання УГВР *Самостійність* і *Бюро інформацій УГВР* та інші матеріяли. 1982 р., 520 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи, схеми.

Том 10. Українська Головна Визвольна Рада; книга третя: 1949-1952. Збірник містить документи, офіційні повідомлення, публікації й матеріяли УГВР в Україні, між ними *Бюро інформацій УГВР,* вип. 4-6 і 9. 1984 р., 424 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 11. Тернопільщина: список впавших героїв української революції в боротьбі з московсько-більшовицьким окупантом за час від 13 березня 1944 до 31 грудня 1948 року. Це підпільне видання містить біографії 725 осіб, які загинули на території Тернопільської округи. Крім того, подає нові дані про смерть близько 100 невідомих повстанців, які загинули на території округи. 1985 р., XXXII – 248 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 12. Третя подільська воєнна округа У ПА («Лисоня»): містить видані командою воєнної округи короткі описи боїв відділів УПА – «Лисоня» від листопада 1943 до серпня 1945 року, збірник підпільних пісень *Повстанський стяг* – виданий з приводу п'ятиріччя УПА, в 1947 році, – та інші документи й матеріяли групи УПА «Лисоня». 1989 р., 352 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 13. Перемищина — Перемиський курінь; книга перша: Денник відділу «Бурлаки» (Володимира Щигельського) – містить денник цього відділу («Ударники»-4, 94а) за час від жовтня 1946 до 24 жовтня 1947 року, ведений бунчужним «Буркуном», з епілогом Богдана Гука («Скали»). Книга має також різні документи сотні – списки вояків, господарські документи тощо. 1986 р., 370 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 14. Перемищина – Перемиський курінь; книга друга: Денники й документи – містить денники сотенного «Крилача» (Ярослава Коцьолка) з 1944 і 1947 років, продовжувані по його смерті сотенним «Бурлакою» (Володимиром Щигельським), денник сотні «Крилача» (ведений бунчужним «Орестом») і документи обох сотень. 1987 р., 262 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 15. Костянтин Гіммельрайх: Спогади командира відділу особливого призначення «УПА-Схід»; спогади. Автор – киянин – оповідає про свої переживання від вибуху війни 1941 року до «звільнення» з УПА і рейду на Захід в 1945 році: мобілізація до ЧА, німецький полон, окупований Київ, участь у підпіллі ОУНм, к-р вд. УПА (ОУНм) в Карпатах, старшинська школа УПА, мандри по Поділлі й к-р вд. особливого призначення «УПА-Схід». 1987 р., 266 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 16. Підпільні журнали закерзонської України, 1945-1947. Збірник містить передруки таких підпільних журналів: *Тижневі вісті, Лісовик, Інформативні вісті, Інформатор* і *Перемога*. Всі числа цих журналів супроводяться англомовним резюме. Збірник має статтю про історію підпільної видавничої діяльності на Закерзонні та Акт оскарження О. Лебедович. 1987 р., 608 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 17. Англомовні видання українського підпілля, 1946-1947. Збірник містить передруки підпільних видань: *Нові Лідіце, Виселення єпископа Коциловського, Вибори в СРСР, Нова голодова катастрофа в Україні, Фашистське страшило, До братніх чеського і словацького народів*. 1988 р., 192 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 18. Карпатська група УПА «Говерля»; книга перша: Документи, звіти та офіційні публікації. Містить передрук підпільного видання командування групи *Шлях перемоги,* звіти команд тактичних відтинків УПА й звіти командирів відділів та підвідділів УПА, 24 ТВ УПА «Маківка». 1990 рік, 328 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 19. Карпатська група УПА «Говерля»; книга друга: Спомини, статті та видання історично-мемуарного характеру. Включає збірку нарисів і споминів, друкованих у підпіллі. Майже всі спомини написані старшинами і вояками УПА ще на Україні або відразу після переходу на еміграцію. 1992, 357 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 20. Покажчик до «Літопису УПА»; книга перша: 1-19 томи. Книга містить покажчики псевдонімів, прізвищ, географічних назв, інституцій, поазбучні списки авторів та надрукованих матеріялів й інші дані про перших 19 томів «Літопису УПА». 1994, 528 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 21. УПА в світлі німецьких документів, 1941-1943; Книга третя: Червень 1941 – травень 1943. Книга містить звіти, меморандуми, а також переклади українських документів для центральних політичних і поліційних установ. 1991, 271 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 22. УПА в світлі польських документів; книга перша: Військовий Суд Оперативної Групи «Вісла». Містить вироки, звіти та кореспонденцію Військового суду Оперативної групи «Вісла» за період від травня до вересня 1947 р. 1992, 627 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 23. Медична опіка в УПА: документи, матеріяли і спогади. Більша частина книги – це спомини санітарів, медиків, лікарів й інших працівників санітарної служби й Українського Червоного Хреста (УЧХ). В книзі теж поміщені підпільні документи й біографії працівників УЧХ. 1992, 480 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 24. Ідея і чин: орган Проводу ОУН, 1942-1946. У цій книзі передруковано головний політично-інформативний журнал Проводу ОУН на Українських Землях, що видавався в роках 1942-1946. Журнал містив важливі інформації про боротьбу УПА, німецьку та російську окупаційну політику, розвиток української політичної думки. 1995, 592 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 25. Пісні УПА. Збірка пісень, тематично пов'язаних з боротьбою УПА. Збірник включає не тільки властиві пісні вояків УПА, але й укладені пізніше в тюрмах і концтаборах, чи уложені народом. Збірник містить тексти пісень, їх варіанти, мелодію і варіанти, а також дані про саму пісню, її авторів й оспівуваних у піснях героїв чи події. Збірник містить понад 600 пісень чи їх варіянтів. 1997, XXIУ+556 стор., тверда обкладинка, ноти.

Том 26. Українська Головна Визвольна Рада. Документи, офіційні публікації, матеріяли. Книга четверта: Документи і спогади. Збірник містить протокол ВЗ УГВР, доповідь на цьому зборі й інші документи: вибір з листування президента УГВР Кирила Осьмака, переговори з польським підпіллям, Угорщиною й Румунією, слідчу справу Миколи та Петра Дужих й інші документи. У книзі також спогади членів УГВР й інших осіб про утворення та діяльність УГВР 2001, 658 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 27. Роман Петренко: За Україну, за її волю; спогади. Автор – волиняк – оповідає про свою діяльність від вибуху війни у 1939 до відходу на Захід у 1945. Спочатку автор був діячем ОУН Сарненської округи (від січня 1942 в підпіллі), згодом – шефом господарського відділу ШВО УПА «Заграва», від літа 1943 – ГВШ (потім КВШ УПА-Північ, командир Дм. Клячківський) і від літа 1944 – старшиною для особливих доручень при ГСЗС УГВР під керівництвом М. Лебедя. 1997, 279 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи.

Том 28. Марія Савчин: Тисяча доріг; спомини. Автор оповідає про свої переживання від вибуху війни (від 1944 до 1953 – в підпіллі) до свого приходу на еміграцію у 1954. Від 1945 була дружиною В. Галаси,

заступника пров. ОУН Закерзонського краю, від 1947 співробітника ГОСП в Карпатах, і від 1948 – пров. ОУН ПЗУЗ. Авторка перебувала разом з ним на Закерзонні, в Карпатах, на Волині а також – у тюрмі КҐБ у Києві. 1995, 600 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 29. Іван Гарасимів («Палій»): З юнацьких мрій — у ряди УПА, це розповідь учасника підстаршинської школи УПА в Карпатах та ройового в сотні У-І (94), про його бойовий шлях в УПА від осені 1943 до осені 1947 в Карпатах та на Лемківщині. Спогади дають цікаву картину із щоденного життя повстанців та їхніх командирів, як теж про важке становище українського населення на цих теренах. 1999, 336 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 30. Степан Хрін (Степан Стебельський): Крізь сміх заліза; спогади. Книга містить два спогади Степана Стебельського («Хріна»), к-ра ТВ УПА 24 «Маківка» – «Крізь сміх заліза», «Зимою в бункері» та спогади Олекси Конопадського («Островерха») – «Спомини чотового УПА Островерха». Автори оповідають про свої дії в УПА від 1944 до 1949 року на Лемківщині та Дрогобиччині. 2000, 552 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 31. УПА на Львівщині і Ярославщині. Спогади і документи вояків УПА ТВ «Розточчя», 1943 – 1947. Книга містить спогади «Сої», «Спартака», «Зенона Семеніва» та інших членів відділу УПА к-ра «Бриля». Також подаються оперативні звіти к-ра «Бриля» та к-ра «Гамалії» («Переяслави І» та «Переяслави ІІ») з Тактичного Відтинку УПА «Розточчя». 2000, 324 стор., тверда обкладинка, схеми, ілюстрації.

Том 32. Медична опіка в УПА: документи, матеріяли і спогади. Книга друга. Велика частина книги – це спомини санітарів, медсестер, медиків, лікарів і інших працівників санітарної служби й Українського Червоного Хреста (УЧХ). 2001, 581 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 33. Тактичний Відтинок УПА 26-ий «Лемко»: Лемківщина і Перемищина (Документи і матеріяли). Книга містить документи і матеріяли, що відносяться до історії та діяльности відділів УПА ТВ-«Лемко» в рр. 1944-1947, оперативні звіти, накази інструкції та вказівки, рейди УПА, та документи Підстаршинської школи ім. полк. «Коника». 2001, 900 стор., тверда обкладинка, мапи, організаційні схеми, ілюстрації.

Том 34. Лемківщина і Перемищина – «Холодний Яр», «Бескид», «Верховина»: Політичні звіти. Книга містить організаційний розподіл підпільної мережі Лемківщини і Перемищини, кадрову обсаду підпільної сітки та політичні й інформативні звіти з терену за роки 1944-1947, 2001, 974 стор., тверда обкладинка, організаційні схеми, ілюстрації.

Том 35. Покажчик до «Літопису УПА»; книга 2: томи 21-34, томи та 1-3 Нової Серії та томи 1-3 серії «Бібліотека». Книга містить покажчики псевдонімів, прізвищ, географічних назв, інституцій, поазбучні списки авторів та надрукованих матеріялів й інші дані про томи «Літопису УПА» Основної та Нової Серій, як також книги «Повстанські могили» т.1 за ред. Євгена Місила. 2002 р., 870 стор., тв. обкл.

Том 36. «Книга полеглих членів ОУН і вояків УПА Львівщини». Книга містить взяті з радянських архівів короткі біографії членів ОУН і УПА, які загинули на Львівщині. 2002, 1058 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 37. Іван Лико, «На грані мрії і дійсності: спогади підпільника. 1945-1955». Книга містить спогади Івана Лика («Скали», «Богдана») – «На грані мрії і дійсності» та спогади Миколи Терефенка («Медведя») – «На грані двох світів». Автори оповідають про пережите ними в підпіллі на Лемківщині та в польських тюрмах. 2002 р., 644 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 38. Петро Й. Потічний, "Архітектура резистансу: криївки і бункри УПА в світлі радянських документів". Книга містить схеми та описи різних криївок УПА й запілля, та перелік з'єднань Червоної Армії та Внутрішніх Військ НКВД, які були залучені до боротьби проти підпілля, зібраних в Архіві Внутрішніх військ Українського Округу за рр. 1944-1954, який знаходиться в Колекції ім. Петра Й. Потічного при Університеті Торонто. 2002, 430 стор., тверда обкладинка, схеми, ілюстрації.

Том 39. Тактичний відтинок УПА 28-й "Данилів": Холмщина і Підляшшя. Документи і матеріяли. Містить огляди й документи про дії УПА на Холмщині й Підляшші в 1945 – 1948 роках. Між документами – звіти Холмського ТВ УПА, хроніки (денники) сотень УПА, звіти зі зустрічей представників УПА з представниками польського резистансу з ВіН-у («Вольносьць і Нєзавіслосьць»), звіт із зустрічі з англійським кореспондентом, та інше. Більшість документів походить з Колекції Петра Й. Потічного при Унівеситеті Торонто. 2003, 1058 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 40. Тактичний Відтинок УПА 27-й "Бастіон": Люба-чівщина, Ярославщина, Томашівщина. Документи і матеріяли. Містить огляди й документи про дії УПА в 1945–1948 роках. Серед документів — звіти Команди Тактичного Відтинку, хроніки відділів куреня УПА "Месники", звіти й огляди керівництва II Округи ОУН "Батурин", господарські звіти тощо. Більшість документів походить з Колекції

Петра Й. Потічного при Університеті Торонто. 2004, 600 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 41. Президент УГВР Кирило Осьмак. Книга містить документи та матеріяли про Президента УГВР Кирила Осьмака, його життя, наукову діяльність і смерть. 2004, 880 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Готуються до друку томи:

Головний Командир УПА Генерал Роман Шухевич–Тарас Чупринка. Книга містить документи та матеріяли про ген. Романа Шухевича–Тараса Чупринку, його життя, підпільну діяльність і смерть.

Літопис УПА: Історія видавництва. В книзі буде подано інформативні матеріяли про початки та розвиток "Літопису УПА", видавничий комітет, редакцію й адміністрацію та співпрацівників і фундаторів видавництва.

У новій серії, т. зв. Київській, у співпраці з Інститутом української археографії та джерелознавства Національної Академії Наук України Державним комітетом архівів України та Центральним державним архівом громадських об'єднань України появилися такі томи «Літопису УПА»:

1. Видання Головного Командування УПА. Книга містить такі видання: До *зброї,* № 16, 1943, *Повстанець,* № 1-6, 1944-1945, *Український перець,* № 1-3, 1943-1945 та *Бойовий правильник піхоти.* Київ – Торонто, 1995, 482 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

2. Волинь і Полісся: УПА та запілля 1943 – 1944. Документи і матеріяли. Книга містить документи Головної Команди УПА-Північ та документи Військових Округ «Заграва», «Богун», «Турів» та «Тютюнник». Київ – Торонто, 1999, 724 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

3. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: директивні документи ЦК Компартії України 1943-1959. Збірник містить найповніше зібрання документів ЦК КП(б)У – постанови з'їздів, пленумів політбюро, оргбюро, секретаріяту, які супроводжуються інформативними записками, повідомленнями та довідками. У книзі також представлені листи, стенограми засідань та виступів членів ЦК КП(б)У. Київ-Торонто, 2001, 652 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

4. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: інформаційні документи ЦК КП(б)У, обкомів партії, НКВС–МВС, МДБ–КДБ (1943–1959). кн. 1, (1943–1945). У книзі зібрані документи з історії боротьби сталінського режиму проти українського національно–визвольного руху протягом 1943–1945 рр. Усі подані матеріяли мають інформаційно–звітний характер. Київ–Торонто, 2002, 597 стор., тверда обкладинка.

5. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: інформаційні документи ЦК КП(б)У, обкомів партії, НКВС–МВС, МДБ–КДБ. (1943–1959). Книга друга: 1946–1947. У книзі зібрані документи з історії боротьби сталінського режиму проти українського національно–визвольного руху протягом 1946–1947 рр. Усі подані матеріали мають інформаційно-звітний характер. Київ–Торонто, 2002, 574 стор., тверда обкладинка.

6. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: інформаційні документи ЦК КП(б)У, обкомів партії, НКВС–МВС, МДБ–КДБ. (1943–1959). Книга третя: 1948. У книзі зібрані документи з історії боротьби сталінського режиму проти українського нац.-визвольного руху протягом 1948 р. Усі подані матеріали мають інформаційно-звітний характер. Київ–Торонто, 2003, 523 стор., тверда обкладинка.

7.Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: інформаційні документи ЦК КП(б)У, обкомів партії, НКВС–МВС, МДБ–КДБ. (1943–1959). Книга четверта: 1949–1959. У книзі зібрані документи з історії боротьби сталінського режиму проти українського національно-визвольного руху протягом 1949–1959 рр. Усі подані матеріали мають інформаційно-звітний характер. Київ–Торонто, 2003, 716 стор., тверда обкладинка.

Готуються до друку томи:

Волинь, Полісся, Поділля: УПА та Запілля 1944-1946. Документи і матеріяли. Збірник містить документи керівництва УПА-Північ і УПА – Південь, Краєвого проводу ОУН ПЗУЗ і НВРО та груп (Воєнних Округ) «Заграва», «Богун», «Тютюнник» і з'єднань груп «33» (ПЗК «Москва»), «44» (ПСК «Одеса»).

Воєнна Округа УПА «Буг» 1944-1948. Документи і матеріяли. Збірник містить документи керівництва і окремих підрозділів ВО та пресові видання УПА, теренові керівні і звітно-інформативні документи ОУН.

Серія «Літопис УПА» – Бібліотека

1. Юрій Ступницький. Спогади про пережите. Автор – волиняк – оповідає про свою родину та переживання від юнацьких років (кінець 30-х) до виходу з ув'язнення в середині 50-х років. Автор є сином начальника штабу УПА полк. Леоніда Ступницького, разом з яким у 1943 р. пішов до УПА, де навчався у старшинській школі «Дружинники». Після арешту в 1944 р. поневірявся по тюрмах і таборах Радянського Союзу. Київ, 2000, 128 стор., м'яка обкладинка, мапи, ілюстрації.

2. Володимир В'ятрович. Рейди УПА теренами Чехословаччини. Монографію присвячено одному з маловідомих аспектів історії українського національно-визвольного руху 1940-1950 років – рейдам УПА чехословацькими теренами. Обрана тема дозволяє авторові показати розмах національно-визвольної боротьби в Україні, її вплив на події у післявоєнній Європі, без чого неможливе правильне і об'єктивне тлумачення суспільних процесів того часу. Львів, 2001, 208 стор., м'яка обкладинка, мапи, ілюстрації.

3. Ярослав Грицай – «Чорнота», Параскевія Грицай. А рани не гоїлися: Спомини «Чорноти». У книзі описані спогади чотового командира УПА «Чорноти» про події, що відбувалися в 1943-1945 роках на Закерзонні, та про його страдницьке життя в більшовицьких тюрмах і концтаборах Сибіру. Мемуари підготовлені до друку дружиною автора Параскою Грицай (з дому Ротко), яка протягом довгих років відтворювала розповіді свого чоловіка, уточнювала, доповнювала та систематизувала їх. Львів, 2001, 332 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

4. Спогади вояків УПА та учасників збройного підпілля Львівщини і Любачівщини. Книга містить спогади Василя Левковича ("Вороного"), його дружини Ярослави, сотен-ного Миколи Тарабана ("Тучі"), вояків УПА Івана Філя ("Шеремети"), Івана Василевського–Путко ("Вуса"), оргмоба Костя Міхалика ("Думи) та зв'язкової Катерини Когут–Лялюк ("Грізної"). В книзі подана коротка згадка про Якова І. Чорнія ("Кулю", "Мушку", "Ударника"), командира Перемиської 6 ВО УПА, авторства Федора Лопадчака. Львів, 2003, 448 стор., тверда палітурка в суперобкладинці, ілюстрації.

5. Мирослав Горбаль. Довідник-пошуківець. Реєстр осіб, пов'язаних з визвольною боротьбою на теренах Львівщини (без Дрогобиччини). 1944-1947 (за архівними документами). Книга є підсумком опрацювання архівних документів з фондів Держав-ного архіву Львівської области за 1944-1947 роки. Ці документи мають інформаційно-звітний характер (також плани заходів, стенограми нарад, протоколи засідань та допитів, підпільні документи, прокурорські аналізи, аґентурні справи тощо) й викривають суть боротьби комуністичного режиму проти національно-визвольного руху на вказаних те-ренах. У довіднику подані ключові ідентифікаційні дані про осіб, які були пов'язані з тим рухом, та джерела інформації цих даних. Львів, 2003, 416 стор., м'яка палітурка.

“ЛІТОПИС УПА” В МЕРЕЖІ INTERNET

Заходами Адміністрації видавництва “Літопис УПА” детальну інформацію англійською мовою про видання та споріднені матеріали можна знайти в мережі Internet за адресою:

http://www.infoukes.com/commercial/litopys-upa/index.html

Ця інформація складається з чотирьох груп.

1. Вступ до серій (Introduction to the Series), який дає загальні інформації про “Літопис УПА” та цілі видавництва.

2. Інформації про замовлення (Ordering information), які дають короткі інформації про кожний том серій та як їх замовляти.

3. Книги “Літопис УПА” (Litopys UPA volumes), де про кожний том подається не тільки повна бібліографічна інформація (титульна сторінка, дата і місце публікації, число ISBN, ціна та редактор книги), але також повний текст вступної статті та резюме матеріалів тому. Текст ілюстрований знимками, які знаходяться в книзі.

4. Споріднені матеріяли (Related Materials). У цій групі подані публікації інших видавництв, що відносяться до теми УПА та збройного підпілля в Україні.

Інформацію українською мовою можна знайти на новій web-сторінці за адресою:

http://www.litopysupa.com

Про подальші інформації можна звертатися на адресу Адміністрації:

— Микола Кулик – **upa@allstream.net**

або Редакції:

— Іван Лико – **Vyslok@aol.com**

— Петро Й. Потічний – **potichp@sympatico.ca**

Адміністрація в Україні – **litopys@bs.lviv.ua**

Будемо вдячні за відгуки читачів на наше видання.

Пишіть на подані адреси або також на

www.litopysupa.com

ОБ'ЄДНАННЯ КОЛИШНІХ ВОЯКІВ УПА
В США І КАНАДІ
Й
ТОВАРИСТВА КОЛИШНІХ ВОЯКІВ УПА
ІМ. ГЕН. ХОР. ТАРАСА ЧУПРИНКИ
В США І КАНАДІ

ВИДАВНИЧИЙ КОМІТЕТ "ЛІТОПИСУ УПА"
С. Баб'як, М. Бохно, С. Ґоляш, В. Дашко, М. Ковальчин,
М. Кошик, Б. Крук, М. Кулик, М. Лебедь, В. Макар, М. Міґус,
В. Новак, С. Новицький, Р. Петренко, П. Потічний, М. Ріпецький, І. Росіл,
З. Соколюк, В. Сорочак, Я. Струтинський, М. Федак, Марта Філь,
Л. Футала, Л. Шанковський, Є. Штендера

АДМІНІСТРАЦІЯ:
М. Кулик, В. Дашко, М. Міґус, І. Росіл,

Адреса Адміністрації:
LITOPYS U.P.A.
P.O. Box 97, Station "C"
Toronto, Ontario, M6J 3M7, Canada

ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ

16